13
5 F
34

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

13_5. E. 14

Digitized by Google

G 450

FRANCISCI DE ANGELIS

I. C.

MEVANATIS

DE

CONFESSIONIBVS

TAM IVDICIALIBVS, QVAM EXTRAIVDICIALIBVS, ET ILLARVM EFFECTIBVS.

TRACTATVS.

Iuriſperitis Omnibus in Foris, & in Scholis verſantibus vtilis, & neceſſarius in tres Partes diſtinctus cum duplici Indice, vno Quæſtionum, altero rerum notabilium Locupletiſſimo.

TRIBVS POSTMODVM ACCEDENTIBVS OPVSCVLIS, NEMPE

DE IVRIDICIALI APOLOGIA, SIVE PROPERTIANA MANVTENTIONE. DE ASTRAEALI PATROCINIO SVPER FLVMINVM IVRIBVS. ET DE FORENSI ECCLESIASTICAE IMMVNITATIS ASYLO.

SOC. IESV * BIBL. SEC. COLL. ROM.

IHS

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

MEVANIÆ, Typis Antonij Mariotti.. M.DC.LXXIX.

DD. SVPERIORVM PERMISSV. CVM PRIVILEGIO.

Digitized by Google

Digitized by Google

IMMENSAE
VIRGINI
GRATIARVM
MARIAE
COELORVM REGINAE

NE toto meę iuuentutis tempore ocio malorum omnium radici in vaſtiſſima Legum Scientia operam nauaſſe videar, ad ocium ſtudio ſupplantandum, ad quid vtilius incumbere poſſem, percontabar: & dum in mentem Cupiditas venit pertractandi materiam de Confeſſionibus in Foris, Scholiſque frequentiſsimam, vtiliſsimamque, Ingenioli mei dignoſcens imbecillitatem ad Te O BEATISSIMA GRATIARVM

Digitized by Google

DEIPARA, humillimè ſupplicando recurſum habui, vt intellectum meum tàm in diuerſarum opinionũ anfractus dirimendo, quàm catenata Serie materiè elucubrando lucidiſsima Tuę Sapientię Face colluſtrares. Et ſi (TE annuente) quantum valui, perfeci: fas igitur eſt etiam, non dicã TIBI dicare, verùm reddere quod Tuum eſt. A Tuo igitur abiectiſſimo Seruo, O PIISSIMA GRATIARVM VIRGO (Quam ſub formoſo, magnificoque Templo in amęniſsimo Vetuſtæ Meuanię Colle poſito vndecumque concurrentes Populi ob Tuarum Gratiarum Munificentiam venerantur) ſuſcipe quæsò meum hunc primum legalem Fœtum à TE VIRGINE SAPIENTISSIMA profectum. En iam ſub Tuo Patrocinio (Cuius non perit memoria cũ ſonitu) in lucem prodire non timet. Et ſicuti Tua mediãte largitate de Confeſſo abſoluendo, vel condemnando in hoc Volumine pertractaui: ita Tua mediante Miſeratione impetrare ne dedigneris, vt Aeternus Iudex præſertim in extremo meæ vitæ Spiritu (pręuia Contritionis virtute) noxarum mearum confeſſionem propitius acceptet, & sic non condemnatus, ſed abſolutus ad Cœlorum sedes valeam penetrare.

DIVINAE MAIESTATIS TVAE

Immeritus, & Abiectiſsimus Seruus
Franciſcus de Angelis.

APPROBATIO
PERILLVSTRIS, ET EXCELLENTISSIMI D.
D. ALEXANDRI IOVII
In Peruſina Curia Aduocati, & in eiuſdem Ciuitatis Archigymnaſio Lectoris meritiſſimè Iubilati.

DE mandato Reuerendiſs. P. M. Fr. Raymundi de Groſſis Peruſiæ, Vmbriç, & adiunctarum Vrbium Generalis Inquiſitoris recognoui, & perlegi Tractatum de Confeſſionibus tàm Iudicialibus, quàm Extraiudicialibus, & illarum effectibus Perilluſtris, & Excellentiſſimi D. Franciſci de Angelis I. C. Meuanatis, nihilque in eo cenſura dignum inueni, vel quod bonis moribus aduerſetur, at multiplici doctrina referrum, ac omnibus in foro verſantibus perquam vtile, & neceſſarium compererim, prçlo omnino dandum, ac publicæ vtilitati edendum cenſeo Ego.

Alexander Iouius I. C. Peruſinus, ac in dicto Tribunali Conſultor.

Imprimatur

Frat. Raymundus de Groſſis Ordinis Prædicatorum Sacrç Theologiç Magiſter, ac Inquiſitor.

Imprimantur

Infraſcripta Opera. Spoleti 4 Februarij 1678.
Cæſar Cardinalis Epiſcopus Spoletinus.

SVMMA
PRIVILEGII APOST.

INNOCENTIVS PAPA XI. Datis literis Romæ apud S. PETRVM ſub Anulo Piſcatoris die XXV. Maij 1678. Pontificatus anno II. Signatis IOAN. GVALTERIVS SLVSIVS indulxit Franciſco de Angelis I.V.D. Meuanati, ne quis durante termino decem annorum tàm in Vrbe, quàm in reliquo Statu Eccleſiaſtico mediatè, vel imediatè ſubiecto, &c. Tractatum hunc de Confeſſionibus tàm iudicialibus, quàm extraiudicialibus, ac infra Opuſcula de Propertiana Manutentione, ſeu Iuridiciali Apologia, ac Aſtræali Patrocinio pro Fluminum Iuribus: ſine ſpeciali eiuſdem Franciſci, & ab eo cauſam habentium licentia imprimere, aut ab alio, ſeu ab alijs impreſſa vendere, aut venalia habere, aut proponere poſſit: dictuſque Summus Pontifex in eiſdem literis Apoſtolicis inhibet vtriuſque ſexus Chriſtifidelibus, prçſertim librorum Impreſſoribus, & Bibliopolis ſub quingentorum ducatorum auri de Camera, & amiſſionis Librorum, Typorum omnium, pro vna Cameræ Apoſtolicæ, pro alia eidem Franciſco, ac pro reliqua tertijs partibus Accuſatori, & Iudici exequenti irremiſſibilitèr applicandis, & eoipſo abſque vlla declaratione incurrendis pœnis, ne decennio durante prædicto Tractatum, & Opuſcula prædicta, aut aliquam eorum partem ſine huiuſmodi licentia imprimere, aut ab alijs impreſſa vendere, aut venalia habere, vel proponere quoquo modo audeant, ſeù præſumant. Vlteriùs mandat idem Papa Apoſtolicç Sedis de latere Legatis, ſeu eorum Vicelegatis, aut Prçſidentibus, Gubernatoribus, Prætoribus, & alijs Iuſtitiæ Miniſtris, Prouinciarũ, Ciuitatum, Terrarum, & Locorum Status Eccleſiaſtici, vt eidem Franciſco, ſeu ab eo cauſam habentibus præmiſſis efficacis defenſionis præſidio ijdem requiſiti ab eodem Franciſco, & ab eo cauſam habentibus aſſiſtant, vt pœnas huiuſmodi contra quoſcunque inobedientes irremiſſibilitèr exequantur. Non obſtantibus, &c. & prout latiùs in dictis Literis Ap. &c. ad quas, &c.

BE-

BENIGNE LECTOR.

TRactatum hunc, quem ſcripſi de Confeſſionibus, in lucem edere conſtitui, non quia cupiditas Glorię animum meum inuaſerit, à qua ingenui tenuitas abhorret, verum vt Amicorum precibus annuam, quorum voluntati morem gerere compellor, & hoc priuato ſtudio Tu Benigne Lector, ex diuerſis tàm antiquis, quàm modernis Doctoribus, & Deciſionibus in vnum collecto ad tuam vtilitatem in hac quotidiana, & practicabili materia fruaris. Non me latent alia Commentaria, & Tractatus de Confeſſione, & illius effectibus: attamen in hoc inuenies ea, quæ alij Elucubrationes huiuſmodi indagantes non pertractarunt. Hos igitur labores, tales quales ſunt, Zoilorum liuore ſublato, tibi libentèr offero: exporrecta tu ſuſcipe fronte: ſi quid erroris inuenies, mihi, quidue boni, immenſæ Bonitati adſcribe: tuique ingenij candore ea, quæ emandatione, & caſtigatione digna comperies, emendato: humanum ſiquidèm non ſolùm, ſed correctorem ſine Zoliorum aculeis imploro Lectorem

MONVMENTVM

Eximiæ Præſtantiæ I. C. Marini Angeli ex Authoris Proſapia, cuius fama diutiùs ſepultâ hic reuiuiſcit per infraſcripta Carmina Marij Fauonij Spoletini I. C. & Poetę Celeberrimi, qui floruit Pontificatus tempore Pauli III. de quo latè Iacobill. De Vit. Sanct. & Beat. Vmbr. in Diſert. de Prouinc. Vmbr. pag. 18. erga fin. Idemque Iacobill. ibidem vulgari idiomate appellat Mario Fauorino.

AD D. MARINVM ANGELVM PRAESTANTISSIMVM RABVLAM

Attuleras lapſis Schedulam celebrande diebus
Angele cauſidici gloria prima Fori.
Chella quid hinc (qui lux oculorum ſola meorum)
Scriberet in thuſcum rythmica metra ſonum.
Haud mora pagellam reſolutam legimus ambo.
In qua legalis quæſtio ſcripta fuit.
Quæſtio talis erat: bona Debitor omnia multis
In Domini fraudem vendidit, inque dolum.
An Poſſeſſores compellat Creditor omnes,
Quæritur, aut vnum, quem velit inſolidum.
Quemlibet in tantum, quantum peruenit ad Ipſum,
Creditor inuocites iudiciale Forum.
Dogmata decidunt dubium ciuilia litem,
Sic & Scribentum docta Caterna volunt.
Id benè lex MOSCHIS DE FISCI IVRE reſoluit
Digeſtis textus in pede principij.
Et Poſſeſſorem in verbo, dubitabile punctum
Eiuſdem legis gloſsa notanda refert.
Bartolus Egregium decus immortale Virorum
In dicta Moſchis lege notauit idem.
Legeque in octaua diſtracto pignore caſum
Digeſtis ſimilem Bartolus explicuit.
Bartolus in titulo digeſtis ſcripſit eodem
Præpoſitum dubium lege ſuper Mulier:
Plurima Iura probant mentem, ſi ex pluribus vnus,
Codice, Communem lex quoque prima tenet.
Aſpice Mayni Commenta, paragraphe. Item ſi
In fraudem, hic noſtrum diſputat articulum.
Terminat articulum poſtremæ in parte columnę
Verſiculo quarto Terminat articulum.
Et numero centum, vigintiquè octo, libroque;
Quem tres magnifici compoſuere Viri.
In titulo, quæ nunc inſcribitur actio tutus
Proſequitur firmo dicta aliena gradu.
Et Faber, & Dinus quamuis contraria dicant;
Ipſe tene, vt domini, quem velit, arbitrio eſt:
Talis apud noſtros retinetur opinio Doctos,
Sicque in iudicij culmine victor eris.

Deuotiſs. Cliens
Marius Fauonius Spoletinus.

Die

Die 21. Aprilis 1674. Meuaniæ.

EGO Notarius publicus, & Cancellarius infraſcriptus fidem facio, & verbo veritatis atteſtor pro veritate requiſitus Qualitèr ſupradicta Carmina fuerunt inuenta in Arca antiqua quatuor Clauium exiſtente in Cancellaria Conſulari Vetuſtę Meuaniæ, quę retinentur, & retentæ fuerunt à Perilluſtribus D.D. Conſulibus pro tempore dictæ Terræ; & hæc adinuentio euenit tempore, quo de ordine Generalis Concilij fuit initum Inuentarium omnium ſcripturarum, quæ ibidem reperiebantur, & tranſlatæ fuerunt ad Abacum ad huiuſmodi effectum nouitèr factum. Et ita pro veritate vt ſupra atteſtor, & non ſolum &c. ſed, & omni alio meliori modo. In quorum fidem &c. hic infra me ſubſcripſi, & ſolito Tabellionatus mei ſigno ſignaui, & publicaui requiſitus &c.

Loco ſigni dicti, & infraſcripti Notarij

Ita + Ego Lucius Perfelicius Notarius Publicus Meuanas; & ad pręſens Perilluſtris Communitatis dictę Terrę Cancellarius, & Secretarius fidem facio vt ſupra manu propria &c.

Digitized by Google

INDEX
SINGVLARVM QVAESTIONVM, ET EFFECTVVM, IN QVIBVS
CONFESSIONIS
MATERIA TRIBVS DISTINCTA LIBRIS BREVITER CONTINETVR.

EX LIBRO PRIMO.

Quæſt. I.

Vndè dicatur, & quid ſit confeſſio.

Quæſt. II.

Quotuplex ſit confeſſio.

Quæſt. III.

Quomodo debeat eſſe confeſſio, vt confitenti præiudicet.

Quæſt. IV.

Incidentèr emiſſa confeſſio propter aliud, & ſine cauſa, noa autem ad inducendam obligationem, & ad reſpectiuè fatendum delictum, quid operetur in ciuilibus, & an officiat in criminalibus.

Quæſt. V.

Ex abrupto, properè, repentè, iuuentutis, vel iracundiæ calore, immaturè, & inconſideratè, ſeù per ſuggeſtionem emiſſa confeſſio quid aduerſus confitentem efficiat.

Quæſt. VI.

Iudicialis confeſſio, an requirat competentem Iudicē.

Quęſt. VII. Effect. I.

An ex Confeſſione iudiciali, vel extraiudiciali Confitens obligetur, & quę actio ex ea oriatur, & quomodo habeat locum exceptio non numeratę pecuniæ

Quæſt. VII. Eff. II.

Extraiudicialis, & iudicialis confeſſio an requirat cauſam, quando operetur, & quales Teſtes extraiudicialem confeſſionem probent.

Quæſt. VII. Effect. III.

An ex confeſſione inducatur notorium, & confeſſio tollat omnem præſumptionem iuris, & de iure, & an in iudicio poſt concluſum in cauſa confeſſio admitti poſſit.

Quęſtio VII. Eff. IV.

Executiuè an ex cōfeſſione iudiciali agi valeat; & quādo confeſſio ſortiatur vim ſententiæ, & rei iudicatę.

Quæſt. VII. Effect. V.

In vno Iudicio facta confeſſio quando, & quomodo prędiudicet in alio Iudicio, vel ne, & inter quas perſonas procedat.

Quæſt. VII. Effect. VI.

Confeſſio coram Arbitratore, vel Arbitro emanata an in vtroque caſu ſortiatur vim iudicialis, vel extraiudicialis confeſſionis coram Iudice.

Quæſtio VII. Effect. VII.

Confeſſio coram Iudice in poſſeſſorio Iudicio emiſſa; quando probet in petitorio, & in ſummario Iudicio, quando prędiudicet in ordinario.

Quæſt. VII. Effect. VIII.

Per Mariti confeſſionem de dote recepta an probetur Mulierem eſſe dotatam, & quomodo veniat intelligendum Statutum Excluſiuum fœminarum dotatarum, vel dotandarum proptèr Maſculos.

Quæſt. VII. Effect. IX.

Ad beneficium ceſſionis bonorum an admittatur Debitor non præuia confeſſione debiti.

Quæſt. VII. Effect. X.

An ad probandum contrà propriam confeſſionem ſit concedenda remiſſoria.

Quæſt. VII. Effect. XI.

Inter Correos quando vnius alteri præiudicet confeſſio, & quid inter Cohæredes?

Quæſt. VII. Effect. XII.

Ius collectandi an probetur per confeſſionem, & per eam admittatur intereſſe probatio, & reſpectiuè taxatio.

Quæſt.

Digitized by Google

Quæſt. VII. Effect. XIII.

Depoſitum vtrùm per confeſſionem probetur.

Quæſt. VII. Effect. XIV.

Abſolutus à delicto quando ex confeſſione condemnetur, & an valeat confeſſio in die feriato in honorem Dei, & Sanctorum.

Quæſt. VII. Effect. XV.

Inter Principalem, & Adminiſtratorem confeſſio ſolidationis Computorum, an pareat liberationem, & an tempus emanatæ confeſſionis extendatur ad futurum.

Quæſt. VII. Effect. XVI.

In Confeſſum an poſſit pronunciari præcipitantèr ſententia.

Queſt. VII. Effect. XVII.

An ex confeſſione probetur impoſitio Cenſus.

Quæſt. VII. Effect. XVIII.

Vtrùm confeſſio de recepto apparens ſolummodò ex Scriptura facta abſente illo, qui prætenditur ſoluiſſe ſuffragetur ad manutentionem obtinendam ſuper iure exigendi cenſus, ſeù decimas.

Quæſt. VII. Effect. XIX.

An Hæredis inſtitutio probetur per confeſſionem illius, qui ab inteſtato ſit ſucceſſurus, & vigore huius confeſſionis an detur immiſſio in vim l. fin. C. de Edi-ction. D. Hadrian. Tollen.

Quæſt. VII. Effect. XX.

Hæredis grauati confeſſio an inducat fideicommiſſum.

Quæſt. VIII.

Confeſſio extraiudicialis, ac etiam Iudicialis vtrùm abſente Parte aperetur, & an requiratur acceptatio.

Quæſt. VIII. Limit. I.

Extraiudicialis confeſſio, quæ de iure ciuili non valet, niſi parte præſente, & acceptante, an de æquitate canonica ſine dicta præſentia, & acceptatione ſubſiſtat: quot, & quales Teſtes ad huiuſmodi confeſſionem probandam requirantur in ciuilibus cauſis, & quandò valeant Teſtes ſingulares, & quid dicendum in criminalibus.

Quæſt. VIII Limit. II.

Abſente Parte, & non acceptante an acquiratur ius in confeſſione extraiudiciali fauore cauſæ, & Loci Pij.

Quæſt. VIII. Limit. III.

Iurata confeſſio extraiudicialis quandò probet, vel ne parte abſente.

Quæſt. VIII. Limit. 4.

Geminata confeſſio quando Parti abſenti ſuffragetur, vel nè, & quid operetur verborum geminatio.

Quæſt. 8. Limit. 5.

Abſenti quando ex confeſſione acquiratur obligatio.

Quæſt. 8. Limit. 6.

Conſtante Matrimonio Dotis receptæ confeſſio an abſtate ſponſa, ſiuè Vxore voleat, & quando ſine præcedenti dotis promiſſione tam aduerſus Maritum confitentem, & ipſius hæredes, quam Creditores, ſiuè Tertios poſſeſſores confeſſio prædicta etiam emiſſa in vltimis voluntatibus valeat fauore Vxoris, & ipſius Hæredum, &c. & in vltimis voluntatibus quandò valeat vti confeſſio, vel tanquàm legatum, ſiuè donatio cauſa mortis, & infra quam ſummam, & quæ tempora in iure præſcribantur ad opponendam exceptionem non numeratæ Dotis, & an elapſis temporibus vt ſupra in iure præfixis, detur reſtitutio in integrum pro dicta exceptione opponenda, & cui detur:

Quæſt. 8. Limit. 7.

Tertio abſenti confeſſio emanata in Inſtrumento, vel Scriptura publica quando ſuffragetur.

Queſt. 8. Limit. 8.

Ad liberandum prolata confeſſio Parte abſente quando, & quomodo afficiat, vel ne confitentem?

Quæſt. 8. Limit. 9.

In Epiſtola facta confeſſio quando obſit ſcribenti, & faueat ei, cui ſcribitur, & etiam tertio?

Quæſt. 8. Limit. 10.

In dependentibus a mera Confitentis voluntate in his, quæ non tendunt ad obligandum, ſed ad approbandum, vel ad declarandum, vel tendunt ad conſcientiæ exonerationem an, & quādo valida reſultet confeſſio Parte abſente facta? & quid in productione ſcripturæ in iudicio, vel dum confeſſio emittitur in Inuentario, tranſactione, vel ſimili inſtrumento?

Quæſt. 9.

Confeſſio viri de eius vergentia ad inopiam quando Matrimonio conſtante ad fauorem Vxoris faciat locum dotis reſtitutioni tam contra ipſum met Maritum, quam eius creditores, & tertios.

Quæſt. 10.

Vtrùm Statutum de lucra dotis loquens de dote data, vel promiſſa locum habeat in dote confeſſata?

Quæſt. 11.

An ex dote à Marito confeſſata diſſoluto Matrimonio per Viri prædeceſſum ab hæredibus ipſius Viri debeantur Vxori viduæ, vel remaritatæ fructus dotales ob dotem non reſtitutam?

Ex Libro Secundo.

Quæſt. 1.

Vtrùm confeſſio facta in libello, ſeù precibus, aut poſitionibus, vel exceptionibus noceat?

Quæſt. 2.

Vtrùm articulans fateatur.

Quæſt. 3.

Producens inſtrumentum, aut ſcripturam, ſiue Teſtium depoſitiones an videatur fateri omnia in eis contenta?

Quæſt. 4.

An confeſſio in Teſtamento facta quomodo, & quando magis conferat ad probationem debiti confeſſati, vel ad diſpoſitionem legati, aut donationis, & an afficiat Liberorum legitimæ. & quando afficiat, vel ne hæredes, & reuocationi ſit locus ex errore, vel reuocato Teſtamento, aut vltima voluntate, reuocetur ipſamet confeſſio.

Queſt. 5.

Relatiua confeſſio ſine relato vtrùm probet.

Quæſt. 6.

Matrimonium an per confeſſionem dicatur contractum, & è contra diſtractum.

Quæſt. 7.

Filiatio an ex confeſſione probetur tam contra ipſummet

met

met confitentem ; eius hęredes, & ſucceſſores, ac Tertios poſſeſſores ; & quando ex ea reſultet Filiationis legitimitas apta ad ſuccedendum, quoad pariat effectus in Iudicio poſſeſſorio, quoad in petitorio contra confitentem, hęredes, & ſucceſſores, ac Tertios poſſeſſores pariter effectus pariat? vel dùm principalitèr agitur de Filiatione legitima, vel dùm incidentèr: & quid in Filiatione naturali tantùm?

Quæſt. 8.

Scribens quando ſcripta, fateri dicatur, vel nè?

Quæſt. 9.

Sola aſſertio, & confeſſio creditoris an creditum conſtituat? & hoc ceſſum, an ceſſionario ſuffragetur, ſi de credito non conſtat niſi ex mera cedentis confeſſione, & ſi conſtet de vero Credito, an valeat ceſſio ex ſolo pretio confeſſato, & non numerato.

Quæſt. 10.

Cedentis confeſſio quando noceat vel ne ceſſionario. Venditoris confeſsio quando obſit Emptori. Debitoris quando Creditori. Donantis quando Donatario. Reſignantis beneficium quando reſignatario. Et quid dicendum eſt, ſi agatur de probanda Simonia, vel Confidentia.

Quæſt. 11.

Dominium, & poſſeſsio an per confeſſionem probetur.

Quæſt. 12.

Quando confeſsio emiſſa à Tutore, & reſpectiuè Curatore noceat, vel ne Pupillo, & Adulto?

Quæſt. 13.

Confeſſio Pupilli, aut Adulti ſine Tutoris, vel Curatoris autoritate etiam iurata quando valeat, vel ne: & an Statutum, vel Conſtitutio laycalis preſcribens certas ſolemnitates pro forma in contractibus Minorum habeat locum in Confeſſione, & quando iuramentum praualeat, vel non diſpoſitioni dicti Statuti. Et vtrum Tutor, & Curator requiratur in confeſtionibus à Pupillo, & Adulto faciendis in cauſis criminalibus, prout requiritur in ciuilibus.

Quæſt. 14.

Hæreditatis aditio an inducatur, & probetur ex Minoris confeſsione ſine ſolemnitatibus.

Quæſt. 15.

Minor ſi cum ſolemnitatibus Statutarijs, Iudiciſque Decreto fateatur mediantibus Peritis fuiſſe ſibi redditam rationē adminiſtrationis à Tutore, & Curatore, eiſdemque Peritis mediantibus inſpexiſſe computa, & reliqua recepiſſe, an talis Confeſſio Minori praiudicet, & à Tutore, & Curatore dicatur ſufficientèr reddita ratio, ita vt amplius ad eam reddendam Tutor, & Curator cogi nequeat.

Quæſt. 16.

Minor contrahendo ſi in Inſtrumento medio eius iuramento talis, &c. confiteatur, & aſſerat ſe eſſe Maiorem viginti quinque annis, & verè non ſit, vtrùm ob ſolemnitates Statutarias non ſeruatas poſſit dari de nullitate contra eus.

Quæſt. 17.

Minor, vel Mulier ſi contrahens medio iuramento aſſerat ſe non habere Conſanguineos, & Affines, aut Coniunctos, qui interuenire, & conſenſum pręſtare poſſunt ad formam Statuti, vel habens coniunctos vocat remotiores, & iure iurando aſſerit proximiores non habere, an poſſit dicere de nullitate contractus.

Quæſt. 18.

Confeſsio, ſeù benemeritorum aſſertio quando reddat donationem validam, & huiuſmodi donatio, mediante dicta aſſertione, an poſſit fieri à Minore etiam abſque ſolemnitatibus Statutarijs, vel Conſtitutionis AEgidianæ.

Quæſt. 19.

Filiusfamilias ſi contrahendo confiteatur, & aſſerat eſſe Patremfamilias, & a Paterna poteſtate exemptum, ob mendacium an perdat priuilegium l. 1. & 2. ff. & C. quod cum eo, qui in alien. poteſt. &c. Et dum contrahit mutuum, ſi confiteatur eſſe emancipatum, an amittat beneficium Senat. Conſult. Macedon. Et quid dicendum eſt, quando vigeat Statutum, quod Filiusfamilias non poſſit ſe obligari, niſi publicus ſit Mercator.

Quæſt. 20.

Pater, & filius ſi ſimul vendant, & vnanimiter fateantur precium recepiſſe, an præſumatur ad vtrumque pro dimidia parte perueniſſe.

Quæſt. 21.

Pater, & Filius confitentes vnanimitèr dotem recepiſſe Vxoris ipſius Filij, an dotis reſtitutio in vim dictæ confeſſionis ſit facienda à Patre, & filio, ſiue à Patre tantùm, ſiue a filio ſine Patre.

Quæſt. 22.

Vir, & Vxor ſimul vendentes, vel alium contractum facientes, & vnanimitèr confitentes precium recepiſſe, an ad vtramque pro medietate pretium perueniſſe pręſumatur, vel totum ad manus Viri, & quando ad manus Vxoris.

Quæſt. 23.

Mulieris confeſsio pro validitate, an requirat, vel ne ſolemnitates ſtatutarias præſcriptas in contractibus Mulierum.

Quæſt. 24.

Fugiens è Carcere iam fracto an habeatur pro confeſſo & conuicto, & eodem vtrum pœna confeſſi, & conuicti irrogari poſſit?

Quæſt. 25.

Fauore fiſci an, & quando Rei defuncti prius confeſſi, vel conuicti pecuniaria pœna tranſeat ad hæredes? & vtrum confeſſiones de recepto facta à Delinquente fauore Coloni, vel aliorum Creditorum & Fiſco praiudicent?

Quæſt. 26.

Mandatum an ex aſſertione, ſeu confeſsione Mandatarij probetur? & quot Teſtes requirantur ad præfatum mandatum probandum? Et an ex confeſsione etiam ficta Mandatarij ſuper delicto procedi poſſit contra Mandantem, & in quo caſu contra Mandantem, & Mandatarium criminaliter procedatur, vel non?

Quæſt. 27.

Petens Emphyteuſis renouationem an fateatur ab inueſtitura ſe eſſe excluſum. Et in Emphyteuſi Eccleſiaſtica vſque ad tertiam generationem conceſſa a quo incipiat Generationis inueſtitura, & à quo, ſeu quibus legitimè deſinat?

Effect. Index

Quæſt. 28.

An, & quando adverſus Confitentem, & paudentem, & conficientem &c. libellum famoſum ſit locus, vel non pœnę ordinarię? & multa de flagitioſo, & deteſtabili Detractionis vitio.

Quæſt. 29.

Vtrùm Iudicis confeſsio in Extremis ſua vita emiſſa ſuper ſententia per ipſum prolata præiudicet illi, ad cuius fauorem fuit iam pronunciata.

Quæſt. 30.

Confeſsio, & vulnerati aſſertio an contra Vulnerantem indicium faciat ad torturam, vel ad tranſmittendam inquiſitionem.

Quæſt. 31.

Prodigi confeſsio quando, vt afficiat, ſolemnitates requirat?

Quæſt. 32.

Abſens quando efficiatur Reus contumax, & pro confeſſo, & conuictio condemnari poſsit, & in quam pœnam?

Quæſt. 33.

Tranſactio an ſubſiſtat ex mera Partis confeſsione in ipſa tranſactione emiſſa ſuper lite, & litis timore.

Quæſt. 34.

Inſtrumentum Pacis, in quo fit confeſsio etiam tranſigendo, an probet delictum, & offenſionem ſecutam, vel ſaltem det indicium ad torturam?

Quæſt. 35.

Intentans iudicium Spolij, recuperationis, ſeu reintegrationis &c. aduerſus immiſſum in poſſeſsionem iudicio Saluiani an reintegrari valeat ad poſſeſsionem bonorum ex ſua dumtaxat nuda iurata aſſertione, & confeſsione ſuper allegata ſatisfactione ex fructibus perceptis?

Quæſt. 36.

Intentans retractum an Emptori teneatur etiam ſoluere precium confeſſatum a Venditore, an ſolummodo precium realiter numeratum.

Quæſt. 37.

An liget confitentem confeſsio, ſi emiſſa ſit ſub fide alterius.

Quæſt. 38.

Petens abſolutionem ab Excommunicatione an fateatur eſſe excommunicatum?

Quæſt. 39.

An Filius dicatur exhęredatus ex mera Patris aſſertione, & confeſsione emiſſa in teſtamento ſuper vna, vel pluribus Cauſis in Iure præſcriptis pro exhæredando Filio.

Quæſt. 40.

Officialis Syndicandus ſi fugam Syndicatus tempore arripiat, vtrum habeatur pro confeſſo in omnibus querelis contra eum porrectis.

Quæſt. 41.

Executori, ſeu Nuncio an, & quando ſuper facta executione, et reſpectiue excuſsione credatur?

Quæſt. 42.

Confeſſus abſolutus à Iudice habenti titulum putatiuum, vel coloratum an, et quandò in temporalibus, et reſpectiue ſpiritualibus ſit bene abſolutus, vel ne?

Quæſt. 43.

Parochus quando credere debeat, vel non Parochiani aſſertioni: et an Parocho credatur dicenti ſe habuiſse licentiam a Pænitente de reuelanda confeſsione; et an poſsit fieri Sacramentalis Confeſsio abſenti Confeſſario per literas, ſeu Internuncium?

Quæſt. 44.

Vtrum Mulieri aſserenti ipſam fuiſse à Confeſsario ſollicitatam in confeſsione ad turpia, et inhoneſta credatur?

Quæſt. 45.

Mulieri aſserenti cum iuramento ſe non vouiſse caſtitatem an, et quando credatur, vel ne.

Quæſt. 46.

Doctoribus aliquid atteſtantibus, aſserentibus, vel confitentibus de ſtylo, ſeu conſuetudine an, et quando ſit credendum, vel ne.

Quæſt. 47.

Notario aſſerenti in teſtamento Teſtatorem eſse ſanæ mentis an credatur? et multa alia in hac quęſtione pro Notario, et aduerſus Notarium. Et etiam Delegato aſserenti ſe delegatū an credendum ſit, vel ne?

Quæſt. 48.

An Notarius damnatus de falſo ex ſua vera confeſsione poſit poſtmodum inſtrumenta conficere: et an idem ſit in ficta confeſsione?

Quęſt. 49.

Vtrum clericali priuilegio tàm reſpectu Fori, quam canonis cenſeatur eſse renunciatum ex tacitu Clerici confeſsione reſultaati potius ex factis non congruentibus Ordini Clericali, quàm ex verbis expreſſis.

Quęſt. 50.

Vtrum confitenti, ſeu aſserenti eſse Clericum pro eximendo ſe ipſo à ſolutione Pedugiorum et Gabellarum ſit, vel ne de Iure credendum?

Quæſt. 51.

Beneficiatus an ſibi, & ſucceſſoribus præiudicet per confeſſionem, & approbationem factum ſuper valore Beneficij, & quandò ipſe, ſiue ſucceſſores pro tempore poſſint agere ad congruam ſuſtentationem non obſtante dicta confeſſione.

Quęſt. 52.

Petens Coadiutoriam an confiteatur ſe inhabilem eſſe?

Quæſt. 53.

Simonia quid ſit. Quę pœna Simoniaco, Mediatori, Complici, ſiue Criminis ſocio infligantur. Et an iudicialis, vel extraiudicialis debeat eſſe confeſſio ſimoniaci, Mediatoris, ſiue Complicis, aut criminis ſocij ad condemnandum; quoſue talis confeſſio afficiat. Et quomodo debeant eſſe Teſtes in cauſa Simoniæ; quidue præcisè deponere debeant ad victoriam cauſæ Simoniacę?

Quæſt. 54.

Furi an mortis pœna imponi poſſit ex ſua confeſſione de pluribus commiſſis furtis.

Quæſt. 55.

Compenſatio quando detur, vel ne? & an opponens compenſationem dicatur fateri debitum?

Quæſt. 56.

Bona fuiſſe in hęreditate Teſtatoris an probetur per ipſius aſſertionem, & confeſſionem?

Quæſt. 57.

Hęres beneficiatus ſi confiteatur habere ſuſpicionem de Credi-

Creditoribus anterioribus , & ſoluat alijs poſterioribus non procurata fideiuſſione de reſtituendo prioribus , & potioribus , an per talem ſuſpicionem habitam , & confeſſatam ſi ſoluat ſecundo creditori non procuratu dictu cautione teneatur de proprio ſatisfacere prioribus Creditoribus ?

Quæſt. 58.

Contractus nullus ratificatus per confeſſionem in publico inſtrumento abſque indiuidua ſcientia nullitatis primi contractus an afficiat , vel ne ratificantem ?

Quæſt. 59.

Cenſus Venditor aſſerens, & confitens rem cenſui ſuppoſitam , ſeu venditam eſſe liberam ab omni onere, an , & quando fauore Emptoris teneatur liberare ab alio cenſu præexiſtente .

Quæſt. 60.

Recipienti pecunias , & confitenti in Inſtrumento publico erogandas in alicuius rei conſeruationem an ſit credendum pro conſtituenda anteriori hypotheca in præiudicium priorum Creditorum .

Quæſt. 61.

Exburſatio pecuniarum inter domeſticos parietes facta an probetur per confeſſionem exburſantis iunctis Teſtibus familiaribus ?

Quæſt. 62.

Inſtitoria an ex confeſſione vnius tantùm probetur ?

Quæſt. 63.

Super poſseſſione transferenda confeſsio conſtituti an perindè valeat , ſicuti ipſum conſtitutum , & quid, ſi ſine cõſtituto fateatur Poſseſsor alterum poſſidere? an in eum trasferat poſseſſionem, etiamſi contractus ſit inutilis , & inualidus ?

Quæſt. 64.

An Iocalia ab Vxore ſint reſtituenda Hæredibus Viri ex ipſius ſolummodò Vxoris confeſſione ?

Quæſt. 65.

Aſserentes, & confitentes occidiſse Bannitos, quos verè ipſi Confitentes non occiderunt , ſed alij , an pœna mortis , vel alia condemnari debeant ?

Quæſt. 66.

An Excommunicatus inſordeſcens per annum integrũ in excommunicatione habeatur pro confeſso, & cõuicto de delicto , pro quo eſt excommunicatus . Et an idem ſit de clerico in ſimili excommunicatione perſeuerante per dictum tempus ; & vtrùm idem Clericus ob talem per annum inſordeſcentiam Beneficijs priuari valeat ?

Quæſt. 67.

Creditori habenti debitorem ſuum ex pluribus cauſis ſibi obligatum confitenti , & aſserenti recepiſse pecuniam in cauſam , quam negat poſteà Debitor, qui dicit exſoluiſse in aliam diuerſam ab illa, quam creditor confitetur , an , & quando magis credendum ſit , quam Debitori , qui tam perſoluit , & non cõcordat in cauſa , quum fatetur Creditor .

Quæſt. 68.

Muti , & Surdi an , & quando valida dari poſſit confeſſio , & ſit ſufficiens, vel ne ad condenandum . Siue an Mutus , vel Surdus torqueri poſſit pro habendu veritate in ſua confeſſione ?

Quæſt. 69.

Carceratus tanquam Blaſphemus ſi confeſſus fuerit Sacerdoti Blaſphemia peccata , vel ab eo abſolutionẽ obtinuerit etiam vigore Iubilei plenarij , an debeat abſque pœna de Carceribus relaxari ?

Quæſt. 70.

Imperatori aſſerenti , & confitenti fuiſſe contra ſe ipſum perpetratum crimen læſæ Maieſtatis an ſit credendum ?

Quæſt. 71.

Moribundi confeſſio , reſponſio , & aſſertio ad Interrogantis importunitatem , & ſuggeſtionem emanata an valeat ?

Quæſt. 72.

Lamiarum , ſeu ſtrigum , Maleficorumque Hominum confeſſio quando valeat , vel ne ? & alia ſpectantia ad S. Officium .

Quæſt. 73.

Socius an teneatur ad debitum confeſſatum contractum ab alio ſocio .

Quæſt. 74.

Calculatio an , & quando ſit quædam confeſſio inter Partes emiſſa ?

Quæſt. 75.

An declaratio, ſeu confeſſio recognitionis bonæ fidei facta ad alterius fauorem ſuper Emptione alicuius rei nomine Recognoſcentis ſtipulatæ , & acquiſita valeat contra ſic declarantem , & confitentem; & an, & quando contra alios à Confitente cauſam habentes , & vtrùm contra Creditores etiam anteriores? Et quid tenendum eſt in emptione facta pro perſona nominanda nominatione ſecuta ? & in recognitione bonæ fidei facta ab vno ex Correis debendi fauore alterius Correi in , & ſuper cenſu impoſito ?

Quæſt. 76.

Vtrùm Sacerdoti Confeſſario, ſeu proprio Parocho ſit credendum , ſi ipſe aſſerat , & confiteatur ſibi a ſuo Pœnitente aliquid fuiſſe relictum diſtribuendum nõnullis Perſonis iuxtà ea , quæ ſibi fuerunt confidentialitèr ab eodem Pœnitente demandata ?

Quæſt. 77.

An hæredis confeſſioni , & aſſertioni contraria voluntati Teſtatoris credendum ſit ?

Quæſt. 78.

Legitimæ, & Tabellianicæ conſumptio an ex Filij hæredis grauati confeſſione probetur ?

Quæſt. 79.

Maritus emens bona nomine proprio ſi confiteatur de pecunijs dotalibus emiſſe , an Vxor in ſubſidium bona prædicta vendicare valeat ?

Quæſt. 80.

Puella ſi fateatur in inſtrumento Renunciationis ad alicuius fauorem facta velle ſe Deo dicare , & hac de cauſa renunciare, vel alicui eius Conſanguineo, Affini, ſiue Amico donet omnia ſua bona , vt perpetuò Altiſſimo famulari poſſit , & melius tanquam pauper pauperem Chriſtum ſequatur, an huiuſmodi cõfeſſio, & aſſertio , animique ad Religionem diſpoſitio , & propenſio , iuncto poſtmodum etiam ingreſſu cum regularis habitus ſuſceptione : ſacri tamẽ Concil. Trident. diſpoſitione non ſeruata ſeſſ. 25. de regul. cap. 16. faciat ſtatim Donationem , renunciationem , & quamcunque aliam diſpoſitionem inter viuos irreuocabilem ?

Quæſt. 81.

Vtrùm Contrabannum, ſeu Extractio Frumenti, Segetum, vel aliarum rerum in extractione de loco ad locum prohibitarum à Superiorum Bannimentis, ſeu Statutis localibus probetur, vel ne ex mera Extrahentis, vel Aſportantis confeſſione reperti in flagranti crimine?

Ex Libro Tertio.

Quæſt. 1.

Procuratoris confeſſio in iudicio, vel extra etiam de recepto an, & quando, & quomodo Domino, ſeu Principali præiudicet?

Quæſt. 2.

Prælati, Rectoris, Abbatis, Abbatiſsæ, vel Prioriſsæ, aut alterius eccleſiaſtici Adminiſtratoris confeſsio quandò Eccleſię, & illius Succeſſoribus pręiudicet, vel nè, & an ex neceſſitate valeat alienatio bonorum Eccleſię.

Quæſt. 3.

Concubinarij etiam Clerici confeſſio, ſeu donatio, aut legatum pro aſſertis benemeritis, & ſeruitijs receptis à Focaria an, & quando fauore dictæ Focariæ valeat, vel non.

Quæſt. 4.

Patris confeſſio de Debito fauore Filiorum Spuriorum etiam non exiſtente Sobole legitima, an Patrem afficiat? Et an Parentum confeſſio de Debito, vel de pecunijs exactis in fauorem vnius ex filijs legitimis, & naturalibus obſit alijs filijs legitimis, & naturalibus, & an dicti filij poſſint dare de nullitate dictę confeſſionis in vita Parentum? Et vtrùm ex ſola Patris confeſſione præiudicium inferatur legitimę filiorum, & alimentis Filijs præſtandis à Patre etiam mediante legato facto pro malè ablatis, & Vſuris, ſi de male ablatis, & Vſuris non conſtet, niſi ex mera Patris confeſſione, & an in legato pro Vſuris, & malè ablatis tantùm confeſſatis, & aliundè non probatis hæres poſſit detrahere falcidiam, legatumque prędictum patiatur diminutionem ab alijs legatis etiam profanis, non exiſtente Hærede ſoluendo.

Quæſt. 5.

Matris Confeſſioni ſuper illegitimitate Filij an ſtandum ſit etiam in foro conſcientiæ.

Quæſt. 6.

Puellæ iuratæ aſſertioni, & confeſsioni an ſtandum ſit ſuper ſtupro in odium Stupratoris, & vtrùm ex tali aſſertione iurata teneatur ſtuprator præſtare alimenta Filio ex ſtuprata nato.

Quæſt. 7.

Maritus acquirens nomine Vxoris ſi confiteatur pecunias recepiſse ab eius Vxore, an ei ſit credendum etiam in præiudicium Creditorum. Et quid, ſi Vir vendat Vxori, & confiteatur pretium ab eadem recepiſſe? Vel Vxor vendat Viro cum eadem confeſsione de recepto?

Quæſt. 8.

Debitoris Confeſſio de recepto an ſibi, & eius hæredibus, & Succeſsoribus, ac Tertijs Poſſeſſoribus, & Creditoribus etiam poſterioribus, ac futuris præiudicet, vel non.

Quæſt. 9.

Fideiuſſori an proſit etiam ad effectum repetendi confeſſio de recepto facta à Principali Creditore contra illum pro quo fideiuſſit. Et an confeſsio Debitoris, vel vnius Rei debendi obſit fideiuſſori, vel alteri Correo debendi.

Quæſt. 10.

Dotis receptę confeſſio facta à Marito matrimonio conſtante non præcedente Dotis promiſsione an, & quando valeat, vel ne fauore Vxoris aduersùs Maritum confitentem, & eius Hæredes Tertios Poſſeſsores, & creditores? Et quid ſi confeſſio non fauore Vxoris, & ſoceri, vel Matris, aut Fratris ipſius Vxoris emanauerit? Et an ſi talis confeſsio emittatur a Viro tempore ſponſalium, & ſic ante quam fiat matrimonium, ſcilicèt in eodem Inſtrumento promiſsionis dotis, de Iure releuet ad Vxoris fauorem, etiamſi facta ſit ſocero, vel Matri, aut fratri ipſius Vxoris abſente Vxore, concurrentibus tamen coniecturis, & pręſumptionibus arguentibus ſimulatam Mariti confeſsionem de dote receptā? Et quę, ac quot coniecturæ, & præſumptiones requirantur in excludenda eadem ſimulata confeſsione, dum agitur aduerſus reſpectiue tertios Poſſeſſores, & Creditores, & ipſum met confitentem, ac eius Hęredes?

Quæſt. 11.

Qualificata confeſsio tam in ciuilibus, quàm in criminalibus quando ſit acceptanda cum ſua qualitatē, vel non: ex quibus verbis inſurgat talis qualificata confeſsio, & ex quibus fiat indiuiſibilis, vel diuiſibilis. Quid in vtroque caſu pro confitente, & contra confitentem qualitas in confeſsione appoſita tam in continenti, quam ex interuallo operetur, quaue pœna puniatur Reus confeſſus cum qualitate?

Quæſt. 12.

Rei confeſsi condemnatio an ſequi valeat, ſi confeſsio ſpontanea, ſiue coacta emiſſa ſit ſuper inordinato, nullo, irrito, & illegitimo inſtituto Iudicio: & qua pœna ſit Reus vt ſupra confeſſus plectendus: & an dandę ſint, vel ne Reo etiam ſpontè confeſſo defenſiones, aut illis à Reo renunciari poſsit.

Quæſt. 13.

Inſtantia perempta an confeſsio operetur ad condemnandum?

Quæſt. 14.

Delicti confeſsio, aut contractus in Carceribus à Carcerato facta, ſiue reſpectiue factus vtrum valeat.

Quæſt. 15.

Confeſsio ſub ſpe impunitatis, vel gratię an noceat? & an ex tranſactione facta cum fiſco oriatur delicti confeſsio?

Quæſt. 16.

Confeſsio in Tortura emanata ſine legitimis præcedentibus indicijs vtrum valeat?

Quæſt. 17.

Legitimis præcedentibus indicijs confeſsio in tortura an ſit ratificanda, & quando ratificatione opus non ſit?

Quæſt.

Digitized by Google

Quæſt. 18.

Delictum quando probetur per confeſsionem in ſcriptura emiſſam .

Quæſt. 19.

Tertij vel vnius ſocij criminis confeſſio an alteri tertio vel conſocio noceat ?

Quæſt. 20.

Error pro reuocanda confeſſione quomodò , & quandò veniat probandus , & abſque alia probatione erroris , an vigeant in iure caſus , in quibus retractetur confeſſio , huiuſmodique reuocata confeſſia tanquam erronea an afficiat , ſi Parti non fuerit intimata .

Quæſt. 21.

An ex confeſſione reſultanti per ſuſceptionem termini ad ſoluendum allegando erroremdari valeat reuocatio ; & quid , ſi iurata , aut geminata , ſiue ratificata , vel in poſitionibus ſit emiſſa confeſſio ?

Quæſt. 22.

Erronea confeſsio quando reuocari non poſſit .

Quæſt. 23.

Aduerſus Confeſſionem ſuam quando maiori detur reſtitutio in integrũ, & quãdo concedatur minori aduerſus ſuam confeſſionem Auctore Tutore , & Curatore , vel aduerſus Tutoris , aut Curatoris tantùm confeſſionem emiſſam in præiudicium ipſius Pupilli , vel Adulti abſentis . Et quę requirantur pro dicta in integrum reſtitutione conſequenda . Et quid dicendum ſit fauore Eccleſię in confeſſione in Eccleſiæ præiudicium emanata à Rectore , ſeu Eccleſię Prælato ?

Quæſt. 24.

In criminalibus , & in ciuilibus Confeſſo , & Conuicto ſimul à ſententia definitiua an , & quando ſit deneganda Appellatio , & an ſolum Confeſſo , aut dumtaxat Conuicto talis appellatio in vtroque Iudicio ſit inficienda , & quid dicendum ſit in caſibus exceptis ?

Quæſt. 25.

Damnatus ad mortem etiam nulla interpoſita mora patibulo tradendus an debeat habere à Iudice tempus ad confitendum ſua peccata Sacerdoti, vt etiam Sacroſanctam Eucharistiam ſumere poſſit .

Quæſt. 26.

Reus in Carceribus detentus ſi mortem ſibi conſciuit , an dicatur omnia exoluiſſe crimina : & vtrùm quando ſit confeſſus , vel conuictus de criminibus poſſit eiuſdem mortui Rei Cadauer in loco publico , & conſueto ſuſpendi .

Finis Indicis Quæſtionum.

FRAN-

Digitized by Google

FRANCISCI DE ANGELIS I. C. MEVANATIS TRACTATVS DE CONFESSIONIBVS.

LIBER PRIMVS.

SVMMARIVM.

1 *Elogium de Deo.*
2 *Vt omnes difficultates effugias à Deo cuncta incipias.*
3 *Confeſſionis materies perutilis, & in Iudicio frequentiſſima.*
4 *Vnde proficiſcatur nomen confeſſionis.*
5 *Quid ſit confeſſio.*
6 *Deſinitio rei naturam, & poteſtatem demonſtrat.*
7 *Confeſſio dicitur a fare ſaris, & dictione con.*
8 *Confeſſio eſt idem, quod ſimul facio, ſiue ſimul faſſio.*
9 *Confeſſio eſt quaſi contractus.*
10 *Quaſi contractus non celebratur inter diſſentientes.*
11 *Confeſſio non eſt proprie probatio, ſed probationis releuatio.*
12 *Non eſt opus alia probatione, dum viget partis confeſſio, cum indignum ſit proprio teſtimonio reſiſtere.*
13 *Confeſſio maior eſt probatio, quàm omnes aliæ probationes, imò omnibus melior, & omne probationum genus ſuperat.*
14 *Et non tantum maior probatio, ſed omnium probationum maxima.*
15 *Confeſſio eſt certa, & manifeſta aduerſus confitentem probatio, & ab eo cauſam habentes.*
16 *Confeſſio præualet publico inſtrumento, & Teſtibus, etiam ſi eſſent mille.*
17 *Per confeſſionem infringitur probatio Teſtium contrarium deponentium, niſi præcedente reuocatione ex Teſtibus confeſſio erronea probetur.*
18 *Teſtibus contra partis confeſſionem non datur fides.*
19 *Confeſſio quando ſit probationis releuatio, ſeu relatio, & maior probatio, vel melior, aut omnium maxima.*

Vnde dicatur, & quid ſit Confeſſio?

QVAESTIO I.

1 A Deo, qui eſt æterna veritas, & chara æternitas, ſinè qualitate bonus, ſinè quantitate magnus, ſinè indigentia Creator, ſinè ſitu præſens, ſinè habitu omnia continens, ſinè loco vbique totus, ſinè tempore ſempiternus, ſinè vlla ſui mutatione mutabilia omnia faciens: à Deo, qui manet intrà omnia, qui extrà omnia, qui ſupèr omnia, qui infrà omnia, qui ſuperior eſt per potentiam, inferior per ſuſtentationem, exterior per magnitudinem, interior per ſubtilitatem, ſurſum regens, deorsùm continens, extrà circundans, interiùs penetrans à Deo, qui diues eſt in miſericordia, magnificus in Iuſtitia, munificus in gratia, munerator copioſiſſimus, remunerator æquiſſimus, liberator piiſſimus, gratia reſpiciens humiles, iuſtè iudicans Nocentes, & Innocentes, miſericorditer ſaluans peccatores; omnia, quæ inchoantur, inchoari debent; per
2 ipſum difficultates omnes diſſoluuntur iuxtà tex. *in can. cum Paulus, 1. q. 1. & optimè in can. Non liceat, in ord. 3. 26. q. 5. & l. in nomine*

S. Auguſt. lib. 7. Cõf.

S. Auguſt. de Trinit. lib. 5. cap. 1.

S. Gregor. ſuper Ezech. humil. 17. lib. 2. Moral.

S. Bernar. in ſermon. 57.

 C. de of-

Digitized by Google

C. de offic. Præfect. Prætor. Afric. & notatur
in Præmio ff. veter. & ibi de inſt. & iur.
Diuino igitur Numine fretus, tuumque ò San-
ctiſſima Gratiarum Deipara præſidium implo-
rans tractare conabor materiam de confeſſio-
3 nibus vtillimam, & in Iudicijs frequentiſſi-
mam, teſte Mancin. de Iurament. p. 4. effect.
214. n. 2.
Verum quia acturus de huiuſmodi materia prius
4 noſcendum eſt, vnde nomen Confeſſionis
deſcendat, ad tradita in l. p. ff. de iuſt. &
5 iur. & in l. p. ff. ſi cert. pet. Deinde quid
ſit ipſa confeſſio, vt habetur in l. p. § p. ff.
6 de dol. mal. Cum definitio rei naturam, at-
que poteſtatem demonſtret, l. omnis definitio,
& ibi gloſ. ff. de regul. iur. propterea non diſpi-
ciam, de quo ſim verba facturus, niſi ab
vtroque exordium ſumam.
7 Dicitur Confeſſio à fare faris, & dictione Cõ,
ſecum iuncta denotat ſimultatem locutionis,
Boer. deciſ. 243. n. 8. & ſecundum opinionem
dicti Boer. ibidem; confeſſio eſt idem, quod
8 ſimul facio; ſiuè ſecundum Hadr. Negus, Sil-
na Reſponſ. quæſt. 416. n. 2. ſimul faſſio. Vnde
bene videtur adaptanda huiuſmodi definitio
cum altera definitione relata à I. C. noſtro Vl-
piano in l. de ætate, 12. §. qui interrogatus, &
ibi Bart. ff. de interrogat. action. Gratian. diſcept.
9 116. n. 46. & Surd. deciſ. 285. n. 7. ſcilicèt
quòd licèt confeſſio ſit quidam quaſi contra-
ctus, cùm eo ipſo, quod quis fatetur ſe de-
bere, ſe obligat ad ſoluendum, ſeu ad adim-
plendum id, quod fatetur: talis autèm quaſi
contractus non poteſt celebrari inter deſſentien-
10 tes, Bald. in l. cum precum, n. 1. verſ. tu
dic. C. de liber. cauſ. & l. 3. n. 2. C. de repud.
hæred. Salic. in l. generaliter, n. 9. quæſt. 6. verſ.
ego coniungo, C. de non numerat. pecun. Iaſ. in
l. poſt quàm liti, n. 6. C. de pact. Felin.
cap. examinata, n. 3. de Iudic. & alij D. D.
quos ſequitur, & allegat Sanch. de matrim.
tom. 2. & 3. lib. 7. tit. de impediment. diſ-
putat. 112. n. 16. in medio, Verbo, Idem
docent alij.
11 Definitur etiam, quòd Confeſſio non ſit
propriè probatio, ſed probationis releuatio,
Alex. add. ad Bart. in l. Publia Mænia, 26.
§ Titius Sempronio, lit. A. ff. depoſit. Me-
noch. de Præſumpt. lib. 1. quæſt. 61. n. 6.
Caball. reſolut. crim. caſ. 68. n. 8. & 9. par.
pri. cent. Card. Tuſch. pract. conclus. Sur.
conclus. 634. n. 1., & 2. & 645. n. 2. Tom. 2.
lit. C. & D. Cenc. de Cens. q. 43. n. 20.
Barbos. collect. D.D. in ius Pontific: vniuers.
tom. p. ſuper tit. 18. de Conſeſ. in § Inglos.
rub. pag. mihi 461. in 2. col quia exiſtente
partis confeſſione, non eſt opus alia proba-
12 tione, Poſt. trat. de manuten. obſeruat. 19.
num. 13. Rot. decis. 10. num. pri. & 2. &
deciſ. 68. num. 1. recent. par. 8. Cum indi-
gnum ſit proprio teſtimonio reſiſtere, Mi-
chalor. trat. de Fratrib. par. 2. cap. 14. num.
17. & ſeq. Siue in criminalibus Confeſſio
definitur delicti relatio, Almon. Ciaz. di-
ſcept. forens. crim. pri. num. 1. & num. 234.
& cons. 17. num. 15.
13 Siue vt idem Barbos., & Tuſch. ibidem ſu-
pra, confeſſio eſt maior probatio, quàm
omnes aliæ probationes, imò eſt omnibus
melior, ſuperatque omne probationum ge-
nus, ita etiam Honded. cons. 15. num. 2.
cons. 35. num. 18. cons. 66. num. 20. cons. 29.
num. 4. & 29. cons. 87. num. 34. & cons.
108. num. pri. vol. 1. Nouar. de Priuileg.
Miſerab. Perſonar. priuileg. 111. num. pri. &
2. Emanuel Soarez. in ſuo theſaur. recept. ſen-
tent. lit. C. in verbo Confeſſio non eſt, num.
223. pag. mihi 26. in 2. col. Surd. decis. 10.
num. 12. Duran. dec. 11. num 9. & decis.
80. num. 9. & decis. 159. num. 5. & decis.
193. num. 11., & decis. 234. num. pri. &
237. num. 6. Rot. poſt. ſecun. vol. cons.
Farinace. decis. 325. num. 6. Card. Ottobon. de-
cis. 29. num. 46. decis. 56. num. 7. & 134.
num. 5. & Rot. decis. 267. num. 7. recent.
par. 8. Poſt. dicta obſeruat. 19. num. 11. &
12. & Rot. recent. par. 9. tom. 1. decis. 226.
num. 11. & deciſ. 293. num. 15. & decis.
218 num. 14. & in eadem par. 9. tom. 2. de-
cis. 323. num. 32. & 33. Rotas decis. 85. num.
5. & 6. Rot. recent. par. 10 decis. 192. num.
9. & 186. num. 12. & 213. num. 2. & 355.
num. 3. & par. 14. decis. 446. num 2.
14 Et non tantum ex trita Iuriſtarum regula erit
maior probatio l. generaliter 13. C. de non nu-
merat. pecun. Honded. Cons. 30. num. 24. vol.
2. Marc. Anton. Maceraten. var. reſolut. lib.
pri. reſolut. 36. num. 4. Surd. decis. 326. num.
28. Verum etiam omnium probationum maxi-
ma, Menoch. de præſumpt. lib. 1. quæſt. 1. num.
37. Merlin. deciſ. 467. num. 3. tom. 1. & recent.
par. 7. deciſ. 24. num. 14. & 49. num. 4. &
55. num. 5. Burat. deciſ. 121. num. 1. & 147.
num. 10. & 378. num. 3. Et præferenda cæteris
probationibus, Rot. deciſ. 41. num. 24. &
ſeq. recent. par. 10. & par. 13. deciſ. 125. num.
5. & 247. num. 4. 9. num. 17. 18. & 22.
15 Huiuſmodique Confeſſio eſt certa, & ma-
nifeſta aduerſus confitentem probatio, d. Me-
noch. lib. 2. præſumpt. 51. num. 39. Et publico
Inſtrumento, ac quibuſcumque præualet de-
16 poſitionibus Klock de contribut. tit. de probat.
collect. cap. 20. num. 58. & ſeq. Negus. dicta
Syl. reſponſ. q. 4. num. 25. & Rot. dicta par.
7. deciſ. 54. num. 8. & deciſ. 267. num. 8.
eadem par. 8. Poſt. ibidem ſupra num. 14. &
omnia prædicta refert Ricc. deciſ. Archiep. Nea-
pol. 172. à num. 1. vſque ad 7. par. 1. ac Celſ.
deciſ. 236. num. 1. cum. alijs concordantibus
penès eundem, & recent. par. 12. deciſ. 335.
num. 1.
Afficitque confitentem, & ab eo cauſam haben-
tem, Rot. recent. par. 11. deciſ. 141. num. 8.
& 164. num. 7. & deciſ. 167. num. 15. & deciſ.
310. num. 9. ac Bich. deciſ. 406. num. 1. 580.
num. 15. & 16. Et etiam tertium non habentem
cauſam

Digitized by Google

cauſam ; ſi confeſſio ſit adminiculata , *Bich. deciſ. 72. num. 6. & 7.*

At ad confitentis fauorem , & ab eo cauſam habentis non ſuffragatur , *Rot. dicta par. 11. deciſ.* 179. *num.* 4. niſi ſit adminiculata , *Celſ. deciſ.* 280. *num. 7. & 8.*

17 Imo per huiuſmodi confeſſionem aduerſus confitentem infringitur probatio Teſtium contrarium deponentium ; cum inter Teſtes , & Partem confitentem non ſit facienda concordia, præſertim in criminalibus , legitimis tamèn præcedentibus indicijs , dummodo præcedente reuocatione confeſſionis ex Teſtium depoſitione erronea non appareat, & tanquàm talis non impugnetur , *d. Neguſ.eadem Syl. reſponſ. queſt.* 346. *à num.* 27. *vſque ad* 30. *Poſt. dicta obſeruat* 39. *num.* 15. *vſque ad* 17. *& Rot. deciſ.* 310. *num.* 5. *recent. par.* 3. *& deciſ.* 491. *num.* 19. *recent. par.* 5. *tom.* 2. Et eſt ratio , quia Teſtibus contra Partis confeſſionem fides adhibenda non eſt , *dicta deciſ.* 310. *num.* 5. *& deciſ.* 698. *num.* 16. *recent. par.* 4. *tom.* 3. proceditque , etiamſi Teſtes eſſent mille : cum regularitèr præualeat confeſſio mille Teſtibus in contrarium examinatis , *Rot. recent. par.* 10. *deciſ.* 309. *num.* 14. *& Conciol. allegat.* 63. *num.* 14.& præferatur etiam Peritorum relationi, *Rot. recent. par.* 11. *deciſ.* 202. *num.* 3.

19 Cæterùm quando dicatur Confeſſio probationis releuatio , ſeu relatio , & maior probatio , ſeu melior , & omnium maxima , vel delicti relatio, dicam infra in ſuis locis . Et quando non eſt vltima voluntas , vel Contractus , dum dependet à voluntate vnius tantum , docet *Paul. de Caſtr. vol.* 2. *par.* 3. *conſ.* 24. *num.* 20. *&* 21.

SVMMARIVM.

1 *Genus ſub ſe regularitèr plures continet ſpecies.*

2 *Confeſſio duplex eſt : indicialis , & extraiudicialis .*

3 *Iudicialis confeſſio tam in Ciuilibus , quàm in Criminalibus illa dicitur , quæ fit Coram Iudice pro Tribunali ſedente , & num. 7. & 8.*

4 *Confeſſio non dicitur Iudicialis , quæ fit coram Actuario , ſeu Tabellione , etiam altera parte præſente , ſi Iudex non adſit , & eodem num. 7. & 8.*

5 *Intellige , ad effectum vt confeſſio tam in ciuilibus , quàm in criminalibus dicatur iudicialis , eſt deneceſſe , vt fiat in figura Iudicij , ideſt in eodem inſtanti coram Iudicè pro Tribunali ſedente , & Notario pro Iuſtitia aſſiſtente , & num. 7. ac 8.*

6 *Notarius nequit recipere confeſſiones , niſi præſente Iudice , vt ſupra , vel committente , alias confeſſio non dicitur Iudicialis , ſed extraiuditialis , & num. 7.*

7 *Confeſſio facta coram Notario , & Iudice pro Tribunali ſedente ſine Tortura ſufficit ad condemnandum : ſecùs Iudice abſente , vel ſine ipſius mandato , quia tunc ſufficit tantum ad torturam .*

9 *Reus ſi confiteatur ad Tribunal , dicitur confiteri in forma iudicij .*

10 *Improbandi ſunt Iudices , qui in eorum cubilibus Reos examinant onuſtos compedibus , & ferreis manicis .*

11 *Confeſſio facta à Reo , non in figura Iudicij , præuia reuocatione , cum negatione delicti commiſſi , non eſt amplius ſufficiens ad torturam .*

12 *Intellige , ſi facta ſit coram ſolo Notario , & poſtea reuocata, ſecus , ſi emananerit coram Iudice non ſedente pro Tribunali , quia hæc non ſat eſt ad condemnandum in pœnam ordinariam , cæterum ad extraordinariam , & ad torquendum ſufficit .*

13 *Notario aſſerenti in actis ſibi à Iudice fuiſſe examen commiſſum non creditur , niſi aliundè conſtet de ordine , & mandato .*

14 *Per confeſſionem emiſſam coram Notario aſſerenti habuiſſe Iudicis commiſſionem de conſtituendo Reum , Reus non eſt condemnandus in pœnam capitalem , vel aliam corporis grauiorem , niſi reale Decretum Iudicis de examinando Reum eſſet in actis regiſtratum , vel ſcripta reperiretur commiſſio de recipiendis Teſtibus , vel examinibus ſignata manu , vel ſigno Iudicis .*

15 *Tutius eſt in cauſis grauibus non commitiere Notario examen .*

16 *Confeſſio iudicialis non dicitur , ſi facta ſit coram vno , vel duobus ex tribus Iudicibus , nihilque in criminalibus ſuffragatur , cum debeat emitti coram omnibus .*

17 *Confeſſio extraiudicialis denominationem ſumit ex proprio appellatiuo nomine .*

18 *Extraiudicialis dicitur in criminalibus indicium à delicto remotum , & facit indicium ad torturam .*

Quotuplex ſit Confeſſio .

QVESTIO II.

FActa definitione Confeſſionis : modo videndum , quotuplex ſit confeſſio , cum illius nomen ſit generale , & genus ſub ſe re-
1 gularitèr plures contineat ſpecies , vt notant *Canoniſtæ rubrica , de probat. & DD. rubric. C. eodem tit.*
2 Duplex autèm ipſius confeſſionis eſt ſpecies , Iudicialis ſcilicet , & extraiudicialis . Iudicialis illa dicitur , quæ fit , & emittitur coram
3 Iudice pro Tribunali ſedente in cauſis requirentibus plenam cognitionem. Vnde non dicitur iudicialis confeſſio , quæ fit coram Actuario ,
4 vel Tabellione etiam altera parte præſente , ſi Iudex non adſit ; nec ſufficit , quod ſit fa-
5 cta coram Iudice , niſi facta ſit in figura Iudicij , ideſt coram ſuo Actuario , ſeu Tabellione , & Iudice pro Tribunali ſedente , *tex. in l. interrogatam* 24. *& ibi gloſ. nec non etiam ſignanter gloſ. in l. iubemus* , 41. *in verbo , aliud iudicium , erga medium C. de liberal. cauſ. Bart.*

in leg. cum ſcimus, 21. *num. 6. in 2. col. C.*
de *Agricol. & cenſit*, *lib.* 11. *pag. mihi* 47.
Dec. in c. at ſi Clerici, *num.* 28. de *Iudic.*
optimè *Barboſ. in ſua collect. DD. tam veter.*,
quam recent. in ius Pontific. vniuerſ. in cap. fin.
num. 8.*deconfeſs.tom. pri. Alex. conſ.* 174.*num.* 3.
lib. 6. *Graſs.* de *except. except.* 14. *num.* 4.&
ſeqq. Gratian. diſcept. forenſ. 694. *num.* 29. *tom.*
4. & *diſcept.* 872. *num.* 6. & 7. *tom.* 5. *Ric.*
collect. 2560. *par.* 7. & *deciſ. Cur. Archiep.*
Neap. 172. *num.* 13. *par. pri. Marant. in ſuo*
Aduocat. Specul. tit. de *confeſſ. par. 6. num.* 30.
pag. mihi 395. *ibique*, *n eodem num.* 30. *in*
fine & in addit. lit. m. & in ait, quod
nequit minuſue vllo pacto poteſt Notarius
6 recipere confeſſionem, niſi præſente Iudi-
ce, vel committente, alias confeſſio non
præiudicat, nec habenda tanquàm Iudicia-
lis, ſed extraiudicialis, *Gratian. dicta di-*
ſcept. 694. *eodem num.* 29. & *Vermigl. conſ.*
crim. 231. *num. 6. Sed Thomat. deciſ. March.*
156 *num.* 22. & 23. *tom.* 2. tenet, quòd con-
feſſio etiam ſi facta non ſit coram Iudice ſeden-
te ad bancum iuris pro tribunali, at coram
Iudice vti Iudice in itinere aut deambulando,
ſiue alibi ius reddente, valeat confeſſio, quia
dicitur facta in Iudicio, eo ipſo, quòd eſt
facta coram Iudice.

Fitque huiuſmodi confeſſio in iudicio vel verbis
ſimpliciter, vel in ſcriptis, vt puta in libello,
in ſupplicatione, in exceptionibus, in poſi-
tionibus, & in Inſtrumentis productis, *Graſs.*
vbi ſup. num. 95. de quibus intra ſingillatim,
præuia reſpectiuè citatione, *Vermigl. conſ.*
crim. 422. *num.* 14.

Et ea, quæ ſupra firmaui in ciuilibus, erunt
quoque ſeruanda in criminalibus: illiſque con-
currentibus, ſi fuerit facta confeſſio ſine tor-
7 tura, erit ſufficiens ad Reum condemnan-
dum, *Foller. in ſua Prax. crimin. in par. pri.*
3. *par. in verbo*, & *ſi confitebuntur num.* 7.

8 At ſi fuerit facta coram Notario abſente Iu-
dice, vel ſinè ipſius mandato, non ſufficit
ad condemnandum: idemque dicendum de con-
feſſione facta coràm Iudice, ſed non in forma
Iudicij, nec pro tribunali ſedente, ſed tanquàm
priuato, ſiuè coram Actuario cauſæ, abſente
Iudice [vt dixi] quia tunc ſufficit tantum ad tor-
turam, *Foller. ibidem, num.* 8. & 14. *Boſs. in ſuis*
var. tract. criminal. tit. de confeſs. num. 47.
Guazzin. ad defenſ. Reor. tom. 1. *defenſ.* 32. *cap.*
27. *num.* 1. & 3. *Philipp. de Bict. in Epith. ſeu*
compen. Theor. & prax. Cauſ. Iudic. Regul. tit.
de rei citat. vſque ad eius defens. queſt. 83. *num.* 52.
Clar. in prax. crim. lib. 5. §. *fin. queſt.* 21. *verſ. ſed*
hic cadit, *Maſcard.* de *probat. lib.* 1. *concluſ.*
344. *num.* 6. 348. *num.* 52. & 349. *num.* 6.
Caſtill. deciſs. Sycil. 157. *num.* 1. & *ſeqq. lib.* 2.
Borgn. Caualcan. deciſ. 21. *num.* 14. *lib.* 5. *tit.*
de delict. ſeu quaſi contract. Boer. deciſ. 90. *num.*
8. *Farinac. in ſua prax*, & *theoric. crim. tit. de*
Reo confeſs. & conuict. cap. 1. *queſt.* 81. *num.* 45.
& 48. *par.* 2. *tom. pri ibique vide num.* 50.
in medio, & *Almon Ciazz. in ſuis diſcept. forenſ.*
ad defenſ. Reor. defenſ. pri. num. 265. & *ſeqq.*
& *prolixè Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 318.
per totam par. 4. & *Conciol. in verbo*, *Con-*
feſſio reſolut. crim. 8. *Tiraquell. de Retract.*
Lignag. §. 36. *gloſ.* 2. *num.* 54. & *ſeq.*

9 Ex hoc igitur, teſte dicto Claro ibidem
ſupra, inoleuit practica Aſſeſſorum, qui fa-
ciunt Reum conſiteri ad Tribunal, & ſic
dicitur confiteri in forma iudicij: attamèn
vide etiam *Farinacc. eodem num.* 50. *in medio*,
& *Ricc. dicta deciſ.* 318. *num.* 4. *poſt medium*,
qui improbat Iudices examinantes Reos in
10 eorum Cubilibus onuſtos compedibus, & fer-
reis manicis.

11 Cæterum ſi Reus reuocet ſupradictam con-
feſſionem, negetque delictum commiſſum,
nec ampliùs talis confeſſio ſufficiens erit ad
torturam, *Foller. ibidem ſupra*, *num.* 8. *poſt*
medium, *Bær. dicta deciſ.* 90. *num.* 8. & *Borgn.*
d. 21. *eodem num.* 14.

12 Intellige, ſi talis confeſſio fuerit facta coram
ſolo Notario, & poſtea reuocata, *Farinacc.*
dicta queſt. 81. *num.* 48. & 49. ſed licèt confeſſio
emanata coram Iudice non ſedente pro tribu-
nali non ſit ſufficiens ad condemnandum in
pœnam ordinariam, ſufficiet tamen ad ex-
traordinariam, & ad torquendum, *Farinacc.*
ibidem ſupra num. 52. & 53. & *bene etiam Ricc.*
dicta deciſ. 318. *num.* 4. *in* principio, & viden-
dus *Clar. eadem queſt.* 21. *verſ. Vlterius* quan-
do ſit repetenda, vel ne tortura.

13 Dixi ſupra quod Notarius nequeat recipere
confeſſionem, niſi præſente Iudice, vel com-
mittente: erit autem credendum Notario
aſſerenti ſibi examen fuiſſe à Iudice commiſ-
ſum, niſi aliundè conſtet de ordine, & man-
dato? *Et de magis communi DD. Sententia*
Guazzin. ad defenſ. Reor. tom. 1. *defenſ.* 32.
cap. 27. *num.* 2. *firmat.* quod vbi agitur de
confeſſione, cuius vigore debet ſequi ſenten-
tia criminalis in pena capitali, vel alia gra-
uiori corporali ipſum non audere vigore dictæ
14 confeſſionis Reum confeſſum condemnare,
niſi adeſſet in actis Decretum Iudicis de exa-
minando Reum, vel nui vigeret commiſſio
de repetendis Teſtibus, aut examinibus, ſi-
gnata manu, vel ſigno Iudicis, alias Nota-
rio non creditur, ſubditque ibidem *dicto num.*
15 2. *in fine*, quod tutius ſit in grauibus cauſis
non committere Notario examen, & ita re-
fert obſeruari per bonos, & peritos Iudices,
& videndus eſt idem *Conciol. in præcitata reſolut.*
8. *num.* 7. & *ſeq.*

16 Vnum denique annotandum cenſeo, quod
Iudicialis confeſſio non dicitur, ſi facta ſit
coram Vno, aut duobus ex tribus Iudicibus
Gabr. tit. de confeſs. lib. 1. *concluſ. pri. num.* 6.
& in criminalibus nihil valet, cum debeat
emitti coram omnibus, *Farinacc. tit. de confeſs.*
cap. 1. *queſt.* 81. *num.* 62. *Guazzin. ad defenſ. Reor.*
defenſ. 32. *cap.* 26. *num.* 2. *tom.* 1. ibique, niſi
adſit clauſula. Et ſi non omnes.

17 Al-

Digitized by Google

17 Altera verò confeſſionis ſpecies, quæ dicitur extraiudicialis ex propria appellatione, ſeu nominis ſignificatione patet, illaque eſt, quæ non fit vt ſupra in Iudicio, ſed extrà tàm inter viuos, quàm in vltima voluntate, *Marant. ibidem ſupra nu.1.in fine, Auton Niger. tract.de execution. rei indicat.cap. 8.§. 33.et bene Zacch. de Salar. & merced.queſt.100.num.7.& Carol. Pelleg. in Prax. ciuil.Vicar.par.2.sect. 2.ſubſect.5.n.7.pag.227.t.1.*

18 Quæ extraiudicialis confeſſio dicitur in criminalibus indicium à delicto remotum, *Anton. Conciol. allegat. 88. num. 8. vbi num. 7.* firmat. confeſſionem hanc facere indicium ad torturam prout late in ſuo loco ratiocinabimur.

SVMMARIVM.

1 *Requiſita confeſſionis tàm in ciuilibus, quam in criminalibus, vt confeſſio ſuffragetur de iure, quæ ſint, & num. 2.*

2 *Confeſſio ſine dictis requiſitis nihil operatur, ſiuè per torturam, ſiuè ſpontè emanauerit.*

3 *Sufficit dumtaxat ad torturam.*

4 *Licet Ciazz. teneat ſufficere etiam ad pœnam extraordinariam.*

5 *Proceditque etiam in crimine hereſis, niſi generalis confeſſio poſſit haberi pro ſpeciali, ſignanter ſi eſſet relatiua ad alia, ex quibus certa reddatur.*

6 *Extraiudicialis confeſſio vt faciat indicium, debet eſſe ſpecialis, et expreſſa non generalis, tacita, et ſubintellecta.*

7 *Confeſſio non habens dicta requiſita, ſemper interpretari debet ad fauorem Rei confitentis, et vt minus illi præiudicet, quam fieri poſſit.*

8 *Confeſſio, quæ influit in delictum, et non delictum interpretari debet, quod non ſit delictum.*

9 *Et eſt ratio quia dubia confeſſio, quæ ad bonum, ac ad malum poteſt referri, eſt potius interpretanda in bonam, quam in malam partem.*

10 *Immo erronea, et obſcura confeſſio à confitente declaratur, et reuocatur, etiam ſi ſit iurata, et à parte acceptata.*

10 *Incerta dubia, et obſcura confeſſio à confitente declaratur, et reuocatur, etiam ſi ſit iurata.*

11 *Confeſſio incerta, dubia, et obſcura in ciuilibus non certam quantitatem continens ſemper intelligitur de re modica, imo de minima.*

12 *Secus, ſi certam quantitatem contineat, quia tunc habet vim ſententiæ, et iudicati.*

13 *Confeſſio incerta, etiam ſi agatur de dote, confitenti non nocet.*

14 *Confeſſio non ſolum debet eſſe certa ratione quantitatis, ſed etiam qualitatis, et temporis, etiam ſi agatur de dote.*

15 *Teſtes probantes confeſſionem ſine requiſitis qualitatis, et temporis dicuntur ſingulares, et irreleuantes, quia ſuper dictis requiſitis debent eſſe conteſtes.*

16 *Creditoris confeſſio de reſiduo crediti inducit fauore Debitoris ſatisfactionem in alijs quantitatibus*

17 *Verbum pro reſiduo denotat reliquum fuiſſe ſolutum. Niſi cum verbo pro reſiduo concurrat*

18 *dictio in circa, quæ facit confeſſionem inconcludentem, et interminatam, et ſic non releuantem.*

19 *Sed videndus Coſta, vt in præſenti quæſt.*

Probabilis, et poſſibilis debet eſſe confeſſio: quia

20 *natura contraria, ſeu impoſſibilis et inuerificabilis, quamquam ſit ſpontanea non obeſt.*

21 *Ex confeſſione non fit delictum, vbi non eſt.*

22 *Natura, et ius ſi reſiſtunt, aſſerenti non obeſt aſſertio.*

23 *Non probabilis, et inueriſimilis confeſſio extraiudicialis, nec ad condemnandum, nec ad torquendum ſat eſt, et num. 31.*

24 *Ita vt procedat, quamquam per duos Teſtes probata, et præſente, vel abſente parte fuerit*

25 *emiſſa. Verificanda eſt confeſſio in circumſtantijs, et qualitatibus; quia ſimpliciter factum confitens non fatetur facti qualitates, vt ibi in exemplis.*

26 *Confeſſio ſine cauſa non valet, nec præiudicat confitenti.*

27 *Delinquere nemo præſumitur ſine cauſa, niſi iuſtificetur aliunde.*

28 *Circumſtantia, ſeu requiſitum temporis, et loci eſt verificandum in confeſſione iudiciali ſpontè, ſeu per torturam, ſecus in extraiudiciali: ſed vide num 29.*

29 *Confeſſio ſuper homicidio non ſuffragatur, niſi ſpecifice perſona occiſa fuerit nominata.*

30. *Confeſſiones diuerſæ diuerſo tempore factæ diuerſas etiam probant ſolutiones: ſecus, ſi confeſſiones factæ fuerint eodem tempore.*

31 *Confeſſio rei in criminalibus ſi habeat prædicta requiſita, et non conſtet de corpore delicti, non ſuffragatur, et num. 22. et 23.*

Quomodo debeat eſſe confeſſio; vt Confitenti præiudicet.

QVESTIO III.

1 VT afficiat de iure confeſſio, debet eſſe liquida, & clara contra ipſum met confitentem, *Neguſ.Syl. reſponſ. queſt. 288. num. 2. et 328. num. 19. et 20. Marc. Anton. de Amat. deciſ. March. 53. num. 20. Gregor. 15.deciſ. 523. num.4. Pen. deciſ. 54. num. 7. Rot. recent. par. 9. tom. 1. deciſ. 54. num. 6. in fine, et deciſ. 164. num. 13. et Roias deciſ. 117. num. 31. pag. mihi* 151. Nam dubia confeſſio non facit aliquem probationis gradum *Ridolph. in prax. A. C. par. 1. cap. 9. num. 207. verſ. quia.*

2 Et de neceſſitate concludens *Klock. de Contribut. tit. de probat. collect. cap. 20. num. 60. vſque ad 62., et latè proſequitur materiam Almon. Ciazz. diſcept. forenſ. crimin. 1. à num. 252. vſque ad 257. ad Reor. defenſ.*. Et extraiudicialis emitti debet animo deliberato veritatem fatendi, ſine quo non afficit confitentem *Bich. deciſ. 49. num. 15. et 16. et*

deciſ.

deciſ. 378. *num.* 7. *et* 8. *tom.* 1.

Immò præcipuè in criminalibus non ſolum debet eſſe liquida, & clara, & de neceſſitate concludens: verum etiam certa, lucida, explicita, præciſa, non illatiua, non incerta, non tacita, non dubia, non implicita, non generica, ſed ſpecifica in expreſſione loci, temporis, cauſæ, aliarumque qualitatum, & circumſtantiarum delicti; nec non etiam veriſimilis, & probabilis, poſſibilis, & verificata in circumſtantijs, & qualitatibus præſertim ſubſtantialibus per Reum confeſſatis: aliter nihil operatur, ſiue per torturam, ſiue etiam ſponte emanauerit confeſſio, *Farinacc. Conſ. crim.* 60. *num.* 88. *et conſ.* 80. *num.* 42. *lib.* 1. *et conſ.* 156. *num.* 15. *lib.* 2. *et in ſua Prax. et Theoric. crim. tit. de Reoconfeſs. et conuinct. cap.* 1. *quæſt.* 81. *à num.* 28. *vſque ad* 32. *et ſeqq.* 2. *par. tom* 1. *et latè Guazz. ad defenſ. Reor. tom.* 1. *defenſ.* 32 *cap.* 1. *num.* 1. 2. *et* 3.

3 Huiuſmodique intelligendum quòad condemnationem: ſecus autem quo ad torturam; cum tacita confeſſio, implicita, incerta, & dubia ſatis ſit ad torquendum, *Farinac. dicta quæſt.* 81. *num.* 39. *Quamquam Mancin. de confeſs. cap.* 3. *art.* 5. *num.* 37. *contrarium teneat. Guazz. autem ibidem ſup.*

4 *num.* 253. concludit, quod dum confeſſio non eſt nitida, & pura, ſed intricata, & vagans, Inquiſitus nequit damnari pœna ordinaria delicti, ſed extraordinaria, ſecus eſt in foro conſcientiæ, ad tradita per Ponſinib. de Lamijs, num. 90. Et in ciuilibus, vt à confeſſis Reus ſit exemptus, ſufficit confeſſionem aliquo modo eſſe dubiam; ſiquidem vt ſtringat, ſeu conuincat, certa, & indubitata, ac non æquiuoca eſſe debet, *Rot. recent. par.* 8. *deciſ.* 68. *num.* 21. *et par.* 10. *deciſ.* 180. *num.* 5. *et benè etiam Thomat. deciſ. March.* 201. *num.* 71. *et ſeqq. et Bich. deciſ.* 75. *num.* 12. *deciſ.* 169. *num.* 13. 479. *num.* 6. 580. *num.* 24. *et* 584. *num.* 17. Et ne confeſſio reddatur æquiuoca, ſufficit, quod ex alijs declaretur, *Bich. deciſ.* 649. *num.* 8.

At aliquando, prout in caſibus *a Rot. perpenſis deciſ.* 363. *num.* 5. *recent. part.* 9. *tom.* 2. *et par.* 11. *deciſ.* 132. *num.* 30. *et* 31. *et* 235. *num.* 8. *et deciſ.* 177. *num.* 18. *et ſeqq.* etiam implicita, & tacita confeſſio, ſi ciuilitèr agitur, Confitenti præiudicat, & docet *Bich. deciſ.* 232 *num.* 7. *deciſ.* 423. *num.* 2. *et deciſ.* 501. *num.* 9. *et optimè Rot. recent. par.* 14. *deciſ.* 532. *num.* 26. *et ſeq.*

5 Si autem criminaliter, etiam ſi verſemur in crimine hęreſis, generalis, dubia, & incerta ad condemnandum non ſufficit, *Farinacc. tract. de Hæreſ. quæſt.* 187. §. 6. *num.* 74. ibique declarat, niſi confeſſio generalis poſſit haberi pro ſpeciali, præſertim ſi eſſet relata ad alia, ex quibus certa redderetur, vt benè exemplificat *Farinac. ibidem, eodem num.* 74. *poſt princ. vbi pariter declarat, et limitat.*

6 Et hoc procedit etiam in extraiudiciali confeſſione, quæ ſimiliter, vt faciat indicium, debet eſſe ſpecialis, & expreſſa, non autem generalis, tacita, & ſubintellecta, *vt docet Farinacc. conſ.* 130. *num.* 38. *lib.* 2. Nam qui tacet, non fatetur, ſed nec vtique negare videtur, *vt de regul. Iuris in* 6. *regul.* 44. *et* ibi optime declarat *glos et ibidem Barboſ. collect. DD. tom.* 4. *pag. mihi* 362.

7 Diximus, quod debeat confeſſio eſſe liquida, clara, certa, & de neceſſitate concludens, non per poſſibile, quia dubia, obſcura, & non concludens interpretari debet ad fauorem Rei confitentis, vt minus illi præiudicet, quam fieri poſſit, *l. ſi quis intentione ambigua*, 66. *ff. de Iudic. dicitus Klok. vbi ſupra, num.* 6. *et ſeqq. Tondut. in ſuis quæſt, et reſolut. legal. tom. pri. lib.* 2. *cap.* 68. *num.* 18. *et* 19. *Rot. deciſ.* 409. *num.* 7. *et deciſ.* 806. *num pri. diuerſ. part. pri. Rot. poſt* 2. *volum. conſ. crim. Farinacc. deciſ.* 115. *num.* 1. *Borgn. Caualcan. deciſ.* 21. *num.* 10. *et* 17. *tit. de delict. ſeu quaſi contract. lib.* 5. *et in dicta deciſ.* 68. *num.* 22. *Cyriac. contr.* 356. *num.* 5. *et ſeqq. tom.* 2. *et Vermigl. conſ. crim.* 231. *num.* 4. *et* 5.

8 Et quando confeſſio poteſt ſe habere ad delictum, & non delictum, interpretari debet, quod non ſit delictum, *Borgn. deciſ.* 28. *num.* 17. *dicto lib.* 5. *licet contrarium ſentiat Abb. in cap. cum delicti, num* 5. *et* 6. *et ibi Add. lit. F. de accuſat. et inquiſit. ibique etiam Barboſ. num.* 4. *in ſua collect. DD.* et

9 eſt ratio, quia confeſſio dum eſt dubia, & ad bonum, ac ad malum poteſt retorqueri, in meliorem partem eſt interpretanda, *vt cum D. Thom.* 2. 2. *quæſt.* 60. *art.* 4. *cum Caiet. aliſque ibi relatis firmat Apoſtillat. ad gloſ. in dicto cap. cum delicti, verbo, et cum et in dicta deciſ.* 68. *num.* 22. *et ſeqq.* Quia confeſſio non extenditur, ſed reſtringitur fauore confitentis, vt minus illi noceat, *Honded conſ.* 108. *num.* 44. *et* 46. *vol* 1. *et conſ.* 96. *num.* 52. *vol.* 2.

10 Immò erronea, & oſcura poteſt declarari, & reuocari per confitentem, etiam ſi iurata, & acceptata ſit per partem, *Borgn. eadem deciſ.* 21. *num.* 11. Et in ciuilibus ſi nullam contineat certam quantitatem, debet intelligi de re modica, immò etiam de minima, *per tex. in l. ſemper in obſcuris*, 9. *ff. de regul. iur. Tondut. vbi ſup. num.* 20.

12 Vnde confeſſio debiti in certa quantitate, habet vim iudicati, *l. certum*, 6. *in princ. et ibi gloſ. in verbo certum, ff. de confeſs. Gratian. diſcept. foreſ.* 151. *num.* 11. *tom.* 1. *et deciſ. March.* 90. *num.* 13. & ſententię, ac iudicati. *Iodoc. Damphouder in ſuo Enchiridion Parium, aut ſimilium Iuris, verbo, confeſſio, pag. mihi* 438. *in pri. col. in fine, Barboſ. collect. DD. tam veter. quam recent. in ius Pontific. vniuerſ. in cap. ex parte, vlt. num.* 7. *et.* 8. *de confeſs. tom.* 1. ſi autem non eſt certa confeſſio non obeſt, *Surd. conſ.* 311. *num.* 6. *lib.* 3. *et in*

eodem

eadem lib. conſ. 425. n. 17. etiamſi agatur de
dote Seraph. deciſ. 487. num. 15. & 16. & bene
Gratian. diſcept. forenſ. 823. num. 4. tom. 5.
14 Et non tantum debet eſſe certa ratione
quantitatis, ſed etiam qualitatis, & tem-
poris, Buratt. deciſ. 294. num. 9. etiam ſi
verſemur in dote, Seraph. deciſ. 487. num.
16. ſed dictum temporis requiſitum non opus
eſt, dum pro exoneratione conſcientiæ, &
ſic pro ſalute animæ emanauerit confeſſio.
Rot Recent. par. 12. deciſ. 134. num. 23.
15 Itaut debeant Teſtes eſſe Conteſtes ſuper
dictiſ requiſitis, alias ſunt ſingulares, & ir-
releuantes, Ciazz. ad defenſ. Reor. Conſ. 16.
num. 12. & ſeqq. ſed latè infra ratiocinabimur.
16 Eſt igitur notandum, quod Creditoris con-
feſſio de reſiduo debiti eſt concludens, ſatiſ-
factionemque inducit in alijs quantitatibus
debitis, Guttier. de iurament. confirmat. par. 2.
cap. 6. num. 3. & benè Cancer. var. reſolut. par.
2. tit. de Solut. & liberat. cap. 6. num. 5. &
ſeqq. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 486. num. 34. &
ſeqq. tom. 3. Seraph. deciſ. 617. num. 13. & deciſ. 1130.
num. 3. Pen. deciſ. 811. num. 5. Cum illud verbum
17 prò reſiduo, denotet reliquum fuiſſe ſolu-
tum, Card. Ottbob. deciſ. 201. num. 21. niſi
concurrat cum verbo pro reſiduo in confeſ-
18 ſione emanato, dictio in circa, quæ efficc-
ret confeſſionem non concludentem, & in-
determinatam, & ſic non releuantem, Ottbob.
deciſ. 226. num. 7. 8. & ſeqq.
19 Sed circa hanc confeſſionem factam cum
Clauſula pro reſiduo, ſeù pro ſaldo, pro
reliquo, & pro reſto, quid operetur, & quo-
modò veniat articulus ampliandus, intelli-
gendus, & limitandus, latè tractat. Io: Ba-
ptiſt. Coſta, var: tract. tit. Aut ſciebat, aut
ignorabat, diſtinct. 20. per totam, cent. pri.
pag. mihi 333. tom. 1.
20 Diximus autem, quod confeſſio debeat eſſe
poſſibilis, & probabilis, & affertur ratio:
quia confeſſio naturæ contraria, ſeu impoſ-
ſibilis, & inuerificabilis, etiam ſi ſit ſpon-
tanea, confitenti non obeſt; vt putà, ſi Reus
proditoriò, vel pecunia mediante confeſſus
fuiſſet B. occidiſſe, qui eſſet viuus; vel quod
B. occidiſſet, & proiecciſſet in mare, quod
eſſet impoſſibile, vt habetur ex. tex. in l. indè
Neratius, 23. §. ſi quis hominem viuum, ff.
ad L. Aquil. & l. Confeſſionibus, 14. & l.
ſi iſ. 15. ff. de interrogat. action. Menoch. de
arbitr. lib. 2. caſ. 269. num. 4. & ſeqq.
Guazzin. dicta defenſ. 32. cap. 9. per totum,
tom. 1. & cap. 34. num. 10. dicto tom. 1.
Borgn. dicta deciſ. 21. num. 12. Farinacc.
dicto cap. 1. quæſt. 81. num. 24. & eſt ra-
tio, quia confeſſio nequit facere delictum,
21 vbi delictum non eſt, Alex. conſ. 111.
num. 2. & 3. lib. 3. Farinacc. conſ. crim.
60. num. 69. lib. 1. Rot. poſt. 2. vol. dd.
22 conſ. Farinacc. deciſ. 292. num. 3. cum aſſer-
tio miniraè noceat aſſerenti, minuſue alijs,
quando ius, & natura reſiſtunt, gloſ. in l.
vnica, verſ. ſoluere, C. de confeſſ. dicta l.
confeſſionibus, ff. de interrogat. action. Carol.
Tapia deciſ. 2. à num. 34. vſque ad 36. Ricc.
deciſ. Curiæ Archiep. Neap. 88. num. 8. &
9. par. 4. & in fortioribus videndus par. pri.
deciſ. 40. & Cyriac. controuerſ. 157. num. 20.
tom. 1. quia delicti corpus eſt de eſſentia,
Vermigl. conſ. crim. 218. num. 8. & etiam
infra num. 31. & in noſtris terminis bene
etiam ratiocinatur Carolus Pellegrin. pract.
crimin. Vicarior. par. 4. tit. de Denunciatione,
ſection. pri. num. 41. pag. mihi, 505. cum
ſeq. qui num. ſeqq. limitat, & declarat, & etiam
in tit. de Inquiſit. eadem. par. 4. ſect. 2. num.
48. tom. 1.
23 Immo confeſſio non probabilis, & inueriſi-
milis ſi extraiudicialis ſit, ad condemnandum,
& ad torquendum minime releuat, Guazzin.
eadem. defenſ. 32. cap. 24. num. 10. & Ciaz.
ad defenſ. Reor. conſ. 16. num. 7. ibique
24 num. 8. ſubdit, etiam ſi per duos Teſtes
conteſtes probata, & præſente, vel abſente
parte fuerit emiſſa; quia tanquam inueriſi-
milis Reo non præiudicat: & idem iudi-
candum eſt in iudiciali Confeſſione. Guazzin.
ibidem, cap. 9. num. 1. & ſeqq. & Vermigl.
conſ. crim. 113. num. 5.
25 Diximus ſuperius verificandam etiam eſſe
confeſſionem in circumſtantijs, & qualitati-
bus. Nam confitens factum ſimpliciter, non
cenſetur confiteri qualitates facti, vt puta, ſi
aliquis fateatur commiſiſſe homicidium, &
eſſet imputatus, quod illud patraſſet animi
deliberatione præcedenti, vel per proditio-
nem; in hoc caſu fatendo homicidium ſimpli-
citer, non dicitur fateri dictas qualitates, &
circumſtantias aggrauantes delictum, ſed tan-
tùm homicidium, de quo principaliter agi-
tur, & multo magis procedit in confeſſione
ficta ex contumacia reſultanti; ſicque etiam
ſi quis fateatur vulneraſſe Caium, & eſſet
inquiſitus de vulnere illato in Caium Tabel-
lium, talis confeſſio non complectitur qua-
litatem illam Tabellij, Guazzin. dicta defenſ.
32. cap. 17. num. 1. & 2. Vel ſi Titius ſit
inquiſitus de adulterio cum Berta Vxore Caij,
& fateatur, quod cognouit Bertam. non
cenſetur ex hoc confiteri, quòd Berta ſit
Vxor Caij, & conſequenter ſe Adulterum,
Neguſ. Syl. reſponſ. quæſt. 78. num. 15. & 16.
& Michalor. depoſition. cap. 6. num. 1. &
ſeqq. Baiard. ad Clar. §. fin. quæſt. 65. num. 8.
26 Diximus etiam confeſſionem eſſe debere
ſpecificam, & veriſimilem cum cauſa: & eſt
ratio, quia ſine veriſimili cauſa confeſſio non
valet, nec confitenti præiudicat, Guazzin.
eodem tom. 1. defenſ. 32. cap. 3. per totum.
27 Vnde confeſſio cum cauſa, ſed inueriſimili
ad nihilum officit; cum ſine cauſa quis de-
linquere non præſumatur, Foller. in Prax.
crim. verbo Et ſi confitebuntur par. 1. num. 45.
Maſcard. de probat. lib. 1. concluſ. 345. num. 39.
Farinacc. dicta quæſt. 81. num. 40. & latius
infra

Digitized by Google

infra quaſt. ſequenti.
Niſi aliunde iuſtificetur, Anton. Conciol. allegat. 10. num. 11.

28. Diximus ſimiliter confeſſionem verificandam eſſe de tempore, & loco, ſed ne ſimus prolixiores, remittimus ſtudioſum lectorem ad Farinacc. in locis ſup. citatis, & ad eundem tit. de Reo confes. & conuict. quaſt. 82. num. 30. & Adden: ad eundem cons. 80. lib. prim. lit. A. & ad Guazz. dicta defens. 32. cap. prim. num. 3. vers. ac etiam, & cap. 2. num. 3. qui ibi latè tenet pro parte affirmatiua. Vnum tamen eſt notandum, quòd licèt ex relatis per Guazz. eadem. defens. 32. cap. 1. et 2. in reſpectiuè num. 3. habeatur requiri probationem loci, temporis, & aliarum circumſtantiarum: huiusmodi tamen intelligendum in confeſſione iudiciali sponte, ſeù per torturam: Secus in extraiudiciali; cum nemo
29. reperiatur qui ita fateatur: ſed loquendo in criminalibus, ſolum requiritur, quod perſona occiſa fuerit nominata, et ita declarat idem Guazzin. eadem defens. 32. cap. 34. num. 9. tom. 1. At Vermigl. cons. crim. 18. num. 18. et cons. 19. num. 9. tenet verificandam eſſe confeſſionem in qualitatibus, et circumſtantijs pręſertim ſubſtantialibus à Reo confeſſatis.
30 In ciuilibus autem adnotandum eſt, quod ſi appareant diuerſę confeſſiones diuerſo tempore factę de aliqua pecuniarum Summa, diuerſę etiam probantur Solutiones; cum diuerſitas temporis diuerſitatem Solutionum inducat: Secus, ſi confeſſiones factę fuerint eodem tempore, quia tunc probant vnitatem rei, & ſolummodò vnicam factam fuiſſe ſolutionem, non plures, vt plena manu teſtatur Conciol. allegat 57. num. 4. et 5. pagina mihi 42.

Vnde infertur, quòd Debitor fructuum cenſus eò ipſo quòd probat, ſe ſoluiſſe tribus annis proximè pręteritis per tres ſolutiones diſtinctas, pręſumitur ſoluiſſe toto tempore retrò, niſi contrarium probetur Cenc. de Cens. quaſt. 87. num. 40. et 41. Thomat. decis. march. 2. num. 1. et ſeqq. Bich. decis. 229. num. 3. et 4. et decis. 373. num 1. et ſeqq. et Card. Cels. decis. 268. num. 3. Secus eſt in pręiudicium Tertię Perſonę, cui fuerit facta ceſſio, Cenc. ibidem ſupra, num. 42. et Bich. decis. 373. num. 2. et 3. vbi etiam ſubdit, vel Coobligati; Aut ſi facta ſit receptio ſine pręiudicio, Cenc. et Thomat. ibidem ſupra, et Bich. pariter in dictis deciſionibus, et Cels. decis. 278. num. 4. et ſeqq.

31. Cęterum ſi ſupradicta requiſita in confeſſione emiſſa in criminalibus concurrant, et de corpore delicti non conſtet, ligabit nè confitentem confeſſio? et negatiuè dixerunt Farinacc. cons. 185. num. 4. lib. 2. Ranc. ad Guido pap. deciſ. 339. Scanarol. tract. de viſitat. carcerat. lib. 2. in reiterato cap. 5. §. 10. ſuper conſtitut. 45. Paul. 3. num. 4. tit. indic. cop. dent. Reo, pagina mihi 328. Conſta var. trat. de remed. ſubſidiar. Remed. 101. num. 13. et 14. Guazzin. dicta defens. 32. cap. 2. num 1. et 2. tom. 1. Neguſ. Syl. reſpons. quęſt. 384. num. 46. vers. Secundo reſpondendum, & in puncto homicidij Guazz. ad defens. Reor. diſcept. 26. num. 208. & ſeqq. et ad propoſitum huius noſtrę quęſt. videndus eſt Vermigl. cons. crim. 33. num. 3. & 394. num. 10 & 333. num. 4. et Carol. Pellegrin. in prax. crimin. Vicar. par. 4. ſect. 1. num. 43. vbi concludit, quod ſine corpore delicti non damnatur Confeſſus nec torquetur in prim. tom. Et e contra Cadaueris exhumatio, et oſſa reperta non ſufficiunt ad probandum corpus delicti, ſi non concurrat Delinquentis Confeſſio, Vermigl. cons. 74. num. 21.

SVMMARIVM.

1 *Intentio principalis illius, qui confitetur eſſe debet ad confitendum, et ad effectum inducendi obligationem, vt confeſſio obliget.*
2 *Incidenter emiſſa confeſſio in ciuilibus, et ad alium effectum, et ſine cauſa confitentem non obligat.*
3 *Ad vnum finem facta confeſſio non operatur ad alium, exemplificatur num. 8.*
4 *Tranſigens ad ſe eximendum, et liberandum à vexationibus delictum non fatetur, immò nec contra ipſum oritur ſuſpicio.*
5 *Deponens pecuniam pro omni eo, quod D. pętendere poteſt, non dicitur fateri D. bonum ius fouere, ſecus, ſi ſimpliciter, et num 7.*
6 *Nec qui tranſigit ad lites euitandas.*
8 *Epiſtola exarata alicui tanquam pręſumpto Fratri pro facienda diuiſione bonorum paternorum non ligat Scribentem, et nominantem, ſi verè frater non ſit.*
9 *Verba diſpoſitiua probant, Secus narratiua, non quia diſpoſitiua obligationem diſponant, ſed quia confeſſionem inducunt.*
10. *Si veritas in contrarium, ſi cauſa, ſi incertitudo, ſi fauor, vel fraus, ſi iuris, vel naturę impoſſibilitas confeſſioni aduerſetur, confeſſio non probat.*
11. *Ex cogitatione nemo pœnam patitur.*
12. *Confeſſio non pręiudicat, ſi per Inſtrumentum, vel legitimum documentum conſtet in contrarium.*
13. *Filius ſi nequit eſſe hęres, et dicit cum vno, ſe eſſe hęredem, quoad eum ſibi pręiudicat in omni Iudicio: ſi autem poteſt eſſe hęres, et declarat ſe cum vno, tenetur quoad omnes non ex confeſſione, ſed ex aditione, et quaſi contractu.*
14. *Hęreditatis aditio quandò apparet ex confeſſione, periti procuratoris, et Aduocati non agunt ex confeſſione, ſed dicunt N. eſſe hęredem virtute confeſſionis.*
15. *Hęredis pręſuntiua confeſſio non pręiudicat, niſi*

libellus

Digitized by Google

libellus ſit præſentatus, & lis conteſtata.

16 Verba enunciatiua in Iudicio prolata ante litem conteſtatam non probant.

17 Libellus oblatus in nihilo preiudicat, lite non conteſtata.

18 Incidentèr, & propter aliud in criminalibus emiſſa confeſſio non obligat.

19 Incidentèr emanata confeſſio ex leuitate conſilij, & per modum loquendi non ſpontanea, & non libera ad nihilum afficit.

30 Incidentèr emiſſa ſuper crimine ſi non afficit confitentem, eo minùs tertios.

31 Extraiudicialis confeſſio per iocum, & laſciuiam neque ſatis eſt ad torturam.

32 Exceptionem nullam pati debet confeſſio, vt executionem mereatur.

33 Extraiudiciales preſertim confeſſiones plerumque emittuntur ſine aliqua animi deliberatione, nempè ioci, & iracundię cauſa, & ſine animaduerſione bene, vel male dicendi.

24 In extraiudiciali confeſſione Iudex circumſpectione vtitur.

25 Arbitrio Iudicis multùm deferendum in ponderando facti circumſtantias extraiudicialis confeſſionis.

26 Arbitrio Iudicis valdè tribuendum in materia probatoria.

27 Geminata confeſſio incidentèr emiſſa plenè probat, ſi geminatio plenè eſt probata: intellige in ciuilibus, & num. 31.

28 Teſtes ſingulares etiam de æquitate canonica parte abſente geminatam confeſſionem non probant.

29 Geminatio confeſſionis imperfecta non probat.

30 Geminata confeſſio in odioſis, ſcilicet, dum non agitur de liberando, ſed de obligando, ſi emanauerit ioci, iactantiæ, vel iracundiæ cauſa non probat.

32 Incidentèr confeſſus de crimine non poteſt puniri pœna ordinaria ſed denuò ſpecialiter inquirendum ſuper crimine incidenter confeſſo.

33 Ex huiuſmodi incidenti confeſſione an Iudex inſtruatur pro formatione inquiſitionis, et exemplificatur.

34 Incidentèr emiſſa confeſſio, incohato nouo proceſſu, ſufficit ad torquendum.

35 Secus, ſi crimen ſit annexum, & afferuntur exempla ibidem: & tunc poteſt confitens ordinaria pœna condemnari; ſed intellige prout infra num. 38.

36 Vel ſi crimen confeſſatum tangat cauſam, de qua principaliter agatur, tunc etiam locum habet pœna ordinaria.

37 Sicuti etiam ſi agatur de confeſſione reſultanti ex falſo Inſtrumento producto: nam hæc confeſſio tanquam non incidenter ſufficit ad condemnandum.

38 Veneficationis ſimplex confeſſio cum morte ſecuta, ſi aliquid aliud non appareat ex ſignis extrinſecis in corpore, vel intrinſecis, aperto cadauere, Medico atteſtante, non condemnat de occiſo, ſed ad pœnam extraordinariam.

39 Veneni ex potione ignoratur an mors ſit ſecuta.

40 Veneficationis confeſſio quid contineat.

41 Venenum, quod ſit illud ipſum, quod potatum eſt, non à Teſtium depoſitione, nec à Rei confeſſione probatur.

42 Non probatur, cum non percipiatur ſenſu; ſed arte medica cognoſcatur, àn venenum ſit aptum ad necandum hominem, vel nè.

43 Teſtis depoſitio, & Rei confeſſio debet eſſe de re perceptibili à deponente, & reſpectiuè confitenti: non autèm incerta, dubia, & incogitata.

44 Incidenti ex confeſſione, dum non agitur de crimine annexo, vt ſupra iniungitur Reo pœna extraordinaria.

45 Pœna ordinaria imponitur, dum via ordinaria per accuſationem agitur, vel parte, vel fiſco inſtante.

46 Pœna extraordinaria datur Reo, dum agitur via extraordinaria incidenter, vel per exceptionem.

47 Procedit ſi incidenter emiſſa confeſſio ſit clara, aperta, ſimplex, & non qualificata.

48 Pœna extraordinaria ceſſat, quandò non ex confeſſione, ſed ex teſtium depoſitionibus incidentèr conſtat de delicto.

49 Limita, ſi vltra confeſſionem vigeant probationes delicti incidentèr confeſſati, tùnc ſit condemnatio, ſi non vigore confeſſionis, ſaltèm probationum.

50 Condemnatur quis ex ſua confeſſione, dum interrogatur vt principalis quoad ſe. & vt Teſtis quoad alios.

51 Teſtis, vel accuſator condemnatur dicens criminis ſe eſſe participem, de quo principaliter agitur.

52 Ex incidenti confeſſione Princeps ſupremus, vel Perſona, & Tribunal repræſentans Principis maieſtatem Reum condemnat in pœnam prout de iure.

53 Si aduerſus Reum confitentem præcedat inquiſitio extraordinaria tanquam contra famoſum de multis criminibus infectum, condemnatur, prout iuris eſt, de omnibus criminibus confeſſis.

54 Secus eſt, ſi Reus confiteatur ſe publicum, & famoſum latronem.

55 Incidenter emiſſa confeſſio etiam in cauſa ciuili ſufficit ad condemnandum.

Digitized by Google

Incidentèr emiſſa confeſſio proptèr aliud, & ſine cauſa, non autèm ad inducendam obligationem, & ad reſpectiuè fatendum delictum, quid operetur in ciuilibus, & an officiat in criminalibus.

QVAESTIO IV.

VT ligare, & obligare valeat confeſſio,
non tantùm debet habere requiſita relata in proxima præcedenti quæſtione; verùm
etiam eſt principalitèr emittenda ad confitendum, & ad inducendam obligationem,
1 nam ſi facta ſit incidenter, propter aliud,
& ſiue cauſa: & non fiat confeſſio princi-
2 paliter ad confitendum, & propter ſe, &
ad inducendam obligationem, non probat,
minimeque nocet etiam de iure canonico:
3 quia ad vnum finem facta confeſſio ad alium
non operatur, *Lodouic. Poſt. reſolut. ciuil.* 52.
num. 18. & 19. *Coccin. deciſ.* 321. *num.* 2.
Burat. deciſ. 168. *num.* 26. *Penia deciſ.* 430.
num. 5. *verſ. Dicebant enim, tom.* 1. &
Merlin. deciſ. 340. *num.* 8. *Thomat. deciſ.
march.* 263. *num.* 18. *tom.* 2. Et dum
congruè confeſſio correſpondet circumſtantiæ
non eſt trahenda ad aliam *Rot. recènt. par.*
13. *deciſ.* 428. *num.* 12.
4 Vnde tranſigens ad reluendas vexationes,
& vt ſe ab eis liberet, delictum non fatetur,
& ex hoc noo oritur contra eum ſuſpicio,
5 *Cyriac. contr.* 605. *num.* 33. *tom.* 4. Nec dicitur is fateri Aduerſarium ius fouere, qui
fecit depoſitum pro omni eo, quod N. Aduerſarius prætendere poſſet per modum excitandæ litis, & vexationis, *Cyriac. contr.*
633. *num.* 27. *tom.* 4.
6 Nec dicitur confiteri ius Aduerſarij, qui
iniuit tranſactiones ad lites euitandas, *Cyriac. eodem tom. contr.* 634. *num.* 24. & 639.
7 *num.* 9. Secus eſt, ſi depoſitum eſſet factum
ſimpliciter pro ſoluendo debito, & pro omni eo, quod N. prætenderet; quia tunc fatetur, ſicuti etiam ſatetur is, qui promittit
ſatisfacturum, *Cyriac. eadem contr.* 633. *num.* 24.
8 Et exemplificari etiam poteſt de eo, qui
credebar Antonium eſſe fratrem ſuum,
Epiſtolam ad eum exarando ad paternæ hæreditatis diuiſionem vocauit: huiuſmodi enim
9 Epiſtola non probat Antonium eſſe fratrem
cum hæc nominatio non ſit facta propter ſe,
nec animo confitendi; & huiuſmodi verba
appellantur narratiua, non diſpoſitiua, illa
enim, quæ probant, diſpoſitiua ſunt, non
quia obligationem diſponant, ſed quia confeſſiooem inducant, *Bellemer. tit. de confeſſ.
deciſ.* 690. *num.* 6. & *allegat Textum in l.
non Epiſtolis* 13. & *l. non nudis* 14. *C. de
probat. l. ex his verbis* 7. *C. de Teſtam.
Milit. l. qui familiæ* 38. *ff. famil. erciſcun. l.
neque profeſſio, C. de teſtam. l. pri. C. de
falſ. cauſ. adiect. legat.*
10 Certumque eſt, quod, vbi veritas contraria
de qua conſtat, aut rei confeſſatæ, ſiue
eius cauſa, incertitudo, fauor, vel fraus, ſeù
iuris, vel naturæ impoſſibilitas ipſi confeſſioni aduerſatur, confeſſio non probat *dictus*
11 *Bellemer. eadem deciſ.* 690. *num.* 5. Et eſt
ratio, quia ex cogitatione nemo pœnam patitur, *l. cogitationis*, 18. *ff. de pœn.* propriaque confeſſio minime præiudicat, quando
12 per Inſtrumentum, vel legitimum documentum de contrario conſtat, *Borgn. tit. de
contract. par.* 2. *deciſ* 38. *num.* 4.
13 Secus autèm, ſi filius, ſeu alius, qui non
poteſt eſſe hæres, dicit cum vno ſe eſſe hæredem: tunc præiudicat ſibi quoad eum
etiam in omni iudicio: aut poteſt eſſe hæres,
& declarat ſe cum vno, & tenetur quoad
omnes, non ex vi confeſſionis, ſed aditionis, & quaſi contractus, *gloſ. in l. fin. ff. de
interrogat. act.* & *Vincent. de Franch. deciſ.*
694. *num.* 2. 3. & 4. cum ſolo animo cenſeatur adita hæreditas, *l. gerit*, & *ibi notantes*,
ff. de acq. hæredit. Ideò Aduocatus, ſeu Pro-
14 curator debet eſſe cautus non agere ex
confeſſione, ſed dicat eum eſſe hæredem virtute dictæ confeſſionis, & ita docet *Bart. in
dicta l. gerit, col.* 3. *num.* 14. *verſ. circa ſecundum*, & *benè in eadem deciſ.* 694. *n.* 5.
15 Cæterùm quid dicendum de hærede aſſerenti, ſeu coofitenti N. eſſe ſuum cohæredem;
qui verè non eſt, agitque iudicio familiæ
erciſcundæ, & ſic præſumptiuè fatetur ipſum
cohæredem, & forſan præiudicabit? & nequaquam: niſi libellus ſit præſentatus, & liſcontestata: cum verba enunciatiua in iudicio
16 prolata ante litem conteſtatam probationem non inducant, poſteà verò ſecùs, cum
libellus oblatus in nihilo præiudicet, lite non
17 conteſtata, *Vincent. de Franch. deciſ.* 60. *num.*
16. 17. & *ſeq.*
Et quemadmodùm ſuprà diximus confeſſionem in ciuilibus eſſe principalitèr emitten-
18 dam ad confitendum: non aut incidenter
propter aliud: ita & in criminalibus debet
confeſſio eſſe ſpontanea, & libera, & non
per modum loquendi, incidenter, & ex leui-
19 tate conſilij, *Farinac. conſil.* 34. *num.* 5. &
ibi Centulin. add. lit. D. lib. primo, & quod
confeſſio incidentèr emanata ſuper crimine
20 noo afficiat confitentem, eoque minùs tertios in ea nominatos, pertractat *late Guazzin.
eadem defenſ.* 32 *cap.* 4. *num.* 1. & de extra-
21 iudiciali per iocum, & laſciuiam, quòd non
ſit ſatis ad torturam, ratiocinatur *idem Guazzin. eadem defenſ.* 32. *cap.* 34. *num.* 10. *verſ.
idemque erit* & *Farinacc. dicto tit. quæſt.* 82.
numer.

numer. 37. *Cuazz. diſcept. crimin.* 1. *ad Reor.*
22 *defenſ. num.* 261. Et eſt ratio, quia vt con-
feſſio executionem mereatur, nullam pati de-
bet oppoſitionem, *Cyriac. contr.* 150. *num.*
107. *tom. pri. Vermigl. conſ. crim.* 305. *num.*
7. *& conſ. crim.* 394. *num.* 7. 8. *&* 9. beno
de materia

Vndè experientia rerum magiſtra ſæpè do-
23 cet, quòd plerùmque confeſſiones præſertim
extraiudiciales emittuntur ſine aliqua animi
deliberatione, ſcilicet ioci, aut iactantiæ cau-
ſa, ſine ſtudio benè, vel malè dicendi, ſiue
ipſius ſolæ loquacitatis calore; ita vt in hu-
iuſmodi confeſſionibus ſit cum multa circum-
24 ſpectione procedendum, Iudiciſque arbitrio
valdè ſit deferendum in ponderando facti
circumſtantias: ſiquidèm æquitas, in qua
fundatur hæc probatio, non habet certos
terminos à lege conſtitutos, illiuſque æſtima-
tio Iudicis arbitrio relinquitur: ſicuti ſemper
25 in materia probationum eiuſdem arbitrio
26 multùm defertur *Poſt. ibidem ſupra, numer.*
19. *vſque ad* 22. *& Menoch. de præſumpt. lib.*
1. *quæſt.* 89. *num.* 19. *& Rot. recent. par.* 3.
decis. 466. *num.* 4. *& Eich. optimè docet de-*
ciſ. 49. *num.* 15. *& ſeqq. tom.* 1.
27 Limita primò huius noſtræ quæſtionis ſupra
principalem firmatam concluſionem non pro-
cedere, quandò confeſſio incidenter emanata
eſſet geminata, quia tunc plenè probat, *Seraph.*
deciſ. 136. *num.* 3. *&* 1322. *nu.* 2. *Coccin. deciſ.*
239. *numer.* 7. *Pen. dicta deciſ.* 430. *eodem*
num. 5. *poſt dictum verſ. & Rot. recent. par.*
pri. deciſ. 238. *num.* 3. Et eſt ratio, quia
iterata confeſſio etiamſi propter aliud, tan-
tùm operatur quantùm vnica emiſſio princi-
paliter propter ſe *Paul. de Caſtr. conſ.* 151.
num. 2. *vol.* 1.

Si tamen geminatio plenè eſſet probata,
vt in dicta deciſ. 430. *num.* 10. *verſ. quoniam*
reſpondebatur. vbi num. 11. ſubdit, nequa-
quam probare, dum geminatio eſt imperfe-
28 cta; vnde Teſtes ſingulares etiam de æquita-
te canonica geminatam confeſſionem non pro-
29 bant, *Burat. deciſ.* 294. *num.* 8.

Nec in odioſis operatur geminata confeſſio,
ſcilicèt dum non agitur de liberando, ſed de
30 obligando, *vt in dicta deciſ.* 430. *numer.* 12.
verſ. Quia tot.

31 Et ea, quæ diximus in prima limitatio-
ne, procedunt in ciuilibus: at in criminali-
bus, qui fuit incidentèr confeſſus de crimi-
ne, non poteſt puniri pœna ordinaria, ſed
32 debet denuò ſpecialiter inquiri: cum va-
leat dicta confeſſio ad Iudicem inſtruendum,
vt poſſit formare inquiſitionem, & non vt
33 ex hac ſola condemnetur Confeſſus: & eſt
ratio, quia dicta confeſſio ſit ſine inſtantia,
ideòque confitens puniri nequit, cum iudi-
cium non eſſet adhuc ordinatum. Velutì ſi
contingeret, quòd B. Mulier inquiratur de
furto, & incidentèr adulterium confiteatur,
Bald. in l. Mercalem 5. *num.* 2. *C. de con-*
dit. ob turp. cauſ. optimè Mareſcott. var. re-
ſolut. cap. 89. *num.* 1. *&* 2. *lib.* 2. *Aſſiict.*
deciſ. 176. *num.* 4. *& ſequentib. & egregiè,*
ibi Add. & Annot. numer. 1. *Vincent. de*
Franch. deciſ. 240. *numer.* 13. *&* 14. *Ricc.*
deciſ. Archiepiſc. Neapolit. parte prima deciſ.
52. *per totam; Cæſar. de Graſſis titol. de*
ſolut. deciſ. 148. *num.* 9. *Farinacc. dict. tit.*
de Reo confeſſ. & conuict. cap. 7. *quæſt.* 81.
numer. 219. *vſque ad* 223. *&* 246. *&* 273.
& latè videndus *Barboſ. collect. D. D. tam*
veter. quàm recent. in Ius Pontific. vniuerſ.
in cap. cum ſuper num. 1. *& per totum, de*
Confeſſ. in prætermiſſ. & additam. tom. 6.
aliaque quòque poteſt reddi ratio, quia
acceſſoriè, & incidenter ad diuerſa facta
confeſſio non obeſt, *Rot. poſt ſecundum vol.*
conſ. crim. Farinacc. deciſ. 95. *num.* 2. 3. *&* 4.
& Concioh. in verbo, Confeſſio, reſolut. crim. 5.
num. 1. *& ſeqq.*
34 Bene verum eſt ex ſententia dicti *Farinac.*
ibidem ſupra proximè, *eiuſdem quæſtion.* 81.
dict. num. 273. *vſque ad finem*, quòd Iudex
ex huiuſmodi confeſſione inſtructus, poſſit
(vt diximus) inquiſitionem formare, & in-
choato nouo proceſſu, & indicio ad tor-
quendum talis confeſſio ſufficiet. Secus
autèm, ſi crimen ſit annexum, vtputà ſi
35 Formatur proceſſus contra Titium cauſa
venenationis, & de venenatione fuit in tor-
tura interrogatus, cum qua Venenatione
confitetur adulterium; ſi enim prætenditur
venenum datum eſſe cauſa adulterij com-
miſſi, tùnc dicitur crimen connexum, &
poteſt condemnari pœna ordinaria; *dictus*
Vincent. de Franc. eadem deciſ. 240. *num.* 13. *&*
14. *& dict. Annotat. ad eandem deciſ.* 176.
36 *num.* 1. vel quandò crimen confeſſatum
tangit cauſam, de qua principalitèr agitur
Ricc. dicta deciſ. 52. *n.* 3. & ad vtrumque etiam
reſpondet *Farinacc. d. cap.* 7. *quæſt.* 81. *num.*
251. *& numer.* 234. ait, quod confeſſio
producentis Inſtrumentum (falſitate dicti In-
37 ſtrumenti oppoſita) etiam ſi incidentèr ſit
emanata, ad condemnandum ſufficit; &
cumulari etiam poſſunt ea, quæ refert
Guazzin. dicta defenſ. 32. *cap.* 4. *num.* 2.
verſ. Secunda eſt intelligentia, & Conciol. in
prædicta reſolut. 5. *num.* 6.

Animaduertendum tamèn eſt circa dictam
38 venenationis confeſſionem, quòd confitens
venenaſſe aliquem, illumque ex veneno mor-
tuum, alio non apparente, ſcilicèt ex ſignis
extrinſecis in corpore, vel intrinſecis aperto
cadauere, Medico atteſtante, non condem-
natur de occiſo: punitur tamèn pœna
39 extraordinaria, quia ignotum eſt, an mors
ſecuta ſit ex illa potione; cum huiuſmodi
40 confeſſio contineat duo: primùm nempè
factum ipſum, hoc eſt propinationem, &
hæc, quæ ſenſu perceptibilis eſt, benè pro-

Digitized by Google

batur; ſecundùm, eſt venenum eſſe illud ip-
ſum, quod propinatum eſt, & iſtud nec de-
41 poſitio Teſtium, nec confeſſio Rei probat,
cum ſenſu non percipiatur, ſed arte Medica
42 cognoſcatur, an eſſet malum ad necandum
hominem, vel ne cum depoſitio Teſtis, &
confeſſio Rei debeat eſſe de re perceptibili à
43 deponente, & confitenti, & non incerta, du-
bia, & incognita, *Petr. Caball. reſol. crim.
caſ. 180. num. 1. & 3. centur. part. 2.* &
egregiè conſuluit *Eugen. lib. 2. conſ. 66. nu-
mer. 38. & ſequent. Guazzin. dicta defenſ. 32.
cap. 18. num. 2. & 3. & Honded. conſil. 88.
num. 14. & 15. volum. 2. latè Mut. decif. 1.
num. 6. & ſequent. & nouiſſimè Carol. Pelle-
grin. in Prax. Vicarior. par. 4. Pract. crim.
tit. de Denunciation. ſect. 1. num. 45. erga
finem, pag. mihi 507. tom. 1. & Rot. recent.
par. 13. deciſ. 445. num. 11.*

Et licèt ſupradictum ſit quòd ex iſta con-
44 feſſione incidentèr facta in pœnam ordina-
riam condemnatio ſequi non poſſit, niſi cri-
men ſit annexum; poterit tamèn ſequi in
pœnam extraordinariam; & eſt ratio, quia
tunc ordinaria pœna imponitur, dum via
45 ordinaria per accuſationem agitur, vel par-
te, aut Fiſco inſtante.

Extraordinaria autèm, quando agitur via
46 extraordinaria incidentèr, vel per exceptio-
nem, vt de magis communi openione teſta-
tur, *idem Guazzin. eadem defenſ. 32. cap. 4.
num. 2. verſ. Sexto limita, & intellige*, ibi-
47 que in medio ait procedere, dummodò talis
incidentèr emanata confeſſio ſit clara, aper-
ta, ſimplex, & non qualificata.

Si autem non per confeſſionem incidentèr
48 factam, ſed per probationes incidentèr de-
lictum appareat, tùnc Reus confeſſus nulla
pœna etiam extraordinaria punitur, *Guazzin.
dicto cap. 4. eodem verſ. Sexto limita in ver-
bo intellige tamèn.*

49 Cæterùm pro ſecunda limitatione menti
recomendandum eſt, quòd dum vltra con-
feſſionem vigeant probationes delicti inciden-
tèr confeſſati, tùnc ſi non in vim confeſſio-
nis, ſaltèm tamquàm probationibus conui
ctus Reus condemnari poteſt, *Farinacc. ibi-
dem ſupra proxime, num. 250. Guazzin. dicta
defenſ. 32. cap. 4. num. 2. verſ. Quarto li-
mita, ibique idem Farinacc. num. 249.* refert,
quòd dum Teſtis interrogatur, vt principa-
50 lis quoàd ſe, & Teſtis quoàd alios, & ſic
quandò tela Iudicij principaliter contra ipſum
etiam dirigitur, tunc ſi aliquid confitetur,
poterit ex tali confeſſione condemnari, *&
num. 153.* ſubdit, quòd idem firmandum eſt
51 in Teſte, vel Accuſatore dicente ſe crimi-
nis participem, de quo principalitèr agitur,
& concordat *Conciol. dicta reſolut. 5. num. 5.*

52 Immò Iudex Superior vti Rex, ſeù Perſo-
na, & Tribunal perſonam Regis, ſeù Prin-
cipis abſoluti repreſentans etiam ſine nouo
proceſſu ſuper confeſſione incidentèr facta in
criminalibus pronunciare, & delicta punire
poterit, *Mareſcott. lib. 2. eodem cap. 89. num.
3. & Guazzin. dicta defenſ. 32. cap. 4. num.
2. verſ. tertiò limita tom. primo & Conciol. dicta
reſolut. 5. num. 4.*

53 Et quicumque Iudex, etiam ſi non ſit Su-
perior, vt ſupra dummodò facultatem habeat
condemnandi, poterit Reum condemnare de
omnibus criminibus, quæ confeſſus eſt, quan-
dò contrà Reum præceſſerit inquiſitio extra-
ordinaria tanquàm contrà famoſum de mul-
tis criminibus labefactatum: vel quandò iudi-
cium, & eius proceſſus ſaltèm fuit generali-
tèr ordinatus contrà vnum, de cuius crimi-
ne incidentèr conſtat per eius confeſſionem,
*Mareſcott. eodem cap. 89. num. 4. & 5. Guaz-
zin. dicta defenſ 32. cap. 4. num. 2. ibique
verſic. Immò ſi fuerit*, &c. ampliat etiam
ad alia.

54 Bene verum eſt, quòd confitens ſe publi-
cum, & famoſum latronem, vt talis nequit
condemnari, niſi hoc ipſum in proceſſu alitèr
appareat, *latè Caball. in ſuis reſolut. crimin.
caſ. 180. num. 5. cent. 1. 2.* Cum nemo ex
ſua Confeſſione damnandus ſit, niſi aliundè
confeſſio cum ſuis qualitatibus verificetur,
*Alex. Sperell. deciſ. for. Eccl. 108. numer. 1.
part. 2. & infra lib. 2. quæſt. 81. num. 1. &
ſequentib.*

55 Vnum deniquè tene menti, quòd in cri-
mine falſi confeſſio incidentèr facta ſufficit
ad condemnandum, etiam ſi confeſſio ema-
nauerit in cauſa ciuili, *Guazzin. dicto cap. 4.
eodem num. 2. verſic. quintò limita Conciol. ea-
dem reſol. 5. num. 3.*

SVMMARIVM.

1 *Ex abrupto, properè, repentè iuuentutis, vel
iracundiæ calore abſque matura deliberatione,
& inconſideratè emiſſa confeſſio non afficit con-
fitentem, ſi fuerit reuocata, ſecùs, data per-
ſeuerantia, & num. 2.*

2 *Suggeſtiua confeſſio ad condemnandum non
ſufficit.*

3 *Reuocatio ex abrupto confeſſionis poteſt fieri ex
interuallo, etiam non docto de errore, licèt
confeſſio ſit iudicialis.*

4 *Reuocatio ex capite iracundiæ admittitur, pro-
bata iracundia.*

5 *Intellige, ſi confeſſio ſit talis, quæ poſſit reuo-
cari per pænitentiam, & exemplificatur.*

6 *Iracundiæ qualitas eſt Iudicis arbitraria.*

7 *Suggeſtiua confeſſio ad condemnandum non ſuf-
ficit, & omnia indè ſecuta ſunt ipſo iurè
nulla.*

8 *Suggeſtiua interrogatio, & confeſſio, quæ di-
catur?*

9 *Quid, ſi ſit extorta per torturam, vel extra?*

10 *Sug-*

10 *Sugggeſtio an ſit prohibita, Si Reus interrogatur de Socijs criminis etiam per interpoſitam Perſonam?*
11 *Suggeſtiua confeſſio non obeſt Confitenti, nec alijs, etiam ſi ſit ratificata.*
12 *Interpoſita perſona, quæ dicatur.*
13 *Interrogari quando poſſit Reus in ſpecie, vel ne.*
14 *Amplia in confrontatione.*
15 *Confeſſio acceptanda eſt per fiſcum, & Accuſatorem, ſeù ſaltèm Iudicem in criminalibus: quid quid ſit in ciuilibus infra quæſt.*
16 *Non acceptata, ſed impugnata confeſſio confitenti non obeſt.*
17 *Nemo nititur ex actu impugnato.*

Ex abrupto; properè, repentè, iuuentutis, vel iracundiæ calore, immaturè, & inconſideratè, ſeù per ſuggeſtionem emiſſa confeſſio, quid aduerſus, Confitentem efficiat.

QVAESTIO V.

VLtrà requiſita firmata in duabus proximis
quæſtionibus ſuperaddimus, quod non fiat
1 confeſſio ex abrupto, properè, repentè, iu-
uentutis, vel iracundię calore, abſque ma-
tura deliberatione, & conſideratione, ſcilicèt
inconſideratè; immò nemine ſuggerente, aliàs
2 ad condemnandum non ſufficit, *Scanarol. tract.
de Viſit. Carcerat. lib. 2. in reiterato cap. 5.
§. 10. ſuper conſt. 44. Paul. III. num. 4. tit.
indic. cop. dent. Reo à numer. 3. vſque ad 6.
Farinacc. tit. de Reo confeſſ. & conuict. cap.
pri. quæſt.* 81. *num.* 56. *&* 57. 2. *part. tom.
pri. vbi num.* 58. tenet procedere, dummo-
dò confeſſio fuerit reuocata, aliàs ſecus;
quia, data perſeuerantia, nocet talis con-
feſſio.
3 Et quanquàm huiuſmodi confeſſio, *vt docet
Rot. Bonon. deciſ.* 8. *nu.* 40. *&* 41. reuocari poſ-
ſit, etiam ex interuallo, & non docto de
errore, licèt ſit iudicialis, *Rub. in Annot. ad
deciſ.* 56. *num.* 154. *recent. par.* 9. *tom.* 1.
Farinacc. autèm ibidem ſupra num. 59.
firmat, quod ſi tenet reuocatio ex capite
iracundiæ, ſit iracundia probanda, aliàs non
4 ſuffragatur reuocatio: huiuſmodique proce-
dit, ſi confeſſio delicti per iracundiam facta,
5 ſit talis quæ poſſit reuocari per pœnitentiam,
veluti verbum iniurioſum, ſecùs, ſi eſt ho-
micidium, *Lanfranc. ab Ariando tract. de Con-
feſſ. num.* 2. *&* 3. *inter tract. iur. diuerſ. tom.*
4. quamquam ex mente *Dec. in l. Magiſtrati-
bus, num.* 12. *ff. de iuriſdict. omn. Iud.* Iracun-
6 diæ qualitas ſit in Iudicis arbitrio.

Superius diximus, nemine ſuggerente: ſi-
quidèm confeſſio per ſugeſtionem extorta
7 non ſufficit ad condemnandum, & omnia
indè ſecuta ſunt ipſo iurè nulla, *tex. in leg.* 1.
*§. qui ad quæſtionem, ibi Bart. ff. de quæſt.
Guazzin. ad defenſ. Reor. defenſ.* 32. *cap.* 22.
tom. 1. *Farinacc. eodem tit. de Reo confeſſ. &
conuict. cap.* 4. *quæſt.* 83. *numer.* 84. *&* 88.
8 vbi aduertit, quòd Iudex non debeat Reum
interrogare de circumſtantijs, & qualitatibus
ſpecialibus commiſſi delicti, an ſcilicèt inter-
fecerit Titium in tali loco, tali die, vulne-
rando in pectore cum enſe, & ſic de ſingu-
lis, ſed debet ipſum generaliter interrogare,
nempe an à tanto tempore citrà fecerit ali-
quam rixam, cum quo, in quo loco, qua-
litèr, in quo tempore, an illata fuerint aliqua
vulnera, quæ, quot, & in qua parte corpo-
ris, vt benè etiam idem *Farinac. tract. de
Teſtibus quæſt.* 79. *num.* 78. *& ſeqq.* vbi agi-
tur etiam de Suggeſtione Teſtium lateque vi-
dendus *Stannarol. dicto tract. de Viſit. carce-
rat. lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 1. *cum ſeqq. & ſignan-
ter num.* 13. 14. *&* 15. *tit. de interrogat. Reor.
& de vitan. ſuggeſt. & alijs in eor. examine,
pagina mihi* 311. *& ſeq. & optimè etiam Cy-
riac. contr.* 150. *num.* 97. *& ſeqq. tom.* 1. *&
Conciol. in verbo, confeſſio, reſolut. crim.* 7. *per
totam, ac optime Vermigl. conſ. crim.* 80. *num.*
1. *& ſeqq. & prius conſ.* 18. *numer.* 19. vbi
etiam ſubdit, quod confeſſio extorta medi-
antibus artibus habentibus admixtas fictiones
& mendacia non præiudicat, niſi concurrat
æquitas, & iuſtitia pro adhibendis dictis ar-
tibus, vt ibidem optimè exemplificatur *nu.* 20.
9 Et hoc procedit, ſiue confeſſio ſit extorta
per torturam, vel extra: quia nihilominùs
huiuſmodi confeſſio non nocet, *vt egregiè
idem Farinac. conſ.* 185. *num.* 9. 10. 13. *&*
61. *lib.* 2. *& Conciol. ibidem ſupra.*
10 Taliſque Suggeſtio erit ſimiliter prohibita,
quandò Reus interrogatur de Socijs criminis,
Farinacc. dicto cap. 4. *quæſt.* 83. *num.* 87. *&*
11 *num.* 93. *& ſeqq.* vbi declarat, quando di-
catur per interpoſitam perſonam fieri ſugge-
12 ſtionem, quam per huiuſmodi perſonam
interpoſitam improbat, tenetque confitenti, &
alijs non obeſſe, licèt fuerit confeſſio rati-
ficata.
13 Quæ tamèn non procedunt, quandò in-
dicia ſunt manifeſta; tunc Reus poterit e-
tiam in ſpecie interrogari; præuia interro-
gatione generica, & plus quàm ſemiplena
probatione, *Farinacc. dicto cap.* 4. *quæſt.* 83.
14 *num.* 97. *&* 98. vel quando confeſſio facta
eſt in confrontatione: quia tunc non dicitur
ſuggeſtiua tali ſuggeſtione, vt reddatur nul-
la, *Spada conſil.* 76. *numer.* 1. *&* 2. *et ſeqq.
lib.* 1.
15 Concludendum eſt igitur cum *Guazzin.
eadem defenſ.* 32. *cap.* 25. *numer.* 1. *&* 2.
quòd confeſſio, vt in criminalibus officiat
confi-

confitenti, eſt à Fiſco, vel accuſatore acceptanda, *ibique dicto num.* 2. ait, quòd poſſit etiam à Iudice nomine fiſci, & Accuſatoris abſentis acceptari, ſubditque ſatis Iudicem acceptaſſe confeſſionem, quando fuit coram eo in figura iudicij facta confeſſio: propterea Iudex in fine examinis ſolet apponere illam clauſulam, acceptatis &c. examan dimiſit &c.

Quidquid ſit in ciuilibus tractabimus (Deo dante infra) *quaſt.* 8: *& ibidem limit.* 1. *cum. ſeqq. lib.* 1.

16 At ſi non fuerit acceptata, ſed impugnata confeſſio non obeſt confitenti; cum nemo
17 poſſit niti ex actu impugnato, *Cnazzin. dicto cap.* 25. *numer.* 3.

SVMMARIVM.

1 *Iudex debet eſſe competens, vt confeſſio coram eo facta ſuum effectum ſortiatur.*

2 *Clerici confeſſio coràm Iudice laico eſt irriſa, nec coram ſuo Iudice ad condemnandum ſufficit.*

3 *Amplia, licèt talis confeſſio eſſet pluriès ratificata, & geminata.*

4 *Amplia, etiam ſi emanauerit confeſſio coràm incompetenti Iudice, cuius iuriſdictio prorogari valeat.*

5 *Facit dumtaxàt dicta confeſſio aliqualem præſumptionem, quamquàm Clericus dicat coràm Iudice laico eſſe laicum.*

6 *Iudicis Iuriſdictio in quibus caſibus prorogetur, & ſit locus præuentioni.*

7 *Clericus etiam primæ tonſuræ coràm Iudice laico ſpontè confeſſus ex eius confeſſione non condemnatur.*

8 *Hæc tamen confeſſio non eſt nulla ipſo iure, ſed ope exceptionis.*

9 *Clerici ſpontanea confeſſio coràm incompetenti Iudice facta niſi oſtendatur erronea, vel alia iuſta cauſa appareat, coram ſuo Iudice ſufficit ad torturam, & num.* 14.

10 *Clericus ex confeſſione ſpontanea coram incompetenti Iudice poteſt cogi ad ratificandum coram competenti, etiamſi coacta; ab hac opinione receditur tanquam non tuta; intelligitur de ratificatione prout infra, num.* 12. *num.* 24.

11 *Contrarium ſeruatur in Curia Eccleſiaſtica Neapolitana.*

12 *Clericus quomòdo poſſit cogi ad ratificandam ſpontaneam confeſſionem coram incompetenti Iudice factam.*

13 *Coràm incompetenti Iudice facta confeſſio in ciuilibus, nunquàm facit indicium ad torturàm in criminali cauſa coram competenti.*

14 *Tortura àn, & quandò retardetur ex confeſſione emiſſa in criminali Iudicio.*

15 *Incompetens eſt Iudex non tantùm ratione perſonæ ſed cauſæ.*

16 *Condemnatio an ſequi poſſit ex confeſſione emiſſa coram incompetenti Iudice.*

17 *Coram Iudice vnius Ciuitatis facta confeſſio, àn executioni demandari poſſit per Iudicem alterius Ciuitatis, & intellige, num.* 20.

18 *Coram Magiſtratu municipali emiſſa confeſſio, non facit fidem coram Præſide.*

19 *Confeſſio facta coram officiali remittente facta eſt ad condemnandum coram Legato, cui iam Reus remittitur.*

20 *Confeſſio coram vno Iudice emanata ſi per officium Iudicis executioni non demandetur coràm alio erit exequenda per actionem in factum.*

21 *Actio in factum oritur ex confeſſione indiciali.*

22 *Coram incompetenti Iudice facta confeſſio in ciuilibus, àn, & quandò habeat vim extraiudicialis.*

23 *Et an procedat reſpectu Iudicis, & Notarij.*

24 *Ex incompetenti confeſſione àn poſſit confitens cogi ad reſirmandam, aut infirmandã confeſſionem coram ſuo competenti Iudice.*

25 *Incompetentia ſi notoria non eſt reſpectu Iudicis, & Notarij, præſertim ſi non fuerit declarata, àn poſſit Iudex iuriſdictionem exercere, & Notarius ſcribere.*

26 *Confeſſio emiſſa in actu Sacramentalis confeſſionis, in temporali Iudicio, etiam ſi appareat in ſcriptura per notulam peccatorum, non obeſt & num.* 27.

27 *Confeſſario àn credatur confeſſionem, & delicta reuelanti de licentia Pænitentis, & an grauitèr puniri poſſit.*

28 *Teſtis an probet delictum, ſi dicat audiuiſſe in actu Sacramentalis confeſſionis?*

29 *Sacerdoti confitenti delictum alicuius, de quo habet notitiam, non in figura confeſſionis, nec in actu pœnitentiæ, ſed ſub Sigillo Secreti, vel confeſſionis, àn credatur, & confitenti obſit.*

30 *Sacerdos, cui huiuſmodi ſecretum eſt commiſſum reuelando quandò mortalitèr peccet.*

31 *Reuelatio confeſſionis ex quibus probetur contra Sacerdotem reuelantem.*

32 *Sacerdos imputatus de reuelatione confeſſionis, quibus mediantibus poſſit ſe tueri à tali imputatione? & qua pœna condemnetur, ſi contrarium non probet?*

33 *Reuelatio confeſſionis contrà Sacerdotem confeſſarium quomodò releuet, etiam ſtante Sacerdotis qualificata negatione, & qua pœna ſit eidem irroganda?*

34 *Sigilli ſecretum quibus præciſis circumſtantijs coarctet Sacerdotem, & expleta confeſſione, an Sacerdos poſſit loqui de peccato in confeſſione detecto cum ipſo dumtaxàt Pænitente?*

35 *Quid ſi allocutio in pænitentis ſolamen redundaret?*

36 *Epiſcopus, Parochus, aut alius Confeſſarius an poſſit vti ſcientia percepta in confeſſione ad ex-*

Digitized by Google

ad externum regimen, & gubernium ? & exemplificatur.

Iudicialis Confeſſio an requirat competentem Iudicem.

QVAESTIO VI.

1 COmpetens debet eſſe Iudex, vt confeſ-
ſio coràm eo facta ſuum effectum ſor-
tiri valeat, *l. 2. & per totum, C. ſi à non
competent. Iudic. Neguſ. Syl. reſponſ. quæſt.*
363. *num.* 10. *&* 11: *Alex. Sperell. in ſuis
deciſ. for. Eccleſiaſtic. deciſ.* 48. *num.* 64. *&
latè videri poteſt penes Vermigl. conſ. crimin.*
461. *num.* 3. *&* 4.
2 Conſequentèr Clerici Confeſſio coram
Iudice Laico emanata non valet, minimè-
que, coràm ſuo Iudice ad condemnandum
ſufficit, *text. in cap. At ſi Clerici, 4. de In-
dicijs, ibique Barboſ. collect. D. D. tam veter.
quàm recent. in iure Pontific. vniuerſ. num.* 1.
& ſeqq. in prætermiſſ. et additam. tom. 6.
pag. mihi 51. *Dec. in l. Magiſtratibus, num.* 7.
*et ſeqq. de iuriſdict. omn. Iudic. Carauit. ſuper
rit. magn. Cur. rit.* 235. *numer.* 16. *et* 17.
*Iulian. Viuian. in ſua Prax. Iuriſpatron. par.
ſecunda libr.* 6. *capit.* 1. *numer.* 128. *et* 129.
Honded. conſil. 66. *num.* 59. *volum. primo,
Clar. in* §. *fin. quæſt.* 55. *verſ. Præterea etiam,
Guazzin. ad defenſ. Reor. defenſ.* 32. *cap.* 26.
numer. 1. *et* 4. *tom.* 1. *Ricc. collect.* 2187.
verſ. tertiò nota. part. 6. *et deciſ. Cur. Ar-
chiepiſc. Neapol.* 81. *num.* 4. *et ſeqq. part.* 4.
*Farinacc. in Theoric. et Prax. tit. de Reo con-
feſſ. et conuict. cap.* 6. *quæſt.* 81. *num.* 188.
3 *vbi numer.* 189. ampliat, etiàm in confeſſio-
ne pluriès ratificata, & repetita, *et num.*
190. ait procedere, etiam ſi confeſſio ema-
4 nauerit coràm incompetenti Iudice, cuius
iuriſdictio prorogari valeat, quia nihilomi-
nùs minimè ſatis eſt ad condemnandum;
cùm in criminalibus iuriſdictio non proro-
getur, & confirmat etiam *Guazzin. eodem
cap.* 26. *numer.* 1. *verſ. Quòd admittunt, et
numer.* 5. ibique ſimilitèr in medio refert,
5 quòd facit, ſolummodò iſto caſu aliqua-
lem præſumptionem, etiam ſi Clericus di-
cat coràm Iudice layco eſsè laycum.
6 Cæterùm in quibus caſibus dicta Iudicis iu-
riſdictio prorogari valeat, & conſequentèr ſit
etiam locus præuentioni, me remitto ad ea,
quæ diſtinguendo copiosè ſcripſit *Tondut. de
præuent. par.* 2. *cap.* 52. *per totum, et ſignan-
tèr num.* 7. *vſque ad finem.*
7 Immò procedit, etiam ſi Clericus non
inuitus, ſed ſponte coràm Iudice layco
confeſſus fuerit, quia ad condemnandum
minimè ſufficit, *gloſ. in dicto cap. At ſi Cle-
rici in verbo, non tenet, et ibi D. D. no-
tantes, et in cap. Si diligentèr, et ibi pari-
ter D. D. de for. competen. Farinacc. dicta
quæſt.* 81. *num.* 196. *et* 198. ampliat etiam
in confeſſione Clerici primæ tonſuræ, & la-
tiùs etiàm de alijs ampliationibus.
Eſt tamèn aduertendum, quòd huiuſmodi
8 confeſſio coram incompetenti Iudice facta
non eſt nulla ipſo iure, ſed ope exceptio-
nis, vt de communi opinione teſtatur
Guazzin. ibidem ſupra, eodem capit. 26. *nu-
mer.* 7.
9 Bene verum eſt, quòd talis ſpontanea
confeſſio non autèm coacta, niſi oſtendatur
erronea, vel alia iuſta cauſa appareat, ſuffi-
cit ad torturam, cum habeat vim confeſſionis
extraiudicialis, poteritque confitens ſic ad
10 ratificandum cogi coràm competenti Iudi-
ce, *Eman. Soar. Theſaur. recept. ſent. litt.* C.
num. 257. *pag. mihi* 28. *in prima columna
et Carauit. ibidem ſupra, et ſimiliter Barboſ.
num.* 12. 13. *et* 14. *Ricc. dicta deciſ.* 81. *num.* 8.
9. *Buratt. deciſ.* 803. *num.* 5. *Farinacc. dicto
cap.* 6. *quæſt.* 81. *num.* 206. *et* 209. *et ſeqq.
licèt num.* 214. indiſtinctè teneat, ſiuè ſpon-
tè, ſiuè coactè ſit facta confeſſio: attamèn à
ſupradicta prima firmata ſententia non eſt
recedendum tàm in conſulendo, quàm in
iudicando tanquàm pura veritas, vt recen-
ſet poſt problematicè diſcuſſum punctum
Guazzin eadem defenſion. 32. *capit.* 26. *nu-
mer.* 8. *verſ. Alij autèm, & Boer. deciſion.*
90. *num.* 3. *et ſeqq. et Marc. Anton. Genuenſ.
in Prax. Cur. Archiep. Neap. cap.* 6. *num.* 3.
pag. mihi 50. *et latè videndus Conciol. in ver-
bo, confeſſio, reſolut. crimin.* 7.
11 Attamèn idem *Ricc. deciſ.* 229. *num.* 7. 8.
et ſeqq. par. ſecunda, refert, quòd in Curia
Archiepiſcopi Neapolitani ſeruatur, quòd
dum Clericus à Iudice Seculari remittitur
ad Eccleſiaſticum, conſtituitur Reus ex eiſ-
dem actis factis coram Iudice Layco, quan-
dò Clericus vult habere Teſtes pro repeti-
tis, proceditur ad vlteriora vſque ad Sen-
tentiam.
12 Intellige, quòd poſſit cogi ad perſeue-
randam, & ratificandam confeſſionem ſpon-
tè factam, ſi confeſſio non fuerit nuda, &
ſimplex, ſed alijs indicijs, & adminiculis
corroborata, *Guazzin. dict. cap.* 26. *num.* 10.
Viuian. dicta parte ſecunda lib. 6. *cap. primo
num.* 128. *et* 129. *ibique dicto num.* 129. *in
medio ſubdit*, quòd dicta confeſſio facit ad-
miniculum, & corroborat alias probationes,
& indicia.
13 In cauſa autèm ciuili coràm incompeten-
ti Iudice facta, nunquàm facit indicium ad
torturam in cauſa criminali coràm compe-
tenti, *vt poſt Farinacc. quæſt.* 82. *num.* 42.
Villag. in prax. crimin. lib. 7. *tit. de Confeſſ.
capit.* 3. *concluſion. prima in princ. concludit
Guazzin. dicta defenſ.* 32. *cap.* 34. *num.* 12.

Quid

Quid enim dicendum, ſi reuocata ſit di-
cta confeſſio in criminali Iudicio facta, tan-
14 quàm emiſſa per errorem? vide *Farinacc.*
ibidem ſup. num. 215. *& ſeqq.*
Sed *Guazzin. dicto cap.* 26. *num.* 9. firmat,
quod grauet ipſum confitentem ad torturam,
niſi docto de errore, vel niſi fuerit reuo-
cata confeſſio à principali, anteà quam in
ſcriptis redacta fuerit, vel anteà quàm fue-
rit à parte acceptata.
15 Et incompetens, non tantùm, vt ſupra
demonſtrauimus, erit intelligendus, Iudex ra-
tione perſonæ, verùm etiàm ratione cauſæ.
Hinc igitùr eſt, quòd ſi quis fateatur com-
miſiſſe homicidium coràm Iudice layco, vel
alijs Iudicibus, qui non habent, niſi modi-
16 cam iuriſdictionem, & deindè remittitur iſte
delinquens ad Iudicem ſuum ordinarium, non
poterit ab illo condemnari vigore dictæ con-
feſſionis, niſi coràm dicto Ordinario Iudice
in ea perſeuerauerit, *Guazzin. dicto cap.* 26.
numer. 1. *verſ. Et etiàm, allegatque D. D.*
ſcribentes in dicta l. Magiſtratibus, Bald. in
dicto cap. At ſi Clerici num. 4. *Farinacc. di-*
cta quæſt. 81. *num.* 203. *& ſeqq. Barboſ. in*
eiſdem additam. eodem cap. At ſi Clerici nu-
mer. 3. *& ſeqq. & idem in* 2. *quæſt.* 1. *cap.*
Multi 18. *tom.* 6. *& Vermigl. conſil. cri-*
min. 461.
17 Hinc igitur inferent primò, quòd confeſ-
ſio facta coràm Iudice vnius Ciuitatis, non
poterit executioni mandari per Iudicem alte-
rius Ciuitatis, *Bart. in l. vnica num.* 8. *verſ.*
quòd confeſſio, ff. de Offic. Conſul. ibique in fine
dicti num. 8. ait, niſi fortè fieret ad requi-
18 ſitionem primi Iudicis: & exemplificari po-
teſt, ſi confeſſio facta ſit coràm Magiſtratu
Municipali, non facit fidem coram Præſide,
tanquàm coram incompetenti Iudice emana-
ta, *Nouar. in Prax. elect. & var. for. Sect.* 3.
quæſt. 1. *num.* 6.
Infertur ſecundò, quòd ex confeſſionibus
19 factis coram Officiale remittente non po-
teſt quis condemnari ab eo, cui remittitur,
V. G. Fit per Monachum confeſſio coràm
Abbate, non probat coràm legato, ad quem
fit per Abbatem remiſſio cum eius confeſſio-
ne, minimèque poteſt à Legato condemna-
ri, cum dicatur facta confeſſio coràm Iudi-
ce incompetenti, *Bart. in l. Diuus Adrianus*
6. *numer.* 1. *& ſeqq. ff. de cuſt. & exhibit.*
Reor. & ibi Add. Secus, ſi facta ſit coràm
Iudice competenti, vt benè exemplificat
idem Bart. in dicta l. Diuus Adrianus, num.
3. *&* 4.
20 Et licèt verum ſit, quòd facta confeſſio
coram vno Iudice, non poſſit per alium
Iudicem executioni demandari: hoc tamèn
intellige per officium Iudicis: àt ſecùs per
actionem in factum, quæ oritur ex iudiciali
21 confeſſione, *Henric. Bouer. ſingul. D. D.*
verbo, Executio, & Executor, numer. 6,
pag. mihi 205. *tom.* 1.
Et ſuperiùs ſi diximus in criminalibus
confeſſionem factam coram incompetenti
Iudice habere vim extraiudicialis confeſſionis,
22 ſic etiam in ciuilibus: præſertìm quandò con-
feſſio emanata coràm incompetenti Iudice eſt
ſimilis, & adminiculata, *Barboſ. in eodem*
capit. At ſi Clerici numer. 15. *dicto tom.* 6.
Maſtrill. deciſ. 238. *num.* 84. *lib.* 3. *Euratt.*
deciſ. 803. *num.* 5.
23 Et hæc concluſio intelligenda tàm reſpectu
Iudicis quàm Notarij, quia ſempèr vt extra-
iudicialis valebit *Scacc. tract. de commerc. &*
camb. §. primo quæſt. 7. *part.* 7. *limit.* 7. *ſub*
num. 13. *& Tondut. dicto tract. de præuent.*
par. prima cap. 2. *num.* 5. *& par.* 2. *cap.* 2.
num. 36. *& dicto cap.* 52. *num.* 12. *& Ver-*
migl. conſil. crimin. 461. *num.* 3. *& ſeqq. &*
conſ. 231. *num.* 6.
Eſt tamèn aduertendum, quòd huiuſmodi
24 confeſſionem in ciuilibus coràm incompe-
tenti Iudice factam poteſt confitens cogi co-
ràm competenti Iudice, vel ad reſirmandam
vel ad infirmandam, vt benè *Odd. de re-*
ſtitut. in integr. part. prima, artic. 2. *numer.*
15. *pag. mihi* 242. *Guttier. practic. quæſtion.*
lib. primo, quæſt. 126. *num.* 5. *&* 6. *Hip-*
polyt. de Marſ. ſingul. D. D. ſingul. 274. *nu-*
mer. 2. *tom.* 1.
Sed ſi incompetentia notoria non ſit, do-
25 nec reſpectu Notarij, vel Iudicis non fue-
rit declarata, poterit ſcribere Notarius, &
Iudex iuriſdictionem exercere, vt refert
Tandut. dicta part. prima capit. ſecundo, eo-
dem num. 5.
Coràm denique Sacerdote in actu pœni-
26 tentiæ facta confeſſio, in temporali Iudi-
cio confitenti non obeſt, *Guazzin. ad de-*
fenſ. Reor. eodem tom. 1. *defenſ.* 32. *cap.* 28.
num. 1. *ibique in fine ſubdit*, quòd grauitèr
punitur Confeſſarius, qui confeſſionem re-
uelat: Cum nec ipſimet Sacerdoti credatur
27 reuelanti peccata, ſeù confeſſionem de li-
centia pœnitentis, *Ricc. deciſ. Archiep. Neap.*
172. *num.* 9. *par. prima*, Sed vide ſupra ea,
quæ diximus *lib.* 2. *quæſt.* 43.
Minusvè nocet ſcribenti, ſi reperiatur ali-
qua cartula, in qua quis falſus fuerit ſua
peccata, quia talis cartula cenſetur facta
Deo, & non homini, & conſequentèr non
obeſt in foro exteriori ob defectum proba-
tionis tanquàm emanata in diuerſo Iudicio,
& ad diuerſum effectum: proceditque, etiam
ſi crimen eſſet contra naturam, vel Simonię
aut læſæ Maieſtatis, vt optimè *Ricc. eadem*
deciſ. 172. *num.* 8. *vſque ad finem.*
28 Immò Teſtes dicentes ab aliquo Homine au-
diuiſſe in actu confeſſionis delictum per ipſum
perpetratum, & commiſſum non probant ſuper
dicto delicto, & in nihilo confitenti præiudica-
tur, *Guazzin. dicto cap.* 28. *num.* 2. *Bonac.*
tom. 2. *Circ.* 8. *Decalog. præcept. diſput.* 10.
quæſtion.

quaſtion. 3. *Punct.* 3. *prima propoſit. num.* 6.
Secus iudicandum eſt de eo, qui faſſus fue-
rit alicui Sacerdoti delictum non in figura
29 confeſſionis, nec in actu pœnitentiæ, ſed
ei dixerit ſub ſigillo ſecreti, vel Confeſſio-
nis: ſi enim ille reuelaret tale delictum,
confitenti noceret, vt poſt *Abb. & Carauit.*
firmauit idem Guazzin. d. cap. 28. *n.* 3. & poſ-
ſunt etiam videri, quæ recenſet *Eman. Soa-*
rez, Theſaur. recept. Sentent. litt. C. num.
255. *pag. mihi* 28. *in prima colum.* & ea,
quæ egregiè ſcripſit *Barboſ. collect. D. D.*
in par. 2. *Decret. Cauſ.* 5. *quaſt.* 5. *cap. Qui*
ambulat, per totum, pag. mihi 214. *tom.* 5.
30 Licèt is, cui ſecretum commiſſum eſt, tan-
quàm ſecreti Violator mortalitèr peccet, &
ad damni reſtitutionem teneatur, quando
ſine iuſta cauſa, aut neceſſitate ſecreti reue-
latio vrgeret in graue damnum, vel iniu-
riam ſecretum committentis, vt latè de-
clarando, & limitando materiam bene do-
cet *Paul. Laym. in ſua Theolog. moral. tit.*
de iuſta Læſion. fam. & honor. lib. 3. *Sect.* 5.
tract. 3. *par.* 3. *cap.* 5. *num.* 1. & *per to-*
tum, & Mart. Bonacc. in ſua pariter Theo-
log. Moral. tit. de reſtit. in genere, diſput. 2.
quaſt. 2. *punct. vnic. propoſit. prima &* 2.
per totam, tom. 2. *& Ricc. eadem deciſ. Ar-*
chiep. Neap. 190. *num.* 2. *par. prima vbi*
num. 4. firmat, quòd confeſſionis reuelatio
probatur, ſi aliquid factum appareat reue-
31 latum alijs, & Pœnitens aſſerat Sacerdo-
tem confeſſionem reuelaſſe: nàm in hoc
caſu Sacerdos probare debet ab alijs fuiſſe
32 reuelatum, et non per ipſum Confeſſarium,
aliàs condemnabitur tantùm pœna arbitraria.
Probabitur autèm, ſi Sacerdos fateatur re-
33 uelaſſe tale delictum, ſed negaret illud
habuiſſe in confeſſione: etenim cum ſit
præſumptio contra ipſum, condemnabitur
eadem pœna arbitraria, vt *Ricc. dicto num.*
4. *in fine ibique num.* 1. tenet, quòd is, qui
caſu confeſſionem audiuit, teneatur ſeruare
Sigilli Secretum.
34 Cuius Secreti reſpectu tanta eſt Sacerdotis
Confeſſarij obligatio, vt ipſe nequeat de
peccato in confeſſione detecto loqui cum
ipſo Pœnitente, poſtquàm fuit expleta con-
feſſio, niſi cum ipſius Pœnitentis licentia,
35 etiamſi talis allocutio tenderet in conſo-
lationem Pœnitentis: minuſuè Ordinarius,
vel Parochus, aut alius Confeſſarius poteſt
36 vti ſcientia confeſſionis ad externum regimen,
& gubernium, vtputà mediante dicta no-
titia habita in confeſſione denegare indigno
Suffragium, Euchariſtiam, ac reſpectiuè or-
dines, vt optimè poſt problematicè diſcuſ-
ſum articulum firmat *Sanch. de Matrimon.*
tom. 1. *lib.* 3. *tit. de conſenſ. Clandeſt. diſput.*
16. *per totam, præſertim à num.* 3. *verſ. ſe-*
cunda ſententia vſque ad finem pagina mihi
257. & *ſeqq.* Sed ad corroborationem, &
declarationem prædictorum quæ hic ſupe-
riùs diximus *num.* 29. & 30. Vide ea, quæ
latè congerit *Carol. Pellegrin. in Prax. crim.*
Vicar. tom. 1. *par.* 4. *ſect.* 9. *tit. de exam.*
Delinquent. num. 21.

SVMMARIVM.

1 *Obligatur Confitens ex iudiciali confeſſione.*
2 *In iudicio quaſi contrahitur.*
3 *Talis obligatio procedit, ſi pars ſit præſens, & acceptans.*
4 *Actio in factum, ſiuè actio ciuilis in factum, aut Iudicati ex Iudiciali confeſſione oritur.*
5 *Vtilis Confeſſoria datur ex confeſſione Iudiciali.*
6 *Extraiudicialis confeſſio probationem inducit, non autem producit actionem, ſiuè obligationem.*
7 *Extraiudicialis Confeſſio quando inducat, velnè probationem, ſi in ſcriptis facta non ſit, quamquàm poſtea in ſcriptis redigatur.*
8 *In ſcriptis ab initio facta confeſſio quam pariat actionem.*
9 *Extraiudicialis geminata confeſſio præiudicat, ſicuti iudicialis & num.* 13.
10 *Ex geminata confeſſione extraiudiciali oritur actio adinſtàr iudicialis.*
11 *Quomodo veniat intelligenda concluſio, & quæ præciſa requirantur?*
12 *Exceptio non numeratæ pecuniæ excluditur, ſtante geminata confeſſione.*
13 *Extraiudicialis geminata confeſſio an producat effectus ſicuti iudicialis? & quid ſi à ſingularibus Teſtibus probetur, & an operetur, ſicuti iurata confeſſio?*
14 *Mutuum à quo tempore repellat exceptionem non numeratæ pecuniæ dum pecuniæ numeratio proponatur, & probetur per confeſſionem Teſtibus munitam; & quid in depoſito, in quo an lapſus temporis ſit neceſſarius?*
15 *Exceptio non numeratæ pecuniæ an poſſit opponi poſt biennium, ſi confeſſio in ſcriptis ſit emiſſa; & quid ſi ſine ſcriptis?*
16 *Exceptio non numeratæ pecuniæ quando infra biennium, vel poſt biennium opponi valeat, vel nè?*
17 *Exceptio non numeratæ pecuniæ opponitur dumtaxat in mutuo, & dote, & quid ſi alij contractus conuertantur in mutuum, vel dotem?*
18 *Confeſſioni non ſtatur, vbi agitur de ceſſione actionis.*
19 *Exceptio non numeratæ pecuniæ an locum habeat in quibuſuis contractibus etiam iuratis præuia abſolutione à Iuramento: & quid in vltimis voluntatibus?*
20 *Exceptio non numeratæ pecuniæ procedit in mutuo, ſi confeſſio emanauerit in Iudicio Iuriſdictionis voluntariæ, ſecus contentioſæ.*

DE IVDICIALIS, ET EXTRAIVDICIALIS Confeſſionis Effectibus:

QVAESTIO VII.

Effectus Primus.

An ex confeſſione Iudiciali, vel extraiudiciali confitens obligetur, & quæ actio ex ea oriatur, & quando habeat Locum exceptio non numeratæ pecuniæ.

1 EX iudiciali confeſſione obligatur confitens, cum in Iudicio quaſi contrahatur, *l. de*
2 *ætate 12. §. qui interrogatus, iuncta gloſ. ff. de interrogatorijs action. Cancer. var. reſolut. tit. de Minor. 25. annis, cap. primo, num. pars ſecunda Scarauel. de Viſit. Carcerat. lib. 2. cap. 5. num. 16. in medio, Oſaſch. deciſ. 134. numer. 3. Caſtill. deciſ. 70. num. 9. lib. 1.* præſertim adminiculata *Bich. deciſion. 297. numer. 8. & 9.*

3 Si tamen fiat parte præſente, & acceptante, iuxrà opinionem *Cæſar. Argel. de acquir. poſſeſ. quæſt. 2. artic. 12. num. 378. pag. mihi 54.* Sed de propria huius Concluſionis intelligentia tractabimus infra *quæſt. 8. cum ſeqq. limit.*

4 Et ex huiuſmodi confeſſione oritur actio in factum, ſiuè actio ciuilis in factum, aut iudicati, *l. Actori, 8. C. de reb. credit. l. vnica, & ib. gloſ. in verbo, ſoluere erga medium, C. de confeſſ. Menoch. de Arbitr. Iudic. lib. 2. centur. 3. caſ. 213. num. 39. & benè etiam Garcia de Gironda tract. de Priuileg. & exemption. explicat. num. 593. & ſequent. pag. 590. à tergo, & pag. ſeq. in 1. col.*

5 Immò ex ipſa confeſſione Iudiciali datur vtilis confeſſoria, *l. proindè ſi Occiſus, 25. §. ſi Procurator, & ibi gloſ. in verbo, confiteatur ff. ad l. Aquil. Oſaſch. dicta deciſ. 134. num. 4. & 5.* Quam actionem in hac facti ſpecie dico notabilem: cum actio confeſſoria, quæ eſt vtilis, & reſpectiuè directa, ſit actio in rem alicui de ſui natura competens ratione iuris, vel ſeruitutis debitæ Fundo ſuo, vel quaſi ſuo, vt egregiè docet *Carol. Pellegrin. in Prax. ciuil. Vicar. tit. de diuerſ. ſent. par. 2. ſect. 3. ſubſect. 3. interſect. 8. numer. 1. vſque ad fin. tom. 1.*

6 Secùs autèm in extraiudiciali confeſſione, quæ inducit probationem, non autèm producit actionem, & obligationem *Text. in l. Publia Mænia 26. §. fin. ff. depoſiti, Bart. in l. in contract. 14. in 2. lect. n. 1. C. de non nume. pecun. & in l. cum falſa 5. nu. 8. C. de iur. & fact. ignor. Alex. Add. ad Bart. in l. cum ſcimus 21. C. de Agricol. & Cenſit. lib. 11. in verbo, Confeſſio bis emanata verſ. Adde tamèn, Ripa Reſponſ. 2. num. 6. tit. de legat. Gomez. in ſuis comment. var. reſol. titul. de qualitat. contract. tom. 2. capit. 11. num. 6. ergà fin. Gratian. diſcept. for. 312. num. 44 & ſeq. lib. 2.*

7 Intellige tamèn *dictum Text.* ſecundùm mentem *Aret. in §. idem iuris eſt, num. 25. Inſtit. de Except.* quòd tùnc dicta confeſſio inducit ſolam probationem, quando non eſt facta in ſcriptis, etiàmſi poſteà in ſcripturam ſit redacta: Secùs ſi in ſcriptis ab
8 initio facta ſit, vt benè exemplificando in mutuo, & formam tradendo firmat *ibidem dictus Aret. & Mynſing. ac Nicaſ. in §. olim ſcriptura, Inſtit. de litter. obligat.*

Siquidèm tùnc oritur litterarum obligatio, quandò præſertim adeſt ſtipulatio, vt videre eſt *apud Addent. ad Bart. in dicta l. Publia Mænia, poſt §. Titius Sempronio:* & de alijs ad caſum concernentibus dicemur etiàm *in præcitatis locis Mynſing. & Nicaſ.*

9 Si autèm ſupradicta extraiudicialis confeſſio,

feſſio, ſit geminata, tùnc præiudicat ſicuti ea, quæ eſt facta in figura Iudicij, *Bart. in dicta l. cum ſcimus, num. 7. & ibi Alex. add. in verbo, confeſſio bis emanata, verſ. Et adde in confeſſione, & idem Bart. in l. triticum dari, 94. numer. 4. ff. de verbor. obligat.*

10 Et ex huiuſmodi confeſſione adinſtàr iudicialis confeſſionis oritur actio, *Alex. dicto verſ. Et adde in confeſſione*; quamquàm in contrarium ſentiat *Pomp. Apoſtillat. ad Bart. in eadem l. triticum dari, verſ. ſed ſi*.

11 Dictuſque Apoſtillator eſt intelligendus, quandò confeſſio appareat ex diuerſis ſcripturis cum coniecturis, & requiſitis relatis ab *Alex. conſ. 4. numer. 3. & 4. lib. 1.* ad quem ſtudioſum Lectorem pro intelligentia remittimus.

12 Qua geminata confeſſione vigente, excluditur omninò exceptio non numeratæ pecuniæ, vt *poſt Abb. in cap. ſi cautio num. 12. de fid. Inſtr. Alex. vbi ſupra, verſ. Adde tamèn, Graſſ. except. 14. num. 13. & except. 43. num. 16.* Et vt infra probabimus *quæſt. 8. limit. 4. num. 6.* geminata confeſſio releuat,

13 ſicùti iudicialis, & tanquàm talis producit effectus, etiamſi ſingularibus Teſtibus probetur: tantùmque operatur, quantùm iurata confeſſio, cum à pari procedant, vt egregie multos congerendo D. D. comprobat *dictus Graſſ. eadem except. 14. num. 10. 11. & 12. ac numer. 15.* & ad corroborationem materiæ optimè exemplificat *num. 20. 23. & 44. & Celſ. deciſ. 306. num. 7.*

14 Ex his igitur pro coronide huius primi effectus notandum eſt, quòd ſi Creditor proponat in mutuo pecuniam fore numeratam, & ſic agat ex numeratione, & extraiudicialem confeſſionem probet per Teſtes, lapſumque ſit biennium, obtinebit, non quaſi ex obligatione nata ſit actio, ſed ex confeſſione, ac ex temporis curſu præſumatur numeratio facta: & eſt ratio, quia quòd facit confeſſio depoſiti, vel alia ſine temporis curſu, hoc facit confeſſio mutui poſt biennium, *Aret. in dicto 5. idem iuris eſt, num. 23. & ibidem Addit. & annot. litt. A, & B. eodem tit. de exception. Mancin. de Confeſſ. cap. 2. num. 46. pag. mihi 45. optimèque Card. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 18. tit. primo num. 23. & præſertim eodem lib. 18. tit. 5. num. 3.*

15 Cum poſt dicti temporis curſum ceſſet exceptio non numeratæ pecuniæ, ſi confeſſio in ſcriptis ſit emiſſa: ſi autèm ſine ſcriptis, poterit ſempèr hæc exceptio opponi; ſed poſt biennium exciplens debet probare negatiuam, vt diſtinguit *Bart. in dicta leg. in contractibus, in eadem ſecunda lectura numer. 1. verſic. quæro, Graſſ. except. 40. numer. 2. & benè Mantic. dicto lib. 18. tit. 5. num. 2.*

16 Quandò autèm tranſacto biennio poſſit opponi talis exceptio, & quandò infra biennium opponi nequeat, vidè eundem *Graſſ. dicta except. 40. num. 3. & ſeqq. pluribus*, in quibus nonnulli alij recenſentur caſus, & præſeferam infra *quæſt. 8. limit. 6. num. 14. & ſeqq. & num. 149. lib. 1.*

17 Menti tamèn tenendum eſt, quòd in alijs contractibus præterquàm in mutuo, & dote talis exceptio locum non habet, *l. generaliter, 13. C. de non numerat. pecun. Graſſ. ibidem, num. 28. & ſeqq. & num. 29. & 30.* refert, quòd Debitor ex cauſa emptionis, vel conductionis, aut ex ſimili alia cauſa nunquàm poteſt ſe iuuare iſta exceptione, ſed indiſtinctè ſtatur eius confeſſioni: quod procedit etiam ſi debitum ex cauſa emptionis conuerteretur in mutuum; quia nec in iſto caſu poteſt opponi talis exceptio non numeratæ pecuniæ.

18 Benè verum eſt, quòd non ſtatur confeſſioni, ſed requiritur vera traditio, dum agitur de ceſſione actionis, vt docet *tex. in l. ab Anaſtaſio, C. mandat. & ſequitur Mantic. de tacit. & ambig. conuent. libr. 18. tit. 6. num. 16. erga finem, tom. 2. & Salgad. in labyrinth. Credit. concurrent. par. prima cap. 27. num. 63.*

Quinque verò alios caſus, in quibus talis exceptio ceſſat, refert *Myſinger. vbi ſupra, in fine, in verbo, Huiuſmodi exceptio, &c.* Et ceſſat etiam in confeſſione iurata, & camerali obligatione vallata, *Mancin. de Iurament. par. 4. effect. 155. num. 6. & latè per totum* de materia.

19 Quid tandèm dicendum, ſi mutui confeſſio facta ſit in teſtamento, vel quauis alia vltima voluntate, locum ſibi vendicabit huiuſmodi exceptio? negatiuè concludit *Mancin. dicto Tract. de confeſſ. cap. 2. num. 167. & cap. 8. num. 41. & Mantic. dicto lib. 18. tit. 6. num. 19.*

Conſequentèr in quocumque contractu inter viuos etiam iurato, ſi de mutuo, & dote agitur, præuia tamèn abſolutione à iuramento, locum habet talis exceptio, *Mantic. dicto lib. 18. tit. 6. num. 34. vbi num. 35.* ſub-
20 dit, idem procedere, ſi confeſſio mutui emanauerit in iudicio iuriſdictionis voluntariæ, ſecus, ſi contentioſæ iuriſdictionis: quia tùnc talis exceptio ceſſat, ex *Mantic. ibidem ſupra.*

SVMMARIVM.

1 *Extraiudicialis confeſſio debiti, aut in ſcriptis, ſiuè non ſine cauſa non valet tanquam indiſcreta.*

2 *Cauſa ſemota in confeſſione extraiudiciali redditur confeſſio inefficax, & nequaquam obligationem inducit.*

3 *Cauſa ſi allegatur ab eo, ad cuius fauorem emanauerit confeſſio, vtputà mutui, vel alia cauſa, facit ſemiplenam probationem.*

4 *Iuramentum Suppletiuum defertur ſtante dicta ſemiplena probatione.*

5 *Cauſa ſuppletur, vbi vltra confeſſionem adeſt promiſſio facta ex certa Scientia.*

6 *Cauſa expreſſa, ſed falſa confeſſionem non corroborat.*

7 *Cauſam non fuiſſe expreſſam, et falsò expreſſam paria ſunt.*

8 *Cauſæ generalis expreſſio non ſuffragatur: cum idem ſit cauſam non eſſe expreſſam, & incertitudinariè.*

9 *Cauſa expreſſa in contractu non ſpecialis, & indiuidua, ſed generalis, & nimis vaga, reddit Minoris contractum inefficacem.*

10 *Ceſſio facta ex cauſa, ſimulata præſumitur, ſi de veritate cauſæ alitèr non appareat, quam ex confeſſione cedentis.*

11 *Caſus huius ceſſionis eſt exceptus, in quò cauſæ expreſſio non ſuffragatur, ſi aliunde non conſtet.*

12 *Simulatio præſumitur, & ipſo iure nullus eſt contractus, ſi ceſſio ſit facta ex cauſa, & de cauſa aliundè non conſtet.*

13 *Cauſa non requiritur in confeſſione extraiudiciali, quando confeſſio eſt geminata, & geminatio facta eſt ex interuallo ſecùs ſi ſimul.*

14 *Cauſa ceſſat, quando confeſſio extraiudicialis liberatoria eſt.*

15 *Cauſa an requiratur in confeſſione extraiudiciali iurata: & quid in Minore?*

16 *Iuramentum habet tranſactionis Speciem, imò maiorem vim quam res iudicata.*

17 *Cauſa non exiſtentè in Inſtrumento quarantigiato confeſſio extraiudicialis an Suſtineatur.*

18 *Cauſa non expreſſa, quando valeat confeſſio, & confitens obligetur.*

19 *Sinè cauſa ſubſiſtit confeſſio, ſi in mortis articulo ſit emiſſa, & ſimilitèr in quacumque vltima voluntate.*

20 *Cauſa an ſit neceſſaria in confeſſione emiſſa pro exoneratione conſcientiæ.*

21 *Cauſa an opus ſit in confeſſione extraiudiciali emanata ad fauorem Piæ cauſæ & miſerabilium perſonarum.*

22 *Cauſa non requiritur in confeſſione iudiciali, & quare?*

23 *Procedit, ſi principaliter, & apud acta coram Iudice emittatur, ſecùs eſt, ſi incidentèr.*

24 *Quid ſi criminalitèr agatur tam in confeſsione iudiciali, quàm extraiudiciali?*

25 *De cauſa non conſtito, delicti confeſsio redditur inuериſimilis.*

26 *Cauſa delicti ceſſante, delictum non præſumitur, & num. ſeq.*

27 *Cauſa ſaltem præexiſtens eſſe debet, vt, confeſsio delicti operetur.*

28 *Teſtes ad probandam confeſsionem extraiudicialem quomodò eſſe debeant, quot requirantur, tàm ſi agatur in ciuili, quàm in criminali Iudicio, & à num. 29. vſque ad 32. & infra quæſtione 8. limit. 1.*

33 *Teſtium varietas quamuis modica operatur, quod confeſsio Inquiſiti probata non ſit.*

34 *Teſtes probantes extraiudicialem confeſsionem conteſtes, & omni exceptione maiores ad torturam requiruntur.*

35 *Teſtes ſingulares confeſsionem extraiudicialem non probant abſente parte emiſſam.*

36 *Quid dicendum, ſi plures ſint cum ſingularitate adminiculatiua?*

37 *Teſtes ſingulares adminiculis concurrentibus probant.*

38 *Teſtes ſingulares ſimoniæ crimen non probant.*

Extraiudicialis, & iudicialis Confeſſio an requirat cauſam, & quando operetur, & quales Teſtes extraiudicialem confeſſionem probent?

QVAESTIO VII.

Effectus Secundus.

1 INconcuſſa eſt in iure concluſio quòd extraiudicialis confeſſio debiti facta ſiue in ſcriptis, ſiuè non ſine cauſa tanquam indiſcreta vtroque iure nulla, & penitus inefficax eſt, *l. cum de indebito, 25. §. pri. et fin. ff. de probat. l. 2. §. circa, ff. de dol. except. tex. in cap. ſi cautio, 14. et ibi Barboſ. collect. D. D. tom. 1. de fid. inſtr. Cancer. var. reſolut. parte 2. cap. 8. num. 99. tit. de Iuramont. Io: Mar. Nouar. de Priuileg. Miſer. Perſon. priuileg. 111. num. 6. et idem Nouar. tract. de incertor. et male ablator. priuilegijs, priuileg. 38. num. 1. Menoch. præſumpt. 5. num. 25. lib. 5. Alex. cons. 37. num. 7. lib. 3. Ricc. collect. 193. in princ. parte prima et collect. 2205. et 2348. parte 6. et deciſ. Cur. Archiep. Neap. 220. num. 1. parte 4.* Vnde ſine cauſa, vel cum cauſa inualida ſolutiones etiam diuturnæ ſunt irrelenantes, ne in futurum ſcilicèt Reus ſoluere compellatur vt magiſtralitèr *Peregrin. deciſ. Patauin. 53. per totam vbi optime declarat, et limitat.*

2 Et conſequenter ſic emanata confeſſio tanquàm nulla, & inefficax nunquam obligationem inducit, *Guidopap. deciſ. 176. num. 2. & ibi Ranchin. add.* At ſi per eum, cui facta eſt confeſſio allegetur cauſa, vtputà mutui, vel alia ſemiplenam probationem, facit iuxta ea, quæ notant *Alex. conſ. 4. numer. 12.*

Digitized by Google

numer. 12. & conſ. 83. num. 7. lib. 1. Barboſ.
dicto cap. ſi cautio , numer. 2. verſ. Intellige ,
& in capit. ex parte , numer. 3. de confeſſ.
tom. 1.

4 Benè verum eſt , quòd ſtante dicta ſemi-
plena probatione deferri poteſt iuramentum
ſuppletiuum , *Alex. dicto conſ. 4. & conſ. 83.*
in præcitatis numeris , ibique dictus Alex. eodem
conſ. 4. dicto num. 12. Subdit nobile dictum ,
5 *quòd ſi vltra confeſſionem adeſt promiſſio facta ,*
ex certa ſcientia , illa valet in vim proba-
tionis .

6 Minimequè in gradu probationis releuaret
extraiudicialis confeſſio , ſi appareret ex pu-
blica , ſeù priuata ſcriptura , cum cauſa expreſ-
7 ſa , ſed falſa ; cum paria ſint cauſam non fuiſſe
expreſſam , & falsò expreſſam , nec pariter pro-
babit , ſi fuerit appoſita cauſa generalis : vtputà
ſi B. in Inſtrumento confiteatur debere centum
8 A. ex cauſa emptionis in genere ; cum pa-
ria ſint cauſam non eſſe expreſſam , & ex-
preſſam incertitudinariè , *Nouar. dicto priuile-*
9 *gio 38. num. 5. & 6.* Vndè ob cauſam ex-
preſſam non ſpecialem , & indiuiduam , ſed
generalem , & nimis vagam ſæpè ſæpiùs Ro-
ta canonizauit contractum Minoris viginti-
quinque annis inefficacem , & nullum ,
Merlin. deciſion. 714. numer. 35. Rot. coram
R. P. D. Veroſpio in Romana Cambij , Lunæ
18. Maij , 1657. §. Animaduertebant præterea,
& coram R. P. D. Priolo in Firmana Cen-
ſus , Lunæ 3. Iunij 1658. §. Immò conſtat .

10 At ſi agatur de ceſſione facta ex cauſa ,
ceſſio ſimulata præſumitur , ſi de veritate
cauſæ aliter non conſtet , quàm ex confeſ-
11 ſione cedentis ; hic igitur eſt caſus exceptus,
in quo expreſſio cauſæ non eſt ſufficiens , ſi
12 aliundè non appareat de veritate cauſæ,
Rot. recent. par. 3. deciſ. 9. num. 1. cum
aliàs præſumatur ſimulatio , & ſic deficiente
conſenſu , contractus dicitur ipſo iure nul-
lus , *Rub. add. ad dictam deciſion. 9. numer. 1.*
& ſeqq.

13 Limita tamen primò , noſtram ſuperius
principalem concluſionem , ſcilicèt , quòd ex-
traiudicialis confeſſio valeat ſinè cauſa ,
quandò eſt confeſſio geminata , ſi gemina-
tio facta ſit ex interuallo , ſecùs , ſi ſimùl ,
Nouar. dicto priuileg. 111. num. 12. Ricc. dicta
collect. 2205. verſ. quam regulam , et 2348.
in fine .

14 Limita ſecundò , quando confeſſio eſt Li-
beratoria , quia etiam tùnc ſinè cauſa valet,
Nouar. dicto priuileg. 111. numer. 10. et 11.
Ricc. dicta collect. 2205. in fine , & eadem
collect. 2348. in fine .

15 Limita tertiò , quando confeſſio eſt iurata ,
ſiquidèm iuramentum habetur pro efficaci
cauſa , *Barboſ. dicto capit. Si cautio , eodem*
verſ. intellige , Ricc. dicta collect. 2348. ferè in
princ. et benè etiam Guttier. tract. de iuramènt.
confirmat. par. prima cap. 47. num. 15. in fine ;
16 redditque aliam rationem , quia iuramentum
habet ſpeciem tranſactionis , maioremque
vim quàm res iudicata , & optimè quoquè
ratiocinatur *Cancer. eodem cap. 8. num. 100.*
vſque ad 109. qui ibidem declarat valere
contra Maiorem , ſecùs contra Minorem vi-
gintiquinque annorum .

17 Limita quartò , ſi confeſſio emanauerit in
Inſtrumento quarantigiato , cum habeatur ,
ac ſi facta ſit in iudicio *Nouar. dicto priuileg.*
38. num. 9. erga medium .

18 Limita quintò ; Si facta ſit pro reſiduo ,
& ſaldo rationum intèr Creditorem , & De-
bitorem facto : quià tùnc confeſſio etiam
ſinè cauſæ expreſſione valet , & Debitor obli-
gatur *Neguſ. Syln. Reſponſ. quæſt. 53. num. 4.*
et Barboſ. dicto cap. Si cautio num. 3. in fine .
Attamèn ſuper hoc verbo , pro reſiduo , li-
mitat *Rot. recent. par. 13. deciſ. 357. num.*
8. et 9.

19 Limita ſextò , Si emiſſa ſit confeſſio in arti-
culo mortis *Menoch. dicto lib. 5. præſumption. 5.*
num. 14. et 15. Eugen. lib. 2. conſ. 64. num. 44.
Vel in quacumque vltima voluntate , quia
ſuſtinetur tanquàm legatum *Mantic. de ta-*
cit. et ambig. conuent. lib. 18. tit. 6. num. 19.
verſ. Vnde Abb.

20 Limita ſeptimò , ſi facta ſit pro exoneratione
conſcientiæ : & hoc in præiudicium confitentis,
ſecus in præiudicium tertij , *Nouar. eod. priu. 38.*
n. 3. Ricc. d. collect. 193. verſ. limita tertio .

21 Limita octauò , ad fauorem Piæ Cauſæ ;
ſiquidem tunc extraiudicialis confeſſio valet
ſinè cauſa , *Ricc. collect. 2203. verſ. quarto*
limita parte 6. : & non tantum ad fauorem
piæ cauſæ ſed etiam Miſerabilium Perſonarum,
Nouar. tract. de Priuileg. Miſerab. Perſ. dicto
Priuileg. 3. num. 9.

22 Iudicialis autèm confeſſio ſine cauſa etiam
informitèr valet , & confeſſus pro condem-
nato habetur , *l. ſicut 4. C. de repud. hære-*
dit. & ſequitur Guttier. eodem tract. de iu-
rament. confirmat. parte prima cap. 47. num.
15 Mar. Socc. Iun. Rubr. de verbor. obligat.
num. 167. Nouar. dicto priuileg. 38. num. 4.
verſ. Quidem dicit , & num. 9. ibique præ-
ſertim , verſ. Tamèn non eſt , et dicto priuileg.
111. num. 13. Gratian. diſcept. 280. num. 6.
tom. 2. Graſſ. de except. except. 14. n. 81. Barboſ.
dicto cap. ſi cautio num. 2. in verſ. intellige in
me , et in cap. ex parte num 2. de confeſ. tom.
pri. Surdus decis. 39. num. 14. Guidopap. dic.
deciſ. 176. num. 2. in medio , ibiquè dic. Ranch.
erga medium , et Ferrer. add. et Cancer. var.
reſolut. par. 2. cap. 3. num. 74. tit. de Inſtr.
quarant. et ſcript. priu.

23 Intellige , quando Confeſſio apud acta co-
ràm Iudice facta eſt principalitèr , ſecus eſt ,
ſi fiat incidentèr tantùm , vt exemplificat
Hyppol. in Rub. Cod. de probat. numer. 88.
relatus à Guttier. ibidem ſupra numer. 15. poſt
principium .

Cæterùm

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE
BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

24 Cæterùm in criminalibus, ſiuè confeſſio
ſit iudicialis, ſiuè extraiudicialis non ope-
ratur, niſi confitens delicti cauſam enunciet,
vel alitèr de cauſa conſtet, ſicque non requi-
rit pro neceſſitate expreſſionem cauſæ, ſed
benè requirit, vt de cauſa confeſſati delicti
conſtet; alitèr de cauſa non conſtito, red-
25 ditur inueriſimilis confeſſio: nam delicti
cauſa ceſſante, delictum non præſumitur,
vtquè operetur, debet ſaltem habere cau-
26 ſam præexiſtentem.

27 Siquidèm ſine cauſa factum quid non
præſumitur, & in puncto confeſſionis iudi-
cialis in criminali Iudicio emiſſæ *Farinacc.*
tit. de Reo confeſ. et conuict. quæſt. 81. *num.*
40. *et* in terminis extraiudicialis *Menoch. de*
præſumpt. lib. 1. *quæſt.* 89. *num.* 17 *et idem*
Farinacc. eodem tit. quæſt. 82. *num.* 32. *Fa-*
mian. Centul. add. ad eundem conſ. 80. *lib.* 1.
lit. A, verſ. ſic pariter, cum verſ. ſeq. Bar-
boſ. eodem cap. ſi cautio num. 2. *in medio,*
Guazzin. ad defens. Reor. defenſ. 32 *cap.* 34.
num. 9. *verſ. et obid poterit, tom.* 1. & in
criminalibus, quòd iudicialis confeſſio de-
beat eſſe cum cauſa, dixit etiam idem
Guazzin. dicta defenſ. 32. *cap.* 3. *per totum,*
et late docet Vermigl. conſ. crim. 45. *numer.*
6. *et* 7.

28 Et ad extraiudicialem confeſſionem pro-
bandam Teſtes debent eſſe conteſtes, nec
ſingulares ſufficiunt: imò debent eſſe con-
formes, idonei, et legales, ac omni ex-
ceptione maiores, *Conciol. allegat.* 88. *num.*
30. *pag. mihi* 208. *Roias decis.* 213. *num* 8.
pag. mihi 269. *in prim. col. Guazzin. dicto*
cap. 34. *num.* 14. *beneque Farinacc. eadem*
quæſt. 82. *num.* 45. *et* 46. *vbi num.* 47. ſub-
29 dit, quod Teſtes deponentes ſuper extraiu-
diciali confeſſione debent eſſe rogati, nec
ſufficit; quòd fortuitò audiuerint, *iuxta*
gloſ. in cap. Teſtes, 15. *in verbo audiuerint,*
verſ. et generaliter, 3. *quæſt.* 9. *per quàm*
gloſ. hoc dicit Mirabile *Farinacc. dicto numero*
30 47. ibiquè ſubdit in criminalibus ad tor-
quendum, & in ciuilibus ad condemnan-
dum. Doctrinam hanc eſſe ſeruandam,
31 cui adhæret etiam *Almon. Ciaz. ad defenſ.*
Reor. in conſ. crim. 16. *num.* 6. *et ſeq.* ſed
in ciuilibus intellige prout infra *lib.* 1. *quæſt.*
8. *limit. prim.* et in criminalibus *Conciol.* di-
cit non practicari, *vt in verbo, confeſſio,*
reſolut. crim. 13. *num.* 14.

32 Immò in delictis ad probandam dictam con-
feſſionem debent eſſe duo Teſtes non ſolum
vt ſuprà, et præſertim omni exceptione
maiores, ſed & conteſtes de loco, & tem-
pore, *Farinacc. conſ. crim.* 40. *num.* 34. *lib.*
1. *et conſ.* 60. *num.* 44. *eodem lib.* 1. Quic-
quid ſit de tempore vide infra *quæſt.* 3. *num.*
28. & videri etiam poſſunt ea quæ addu-
cit *Guazzin. dicta defenſ.* 32. *cap.* 34. *nu-*
mer. 13.

33 Nam varietas quælibet in teſtibus quam-
vis modica operatur, quòd confeſſio inqui-
ſiti probata non ſit, *Ciaz. ad defenſ. Reor.*
conſ. 6. *num.* 152. *et ſeqq.*

34 Et dum huiuſmodi extraiudicialis confeſ-
ſio probata reſultat per duos Teſtes omni
exceptione maiores, & conteſtes, ſufficit
ad torturam, *Farinacc. conſ. crim.* 115.
num. 23. *et ſeq. et conſ.* 193. *num.* 18. *et* 38.
lib. 2. *et bene Conciol. in prætitato verbo, con-*
feſſio, reſolut. crim. 13. *num.* 11. *et* 12.

35 Eſt tamen verum, quòd confeſſio extra-
iudicialis parte abſente facta per Teſtes ſin-
36 gulares non probatur *Seraph. deciſ.* 1156.
num. 2. etiam ſi plures ſint, concludit *Add.*
ad Buratt. deciſ. 113. *ſub. lit. C. Mantic.*
deciſ. 179. *num.* 6. præſertim ſingulares in
loco, tempore, & dicto, *Farinacc. conſ.*
174. *numer.* 5. *lib.* 2. etiam ſingularitate ad-
miniculatiua, *Seraph. deciſ.* 1174. *numer.* 5.
37 concurrentibus tamèn adminiculis etiam
per Teſtes ſingulares probari concludit idem
Seraph. deciſ. 1029. *num.* 11. *et* 12. *& Merlin.*
deciſ. 340. *num.* 3. 4. *et* 5. *et benè deciſ.* 376.
numer. 5. *et* 6. *et Rot. recent. par.* 6. *deciſ.*
87. *numer.* 4. *et* 5. *et dictus Add. ad Buratt.*
deciſ. 113. *numer.* 41. *& videndus eſt Bich.*
deciſ. 49. *num.* 6. 317. *numer.* 27. 354.
numer. 12. *& ſeqq. & deciſ.* 378. *numer.*
6. *& ſeq.*

38 Secùs in crimine Simoniæ, in quo non
probatur extraiudicialis confeſſio per Teſtes
ſingulares, *Farinacc. conſil. crimin.* 75. *&*
ibi Centul. add: lit. D. libro primo, & latè
infra libro ſecundo quæſtion. 53. ſed vide
infra diſtinctam materiam *lib. pri. quæſt.* 8.
limit. 1. *& etiam optimè Vermigl. conſ. crim.*
33. *a numer. prim. vſque ad* 3. *& conſ.* 393.
num. 4. *et prius in conſil.* 299. *num.* 9.
394. *numer.* 7. 8. *et* 9. *et* 72. *numer. quinto*
et 6.

SVMMARIVM.

1 *Notorium in ciuilibus, et in criminalibus per confeſſionem quandò dicatur inductum.*

2 *Notorium, ſi confeſſio non ſit emiſſa in forma iudicij, an inducatur, et quid, ſi Iudex non acceptet pro abſente?*

3 *Notorium ex confeſſione non inducitur, ſi colorate impugnetur: quid ſi fiat in Iudicio non valido?*

4 *Præſumptio iuris, et de Iure ex confeſſione tollitur, et an admittatur contra dictam præſumptionem alia probatio quàm confeſſio?*

6 *Quomodo veniat intelligenda concluſio, et n.* 6.

7 *Præſumptio iuris, et de iure quando probationem in contrarium admittat.*

8 *Concluſione in cauſa facta, an aliæ admittantur probationes?*

6 Con-

9 *Concluſione in cauſa exiſtente, an admittatur probatio per confeſſionem, et an poſt concluſum in cauſa poſſit quis inuitus compelli ad confitendum?*

10 *Concluſione in cauſa facta, confeſſio emiſſa etiam coràm per Iudicem, licèt ex officio interrogantem an valeat?*

11 *Quid dicendum, ſi vigeat ſtatutum prohibens admitti probationes poſt elapſos terminos? & quomodo intelligatur Iudicis officium?*

12 *Iudex poſt terminos probatorios elapſos, & concluſum in cauſa, ex defectu probationis non ſolum poteſt cogere partem ad confitendum; verum etiam inquirere.*

13 *Contra confitentem, vt in ſecunda limitatione, ſi admittitur contraria probatio, ſic & oppoſitio, vtputà exceptio non numeratæ pecuniæ infra biennium ſi confeſſio ſit emiſſa in Iudicio per modum voluntariæ iuriſdictionis, ſecùs in contentioſo.*

An ex Confeſſione inducatur notorium; & confeſſio tollat omnem præſumptionem iuris, & de iure; & an in Iudicio poſt concluſum in cauſa admitti poſſit confeſſio.

QVAESTIO VII.

Effectus Tertius.

QVoad primam partem huius effectus reſolutiuè dico, quòd confeſſio operatur,
vt notorium inducatur poſt concluſum in
1 cauſa, ſi verſamur in ciuilibus, ita vt
actus iam geſtus alia probatione offuſcari
nequeat: & in cauſa criminali poſt factas
defenſiones: ſed non ſufficit quòd emanauc-
2 rit coram Iudice, cum requiratur etiam
illam eſſe in forma Iudicij, aliàs notorium
non inducitur, ſecùs eſt, ſi Iudex accep-
tet pro abſente, *Gratian. diſcept. forenſ.* 142.
numer. 7. *&* 9. *tom.* 1. *Graſſ. de except.*
in præfud. numer. 27. *Foller. in pract. crim.*
prima pars tertiæ partis in verbo, ſi Confitebuntur, numer. 57. *Afflict. deciſ.* 176.
numer. 3. *Ceſar Argel. tract. de acquir. poſ-*
ſeſſ. quæſt. 2. *art.* 9. *numer.* 328. *& ſeq. &*
in eadem quæſt. 2. *art.* 5. *numer.* 193. vbi
3 ait, quod non inducit confeſſio notorium,
ſi coloratè impugnetur, nec etiam, ſi facta
ſit in Iudicio non valido, *Vincent. de Franch.*
deciſ. 653. *numer.* 1. *cum ſeq. & deciſ. ſub-*
ſeq. numer. 2. *& Gratian. dicta diſcept.* 142.
num. 9. *ac Vermigl. conſ. crim.* 394. *num.* 6.

4 Quoad ſecundam partem cenſeo, quòd etiam ſi non verſemur poſt concluſum in cauſa, tollat tamen confeſſio omnem præſumptionem iuris, & de iure ſcilicet alia probatio quam confeſſio in contrarium non admittitur, *Marant. in aduocat. ſpecul. tit. de Confeſſ. part.* 6. *numer.* 22. *Pacian. de probat. cap.* 11. *numer.* 8. *&* 9. *& numer.* 11. 12. *et ſeq. lib. prim. Bald. conſ.* 190 *num.* 3. *vol.* 2. *& conſ.* 354. *numer.* 2. *vol.* 3. *Rot. recent. part.* 12 *deciſ.* 335. *numer* 1.

5 Intellige, quando ſumus in materia, vel actu, in quo poſſit confeſſio operari, & confitenti præiudicare ſcilicet ſi actus dependeat à partium poteſtate, vt ſunt contractus, & ſententia: tùnc enim de medio tollit præſumptionem iuris, & de iure, vt benè *Pacian. dict. cap.* 11. *numer.* 27. *in princ.*

6 Secùs dum verſamur in materia, in qua partes nequeunt ſibi præiudicare, vtputa dum lex confeſſionem non attendit in cauſa matrimoniali; tùnc confeſſio non tollit vires præſumptionis iuris, & de iure: non propter maiorem præſumptionis virtutem, ſed propter cauſam materiæ, quæ confeſſioni repugnat, vt benè exemplificando docet idem *Pacian. eodem cap.* 11. *num.* 27. *&* 28.

7 Paritèrque ſi vigeat alia confeſſio illius, ad cuius fauorem prima interceſſit confeſſio; tunc quoque præſumptio iuris, & de iure admittit probationem in contrarium; exemplumque tradit *text. in l. vltima Cod. de arbitr. tutel.* vbi habetur expreſsè præſumptionem iuris, & de iure aduerſus Tutorem ab eo deſcripta in Inuentario vere fuiſſe in bonis defuncti; attamèn contra hanc præſumptionem contraria admittitur probatio ex confeſſione pupilli effecti maioris qui coràm Iudice fatetur illa bona deſcripta errore fuiſſe deſcripta, ita *Menoch. de præſumpt. quæſt.* 61 *numer.* 1 *&c. & per totam, lib. primo*: vbi optimè de materia, & latiùs exemplificando, & declarando ſcripſit tantus iuriſprudentiæ Doctor *ibidem, & in quæſt. ſequentibus*, ad quem remittimus Lectorem.

8 Quoad tertiam huius quæſtionis partem eſt firmandum, quòd licèt poſt concluſum in cauſa regulariter alia probatio non admittatur, niſi aliqua euidens ratio moueat Iudicem, vel Iudex ex officio ſuo aliquid inquirat, vel interroget ſuper iam actitatis, vel niſi aliquid Iudicis negligentia ſit omiſſum, *Barboſ. collect. D. D. in ius Pontific. vniuerſ. in cap. Cum dilectus, in ordine* 9. *numer.* 3. *de fid. inſtr. Cabal. in addit. ad conſtit. Aegid. cap.* 16. *lib.* 5. *ſummar. in verbo Concluſum, numer.* 1. *erga principium.*

9 Attamèn admittitur probatio per confeſſionem, ſi confeſſio ſponte fieret: non autèm inuitò poſt concluſum in cauſa quis compelli

poteſt

poteſt ad confitendum, *Marant. in ſuo Advocat. ſpecul. pract. ciuil. part. 6. tit. de confeſſ. num. 23. in 2. col. pag. mihi 394. & Barboſ. dicta collect. in ſupracitato tit. cap. cum Ioannes. 10. numer. 14. tom. 1.* & late declarando, & limitando concluſionem tradit *Dec. in iure Canon. Rubric. de probat. à num. 12. vſque ad 15.*

10 Benè verum eſt; quòd valet confeſſio etiam coacte emiſſa poſt concluſum in cauſa per interrogationem factam à Iudice ex officio vbicumque ſubeſt æquitas interrogan-
11 di, etiam ſi Statutum poſt elapſos terminos probatorios, vel concluſum in cauſa prohibeat, vt nihil opponi poſſit, vel fieri per modum actionis, vel Iudicis officij quia ſemper intelligitur de officio à parte implorato non autem de officio Iudicis à ſe ipſo ſupplentis *Dec. vbi ſupra, in dicta rubr. numer. 6. in. fine & num. 7.*
12 ſiquidem Iudex ex officio poſt terminos, probatorios elapſos, & concluſum in cauſa ex defectu probationis non ſolum poteſt cogere partem ad confitendum, verum etiam inquirere, vt in terminis *l. 2. C. de reſcind. vendit. docet Gratian. diſcept. forenſ. capit. 258. numer. 44. & ſequent. tom. 2.*

13 Et ſicuti ſupra dixi *num. 7.* quòd aduerſus confeſſionem contraria admittitur probatio: ita & oppoſitio. Vtputà confitetur Petrus in Iudicio ſe debere Mutuo centum poterit Petrus infra biennium opponere exceptionem non numeraratæ pecuniæ, quando confeſſio fit in Iudicio per modum voluntariæ iuriſdictionis, ſcilicèt dum Petrus ſpontè & voluntariè non virtute alicuius citationis confitetur, ſubijtque ſpontaneam condemnationem, lite non conteſtata: secùs, ſi confeſſio non fuiſſet facta ſpontè, ſed in contentioſo iudicio: tunc opponi nequit non numeratæ pecuniæ exceptio, *Cancer. var. reſolut. part. 2. cap. 3. tit. de Inſtr. quarantig. ſcript. tertij numer. 107. Oſaſch. deciſ. 234. numer. 6. & vide Graſſ. except. 46. numer. 27.*

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio habet vim publici inſtrumenti, imò eſt probatio efficacior ipſique Inſtrumento præfertur, cæteriſque alijs.*
2 *Teſtamentum eſſe conditum oretenus à Patre; in eoque legata eſſe facta ex filij confeſſione probatur, & datur exetutio.*
3 *Proceditur executiuè ex confeſſione, quæ habet etiam vim Sententiæ, et rei iudicatæ.*
4 *Debitor ſi præſente parte contenta in Inſtrumento confiteatur eſſe vera, non eſt amplius inquirendum de veritate contentorum in eo.*
5 *Executiua via an detur Teſtamento, vel Inſtrumento minus ſolemni a parte confeſſato, et effectuato?*
6 *Probatio non eſt maior, quam propria confeſſio.*
7 *Confeſſus non auditur volens propriam impugnare confeſſionem.*
8 *Quid ſi prætendatur erronea?*
9 *Ex confeſſione vt executiuè procedatur quid requiratur?*
10 *Executiue quando procedi non poſſit in vim confeſſionis?*
11 *Confeſſio an habeat effectum ſententiæ, et rei iudicatæ in ciuilibus, et an habeatur confeſſus ſtatim pro condemnato numer. 12. Vel ſit aſſignandus terminus ad ſoluendum Reo confeſſo dicto numer. 12.*
13 *Confeſſus quandò in criminalibus habeatur pro condemnato, et ſit ſententia pronunciandа, velnè?*
14 *Scriptura vim habet confeſſio in caſibus, in quibus ſcriptura requiritur.*
15 *Scriptura et inſtrumenti vices ſupplet confeſſio, vbi de neceſſitate ſcriptura, et inſtrumentum requiritur.*
16 *Confeſſio præualet Inſtrumento, et teſtium depoſitionibus, et ex ea inſtrumentum non eſſe legale probatur, at prius teſtamentum non irritatur.*

Executiuè an ex confeſſione Iudiciali agi valeat, & quando Confeſſio ſortiatur vim ſententiæ, & rei iudicatæ.

QVAESTIO VII.

Effectus Quartus.

1 TAntus eſt iudicialis confeſſionis effectus, vt non ſolum ipſa confeſſio habeat vim publici Inſtrumenti *l. cum te la 2. C. de tranſaction. Guttier. pract. quæſt. lib. 1. quæſtion. 124. num. 9. Cenc. de Cenſ. quæſt. 43. numer. 21. & 22.* ſitque probatio efficacior publico inſtrumento, omnibuſque alijs probationum generibus, ipſique inſtrumento præferatur; *Gratian. diſcept. forenſ. 794. numer. 22. tom. 4. Rot. deciſ. 157. numer. 2. & 4. par. 4. tom. 1. & deciſ. 103. numer. 2. Recent. par. 5. tom. 1. & deciſ. 263. numer. 1. Recent. par. 7. & optimè Rot. Recent. parte 11. deciſ. 63. numer. 1.* vbi exemplificat de
2 filio confitente, patrem condidiſſe oretenùs teſtamentum, & legatum feciſſe; Hæc enim confeſſio

confeſſio ſufficit ad ipſius Teſtamenti pro-
bationem, & executionem, non alitèr, ac
ſi Teſtium depoſitiones, vel ſcriptura exhi-
beatur.

3 Verùm etiam ex huiuſmodi confeſſione
executiuè proceditur; cum habeat confeſſio
executionem paratam, & vim ſententiæ, ac rei
iudicatæ, *l. vnica & ibi D. D. notantes C.
de confeſſ. l. proinde 25. §. notandum, ff. ad
l. Aquiliam, l. debitoribus 31. & l. poſt rem
56. ff. de re iudicat. Ridolph. in prax. A. C.
par. prima capit.* 1. *num.* 82. *Gratian. diſcept.
forenſ.* 151. *num.* 11. *tom.* 1. *& diſcept.* 595.
num. 13. *&* 14. *tom.* 3. *Cenc. dicta quæſt.* 43.
num. 23. *Graſſ. except.* 14. *numer.* 3. *Oſaſch.
deciſ. pedamont.* 134. *num.* 4. *Surd. deciſ.* 309.
num. 15. *Rot. recent. par.* 7. *deciſ.* 12. *num.* 12.
Galleſ. de obligat. Camer. quæſt. 2. *num.* 12.
& ſeqq. & ibi Zacch. in Summar. numer. 9.
4 ibique etiam ait, quòd ſi parte præſente
Debitor confiteatur contenta in Inſtrumen-
to eſſe vera, tunc non eſt ampliùs inqui-
rendum de veritate contentorum in Inſtru-
5 mento; Et quando exhibetur Teſtamentum,
vel Inſtrumentum nimis ſolemne à parte
confeſſatum, & effectuatum datur etiam via
executiua, *Rot. recent. par.* 11. *deciſ.* 198.
numer. 23. *&* 24. Cum non detur maior
6 probatio, quàm propria confeſſio, quæ vt
diximus, præualet omni, & cuicumque
probationi, & concordat *Rot. dicta par.* 11.
deciſ. 26. *num.* 13. *& deciſ.* 36. *num.* 11. *&
Recent. par.* 13. *deciſ.* 70. *num.* 9. *& ſeqq.*
vbi ſubdit, præſertim ſi confitens ſit infor-
matus de re confeſſa.

7 Minimèque confitens ſit audiendus, ſi con-
tra propriam confeſſionem venire velit; quia
ſemèl confeſſus negare nequit *l. generalitèr
13. C. de non numer. pecun. Neguſ. Sylu. reſponſ.
quæſt.* 185. *num.* 12. *Zacch. ibidem num.* 10.
8 infert etiam ad alia. Cæterùm quid dicen-
dum, ſi, præuia reuocatione confeſſionis,
tanquàm erronea veniat impugnanda? vide
infra *quæſt.* 20. *lib.* 3. Et de Iudice ſemèl
ab aliquo tanquàm ſuo approbato per pro-
priam confeſſionem, & deindè in dubium
reuocato ſuper iuriſdictione, quòd ita con-
feſſo incumbat onus probandi, illum non
eſſe Iudicem, docet *Paul. de Caſtr. volum.* 1.
conſ. 203. *num.* 1.

9 Intellige primò, quòd ex huiuſmodi con-
feſſione executiuè procedi poſſit, ſi confeſ-
ſio ſimplicitèr emanauerit, & ad partis pe-
10 titionem: Secùs ſi præcedente libello, & li-
tis conteſtatione; quia tùnc iudicium eſt ef-
fectum ordinarium *Ridolph. dicta par. prima
cap.* 1. *num.* 83.

11 Intellige ſecundò, quòd habeat confeſſio
vim ſententiæ, & rei iudicatæ, & non ex-
pectet aliud, niſi executionem in ciuilibus
cauſis, *vt per text. in l.* 1. 2. *&* 3. *ff. & C.
de confeſſ. Barboſ. Collect. D. D. tàm veter.
quàm recent. in ius Pontific. vniuerſ. in cap.
Cum ſuper, num.* 3. *in fine, de confeſſ. tom.* 6.
*prætermiſſ. & additam. Marc. Anton. de Amat.
deciſ. March.* 61. *num.* 57. *Tondut. tract. de
præuent. part.* 1. *cap.* 25. *num.* 5. *& par.* 2.
cap. 52. *num.* 4. *&* 5. *Eugen. lib.* 1. *conſ.* 30.
num. 11. *&* 12. *Cyriac. controu.* 171. *num.* 22.
tom. 1. *& Paul. Aemil. Gall. de except. quæ
oriri poſſunt tàm ab inteſt; quàm ex Teſtam.
tit.* 1. *except.* 1. *par.* 1. *numer.* 13. *&* 14.
vbi num. 15. ait talem exceptionem proce-
dere etiam poſt lapſum inſtantiæ, & con-
cordat *Rot. recent. par.* 14. *deciſ.* 33. *num.* 11.
& deciſ. 113. *num.* 19.

Et huiuſmodi intelligentia etiam cum di-
12 ſtinctionis fœdere firmanda: nempè aut
confeſſio emittitur poſt datum libellum, vel
poſt litem conteſtatam: & tùnc pronuncian-
da eſt ſententia pro condemnatione. Sed ſi
nullo dato libello, & ad partis petitionem
quis confiteatur, tùnc non ſequitur condem-
natio, nec ferenda eſt ſententia: quia ipſo
iure coſeſſus dicitur condemnatus, *l. prima
& ibi Bart. per totam, & Add. & l. Cer-
tum, §. confeſſi, ibique etiam dictus Bart. nu-
mer.* 1. *ff. de confeſſ. & benè dictus Tondut.
eodem cap.* 52. *numer.* 5. *et* 6. ibique Iuris
axioma firmatur, quòd confeſſus in ciuili-
bus pro condemnato habeatur, ſi confeſſio
emanauerit antè porrectum libellum, & li-
tem conteſtatam, ſiuè in Iudicio ſummario,
in quo lis non conteſtatur, niſi per primum
actum iudicialem, qui loco conteſtationis
habetur. Et in hoc etiam notandum eſt,
quòd confeſſo poſt litem conteſtatam vltrà
dictam condemnationem per definitiuam ſen-
tentiam dandus erit in eadem ſententia ter-
minus non iuris quatuor menſium, ſed con-
ſuetudinarius decem dierum ad ſoluendum:
alioquìn dicto termino non aſſignato, at ſimpli-
citèr facto præcepto in ſententia de ſoluendo
poſſet attentari, *Ciroccb. diſcept.* 77. *num.* 64.
*cum ſequent. & Pellegrin. in Prax. ciuil. Vi-
car. tit. de except. dilator. par. ſecunda, ſect.* 1.
ſubſect. 6. *interſect.* 4. *numer.* 4. *verſ. Quoad
primùm, & verſ. At verò, tom.* 1. *et Lud.
Poſt. in tractat. de ſubbaſt. inſpection.* 12. *à
num.* 12. *vſque ad fin. & latè etiam ratioci-
natur Antonell. de tempor. legal. lib.* 3. *cap.* 13.
à num. 1. *& vſque ferè per totum* declarat
diſtinctè materiam.

Ideò docet *Mangil. tract. de Euict. quæſt.*
66. *numer.* 17. quòd talis terminus licèt
breuis, ſi agatur pro conſecutione legati
quantitatis, ſit quoque aſſignandus Hæredi
confitenti ſe eſſe talem etiam ante litem
conteſtatam: pro quo legato, ſtante dicta
confeſſione, datur poſtmodum via executi-
ua, vt dictus *Mangil. ibidem.*

13 Secùs autèm in criminalibus, cum in his
confeſſus pro condemnato non habeatur,
niſi ſententia ſequatur, *l. ſi confeſſus, in*

ordine 5. et ibi Bart. nu. 1. ff. de cuſtod. et exhibit. Reor. et idem Bart. in præfata l. 1. num. 2. ff. de confeſſ. Marant. in aduoc. ſpecul. tit. de confeſſ. part. 6. num. 26. Tondut. dicto cap. 52. num. 5. et idem de Amat. eadem deciſ. 61. numer. 57. Et priùs Reo datæ ſint defenſiones, *vt in eodem capit. cum ſuper, et latè Clar. lib. 5. §. fin. pract. crimin. quæſt. 65. num. 1. et ibi addent.*

34 Et quemadmodum diximus, quòd confeſſio habet vim ſententiæ; & Rei iudicatæ, poterit forsàn partis confeſſio habere vim ſcripturæ in caſibus, quibus ſcriptura requiritur? Et pro affirmatiua ſententia tenet *Pacific. de Saluiano interdict. inſpect. 1. cap. 7. num. 4. & benè Rot. recent. par. 9.*
35 *tom. 1. deciſ. 14. numer. 6.* ibique ſubdit, quòd non ſolùm habet vim ſcripturæ, & publici Inſtrumenti, ſed ſcripturæ, & Inſtrumenti vices ſupplet, vbi de neceſſitate
36 requiritur. Cum præualeat, vt comprobauimus, cuilibet publico Inſtrumento, & Teſtium depoſitionibus, *Statil. eodem cap. 7. num. 3. & Rot. dicta par. 9. tom. 2. deciſ. 349. num. 24. et deciſ. 396. num. 9. et deciſ. 419. num. 10. et recent. par. 13. deciſ. 125. numer. 5. et deciſ. 247. num. 4. 9. et 17.*

Imò ex ipſa Partis confeſſione optimè probatur Inſtrumentum, quòd non ſit legale, *Rot. eadem par. 13. deciſ. 6. numer. 11. 12. et 13.* At non irritatur Teſtamentum, quod ſtatim robur aſſumpſit tanquàm nuncupatiuum per confeſſionem ex interuallo emiſſam, quæ aſſeueret Teſtamentum in ſcriptis, *Paul. de Caſtr. vol. 1. conſil. 93. numer. 5.*

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio, et declaratio in cauſa diuerſa, et inter perſonas diuerſas in vna cauſa facta non obeſt in alia inter aliàs perſonas.*
2 *Incidenter facta confeſſio, et ad vnum finem, ac in vno Iudicio non nocet in alio Iudicio, et ad alium finem.*
3 *Confeſſio emiſſa ad fauorem vnius perſonæ alteri non ſuffragatur, et quid quoad declarationem interpretatiuam, et an poſſit reuocari, num. 4. 5. et 6.*
7 *Procuratoris confeſſio facta in vno Iudicio non præiudicat Parti in alio.*
8 *Procuratoris confeſſio reſpectu Domini, vel Principalis non eſt vera confeſſio, ſed ficta, ac interpretatiua.*
9 *Ficta, et interpretatiua confeſſio in alio Iudicio non præiudicat.*
10 *Procuratoris confeſſio nequit Domino præiudicare, niſi in illa lite, in qua eſt Procurator.*
11 *Procuratoris confeſſio ratificata à Domino in vno Iudicio, an præiudicet in alio.*
12 *Tacita confeſſio ex actis reſultans in vno emiſſa Iudicio in alio non præiudicat, maximè intèr alias perſonas.*
13 *Tacita hæc confeſſio ex actis reſultans nec hæredibus præiudicium infert.*
14 *Tacita confeſſio reſultans ex productione Inſtrumenti in alio Iudicio non probat, nec præiudicat.*
15 *Præſertìm ſi Inſtrumentum pars aduerſa in ſua productione impugnauerit, et redditur ratio, num. 16.*
17 *Index ex officio poteſt Inſtrumento à parte aduerſa impugnato fidem adhibere.*
18 *Ex iurium productione oritur iudicialis tacita confeſſio.*
19 *Procedit ſi ſcriptura producta ſit ſolemnis, et valida.*
20 *Veritas ſinè ſolemnitatibus non eſt veritas.*
21 *Expreſſa confeſſio facta in vno iudicio præiudicat confitenti in alio ſaltèm præſumptiuè, et adminiculatiuè.*
22 *Indiſtinctè tenet Franch. quoad principalem, ſecùs Procuratorem.*
23 *Auctor quomodo inhæreat dictæ Franch. opinioni, ex formatis numer. 21. cum diſtinctione, vt num. 24.*
25 *Confeſſio in vno emiſſa Iudicio probat etiam in alio in eadem facti ſpecie, et quomodo procedat num. 26. quid ſi confeſſio ſit erronea, num. 27.*
28 *Confeſſio in vno iudicio emiſſa an plenè probet in alio de æquitate canonica.*
29 *Viro bono non conuenit, quod ſemel dixit, poſteà neget.*
30 *Aequitas canonica quid inſpiciat in vtraque confeſſionis ſpecie, et intèr quas partes talis æquitas procedat, et quid ſi vtraque inſtantia tendat ad eundem finem? numer. 31. & 32.*
33 *Iudicialis confeſſio in vno emiſſa iudicio in alio duntaxàt probat ad Tertij fauorem, ſi iudicia inter ſe cohæreant.*
34 *Quid in contractibus?*
35 *Productio, et repetitio requiritur, vt emiſſa confeſſio in Inſtrumento afficiat.*
36 *Acta facta in vno iudicio diuerſo, an fidem faciant in alio etiam inter eaſdem partes, et num. 37. et 38. declaratur.*
39 *Sententia prolata ſuper ſtatu facit ius quoad omnes.*
40 *Acta facta contra vnum quando noceant tertiò, vel nè, et num. 41.*
41 *Teſtium depoſitio facta in vno Iudicio cum legitimo contradictore reſpiciens conſanguinitatem, vel deſcendentiam, ſiue ſtatum, & ligitimationem perſonarum an probet in omni Iudicio, et contra omnes perſonas? quid de ſententia lata in cauſa ſtatus?*
42 *Acta, et ſententia quando à pari procedant, et num. 44.*

43 *Teſtium depoſitio, & acta facta in vno Iudicio, ſine ſententia an probent in alio contra Tertium?*

44 *Probationes, quæ non nocuerunt illi, qui erat in lite, non eſt æquum nocere Tertio.*

45 *Probationes, quæ concernunt cauſam Status, an releuent in quocumque Iudicio; & inter alias perſonas?*

46 *Sententia faciens Statum an poſſit exequi contra non citatum, præſertim pendente appellatione.*

47 *Quomodo concluſio procedat de laicali ad Eccleſiaſticum forum.*

48 *Teſtis confeſſio an noceat ei in iudicio tanquam parti?*

49 *Procuratoris confeſſio an ſibi noceat tanquam Perſonæ propriæ.*

50 *Confeſſio facta in ciuili iudicio an præiudicet in criminali, licet nulla.*

51 *Confeſſio coram competenti Iudice in dicto vtroque indicio facta quomodo, & quando inter eaſdem partes ſaltem in eodem iudicio præiudicet, vel quid ſaltem operetur, & numer. 52.*

53 *Confeſſio facta coram alio Iudice, & ad alium finem, an reſpectu ſecundi Iudicis ſit potius extraiudicialis, quam iudicialis, & an ſufficiat ad condemnandum.*

54 *Quid ſi in iudicio criminali ciuiliter intentato, & numer. 55.*

56 *In criminali iudicio facta confeſſio præiudicat in criminali inter eaſdem partes.*

57 *Confeſſio in criminali cauſa ſuper adulterio an ſufficiat in cauſa ciuili ad Thori ſeparationem, & declaratur numer. 58. cum ſequenti.*

60 *Teſtes examinati in criminali iudicio an probent in ciuili inter eaſdem partes ſuper eadem re?*

61 *In criminali Iudicio facta confeſſio inter eaſdem Partes ad alium finem in ciuili iudicio an ſortiatur vim ſolemnis confeſſionis extraiudicialis.*

62 *In criminali iudicio emanata confeſſio inter perſonas diuerſas, & ad alium finem non probat in ciuili iudicio.*

63 *Ad vnum finem emiſſa confeſſio ad diuerſum non operetur.*

64 *In vno Iudicio criminali facta confeſſio an in alio criminali iudicio inter diuerſas partes afficiat, vel ne?*

65 *Quid dicendum inter eaſdem partes, & ſi confeſſio non ſit vera, ſed ficta?*

66 *Vera confeſſio, & non ficta afficit confitentem. Quid ſi fortuito facta fuerit etiam quoad diuerſas perſonas? Et quid, ſi fiat in iudicio in quo Iudex procedit ex officio, ſiue per accuſationem?*

In vno Iudicio facta confeſſio quando, & quomodo præiudicet in alio Iudicio, vel ne, & inter quas perſonas procedat.

QVAESTIO VII.

Effectus Quintus.

1 REgula eſt, quod confeſſio, & declaratio in cauſa diuerſa, & inter perſonas diuerſas in vna cauſa facta non nocet in alia inter alias perſonas: vtputà, Titius fuit in iudicio conuentus à Caio pro reſtitutione mutui, & fatetur non recipiſſe à Caio, ſed à Seio præſente, non poterit Seius illius confeſſionis vigore, Titium conuenire *Menoc. conſ.* 851. *num.* 7. *vol.* 9. *Surd. deciſ.* 309. *num.* 3. & 4. & *in puncto deciſ.* 250. *num.* 6. & 7. *bene Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 151. *à num.* 17. *vſque ad* 21. *tom.* 1. *Gregor. XV. deciſ.* 157. *numer.* 8. *Ricc. parte* 1. *deciſ. Archiep. Neap.* 52. *numer.* 5. & 6. *Buratt. deciſ.* 952. *numer.* 10. *Rot. deciſ.* 481. *numer.* 14. & *ſeqq. coram Virile recent. part. quinta tom.* 2. & *deciſ.* 114. *numer.* 14. *dicta part. quinta tom.* 1. *Roias deciſ.* 212. *num.* 16.

2 Et aſſignatur ratio, quia confeſſio facta incidenter, & ad alium finem, ac in vno iudicio, non nocet in alio iudicio, & ad alium finem *Cyriac. contr.* 157. *numer.* 16. & 181. *numer.* 34. *tom.* 1. *Neguſ. Syl. reſponſ. quæſt.* 523. *num.* 8. *Sabell. var. reſolut. cap.* 7. *numer.* 24. *Rot. poſt Cenc. de Cenſ. deciſ.* 76. *numer.* 6. *coram Pamphilio*, & *deciſ.* 148. *numer.* 14. *coràm Manzanedo*, & *deciſ.* 478. *num.* 15. *coram Virile*, *Rot. deciſ.* 454. *num.* 9. *recent. part.* 3. *dicta deciſ.* 481. *num.* 15. & *deciſ.* 114. *num.* 15. *recent. par.* 5. *tom.* 1. & *Rot. recent. part.* 9. *tom.* 2. *deciſ.* 394. *num.* 16. & *par.* 13. *deciſ.* 395. *num.* 16. & *ſeq.* & *deciſ.* 445. *num.* 11.

3 Et emiſſa ad fauorem vnius perſonæ alteri non ſuffragatur, *Cyriac. controu.* 604. *numer.* 8. *tom.* 4. *Rot. poſt dictum Cenc. deciſ.* 130. *num.* 14. *coram R. P. D. Manzanedo*, & *Rot. recentior. par.* 12. *deciſ.* 62. *numer.* 13. & *ſequent.*

Minimèque nocet confitenti, nec quoad
4 declarationem etiam interpretatiuam, licet res ſit dubia, ſi tamèn non ſit talis obſcuritas, vt mens percipi nequeat, *Honded. conſ.* 69. *num.* 76. & *ſeq. vol.* 2. cum generalis
5 ſit regula, quòd confeſſio non noceat quoad illos, quibus facta non fuit, *Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 287. *num.* 3. *tom.* 2. *Cyriac. ibidem*

dem ſuprà, num. 16. *& ſeqq. & controu.* 547. *num.* 33. *et* 34. vbi ſubdit non præiudicare
6 ad alium finem diuerſum, etiàm inter eaſdem partes, & poteſt reuocari. Nec ficta confeſſio egreditur perſonam Confitentis, *Vermigl. conſ. crim.* 249. *num.* 8. Immò etiamſi ſit vera, *Vermigl. conſ. crim.* 61. *num.* 8.

7 Amplia primò, in confeſſione Procuratoris; quia hæc pariter facta in vno iudicio non præiudicat Parti in alio iudicio, & re-
8 ſpectu Domini, vel Principalis non eſt vera confeſſio, ſed ficta, ac interpretatiua; ficta-
9 que, & interpretatiua confeſſio in alio iudicio non præiudicat, cum nequeat Domino præiudicare, niſi in illa lite, in qua eſt Procu-
10 rator, *Abb. in cap. per inquiſitionem. num.* 12. *in medio, & ibi Zacch. Apoſtillat. de elect. et elect. poteſt. Ripa tit. de Procur. reſp.* 3. *num.* 3. *pag. mihi* 53. *Alex. ad Bartol. in l. certum*, 9. *ſed an, et ipſor, in verbo, Præiudicat, verſ. Item confeſſio, ff. de confeſſ. Honded. conſ.* 66. *num.* 74. et 75. *vol.* 1. *Eugen. lib.* 1. *conſ.* 30. *num.* 41. *Afflict. deciſ.* 83. *num.* 4. *in fine*, *Ricc. collect.* 3880. *verſ. Item quod, part.* 8. *Vincent. de Franc. deciſ.* 60. *numer.* 6. et 7. *Put. deciſ.* 343. *num.* 8. *lib.* 2. *Buratt. deciſ.* 46. *num.* 10. *tom.* 1.

11 An autem confeſſio Procuratoris ratificata à Domino in vno iudicio præiudicet in alio, vide *Put. deciſ.* 396. *lib.* 2.

12 Amplia ſecundò, in tacita confeſſione ex actis reſultante, hæc enim confeſſio in alio iudicio non præiudicat, maximè inter alias perſonas, *Seraph. deciſ.* 936. *numer.* 3. *Buratt.*
13 *deciſ.* 952. *numer.* 11. Immò hæc non probat, nec præiudicat contra hæredem, *Abb. in dicto capit. per inquiſitionem numer.* 12 *in fine*.

Amplia tertiò ex productione Inſtrumen-
14 ti: nàm confeſſio à productione reſultans tanquàm tacita non præiudicat in aliquo gradu probationis in alio iudicio, *Achill. de Graſſ. deciſ.* 161. *num.* 1. *et ſeqq. de confeſſ. Rot. poſt Cenc. de Cenſ. deciſ.* 100. *num.* 13. *Ricc. collect.* 2184. *verſ.* 23. *et collect.* 2349. *in fine par.* 6. *et deciſ. Archiepiſ. Neap.* 76. *num.* 25. *par.* 4. *Honded. conſ.* 78. *num.* 81.
15 *et ſeqq. vol.* 2. *vbi numer.* 84. ſubdit præſertim ſi pars aduerſa Inſtrumentum in ſua productione impugnauit.

16 Et licèt pars aduerſa nòn poſſit ſe fundare in Inſtrumento, quòd impugnauit: Iudex tamèn ex officio poterit Inſtrumento fi-
17 dem adhibere, *vt notat Innocent. in cap. cum olim, de Cenſ. Bart. in l. poſt legatum, col. penult. ff. de his, quibus vt indign. et alij, quos congerit Dec. in l. Magiſtratibus, num.* 8. *in medio, de iur. omn. Iudic. Poſt. reſolut.* 73. *num.* 57. *et* 58.

18 Eſt autem aduertendum, quòd licèt ex iurium productione iudicialis tacita confeſſio reſultet: tunc huiuſmodi reſultabit con-
19 feſſio, dum ſcriptura producta eſt ſolemnis valida, & in forma probanti; ſecus, quando eſt informis, & nulla, quia tunc non præiudicat: ſiquidèm non ſufficit veritatem apparere, ſi illa veritas eſt ſine ſolen-
20 nitate, cum non habeatur pro veritate, *Afflict. deciſ.* 25. *numer.* 5. *&* 6. *Ricc. collect.* 2349. *verſ. Notandum eſt par.* 6.

21 Cæterum ſi confeſſio ſit expreſſa, in vno tùnc emiſſa iudicio præiudicat confitenti in alio iudicio, ſaltèm præſumptiuè, & adminiculatiuè, *Buratt. deciſ.* 236. *num.* 9. *tom.* 1. *Rot. recent. par.* 4. *tom.* 2. *deciſ.* 213. *nu.* 6. *coram R. P. D. Coccino*.

Quamquàm *Vincent. de Franch. eadem*
22 *deciſ.* 60. *num.* 6. *&* 7. teneat ſtandum eſſe dictæ confeſſioni, nulla diſtinctione adhibita, ſcilicèt ſi in vno, ſiuè in alio iudicio facta ſit, dùm verſamur in principali, ſecus, ſi in Procuratore.

23 Sed ego adhæreo diſtinctioni eiuſdem de *Franch.* dumtaxàt reſpectu Procuratoris, & non recedo *a dicta Rota Romana ſententia coram eiſdem Buratt. & Coccino*: dummodo tamèn dicta confeſſio facta ſit verbis diſpo-
24 ſitiuis, & non enunciatiuis; nàm ſi enunciatiuis in vno facta iudicio, in alio non obeſt, *Ioan. Bapt. Spada conſil.* 47. *numer.* 18. *lib.* 1.

25 Idemque firmandum, dum verſamur in eadem facti ſpecie, quia etiàm tunc confeſſio in vno emiſſa iudicio probat etiam in alio, *Rot. deciſ. prædicta* 213. *num.* 4. *&* 5.
26 Nàm ad vnum effectum releuat etiam confeſſio quoad alium, qui venit in conſequentiam illius præſertim dum eſt adminiculata, & in merum confitentis præiudicium, *Roias deciſ.* 159. *num.* 13. *pag. mihi* 206. *& deciſ.* 212. *num.* 16. *& recent. par.* 10. *deciſ.* 309. *num.* 9.

27 Niſi detegatur erronea, *Rot. deciſ.* 2. *coràm Remboldo numer.* 10. *recentior. part.* 5. *tom.* 1.

28 Et licèt iudicialis confeſſio in vno emiſſa iudicio probet etiàm in alio ſaltèm in vim extraiudicialis confeſſionis, quæ de æquitate
29 Canonica ſecundum magis communem opinionem plenè probat contra confitentem; cum non conueniat bono Viro, quòd ſemèl dixit, poſteà reuocet, *Ludouic. Poſt. de manutenen. obſeruat.* 19. *num.* 7. *&* 8. *& benè num.* 9. *&* 10. *Roias deciſ.* 92. *num.* 5. *&* 8. *deciſ.* 128. *num.* 1. *Rot. recent. part.* 1. *coram Cardinali Lancellotto deciſ.* 158. *num.* 11. *erga medium*; nec in propria confeſſione de
30 iure canonico inſpicitur, niſi mens proferentis; minimèque attenditur vtrùm confeſſio ſit iudicialis, aut extra iudicium prolata, & ſic paſsim canonizatiſ *Rot. teſtatur deciſ.* 12. *numer.* 14. *&* 15. *coràm Veroſpio parte ſeptima recent.*

31 Nihilominùs huiuſmodi ſunt intelligenda

inter

inter tantùm eaſdem partes etiam variato
modo agendi, ſecùs inter diuerſas, *Abb.
dicto cap. per inquiſitionem, eodem num.* 12.
*& ibi Zacchar. Apoſtillat. lit. B, Felin. in
cap. pri. numer.* 18. *tit. vt lite non contest.
Alex. Dec. & alij in l.* 2. *C. de Eden.* opti-
mè *Afflict. deciſ.* 83. *num.* 4. *Rot. dicta de-
ciſ.* 158. *num.* 11. *poſt princ. Ricc. deciſ. Cur.
Archiep. Neap.* 136. *num.* 4. *&* 5. *part.* 4.
32 *& Alex. vol.* 1. *conſ.* 13. *num.* 1. vbi ſub-
dit, quòd hoc ſaltèm locum habet, quan-
do vtraque cauſa, vel inſtantia ad eundem
tendit effectum, non obſtante *Thomat. deciſ.
March.* 276 *num.* 29. *tom.* 2. contrarium
atteſtante.

33 Solummodòque fauore tertij iudicialis con-
feſſio emiſſa in vno iudicio inter diuerſas
perſonas probat in alio iudicio ad fauorem
dicti tertij, ſi iudicia inter ſe cohæreant,
Rot. deciſ. 26. *num.* 16. *recent. par.* 10.

34 Et non tantùm huiuſmodi opinio ex men-
te *Afflict. dicta deciſ.* 83. *num.* 4. ſibi locum
vendicat in iudicio, verùm etiam in contra-
ctibus; nàm confeſſio facta ad vnum effectum
in Inſtrumento ad alium quoque nocet effe-
ctum in Inſtrumento inter eaſdem partes.

35 Si in actis prædicta confeſſio vt ſupra
exarata producatur, vel in eiſdem Notarij
actis repetatur, *Ricc. collect.* 3880. *parte
octaua.*

36 Et hoc dici poteſt procedere adinſtàr
actorum cauſæ, quæ acta, ſi facta ſint in
cauſa, ſeù iudicio diuerſo non probant, fidem-
que non faciunt in alio iudicio etiam in-
ter eaſdem partes, niſi dicta acta produ-
cantur, vel repetantur, & ſic eis vtatur,
Burat. deciſ. 94. *numer.* 5. *et ibi Ferentil lit.
C. et deciſ.* 405. *num.* 12.

37 Præſertim quando acta reſpiciunt legitima-
tionem, & habilitatem perſonæ, licèt pro-
38 nunciatum non ſit ſuper dicta habilitate,
Saluſt. Tiber. in prax. A. C. lib. 1. *cap.* 45.
numer 5.

39 Secus eſt, ſi fuerit pronunciatum, quia
ſententia tanquam lata ſuper ſtatu facit ius
quoad omnes ſaltem in conſequentiam,
*Rot. poſt Salgad. in laberynth. credit. con-
cur. deciſ.* 62. *numer.* 19. *et Rot. recent.
part.* 8. *deciſ.* 112. *numer.* 4. *et* 6.

40 Dataque dicta productione, & repetitio-
ne, acta fr[illegible] contra vnum nocent Tertio
dumtaxat, quando fiunt ad præparationem
iudicij contra alium: & hoc procedit quo-
ad præiudicium ordinis, non autèm quoad
præiudicium conuentionis aut deciſionis, *Gra-
tian. diſcept. prædicta* 287. *numer.* 4. 5. 8.
et 16.

41 Secùs, ſi Teſtes examinati, & acta fa-
cta in Iudicio cum legitimo contradictore
reſpiciant Statum, & legitimationem Per-
42 ſonarum, vtputà probationem conſanguini-
tatis, & deſcendentiæ: quia tùnc Teſtium
depoſitio, & acta facta in vno Iudicio pro-
43 bant in omni Iudicio contra omnes perſo-
nas ad præiudicium conuentionis, & deci-
44 ſionis eo modo, quo præiudicat ſenten-
tia lata in cauſa ſtatus: quia in ſimili ef-
fectu à pari procedunt ſententia, & acta,
ſeù probationes, *Rot. coram R. P. D. Bi-
chio recent. part.* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 77. *num.*
1. *vſque ad* 3. *& poſt. dictum Salgad. eadem
deciſ.* 62. *numer.* 19. *&* 20. *& dicta deciſ.*
112. *numer.* 6. *&* 7.

45 Conſequentèr probationes, quæ cauſam
ſtatus concernunt; in quocumque iudicio,
etiam diuerſo, & inter alias perſonas pro-
bant, tam ſi agatur de ſtatu perſonarum,
quàm Rei *Rot. recent part.* 3. *deciſ.* 352.
numer. 3. *& part.* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 161.
numer. 20.

Licèt prædicta limitanda veniant quando
agatur de præiudicio eius qui par, & coæquale
intereſſe habet cum eo, contra quem Te-
46 ſtes fuerunt examinati, vel lata ſententia:
Et quando actor in eo iudicio, quo Teſtes
induxit, ſuccubuit; cum non ſit æquum vt
Tertio noceant probationes, quæ nec nocue-
runt illi, qui tunc erat in lite; *Rot. dicta
deciſ.* 77. *numer.* 4. *&* 5.

Vel quando à dicta ſententia ſtatum fa-
cienti ſit appellatio interpoſita: quia appel-
latione pendente ſententiæ ſtatus ſuſpendi-
tur, & tunc non ſuffragatur *Rot. recent.
part.* 8. *deciſ.* 178. *num.* 15.

47 Quando autèm prædicta de laicali foro ad
Eccleſiaſticum, & de Eccleſiaſtico ad laica-
lem forum procedant, vide ea, quæ co-
pioſe firmat *Ric. deciſ. Cur. Archiep. Neap.*
136. *per totam. part.* 4.

48 Quid dicendum, quando confeſſio facta
eſt ab aliquo in iudicio tanquàm teſte, no-
cebit forſan ei in iudicio tanquàm Parti?
& negatiuè reſpondendum: niſi alia con-
currant adminicula, *Surd. deciſ.* 309. *num.*
5. *&* 17. *Capic. deciſ.* 52. *in fine Rot. re-
cent. part.* 3. *deciſ.* 599. *numer.* 7. *Ricc. col-
lect.* 2184. *verſ. Decimo ſeptimo, & verſ.
Vigeſimo ſexto, part.* 6. *& collect.* 3537.
part. 8. *& deciſ. Archiep. Neap.* 52. *num.*
6. *part.* 1. *Et Gratian. dicta diſcept.* 287.
numer. 17. *&* 18. *ibique ſubdit* etiam alia
ad materiam concernentia.

49 Quid etiam concludendum ſi procuratorio
nomine ſit emiſſa confeſſio nocebit ei tan-
quàm perſonæ propriæ? negatiuè concludit
Ricc. dicta collect. 2184. *eodem verſ. Decimo
ſeptimo*: ſed diſtinguit *Afflict. videndus deciſ.*
148. *num.* 4.

50 Exemplificanimus vſqueadhùc, quandò con-
feſſio emiſſa in vno iudicio ciuili præiudicet,
vel ne in alio ſimilitèr ciuili iudicio. Videa-
mus modò àn facta in iudicio ciuili præiu-
dicet in criminali, & indiſtinctè præiudica-
re, etiamſi facta fuerit in iudicio nullo, re-
cenſet

cenſet *Philip. de Bi^{n}is in Epit. theor. & prax. cauſ. Iudic. Regul. tit. de Rei citatione vſque ad eius defenſ. quæſtion.* 83. *numer.* 11.
ſi verſemur intèr eaſdem partes, & vid ri
etiam poteſt *Conciol. reſolut. crimin. in verbo, Confeſſio reſolut.* 4. *num.* 1. *& ſeq.*
51 Contrarium firmat *Foller. in prax. crim. verbo, Si confitebuntur, num.* 140. *in medio*,
qui diſtinguendo refert, quòd tùnc noceat,
quando facta eſt coràm Iudice competenti,
orta iam ſuſpicione, aut infamia: & quandò
ſumus in eodem Iudicio inter eaſdem
perſonas: ſecùs, ſi in alio iudicio, & quando
eſt vera, & non ficta confeſſio.
52 Ego autèm concludendum cenſeo, quòd
huiuſmodi confeſſio emiſſa in iudicio ciuili
non faciat in criminali iudicio plenam probationem,
& ad condemnandum non ſufficiat,
ſed tantummodò ſemiplenam, & ſic indicium
ad inquirendum, & ad torturam,
nouo inchoato proceſſu à Iudice criminali;
& eſt ratio, quia facta confeſſio coràm alio
53 Iudice, & ad alium finem potiùs dicitur
extraiudicialis reſpectu ſecundi iudicij, quàm
iudicialis, meritòque non ſufficit ad condemnationem,
Dec. in l. Magiſtratibus, numer. 11.
de Iuriſdict. omn. Iudic. optimè Clar. in prax. lib. 5. §. *fin. quæſt.* 54. *verſ. Sed quid, Ricc. collect.* 3880. *verſ. nihilominùs, par.* 8. *Farinac. quæſt.* 81. *cap.* 3. *numer.* 95. *& conſil. crimin.* 23. *numer.* 12. *in fine libro primo Caſ. de Graſſ. decif.* 148. *num.* 6. *tit. de ſolut. Rot. coràm Penia, decif.* 1346. *numer.* 5.
tom. 2. *& videri poſſunt etiam ea, quæ cumulat Guazzin. ad defenſ. Reor. defenſ.* 32.
capit. 7. *per totum, & capit.* 8. *Conciol. reſolut. crimin. in verbo, Confeſſio, reſolut.* 4.
numer. 6.
54 Proceditque, etiamſi facta ſit in iudicio
criminali ciuilitèr intentato, *Farinacc. dicta quæſt.* 81. *cap.* 3. *num.* 95.
55 Concurrentibus tamèn adminiculis in ciuili
iudicio facta confeſſio efficit plenam
probationem in criminali, *Farinacc. eodem conſ.* 23. *num.* 12. *& Guazzin. in eodem capit.* 7. & ſenſit etiam *Conciol. dicta reſol.* 4. *eodem num.* 6. *& Rot. recent. par.* 13. *decif.* 3. *num.* 8. 12. *&* 13. loquitur de criminali
iudicio ad ciuile.
56 Sed ſi confeſſio emanauerit in iudicio criminali;
infert præiudicium confitenti in iudicio
ciuili inter eaſdem Partes, *Guazzin. ad defenſ. Reor. defenſ.* 32. *cap.* 6. *numer.* 4.
Gratian. dicta diſcept. 287. *num.* 14 *Farinacc. dicta quæſt.* 81. *cap.* 3 *num.* 96. *& num.* 103.
cum ſequent. & conſ. crim. 84. *num.* 14. *in medio vol.* 1. *& Rot. poſt ſecundum volum. dd. conſ. decif.* 250. *num.* 2. *&* 253. *num.* 2.
Caſ. de Graſſ. decif. 148. *num.* 3. *&* 8. *de ſolut. Seraph. decif.* 975. *num.* 3. *Rot. coram R. P. D. Penia decif.* 1346. *num.* 4. *tom.* 2.
Rot. decif. 762. *numer.* 1. *recent. par.* 2. *& decif.* 140. *num.* 18. *recent. par.* 5. *tom.* 2.
Rot. coram R. P. D. Merlino decif. 416. *numer.* 4. *tom.* 1. *& Rot. recent. par.* 13. *decif.*
288. *num.* 5.
57 Vnde benè ratiocinatur *Ricc. dicta collect.*
3880. *verſic. Amplia id*, quòd confeſſio
in cauſa criminali ſuper Adulterio ſit ſufficiens
in cauſa ciuili ad ſeparationem thori,
facta denuò in ciuili iudicio dictæ confeſſionis
reproductione; & rationem reddit, quia
res verſatur inter eaſdem perſonas.
Rota tamèn coràm eodem Merlino deciſion.
530. *numero quinto, & recentior. parte* 6.
deciſion. 69. *numero ſexto*: firmant non pro-
58 cedere ſimplicitèr, ſcilicèt, quòd confeſſio
in iudicio criminali non præiudicet inter
eaſdem partes in iudicio ciuili, ſi adminicula
non concurrant; quia tunc probat,
& præiudicat, ſi adminicula, & coniecturæ
concurrant, *Rot. dicta part.* 13. *decif.* 3. *num.*
13. *& decif.* 447. *num.* 4.
Et hæc concluſio ad mentem *Boſſ. tit. de falſ. num.* 96. quem ſequitur *Seraph. decif.* 356.
59 *num.* 6. eſt intelligenda, ſi parte citata facta
fuerit confeſſio, aliàs in iudicio criminali
emiſſa, parte non citata, in ciuili non
præiudicat. Vel ſi fuerit in ciuili iudicio
confirmata, *dict. decif.* 3. *num.* 8. *&* 9.
60 Sicuti idem dicimus de Teſtibus, qui licèt
examinati ſint in criminali iudicio, probant
in ciuili, ſi agatur de eadem re, & inter
eaſdem partes · hoc tamèn procedit dum
Teſtes fuerint examinati parte citata, ſecus
verò ſi pro informatione Curiæ ſine partis
citatione, *Rot. recent. part.* 9. *tom.* 2. *decif.*
381. *num.* 16. *&* 17. & dummodò in actis
ciuilibus talis Teſtium depoſitio producatur,
vt in *dicta par.* 9. *decif.* 349. *num.* 23.
61 At *Rota coram b. m. R. P. D. Comitolo decif.* 168. *à num.* 2. *vſque ad ſeptimum*
tenet huiuſmodi confeſſionem in criminali
iudicio emiſſam inter eaſdem partes etiam
ad alium finem ſaltem valere in iudicio ciuili
in vim ſolemnis confeſſionis extraiudicialis,
quæ de æquitate canonica probat,
ibique num. 5. ſubdit, eoque magis procedere,
quandò contra illam iudicatum non fuit.
A qua *Comitoli* ſententia, tanquàm cultu
digna, ſi dicta adminicula, & partis citatio
non concurrant, crederem ad ſuſtinendam
confeſſionem prædictam non eſſe recedendum
in conſulendo, & iudicando.
62 Si autèm facta ſit in iudicio criminali
inter perſonas diuerſas, & ad alium effectum,
nunquàm in iudicio ciuili probat, *Gratian. diſcep.* 287. *num.* 14. *Rot. poſt dictum ſecundum vol. conſ. Farinacc. deciſion.* 332. *nu-*
63 *mer.* 7. quia ad vnum finem emiſſa confeſſio
ad diuerſum non operatur, *Otthobon. decif.* 155. *num.* 29.
64 Immò nec in alio criminali iudicio, *vt eſt text. in cap. Inquiſitionis, de accuſat. gloſ. in*
cap.

Digitized by Google

cap. ex pœnitentibus, *in fine*, 50. *diſtinct.* & *ſequitur Surd. deciſ.* 309. *numer.* 2. Sed tantum ſufficit ad fundandam Iudicis intentionem in his terminis, in quibus confeſſio incidenter, & ad alium finem facta negocij naturæ adhæret, *Rot. poſt dictum ſecundum volum. conſil. Farinacc. deciſion.* 253. *numero tertiò Ricc. collectan. prædicta* 3880. *verſic. Nihilominùs*.

65 Secùs eſt autèm inter eaſdem Partes, quia in vno iudicio criminali facta confeſſio, in alio etiam criminali iudicio confitentem afficit, dummodò fuerit vera, & non ficta confeſſio, reſultans ex contumaciali ſententia: ta-
66 liſque vera confeſſio afficiet, quamquàm fortuitò emanaſſet: immò etiam quoad tertios, & ſic quoad diuerſas perſonas, ſi facta fuerit in iudicio in, quo Iudex ex officio proceſſit: contrarium, ſi emanauerit in iudicio, in quo Iudex procedat per accuſationem, vt magiſtraliter docet *Guazzin. dicta defenſ.* 32. *cap.* 6. *per totum*, & *Philipp. de Bict. in Epitom., ſeu Compen. Theoric. & Prax. cauſ. Iudic. Regul. tit. de Rei citat. vſque ad eius Defenſ. quæſt.* 83. *num.* 11. & 12.

SVMMARIVM.

1 *Coràm Arbitratore facta confeſſio habet vim extraiudicialis confeſſionis.*
2 *Coram Arbitratore emiſſa confeſſio non eſt facta in iudicio, nec in quaſi iudicio.*
3 *Arbitratoris diſcuſſio non iudicium, non lis, nec cauſa dicitur.*
4 *Coràm Arbitro ſecundum opinionem Farinacc. habet in ciuilibus vim extraiudicialis confeſſionis, at nihil in criminalibus releuare tenet.*
5 *Coràm Arbitro facta confeſſio valet coràm Iudice tanquàm iudicialis, ſi cauſa cum ipſa confeſſione facta coràm Arbitro concurrat.*
6 *Et Arbiter proceſſerit ſeruato ordine iudiciario, alias tanquam extraiudicialis.*
7 *Arbitria ſunt redacta adinſtar iudiciorum.*
8 *In dubio coràm Arbitratore, et non coràm Arbitro dicitur emiſſa confeſſio.*

Confeſſio coràm Arbitratore, vel Arbitro emanata, an in vtroque caſu ſortiatur vim iudicialis, vel extraiudicialis confeſſionis coràm Iudice.

QVAESTIO VII.

Effectus Sextus.

1 NVllum alium effectum coràm Iudice ſortiri valet confeſſio emiſſa coràm Arbitratore, quàm extraiudicialis confeſſionis, *Panormit. in cap. Præſentata, num.* 5. *et ſeqq. de teſt. et atteſtat. Marant. in Aduocat. ſpecul. tit. de confeſſ. par.* 6. *num.* 31. *in princ. pag. mihi* 395. *Alex. conſ.* 13. *num.* 7. *vol.* 1. *et Afflict. deciſ.* 178. *numer.* 10. ſ. *Tamen*
2 *Domini*: & eſt ratio, quia confeſſio facta coràm Arbitratore non dicitur facta in iudicio, nec in quaſi iudicio; nàm Arbitra-
3 toris diſcuſſio non dicitur iudicium, non lis, nec cauſa, *Cyriac. controu. forenſ.* 471. *numer.* 16. *et ſeqq. lib.* 3. & ſic non ſufficit ad condemnandum, *Conciol. in verbo, confeſſio, reſolut. crim.* 8. *num.* 5. Probata priùs Arbitratoris, vel Arbitri iuriſdictione; cum eius aſſertioni non ſit ſtandum in concernentibus eius officium, *Card. Celſ. deciſ.* 170. *num.* 4. At ſtatur Partium confeſſioni etiam ſuper informatione, *dicta deciſion.* 170. *numer.* 9.

4 Et licèt ſecundùm opinionem *Farinacc. in Prax. crim. tit. de confeſſ. & conuict. quæſt.* 81. *cap.* 3. *num.* 97. & 98. & *ſeqq.* eundem extraiudicialis confeſſionis habeat effectum confeſſio facta coram Arbitro, ſcilicet in ciuilibus cauſis non plene, ſed ſemiplenè probet; ſecus in criminalibus tanquam coràm Iudice incompetenti, & ſic nequaquàm probet.

5 Nihilominùs, ſi cum eadem confeſſione facta coram Arbitro concurrat cauſa, *Barboſ. collect. D. D. tam. veter., quàm recent. in ius Pontific. vniuerſ. in cap. ex parte, numer.* 11. *in fine, de confeſſ.* & *in cap. ſi cautio* 14. *numer.* 2. *verſ. Intellige, in medio, de fid. inſtrum. tom.* 1.

6 Et iuris ordine ſeruato coram eodem Arbitro fuerit proceſſum, valet coram Iudice talis confeſſio tanquàm iudicialis; quo ordine non ſeruato, tanquàm extraiudicialis, *Panormitan. in eodem cap. præſentata numer.* 5. & *ſeq. Marant. vbi ſupra numer.* 31. *in medio Alex. dicto conſ.* 13. *numer.* 5. & *ibi Apoſtill. lit. M. Afflict. dicta deciſ.* 178. *numer.*

Digitized by Google

numer. 10. *per totum.* & *ſignantèr ibi* 5. *ſeptimo fuit*.

7 Et eſt ratio, quia Arbitria ſunt redacta adinſtàr iudiciorum, *Marant. vbi ſupra*, & *Anton. Conciol. allegat.* 72. *num.* 15.

8 Sed intellige in ambiguis, nempè an ſit emiſſa confeſſio coram Arbitro, vel Arbitratore; & tunc tenendum eſt confeſſionem emanaſſe coram Arbitratore, & non Arbitro *Marant.* & *Panormit. ibidem ſupra*, & *Alex. dicto conſ.* 13. *numer.* 6.

SVMMARIVM.

1 *In Poſſeſſorio facta confeſſio probat in petitorio, etiam contra confitentis hæredem.*

2 *Primum extremum antecedens in Saluiano, an & quando dicatur probatum per Inſtrumentum confeſſionis contra alios poſteriorem habentes hypothecam.*

3 *Primum extremum in iudicio ſpolij probatur per clauſulam Conſtituti inter Conſtituentem, & eum pro quo quis ſe poſſidere conſtituit, ſecus contra Tertium: ac in Saluiano etiam contra Tertium.*

4 *In iudicio ſummario emiſſa confeſſio non præiudicat abſolutè in plenorio, ſecus præſumptiuè.*

5 *Sed indiſtinctè tenet Auctor, & numer. 6. declarat quomodo procedat.*

7 *Manutentio fauore Penſionarij conceditur ex Titularis confeſſione etiam extraiudiciali ſuper ſolutione vnius termini, ſiue portis termini penſionis emanata.*

8 *Secus eſt in iure decimandi.*

9 *Retentio Poſſidenti non datur, niſi ex partis confeſſione, vel re iudicata.*

10 *Retentio excluditur ex aliqua turbiditate.*

11 *Retentio requirit creditum certum, omninò clarum, et liquidum.*

12 *Retentio vt ex Inſtrumento concedatur, quæ requirat: et an ex confeſſione, vel re iudicata concedi poſſit?*

13 *Interrogationes præparatoriæ quandò à Iudice fieri poſſint.*

14 *Interrogationes præparatorias Producens non fatetur.*

15 *Interrogatorijs factis à Iudice reſpondens dicitur fateri; et quomodò debeat eſſe reſponſio.*

16 *Interrogato dandus eſt terminus ad deliberatè reſpondendum.*

17 *Confitens ſe eſſe Hæredem, licèt non ſit, vel ſit ex parte, et non in totum an in totum obligetur?*

18 *Interrogatus an ſit Hæres, & tacens, vel obſcurè reſpondens, an conueniendus ſit pro hærede?*

19 *Interrogatus an ſit Dominus, & negans, an ampliùs vti poſſit dominio?*

20 *Confeſſionibus ſtandum eſt quibus ius, & natura non repugnat.*

21 *Erroneæ confeſſioni non eſt ſtandum, & contra eam poteſt etiam excipi.*

22 *Erronea confeſſia quando poſſit reuocari, & ex qua cauſa?*

23 *Confitens poſſidere pro hærede, vel pro Poſſeſſore quomodo, & quando poteſt docere contrarium?*

24 *Noxalis actio an dari poſſit per præparatorias interrogationes in actione furti, & an ſeruus per ſolutionem factam a non ſuo Domino liberetur.*

25 *Homicidium in vno, qui confeſſus fuit, punitum, alium verum Homicidam non releuat.*

In Poſſeſſorio emiſſa confeſſio quando probet in petitorio, & in Summario Iudicio quando præiudicet in ordinario.

QVÆSTIO VII.

Effectus Septimus.

1 BReuis eſt huius quæſtionis effectus, & reſolutiuè dico, quòd facta confeſſio in iudicio poſſeſſorio probationem facit in petitorio etiam contra confitentis hæredem, *Rot. poſt Cenc. de Cenſ. deciſ.* 301. *numer.* 3. *coram R. P. D. Gypſio*.

2 Et Inſtrumentum confeſſionis benè probat in Saluiano primum extremum antecedens, nempè creditum cum hypotheca, quando cum dicto confeſſionis Inſtrumento concurrant indicia, & coniecturæ, ac lapſa ſint tempora opponendi exceptionem non numeratæ pecuniæ, præſertim contra alios habentes poſteriorem hypothecam, *Pacific. de Saluian. Interdict. inſpect.* 1. *cap.* 7. *num.* 18. *vſque ad* 24. *vbi latè de materia*.

3 Sicque etiam Clauſula Conſtituti inter Conſtituentem, & eum pro quo quis ſe conſtituit poſſidere, probat primum extremum in iudicio ſpolij, quaſi tunc recognitio operetur quandam confeſſionem poſſeſſionis, quæ confitenti nocet, quamuis contra tertium nihil operetur, *Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 502. *numer.* 4. *tom.* 3. & *Rot. poſt Zacch. de obligat. cam. deciſ.* 31. *numer.* 2.

At in iudicio Saluiani pro primi extremi probatione, ſcilicèt Poſſediſſe, talis Conſtituti Clauſula, & conſequentèr confeſſio

nocet

nocet Conſtituenti ; & Tertio à Conſtituente cauſam habenti *Scappoce. de Saluian. lib. 1. quæſt. 28. numer. 3. & ſeqq. & ibi in Addit. Rot. poſt Cenc. de Cenſ. decíſ. 400. numer. 4. & Merlin. decíſ. 498. numer. 2. tom. 1.*

4 Emiſſa autem confeſſio in iudicio Summario non præiudicat in plenario abſolutè. Secùs eſt præſumptiuè, *Seraph. decíſ. 217. numer. 2. licèt indiſtinctè teneat Hyppolit. de Marſ. ſingul. 257. numer. 1. tom. 1.* Cui
5 opinioni adhæreo, quia inter eaſdem partes confeſſio emiſſa in iudicio Summario
idem operatur in plenario, cum non lędatur per confeſſionem probatio, quaſi confeſſio de ſe non exigat telam iudicij, ſed ſolum ſit contenta calore Iudicis, *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 287. numer. 25. verſ. Aliud autèm tom. 2.*

6 Quid dicendum, ſi Titius confiteatur, quod non poſſidet prædium Seianum? & tunc intelligenda confeſſio reſpectu nudæ detentionis, & ſimplicis tantùm poſſeſſionis naturalis, non autèm ciuilis *Card. Ottobon. decis. 155. numer. 30. & ſeqq.*

7 Titularis autèm confeſſio etiam extraiudicialis de ſolutione penſionis ſufficit pro manutentione Penſionarij; etiam ſi confeſſio contineat ſolutionem vnius termini, immò partis vnius termini, vt latè dictus *Otthob. decíſ. 56. numer. 7. & ſeqq.* Contrarium eſt, ſi verſamur inter perſonas, in quibus facile poteſt præſumi dolus, fraus, & colluſio, *vt in decíſ. 178. numer. 26. & 27. part. 12. recent.*

8 Quid in iure decimandi? pro negatiua ſententia tenet *Neguſ. Syl. reſponſ. quæſt. 523. numer. 9.*

9 Denique nota, & tene menti, quòd poſſidenti non datur retentio, niſi quando adſit partis confeſſio, vel res iudicata, *vt firmat Rot. coram R. P. D. Cerro in Additam. ad Poſt. de Subhaſt. decíſ. 193. numer. 32.*
10 ſiquidem ad excludendam retentionem ſufficit, quòd aliqua turbiditas concurrat, *Rot. decíſ. 83. numer. 34. & ſeqq. & decíſ. 153. numer. 19. & 23. recent. part. 9. tom. 1.*
Minimeque conceditur, niſi quando credi-
11 tum eſt omninò certum, clarum, & liquidum, *Rot. eadem part. 9. tom. 1. decíſ. 141. numer. 29. & decíſ. 346. numer. 31. eadem part. 9. tom. 2.* vtputà confeſſione, vel re
12 iudicata mediante, vt ſupra diximus, vel ſi vigeat Inſtrumentum adeò clarum, vt illud controuerti nequeat, quia tunc dicitur creditum liquidum, *Ferentill. ad Buratt. decíſ. 160. numer. 20. & 21.*

13 Quæ confeſſio reſultare etiam poterit ex preparatorijs Interrogationibus, quæ à Iudice tàm ante, quàm poſt litem conteſtatam fieri poſſunt, *leg. 1. 2. & 3. ff. de Interrogat. action. Rodolphin. in Prax. A. C. part. 2. cap. 2. numer. 15.*

14 Quamquàm reſpectu preparatorias interrogationes Producentis confeſſio non inſurgat, *Rodolphin. ibidem ſupra, numer. 36. & ſeq.*

15 Reſultabit tamèn vera iudicialis confeſſio reſpectu Reſpondentis, poſtquam Iudex ex officio interrogauerit, & interrogatus reſpondet ſe Hæredem eſſe, vel poſſidere pro hærede in parte, vel in totum, vel alia ſimilia fatebitur Iudicis mediante interrogatione, iuxta *tex. in l. volut 4. l. ſi defenſor. 10. cum duobus §. §. ſeqq. l. qui ſeruum 21. §. in iure, ff. de interrogat. action.*

Quæ reſponſio eſſe debet clara, & non obſcura, cum obſcurè reſpondere, & nihil reſpondere paria ſint, *lib. de ætate 12. §. nihil, ff. eodem.*

16 Ideò interrogato deliberare volenti dandum eſt tempus ad deliberatè reſpondendum, *leg. Qui interrogatur 5. ff. eodem*; quo termino aſſignato, non poteſt error allegari, *Iaſ. in leg. Error, numer. 28. C. de Iur. & fact. ignorant.*

17 Cui confeſſioni vt ſupra emanatæ, etiam tempore prædicto ad deliberandum non aſſignato, ſtandum erit, licet is, qui confeſſus eſt non ſit Hæres: vel ſit ex parte, & non in totum; & ratio eſt, quia pœna Mentientis eſt, vt ſi primò tenebatur in parte, poſteà teneatur inſolidum, *l. de ætate, 12. §. ſi quis, & §. ſi cum eſſet ff. eodem.*

18 Idemque dicendum eſt, ſi inſtituta actione interrogatus an ſit Hæres, tacuerit quia tunc tacens tanquàm Hæres conuenitur inſolidum; nàm qui omninò non dat reſponſum, vel dat obſcurum, contumax eſt, & hanc contumaciæ pœnam ferre debet, *dicta leg. de ætate 12. §. qui tacuit, cum duobus §. §. ſeqq. ff. eodem tit.*

19 Sicuti etiam in Iure dicitur de eo, qui negauit ſe Dominum, ob negationem non poterit vti dominio illo *ad tex. in l. non alienum 11. ff. eod.* Ratio eſt, quia ſemper
20 ſtandum eſt confeſſionibus, quibus ius, & natura non repugnat *l. confeſſionibus 14. cum l. ſeq. §. in totum ff. eod.*

21 Niſi quis reſpondendo, vel confitendo iuſtè errauerit *dict. §. ſi cum eſſet.*

Nam ex cauſa iuſti erroris poteſt quis confeſſionem ſuam reuocare *dicta l. 12. §. ex cauſa, & latiùs infrà lib. 3. quæſtion. 20.* eoque magis contra eam excipere *l. ſi filius 13. §. exceptionibus ff. in toties citato tit. de interrogat. action.*

22 Et huiuſmodi erronea confeſſio reuocari etiàm poterit poſt litem conteſtatam ex cauſa iuſti erroris: ſecus, ſi culpa dolo ſit proxima *dict. l. de ætate §. qui iuſto errore.* Vel poteſt etiam reuocari re integra, ſi ius Aduerſarij non ſit effectum deterius *dict. l. de ætate §. Celſus, & meliùs in d. q. 20.*

23 Vnde ſi quis faſſus fuit poſſidere ſe pro hærede, vel pro Poſſeſſore, & ex hac confeſſione data eſſet alicui occaſio agendi contra ſic confitentem tanquàm Hæredem, ſeu Poſſeſſorem: poterit ſic confeſſus docere contrarium per exhæreditationem, vel ante litem conteſtatam reuocare confeſſionem ſuam, dummodò probet ſtatim ante litem conteſtatam ſe poſſidere titulo habito ab aliqua Perſona, *vt in dicta l. de ætate §. ex cauſa, & §. Celſus, et optimè ſic exemplificando in titulo diuerſo docet Paul. de Caſtr. vol. 2. par. 2. conſ. 166. numer. 1. & 2. vbi* dantur etiam aliæ diſtinctiones.

24 Et in puncto noxalis actionis; vtpurà ſi quis fuerit conuentus ex ſerui delicto an quaſi ex ſuo: hoc modo: vocaui te ad ius, & quæſitum fuit, an Stichus, qui fecit mihi furtum, eſſet tuus ſeruus: & ſic noxaliter mihi tenearis: & dixiſti coram Iudice, quòd ſic: & ſic feci te condemnare, & à te exegi; Stichus, licèt verè non ſit ſeruus tuus, liberatur, *dicta l. qui ſeruum, & ibi gloſ. in figuratione caſus.*

25 Non ita iudicandum eſt, ſi aliquis confiteatur vulneraſſe, vel occidiſſe Hominem: conſtito de corpore Occiſi, tenetur ita confitens ſuo nomine: at non debet impunitum eſſe delictum eius, qui verè fecit, propter eum, qui confitendo reſpondit, *dicta leg. qui ſeruum, in verbo, At is.* Et eſt ratio, quia licèt Homicidium fuerit in vno punitum: tamèn alium verum Homicidam non reuelat, *vt expreſſe in dicta l. qui ſeruum* 21. *& Barb. add. ad Bart. in eadem l. & Iaſ. in precitata l. error. numer. 14. C. de Iur. & fact. ignorant. & Alex. in l. ſi quis id, quod, numer. 12. ff. de Iuriſdict. omn. Iudic.*

SVMMARIVM.

1 *Dotata dicitur Mulier, dum Maritus efficacitèr confitetur Vxorem ſuam eſſe dotatam.*

2 *Mulieri perfectè ius acquiritur ad repetitionem dotis mediante dicta confeſſione.*

3 *Mariti confeſſio ſuper dotatione Vxoris ſuæ abdicat omne ius à filia aduerſus bona Patris, niſi conſtet de amiſſione.*

4 *Pater in Subſidium poteſt conueniri ad iterum dotandum.*

5 *Dotata non dicitur Mulier à fratre, vel ab alijs à quorum hæreditate excluditur per ſtatutum ex Mariti dumtaxat efficaci confeſſione, niſi ipſa Muliere volente.*

6 *Statutum, quod tam in terminis dotationis, quàm excluſionis eſt conceptum verbis, & dictionibus alternatiuis fœminam excludit ab hæreditate tantùm dotantis.*

7 *Procedit, ſi dotata fuerit de bonis ipſiuſmet dotantis, ſecus eſt de bonis dotata.*

8 *Statutum ſi loquitur alternatiuè in parte ſolum dotationis, & in parte excluſionis coniunctiuè, Mulier an ab omnibus in ſtatuto Comprehenſorum hæreditatibus ſit excluſa?*

9 *Statutum ſi loquitur in rem, & non in perſonas dotantes, an ſufficiat Mulierem ab vno eſſe dotatam, vt ab hæreditate omnium in ſtatuto Comprehenſorum excluſa Mulier dicatur.*

10 *Statutum excluſiuum Fœminarum propter agnationis conſeruationem an ſit contentum dotatione vnius, vt à reliquorum hæreditate in ſtatuto Comprehenſorum Mulier dicatur excluſa.*

11 *Statuti verba in excluſione contra Mulierem dotatam ſi ſunt clara, an ſufficiat ab vno dotationem fuiſſe factam, vt ab aliorum hæreditate Mulier excludatur.*

12 *Contra mulierem cui delata fuit hæreditas ante dotationem non procedit ſtatutum excluſiuum fœminarum propter maſculos.*

13 *Statutum ſi ſimpliciter excludat, mandet filiam dotari, ſufficit à maſculis dotem offerri, ſecus, dum diſponit filiam eſſe dotatam.*

14 *Statutum quando habeat cauſam finalem dotationis, & quando conſeruationis agnationis.*

15 *Statutum non reſpiciens agnationis conſeruationem, non prodeſt Maſculis, ſed eis cauendum eſt per filiarum, & reſpectiuè Sororum renunciationem.*

16 *Statutum excluſiuum fœminarum propter maſculos non extenditur ad bona ſita extra Statuentium Territorium.*

17 *Quid ſi ibidem eſſet conſimile excluſiuum ſtatutum fœminarum propter maſculos. & numer. 18.*

19 *Petri Auguſtini Antolini in Romana Curia famigerati Aduocati conſilium ſuper Statuto Meuanate.*

20 *Statutum Meuaniæ excluſiuum fœminarum ſupponit Mulierem eſſe dotatam de tempore obitus illius, de cuius hæreditate agitur.*

21 *Mulier dotata poſt ſibi delatam hæreditatem non excluditur ab hæreditate ſibi ante acquiſita mediante ſtatuto Meuaniæ excluſiuo Mulierum propter Maſculos.*

22 *Ius accreſcendi, dum ſtatutum reſpicit Maſculos, quomodo detur fauore Maſculi, & non fœminæ in portione accreſcenda, & à numer 23. vſque ad 27. latè de materia diſtinguitur, & limitatur.*

28 *Statutum excludens fœminas dotatas propter maſculos, quæ, & quot præciſa requiſita perpendat, & numer. 29.*

30 *Filiorum, & filiarum innuptarum dum non eſt diuerſa ſucceſſio, appellatione fratris an excludantur Sorores, & num. 31.*

31 *Maſculorum, & fœminarum coæqualis eſt ſucceſſio.*

32 *Statutum laicale non eſt excluſiuũ Eccleſiaſticorum,*

ſed

ſed declaratur, intelligitur, & limitatur prout numer. 33.

54 *Statutum huiuſmodi ân aduerſetur Clerico non geſtanti habitum clericalem?*

55 *Non geſtatio habitus clericalis quod priuilegium à Clerico remoueat? an ſcilicèt fori, vel etiam Canonis?*

Per Mariti confeſſionem de dote recepta an probetur Mulierem eſſe dotatam, & quomodo veniat intelligendum Statutum excluſiuum Fœminarum dotatarum, vel dotandarum propter Maſculos.

QVAESTIO VII.

Effectus Octauus.

1 PEr efficacem Mariti confeſſionem de do-
te recepta probatur Mulierem eſſe do-
tatam, & per eam incontinenti acquiritur
2 Mulieri perfectè ius ad repetitionem dotis,
*Gratian. diſcept. forenſ. capit. 651. numer. 9.
tom. 4. & optimè idem Gratian. prius dixit
cap. 362. num. 1. & ferè per totam tom. 2.
ibique num.* 15. Subdit, quòd ſtante dicta
3 confeſſione aduerſus bona Patris nullum ius
Filiæ competit, niſi priùs conſtet de amiſ-
4 ſione; cum in ſubſidium Pater conueniri poſ-
ſit ad iterùm filiam dotandam.

5 Benè tamèn verum eſt, quòd per huiuſmodi dotis conſtitutionem non intelligitur dotata à fratre, vel ab alijs, à quorum hæreditate excluditur, niſi ipſa Mulier velit, *Gratian. eiſdèm diſcept. dicto capit. 362. num. 3.*

6 Vndè cum in diuerſis Ciuitatibus, & Oppidis, pro vt in Patria mea *lib. 2. cap. 20.* vigeat Statutum, quòd Mulier dotata à Patre, Matre, Fratre, vel alijs conſanguineis ſua dote ſit contenta, & non ſuccedat Patri, Matri, Fratri, vel alijs ſuis conſanguineis: cum huiuſmodi Statutum, tàm in parte dotationis, quàm in parte excluſionis, vtatur verbis, & dictionibus alternatiuis, Fœmina eſt ſulummodò excluſa ab hæreditate dotantis, *Rot. recent. part. 4. tom. 2. decis. 180. num. 2. & 3. & num. 6. 7. & 8. & recent. par. 5. tom. 1. decis. 247. à num. 10. vſque ad 12. & num. 19. poſt princ. cum ſeqq. & decis. 321. num. 7. vſque ad 11. & à num. 17. vſque ad 19. & 32. & coràm R. P. D. Cerro in Interamnen. Vſufructus, Veneris 18. Iunij 1649. §. Nec obſtat, §. Obiectum enim.* Et conſequenter Statutaria diſpoſitio prædicta tanquàm reſtricta ad certam perſonam ad alias non extenditur, *Rot. coram Card. Celſo decis. 46. num. 2. & 3. & decis. 66. num. 2.* Nàm Mulier in hoc caſu habet ſuam intentionem fundatam in Iure communi, & ſemper ad eius fauorem interpretatio facienda eſt, *Merlin. optimè decis. 390. num. 7. & ſeqq. pluribus, & decis. 429. num. 4. & ſeqq. tom. 1.* & ad limites verborum, prout verba ſonant, *Rot. recentior. part. 13. decis. 342. num. 6. & 7. decis. 370. numer. 8.*

7 Et hoc intelligendum eſt, ſi fuerit dotata de bonis proprijs ipſius dotantis, ſecus, ſi de bonis dotatæ, *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 259. num. 24. & 25. tom. 2. & 504. num. 1. & ferè per totam, ibique etiam in Appendice pag. mihi 506. in ſecunda columna, tom. 3. & dicta deciſion. 321. à numer. 43. vſque ad 54.*

8 Verùm quandò Statutum procedit per dictiones alternatiuas in parte dumtaxàt dotationis: in parte verò excluſionis vtitur verbis, & dictionibus coniunctiuis, & copulatiuis: tùnc non cenſetur Mulier excluſa ab hæreditate ſolius dotantis, ſed vnica dotatio ſufficit, vt ab omnibus hæreditatibus perſonarum in Statuto ſpecificatarum Mulier excluſa dicatur, *Rot. dicta decis. 247. num. 18. 19. & decis. 321. num. 15. & 16. & optimè in dicta Interamnen. eodem §. Obiectum, poſt principium, et Merlin. dicta decis. 390. num. 19. et decis. 429. num. 11.*

9 Parique ratione firmandum eſt; ſi Statutum, vbi de dotatione agit, loquatur in rem, vtputà, ſi Statutum ſimplicitèr dicat, quòd Mulier dotata non ſuccedat Patri, vel Matri, & alijs, &c. tùnc enim Statutum nequit recipere reſtrictionem ad hæreditatem dotantis, cum de nullo dotante mentionem faciat; & in huiuſmodi caſu, vt Mulier dicatur excluſa ab hæreditate cuiuſcumque, ſufficit eſſe dotatam ab aliquo ex nominatis in Statuto, nec perquirendum, à quo fuerit dotata, cum ſtatutum ipſum hoc neglexerit, & verba dirigat in rem, ſcilicèt dotationem, non autèm in perſonas dotantes, *Rot. dicta decis. 247. num. 8. et 9. & dicta decis. 321. num. 6. et optimè num. 20. 21. et 22.*

10 Sicque etiam concludendum eſt, ſi per excluſionem fœminarum Statutum agnationis conſeruationem reſpiciat, & Maſculorum fauori conſulat; quia etiam tùnc ſufficit dotatio vnius, vt Mulier à cæterorum hæreditate ſit excluſa, *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 15. num. 1. et ſeqq. tom. 1. et dicto cap. 259. num. 26. et eodem cap. 651. num. 21. et ſeq. et Rot. dicta decis. 180. num. 11. et coram*

Digitized by Google

R. P. D. Beuilacqua in Engubina diuiſionis, Lunæ 13. Maij 1658. §. Quam diſtinctionem, cum ſeqq.

21 Idemque tenendum eſt, quandò Statuti verba eſſent clara, ſcilicèt ſi dicerent à quacumque perſona Mulier dotata fuerit ab hæreditate cæterorum nominatorum excluſa remaneat, *Gabr. de Stat. lib. 6. concluſ. 5. numer. 3. Merlin. in deciſ. ſupra citatis, et recentior. part. 12. deciſ. 342. num. 19. à verſ. Pariter, vſque ad num. 22.*

22 Et prædicta cum hac diſtinctione cenſeo eſſe tenenda, ſcilicèt ſi tempore ſucceſſionis Mulier fuerit dotata, & nupta, secùs, ſi antè dotationem, & nuptias hæreditas eſſet eidem delata, *Alex. conſ. 48. num. 1. et conſ. 83. num. 10. lib. 3. et conſ. 211. num. 10. lib. 7. Gratian. dicto capit. 15. num. 25. et ſeq. et cap. 157. num. 17. tom. 1. vbique dictus Gratian. eodem num. 25. et 27. et ſeq.* reſpectiuè ſubdit contrarium eſſe, ſi Statutum
23 excludat ſimplicitèr, & mandet filiam dotari; tùnc ſatis eſt, quòd Maſculi dotem offerant, at non ſufficit, quandò diſponit filiam eſſe dotatam, & rationem aſſignat, *dicta Interamnen. Vſufructus in §. Idem etiam.*

24 Quia dùm Statutum Fœminas excludit, ſi fuerint dotatæ, Statuentium cauſa finalis eſt dotatio: quando autèm excludit proptèr Maſculos, & mandat dotari, cauſa finalis eſt Agnationis conſeruatio, & faciunt etiam ea, quæ dixit *Rot. coràm R. P. D. Celſo, Romana tranſactionis, Veneris 2. Maij 1659. §. Nec reſiſtit, cum ſeq. et Rot. in dicto Engubina, §. non ſubſiſtit.*

25 Vndè quando non ſit contemplatio conſeruationis agnationis, adhibenda eſt cautela, vt filiæ cum iuramento renuncient hæreditati Matris, fratris, & aliorum conſanguineorum *cap. 2. de pact. in 6. et benè Gratian. dicto cap. 15. num. 7.*

26 Cæterùm notadum eſt, quòd Mulier dotata non dicitur excluſa à Statuto excluſiuo Fœminarum proptèr Maſculos in bonis in
27 alieno Territorio exiſtentibus, etiamſi in dicto loco, vbi ſita ſunt bona, adeſſet pariter Statutum excluſiuum Fœminarum proptèr Maſculos. Siquidem, ad effectum vt dicta Mulier excluſa dicatur, requiritur ſubiectio tàm reſpectu bonorum, quàm Perſonæ in vno, eodemque Statuto *Rot. coràm ſant. m. Gregor. XV. deciſ. 255. num. 3. et ſeqq. et ibi annot. num. 8. deciſ. 484. num. 3. recent. par. 4. tom. 1. et Magiſtralitèr Rot. coràm R. P. D. Merlino recentior. part. 5. tom. 1. deciſ. 177. per totam, et coràm Eminentiſs. Cerro in Romana ſupplementi legitimæ 18. Maij 1640. §. Sed etiam quatenùs, et coràm eodem Cerro in Romana, ſeù Ianuen. locorum Montium, Mercurij prima Iulij 1648. §. Nec viſa fuerunt, in verbo, Euitatur facili reſponſione.*

28 Huiuſmodique procedit, etiamſi defunctus ſubijaceret etiam dicto alteri Statuto excluſiuo, *Rot. eadem deciſ. 484. numer. 3. verſ. quod ſimilitèr procedit*: & latè de huiuſmodi Statuto, ſecundum ea, quæ ſupra diximus, ratiocinatur *Sabel. var. reſolut. capit. 32.*

29 Verùm quia ſuper dicto Statuto Patriæ meæ in cauſa Hieronymi, Magdalenæ, ac Fiordiſpinæ de Gianninis ſolito ingenij acumine ſcripſit celeberrimus in Romana Curia Aduocatus Petrus Auguſtinus Antolinus, pro maiori dilucidatione, & intelligentia dicti Statuti (vltrà ſuperiùs à me enucleata, & hìc infrà ſuper eodem Statuto enucleanda, licèt ob nimiam forsàn prolixitatem dicere poſſint aliqui extra cœptam ſeriem materiæ peragere) operæpretium eſſe duxi inſerere votum dicti Domini Aduocati, vt ex ſupradictis, & inſtaſcriptis præſertim Meuanates euitare valeant litigioſos anfractus excitatos per nonnullos Antiquos D. D. qui ſuper huiuſmodi Statuto ſcripſerunt, & concordiam fouere quiſque valeat, qua ſibi nil iucundius, nil pretioſius eſt.

VOTVM,

ſeù

CONSILIVM

Dicti D. Aduocati.

SPOLETANA IMMISSIONIS

DE MEVANIA.

ILluſtriſs. Dñe. Statutum Meuaniæ prohibens, ne Mulier dotata plus de bonis Patris,
30 Matris, Fratris, vel fratruum, vel aliorum ſuorum conſanguineorum petere poſſit, ſi ex ea filius, vel filia, Maſculi, vel fratres, vel Nepotes Carnales remanſerint, præſupponit Mulierem excluſam dotatam eſſe de tempore obitus illius, de cuius hæreditate agitur; & proptereà non comprehendit, nec excludit Mulierem poſtmodùm dotatam, vt eſt Magiſtralis theorica *Bart. conſ. 31. per totum, lib. 1. quem ſequitur Corn. conſ. 94. num. 12. lib. 2. Dec. conſ. 25. numer. 4. lib. 1. Soccin. Iun. conſ. 2. numer. 3. 4. et 5. lib. 1. Rub. Alexandrin. conſ. 71. ſub numer. 9. Bolognett. conſ. 10. num. 22. et 23. Cremenſ. Singul. 167. Gerard. Marzoll. conſ. 19. numer. 31. et 32. Becc. conſ. 112. num. 20. lib. 2. Alciat. conſ. 57. ſub num. 6. Cephal. conſ. 5. num. 69. lib. 1.*

Crauett,

Crauetta. conſ. 653. num. 2. Vincent. de Anu. allegat. 117. ſub num. 11. fol. 90. Anchar. conſ. 55. nu. 15. Natt. conſ. 581. num. 2. Mangil. de imput. quæſt. 72. num. 22. Merlin. de legitim. lib. 3. tit. 1. quæſt. 10. num. 5. Theſaur. Iun. quæſt. for. 42. num. 9. lib. 1. Gratian. diſcept. forenſ. 157. num. 17. Rota in Peruſina ſucceſſionis de Alphanis, 1. Februarij, & 19. Iunij 1634. coràm Reuerendiſs. Dunozetto Decano in recent. deciſ. 264. numer. 6. et 7. par. 6. & poſt Gilian. ad Statutum Peruſin. in §. Succeſſio fol. 256. & 258. Rot. in Romana bonorum de Cenlis coràm Penia relata à Mareſcott. var. reſolut. lib. 2. cap. 81. num. 1.

21 Et propterea cùm agitur de hæreditate paterna, & D. Magdalena noſtra principalis de tempore paterni obitus non fuiſſet dotata, per conſequens non poteſt dici excluſa à ſtatuto, & ſucceſſio reducitur iuxta diſpoſitionem iuris communis, ex ſuperius allegatis.

Difficultas igitur meritò fuit reſtricta ab Illuſtriſſimo Domino meo in inſpectione, àn cum Pater reliquerit tres filios, videlicèt Hieronymum, Fiordiſpinam, & Magdalenam: & cum Fiordiſpina tempore paternæ mortis eſſet non ſolum dotata, ſed monaſticam profeſſionem emiſerit, àn, inquam, portio dictæ Fiordiſpinæ accreſcat ſoli Hieronymo, vel tàm Hieronymo, quàm Magdalenæ.

22 In qua inſpectione, etsi prima fronte videatur huiuſmodi excluſionem inductam fauore dumtaxàt Maſculi, & propterea portionem fœmine accreſcere dumtaxàt Maſculo, non autèm fœmine non excluſæ *iuxta theoricam Soccin. ſen. quem aliqui ſequuntur conſ. 5. numer. 7. et 8. lib. 1. per tex. in l. poſt legatum, §. ammittere, ff. de his, quibus, vt indigni, et in l. ſi defunctus, Cod. de ſuis, et legitim., et in Auth. quod locum, C. de collat.*

23 Ex quibus deducitur, quòd dum excluditur aliquis à portione contemplatione alterius, portio illius excluſi debet applicari ei, cuius contemplatione eſt excluſus, vt aduertit *Merlin. de legitim. lib. 1. tit. 4. quæſt. 3. num. 12.*

24 Attamèn ſi profundiùs intuebimur veritatem huius concluſionis in caſu, in quo ſtatutum præſuponit dotationem tempore Succeſſionis, fatebimur contrariam opinionem veriorem eſſe, quam optimis rationibus defendunt *Soccin. Sen. con. 84. ſub. numer. 7. et 8. lib. 1. Gabr. conſ. 15. per totum, lib. 1. Theſaur. Iun. quæſt. forenſ. 42. numer. 1. et 2. vbi ſic fuiſſe in Senatu Pedamontano indicatum, Teſtatur lib. 1. Mangil. in tract. de imputat. quæſt. 72. per totum & Morot. conſ. 7. per totum, Merlin. in tract. de legitim. lib. 3. tit. 1. dicta quæſt. 10. ſub. numer. 1. et 2. vbi de communi, & vera opinione teſtatur.*

25 Et in primis ſupplicatur aduertere, quòd dum quis excluditur contemplatione Maſculi, nec adeſt aliqua perſona in eodem gradu ſucceſſionis, vel ſi adeſt non eſt habilis ad ſuccedendum, puta quia iam eſt excluſa: nam tali caſu portio perſonæ excluſæ applicatur ſoli Maſculo, & in his terminis procedunt *tex. in l. ſi defunctus, C. de ſuis, et legitim. et in Auth. quod locum, C. de collat. et in dicta l. poſt legatum, §. ammittere, ff. de his quib. vt indigni*, allegari pro fundamento contrariæ opinionis; ſed quando de tempore ſucceſſionis reperitur alia perſona non excluſa, & in pari
26 gradu exiſtens cum Maſculo, & quæ nullo modo excluſa reperitur, tunc portio perſonæ excluſæ applicatur æqualitèr tam Maſculo, quàm fœminæ, vt diſtinguit *idem Soccin. ſen. in dicto conſ. 84. numer. 7. verſ. vnde perplexus, lib. 1.*

27 Secundò, quando perſona excluſa non eſt perpetuo excluſa tunc non habetur tanquàm mortua, & poteſt portionem ſuam à virtute iuris accreſcendi, & ex præſumpta mente ſtatuti transfundere in Maſculum, cuius contemplatione huiuſmodi excluſio emanauit. Sed quando perſona excluſa eſt in perpetua excluſione, prout eſt dicta Fiordiſpina, quæ vltra dotem habitam eſt Monialis profeſſa, & habetur pro mortua: tali caſu ſucceſſio defertur tam Hieronymo, quàm Magdalenæ æqualiter ſuccedentibus ab inteſtato, non iure accreſcendi, ſed per aliorùm remotionem ex vi ipſius ſtatuti, ſeu per ablationem, quam facit Statutum, vt optimè argumentatur *Mangil. de imputat. dicta quæſt. 70. numer. 21. & ſic ſentiunt quoque Alex. in l. planè, §. ſi duobus, ſub numer. 6. et 7. et Imol. circa finem, ff. de legatis, 1. Gabr. dicto conſ. 15. ſub numer. 19. lib. 1.*

28 Tertiò: quia contraria opinio fundatur etiam in coniecturata mente Statuti, quòd videlicet voluerit portionem fœminæ excluſæ deferre Maſculo, quæ coniectura vltrà quod reprobatur à *Gabr. dict. conſ. 15. num. 22. verſ. tum obſtat lib. 1.* non procedit, quando ſtatutum excludit Fœminas dotatas tunc non dicitur conſiderare ſolùm fauorem Maſculorum, & ſolam Agnationem, ſed conſiderare etiam qualitatem dotationis, & relinquere indotatam ſub iuris communis diſpoſitionem, vt egregie ratiocinatur, *& et multis D. D. exornat præfatus Mangil. de imput. dicta quæſt. 72. numer. 21. verſ. tum etiam.*

29 Immò Statutum excludens dotatam dicitur non dotatam vocare, *Andr. de Iſernia in cap. 1. col. 6. tract. de ſucceſ. Fæud. Bald. in l. ſi viua Matre in princ. C. de bon. matern. Becc. conſ. 107. numer. 22. verſ. Nec dicatur lib. 1. Pariſ. conſ. 62. numer. 5. lib. 3. Mangil.*

de im-

ſe imput. dicta quaſt. 72. numer. 17. et 18. et ſub. numer. 21. Theſaur. Iun. dict. quaſt. 42. numer. 2, lib. 1. Albert. Brun. in tract. Quod ſtantibus Maſculis. art. 12. numer. 138. et 139. et numer. 281. et art. 13. num. 50. Merlin. de legitim. lib. 3, tit. 1. quaſt. 10. numer. 3.

30 Quartò; quia vbi filiorum, & Filiarum innuptarum non eſt diuerſa Succeſſio, tunc fratris appellatione ſorores non cenſentur excluſæ, vt latè *probant Mangil. dicta quaſt. 72. num. 14. Theſaur. Iun. dict. quaſt. 42. numer. 3. lib. 1. Merlin. de legitim. lib. 3. tit. 1. dicta quaſt. 10. num. 4.*

31 Et ideo cum de iure communi non differat ſucceſſio maſculorum, & fœminarum, & Frater, & Soror ſint æquali gradu, *l. Maximum vitium, C. de liber. præterit*: nec ſtatutum excludat non dotatam tempore ſucceſſionis: propterea loquendo de Fratribus Carnalibus, intelligetur eorum nomine comprehendere voluiſſe etiam Sorores & ſimul ad ſucceſſionem vocare, vt argumt *Mangil. vbi ſup. d. q. 72. num. 14. & 17. Theſaur. Iun. dicta quaſt. 42. num. 2. et 4. lib. 1.*

Ego tamen huiuſmodi D. Aduocati conſilio, quoad excluſionem Fiordiſpinæ, & conſequenter Monaſterij Sanctæ Margaritæ non adhæreo, cum Fiordiſpina eſſet de tempore ſucceſſionis Monialis profeſſa in eodem monaſterio, & conſequenter ſtatutum prædictum Patriæ meæ, cui nititur dictus D. Aduocatus, non habet locum contra perſonas
32 Eccleſiaſticas ex defectu poteſtatis Laicorum Statuentium, ad latè tradita *per Rot. coram R. P. D. Cerro in Romana, ſeù Ianuenſi locorum Montium Veneris 26. Iunij 1648. §. corruit pariter, cum ſeqq. & per Cardin. Ottobon. deciſ. 149. num. 4. et ſeqq. & optimè coram R. P. D. Meltio in Tudertina ſucceſſionis, Mercurij 29. Maij 1652. quæ eſt impreſſa penès Sabell. var. reſolut. in calce cap. 34. et firmant poſtea Rot. coram R. P. D. Bichio, in Bononien. Hæreditatis, Veneris 28. Iunij 1652. §. Nihil, cum ſequentib. & coram Rev. P. Dño Celſo, in Toletana Nisis 13. Februarij 1651. §. Nec obſtat, et coram R. P. Dño Bourlemont, in Tudertina ſucceſſionis, Lunæ 27. Februarij 1662. §. fin.* ibique in medio loquendo in his terminis de Clerico ſubdit procedere, etiam ſi Clericus cle-
33 ricalem habitum non geſtauerit; quia ob non delationem potuit amittere priuilegium fori, non autem cætera Clericorum priuile-
34 gia, ad quæ retinenda geſtatio habitus à Sacra Congregatione Concilij Tridentini, & ab ipſomet Concilio non requiritur.

35 Proceditque, etiamſi ſtatutum ſit à Papa confirmatum in forma ſpecifica, prout eſt ſtatutum Vrbis: quia nihilominus, ſi ſtatutum mentionem non faciat de Perſonis Eccleſiaſticis, ſimiles Eccleſiaſticas perſonas non comprehendit, *Rot. coram Reuerendiſs. Dunozet. Romana ſucceſſionis de Comitibus, Mercurij 15. Ianuarij 1642. §. Nec relevare.*

SVMMARIVM.

1 *Ceſſio bonorum, & beneficium cap. Odoardus, de ſolut. quomodo, et quando ſuffragetur Debitori confitenti, vel condemnato ſuper debito etiam contra creditores debitoris fauore ipſiuſmet principalis creditoris, & numer. 3.*
2 *Neganti denegatur refugium ceſſionis bonorum, & cap. Odoardus, de ſolut.*
4 *Amplia, etiamſi negatio debitoris non ſit expreſſa, ſed tacita.*
5 *Debitori cum iuſta cauſa debitum neganti conceditur beneficium dictæ ceſſionis, & cap.*
6 *Iuſta cauſa ceſſante, & negatione interueniente debitor repellitur à dicto beneficio.*
7 *Clericus ſemel admiſſus ad hoc priuilegium iterum non prohibetur, & vide etiam de Coniugato clerico.*

Ad beneficium ceſſionis bonorum an admittatur Debitor non præuia confeſſione Debiti.

QVAESTIO VII.

Effectus Nonus.

Eſt clàra determinata in iure reſolutio, quòd ad beneficium ceſſionis bonorum,
1 & cap. Odoardus, de ſolut. non admittitur Debitor, niſi præuia debiti confeſſione per debitorem facienda, vel condemnatione ſuper dicto debito: cum neganti huiuſmodi miſerorum denegetur refugium, *tex. apertus*
2 *in l. qui cedit 8. et ibi gloſ. et Bart. ff. de ceſſ. bonorum Salgad. in ſuo labyrint. credit. concurrent. part. 3. cap. 16. numer. 31. et ſeqq. pag. mihi 556. in 2. col. Afflict. deciſ. 379. per totam, et optimè Paul. Rub. ſuper vtroque articulo in Annot. ad deciſ. 6. num. 81. et ſeqq. recent. part. 3. &* redditur ratio *à Bart. et Afflict. ibidem ſupra*; quia Cre-
3 ditor non poteſt ita bene agere cum alijs poſt ceſſionem, ſicuti ante cum ipſo Debitore.

4 Ita vt huiuſmodi procedat concluſio, etiamſi debitor non negaret expreſsè, ſed tacitè, vtputa quia nec negat, nec fatetur, vt docet *idem*

idem Paul. Rub. ibidem ſupra, *numer.* 83.
& 84. *vbi numer.* 85. *& ſeqq.* ſubdit di-
ſtinguendo, quòd ſi Debitor iuſtam ha-
buit cauſam negandi debitum, & litigauit,
5 & tunc quàmuis ſit condemnatus, non re-
pellitur à beneficio ceſſionis bonorum, &
dicti cap. Odoardus reſpectiuè; àt ſi iuſtam
6 non habet cauſam, & tunc eſt omninò in-
dignus huiuſmodi beneficio ceſſionis bono-
rum, *& cap. Odoardus*.

7 Et latè de hac noſtra quæſtionis materia
loquitur *Scanarol. tract. de Viſit. Carcerat.*
lib. 3. *cap.* 3. *numer.* 1. *& ſeqq.*, *vbi nu-*
mer. 7. ſubdit, quòd ſemel admiſſus Cleri-
cus ad beneficium dicti cap. Odoardus ite-
rum admitti non prohibetur: *& ibidem nu-*
mer. 24. *&* 25. pariter ſubdit, quòd huiuſ-
modi priuilegium habeant etiam Clerici con-
iugati quoad perſonam, non autem quo-
ad bona, dummodò Coniugatus Clericus
pro ſe habeat requiſita *ſacri Concil. Trident.*
& dummodò non ſit eiuſdem Clerici calum-
nioſa petitio, vt benè declarat prædictus
Rub. annot. ad deciſ. 192. *numer.* 180. *recent.*
parti 9. *tom.* 1.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria denegatur aduerſus propriam con-*
feſſionem.
2 *Remiſſoria non conceditur ad probandum id,*
quod probatum non releuat.
3 *Intellige, ſi articuli ſint de directo contrarij*
confeſſioni: ſecus, ſi non ſint tales, et non
ſit omninò clara confeſſio, vt noceat.
4 *Remiſſoria conceditur, dum eſt emiſſa inter*
alios confeſſio, & ad alium effectum.
5 *Confeſſio ſuperat omnes alias probationes.*

An ad probandum contra propriam Confeſſionem ſit concedenda remiſſoria.

QVAESTIO VII.

Effectus Decimus.

1 REmiſſoria non eſt danda ad effectum
probandi contra propriam confeſſio-
nem: quia non eſt concedenda ad proban-
2 dum id, quòd probatum non releuat, *Gre-*
gor. XV. deciſ. 523. *numer.* 4. *Buratt. deciſ.*
867. *num.* 7. *Duran. deciſ.* 214. *num.* 3. *& ſeq.*
Roias deciſ. 96. *numer.* 19. *pag. mihi* 123
in prim. col. & deciſ. 121. *numer.* 6. *pag.*
mihi 156. *& deciſ.* 320. *numer.* 10. *Rot.*
recent. part. 11. *deciſ.* 344. *numer.* 1. *&* 2.
ibique dictus Royas ſubdit procedere, ſi
3 articuli ſint de directo contrarij confeſſioni;
ſecus eſt, ſi non ſint de directo contrarij,
vel confeſſio non ſit omninò clara, ita
vt confitenti non noceat, vel ſit emiſſa
4 inter alios ad alterum diuerſum effectum;
quia tunc concedenda eſt remiſſoria: aliàs
eſt deneganda: cum partis confeſſio ſuperet
5 quamcumque probationem, *Rot. recent part.*
10. *deciſ.* 194. *numer.* 1. *& part.* 11. *deciſ.*
26. *num.* 13. *& deciſ.* 36. *num.* 11.

SVMMARIVM.

1 *Correi credendi confeſſio Socio præiudicat; ſe-*
cus eſt Correi debendi.
2 *Cohæredis confeſſio in diuerſis Inſtrumentis al-*
teri cohæredi non præiudicat.

Inter Correos quando vnius alteri præiudicet confeſſio; & quid inter Cohæredes.

QVAESTIO VII.

Effectus Vndecimus.

1 COnfeſſio inter Correos credendi Socio
præiudicat, ſecùs inter Correos deben-
di, *Muta deciſ. Sycil.* 42. *num.* 22. *& ſeqq.*
Caſtill. deciſ. 73. *num.* 6. *lib.* 1. *Ricc. collect.*
2343. *verſ. ſimiliter*, *cum verſ. ſeq. part.* 6.
Sed vide etiam ea quæ recenſet *Michalor. de*
Poſition. cap. 63. *per totum*, *& idem Ricc.*
loquitur in collect. 3781. *verſic. Amplia*
part. 8.
2 Cohæredis autèm confeſſio in diuerſis In-
ſtrumentis, licèt alteri cohæredi non præiu-
dicet, facit ſaltèm coniecturam *Gregor. XV.*
deciſ. 506. *num.* 9.

SVMMARIVM.

1 *Collectandi ius probatur per confeſſionem.*
2 *Superioritas, & poteſtas collectandi reſultat*
fauore Principis ex confeſſione.

3 E

3 *Et nocet non tantùm confitenti, ſed hæredibus, & Succeſſoribus etiam ſingularibus, qui nequeunt impugnare hanc confeſſionem.*
4 *Intereſſe taxatio locum ſibi non vendicat per confeſſionem.*
5 *Taxatio intereſſe, & damnorum ex confeſſione illius, qui illud prætendit non admittitur de iure, tanquàm fraudulenta confeſſio.*
6 *Niſi prætenſum intereſſe aliundè probetur, proceditque, etiamſi pactum præciſum vigeret ſuper dicto intereſſe.*
7 *Pactum iuratum de ſtando iuramento Creditoris ſuper damnis, & intereſſe, vel ſi ſtatutum diſponat, quod ſtandum ſit iuramento damnum Paſſi valet in contractibus, & vltimis voluntatibus.*
8 *Intellige, ſi aliundè conſtet de damno illato in genere paſſo, quia tunc ſuper quantitate valet iuramentum à Creditore præſtandum.*
9 *Niſi inſurgat ex parte iurantis dolus.*
10 *Iurandi facultas non tranſit ad hæredes.*
11 *Dans facultatem iurandi confidit de iurante tantùm, cui fuit data facultas iurandi, non autem de ipſius hærede, aut de alio cauſam ab illo habente.*
12 *Iurandi vt ſupra poteſtatem habens poteſt nequaquam eam exercere per Procuratorem, etiam ſpecialem.*
13 *Niſi habeat mandatum præciſum ad ſic, & ſic iurandum, & de materia etiam videndus Mareſcott.*
14 *Creditoris dicto iurato an ſtandum ſit ſuper captura cambij.*
15 *Iudex ſi abſoluat Reum à delicto, nequit parti reſeruare ius agendi ciuiliter, niſi Reus ſit confeſſus.*
16 *Creditor quando agat contra Debitorem ſui Debitoris.*
17 *Probatio per partis confeſſionem quando ſit neceſſaria.*

Ius collectandi an probetur per confeſſionem, & per eam admittatur intereſſe probatio, & reſpectiuè taxatio.

QVAESTIO VII.

Effectus Duodecimus

1 COllectandi ius per confeſſionem probatur; quia confeſſio, & recognitio firmiſſimè probat ſuperioritatem, regalia, & con-
2 ſequentèr ius collectandi indè dependens illius eſt, qui pro ſuperiore recognoſcitur; & nocet non ſolum ipſi confitenti, ſed ſuis hæredibus; immò etiam ſingulari ſucceſſori, qui contra eam venire non poteſt;
3 *Klock. de Contribut. tit. de probat. Collect. cap. 20. numer. 56. & ſeqq.*

4 Cæterùm per confeſſionem intereſſe taxatio non admittitur, tanquàm ſit confeſſio ſimulata, & ab illa fraudis timore lex abhor-
5 ret, quæ vſuris fomentum præſtat, *Rot. poſt 2. vol. cons. crim. Farinacc. deciſ. 331. numer. 3. & 7. coram Cardinali Lancellot. Iuniori*, & in puncto intereſſe Cambiorum, licèt ſit iurata confeſſio, docet *Capyc. Latr. obſeruat. in deciſ. 106. numer. 2. lib. 1.*

6 Niſi tale intereſſe ex alijs coniecturis, & probationibus eliciatur, vt latè dixit *Scacc. tract. de Commerc. & Camb. §. prim. quæſt. 7. part. 2. ampliat. 8. numer. 27. erga finem, & ſeq. & optimè numer. 56. ibique numer. 57. ait*, quamuis taxatio certi intereſſe inter partes facta fuerit ab initio, & ſuper quantitate emittatur confeſſio: quia nihilominus non probatur. At ſi aliundè probetur, vtique illud intereſſe vſque ad quantitatem probatam erit debitum, *vt Scacc. ibidem ſupra*, & comprobat *Alex. conſ. 27. numer. 11. lib. 4. & optimè Merlin. de Pignor. lib. 4. tit. 5. quæſt. 134. numer. 23. & 24.*

Et eſt ratio, quia intereſſe Cambiorum non debetur, niſi doceatur de literis Cambij, earumque tranſmiſſione ad nundinas, ac de reditu, & de ſolitis literis, ſeu diſpaccijs: & ſi tale intereſſe, ſeu fructus cambij fuerint ſoluti tanquàm vſurariæ prauitatis labe percepti in ſortem imputantur; quia ſine dictis requiſitis cambia dicuntur ſicca, & illicita, conſequentèr intereſſe, & fructus non debentur, *vt apertè in conſt. 118. §. 2. Pij ſant. mem. Papæ V. tom. 2. Bullar. Roman. Rot. recent. part. 9. tom. 1. coràm recol. memor. R. P. D. Bich. deciſ. 69. numer. 1. & 2. & ſignanter numer. 3. cum ſeqq. quæ eſt in recollectis per eundem Bich. deciſ. 74. Card. Celſ. deciſ. 142. numer. 6. quæ eſt etiam impreſſa deciſ. 233. numer. 9. recent. part. 11.* & ita etiam concordat docendo praxim *Rot. recent. part. 4. tom. 2. deciſ. 23. num. 1. & 2. optimè idem Bich. deciſ. 130. numer. 6. & ſeqq. tom. 1. & deciſ. 565. num. 1. & ſeqq. pluribus tom. 2.*

Ita vt procedat, etiamſi Debitor remiſerit tranſmiſſionem literarum ad nundinas, vel eas pro tranſmiſſis habuerit, vt cambia debeantur; tum quia iuſtitia cambij nundinarij conſiſtit in periculo, labore: expenſis, vera, & reali tranſmiſſione pecuniarum per literas de loco ad locum: tum ne hoc modo aperiatur via fraudibus, & vſurariæ prauitati, quæ omni iure eſt prohibita; in prohibitis enim non eſt in poteſtate partium facere licitum, quod eſt illicitum *dicta deciſ. 69. num. 21. vſque ad 26.*

Huiuſ-

Huiuſmodique ſibi locum vendicat, quàmuis Partes in ſolidatione concorditer cambia, ac ſi iuſtificata eſſent, ad certam ſummam aſcendere confeſſæ fuerint, & poſteà Debitor ſummas aliquas in cauſam cambiorum ſoluiſſet, *Bich. deciſ. 565. num. 3. dicta deciſ. 69. num. 24. 25. & 26. & num. 37. & 38. & in ſequent. num. ſubdit*, quòd vbi aliquid requirit ſcripturam, pro vt ex conſtitutione Piana cambium, ad illum, qui allegat affirmatiuam, ſpectat probare per ſcripturam, & non per confeſſionem: & quandò à Creditore non exhibentur literæ ſaltèm reditus, *Rot. par. 7. recent. deciſ. 171. numer. 1. & dicta deciſ. 565. num. 2.* negatiua eſt in probatis; quia affirmatiua ex Piana conſtitutione requirit literas, *Bich. deciſ. 130. num. 12. et ſeqq. et num. 18. verſic. Vel in omnem, erga medium, tom. 1.*

Immò niſi legitimè probetur, quòd extitetint occaſiones cambiandi, & quantum fuerit ab alijs ex cambijs perceptum, fructus loco damnorum, & intereſſe prætendi nequeunt etsì fuerint in dictam cauſam fructus percepti, ſortem extenuare dixit *Rot. poſt Salgad. in Laberynt. credit. concurrent. deciſion. 4. num. 4. et ſeqq. et deciſ. 10. numer. 3. et ſeq. et optimè Bich. deciſ. 151. numer. 10. et ſeqq. pluribus tom. 1.*

7 Ex hoc infertur, quòd pactum de ſtando
iuramento Creditoris ſuper damnis, & in-
tereſſe: vel ſi Statutum diſponat, quòd ſtetur
iuramento damnum paſſi, licèt hoc pactum,
& Statutum reſpectiuè valeat tàm in contra-
ctibus, quàm in vltimis voluntatibus: neu-
trum tamèn ſibi locum vendicat, niſi priùs
verè conſtet de damno illato: quia pactum,
8 vel Statutum huiuſmodi intelligetur; vt cre-
datur circa quantitatem damnorum tantùm:
non autèm de damno in genere paſſo; ſi-
quidèm in eo requiritur extrinſeca probatio;
nàm ex quo pars eſt Teſtis in cauſa propria
contra iuris regulas, priùs liquidè verifican-
dum eſt damnum eſſe paſſum, & poſteà pars
iuret ſuper quantitate, *Gratian. diſcept. forenſ.
cap. 772. num. 19. 20. & 21. tom. 4. Farinacc. deciſ. crimin. 91. num. 3. & ibi Add.
in lit. A. in Mediolanen. Pecuniaria Mercurij
prima Iunij 1592. coràm recolendæ memoriæ
Mellino, & Rot. coram R. P. D. Veroſpio recent. par. 7. deciſ. 239. num. 14.*

9 Ceſſat tamèn ſupradicta conuentio, ſtante dolo iurantis, *Rub. in Annot. ad deciſ. 16. num. 24. recent. par. 8. & ita intelligenda cenſeo ea, quæ prius dixit Gratian. diſcept. forenſ. 41. num. 23. & ſeq. tom. 1.*

10 Quæ iurandi facultas non tranſit ad hæ-
redes; nàm qui dat facultatem iurandi, con-
fidit de eo, cui tribuitur talis facultas: non
11 autèm de hærede, aut de alio cauſam ab
illo habenti, *Gratian. dicto cap. 772. num. 22.
23. & ſeqq.* ſubdit, quòd neque per Procu-
ratorem ad id ſpecialitèr deputatum po-
12 terit tale iuramentum præſtari, dummodò
mandatum non ſit ſpecialiſſimum ad ſic, &
ſic iurandum; ſed quomodò, & quandò hæc
13 conclusio procedat, vide latiùs apud *Ma-
reſcott. var. reſolution. libr. 2. capit. 16. per
totum.*

14 Quid dicendum erit de pacto inito ſuper quantitate, & captura cambij, vt ſtandum ſit dicto iurato Creditoris? quia latiſsimè diſcutit articulum hunc diſertiſſimus Doctor *Anton. de Amat. par. prima reſolut. 27.* ad huiuſmodi remitto Studioſum Lectorem, & faciunt etiam ea, quæ congerit, *Cenc. de Cenſ. quæſt. 75. num. 7.*

15 Infertur ſecundò, quòd Iudex abſoluendo Reum à delicto nequit Parti reſeruare ius agendi quoad intereſſe ciuile, cum non poſſit ſequi condemnatio, ad emendationem damni, niſi probato delicto ex confeſſione Rei, non autèm ex eius contumacia, vel ſi alitèr de illo conſtet, quaſi ex alia probatione, quàm per confeſſionem non oriatur officium Iudicis, *Gratian. diſceptat. forenſ. capit. 525 num. 17. & 18. tom. 3. Vermigl. conſ. 322. num. 5.*

16 Infertur tertiò, quòd dari nequeat Creditori Creditoris actio contra Debitorem ſui Debitoris etiam duobus requiſitis concurrentibus ex tribus, ſi non interueniat primùm, ſcilicèt, quòd talis Debitor fateatur debitum, *Cyriac. controuerſ. 120. num. 9. tom. 1. Surd. deciſ. 306. num. 15. Rot recent. par. 2. deciſ. 760. num. 2. Buratt. deciſ. 793. num. 4. in Annot. & in Romana Saluiani 27. Ianuarij 1666. §. Prout, coràm Reuerendiſſimo Decano, & eſt videndus Thomat. deciſ. 290. tom. 2.*

17 Infertur quartò, quòd aduerſus Præſentatum ab exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi euidentiſſima requiritur probatio ſuper proprietate alterius veri Patroni per Partis ſcilicèt confeſſionem, vel per rem iudicatam, aut per Inſtrumentum fundationis clarum, & indubitatum, cui nihil opponi poſſit, adhoc vt dici poſſit conſtare de anteriori ſtatu, & proprietate poſſeſſorium abſorbente, *Rot. penès Poſt. de manutenen. deciſ. 239. num. 2. & recent. par. 14. deciſ. 8. numer. 3. & 4.*

S V M M A R I V M.

1 *Depoſitum ex confeſſione probatur.*

2 *Depoſitum confeſſum gerit priuilegium veri, & actualis depoſiti, & impedit curſum fructuum Cenſus.*

3 *Depoſitum confeſſatum habet contra depoſitarium executionem paratam, ſicuti verum, & reale.*

4 *Et contra Dominum Cenſus procedit ipſo conſentiente, & acceptante.*
5 *Depoſitum confeſſum afficit etiam quemcumque Tertium.*
6 *Depoſiti confeſſio valet etiam parte abſente, extraindicialitèr, & enunciatiuè.*
7 *Depoſitum pro Depoſitante abſente probatur plenè Depoſitario confitente.*
8 *Depoſitum pluribus fruitur priuilegijs.*
9 *Depoſiti confeſſio incidentèr, & enunciatiuè non ſuffragatur.*
10 *Depoſitum incidentèr, & enunciatiuè confeſſatum bis, aut pluries releuat, ſicuti ſi principalitèr eſſet confeſſum.*
11 *Depoſitum principalitèr confeſſatum, aut bis, vel pluries non admittit Depoſitario exceptionem non numeratæ pecuniæ.*
12 *In Depoſito confeſſato admittitur exceptio compenſationis, & reconuentionis, ſecus, in vero, & actuali depoſito.*
13 *Depoſitum duntaxàt apparens ex confeſſione non ſufficit ad liberandum Promiſſorem, qui ſpecialitèr conuenit deponere certam pecuniarum ſummam.*

Depoſitum verùm per confeſſionem probetur.

QVAESTIO VII.

Effectus Decimus tertius.

1 **D**Epoſitum ex confeſſione probari firmat
tex. in *l. Publia Mauia, §. final. ff.
depoſit. Cyriac. contr. 347. numer. 2. tom. 2.
Io: Griuell. deciſ. dolan. Senat. 85. num. 7.
8. & 14. & Boer. conſ. 25. numer. 8. &
ſeqq.*
2 Quamquàm agatur ad impediendum curſum
fructuum cenſus, quia depoſitum confeſſionatum
habet priuilegia veri, & actualis
depoſiti, maximè contra ipſum depoſitarium,
contra quem huiuſmodi Depoſitum
3 confeſſionatum habet paratam executionem,
ſicuti verum, & reale: & abſque dubio
huiuſmodi concluſio procedit conſentiente
4 Domino cenſus, & tale confeſſatum depoſitum
acceptante, *Cenc. de Cenſ. quæſt.* 111.
à numer. 31, *vſque ad* 37.
5 Immò etiam aduerſus quemcunque Tertium
Rot. rec. p. 8. deciſ. 288. num. 5. licèt contrarium
ſentiat, *Bonac. in tract, de Cenſ. part.
2. num. 122. verſ. Depoſitum, et Bald. conſ.
455. num. 7. vol. 1.*
6 Proceditque, etiamſi confeſſio prædicta
facta fuerit Parte abſente, extraiudicialiter,
& enunciatiuè: quia plenam contra Depoſitarium
confitentem pro Depoſitante abſente
7 probationem inducit, cum pluribus gaudeat
8 priuilegijs depoſitum, *Gait. tract. de Credit.
cap. 2. tit. 3. art. 1. numer 245. & ſeqq.
pluribus* latè de materia videndus *Cardinal.
Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 10. tit.*
10. quamquàm *Griuell. eadem deciſ. 85. numer.*
9 5. referat contrarium, ſi fuerit incidentèr,
ſeu enunciatiuè facta confeſſio, *ibique num.*
12. & 13. ſubdit, niſi fuerit bis, aut pluries
geminata, in quo caſu etiam incidentèr,
10 & enunciatiuè facta nocet, & hanc
ſententiam veriorem cenſeo.

Si autèm principalitèr ſit emiſſa à *Gait.* opinione non recedo, & concordat *Mantic. ibidem numer.* 12. & 13. & *ſeq.* cui adhæret *Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 728. *numer.* 28. *tom.* 4.

11 Ita vt ſic confeſſus amplius non audiatur
opponens exceptionem non numeratæ pecuniæ
*Mantic. dicto tract. lib. 18. tit. 6. num.
42. & ſeqq. tom. 2. Pract. Papien. forma
libell. in act. hypoth. gloſ. in depoſito, & ex
cauſa depoſiti, numer. 2. & ibi Add. lit. A,
pag. mihi* 398.
12 Benè verum eſt, quòd in huiuſmodi dedepoſito
confeſſato poteſt opponi exceptio
compenſationis, & reconuentionis: ſecus in
vero, & actuali, *Barboſ. collect. D. D. in
ius Pontific. vniuerſ. cap. vlt. numer. 5. &
6. tit. Depoſit. tom. 2. & idem Barboſ. eodem
tit. in Additament. tom. 6. præcit. capit. vlt.
numer. 5.*
13 Pactum denique, ſi fuerit initum de certa
pecuniarum quantitate deponenda, nota, &
tene menti, quod non liberatur Promiſſor,
ſi depoſitum ſolummodò ex confeſſione appareat,
*Cyriac. controu. 313. numer. 13.
tom. 2. & Io: Bapt. Lup. de Vſur. §. 4.
numer. 108. pag.* 80.

SVMMARIVM.

1 *Sententia, quæ tranſitum fecit in iudicatum, retractatur, ſi abſolutus ſponte in iudicio; & non per torturam delictum fateatur.*
2 *Retractatur talis ſententia in ciuilibus, & criminalibus ſi definitiua ſit pronunciata abſolutoria.*
3 *Abſolutus tantùm ab obſeruatione Iudicij, ſi poſtmodùm extra iudicium fateatur, torquetur: Si in iudicio condemnatur.*
4 *Contrarium, ſi aduerſus confeſſionem fuerit iudicatum.*
5 *Confeſſio confirmata, & validata per ſententiam tanquam erronea nequit reuocari.*
6 *Verba in contractu in vtili prolata validam aduerſus confitentem confeſſionem reddunt.*

7 *Limita*

7 *Limita, ſi inualiditas, & nullitas contractus reſpiciat etiam verborum nullitatem, & conſequenter confeſſionis.*
8 *Die feriata in honorem Dei, ſi emittatur confeſſio, an valeat.*
9 *Teſtes iurare, & examinari an poſſint in die feriato in honorem Dei, & Sanctorum.*
10 *Strepitus iudicialis in die feriato in honorem Dei conquieſcit.*
11 *Teſtes iurati in die iuridico examinantur in die feſtiuo.*
12 *Teſtes examinantur in dicto die partibus conſentientibus.*

Abſolutus à delicto quando ex confeſſione condemnetur: at an valeat confeſſio in die feriato in honorem Dei, & Sanctorum

QVAESTIO VII.

Effectus Decimus quartus;

1 TAnta eſt vis confeſſionis, vt licèt quis ſit abſolutus: attamèn ſi ſponte in iudicio, & non per torturam fateatur delictum, & ſic abſolutionem iniuſtam, ſententia, quæ in iudicatum tranſiuit, retractatur, & poteſt abſolutus ex ſua confeſſione condemnari *Farinacc. in Prax. & Theoric. crim. partis primæ tom. 1. tit. de inquiſit. quæſt. 4. numer. 43. 44. & 45.* ait procedere in terminis defenitiuè abſoluti tam in criminalibus, quàm in ciuilibus. Sed ſi fuerit dum-
2 taxàt abſolutus ab obſeruatione iudicij, ſi poſteà delictum fateatur extraiudicialiter,
3 poterit ex hac extraiudiciali confeſſione torqueri, & ſi fatebitur, condemnabitur, non obſtante abſolutione præcedenti, *dictus Farinacc. eodem numer. 45. & ibidem ſupra, numer. 23. et ſeqq. optime Guazzin ad defenſ. Reor. tom. 1. defenſ. 32. cap. 20 per totum, vbi ampliat, declarat, et limitat.*

4 At ſi contra confeſſionem fuerit iudicatum confitenti confeſſio non præiudicat, *Farinacc. conſ. crim. 108. numer. 25. lib. 2. Borgn. deciſ. 38. numer. 5. de contract. part. 2.*

5 Secus, ſi fuerit confirmata, & validata confeſſio per ſententiam: tunc reuocari non poterit etiam tanquàm erronea *Afflict. deciſ. 44. numer. 2. et ſeqq. et ibi Apoſtill. Borgnin. dicto titul. eadem part. deciſion. 30. numer. 127.*

6 Ex verbis autèm in contractu inutili prolatis valida oritur confeſſio, *l. ſi ita ſtipulatus, 126. §. Chryſogonus, et ibi Bart. ff. de verborum obligat. Rota coram Penia deciſ. 104. numer. 6. tom. 1. et recent. part. 7. deciſ. 60. numer. 9.*

7 Niſi inutilitas, & nullitas contractus influat in nullitatem verborum: quia tunc reſultaret etiam inutilis confeſſio, adinſtar inualiditatis ſententiæ, quę licèt nulla, non concernit inualiditatem actorum, attamèn ſi defectus actorum, & proceſſus concerneret pariter confeſſionem, non valeret confeſſio, *Abb. in cap. fin. numer. 9. erga medium, de reſtit. ſpoliat.*

8 Vnde infertur, quòd ſi aliquis actus fiat in iudicio, feriato tempore; confeſſio inde reſultans non dicitur iudicialis; & eſt ratio, quia tunc non eſt iudicium: *optimè Abb. in eodem cap. fin. numer. 9. verſ. Pone, Boſſ. in Prax. crim. tit. de Confeſſ. numer. 47. Almon. Cizzz. diſcept. crim. prima numer. 262.*

Quamquàm conetur enucleare contrarium *Innocent. in cap. vltra tertiam, de Teſt. et Guid. Pap. ſingul. D. D. ſingul. 73. num. 4. tom. 1,* quibus inhærendum eſſe nequaquàm ſentio.

9 Et confirmatur à ſimili, ſcilicèt ſi Teſtes in die feriata in honorem Dei, & Sanctorum iurauerint, & depoſuerint, tunc eorum iuramentum, & depoſitio non valent, *gloſ. in Clement. Iudices, in verbo Iudices, de offic. delegat. in 6. Lanfran. de Oriano, tract. de Teſt. numer. 15. pag. mihi 459. Petr. Rebuff. de Teſt. gloſ. 10. numer. 67. apud Zilett. in recoll. de Teſt. Alex. conſ. 213. num. 4. lib. 2. Mancin. de Iurament. art. 17. numer. 10. part. 2. Philipp. de Bict. Epitom. Cauſ. Iudic. Regul. quæſt. 54. numer. 29. et Ridolph. in Prax. A. C. part. prima cap. 11, numer. 46.*

10 Immò etiamſi iurauerint die iuridico, & examinati fuerint Teſtes die feriato: quia nihilominùs non valebit eorum depoſitio, cum ſtrepitus iudiciorum tunc conquieſcat, nequeatque Iudex proceſſus fabricare, Teſteique inductos, & vt ſupra iuratos examinare, *Bart. in repetition. l. ex quacumque, numer. 6. erga finem, ff. ſi quis in ius vocat. non ier. Leon. Theſaur. For. Eccleſ. part. 2. cap. 1. tit. de iuriſdict. ordin. numer. 27. Abb. in cap. conqueſtus, in ordine 5. numer. 1. et ſeqq. ibique Barboſ. in ſua collect. D. D. numer. 1. et ſeqq. et præſertim numer. 30. et ſeqq. tit. de ferijs, tom. 1. Laym. in ſua Theolog. moral. lib. 4. tract. 7. cap. 2. num. 7. verſ. Dico non, tit. de Feſt. obſeruat. et Bonac. in Theol. moral. tit. circa tertium Decalog. Præcep. diſput. 5. quæſt. vnica punct. 2. num. 20. & 21. & præſertim ibi verb. ego vero, tom. 2.*

11 Sed contrarium, quando Teſtes ſint iurati in die iuridico, ſeù non feſto, tunc poterunt examinari die feriato, ſeu feſtiuo, tenent præcitati *Lanfranc. Rebuff. ibidem ſupra, & dict. de Bict. ibidem, num. 30. Marant. in Aduocat. Specul. tit. de Teſt. product. part. 6, numer.*

numer. 4. pag. mihi 398. & Barboſ. dicta collect. in eadem Clement. Iudices, numer. 3. de offic. delegati tom. 4. & hæc ſecunda opinio in foro A.C. ſeruatur, quam comprobat etiam *Ridolph. ibidem ſupra à numer. 47. vſque ad 70.*

12 Quicquid ſit in ferijs introductis in hominis vtilitatem, & his (Partibus tamèn conſentientibus) renunciari poteſt, & omnes ſupradicti actus exerceri valent, *Leon. Layman. & Bonac. ac Barboſ. ibidem ſupra, & Theſaur. deciſ. 39. num. 1. & Rot. recent. par. 4. tom. 2. deciſ. 343. num. 5.*

SVMMARIVM.

1 *Computorum ſolidatio reſultat ex ſola confeſſione facta inter principalem, et Adminiſtratorem.*

2 *Enunciatiua ſolidationis computorum quando peculiaritèr probet inter principalem, et Adminiſtratorem, et num. 3.*

4 *Computorum ſolidatio quando liberationem Debitoris non retractabilem, præſertim ſi ſit iurata, inducat, et num. 5. Et declaratur, et intelligitur pro vt num. 6.*

7 *Donatio, et gratificatio à principale Minore quando poſſit fieri de adminiſtratis fauore Adminiſtratoris: et quid ſi legitimam habeat ætatem? et à num. 8. vſque ad 10.*

11 *Confeſſionis effectus reſtringitur ad tempus tantum emanatæ confeſſionis.*

12 *Confeſſio de tempore antecedenti an percutiat, et probet tempus poſterius.*

13 *Hæres etiam ſimplex ex confeſſione ſui Creditoris quandò non tenetur vltrà vires hæreditarias.*

14 *Mala fides quomodò debeat eſſe, vt grauet ad fructuum reſtitutionem.*

15 *Qualibet cauſa temeraria & beſtialis, et qualis qualis occaſio poſſidendi an excuſet à fructuum reſtitutione.*

16 *Poſſeſſor cum iuramento confitens rem poſſeſſam ad alium ſpectare, et poſtmodùm perſeueret poſſidendo à dicto tempore fructus, an vero domino reſtituere teneatur.*

Intèr Principalem, & Adminiſtratorem confeſſio ſolidationis computorum an pareat liberationem, & an tempus emanatæ confeſſionis extendatur ad futurum.

QVÆSTIO VII.

Effectus Decimus quintus.

1 SOla confeſſio facta inter Principalem, &
Adminiſtratorem computa fuiſſe ſolidata
plenam inducit liberationem: immò ſola
2 enunciatiua ſolidationis computorum probat,
fidemque facit, accedente maximè geminatione
3 confeſſionum ſuper dicta computorum
ſolidatione, ex qua reſultat, vt omnia facta
præſumantur cum maiori deliberatione, *Cyriac.
controuerſ. 494. num. 16. et controuerſ. 503.
num. 30. tom. 3. Surd. deciſ. 217. numer. 14.
optimè Gratian. diſcept. forenſ. cap. 739. num.
30. et 35. tom. 4. Montan. de tutel. capit. 38.
num. 162.* & alij, quos congerit *Tondut. in
ſuis quæſtion. et reſolut. legal. tom. 1. lib. 2.
cap. 68. num. 26. et 27.*
4 Nec poterit Principalis aduerſus huiuſmodi
liberationem quatenùs iuratam audiri,
niſi probet dolum verum, & non præſumptum,
*Tondut. ibidem, num. 28. Coſt. tract.
de reintegr. diſtinct. 11.*
5 Immò non debet audiri, niſi reſtitutis
ſcripturis prius acceptis, etiamſi iureiurando
præſtito affirmare vellet coràm Iudice ſe
6 ſcripturas illas amiſiſſe, aut præ manibus non
habere, *Rot. recent. par. 4. tom. 2. deciſ. 71.
7 num. 6. et deciſ. 190.* quas ſequitur *Tondut.
eodem cap. 68. num. 29. vbi num. 30.* ait,
8 quòd in redditione computorum poteſt fieri
gratificatio, & donatio Adminiſtratori, immò,
& Tutori à Principale legitimam ætatem
habenti; cum bonis ſuis vti, & abuti
poſſit, & de illis gratiam facere, vel donare,
*vt per text. in l. calculi, verſic. Sed etſi
gratiosè, ff. de adminiſtrat. rer. ad Ciuit. pertinen.*
9 ſecus, ſi legitimam non habet ætatem, vt
benè explicabimus *infra quæſt. 12. numer. 9.
& ſeqq. lib. 2. & latè inſerendo etiàm ad alia
tractat Eſcobar. de Ratiocin. cap. 5. num. 12.
& ſeqq. pluribus.*
10 Niſi fuerit facta præuia deputatione alterius
Curatoris, *vt infra quæſt. 12. ſupracitata
num. 12.*
11 Eſt autèm aduertendum, quòd Adminiſtratoris
confeſſio probat quicquid antè per
confitentem fuerit adminiſtratum, non quod
poſteà

Digitized by Google

poſteà adminiſtratur : quia confeſſionis effe-
ctus reſtringitur ad tempus confeſſionis ema-
natæ, vt firmauit *Rot. coràm Eminentiſſimo*
Cardinali Ottbobono deciſ. 181. *num.* 5. *et* 6.
12 Conſequentèr emanata confeſſio de tempo-
re anteriori non percutit, nec probat de tem-
pore poſteriori, *Rot. coràm dicto Eminentiſs.*
Ottbobono deciſ. 194. *num.* 9.
13 Pro efficaci effectu confeſſionis nota, quod
ſi Creditor confiteatur hæreditatem N. non
eſſe ſoluendo, ex hac confeſſione non tenebi-
tur hæres vltrà vires hæreditarias, etiamſi
inuentarium non confeciſſet, *Cyriac. contr.* 5.
num. 85. *tom.* 1.

Et ſuperaddendo confeſſionis effectus, pa-
14 ritèr nota, quòd licèt mala fides pro fru-
ctuum reſtitutione debeat eſſe euidentiſſima,
ita vt nulla intret excuſatio, nullaque ratio-
ne velari poſſit, ad quàm excuſandam ſuf-
ficiat quælibet cauſa etiam temeraria, & be-
15 ſtialis, & qualis qualis occaſio poſſidendi,
ex latè firmatis per *Rot. coram R. P. D. Mer-*
lino deciſ. 687. *numer.* 9. Attamèn quandò
Poſſeſſor cum iuramento confitetur rem ad
alium ſpectare, & poſtmodum poſſidet, fru-
16 ctus à dicto tempore reſtituere tenetur vero
Domino, cum ex ſua confeſſione bona fides
ceſſet, *Rot. recent. part.* 4. *tom.* 3. *deciſ.* 615.
per totam.

SVMMARIVM.

1 *Matura cognitio mediante temporis interuallo in quolibet negotio adhibenda eſt.*

2 *Iudices non repentinas, ſed trutinatas ſententias pronunciare debent.*

3 *Sententia dicitur præcipitantèr lata, nulla, et iniuſta, ſi debita cauſæ cognitio non ſit habita.*

4 *Præcipitatio in ſententia eſt nouerca Iuſtitiæ.*

5 *Sententia ſubitò lata, non ſolùm eſt irrita, ſed fraudulenta, et non tranſit in iudicatum.*

6 *Intelligentia text. in cap. Iurgantium, de ſent. et re iudic.*

7 *Sententia præcipitantia ex quibus præciſis emergentibus reſultet.*

8 *Sententia pronunciata in termino ad dicendum contra eſt ipſo iure nulla.*

9 *Præcipitantia tempus àn, et quando reſultet expeditis terminis Iudiciarijs.*

10 *Sententia in confeſſum ſine vitio præcipitantiæ ſtatim pronunciatur.*

11 *Iudex nil aliud exequitur in confeſſum quàm condemnationem, in ciuili cauſa diſtingue.*

12 *In Criminali procedit in ſpontè confeſſum, aut conuictum.*

13 *Intellige ſeruatis prius alijs requiſitis.*

14 *Iudex moratoria cunctatione cauſam expedire debet.*

15 *Iudex expedit cauſam aliàs inſtructam coràm alio Iudice.*

16 *Iudex ſi intra temporis breuitatem inſtrui poteſt de meritis cauſæ ſine vitio præcipitantiæ cauſam dicitur iuſtè expedire.*

In Confeſſum an poſſit pronunciari præci-pitantèr ſententia.

QVAESTIO VII.

Effectus Decimus ſextus.

1 MAturam, & ad trutinam redactam co-
gnitionem in quolibet negocio adhi-
bere debemus, & ad huiuſmodi effectum tem-
pore indigemus, *Menoch. de Arbitr. quæſt.* 19.
num. 6. *lib.* 1. *Rot. recent. par.* 8. *deciſ.* 226.
num. 2.
2 Vndè Imperator *in l.* 2. *C. de ſentent. ex*
breuicul. recitan. Iudicibus præcipit ibi *Vt Iu-*
dices, quos cognoſcendi, & pronunciandi neceſ-
ſitas tenet, non ſubitas, ſed deliberatione ha-
bita poſt negotium ſententias ponderatas ſibi
anteſerant.
3 Conſequentèr in iure remanet certa regu-
la, quòd ſententia pronunciata, cauſa non
cognita, & Iudice non inſtructo, ſit ipſo iure
nulla, & iniuſta, tanquàm præcipitantèr lata:
4 cum præcipitatio in ſententia ſit Nouerca
Iuſtitiæ, *text. valdè notabilis in cap. Deus om-*
nipotens, in ordine 20. 2. *quæſtion.* 1. *& ibi*
Barboſ. in collect. D. D. tàm veter. quàm re-
cent. in ius Pontific. vniuerſ. Bart. in l. pro-
latam num. 10. *&* 11. *ff. de ſent. & interlo.*
omn. Iudic. Menoch. dicta quæſt. 19. *num.* 7.
& quæſt. 42. *num.* 2. *Antonin. de Amat. par.*
2. *reſolut.* 71. *num.* 12. *& ſeqq. Sabell. var.*
reſolut. cap. 57. *num.* 9. *Farinac. deciſ. crim.*
14. *num.* 2. *& ibi Addent. lit. A, Rot. recen.*
part. 2. *deciſ.* 123. *num.* 2. *Buratt. deciſ.* 440.
num. 6.
5 Sicque non ſolùm dicitur ſententia nulla,
ſed fraudulentèr pronunciata *Anchar. in ſuis*
quæſt. famil. par. 2. *quæſt.* 16. *num.* 13. *ibi-*
que num. 14. ſubdit ſimilem ſententiam non
tranſire in iudicatum.
6 Nec obſtat *text. in cap. Iurgantium de ſent.*
& re iudic. quia ait *ibidem Barboſ. in ead.*
collect. numer. 5. *poſt medium*, quòd dictus
textus ſit intelligendus de celeri promulga-
tione ſententiæ, poſtquàm in cauſa eſt con-
cluſum: non autem quòd cauſa non cogni-
ta, & conſequentèr præcipitantèr poſſit ſen-
tentiari, & ita *ibidem gloſ. in verbo celeri.*
7 Taliſque præcipitantia non tantùm ſibi lo-
cum

cum vendicat, ſi in vna, eademque die de
cauſa cognoſcitur, & ſententia pronunciatur,
Menoch. dicto tract. quæſt. 42. *numer.* 1. *Rot.*
dicta deciſ. 226. *num.* 1. Verùm etiam, dum
non fuerint ſeruati termini, & ordo iudicia-
rius tàm in probationibus, quàm in excep-
tionibus, vt latè tuetur *Menoch. dicta quæſt.*
19. *per totam*, & in puncto, quandò ſententia
8 fuerit lata in termino ad dicendum contra
iura, *Rot. recent. part.* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 173.
num. 9. & 10.

9 Quandò autèm expeditis terminis iudicia-
rijs conſideretur tempus præcipitantiæ, vide
Buratt. deciſ. 134. *num.* 12. & 16. & *recent.*
par. 7. *deciſ.* 7. *num*, 7.

10 At in pronunciando ſententiam in con-
feſſum talis præcipitantia non conſideratur:
cum nullæ ſint partes Iudicis niſi in condem-
11 nando, *Alex. add. ad Bart. in dicta l. pro-*
latam, in verbo, De hac planè, verſ. limi-
tat tamen, & *ſequitur Menoch. dicta quæſt.*
42. *numer.* 8.

Et hanc opinionem in ciuilibus cauſis
intelligo ſecundum ea, quæ dixi ſupra
quæſtion. 7. *effect.* 4. *numer.* 11. & *ſeqq.*
lib. 1.

12 In criminalibus autèm intelligo de ſpontè
confeſſo: cum iuſtè ferat Iudex ſententiam,
in ſponte confeſſum, aut conuictum, *cap.*
1. *cap.* 2. & 3. & *cap. notum* 10. & *cap.*
multi corriguntur 18. *in ordine* 2. *quæſt.* 1.

13 Si erunt tamèn prius ſeruata ea, quæ retuli
quæſt. 21 *num.* 39. *lib.* 3.

14 Cum alitèr Iudex ſemper moratoria cun-
ctatione cauſam examinare debeat *gloſ. in*
dicto cap. Iurgantium, eodem verbo, celeri.

15 Niſi cauſa eſſet inſtructa coram alio Iudi-
ce, vel dum intra temporis breuitatem
16 Iudex potuiſſet eſſe inſtructus *Alex. conſ.* 213.
numer. 3. *lib.* 7. *Gabr. tit. de ſenten. concluſ.*
6. *numer.* 15. *libro ſecundo Menoch. dicta*
quæſt. 42. *numer.* 9. & *dicta deciſ.* 123. *nu-*
mer. 2. & *Thomat. deciſ. March.* 50. *nu-*
mer. 123.

SVMMARIVM.

1 *Cenſus legitima creatio fit pecunia numerata,*
& fundo certis finibus deſignato.

2 *Cenſus ad Creationem ſimplex recepta pecuniæ*
confeſſio non ſufficit.

3 *Admittitur pro mera confeſſione Partis.*

4 *Confeſſio impoſitionis cenſus afficit tantum con-*
fitentem, non autem Tertium.

5 *Itavt procedat tàm ſi iudicialiter, quàm extra-*
iudicialiter talis confeſſio ſit emiſſa cum enun-
ciatiua fundi certis finibus deſcripti, & an-
nua præſtatione.

6 *Cenſus dicitur impoſitus contra debitorem, ſi*
concurrat decennalis præſtatio ſolutionis cum
vniformi allegata Cauſa cenſus.

7 *Cauſa expreſſa in actu ſolutionis inducit con-*
feſſionem veritatis cauſæ enunciatæ in præiu-
dicium enunciantis.

8 *Quid, ſi cauſa ceſſet, & concurrat ſolutio*
per ſpatium triginta, vel quadraginta an-
norum.

9 *Cenſus decennalis ſolutio cum vniformi alle-*
gata cauſa cenſus, cum ſit præſumptiua
probatio ſolutionis, tollitur à quacunque
legitima probatione in contrarium facta.

10 *Cenſus decennalis ſolutio cum predicta cauſa,*
non eſt ſufficiens, ſed plusquam decennalis
contra Tertium.

11 *Confeſſio impoſitionis cenſus probat etiam con-*
tra Tertium, ſi concurrat plusquàm decen-
nalis ſolutio cum vniformi continuata alle-
gata cauſa cenſus.

12 *Piana Conſtitutionis requiſita ſuper cenſu crean-*
do ceſſat, & cenſus ſuſtinetur, ſi fraudis ſuſpi-
cio tollatur.

13 *Cenſus àn ſuſtineatur ſine pecunia numera-*
ta, quando in creatione vigeat bancaria
cedula.

14 *Cenſus ſuſtinetur etiam non exiſtentibus requi-*
ſitis prædictis, ſi veritas impoſitionis iuſti-
ficatur.

An ex confeſſione probetur impoſitio Cenſus.

QVAESTIO VII.

Effectus Decimus ſeptimus.

1 ATtenta Conſtitutione Piana ſuper modo,
& forma creandi cenſus duo inter cæ-
tera pro cenſu quærendo exiguntur, pecunia
ſcilicet numerata, & fundus certis finibus
diſignatus, *vt ex eadem Conſtitut.* §. *hac*
igitur, cum §. *ſeq.* & *comprobat Gratian. de-*
ciſ. March. 224. *latè Buratt. deciſ.* 10. *ferè*
per totam, & *ibi Adden. Farinacc. in ſuis*
deciſion. crimin. deciſ. 10. *coram Litta in*
Eugubina Cenſus Lunæ 10. *Februarij* 1597.
in verbo, alia deciſio, & *Rot. recent. part.* 9.
tom. 1. *deciſ.* 20. *num.* 11. *vſque ad* 15. *deciſ.*
58. *num.* 3. & *deciſ.* 104. *num.* 10.

2 Ita vt ſimplex confeſſio receptæ pecuniæ
non ſit ſufficiens, *Rot. dicta deciſion.* 20. *nu-*
mer. 11.

3 Licèt admitti poſſit tanquàm mera con-
feſſio Partis, *dicta deciſ.* 20. *numer.* 16. Et
quoad præiudicium ipſius Confitentis, non
autèm Tertij *Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 22.

numer.

Digitized by Google

numer. 2. & 4. tom. 1. & ſequitur Cenc. de
Cenſ. quæſt. 43. num. 31. & 32. tàm ſi con-
5 feſſio iudicialitèr, quàm ſi extraiudicialitèr
legitimè à Debitore fuerit emiſſa ſuper cen-
ſus impoſitione in fundo fructifero certis
finibus deſignato, vel concurrat annua diu-
turna præſtatio, *vt Cenc. ibidem ſupra, à*
num. 19. vſque ad 31. & benè Buratt. dicta
deciſ. 10. num. 14. 25. & ſeq. & Fulgin. de
Iur. Emphyt. tit. de Contract. Emphyt. quæſt.
15. num. 2.

6 Et contra ipſummet Debitorem ſufficit
decennalis præſtatio, ſi ſit vniformis cum
allegata cauſa cenſus, quia tùnc præſumitur
titulus, *Cenc. de Cenſ. quæſt. 81. num. 15.*
verſ. neque tamèn, cùm verſ. ſeqq. & num. 16.
& quæſt. 90. num. 16. & eſt ratio, quia ex-
7 preſſio cauſæ ſoluendi facta in actu ſolutio-
nis inducit confeſſionem veritatis cauſæ enun-
ciatæ in præiudicium enunciantis, *Cenc. dicta*
quæſt. 81. num. 11. 12. & 13. ibique num. 16.
8 vſque ad finem videndus, quandò talis cau-
ſa non adeſt, ſed concurrit ſolutio per ſpa-
tium triginta, vel quadraginta annorum, *&*
in dicta quæſt. 90. num. 19. vſque ad finem,
ibique num. 18. refert, quòd huiuſmodi ſol-
uendi probatio cum ſit præſumptiua præce-
dentis tituli, poterit per quamlibet legiti-
mam probationem in contrarium factam
ſubuerti.

10 At contra Tertium pluſquam decennalis
vniformis ſolutio, cum prædicta cauſa cenſus
requiritur, *Cenc. dicta quæſt. 43. num. 33. &*
ſeqq. & Fulgin. dicta quæſt. 15. num. 3.

11 Sicque confeſſio impoſitionis Cenſus pro-
bat etiam contra Tertium, *Gratian. dicta*
diſcept. 22. num. 4. & Cenc. dicta quæſt. 43.
num. 32. & 33. ibique numeris ſeqq. refert
alias præſumptiones, & adminicula corrobo-
rantia impoſitionem Cenſus per confeſſionem
probati, & docet *Vulp. in Prax. for. Eccle-*
ſiaſt. cap. 19. num. 23. & 24.

12 Prædictorumque eſt ratio, quia requiſita
dictæ Pianæ Conſtitutionis ſunt inducta ad
effectum euitandi fraudes, quibus excluſis
cenſus ſuſtinetur *dicta deciſ. 20. num. 14. &*
Vermigl. conſ. crim. 129. num. 10. & ſeqq.

13 Benèque in terminis pecuniæ non nume-
ratæ, at Cedulæ bancariæ, & ad propoſi-
tum aliorum Caſuum exemplificat, *Gratian.*
dicta deciſ. 224. in Addit. num. 6. vſque ad
11. & Farinacc. in dicta deciſ. num. 17.

14 Siquidèm in huiuſmodi materia Cenſus,
ſuppoſita veritate impoſitionis, intrat gene-
ralis præſumptio pro iuſtitia contractus ex-
cluſiua fœnoris, *Buratt. dicta deciſ. 10. nu-*
mer. 2. & ibi Addit. lit. B; Et videndus
eſt caſus notabilis de pecunia exburſata, at
ſtatim reaſſumpta ab emptore cenſus, quem
docet *Thomat. deciſ. March. 242. tom. 2.* vbi
idem *Thomat. num. 8. 9. 10. & 13.* ſub-
dit, tàm in foro fori, quàm Poli ſuſtineri
cenſum ſine præſenti pecunia, quando adeſt
verum creditum. Sed huiuſmodi opinionem
amplector in Foro Poli, vt optimè *Sperell.*
part. 1. deciſ. For. Eccleſ. 28. numer. 31. &
ſeqq. & part. 2. deciſion. 163. numer. 28.
& ſeqq.

In Foro autèm Fori tùnc cenſeo locum
habere, ſi gratiosè Sanctiſſimus annuat, qui
vt pluriès ſolet reſcribere pro ſanatione,
conſtito de vero antecedenti Credito, vt col-
ligitur etiam ex dicto *Thomat. eadem deciſ.*
242. num. 13. erga fin. & egregiè Sperell. eadem
deciſ. 28. num. 29. & 30.

SVMMARIVM.

1 *Cenſus, ſeù decimarum quaſi poſſeſſio in exi-*
gendo ex vnico tantùm ſolutionis, & reſpe-
ctiuè præſtationis actu comparatur.

2 *Quaſi poſſeſſio in iure exigendi cenſus acquiritur*
ex vnico dumtaxàt actu, qui ſatis eſt pro
manutentione, etiam contra ſoluentis Hæ-
redes.

3 *Manutentio non datur vigore ſcripturæ factæ,*
abſente illo, qui ſupponitur ſoluiſſe.

4 *Manutentio ſuper iure exigendi denegatur Mo-*
naſterio, ſi poſſeſſionem, vel quaſi iuris exi-
gendi intendat ſolummodò probare ex ſuis li-
bris, niſi cum eiſdem libris Teſtium depo-
ſitio concurrat.

5 *Priuilegium nemini ita fauet, vt propriæ ſcrip-*
turæ, & confeſſioni in eius vtilitatem ſtetur.

6 *Partium confeſſioni non ſtatur ſuper cenſus*
impoſitione.

7 *Cauſa vbi requiritur ad eſſentiam actus non*
ſufficit habere pro ſubexiſtente.

Vtrùm Confeſſio de recepto apparens ſo-
lummodò ex ſcriptura facta abſente
illo, qui prætenditur ſoluiſſe,
ſuffragetur ad manutentio-
nem obtinendam ſu-
per iure exigendi
cenſus, ſeù
decimas.

QVAESTIO VII.

Effectus Decimus octauus.

1 QVàſi poſſeſſio exigendi cenſus, ſeù De-
cimas ex vnico tantùm ſolutionis, &
reſpe-

reſpectiuè præſtationis actu acquiritur *iuxta theoricam gloſ. verbo In trium Epiſcoporum, & D. D. in cap. cum Eccleſia Sutrina, de Cauſ. poſſeſſ. & propriet. Rot. poſt. Cenc. de Cenſ. deciſ. 213. numer. 1. & deciſ. 235. numer. 1. & deciſ 244. numer. 3. & deciſ. 245. num. 1. Gregor. XV. deciſ. 313.*

2 Huiuſmodi quæ quaſi poſſeſſio eſt ſufficiens pro manutentione, *vt docuit Bar. in l. ait Prætor, numer. 2. & 14. ff. vti poſſidet. Rot. poſt dictum Cenc. deciſ. 212. numer. 1. & deciſ. 235. numer. 2 Gregor. XV. eadem deciſ. 313. numer. 3. & 6.* vbi extendit etiam contra Hæredes, & Succeſſores Soluentis.

3 Sed in vim ſcripturæ factæ abſente illo, qui ſupponitur ſoluiſſe, dicta manutentio non eſt concedenda, *ad tex. in l. Lucius Titius 47. §. Tutela ff. de adminiſtr. et pericul. Tutor. Buratt. deciſ. 156. numer 1. vbi Add. numer. 14. et benè in puncto Decimarum Rot. coram R. P. D. Roias deciſ. 343. numer. 16.*

4 Vndè Monaſterio non datur manutentio ſuper iure exigendi cenſus, ſi poſſeſſionem, vel quaſi poſſeſſionem iuris exigendi intendat Monaſterium duntaxat probare ex libris Monaſterij niſi cum dictis libris concurrat Teſtium depoſitio ſuper dicta poſſeſſione, vel quaſi iuris exigendi, *vt latè Gen. de ſcript. priuat. lib. 5. tit. de libr. Monaſter. cap. 1. et 2. et optimè in dicto cap. primo numer. 36. et ſeq. Rot. poſt dictum Cenc. deciſ. 242. numer. 1. et 2. et Ric. collect. 3680. verſ. nec pariter*

5 *part. 8.* & eſt ratio eadem quia nemo in hoc priuilegiatus exiſtit, vt propriæ ſcripturæ, & confeſſioni ad ſui fauorem ſtetur, & videndus eſt *Vulp. Prax. for. Eccleſ. cap. 19. numer. 27.* Stabitur autèm ſi cum libro concurrat etiam titulus, *Rot. penes Poſt. de Manut. deciſ. 642. num. 7.*

6 Immò quandò agitur de cenſus creatione, ſi non ſit ſeruata forma Conſtitutionis Pianæ ſuper cenſibus, non ſtatur Partium confeſſioni, quia ſcriptura requiritur cum adimplemento requiſitorum præſcriptorum in eadem Conſtitutione Piana, alias contractus dicitur vſurarius: nàm vbi aliquid, ſiue cauſa requiritur ad eſſentiam actus, non ſat eſt illam habere pro ſubexiſtente, niſi verè exiſtat, & probetur, alias eſſet ſemper parata fraus legi, ſi partium confeſſioni ſtaretur *Cyriac. contr. 549. numer. 21. 22. et 23. tom. 3.* At ego non recedo à firmatis, & diſtinctis in ſupra proximo præcedenti Effectu 17.

SVMMARIVM.

1 *Hæredis inſtitutio probatur ex Teſtium ſufficienti numero in ſcriptis redactorum, et publicatorum.*

2 *Hæredis inſtitutio probatur per duos Teſtes, et Parochum.*

3 *Intellige ſi Parochus, et Teſtes vnanimitèr deponant dè toto tenore Teſtamenti.*

4 *Confeſſio non eſt inferioris conditionis quàm Teſtium depoſitio.*

5 *Confeſſio Teſtium dictis præfertur.*

6 *Hæredis ab inteſtato ſucceſſio ceſſat, ſi ſolus ipſe ab inteſtato eſſet ſucceſſurus, quando confitetur Titium fuiſſe hæredem inſtitutum in Teſtamento à Sempronio.*

7 *Et in vim ſupradictæ confeſſionis Titio an immiſſio competat?*

8 *Immiſſio prædicta denegatur, ſi congruè Iudici conſtet contra prædictam confeſſionem.*

An hæredis inſtitutio probetur per confeſſionem illius, qui ab inteſtato ſit ſucceſſurus, & vigore huius confeſſionis an detur immiſſio in vim l. fin. Cod. de Edict. D. Hadrian. tollen:

QVÆSTIO VII.

Effectus Decimus nonus:

1 PRobatur hæredis inſtitutio per ſufficientem numerum Teſtium: huiuſmodiquæ facta probatione, ſcilicèt Teſtium dictis in ſcriptis redactis, & publicatis, non denegatur hæredi immiſſio in vim *l. fin. C. de Edict. D. Hadrian. tollen. vt dixit gloſ. in dicta l. fin. in verbo Depoſitionibus, Menoch. de Arbitr. Iudic. lib. 2. cent. prima caſ. 63. numer. 4. Caſ. Argel. tract. de Acquiren. poſſeſſ. quæſt. 6 art. 2. numer. 22. vſque ad finem, & Rot. coram R. P. D. Albergato Romana hæreditatis, Lunæ prim. Aprilis 1658. §. Alij Dno, poſt medium.*

2 Immo de iure Canonico per duos Teſtes, & Parochum *iuxta tex. in cap. cum eſſes 10. et ibi Abb. Dec. et Barboſ. de teſtam. Clar. in §. Teſtamentum, quæſt. 57. Dilect. de art. teſtam. tit. 2. caut. 6. numer. 3. Mantic. de conject. vlt. volunt. lib. 2. tit. 14. num. 24. et Antonell. de tempor. legal. lib. 2. tit. de*

Annis,

Arnis; *cap.* 32. *& in dicta deciſ. coram Albergato*, 5. *fin.*

3 Dummodò tamèn Parochus, & Teſtes vnanimitèr deponant de toto tenore Teſtamenti, & de omnibus, quæ in eo continentur, vt expreſsè docet *Hond. conſ.* 26. *numer.* 7. 9. *& ſeqq. vol.* 2. *Rot. recent. par.* 6. *deciſ.* 126. *numer.* 3. 4. *&* 5. *& recent. part.* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 312. *numer.* 2. *et* 11. *et eadem part.* 9. *tom* 2. *deciſ.* 369. *numer.* 22. *et deciſ.* 372. *num* 40.

4 Verùm quia confeſſio non eſt inferioris conditionis, quàm Teſtium depoſitio; immò
5 Teſtium dictis propria confeſſio præfertur, vt diximus ſupra hoc eodem *lib. quæſt.* 1. *in fine*: & maior eſt quocumque publico Inſtrumento, *Ricc. deciſ. Archiep. Neap.* 172. *num.* 5. *part.* 1.

6 Propterèa ſi aliquis confiteatur, Titium fuiſſe hæredem inſtitutum à Sempronio cum ſolemnitatibus requiſitis, nempè confiteatur tenorem Teſtamenti, & ſolemnitates neceſſarias adhibitas, & ipſe confitens ſit ſolus
7 ab inteſtato ſucceſſurus, in eius præiudicium valet confeſſio, & competit Titio remedium ſupracitatæ *l. fin.* Secùs, ſi eſſent alij in gradu coæquali, qui ad ſucceſſionem hæreditatis Sempronij ab inteſtato eſſent admittendi, quia talis confeſſio non officit alijs ab inteſtato venientibus, etiam reſpectu portionis ipſiuſmet confitentis, vt latè, & peracutè docet *dictus Argel. eodem tractat. de acquir. poſſeſ. dicta quæſt.* 6. *art.* 3. *per totum*, vbi *nu-*
8 *mer.* 55. *et ſeqq.* ſubdit eſſe animaduertendum quòd ſi congruè Iudici conſtet contra confeſſionem, ſcilicet Teſtamentum eſſe imperfectum, minùs ſolemne, tunc ob rationes per dictum Argel. ibidem enunciatas erit deneganda immiſſio.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſum in bonis diuiſis fauore alterius ad fideicommiſſum vocati probatur ex confeſſione emiſſa in diuiſionis Inſtrumento à Grauatis inito.*

2 *Amplia tam contra ipſos grauatos confitentes, et ab eis cauſam habentes, quàm ſuperuenientes Creditores, at non huiuſmodi confeſſioni priores.*

3 *Fideicommiſſaria bona àn ex ſupplicatione data Principi probentur, ſiuè ex Inſtrumento ſubrogationis.*

4 *Confeſſio in ſcriptis facta quando emittatur cum animi deliberatione.*

5 *Fideicommiſſaria bona ex Grauati confeſſione etiam emiſſa in iudicio an probentur.*

6 *Hæres non impugnat confeſſionem ſui Authoris, nec de mendacio redarguit.*

7 *Ad fideicommiſſaria bona probanda ex confeſſione hæredis grauati quomodo confeſſio eſſe debeat.*

8 *Grauati confeſſio ſuper bonis fideicommiſſo ſubiectis non afficit, ſi verè conſtet non eſſe ſubiecta.*

9 *Erronea confeſſio hæredis grauati an inducat fideicommiſſum.*

10 *Talis confeſſio àn deſeruiat pro declaratione dubiæ mentis Teſtatoris, & in ipſius confitentis præiudicium, et num.* 11. *vbi ad alia circa obſeruantiam confeſſionis prædicta numer.* 12.

13 *Fideicommiſſum paternum in bonis inter fratres diuiſis àn reſultet ex eorum confeſſione contra ipſos, et alios, vel aliquid aliud operetur, num.* 14. *&* 15.

16 *Erroneè fideicommiſſo bona ſupponens per confeſſionem in Inſtrumento diuiſionis emiſſam quandò ab ea non recedat.*

17 *Teſtes quot, et quales requirantur ad probandam ſuppoſitionem fideicommiſſariam factam per grauati confeſſionem.*

18 *Teſtes duo ſufficiunt contra ipſummet confitentem ad probandam confeſſionem ſuper fiduciario fideicommiſſo.*

19 *Hæredis grauati confeſſio ſuper debito contracto, vel prouenienti à fideicommittente àn afficiat hæredes ſubſtitutos.*

20 *Hæres grauatus ſicuti nequit alienare, ita nec in præiudicium vocatorum confiteri.*

21 *Cætera quæ dilatare poſſunt effectus huius quæſt. vide penes Fuſar. de ſubſtitut.*

22 *Detractiones factas eſſe probatur ex confeſſione.*

Hæredis grauati confeſſio àn inducat fideicommiſſum.

QVAESTIO VII.

Effectus Vigeſimus.

1 INter Grauatos fideicommiſſo, ſi confeſſio in bonorum diuiſione emanauerit, bona diuiſa eſſe ſuppoſita fideicommiſſo, probat tàm contra Confitentes, & ab eis cau-
2 ſam habentes, quàm Creditores ſuperuenientes, non autèm huiuſmodi confeſſioni priores, *Mareſcott. var. reſolut. libr.* 2. *capit.* 12. *num.* 53. *vſque ad finem. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib.* 3. *tit.* 1. *numer.* 28. *Andreol. controuerſ.* 144. *num.* 1. *Caſtill. deciſ. Sicil.* 64. *num.* 13. *lib.* 1. *Rot. deciſ.* 693. *num.* 3. *diuerſ. part.* 1. *Caualer. deciſ.* 90. *numer.* 1. *Coccin. deciſ.* 98. *num.* 4. *et deciſ.* 120. *num.* 1. *et ſeqq. et deciſ.* 241. *num.* 3. *et* 4. *et deciſ.*

152. *num.* 1. *et ſeqq. Buratt. deciſ.* 168. *numer.* 19. *et deciſion.* 229. *ferè per totam*, *et Rot. deciſ.* 220. *num.* 3. *et deciſ.* 761. *num.* 1. *recent. par.* 1. *et deciſ.* 160. *num.* 3. *recent. par.* 5. *Rot. recent. par.* 10. *deciſ.* 98. *num.* 14. *et Rotas deciſ.* 158. *numer.* 6. *et* 7. *pag. mihi* 203. *et deciſ.* 178. *num.* 7. *pag. mihi* 224. *et par.* 13. *recent. deciſ.* 183. *num.* 11.

3 Idemque procedit, quando ſit talis confeſſio in ſupplicatione Principi data pro licentia vendendi bona, vel ſubrogandi, vel in Inſtrumentis ſubrogationum, præſertim ſi ſæpius fuerit geminata confeſſio *Grat. diſcept. forenſ. cap.* 788. *num.* 22. *tom.* 4. *Rot. coràm b. m. R. P. D. Arguelles in Romana fideicommiſſi, Lunæ* 8. *Iunij* 1648. §. *Et de exiſtentia*, *in medio* §. *Nec etiam*, *& optimè in* §. *Primò*, *quia*, ibique ſubdit, quòd huiuſmodi confeſſio benè probat, cum ſit in ſcriptis facta, quæ non ſolet emitti ſine meditatione; eo
4 magis cum ſit de re, quæ pendet ab animo confitentis.

5 Vel etiam quandò talis confeſſio fiat per modum contentioſæ iuriſdictionis, *Rot. Genuen. deciſ.* 206. *num.* 1.

6 Huiuſmodique confeſſio non poterit ab hæredibus retractari, *Cauagnol. lib.* 1. *deciſ. conſult.* 48. *num.* 62. *Buratt. deciſ.* 275. *num.* 9. *& deciſ.* 206. *num.* 21. *& deciſ.* 799. *numer.* 3. & eſt ratio, quia nequit hæres contra Teſtatoris Defuncti, vel ſui Auctoris confeſſionem venire, & illam de mendacio redarguere, *Buratt. deciſ.* 925. *num.* 4. *& in dicta Romana fideicommiſſi*, *eodem* §. *Nec etiam*, *ac Celſ. deciſ.* 220. *numer.* 4. *& deciſ.* 289. *num.* 11.

7 Prædictaque intellige vera, primò ſi confeſſio emanauerit Parte præſente, vel in iudicio, vel in ſcriptura; ſecundò, quòd non ſit facta incidentèr; & tertiò, quòd ſit clara, & certa, & indicet perſonas, quæ fecerunt fideicommiſſum, ita vt poſſit perfectè ſciri, quæ bona ſint fideicommiſſo ſuppoſita, vt egregiè firmat *Andreol. eadem controuerſ.* 144. *num.* 7. 8. *&* 9. *& ſeqq. Buratt. deciſ.* 480. *num.* 15.

8 Immò eſt animaduertendum, quòd Grauati Hæredis confeſſio non ſufficit, etiamſi expreſsè confiteatur bona eſſe fideicommiſſo ſubiecta, ſi talia verè non ſint, *Macin. de Confeſſ. cap.* 2. *numer.* 211. *& ſeqq. Caſtill. eadem deciſ.* 64. *num.* 27. *& Rot. deciſ.* 283. *num.* 16. *recent. par.* 4. *et recentior. part.* 10. *deciſ.* 98. *num.* 15. *&* 16. *ac par.* 12. *deciſ.* 168. *num.* 19. *et ſeqq.* & eſt ratio, quia confeſſio erronea Grauati non nocet, nec in-
9 ducit probationem fideicommiſſi, quandò clarè conſtet de errore, & agitur de inducendo, & probando fideicommiſſo, quod non extare clarè apparet ex lectura Teſtamenti, *Mantic. dicto lib.* 3. *tit.* 1. *num.* 28. *Andreol. dicta controuerſ.* 144. *num.* 15. *verſ. non obſtat modo*, *et controuerſ.* 218. *num.* 22. *vſque ad* 24. *et Rot. recent. part.* 8. *deciſ.* 245. *num.* 38. *et* 39. Secus, ſi adeſſet aliquod dubium fideicommiſſi, quia tunc Grauati confeſſio deſeruiret ſaltèm pro declaratione in præiudicium declarantis, *Cyriac. contr.* 584. *num.* 77 *tom.* 4.

11 Quo circumſcripto dubio, non eſt apta confeſſio inducere fideicommiſſum, vbi non adeſt, & bona eidem ſubijcere, quandò verè ſubiecta non ſunt, *Rot. in Auenionen. fideicommiſſi*, *Mercurij* 26. *Iunij* 1647. *coràm R. P. D. Veroſpio*, §. *quia prædicta*, *& in Auenionen. Saluiani* 10. *Februarij* 1651. *coràm R. P. D. Bichio*, §. *primo*, *& in Romana Cambij* 26. *Iunij* 1652. *coràm Reuerendiſſ. D. Tarraconen.* §. *Itaque*, *& Bich. deciſ.* 235. *numer.* 1. *& ſeqq. tom.* 1. *& recentior. part.* 13. *deciſ.* 71. *num.* 5. *&* 6.

12 Locumque ſibi vendicat etiam aduerſus obſeruantiam, dummodò talis obſeruantia non ſit clara, & indubitata, *Buratt. eadem deciſ.* 480. *num.* 15.

13 Benè verum eſt, quòd ſi plures Fratres inter ſe diuidant, & in Inſtrumento Diuiſionis confiteantur bona diuiſa eſſe ſubiecta fideicommiſſo Paterno, & à Patre ſubſtitutio facta fuerit in omnibus bonis: tùnc nedùm contra confitentes, ſed etiam contra vniuerſalem, & ſingularem ſucceſſorem confeſſio probabit *Seraph. deciſ.* 553. *num.* 1. *& ſeqq.* & ratio eſſe poteſt, quia dum non agitur
14 de inducendo fideicommiſſo, ſed de illo iam inducto tanquàm dubio interpretando, & declarando, vel de bonorum identitate probanda, tunc grauati hæredes inter ſe facere poſſunt, & confeſſio probat, & præiudicat, *Mantic. ibidem ſupra*, *& Andreol. in præcitatis duobus controuerſ. in ſuperius indicatis numeris*, *& Rot. coram R. P. D. Beuilaqua recent. par.* 12. *deciſ.* 330. *numer.* 20. *&* 21.

15 Niſi poſteà huiuſmodi confeſſio probetur erronea, ſcilicèt bona diuiſa non eſſe ſuppoſita fideicommiſſo, *Rot. recent. par.* 9. *tom.* 2. *deciſ.* 463. *num.* 9. *&* 11.

16 At ſi huiuſmodi bonorum diuiſio cum eadem aſſertiua fideicommiſſi effectum habuerit per tranſactionem, non ſufficit pro ea reuocanda, & reſcindenda probare errorem, niſi ſimul probetur dolus verus, & non præſumptus, *Rota dicta part.* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 160. *num.* 11. *& ſeqq.*

17 Ad hanc autèm concludentèr confeſſionem probandam, quot Teſtes requirantur, & àn exigantur conteſtes, vel ſufficiant ſingulares, & ſi ſingulares, àn cum qualitate, quòd ſint omni exceptione maiores, taliſque qualitas probari, & articulari debeat, vide ea, quæ latè ſcripſit *Andreol. eadem controuerſ.* 144. *à num.* 3. *vſque ad* 5.

18 Quid firmandum eſt, quandò confeſſio reſpicit actum proprium ipſius hæredis confitentis

tentis? veputà, dum quis fatetur Teſtatorem ſuæ fidei commiſiſſe, vt aliquid certæ perſonæ præſtaret; & tunc dicendum eſt, quòd huiuſmodi ſola hæredis confeſſio per duos Teſtes ſaltèm iuſtificata fideicommiſſum probet, vt egregiè *Tondut. in ſuis quæſt. & reſolut. legal. tom. 1. libr. 2. capit. 77. num. 31.*

19 Verùm ſi Hæres grauatus confiteatur aliquod debitum contractum, ſeu prouenìens à fidei committente: tunc hæredes ſubſtituti huiuſmodi confeſſioni ſtare non debent: quia
20 ſicuti hæres grauatus nequit alienare, minus confiteri poterit id, per quod alienatio efficietur valida, *Rot. coram R. P. D. Zarate in Romana fideicommiſſi, Veneris 7. Iunij 1652. §. Quod creditum, cum ſeq.*

21 Cætera, quæ ſuper hac materia delucidari poſſunt, vide *penes Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 501. per totam, & Thomat. deciſ. March. 164. numer. 21 Celſ. deciſ. 111. numer. 13.*

22 Vnum denique nota, quòd ſi Hæres confiteatur factas eſſe detractiones Legitimæ, & Trebellianicæ obeſt hæc confeſſio Hæredibus, & ſucceſſoribus, *vt doces Merlin. de Legitim. lib. 2. tit. 1. quæſt. 16. numer. 21.*

SVMMARIVM.

1 *Stipulatio inter abſentes non contrahitur.*
2 *Stipulationis validitas pro abſente quæ habere debeat.*
3 *Donatio facta abſenti, quæ præciſa requirat pro donationis validitate, & irreuocabilitate num. 4. et 5.*
6 *In Donatarium per Notarij ſtipulationem quæ actiones transferantur pro donationis irreuocabilitate, tam ſi agatur in merè lucratiuis, quàm onerofis num. 7. 8. et 9.*
10 *Donatio in merè lucratiuis etiam non acceptata an poſſit reuocari, modificari, aut qualificari: et redditur ratio num. 11. et 12.*
13 *Ex confeſſione extraiudiciali in ciuilibus cauſis per duos Teſtes probata parte abſente emiſſa an plena ſiuè ſemiplena oriatur probatio, et numer. 14. 15. et 16.*
17 *Confeſſio eſt ſimul faſſio, et quaſi contractus.*
18 *Confeſſio emanata parte præſente et acceptante quam probationem faciat, et contra quos, quid ſi fuerit geminata, et iurata?*
19 *Confeſſio reſpiciens fauorem præſentis an inducat acceptationem.*
20 *Eſt vera concluſio in fauorabilibus quoad ius parti quæſitum: quid vt euitetur locus reuocationi?*
21 *Probatio concludens an reſultet etiam ex confeſſione iudiciali facta parte abſente in his, quæ reſpiciunt voluntariam, et non contentioſam iuriſdictionem, et præparatoria, et non deciſoria; & quid ſi alia reſpiciat? & numer. 22.*
23 *Acceptatio Partis an requiratur in confeſſione iudiciali.*
24 *Iudicialis confeſſio an dicatur, ſi non fuerit à parte acceptata, vel per Iudicem nomine partis, etiamſi facta fuerit coram Iudice, & Notario.*
25 *Acceptatio facienda eſt in continenti: & quando dicatur in continenti, vel ex interuallo.*

Confeſſio extraiudicialis, ac etiam Iudicialis vtrum abſente parte operetur, & an requiratur acceptatio,

QVAESTIO VIII.

1 Quemadmodùm ſolida eſt in iure concluſio, quòd inter abſentes ſtipulatio contrahi nequit, *l. prim. in fin. ff. de verbor. obligat. l. optimam 14. C. de contrahen. ſtipulat. §. Item verborum, Inſtit. de inutil. ſtipulat.*

2 Niſi Notarius ſtipuletur, & acceptet pro abſente, *Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 14. tit. 26. numer. 8. tom. 2. Gabr. concluſ. prima lib. 3. numer. 95. tit. de verbor. obligat. Gratian. diſcept. forenſ. 532. numer. 3. & 4. tom. 3. & 701. numer. 10. tom. 4. & 912. numer. 12. tom. 5.*

3 Vndè Donatio facta abſenti, vt valeat, requiritur pro donatario interuentus Nuncij, vel Epiſtola Donatarij, vel interpoſita perſona acceptans pro abſente, *l. 2. §. ſed ſi quis Donatarius ff. de donat. Mantic. dict. tract. lib 13. tit. 7. numer. 3. & ſeqq. tom 2. Capyc. deciſ. 180. numer. 8. Merlin. deciſion. 692. num. 11. tom. 2. & Antonin. de Amat. reſolut. 30. numer. 1.* Vel quòd ſtipuletur Notarius pro abſente, itaùt reuocari ne-
4 queat, *Merlin. deciſ. 404. numer. 3. tom 1.*
5 Et in donatione Notarij ſtipulatio dum interuenit, ea eſt valida, & irreuocabilis etiam non conſtito de acceptatione, vel ratificatione, & per talem ſtipulatioenm transfe-
6 runtur vtiles actiones perſonales in Donatarium, itaut nec tacitè, nec expreſſè per alienationem reuocari poſſit: cum Donatarij abſentis acceptatio non ſit neceſſaria ad ac-
7 quirendum ius, & actionem in re donata ſtipulante Notario *Rot. deciſ. 428. num. 3. vſque ad 9. coram Vbaldo, recent part. 4. tom. 2. Ricc. collect. 3278. verſic. ſed ren e-ra part. 8. Rot. poſt Zacch. de obligat. camerali deciſ. 125. numer 6. & 7. et ſignanter. numer. 8. coram Caualerio.*
8 Secus autèm quoad effectum acquirendi domi-

 nium

nium, & poſſeſſionem, *Rot. dicta deciſ.* 428.
num. 8. *et deciſ.* 716. *num.* 16. *recent. part.* 4.
tom. 3. *Ricc. dicta collect.* 3278. *eodem verſ.*
Sed reuera Gratian. diſcept. forenſ. 297. *num.*
29. *et* 30. *tom.* 2. *dictus de Amat. eadem re-*
ſolut. 30. *num.* 6. *et de communi D. D. vo-*
to canonizauit Rot. poſt dictum Zacch. de obli-
gat. Cameral. coram R. P. D. Robuſterio deciſ.
123. *num.* 3. *per totam, Buratt. deciſ.* 913.
num. 6. *et deciſ.* 773. *numer.* 2. *tom.* 3. *et*
Rot. coram R. P. D. Royas in Melitana Hæ-
reditatis, Lunæ 17. *Decembris* 1646. §. *Nihil*
releuat.

9 Huiuſmodique in merè lucratiuis proce-
dunt, ſecus in onerosis, *Rot. in dicta Me-*
litana §. *fin. et latius infra, limit.* 3. *num.*
7. *et ſeqq.*

10 Immò in terminis merè lucratiuis etiam
non conſtito de acceptatione donatarij dici-
tur perfecta donatio, & non poteſt reuo-
cari, modificari, aut qualificari, ſiuè reuo-
catio fiat tacitè, ſiuè expreſsè, aut ſimplici-
ter, aut bona alijs donentur, *Gratian. diſ-*
cep. forenſ. 729. *numer.* 19. *et* 20. *tom.* 4.
et deciſ. March. 39. *numer.* 9. *Surd. deciſ.*
111. *numer.* 6. *et deciſ.* 206. *numer.* 4. 5.
et ſeqq. Baratt. deciſion. 640. *numer,* 13. *et*
11 15. quia poſſunt ſimul ſtare, quòd inuitò non
acquiratur, & tamèn acceptatio non ſit ne-
ceſſaria, cum inter impugnare, & appro-
12 bare detur medium, *Rot. apud Mancin. de*
iurament. effect. 172. *part.* 4. *numer.* 12. *et*
14. *coram Card. Seraphino et dicta deciſ.* 39.
numer. 10.

13 Sic extraiudicialis etiam confeſſio Partè
abſente in ciuilibus cauſis etiam per duos
Teſtes probata non operatur concludentèr,
ſed tantum ſemiplenam probationem facit,
l. certum, 6. §. *ſi quis abſente, et ibi Bart. nu-*
mer. 1. *ff. de Confeſſ. l. cum de indebito,*
25. §. *fin. ff. de probat. l. quoniam,* 5. *jun-*
cta gloſ. ff. de his, qui notant. infam. Nouar.
de incertorum, & malè ablator. priuileg. priuil.
47. *num.* 1. *Alex. conſ.* 24. *numer.* 40 *lib.* 2. *et*
conſ. 39. *numer.* 8. *lib.* 5. *et conſ.* 112. *nu-*
mer. 22. *lib.* 6. *et conſ.* 85. *numer.* 4. *et* 115.
num. 2. *lib.* 7. *Gratian. diſcept. forenſ.* 142.
num. 8. *tom.* 1. *Nicol. Gen. de enunciat. verb.*
lib. 2. *quæſt.* 45. *num.* 16. *et ſeqq. Mancin.*
de Iurament. part. 4. *effect.* 214. *numer.* 1.
Guttier. de Iurament. confirmat. part. primâ
cap. 54. *num.* 1. *et* 2. *et pract. quæſt. lib.* 3.
et 4. *quæſt.* 12, *num.* 2. *Ioſeph. Ludouic. deciſ.*
Peruſ. 9. *num.* 1. *Barboſ. collect. D. D. tàm*
veter. quàm recentior. in Ius Pontific. vniuerſ.
cap. fin. num. 3. *&* 10. *de confeſſ. tom.* 1.
Ricc. collect. 193. *part. prima, &* 1104. *par.* 4.
et 2203. *in princ. &* 2346. *latius de Mate-*
ria, & 2187. *in princ. part.* 6. *Gabr. tit. de*
Confeſſ. concluſ. 1. *num.* 1. *lib.* 1. *& Rot.*
recent. part, 9. *tom.* 1. *deciſ.* 3. *numer.* 24.
& in terminis Matrimonij, *Caſtrenſ. parte*
ſecunda conſil. 155. *numero ſecundo.*

14 Iunctis autèm cum dicta confeſsione ex-
traiudiciali abſente parte facta alijs admini-
culis plenè talis confeſsio probat, *Bald. conſ.*
3. *num.* 3. *&* 4. *volum.* 3. Si confeſsio ex
ſimplici fide non deſumatur. *Rot. recentior.*
par. 13. *deciſ.* 275. *num.* 15.

15 Plenaque etiam ex dicta confeſsione pro-
batio reſultat, ſi aliquis ſtipulatus fuerit, &
acceptet pro abſente, quam confeſsionem,
poſteà abſens ratam habeat, *Gabr. dicta*
concluſ. 1. *num.* 39. *lib.* 1. *Alex. conſil.* 20.
vol. 4. *dictus Gen. eodem tract. lib.* 2. *quæſt.*
prima num. 16. *Rot. poſt Salgad. in ſuo La-*
berynt. credit. concurrent. deciſ. 20. *num.* 4.
coram Cardin. Corrado, & Vermigl. conſ. cri-
min. 422. *num.* 8.

16 Immò indubitatum eſt, quòd confeſsio ex-
traiudicialis plenam inducit probationem,
quando confeſsio prædicta per Teſtes probata,
parte præſente, & acceptante emanauerit,
Seraph. deciſ. 1488. *numer.* 3. *Barboſ. dicto*
cap. fin. num. 10. *&* 11. *licèt dicto num.* 10.
teneat, quòd ſi fuerit facta parte præſente
plenam facit probationem: Attamèn mihi
videtur verius, quòd debeat fieri parte præ-
ſente, & recipiente: ita vt Parte tantùm
præſente, & non recipiente, minimè ſuffra-
getur, *Alex. conſ.* 82. *numer.* 3. *libr.* 4. *&*
conſ. 221. *num.* 28. *lib.* 6. *& benè Rot. Ge-*
nuenſ. deciſ. 70. *num.* 6. *&* 7. quia confeſ-
17 ſio eſt ſimul faſſio, & quaſi contractus, qui
non celebratur inter diſſentientes, vt dixi-
mus ſupra *quæſt. prima.*

18 Et conſequenter ſic emanata confeſſio, &
acceptata non tantùm probat contrà confi-
tentem, ſed contra eius hæredes, & Suc-
ceſſores, eoquè magis ſi fuerit geminata, &
iuramento firmata, *Rota recent. par.* 10. *de-*
ciſ. 236. *num.* 5. *&* 6.

19 Et licèt quandò tendit confeſſio in fauo-
rem Præſentis, præſumatur acceptatio ex eius
parte, *l. quod patitur, ff. mandat. dicta deciſ.*
70. *num.* 7. *& deciſ.* 128. *num.* 4. *& deciſ.*
212. *num.* 2.

20 Attamèn procedit, ad effectum vt dicatur
quæſitum ius Parti; quia tunc ſufficit factam
eſſe confeſſionem parte præſente, & maximè
ſi ſit fauorabilis: cæterùm ſi agatur quoad
reuocationem confeſſionis, tùnc niſi fuerit à
parte expreſsè acceptata, poterit reuocari,
ita diſtinguit *dicta deciſ.* 212. *numer.* 3. *&*
4. *Paul. Aemil. Gall. de except. quæ oriri*
poſſ. tàm ab inteſt. quam ex teſtam. tit. 2. *ex-*
cept. prima, parte prima numer. 12. 13. 14.
et 16. *Gutierrez de Iuram. Confirmat. parte*
prima cap. 54. *num.* 20. *et* 21. Et in hoc
differt confeſſio à ſuperius firmatis de dona-
tione lucratiua.

21 At quid firmandum eſt, ſi in iudicio emiſ-
ſa fuerit confeſſio? & reſpondendum mini-
mè ſuffragare, abſente parte, *dicta l. certum,*

in eodem

in eodem §. *Si quis abſente*, *Eugen. libr. 2. conſ. 91. num. 6. Nouar. ibidem ſupra, num. 2. Gabriel. vbi ſupra proximè, num. 3. et ſeqq. ibique num. 9.* ſubdit procedere in his, quæ ſunt voluntariæ, & non contentioſæ iuriſdictionis; vel quòad ea, quæ ſunt præparatoria, & non deciſoria iuriſdictionum, & in alijs valere confeſſionem in iudicio factam

12 Parte abſente; quàmquàm indiſtinctè ſentiat *Ricc. collect. 2346. verſ. limita ſeptimo, par. 6. et Graſſ. de exception. except. 14. num. 82.* & dicam infra in ſequenti limitatione.

13 An autèm in hac iudiciali confeſsione requiratur acceptatio, *Gbar. ibidem ſupra numer. 7.* tenet pro affirmatiua ſententia, quàm ſequitur etiam *Tondut. tract. de praeuent. iudic. par. 2. cap. 52. num. 2.* firmatque non poſſe dici iudicialem confeſsionem etiamſi coràm Iudice, & Notario ſit facta confeſsio,

14 niſi fuerit acceptata per partem, vel per Iudicem nomine partis in forma iudicij, & concordat etiam *Caſ. Argel. tractat. de Acquir. poſſeſſ. quaeſt. 2. artic. 12. num. 375. et 378. et Mancin. de confeſſ. cap. 3. artic. 1. numer. 64. verſ. et abſente*, qui tenet acceptationem prædictam faciendam eſſe in continenti; quia facta ex interuallo non releuat.

In continenti autèm quando dicatur, vide ea, quæ diffusè recenſet *Argel. eodem tract. de acquir. poſſeſſ. quaeſt. 2. artic. 15. num. 431. cum ſeqq. pag. mihi 58.*

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio extraiudicialis de æquitate canonica etiam parte abſente valet.*

2 *Niſi conſenſus vltrà citròque obligatorius in confeſſione concurrere debeat.*

3 *Extraiudicialis confeſſio per duos Teſtes conteſtes eſt probanda.*

4 *Teſtes ad probandam dictam confeſſionem debeat eſſe conteſtes de loco, ſeù cauſa, tempore, ac verbis.*

5 *Teſtes duo vt ſupra deponentes ſat eſt, vt conteſtes ſint de loco, licèt non de tempore.*

6 *Temporis identitas deducitur ex iuris præſumptione.*

7 *Teſtes duo conteſtes in ſubſtantia confeſſionis ſufficit, vt concordeat.*

8 *Teſtes tendentes ad eundem finem probant extraiudicialem confeſſionem.*

9 *Teſtes duo an requirantur ad probandam dotis promiſſa confeſſionem, et vnus an ſufficiat iuncta fama, ſiue præſumptionibus, et num. 10. et 11.*

12 *Teſtis vnus non releuat ad probandam extraiudicialem confeſſionem.*

13 *Teſtis vnus neque facit indicium in hac confeſſione probanda.*

14 *Teſtis vnus facit ſemiplenam probationem?*

15 *Teſtes plures ſingulares deponentes ſuper vna, eademque articulata extraiudiciali confeſſione in diuerſis locis, & temporibus facta, vel ſuper debito articulato an probent confeſſionem, vel debitum?*

16 *Teſtes plures ſingulares deponentes ſuper vna, eademque articulata extraiudiciali confeſſione in vnico dumtaxàt actu confiſcenti an releuent ex diuerſificatione loci.*

17 *Teſtis vnus an coniungatur cum alio Teſte deponente de veritate facti ſuper probatione dictæ confeſſionis.*

18 *Teſtis vnus de confeſſione, & alius de veritate facti vehemens facit adminiculum.*

19 *Teſtes duo etiam parte abſente deponentes ſuper extraiudiciali confeſſione coniunguntur ad plenè probandum cum vno Teſte ſuper veritate facti.*

20 *Si tamèn dicti duo Teſtes depoſuerunt ſuper vna, eademque confeſſione, ſecus eſt ſuper diuerſis confeſſionibus.*

21 *Iuramentum ſuppletiuum non datur, quandò duo Teſtes ſingulares ſuper diuerſis confeſſionibus depoſuerunt, & vnus Teſtis ſuper veritate facti, & numer 22.*

22 *Teſtes plures ſingulares quando non probant, ſaltèm deſeruiunt pro vehementi adminiculo.*

23 *Teſtes plures ſingulares iunctis alijs adminiculis probant confeſſionem extraiudicialem.*

24 *A Teſtibus conteſtibus in criminalibus ſi extraiudicialis confeſſio ſit probanda, ad quid Iudici deſeruiat?*

25 *Teſtes ſingulares in criminalibus an faciant iudicium ad torturam.*

26 *Confeſſio extraiudicialis in criminalibus per Teſtes conteſtes, vel ſingulares tendentes ad eundem finem quid aduerſus confitentem Reum operetur?*

27 *Confeſſio extraiudicialis non perſeuerata in tortura ſufficit tantum ad pœnam extraordinariam, & mitiorem pecuniariam, & procedit in maiore: ſed quid in minore? numer. 28.*

29 *Minori ſine Curatore confitenti datur reſtitutio in integrum.*

30 *Extraiudicialis confeſſio in criminalibus quando, & quomodo ſit ſaltem ſufficiens ad torturam. Et quid dicendum, ſi de crimine ciuiliter agatur? num. 31.*

32 *Extraiudicialis confeſſio etiam reuocata in iudicio ad torturam indicat.*

33 *Extraiudicialitèr confeſſus perſeuerans in iudicio non torquetur, ſed condemnatur.*

34 *Extraiudicialiter confeſſus de delicto occulto enormi, & difficiliter probando qua pœna condemnetur ex duorum Teſtium depoſitione?*

35 *Extraiudicialiter confitens delictum occultum in ampio conſiſtens condemnatur, legitima exiſtente*

Teſtis

Digitized by Google

exiſtente probatione.

56 *Extraiudicialiter confeſſus feruore iracundiæ, ioci, laſciuiæ, metus, minarum, ſiuè imprudentia cauſa non torquetur, nec condemnetur.*

37 *Extraiudicialitèr confeſſus in vim Statuti quandò torqueri poſſit, vel non.*

38 *Clericus extraiudicialitèr confeſſus in quibus caſibus torqueri poſſit, vel non.*

99 *Clericus glorioſus delicti in alterius infamiam qua pœna condemnetur.*

40 *Clericus glorioſus delicti à ſe commiſſi redditur infamis, beneficio non priuatur, ab eo ſuſpenditur.*

41 *Laicus iactans publicè denigraſſe honorem Mulieris honeſtæ eſt infamis.*

Extraiudicialis Confeſſio, quæ de iure ciuili non valet, niſi parte præſente, & acceptante an de æquitate canonica ſine dicta præſentia, & acceptatione ſubſiſtat: quot, & quales Teſtes ad huiuſmodi confeſſionem probandam requirantur in ciuilibus cauſis, & quandò valeant Teſtes ſingulares: & quid dicendum ſit in criminalibus.

QVAESTIO VIII.

Limitatio Prima.

SVpra in hac quæſtione demonſtrauimus, quòd attento rigore iuris ciuilis extraiudicialis confeſſio non valeat, niſi parte præſente, & acceptante. Aequitate autem Canonica talis rigor moderatur, quæ ſolam confitentis mentem præ oculis habens, etiam parte abſente confeſſionem extraiudicialem validam reddit, *Emanuel Soarez Theſaur. recept. Sent. lit. C, num. 226. Conciol. allgat. 8. num. 37. Alex. conſ. 245. num. 6. lib. 6. & conſ. 115. num. 2. vol. 7. Gabr. tit. de confeſſ. quæſt. 1. numer. 46. lib. 1. Gen. tract. de enunc. verb. quæſt. 1. num. 22. libr. 2. Ricc. collect. 1104. in 2. limit. par. 4. & 2203. limit. 7. & 2346. limit. 7. & 2187. verſ. & vt confeſſio par. 6. Centul. Add. ad deciſ. 9. crimin. Farinacc. lit. B, Ioſeph Ludouic. deciſ. Peruſ. 9. numer. 6. & 21. & Rot. recent. part. 6. deciſ. 87. num. 2.* vbi etiam contra confitentis hæredes.

Et eſt ratio, quia ius canonicum ſolum mentem, & non apices iuris conſiderat, *Eugen. lib. 1. conſ. 97. numer. 11. & ſeqq. Gratian. diſcept. forenſ. 909. numer. 4. tom. 5. & deciſ. March. 19. num. 4. & 5. in addition. Mareſcot. var. reſolut part. 2. reſolut. 44. numer. 4. Thomat. deciſ. March. 45 numer. 2. & 3. & deciſ. 121. numer. 6. & ſeqq.*

2 Qua attenta æquitate, ex confeſſione prædicta oritur validitas, & obligatio, *Rot. deciſ. 57. numer. 23. & deciſ. 153. num. 9. & 10. recentior. part. 8.* in his tamèn, quæ non concernunt conſenſum vltrò citròque obligatorium, vt dicam etiam hic infra Limitatione octaua, & quando non verſamur in Vrbe in vim ſtatuti, in qua ſeruatur ius ciuile, ad latè congeſta per *Gratian. eadem diſcept. 909. num. 5.*

3 Taliſque validitas, & obligatio, æquitate prædicta mediante, locum ſibi vendicat, ſi huiuſmodi confeſſio per duos Teſtes conteſtes fuerit probata, *Gratian. eadem diſcept. 909. num. 3. & ſeqq. & deciſ. March. 139. numer. 1. & 2. Ricc. deciſion. Cur. Archiep. Neap. 35. num. 2. parc. 1. Conciol. eadem allegat. 8. num. 38. & 39. Rot. deciſ. 158. num. 11. verſ. Quod ſaltem recent. par. 1. & deciſ. 406. num. 3. recent. par. 2. & deciſ. 113. num. 9. verſic. Vnde licèt iſta confeſſio, & deciſ. 136. num. 4. verſ. Satis eſt, & deciſ. 256. num. 2. verſic. Quæ confeſſio, recent. part. 5. tom. 1. Duran. deciſ. 188. num. 1. & 2. Penia deciſ. 118. num. 7. & 8. & deciſion. 430. num. 5. Caualer. deciſ. 283. num. 1. Seraph. deciſ. 1471. num. 3. Coccin. deciſ. 366. num. 4. & deciſ. 407. num. 5. & deciſ. 110. num. 10. Gergor. XV. deciſ. 408. num. 2. Rot. poſt Salgad. in Laberynt. credit. concurrent. coram Cardin. Corrado deciſion. 20. num. 5. & 6. Barboſ. in collect. D. D. cop. fin. num. 3. tit. de confeſſ.* vbi plures (vt de more tanti Doctoris) *allegando D. D. & deciſiones*, docet,
4 quòd licèt duo hi Teſtes de confeſſione extraiudiciali teſtificantes debeant eſſe conteſtes de loco, ſeù cauſa, ac tempore, & verbis, & concordat etiam *dictus Conciol. eodem allegat. 8. num. 39. & allegat. 88. num. 9. Gratian. diſcept. forenſ. 144. num. 10. tom. 1. Buratt. deciſ. 113. num. 35. & ibi Add. lit. C. Rot. recent. par. 2. deciſ. 406. num. 3. & deciſ. 700. num. 33. & deciſ. 711. num. 3. & recent. par. 6. deciſ. 214. num. 12. Seraph. deciſ. 1029. num. 11. tom. 2.* & etiam in terminis criminalitatis *Vermigl. conſ. crimin. 33. num. 3. Intrigliol. deciſ. Sicil. 40. num. 68. lib. 1.*

5 Sufficit tamèn, *vt Barboſ. ibidem ait*, quòd teſtes conteſtes ſint de loco, quamquam non de tempore: quia identitas temporis de-
6 ducitur ex iuris præſumptione, immò ſubdit idem Auctor ſufficere, vt Teſtes in ſub-
7 ſtantia confeſſionis probandæ conueniant, etiamſi in cortice verborum diſcordare videantur, & inhæret *Ricc. collect. 3742. verſ. bonè verum eſt, part. 8.*

Non

8 Non obſtante *Gratian. contrarium tenente*
tom. 5. diſcept. forenſ. 909. num. 2. & 3.
cum ſatis ſit, vt Teſtes tendant ad eundem
finem, iuxtà diſpoſitionem *l. qui ſententiam,*
16. Cod. de pœn. & latè Farinacc. de Teſt.
quæſt. 64. num. 146. cum ſeqq. Gratian. ea-
dem diſcept. 144. num. 56. Ioſeph. Ludouic.
par. 1. decíſ. Peruſ. 9. num. 9. & 14.
9 Duoque Teſtes conteſtes requiruntur, etiam
quando agitur de confeſſione dotis promiſſæ
probanda, abſente parte facta, cum vnius de-
poſitio neque faciat aliquod inditium, *Gra-*
tian. diſcept. forenſ. 753. num. 13. 14. & 18.
tom. 4.
10 At *Cala de modo articul. & proban. gloſ.*
vnica, §. 2. tit. de prima ſpecie probat. quæ
fit per Teſtes, num. 64. pag. mihi 152. tenet
ſufficere vnum Teſtem iuncta fama, ſiue iun-
ctis præſumptionibus, & coniecturis.
11 *Gratian.* autèm *dicta diſcept. 753. num. 18.*
declarat huiuſmodi opinionem procedere in
dotis tantùm reſtitutione, in qua ſufficiunt
leuiores probationes, & coniecturæ; ſecùs in
promiſſione, in qua probationes debent eſſe
legitimæ: cum in materia probatoria dotis
promiſſæ non reperiatur in iure ſpeciale
priuilegium.
12 Conſequentèr reſultat in iure clara con-
cluſio, quòd ad probandam confeſſionem
extraiudicialem vnus Teſtis ad nihilum ſuf-
fragatur; cum ſint de neceſſe in hac confeſ-
ſionis materia teſtes conteſtes, *Gratian. dicta*
diſcept. 753. num. 14. & 15. & diſcept. 909.
num. 2. dictus Conciol. allegat. 46. num. 21.
Gregor. XV. decíſ. 238. numer. 12. & 517.
num. 26. Coccin. decíſ. 297. num. 1. Mantic.
decíſ. 179. num. 6. Itaut vnus tantùm Teſtis
13 neque faciat iudicium, *Cornazzan. decíſ. Lu-*
cenſ. 13 numer. 13. Buratt. deciſion. 341. nu-
mer 2. & ibi Annotat. litt. B, & eadem
Annot. ad eundem Buratt. deciſion. 113. nu-
14 *mer. 41.* Quamquàm ſecundùm *Ciroch. ſen-*
tentiam diſcept. 78. num. 62. huiuſmodi vni-
cus Teſtis faciat ſemiplenam probationem.
15 Cæterùm ſi plures, & diuerſi Teſtes non
conteſtes, qui ſe inuicèm non nominarunt,
& conſequentèr ſingulares extraiudicialem
confeſſionem reiteratam probarent, quando
actus eſt multiplicatiuus, qui poteſt fieri in
diuerſis locis, & temporibus, vtputà dùm
articulatur vna, & eadem confeſſio in diuer-
ſis locis, & temporibus facta, vel articula-
tur debitum, ſiuè dum vnus Teſtis intendit
deponere de vna confeſſione, & alius de
alia confeſſione ſuper vno, eodemque nego-
tio, vel debito in diuerſis locis, & tempo-
ribus facta: quia hæc dicitur ſingularitas ac-
cummulatiua, coniungitur ad plenam facien-
dam probationem in hac extraiudiciali con-
16 feſsione; ſecus eſt, ſi agatur de articulan-
do, & probando vnico tantùm actu in ſpe-
cie, ſcilicèt de vnica, & eadem confeſsio-
ne, & non de reiterata: quià tùnc teſtes
ſingulares ex diuerſitate Loci ſunt repellen-
di; cum agatur de vnico dumtaxàt actu,
& ſic Teſts variantes circa locum, vel non
ſe inuicem nominantes minimè coniungun-
tur; quia talis ſingularitas non dicitur ac-
cumulatiua, & admminiculatiua, ſed obſtatiua,
& diuerſificatiua, ex qua teſtes inuicem con-
trariantur, & nullum probationis gradum fa-
ciunt in delucidanda extraiudiciali confeſsio-
ne, *Farinac. dicto tract. de teſtib. ead. quæſt.*
64. num. 131. & 143. cum ſeq. Cyriac. con-
trouerſ. 623. num. 1. tom. 4. Conciol. allegat. 8.
num. 42. Ioſeph Ludouic. eadem decíſ. 9. nu-
mer. 10. 11. & ſeqq. pluribus, Gratian. de-
ciſ. March. 139. a num. 5. vſque ad 9. Tho-
mat. decíſ March. 45. à num. 4. vſque ad 6.
Ricc. collect. 2203. verſ. quod tamèn procede-
re, par. 6. optimè Rot. recentior. par. 7. de-
ciſ. 197. num. 10. 11. & 12. & part. 10.
decíſ. 103. num. 25. & 26.
17 Si autem huiuſmodi extraiudicialis confeſ-
ſio probatur per unum Teſtem, non con-
iungitur cum alio Teſte deponente de verita-
te facti, ſignanter ſi facta ſit confeſſio par-
te abſente, *Conciol. allegat. 46. numer. 23.*
& 24.
18 Bene verum eſt, quòd licet per vnum Te-
ſtem de confeſſione, & alium de veritate
facti non inducatur plena probatio, induci-
tur tamèn vehemens adminiculum, ſiue ſe-
miplena probatio, *Farinacc. eadem quæſt. 46.*
num. 126. & 127.
19 At ſi duo Teſtes ſingulares, qui ſaltem
probant ſemiplenè, deponerent de confeſſio-
ne extraiudiciali, etiam parte abſente facta,
& adeſſet alius Teſtis ſuper veritate facti;
tunc dictus Teſtis ſuper veritate coniungitur
cum dictis duobus Teſtibus ſingularibus ſu-
per confeſſione deponentibus, & plena de-
biti probatio reſultat, *Farinacc. eadem quæſt.*
64. numer. 125. Conciol. dicta allegat. 46.
numer. 25. Cyriac. contr. 633. numer. 4. 5.
& 6. ac ſeqq. tom. 4. Ricc. dicta collect. 2203.
verſ. vltimò, Surdus qui peracutè decíſ. 12. per
totam.
20 Intellige, ſi dicti Teſtes depoſuerint ſuper
vna, eademque confeſſione, ſcilicet ſuper
vno, eodemque facto: ſecus, ſi ſuper diuerſa
confeſſione, & diuerſis factis: quia tunc dictæ
duæ ſemiplenæ probationes non coniungun-
tur cum Teſte de veritate facti; cum ex hu-
iuſmodi reſultet ſingularitas diuerſificatiua,
& non accumulatiua, *Cyriac. contr. 91. num.*
23. 24. tom. 1. Gratian. diſcept. forenſ. 144.
à numer. 51. vſque ad 62. tom. 1. ibique
21 *num. 61. et ſeq.* in huiuſmodi caſu ſubdit,
excludi iuramentum ſuppletiuum.
22 Et quando per plures Teſtes ſingulares
non concludenter, adminiculatiuè tamen
probata remanet extraiudicialis confeſſio;
nempè huiuſmodi Teſtium ſingularitas de-
ſeruiet

ſeruiet pro vehementi adminiculo *Conciol. allegat.* 8. *numer.* 36. *& ſeqq. & numer.* 43. *Andreol. controuerſ.* 49. *numer.* 1. *Buratt deciſ.* 289. *numer.* 6. *&* 7. *& deciſ.* 341. *num.* 1. Et datur iuramentum in ſupplementum iuxta terminos allegatos pet *Gratian. deciſion. March.* 36. *numer.* 6. *& Caſtrenſ. vol.* 1. *conſ.* 193. *numer.* 2.

23 Alijs autem concurrentibus adminiculis etiam à Teſtibus ſingularibus probatur extraiudicialis confeſſio *Seraph. deciſ.* 1029. *numer.* 11. *&* 12. *tom.* 2. *Ciroech. diſcept.* 75. *numer.* 21. *Add. ad dictam deciſ.* 341. *lit. A, & B. Buratt. dicta deciſ.* 113. *numer.* 41. *& deciſ.* 228. *numer.* 4. *& Rot. recent. par.* 6. *deciſ.* 87. *numer.* 4. *ibique numer.* 5. ſubdit procedere non tantùm ad effectum probandi, ſed etiam inducendi obligationem, eoque magis, ſi eſt talis confeſſio liberatoria, *Ricc. dicta collect.* 3742. *verſ. vltimo.*

24 Ea, quæ ſuperius diximus, procedunt in ciuilibus: nam in criminalibus ſiue parte præſente, ſiue abſente extraiudicialis eſſiciat confeſſio, & legitimè probetur, facit ſolum indicium ad torturam contra confitentem, *Barboſ. dicto cap. fin. numer.* 10. *verſ. Intellige, Gabr. dicta concluſ. prim. numer.* 53. *Clar. in Prax. crim. lib.* 5. §. *fin. quæſtion.* 21. *verſ. Confeſſio extraiudicialis, & quæſtion.* 55. *in princ. Farinacc. conſ. crim* 25. *num.* 43. *& ſeq. lib.* 1. *Spada conſ.* 96. *num.* 8. *& cons.* 105. *numer.* 16. *lib.* 1. *Ricc. collect.* 2205. *verſ. quinto limita, & collect.* 2346. *limit.* 5. *par.* 6. *latè Guazzin. ad defenſ. Reor. defenſ.* 32. *cap.* 33. *numer.* 1. *& cap.* 34. *numer.* 1. *tom.* 1.

25 Indiciumque non elicitur, ſi huiuſmodi confeſſio probetur à Teſtibus ſingularibus, quia in criminalibus non coniunguntur Teſtes ſingulares, *Farinacc. dicta quæſt.* 64. *numer.* 145. *vbi numer.* 146. *& ſeq.* ſubdit, niſi Teſtes ſingulares tendant ad eundem finem, aut verſemur in terminis *l. qui ſententiam*, 16. *C. de pæn. & videndus eſt etiam Vermigl. conſ. crim.* 13. *numer.* 12. *& conſ. crimin.* 74. *numer.* 15. *&* 333. *numer.* 4. *&* 5.

26 Immò procedit noſtra concluſio, etiamſi talis confeſſio alijs coniecturis, & veriſimilitudinibus ſit adminiculata; quia tantùm ſatis eſt vt confeſſus ex hac confeſſione poſſit cogi ad perſeuerandum in tortura, & ſic non data perſeuerantia, non eſt ſatis ad condemnandum, *Farinacc. in Prax. & Theoric. crim. part.* 2. *tom.* 1. *tit. de Reo confeſſ. & conuict. quæſt.* 82. *regul.* 1. *numer.* 3. *&* 4. *& eadem quæſt. regul.* 2. *numer.* 23. *ibique eodem numer.* 4. ait quòd dum hæc confeſſio non fuerit perſeuerata in tortura,
27 deſeruiet ad imponendam pœnam extraordinariam, & mitiorem pecuniariam, & ſic concordat etiam *dictus Guazzin. eodem tom.* 1. *defenſ.* 32. *cap.* 33. *numer.* 1. *verſ. Niſi tamen.*

28 Prædictaque locum ſibi vendicabunt tam contra Maiorem, quàm contra Minorem ſine Curatore confitentem, ſi cum dicta Minoris confeſſione veriſimilitudines concur-
29 rant, licèt Minoti ſuccurratur mediante reſtitutione in integrum, *Farinacc. dicta quæſt.* 82. *& regul.* 2. *numer.* 24. *et* 25. *Guazzin. dicta defenſ.* 32. *cap.* 34. *numer.* 4.

30 Et extenditur concluſio, non tantùm, ſi facta fuerit Parte præſente, & acceptante extraiudicialis confeſſio, quia nihilominùs ſufficiet tantùm ad tortutam, niſi vltra præſentiam tot alia concurrant, vt omnibus ſimul iunctis, dicatur de crimine liquere, *Clar. eodem* §. *fin. dicta quæſt.* 55. *verſ. Vnum tamèn Maſcard. de probat. lib.* 1. *concluſ.* 349. *poſt numerum primum verſ. ſed quòd tantum et numer.* 2. *et ſeqq. et concluſ.* 346. *numer.* 6. *verſ. contra tamèn, Farinacc. eadem quæſt.* 82. *et regul.* 1. *numer.* 6. *et* 12. *ibique in medio dicto numer.* 12. ait, niſi
31 de crimine ciuilitèr ageretur, quia tunc plene probaret, *Guazzin. dicta defenſ.* 32. *cap.* 33. *numer.* 1. *verſ. quæ opinio.*

32 Verum etiam, ſi in iudicio talis confeſſio ſit reuocata, facit tamen indicium ad torturam, ea potiſſimùm tatione, quia ſi extraiudicialiter confeſſus perſeuerat in iu-
33 dicio ſuper eadem confeſſione, non eſt opus tortura, ſed condemnatione, ſecus, ſi præuia reuocatione doceat de errore, *Clar. dicta quæſt.* 21. *eodem verſ. Confeſſio extraiudicialis, poſt medium, Farinacc. dicta quæſtion.* 82. *regul.* 2. *numer.* 28. *et Guazzin. dicto cap.* 34. *numer.* 7.

34 Eſt tamèn animaduertendum, quod extraiudicialis confeſſio, ſi agatur de delicto occulto, enormi, & difficilis probationis, in quo veritas clariùs haberi nequeat, ſi tunc hæc extraiudicialis confeſſio duobus Teſtibus probetur, & vndique veriſimilibus argumentis, & præſumptionibus ſit fulcita, erit legitimè probata, poteritque confeſſus puniri pœna ordinaria, ac ſi in iudicio fuiſſet confeſſus, & multò magis ſi confeſſio ſit geminata, *Foller. in ſua pract. crim. in* 2. *partis* 3. *part. in verbo, etſi confitebuntur, circa finem Maſcard. de probat. Concluſ.* 340. *numer.* 24. *et* 38. *et Concluſ.* 497. *numer.* 16. *Baiard. ad Clar. quæſt.* 55. *ſupra citata num.* 2. *Grivell. deciſ. dolan.* 93. *num.* 6.

35 Immò dum agitur de delicto in animo conſiſtente, vtputà in crimine hæreſis, ſola extraiudicialis confeſſio legitimè probata, ſatis eſt ad delicti probationem, vt exemplificat, & inferendo ad alia ampliat *Guazzin. ad defenſ. Reor. tom.* 1. *defenſ.* 32. *cap.* 33. *numer.* 8. 9. *et* 10.

36 Niſi talis extraiudicialis confeſſio, ſicuti etiam & iudicialis emanauerit iracundiæ calore,

calore, loci, laſciuiæ, minarum, metus, & aduerſarij perſuaſionis cauſa; Quia ſicuti ad condemnandum non releuat, ita nec ad faciendum indicium, *Farinacc. eadem quæſt. 82. numer. 36. 37. et ſeqq. Guazzin. dicta defenſ. 32. cap. 34. numer. 10. verſ. idemque erit.*

37 Minimèque ex huiuſmodi extraiudiciali confeſſione inditium reſultabit ad torquendum, quando vigeat ſtatutum diſponens, vt tortura inferri nequeat, niſi contra Reum aliquod adſit indicium proximum delicto: & eſt ratio, quia confeſſio extraiudicialis eſt indicium remotum à delicto, *Guazzin. dicta defenſ. 32. cap. 34. num. 8.*

38 Nec Clericus ex ſua extraiudiciali confeſſione legitimè probata torqueri poterit, niſi vltra confeſſionem præcedat diffamatio, etiamſi cum dicta confeſſione concurrent mille indicia *Rodoan. de ſimon. 4. part. cap. 7. numer. 11. verſic. Secundò fallit. Farinacc. locis, ſupra allegatis, et Guazzin. dicta defenſ. 32. cap. 34. numer. 11. et Cyriac. contr. forenſ. 605. numer. 29. et ad alia numer. 38. et 45. tom. 4.*

At ſi confeſſio extraiudicialis in iudicio
deducatur tumquàm delictum particulare, &
39 de per ſe, vtputà quia Clericus de delicto
ſe extollat, & glorietur, præſertim ſi talis
gloratio tendat in alterius infamiam; tunc ta-
lis confeſſio ſufficit ad inponendam aliquam
pœnam extraordinariam Iudicis arbitrio, ſi
tamen fuerit legitimè probata per duos Te-
ſtes, vt clarus eſt *tex. in cap. Quam ſit gra-
ue 9. et ibi Barboſ. numer. 3. et ſeqq. de
exceſ. Prælat. Menoch. de arbitr. lib. 2. caſ.
331. numer. 2. et ſeqq. Farinacc. dicta quæſt.
82. numer. 22. Guazzin dicta defenſ. 32. cap.
33. numer. 6. verſ. ſi vero confeſſio poſt me-
dium, vbi Farinacc. eodem numer. 22. in fi-
40 ne verſ. vtrùm contrà*, ſubdit, quòd licèt
ex huiuſmodi confeſſione ſortiatur Clericus
infamiam facti, beneficio tamen non priuatur,
ſed ab eo ſuſpenditur, vel ei iniungitur pur-
gatio canonica, & ita latè *idem etiam Bar-
boſ. ibidem ſupra.*

41 Extende etiam ad laicum data Mulieris honeſtate, ac legitima concurrente probatione per duos Teſtes, *Guazzin. dicta defenſ. 32. cap. 33. eodem verſ. ſi vero, in princ.*

SVMMARIVM.

1 *Extraiudicialis confeſſio etiam Parte abſente fauore Pij loci, & cauſa Pia valet contra confitentem, et eius heredes.*

2 *Extraiudicialis confeſſio, ſi agatur de Vſuris, et male ablatis, valet abſente parte.*

3 *Donatio fauore Pij loci, et Cauſæ piæ non acquiritur, niſi ex ſtipulatione Notarij, vel alterius acceptatione.*

4 *Contrarium verius: quia fauore Animæ, et loci Pij Deus acceptat.*

Abſente Parte, & non acceptante an acquiratur ius in confeſſione extraiudiciali fauore Cauſæ, & Loci Pij.

QVAESTIO VIII.

Limitatio Secunda.

1 Poſtpoſitò Iuris ciuilis rigore, ac extra terminos æquitatis canonicæ loquendo tàm in huiuſmodi Limitatione, quàm in ſubſequentibus reſolutiuè dico, quòd extraiudicialis confeſſio ad fauorem Pij Loci, ſeù Cauſæ Piæ emanata parte etiam abſente contra confitentem, & eius hæredes valet, *Paul. Æmil. Gall. de except. quæ oriri poſſunt tam ab inteſt. quàm ex Teſt. tit. 2. except. 1. part. 1. num. 24. et 25. Guttier. de iurament. confirmat. par. prima cap. 54. num. 3. Tiraq. de Priuileg. Piæ Cauſæ, priuileg. 116. Rot. poſt Salgad. in Laberynt. Credit. concurrent. deciſ. 20. num. 5. 6. et 7. Rot. deciſ. 87. num. 2. coràm Vbaldo, et 466. num. 1. recent. par. 6.*

Præſertim ſi ſit geminata, *Rot. recentior. part. 3. deciſ. 218. num. 5. et 460. num. 2. et part. 4. tom. 1. deciſ. 157. numer. 2. Barboſ. collect. D. D. in cap. fin. num. 10. de confeſs. tom. 1. et Rot. recentior. part. 11. deciſ. 63. num. 7. et 8.*

2 Idemque, ſi agatur de vſuris, & malè ablatis, *Bald. conſ. 473. num. 3. erga finem, volum. 3. Thomat. deciſion. March. 121. numer. 8.*

3 Quod non videtur procedere in donationibus: ſiquidem, vt Pio Loco abſenti acquiratur donatio, debet interuenire ſtipulatio Notarij, & ſic non eſt de neceſſe acceptatio, *Ricc. collect. 43. verſ. Sed quid part. 1.* Secus, ſi non interueniat ſtipulatio Notarij, ſed alterius, *Gratian. diſcept. forenſ. 575. numer. 1. et ſeqq. tom. 3.*

4 Contrarium verius, & ſeruandum tenet idem *Gratian. diſcept. forenſ. 895. numer. 77. et 912. num. 28. tom. 5.* vbi redditur ratio, quòd fauore Animæ, & Piæ cauſæ Deus pro Eccleſia, & Loco Pio abſente recipit.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Iurata confeſſio extraiudicialis an probet, et reuocari poſſit emanata Parte abſente.*
2 *Nemo poteſt venire contra proprium Iuramentum.*
3 *Parti etiam non præſenti ſuffragatur confeſſio extraiudicialis iurata.*
4 *Deus in contractu iurato gerit vices Teſtis, et pro abſente recepit.*
5 *Iuramento promiſſorio vallata confeſſio extraiudicialis valet etiam parte abſente.*
6 *Iurata confeſſio extraiudicialis parte abſente, an valeat tam ex parte confitentis, ſeù promittentis, quàm fauore illius, cui fuit facta promiſſio, ſeù confeſſio.*
7 *Abſens inuitus an obligetur, et acquirat.*
8 *Donatio mera lucratiua iuramento firmata nequit à Donante reuocari.*
9 *Donatarij ſcientia, et patientia in merè lucratiuis, an ſatis ſit ad acquirendum irreuocabiliter.*
10 *Donatio quando dicatur lucratiua.*
11 *Donatio iurata quando indiſtinctè obliget ad obſeruantiam.*
12 *Donatio ex Notarij ſtipulatione, vel exiſtente in Donatione obligatione Camerali, an, et quandò reſultet irreuocabilis.*
13 *Donatio iurata an indigeat ſtipulatione Notarij pro acquirendo iure abſenti.*
14 *Donatio iurata in Deum dirigitur præſentem, et recipientem pro abſente.*
15 *Donatio Onéroſa, vel mixta an requirat acceptationem, et ratificationem Donatarij, vt non ſit locus reuocationi.*
16 *Donantis iuramentum quando obliget irreuocabiliter donantem.*
17 *Contractus vltrò citroque obligatorius vtriuſque Partis eo ſenſum requirit.*
18 *Conſenſus quid ſit, et an ſuppleri, et præſtari poſſit à Notario, et num. 19.*
20 *Voluntatis ea, quæ ſunt, à Perſona non ſeparantur.*
21 *Scientia, et patientia præſumpta quando deſeruiat, vel ne loco acceptationis, & qualis eſſe debeat in donationibus, vt non ſit locus reuocationi, et à num. 22. vſque ad 24.*
25 *Alterius præſentia in ratificatione merè lucratiuorum an requiratur, & declaratur, numer. 26.*
27 *Acceptatio in merè lucratiuis ex quibus probetur, & an ſufficiat vnus Teſtis etiam ſingularis, num. 28.*
29 *Scientia rei donatæ fauore Donatarij ex quibus præſumatur, & inducta cenſeatur, & num. 30.*
31 *Iurata confeſſio extraiudicialis parte abſente an valeat.*
32 *Iuramentum dicitur interpoſitum in fauorem principaliter contrahentis.*
33 *Iurata confeſſio extraiudicialis in quorum præiudicium quærat Tertio abſenti actionem.*
34 *Confeſſio facta in Capitulis in Inſtrumento inſerto contentis an dicatur iurata.*
35 *Iurata confeſſio extraiudicialis ſi probat in ciuilibus, an plene etiam in criminalibus.*

Iurata confeſſio extraiudicialis quando probet, vel ne parte abſente.

QVAESTIO VIII.

Limitatio Tertia.

1 IVramento dum vallata eſt confeſſio etiam parte abſente plenè probat, & nequit re-
2 uocari: quia contra proprium iuramentum venire nemo poteſt; quamquàm Pars non reperiatur præſens ad recipiendum iuramen-
3 tum; cum præſentia Dei, quæ reſultat ex dicto iuramento, ſuppleat pro abſente, & abſens pro præſente recipitur; cum Deo præſtitum
4 iuramentum intelligatur: conſequenter Deus in contractu iurato gerit vicem Teſtis, & Teſtis dicitur, & pro abſente recipit, *Paul. Aemil. Gall. de except. quæ oriri poſſunt tam ab inteſt. quam ex Teſtam. tit. 2. exception. 1. part. 1. num. 18. vſque ad 21. Gabr. tit. de Confeſs. lib. 1. concluſ. prima num. 41. Barboſ. collect. D. D. cap. fin. num. 3. & 4. & num. 10. erga finem, de Confeſs. tom. 1. Alex. conſ. 85. numer. 4 & 5. lib. 7. Cancer. var. reſolut. cap. 7. tit. de pact. num. 349. tom. 3. Guttier. de iuram. confirmat. part. prima cap. 54. numer. 16. & ſeqq. Mancin. de iuram. part. 4. effect. 214. num. 2. Ricc. collect. 2203. verſ. Limitatur primò, & 2348. part. 6.*

5 Intellige primò, ſupradicta procedere in iuramento promiſſorio, quod Deo præſtatur, vt docet *Antonin. de Amat. var. reſolut. par. prima, reſolut. 30. numer. 9.* etiam contra iurantis Hæredem, *Bich. deciſ. 636. num. 7. & 8.*

6 Intellige ſecundò ex parte confitentis, & promittentis: ſecùs ex parte illius, cui fuit facta promiſſio, ſeù confeſſio, & eſt ratio,
7 ne abſens inuitus obligetur, aut acquirat, *Cancer. dicto cap. 7. tit. de Pactis num. 350. tom. 3.* Et hoc verum dumtaxàt ſi confeſſio tendat ad obligandum, ſecus ad rei geſtæ probationem fauorabilem, ſcilicèt in merè lucratiuis; quia tunc Partis præſentia non requiritur ad acquirendum ius abſenti, *Mancin. de confeſs. cap. 1. num. 42.*

Et cor-

8 Et corroboratur hæc ſecunda intelligentia
à ſimili, vtputà. dùm donatio eſt iurata,
nullumque onus, ſed lucrum contineat re-
ſpectu Donatarij: tunc nequit à Donante
reuocari, etiamſi non ſequatur expreſſa Do-
natarij acceptatio, cum ſcientia, & patientia
9 donatarij ſufficiat ad acquirendum; & reſpe-
ctiuè ad ligandum Donantem, ne tacitè, vel
expreſsè poſſit donationem reuocare, *Rot.
deciſ. 27. num. 21. coram Motmanno, recent.
part. 7. & optimè Rot. coram R. P. D. Ve-
roſpio, in Romana Donationis, Veneris 31. Ia-
nuarij 1648. §. Neque vrget, erga medium.*
10 Lucroſaque dicitur donatio, ſi bona dona-
ta longè excedant onus impoſitum, *Rot. dicta
deciſ. 27. num. 2.*
11 Quamquàm ſtante dicto iuramento indi-
ſtinctè firmet *Gratian. diſceptat. forenſ. 297.
num. 22. vſque ad 28. tom. 2. Fulgin. tract.
de Emphyteſ. quæſt. 35. num. 7. & 8. tit. de*
12 *Contract. Emphyteut.* Ibique ampliat, quòd
idem dicendum eſt, quando Notarius ſtipu-
latus fuit pro omnibus, quorum intereſt, vel
adſit obligatio Cameralis, & huic opinioni
adhæret *Zacch. ad Galleſ. de obligation. Cam.
quæſtion. 5. numer. 12. & Rot. apud Mancin.
de iurament. effect. 172. num. 13. par. 4. co-
ram Card. Seraphino.*
13 Immò *Rot. coràm dicto Seraph. ibidem* ſub-
dit, quòd iuramento in donatione vigente
non ſit neceſſaria ſtipulatio Notarij pro ac-
quirendo iure Donatario abſenti, *Buratt. de-
ciſ. 149. num. 2. & ſeqq. & ibi Add. tom. 1.*
14 quia vigore dicti iuramenti ius dirigitur in
Deum, qui vbique præſens eſt, & pro abſen-
te recipit, *Honded. conſ. 44. num. 106. vol. 2.
Gratian. diſcept. 297. num. 22. tom. 2.*
15 Attamèn ego non recedo à dicta diſtinctio-
ne, & quando donatio ſit oneroſa, vel mix-
ta, tùnc Donatarij requiritur acceptatio, &
ratificatio, & donec non interuenerit, pote-
rit Donans tacitè, vel expreſsè donationem
reuocare; cum Donans non obligetur per iu-
ramentum, niſi conſentiat, vel ratificet ille,
16 ad cuius fauorem fuit iuratum, *Rot. dicta
deciſ. 27. num. 5. & ſeqq. pluribus per totam
Put. deciſ. 22. num. 6. & 7. lib. 2. & Rot.
recent. part. 6. deciſ. 274. numer. 2. vſque
ad 7.*
17 Quia oneroſa, vel mixta donatio, cum ſit
contractus vltrò citroque obligatorius, requi-
rit conſenſum vtriuſque, & conſenſus eſt,
18 quid intrinſecum, & occultum ab animo
19 noſtro dependens, ideòque non poteſt à
Notario præſtari, & ſuppleri; quia ea, quæ
20 voluntatis ſunt à perſona non ſeparantur,
*Salgad. in Laberynth. credit. concurrent. par. 2.
cap. 26. numer. 27. & 58. & ſeqq. Guttier.
conſil. 41. per totum, & præſertim numero
decimo.*
21 Præſumptaque ſcientia, & patientia loco
acceptationis minimè operatur (vt diximus)
niſi in merè lucratiuis; *Rot. poſt Cenc. de
Cenſ. deciſ. 511. num. 4. cum ſeqq. pluribus,
& deciſ. 428. num. 19. recent. par. 4. tom. 2.
& videndus Ricc. collect. 3433. per totam
par. 8.*
22 An autèm dicta ſcientia, & patientia rei
ratificandæ loco acceptationis debeat eſſe
plena, & certa cum omnibus qualitatibus.
*Ricc. collect. 3278. verſ. contrarium, part. 8.
Rot. apud Zacch. de obligat. Cam. deciſ. 124.
num. 7.* tenent pro affirmatiua parte.
23 Attamèn ſentio, quòd ſufficiat quæcun-
que ſimplex, & non formalis declaratio ani-
mi, quæ fieri paritèr poteſt quandocùn-
que, licèt Donans ante acceptationem de-
ceſſerit, *Gratian. diſcept. forenſ. 729. num. 20.
tom. 4. & deciſ. March. 39. num. 10. & in
Addit. num. 7. Surd. deciſ. 206. num. 6. & 7.
& ſeq. vſque ad 10. & deciſ. 111. num. 8.*
24 vbi etiam dicitur, quòd declaratio poſſit
etiam fieri parte abſente, cum in ratifica-
25 tione præſentia alterius non requiratur,
*Gratian. diſcept. forenſ. 49. num. 5. tom. 1. &
Surd. dicta deciſ. 111. num. 11. aitque Surdus,*
26 quòd conſenſus ſimultaneus vbi non requi-
ritur, tùnc non refert, quòd vnus Contra-
hentium prædecedat ante acceptationem; præ-
ſertìm quia acceptatio probatur non ſolum
27 per verba, facta, ſigna, coniecturas, & ad-
minicula, ſed etiam ex ſola ſcientia cum ta-
citurnitate; ratio eſt, quia dum caſus affert
vtilitatem, præſumitur, ex ſola ſcientia ac-
ceptatio, *Rot. poſt Zacch. de obligat. Cam.
deciſ. 189. num. 4. 15. et ſeqq. Buratt. deciſ.
47. num. 2. tom. 1. Gratian. dicta deciſ. 39. in
Addit. num. 3. 4. et ſeqq. Surd. dicta deciſ. 111.
num. 12. et 13. et deciſ. 221. num. 11.* ibi-
28 que ait, quod probetur etiam ſcientia, &
acceptatio per vnum Teſtem, quamquàm ſit
ſingularis *Gratian. dicta deciſ. 39. in Addit.
num. 6. et 7.*
29 Præfataque paritèr ſcientia præſumitur ex
ſanguinis coniunctione, choabitatione, & bo-
norum communione, & conſeruatione, *Surd.
dicta deciſ. 221. numer. 9. & ſeqq. & deciſ.
206. numer. 11. in fine, & optimè dicta de-
ciſ. 111. num. 13. & ſeqq.*
30 Et de huiuſmodi ſcientia, quando in his
terminis ſit inducta, videri etiam poſſunt
ea, quæ latè firmauit *Rot. in Romana Sal-
uiani de Caſalibus Veneris 21. Iunij 1641.
coram R. P. D. Cerro §. Secundò quia, cum
§. §. ſeqq. & Rot. in dicta Romana Dona-
tionis, eodem §. Neque vrget, poſt medium,
cum §. §. ſeqq.*
31 Intellige tertiò hanc ſupra firmatam no-
ſtram tertiam limitationem locum ſibi ven-
dicare, ſi iurata confeſſio concepta ſit ver-
bis diſpoſitiuis, ſecus, ſi enunciatiuis parte
abſente: quia iuramentum dicitur tantùm
32 interpoſitum in fauorem principalitèr con-
trahentis *Cancer. eodem tit. de Pact. cap. 7.*

numer. 351. *& ſeq. & numer.* 353. ſubdit, quod ex iuramento actuo quæritur tertio ab-
33 ſenti in præiudicium eius, qui iurauit, & ſuorum hæredum: non tamen in præiudicium ſucceſſoris, in quem ante acceptationem res fuit tranſlata,

34 Menti tamen tenendum eſt, quòd confeſſio facta in capitulis in Inſtrumento iurato contentis, dicitur ipſa confeſſio iurata, ſiquidem obligatio cum iuramento in fine Inſtrumenti inſerta refertur ad omnia in ipſo contenta, *Rot. recent. parte* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 39. *num.* 8. *& ſeq.*

35 Et licèt vt ſupra extraiudicialis iurata confeſſio in ciuilibus plenè probet: in criminalibus tamèn nequaquàm plenè probabit, cum non fuerit facta coram Iudice, nec in Tribunali, vt benè explicat *Farinacc. in Theoric. & Prax. tit. de Reo confeſſ. & conuict. quæſtion.* 82. *regul.* 1. *numer.* 19. & in ciuilibus optimè *Celſ. deciſion.* 40. *numer.* 16.

SVMMARIVM.

1 *Geminata confeſſio gerit vices iudicialis confeſſionis, aſtringitque confitentem etiam parte abſente.*
2 *Geminata confeſſio eſt magis deliberata, & cum ea maior voluntas concurrit.*
3 *Dummodo geminatio facta ſit ex interuallo.*
4 *Et probetur vel per duos Teſtes conteſtes, vel per ſingulares ſingularitate adminiculatiua.*
5 *Geminata dicitur confeſſio, dum pluries in eodem inſtrumento repetitur ſi non ſit nulla.*
6 *Geminata confeſſio retardat exceptionem non numeratæ pecuniæ.*
7 *Geminatus actus oſtendit laxiorem voluntatem.*
8 *Geminatio denotat ſpecialem animaduerſionem loquendi, & animi deliberationem.*
9 *Geminatio verborum veram aſſequitur contrahentis mentem.*
10 *Geminata confeſſio non officit in criminalibus, ſi negotium verſetur circa pœnam ſanguinis, ſecus, ſi circa pecuniariam, & torturam.*
11 *Amplia, quòd idem ſit in cauſa ciuili ardua.*
12 *Geminatæ confeſſiones quando probent, vel ne confeſſiones ſimulatas, vel ſimulationes.*

Geminata Confeſſio quando Parti abſenti ſuffragetur, vel ne, & quid operetur Verborum geminatio.

QVAESTIO VIII.

Limitatio Quarta.

1 GEminata quando eſt confeſſio, abſente etiam parte operatur, quia licèt ſit extraiudicialis, habet tamèn vim confeſſionis iudicialis, *l. cum ſcimus* 21. *C. de Agricol. & cenſit. lib.* 11. *Anton. Gomez. var. reſolut. tit. de qualitat. Contract. tom.* 2. *cap.* 11. *numer.* 6. *erga finem, Menoch. de præſumpt. lib.* 1. *quæſt.* 41. *numer.* 6. *Gall. de except. quæ oriri poſſ. tam ab inteſt. quam ex teſt. tit.* 2. *except. prima. numer.* 29. *Gutter. de iuram. confirmat. parte prima cap.* 54. *num.* 6. *Mart. Ventur. conſ.* 11. *numer.* 115. *Gabr. tit. de Confeſſ. lib.* 1. *quæſt.* 1. *num.* 59. *Barboſ. collect. D. D. in cap. fin. num.* 10. *poſt princ. tit. de confeſſ. tom.* 1. *Ricc. collect.* 2203. *in tertia limitatione, &* 2346. *limit.* 4. *&* 2348. *part.* 6. *Rot. in recollect. per Farinacc. deciſ. crim.* 89. *numer.* 5. *& ibi Centul. Add. lit. C, Iodoc. Damphouder in ſuo Enchiridion Parium, aut ſimilium iuris, verbo, Confeſſio iterata, pag. mihi* 438. *in.* 1.
2 *col,* vbi ſubdit, quòd talis bis iterata confeſſio habetur pro magis deliberata, & quod à firmiori voluntate oriatur.

3 Et hoc verum, ſi geminatio facta ſit ex interuallo: ſecus, ſi ſimul, & in eodem inſtanti, *Ricc. dicta collect.* 2348. in fine & probetur per Teſtes conteſtes, vel ſin-
4 gulares ſingularitate accumulatiua, vt diximus ſupra *hac eadem quæſt. limit.* 1. *numer.* 3. *&* 15. cui ſuperaddimus *Menoch. dicta quæſt.* 41. *numer.* 7. *& Crauet. de Antiquit. tempor.* 4. *part. numer.* 19. 20. *&* 21. *pag. mihi* 192.

5 Niſi geminatio reſultet ex lectura, & contextu eiuſdem Inſtrumenti: quia tunc confeſſio etiam geminata dicitur, *Ricc. collect.* 2346. *verſ. Aduertas autèm part.* 6. ſi ab initio confeſſio non ſit nulla; nam data nullitate, & prima, & ſecunda corruit, *Rot. recent. part.* 9. *tom.* 2. *deciſ.* 344. *numer.* 3. *&* 4.

6 Qua ſtante geminata confeſſione ex interuallo, vel ex contextu eiuſdem Inſtrumenti, tunc opponi non poterit exceptio non numeratæ pecuniæ, & perinde habetur, ac ſi pecunia fuiſſet realiter numerata, *gloſ. in l. contractibus,* §. *ſed quoniam, in verbo penitus C. de non numerat. pecun. Hadr. Neguſ.*

Syl.

Syl. Reſponſ. quæſt. 53. *num.* 8. *Emanuël Soarez in Theſaur. recept. ſent. lit. C. num.* 247. *pag. mihi* 27.

7 Siquidem actus geminatus multùm operatur ad oſtendendam magis enixam voluntatem, *Rot. recent. part.* 1. *deciſ.* 41. *num.* 6. *& ſeqq. deciſ.* 626. *num.* 5. *et deciſ.* 266. *numer.* 11. *& deciſ.* 669. *numer.* 1. *& par.* 3. *deciſ.* 167. *num.* 28. immò præcipuam voluntatem, *Rot. deciſ.* 626. *num.* 2. *recent. par.* 2.

8 eo quia geminationis vis denotat ſpecialem animaduerſionem locutionis, animumque deliberatum, *Rot. deciſ.* 453. *num.* 3. *dicta par.*

9 1. & ex geminatione verborum verè aſſequimur mentem contrahentis, *Rot. deciſ.* 310. *num.* 23. *recent. part.* 6. Geminatiſque confeſſionibus, & ſeriò emiſſis magis deferendum eſt quàm teſtibus, *Rot. recent. part.* 14. *deciſ.* 37. *num.* 20.

10 Quæ geminata confeſſio non procedit in criminalibus, *Centul. vbi ſupra*, ſi agatur ad pœnam ſanguinis; ſecus, ſi ad pecuniariam, *Menoch. dicta quæſt.* 41. *numer.* 8. 9. *&* 10. & ad torquendum, *Farinacc. de Reo confeſſ. & conuict. quæſt.* 82. *regul.* 1. *num.* 14.

11 Minuſue pariter procedit in cauſa ciuili adeò ardua, vt criminali æquiparetur, ſicùti eſt cauſa matrimonij, dum ſcilicèt de diſſoluendo matrimonio agitur, vt plures congerendo *D. D. firmat Menoch. eadem quæſt.* 41. *num.* 11.

12 Geminatæ autèm confeſſiones in præiudicium contrahentium quando probent ſimulationem, vide ea, quæ latè firmauit, *Rot. recent. part.* 9. *tom.* 2. *deciſ.* 388. *num.* 9. *& ſeqq.* Et materiam de Vſuris ſuſpectam vide penès *Bich. deciſ.* 557. *num.* 34. *tom.* 2. *& alia recentior. parte* 13. *deciſ.* 70. *numer.* 10. *&* 11.

SVMMARIVM:

1 *Extraiudicialis confeſſio emiſſa non ad obligandum confitentem principalitèr, ſed dumtaxat ad probandum, an ex huiuſmodi probatione abſenti acquiratur obligatio.*

2 *Confeſſionis verba ſi ſint obligatiua de præſenti, eſt confeſſio obligatiua principaliter.*

3 *Confeſſionis verba enunciatiua de præterito enucleant confeſſionem factam principalitèr ad aliquid probandum.*

4 *Confeſſio abſente parte plenè probat ſuper dependentibus à voluntate vnius tantum.*

Abſenti quando ex confeſſione acquiratur obligatio.

QVAESTIO VIII.

Limitatio Quinta.

1 QVando principalitèr confeſſio non emanauit ad obligandum contitentem alteri, ſed ſolummodò ad probandum: ex hac probatione abſenti acquiritur obligatio: & confeſſio tunc dicitur ad obligan-

2 dum principalitèr, quando verba confeſſionis ſunt obligatiua de præſenti: quandò autèm ſunt enunciatiua de præterito, dicitur

3 confeſſio facta principalitèr ad aliquid probandum, ita diſtinguendo tenet *Gabr. tit. de confeſſ. lib.* 1. *concluſ.* 1. *num.* 50. *Maſcard. de probat. concluſ.* 347. *num.* 31. *& optimè Nicol. Gen. tract. de enunciat. verb. libr.* 2. *quæſt.* 45. *num.* 27. *& videndus Bald. conſ.* 473. *num.* 3. *vol.* 3.

4 Sic etiam dicendum eſt in his, quæ dependent à voluntate vnius tantùm: nàm etiam in hoc caſu confeſſio facta parte abſente, plenè operatur, *Gabr. eadem concluſ. prima, num.* 51.

SVMMARIVM.

1 *Dos priuilegiis multis fruitur.*

2 *Dotis confeſſio non requirit Vxoris præſentiam.*

3 *Dotis fauore acquiritur ius Mulieri abſenti.*

4 *De dote dum agitur, cum Muliere abſenti tanquàm præſente dicitur actum eſſe.*

5 *Dotis promiſſa obligatio inita fauore Mariti prodeſt etiam Vxori abſenti.*

6 *Dotis confeſſio facta in Inſtrumento inter diuerſas perſonas inito Mulieri ſuffragatur, etiam in Teſtamento, vel Codicillo, numer.* 7.

8 *Dotis extraiudicialis oretenùs facta confeſſio non præmeditatè, ſed ex abrupto non releuat.*

9 *Dotis receptæ confeſſio emiſſa à marito matrimonio conſtante ſi dotis promiſſio matrimonium præceſſit, valet.*

10 *In acquiſitione hypothecæ dotalis quod tempus attendatur in prælatione.*

11 *Dotis promiſſio antecedens matrimonio reddit validam dotis confeſſionem conſtante matrimonio factam etiam contra Creditores contrahentes ante dictam confeſſionem, & num.* 12.

vſque

vſque ad 14. ibique etiam agitur de excludenda exceptione non numeratæ dotis.

15 *Ampliatur, licèt talis confeſſio fiat ad inſtantiam Vxoris, vel fratris, aut ſoceri, ſine alterius coniuncti.*

16 *Dotis præcedens promiſſio ex quibus conſtare dicatur etiam contra Tertium, & num. 17. latiùs vſque ad 19.*

20 *Dotis promiſſio, ſi matrimonium præcedat, an ſolutio poſteà facta probetur etiam ex apoca manu Viri ſcripta, & recognita, & contra quos.*

21 *Dotis receptæ confeſſio facta à Marito fauore Vxoris ſi antecedentem dotis promiſſionem habeat, an Vxori acquiratur ius in bonis Mariti, & ſub eiuſdem Mariti periculo dos vigeat, & liberetur promiſſor.*

22 *De dote confeſſata à Viro Vxoris ſcientia præſumitur, & num. 23.*

24 *Pro certo ſcit, qui ſcit per præſumptiones, & coniecturas.*

25 *Dotis ad reſtitutionem quando Maritus executiuè obligetur ex confeſſione de dote recepta.*

26 *Cameralis obligatio competit pro omnibus, quæ oriuntur ex natura contractus, vel ex iuris diſpoſitione, & num. 28.*

27 *Dotis reſtitutio ex quo iure competat.*

29 *Dotis receptæ iurata confeſſio, an virtualiter comprehendat reſtitutionem, & quomodo procedat, num. 30.*

31 *Cameralis obligatio contenta ex iuris interpretatione quando ſuffragetur agendo, & quando excipiendo, & num. 32. vſque ad 34.*

35 *Apoca dotalis concepta per verba futurum tempus denotantia ſuper dotis aſſicuratione reſoluitur fauore hypothecæ dotalis in tempus præſens, & melius num. 37.*

36 *In contractibus bonæ fidei proceditur de bono, & æquo.*

38 *Creditores contrahentes cum Viro tempore ſponſalium an præferantur Vxori.*

39 *Hypotheca expreſsè data Vxori à quo die incipiat: & quid de tacita? num. 40.*

41 *Dotis receptæ confeſſio facta à Viro tempore, quo, habebatur pro decocto, an probet in præiudicium Creditorum, & num. 42.*

43 *Mercatoris, ſeù Bancherij confeſſio de proximo decocturi an valeat*

44 *Confeſſio de recepto facta ab eo, qui eſt mole debitorum grauatus, vel de proximo debita contrahere intendit, non valet; intellige numer. 46.*

45 *Quid dicendum, ſi confeſſio in parte verificetur.*

47 *Dotis receptæ confeſſio facta à Viro conſtante matrimonio in ſumma releuanti, non obſtante dotis antecedenti promiſſione, quando non probet.*

48 *Dotis receptæ confeſſio facta à Viro ad pompam in maiori ſumma non attenditur in ipſa ſumma excedenti.*

49 *Dotis confeſſio facta à Viro matrimonio conſtante ex quibus ſimulata reſultet.*

50 *Dotis habitæ confeſſio emanata à Viro, vigente matrimonio, abſque dotis antecedenti promiſſione Vxoris ad fauorem non valet.*

51 *Donatio inter Virum, & Vxorem eſt prohibita.*

52 *Spes futuræ numerationis ex confeſſione facta a Viro matrimonio conſtante non præſumitur, remota antecedenti dotis promiſſione.*

53 *Confeſſio facta cœpto iudicio eſt ſuſpecta fraudis.*

54 *Renunciatio exceptionis non numeratæ dotis an inſinuat maiorem ſuſpicionem in confeſſione prædicta, & tollat ſpem futuræ numerationis.*

55 *Confeſſio conſtante matrimonio facta à Viro de dote recepta ſine præcedenti promiſſione non obeſt Marito, eius hæredibus, nec Creditoribus etiam futuris, & poſterioribus, nec datur Saluianum.*

56 *Procedit, licèt emanauerit ad fauorem Soceri, & non ſolius Vxoris.*

57 *Dos confeſſata non numerata effectualitèr repeti nequit.*

58 *Dotis receptæ iurata confeſſio facta à Viro, matrimonio vigente, valet fauore Vxoris etiam non præcedente dotis promiſſione.*

59 *Donatio inter Coniuges etiam inter viuos iuramento firmata valet.*

60 *Dotis receptæ etiam iurata confeſſio facta à Viro fauore Vxoris ſine præcedenti dotis promiſſione inita ante matrimonium non valet.*

61 *Dotis prædictæ receptæ confeſſio iuramento aſſertorio, & promiſſorio munita ſuſtinetur faltèm in vim donationis, Sed intellige prout num. 62. cum ſeq.*

64 *Iuramentum aſſertorium dum non operatur, nec ſuffragatur promiſſorium.*

65 *Iuramentum vt releuet, debet habere comitem veritatem.*

66 *Simulatio dùm viget, contractus non operatur.*

67 *Dotis receptæ confeſſio facta à Viro fauore Vxoris, matrimonio permanente, ſine dicta antecedenti promiſſione munita iuramento promiſſorio, & aſſertorio an, & quando valeat, & aduerſus quos, & num. 68.*

69 *Dotis receptæ ſimulata confeſſio ex Mariti pœnitentia tàm expreſsè, quàm tacitè reuocatur: & quando admittatur talis reuocatio num. 70.*

71 *Dotis prædictæ receptæ confeſſio non tacitè, nec expreſſe à Marito reuocata, an eiuſdem Mariti morte fauore Vxoris ſuperuinentis reuocetur.*

72 *Donatio, quæ per mortem Viri confirmatur, non indiget aliqua traditione ante obitum Mariti.*

73 *Donatio proueniens ex confeſſione per mortem confirmata intra quam ſummam ſuſtineatur.*

74 *Donatio vltra quingentos aureos ex defectu inſinuationis an valeat, ſaltem intra quingentos, præſertim ſi talis donatio profecta ex confeſſione ſit iurata à num. 75. vſque ad 77.*

78 *Iura-*

78 Iuramentum promiſſorium, & obligatorium mendacium, & falſitatem non adiuuat.

79 Dotis recepta confeſſio matrimonio conſtante facta à Viro fauore Vxoris ſine dotis antecedenti promiſſione quingentos aureos legales non excedens, vel excedens ſuffulta iuramento promiſſorio, & obligatorio, ſiuè promiſſorio tantùm, aſſertorio non ſubſequente, an confirmetur fauore Vxoris morte Mariti, & in quorum præiudicium.

80 Mariti confeſſio de acconcio, ſeù augumento dotis fauore Vxoris an valeat, & in quorum præiudicium.

81 Vxor binuba in præiudicium filiorum primi matrimonij an poſſit confiteri dotis augumentum fauore ſecundi Viri.

82 Dotis recepta confeſſio matrimonio conſtante à Viro emanata ſine dicta antecedenti promiſſione in vltima voluntate an valeat ſaltem in vim legati, ſeù donationis fauore Vxoris ſuperuiuentis, à num. 83. vſque ad 85.

86 Dotis recepta confeſſio emiſſa à Marito in vltima voluntate cum expreſſione certæ quantitatis an probet veram dotis receptionem, & contra quos.

87 Dotatio, vel dotis augumentum à Viro factum matrimonio conſtante, matrimonio diſſoluto per Viri prædeceſſum an redeat ad Viri hæredes, licèt in teſtamento de eo fiat mentio.

88 Dotis augumentum in vim legati factum Vxori à primo Viro an cenſeatur datum ſecundo Marito.

89 Nomina Debitorum in dotem Mulieris non dantur, niſi præuia ceſſione actionum.

90 Dotis habita confeſſio facta à Viro in vltima voluntate ob antecedentem dotis promiſſionem probat contra Confitentem, Hæredes, Creditores, & Tertios.

91 Dotis præcedens promiſſio ex quibus requiſitis probetur.

92 Dotis recepta confeſſio in ſtatu Coniugali facta non præuia dotis promiſſione quando valeat in vim donationis, ſiuè legati, & num. 93.

94 Confeſſio dotis in Teſtamento facta, àn ſuſtineatur vltrà quantitatem in Statuto præſcriptam.

95 Confeſſio dum ſubſiſtit fauore Vxoris in vim legati, àn ſi ipſa Vxor tranſeat ad ſecunda vota, reuertatur commodum ipſius confeſſionis ad liberos primi matrimonij.

96 Dotis recepta confeſſio facta à Marito poſt delictum commiſſum non valet, licèt præceſſerit dotis promiſſio.

97 Dotis recepta confeſſio etiam ſine antecedenti dotis promiſſione valet, dum ſit ante contractum matrimonium, vel tempore quo contrahitur, vel ante coniunctionem carnalis copulæ; & an valeat aduerſus Creditores anteriores, num. 98.

99 Dotis antecedens promiſſio quando non ſit neceſſaria in confeſſione dotis, etiam contra Creditores, & num. 100.

101 In dotis recepta confeſſione facta à Marito cum participio abſoluto, ſiuè cum gerundio, an probetur, vel ne, vera dotis numeratio.

102 Dos de ſui natura non eſt reiterabilis.

103 Dotis ſoluta reiterata confeſſio an reddat geminatam ſolutionem.

104 Dotis receptæ geminata confeſſio quando probet veram dotis numerationem.

105 Exceptio non numeratæ dotis intra quæ præciſa tempora prius opponi poterat, & intra quæ hodiè opponatur, & num. 106. & 107.

108 Exceptio non numeratæ dotis denegatur matrimonio diſſoluto poſt decennium: ſed quomodo procedat concluſio, & an detur reſtitutio in integrum, vide à num. 109. vſque ad 111.

112 Renunciatio exceptionis non numeratæ dotis quid operetur.

113 Maritus, & hæredes elapſis temporibus, ad opponendam exceptionem non numeratæ dotis admittuntur ad probandam dotem non fuiſſe exburſatam: ſic, & dum fuerit renunciatum dictæ exceptioni.

114 Renunciatio prædicta an ſit facienda in diuerſo Inſtrumento.

115 Exceptio non numeratæ dotis quando ceſſet.

116 Mulier contra quem agat ad ſuæ dotis reſtitutionem.

117 Dotis recepta confeſſio in Stabilibus æſtimatis etiam ſine præcedenti promiſſione valet.

118 Dotis receptæ confeſſio in parte vera, in altera etiam parte vera præſumitur: declaratur, & limitatur à num. 119. vſque ad 121.

122 Confeſſio receptæ dotis an reddatur valida ex pacto de non petendo.

123 Dotis receptæ confeſſio facta à Marito ſenè fauore Vxoris Iuuanis, ſeù nobilis an valeat ſine præcedenti promiſſione, & detur actio eidem Vxori pro recuperatione contra bona fideicommiſſaria, etiam in præiudicium filiorum primi matrimonij, & à num. 124. vſque ad 126.

127 Dotis receptæ confeſſio facta à Marito fauore Vxoris in certa quantitate poſt conſumatum matrimonium quando præſumatur vera.

128 Dotis receptæ confeſſio facta à Viro ante tempus conuentum ſine præcedenti promiſſione præſumitur ſimulata.

129 Dos confeſſata matrimonio conſtante ex quibus vera præſumatur, & num. 130.

131 Doti confeſſatæ adminiculata pro repetitione an detur actio aduerſus fideicommiſſum, & num. 132.

133 Dotis detractio, ſeù repetitio, ac recuperatio è bonis fideicommiſſarijs ſemper datur in ſubſidium Mulieri recuperare volenti ſuam dotem non obſtante prohibitione Teſtatoris, & numer. 134. cum ſeq.

136 Vxor in caſu reſtitutionis ſuæ dotis an teneatur prius diſcutere bona Viri, anteaquàm agat aduerſus fideicommiſſaria, & numer. 137.

138 Fi-

138 *Fideicommiſſarius, an poſſit dotem conſtitutam de bonis fideicommiſſi reſcindere.*
139 *Priuilegium Auth. res quę, C. comun. de legat. Competit etiam hæredibus.*
140 *Dotis receptæ confeſſio facta à Viro mole debitorum grauato, & ferè decocto non ſuffragatur.*
141 *Dotis receptæ confeſſio facta a Marito non adimpleto modo in conſtitutione dotis præſcripto non releuat.*
142 *Dotis receptę confeſſionem pręſtatio alimentorum facta Vxori quandò coadiuuet.*
143 *Modus adimplendus tempore dotis ſoluendę, ſi non adimpleatur an afficiat ei in cuius fauorem eſt adimplendus, & num. 144.*
145 *Dotis receptæ confeſsio matrimonió conſtante ſinè pręcedenti promiſſione, quando valeat, interpoſito Iudicis decreto, & contra quos, num. 146.*
147 *In dote confeſſata quando tam Vxoris, quam Creditoris melior ſit conditio, & num. 148.*
149 *Exceptio non numeratæ pecunię, in quibus pracisè locum habeat, & circumſcripto caſu dotis, infra quę tempora ſit opponenda, vel non, & in quibus caſibus ceſſet, & a num. 150. vſque ad 156. & circa alia conſimilia, num. 157. cum ſeq.*
159 *Mulier pro dote cui Creditori pręferatur, etiamſi dos ſit confeſſata, & numer. 160. & 161.*
162 *Mulier munita pręcedenti dotis promiſſione ex ſubſequenti confeſsione dotis receptæ, matrimonio conſtante, emanata pręfertur Creditori prędicto.*
163 *Dum non adeſt dotis pręcedens promiſſio, confeſsio cui Creditori obſit, vel non.*

Conſtante Matrimonio dotis receptæ confeſſio an abſente Sponſa, ſiuè Vxore valeat; & quandò ſine præcedenti dotis promiſſione tàm aduerſus Maritum confitentem, & ipſius Hæredes, quàm Creditores, ſiuè Tertios poſſeſſores Confeſſio prædicta etiam emiſſa in vltimis voluntatibus valeat fauore Vxoris, & ipſius Hæredum, &c. & in vltimis voluntatibus quando valeat vti confeſſio vel tanquàm legatum, ſiuè donatio cauſa mortis, & infra quam ſummam & quæ tempora in iure præſcribantur ad apponendam exceptionem non numeratæ dotis, & an elapſis temporibus vt ſupra in iure præfixis detur reſtitutio in integrum pro dicta exceptione opponenda, & cui detur.

QVAESTIO VIII.

Limitatio Sexta.

1 MVlta in iure fauore dotis ſatis nòta priuilegia vigent, inter quæ etiam habetur, quòd promiſſio, vel receptæ dotis con-
2 feſſio abſente Sponſa, vel vxore facta valeat, minimèque ipſius præſentiam requirat, *Gabr. lib. 1. tit. de Confeſſ. concluſ. prima num. 38. & 65. Alex. conſ. 99. num. 1. & ſeqq. & ibi Addent. lib. 7. Nicol. Gen. tract. de Enunciat. Verbis, lib. 2. quęſt. 32. num. 9. & 10. & quęſt. 45. num. 18. 19. & 30. Ricc. collect. 2346. limit. 10. & 2203. verſ. Decimo limita par. 6.*
3 Et eſt ratio, quia dotis fauore acquiritur ius Mulieri etiam abſenti, & ſecum tacitè intelligitur eſſe actum, ac ſi ipſa præſens
4 fuiſſet, *l. vnica, & ſ. Accidit, C. de rei Vxor. action. l. ex morte, 9. C. de pact. conuent. l. fin.*
5 *in princ. C. de iur. dot.* & in puncto, quòd obligatio promiſſionis dotis facta Marito ſuffragetur etiam Vxori abſenti firmat *Rot. coram R. P. D. Veroſpio in Romana Salniani, Lunę 6. Iunij 1639. poſt principium*; & de dote confeſſata à Marito fauore Vxoris matrimonio conſtante, latè ratiocinantur *pręcitati D. D.*
6 Ita vt talis confeſſio ſibi locum vendicet, etiamſi fiat in Inſtrumento inter diuerſas perſonas inito, *Gail. de Credit. cap. 2. tit. 3.*

artic.

artic. primò, *num.* 280. 282. *& optimè* 283.
& ſeqq. & ſignanter videndus Gratian. diſcept.
739. *num.* 9. *& per totam tom.* 4. quem ſe-
quitur etiam *Gast. eodem num.* 283. & ſeqq. co-
pioſè multos caſus diſtinguit *Paul. de Caſtr.*
volum. 2. *conſ.* 383. & ſingillatim dicam hic
infra, &c.
7 Immò etiamſi emanauerit in Teſtamento,
vel Codicillis, *Rot. recent. par.* 10. *deciſ.* 21.
num. 5. *& ſeq.* aut inter Fratres in diui-
ſionis Inſtrumento, *dictus Caſtrenſ. eodem vo-
lum.* 2. *conſ.* 92.
8 Secus, ſi eſſet emiſſa oretenùs, ex abrupto,
& non præmeditatè, quia tunc non releuat
confeſſio, vt docet *Marc. Anton. Eugen. lib.* 1.
conſ. 97. *num.* 37. *& ſeqq.*
9 Taliſque confeſſio, matrimonio conſtante,
de dote recepta facta à Viro fauore Vxoris
tùnc de iure ſuffragatur, quando dotis pro-
miſſio matrimonium præceſſerit; quia tunc ſi
poſtmodùm Maritus confiteatur recepiſſe do-
tem, præſumitur dos numerata, & valet
confeſſio; cum attendatur tempus promiſſio-
10 nis in acquiſitione hypothecæ ad fauorem
Vxoris, & ab huiuſmodi promiſſionis tem-
pore incipiat dotis hypotheca ad effectum
acquirendi prælationem, *l.* 1. *ff. qui pot. in
pign. habeantur*, *Merlin. de Pignor. lib.* 3. *tit.*
2. *quæſt.* 74. *num.* 1. & latè ampliat *à nu-
mer.* 2. *vſque ad* 7. *Rot. dicta deciſ.* 21. *nu-
mer.* 6. *& ſeqq. Rot. recent. par.* 10. *deciſ.* 170.
numero primo, *& par.* 11. *deciſion.* 157. *nu-
mer.* 29.
11 Et præuia dicta dotis promiſſione non
tantùm confeſſio ſibi poſtmodum locum vendi-
cabit contra confitentem, & eius hæredes,
verùm etiàm contrà eiuſdem Creditores, qui
contraxerunt ante dictam confeſſionem,
etiamſi Maritus ad ipſorum Creditorum fauo-
rem ſua bona expreſsè obligauerit, & excipiant
Creditores de non ſolutione dotis; quia con-
feſſio præſumitur potius facta animo libe-
randi promiſſionem dotis, quàm animo frau-
12 dandi, *Mantic. de tacit. & ambig. conuent.
lib.* 11. *tit.* 20. *num.* 12. *& num.* 40. *verſ.
Vnde ſi Maritus*, *tom.* 1. *Menoch. lib.* 3 *præ-
ſumpt.* 12. *& num.* 53. *& ſeqq. Tondut. in
ſuis quæſt. & reſolut. legal. volum.* 2. *part.* 2.
cap. 185. *num.* 1. *& ſeqq. Antonin. de Amat.
par.* 1. *reſolut.* 5. *num.* 19. *Afflict. deciſ.* 402.
num. 9. *verſ. Sed in contrarium*, *cum numer.
ſeq. Rot. deciſ.* 124. *num.* 3. *& deciſ.* 324.
ſub num. 3. *recent. part.* 2. *& deciſion.* 655.
num. 1. *& ſeq: recentior. part.* 4. *tom.* 1. *&
deciſ.* 55. *numer.* 4. *dicta part.* 4. *tom.* 2. *&
deciſ.* 543. *num.* 1. *cum ſeqq. eadem par.* 4.
tom. 3. *& deciſ.* 335. *num.* 3. 4. *&* 5. *re-
centior. par.* 6. *& Rot. deciſ.* 24. *num.* 4. *&*
5. *& deciſ.* 160. *num.* 1. *& per totam*, *re-
centior. part.* 7. *Buratt. deciſ.* 108. *numer.* 2.
& 20. *& ibi Annot. lit. B. & numer.* 21.
& ſeqq. Rot. in Ariminen. dotis, *Mercurij*
27. *Iunij* 1646. *in princip. coram R. P. D.
Veroſpio.*
Immò, & contra quoſcunque Tertios Poſ-
ſeſſores, *Rot. in Additament. poſt Ludouic.
Poſt. de ſubhaſt. tom.* 2. *deciſ.* 206. *num.* 5.
& recentior. par. 10. *deciſ.* 21. *numer.* 5. *&
ſeqq. & deciſ.* 30. *num.* 17. *&* 18. *& poſt
Salgad. in ſuo Labyrinth. Credit. concurrent.
deciſ.* 16. *num.* 26. *& ſeqq. & recent. part.
vndecima deciſ.* 342. *num.* 2. *vbi numer.* 3.
13 ſubdit, quòd fortius abſque difficultate
procedit, ſi dotis promiſſio, quæ præceſ-
ſerit, facta dicatur in certis creditis,
ſeù bonis, & alia ad comprobationem ad-
ducit *Bich. deciſ.* 510. *num.* 14.
14 Ita vt nec confitens, nec eius hæres, ne-
que Tertij Poſſeſſores, nec Creditores, qui
creditum contraxerunt ante dictam confeſſio-
nem, quos omnes reſpectiuè confeſſio vt ſu-
pra emiſſa afficiet, poterunt opponere ex-
ceptionem non numeratæ pecuniæ, ſeù do-
tis intra biennium, vel aliud iuridicum tem-
pus, *Nicol. Gen. tract. de ennunciat. verb.
eadem quæſt.* 32. *num.* 28. 29. *& ſeqq. Bu-
ratt. eadem deciſ.* 108. *ibique Add. vt ſupra*,
Ricc. collect. 3595. *ferè per totam*, *part.* 8. *&
eadem recent. par.* 10. *ſupracitata deciſ.* 21.
num. 8. *& deciſ.* 30. *num.* 18. *Anchar. in
ſuis quæſt. famil. quæſt.* 32. *part.* 2. *num.* 14.
& 15. *cum numeris præcedentibus*, *& ſubſe-*
15 *quentibus*, ibique extendit, etiamſi confeſſio
prædicta facta fuerit ad inſtantiam Fratris
Vxoris, Soceri, vel alterius Coniuncti; &
pro ſaturitate huiuſmodi materiæ ſe confe-
rat ſtudioſus Lector ad *Afflict. in eadem
deciſ.* 402. *per totam & ad ea*, *quæ infra
lib.* 3. *quæſt.* 10.
16 Et prædicta procedunt, etiamſi præcedens
dotis promiſſio conſtet ex capitulis matri-
monialibus, quæ non ſint in forma proban-
ti, vtputà, ſi non eſſent facta præuia ſtipu-
latione Notarij, ſcilicèt per publicum con-
tractum, ſed ſolùm inter partes dicta capi-
tula eſſent firmata, *Ricc. collect.* 3595. *verſ.
Amplia quarto*, *part.* 8. *& Rot. poſt Zacch.
de obligat. Cam. deciſ.* 258. *num.* 1. Minuſue
dicta capitula eſſent recognita, cum ſufficiat
recognoſci, dum Pars opponit, etiam poſt
ſententiam, *Thomat. deciſ. March.* 170. *nu-
mer.* 2. *&* 3. *tom.* 2.
17 Huiuſmodique verum admittimus inter
ipſas Partes, ſecus, ſi agatur contra Ter-
tium, niſi dicta capitula matrimonialia, ſeù
Apoca priuata cum Iudicis Decreto ſit inſer-
ta in Inſtrumento confeſſionis de recepto,
& de eis, ſiue ex ea facta ſit recognitio,
Buratt. deciſ. 108. *numer.* 1. *& Rot. penes
Poſt. de ſubbaſt. in Additam. tom.* 2. *deciſ.*
166. *num.* 7. *&* 8. *& eadem part.* 10. *re-
cent. deciſ.* 141. *num.* 4.
18 Vel ſi dicta Apoca priuata eſſet per Con-
trahentes, & Teſtes ſubſcripta, & manus
ſubſcri-

Digitized by Google

ſubſcribentium eſſe legitimè recognita, *vt latè Seraph. deciſ.* 1221. *num.* 2. & 3. quem
ſequitur *Poſt. reſolut. ciuil.* 111. *numer.* 22.
Aliàs non dicitur conſtare de præcedenti do-
19 tis promiſſione, & conſequenter tertijs etiam
futuris creditoribus non præiudicat, vt plures
congerendo Doctores docuit *Poſt. eadem*
reſolut. 111. *num.* 21.

20 Qua dotis promiſſione præcedente, ſolu-
tio poſteà facta probatur etiam ex Apoca
manu Mariti ſcripta, & recognita nedum
contra Hæredem, & Tertium, ſed etiam
Fiſcum, quàmuis in ea non enuncietur præ-
ſentialis numeratio, *Rot. coràm R. P. D.*
Pirouano deciſ. 267. *numer.* 5. *recent. par.* 4.
tom. 1.

21 Vndè ex his menti tenendum eſt, quòd
per eandem Mariti efficacem confeſſionem
ius Vxori perfectè in bonis Mariti acquiri-
tur pro dotis repetitione; ita vt eius peri-
culo incipiat eſſe Dos, & promiſſor eſt li-
beratus, vt in puncto eruditiſſimus *Gratian.*
diſcept. forenſ. 362. *numero primo*, & 15.
tom. 2.

22 Quo ſtante iuridicæ confeſſionis actu igno-
rantiam Vxor allegare non poterit: cum
23 præſumatur ſcire, quicquid ſcit Maritus,
l. ait, qui aliter, in ordine 5. §. *ſed,* & *Ser-*
uus, ff. quod vi, aut clam. Alex. conſ. 187.
num. 7. & 8. *lib.* 2. & pro certo ſcire di-
24 citur, qui ſcit per præſumptiones, & con-
iecturas, vt in terminis huius confeſſionis
refert. *Gratian. eadem diſcept.* 362. *num.* 11.
vſque ad 14.

25 Dictuſque Maritus, qui ita faſſus fuerit
in Inſtrumento camerali obligatione vallato
ſe aliquam pecuniarum quantitatem dotis
cauſa recepiſſe, poterit executiuè conueniri
ex eodem Inſtrumento pro reſtitutione dictæ
dotis, quamuis expreſsè non promiſerit il-
lam reſtituere, *Gratian. diſcept. forenſ.* 115.
num. 27. *vſque ad* 32. *tom.* 1. & *diſcept.* 872.
numer. 16. & *ſeqq. tom.* 5. & *diſcept.* 852.
num. 33. & 34. *eodem tom.* 5. *Alex. conſil.*
126. *lib.* 6. *Zacch. de obligat. cam. quæſt.* 31.
numer. 48. & *ſeqq.* & *Rot. poſt eundem de-*
ciſ. 270. *num.* 2. *Rub. in Annot. ad deciſ.* 666.
num. 154. & *ſeqq. pluribus part.* 4. *recent. in*
tertiò tom.

26 Cum obligatio Cameralis competat pro
omnibus, quæ proueniunt ex natura contra-
ctus, vel iuris interpretatione *Rot. poſt dictum*
Zacch. de oblig. Cam. deciſ. 111. *numer.* 18.
deciſ. 261. *numer.* 12. & *deciſ.* 265. *num.* 12.
& 15.

27 Et quia dotis reſtitutio datur tam ex na-
tura contractus, quàm ex iuris diſpoſitio-
ne, & interpretatione, *l. vnica*, §. *Exactio,*
& *ibi gloſ. C. de rei Vxor. action. l. ſecund.*
& *leg. Diuortio* 8. §. *Interdum*, & *l. poſt*
dotem, 41. *ff. ſolut. matr.* iſtaque paritèr obli-
28 gatio comprehendat ea, quæ ex iuris in-
terpretatione veniunt, *Rot. poſt dictum Zac-*
ch. deciſ. 84. *num.* 7. & *dicta deciſ.* 111. *nu-*
mer. 18. Meritò executiuè pro dotis reſtitu-
tutione agi poterit, vt ex ſupra citatis Do-
ctoribus habetur.

29 Vlteriùs etiam ſupperaddimus, quòd in
publico Inſtrumento medio iuramento confi-
tens dotem recepiſſe, nullo facto verbo de
reſtitutione, via executiua cogi poterit ad re-
ſtitutionem tanquàm virtualiter comprehen-
ſam, *Mancin. tract. de iurament. par.* 4. *effect.*
196. *num.* 1. *cum ſeqq.* ibique de communi,
& veriori *D. D.* ſententia teſtatur, & ſic ait
fuiſſe pluriès iudicatum ipſo de facto patro-
30 cinante, *vbi numer.* 4. declarat procedere
agendo, ſecus, excipiendo, & replicando.

31 At contrarium eſt, quando obligatio Came-
ralis comprehenditur ex iuris interpretatio-
ne; quia tùnc non intrat obligatio Came-
ralis, ſi allegetur per viam actionis: ſecùs,
ſi per viam replicationis, ita *Rot. in calce*
dicti effect. 196. *coram R. P. D. Contuccio*,
num. 16.

32 Indiſtinctè tamèn eſt firmandum executio-
nem ſcilicèt huius obligationis dari pro his
omnibus, quæ tacitè, & virtualitèr compre-
henduntur in ſcriptura, ſeù inſtrumento hac
33 obligatione munito; Et eſt ratio, quia
quicquid tacitè, & virtualitèr reſultat, ſeù
colligitur ex verbis, dicitur expreſſum, &
pro ſcripto habetur, *Zacch. eodem tractat.*
quæſtion. 31. *à numer.* 41. *vſque ad* 46. *Rub.*
Add. ad dictam deciſ. 666. *numer.* 160. &
ſeq. & *poſt eundem Zacch. deciſ.* 270. *num.* 4.
5. & 17.

34 Daturque paritèr pro his, quæ veniunt
ex natura contractus, & inferunt in execu-
tionem huius obligationis, *dicta deciſ.* 261.
numero duodecimo, & *eadem deciſ.* 265. *nu-*
mer. 15.

35 Vndè eſt etiam notandum, quòd tantùm
eſt priuilegium, & vis dotis, quòd ſi aliquis
promiſerit in ſimplici matrimoniali apoca
aſſicuraturus dotem Vxoris per Petrum ducen-
dæ; etiamſi vſus fuerit verbis futurum tem-
pus importantibus; attamèn huiuſmodi obli-
gatio in ſubſtantia promiſsionis non eſt de
futuro, ſed de præſenti, nec ſuſpenditur eſ-
ſentia, ſed effectus aſſicurationis protrahi-
tur in futurum tempus contracti matrimo-
nij: ita vt, eo ſecuto, verba illa de futuro
ſtatim reſoluta dicantur in tempus præſens
perfectam obligationem importantia, *Fonta-*
nell. de pact. nupt. Clauſ. 4. *gloſ.* 9. *part.* 4.
num. 35. *Rot. deciſ.* 339. *num.* 12. *part.* 5.
& *deciſ.* 58. *num.* 20. *cum ſeqq. recentior.*
part. 6. *cum alijs, latè congeſtis in Romana*
Domorum de Regardis, Veneris 28. *Iannarij*
1650. *coràm R. P. D. Dunozetto Decano*,
§. *quod enim attinet*.

36 Ratio eſt, quia in contractibus bonæ fidei,
qualis eſt iſte, de quo agitur, proceditur de
bono

bono, & æquo, *Rot. dicta deciſ.* 58. *num.* 24.
Et promiſsio quantùmuis concepta fuerit
37 per verba futuri temporis, reſoluitur in
tempus præſens, demonſtratque actum per-
fectum, *Rot. deciſ.* 293. *num.* 12. *part.* 5. *&*
deciſ. 38. *num.* 21. *&* 22. *recentior. part.* 6.
dicta Romana Domorum de Regardis eodem
§. quòd enim attinet, erga medium.
Diximus ſupra præcedentem Dotis promiſ-
ſionem conualidare aduerſus Maritum, Hæ-
redes, Creditores, & Tertios poſſeſſores ſub-
ſequentem dotis receptæ confeſsionem factam
à Marito fauore Vxoris, matrimonio conſtan-
te, & obligationes poſt dictam Dotis pro-
miſsionem factas à Viro non infringere ſub-
ſequentem confeſsionem Viri. Nihilominùs
quia omnis concluſio ſuas patitur in iure
fallentias, adducitur pro prima fallentia, quan-
do de tempore promiſsionis dotis non erat
38 matrimonium contractum, ſed ſponſalia;
nàm in huiuſmodi caſu, cum dos non oiça-
tur, obligationes igitùr medio tempore fa-
ctæ ante contractum matrimonium doti erunt
39 præferendæ, cum Dotis hypotheca fauore
Mulieris incipiat à die contracti, & effectuati
matrimonij; & ſic Mulier futuris præferenda
erit Creditoribus, non autem anterioribus
Matrimonio in vim dictæ ſubſequentis con-
feſsionis, vt problematicè diſcutit articulum,
Anton. de Amat. forenſ. Iur. reſolut. part.
prima reſolut. 5. *per totam, & præſertim*
numer. 13. *&* 15. *vſque ad finem, Anton.*
Conciol. Allegat. 4. *numer.* 20. *& ſeqq. &*
allegat. 19. *num.* 2. *& ſeqq. Rot. coram R.*
P. D. Rosas in Romana dotis Mercurij 5. *Maij*
1638. *§. Moti fuerunt Domini, & latè Mer-*
lin. de Pignor. libr. 3. *tit.* 2. *quæſt.* 78. *nu-*
mer. 8. *ibique num.* 9. *& ſeqq.* ampliat, de-
clarat, limitat, & materiam ſublimitat, ad
quem Iuris ſtudioſum remittimus.
40 Et quicquid diximus de expreſſa hypothe-
ca, idem erit dicendum de tacita hypothe-
ca, *Vbert. de mod. & ration. citan. part.* 5.
Formul. 15. *in verbo, Non obſtantibus qui-*
buſcunque, verſ. Quando autem tacita, pag.
mihi 237. *& Anton. de Amat. ibidem ſupra*
num. 15.
41 Pro ſecunda adducitur fallentia confeſſio
receptæ dotis facta à Viro tempore, quo
habebatur pro decocto, quæ non probat in
præiudicium Creditorum, licèt præceſſerit do-
tis promiſſio, *Bald. conſ.* 399. *num.* 3. *lib.* 5.
Gratian. diſcept. forenſ. 489. *num.* 22. *tom.* 3.
& diſcept. 768. *num.* 7. *&* 8. *tom.* 4. *Caſtill.*
deciſ. 22. *numer.* 36. *lib.* 1. *Rot. deciſ.* 306.
num. 42. *recent. part.* 7. *Buratt. deciſ.* 9. *nu-*
mer. 1. *&* 3. *Rot. in Romana Saluiani, Lunæ*
18. *Februarij* 1647. *coràm R. P. D. Royas,*
§. Cui obiecto reſpondebant, & inter impreſſas
deciſ. eiuſdem Royas in ordine deciſ. 215. *&*
recentior. part. 11. *deciſ.* 217. *num.* 1. *& fa-*
cit deciſ. 64. *num.* 7. *& deciſ.* 132. *num.* 26.
eadem part. 11. *& Rot. poſt Salgad. in ſuo*
Labyrinth. Credit. concurrent. deciſ. 3. *num.* 1.
coràm Bichio.
42 Ita vt talis confeſſio decocti, ſeù de pro-
ximo decocturi Creditoribus etiam futuris
non noceat, *Aret. in §. fuerat, numer.* 14.
verſ. Et vt breuiter, inſt. de Action. Bart. in
l. ſi conſtante, in princ. ff. ſolut. matr. Anton.
Conciol. allegat. 19. *num.* 25. *Cyriac. contrƟu.*
537. *num.* 20. *tom.* 3. *& Rot. in Romana,*
ſeù Iannen. Pecuniaria, prima Iuly 1644. *§.*
Neque enim, coram b. m. Bichio, & in dicta
Romana Saluiani, §. Nec dicatur.
43 Et de Mercatoris, ſeù Bancherij confeſſio-
ne benè ratiocinatur *Anton. de Amat. reſo-*
lut. 57. *num.* 5. *&* 6. *par.* 2.
44 Sicùti idem ius militat de confeſſione ab
eo facta, qui eſt grauatus mole debitorum,
vel de proximo vult debita contrahere, quæ
paritèr confeſſio in iure non releuat, *Io.*
Bapt. Spada conſ. 38. *num.* 1. *poſt medium*
lib. 1. *& Medic. deciſ.* 82. *num.* 7.
45 Etiamſi confeſſio in parte verificetur, vt
videre eſt penès *Cyriac. controuerſ.* 546. *num.*
91. 92. *&* 93. *tom.* 3.
46 Intellige, ſi coniecturæ non concurrant:
at ſecus, ſi concurrant, quia tunc decocti
confeſſio nocet etiam Creditoribus, vt enume-
ciando diuerſas coniecturas firmat *dicta de-*
ciſ. 3. *num.* 5. *et ſeqq.* & ad propoſitum
videndus eſt *Gratian. diſcept. forenſ.* 362. *nu-*
mer. 21. *vſque ad finem, tom.* 2. optimè ad
intelligentiam caſus, egregiè, ac ſingillatim
in *dicta deciſ.* 217. *num.* 5. *et ſeqq. Conciol.*
allegat. 12. *num.* 18.
47 Pro tertia fallentia adducitur, ſi agatur
de ſumma releuanti reſpectu dotis promiſ-
ſæ, vtputà ſcutorum 700. quia in hoc caſu re-
ceptæ dotis confeſſio non valet, quamquàm
dotis promiſſio matrimonium præceſſerit, niſi
de vera, & reali ſolutione, ac quietantia
doceatur, *Rot. deciſ.* 188. *numer.* 2. *coràm*
Gregorio XV. et deciſ. 259. *num.* 6. *et priùs*
etiam deciſ. 55. *num.* 22. *recent. part.* 6. *et*
in dicta Romana Saluiani, §. Vltra quod.
48 Pro quarta fallentia adducitur, ſi emana-
uerit confeſſio ob quamdam fumoſam hono-
rificentiam; vtputà, ſi Vir tempore, quo ma-
trimonium contrahit, fateatur in dotem ha-
buiſſe ſcuta duomillia, & realitèr non ha-
buit, niſi mille; tunc nullatenùs attenditur;
cum magis ſit attendenda ipſa veritas, quàm
quicquid ſimulatè concipitur, *Rub. add. ad*
deciſ. 282. *à num.* 85. *vſque ad* 91. *recent.*
part. 9. *tom.* 1.
49 Pro quarta pariter affertur fallentia, quan-
do Maritus nullos receperit dotis fructus,
niſi à die confeſſionis, quia tunc recte eli-
citur, quòd per priùs non aderat realis do-
tis conſtitutio, *Rot. recent. par.* 8. *deciſ.* 16.
num. 21.
50 Quid autèm dicendum eſt, quando con-

feſſio, matrimonio conſtante, emanauerit nul-
la dotis promiſſione præcedente? & pro in-
ualiditate confeſſionis reſpondetur: cum hu-
51 iuſmodi confeſſio ſapiat naturam Donatio-
nis, quæ inter Virum, & Vxorem omninò
eſt prohibita, & bonis moribus repugnat,
*l. prima et toto tit. ff. de donat. inter Vir. et
Vxor. Roland. à Vall. conſ. 93. num. 2. lib. 1.
Alex. conſ. 165 num. 9. lib. 6. Neguſ. Syl.
reſponſ. quaſt. 370. num. 2. 5. et ſeqq. Sanch.
tract. de Matrim. tom. primo, lib. 6. tit. de
donat. inter Coniug. diſputation. 9. numer. 5.
et Caſtrenſ. conſil. 86. num. 1. par. 2.*
52 Et confeſſio huiuſmodi facta intelligitur
in fraudem prohibitæ donationis, minimèque
elicitur præſumptio ſub ſpe futuræ numera-
tionis, ſed animus donandi, & ſic confeſſio
remanet inualida, *Coccin. deciſ. 499. num. 2.
et ſeqq.* licèt contrarium firmauerit *deciſ.* 411.
numaro primo, et deciſ. 451. *per totam*, ſed
poſtea *in dicta deciſion.* 499. *in eadem cauſa
Rot.* receſſit, cum qua concordat *Rot. coram
b. m. Arguelles, in Anconitana Dotis Vene-
ris 25. Nouembris 1647. §. Iniuſtitia euidens
viſa fuit, et in eadem cauſa coram eodem Ar-
guelles, Veneris 31. Ianuarij 1648. §. Nec enim
viſa fuit*; ſicuti idem dicimus de confeſſio-
53 ne facta cœpto iam iudicio, quia iſta
quoque ſuſpecta eſt fraudis, vt notat *Cyriac.
controu. 569. num. 27. cum ſeq. tom. 4.*
54 Multoque magis ita erit præſumendum,
ſi fuerit renunciatum exceptioni non nume-
ratæ dotis; cum in huiuſmodi caſu non in-
telligatur facta confeſſio ſub ſpe futuræ nu-
merationis, ſed eodem animo donandi, *Card.
Mantic. de tacit. et ambig. conuent. lib. 11. tit.
20. num. 20. et num. 24. et eodem libro vn-
decimo, tit. 27. num. 10. 11. et 12. tom. 1.
Ancbar. in ſuis quaſt. familar. quaſt. 32. nu-
mer. 2. et 3. part. 2. Rot. poſt Pacific. de
Saluian. interdict. ſecundum nouam impreſſionem
deciſ. 22. num. 2. et ſeqq. coram Ludouiſio, et
deciſ. 61. numero primo, et ſecundo, par. ſe-
cunda, et deciſ. 55. num. vndecimo, et ſeqq.
recentior. par. 6. Buratt. deciſ. 108. num. 2.
et ibi Ferentill. Add. lit. A, et deciſion. 612.
num. 1. et 2. tom. 1. et deciſ. 925. num. 2.
tom. 2. Merlin. deciſ. 419. num. 3. tom. 1. et
deciſ. 652 num. 2. tom. 2.*
55 Minimeque huiuſmodi confeſſio præiudica-
bit Marito, nec eius Hæredibus, minime-
que Creditoribus etiam futuris, poſteriori-
bus, *Mantic. dicto tit. 27. numer. 12. verſ.
Non obſtat, in fine, Buratt. dicta deciſ. 108.
num. 4. 5. et 6. et deciſ. 925. numer. 1. et 2.
Merlin. dicta deciſ. 652. num. 3. et poſt Salg.
in Labyrinth. Credit. concurrent. deciſ. 22. nu-
mer. 3. et ſeqq. et deciſ. 23. numer. 3,* & obid
Saluianum non datur, *Scapucc. de Saluian.
Interdict. lib. 1. quaſt. 11. per totam latè de
materia.*
56 Etiamſi prædicta confeſſio facta fuiſſet ad
fauorem Soceri, & non ſolius Vxoris, *Bu-
ratt. deciſ. 612. num. 1. et 2. & ibi Annot.
ſub. lit. A*, & declarabimus infra *lib. 3. quaſt.
10. verſ. Et mihi arrinet.*
57 Et eſt ratio, quia dos confeſſata, non nu-
merata effectualiter repeti nequit; cum dos
nuda confeſſione non conſtituatur, ſed nu-
meratione, *l. prima, & ibi notantes, C. de
dot. caut. non numerat. et Rot. recent. par 10.
deciſ. 170. num. 2. et latè Rot. coram Beni-
lacqua recent. par. 12. deciſ. 126.*
58 Sed quid ſentiendum, ſi dicta confeſſio
eſſet iuramento vallata? & affirmatiuè vide-
tur prima facie reſpondendum; quia inter
Virum, & Vxorem valet donatio iuramento
59 firmata, quamquam ſit inter viuos, *Man-
cin. de Iurament. part. 4. effect. 40. numer.
1. Alex. conſ. 157. col. 3. vol. 2. Roland. conſ.
8. num. 16. & conſ. 77. num. 2. & 9. lib. 1.*
60 Attamèn in caſu, de quo agimus, con-
cluſio applicari nequit, ſolumque procedit
in vera donatione: non autem in ſimulata,
& præſumpta, vt eſt huiuſmodi, quæ re-
ſultat ex confeſſione dotis receptæ, quæ ani-
mo donandi facta præſumitur, vt in puncto
*Clar. lib. 4. §. Donatio, quæſt. 9. verſ.
hæc tamen concluſio, Mancin. vbi ſupra pro-
ximè, num. 2. & 3. Mantic. de tacit. &
ambig. conuent. lib. 21. tit. 1. num. 18. &
tit. 8. num. 52. & ſeqq. tom. 2. Gutier. tract.
de Iurament. confirmat. part. 1. cap. 3. num.
9. & 10. pag. mihi 30. Paul. Aemil. Gall.
de except. quæ oriri poſſunt. tam ex teſtam.
quam ab inteſtat. tit. 4. excep. 4. ſiue 3. part. 2.
num. 96. Tondut. in ſuis quæſt. et reſolut. legal.
vol. 2. part. 2. cap. 185. num. 6. Buratt. de-
ciſ. 873. num. 4. et deciſion. 925. num. 5. et
6. tom. 3.*
61 Nec obſtat, quod concurrente iuramento
aſſertorio, & promiſſorio dicta confeſſio in
vim donationis ſuſtineatur, ex relatis à *Rolan.
conſ. 76. num. 9. verſ. his tamen non obſtan-
tibus, lib. 4.*
62 Siquidem *Mantic. eodem tract. de tacit. lib.
11. tit. 20. num. 26. et ſeqq. et optime lib.
21. tit. 8. num. 54. verſ. Et quidem, cum
numeris ſeqq. reſpondendo dicto Rolando* ait ſo-
lummodò procedere in donatione expreſſa,
non autem in tacita, & ſimulata reſultan-
te ex confeſſione dotis, conſtante matrimo-
nio, quam diſtinctionem ſequitur etiam *Bu-
ratt. dicta deciſ. 925. num. 6. et ſeqq.*
63 Et hoc etiam tenendum, licet *Tondut. ibi ſu-
prà num. 7.* videatur approbare contrarium,
etiamſi primò interpoſitum ſit aſſertorium
iuramentum, & deinde ſubſequatur promiſ-
64 ſorium; quia ſicuti non operatur pri-
mum tanquam non ſubſiſtens, & ſimula-
tum; ità nec operatur ſecundum, quaſi
eodem modo ſimultaneè præſtitum, & ad-
iuuans mendacium in fraudem legis, *ita Buratt.
deciſ. 873. numer. 5. et 6. tom. 3.* Cum

inter

65 inter cætera iuramentum ad hoc vt valeat, debeat habere comitem veritatem; contrafuſ-
66 que præſupoſita ſimulatione, iuramentum nihil operatur, *Clar. dicto §. Donatio, eadem quæſt. 9. in præcitato verſ. erga finem, Mantic. dicto lib. 21. tit. 8. num. 54. et ſeqq. et dicto lib. 11. tit. 20. num. 28. et ſeqq. Menoch. lib. 3. præſumpt. 12. numer. 41. et ſeqq. Ricc. collect. 920 part. 4. Buratt. deciſ. 612. num. 6. et optimè num. 7. ibique Annot. Rot. dicta deciſ. 55. num. 14. 15. et 16. recent. part. 6. et Merlin. deciſ. 287. num. 10. vſque ad finem tom. 1.*

67 Niſi cum dicto iuramento aſſertorio, & promiſſorio ad fauorem dotis confeſſatæ iuncta ſint adminicula, præſumptiones, & coniecture, ut plures recenſentur coniecturæ, & adminicula de quantitate maioris dotis conſtitutæ in limine ſecundi matrimonij apparente ex confeſſione facta à ſecundo Viro ad fauorem ſecundæ Vxoris viduæ à *Rot. coram Eminentiſs. Card. Ottobono in Anconitana Dotis, Lunæ prima Martij, 1649. deciſ. 167. per totam, et prius in eadem Cauſa coram b. m. R. P. D. Arguelles, Veneris; 17. Iunij 1647. et 25. Nouembris euſdem anni et 31. Ianuarij 1648. et deinde 9. Decembris 1648. coram R. P. D. Cerro, quę eſt deciſio 235. num. 6. poſt Ludouic. Poſt. in Additament. ad tract. de ſubaſt. et egregie etiam Rot. recent. part. 10. deciſ. prædicta 31. num. 9. 10. et 11.*

68 Et hæc opinio indubitata eſt, ſi non agatur contra Creditores, & Tertios poſſeſſores, ſed contra Hæredes, & ſucceſſores Confitentis, contra quos leuiores etiam probationes ſufficiunt; cum non poſſint eorum Auctorem de mendacio redarguere, immò talis confeſſio, ſtantibus dictis iuramentis, & obligatione camerali, iuncta aliquali coniectura plenè probat contra Hæredes *vt in dicta Anconitana dotis coram eodem Arguelles, Veneris 17. Iunij 1647. §. Tertia elicitur, et §. Et potiſſime, iuncto §. Nec tollitur, et in dicta Die 25. Nouembris, §. Iniuſtitia euidens, cum §. ſeq. et bene ſub dicta die 31. Ianuarij, §. In quam ſententiam procliniores, et dicta deciſ. 167. §. fin.*

69 Beneuerum eſt quòd huiuſmodi donatio ſimulata, & præſumpta licèt ex ſola pœnitentia à Marito reuocetur, *l. cum hic ſtatus, 33. §. ait oratio verſ. pœnitentiam, ff de donat. inter Vir. et Vxor. Gratian. diſcept. foreſ. 693. num. 12. tom. 4. Tondut. in quæſt. et reſolut. legal. vol. 2. part. 2. cap. 185. num. 9. et 10. Mantic. eodem tract. de tacit. ꝯtr. dicto lib. 11. tit. 20. num. 21.* tam ſi reuocatio fiat expreſſè, quàm tacitè, vt alienando rem, quam faſſus eſt ſe in dotem recipiſſe *Sanch. tract. de Matrim. tom. 1. lib. 6. tit. de donat. inter Coniug. diſput. 9. numer. 6.*

70 Itaut reuocatio prædicta ſequi poſſit, etiam ſi tempus opponendi exceptionem non numeratæ dotis lapſum fuerit; cum per ſimulationem huiuſmodi exceptio perpetuetur, *Mantic. dicto lib. 11. tit. 20 num. 21 et 29. Buratt. deciſ. 108. num. 17. et ibi Annot. lit. C.* Quamquàm contrarium reperiatur deciſum poſt *Zacch. de Obligat. Cam. deciſ. 258. numer. 7. et part. 3. recentior. deciſ. 127. numer. 2.*

71 Attamèn reuocatio ceſſat, ſi Maritus poſt factam donationem, mediante dicta confeſſione, voluntatem non mutauerit: tunc huiuſmodi donatio morte Mariti confirmatur, qui dum vita functus reuocationem, nec tacitè, nec expreſsè tentauit, *l. 2. C. de dot. caut. non numerat. l. Donationes, quas Parentes, 25. C. de donat. inter Virum, et Vxorem Gabr. tit. de iur. et dot. promiſs. lib. 3. concluſ. 5. num. 5. Paul. Aemil. Gall. in toties allegato tractat. de Except. tit. 5. except. 10. ſeù 4. part. 2. num. 2. et 3. Alex. conſ. 26. num. 2. et ſeqq. lib. 2. Clar. dicto §. Donatio eodem quæſt. 9. verſ. Scias autem Paul. de Caſtr. conſ. 50. in addit. num. 14. volum. 2. part. 3. Nunnez de exequen. mandat. part. 2. cap. 29. numer. 14. Menoch. dicta præſumpt. 12. lib. 3. num. 37. et 38. Buratt. dicta deciſ. 108. num. 13. Mantic. dicto tit. 20. num. 21. in fine, ibique poſt num. 24. verſ. Inter eos,* ait procedere, ſi Maritus prius deceſſerit, ſecus, ſi Vxor prædeceſſerit Marito, quia tunc Donatio prædicta nullius eſt momenti, & adhæret etiam *Sanch. de Matrim. tit. de Donat. inter Coniug. lib. 6. diſput. 9. num. 3. 5. et 6. et diſput. 16. num. 20. et comprobat prædicta Bich. deciſ. 243. numer. 25. et 26. et deciſ. 265. num. 15. tom. 1.*

72 Quicquid dicant *Clar. et Nunnez in locis ſupra proximè citatis*, ſcilicèt quòd, vt præfata donatio per mortem locum ſibi vendicare valeat, ſit de neceſſe, quòd ante mortem Mariti interueniat conſignatio vera, vel ficta, & ſic aliquid, quod fungatur vice conſignationis; cum per ſolam promiſſionem non confirmetur morte, reijcitur *à Menoch. eadem præſumpt. 12. num. 67.* firmaturque non eſſe de neceſſe aliquam conſignationem. Quando autèm dicta confeſſio emanauerit in Teſtamento cum iuramento, & hæredes mortuo Teſtatore, & non reuocato Teſtamento, vel confeſſione teneantur ad obſeruantiam, ſi frui velint hæreditate, præſertim ex æquitate legis canonicæ, videri poteſt penès *Marc. Anton. Eugen. libr. 1. conſ. 16. numer. 29. et ſeqq.*

73 Eſt autèm animaduertendum, quòd dum morte Mariti confirmatur donatio ex dicta confeſſione procedens, intelligitur, ſi intra quingentos; ſecus, ſi quingentos aureos excedat; nam licèt donatio vltra quingentos aureos, non inſinuata minimè valeat: infra autèm

quingen-

quingentos valet: attamèn quando facta fuit
vltià quingentos aureos legales, non confir-
matur huiuſmodi donatio etiam infra quin-
gentos: & ſic pro quacunque parte infra
ſummam dictorum quingentorum, non ob-
75 ſtante quocunque temporis lapſu, penitus
huiuſmodi donationis ſpecies excluſa rema-
net, & nullius eſt momenti, Menoch. dicta
præſumpt. 12. numer. 39. et 40. Mantic. dicto
libro vndecimo tit. 20. num. 25. Buratt. dicta
deciſ. 108. num. 14. et Rot. deciſ. 259. nu-
2. et 3. recent. part. 6. et latè etiam Gratian.
diſcept. forenſ. 693. à num. 6. vſque ad finem,
tom. 4. vbi reſpondet contrarijs etiam in
terminis Statuti, & Paul. de Caſtr. vol. 2.
par 2. conſ. 383.
76 Niſi Maritus huiuſmodi donationem inſi-
nuauerit, vel expreſsè in morte confirmaue-
rit, dicta l. Donationes, 25. verſ. Nam am-
plioris, cum verſ. ſeq. et ibi gloſ. et deciſ. 259.
eodem num. 3. dicta part. 16.
77 Licèt, ſi adſit iuramentum non aſſerto-
rium, ſed promiſſorium, & obligatorium,
contrarium referat dictus Gall. eodem tract.
de except. tit 5. except. 10. ſeu 4. par. 2. à
num. 4. vſque ad 10. Scilicèt donationem ex
prædicta conditione præcedentem ſuſtineri,
etiamſi dictus exceſſus interuenerit; cum per
78 ipſum etiam ſolum iuramentum promiſſo-
rium, dicto tamen aſſertorio non ſubſequen-
te iuramento, dotis receptæ confeſſio con-
firmetur; quia promiſſorium, & obligato-
rium iuramentum mendacium, & falſitatem
non adiuuat, Mantic. dicto lib. 11. tit. 8. nu-
mer. 55. verſ. Neque huic ſententiæ, in fine,
et Buratt. deciſ. 612. num. 5. & indiſtinctè
ob iuramentum firmauit Rot. coram bo: me:
Bichio deciſ. 243. num. 23. et 24. et deciſ. 265.
num. 15. tom. 1.
79 Benè verùm eſt, quòd non dato dicto ex-
ceſſu: vel talis confeſſio, ſeu donatio, ſi in
exceſſu verſemur, ſit munita iuramento pro-
miſſorio, & obligatorio, ſine ſubſequenti aſ-
ſertorio, licèt ex confitentis, ſeu donantis
Mariti prædecedentia confirmetur, Sanch. dicto
tract. eodem tit. lib. 6. diſput. 9. num. 3. et 6.
et egregiè diſput. 14. num. 3. et ſeqq. et ſi-
gnantèr num. 13. & nulla facta diſtinctione
dictorum Iuramentorum doceat, vt ſupra
Bich. in præcitatis deciſionibus. Hæredibus tamèn
Mariti præiudicat; Creditoribus autem ante-
rioribus, & futuris nocere non poteſt, Man-
tic. dicto libro vndecima tit. 20. num. 41. et
tit. 27. num. 12. verſ. Non obſtat, cum verſ.
ſeq. et numeris ſeqq. Buratt. dicta deciſ. 108.
num. 15. et 16. Et ne ſuper huiuſmodi re-
feram ea, quæ prolixè dici poſſunt, vide
Menoch. præſumpt. 13. per totam lib. 3.
80 Quicquid autèm ſupra diximus de dote,
idemque intelligendum eſt de acconcio, cum
ſit de appendicijs dotis, & idem iudicatur
de eo, prout de dote, Rot. recentior. parte
vndecima deciſ. 41. num. 20. idemque pariter di-
cimus de augumento dotis: & proptereà ſi
Maritus confeſſus fuerit, conſtante matrimo-
nio, ſe in augumentum dotis res aliquas mo-
biles accipiſſe, vel quodcunque aliud, hu-
iuſmodi confeſſio in fraudem Creditorum
facta intelligitur, nec eiſdem obeſſe poterit,
Mantic. dicto libro vndecimo tit. 20. num. 37.
et optimè num. 39. Buratt. dicta deciſ. 873.
num. 9. et 10. ait, quòd contra huiuſmodi
confeſſionem de nullitate dicunt etiam Hæ-
redes, non obſtante iuramento Viri, & con-
cordat idem Buratt. deciſ. 925. numer. 4. et
5. tom. 3. Et Card. Otthob. deciſ. 167. nu-
mer. 5. 6. et 7.
Et ſicùti talis confeſſio augumenti dotis
factæ à Viro conſtante matrimonio in frau-
dem Creditorum facta præſumitur: ita con-
81 feſſio facta ab Vxore binuba filios habente
ex primo matrimonio in fraudem filiorum
primi matrimonij, ac in ipſorum præiudi-
cium emanata præſumitur, ſi matrimonio con-
ſtante talem augumenti dotis confeſſionem
fauore ſecundi Viri emiſerit, vt latè Buratt.
dicta deciſ. 873. per totam, et præſertim numer.
3. Merlin. deciſ. 287. et deciſ. 345. et part.
8. recentior. deciſ. 16. per totam, et præſer-
tim num. 8.
Niſi aliter de veritate ex iuſtis cauſis ap-
pareat, vt copiosè ex dictis deciſ. et idem
Merlin. deciſ. 527. num. 2.
82 Idemque tenendum eſt, dum confeſſio do-
tis receptæ nulla præcedente dotis promiſ-
ſione emittitur in vltima voluntate matri-
monio conſtante: quià in huiuſmodi caſu vr-
gentior eſt præſumptio emanaſſe confeſſio-
nem ex cauſa donationis, & non ſub ſpe
futuræ numerationis; & per hanc confeſſio-
nem probatur Maritum recipiſſe dotem, ſed
illa debetur Vxori ex legato, vel donatio-
ne, quæ morte confirmatur, etiamſi iureiu-
rando ſit vallata, Bald. conſ. 14. numer. 2.
volum. 2. conſ. 467. volum. 3. et conſ. 381.
vol. 5. Alex. conſ. 45. num. 6. libro primo,
et conſ. 147. num. 13. lib. 7. Mantic. dicto
libro vndecimo tit. 20. num. 22. et 30. Rot.
recentior. par. 3. deciſ 600. num. 3. et par. 6.
deciſ. 55. numero vndecimo et Menoch. lib. 3.
præſumpt. 12. num. 49. et num. 30. ait procede-
83 re, dum Teſtator laborat in extremis tem-
pore emiſſæ confeſſionis: ſecus, ſi eſt ſanus
quia tunc ſpem futuræ numerationis habere
poteſt
84 Nihilominus cenſeo, quòd ſi Teſtator cum
dicta diſpoſitione decedat, ſuſtineatur ſaltem
in vim legati, quamuis non conſtaret de
vero debito, neque Teſtator aliquid vlteri-
us diſpoſuiſſet, Bald. dicto conſ. 14. num. 2.
Gratian. diſcep. forenſ. 690. num. 4. tom. 4.
et Rot. poſt Merlin. de pignor. deciſ. 53. nu-
mer. 3. verſ. Tum quia.
85 Vel conſtaret pro certa quantitate, & non
pro

Digitized by Google

pro tota enunciata; quia etiam illud plus, de quo non conſtat, debetur in vim legati, *Cyriac. contr. forenſ.* 251. *nu.* 13. *tom.* 2.

86 Cęterùm ſi confeſſio prędicta facta fuerit à Marito in vltima voluntate cum expreſſione certæ quantitatis contra ipſum Teſtatorem, & eius hæredes veram dotis promiſſionem, & acceptationem probabit, ſiue cum habeat diſpoſitionem annexam, ſuſtinebitur ſaltem, vt diximus, in vim legati eo modo, & forma, quibus relinquitur, *Gratian. diſcep. forenſ.* 116. *à num.* 42. *vſque ad finem tom. primo Cyriac. contr.* 251. *nu.* 1. *et ſeqq. tom.* 1. *et Buratt. deciſ.* 920. *num.* 1. *et* 2. *tom.* 3. *et conſulit. Paul. de Caſtr. conſ.* 405. *vol. primo*.

87 Verùm ſi Matrimonio conſtante Maritus dotaſſet Vxorem in ſcutis octingentis, vel dotem auxiſſet in ſcutis ducentum, & poſtmodum Vir in Teſtamento dixiſſet, aliàs dotaſſe, vel auxiſſe dotem Vxori prout ex Inſtrumento rogato per B. Notarium, & quatenus opus ſit, illam in Teſtamento dotat, vel eidem dotem in ſumma alias præſcripta auget: hæc teſtamentaria diſpoſitio non innouat ſpeciem primæ diſpoſitionis, quæ eſt donationis propter nuptias. Et propterea non eſt noua diſpoſitio, at confirmatio prioris donationis: conſequenter diſpoſita ad dictum effectum in teſtamento non habent vim legati, niſi ſpecincè Teſtator hoc mandauerit: nec acquiſitio fit Vxori, ſed Hæredibus Donantis, itaut neque Hæres teneatur Vxori dare talē dotem, vel augumentū prędictum, quamuis adierit hæreditatem; cum lex non interpretetur eſſe dotem, ſed donationem propter nuptias, *vt latè docet Gratian. dicta diſcept.* 690. *per totam*, *&* *pręſertim a num.* 8. *vſque ad* 11.

88 Vnum tamen tene menti, quod ſi Maritus legauerit Vxori dotem ſuam ſcutorum mille, & reuerà non ſit, niſi ſcutorum quingentorum: hæc dos ſic enunciata licèt in exceſſu debeatur mortuo Marito ab hæredebus Viri in vim legati: attamen Vxor tranſeundo ad ſecunda vota non cenſetur ſecundo Viro dediſſe ſcuta mille, ſed tantum
89 ſcuta quingenta: & eſt ratio, quia nomina debitorum Mulieris non videntur data in dotem, niſi interueniat ceſſio actionum, *Alex conſ.* 122. *fere per totum lib.* 7. *et Rot. recent. part.* 11. *deciſ.* 32. *numer.* 14.

90 Stante autem antecedenti Dotis promiſſione etiam in Teſtamento emanata confeſſio probat contra confitentem, hæredes & aduerſus Creditores, & Tertios, *Rot. deciſion.* 296. *num.* 2. *&* *ſeqq. coram R. P. D. Pirouano*, *recent. part.* 4. *tom.* 1.

91 Etiamſi de præcedenti Dotis promiſſione conſtet, vel ex Inſtrumento, vel ex apoca matrimoniali, *Rot. poſt. Merlin. de Pignor. eadem deciſ.* 53. *num.* 1. *et* 2. *et deciſion.* 141. *num.* 6. *et* 7. *et* 10. ſiue ſi in ipſa confeſſione cum inſertione apocæ matrimonialis interuenerit Iudicis Decretum, ex quo diluitur omnis ſuſpicio fraudis, *vt in dicta deciſ.* 53. *num.* 3. *et ex ſuperius adductis numer.* 17. *et ſeqq. et infra quæſt.* 10. *lib.* 3.

92 Probauimus confeſſionem emiſſam à Marito conſtante matrimonio non valere, non conſtito de præcedenti promiſſione, niſi vt ſupra in vim donationis, aut legati, & ſoperaddimus *Bald. conſ.* 352. *num.* 1. *vol.* 3. & faciunt etiam ea, quæ refert *Bonac. in ſua Theolog. moral. tom.* 2. *tit. de Contract. diſcetp.* 3. *quæſt.* 11. *punct.* 2. *prima prępoſit. num.* 5. *verſ. limitatur ſecundo*, *et num.* 6. *verſ. Reſpondeo igitur*.

93 Et hoc verum admittimus, ſi in confeſſione appareat de certa quantitate Dotis, quia tunc licèt vigeat ſtatutum, quòd confeſſio Dotis in Teſtamento facta non ſuſtineatur vltra quantitatem in eodem ſtatuto præſcriptam: attamen ſi confeſſio fuerit coniecturis ſuffulta, & geminata valebit etiam in exceſſu, ſtatuto non obſtante, *vt latè Cyriac. dicta contr.* 251. *à numer.* 6. *vſque ad* 31. *tom.* 2.

95 Quamquàm dum fauore Vxoris valet in vim legati, ſi cum liberis primi matrimonij itra annum luctus tranſeat ad ſecunda vota, legatum perdat in proprietate, non autèm in vſufructu *Bald. conſ.* 467. *num.* 1. *vol.* 3. *&* *Capryc. Latr. deciſ.* 22. *num.* 1. *&* *ſeq.*

96 Pluribus tamèn modis limitatur concluſio prædicta: nempe quòd confeſſio ad Vxoris fauorem non valeat, niſi vt ſupra in vim donationis, aut legati: excepta tamèn confeſſione emiſſa à Marito de dote recepta poſt delictum commiſſum etiam ſi præceſſerit dotis promiſſio, *Surd. deciſ.* 116. *pertotam*, *&* *præſertim num.* 10. *&* *Ric. collect.* 3543. *part.* 8.

97 Primò, ſi confeſſio facta ſit ante contractum matrimonium, vel tempore, quo contraitur, vel ante coniunctionem copulæ carnalis; quia tunc non præſumitur fraus; & propterea ceſſante fraudis ſuſpicione, confeſſio præiudicat etiam anterioribus Creditoribus, qui non habent expreſſam hypothecam, & poſterioribus qui eam habent tacitam, vel expreſſam, *Paul. de Caſtr. conſ.* 383. *num.* 1. *verſ. prius ſi confeſſio*, *lib.* 2. *&* *ſequitur Mantic. de tacit. dicto lib.* 11. *tit.* 20. *num.* 18. *&* 40. *Medic. deciſ.* 82. *num.* 9. *in princ. &* *ad adaptantur ea*, *quæ recenſet dictus: Bonac. ibidem ſupra*, *num.* 6. *verſ. Reſpondeo igitur*.

99 Secundò, quando Dotis confeſſio facta eſt ex cauſa vere numerationis; quia tunc proculdubiò ceſſat exceptio Dotis non numeratæ, & intelligitur facta confeſſio gratia agnoſcendi bonam fidem, & conſequenter ad probandam numerationem; vtputà ſi Notarius in Inſtrumento ſcripſerit pecuniam actualiter in eius, & Teſtium preſentia fuiſſe

nume-

numeratā; vel ſi in publico Inſtrumento ſcriptū
ſit dotē fuiſſe numeratā in tot aureis, & ducatis
coram Teſtibus, tunc vera numeratio probatur;
idemque dicendum, ſi in Inſtrumento No-
tarius ſcripſerit, quòd Maritus confeſſus fuit
ſe recipiſſe, & ita verè habuit, & recepit,
etiam ſi non dixerit in præſentia mei Nota-
rij; quia præſumitur; ſicque eum fraudis ſuſ-
100 picio excludatur, nocet etiam Creditori-
bus, *Mantic. vbi ſupra proximè, num. 8.
& dicto num. 40. verſ. in his, Guttier. de
Iurament. confirmat. part. prim. cap. 15. nu-
mer. 1. & 2. & Rot. deciſ. 160. num. 10.
recentior. part. 7.*

101 At ſi Maritus confeſſus eſt ſe habuiſſe,
& recipiſſe ab Vxore dante, & numerante
ſcuta quingenta pro dote, ex his verbis
numeratio non probatur; quia iſti ablatiui
abſoluti intelliguntur aſcripti in conſequen-
tiam confeſſionis; ſi autem Notarius non
per participium, ſed per gerundium men-
tionem fecerit numerantis, numeratio pro-
batur; veluti ſi ſcripſerit B. Maritus confeſ-
ſus eſt à C. Vxore dando, & numerando
recipiſſe ſcuta quingenta, *Mantic. dicto tract.
de tacit. lib. 18. tit. 6. num. 10. Pacifio. de
Saluian. Interdict. inſpect. 1. cap. 7. à num.
25. vſque ad 28. & videndus eſt etiam Bald.
conſ. 73. vol. 5.*

102 Hoc tamen notandum eſt, quod dum
verſamur in cauſa ſui natura non reiterabili,
vt eſt dos, quæ vnica tantum datur, &
promittitur, & in ſolutionibus confeſſatis
aſſeratur eadem cauſa Dotis; tunc vna,
& non plures, præſumitur facta ſolutio, &
aliæ ad corroborationem primæ repertæ,
nec geminata ſolutio dicitur, *Menoch. de
Arbitr. lib. 2. cent. 3. caſ. 213. num. 7. verſ.
Verum dura, & num. 17. verſ. Alexander
tamen videndus eſt Borgn. deciſ. 23. num. 1.
& ſeqq. lib. 4. tit. de vlt. volunt. qui ibidem
num.* 4. ait, quòd relinquitur Iudicis arbi-
trio, *Menoch. dicto conſ. 213. num. 54. &
ſeq. in 5. caſu.*

104 Tertiò, quando duplex facta eſt confeſ-
ſio ex interuallo; tunc etiam vera probatur
numeratio, niſi Maritus velit in ſe ſuſcipere
onus probandi, quòd dos non fuerit nume-
rata; cum hæc ſit præſumptio iuris, con-
tra quam probatio admittitur, *Mancin. di-
cto tit. 20. num. 11. & Rot. deciſ. 160. nu-
mer. 16. coram Merlino, dicta part. 7. et Rot.
coram R. P. D. Celſo, in Bononienſi Dotis,
Mercurij 10. Decembris 1659. §. ſed etiam.*

105 Huiuſmodique probatio, ſeu querela, ac
exceptio non numeratæ dotis aduerſus Vxo-
rem, & eius Heredes ex diſpoſitione *l. in
dotibus 3. et vltima C. de dot. caut. non nu-
merat.* prius dari, ſeu opponi poterat intra
annum tantum tam per Maritum, & eius
hæredes, quàm per ſocerum, & ipſius hæ-
redes, ſi in dotalibus Inſtrumentis ſcriptum
erat dotem à ſocero cum filio ſuo fuiſſe
receptam. Quod poſtea iure *Auth. Quod
locum habet, C. eodem tit. de dote caut. non
106 numerat.* fuit declaratum procedere, ſi
matrimonium intra biennium ſit ſolutum,
ſi vero poſt biennium, ſcilicèt durauerit
matrimonium vltra biennium, nempè vſ-
107 que ad decennium, locus erit dictæ
querelæ, ſeu exceptioni intra tres menſes
poſt diſſolutum matrimonium, & biennium
computatur in his annis: ſi autèm diſſolui-
108 tur poſt decennium quærela, & exceptio
prædicta denegatur etiam Creditoribus, &
tertijs poſſeſſoribus, etiamſi non præceſſerit
dotis promiſſio, *vt notant Fontanell. de Pact.
Nuptial. clauſ. 14. gloſ. pri. par. prima num. 79.
& 80. & ſeqq. pag. mihi 642. tom. 2. Iul.
Capon. tract. ſolut. matr. quæſt. 7. num. 19.
verſ. Confirmatur, Coccin. deciſ. 499. num. 5.
& ſeqq. & Martin. Bonac. in ſua Theolog.
Moral. tom. 2. tit. de contract. diſput. 3. quæſt.
11. punct. 2. pri. præpoſit. numer. 5. verſicul.
reſpondeo olim, pag. mihi 714.*

Elapſoque tempore prædicto, talis confeſſio præ-
iudicat tam marito, quàm hæredibus, &
Creditoribus, ac etiam Tertijs poſſeſſoribus,
Grattan. diſcept. forenſ. 362. num. 16. tom. 2.

At ſi dotis promiſſio matrimonio præceſſerit,
habent locum ea, quæ firmauimus *hic ſupra,
verſ. itaut nec, num. 11.*

109 Qua non præcedente promiſſione, lapſus
temporis vt ſupra præſcriptus locum habet,
quando Creditores, vel Tertij poſſeſſores
habuerint notitiam confeſſionis per Maritum
factæ; ſecus, ſi eam ignorauerint; quia
tunc, data ignorantia, ſuccurritur eiſdem
per reſtitutionem in integrum aduerſus tem-
pora vt ſupra reſpectiuè præterita ad oppo-
nendam exceptionem non numeratæ dotis,
*Aucharan. quæſt. famil. 32. numer. 2. par. 2.
Paul. Aemil. Gall. tract. de except. quæ oriri
poſſ. tam ab inteſt. quàm ex teſt. tit. 5. ex-
cept. 10. ſeù 4. par. ſecunda num. 32. & 33.*

110 Taliſque reſtitutio conceditur, dùm Cre-
ditores, & Tertij Poſſeſſores habuerint cau-
ſam à Marito, pendente termino ad oppo-
nendam exceptionem prædictam non nume-
ratæ dotis, & confeſſionem ignorabant: ſe-
cus eſt reſpectu eorum, qui poſtèa contra-
xerunt, vt bene *Mareſcott. var. reſolut. lib.
1. cap. 8. num. 20. Menoch. præſumpt. 13.
ſub num. 15. lib. 3. Caputaq. deciſ. 196. lib.
pri. Gratian. deciſ. March. 103. numer. 19.
Scaputc. de Saluian. quæſt. 11. num. 3. & 4.
lib. pri. & Andreol. controuerſ. 186. num. 6.
verſ. nam illa.*

111 Quod ſubſidiarium remedium reſtitutionis
in integrum faueret etiam Marito, vel ipſius
hæredibus, ſi tunc temporis in minori æta-
te Maritus, aut hæredes eſſent conſtituti,
*Bonac. ibidem ſupradicto numer. 5. in præcitato
verſ. in medio.*

112 Ex

112 Ex his operæpretium eſt adnotare, quòd
ſi fuerit renunciatum exceptioni non nume-
ratæ dotis, talis renunciatio reſpectu Mari-
ti, ſuorumque hæredum idem operatur, ac ſi
lapſa eſſent tempora opponendi prædictam
exceptionem, *Mareſcott. ibidem ſupra, numer.*
21. *latè Cyriac. contr.* 664. *n.* 4. *& ſeqq. tom.* 4.
Gratian. diſcept. forenſ. 879. *num.* 24. *tom.* 5.
& Bonac. ibidem ſupra, eodem num. 5. *verſ.*
limitatur Tertio, vbi, & in ſupracitato verſ.
Reſpondeo olim, ſubdit idem Bonac. quod ela-
pſis temporibus vt ſupra præfixis ad oppo-
nendam exceptionem non numeratæ dotis,
113 quemadmodùm Marito, aut ipſius hæredi-
bus incumbit onus probandi dotem tradi-
tam non fuiſſe, alioquin coguntur hęredes eam
ſoluere: ita, & talis concludens probatio
facienda eſt, quando fuerit renunciatum ex-
ceptioni non numeratæ dotis.
114 Cæterum animaduertendum eſt, quod hu-
iuſmodi renunciatio exceptionis non nume-
ratæ dotis tunc ſuffragatur, ſi renunciatio
huiuſmodi fiat in Inſtrumento diuerſo ab eo,
ex quo apparet confeſſio non numeratæ do-
tis, vt de probabiliori ſententia teſtatur
Bonac. in præcitatis locis, *eodem num.* 5.
verſ. limitatur tertio, ergamedium. Ratio
eſt, quia eodem modo renunciatur, quo
confitetur, & hanc opinionem ſequitur etiam
Mantic. de tacit. et ambig. conuent. lib. 11.
tit. 27. *num.* 9. *tom* 1. *et lib.* 16. *tit.* 3. *nu-
mer.* 8. *tom.* 2. *vbi d. numer.* 8. *et ſeq.* re-
fert, quid dicendum ſit, dum hæc renun-
ciatio ſit facta ante biennium, vel poſt bi-
ennium; & an, & quomodo in quocunque
caſu ſit audiendus renuncians?

Et de hac materia exceptionis non nume-
ratæ pecuniæ vide quæ latè ſcripſit *Mantic.*
dicto lib. 16. *tit.* 3. *cum ſeqq. et dicto lib.*
18. *tit.* 6. *per totum.*

Vnum denique adnotandum duximus ſuper
diſpoſitione præcitatæ *Auth. quod locum
habet*, non procedere, ſi poſt confeſſionem
dotis receptæ per Maritum factam, ſocer,
ſeu is, qui dotem promiſit, recognoſcat, ſeu
115 declaret dotem Viro non eſſe ſolutam, qui-
nimò certis terminis eam ſoluere promittat
Cancer. var. reſolut. par. 3. *cap.* 4. *de ſerui-
tut. num.* 35. *vſque ad* 37. *qui inter cæteros*
D. D. allegat Angel. de Peruſ. conſ. 145.
Genera à Socero, vbi num. 2. & per totum
benè diſtinguit, an per talem Mariti con-
feſſionem ſit Mulieri plene ius quæſitum, &
116 an, & quando poſſit agere contra Mari-
tum, & ipſius hæredes pro repetitione
dotis in vim dictę confeſſionis, non obſtan-
te eadem recognitione, vel ſolummodò dicti
Hæredes teneantur eidem cedere iura, &
actiones, quas habent contra dotis promiſ-
ſorem; & faciunt etiam ea, quæ firmauit
Buratt. deciſ. 775. *per totam, et ibi Feren-
til. Add.*

117 Quarto, limitatur concluſio; dum confeſ-
ſio dotis facta eſt in rebus ſtabilibus ad em-
ptionem æſtimatis, & receptis: in hoc enim
caſu præſumitur vera confeſſio, quæ exce-
ptione dotis non ſolutæ impugnari nequit,
Auth. ſed iam neceſſe, C. de donat. ante nupt.
Mantic. de tacit. et ambig. conuent. lib. 11.
tit. 20. *num.* 13. idemque dicendum eſt, dum
emanauerit ſuper re aliqua immobili, *Me-
noc. lib.* 3. *præſumpt.* 12. *num.* 36. Dummo-
dò talis confeſſio de dote recepta in ſtabili-
bus aliundè conſtet, quàm ex confeſſione
Viri, ſcilicet bona Viro in dotem promiſſa
fuiſſe realitèr tradita, vt optimè idem *Man-
tic. in pręcitato tract. lib.* 12. *tit.* 13. *numer.*
21. *tom. primo* Alias nec ipſimet Mulieri præ-
iudicat, ſi dos data ſit in fundo dotali, quia
tunc dominium exiſtit penes Vxorem, *Auth.*
ſed quàmuis, §. *Et cum lex, cum.* §. *ſeq. C.*
de rei Vxor. action. et inſtit. Quib. alien. liceat,
vel non, in princ. Et ſicuti in tali caſu ne-
quit Maritus dotem alienare, ita nec valet
confeſſionem emittere de dote recepta, iuxta
ea, quæ diximus *lib.* 3. *quæſt.* 2. *num. pri.*
et ſeq. Et eſt etiam alia ratio, quia licet Ma-
ritus ſit legitimus adminiſtrator Vxoris *Lu-
douic. Poſt. reſolut. ciuil.* 32. *num.* 16. *et ſeq.*
attamen tacite, & expreſſe in bonis Vxoris
ſuæ præiudicare nequit, niſi ipſa Vxor in-
terueniat, approbet, & ratum habeat, *Gra-
tian. diſcept. forenſ. cap.* 565. *numer.* 43. *et
ſeq. tom.* 3. *Poſt. reſolut. ciuil.* 152. *numer.* 11.
et 12. *Thomat. deciſ. March.* 50. *num.* 446.
Baratt. deciſ 719. *numer. ſecond. et recenſ. par*
8. *deciſ.* 137.
118 Quintò, quandò confeſſio pro parte vera
probatur, & tunc pro alia etiam parte ve-
ra præſumitur; cum dotis ſolutæ partis ve-
ritas influat etiam veritatem ſolutionis in
alias partes, *Mantic. dicto tract. de tacit. lib.*
11. *tit.* 20. *numer.* 14. *Negaſ. Syl. reſponſ.*
quæſt. 46. *num. pri. et* 2. *Rot. poſt Zach. de*
obligat. cam. deciſ. 258. *numer.* 6. *et recent.*
par. 7. *deciſ.* 160. *num.* 2. *Merlin. deciſ.* 652.
num. 9. *tom.* 2. *Othob. deciſ.* 167. *num.* 14.
et latè in dicta Bononienſi Dotis coram R. P. D.
Celſo §. *His accedit, vbi ſubdit*, etiamſi ta-
lis ſolutio ſit facta in mobilibus,
119 Si cum dicta tamèn veritate ſolutionis
concurrat dotis promiſſio *Ioſeph. Ludouic.*
deciſ. Peruſ. 66. *num.* 25. *par.* 2. *Rot. deciſ.*
124. *per totam recent. par.* 2. *Farinac. deciſ.*
crim. 45. *numer.* 2. *& ibi Centulin. add. in
lit. A.*
120 Cæterùm prædicta procedunt etiam ſine
promiſſione, dum dotis ſolutiones iuſtifi-
cantur pro maiori parte, etiamſi minores
ſint, quam dimidia, *vt dixit Rot. coram
R. P. D. Arguelles, in Anconitana dotis,*
Veneris 17. *Ianij* 1647. §. *Nec refragatur, &*
in eadem cauſa coram eodem, Veneris 25. *No-
uembris* 1647. §. *quia cum proueniant, & optimè*

coram eodem, Veneris 31. *Ianuarij* 1648. §. *Minus ſecunda quòd quantitas, et recet. part.* 11. *deciſ.* 32. *num.* 9. *& prius coram R. P. D. Merlino deciſ.* 419. *num.* 15. *&* 16. *tom. primo* vbi ſubblimitatur, quod huiuſmodi prę-
121 ſumptio tollitur, dum confeſſio quoad
reliquam ſummam eſt valdè inueriſimilis, &
ſuſpecta.

122 Sextò, ſi Maritus, qui confeſſus eſt ſe
dotem recipiſſe, fecit pactum de non petendo aliquid de bonis Paternis, & maternis; cum non ſit veriſimile voluiſſe habere Vxorem indotatam, & omnibus bonis Paternis & Maternis renunciaſſe *Mantic. dicto tract. de tacit. & ambig. lib.* 11. *tit.* 20. *num.* 15.

123 Septimo, in dotis confeſſione, ſiue donatione facta à Viro Senio confecto, ſeu ingnobili ad fauorem Vxoris Iuuenis, ſeu Nobilis, quæ valet ipſoiure, etiamſi fiat poſt conſumatum matrimonium, cum ſit inter coniuges imparis conditionis, & ita facta intelligitur, vt Maritus voluerit Vxori dotem de ſuo conſtituere, & ad eius reſtitutionem ſe obligare, *Mantic. dicto libro* 11. *tit.* 20. *num.* 24. *Honded. conſ.* 48. *num.* 19. *& ſeqq. vol.* 1. *Menoch. præſumpt.* 12. *num.* 76. *verſ. declaratur, lib.* 3. *Bart. in l. ſi Diuortio, nu.* 4. *ff. de verbor. obligat., & optimè Gratian. diſcept. forenſ.* 255. *numer.* 68. *& ſeqq. tom.* 2. *& diſcept.* 690. *num.* 2. *& ſeq. tom.* 4. *& melius diſcept.* 984. *numer. pri. cum ſeqq. tom.* 5. vbi ſubdit, quod Mulier nobilis, & Iuuenis dotata à Viro ignobili, & populari poteſt, ſoluto matrimonio, talem dotem
124 recuperare etiam ex bonis fideicomiſſo ſubiectis, neque tenetur illam reſtituere filijs primi matrimonij.

125 At *Nunnez de exequen. mandat. par.* 2. *cap.* 29. *num.* 14. *verſ. Quarto infero* diſtinguit, quod, ſi dicta dotis confeſſio, ſeu donatio fiat tempore contracti matrimonij valeat in vim contractus: ſecus eſt, ſi poſt, quia tunc ait *idem Nunnez* valere in vim legati.

126 Indiſtinctè tamen concludit *Sanch. tract. de matrim. tom* 1. *lib.* 6. *tit. de donat. inter Coniug. diſput.* 9. *num.* 8. *verſ. Quarè in hoc caſu, & Mantic. Menoch. et alij ſupracitati*, quibus adhæreo, ob rationem, ſcilicet, quòd talis donatio, ſiue confeſſio ſemper valeat in vim donationis remuneratoriæ; licèt conſtante matrimonio, vel ante emanauerit, reiecta opinione *Neguſ. Syl. reſponſ. quæſt.* 370. *num.* 3. *et* 4. *eundem Nunnez* ſequentis, & ita concordat *Capyc. Latr. eadem deciſ.* 22. *et ibi obſeruat. num.* 12. *et* 13.

127 Octauò, ſi pro certa quantitate Maritus fateatur ſe dotem recipiſſe, & pro alijs paribus, quas Pater Vxoris in ſingulos annos ſoluere promiſit, non apparent aliquæ quietationes; ex hoc igitur probabilis oritur coniectura, quod Dos ſoluta fuerit pro ea parte, quam Maritus confeſſus eſt ſe recepiſſe *Mantic. ibidem ſupra, lib.* 11. *tit.* 20. *num.* 16. *et faciunt ea, quæ recenſet Rot. deciſ.* 82. *num.* 30. *et* 33. *recent. part. decima.*

128 Niſi confeſſio facta ſit ante tempus conuentum in ſolutione, *Buratt. deciſ.* 108. *numer.* 10. *et ibi Annot. lit. F.*

129 Nonò, quando Pater Vxoris erat Diues, & filia erat vnica, tunc de dotis confeſſatæ ſolutione non eſt ambigendum, *Rot. dicta deciſ.* 160. *num.* 7. *et* 8. *et Buratt. eadem deciſ.* 108. *numer.* 8. *et deciſ.* 925. *numer.* 3.

130 Decimò, dum Maritus per longam annorum ſeriem alimenta Vxori præſtitit; tunc confeſſio præiudicat; cum veriſimiliter alimēta non ſubminiſtraſſet, ſi dos numerata non fuiſſet, *Surd. de aliment. tit.* 8. *priuileg.* 22.

Taliſque longa diuturna alimentorum ſubminiſtratio, ſcilicèt per decennium iunctis alijs adminiculis eſt ſufficiens ad poſtmodum conualidandam ſubſequentem dotis confeſſionem: præſertim ſi de tempore factę confeſſionis de recepto, non conſtet Maritum fuiſſe valde obæratum, & facultatibus adeò prolapſum, vt pro declinandis Creditorum executionibus quæſita remedia, & dolos emendicare cogeretur, *Rot. recent. part.* 7. *deciſ.* 24. *num.* 11. *et* 12. *et deciſ.* 160. *numer.* 4. *et* 5. *Gregor. XV. deciſ.* 62. *num.* 1. *et ſeqq. Card. Otthob. deciſ.* 43. *num.* 1. *et* 2. *optimè Merlin. deciſ.* 652. *num.* 10. *vſque ad* 14. *cum ſeqq. et in dicta Bononienſi Dotis Coram Celſo*, §. *vlterius Et* §. *vltra ſubminiſtrationem*.

131 Et tantæ eſt potentiæ huiuſmodi dotis confeſſio fulcita adminiculis, vt in præiudicium etiam ſubſtituti dos poſſit detrahi ex bonis fideicommiſſo ſubiectis, *Peregr. de Fideicom. art.* 42. *num.* 83. *verſ. ſed diſtinguendum, Mareſcott. var. reſolut. lib* 2. *cap.* 69. *num.* 18. *infine et num.* 19. *Seraph. deciſ.* 678. *num.* 9. *et* 10. *et deciſ.* 210. *numer* 2. *recent. part.* 6. *Otthob. deciſ.* 83. *num. pri. et Recent. part.* 3. *deciſ.* 602. *num.* 2. *in fine, et p.* 11. *deciſ.* 40. *num.* 4. *Et* etiam in præiudicium legitimæ filiorum, latè *Merlin. de legitim. lib.* 2. *tit. primo. quæſt.* 17.

132. Secus, ſi adminicula, & coniecturæ non concurrant, vel non præcedat dotis promiſſio: quia ſimplex dotis confeſſio non ſatis eſt ad recuperandam dotem è bonis fideicommiſſarijs, *Rot. recent. part.* 10. *deciſ.* 285. *num.* 23. nec ad impediendam legitimæ detractionem ſemper prius faciendam ex dote ſolùm confeſſionata, *Merlin. ibidem ſupra, num.* 2.

133 Taliſque dotis detractio, repetitio, ac reſpectiuè conſtitutio è bonis fideicommiſſo ſubiectis locum habet in ſubſidium, dum bona ſcilicèt Grauati, qui dotem dare, vel

reſti-

reſtituere teneatur, libera non extent; quia
tunc Muliere in bonis fideicommiſſarijs da-
tur hypotheca cum priuilegio prælationis,
Auth. Res quę, C. commun. de legat., *Rot.
recent. parte 3. deciſ. 514. num. 7. dicta de-
ciſ. 602. num. 6. & Rot. recent. part. 4. tom.
2. deciſ. 16. Mantic. deciſ. 152 bene Surd. de-
ciſ. 62. num. 15. & 32. Rot. deciſ. 693. nu-
mer. 2. & 5. coram Card. Seraphino, & re-
cent. parte 6. deciſ. 312. dicta deciſ. 285. nu-
mer. 21. Roias deciſ. 392. num. 10. & Rot.
recent. part. 11. deciſ. 40. num. 9. & 10.
& deciſ. 167. num. 7. et coram R. P. D.
Cerro in Romana Saluiani de Caſalibus, Vener.
21. Iunij 1641. §. Prioritas autem, & Co-
ram R. P. D. Veroſpio, in Auenionen. Pecu-
niaria, Luna 10. Decembris 1646. §. Et
Demum pro reſiduo, Otthob. dicta deciſ. 43.
num. 9. ibique, & num. 12. & ſeqq.* am-
pliat, quod in vim *dictæ Auth. Res, quæ*,
poteſt Mulier agere contra bona fideicommiſ-
ſaria pro ſuæ dotis reſtitutione, etiam ſi
extent alia bona Mariti litious tamèn, &
debitis inuoluta, & Teſtator expreſſè pro-
hibuerit, quòd eius bona alinari non poſ-
ſint pro dote conſtituenda, & repetenda,
135 & firmat etiam *Rot. recentior. part. 10.
deciſ. 39.*

136 Menti tamen accuratè tenendum eſt, quòd
ſi Maritus tempore dotis receptæ, vel dum
viuebat, bona fideicommiſſaria poſſidebat,
Vxor adueniente caſu reſtitutionis dotis non
tenetur excutere bona libera alienata per
Virum: ſed de directo contra bona fidei-
commiſſaria agere poteſt, & multo magis
Iudicis auctoritate retinere: & eſt ratio,
quia ſub fide, & contemplatione omnium à
ſuo Viro tunc poſſeſſorum credidit, *Peregr.
de Fideicom. art. 41. num 18. verſ. contra
verò. et optime Rot. recent. part. 10. deciſ.
292. num. 12.*

137 Niſi Vxor haberet bona ſpecialiter obli-
gata, & pro fundo dotali aſſignata, quia
tunc contra ea prius agere deberet, *Rot.
recent. part. 10. deciſ. 318. num. 49. et 50.*

138 Item pari ratione: ſi fideicommiſſarius
prætendat dotationem iam factam de dictis
bonis fideicommiſſo ſubiugatis, ſeu bona
fideicommiſſaria alienata pro dote conſtitu-
enda inſtringere, allegando dotem potuiſſe
conſtitui aliunde ex bonis liberis, debet hu-
iuſmodi exiſtentiam concludenter probare,
& interim poteſt Mulier retinere dicta bona,
& ſuper eis manuteneri, *Roias dicta deciſ.
392. num. 10. Rot. poſt Merlin. de legitim.
deciſ. 164. num. 3. et 4.* Contrarium eſt, ſi
à Dotante prætendatur ſimilis retentiò, quia
cum ſit dos ſoluta, Dotantis aſſertioni, quod
non exiſtebant bona libera, vel non ſuffi-
cientia ad dotandum, non creditur, niſi
aliunde concludenter probetur, *Royas dicta
deciſ. 392. num. 10. in princ. et Card. Celſ.
deciſion. 124. numer. 6.*

139 Huiuſmodique priuilegium *dictæ Auth. res
quæ* tranſit etiam ad hæredes *Rot. recent. part.
11. deciſ. 40. num. 10. et 11.*

140 At à ſupradictis firmatis *num. 130. cum
ſeqq.* eſt omninò abhorrendum, quando de
tempore confeſſionis dotis receptæ in fauo-
rem Vxoris factæ probetur Maritum valdè
obæratum, & facultatibus prolapſum, ac
ferè decoctum, vel quando confeſſio non
eſt facta præuio adimplemento modi in con-
141 ſtitutione dotis præfixo, *vt optimè Merlin.
deciſ. 419. num. 5. et ſeqq. Ferentill. ad Bu-
ratt. deciſ. 925. et Gratian. diſcept. forenſ.
489. num. 22. tom. 3. et Burat. in toties ci-
tata deciſ. 108. num. 7. et 19.* quia tunc diu-
turna alimentorum præſtatio, quatenus ſim-
pliciter eſſet ſufficiens ad inducendam veram
dotis confeſſionem, ſecundum mentem *Surd.
eodem tract. de aliment. in locis ſuperius
citatis*, amore coniugali, non autem Do-
tis intuitu facta dicitur, ſuſpicaturque lex
Maritum voluiſſe donare dotem; & ſic eadem
ratione poteſt dubitari, quòd voluerint do-
nare alimenta, *Merlin. eadem deciſ. 419. nu-
mer. 18. et ſeqq.*

143 Benè tamen verum eſt, quòd ſi modi
adimplementum, vtpùta dotis exigentia,
vel inueſtimentum ſit appoſitum, non ad fa-
uorem ipſius Viri, ſed ob ſecuritatem So-
ceri ſoluentis, ac ſponſæ eiuſque Filiorum:
ſi non ſequatur implementum, Vxor, & fi-
lij non repelluntur ex defectu modi non adim-
pleti à repetitione dotis contra Virum; quia
144 in ipſius Vxoris, & filiorum odium retor-
queretur, quicquid in eorum fauorem indu-
ctum eſt, *Rot. recent par. 11. deciſ. 217. à num.
12. vſque ad 16.*

145 Vndecimò reſultat limitatio ex ſolutio-
ne partis dotis facta cum Decreto Iudicis,
& ex receptione pro reſiduo, ex quibus
conualidatur antecedens Dotis confeſſio, *Rot.
recent. parte 6. deciſ. 335. num. 6. & 7.
& in dicta Bononienſi Dotis coram Celſo, §.
nec huiuſmodi* Sed confeſſio facta de reſiduo
Dotis tunc totius Dotis receptionem pro-
bat, ſi præceſſerit dotis promiſſio, vt latè
tuetur *Fontanell. de pact. nuptial. tom. 2.
Clauſ. 14. gloſ. vnica parte 1. num. 34. quem
ſequitur Iul. Capon. de ſolut. matrim. quæſt.
7. num. 8. & bene num. 9. ibique allegando
vltra cæteros D. D. Gratian. diſcept. forenſ.
570. num. 33. tom. 3.* ait, quod licet con-
feſſio pro reſiduo arguat debitum ſolutum:
tamèn intelligitur inter ipſum Credito-
146 rem, & Debitorem, ſecus reſpectu tertij.

147 Duodecimò, quando Creditor ſolum ſe
fundat ſuper mera confeſſione Mariti pro
iuſtificatione ſui crediti, tunc in pari ca-
uſa melior eſt conditio Vxoris, ac dotis
confeſſatæ *Ricc. collect. 920. verſ. limita
Secundo, p. 4. & Mantic. tract. de tacit. & ambig.*

lib. 11. *tit.* 20. *num.* 45. *ibique. numer.* 46.
148 ſubdit eſſe intelligendum, quando Creditor
anterior nititur ex confeſſione mutui: diuerſum
eſt, ſi nititur ex confeſſione alterius
contractus, veputà venditionis; quia
tunc Creditoris melior eſt conditio; cum
huiuſmodi exceptio non numeratæ pecuniæ
in mutuo duntaxat, & dote locum habeat.
149 *l. generaliter* 13. *&* *ibi gloſ. C. de non*
numer at. pecun.
150 Et in his, quæ conſiſtunt in pondere,
numero, & menſura, *Mantic. de tacit. &c.*
lib. 18. *tit.* 6. *num.* 41. *tom.* 2.
151 Cuius non numeratę pecuniæ exceptio,
ſi agatur de dote, opponitur, vt diximus ſupra
hic; at ſi de debito ex cauſa mutui, infra
tantum biennium: & ſi agatur de confeſ-
ſione ſolutionis in quocumque alio contra-
152 ctu à Creditore emiſſa ad fauorem De-
bitoris, opponitur infra triginta dies, infra
quæ reſpectiue tempora Debitor reiicit ex
154 diſpoſitione legis onus probandi numera-
tionem in Creditorem, vel è contra Cre-
ditor in Debitorem, iuxta tex *in l. in con-*
tractibus, 14 *&* *ibi gloſ. et Bart. et in* §.
ſuper cæteris, ibique pariter gloſ. et Bart. C.
de non numerat. pecun. et benè etiam Tondut.
de Præuent. Iudic. part. 1. *cap.* 25. *a num.*
18. *vſque ad* 20. *Bonac. dicta diſput.* 3. *queſt.*
11. *punct.* 2. *propoſit.* 1. *num.* 5. *verſ. Reſ-*
pondeo; ſed Merlin. dicto tract. de legitim præ-
ſtatio lib. 2. *tit.* 1. *quaſt.* 17. *num.* 7. tenet,
quòd huiuſmodi non numeratæ pecuniæ exce-
ptio ſemper opponi poſſit excipiendo, & Credi-
tores ſaltem aduerſus temporis lapſum in
Iure præſcriptum reſtitui poſſint ex Clauſu-
la, ſi qua mihi iuſta Cauſa.

Cæterum an elapſis temporibus vt ſupra
præſcriptis audiatur Reus, dum velit aſſu-
mere onus probandi pecuniam non fuiſſe
numeratam, *vide Bart. in dicta l. in contra-*
ctibus, num. 1. *erga finem: ſed Tondut. ibi-*
dem ſupra num. 22. tenet affirmatiuè.

Quando autem ceſſet talis exceptio tam
in dote, quàm in mutuo, & in alijs caſi-
bus, recenſet *tex. in dicta l. in contractibus,*
et ibidem in §. *ſed quoniam, vtrobique etiam*
gloſ. et Bart. et alij D.D. ſcribentes.
155 Eſt tamen verum, & tene menti, quod
dum confeſſio eſt geminata non admittitur
exceptio non numeratę pecunię, *Ciriac. con-*
trouerſ. 664. *num. pri. vbi num.* 4. *et* 5. ſub-
156 dit, quòd talis exceptio ceſſat, quando Debi-
tor fatetur ſe recipiſſe pecuniam à tertio Cre-
ditore, & dum renunciatio huic exceptioni
eſt facta ex interuallo. Et quando locum
habet hæc exceptio, non ſufficit negare ſim-
157 pliciter pecuniæ numerationem, niſi expo-
natur confeſſionem factam eſſe ſpe futuræ nu-
merationis, *Cyriac. contr.* 590. *num.* 9. *et*
ſeqq. tom. 4. *vbi num.* 5. ait tunc huiuſmo-
di exceptionem transferre probationem in
158 eum, contra quem excipitur, vt etiam
ſuperius ſcripſimus.
159 Eſt denique notandum, quod licet lex
indulgeat Mulieri, quod pro eius dote prior
ſit cuicumque Creditori anteriori tacitam
hypothecam habenti, *ad tex. in l. Aſſiduis,*
C. qui pot. in pign. habeantur, et bene An-
not. ad deciſ. 666. *num.* 36. *et ſeqq. recent.*
part. 4. *tom.* 3. *et videndus Bald. conſ.* 352.
num. 2. *et ſeqq. vol.* 3.
160 Attamen præferenda non erit Creditori-
bus anterioribus tacitam hypothecam ha-
bentibus, quando dos ſolum conſiſtat in
confeſſione Mariti, *Paul. Aemil. Gall. tract.*
de except. tit. 5. *except.* 10. *ſeu* 4. *part.* 2.
num. 18. *vbi num.* 19. ait hoc precedere,
etiamſi Creditor non habeat hypothecam
161 aliquam, ſed ſolummodò actionem per-
ſonalem, *ibique num.* 20. ſubdit eſſe pari
162 ter intelligendum, ſi non præceſſerit Inſtru-
mentum promiſſionis dotis, & deindè ſub-
ſequatur confeſſio: quia tunc obſtat etiam
Creditoribus anterioribus, vt latiſſimè dixi-
mus ſupra hic.
163 Qua circumſcripta præcedenti dotis pro-
miſſione, ſi talis confeſſio emiſſa conſtante
matrimonio non obeſt Creditori habenti ta-
citam hypothecam, multo minus habenti
expreſſam *Bonac. ibidem ſupra, num.* 7.

SVMMARIVM.

1 *In Inſtrumento, ſeu publica ſcriptura emiſſa con-*
feſſio an parte abſenti præiudicet, et quibus.
2 *In Inſtrumento emiſſa confeſſio ſit cum animi*
deliberatione.
3 *In Inſtrumento quæ elictantur.*
4 *In contractu, ſeu Inſtrumento emiſſa confeſſio*
quibus proſit.
5 *Quid ſit Inſtrumentum, et quam probationem in-*
ter quas partes prodat et, num. 7.
6 *In Inſtrumento emiſſa confeſſio probat in Annexis,*
et dependentibus.
8 *Confeſſio inter alios facta non probat ad Tertij*
fauorem, et ad vnum finem non operatur
ad alium, et numer. 9. *et limitatur n.* 10. *ac* 11.
12 *Tertio non nominato in inſtrumento etiam*
iuramento promiſſorio munito non prodeſt con-
feſſio in eo facta, ſecus, ſi aſſertorio, dum-
modo non agatur de dote.
13 *Promiſſio iurata de ſoluendo Tertio abſenti opera-*
tur tanquam præſenti.
14 *Plenè probat confeſſio in duobus inſtrumentis fa-*
cta fauore abſentis; et quando probet, etiam
plenè, ſi in vno dumtaxat ſit emiſſa, et
numer. 15.
16 *Tertio abſenti etiam non principaliter nominato*
quando ſuffragetur confeſſio inſtrumentalis, et
numer. 17.

18. *Ad*

Digitized by Google

18 *Ad fauorem Tertij valet confeſſio reſultans ex libris Mercatoris in rebus tamèn modici præiudicij.*

Tertio abſenti quando ſuffragetur, vel ne Confeſſio emanata in Inſtrumento, vel publica ſcriptura.

QVAESTIO VIII.

Limitatio Septima.

1 CONfeſſio, quæ fit in Inſtrumento, ſeu
publica ſcriptura plenè probat etiam
parte abſente, & optima eſt in iure, ac
præiudicat quoad omnes etiam enunciatiuè
nominatos, cum dicatur facta cum Animi
2 maiori deliberatione; & ex Inſtrumento tres
ſcilicèt oriuntur præſumptiones, quod in
ipſo prolata ſint vera, ſolemnia, & de voluntate
contrahentium confecta, *Tex. apertus
in l. generaliter 13. vbi gloſ. C. de non numerat.
pecun. l. cum precum, nona C. de liber.*
3 *cauſ. Nicol Gen. tract. de enunciat. verb. lib.
2. quæſt. 1. num. 19. cum ſeqq. vſque ad 29.
& eodem lib. 2. quæſt. 45. Gabr. de Confeſ.
concluſ. 1. lib. pri. num. 68. Anton. Gomez.
in ſuis Comment. var. reſolut. tit. de qualitat.
contrat. tom. 2. cap. 11. num. 6. verſ. Confeſſio
tamen, Emanuel Soarez in ſuo Theſaur.
recept. Sent. lit. C. verbo, Confeſſio quæ, nu. 235.*
ibique idem firmat, quando confeſſio emittitur
in articulis.

Sed huiuſmodi concluſio diuerſimodè, ac multifariam
intelligeda, & declaranda eſt.

4 Primò, quòd procedat inter eaſdem, ſecus
eſt inter diuerſas, & alias perſonas; quia
Inſtrumentum ſolummodo inter eos probat,
5 qui Notarium rogarunt; cum Inſtrumentum
non dicatur id, de quo Partes non rogarunt
Notarium, *Gait. de Credit. cap. 2. tit. 3.
art. pri. numer. 238. & ſeqq. pluribus, & benè
num. 253. & ſeqq.*

6 Secundo, in annexis, & dependentibus,
*Io: Mar. Nouar. tract. ſiue Prax. elect. for.
Sect. 3. quæſt. pri. numer. 16. pag. mihi 133.
Gait. eodem tract. cap. ſecun. tit. 3. art. primo
numer. 305. & 333. & videndus etiam nu.
306. vſque ad 317.*

7 Tertiò quando in Inſtrumento, vel ſcriptura
fuit nominatus Tertius abſens; quia confeſſio
contenta in Inſtrumento non prodeſt,
nec nocet Tertio, qui in illo non nominatur,
*Afflict. deciſ. 245. numer. 11. Surd. deciſ. 10.
num. 6. & 7. Ricc. collect. 2343. & 2345. verſ.
Confeſſio autem par. 6. Franc. Merlin. deciſ.
Lucenſ. 67. num. 7. & 8.*

8 Et eſt ratio, quia inter alios emanata confeſſio
non probat ad fauorem Tertij non
nominati, & ad vnum finem non operatur ad
alium, *Oſaſch. deciſ. pedamont. 138. & Ricc.
dicta collect. 2343. in princ. & 2345. Rot. deciſ.
114. num. 14. & 15. recent. par. 5. tom.
pri. & deciſ. 481. num. 14. & 15. dicta par.
5. tom. 2.* & ſicuti inter alios non prodeſt,
9 ita nec nocet etiamſi cum confeſſione concurreret
probitas confitentis: at ſolummodò
inter confitentes, niſi adeſſet veriſimilitudo,
10 aut adminicula concurrerent, vel Tertius
conſenſum præſtiterit, *Gait. vbi ſupra, num.
335. Gratian. diſcept. forenſ. 619. numer. 25.
tom. 4. Ricc. dicta collect. 2343. verſ. Quod
ampliatur, & Rot. deciſ. 496. numer. primo cum
ſeqq diuerſ. parte prima.*

11 Huiuſmodique procedunt quoad plenam
probationem; at ſemiplena reſultat probatio
fauore Tertij vt ſupra enunciati, & etiam
plena, ſi adminicula, & veriſimilitudines
concurrant, vel agatur fauore dotis, *Gratian.
diſceptat. 739. numer. 19. & 20. tom.
quarto.*

12 Immò Tertio abſenti ſpecialitèr non nominato,
nec ſemiplenè ſuffragatur confeſſio
inter alios facta, etiam ſi iuramento promiſſorio
eſſet vallata; ſecus, ſi aſſertorio iuramento
eſſet ſuffulta, dummodò non ſimus
in dote, prout in ſupra proxima limitatione
diximus; non idem eſt, ſi fuerit facta
13 promiſſio inter contrahentes in Inſtrumento
de ſoluendo B. tertio abſenti aliquam pecuniarum
ſummam: tunc operatur iuramentum
pro abſente, qui contra promiſſorem agere
poteſt, *Gait. eodem cap. 2. tit. 3. art. pri.
à num. 258. vſque ad 269. et late diſtinguit
idem Nicol. Gen. de enunciat. verb. eadem
quæſt. 45. num. 27.* vbi concludit, quod tunc
dicitur confeſſio ad obligandum principaliter,
dum verba confeſſionis ſunt obligatiua de
præſenti, quando autem ſunt enunciatiua
de præterito, dicitur confeſſio facta principaliter
ad aliquid probandum.

14 Quartò, ſi confeſſio probetur per duo
Inſtrumenta; quia tunc verba enunciatiua
poſita in duobus Inſtrumentis plenam inducunt
probationem concurrente temporis an-
15 tiquitate, immò etiamſi cum facto antiquo
concurrat confeſſio emanata in vno tantùm
Inſtrumento in re tamèn de ſui natura difficilis
probationis, modici præiudicij, & vbi
longa concurrat poſſeſſio pro Confitente,
*Gait. ibidem ſupra à num. 321. vſque ad 332.
qui plures congerit D. D.*

16 Quintò, reſpectu tertij abſentis habentis
vtilitatem vſque ab initio in contractu celebrato
per Inſtrumentum, in quo emittitur
confeſſio, quamuis ille tertius non ſit principalitèr
nominatus, *ad tex in l. Seruo legato,
§. ſi Teſtator, ff. de legat. pri. l. fideicomiſſa,*
§. *Inter-*

5. *Interdum*, *ff. de legat.* 3. *quos tex. allegat. Gait. ibidem ſupra*, *numer.* 318. *vbi num.* 319. *et prius* 220. Subdit, quod idem ſit in
17 confeſſis de rebus exiguis, & leuis pręiudicij; & ſi hoc procedit, vt idem Auctor refert, in libris Mercatoris, quibus confeſſio leuis pręiudicij probatur, eo fortiùs in confeſſione Inſtrumentali modici pręiudicij, quę probat pro tertio etiam abſenti. Et de hac materia vide etiam infra *libro ſecund. quaſt.* 60. *numer.* 3.

SVMMARIVM.

1 *Liberatoria Debiti confeſſio probata per duos Teſtes valet, etiam ſine cauſa, ſed poteſt reuocari, et num. 2. et 3.*

4 *Liberatoria confeſſio facta à Tutore valet.*

5 *Liberatoria confeſſio quo tempore effectum ſuum ſortiatur.*

6 *Creditor agit contra nomen ſui debitoris pro ſua idemnitate.*

7 *Debitor allegans ſoluiſſe an ex ſua confeſſione probet ſolutionem.*

8 *Contractus quando eſt in ſcriptis celebratus, quomodo debeat probari diſtractus.*

9 *Contractus quando verè dicatur in ſcriptis celebratus, vide num. 10.*

11 *Liberatoria confeſſio quando ſit probanda per ſcripturam, vel per Teſtes rogatos, & numer. 12. & 13.*

14. *Scriptura vim ſortitur confeſſio, dum ſcriptura in actu requiritur.*

15 *Qui habes Inſtrumentum, habet creditum liquidum.*

16 *Liberatoria confeſſio probatur per duos Teſtes.*

17 *Confeſſio extraiudicialis, abſente parte, an probet inter Romanos.*

18 *Teſtes ad probandam confeſſionem liberatoriam quomodo conteſtes eſſe debeant.*

19 *Teſtes quando dicantur conteſtes.*

20 *Teſtes in materia obligatoria debent eſſe conteſtes; ſecus eſt in liberatoria.*

21 *Teſtes etiam ſingulares probant liberatoriam confeſſionem, licet ad alium finem deponant.*

22 *De liberatorio pacto dum agitur, non valet confeſſio ſine alterius præſentia.*

23 *Confeſſio reciprocè ad obligandum non valet ſine alterius præſentia, vel organo medio.*

24 *Societas probatur ex confeſſione parte præſente facta.*

25 *Societas probatur ex confeſſione repeita etiam parte abſente.*

26 *Confeſſio liberatoria generalis concernit etiam ſpecialia non expreſſa.*

Ad liberandum prolata Confeſſio parte abſente quando, & quomodo afficiat, vel ne Confitentem.

QVAESTIO VIII.

Limitatio Octaua.

1 PArte abſente extraiudicialis facta confeſſio ad liberandum probat, ſi per duos Teſtes elucescat, & agatur de probanda debiti ſolutione, *Azo in Sum. rubr. de non numerat. pecun. num.* 8. *Emanuel Soarez Theſaur. recept. ſent. litt. C. num.* 241. *cum ſeqq. pagina mihi* 27. *optimè Alex. conſ.* 245. *num.* 5. & 6. *et ibi Add. lib.* 6. *Cancer. var. reſolut. cap.* 7. *tit. de Pact. num.* 348. *lib.* 3. *Ricc. collect.* 193. *in quarta limitatione, par.* 1. *et collect.* 1104. *in prima limitatione, part.* 4. *et collect.* 2203. *in ſexta limitatione, et collect.* 2346. *limitatione* 6. *et collect.* 2187. *verſ. Nota quarto, parte* 6. *et deciſ. Archiep. Neap.* 75. *num.* 29. *parte prima Guidopap. deciſ.* 176. *num. primo, et ibi Ranchin. Annot. in princ.* ibique ſubdit, quod valeat in
2 vim meræ probationis ad excludendum obligationem, nec cauſam requirat *l. tale pactum* 41. *ff. de pact. & Tiraquell. de Retract. Lignag. in fin. num.* 120. *pag. mihi* 791.

3 Et ad excitanda ingenia videri poſſunt ea, quæ recenſet *Theſaur. decis* 109. *per totam, ibique num.* 7. aduertit, quòd licèt huiuſmodi confeſſio valeat parte abſente, attamèn intelligendum reuocabilitèr, donec fiat acceptatio.

4 An autèm ſupradicta locum ſibi vendicare poſſint in Tutoris confeſſione ad liberandum non tamèn ad obligandum emanata, tenet pro affirmatiua parte *Gran. diſcept. forenſ.* 716. *num.* 24. & *ſeqq. tom.* 4. ſed noſtram remittimus ſententiam ad ea, quæ infra ſumus dicturi *lib.* 2. *quæſt.* 12. *cum. ſeq.*

5 Locumque ſibi huiuſmodi concluſio ſuperiùs principaliter firmata vendicabit poſt triginta dies in præiudicium ipſiuſmet confitentis, non autem Creditoris, qui habet ſic vt ſupra confitentem obligatum cum omnium ſuorum bonorum obligatione; quia ſicuti talis
6 Creditor poteſt agere contra hoc nomen pro ſua indemnitate: ita Debitor allegando ſe ſoluiſſe non probat aduerſus dictum Creditorem ſolutionem per ſimplicem confeſſionem,
7 niſi appareat de reali numeratione, *Cyriac. contr.* 569. *à num.* 23. *vſque ad finem, tom.* 4. & *late diximus lib.* 3. *quæſt.* 8. & *Paul de Caſtr. vol.* 2. *conſ.* 233. *num.* 3. & 4.

8 Nec obſtat reſpectu ſupradictæ noſtræ ſuperius

rius firmatæ concluſionis, quòd obligationis, & debiti contractus quando eſt in ſcriptis celebratus, & debeat probari diſtractus per ſcripturam æque idoneam, ſiue per quinque Teſtes rogatos, iuxta diſpoſitionem *tex. in l. Teſtium*, 14. *& Auth. rogati*, *C. de Teſt. ac l. generaliter*, 13. *verſ. Niſi certè C. de non numerat, pecun. Nep. de Mont. Alban. in tract. de Teſt. num.* 84. *& ſeqq. Abb. in cap. ſicuti*, *num.* 11. *verſ. Sed magis ad propoſitum*, *de probat. Afflict. deciſ.* 105. *num.* 3. *Ioſeph. Ludouic. deciſ. Peruſ.* 82. *num.* 11. *Ric. collect.* 193. *in* 4. *limit. par.* 1.

9 Ex ea ratione ſecundum *Bald. in dicta l. Teſtium*, *num.* 1. *& in* 3. *&* 5. *notabili*, quòd eo modo, quo aliquid probatur contractum, eodem pariter modo debet probari diſtractum, vel per eundem numerum quinque Teſtium vim ſcripturæ habentem, & huic opinioni adhæret etiam *Zacch. de obligat. Cam. quæſt.* 17. *in ſum. num.* 76. *& Marcell. Cala. de modo articul. & proban. gloſ. pri.* §. *pri. num.* 60. *pag. mihi* 151. *qui ibidem & num.* 61. ſenſit requiri quinque Teſtes, ſed non rogatos, & loquitur in terminis dictæ confeſſionis, allegatque vltra cæteras auctoritates *gloſ. in dicta lege Teſtium*, *in verbo*, *confeſſioni*, & in terminis confeſſionis, dixit idem *Ioſeph. Ludouic. eadem. deciſ.* 82. *numer.* 11. *& ſeq. par.* 2.

Siquidèm obiectum procedit, quandò in ſcriptis fuit celebratus contractus, ſcilicèt dum in creatione, & conſtitutione debiti fuit inter partes conuentum, quod in debiti cancellatione conficiatur publica ſcriptura, vel publicum Inſtrumentum, & contrahentes non forent alitèr contracturi, aliàs non dicitur contractus celebratus in ſcriptis, ſed vt facilior ſit contractus probatio, vt perpendit idem *Bald. conſ.* 220. *num.* 1. *lib.* 1. *& dictus Crot. in eodem tract. de Teſt. numer.* 226. *verſ. Aliquando*, *quos ſequitur Cenc. de Cenſ. quæſt.* 112. *num.* 14. *& prius ſcripſit*, *Bart. in l. generaliter* 13. *in* 2. *lectura*, *num.* 10. *&* 11. *C. de non numerat. pecun. Abb. in cap. ſi cautio*, *num.* 1. *fere poſt medium*, *de fid. Inſtr. itaque ſcripſit gloſ. in dicta l. teſtium*, *in verbo*, *in ſcript.*

11 Datoque caſu contractus in ſcriptis celebrati, confeſſio huiuſmodi extraiudicialis liberatoria eſt probanda per Teſtes rogatos ad formam *dictæ Auth. rogati*, *vt benè gloſ. in cap. Teſtes*, *in ordine* 15. 3. *quæſt.* 9. *in verbo*, *audierunt*, *verſ. Et generaliter*, *Azo in ſum. rub. de Teſt. numer.* 21. *& Farinacc. tract. de Teſt. quæſt.* 62. *num.* 147. *& Afflict. dicta deciſ.* 105. *erga finem*, *& Bich. deciſ.* 49. *numer.* 11. 12. *& ſeqq. tom.* 1.

12 Circumſcripto igitur caſu contractus in ſcriptis celebrati, confeſſio probari poterit per Teſtes etiam non rogatos *ita ex gloſ. & DD. ſuperius allegatis*. Imò per ſcripturam manu propria ipſius confitentis exaratam etiam ſine teſtibus, die, & Conſule, *Vermigl. conſ.* 392. *num.* 6. *&* 7. *& numer.* 8. ſubdit, licet à confitente, & ſcribente non ſubſcripta ſit ſcriptura.

13 Niſi vigeat ſtatutum, quòd de debito conſtet per publicum Inſtrumentum, vel per Teſtes omni exceptione maiores, quo caſu non ſat eſt confeſſio, ad notata per *Cyriac. contr.* 313. *num.* 15. *&* 18. *tom.* 2.

14 Quamquam dicere poſſimus, quod confeſſio habeat vim ſcripturæ; & in caſibus, in quibus ſcriptura requiritur, ſufficiat probatio per confeſſionem, *Pacific. de Saluian. interdict. inſpect.* 1. *cap.* 7. *num.* 4. *Mantic. deciſ.* 57. *num.* 10.

15 Dummòdo dicta confeſſio ſit concludens: & eſt ratio, quia habens Inſtrumentum, habet pro ſe plenam crediti probationem & conſequenter ſolutio eſt concludentèr probanda, *Aym. Cranet. conſ.* 108 *numer.* 11. *& Buratt. deciſ.* 199. *num.* 12.

16 Diximus ſuperius huiuſmodi liberatoriam confeſſionem probandam eſſe per duos Teſtes, etiamſi extraiudicialis confeſſio, ab-
17 ſente parte, de rigore iuris ciuilis non probet, præſertim inter Romanos, infra quos vigore ſtatuti Vrbis eſt ſeruandum ius ciuile, *Gratian. diſcept. forenſ.* 909. *num.* 5. *tom.* 5. *Rot. recent. part.* 6. *deciſ.* 214. *numer.* 10. *& deciſ.* 256. *num.* 4.

Secus autem èſt de iure canonico, *Merlin. deciſ.* 170. *num.* 3. *Buratt. deciſ.* 117. *num.* 5. *&* 6. *Bich. eadem deciſ.* 49. *num.* 15. *& ſeqq.* vbi ſubdit procedere, ſi emanauerit confeſſio animo confitendi, *& dictus Bich. deciſ.* 378. *num.* 7. *&* 8.

18 Dummodo dicti duo teſtes, de loco, tempore, & verbis ſint conteſtes, *Buratt. deciſ.* 113. *num.* 35. *& deciſ.* 458. *numer.* 5. *& ibidem Annot.* Nec reſultat valida confeſſio ex Teſtibus ſingularibus, ſed ex conteſtibus, *Ricc. collect.* 2203 *verſ. Nùnc autem*, *& verſ. Ceterum*, *part.* 6. *& collect.* 3742. *in princ. part.* 8.

19 Satisque Teſtes ſunt conteſtes, ſi de loco, & tempore plenè probent *Merlin. deciſ.* 170. *num.* 3. *& dicta deciſ.* 117. *num.* 5. Immò quando conueniunt in ſubſtantia, etiamſi in cortice verborum diſcordént *Ricc. dicta collect.* 3742. *verſ. Beneuerum eſt*, *in medio*, *& Merlin. deciſ.* 340. *num.* 7.

20 Nihilominus prædicta ſibi locum vendicabunt ſecundum iuſtitiæ rigorem, ſi agatur de materia obligatoria, non autèm liberatoria: aut de re, quæ pendet à voluntate ſolius confitentis, in quibus caſibus leuiores admittuntur probationes, *Rot. coram R. P. D. Pirouano recent. part.* 6. *deciſ.* 214. *numer.* 12.

21 Et Teſtes etiam ſingulares, *Cartar. deciſ. Gen.* 90. *num.* 1. *&* 2. *& Ricc. collect. prædicta* 3742.

3742. *verſ. limita ſecundo*. Immo quandò agitur de libetando, admittitur confeſſio etiam ad alium finem, *Ciroccb. diſcept.* 75. *num.* 18. *& ſeqq.* ſi ſimpliciter facta eſt confeſſio *Ricc. part.* 1. *deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 75. *num.* 29. *&* 30

22 Contrarium eſt, quando agitur in vim pacti liberatorij: quia tunc ſine præſentia alterius partis non ualet confeſſio: pactum ſiquidem requirit conſenſum duorum, *Alex. dicto conſ.* 245. *num.* 5. *erga finem & conſ.* 231. *num.* 8. *&* 9. *lib.* 4. *& benè Gratian. diſcept. forenſ.* 515. *à num.* 63. *vſque ad finem, tom.* 3. ſed vide ea, quæ refert. *Gabr. de Confeſſ. concluſ.* 1. *num.* 22. *& ſeqq.*

23. Idemque ſi emanauerit confeſſio ad obligandum reciprocè: quia etiam tunc partis præſentia requiritur, vel organus medius, nempè Nuncius, vel Epiſtola, *Bart. in dicta l. generaliter*, 13. *in* 2. *lectura C. de non numerat. pecun.*, vtputa ſi B. confiteatur tam bonorum, quàm lucrorum eſſe ſocium cum
24 M. nam ſi emanauerit dicto M. præſente, & per duos Teſtes probetur confeſſio, valet: ſecus eſt, ſi abſente, niſi eſſet pluties repetita. Etenim tunc habetur, ac ſi facta eſſet in figura iudicij, *Gratian. diſcept.*
25 *forenſ. cap.* 336. *à num.* 5. *vſque ad* 12. *tom.* 2. & in diſtinctè adminiculis concurrentibus dixit *Rot. recent. part.* 14. *deciſ.* 56. *numer.* 6. *& Michalor. de Fratrib. par.* 2. *cap.* 14. *num.* 17. *& ſeqq. & num.* 19.

26 Vnum denique tene menti, quòd ſi facta fuerit confeſſio, vel liberatio generaliter conectnet omnia debita ſingularia, licèt ſpecialiter non fuerint expreſſa, *Rot. recent. part.* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 54. *num.* 4.

SVMMARIVM.

1 *In Epiſtola, vel quacunque alia priuata ſcriptura emiſſa extraiudicialis confeſſio valet etiam abſente parte.*

2. *Scriptura ſemper loquitur, & eſt plus, quàm geminata confeſſio.*

3 *Confeſſio emiſſa in ſcriptura fit maxima animi deliberatione, et pleno probat.*

4 *Confeſſio emiſſa in ſcriptura contra confitentem valet in quolibet iudicio.*

5 *Confeſſio emiſſa extra ſcripturam in ſcriptis redacta quid operetur?*

6 *Ex confeſſione in ſcriptis redacta quid arguatur.*

7 *Epiſtola ſcripta verbis aulicis, & officioſis non parit obligationem.*

8 *Confeſſio facta in Epiſtola probat plenè, etiamſi Epiſtola ſit ſcripta tertio; diſtinguitur, & intelligitur prout num.* 9. *&* 10.

11 *In Epiſtola emiſſa confeſſio inter quos probet, & de literis cambij num.* 12.

13 *Literas recipiens, legens, illiſque ſtatim non contradicens cenſetur fateri omnia in eis contenta.*

14 *Literis Creditoris ſi Debitor reſpondeat, fatetur debitum.*

15 *Literæ miſſiuæ acceptatæ validam inducunt confeſſionem.*

16 *Epiſtola credentialis acceptata probat, & ex ea tranſmittens obligatur.*

17 *Ex apodiſſis, & libris etiam confectis pro memoria debitoris reſultat confeſſio.*

18 *Creditori non habenti probationes pro ſuo credito probando quomodo ſuccurratur aduerſus ſuum debitorem.*

19 *Confeſſio de ſuo credito quando, & quomodo fauore Creditoris reſultare dicatur contra debitorem, & num.* 20.

21 *Aduerſus receptas literas quando dicatur fieri à recipiente incontinenti proteſtatio.*

22 *Literæ non approbantur ſi perfunctoriè legantur.*

23 *Accurata literarum lectura poſt quod tempus reſultet, & num.* 24.

25 *Debitoris conſenſus debet eſſe veriſimilis, & inniti Iuris præſumptioni, ſignanter in debito antiquo.*

In Epiſtola facta Confeſſio quando obſit ſcribenti, & faueat ei, cui ſcribitur, & etiam Tertio.

QVAESTIO VIII.

Limitatio. IX.

1 IN Epiſtola, vel alia priuata ſcriptura ſi extraiudicialis confeſſio emanauerit, valet, præiudicatque Confitenti tam ſi fiat in præſentia, quam in abſentia; quia ſcriptura ſemper loquitur, & eſt plus, quam geminata
2 confeſſio, cum fiat concurrente maxima deliberatione, & meditatione, & conſequenter ple-
3 nè probat, *l. Publia Mauia*, 26. 5. *fin. & ibi gloſa ff. depoſit. Gabr. tit. de Confeſſ. lib.* 1. *concluſ. prim. numer.* 54. *& ſeqq. Gomez. var. reſolut. tit. de qualitat. contract. tom.* 2. *cap.* 11. *num.* 6. *verſ. Confeſſio tamen, Rot. Ianuenſ. deciſion.* 37. *numer.* 14. *Ricc. collect.* 2346. *verſ. limita nono, part.* 6. *Rot. poſt* 2. *vol. conſ. crim. Farinacc. deciſ.* 98. *num.*
4 5. *& Rot. recent. part. decima deciſ.* 318. *num.* 20. *Etiam in quolibet iudicio, Rot. recent. part.* 3. *deciſ.* 352. *num.* 4.

5 Idemque erit, ſi fuerit in ſcriptis redacta, *Farinacc. conſ.* 88. *num.* 13. *lib. primo*

& eſt

& eſt ratio ; quia in confeſſione in ſcrip-
6 tis redacta voluntas, & intentio Confitentis
plenè conſumpta dicitur, *Rot. Bononienſ.*
deciſ. 8. *num.* 30.
7 Niſi Epiſtola verbis aulicis, & officioſis
ſcripta ſit; quia tunc nullam parit obliga-
tionem, *Rub. add. ad deciſ.* 282. *numer.* 84.
recent. part. 9. *tom.* 1.
8 Quibus verbis ſi Epiſtola non ſit exarata,
non tantùm probat contra ſcribentem, &
confitentem fauore illius, cui ſcribitur, &
confitetur, ſed etiam Tertij, ad cuius manus
Epiſtola peruenit, *Gen. tract. de ſcript. priuat.*
tit. de Epiſt. lib. 3. *a numer.* 192. *vſque ad fin.*
pag. mihi 116.
9 Sed contrarium eſt verius, nempè, quod
ad fauorem Tertij non probet, *Gratian. di-*
ſcept. forenſ. 718. *numer.* 10. *tom.* 4. *Cyriac.*
contr. 91. *num.* 6. *&* 7. *tom. pri. & Rot. recent.*
part. 2. *deciſ.* 717. *num.* 6.
Attamen diſtinguendum eſt, ſcilicèt aut
Epiſtola continet factum ſcribentis cum ter-
tio, & tunc probat, aut continet alienum,
& non releuat, *Gen. ibidem. ſupra numer.*
193. *& ſeqq. & ita diſtinguendo Rot. recent.*
par. 8. *coram R. P. D. Rubio deciſ.* 153. *à*
numer. 9. *vſque ad* 13. *& in eadem recent.*
par. 9. *tom. pri. comprobat. Rub. add. ad de-*
ciſ. prædictam 282. *numer.* 12. 13. *&* 14. *&*
optimè num. 44. *& ſeq. et à num.* 50. *vſque*
ad finem, ibique numer. 68. ſubdit procede-
10 re, dum probetur Epiſtolam ipſi abſenti
fuiſſe præſentatam, vel aliter eam habuiſſe.
11 Et quamquàm firmauerim, quod confeſ-
ſio emiſſa in Epiſtola probet tantùm inter
ſcribentem, & eum, ad quem ſcribitur:
non autem ad fauorem Tertij contra Ter-
tium, niſi factum Tertij concernat, *Rub.*
ibidem ſupra nu. 43. *& à nu.* 59. *vſque ad* 67. *& à*
num. 74. *vſque ad* 77. Docet tamen *Rub. ibidem*
à nu. 36. *vſque ad* 41. contrarium tenendum
12 in literis cambij, quæ adinſtar libri Merca-
toris pro tertio contra Tertium probant,
& concordat, *Gratian. eadem diſcept.* 718.
num. 10. *& ſeqq.*
13 Ex his operæpretium eſt adnotare, quod
literis præſentatis, illiſque receptis, ſi in
continenti non contradicat, cenſetur ipſe
quoque approbare, & confiteri omnia in
eis contenta: ſiquidem per receptionem,
lecturam, & taciturnitatem recipientis oriri
dicatur ſimultaneus conſenſus inter partes,
perindèque habetur, ac ſi parte ipſa præ-
ſente, & acceptante, ipſarum literarum
produptione facta, emanaſſet confeſſio, *l. filius*
familias, 18. *vbi Paulus de Caſtr. cæterique*
D. D. notantes, ff. ad Macedon. Dec. in
cap. 2. *col.* 5. *verſ.* 2. *& ibi Abb. de fid.*
Iuſt. Alex. conſ. 151. *col.* 1. *verſ. & pro-*
pter epiſtolam vol. 7. *Sabell. var. reſolut. cap.*
26. *num.* 3. *&* 4. *Magon. deciſ. florent.* 95.
num. 6. *& ſeqq. Rot. Ianuenſ. deciſ.* 133. *nu-*
mer. 2. *&* 112. *num.* 1. *& ſeqq.* Eoque magis
14 ſi præſentatis, aut receptis literis fuerit reſ-
ponſum; quia tunc ſi agatur de debito,
debitum dicitur efficaciſſimè probatam, *Rot.*
recent. part. 9. *tom.* 1. *deciſ.* 226. *num.* 10.
& 11. quæ eſt etiam impreſſa *poſt. Zacc.*
de Obligat. Cam. deciſion. 174. *num.* 10. *&*
ſeq.
15 Idemque dicendum in literis miſſiuis, quæ
acceptatæ validam inducunt confeſſionem,
quia ſemper loquuntur, *l. prima*, §. *in initio*
ff. de offic. Præfect. Vrb. Bart. in l. nuda
ratio, num. 4. *verſ. non obſtat ff. de donat.*
Rot. Ianuenſ. deciſ. 48. *num.* 2. *Saball. ibidem*
ſupra num. 3.
16 Sicuti idem iudicandum eſt de epiſtola
credentiali, quæ pariter acceptata probat,
obligatumque reddit tranſmittentem, eo
ipſò quòd ſit recognita, *dicta l. Publia* §.
fin. Bart. in dicta l. nuda, & Rot. Ianuenſ.
deciſ. 134. *num.* 2.
17. Eademque militat ratio in Apodiſſia, &
libris, ad ea, quæ notant *Duran. deciſion.*
416. *num.* 6. *&* 20. etiamſi liber ſit con-
fectus pro Debitoris memoria, dum ſeriò
ſcriptus appareat, *Royas deciſ.* 305. *numer.*
3. *&* 4. *pag. mihi* 392. *& Paul. de Caſtr.*
vol. 1. *conſ.* 433. *numer.* 2. *Verbo Viden-*
dum eſt.
18 Ex ſuperius annotatis num. 13. infertur,
quòd dum Creditor ad probandum ſuum
iam inficiatum creditum omni caret proba-
tione, ſiue per ſcripturam, ſiue per Teſtes,
bene aduerſus infidos, & non timoratæ con-
ſcientiæ Debitores practicari poteſt admiran-
da proficua, vtillima, & aurea cautela,
nempè quòd Creditor debitori ſuo literas
exarando, in eiſque facti ſeriem, & ſum-
mam ſibi debitam recenſendo enixè cum
roget, vt amicabiliter, vt bonos docet Vi-
ros, ſoluat, vel reſtituat ſummam, vel rem
ſibi debitam, minimeque, ſtante maximè
eius indigentia, amplius differat ſatisfactio-
nem, ſeu reſtitutionem; tunc enìm ſi lite-
19 ris receptis, illiſque reſignaris, & lectis ſe
nihil debere non proteſtatur, ſtatim ad fa-
uorem Creditoris eaſdem literas mittentis
reſultat confeſſio ſui crediti, *vt docet Bart.*
in l. quo eum, ff. rem rat. haber. Menoch. de
Arbitr. caſ. 21. *num. pri. cum ſeq. et præſumpt.*
16. *numer.* 20. *et* 21. *lib. pri. et præſumpt.*
75. *numer. pri. et ſecun. lib.* 3. *Mancin. de*
Confeſs. tit. de viribus tacit. vel fict. confeſs.
cap. 6. *numer.* 42. *Gratian. diſcept. forenſ.*
699. *numer.* 34. *tom.* 4. *et Sabell. var. re-*
ſolut. cap. 26. *num.* 4. 5. *et ſeqq.*
20 Sed vt huiuſmodi cautela in praxi ſuum
ſortiri valeat effectum, erunt non nulla re-
quiſita ſeruanda. Primum erit requiſitum,
quòd in huiuſmodi literis res clarè, & aper-
tè exprimatur, ita vt ex ſcientia, & rece-
prione illarum, & ex taciturnitate arguatur

conſenſus. Secundum, quòd Teſtes literas manu Creditoris ſcriptas conſignaturi ſciant explicitè omnia, quæ in eiſdem literis continentur. Tertium, quòd vnus ex Teſtibus dictarum literarum copiam faciat, quæ copia ab altero Teſte ſubſeribatur, & collationetur, & poſtea originales ſcriptæ manu Creditoris ad maiorem ſecuritatem ab eodem Creditore coram eiſdem Teſtibus ſuo ſigillo obſignentur, & eiſdem Teſtibus conſignentur. Quartum, fiat deindè conſignatio literarum Debitori ab eiſdem Teſtibus, illiſque præſentatis, per tantum temporis interuallum ſtent Teſtes, per quantum temporis ſpatium coram ipſis literæ aperiantur. Quintum, ſuis loco, & tempore concludenter probetur à Teſtibus literarum conſignatio, deponantque de illarum lectura a Debitore facta, & de non contradictione, *Mancin. dicto tract. eodem cap. 6. dicto num. 42. verſ. Alteram, et Gratian. dicta deſcept. 699. num. 35. vſque ad 37.*

21 Et quamquàm ſupra dixerim, quòd dictas literas recipiens debeat ſtatim, & incontinenti proteſtari de diſſenſu, alias teneri ad ea, quæ in ipſis literis ſcripta ſunt; ſufficit tamèn ſecundum opinionem *Mancin. ibidem ſupra num.* 44. quòd non in die re-
22 ceptionis, ſed in ſequenti declaret, & proteſtetur ſe non approbare in illis contenta; cum non ſatis ſit, vt perfunctoriè legerit,
23 ſed tantùm temporis ſit tribuendum, vt illas conſiderare potuerit.

Siue iuxta ſententiam *Menoch. dicto caſ. 21. num. 5. & 6. Gratian. dicta diſcept. 699.*
24 *num.* 39. ſat eſt, vt talis proteſtatio fiat debito tempore; cum dictio illa – Eo ipſo. vel – incontinenti – intelligatur de tempore arbitrio Iudicis, qui debet tantum tempus concedere literas recipienti, in quo poſſit illas perpendere, & Peritiores etiam conſu-
25 lere; cum iſte conſenſus debeat eſſe veriſimilis, & inniti præſumptioni iuris, maximè indebito antiquo, ſeu ſpectante ad Anteceſſores. Et ſuper huiuſmodi materia latè videndus eſt *Gen. de ſcript. priuat. lib. 3. tit. de Epiſt. num.* 118. *cum ſeqq. pluribus.*

SVMMARIVM.

1 *Extraiudicialis confeſſio valet in iis, quæ dependent a mera voluntate confitentis etiam Parte abſente.*

2 *Extraiudicialis confeſſio parte abſente eſt valida, dum non eſt obligatoria, ſed approbatoria.*

3 *Extraiudicialis confeſſionis validitas reſultat parte abſente ſuper declaratione rei dubiæ.*

4 *Extraiudicialis confeſſio parte abſente emanata valet ſuper exoneratione conſcientiæ.*

5 *Intellige procedere citra præiudicium Tertii.*

6 *Confeſſio reſultans ex productione ſcripturæ parti per medium Iudicis notificatæ prodeſt etiam tertio abſenti.*

7 *Acta facta pro validitate Teſtamenti probant etiam in cauſa diuerſa inter diuerſas perſonas, licèt intercedat contraria proteſtatio.*

8 *In inuentario, tranſactione, vel diuiſionis Inſtrumento emiſſa confeſſio, obeſt confitenti, hæredibus, & habentibus ab eo cauſam, præſertim ſi ſit iurata.*

In dependentibus à mera voluntate Confitentis in his, quæ non tendunt ad obligandum, ſed ad approbandum, vel ad declarandum; vel tendunt ad conſcientiæ exonerationem, an valida reſultet confeſſio parte abſente facta: & quid in productione ſcripturæ in iudicio, vel dum confeſſio emittitur in Inuentario, tranſactione, & ſimili Inſtrumento.

QVAESTIO VIII.

Limitatio Decima.

1 IN hac decima limitatione non incohando nouam ſeriem, ſed per præſentem terminando cumulabo non nullas alias diuerſas de huiuſmodi materia limitationes; & prima erit, quòd confeſſio extraiudicialis abſente parte valeat, quando confeſſio inſurgit ex his, quæ à mera confitentis voluntate dependent, *Bart. in l. certum* §. *ſi quis abſentem, numer. 3. ff. de confeſs. Negus. Syl reſponſ. quæſt. 416. num. 5. Ricc. collect. 2203. limit. 8. & collect. 2346. limit. 8. par. 6. & idem Bart. in l. cum quis* §. *codicillis numer. 6. ff. de legat. 3.* exemplificat in hæreditatis aditione.

2 Secunda, dum confeſſio non tendit ad obligandum confitentem, ſed reſpecit approbationem alicuius ſcripturæ, *Ricc. dicta collect. 2346. verſ. Limita duodecimo.*

3 Tertia, ſi confeſſio fiat ad declarandum aliquem actum dubium prius à confitente factum, *Ricc. dicta collect: 2346. in fine.*

4 Quarta, in his quæ tendunt ad conſcientiæ exonerationem *Gall. de except. quæ otri poſi.*

tam

tam ex teſt. quam ab inteſt tit. 2. except. 1. par. pri. num. 26. Guttier. de iuram. confirmat. par. pri. cap. 54. num. 5. Ricc. dicta collect. 2203. verſ. vndecimo, Gabr. tit. de Confeſs. concluſ. pri. numer. 67. lib. pri. latè Cyriac. contr. 347. numer. 12. & ſeqq. tom. 2. Rot. recent. par. 9. tom. 2. deciſ. 349. num. 30. & Salgad. in ſuo labyrinth. Credit. concurrent. par. 3. cap. 13. num. 20. verſ. Hinc
5 *confeſſio*, vbi addit, ſecus eſſe in preiudicium Tertij.

6 Quinta, in confeſſione emanata per ſcripturæ productionem in iudicio, & Parti per medium Iudicis notificatæ, quæ plene probat pro Tertio abſente, *Gait. de Credit. cap. 2. tit. 3. art. 2. numer. 352. & ſeq. vbi num. 354. & ſeq.* dicit eſſe extendendum etiam
7 in actis fabricatis ſuper validitate Teſtamenti, quæ plene probant etiam in alia cauſa, & inter diuerſas perſonas, & eſt etiam tex. quem allegat *Gait. ibidem, in l. Poſthumus, §. ſi quis ex his, ff. de inoffic. Teſtam. vbi dictus Gait. numer.* 356. ait extentionem ampliandam, quamùis agens proteſtetur, vt per geſta ab eo ius non quæratur alteri; quia adhùc tale geſtum ad abſentis fauorem, & beneficium trahitur.

8 Sexta, ſi emiſſa reperiatur confeſſio in inuentario, aut in inſtrumento tranſactionis, vel diuiſionis, *Rot. recent. par. 7. deciſ. 277. numer. 4. et part. 11. deciſ. 167. num. 2. et 3.* quæ præiudicat confitenti, Heredibus, & ab eodem confitente cauſam habentibus, *dicta deciſ. 277. numer. 4. et deciſ. 167. numer. 2. 3. et 15. et Celſ. dicta deciſ. 124. numer. 2. et 160. numer. 4.*

Et quando huiuſmodi confeſſio erit iurata, impugnari non poterit, *Rot. dicta par. 11. deciſ. 241. numer. 5.* ſecus eſt in non habentibus cauſam à confitente, *Rot. dicta par. 11. deciſ. 249. num. 6.*

SVMMARIVM.

1 *Dotis reſtitutionem ſolutæ petit Vxor, Viro mortuo aduerſus Viri hæredes, et num. ſecondo.*

3 *Pro dote Viro promiſſa at non ſoluta per Mariti prædecedentiam, an agere poſſit ſine ceſſione Vxor aduerſus dotis debitores, et num. 4. et 5. ac 6.*

7 *Maritus, vel Mariti hæredes quando teneantur ad reſtitutionem dotis, etiam ob negligentiam Viri in non exigendo, et latius numer. octauo, nono, et decimo. ac vndecimo diſtinguitur, ac declaratur.*

12 *Marito imputatur negligentia in non exigendo dotem à Socero, vel ab extraneo dotem promiſſam, quando Socerus, vel extraneus euaſit non ſoluendo.*

13 *Mulier dotem non exactam à Viro in quibus caſibus exigat ab eodem Viro, ſiue ab ipſius hæredibus, et num. 14.*

15 *Dos regulariter non repetitur, matrimonio conſtante, niſi ob viri, vel Soceri vergentiam ad inopiam, et latius numer. 16. vſque ad 18.*

19 *Dotis reſtitutio vigore confeſſionis factæ à Viro de eius vergentia ad inopiam, an, et quando valeat fauore ipſius vxoris contra Virum, et Viri Creditores, et à numer. 20. vſque ad 22.*

23 *Inopia Viri ex quibus probetur tam aduerſus Maritum, et hæredes, quàm Creditores, et tertios poſſeſſores, et an ſit neceſſaria præambula excuſſio cum pronunciatione ſententiæ et à num. 24. vſque ad 33.*

34 *Mulier an agere poſſit Saluiano pro dotis ſuæ repetitione ob vergentiam Viri ad inopiam, contra Tertium etiam non præcedente ſententia Iudicis aduerſum Virum.*

35 *Pro dotis repetitione Mulier immittitur in poſſeſſionem, matrimonio ſoluto, omnium bonorum ſui Viri; et an idem procedat pro repetitione ob vergentiam Viri ad inopiam, vel dum Vir malè diffundit ſubſtantias ſuas et nu. 36. et 37.*

38 *Mulier retinens bona Viri pro ſua dote dicitur pro æquali quantitate retinere.*

39 *Ius offerendi quando competat Creditoribus hypothecarijs aduerſus Vxorem, et num. 40.*

41 *Mulier an debeat cedere iura Creditori volenti offerre.*

42 *Dotis aſſignatio facta à Viro Vxori ſuæ, quos effectus de iure producat.*

43 *Dotis aſſignatio facta à Viro ob vergentiam ad inopiam an dicatur facta in fraudem paratæ executionis Creditorum Viri.*

44 *Dos quando eſt à Iudice aſſignata ob dictam Viri vergentiam, quid operetur?*

45 *Mulier ob confeſſionem vergentiæ ſui Viri ad inopiam a ſe factam an teneatur in ſubſidium ad debitum à Viro contractum pro ipſa Vxore alenda, & familia.*

46 *Inopia de quo tempore præciſè probanda ſit, vt Vxor, & filij in ſubſidium teneantur ad debitum à Marito contractum, & reſpectiuè Patre.*

Confeſſio Viri de eius vergentia ad inopiam quando matrimonio conſtante ad fauorem Vxoris faciat locum reſtitutioni Dotis tam contra ipſum Maritum, quàm eius Creditores, & Tertios Poſſeſſores.

QVAESTIO IX.

1 AGit Vxor matrimonio ſoluto per viri prædeceſſum aduerſus Mariti heredes ad dotis reſtitutionem, *iuxta tex. in l. 2. ff. ſolut. matr. & in l. vnica, §. Videamus, & §. accedit, C. de. rei vxor action.* Si dos pro-
2 miſſa Marito fuerit ſoluta, ſecus, ſi tantùm promiſſa, & non ſoluta, quia tunc locum ſibi vendicare nequit diſpoſitio *dictæ l. vnicæ, & l. ſi pro te Pater, C. de dot. promiſſ.*, & nequit Mulier aduerſus dotis Debi-
3 torem agere pro dote conſequenda, abſque hæredum Viri ceſſione, *Ricc. collect.* 3595. *verſ. vnum intellige par.* 8.

4 Niſi ſtipulatus eſſet Notarius etiam ad fauorem Vxoris licèt abſentis, quia tunc non eſt opus dicta ceſſione, *Surd. deciſ.* 229. *num.* 17. *& ſeqq.*

5 Minimequè eſt de neceſſe, quando viget obligatio cameralis ſtipulationem continens pro omnibus, quorum intereſt, vel in futurum intererit, *Rot. poſt Zacch. de obligat. Cam. deciſ.* 259. *num.* 18. *& deciſ.* 260. *num.* 37. *& deciſ.* 270. *num.* 61. *& deciſ.* 227. *num.* 12.

6 Qicquid ſit attenta æquitate, & àn dicta æquitate mediante competat Mulieri priuilegium tacitæ ſtipulationis, pro affirmatiua ſententia tuetur *Sabell. var. reſolut. cap.* 29. *num.* 3. *et* 4.

7 Et quamquam Maritus, & eius hæredes aliquid dotale reſtituere non teneantur, niſi dotis exactio probetur, *Rot. recent part.* 7. *deciſ.* 306 *num.* 40.

8 Culpa tamèn, & negligentia Mariti in exigenda, & recuperanda dote interueniente habet etiam Vxor aduerſus Maritum, & eius hæredes actionem pro dote repetenda, & recuperanda, facta prius dictis
9 hæredibus iurium ceſſione aduerſus dotis promiſſores, & alios obligatos, *Sabell. dicto cap.* 29. *num.* 2. *et* 5. *et ſeqq. Rot. dicta part.* 7. *deciſ.* 35. *et recent. part.* 11. *deciſ.* 217. *num.* 16. *et deciſ.* 342. *num.* 4.

Taliſque culpa, & negligentia includitur, & reſpectiue excluditur tripliciter, nempe: aut Maritus dotem exigere debebat ab Extraneo, vel ab ipſa Vxore, ſiue à ſocero;
10 nàm ſi ab Extraneo; & tunc vel Extraneus dotem promiſerit ex cauſa donationis, & imputari non debet, ſi dotem non exegerit: ſecus, ſi fuerit promiſſa dos ab eodem Extraneo tanquam Mulieris debitore: aut ab ipſa promititur Vxore, & non eſt Viri periculo: aut dos erat exigenda à ſocero, vel à Patre Vxoris, aut eius hæredibus: & tunc Vxor improperare non poterit Marito, ac hæredibus de gratia, & dilatione facta Patri, *vt eſt tex. expreſſus in l. ſi extraneus, 34. ff. de iur. dot. Paul. Aemil. Gall. tract. de except. quæ oriri poſſ. tam ab inteſt, quàm ex teſtam. tit.* 5. *except.* 10. *ſeu* 4. *part.* 2. *num.* 34.

Ceterùm quicquid ſupra diximus tam de
12 ſocero, quàm de extraneo, tribus modis limitatur: Primò, ſi Maritus ſua culpa dotem à ſocero, vel ab alio non exegerit, vtputà ſi Vxoris Pater, vel Extraneus tempore, quo ſoluere dotem tenebatur, erat ſoluendo, neglexeritque illam exigere, & deinde factus fuerit non ſoluendo, *l. nupta, §. primo ff. ſolut. matr. Gall. ibidem ſupra, num.* 35.

13 Secundò, ſi poſt dotis promiſſionem factam ab extraneo, vel ab Vxoris Patre, Maritus nouandi cauſa ſtipulatus fuerit ſuper dote; ſiquidem in hoc caſu Mulier habet actionem contra Maritum de tota quantitate Dotis in ipſa ſtipulatione promiſſa, periculumque pertinet ad ipſum Maritum, *l. dotem a Patre* 36. *ff. de iur. dot. Gall. ibidem. ſupra num.* 36.

14 Tertio, ſi Maritus fecerit pactionem cum ſocero, quod ipſo ſocero viuente, nunquam ſit acturus ad dotem, *l. ſi ſocer, §. Lucius, vbi gloſſ. ff. ſolut. matr. Gall. pariter ibidem ſupra num.* 37.

15 Et quamquam ex ſupra firmatis, & regulare ſit, vt durante matrimonio dos repeti nequeat, *l. vnica, C. ſi dos conſt. matr. leg. ſi pro rata ff. de relig. et ſumpt. funer. Coccin. deciſ.* 257. *num.* 2. *et* 3.

16 Nihilominus poterit Vxor, non autèm filij ſuam dotem repetere per vergentiam Viri ad inopiam, vel quando Maritus malè vtatur ſubſtantia ſua, vel incipiat eſſe ſuſpectus de dilapidatione, etiam ſi Mulier non probauerit requiſita *tex in l. ſi conſtante,* 25. *ff. ſolut. matr.* ſcilicet, quòd Mariti facultates ad dotis exactionem non ſuffi-
17 ciant, & deducto ære alieno non remaneant Marito bona, ex quorum reddibus onera matrimonij ſuſtineri poſſint, literalis eſt *tex. in §. illud quoque, & §. nos autem, Auth. de æqualit. dot. & propt. Nupt. donat. Ricc. collect.* 663. *verſ. Limita ſecundo, par.* 3. *Merlin. de Pignor. lib.* 3. *tit.* 5. *quæſtion.* 73. *num.* 25. *& ſeqq. Ludouic. Poſt. reſolut. Ciuil.* 26. *num.* 7. *& ſeqq. Anton. de Amat. reſolut.* 83. *num.* 7. *& ſeqq. & reſolut.* 86. *num.* 9. *&* 10. *Iul. Capon. in ſuis quæſtion. legal.*

legal. de ſolut. matrim. quæſt. 11. *numer.* 4.
& 5. *Salgad. in labyrinth. Credit. concurreat.*
part. 1. *cap.* 11. *num.* 11. *& ſeqq. licet ea-*
dem part. 1. *cap.* 9. *num.* 30. *verſ. ad hæc*
mirabiliter , diſtinguendo videatur ſibi contra-
rius , Rot. poſt Zacch. de obligat. cam. deciſ.
268. *num.* 8. 9. *& ſeqq. & Rot. peaes di-*
ctum Poſt. de manuten. deciſ. 296. *num.* 3. in
puncto filiorum non habentium ius repeten-
di dotem aduerſus Patrem ære alieno gra-
uatum , ſiue decoctum , *Rot. eadem part.* 11.
deciſ. 217. *num.* 26. *&* 27.

18 Et Iura prædicta quamquàm loquantur de
Viro , idem ſentiendum eſt de ſocero , etiam
ſi inſolidum dictus ſocer obligatus ſit cum
Viro , & reſpectiuè filio , & vnus ex iſtis
vergat ad inopiam ; quia duo inſolidum
obligati pro dotis reſtitutione , altero ver-
gente ad inopiam , eſt locus repetioni do-
tis ; ſiquidem licèt ſint plures perſonæ : vna
tamen eſt obligatio reſpectu Mulieris , *An-*
char. in ſuis quæſt. famil. quæſt. 29 *num.* 6.
part. 1.

His igitur præmiſſis pro maiori dilucida-
tione noſtræ quæſtionis deueniamus ad pun-
ctum , & definitionem dictæ noſtræ princi
palis quæſtionis ; pro cuius declaratione opus
eſttres caſus diſtinguere ; nempè aut in vim di-
ctæ confeſſionis agitur contra ipſumet Mari-
tum confitentem , aut contra creditores euſ-
dem Mariti,ſiue contra Tertium poſſeſſorem .

19 In primo caſu confeſſio vergentis Viri ad
inopiam , illiuſque vigore dotis reſtitutio
valet contra Maritum , & illius hæredes ,
Bart. in dicta l. ſi conſtante , in 4. *quæſtion.*
Campeg. de dote part. 3. *quæſt.* 57. *& op-*
timè Medic. deciſ. 82. *num.* 2. *verſ. neque*
obſtare , & num. 3. 4. *&* 5. *Poſt. reſolut.*
ciuil. 26. *num.* 44. *& Caſtagn. tract. de*
Beneſic. deduct. ne egeat quæſt. prima numer.
20 26. *erga med.* Et eſt ratio , quia inter Con-
iuges ſufficit Viri inopiam probari ſemi-
plenè , vel per aliqualem probationem ,
prout eſt Viri confeſſio , *Poſt. dicta reſolut.*
26. *numer.* 41. *& ſeqq. Papien. in forma*
libell. ad dot. & Vſufruct. in gloſ. verbo ,
Vxor quondam numer. 11. *& Fontanell. de*
Pact. nuptial. Clauſ. 7. *gloſ.* 2. *part.* 3. *à*
num. 38. *vſque ad* 41. *tom.* 2. *dictus Capon.*
eadem quæſt. 11. *num.* 11. *ibique tamen di-*
dictus Fontanell. & Capon. videntur ſeie re-
ſtringere dum agitur de modico præiudicio .

21 In ſecundo caſu non ſuffragatur prædicta
confeſſio , nec officit dotis reſtitutio Viri
Creditoribus facta in vim dictæ ſimplicis
confeſſionis Mariti ; quia ex huiuſmodi Ma-
riti confeſſione, ac dotis reſpectiue reſtitutione
inſurgit quædam ſpecies donationis inter
Virum & Vxorem prohibita , maximè in
præiudicium Creditorum , taliſque confeſſio
excogitata præſumitur in ipſorum Credito-
rum fraudem , vt optimè plures referendo
Concordantes firmat *Anton. de Amat eadem*
reſolut. 83. *num.* 16. *& ſeq. Medic. eadem*
deci. 82. *num.* 4. *&* 5. *Surd. deciſ.* 256.
num. 9. *&* 10. *Menoch. præſumpt.* 15. *nu-*
mer. 12. *et ſeqq. lib.* 3. *Caſtill. deciſion.* 67.
num. 5. *lib.* 1. *et deciſ.* 110. *num.* 9. 10.
et 13. *lib.* 2. Peculiariter ſi nequitia , &
colluſio interueniat , *Caſtagn. ibidem ſupra ,*
eodem num. 26.

22 Siquidem Vxor reſpectu Creditorum ex
mera Mariti confeſſione nequit obtinere
dotis conſignationem , niſi plenè inopia ſit
probata , *Medic. eadem deciſ.* 82. *num.* 4.
et 5. *et optimè numer.* 6. *Poſt. dicta reſolut.*
26. *num.* 46. *et* 47. *ibique num.* 48. *et ſeqq.*
ſubdit ſatis eſſe probari , quòd Vir incipi-
23 piat re ſua malè vti. Et *Caſtill. deciſ.* 100.
et deciſ. 110. *num.* 5. *et ſeqq.* firmat , quòd
24 ad hoc vt poſſit deueniri ad huiuſmodi do-
tis reſtitutionem , debeat probari , quod
Maritus vergit ad inopiam , & perfundit
patrimonium ſuum , vel quia incipit male
vti ſubſtantia ſua , fideiubendo , vel quòd
vſuris ſit aſtrictus , & ſimilia , quæ poſſunt
ex ſententia dicti Caſtilli probari etiam
Vulgi opinione . Sed ego cenſeo , quod di-
cta probatio per Vulgi opinionem , ſeu per
vocem , & famam locum ſibi vendicare
valeat , quando Mulier velit ob dictam
25 vergentiam à Viro dotem repetere : ſecus
eſt quando in Iudicio dictæ repetitionis con-
ueniantur Viri Creditores : tunc fieri debet
probatio aliter , quàm per famam vtputà
per Teſte vicinos , qui dicant , quod vendit
bona ſua , & debita contrahit , vel contra-
xit , *Papien. ibidem ſupra , Sabell. dicto cap.*
29. *num* 9. *& dicta deciſ.* 258. *num.* 11.
poſt præfactum Zacch. & Rot. coram R. P.
D. Royas in Romana ſaluiani , Lunæ 18. *Fe-*
bruarij 1647. §. *Non pariter obſtat , quòd de*
anno , poſt medium .

26 Si autem in loco , in quo Maritus in-
habitat , ſit talis inopia notoria , vtputà
ſi Maritus ab eodem loco ſe abſentauerit ,
& fuerit commiſſa cauſa diſcuſſionis ſuper
eius bonis , non erit inopia probanda , *Sa-*
bell. eodem cap. 29. *num.* 10. *&* 11. *Rot.*
peaes Poſt. de Manut. deciſ. 296. *num.* 4.

27 Nec pariter probanda , ſi excipiat aduer-
ſus Creditores , iuxta ea , quæ refere *Merl.*
dicta quæſt. 73. *num.* 18. *& ſeqq.*

28 In tertio caſu qui conſimilis eſt cum ſecundo,
ſentio dictã mariti confeſſione in fauorẽ Vxoris
non afficere Tertios poſſeſſores; *Medic. in toties*
citata deciſion. 82. *& Poſt. eadem reſolut.* 26.
num. 40. *cum ſeqq. pluribus , Fontanell. &*
Capon. ibidem ſupra proximè & Surd. dicta
deciſ. 256.

29 Etenim contra Tertium , dum agitur de
probanda inopia Viri , concludens , & exac-
tiſſima probatio requiritur *Fenzon. ad ſtat.*
Vrb. cap. 129. *num.* 30 *& ſeqq. & melius*
com-

Digitized by Google

comprobat Pitell. tract. expedit. cauſ. Ciuil. expedit. 4. *n.* 3. *& ibidem in Annot. n.* 36. *cum tribus ſeqq.* qui dicit probationem eſſe faciendam per tales actus, qui neceſſariò concludant Mariti paupertatem, vel ad inopiam vergere, eo quia dilapidat, vel aliàs malè vtitur ſubſtantia ſua, & concordat *Merlin. eodem tract. de Pignor. dicto lib.* 3. *quæſt.* 73. *num.* 22. *vſque ad* 28. vbi enunciat requiri, quod Vir malè vtatur ſubſtantia ſua, vel in paupertatem ceciderit *iuxta deciſionem in Farſen. Dotis ſupra allegatam* 10. *Nouembris* 1623. *coram b. m. Vbaldo Seniore*.

30 Immò non ſufficit dicta probatio, ſed ad effectum agendi contra tertium poſſeſſorem non tantum requiritur excuſſio citatis tertijs Poſſeſſoribus cum Viro, ad tradita *per Carpan. ad Statut. Mediolan. par. pri. cap.* 451. *numer.* 14. *& ſeqq. Paitell. dicta expedit.* 4. *ſub. num.* 2. *& num.* 14. *verſ. non obſtat alterum Campeg. de dot. in tit. de Petit. reſt. dot. & eiuſdem effect. quæſt.* 46. *numer. pri. Natt. conſ.* 8. *numer. pri. lib. pri. Iul. Capon. in practicat. quæſt. legal. de ſolut. matrim. quæſt.* 11. *num.* 10. *ergo finem*. Verum etiam prius ferenda eſt ſententia contra Virum pro collocatione dotis in tuto, *vt declarat Barboſ. in dicta l. ſi conſtante, num.* 61. *verſ. pro concordia*, vbi ſubdit, quòd neceſſario requiritur hoc iudicium ſeparàtum, *Theſaur. deciſ.* 207. *num. pri. latiſſimè Paitell. dicta expedit.* 4. *num.* 4. *Merlin. dicta quæſt.* 73. *num.* 21. *&* 22. *& videndus eſt etiam Cyriac. contr.* 32. *num.* 5. *& Fenzon. vbi ſupra, num.* 20.

31 Si autèm ſit notorium Maritum eſſe non ſoluendo, tunc ceſſat diſcuſſio bonorum Viri *Poſt. dicta reſolut.* 26. *numer.* 18. 19. *&* 20.

32 Sicuti etiam eadem diſcuſſio ceſſat in Iudicio Saluiani *Poſt. ibidem. num.* 20. *&* 21. *& Merlin. dicta quæſt.* 73. *num.* 29. *&* 30.

33 Sed indiſtinctè ceſſare firmat, *dicta deciſ.* 258. *à numer.* 12. *vſque ad* 15. ibique redditur ratio, quia ſemotis iuris apicibus procedítur in hoc caſu de plano.

34 Nec priùs pronuncianda venit dicta ſententia in Iudicio Saluiani contra Virum; ſed poteſt agi ipſa ſententia non promulgata, *Pacific. de Saluian. interdict. inſpect.* 2. *cap.* 2. *numer.* 58. *& Poſt. eadem reſolut* 26. *num.* 16. *&* 17.

35 His igitur peractis operæpretium eſt animaduertere, quòd licet Mulier ſoluto matrimonio pro repetitione ſuæ dotis ſit immittenda in poſſeſſionem omnium bonorum Viri *l. vbi adhuc, in ordine* 29. *C. de iur. dot. Gratian diſcept. Foren.* 489. *numer.* 18. *tom.* 3.

36 In aſſecuratione, ſeu repetitione ob vergentiam ad inopiam, vel quando vir malè vtitur ſubſtantia ſua, niſi agatur Iudicio Saluiani, tenebitur Vxor de multis bonis eligere vnum prædium vſque ad concurrentem æſtimationem ſuæ dotis, ne detur Mulieri anſa fraudandi Creditores, *Bart. in dicta l. ſi conſtante, numer.* 94. *Grattan. dicta diſcept.* 489. *numer.* 15. *& ſeq. Merlin. dicta quæſt.* 73. *a num.* 35. *vſque ad* 40. *Sabell. dicto cap.* 29. *num.* 14. *Poſt. dicta reſolut.* 26. *num.* 21. *cum ſeq.* docet ad quam ſummam debeat aſcendere æſtimatio.

38 Bonaque retinenda vt ſupra ab Vxore erunt æſtimanda, ne Vxor retineat plus, quam ei ſit debitum, & probatio exceſſiuæ æſtimationis ſpectabit ad illum, qui prætendit maioris eſſe valoris bona, quam Vxori debeantur, *Grattan. diſcept. Forenſ.* 660. *num.* 14. *tom.* 4. *ibique num.* 13. ait quod ſtante dotis aſſequtione propter vergentiam ad inopiam ab Vxore poſſeſſæ in bonis Viri mediante iudicio immiſſionis, ſeruatis, ſeruãdis, expedito,
39 & in eo citatis Creditoribus, ius offerendi aduerſus Vxorem non datur Creditoribus poſterioribus hypothecarijs in dotem ipſius Mu-
40 lieris ſuper dictis bonis vt ſupra poſſeſſis ab Vxore, cum dotis aſſignatio, & dotis conſequtio ſit translatio dotis de Viro in Vxorem laté etiam *Merlin. dicta quæſt.* 73. *num.* 42. *& ſeqq. vbi numer.* 46. *& ſeqq.* tenet contrarium, cui inhæreo, ſi Creditores vt ſupra non ſint citati, *Sabell. ibidem ſupra Poſt. dicta reſolut.* 26. *numer.* 37. *& Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib.* 11. *tit.* 30. *num.* 4. *vſque ad* 16. *& ſeqq. tom. pri. & num.* 24. *&* 25. *alia notat, & declarat, & num. pri. & ſeq. & num.* 8. ait non procedere, quando dos petitur ſoluto matrimo-
41 nio *& in eodem num.* 8. diſcutit, an in tali caſu Mulier teneatur dictis Creditoribus ſua cedere iura; & actiones; ſed quia hanc materiam tantùm tangere, non autèm fas eſt hic pertractare: ideo videri poterit *Mantic. & Merlin. ibidem ſupra num.* 43. 44. *& ſeqq. & Afflict. deciſ.* 199.

42 Solumque obiter recenſendum eſſe putauimus, quòd ex dotis aſſignatione facta à Viro Vxori ob eius vergentiam ad inopiam non oritur fauore Creditorum Viri adminiſtratio, & ſequeſtratio fructuum dotalium penes Vxorem, itaut deductis alimentis Vxoris, & familiæ reliquatum fructuum ſit ad commodum Creditorum Mariti, ſed realiter
43 omnes fructus ſunt Vxoris, reiectis Creditoribus; nec dici poterit aſſignatio in fraudem paratæ exequtionis, quandò Creditorum fauore mandata non erant relaxata, & Vxor eſt potior, & anterior: & tunc Viri Creditores in caſu dictæ vergentiæ ad inopiam poterunt, quicquid ſupereſt ex fructibus, detractis dictis alimentis, percipere, & ſuper eodem reliquatu etiam exequi mandata, quando dotis aſſignatio eſt facta à Iudice, *Merlin. dicta quæſt.* 73. *num.* 66. *vſque ad finem, & benè ad caſum num.* 70. *&* 71. *optimè Rot. recent. par.* 4. *tom.* 3. *deciſ.* 613. *num.* 2. *& ſeqq. pluribus*.

45. Vnum

45 Vnum denique memoriæ eſt recomen-
dandum, quòd ſi Mulier intendens agere ad
ſuæ dotis aſſecurationem producto in actis
libello, confiteatur vergentia ſui Viri ad ino-
piam : ex huiuſmodi confeſſione non reſul-
tat contra Mulierem ad fauorem Creditoris
ſui Viri obligatio ſubſidialis pro debito con-
tracto à Viro ad effectum alendi Vxorem
& familiam ; quia non indè infertur talis
paupertas, quæ excludat Viri, & reſpecti-
uè Patris obligationem alendi Vxorem, &
filios : ſiquidem ad obtinendum in iudicio
aſſicurationis dotis ob vergentiam Viri ad
inopiam, ſatis eſt reſpectu Vxoris, quòd
Vir incipiat labi facultatibus, abſque eo
quod omnia Viri bona effecta ſint non ſol-
uendo. At dum agitur, quod Vxor, &
filij teneantur in ſubſidium pro debito con-
46 tracto à Patre, & Marito reſpectiuè pro
ſuſtinenda familia requiritur probatio ino-
piæ Viri, & reſpectiuè Patris, non de
tempore petitionis debiti contra filios, &
Vxorem, ſed de tempore, quo contractum
fuit debitum, vel illud verſum pro alimen-
tis, & ſuſtentatione familiæ, *Grattan. diſ-
cept. forenſ. 107. num. 7. & 8. tom. 1. &
diſcep. 713. num. 10. & 11. tom. 4. & egre-
giè Rot. recent. part. 9. tom. 1. deciſ. 212.
à num. 4. vſque ad 8.*

SVMMARIVM.

1 *Statutum de lucro dotis quando locum habeat in dote confeſſata, & num. 8. & 9.*

2 *Dos data, vel promiſſa diuerſa eſt à dote confeſſata.*

3 *Statuti verba propriè, & ſtrictè ſunt interpretanda.*

4 *Statutum ſi ſimpliciter loquitur verificatur etiam in dote confeſſata.*

5 *Statutum tribuens Marito lucrum dotale ex dote, de qua dote intelligatur.*

6 *Statutum de lucro dotis eſt fauorabile Marito.*

7 *Statutum de lucro dotis quam dotem præciſam conſiderare dicatur.*

10 *Lucrum dotale an petere poſſit Maritus pendente termino ad dotem ſoluendam, ſeu conſignandam.*

11 *Creditor in quibus præciſè caſibus poſſit agere aduerſus ſuum debitorem ante diem, ſeu aſſicurationem petere pro ſuo credito, & num. 12. & 13.*

14 *Statutum de lucro dotis quando fauore Mariti comprehendat tam dotem datam, quam promiſſam, licet vtatur verbo, Remaneat, vel retineat, aut reſtituat, & num. 15. 16. 17. & 18.*

19 *Statutum quando ſimpliciter non loquitur; quod lucrum dotale tribuat Marito.*

Verum Statutum de lucro dotis loquens de dote data, vel promiſſa locum habet in dote confeſſata.

QVAESTIO X.

1 LVcrum dotale Marito vigore ſtatuti
debitum, quando Vxor decedit ſine
liberis, ſi ſtatutum huiuſmodi loquitur de
dote data, vel promiſſa, locum non habet
in dote confeſſata iuxta opinionem *Roland.
à Vall. conſ. 46. num. 17. et ſeqq. vol. 4.
et in tract. de lucr. dot. quæſt. 6. num. 4.
et ſeqq.* & reddit. rationem, quia aliud eſt
2 dos data, vel promiſſa, & aliud confeſſata:
cum ſtatuti verba proprie, & ſtricte inter-
3 pretari debeant, & ita etiam conſuluit
Bald. vol. 4. conſ. 333.
4 Niſi ſtatutum ſimpliciter loquatur, quia
tunc verificatur etiam in dote confeſſata, *vt
per Addent. ad Bart. in l. iubemus la 2. in
ordine 14. §. ſane ſi hæc C. de Sacroſant.
Eccleſ. poſt. lit. d. in verbo, ſi autem ſimpli-
citer.*
5 Nihilominus contrarium eſt verius; quia
ſi lucrum dote vigore ſtatuti debitum de-
bet Marito dari tam de dote data, quàm
promiſſa, cum dos promiſſa, & non tra-
6 dita, vera & propria dos dicatur, eòquia
huiuſmodi ſtatutum dicitur fauorabile Ma-
rito, vt faciliùs homines inducantur ad
contrahendum matrimonium; & veritas eſt,
7 quod tam leges, quàm ſtatuta nil aliud in
huiuſmodi caſu conſiderant, quam dotem
conſtitutam, & in eſſe deductam, non autèm ha-
bent reſpectū ad traditionem, vel reſtitutionē
*Phanuc. de Phanuc. tract. de lucro dot. ver-
bo, Reſtituenda num. 5. et ſeqq. Roland. di-
cto tract. quæſt. 5. num. 4. vſque ad finem
& quæſt. 6. num. 1. Add. ad Bart. in calce
conſ. 132. incipientis, ſtatuto Ciuitatis Eugu-
bij, Mart. de Clauſ. part. prima concluſ. 331.
num. 5. Menoch. lib. 6. præſumpt. prima
num. 21. Mantic. de tacit. & ambig. con-
uent. lib. 11. tit. 5. num. 1. & ſeqq. & de-
ciſion. 337. num. 1. & ſeqq. Gratian. diſcep.
forenſ. 666. num. 22. & ſeqq. tom. 4. Poſt.
reſolut. cuiul. 81. num. 1. & ſeqq. latè Pe-
regr. deciſ. Patauin. 18. Oſaſch. deciſ. Peda-
mont. 21. per totam, Ferentill. ad Buratt.
deciſ. 432. num. 10. et ſeqq. et Rot. poſt. Sal-
gad. in labyrinth. Credit. concurrent. deciſ. 14.
numer. 4. et ſeqq. et deciſ. 18. numer. 1. &
ſeqq.*

Multo

8 Multo magis etiam, ſi ſtatutum loquatur de
dote data, vel promiſſa, habet locum in
dote à marito confeſſata, cuius reſpectu di-
citur dos ſoluta, & reſpectiuè data & re-
cepta: quoniam Maritus confitendo ſibi do-
tem ſolutam ſubſtulit obligationem, & no-
uauit eam in ſecundam, & contra ſe ſo-
lutionem, dotiſque receptionem probat;
eo maxime quandò non eſt facta ſub ſpe
9 futuræ numerationis, vel exceptioni non
numeratæ dotis eſt renunciatum, lapſumque
eſt tempus exceptioni prædictæ opponendæ,
*tex. in l. in ijs rebus, 67. §. ſi Vir, ff. ſo-
lut. matrim. et optimè Bart. dicto conſ. 132.
et Add. ad eumdem Bart. vbi ſupra, verſ.
Item quod ſtatutum, et Oſaſch. deciſ. 20. nu. 10.*
Et licèt ſupra dixerim, quod dos pro-
miſſa ad effectum dicti lucri conſequendi
pro ſoluta habeatur; eſt tamen aduerten-
dum, quòd huiuſmodi lucrum peti nequit
10 a Marito pendente termino conſtituto ad
petendam dotem, ſiue ad eam ſoluendam,
& reſpectiuè conſignandam; quia non de-
bet cogi promiſſor lucrum ſoluere ante fi-
nitam dilationem, & tempus conuentum
ad dotem ſoluendam, *Poſt. ibidem ſupra,
num. 15. 16. et 17. Ferentill. ibidem ſupra,
num. 11. et late dictus Mantic. eadem deciſ.
337. fere per totam, et Rot. dicta deciſ. 14.
num. 5. et ſeqq.*
11 Benèuerum eſt; quod poteſt agi ante
diem, vt adueniente die fiat executio,
*Poſt. ibidem ſupra num. 17. et alia ſubdit
num. 18.*
12 Nam Creditor ius futurum poteſt ante
diem in iudicium deducere pro ſui iuris cano-
nizatione, & condemnatione Debitoris, vt
adueniente die ſolutionis Debitor ſoluat: non
autem vt ex tunc debitor condemnetur ad
ſoluendum, & contra eum fiat executio,
*Afflict. deciſ. 269. in fine, Surd. deciſ. 120.
numer. 31. et deciſ. 151. numer. 0. et ſeqq.
Rot. coram R. P. D. Ghiſilerio in Romana
donationis propter nuptias, Luna 17. Decem-
bris 1640. et coram R. P. D. Cerro, in
Romana Reſidui Dotis, Lunæ 15. Iunij 1648.
§. Dies enim, in verbo, Operatur tamen*
quæ deciſio coram Cerro reperitur etiam
impreſſa *poſt Ludouic. Poſt. tom. 2. in addi-
tament. de ſubhaſt. deciſ. 233. numer. 12. et
13. et numer. 14.* ſubdit niſi adſit timor,
13 quod Creditor poſterior bona occupet, vel
dilapidet; quia tunc peti poterit aſſecu-
ratio.
14 Quod Statutum de lucro dotis procedit
vt ſupra tam in dote data, quàm promiſſa
etiamſi vtatur verbo, Remaneat, vel Reti-
neat *Add. ad Gregor. XV. deciſ. 5. numer.
11. & Ferentill. ibidem ſupra, & Poſt. di-
cta reſolut. num. 4. Seraph. deciſ. 248. num.
2. & Gratian. deciſ. March. 230. num. 10.* vbi
loquitur in puncto verbi, Reſtituere, qui
num. ſeqq. firmat poſſe verificari in reſtitu-
tione, obligationis.
15 Præſertim ſi adſit hypotheca pro dote
ſuper bonis, vt notat *Seraph. eadem deciſ.
248. nnmor. 4. & Gratian. dicta deciſ. 230.
in addit. num. 4.*
16 Et nullum dubium, ſi adſit pactum ex-
preſſum, *Peregr. dicta deciſ. 18.* & videri
etiam poterit *in deciſ. 15. & in eadem de-
ciſ. 34.*
17 Cæterùm prædicta ſibi locum vendicabunt,
quando ſtatutum ſimpliciter, & generaliter
loquitur, *Poſt. ibidem ſupra, num. 3. Gratian.
dicta deciſ. 230. num. 4. Seraph. dicta deciſ.
248. num. 1. & 2.*
18 Vel quando ſtatutum loquitur de dote
data, eius tamèn rubrica diſponit genera-
liter, & ſimpliciter de dote, *vt late expli-
cat, Menoch. dicto lib. 6. præſumpt. 1. nu-
mer. 21. & optimè Rot. recent. part. 2. de-
ciſ. 31. num. 1. & ſeqq.*
Siquidèm ſempèr in prædictis caſibus de-
bet ſtatutum intelligi ſecundum diſpoſitio-
nem iuris communis, & fauorabiliter pro
Marito, vt hinc alliciantur Homines ad
contrahenda matrimonia, ex notatis *per
Mantic. dicto libr. 12. tit. 5. numer. 1. &
ſeqq. & latè Oſaſch. dicta deciſ. 21.*
19 Secus, ſi ſtatutum non loquitur ſimplici-
tèr, ſcilicet ſupponat dotem fuiſſe datam,
vtputà ſi diſponat, quod duæ partes do-
tis redeant, & reddantur illi, qui dedit
dotem, & tertia pars remaneat Marito:
quià tùnc erit tantummodò dandum Marito
lucrum dotale de dote data, & non de promiſſa,
*vt bene Mantic. dicto lib. 12. tit. 5. num. 19.
& ſeqq. contrarijs reſpondet, Boer. deciſ. 22.
num. 40. Phanuc. de Phanuc. eodem tract.
ſeu coment. de lucr. dot. verbo Reſtituendo, nu. 38.
& num. 53. & ſeqq. & in puncto vt ſupra
exemplificando firmat. Gratian. eadem deciſion.
230. num. 1. 2. & 4. ac 14. vſque ad 16.
& Seraph. dicta deciſ. 248. num. 1. vbi nu-
meris ſeqq.* firmat alia ad materia, & plures
alios caſus congerit *Gratian. dicta deciſ. 230.
num. 4. & ſeqq. & in Addit.*

SVMMARIVM.

1 *Dotis receptæ confeſſio de iure valida aduer-
ſus quos ſuffragetur.*
2 *Ex dote confeſſata à quo tempore interuſuria
debeantur.*
3 *Dominium bonorum dotalium, mortuo Viro,
àn redeat in Vxorem, et ipſius hæredes?*
4 *Fructus dotales in qua præciſa quantitate Vxo-
ri reſtituantur ab Hæredibus Viri.*
5 *Cautio de reſtituenda dote in pecunia conſiſten-
ti quomodo ſit præſtanda.*

6 Dos

6 *Dos conſiſtens in pecunia à quo tempore ſit reſtituenda diſſoluto matrimonio.*

7 *Vidua an ſit alenda ab hæredibus Viri.*

8 *Fructus dotales, vel augmenti dotis, ſiue lucri dotalis, conſiſtente dote in pecunia, an, et, quando Viduæ debeantur abſque interpellatione, et num. 9. et 27.*

10 *Fructus dotales hęredes primi Viri an teneantur præſtare Vxori, et ſecundo Viro abſque interpellatione; qua non ſecuta; an aduerſus Tertium detur Saluinum.*

11 *Ceſſionarius non vtitur commodo fructuum dotalium.*

12 *Vidua ſine interpellatione vſurariè recepit fructus dotales, et in ſortem imputat, et num. 13.*

14 *Fructuum dotalium præſtatio per decennium, et vltra non extenuat ſortem dotis, imò dat titulum, et num. 15.*

15 *Indebita ſolutio non præſumitur.*

16 *Dicenti Viduam eſſe ſatisfactam de dote per fructuum receptionem incumbit onus probandi.*

17 *Fructus, et Vſuræ dotales, matrimonio conſtante, debentur Viro, cui non ſit ſolutio dotis, etiamſi non fiat interpellatio, et num. 18.*

19 *Fructus dotales ex mora irregulari quando non debeantur Vxori.*

20 *Fructus dotales, Maritus nequit exigere poſt Vxoris mortem etiam in vim pacti, et liberis exiſtentibus et num. 21.*

22 *Limitatur exiſtentibus liberis, & interpellatione intercedente.*

23 *Pactum initum cum Vxore Vidua de ſoluendis vſuris dotalibus, quouſque dos non fuerit reſtituta, quando valeat, et num. 24.*

25 *Fructus dotales non ex officio Iudicis debiti, ſed iure actionis ſine interpellatione præſtantur.*

26 *Maritus an poſſit eius hæredibus præcipere certam annuam præſtationem fauore Vxoris, donec dos reſtituatur.*

28 *Diſpoſitio cap. ſalubriter de Vſur. quos afficiat.*

29 *Fructus, & vſuræ dotales à quo tempore debeantur ab extraneo dotem promittenti, & num. 30.*

31 *Dotis fructus exiſtentibus filijs à quo tempore, in quo caſu Marito, diſſoluto matrimonio, abſque interpellatione debeantur, & num. 32.*

33 *Pecunia inueſtienda habetur tanquam ſpecies.*

34 *Pater filiæ Viduæ ob non ſolutam dotem in tempore conuento debet fructus præſertim exiſtente obligatione iurata: & ad id tenentur etiam Patris hæredes, & à numer. 35. vſque ad 37.*

38 *Dos exiſtente Statuto quando ſuccedat loco legitimæ.*

39 *Patris hæredes quando teneantur vel ne Viduæ filiæ tradere abſque mora fructus dotales.*

40 *Interpellatio pro fructibus dotalibus conſequendis, quando non requiratur.*

41 *Fructus dotales qui loco legitimæ debentur, non excedunt perſonam filiæ.*

42 *A fructuum dotalium petitione quando Vxor, etiam mora exiſtente, aduerſus Viri hæredes poſſit, vel ne repelli ab eiſdem hæredibus, & num. 43. vſque ad 46.*

47 *Pro fructibus dotalibus prouenientibus ex contractu an detur eadem hypotecha, & temporis prioritas, quæ competit pro ſorte dotis, & à num. 48. vſque ad 50.*

51 *Fructus, & Vſuræ dotales debita non ex conuentione, ſed ex iuris diſpoſitione ob moræ incurſum in hypohteca, & prioritate incipiunt nè à die moræ, vel à die contractus? & num. 52.*

53 *Fructus dotales ad quam rationem taxantur pro quolibet centenario, & quid in foro conſcientiæ, & 54. & ſeqq.*

An ex dote à Marito confeſſata diſſoluto matrimonio per Viri prædeceſſum ab hæredibus ipſius Viri debeantur Vxori Viduæ, vel remaritatæ fructus dotales ab dotem non reſtitutam.

QVAESTIO XI.

1 QVotieſcunque dotis receptę confeſſio facta à Marito matrimonio conſtante de iure Subſiſtit tàm aduerſus Maritum confitentem, quam ipſius hęredes, vt latè diximus *in hoc libro quęſt. 8. limit. 6.*, &, Deo dante, etiam infra tractabimus.

Sicuti tunc dotis habitæ confeſſio inducit debitum, & eoipſò quod Maritus ſe debitorem confitetur, vel recepit dotem, ſtatim videtur mandare Hæredi, vt illam ſoluat, vel ſatiſfaciat, ſiue hoc fiat in contractu, ſiue in Teſtamento: *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 690. num. 7. tom. 4.*

2 Ita ſtatim mortuo Viro, ſi dos conſiſtat in ſtabilibus inæſtimatis, vel ſi æſtimatis cum ęſtimatione, quæ emptionem, et venditionem non inducit, à Viri hæredibus, ſtabilibus prædictis illicò non reſtitutis, at penès ipſos retentis à die ſoluti matrimonij, etiamſi Vſuræ dotales ex eis Mulieri Viduæ, vel ipſius hęredibus non competant, fructus è ſtabilibus prędictis prouenientes Viduæ, vel ipſius hæredibus vſque ad bonorum dotalium Stabilium reſtitutionem debentur, *l. prim. §. Exactio, et §. ſin autem, C. de rei Vxor. action.*

3 Et non tantùm fructus dotales perceptos, ſed qui percipi potuerunt ex re dotali, hęredes Viri reſtituere tenentur, *l. ſi mora, 10*

M *ff. ſolut.*

ff. ſolut. matr. ; l. videamus , la 2. in prin. ff. de Vſur. , *et quamplurimos congerendo D. D. firmat Anton. de Amat. forens. Iur. reſolut. par. 1. reſolut. 49. à num. 1. vſque ad 10.*

3 Et eſt ratio , quia ſoluto matrimonio rerum dotalium dominium ineſtimatarum , vel æſtimatarum non facientium emptionem , & venditionem , quemadmodùm in Vxorem , & eius hæredes tranſire dicimus , *dicto. §. Ex acto* , *et l. in rebus 30. C. de iur. dot.*

Sic & ipſoiure à die ſoluti matrimonij fructus ipſorum bonorum Mulierem ipſam veluti Dominam inſequuntur , *l. prim. et 2. C. de pignorat. action.* , *l. et ex diuorſo 36. et l. in fundo , 39. ff. de rei vendicat.* , & plena D. D. manu ſequitur dictùs *de Amat. eadem reſolut. 49. num. 9. et Antonell. de tempor. legal. lib. 2. cap. 19. num. 1.*

4 Dictorum autem fructuum reſtitutionem cenſeo eſſe faciendam iuxta diſtinctionem *glos. in dicta l. prima* , *§. Exactio* , *in verbo Temporis portione* , *et notat Ciroccb. diſcept. 67. num 38. ac Bosc. in ſua Theolog. Moral. tom. 2. tit. de Contract. diſput. 3. queſtion. 11. punct. 8. §. 4. vnic. propoſit. à num. 1. vſque ad fin. pag. mihi 726.*

5 Verùm ſi Dos conſiſtat in mobilibus , ſicùti Maritus , & eius hæredes , ſi ab eis , Vxore petente , vel hæredibus, prius præſtetur cautio de dote ipſi Vxori Viduæ , vel hæredibus ſoluenda , elapſo anno , *Anton. de Amat. in præcitata reſolut. num. 27. et ſeqq.* , *Sabell. var. reſolut. cap. 10. num. 3.* , *Antonel. de tempor. legal. lib. 2. cap. 19. tit. de Annis , num. 2. &*
6 *ſeqq.* , non tenentur reſtituere dotem , niſi poſt annum à die quo fuit diſſolutum matrimonium *dicto §. Exactio , & l. diuortio , §. interdum , ff. ſolut. matrim.* , *dictus de Amat. ibidem ſupra num. 20. & 21. , & num. 22.* ſubdit , etiamſi Maritus , & Mariti hæredes ſint Diuites .

7 Ita infra dicti anni dilationem præſtitis per dictos hæredes alimentis Viduæ , ſi tamèn ipſa Vidua aliundè ſe alere nequeat , *idem de Amat. in præcitata reſolut. 49. num. 53. Duran. decis. 176. num. 3. & ſeqq.* , *& Rot. recent. part. 5. tom. 1. deciſ. 14. num. 12. & ſeqq.* , *& decis. 38. num. 2. et ſeqq. & recent. part. 9. tom. 1. deciſ. 228. num. 1.* ob dotem Viduæ debitam vigore legitimæ Viri confeſſionis , expleto dicto Anno , ſi hæredes dotem non reſtituant , quanquàm etiam poſtmodùm teneantur ad alimenta , iuxta ea , quæ recenſet *dict. Anton. ibidem ſupra , num. 92.* , ad fructus tamèn vt ſupra
8 dotales , vel augumenti dotis , ſiue lucri dotalis non tenentur hæredes Viri fauore Vxoris Viduæ , niſi à tempore , quo dicti hæredes fuerint à Vidua iudicialiter interpellati, ac in mora conſtituti ; & hoc procedit tàm ex diſpoſitione iuris communis , quàm Statuti Vrbis , *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 244.* *num. 1. & ſeqq. tom. 2. & 466. num. 14. & 16. tom. 2. & cap. 828. num. 15. & ſeqq. tom. 5. Fenſon. ad Stat. Vrb. cap. 137. num. 29. ; & ſeqq.* , *& Rot. poſt. eundem decis. 87. et 88. Ludouic. Poſt. reſolut. 68. num. 159. dictus de Amat. eadem reſolut. 49. num. 94. et ſeqq. Sabell. var. reſolut. cap. 84. numer. 9. Gregor. XV. decis. 269. numer. 1. et 2. et ibi Adden. num. 7. Card. Ottbob. decis. 103. deciſ. 178. num. 7. deciſ. 201. numer. 5. & deciſ. 242. num 23. & Rot. recent. part. 6. deciſ. 132. num. 17. & part. 9. tom. prim. deciſion. 228. numer. 3. & coram R. P. D. Dunozet. in Romana fructuum Dotalium , Mercurij 7. Iunij. 1651. §. Poſt mortem , & coram R. P. D. Cerro , Romana Fructuum Dotis , 21. Aprilis 1651. & 15. Ianuarij 1652. coram b. m. Bichio .*

9 Huiuſmodique procedit , etiàmſi Vidua tranſeat ad ſecunda vota , *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 143. numer. 20. & ſeqq. tom. 1. Duran. dict. deciſ. 176. num. 7. Seraph deciſ. 1406. num. 5. & ſeqq. & Rot. recent. par. 4. tom. 3. deciſ. 736. & optimè Rot. coram R. P. D. Veroſpio Tuſculana Saluiani , Veneris 25. Maij. 1648.* vbi expreſſè firmatur , quòd aduerſus hæredes primi Viri Vxori ,
10 & ſecundo Marito non debeantur fructus ſine interpellatione , qua deficiente , dari nequeat actio contra alios cum primo Viro obligatos , nec contra Tertios poſſeſſores in vim Saluiani interdicti , non obſtante quod contrarium ſentire videatur *Poſt. dict. reſolut. 68. num. 156. & ſeqq.*

11 Qua interpellatione ſecuta , ſi talis actio fructuum à Muliere , vel à Marito cedatur , non ſuffragatur Ceſſionario , cum huiuſmodi priuilegium ſit perſonale , & mutata perſona tollitur , *Pacific. de Saluian. interdict. inſpect. 4. cap. 1. num. 57. & 58. Rot. recent. part. 4. tom. 2. deciſ. 182. numer. 11. 12. & 13. & in Additament. ad Poſt. de ſubbaſt. deciſ. 224. num. 13. 14. & 15. Gratian. diſcept forenſ. cap. 143. numer. 39. tom. 1. & diſcept. 427. numer. 14. tom. 3. Surd. de Aliment. tit. 1. queſtion. 42. num. 22. verſ. contraria tamèn opinio , lib. 1. & Merlin. deciſ. 25. numer. 12. tom. 1.*

12 Qua non facta iudiciali interpellatione , non abſque Vſurarum labe Vidua recepit fructus dotales , *Gratian. eadem diſcept. 244. numer. 1. & D. D. ac deciſ. ſupracitatæ.*

13 Ceduntque dicti fructus in extinctionem ſortis Dotis , *Rot. recent. part. 4. tom. 2. decis. 153. numer. 1. & 2.* ibique per totam ſubdit , niſi dicti fructus eſſent præſtiti , & ſo-
14 luti per ſpatium decem , & plus annorum ; quia ex tam longa præſtatione , vel præſumuntur hæredes interpellati , vel quòd voluerint haberi pro interpellatis , cum ex tam longæua ſolutione reſultet confeſſio debiti , & conſequenter hæredes fuiſſe pro interpellatis,

pellatis, vel ſe pro interpellatis habuiſſe maxi-
mè ad excludendam Vſurarum prauitatem;
ſiquidem non eſt credendum hæredes Debi-
15 toris fuiſſe adeò ſupinos, vt præſtitiſſent
fructus indebitos, *Gratian. diſcept. forenſ. 920. num. 16. tom. 3. Add. ad Gregor. XV. dicta deciſ. 269. numer. 7. et 8. & Rot. coram Cerro in dicta Romana fructuum Dotis, Veneris 21. Aprilis 1651. §. Quia hæc*. Nec pote-
runt reclamare Hæredes aduerſus dotis titù-
lum; quia ex tàm longa præſtatione inſur-
git titulus dotis: & talis ſolutio ex cauſa
dotis expreſſa habet vim confeſſionis, & do-
tis probationis, vt egregiè *Peregr. deciſ. Patauin. 53. numer. 10. et 11.*

16 At præfata interpellatione deficiente, &
prædicta diuturna fructuum ſolutione non
interueniente, ſi hæredes dicant Viduam
eſſe ſatiſfactam de dote mediante fructuum
ſolutione, qui cedant in ſatiſfactionem,
vel computum ſortis dotis, tunc hæredibus
allegantibus talem indebitam ſolutionem
pro fundamento eorum intentionis incumbit
onus probandi defectum huius interpellatio-
nis, *Gratian. dicta diſcept. 920. numer. 14. et ſeqq. et Rot. recent. part. 9. tom. primo deciſion. 69. numer. 7.*

17 Nàm fructus, & vſuræ dotales, quæ con-
ſtante matrimonio ab moram irregularem
Viro ſuſtinenti onera matrimonij debentur
ſtatim abſque interpellatione, *ùt ex cap. ſalubriter, de Vſur. et ibi latè notant Abb. et Barbos. in collect. D. D. Fenſon. dict. cap. 137. num. 24. et 25. ac Rot. recent. part. 4. tom. 3. deciſ. 607. num. 5. et ſeq.* & optimè diſ-
tinguit *Cyriac. contron. 30. numer. 13. et ſeqq. tom. primo*.

18 Siue Dos promiſſa Viro ſit in Re, ſiue
in quantitate, *Surd. de Aliment. tit 1. quæſt. 42. num. 130. et videndus. Deciſ. 221. Ricc. collect. 272. in princ. part. 2. et Rot. recent. part. 4. tom. 2. deciſ. 182. num. 1.* ſecus,
ſi promiſſa ſit Vxori; quia tunc reſpectu
Mariti non datur mora irregularis, & con-
19 ſequenter fructus non debentur abſque in-
terpellatione, niſi ab Vxore datum eſſet Ma-
rito huiuſmodi nomen debitoris, quia tunc
abſque interpellatione debentur fructus, *Gratian. diſcept. forenſ. 143. num. 37. tom. 1. et dicta deciſ. 182. num. 2. et ad propoſitum ratiocinatur Alex. conſ. 74. num. 3. et 4. num. 9. et 10. lib. 5. et ibi Add. lit. l.*

20 Poſt Vxoris autem mortem abſque Vſurarum
labe à Marito exigi nequeunt fructus dotales,
etiamſi ex matrimonio ſuperſint communes
filij, *dicta deciſ. 607. num. 37. et ſeq. et dicta Romana Fructuum Dotis. coram Cerro, §. primo in principio deciſionis, et eodem §. 1. poſt. principium, verbo, Idemque etiam ſi ex dicto matrimonio, et Rot. Coram R. P. D. Benilacqua, Romana Fructuum, Veneris 16. Ianuarij. 1660. §. Iuſta vèro*.

21 Immò, quanquàm in Iſtrumento fuiſſet
fauore Viri per pactum exepreſſum conuen-
tum ſuper fructuum ſolutione poſt Vxoris
mortem; quia nulla eſt conuentio, fructus
non debentur; cum non dependeat à pote-
ſtate Partium licitam facere Vſuram, *Abb. in eodem cap. ſalubriter, num. 4. et Barboſ. num. 8. 9. 10. et Rot. dicta Deciſ. 607. num. 55. et ſeqq. recent. part. 4. tom. 3. et part. 5. tom. 1. deciſ. 38. num. 1. et coram Cerro in eadem Romana Fructuum Dotis, §. quia huiuſmodi promiſſio*.

22 Niſi pro parte Viri contra dotisdebitorem
diſſoluto matrimonio, interueniat interpel-
latio ad ſoluendam dotem, vt firmat *Rot. in Romana Crediti dotalis coram R. P. D. Veroſpio 13. Martij 1645. §. hæc quoque, verſ. enim in Inſtrumento*.

23 Pari etiam ratione, ſi poſt mortem Viri
inierint Viri hæredes pactum cum Vxore
Vidua de vſuris ſoluendis eidem Vxori, do-
nec ipſi hæredes dotem reſtituerint, huiuſ-
modi pactum de iure non ſubſiſtit tanquam
in fraudem vſurarum, *vt poſt Alex. conſ. 200. vol. 6. Surd. de Aliment. tit 1. quæſt. 45. à num. 14. vſque num. 21. Grammat. deciſ. 103. num. 98. & 101. Theſaur. deciſ. 43. num. 2. infine, & alios D. D. congeſtos ab Antonin. de Amat. eadem reſolut. 49. num. 88.*

24 Secus eſt, ſi fiat tale pactum fauore
Viduæ à dotis promiſſore, & debitore, quia
tunc valet, *vt late tuetur Gratian. dicta diſcept. 466. à num. 17. vſque ad finem, tom 3.* & videnda etiam ſunt ad propoſitum
ea, quæ recenſet *idem Gratian. diſcept. forenſ. 143. numer. 7. et ſeqq. pluribus, tom. 1. ibique num. 20. et ſeq.* ſubdit; quòd fru-
25 ctus dotis quotieſcunque iure actionis, ſci-
licèt ex conuentione, non autèm ex officio
Iudicis, etiam abſque interpellatione deben-
tur, & ad alia hanc materiam concernen-
tia ſi vult accedere ſtudioſus Lector, ſe con-
ferat ad *Ricc. collect. 3316. verſ. in Creditore, cum verſ. ſeq. part. 8. Rot. recentior. part. 2. deciſ. 80. num. 4.*

26 Vlterius nec valet Mariti præmortui te-
ſtamentaria, vel Codicillaris diſpoſitio gra-
uans Hæredes, vt hi poſt annum luctus
donec dos eius Vxori ſoluta fuerit, ſol-
uant quot annis ſcuta quinque, vel ſex pro
quolibet centenario: ratio eſt, quia pœna
adiecta ſolutioni quantitatis videtur adiecta
in fraudem Vſurarum, nec valet Teſtator
tales pœnas inducere tanquam vſurariam
prauitatem producentes, *Bart. in l. pœnam 2. ff. de his, quæ pæn. nomin. relinq. et in l. cum ſtipulati ſumus 90. num. 4. ff. de verbor. obligat. l. Iulianus, 14. §. idem Papinianus, ff. de action. empt. in puncto Alex. conſ. 17. num. 5. et ſeqq. lib. 4. dictus de Amat. in toties citata reſolut 49. numer. 87.*

et Rot. coram R. P. D. Orano in Romana Saluiani Interdicti Mercurij 20. Nouembris 1591. recollecta à Farinacc. inter eius deciſ. crimin. deciſ. 85. num. 2. et ſeqq.

27 Et quanquam ſupra firmauerim, quòd
fructus, & vſuræ dotales abſque interpella-
tione Viro, & reſpectiuè Vxori Viduæ,
diſſoluto matrimonio, non debeantur (ipſo-
que matrimonio conſtante locum ſibi ven-
28 dicat diſpoſitio *dicti cap. ſalubriter*, in Pa-
tre, ſeu ſocero tantùm, vel in ipſa Muli-
ere dotem promittente; non autem in ex-
traneo dotante, qui dumtaxàt tenetur ad
29 interuſuria dotalia, expleto biennio, in-
cipiendo à die initi matrimonij, iuxta cla-
ram diſpoſitionem *tex. in l. fin. §. Præter-
rea ſancimus, et ibi Bart. C. de iur. dot. et
bene Alex. conſ. 147. num. 4. lib. 5. et op-
timè vt ſupra diſtinguit Gratian. diſcep. forenſ.
143. num. 1. et ſeqq. qui num. 20. et ſeq.*
ſubdit procedere dictum tempus biennij, ſi
30 cum extraneo non fuerit dies ſolutionis ap-
poſitus, ſecus, ſi appoſitus, quia dicto die
elapſo mora reſultat); nihilominùs quia om-
nis regula ſuas in iure patitur exceptiones,
ſi agatur in ſtatu diſſoluti matrimonij, &
dos non in pecunia, ſed in ſpecie fructifera,
31 ſcilicèt in ſtabilibus, locis montium, &
cenſibus veniret ſoluenda, etiam matrimo-
nio diſſoluto, per mortem Vxoris, filijs
tamèn extantibus, adueniente tempore
ſimilis ſolutionis, vel dationis inſolutum
bonorum, Debitor moroſus in adimplendo,
ſtatim expleto tempore conuento tenetur ad
fructus, *vt bene Rot. in Bononien. Fructuum
Dotis 23. Martij 1629. et 4. Martij. 1630.
coram Reuerendiſſimo D. Teracinen. & in Roma-
na Dotis 14. Maij. 1635. coram Cardinali Panzi-
rolo, et in Viterbien. Dotis 26. Iunij. 1641. coram
Dunozetto, et ſequitur Rot. in dicta Romana
Fructuum dotis. coram Cerro, §. Non obſtat. er-
ga finem, & §. Quoniam prædicta, et firmat Sa-
bell. var. reſolut. cap. 50. num. 4. 5. et 6.*
32 Idemque eſt dicendum, ſi dos eſſet inueſtien-
da, & onus inueſtimenti eſſet iniunctum
illi, à quo dos ſoluenda eſſet, tunc ob
non ſolutionem, & inueſtimentum non fa-
ctum iuxta tempus in Inſtrumento dotali præ-
fixum debentur fructus, *vt in dicta Viter-
bien. Dotis, et Rot. poſt. Pacific. de Saluian.
deciſ. 159. num. 1. cum. ſeqq. et ſignanter
num. 5. et 6. et poſt Zacch. de obligat. Ca-
merali deciſ. 375. num. 1. cum pluribus ſeqq.
et Rota coram dicto Cerro in eadem Romana
Fructuum Dotis, dicto §. Quoniam prædicta, in
verbo, Vel ſi Onus, et benè etiam Gratian. diſce-
pta. forenſ. 920. numer. 26. et. ſeq. tom. 5. ibique*
reddit rationem, quia cùm talis pecunia inue-
33 ſtienda dicatur deberi vt ſpecies, de illa iudica-
tur ſicuti de ſpecie, non ſicuti de quantitate,
et Sabell. eodem cap. 50. num. 4. 8. et 9.
34 Reperiturque pariter idem eſſe Sancitum,
quando fructus, ſeu interuſuria dotalia deben-
tur Filiæ Viduæ à Patre ob dotem promiſſam
& non ſolutam, quamuis promiſſio fuerit
facta Marito, & non Vxori; ſiquidèm huiuſ-
modi fructus loco alimentorum ſuccedunt, & in
35 iſto caſu iudicialis interpellatio ex parte
Filiæ contra Patrem ſoluere debentem non
requiritur, quando promiſſa fuit dos ad cer-
tum tempus ſoluenda, quo elapſo, dicitur
Pater in mora, maximè dum in promiſſio-
ne facta per Patrem adeſt iuramentum,
36 quia illud habet vim interpellationis, etiam
ſi agatur pro fructibus præteritis, *Fenſon.
ibidem ſupra num. 41. vſque ad 45. et Rot.
poſt. eundem deciſ. 84. verſ. Vnde cum dictam
dotem, & deciſ. 86. verſ. quia pluribus mo-
dis & Rot. coram R. P. D. Veroſpio in Tuſ-
culana Saluiani, Veneris 25. Maij. 1648. §.
Neque interpellationis poſt princ. & Sabell.
dictarum reſolut. cap. 50. num. 7. et num. 10.*
37 Dictique fructus præfatæ Viduæ debentur
etiam ab hæredibus Patris, cum ſuccedant
in locum alimentorum, ad quorum præſta-
tionem tenentur interim, donec dos fuerit
ſoluta: præſertim dum ſtatutum excludens
fœminas à ſucceſſione Patris mandat eas do-
38 tari: etenim hoc caſu dos ſuccedit loco
legitimæ, & filia debet habere alimenta
tanquàm fructus legitimæ, *Sabell. var. re-
ſolut. cap. 50. num. 7. et 10. Rot. poſt. Fen-
ſon. ad Statut. Vrb. deciſ. 81. coram Orano, et
deciſ. 84. verſ. cum etiam quia onus alimenti
alendi, coram Lusa, et. deciſ. 86. coram eo-
dem Orano, in verſ. quia pluribus et in dicta
Tuſculana, locis vt ſupra citatis, et huic opi-
nioni adhæret Merlin. de pignor. et hypothec.
lib. 3. tit. 2. quæſt. 51. num. 42. in verbo,
Propterea etiam.*
39 Hac tamèn diſtinctione adhibita, ſi in
hæreditate Paterna adſint ſtabilia fructus af-
ferentia, ſecus, ſi non adſint, àt meram
tantùm pecuniam Pater in hæreditate reli-
querit; quia in hoc caſu fructus legitimæ
non debentur, niſi præuia interpellatione:
qua interpellatione, & mora intercedente,
tunc fructus legitimæ debentur, ratione dam-
ni emergentis, & lucri ceſſantis, *Card. Ott-
hob. deciſion. 12. & deciſion. 81. à num. 11.
vſque ad 19. Thom. deciſ. March. 87. num.
10. ibique num. 11.* ſubdit, niſi pecunia
eſſet ſubrogata loco bonorum ſtabilium, &
comprobat *Rot. coram R. P. D. Cerro in
Romana Renunciationis Lunæ 22. Maij 1651.
§. primo, in verbo, ſiquidem ſubſiſtit*
40 Benèuerum eſt, quòd dum in hæreditate
Paterna adſunt dicta bona ſtabilia fructi-
fera, vel vigeat dicta ſubrogatio, deben-
tur fructus in vita tantum Filiæ, & non
41 vltrà, *Merlin. ibidem ſupra, et Rot. in Ro-
mana Fructuum Dotis 12. Maij 1625. coram
R. P. D. Coccino, quæ eſt etiam impreſſa
recent. part. 4. tom. 3. deciſ. 607.*

Proba-

Probauimus ſupra interpellationem eſſe
effectum efficaciſſimum pro legitimè conſe-
quendis interuſurijs dotalibus : cęterum
operæpretium eſſe duximus recenſere hu-
iuſmodi interpellationis effectum ceſſare .
42 Primò, ſi Vxor debeat aliquid reſtituere
hæredibus Viri, & pro eo recuperando fu-
erit à Iudice contra Vxorem obtenetum
mandatum, & ſæpius ipſa Vxor interpel-
lata : nam tunc Mariti hæredes non tenen-
tur ad interuſuria ; eò quia mora ex non
43 reſtitutione ab Vxore facienda nequeat im-
putare hæredibus, ſiquidem ſemper, vbi
44 quis debet dare, vel offerre id, quod te-
netur, debeat prius dare, vel offerre, ante
aquàm conſequatur, *Rot. coram R. P. D.
Cerro, in Anconitana Dotis, Mercurij 1. Iu-
lij 1643. §. quibus etiam accedit*.
45 Secundo, ſi dos eſt illiquida pro vna
parte, pro illa non currunt interuſuria ;
quia non conſideratur mora, *Rota in dicta
Anconitana, coram Cerro, §. Nec obſtat.*
46 Tertiò, dum Mulier plus debiti petit cir-
ca ſuam dotem : tunc hæredes Viri, hoc
mediante reſpectu, non dicuntur in mora ;
quia Vidua petendo plus debiti, habent hę-
redes iuſtam cauſam litigandi, quæ excuſat
à mora etiam ad iſtum effectum, ne poſſit
peti intereſſe, *Rot. in dicta Anconitana, §.
Quia placuit.*.
Deniquè pro coronide huius quæſtionis
menti tenendum eſt, quod fructus, & in-
teruſuria dotalia quando petentur ex con-
47 tractu, & obligatione promiſſionis dotis,
competit pro eis eadem prioritas temporis,
48 quam dat ipſe contractus pro ſorte, ho-
rumque fructuum expreſſa hypoteca incipit
ab ipſo die contractus, ita vt Creditor ex
eadem die ſit anterior, & præferri debeat
alijs Creditoribus poſtea creatis, non ſolum
reſpectu ſortis principalis, ſed etiam reſpe-
49 ctu frutuum dotalium, quamuis illi promiſſi
fuerint in diem, & in caſum non ſolutionis ;
nam die adueniente hypotheca retrotrahitur
50 ad primam diem contractus, *l. Lucius, ff.
qui potior. in pign. habeant. Negaſ. de Pignor.
part. 5. membr. 1. ſub num. 14. & ibidem
etiam verſ. Ex quibus, Mantic. de tacit. &
ambig. conuent. lib. 14. tit. 46. numer. 9. et
alij quamplures relati à Rota coram R. P. D.
Peutingero, in Romana Fructuum Dotis, Mer-
curij 10. Iunij 1648. §. ita vero, verſ. Pro
quibus*.
51 At ſecus, quando fructus, & dotis Vſurę
non debentur ex conuentione, ſed ex Iuris
diſpoſitione ob moram non ſoluentis : tunc
ipſarum interuſuriarum anterioritas incipit
à die moræ, qua inceperunt deberi, *Man-
tic. vbi ſupra, eodem numer. 9. verſ. ſed hoc
ſane, et dicta deciſ. coram Peutingero, poſt.
dictum verſ. Pro quibus, Ludouic. Poſt. reſol.
ciuil. 68. à numer. 150. vſque ad 155. et
reſolut. 180. num. 12. et ſeqq.* tenet extendi
dotis ſtipulationem etiam ad fructus, & do-
52 tis interuſurias præſertim camerali obli-
gatione fulcitam comprehendentem damna,
& intereſſe ; qua ſtipulatione mediante,
ijdem fructus in vim dictæ obligationis ca-
meralis eadem actione petuntur, qua dos,
et concordat *Rot. poſt Ludouic. Poſt. de ſub-
haſt. deciſ. 69. num. 10. et 11.* Et poſſunt
huiuſmodi fructus peti etiam poſt ſortis re-
ceptionem, nec per huiuſmodi receptionem
cenſentur remiſſi : quia intereſſe dotale eſt
ſeparatum à ſorte *Thomat. deciſion. March.
239. num. 6. tom. 2. et optimè Gregor. XV.
deciſ. 93. num 2. et ibi Beltr. num. 10. et
idem Beltr. ad eundem Gregor. deciſion. 156.
num. 14.* ibique refertur, ita procedere in
vſuris fauorabilibus.
53 Ad quam rationem veniant dicti fructus
taxandi, ſiue dos ſit promiſſa in ſtabilibus,
ſiue in pecunia ; ad rationem quinque pro
centenario, & anno dixit *Rot. deciſ. 398.
num. 46. recent. part. 4. tom. 2. & eadem
parte 4. tom. 3. deciſ. 736. num. 4. ſed Con-
ciol. allegat. 8. num. 54. dicit.* ad rationem
quatuor. A' quinque autem non recederem,
vt teſtatur etiam *Poſt. reſolut. 108. num 25.*
54 Niſi vigeat ſtatutum, vel particulariscon-
ſuetudo : quia tunc fit taxatio iuxtà con-
conſuetudinem, vel ſtatutum, *latè Poſt. dicta
reſolut. 108. num. 23. & ſeq. Alex. conſ. 63.
num. 6. lib. 4. Burat. deciſ. 65. num. 3. &
ibi Add. num. 4. tom. 1. Antonin. de Amat.
in toties citata reſolut. 49. num. 89. & 98.
Sabell. dicto cap. 50. num. 13. & ſeqq. &
Cirocch. diſcep. 64. numer. 32. & ſeqq. &
Rot. recent. part. 6. deciſ. 300. num. 11. &
12. et Thomat. dicta deciſ. 239. num. 4. et
5. Duran. deciſ. 419. ferè per totam, ubi num.
6.* etiam ſubdit, niſi inter Contrahentes
fuerint expreſſe taxati.
55 Circumſcriptoque ſtatuto, certaque con-
ſuetudine non vigente, *Rot. eadem deciſion.
300. num. 11. et 12.* ſequendo medium,
taxat fructus ad rationem ſex pro centenario,
& anno, & non vltra ; quanquàm etiam
ad rationem octo pro quolibet centenario,
& anno tenuerit deberi dictos fructus *Cyriac.
contrauerſ. 30. num. 19. et ſeqq.*
Ad rationem autèm quinque dotis debi-
tor tenetur fructus ſoluere ſi dos ſit promiſſa
in ſtabilibus, vel ex pacto electionem habeat
ſoluendi dotem in pecunia, vel ſtabilibus : niſi
à Marito creditore ſit Debitor in mora
conſtitutus ; quia tunc debentur ad rationem
vt ſupra diſtinctam, *Thomat. deciſ. March.
161. numer. 13. cum. ſeqq.*. Et quod prædicti
fructus poſſint deduci in conuentionem, ſeu
taxandi ſint ad rationem decem pro cente-
nario, & anno, ſi Maritus ſit Mercator,
ait *Fontanell. de pact. nuptial. tom. 2. clauſ.
6. gloſ. 2. num. 69. part 6.*

Et ſi

Et ſi dos data ſit in pecunia inueſtita, ſeu quæ inueſtiri poterat in cenſibus ad rationem octo, & quòd non ſint huiuſmodi fructus exceſſiuè, dicit *Cyriac. contr. 30. num. 20. et. 21. tom. 1. et Theſaur. deciſ. 45. num. 3. ac Merlin. deciſ.* 886. *num.* 3.

Et quòd huiuſmodi conuentio vtſupra inter Partes inita, ſiue etiam ſtatutum, aut Conſuetudo poſſit moderari, & reduci ad minorem ſummam arbitrio Iudicis, ait affirmatiuè *Merlin. deciſ.* 457. *num.* 2. 3. *et* 4.

Signantèr in hac noſtra tempeſtate, ſub qua cenſus ſunt etiam ad quinque pro centenario, & anno redacti, & mercaturæ ſunt in vili lucro, ſicque cum non ampliùs militet eadem ratio vt ſupra à præfatis D. D. conſiderata, nec militare debet eadem iuris diſpoſitio, *Rot. recent. part. 14. deciſ. 376. num. 20. & 21. deciſ. 438. num. 7. & deciſ. 536. num. 182.*

56 Huiuſmodique, ac alia ſuperiùs quæ diximus, quomodo procedant in foro conſcientiæ, remittimus Cupidum Lectorem ad ea, quæ ſcripſerunt *Corrad. in ſuis reſponſ. caſ. conſcient. quæſt. 230. et quæſt. 238. Nauar. coment. de vſur. notabil. 21. a num. 64. vſque ad 68. Martin. Bonac. in ſua Theolog. moral. tom. 2. tit. de Contract. diſput. 3. quæſt. 3. punct. 9. vnic. propoſit. num. 2. vſque ad fin. & diſp. 3. quæſt. 11. punct. 9. §. ſecundo, propoſit. 3. num. 9. eodem tit. de contract. pag. mihi 628 & reſpectiue 724.*

FRANCISCI DE ANGELIS

I. C. MEVANATIS

TRACTATVS

DE CONFESSIONIBVS

LIBER SECVNDVS.

SVMMARIVM.

1 *In libello emiſſa confeſſio præiudicat libellanti etiam parte abſente.*

2 *Libellus Iudici præſentatur, vt parti abſenti detur.*

3 *Scriptura ſemper loquitur etiam parte abſente.*

4 *Emiſſa confeſſio in libello etiam nullo, & ineptè confecto præiudicat.*

5 *In libello confitens nequit opponere libelli ineptitudinem.*

6 *Ad validitatem confeſſionis tela Iudicij non requiritur.*

7 *Ex proceſſu nullo non annullatur confeſſio.*

8 *Reſpondens interogationi non reſpondendæ ſibi præiudicat, & heredibus, & omnibus ab eis cauſam habentibus, & num. 9.*

10 *Libellum producens libellata fatetur.*

11 *In libello contra libellantem quæ verba confeſſionem inducunt, et num. 12.*

13 *Oppugnanti libellum Libellantis confeſſio non prodeſt.*

14 *Confitens quaſi contrahit.*

15 *Confeſſionem impugnans nequit ſuper ea ſe fundare.*

16 *Poſſeſſio Adverſarij ex aſſertione à libellante facta in libello quando probetur ſufficiens ad obtinendam manutentionem.*

17 *Preces porrigens Principi, vel alijs Superioribus an etiam iudicialiter dicatur fateri omnia in precibus contenta, & an ſoli ſupplicanti, vel etiam alijs talis confeſſio obſit, & num. 18. & ampliatur, num. 19.*

20 *Obreptio dum probatur ex confeſſione in ſupplicatione emiſſa, an retardet executionem gratioſæ ſubrogationis, & iudicium executionem.*

21 *In precibus emiſſa confeſſio quando non noceat ſupplicanti.*

22 *Procuratoris confeſſio emiſſa in precibus, ſeu commiſſione an principali officiat, vel ne, & num. 23.*

24 *Socij criminis confeſſio in ſupplicatione pro obtinenda abſolutione à Simonia alteri criminis Socio non nocet.*

25 *Fructuum Beneficij valor probatur ex precibus porrectis ab Anteceſſore Rectore.*

26 *Confeſſio in poſitionibus plenè probat etiam quoad præiudicium aliorum, & latè numer. 27. 28. & 29.*

30. *Confeſſio in poſitionibus an attendat ordinem, & ſolemnitatem iudicij.*

31 *Poſſeſſio ſufficiens ad manutenendum ex qua confeſſione probetur.*

32. Con-

Digitized by Google

32 *Confeſſio in poſitionibus an reuocetur, & quando fiat talis reuocatio, vel non, & à nu. 33. vſque ad 35.*
36 *Confeſſio emiſſa in poſitionibus an referatur ad qualitates in eis enunciatas.*
37 *Confeſſio reſultans ex poſitionibus admiſſis cum clauſula, ſi, & in quantum àn alteat.*
38 *Poſitionibus reſpondendum eſt praciſè.*
39 *Poſitiones producens an fateatur omnia in eis contenta, & num. 43.*
40 *Poſitionum productio poteſt etiam fieri poſt didicita teſtificata, & num. 41. & 42.*
43 *In Summarijs an in quacumque parte iudicij Iudex interrogare poſſit.*
44 *Excipiens non fatetur, ita nec proteſtans, & num. 45. cum ſeq.*
47 *Exceptiones producens qua fateatur.*
48 *Actor an poſſit ſuam intentionem fundare ſuper exceptione Rei.*
49 *Excipiando in criminalibus facta confeſſio quomodo, & quando ad condemnandum ſufficiat.*
50 *Confeſſio in carta ſecuritatis prejudicat, non illa, quæ reſultat ex iuris allegationibus.*
51 *Confeſſio, quæ fit à Teſtatore in ſuis memorialibus an probet; & an Accuſatoris in querela.*

Verùm Confeſſio facta in libello, ſeu precibus, aut poſitionibus, vel exceptionibus noceat

QVAESTIO I.

1 Libellanti non eſt dubiũ, quod confeſſio facta per ipſum in libello etiam Parte abſente nocet, & præiudicat, *vt eſt tex. in l. cum precum, C. de liberal. cauſ. Bart. in l. certum 6. §. Si quis abſente, num. 3. & 4. & ibi Alex. Appoſtillat, in verbo Confitetur ff. de Confeſſ. Abb. in cap. 1. num. 8. de lit. conteſt. & in cap. fin. num. 15. de Confeſſ. Graſſ. de Except. except. 14. num. 74. Barboſ. collet. D. D. tam veter. quàm recent. in ius Pontific. vniuerſ. in cap. vltim. num. 9. tit. de Confeſſ. tom. 1. Gait. de Credit. cap. 2. tit. 3. arti. 2. num. 349. Gratian. diſcept. 789. num. 3. tom. 4. & deciſ. March. 19. num. 21. Conciol. allegat. 3. num. 50. Ridolph. in Prax. A. C. part. 3. cap. 3. num. 65. Ricc. collect. 3511. poſt princ. & 3800. pariter poſt princ. part. 8. Spada conſ. 58. num.* 11. *lib.* 1. & in puncto etiam confeſſionis emiſſæ in libello appellationis, *idem Spada conſ. 141. num. 6. eodem lib. 1. &* ſupra principalem concluſionem firmat etiam *Rot. recent. part. 2. deciſ. 353. num. 2.*

2 Ratio eſt ſecundum *Barboſ. ibidem*; quia
talis confeſſio dicitur facta in Iudicio; aliamque
rationem aſſignat *Abb. in eodem
cap. fin. num.* 15. & eſt: quòd licèt detur
libellus Iudici in abſentia partis; tamèn ſibi
datur, vt parti detur: & ſic cum ſcriptu-
3 ra ſempèr loquatur, etiam poſtmodùm lo-
qui videtur in partis præſentia.

4 Huiuſmodique confeſſio libellanti nocet,
etiamſi libellus eſſet nullus, & ineptè con-
ceptus, *Dec. & ibi Concordantes in cap. At
ſi Clerici, numer. 7. poſt medium de Iudic.*
5 ſiquidèm confeſſus nequit opponere inepti-
tudinem libelli, vel de alio ordine iudicia-
rio non ſeruato, *Bald. in l. 2. circa finem,*
6 *C. de re iudic.* quia ad ſui validitatem con-
feſſio non requirit telam iudicij: conſe-
quentèr, ſi nulla tela iudicij præcedente,
aliquis venit ad iudicium, & confitetur
contra ſe, ſibi præiudicat: propterea dici-
mus valère confeſſionem, quanquàm pro-
7 ceſſus ex aliquo defectu ſit nullus, & Pars
interrogatis non teneretur reſpondere, niſi
8 dumtaxat Parte aduerſa petente, ſi tamen
reſpondet, infert ſibi præiudicium: ita pari
ratione confitens ſibi præiudicat, ſi non
eſſet reſpondendum interrogationi, quæ de
iure fieri non deberet, & nihilominus reſ-
pondit, & falſus fuit, *tex. in cap. Piſanis,
de reſtit. ſpoliat; & ſequitur Abb. in conſ.
118. num. 4. & 5. part. 2.* & declaratur
hic infra, *num. 38. & ſeq.*

9 Et hæc confeſſio officit non tantum con-
fitenti, & ipſius hæredibus, ſed etiam om-
nibus ab eis cauſam habentibus, *dicta leg.
cum precum, & l. 2. C. de inſtit., & ſubſtit.
Bart. in dicta l. Certum, eodem §. ſi quis
abſente, num. 4. Dec. in l. edita, num. 10.
C. de eden & alij quos congerit Rot. penes
Poſt. de ſubhaſt. deciſ. 55 num. 2. & 3. co-
ram R. P. D. Remboldo, & recent. part.
11 deciſ. 164. num. 7.*

10 Immò aduerſatur etiã Producenti & Repetẽti
productio libelli, & repetitio; quia Producens,
& Repetens cenſetur fateri omnia in eodem
libello contenta, *Rot. recent. part. 4. deciſ. 461.
num. 3. & penes eundem Poſt. de manutenen. deciſ.
182. num. 2. vſque ad 4.*

11 Supradictaque vere procedunt in verbis
aſſertiuis, & diſpoſitiuis libelli, vel alte-
rius ſcripturæ, ſecus in enunciatiuis, &
narratiuis, *l. qui familia, 38. vbi Bart. ff.
famil. erciſc. Oſaſch. deciſ. 38. num. 9. Ricc.
collect. 3511. poſt princ. par. 8. Ridolph. in
dicta. Prax. part. 1. cap. 2. num. 148. verſ.
hoc tamèn, ibique num. 149.* Subdit, hoc
non habere locum in enunciatiuis prolatis à
Par-

Partibus inter quas negocium verum eſt : &
in neceſſarijs ad actum, qui geritur, itaque
diſtinquendo ſequitur *Ricc. collect.* 2916.
*verſ. Et quod producens , poſt medium vſque
ad finem part.* 7. *& Rot. recent. part.* 12.
deciſ. 328. *num.* 9.
12 At extra dictos duos caſus eadem enun-
ciatiua verba ſi non plenam , ſemiplenam
tantum probationem inducunt , *Nicol. Gen.
tract. de enunciat. verbi lib.* 2. *quæſt.* 7.
13 Eſt autem accuratè aduertentum , quod
confeſſio orta ex libello , cui Aduerſarius con-
tradixit , ipſamque confeſſionem , ſiue ipſum
libellum impugnauit , minime libellanti ob-
eſt ; & eſt ratio , quia in confeſſione dici-
14 tur quaſi contrahi , & talis quaſi contra-
ctus inter diſſentientes non cadit *Carol.
Tapia deciſ. ſuprem. Ital. ſenat.* 2. *num.* 44.
ſiue pariter eſt ratio , quia nequit confeſſio-
nem impugnas in ea ſe fundare , & multo
15 minus ſi ſuper impugnatione obtinuit *leg.
Papinianus* , 8. §. *ſi ex cauſa* , *ff. de inoffic.
Teſtam. Poſt. de manuten. obſeruat.* 19. *num.*
69. *& ibidem Rot. deciſ.* 166. *num* 49.
16 Qua impugnatione non interueniente ,
aſſerens in libello Aduerſarium detentorem ,
& occupatorem probat eiuſdem Aduerſarij
poſſeſſionem , *Buratt. deciſ.* 326. *num.* 1. *&*
eſt eidem ſufficiens pro manutentione ob-
tinenda , *Buratt. deciſion.* 720. *numer.* 1. *&
Rot. penes dictum Poſt. de manuten. eadem
deciſ.* 182. *numer.* 5. *&* 208. *numer.* 1. *&*
266. *numer.* 1. *& Rot. deciſ.* 27. *numer.* 4.
recent. part. 8. *& part.* 14. *deciſion.* 118.
num. 7.
17 Modo ſequitur ſucceſſiue videndum de
confeſſione in Precibus , vel ſupplicationi-
bus emiſſa , quæ ipſoiure per ſolam por-
rectionem precum inducitur , *Marc. Anton.
de Amat. deciſ. March.* 50. *num.* 25. *& ſeq.*
Et ſuperat omnes alias probationes *Bich.
deciſ.* 378. *num.* 5.

Et licèt eiſdem precibus in fauorem por-
rigentis , & in tertij præiudicium non cre-
datur , *Rot. recent. part.* 10. *deciſ.* 342. *nu-
mer.* 10. aduerſus tamèn ſupplicantem cre-
ditur , & iudicialis confeſſionis vim habent
preces porrectæ , *Graſ. dicta except.* 14. *nu-
mer.* 70. *& ſeqq. Afflict. deciſ.* 14. *Ridolph.
in dicta Prax. part.* 3. *cap.* 3. *numer.* 64.
Ricc. collect. 2187. *verſ. Vndecimo nota , &
collect.* 2203. *verſ. ampliatur , & verſ. facta
autem part.* 6. *Cyriac. contr.* 192. *num.* 19.
tom. 1. *Buratt. deciſ.* 100. *num* 18. *&* 473.
num. 1. *& deciſ.* 681. *num.* 6. *Merlin. deciſ.*
830. *num.* 1. *& deciſ.* 776. *num.* 6. *Ricc. deciſ.
Achiep. Neap.* 61. *numer.* 11 *part.* 1. *pag.
mihi* 41. *cum ſeq. & deciſ.* 106. *num.* 15.
part. 4. *Roias deciſ.* 221. *numer.* 3. *& Rot.
recent. part.* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 92. *num.* 17.
& deciſ. 186. *numer.* 7. *& in eadem part.
tom.* 2. *deciſ.* 394. *num.* 10. *& recent. part.*
10. *deciſ.* 181. *numer.* 6. *& part.* 11. *deciſ.*
119. *num.* 2. *& Rot. poſt Pacific. de Saluin.
deciſ.* 39. *num.* 8. *vbi* ſubdit , quòd probet
contra ſupplicantem , ſi confeſſio facta ſit
ab eo , qui diſponere poteſt ; & contra
18 hæredes , & ipſius ſupplicantis ſucceſſores,
& omnes eadem ſupplicatione , & confeſ-
ſione vtentes *Spada conſ.* 9. *numer.* 27. *&*
28. *& conſ.* 45. *num.* 20. *&* 21. *& conſ.*
56. *numer.* 31. *lib.* 1. *& Buratt. deciſ.* 36.
num. 3. *& curioſè videndus eſt Conciol. in
verbo , Confeſſio , reſolut. crim.* 9. *per totam
& Ricc. deciſ.* 106. *num.* 15. *vſque ad* 19.
part. 4. *& Bich. dicta deciſ.* 378. *numer.* 5.
& melius deciſ. 396. *num.* 10. *&* 11. vbi
ait talem confeſſionem admitti etiam in
caſibus probationem contrariam reijcientibus
ac contra præſumptionem iuris , & de iure
19 Quamuis preces ſint ſubrèptitiæ , & pro-
ducantur in parte , & partibus , & contra
eas fuiſſet iudicatum , quia nichilominùs ta-
lis confeſſio probat , & præiudicat , & etiam
abſenti reſpectiuè prodeſt , *Gratian. diſcep.
forenſ.* 789. *num.* 2. *et* 3. *diſcept.* 734. *num.*
45. *et diſcept.* 654. *num.* 11. *et* 12. *tom.* 4.
et diſcep. 857. *num.* 1. *tom.* 5. *Gait. in locis
præcitatis , eodem num.* 349. *et ſeqq.*
20 Et dum obreptio ex confeſſione in ſuppli-
catione emiſſa probatur , eſt apta ad retar-
dandam executionem ſubrogationis gratioſæ
& quodcunque aliud iudicium executiuum ,
Rot. recent. part. 11. *deciſ.* 191. *num.* 2.
21 Limita primo , ſi ſupplicatio porrigatur Iu-
dici ante litem conteſtatam , *Graſſ, dicta
except.* 14. *num.* 73. *et Conciol. dicta reſolut.*
9. *numer.* 6. *et* 7.
22 Limita ſecundò in confeſſione emiſſa à Pro-
curatore ſine ſpeciali mandato in precibus ,
ſiue Commiſſione , niſi precès , vel commiſſio
fuerit in iudicio præſentata , *Card. Mantic.
deciſ.* 302. *numer.* 6. *et* 7. At ſi talis con-
feſſio fiat à parte in commiſſione , optimè
probat , vt dixit *Rot. recent. part.* 9. *tom.*
2. *deciſ.* 371. *num.* 11. ſicuti etiam idem
dicimus , ſi facta ſit confeſſio in precibus
23 Principi datis à Procuratore , quæ Princi-
pali nocet in illo tantùm actu , *Ricc. dicta
deciſ.* 106. *num.* 14. *et videndus num.* 19.
24 Limita ter. quoad confeſſionem Socij cri-
minis facta in ſupplicatione ad effectum ob-
tinendi obſolutionem à ſimonia , quæ non
nocet alteri criminis Socio , *Farinacc. conſ.
crim.* 75. *num.* 52. *lib.* 1.
25 Valor autèm fructuum Beneficij an cenſe-
atur probatus ex porrectione precum per an-
tecedentem Rectorem , ſeu per Prouiſum
porrectæ ; pro afirmatiua parte tuetur *Rot.
coram Card. Ottobono deciſ.* 187. *num.* 2. *&
ſeqq. & Recent. part.* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 254.
num. 1. vbi ſuddit , quòd ſimilis confeſſio
facta in precibus , vel prouiſione Apoſtolica
abſque alia iuſtificatione contra confitentem

probet, *et Bich. dičta deciſ.* 378. *num.* 5.
26 Expeditus à ſecunda parte huius quæſtio-
nis deuenio ad tertiam, quæ eſt, verum
confeſſio emiſſa in poſitionibus probet ? &
plenè probare reſpondet *Mart. Venturin. conſ.*
8. *num.* 26. *Honded. conſ.* 67. *num.* 12. *vol.*
2. *et conſ.* 83. *num.* 73. *vol.* 1. *Barboſ. vbi
ſupra dičt. numer.* 9. *erga medium*, *Conciol.
allegat.* 8. *numer.* 17. *Gratian. dičta deciſ.* 19.
num. 21. *Surd. deciſ.* 17. *num.* 11. *Thomat.
deciſ. Marcb.* 75. *num.* 9. *Ricc. dičta collečt.*
3511. *verſ. Amplia. Tertio*, *et* 3800. *verſ. in-
fertur tertio*, *Buratt. deciſ.* 921. *num.* 3. *Rot.
deciſ.* 495. *num.* 10. *recent. par.* 5. *tom.* 2.
et coram R. P. D. Celſo, *in Romana Socie-
tatis officij Mercurij* 26. *Iunij* 1652. §. *Huiuſ-
modi autem in medio*, *et Franc. de Roxas
deciſ.* 275. *num.* 3
Et maximè ſi fuerit acceptata, *Rot. deciſ.*
590. *numer.* 4. *recent. part.* 3. *et deciſ.* 678.
num. 7. *recent. part.* 4. *tom.* 3.
27 Siquidèm confeſſio reſultans ex poſitioni-
bus dicitur emanata per modùm contentioſæ
iuriſdičtionis *Rot. deciſ.* 63. *numer.* 5. *coram
Pirouano*, *recent part.* 4. *tom.* 2, Præiudicatque
eam confitenti, quàm quibusvis alijs ab eo
cauſam habentibus, *Merlin. deciſ.* 428. *num.*
18. *tom.* 1. *Celſ. deciſ.* 156. *numer* 6. 160.
numer. 3. 189. *numer.* 5. 330. *numer.* 2. *et*
350. *numer.* 17.
Et præiudicare intelligendum eſt reſpečtu
tantùm illius Perſonæ, ad cuius fauorem
emanauit interrogatio, ſeu confeſſio in poſi-
tionibùs fačta, *l. fin. ff. de interogat. action.
Abb. in cap. quamuis*, *num.* 4. *de Re iudi-
cat. Coccin. deciſ.* 170. *num.* 8.
28 Huiuſmodique confeſſio licèt in poſitioni-
bus rem faciat claram, *Penia deciſion.* 356.
num. 2. *Duran. deciſ.* 319. *num.* 19. & 20.
Gregor. XV. deciſ. 92. *num.* 1. & *deciſ.* 143.
num. 1. & 4. *et deciſ.* 408. *num.* 1. *Coccin.
deciſ.* 125. *num.* 2. Plenèque probet Rei con-
uenti poſſeſſionem, *Rot. recent. part.* 11. *deciſ.*
39. *num.* 4. Tertio tamèn non præiudicat,
Penia deciſ. 1208. *num.* 7. & 8.
29 Infertur igitur primo, quòd & ſi con-
feſſio fačta in poſitionibus ſit pleniſſima
probatio, *vt toto tit. ff.* & *C. de Confeſſ.*
Attamèn ſtante tali confeſſione non atten-
30 ditur ſolemnitas, nec iudiciorum ordo, ſed
ex ea conualidatur proceſſus aliàs inua-
lidus, & inordinatus, *Hadria. Neguſ. ſyl. reſ-
ponſ. quæſt.* 442. *num.* 107. & 108.
31 Infertur ſecundò, quòd èx hac confeſſio-
ne probatur etiam poſſeſſio ſufficiens ad ma-
nutentionem, *Rot. penes Poſt. de Manutenen.
deciſ.* 248. *num.* 2. & *in eadem tračt. Obſer-
uat.* 19. *num.* 36. & *ſeqq.* Et an primum extre-
mum probetur in ſaluiano, vide *Scapuce. de
ſaluian. lib.* 1. *quæſt.* 32. & *ibi Addit.*
32 Infertur tertio, quòd illa confeſſio eſt
adeò efficax, vt præiudicium Aduerſarij
reuocari nequeat; peculiariter poſtquàm
fuit admiſſa, & per Iudicem approbata:
quia tunc confeſſio huiuſmodi fit de ačtis,
33 & nequit ampliùs reuocari, niſi reuocatio
fiat in continenti, vel poſitio ſit erronea,
præterquàm, ſi Ponens iurauerit illas eſſe
veras, quia tunc nullo modo permittitur re-
uocatio, *optimè Neguſ. dičt. Syl. reſponſ. ea-
dem quæſt.* 442. *à num.* 97. *vſque ad* 99. *Penia
deciſ.* 356. *num.* 2. *verſ. nec quicquiam obſtat.
et deciſ.* 907. *numer.* 4. *et infra lib.* 3. *quæſt.*
29. *cum ſeqq.*
34 Ceterùm reuocatio prædičta locum ſibi
vendicabit etiam non dočto de errore, ſi
Procuratore mediante inſurgat Partis confeſ-
ſio ex poſitionibus ab eodem Procuratore
datis, *Penia deciſ.* 1407. *numer.* 3. *tom.* 2.
Cum Poſitiones datæ per Procuratores poſ-
ſint quandocunquè reuocari per Principales,
35 etiam non dočto de errore, niſi Princi-
pales fuerint præſentes in Iudicio: quià tunc
ceſſat reuocatio, *Coccin. deciſ.* 170. *numer.*
6. *et* 7. & *deciſ.* 186. *num.* 1. *Caualer. deciſion.*
226. *num.* 5. & *Card. Mantic. deciſ.* 302. *num.*
5. Et ratio, quia Procuratoris confeſſio non
præiudicat Principali, niſi in iudicio prin-
cipalis ſit præſens *l.* 1. & *ibi gloſ. in verbo*,
Præſentibus., *C. de error. Aduocat.*
36 Ex his notandum eſt, quòd ſimplex con-
feſſio in Poſitionibus emiſſa non refertur ad
qualitates, & verba enunciatiua in eis deſ-
cripta, dum illæ qualitates enunciatiuæ nil
conferunt ad quæſtionem, quæ vertitur
in iudicio, ſecus, ſi conferunt, vt benè ra-
tiocinatur *Pacian. de Probat. lib.* 1. *cap.* 17.
num. 22. & *Cyriac. contr.* 192. *numer.* 17.
& 18. *tom.* 1.
37 Vndè menti tenendum eſt, quòd ſi fuerint
datæ poſitiones ſuper præciſa ſumma quan-
titatis rei controuerſæ, cum Clauſula quòd
ſi reſponſurus, non credit de tanta quan-
titate exprimat de quanta aſcenſiuè, vel
deſcenſiuè: ſi is, qui reſpondere debet,
non exprimat aliquam quantitatem, habe-
tur pro confeſſo, *Cyriac. contr.* 633. *num.*
9. *tom.* 4. & *Neguſ. ſyl. reſponſ. quæſt.* 442.
num. 58. & *ſeqq.*
38 Si autem Iudex poſitiones admiſit cum
Clauſula ſi, & in quantum: ſicuti illę non
cenſentur admiſſæ, ſi non erant admitten-
dæ: ita confeſſio haberi debet, ac ſi fačta
non fuiſſet, poſtquam certum eſt, quòd
illis reſpondere non tenebatur, qui reſpon-
39 dit, *Rot. recent. part.* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 27.
num. 7. 8. 9.
40 Quarum poſitionum admiſſio, ſeu produ-
čtio poterit etiam fieri poſt didicita teſtifi-
cata: cum poſt elapſas omnes dilationis pro-
41 batorias poſſit quis per Aduerſarij con-
feſſionem probare, *Rot. poſt Michalor. de
Poſition. deciſ.* 29. *numer.* 9. *et* 10. *Peregr.
deciſ. Patauin* 126. *num.* 9. *qui numeris ſeqq.*
ſubdit

ſubdit procedere ſuper materia non dedu-
42 cta, & ad probandum non admiſſa, & ita etiam *Oſaſch. deciſion. Pedamont.* 10. *numer.* 5. *et* 8. *in verbo*, *At vbi*.

43 Secus eſt in cauſis, in quibus proceditur ſummariè, ſimpliciter, & de plano, ac ſola facti veritate inſpecta: quia tunc poteſt Iudex in quacunque parte iudicij etiam ad inſtantiam Partis interrogare alteram partem, *vt in dicta deciſ.* 10. *num.* 6.

Quid denique dicendum eſt de producente in actis poſitiones, reſultabit ex tali productione contra ipſum producentem confeſſio, & num fatebitur omnia in eis contenta? affirmatiuè reſpondet *Neguſ. dicta quæſtion.* 442. *numer.* 96. *Ricc. dicta collect.* 1511. *verſ. Amplia ſecundo*, *et dicta collect.* 3800. *verſ. infertur ſecundo*, *Thomat. deciſ. March.* 116. *num.* 41. *et Rot. coram R. P. D. Penia deciſion.* 907. *numer.* 2. *et Gregor. XV. deciſ.* 143. *num.* 1. *et Annot. ibidem num.* 4. *& deciſ.* 385. *num.* 3. *et deciſ.* 408. *num.* 1. *et Buratt. deciſ.* 566. *num.* 3.

44 Expleta tertia parte, deuenio ad quartam, & vltimam, ſcilicet an confeſſio emanata in exceptionibus contra excipientem, & proteſtantem probet? & negatiuè reſpondetur, cum excipiens, & proteſtans nihil de intentione Agentis confiteatur *capit. exceptionem*, *de regul. iur. in* 6. *& cap. cum venerabilis*, *ibi Dec. num.* 10. *& ſeqq. & Abb. num.* 1. *de except. l. non vtique*, *ff. de except. Cyriac. contr.* 157. *num.* 15. *tom.* 1. *Oſaſch. deciſ.* 178. *numer.* 9. *Buratt. deciſion.* 137. *num.* 18. *& Rot. deciſ.* 768. *num.* 6. *recent. part.* 2.

45 Propterea, vt diximus, confiteri non cenſetur excipiens ea, quæ in exceptione concluduntur, *cap. exceptionem*, *de regul. iur. in* 6. *dicta l. non vtique*: conſequenter excipiens
abſolutionem excommunicationis obtinuiſſe,
46 non fatetur ſe excommunicatum, *Barboſ. dicta collect. in eodem cap. cum venerabilis*, 6. *numer.* 2. *&* 3. *de excep. tom.* 1. Secus
47 eſt in producente exceptiones in his, quæ expreſsè fatentur: contrarium, ſi tacite fateantur, *dicta collect.* 3511. *verſ. Amplia quarto*, *et dicta collect.* 3800. *verſ. infertur quarto*, *Gratian. eadem deciſ.* 19. *numer.* 3. *in prima addit. Marc. Anton. de Amat. deciſ.* 28. *numer.* 12. *Ricc. deciſion. Archiep. Neap.* 61. *num.* 12. *part.* 1.

48 Actor autem quandò poſſit, vel non ſe fundare ſuper exceptione Rei, ne ex criptis ſcripta conficiamus, ſtudioſum lectorem remittimus ad *Abb. in eodem cap. cum venerabilis*, *num.* 26. *et ſeqq. ibique Add. optime de materia*.

49 Sic etiam an confeſſio facta in criminalibus per viam exceptionis quomodo, & quando ſufficiat ad condemnandum, vel ne, latiſſime docet *Guazz. ad defenſ. Reor. defenſ.* 32. *capit.* 5. *per totum*, *tom.* 1. *pag. mihi* 144. *& ſeqq.* Et in querela, dicit *Rot. recent. part* 13. *deciſ.* 466. *num.* 12.

50. Hoc vno concludamus, quòd confeſſio, quæ fit in carta ſecuritatis, præiudicat, non autem illa, quæ fit in allegationibus iuris, *Barboſ. vbi ſupra dicto num.* 9. *poſt. medium in fine*: & ratio; quia in his, quæ Iuris ſunt, confeſſio nil dat, aut tollit, *Mancin. de Confeſſ. cap.* 1. *numer.* 46. *& cap.* 2. *num.* 75. vbi ſubdit, etiamſi dicta confeſſio ſit iurata, & optimè *Bich. deciſion.* 297. *num.* 28. *ac Celſ. deciſ.* 411. *num* 17. ſic
51 etiam probat confeſſio, quæ fit à Teſtatore in ſuis memorialibus, *Bald. conſ.* 14 *num.* 1. *verſ. ſexto quia*, *vol.* 2. Et contra Accuſatorem releuat Confeſſio, quæ fit in querela *Vermigl. conſ. crim.* 13. *num.* 9.

SVMMARIVM.

1 *Articulant non fatetur, quia nihil ponit præciſè.*

2 *Articuli medio iuramento in actis dati, aut ſponte, aut coactè, articulanti præiudicant, licèt à Iudice non ſint admiſſi.*

3 *Niſi erronei probentur.*

4 *Articulans, opponente parte, tenetur medio iuramento ſpecificare contenta in articulis eſſe vera, alias articuli ſunt reijciendi.*

5 *Articuli dati abſque iuramento plenè non probant contra articulantem, faciunt tamen magnum adminiculum.*

6 *Articuli dati à Procuratore abſque ſpeciali mandato nil certitudinis continent.*

7 *Idemque dicendum, ſi dati ſint ab ipſamet parte cum clauſula non ſe aſtringens.*

8 *Articuli non producti in Iudicio, ſed inſerti in Inſtrumento dicuntur Pars Inſtrumenti.*

9 *Ex articulis inſertis in inſtrumento camerali obligatione, et iuramento munito confeſſio reſultans, dicitur plenè probata aduerſus articulantem, ſeu articulos inſerentem.*

Vtrum articulans fateatur?

QVAESTIO II.

1 CLara eſt in iure concluſio, quòd articulans non fatetur, cum articulans, & capitulans nihil ponat præciſè, ſed dicit, quòd vult, ſeu intendit probare, *Panormit. in cap. ex parte*, *num.* 15. *erga medium*, *de Confeſs. et in cap. cum venerabilis*, *in fine*, *de except. Alex. conſ.* 80. *num.* 10. *et ibi Apoſtil-*

Digitized by Google

poſtullat. lit. N. lib. 2. Marant. in Prax. par. 6. tit. de Poſit. ſeu articul. product. num. 7. pag. mihi 390. Ridolph. in Prax. A. C. par. 1. cap. 11. num. 77. Mantic. deciſ. 198. numer. 3. Buratt. deciſ. 600. num. 10. & ibi Ferentill. num. 14. Rot. deciſ. 201. numer. 21. recent. part. 5. tom. 1. Thomat. deciſ. March. 116. num. 41.

2 Hæc tamèn fallit concluſio, vbi ſpontè, vel coacte articuli eſſent dati in actis medio iuramento tactis &c. tunc articuli ſic vt ſupra producti habent vim confeſſionis, & articulanti præiudicant, etiamſi articuli à Iudice non ſint admiſſi, *Beltram. ad Gregor. XV. deciſ. 143. numer. 5. Ferentill. ad dictam deciſ. 600. numer. 15. & 16. Ridolph. vbi ſupra numer. 78. & Rot. coram Bichio deciſ. 213. num. 18. & 19. tom. 1.*

3 Niſi de errore doceatur *Ferentill. ibidem numer. 16. & Beltram. ad dictam deciſ. 143. num. 5. Duran. deciſ. 33. numer. 17. & deciſion. 314. num. 9. Gregor. XV. deciſ. 247. num. 15. et deciſ. 215. num. 2. Penta deciſ. 907. num. 1. & 2. tom. 2.*

4 Siquidem, opponente Parte, Articulans tenetur medio iuramento tactis &c. ſpecificare contenta in articulis eſſe vera, alias articuli non ſunt admittendi, *Ridolph. vbi ſupra, num. 80. & Merlin. deciſ. 69. num. num. 39. & ſeq. tom. 1.*

5 Et licèt confeſſio facta in articulis datis abſque iuramento plenè non probet contra articulantem: facit tamen magnum adminiculum: cum articuli dari non ſoleant abſque magna conſideratione, *Ferentill. ad Buratt. dicta deciſ. 600. num. 18.*

6 Secus eſt, ſi articuli dati ſit à Procuratore ſine ſpeciali mandato ſui Principalis, *Rot. penes Poſt. de manutenen. deciſ. 166. numer. 51 & ſeqq.* vel ſi dati ſint dicti articuli ab ipſamet Parte cum Clauſula, Non ſe aſtringens: quia tunc nil certi continent, *Rot. recentior. part. 2. deciſion. 774. numer. 9. & ſequitur Thomat dicta deciſ. 116. n. 40.*

8 At ſi articuli non ſint producti in iudicio, ſed inſerti in Intrumento: tunc pars Inſtrumenti dicuntur, ſi in fine inſtrumenti adſit
9 obligatio cameralis, & iuramentum comprehendens omnia in inſtrumento expreſſa eſſe vera; quia tunc confeſſio facta in articulis iuramento prædicto mediante plenè comprobat aduerſus articulantem, & articulos inſerentem, *vt firmauit Rot. Roman. coram R. P. D. Roxas deciſ. 144. num. 8. pag. mihi 186. in 2. col.* Quid autem dicendum eſt, ſi articuli producti ſint in Cauſa criminali ad defenſam? affirmatiuè diſtinguendo docet *Conciol. reſolut. crim. 4. in V. Articuli.*

SVMMARIVM.

1 Producens ſcripturam fatetur comprehenſa in ſcriptura eſſe vera, & redditur confeſſio irrefragabilis, et numer. 1. et 3. ampliaprocedere etiam ſi productio fiat a Procuratore, numer. 4.

5 Producens fatetur in diſpoſitiuis, non autem in enunciatiuis.

6 Verba enunciatiua in inſtrumentis, et ſcripturis non probant.

7 Confeſſio enunciatiuis verbis emiſſa, an ſuffragetur, vel ne, et cui, ſeu quibus, et contra quos: præſertim ſi confeſſio enunciatiuis verbis facta ſit iurata, aut verſemur in antiquis, et à num. 8. vſque ad 17.

14 Notario quandò credatur, vel non

18 Confeſſio ſui Auctoris nemo impugnat, et quomodo procedat?

19 Producens Inſtrumentum, quæ præciſè fateri dicatur, et num. 20.

21 Producens teſtamentum, librum rationis, e computum etiam cum clauſula in parte, & partibus, quid fateri, & approbari dicatur?

22 Produces Teſtes quid fateri dicatur, et an Teſtes prædicti poſſint reprobari, vel ne, et a num. 23. vſque ad 25.

26 Inducens Teſtes aprobat perſonam, at non dicta Teſtium, & declaratur num. 27.

28 Teſtium depoſitionum qualitas an ſcindi poſſit, vel ne & num. 29. & 30.

31 Contra producentem quæ requirantur, v productio eidem officiat.

32 Confeſſio reſultans ex iurium productione in vno iudicio, & ad vnum. effectum an operetur in alio, & ad alium effectum, & a num. 33. vſque ad 35.

36 Parte petente, vel non contradicente officit confeſſio, quæ oritur ex iurium productione, & quando dicatur pars contradicere: & latè declaratur a num. 37. vſque ad 40.

41 Actus an poſſit ab impugnante allegari pro ſuo fundamento, & num. 42. & 43.

44 Index ex officio an poſſit ſe fundare ſuper actu impugnato.

45 Productio ad quem finem ſit facienda.

46 Confeſſio ex productione reſultat, in qua quis fundat ſuam intentionem, ſi ſcriptura producta ſit in forma probanti, & numer. 48.

49 Copia ſimplex neminem certificat.

50 Producens iura per compulſum, & in parte, ac partibus fauorabilibus quando ſibi præiudicialia dicatur fateri, vel ne, & à num. 51. vque ad 54.

55 Reuocari an poſſit, vel ne tanquàm erronea confeſſio proueniens ex productione iurium

56 Producens iura cum clauſulis reſtrictiuis, & reſolutiuis an fateatur in eis contenta, & numer. 57.

58. *Igno-*

58 *Ignorantia in facto alieno præſumitur.*
59 *Producens ſcienter ſcripturam alienam falſam, falſum committit , & num. 60.*
61 *Producens ſcripturas , altera tamèn parte petente . & allegante velle ſcripturas , & inſtrumenta producta redarguere de falſo , tenetur declarare , an velit habere iura ab ipſo producta pro bonis , legalibus , fideique dignis ; & recuſans declarare an reddat de falſo iura producta ſuſpecta , & num. 62.*
63 *Declaratio prædicta ex quibus verbis dicatur ſufficientèr facta à producente ; ita vt euitando pœnam falſi non teneatur vlteriùs reſpondere , & num. 64. & 65.*

Producens Inſtrumentum, aut ſcripturam ſiue Teſtium depoſitiones, an videatur fateri omnia in eis contenta.

QVAESTIO III.

1 SCripturam in iudicio producens fatetur , & approbat omnia in eadem ſcriptura contenta eſſe vera , *l. prima §. editiones , ff. de edendo , l. cum precum. 9. C. de liber. cauſ. cap. cum olim , de Cenſ. Hadr. Neguſ. Syl. reſponſ. quæſt. 78. numer. 1. 4. & 5. Marc. Anton. Maceraten. var. reſolut. lib. 1. reſolut. 36. num. 3. Graſſ. except. 14. num. 89 Ridolph. in ſua Prax. Iudic. A. C. parte 1. cap. 2. numer. 148. Ricc. collect. 2916. parte 7. & 3511. verſ. amplia decimo , et collect. 3800. verſ. infertur octauo , part. 8. et Rot. deciſ. 360. numer 3. recent. part. 5. tom. 1. Bich. deciſ. 128. num. 7. et deciſ. 402. numer. 7.*

2 Immò huiuſmodi confeſſio eſt irrefragabilis , *Rot. recent. parte 4. tom. 2. deciſ. 499. num. 11.* Niſi confitens doceat de errore , *Rot recent. part. 6. deciſ. 88. num. 23. non obſtante dicto Neguſ. contrarium tenenti dicta quæſtion. 78. num. 2. & Ricc. deciſ. Archiep. Neap. 76. numer. 15. & 16. & 21. part. 4.*

3 Sic etiam is , qui producit Inſtrumentum
fatetur , & approbat omnia in eo contenta ,
*Ricc. dicta collect. 3511. in princ. & collect.
3800. in princ. & 2916. verſ. prædicta conclusio , Buratt. deciſ. 602. numer. 12. Rot.
deciſ. 29. numer. 37. recent. part. 7. & prius deciſ. 88. numer. 20. recent. part. 6. ibique*
4 *numer. 21.* ſubdit , etiamſi facta ſit productio per Procuratorem , dummodò habeat Procurator ſpeciale mandatum , alias non officit Principali , *Rot. deciſ. 250. num. 7. recent. part. 4. tom. 2. Annot. ad Buratt. deciſ. 294. numer. 12. in eadem deciſione et num. 13. in dicta Annot. lit. A , et B.*

Quanquam *Annot. ad Burat. deciſ. 551. num. 11.* teneat contrarium , nempè ad præiudicandum ſufficere , ſi Procurator habeat generale mandatum ad lites.

Attamen declaratur doctrina eiuſdem *annot. ad Burat. deciſ. 551.* procedere , ſi vltra generale mandatum ad lites concurrat , quòd Procurator ab alio habere non potuerit iura producta , quàm ab ipſomet ſuo Principali , ſecus , ſi aliunde Procurator habere potuerit ; nam tunc talis confeſſio ſic vt ſupra reſultans non præiudicabit Principali *vt in eadem Annot. deciſ. 294. lit. A. et B.*

5 Huiuſmodique locum ſibi vendicabunt in
diſpoſitiuis , non in enunciatiuis , vt diximus
in præſenti *lib. 2. quæſt. 1. numer. 11. cum
ſeqq. et concordat Gratian. deciſion. March. 234.
num. 22. et ſeq.* & eſt ratio , quia enuncia-
6 tiuæ verba poſita in Iſtrumento , & ſcripturis non probant *Auth. ſiquis in aliquo C. de eden. l. ex his 7. C. de teſtam. milit. Ricc. collect. 189. in princ. part. 1. Gen. de enunciat. verb. lib. 1. quæſt. 4. numer. 1. et ſeqq. et latius lib. 2. quæſt. 1. numer. 1. et ſeqq. et latiſſimè eodem lib. 2. quæſt. 11. numer. 1. et ſeqq.*

7 Immo confeſſio , quæ fit verbis enunciatiuis non ſolùm minime probat , verum
etiam nec inducit diſpoſitionem , *Ludouic. à
Peguera deciſion. Cathalon. 139. num. 2. vbi
numer. 3.* ait , niſi confeſſio , & recognitio
8 enunciatiua eſſet geminata , vel alias conſtaret per Teſtes , aut aliter , quòd ipſe confitens pluries dixerit , & confeſſus fuerit ex interuallo .

9 Vel niſi agatur ad fauorem Piæ cauſæ ; quia
tunc verba enunciatiua etiam propter alium finem emiſſa fauore Piæ cauſæ inducunt
diſpoſitionem , *Guttier. tract. de iurament.
confirmat. part. 1. cap. 54. numer. 4. ibique*
10 *numer. 22.* erga finem ſubdit , quòd confeſſio extraiudicialis iuramento vallata facta per verba enunciatiua in partis præſentia plenè probet .

11 Aut verſemur contra enunciantem , aduerſus quem enunciatiua verba plenè probant , *l. cum te , la 2. C. de tranſact.* maximè ſi verba enunciatiua ſint in ſcriptura
redacta , *vt benè Rot. deciſ. 499. num. 10.
& 11. recent. part. 4. tom. 2.* ſiue in enun-
12 ciatiuis à Partibus prolatis , inter quas negocium verſum eſt , & in neceſſarijs ad actum, qui geritur, vt firmauimus *dicta. quæſt. 1. in hoc lib. 2. et adhæret. Ricc. dicta collect. 2916. verſ. Et quod in fine , & Gratian. dict. deciſ. 234. num. 23. Et ſeq.* vbi ampliat , & declarat .

13 Siquidèm narratiua , & enunciatiua Inſtrumenti benè probat inter contrahentes *l. optimam C. de contrahen. ſtipulat. Thomat. deciſ.*

March.

Digitized by Google

March. 74. *numer.* 5. *Rot. deciſ.* 717. *num.*
2. *recent. part.* 2. præſertim de re concer-
nente factum proprium Enunciantium, *Eu-
gen. conſ.* 54. *numer.* 61. *lib.* 2. *Surd. deciſ.*
82. *num.* 13. *Coccin. deciſ.* 199. *num.* 10.

14 Enunciatiuiſque etiam verbis creditur;
quoties ipſemet Notarius indiſtinctè aſſe-
ueraret, quando, & coram quibus &c.,
& quod in ſui præſentia omnia acta fuerunt;
nàm tùnc fides Notario præſtatur, tan-
quàm de eis rogato, *dictus Gen. eodem
tract. de enunciat. verb. dict. lib.* 2. *quæſtion.*
11. *num.* 4. *et* 8. *ac* 9. vbi etiam in huiuſ-
modi facti ſpecie ponit alias limitationes

15 Quid enim eſſet dicendum in antiquis?
& reſolutiuè eſt reſpondendum, quod in
quacunque ferè materia etiam contra Ter-
tium verba enunciatiua probant; cum nul-
16 la melior in antiquis reperiatur probatio,
quàm ea, quæ fit per Inſtrumentum, *dictus
Nicol. Gen. eodem tract. præcitato libr.* 2.
quæſt. 1. *num.* 38. *& ſeqq. pluribus vſque
ad finem*, *Gratian. diſcept.* 554. *numer.* 50.
et 584. *num.* 19. *tom.* 3. *Mantic. deciſ.* 139.
num. 2. *Rot. coram Remboldo recent. part.* 4.
in 2. *tom. deciſ.* 257. *num.* 5. *et eadem par.
tom.* 3. *coram Coccino deciſ.* 633. *num.* 19.
et 20. *et ſeqq.*

17 Prædictaque non tantum ſibi locum ven-
dicabunt contra enunciantem, & confiten-
tem, ſed etiam contra ſucceſſores, & ha-
entes cauſam ab enunciante, & confitente,
Rot. recent. part. 2. *deciſ.* 349. *numer.* 2. *et
recent. part.* 4. *tom.* 1. *deciſ.* 602. *numer.* 2.
*coram Pirouano, et coram Panzirolo recent.
part.* 5. *tom.* 2. *deciſ.* 613. *num.* 4.

18 Itaut contradici nequeat; cum nemo poſ-
ſit impugnare confeſſionem ſui Auctoris *Rot.
deciſ.* 439. *num.* 17. *dicta part.* 5. *tom.* 2.
*& Rot. poſt Salgad. in Labyrinth. Credit. concur. de-
ciſ.* 20. *numer.* 3. *coram Cardinali Corrado*,
cum noceat ſucceſſori, ſi ipſe indigeat, aut
vti velit iure ipſius *Thomat. deciſion. March.*
123. *num.* 34. *tom.* 2.

19 Vnde ex tali productione infertur, quòd
non ſolum producens fateatur contenta in
ſcripturis, & Inſtrumentis, ſed etiam per-
ſonam illius Notarij, qui tales ſcripturas, &
Inſtrumenta fecit; adeò vt habilitet cætera
eiuſdem Notarij inſtrumenta contra ſe ab
alijs producta, *Ricc. dicta collect.* 3800. *verſ.*
20 *infertur nono*; nec perſonam ipſius Notarij
reprobare poſſit, *Ricc. in ſuperius citata de-
ciſ.* 76. *num.* 19. *&* 20. *qui numeris ſeqq.*
affert non nullas limitationes.

21 Superiuſque noſtra principalis firmata con-
cluſio primò amplianda venit, vt non tan-
tùm procedat in Producentem teſtamentum
ſolemne, librumque rationis, etiam cum
Clauſula in parte, & partibus, ſed etiam
aduerſus Producentem computum, vt opti-
mè exornat *Ricc. dicta collect.* 3511. *verſic.
amplia Sexto, cum verſ. ſeqq. & dicta collect.*
3800. *verſ. infertur ſexto, cum verſ. ſeqq.*

22 Immò talis ampliatio ſecundò procedit
etiã in Producentẽ Teſtes de credulitate, niſi talis
Teſtis de credulitate deponat poſtea de auditu,
Ricc. dicta collect. 3511. *verſ. Amplia nonò, cũ
verſ. ſeq. & dicta collect.* 3800. *verſ. infertur* 5.

23 Siquidem producens Teſtem pro ſe non
poteſt reprobare; cum à producente cenſe-
atur Teſtis approbatus, conſequenter non
auditur volens illum reprobare, tanquàm
ſibi ipſi contrarius, vt indeſinitè loquitur
tex. ſatis clarus in l. ſiquis Teſtibus, 13. *C. de
Teſtib. & in cap. de Teſtibus*, 29. *vbi gloſ.
& Abb. de teſt. & atteſtat. Pacian. de pro-
bat. lib.* 1. *cap.* 25. *numer.* 49. *Marant. in
ſuo Aduocat. ſpecul. part.* 6. *tit. de Teſtium
repulſa*, *numer.* 10. *pag. mihi* 445., ibique
ſubdit, etiam ſi producantur poſteà Teſtes
contra eum in alia Cauſa, & pro alia cau-
ſa, & per aliam perſonam, *gloſ. verbo, ſi
quis, in cap. Præſentium*, 31. *de Teſtibus.*

24 Niſi poſt productionem naſcatur noua cau-
ſa, vtputà inimicitiæ; quia poteſt talis
Teſtis repulſari ex noua Cauſa, *dicta. l. de
Teſtibus, & idem Marant. ibidem ſupra*,
numer. 11.

25 Intellige procedere, ſemoto tamèn caſu
inimicitiæ, quoad repulſam perſonalem,
ſeù perſonarum: non autem, quòd dicta
Teſtium repulſari nequeant; quia poteſt Pro-
ducens reprobare Teſtes quoad eorum dictà,
vt in eadem l. de Teſtibus, in §. *ſed & ſi,
& gloſ. in dicto cap. præſentium, eodem ver-
bo, ſi quis, & Marant. ibidem ſupra*,
numer. 12.

26 At ſi Teſtis fuerit inductus, inducens di-
citur approbare perſonam, & non dicta
Teſtis: & eſt ratio, quia non datur maior
fides Teſti contra inducentem; quàm pro
27 inducente: verùm ſi vltra inductionem Te-
ſtis inducens produceret depoſitionem Te-
ſtis in iudicio: tunc dicta depoſitio plenè
contra ipſum producentem probaret, etiam
ſi eſſet vnicus tantùm Teſtis; & eſt ratio,
quia per productionem dicitur Teſtis appro-
batus, *Honded. conſ.* 4. *numer.* 74. *conſ.* 51.
numer. 81. *et ſeqq. et conſ.* 84. *numer.* 49.
et ſeqq. vol. ſecundo Ciroce. diſcept. 78.
numer. 7. 8. *et* 9. *optimè Add. ad Gregor.
XV. deciſion.* 215. *num.* 9. *Add. ad Burat.
deciſion.* 298. *lit. B. Gratian. diſcept. forenſ.*
151. *numer.* 23. *et ſeqq. tom.* 1. *et diſcept.*
753. *numer.* 3. 15. *et* 16. *tom.* 4. *Rot. re-
cent. part.* 1. *deciſ.* 244. *num.* 2.

28 Ex his igitur operæpretium eſt adnota-
re, quòd licèt Teſtium depoſitio, vel in
totum acceptanda, vel in totum ſit reijci-
enda, nec qualitas depoſitioni adiecta ſcin-
di valeat, *vt. poſt Surd. conſ.* 173. *numer.*
68. *volum.* 2. *Simon. de Prat. conſ.* 178. *num.*
10. *verſ. Clarius et numer.* 11 *Farinace de
Teſt.*

Digitized by Google

Teſt. quæſt. 43. *numer.* 19. *& ſeqq. firmat Guazzin. ad defenſ. Reor. tom.* 1. *defenſ.* 32. *cap.* 35. *numer.* 11. *& Cyriac. controuers.* 655. *num.* 7. *tom.* 4.

29 Id tamèn non procedit, quandò eius dictum producitur in parte, & partibus: quia tunc etiam dictum Teſtis diuidi poteſt, *Pariſ. conſ.* 88. *num.* 86. *lib.* 3. *Honded. conſ.* 51. *numer.* 82. *vol.* 2. *Menoch. conſ.* 305. *num.* 16. *vol.* 4. *Rot. tamèn tenet indiſtinctè recent. part.* 4. *tom.* 2. *deciſion.* 27. *numer.* 10.

30 Sed vera eſt concluſio in his, quæ ius concernunt, ſeu qualitates ſunt iuris: ſecus in his, quæ factum reſpiciunt; nam tali reſpectu Teſtis depoſitio eſt indiuidua, vt latè, & eleganter ratiocinatur, *Ricc. deciſ. Archiep. Neap.* 88 *num.* 2. *&* 3. *cum ſeqq. par.* 4.

31 Firmata fuit ſuperius concluſio, quòd producens ſcripturam, ſeu inſtrumentum, Teſtamentum, librum rationis, ſeu computum &c. fateri cenſeatur, & approbari omnia in eadem ſcriptura, ſeu Inſtrumento &c. contenta: nihilominùs vt huiuſmodi concluſio ſuum operetur effectum, tria debent requiſita concurrere, quorum ſi alterum deſit, ceſſat effectus huius confeſſionis, & productionis, vt magiſtraliter *Rot. recent. part.* 7. *coram R. P. D. Ghiſilerio deciſ.* 29. *num.* 45. *vſque* 49.

32 Requiritur igitur primò, quòd productio ſit facta in eodem iudicio, non autem in diuerſo; quia confeſſio reſultans ex confeſſione facta in vno iudicio, in alio non præiudicat, *Ricc. dicta collect.* 3511. *verſic. vnum tantum*, *Rot. deciſ.* 250. *num.* 8. *recent. part.* 4. *tom.* 2.

33 Immò ad certum coarctata effectum vltra illum non operatur, *Rot. deciſ.* 351. *numer.* 6. *recent. part.* 4. *tom.* 1. *et deciſ.* 56. *num.* 23. *dicta part.* 7. *Bich. deciſ.* 378. *numer.* 8. *et deciſ.* 580. *num.* 22. *vbi num.* 23 *ſubdit*, nec iuramentum illi acceſſorium.

34 Et rationes duæ aſſignari poſſunt: quarum prima eſt, quòd producens non cenſetur approbare contenta in productis, quandò productio fuit facta ad alium finem, & præſertim in diuerſo iudicio, *Rot. deciſion.* 312. *numer.* 3. *recent. part.* 3. *et deciſ.* 335. *num.* 8. *et* 197. *num.* 18. *recentior. part.* 5. *tom.* 1. *et Royas deciſ.* 283. *num.* 14.

Altera eſt ratio, quia licèt regulare ſit, vt ſupra diximus, quòd confeſſio facta in vno iudicio proſit etiam in alio.

35 Attamèn cum ex productione reſultet dumtaxat confeſſio tacita, & præſumpta, *Honded. conſ.* 78. *num.* 82. *vol.* 2. *dicta deciſ.* 29. *num.* 37. *Buratt. dicta deciſ.* 602. *num.* 12. non proficit talis tacita confeſſio in alio iudicio, & hoc dicit ſingulare, & memoriæ tenendum, *Ricc. dicta collect.* 3511. *eodem verſ. vnum tantum*, *et dicta collect.* 3800. *verſ. limita quarto*, *cum verſ. ſeqq. Honded. dicto conſ.* 78. *num.* 83. *Bich. deciſ.* 128. *num.* 13.

Et eſt verum inter diuerſas, ſecus inter eaſdem Partes, inter quas ſemper etiam in diuerſo iudicio præiudicat, dummodò infraſcripta non obſtent, *Rot. recent. par.* 4. *tom.* 2. *deciſ.* 27. *num.* 12.

Quamquàm contrarium teneat *Honded. conſ.* 66. *numer.* 58. *vol.* 1. nempe quòd confeſſio reſultans ex productione alicuius ſcripturæ, & inſtrumenti non noceat in alio iudicio, etiam inter eaſdem perſonas, niſi adminiculata reſultet *Bich. dicta deciſion.* 128, *num.* 14. *vbi num.* 15. etiamſi ſit Procuratoris.

39 Requiritur ſecundò confeſſionem prædictam
reſultantem ex iurium productione factam
eſſe parte petente, vel ſaltèm tacite acceptante
per non contradictionem: ſecus, ſi Pars Ad-
uerſa illi contradixerit; iſto enim caſu non
nocet confitenti, *dicta deciſ.* 29. *num.* 47.
Honded. dicto conſ. 78. *num.* 88. *Oſaſch. de-*
ciſ. 39. *num.* 8. *Surd. deciſ.* 267. *num.* 3. *&*
4. *in fine Farinacc. conſ. crim.* 150. *numer.* 9.
& 12. *libr.* 2. *Ricc. dicta collect.* 3800. *verſ.*
limita ſecundo, *cum verſ. ſeq. & idem Ricc.*
deciſ. 76. *num.* 23. *part.* 4. *ibique in præci-*
tato verſ. ſeq. ſubdit procedere, etiamſi Pars
37 aduerſa contra talem productionem dixerit
tantum generalia contra: ſiquidem tunc pro-
ducens fateri non dicitur; & opponens ge-
neralia contra, dicit Inſtrumenta non bona
& ſi non bona ergo impugnat, & ita ratioci-
natur *Graſſ. vbi ſupra num.* 89. *Cyriac. contr.*
602. *num.* 1. *& ſeqq. tom.* 4. *& Alex. Spell. in*
ſuis deciſ. for. Eccleſ. deciſion. 29. *num.* 10
& 13.

38 Intellige, (vt diximus) in eadem inſtantia
vel cum eodem Aduerſario, ſecus contra
Extraneum in alia inſtantia, *Gratian. diſcept.*
forenſ. 287. *à numer.* 19. *vſque ad* 22. *tom.*
2. & quandò impugnatio fuit acceptata:
39 ſecus, ſi acceptata non fuerit, *Poſt. reſo-*
lut. ciuil. 73. *num.* 55. & quando ſimiliter
40 ſuper impunatione eſſet lata ſententia, &
pronunciatum ſuper nullitate actus, quem
41 quis impugnabat: ſecus, ſi eſſet tantum
impugnata ſolemnitas actus, & non ipſe actus;
quia tunc poſſet allegari actus ab ipſo im-
pugnante; idemque dicimus, dum ſententia
42 fuit talis, à qua inſtrumentum, vel alia
diſpoſitio non impugnatur, nec per ſenten-
tiam approbatur, *Gratian. dicta diſcept.* 287.
43 *num.* 23. ibique in medio refert, quòd idem
iudicium faciendum ſit, quando impugna-
tionis actus pendet, quia donec actus pen-
dentia viget, poteſt quis iuuari actu impu-
gnato propter dubium litis euentum, & con-
cordat etiam *Poſt. ibidem ſupra*, *num.* 56.
ibique numer. 57. *&* 58. ſubdit huiuſmodi
procedere reſpectu Partis, ſecus reſpectu Iu-

dicis

44 dicis, qui ex officio poteſt ſe fundare,
etiam in actu impugnato, præſertim dum
ſequatur locupletatio cum aliena iactura, &
videri etiam poſſunt ea, quæ ſcripſimus ſu-
pra *lib. 1. quæſt. 7. effect. 5.*
45 Requiritur tertiò, quòd productio facta
ſit ad eum finem, qui concludat intentio-
nem Partis; nam productio extra finem,
ad quem intenditur, non poteſt operari,
*dicta deciſ. 29. numer. 49. Ricc. part. 7. &
dicta collect. 3800. verſ. limita primo*, cum
non dicatur fateri, niſi ea, in quibus ſuam
fundat intentionem.
47 Superaddimus quartò, quod tunc dicatur
producens fateri, ſi iura ſint valida: Secus,
ſi nulla: idemque, ſi inſtrumentum non ſit
authenticum, & per ſe non probet, vt ſcrip-
tura priuata, & ſimplex copia, *Alex. conſ.
108. numer. 5. & 6. lib. 5. Mareſcott. var.
reſolut. cap. 82. num. 16. & ſeqq. lib. 1. Ne-
guſ. Syl. reſponſ. quæſt. 77. num. 8. Ricc. di-
cta collect. 2916. verſic. Prædicta concluſio,
part. 7. Rot. deciſ. 159. numer. 1. & 3. di-
uerſ. part. 2. Gregor. XV. deciſ. 432. num.
3. Rot. deciſ. 219. numer. 5. recent. part. 4.
tom. 1. & dictus Sperell. eadem deciſion. 29.
numer. 12. Mareſcott. var. reſolut. capit. 82.
numer. 18. & 19. lib. 1. licet. Ricc. dicta
deciſ. 76. num. 18.* contrarium ſentiat. Niſi
verſemur in caſu relato *à Bich. deciſ. 643.
num. 11. 12. & ſeqq. tom. 2.*
49 Vnde habemus in iure, quòd productio
copiæ non ſufficit ad certificandum aliquem,
niſi prius inſtrumenti copia legatur authen-
tica, *tex. in Clem. Cauſam, vbi D. D. de
elect. Ripa in l. quod te, num. 62. ff. ſi cert.
pet. Bologuet. in l. non ſolum, §. Morte, num.
274. ff. de oper. nou. nunciat.*
50 Cæterùm ſi iura producantur per compul-
ſum (vt ſolent fieri Periti Procuratores) &
in parte, & partibus &c. tunc non præiudicat
productio quoad ſibi præiudicialia, *Ridolfin.
vbi ſupra proximè num. 151. Ric. dicta collect.
2916. verſ. limitatur Secundo, et dicta deciſ.
76. num. 24. et bene Rot. deciſ. 356. num. 8.
recent. par. 4. tom. 2. et deciſ. 583. numer.
2. dicta par. 4. tom. 3.* & eſt ratio, quia
productio non inducit confeſſionem contra
producentem, præter ipſius producentis vo-
luntatem, *latè Cyriac. contr. 602. num. 13.
et 14. tom. 4. Rot. deciſ. 304. num. 21. coram
Pironano, recent. par. 5. tom. primo*, niſi pro-
ducens in ſcripturis productis ſuam fundet
51 intentionem: quia non poteſt ſe in illis fun-
dare, quin etiam teneatur contra ſe appro-
bare, *Ric. dicta collect. 2916. erga finem.*
52 Dummodò tamèn inſtrumentum non ha-
beat plura capitula: nàm tunc producens il-
lud in vno, in illo dumtaxat: non autèm
in alijs approbaſſe dicitur, *Ricc. dicta deciſ.
76. num. 24.*
53 Animaduertendum eſt autèm primò, quòd
hæc productio per compulſum ſuffragatur tan-
tùm in iuribus alienis: ſecus in propriis, *di-
cta collect. 2916. eodem verſ. limitatur ſecundo,
Burat. deciſ. 708. num. 6. tom. 3. Rot. deciſ.
360. num. 4. recent. part. 5. tom. pri. Rot. di-
cta deciſ. 88. num. 22. eadem. part. 6. recent.
54 Ridolphin. ibidem ſupra num. 152.* ibique,
55 Subdit, niſi iura producta habeant capitula
ſeparata: nec huiuſmodi confeſſionis reuoca-
tioni eſt locus, niſi docto de errore, *dicta
deciſ. 28. num. 23. et dicta deciſ. 360. num.
5.* & melius infra de reuocatibue prædicta
tractabimus.
56 Animaduertendum eſt ſecundò, quòd pro-
ducens iura in quantum pro ſe, & parte ſua
faciunt, producens non cenſetur fateri in-
ſerta in eis, ſi edere non teneatur, & ſcri-
ptura ſit aliena, non autem propria, habeat-
que capitula Separata *Ridolphin. ibidem ſupra,
num. 158.*
57 Sed quid latius ſentiendum circa huiuſ-
modi productiones, quandò ſunt productio-
nes prædictæ iunctæ cum clauſulis reſtrictiuis,
& reſolutiuis, & quid operantur? vide *Ri-
dolphin. in numeris præcedentibus, et ibidem
ſubſequentibus*, qui egregiè de materia.
58 Animaduertendum eſt tertio, quod licet
in facto alieno ignorantia præſumatur *l. fin.
ff. pro ſuo, Bart. in l. ſi falſas, C. de falſ.*
Attamèn ſi quis dolosè producat (ſcientia
mediante) alienam ſcripturam falſam, confeſ-
59 ſio, quæ ex tali productione oritur, pro-
ducenti præiudicat, & cotra eundem probat;
60 cum falſum committatur, non solùm fa-
bricando ſcripturam falſam, ſed etiam ea
vtendo, *Rot. deciſ. 159. num. 2. et 6. et ſeq.
diuerſ. part. 2. et latè Vermigliol. conſ. crim. 409.
et 410.*
61 Ex hoc igitur bene deſumitur occaſio il-
lum recenſendi articulum, vtrùm producens
ſcripturas, inſtrumenta, vel Teſtium exa-
men, teneatur inſtante Parte, quæ intendit
redarguere de falſo, declarare, an eis pro
bonis, legalibus, fide dignis vti velit; & af-
firmatiua inſurgit deciſio, teſte *Ridolphin. in
dicta Prax. parte ſecunda cap. 4. num. 85.
Neguſ. Syl. reſponſ. quæſt. 457. num. 15. &
ſeqq. Farinacc. deciſ. crimin. 1. num. primo,
coram Caputaquenſe, & ex eiuſdem manuſcri-
ptis lib. pri. deciſ. 250.* Alias recuſans dicta
62 iura habere pro bonis, & legalibus, fidei-
que dignis, ipſoiurè reddit de falſo ſuſpe-
cta: cum falſitatis ſola ſuſpicio ſufficiat
in ciuilibus, adhoc vt ſcripturæ fides tolla-
tur, *Rot. deciſ. 452. num. 4. recent. par. 3.
Merlin. deciſ. 419. numer. 12.* quæ ſuſpicio
etiam ex coniecturis elicitur, *dicta deciſ. 452.
eodem num. 4. in medio.*
63 At remanet dubitatio, vtrùm valeat reſ-
ponſio facta à producente, quòd vult ſcili-
cèt vti inſtrumento, ſcripturis, aut Teſtibus
pro bonis, legalibus, & fide dignis, donec
ſibi

ſibi conſtet de contrario, ita vt non poſſit agi ad magis præciſè reſpondendum, niſi detur odor alicuius falſitatis *Ridolphin. vbi ſupra proximè, num. 86. Farinacc. dicta deciſ. pri. num. ſecun. & ibi Centulin. litt. A. verſ. Altera fuit, Papienſ. in forma product. Inſtr. in verbo appareant, num. pri. Menoch. de Arbitr. Indic. lib. 2. caſ. 315. num. 21. & ſeqq. & caſ. 294. num. 57. & ſeqq. Afflict. deciſ. 189. per totam, & alij, quos ibidem congerit dictus Centulin.* tenent pro validitate reſponſionis, itaut nequeat vlteriùs præciſe cogi ad reſpondendum.

64 Attamen ego fœderis diſtinctione concludendum cenſeo; aut dùm quis proteſtatur vt ſupra, & interpellat, non inſtat à Iudice præfigi, & aſſignari Producenti competentem terminum ad deliberandum, & declarandum, an velit vti dicto Inſtrumento, vel teſtibus pro bonis, & legalibus &c. & tunc valet ſupradicta reſponſio: aut inſtat, & à Iudice præfigitur dictus terminus poſt dictam inſtantiam factam; & tunc non ſufficit conditionatiua reſponſio, ſed præciſè, purè, & ſimpliciter reſpondere cogitur; alias dictis iuribus vtendo euitare nequit pœnam falſi, ſi inſtrumentum, vel teſtes falſitatis vitio ſubiacere conſtiterit, *Ridolphin. vbi ſupra ad praximum, num. 88. dictus Centul. eadem lit. A. verſ. Declaratur primò, & verſ. licet, Boſs. in Prax. crimin. tit. de falſ. num. 255. Clar. in §. Falſum, verſ. Vtens dicto falſi Teſtis.*

Aut dicto termino nó aſſignato, & pro eo ſi non ſit inſtatum, producens ſi vt ſupra conditionaliter reſpondet, dum Pars aduerſa non aſſignat cauſas falſitatis, nec datur eiuſdem falſitatis ſuſpicio, vel fumus: conditionalis reſponſio, & proteſtatio ſubſiſtit; aut falſitatis cauſas aſſignat, & non ſubſiſtit, ſed purè, & ſimpliciter producens declarare tenetur. *Ridolphin. ibidem ſupra, num. 89. & Centulin. vbi ſupra, in eadem lit. A. verſ Verum hæc declaratio.*

65 Dictuſque *Ridolphin. eodem num.* 89. concludit, quòd dictis cauſis falſitatis aſſignatis, dataque dicta ſuſpicione, & fumo, terminoue præfixo; coarctetur ita producens ad præciſè reſpondendum, aliàs vtendo iuribus productis incidit in pœnam falſi, & ita concordat etiam *Farinac. dicta deciſ. pri. num. 2. 4. & 5. & Centul. ibidem, verſ. ſubdeclara omnes, & latè Gratioſ. Vbert. de Mod. & ration. citan. par. 2. Formul. 4. pag. mihi* 56. Sed his, qui aduerſus Adminiſtratorem inſtat, vt ipſe adminiſtrator edat librum rationum, & adminiſtrationis, non tenetur, replicante, & interrogante dicto Adminiſtratore, reſpondere, velle acceptare partitas tam pro ſe, quàm contra ſe notatas *Capyc. Latr. deciſ. 113. numer. 29. & ſeq.*

SVMMARIVM.

1 *Debitum an ex confeſſione facta in Teſtamento probetur, ſiue tanquam legatum faſſum debitum ſuſtineatur, & à numer. 2. & 3. ac 4.*

5 *Debiti confeſſio in vltima voluntate quando reſoluatur in legatum.*

6 *Debiti, vel ſolutionis confeſſio fauore extranei, & reſpectiuè fauore filiorum, & deſcendentium in vltima voluntate tanquàm legatum gratuitum intra quam ſummam valeat, et quando dumtaxat debeatur tanquam debitum et num. 7.*

8 *Debitum confeſſatum, quod tanquam debitum, et non tanquam legatum prætenditur, quandò euaneſcat ex defectu comprobationis non factæ ante Teſtatoris prædeceſſum.*

9 *In Teſtamento facta confeſſio quando obſit, vel ne confitenti, ſucceſſoribus, et tertio poſſeſſori, vel Creditori, et à num. 10. vſque ad 12.*

13 *Hæres, ac hæredis hæres etiam beneficiati reſpectiuè an poſſint impugnare confeſſionem emiſſam in Teſtamento à defuncto, vel illam tanquàm erroneam reuocare et num. 14.*

15 *Confeſſio in Teſtamento facta habens tantùm vim relicti, et non probationis crediti, an ad libitum Teſtatoris, et hæredis ſit reuocabilis.*

16 *Confeſſio in primo Teſtamento emiſſa, an reuocetur per ſecundum Teſtamentum, etiamſi pars fuerit præſens, et acceptans, vel à Notario, ſiue à Nuncio nomine partis fuerit acceptata, et num. 17. et 18.*

19 *Ex confeſſione acceptata an agi poſſit teſtamento etiam reuocato, et cauſa in confeſſione non ſpecificata.*

20 *Debiti confeſſio in Teſtamento facta quando ſit habenda tanquàm contractus, vel quaſi.*

21 *Confeſſionis acceptatio in teſtamento emiſſa facienda eſt ante Teſtamenti reuocationem.*

22 *Reuocari non poteſt confeſſio iurata in Teſtamento emiſſa.*

23 *Actio an detur ex confeſſione in Teſtamento, vel alia vltima voluntate emiſſa pro debito confeſſato, ſi non ſit acceptata, vel iurata, aut aliundè adminiculata confeſſio.*

24 *Recognitio bonæ fidei in vltima voluntate quando debitum probet.*

25 *In Teſtamento, vel quacunque alia vltima voluntate contrahitur, & cuius naturæ ſit talis contractus.*

26 *Reuocata vltima voluntate, an reuocetur contractus in ea factus.*

27 *In Teſtamẽto, & codicillis quæ donatio reddatur valida, et quibus mediante requiſitis reuocabilis fiat & n. 28.*

29 *Ex Teſtatore legante, & poſtea donante rem legatam quid reſultet?*

30 *Teſtamento reuocato, confeſſio pro recognitione*

bonæ fidei in exonerationem conſcientiæ parte abſente facta, an ſit attendenda, licet aliqua nullitate laboret, & num. 31.

32 *Veriſimilitudo quid operetur pro confeſſionis efficacia.*

33 *Ex iurata confeſſione Teſtatoris ad liberandum an valeat irreuocabiliter etiam Debitore abſente.*

34 *Confeſſio debiti in vltimis voluntatibus ad conſcientiæ exonerationem, an probet. & irreuocabilis reddatur, & à num. 35. vſque ad 37.*

38 *Confitens in teſtamento ſe fuiſſe Vſurarium fauore animæ confitentis ſemper talis præſumitur.*

39 *Vſurarij confeſſio ſuper vſurarum reſtitutione probat abſentis fauore contra confitentem, at non contra Tertium.*

40 *Confeſſio iurata in Teſtamento nequit reuocari, & num. 41.*

43 *Confeſſio debiti iurata in Teſtamento facta, vel alia vltima voluntate an producat actionem fauore Creditoris ad conueniendum Teſtatorem in iudicio.*

43 *Debitum in vltima voluntate confeſſatum ob defectum iuramenti, vel acceptationis an reſoluatur in legatum, ſeu prælegatum reſtituendum per fideicomiſſum.*

44 *Legata, ſeu prælegata an, quomodo, & quando veniant in reſtitutione fideicommiſſi, dum vnus ſolus eſt inſtitutus hæres, & grauatus reſtituere, & dictio copulatiua quid operetur in iſtitutione verbis vniuerſalibus concepta, et latè de materia à num. 45. vſque ad 67.*

68 *Debitum etiam iuratum in Teſtamento confeſſatum fauore eius, cui Teſtator relinquere non poteſt, nec in vim legati ſuſtinetur.*

69 *Patris confeſſio etiam iurata, et in contractu oneroſo ſuper debito ad alicuius fauorem non præiudicat filiorum legitimæ, niſi de debito aliundè conſtet, & ad alia num. 70. vbi et num. 71. ampliatur, et diſtinguitur vſque ad num. 74.*

75 *Vſurarij Teſtamenti validitas, vel inualiditas ex quibus reſultet, et num. 76.*

77 *Vſurarij confeſſio emiſſa præſertim in mortis articulo in quauis ſcriptura ad conſcientiæ exonerationem quomodo, et quando reddatur valida exequenda, ac irreuocabilis, & à num. 78. vſque ad 81.*

82 *Relicta pro incertis, & malè ablatis gerunt vices legati pij.*

83 *Confeſſio vſurarum, vel malè ablatorum, an valeat in præiudicium Creditorum, & legitimæ filiorum.*

84 *Vſurarius an ex ſua confeſſione de commiſſis vſuris puniatur, vel ad quid teneatur?*

85 *Damnatus ad mortem naturalem, an, & quandò, & pro quibus poſſit condere teſtamentum, vel ne, & num. 86.*

87 *Confeſſio in præiudicium fiſci, quando fieri non dicatur.*

88 *Mortis articulus quis dicatur.*

89 *Vſurarius quis ſit etiam publicus ex confeſſione in iudicio.*

90 *Moribundi confeſſio de reſtituendo quas vires gerat, & in quorum præiudicium, & an ſola moribundi confeſſio ſit ſufficiens, & ex quibus probationibus ſi fiat oretenùs, dicatur probata, & à num. 91. vſque ad 93.*

94 *Hæres an admittatur ad docendum de errore, aut falſa credulitate moribundi diſponentis pro ſuæ conſcientiæ exoneratione.*

95 *Moribundus Teſtator ſi præcipiat hæredi vt ab eo ſoluantur omnia eius debita, de quibus debitis intellexiſſe præſumitur, & numer. 96. & 98.*

97 *Conſcientia non ligat quos, natura, non obligat.*

An confeſſio in Teſtamento facta quomodo, & quandò magis conferat ad probationem debiti confeſſati, vel ad diſpoſitionem legati, aut donationis, & ſi officiat Liberorum legitimæ, & quandò afficiat, vel ne Hæredes, & reuocationi ſit locus ex errore, vel reuocato Teſtamento, aut vltima voluntate reuocetur ipſamet confeſſio.

QVAESTIO IV.

1 Confeſſio debiti in Teſtamento, & in quauis alia vltima voluntate emiſſa regulariter non ſufficit ad probationem Debiti,
2 ſed magis confert ad petitionem legati, dùm confitentis diſpoſitio concurrat *l. Lucius Titius, 90. §. quis quis, l. 2. ff. de legat. 2. l. Lucius Titius, 91. §. Semproniæ Mulieri meæ, ff. de legat. 3. Bald. volum. 2. conſ. 14. et vol. 5. conſ. 475. num. 5. Petr. Nunnez de Exequen. mandat. par. 2. cap. 29. num. 10. pag. mihi 255. Dilect. de art. teſtan. tit. 6. de Legat. caut. 6. num. pri. Guttier. de Iurament. confirmat. par. 2. cap. 6. num. 5. in princ. Salgad. in labyrinth. Credit. concurrent. par. 3. cap. 13. num. 20. verſ. hinc Pater, et Rot poſt eundem Salgad. deciſ. 20. num. 8. coram Cardinali Corrado, quæ eſt etiam impreſſa recent. par. 11. deciſ. 63. num. 9. Surd. deciſ. 250. num. pri. et deciſ. 285. nu. 5. ex qua Surd. deciſ. 250. num. 6. et ſeqq.*
3 recenſetur, quando confeſſio facta eſt incidenter, & ad alium finem, & per verba

enun-

enunciatiua ; & conſequenter non concurrat mens legandi, Thomat. deciſ. March. 249. num. 11. 12. et 13. tom. 2.

4 Et prædictæ noſtræ principalis concluſionis eſt ratio, quia confeſſio facta per modum legandi, non probat debitum, nec vltima voluntas ſimpliciter tantum probat contractum, Bald conſ. 496. num. 4. vol. primo et conſ. 168. num. 2. vol. 3.

5 Confitentiſque diſpoſitionem tùnc dicitur concurrere ad petitionem legati, quando Teſtator non remanſit in puris terminis confeſſionis, ſed vlteriùs progrediendo adiiciat verba aliqua diſpoſitiua, putà dari volo, lego, & ſimilia, Seraph. deciſ. 487. quem ſequitur Ricc. collect. 3527. verſ. limitatur part. 8. Surd. deciſ. 285. num. 2. quanquàm num. 6. et ſeqq. videatur receedere: attamen ego adhæreo primæ opinioni.

6 Ee hoc intelligendum eſſe cenſeo, quòd ſi fiat confeſſio debiti, vel ſolutionis in fauorem Extranei ſuſtinebitur vtì legatum gratuitum intrà quintum bonorum; ſi autem in fauorem vnius filij, vel aliorum filiorù, & Deſcendentium valebit reſpectu tertij, & quinti, Guttier. de Iuram. confirmat. part. 1. cap. 5. num. 22. in princ. et pract. quæſt. libr. 5 quæſt. 96, lib. 5. Grat. conſ. 17. numer. 30. vol. pri. Salzad. vbi ſupra, eadem par. 3. cap. 13. eodem num. 20. in præcitato verſ. erga medium.

7 Superiuſque dicta procedunt, ſi legatarius non probauerit debitum, at ſi probauerit, tanquam tale debetur, & non vtì legatum, Mart. Venturin. conſ. 28. num. 77. et Ricc. collect, 3393. par. 8.

8 Si autem debitum non probetur aliunde; quàm ex confeſſione prædicta, & legatarius præmoriatur, ſuperuiuatque Teſtator, ex tali confeſſione ad inſtantiam hæredum legatarij Teſtator conueniri non poteſt, eo quia tale debitum debetur in vim legati, quod euaneſcit, & caducatur per legatarij prædeceſſum, Peregr. de Fideicommiſ. art. 7. num. 42. et benè dictus Venturin. eodem conſ. 28. dicto numer. 77. Ricc. dicta collect. 3393 in medio.

9 Ec quanquam confeſſio facta in Teſtamento, vel alia vltima voluntate noceat confitenti, nocce etiàm hæredibus; & ſucceſſoribus, & habentibus cauſam à confitente, & etiam Tertio à dicto confitente cauſã habenti, l. ſi ſuperatus, 3. in princ. ff. de pignor. Burat, deciſ. 733. per totam, et præſertim num. 5. et 6. tom. 3. Rot. recent. part. 4. tom. 1. deciſ. 462. numer. primo et recent. part. 9. tom. pri. deciſ. 62. num. 3. et tom. 2. deciſ. 434. num. pri. et recent. par. 10. deciſ. 185. num. 16. et deciſ. 318. num. 10.

10 At is, qui non habent cauſam à confitente, non nocet; Rot. recent. par. 11. deciſ. 249. num 6. et 310. num. 7. et dicta deciſ. 63. num. 5.

12 Immò præiudicat etiam ſucceſſoribus ſingularibus cauſam à confitente habentibus, Rot. deciſ. 197. num. 2. verſ. quia confeſſione, par. 2. recent. Burat. deciſ. 788. num. 4. par. 3. non autem anteriorious Creditoribus, Merlin. deciſ. 555. numer. 5. & 6. tom. 2. Bich. deciſ. 584. num. 18. tom. 2. Celſ. deciſ. 2. numer. 10. & 11. Rot. recent. part. 13. deciſion. 293. num. 12. & 13. & part. 14. deciſ. 213. num. 12.

13 Et præmiſſo, quòd Defuncti confeſſionem in teſtamento factam hæres impugnarè non poſſit, Rot. deciſ. 536. num. 66. erga finem, recent. part. 4. tom. 1. Otthobon. deciſ. 64. num. 5. ibique num. 6. ampliat etiam in Hærede hæredis, & hoc procedit, etiamſi ſit filius, & hæres cum beneficio legis, & inuentarij Io. Bapt. Spada conſ. 9. numer. 30. & 31. lib. primo Saltem quatenus vires hæreditarię ſeruut, Bich. deciſ. 243. num. primo & deciſ. 265. num. 11. tom. pri.

14 Reuocari tamèn poterit, Rot. deciſ. prædicta 20. eodem. num 8. in fin. ſi ſit erronea, & concludentèr probetur ab ipſomet hærede, non ſecus ac ab ipſomet Defuncto, ſi adhùc degeret in humanis, Spada dicto conſ. 9. num. 32. & conſ. 47. num. 21. lib. primo Cyriac. contr. 65. tom. primo Ricc. collect. 3393. par. 8. Rot. poſt. dictum Salgad. deciſ. 52. num. 4. coram R. P. D. Veroſpio.

Dummodò conſtet confeſſionem factam fuiſſe per errorem: vtputà quia legando credidit Teſtator verè eiſe debitorem, cum tamen nihil deberet, leg. prima C. de falſ. cauſ. adiect. leget. & fideicom. & in l. qui Vxori, ff. de aur. & arget. legat. l. cum tale §. falſum ff. de condit. & demonſtr. & bene dictus Venturin. eodem cons. 28. num. 78.

15 At teſpondendo, & confurando contrarium eſſerentes, Guttier. tract. de iurament. confirmat. dicta part. 2. cap. 6. num. 5. erga medium, & Mancin. tract. de iuram. part. 4. effect. 211. numer. 1. indiſtinctè tenent, ſcilicer quòd confeſſio facta in teſtamento, vel alia vltima voluntate eſt ad libitum reuocabilis: eaque eſt ratio, quia non habet vim probationis, ſed cuiuſdam relicti; & hoc intelligendum quoad Teſtatorem, non autem mortuo Teſtatore ab hærede, niſi ve ſuptà per errorem, Dilect. locis præcitatis, numer. 1. in fine, vel iuxta terminos Rot. recentior. part. 14. deciſion. 525. num. 8. & ſeqq.

16 Nam reſpectu Teſtatoris, primo reuocato Teſtamento, per ſecundum Teſtamentũ reuocatą cenſetur ipſa confeſſio; cum per ſecundum teſtamentum reuocentur omnia in primo diſpoſita, & legata; quamuis in ſecundo nihil fuerit dictum de reuocatione primi; cum ſubintelligatur illa clauſula. Caſſans & irritans, etiam ſi Teſtator dicat in pærſentia

17 partis , quod ſi non valet Teſtamentum iure teſtamenti , valeat iure donationis in-
18 ter viuos : dummodò talis confeſſio non fuerit acceptata à Parte , vel à Notario nomine Partis , aut à Nuncio , *late Emanuel Soarez Theſaur. recept. ſent. lit. C. numer. 239. pag. mihi 27. in prima col. & optimas etiam rationes edocet Paul. de Caſtr. vol. 2. part. 3. conſ. 50. num. 5. & 6.*
19 Et tunc data confeſſionis acceptatione poterit ex ea agi , quamuis reuocetur teſtamentum , & non ſit ſpecificata cauſa cauſæ , cum ſufficiat confiteri ſe obligatum eſſe , *Gratian. qui plures D. D. congerit , diſcept. forenſ. 216. num. 53. 54. & 55. tom. 1. Cynac. dicta contr. 65. num. 13. Fontanell. deciſ. Cathal. 88. num. 10. & 11. & idem Paul. de Caſtr. in part. ſupra proxime citata conſ. 24. num. 10. & ſeqq.*
20 Qua partis præſentia , & acceptatione in vltima voluntate ſuper confeſſione interueniente , non poterit reuocari confeſſio , vt tenet *Guttier. ibidem ſupra , eodem num. 5. in medio , Dilect. vbi ſupra num. 2. Mareſcott. var. reſolut. cap. 48. numer. 9. & 10. lib. 1. & egregiè Surd. deciſ. 127. num. 14. et ſeqq.*

Et poteſt ratio aſſignari , quia confeſſio facta in teſtamenro ſimpliciter de debito non eſt contractus , vel quaſi , niſi quando Pars eſt præſens , & acceptans : vel niſi ex modo confitendi colligatur , quod Teſtator voluerit contrahere , *Guttier. pract. quæſtion. libr. 5. quæſt. 96. num. 4. 10 et 11.* ibique ſubdit quòd fieri debeat dicta acceptatio , antequàm
21 reuocetur , vel talis confeſſio eſſe debeat iureiurando vallata : alias non data acceptatione , vel ſi iuramento confeſſio non ſit
22 in Teſtamento munita , ſi contrà confitentem prætenſus Creditor velit agere ante
23 reuocationẽ in vim debiti in Teſtamento confeſſati , cum eadem confeſſione alia debiti adminicula , & coniecturæ aliundè deſumendæ erunt deneceſſe *Guttier. dicta quæſt. 96. num. 7. 8. et 11.*
24 Quid enim dicendum eſt , ſi agatur de recognitione bonæ Fidei ? confeſſio in hoc caſu parte tantum præſente facta plene probat debitum , *Seraph. deciſ. 1488. numer. 1. et 2.* vbi ait , quòd etiam in Teſtamento
25 contrahi poſſit, vt ſupra annui , & habetur *l. hæredes palam , 21, ff. de teſtam.*

Vnde ſi in teſtamentis , vel alijs vltimis voluntatibus fiant donationes, hæ retinent naturam , & vim contractus , minimeque regu-
26 lantur ſecundum vltimas volunrates , *Gratian. diſcept. forenſ. 247. numer. 23. tom. 2.* illiſque reuocatis , non cenſetur reuocata donatio , *Menoch. preſumpt. 35. numer. 31. lib. 3.*
27 Quodue contractus fieri poſſit in Teſtamentis , *notat optimè Alex conſ. 153. num. 3. et ibi addent. lit. B. lib. 2. Rot. ſignantè videnda deciſ. 104. numer. 9. recent. part. 7. et Honded. conſ. 44. num. 1. et per totum vol. 2.* vbi caſus eſt etiam de Codicillis ; ſed intellige , *vt ibidem num. 63. et 65.* dummodò talis donatio facta fuerit de certis bonis , ac præſens extiterit donatarius , ſeu pro eo ſtipulante Notario , & acceptante vt paritèr *ibidem num. 43. et 44. et num.*
28 *102. et ſeqq. & ibidem numer. 39. vſque ad 54.* ait procedere , etiam ſi donatio facta ſit per verbum , lego , & relinquo , & eſt irreuocabilis , *vt benè etiam dictus Mareſcott. eodem cap. 48. num. 10. 11. et ſeqq. dicto lib. 1. et egregiè dictus Nunnez de exequen. mandat. part. 2. dicto capit. 29. numer. 10. verſ. ſecunda concluſio , & num. 11. & videndus Mar. Cutellus tract. de donat. tract. 2. diſcurſ. 1. ſpecial. 17. à num. 10 vſque ad 24. tom. 2. & Capyc. Latro lib. 2. deciſ. 143. num. 13.*
29 Patiterquè donatio eſt inter viuos , & irreuocabilis , quando Teſtator legat , & poſteà donat , quia tunc legatum transfertur in donationem , quæ non eget inſinuatione *Hond. dicto conſ. 44. num. 107. et 108. cum ſeqq. et Cutell. ibidem ſupra num. 27.*
30 Cæterùm data etiam dicti Teſtamenti reuocatione adhuc confeſſio in eo facta pro recognitione bonæ fidei , quæ in effectu conſcientiæ exonerationem importat , præbet ſaltem magnum adminiculum veritati , etiam ſi parte abſente in præfato Teſtamento confeſſio emanauerit , *Rot. recent. part. 9. tom. 2. deciſion. 384. num. 12. 13. et 14. immò ibique num. 15. et 16.* ſubdit, quòd ſtante iuris præſumptione , & veriſimilitudinibus attendi debeat , licèt nulla , & attendenda non eſſet .
31 Fallit primò ſupra principalis firmata concluſio , quandò Teſtator in Inſtrumento, vel Teſtamento etiam nullo confeſſus fuit debitum , quod vere eſt tale , ac de ſolo ipſius confitentis , eiuſque ſucceſſorum agitur præiudicio , & ex propoſito , ac matura deliberatione emanauerit cum expreſſione cauſæ , & qualitatis facti , oneriſque iniuncti, ac ſpecificæ declarationis ſummæ , *Rot. dicta deciſ. 20. num. 13. verſ. leges autèm , & num. 14.* vbi ſubdit, quòd veriſimilitudo id operatur , vt confeſſio attendi debeat in illis etiam caſibus, in quibus alias non pro-
32 baret , *Surd. deciſ. 325. num. 5. & Rot. deciſion. 209. num. 7. recent. part. 6. Buratt. deciſ. 100. ſub num. 17. verſ. tanto magis , & dicta deciſ. 384. num. 15. & eadem deciſ. 20. poſt Salgad. num. 14.*
33 Quemadmodum idem dicendum eſt , ſi Teſtator dicat , & confiteatur aliquem non eſſe ſuum debitorem, & ſuper hoc iuraſſet, ſicque legaſſet in teſtamento liberationem : iſta enim confeſſio iurata ſtatim præiudicat, & com-

& competit abſenti liberatio: minimequè Teſtator ipſe ſi viueret, neque eius hæredes poterunt venire contrà huiuſmodi iuratam confeſſionem, neque debitum à debitore exigere; nàm ex tali confeſſione iurata inducitur Iuris liberatio, & tunc ad abſentis fauorem oritur contra confitentem obligatio, cum fauorabilior ſit liberatio, quàm obligatio, *vt ex dicto Nunnez de exequen. mandat. dicta part. 2. cap. 29. num. 12. verſ. quę Supradicta ſunt, cum verſ. ſeq.*

34 Fallit ſecundò in debiti confeſſione facta in vltimis voluntatibus ad exonerationem conſcientiæ, quæ attenta æquitate canonica
35 benè probat debitum, proinde, ac ſi fuiſſet iurata, vel ex tunc ab ipſis, quorum intereſt acceptata, & nequit reuocari, niſi erronea probetur, *Salgad. vbi ſupra eodem numer. 20. verſ. hinc confeſſio, Iulian. Viuian. in ſua Prax. Iuris patr. part. 1. lib. 2. cap. 5. num. 73. & ſeqq. & latè Nouar. de malè ablat. priuileg. 47. num. 5. & 7. Rot. dicta deciſ. 20. num. 9. et ſeqq. poſt dictum Salgad. & Rot. deciſ. 169. num. 6. recent. part. 1. & deciſ. 518. num. 3. recent. part. 2.* cum
36 finalitèr talis confeſſio ordinetur in Deum, & illius acceptationem præſeferat, *dicta deciſ. 20. numer. 31.* immò æquiparatur diſpoſitioni factæ ad fauorem animæ, & pię Cauſæ, *Rot. deciſ. 245. num. 24. coram R. P. D. Ghiſilerio recent. part. 7.* Cum fauore Piæ Cauſæ, & exonerationis conſcientiæ habeat talis confeſſio vim debiti confeſſari, æquè ac ſi fuerit Pars præſens, & acceptans, *Ricc. collect. 3527. verſ. ſubamplia, part. 8. et latè March. Anton. Eugen. lib. 2. conſ. 64. num. 36. et 37. Guttier. de iuramento confirmat. part. 2. capit. 6. num. 5. in fine.*

37 Nec obſtat *Seraph. deciſion. 487. num. 11.* quòd confeſſio pro conſcientiæ exoneratione prodeſt abſenti, at facta in teſtamento valet ſolum in vim legati, & fideicommiſſi; ſiquidem ſuperius prima firmata opinio eſt verior, etiam ſi facta ſit dicta confeſſio in teſtamento, quæ, vt diximus, attenta æquitate canonica, benè probat, & nequit reuocari, niſi erronea probetur, perindè ac ſi fuerit iurata, & ex tunc ab ipſis, quorum intereſt acceptata; & ſupradicta *Seraph. opinio* vel procedit, dum Teſtator confeſſus fuit debitum, quod vere non eſt tale, vel in his caſibus, in quibus ſiue incidenter, ac inconſultò abſque vlla cauſæ expreſſione, ſiuè in fraudem legis, aut hominis emiſſa præſumi poteſt confeſſio, vt poſt problematicè diſcuſſum articulum firmat *Rot. in impreſſis poſt dictum Salgad. eadem deciſion. 20. à numer. 9. vſque ad 14.*

38 Confirmarique poteſt exemplo illius, qui faſſus fuit in Teſtamento, ſe fuiſſe vſurarium, facienda erit interpretatio animæ fauore, quòd toto ſuæ vitæ tempore fuerit vſurarius, vt hæres reſtituere cogatur; cum huiuſmodi ſalubrius ſit animæ defuncti: & hæredi incumbit onus probandi contrarium, ſcilicet dum vixit, non fuiſſe ſemper vſurarium, *vt poſt Felin. Marſil. & Alciat. tenet Pacian. de probat. cap. 53. num. 55. lib. 1. & ibidem add. lit. H.*

39 Eſt tamèn animaduertendum circa dictam ſecundam fallentiam, quod licèt talis confeſſio in abſentis fauorem probet, & in præiudicium confitentis: non tamèn in tertij præiudicium, *Salgad. eadem par. 3. cap. 13. num. 20. verſ. hinc confeſſio.*

40 Fallit tertiò, ſi Teſtator medio iuramento affirmet ea, quę confitetur eſſe vera: quia tunc eſt irreuocabilis confeſſio, *l. cum quis decedens, §. Codicillis, vbi Bart. in princ. ff. de legat. 3. Peregr. de Fideicommiſ. art. 7. num. 42. Menoch. præſumpt. 5. num. 3. lib. 5. & præſumpt. 60. numer. 8. lib. 2. & ſequitur vna cum alijs D. D. Mancin. tract. de iurament. part. 4. effect. 311. num. 2. dictus Nunez de exequen. mandat. part. 2. cap. 29. num. 11. verſ. Tertia Concluſio, & verſ. quæ ſupradicta ſunt. Gutier. ibidem ſupra dicta part. 2. cap. 6. num. 5. erga finem, & dicta quæſt. 96. numer. 3. & 4. & Dilect. dicto tit. 6. eadem caut. 6. num. 3.* ibique ſubdit, quod Teſtator nequeat poſtmodum infringere ſuam iuratam confeſſionem, etiamſi confeſſio facta eſſet non præſente eo, cui ex confeſſione commodum acquiritur.

41 Intellige *ex dicto Nunnez locis ſupra proximè citatis num. 12.* ipſam iuratam confeſſionem præiudicare Teſtatori, & hæredibus, & contrà ipſos probare, non autem contra tertium.

42 Vndè licèt legatum alicui relictum de aliquo debito, cum de debito non conſtat, quàm ex Teſtatoris aſſertione, vt ſupra diximus, debeatur iure legati, & hoc iure conſequatur, non iure crediti: hoc tamèn non procedit contra ipſum Teſtatorem, & hæredes, ſi ipſe Teſtator ſe debere iurauerit, *Bart. in l. cum quis decedens, 35. § Codicillis, num. 1. 4. 6. et 7. ff. de legat. 3. gloſ. in cap. quotiès cordis oculus 1. quæſt. 7. Peregr. dicto. art. 7. numer. 42. Mareſcott. dicto. cap. 48. numer. 7. et 10. in princ. Nunnez* ibidem ſupra proxime ſubdit, quod debeatur tanquam debitum, & quod poſteà etiam conualeſcente Teſtatore poſſit idem Teſtator conueniri.

43 Quo iuramento, ſeu debiti verificatione non extante, legatum, ſeu prælegatum reſultans ex debito à Teſtatore in Teſtamento confeſſato veniet in fideicommiſſi reſtitutione, *tex. in l. Lucius, la 2. §. quis quis il 2. ff. de legat. 2. Peregr. vbi ſupra, num. 41. et 42. Gomez. var. reſolut. tit. de legat. tom. 1. cap. 12. num. 81.* Non obſtante citandi opinione *Surd. dicta. deciſ. 250. num.*

ſ menti

5. menti tamen ob alium caſum ibi expreſ-
ſum tenenda.
44 Intellige legata, ſeu prælegata venire in
reſtitutione fideicommiſſi per hæredem gra-
uati, ad cuius fauorem fuit debitum con-
feſſatum habens vim legati, vt ſuprà demo-
ſtrauimus, quando vnus ſolus eſſet inſtitu-
45 tus hæres, & grauatus; cum ab hærede
ſibi ipſi legari non poſſit; ſiquidem in ea-
dem perſona reſpectu eiuſdem rei debitum,
& creditum conſiſtere non poteſt: & actio,
46 & paſſio in eodem ſubiecto dari nequeat,
*l. legatum eſt, 119. § hæredi, et optimè in l.
planè, la prima, in ordine 34. §. ſi duobus, et
l. et quidam totum, 18. ff. de legat. 1. l. Ti-
tia, 35. §. lucius, ff. de legat. 2 Peregr. di-
cto art. 7. num. 11. Ripa reſponſ. 1. tit. ad
l. falcidiam, pag. mihi 71. in prima col.
Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 7. tit. 7.
numer. 10. in fine, et num. 11. in princ et
Ricc. collect. 364. part. 8.*
47 Et tùnc hæres habet ius retentionis rei
legatæ, donèc eueniat caſus fideicommiſſi,
*vt punctualitèr aduertit Hodier. ad Surd. deciſ.
205. num. 2. et Surd. deciſ. 250.*
48 Secus eſt, ſi adeſſet Cohæres, *vt bene
notat Surd. dicta. deciſ. 205. num. 7. in fine
8. & 9.* vel hæres eſſet ſolus inſtitutus hæ-
res abſque fideicommiſſo, eidenque paritèr
eſſet legatum, ſecumque non exiſterent Col-
legatarij in re legata, *vt in dicta. deciſ. 205. &
aduertit Rot. deciſ. 19. numer. 26. & 27.
recent. part. 5. tom. 1.*
49 Si autem Collegatarij exiſterent, & con-
iunctim re, et verbis eadem res hæredi,
& legatarijs relicta ſit; tunc per ius non
decreſcendi tota res legata ad legatarios per-
tinet, hærede, ac pretenſo Collegatario
excluſo. Secus eſt, ſi vigeat tantum coniun-
tio verbalis, *vt expreſſe in dicto. §. ſi duo-
bus, ibique optimè Bart. & Rot. coram R. P.
D. Cerro in Interamnenſi Vſusfructus Vene-
ris 18. Iuny. 1649. § Nec obſtat.* Vel hæres
50 collegatarius ex Teſtatoris expreſſo præce-
pto capere debeat legatum è manibus Col-
legatarij *vt in dicta. Interamnenſi, §. Pro rata
vero, & §. Concluſio enim*
51 Ex his notandum eſt igitur, quòd dum
legatum venit in reſtitutione fideicommiſſi,
intelligitur, quandò legatum inſtitutionem,
& reſtitutionem præcedit, ſecus, quandò ſubſe-
quitur *Merlin. de legitim. lib. 2. tit. 2. q. 2. n. 10.*
52 Niſi Teſtator in ſuo Teſtamento vſus fue-
rit verbis vniuerſalibus in hæredis inſtitutio-
ne, ſcilicet & in omnibus bonis &c. quæ
verba efficiunt legata reſtitutioni ſubiecta,
ſiue præcedant, ſiue ſequantur fideicommiſ-
ſum; ſiue Teſtator vſus ſit verbo hæredita-
tis, ſiue bonorum, apertiſſimus eſt *tex. l. cum
virum 16. C. de fideicommiſſ.* & caſus eſt in *l.
lucius Titius 78. §. Tres hæredes, ff. ad Senat.
Conſult. Trebell. & l. cum Pater 79. §. fidei
tuæ, ff. de legat. 2. Menoch. præſumpt. 194.
num. 31. & 45. lib. 4. Peregr. dicto. art. 7.
num. 23. uſque ad 29.* vbi declarat proce-
dere, dum ſignum vniuerſale fuit adiectum
inſtitutioni, ſecus, ſi reſtitutioni.
53 Et amplianda eſt concluſio, quanquàm
Teſtator in faciendo fideicommiſſo non fu-
iſſet vſus nomine bonorum, ſed feciſſet fidei-
commiſſum, per verbum, ſubſtituit, vel
ſuccedat &c., etiamſi verba vniuerſalia te-
ſtamentum non comprehenderet; quia ni-
hilominùs ſubſtituiſſe videtur ne dum tan-
quàm hæredi, ſed etiam tanquam legatario:
*l. Marcellus 3. §. quidam libertis, & l. in
fideicommiſſariam, 18. §. fin. ff. ad Trabell.
Peregr. eodem art. 7. numer. 34. Alex. conſ.
25. numer. 8. vbi Add. lit. T. vol. 1. &
conſ. 252. per totum & præſertim numer. 4.
vol. 6.* Ratio eſt, quia ex dictis verbis eni-
xa Teſtatoris mens demonſtratur pro reſti-
tutione legatorum, ſeu prælegatorum, à
qua non eſt recedendum, *l. non aliter, ff.
de legat. 3. & optime etiam Thomat. deciſ. Mar-
ch. 148. tom. 2.*
54 Huiuſmodi Teſtatoris mens enixa elicitur
etiam quàndo in inſtitutione, pròut ſupra
dictum eſt, poſt facta prælegata adeſt di-
ctio, Et, ſcilicet, Et in omnibus bonis tam
mobilibus, quàm ſtabilibus ſibi hæredem
55 fecit N. Quæ dictio, Et, ſtat augmentati-
uè, *vt ex tex. in l. ea tamèn adiectio, ff. de
legat. 3. Peregr. vbi ſupra, num. 35 Rot. de-
ciſion. 33. num. 6. coram Cardinali Pamphi-
lio. recent. part. 1.* cum de ſui natura copula
operetur ampliationem dictus *Peregr. ibidem
ſupra, num. 35. Rot. deciſ. 59. num 11. recent.
56 parte. 7.* & pars vna copulatiuæ alteram
declarat *Rot. deciſion. 33. numer. 8. dicta.
part. 7.* Cum copulatiua operetur nedum
vnitatem orationis, ſed vt qualitas in vno
57 ex copulatis repetita in alio præſumatur: eo
quia vnica oratio perfecta vno verborum
58 ſtructu poſita debeat tota capi, non autèm
in partes ſcindi, *dicta deciſ. 33. num. 9. &
10. eadem parte. 7.*
Quid iuris, ſi Teſtator feciſſet inſtituti-
onem per hæc verba? In alijs autem ſuis
bonis, ſiue in omnibus autèm alijs ſuis bo-
nis inſtituit &c. Et prima facie dicendum
eſt, quòd in pura ſubſtitutione fideicom-
59 miſſaria prælegata non excludantur, licèt
adſint illa verba aduerſatiua, dummodò ſint
adiecta inſtitutioni; cum prælegata ex neceſ-
ſitate iuris contineantur in vniuerſali inſti-
tutione, vel ſimplicitèr facta, vel etiam
ſub illa formula in omnibus autèm alijs; ſe-
cus, ſi eſſent addiecta fideicommiſſariæ ſub-
ſtitutioni; quia in hoc caſu prælegata non
60 continentur, vt diſtinguendo concludit, *Alex.
conſ. 25. num. 8. vol. 1. & conſ. 252. vol.
6. latiſſimè Menoch. dicta præſumpt. 194. nu-
mer. 6. vſque ad 9. peracutè Mantic. de*

Coniect.

Conieƈt. vlt. volunt. lib. 7. tit. 7. num. 7.
& 8. beneque etiam diſtinguendo ſequitur Pe-
regr. eodem art. 7. num. 44. verſic. contrari-
um tamen vſque ad num. 47. vbi ait excludi
61 etiam prælegata à fideicommiſſaria, & vul-
gari ſubſtitutione, quæ continetur ſub com-
pendioſa: huiuſmodique excluſio etiam mi-
litat, ſi inſtitutio concepta ſit ſub his ver-
62 bis. In alijs bonis hæreditatis, non con-
nexo verbo, in omnibus; ſiquidem in hu-
iuſmodi caſu per carentiam ſigni vniuerſalis
non eſſent comprehenſa prælegata, *Peregr.*
vbi ſupra, num. 52. & ſeqq. pluribus; cum
63 hæreditatis appellatione illa non veniat,
dictus Peregr. eodem art. 7. num. 53. & ſeqq.

Cæterum mihi verior videtur opinio, quod
ſi poſt factum legatum ſubſequatur inſtitu-
tio cum ſupradictis verbis. In alijs autèm,
64 vel in omnibus autem alijs, legatum, ſeu
prælegatum non ſit reſtituendum: quia di-
ctio, alijs, eſt exceptiua præcedentium, ex-
cluditque legatum antea factum, *Merlin. de*
legitim. lib. 2. tit. 2. quæſt. 2. num. 13. vbi
in fine dicti numeri dicit hanc opinionem am-
plexam fuiſſe, Rot. in Romana hæreditatis lo-
corum Montium 3. Decembris 1620. coram
6. m. Card. Sacrato ibique num. 14.

65 Subdit, quòd ſufficit verba prædicta eſſe
appoſita in inſtitutione, etiam ſi repetita
non ſint in ſubſtitutione, & reprobat *Me-*
noch. et Mantic. ibidem ſupra contrarium
firmantes.

66 Nec ſimiliter legata, & prælegata veniunt
in reſtitutione, ſi Teſtator grauaſſet reſtitu-
ere cum verbis relatiuis, nempe dicta, vel
dictis, *Merlin. ibidem ſupra, num. 12. &*
Poſt. reſolut. ciuil. 109. num. 42. & 43.

67 Alia ad materiam prælegatorum, quandò
veniant reſtituenda, vel non, vide *tex. in*
l. Marcellus 3. §. quidam liberis, ff. ad Tra-
bell. Peregr. dicto art. 7. num. 60. & ſeqq.
& Menoch. dicta præſumpt. 194. num. 6. &
50. ac per totum diſcurſum, Hond. celebri
conſ. 71. volum. 1. pag. mihi 442. & conſ.
62. num. 1. & ſeqq. & præſertim num. 20.
21. 25. & 27. volum. 2. Theſaur. lib. 1.
quæſt. forenſ. quæſt. 17. per totum diſcurſum,
& Rot. recent. part. 4. tom 1. deciſ. 646.
num. 7. & 8. & ſeqq.

Iam ſupradictis expletis quoad legatorum
& prælegatorum reſtitutionem, operæpre-
tium eſt reaſſummere ſeriem præfatæ tertiæ
fallentiæ quoad confeſſionem factam in te-
ſtamento de pecunia recepta abeo, vel de-
68 bita ei, cui Teſtator legare non poteſt, in
quo caſu dicta tertia fallentia ſublimitatur;
quia ſimilis confeſſio non valet, nec ſuffi-
ſtit huiuſmodi legati ſpecies, cum præſu-
matur eo titulo facta, vt fraus fieret legis
prohibitioni, etiam ſi talis confeſſio ſit iu-
rata, *Bart. in l. cum quis decedens, 35. §.*
Titia per totum, ff. delegat. 3. Rot. deciſion,
602. numer. 3. recent. part. 3. & deciſ. 55.
num. 10. & ſeqq. recent. part. 6.

69 Vnde eſt notandum, quod ſi Pater con-
fiteatur ſe alicuius eſſe debitorem, Filio non
præiudicat quoad minuendam legitimam
eidem debitam, etiamſi facta ſit confeſſio
in contractu oneroſo; cum in eadem legi-
tima filius quaſi Creditor dicatur, niſi de
veritate debiti appareat aliter, quàm per
confeſſionem Patris aliàs facta præſumitur in
fraudem Filij, & tanquam fraudulenta
ſcindenda, licèt talis confeſſio iureiurando
ſit vallata *Pacian. de probat. cap. 53. num.*
49. libr. 1. Alex. conſ. 45. numer. 11. &
Add. lit. m. lib. 1. & conſ. 26. num. 1. &
2. lib. 2. & conſ. 57. per totam lib. 5. Go-
mez. var. reſolut. tit. de legat. tom. 1. cap.
12. numer. 81. verſic. Item etiam infertur,
Dilect. de art. teſtan. tit. 3. caut. 17. numer.
5. Salgad. vbi ſupra in præcitato numer. 20.
verſ. Hinc Pater, Mangil. de imput. & de-
tract. in quart. quæſt. 49. num. 59. vſque ad
61 & quæſt. 93. à num. 36. vſque ad 39.
Mancin. de confeſſ. cap. 2. num. 77. vbi nu-
mer. 78. ampliat, etiam ſi dixerit in Inſtru-
mento, vel teſtamento cum iuramento ha-
buiſſe à Titio mille in depoſitum; quia ni-
70 hilominus ex huiuſmodi iurata confeſſione
nequit Filius conueniri, niſi ſit veriſimilis,
& vigeant adminicula, *Alex. dicto conſ. 26.*
num. 1. poſt medium, Mancin. ibidem ſupra,
num. 79. & 80.

71 Immò etiam ſi iurata confeſſio eſſet gemi-
nata, vt optimè tractat materiam *Merlin.*
de legitim. lib. 2. tit. 1. quæſt. 16. num. 14.
& ſeqq. & num. 19. & 20. vbi num. 15.
erga finem firmat, non præiudicare legitimę
Filiorum, niſi Teſtibus præſentibus interue-
nerit actualis pecuniæ numeratio, & in pun-
cto etiam dotis *Rot. recetior. part. 12. deciſ.*
220. num. 13. et Merlin. dicto tract. lib, 2.
tit. 1. quæſt. 17. num. 4.

72 Et quando debitum probatur ex mera
Patris confeſſione in teſtamento facta, tunc
ſine præiudicio legitimæ filiorum, nempè di-
cta legitima prius detracta, reſoluitur in
merum legatum non æs alienum, *Merlin.*
iaibidem ſupra, dicto num. 14. et Mangil. di-
cta quæſt. 93. num. 40.

73 Et hoc eſt verum *vt ex eodem Merlin. vbi*
ſupra num. 17. ſcilicèt quod non valeat ta-
lis confeſſio tanquam debitum, ſi in magna,
& notabili quantitate verſetur, ſecus, ſi in
modica, Iudicis tamen remittenda arbitrio
vt conſiderat etiam *Alex. conſ. 26. num. 2.*
et Mangil. de Imputat. quæſt. 10. numer. 23.
et 24

74 Nam ſi in magna ſit quantitate, & aliun-
de non probetur debitum confeſſatum, in
præiudicium legitimę non ſuſtinetur, quan-
quàm confeſſio fuiſſet emiſſa in mortis ar-
ticulo cum aliqa conditione, & Notarius
fuiſſet

fuiſſet ſtipulatus pro creditore abſente, vel dicta confeſſio eodem Creditore pręſente facta eſſet: quia his non obſtantibus nunquàm ſuſtinetur in pręiudicium legitimæ Filiorum, licèt verum ſit, vt detracta legitima, reſoluatur in vim legati, vel donationis, *Bart. in l. cum quis decedens*, 35. §. *Codicillis ſub num.* 4. *&* *num.* 5. *ff. de legat.* 3. *Alex. dicto conſ.* 26. *num.* 1. *&* 2. *&* *Mangil. dicta q.* 93. *num.* 4. *&* *Merlin. dicta. q.* 16. *num.* 17. *&* 18.

Vlteriùs, nec Patris confeſſio poteſt præiudicare Filio vocato, & comprehenſo in inueſtitura, quando apparet de contrario, *Seraph. deciſ.* 1362. *num.* 9. Nec in pretio rei per Patrem venditæ & confeſſato, ſi emptor non poſſideat, *Merlin. de legit. lib.* 2. *tit.* 1. *q.* 18. *num.* 8.

Et quæ diximus de Aſcendentibus fauore Deſcendentium, procedunt etiam fauore Aſcendentium contra Deſcendentes, cum ius ſuccedendi ſit viciſſitudinarium inter Aſcendentes, & Deſcendentes *Merlin. ibidem ſupra*, *num* 20. *verſ. extenditur*, *in præcitata q.* 16.

75 Fallit quartò, quia licèt Vſurarij teſtamentum non valeat, caſu, quo non pręſtatur cautio de reſtituendis Vſuris, quę ſi pręſtetur poſt teſtamentum conditum, non faciat reconualeſcere teſtamentum, *cap. quamquam*, *de Vſur. in* 6. *&* *latè videndus Lup. de Vſur. commet.* 4. §. 1. *pag. mihi* 147. *à*
76 *tergo*: niſi Teſtator in ipſo teſtamento pręſtari mandauerit, quia tunc dari poteſt dicta cautio, nec teſtamentum inualidatur, *Marcell. Cal. de mod. art. & proban. gloſ.* 4. *incipiens facti veritate inſpecta*, *num.* 40. *et ſeq.* Tamen ſi in teſtamento, vel alia qua-
77 uis ſcriptura quis extraiudicialiter confiteatur, præſertim in mortis articulo ad exonerationem conſcientiæ ſe vſuram commiſiſſe, aliquid in depoſitum habuiſſe, vel quid ſimile, valet confeſſio, probatur ex ca. Vſura, depoſitum, vel quid ſimile de iure canonico, & eſt facienda reſtitutio, dummodo talis confeſſio ſit ſpecificata, nempè contineat certam ſummam, quam uſuraria prauitate extorſit, ac in eadem confeſſione enumerentur perſonæ, à quibus pecunias per vſuram extorſit: ſecus, ſi ſimpliciter dixiſſet ſe vſuram commiſiſſe, & non ſpecificaret cum quibus, *Maſcard. de probat. lib.* 1. *concluſ.* 350. *numer.* 25. *& ſeqq. pluribus Farinacc. in Prax. & Teric. crimin. q.* 82. *regul.* 1. *numer.* 15. *tit. de Reo Confeſſ. & conuict. part.* 2. *tom.* 1. *Gait. de credit*, *cap.* 2. *tit.* 3. *art.* 1. *à num.* 270. *vſque ad* 279. *Nouar. de mal. ablat. priuileg.* 47. *num.* 8. *Leotard. tract. de Vſur. q.* 100. *num.* 15. *ante medium Caſtill. deciſion.* 157. *numer.* 7. *liber.* 2.

78 Quæ ſummæ ſpecificatio, Perſonarumque nominatio non erit de neceſſe, ſi in mortis articulo confites librum rationis exhibeat, in quo nomina eorum à quibus vſuras extorſit, & quæ extorſit, deſcripta ſint, *dictus Leotard. eadem quæſt.* 100. *numer.* 15. *verbo*, *quod non puta neceſſarum.*

79 Et quanquàm idem *Farinacc. eodem num.* 15. *in medio allegando Felin. in cap. cum olim numer.* 8. *in* 7. *fallentia*, *de reſcript. quem ſequitur Guazzin. ad Defenſ. Reor. defens.* 32. *cap.* 33. *numer.* 4. *&* 5. *tom.* 1. ſibi ipſi contrariando dicat talem confeſſionem non valere in vim propriæ confeſſionis, ſed in vim legati; & vltrà ſupradicta, concurrant etiam primò, quòd ſit iurata confeſſio: ſecundò, quòd Notarius ſtipuletur pro abſente, vel quòd ipſa Pars ſit præſens, & acceptans, aliàs poſſit etiam reuocari. Vel iuxta opinionem *dicti. Nunnez eodem tract. de exequen. mandat. ſupracitata parte.* 2. *cap.* 29. *numer.* 12. *verſ. quæ ſupradicta ſunt*, *cum verſ. ſeqq.* quod tunc valeat confeſſio vſurarum, malè ablatorum, ſi cum iuramento ſit facta alicui Perſonæ, vel loco: ſecus, ſi non adſit iuramentum, niſi à Parte, vel Notario fuerit acceptata, & adhæret etiam *Gutier. tract. de iurament. confirmat. parte.* 1. *cap.* 54. *numer.* 15.

80 Nihilominùs huiuſmodi requiſita de iure canonico in hac confeſſionis ſpecie mihi approbanda non videntur; & ſine eodem primo requiſito, nempè iuramento, ſibi locum huiuſmodi de malè ablatis confeſſionem vendicare cenſeo *Mancin. de iurament. parte.* 4. *effect.* 211. *numer.* 3. *et ſeqq.* Pariterque ſine ſecundo requiſito, vt per *Gait. ibidem ſupra*, *eodem numer* 270. Siquidèm animæ fauore talis confeſſio ordinatur in Deum, illiuſque acceptationem præſeferat: immo pro conſcientiæ exoneratione confeſſio habeat vim debiti confeſſati, æquè ac ſi Pars fuerit præſens, & acceptans, *vt ſupra libr.* 1. *quæſt.* 8. *limit.* 2. *et Nouar. eodem Priuileg.* 47. *numer.* 5. *&* 7. *&* *Leotard. eadem quæſt.* 100. *eodem num.* 15.

81 Nec locus reuocationi *Nouar. dicto tract. de malè ablat. eodem priuileg.* 47. *numer.* 6. *& bene Priuileg.* 28. *numer.* 2. *& priuileg.* 29. *num.* 1. *&* 2. *&* *Dilect. dicto titol.* 6. *caut.* 6. *num.* 4. niſi error probetur, vt fuit dictum ſupra *num.* 14. *&* 15. Cum relicta
82 pro incertis, & male ablatis æquiparentur relictis pro cauſa pia, *Tiraquell. de Priuileg. Piæ Cauſæ in præfato num.* 34. *verſ. Item relictum*, *& prius Bart. in l.* 1. *num.* 36. *C. de Sacroſanct. Eccleſ. Barboſ. de Iur. Eccleſ. Vniuerſ. lib.* 3. *cap.* 27. *num.* 11.

83 Vel niſi talis confeſſio tenderet in damnum Creditorum, aut in diminutionem legitimæ filiorum, quia tunc nec ſubſiſteret, *Dilect. dicto tit.* 6. *caut.* 6. *num.* 4. niſi aliunde probetur, vt etiam infra hìc, *verſ. His expletis.*

Bene

84 Bene tamen verum eſt, quod vltrà vſurarum
reſtitutionem hæc confeſſio non operatur pu-
nitionem criminis, *Foller. in Prax. crim.
verbo, Et ſi confitebuntur, part. 1. num. 93.
Farinacc. ibidem ſupra; eodem num. 15. poſt
medium, Guazzin. dicto cap. 33. numer. 2.
verſ. Quod autem; quamuis Nummez dicta
part. 2. cap. 29. num. 12. verſ. Nam ſi ex
confeſſione, contrarium teneat.*

85 Infertur igitur; quòd licèt damnatus ad
mortem naturalem teſtamentum condere ne-
queat, *tot. tit quib. non eſt promiſſ. facere
Teſtam.* præterquam Romæ, & Peruſiæ de
conſuetudine, in quibus Ciuitatibus Reus
condemnatus ad teſtandum admittitur *Marc.
Anton. Eugen. lib. 2. conſ. 64. num. 21 &
22.* attamen vbique ex iuris communis diſ-
poſitione ad teſtandum admittitur, quandò
86 condemnatus Reus diſponit pro malè ab-
latis certis, vel etiam incertis, & pro ex-
oneratione conſcientiæ, vel per dictum Con-
demnatum fit confeſſio de malè ablatis, vſu-
ris, & ſimilibus; & tunc ſicuti valet teſta-
mentum, vel legatum, ita, & confeſſio
etiam in præiudicium fiſci; immò non di-
87 citur in præiudicium fiſci, cum in huiuſ-
modi caſu non fiat diſpoſitio de bonis ſuis,
ſed reſtituantur bona alterius, *Guazzin. di-
cta defenſ. 32. cap. 33. numer. 2. verſ. hinc
eſt, quòd Reus, & optimè Eugen. eodem conſ.
64. à num. 28. vſque ad finem, ibique num.
34. & 35.* ait præſertim procedere, ſi fu-
erit talis confeſſio pluries reiterata, *& num.*
88 *47.* docet illum dici in articulo mortis con-
ſtitutum, de quo probabiliter timetur mors;
vtputa, ſi eſt in procinctu nauigationis, Præ-
lij, vel quotidiana febri laborat, aut in
carceribus detentus tanquam Reus ſcit ex
Iudicis ſententia ad patibulum paulò poſt
ducendum, & ſore trahendum.

89 Quis tandem dicatur Vſurarius, & quo-
modò fiat publicus, & an efficiatur talis,
qui publicè coram pluribus hoc ſcelus con-
feſſus eſt, *late docet dictus Leotard. eadem
quæſtion.* 100. & an poſſit haberi pro tali,
quandò facta eſt confeſſio in iudicio, vel
extra *latè idem Leotard. ibidem, num. 10.
vſque ad 16.*

90 His expletis ſubnecto notabilem caſum
cuiuſdam moribundi confitentis enormiſſi-
mam interueniſſe læſionem in quodam ſuo
contractu emptionis Prædij facta ab N. obid-
que Omnipotentis Dei iuſtiſſimi Iudicij non
immemor, pro ſuæ conſcientiæ exoneratio-
ne moribundus iſte mandat Hæredi, vt præ-
dium Venditori reſtituat; quæritur *à Petro
Franc. de Thondut. in ſuis quæſt. et reſolut.
legal. tom. 1. lib. 1. cap.* 108. an talis con-
feſſio, & declaratio ſit valida, & hæredi præ-
iudicet? & hine inde *idem Tondut.* indagna-
to art. concludit *num. 19. 20. et 31.* quòd
ſi cum eadem confeſſione nulla prorſus con-
currant adminicula, & indicia veriſimilia
confeſſionem eſſe validam, & obligare hæ-
redem cum priuilegijs Piæ Cauſæ, licèt con-
feſſum debitum non debeatur niſi in vim
91 Teſtamenti, & vltimæ voluntatis, ſi ta-
men confeſſiò non fuerit reuocata, & non
92 agatur de præiudicio legitimæ Liberorum,
quia tunc debet aliunde probari confeſſio:
idemque eſt, ſi agatur de præiudicio Credito-
rum, vel de intereſſe Liberorum primi Ma-
trimonij, aut de præiudicio ſalcidiæ debitæ
hæredi. Cum in præiudicium Tertij non ſit
ſtandum dicto moribundi nec pro, nec con-
tra; cum non omnis moriens exiſtimetur,
quòd ſit Sanctus Ioannes Baptiſta, late *Pa-
ul. de Rub. tract. de Validit. legal. controuerſ.
foreſ. cap. 17. num. 67. et ſeqq. et Rot. re-
centior. part. 14. deciſion. 535. num. 24. et
ſeqq.*

93 Cæterùm ſi huiuſmodi confeſſio non ſit
emiſſa in ſcriptura, ſufficit probari per te-
ſtes omni exceptione maiores, vel per vnum
teſtem, & ipſius Moribundi Confeſſarium,
vt bene *Tondut. ibidem ſupra, num. 1. et
2. & in puncto ſenſit Rot. coram R. P. D.
Meltio. Romana Tranſactionis, Lunæ pri-
ma Aprilis 1658. §. Quia vltra quod.*

94 Animaduertendum eſt tamen, quòd lici-
tum erit hæredi probare errorem confeſſio-
nis, & declarationis eiuſdem Teſtatoris, vt-
putà ſi Teſtator prædictus falſa credulitate
motus exiſtimaſſet læſionem prædictam inter-
ueniſſe, quod verum non eſſet; quia tunc
irrita eſſet confeſſio errore mediante, & ad
nihilum tenetur hæres, *Tondut. dicto capit.
108. num. 23.*

95 Quid enim dicendum eſt, ſi Teſtator morti
proximus diſponat, & mandet in ſua vlti-
ma teſtamentaria voluntate, quòd omnia
eius debita in Teſtamento ſuo ſcripta ab hæ-
rede ſoluantur, ad quæ non ſolum ciuili obli-
gatione aſtringi poterat, verum etiam om-
nia alia, ad quæ naturali tantum ratione
ſe obligatum intelligebat? & pro affirmati-
ua ſententia videtur tenendum; quia tunc
tanquàm non immemor ſalutis æternæ, &
pro exoneratione ſuæ conſcientiæ præſumitur
intelligere voluiſſe non tantum de ſolutione
debitorum, quæ ſunt ſolum ciuiliter, ſeu in
foro externo, at etiam quæ in foro con-
ſcientiæ ſunt debita, licèt in foro externo
non debeantur, vtputà, ſi Teſtator tem-
pore minoris ætatis debitum contraxit non
ſeruatis ſolemitatibus, vel ſtatuti localis, vel
Conſtitutionis Egidianæ, *Rot. coram bon. m.
Motmanno in Vrbenetana Cenſus 22. Iunij
1635. deciſ. 62. per totam recentior. part. 7.
& poſt Zacc. de Obligat. Cam. deciſion. 190.
num. 9. & 10. coram R. P. D. Cerro, in
Romana Fructuum Cenſus Lunæ 11 Decem-
bris 1645.*

96 Nihilominùs contrarium in hac eadem

cauſa firmauit poſtea *Rot. coram R. P. D.*
Meltio in dicta. Romana Fructuum Cenſus,
Veneris 14. *Iuny.* 1647. 5. *non obſtat, quòd*
Pancial. & *coram eodem fuit confirmata* 12.
Decembris 1650. *quæ eſt deciſio.* 63. *poſt ſal-*
gad. in Labyrinth. Credit. concurren. ibique
redditur ratio, quia dum Teſtator hæredi
iniunxit; vt omnia eius debita ſoluantur,
intelligendum eſt ſenſiſſe, ac cogitaſſe de
ſolis debitis efficacibus, nec aliqua exce-
ptione elidilibus; quia cum nullitas huiuſ-
modi contractus ſit inducta fouore publicæ
vtilitatis, reſiſtit obligationi, itaut quæcun-
que ciuilis obligatio impediatur, immò &
naturalis, maximè, ſi non probetur Teſta-
torem tùnc minorem factum eſſe locupletio-
rem; alias maximum ſequeretur inconueni-
ens, quòd talis coſtitutio, ſeu ſtatutum
eſſet vitioſum, & multorum animas alla-
97 quearet, quod non eſt dicendum; eoquia in
foro conſcientiæ obligatus non remanſit; cum
non liget Coſcientia, quos natura non obligat,
præſertim dum ſtatutum Pontificis autoritate
eſt roboratum & latè docet *Rubein Annot. ad*
deciſ. 81. *n.* 30. & *ſeqq. pluribus part.* 8. *recent.*
98 Nec obſtat *Natt. conſ.* 402. *numer.* 56.
tom. 2. vbi diſtinguit, ſcilicèt, aut alquis
mandat ſua debita ſolui inter viuos, aut
in vltima voluntate; nàm ſi mandat inter vi-
uos, non videtur ſenſiſſe de ſolutione debi-
ti naturalis: ſecus eſt, ſi in vltima volun-
tatie; quia ſalua conſcientia illud debitum
declinare non valet; ſiquidèm talis diſtin-
ctio omninò damnatur à *Rot. coram Dura-*
no deciſion. 18. *à numer.* 13. *vſque ad* 18.
ſupradictamque ſententiam in vtroque caſu
ſeruandam eſſe decernit, & faciunt etiam
ea, quæ adducuntur à *Rot. dicta. deciſ.* 63.
num. 15. & *ſeqq.* & ad propoſitum ratioci-
natur etiam *Vermigliol. conſ. crim.* 435. *num*
2. 3. & 4.

SVMMARIVM

1 *Relatiua confeſſio contiens certam perfectam, & determinatam orationem ſuper eo, de quo agitur, an, & quandò probet ſine relato, & num.* 2.
3 *Relatiua debiti confeſſio à Teſtatore facta in teſtamento ad inſtrumentum ſi ſit exceſſiua, an exceſſus debiti debeatur iure legati.*
4 *Relatum ſi eſt alitèr quam referens, erroneum eſt referens, et latè num.* 5. *et* 6. *declaratur, et limitatur.*
7 *Relatiua confeſſio debiti ad librum, ſeu ſcripturam, ſi ex relato nihil conſtat, non releuat.*
8 *Poſitionibus quando plenè non dicatur reſponſum.*
9 *Confeſſio in poſitionibus quando dicatur relatiua.*
10 *Confeſſio quæ dicatur cohæſiua.*
11 *Cenſus impoſitio ex quibus reddatur irrita.*
12 *Ex confeſſione de recepto etiam præſumptionibus, et coniecturis coadiuuata an ſuſtineatur cenſus venditio.*
13 *Contractus cenſus, ſi non iuſtificetur pecuniam fuiſſe numeratam, quando reddatur vſurarius, vel ne, et à numer.* 14. *vſque ad* 18.
19 *Conſtitutio Piana ſuper cenſibus, quando ſit annullatiua contrariæ conſuetudinis.*
20 *Solus ſummus Pontifix poteſt dare formam contractibus vſurarum.*
21 *Pecuniæ numeratio an ſit de forma cenſus, et illi renunciari poſſit.*
22 *Cedula bancaria an habeat vim ſolutionis pro creatione cenſus, et num.* 23.
24 *Pecunia realitèr ſoluta ante cenſus creationem an reddat in foro conſcientiæ validum contractum cenſus, et num.* 25.
26 *Referenti quando ſtandum ſit ſine relato, et latius declaratur num.* 27. *et* 28.
29 *Relatiua confeſſio erronea reuocatur, et impugnatur à confitente, et ab ipſius Heredibus.*

Relatiua confeſſio ſine relato, Vtrùm probet.

QVÆSTIO V.

IN præcedenti diximus quæſtione, quandò
expreſſa debiti confeſſio facta in teſtamento
valeat in vim debiti, vel legati, modò ope-
ræpretium erit videre, àn facta in teſta-
mento, vel alia ſcriptura per relationem
ad inſtrumentum, vel aliam ſcripturam ſine
relato valeat, & *Rub. ad deciſ.* 9. *num.* 25.
verſ. quòd enim, recent. parte 3. & *recent.*
part. 7. *deciſion.* 24. *numer.* 9. & 10. firmant
confeſſionem, quæ ſe refert ad aliquid, ſi
1 contineat certam, perfectam, ac determi-
natam orationem circa id, de quo queritur
probare, & valere etiam ſine relato, vt eti-
am in puncto Inſtrumenti doralis initi in
vim præcedentis folij matrimonialis, *Merlin.*
deciſ. 652. *num.* 6. & 7.
2 Aliàs regulari debet confeſſio ad formam
præcedentis Inſtrumenti, ad quod ſe refert,
quia referens reſtringitur ad id, quod in
relato continetur, *Rot. recent. parte.* 10 *de-*
ciſion. 279. *num.* 8. & 9. & in puncto etiam
Dotis, *Rot. eadem part.* 10. *deciſ.* 318. *num.*
36. & 37. *ac* 51.
3 Nihilominùs confeſſio facta in teſtamento
alicuius debitæ pecuniarum quantitatis, in
quo Teſtator ſe refert ad inſtrumentum,
quod

quod non contineat tantam ſummam, quantam idem Teſtator reliquit, non operatur, vt exceſſus debeatur tanquàm legatum, cum non fuerit animus legandi; ſiquidèm dùm vna diſpoſitio ſe refert ad aliam, de qua conſtat, attendi potiùs deber relatum, quàm
4 referens: cum erroneè dicatur labi, ſi aliter ſit relatum, quàm referens, *Marc. Anton. de Amat. conſ. 49. num. 11. Surd. deciſ. 336. numer. 28. et deciſion. 337. numer. 10. cum alijs adductis a Iul. Capon. in ſuis quæſt. legal. de ſolut. matrim. quæſt. 7. tit. andos confeſſata tantùm habeat priuilegium prælationis, num. 5. erga medium, et bene Hond. conſ. 69. numer. 78. vol. 2. Cancer. var. reſolut. cap. 3. numer. 226. cum ſeq. part. 3. tit. de priuileg. et reſcript. Negus. Syl. reſponſ. q. 38. numer. 8. et quæſt. 46. num. 3. & 6. quæſt. 175. num. 30. & 31. Carol. Tapia deciſion. ſuprem. Ital. Senat. 2. num. 45. & Rot. deciſ. 27. numer. 3. & ſeqq., diuerſ. part. 2. & in puncto dotis dixit Rot. coram bon. m. Arguelles, in Romana Fideicommiſſi, Lunæ 8. Iunij 1648 §. penultimo, quæ eſt deciſ. impreſſa recent. part. 10. in ordine deciſ. 318. num. 51.*

5 Immò dum relatum non probatur, nec referens ſe ad illud probat, quia ſi falſum eſt relatum, redditur & falſum referens: & conſequenter confeſſio erronea, etiamſi fuerit formiter probata, & acceptata non præiudicat confitenti; quia non fatetur, qui errat, & errore geſtorum veritas rei non vitiatur, *late Cyriac. controuerſ. 546. numer. 117. & 118. cum ſeqq. tom. 3.* vt etiam in puncto confeſſi debiti ad inſtrumentum relati *Paul. de Caſtr. vol. 1. conſ. 87. num. 4.*

6 Proceditque etiamſi talis confeſſio fuiſſet iurata, & milliès repetita: quia conſtito de veritate per relationem ad inſtrumentum confitenti non nocet, præſertim dum nulla fuit expreſſa cauſa Cauſæ, vel ſi fuerit expreſſa, illa erat falſa, & erronea, *Negus. eadem quæſt. 46. numer. 6. 7. & 8. Rub. in annot. ad deciſion. 345. a numer. 28. vſque ad 30. recent. parte. 9 tom. 2.*

7 Idemque dicendum eſt de confeſſione illius, qui ſe debitorem eſſerit prout in tali libro, vel inſtrumento, aut ſcriptura; ſi enim ex libro, inſtrumento, aut ſcriptura, nihil de debito conſtat, non nocet, cum relatum ſit in referente, *l. aſſe toto ff. de hæred. inſtituen.* Immò relatio reſtringitur ad illud, quod in relato tantùm continetur, minimèque referenti creditur, ſi non conſtat de relato, *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 946. num. 1. et 2. et Nouar. deciſ. Neapul. 159. numer. 3. 4. et numer. 5.* ait, quòd non plenè dicitur is repondere poſitionibus, qui
8 reſpondendo ſe refert ad aliquam ſcripturam, niſi dicta ſcriptura edatur: & late vide ea, quæ ſcripſit *Vbert. de mod. et ration. citan. parte. 2. formul. 20. in verbo. Per verbum credit &c. verſ. ſi quis reſpondeat, pag. mihi 88.*

9 Vndè notandum eſt, quòd confeſſio relatiua etiam dicitur ea, quæ fit in poſitionibus per hæc verba. De qua emptione fuit celebratus contractus manu Ser Titij: & hoc non tantùm procedit ob dictum verbum, de qua, quod eſt relatiuum, & refert omnia præcedentia cum qualitatibus ſuis: verùm etiam, quià in reſponſione ad poſitiones fit mentio inſtrumenti, & tunc confeſſio intelligitur ſecundum id, quod in inſtrumento continetur; cum illud dicatur contineri in ſcriptura referente, quod continetur in ſcriptura, ad quam fit relatio, *Negus Syl. reſponſ. quæſtion. 77. num. 2. et 3 ibique num. 4. vſque ad 7.* ſubdit, quòd licet talis confeſſio fuerit facta abſolutè, & non per relationem ad inſtrumentum, ſinitatur inſtrumento, deque eo mentio fiat, dicitur conhæſiua, quo caſu destructo inſtrumento, deſtruitur etiam confeſſio; nam confitens inſtrumentum videtur loqui conditionalitèr, dummodò ſit verum, aitque *ibidem dictus Neguſ.* iſtam eſſe mirabilem, & ab omnibus approbatam theoricam, *Innocent. in cap. cum venerabilis, in verbo, Credere, ſub num. 2. verſ. Immo idem, de except.*

11 Eademque mi'itat ratio in confeſſione pretij per ſubiugantem, & cenſus venditorem facta ad illud inſtrumentum, aut debitum ex alia cauſa, vel ad partitam Tabulæ, aut Banci; ſi enim oppoſita fuerit per Venditorem Cenſus pretij non ſoluti exceptio per inſpectionem inſtrumenti, librorum Banci, vel alterius ſcripturæ, ad quam fuit facta relatio, probata à ſubiugante confitente negatiua, pretium ſcilicet per Tabulam, & Bancum &c. ſolutum non fuiſſe ab emptore, & ſubiugatario referens nullius erit momenti, & non ſubſiſtet dicta cenſus venditio, vt eleganter etiam diſtinguendo ſcripſit *Anton. de Amat. part. 1. reſolution. 42. ferè per totam & ſignanter numer. 14. vſque ad 18.*

Cum negatiua ſatis pobata dicatur ex inſpectione eius, quod enunciatur, *Bart. in l. fin. in princ. C. de rub. Credit. Rot. poſt. Cenc. de Cenſ. deciſion. 96. numer. 8.* ſiue ſi coarctata ſit affirmatiua ad acta, ſiuè inſtrumenta, ſatis dicta pariter negatiua probata remanet ex inſpectione actorum, & Inſtrumentorum *Buratt. deciſion. 120. numer. 17. et deciſ. 282. et ibi Annot. lit. A.*

12 Attamèn etiam ſi dicta negatiua non probetur, cenſeo non ſubſiſtere Cenſum vt ſupta creatum: & eſt ratio, quia confeſſio de recepto, quàmuis præſumptionibus, & coniecturis ſit adminiculata, non facit ſubſiſtere cenſus venditionem, cum pro forma

Digitized by Google

ſubſtantiali coram Teſtibus, & Notario in
actu celebrationis Inſtrumenti ſit numeranda
pecunia, & non verificata iſta qualitate,
in coſtitutione Piana, præſcripta, Contractus
ſit vſurarius, *Gratian. deciſion. March. 224.*
per totam, Rot. in impreſſis per Duard. poſt
tom. 2. comment. ad Conſt. Pij V. deciſ. 118.
numer. 2. & ſeqq. Gregor. XV. deciſ. 157.
numer. 6. & deciſion. 355. numer. 5. & ibi
Annot. num. 7. & deciſ. 459. num. 4. Mantic. deciſion. 302. num. 1. Farinacc. poſt tom.
2. conſ. crim. deciſion. 732. & Cenc. deccuſ.
quæſtion. 51. numer. 37. quanquàm *ibidem*
numer. 38. ſuddat, vel ſaltem requiri veram,
14 & realem præſentiam pecuniarum in ipſo pariter actu venditionis cenſus coram Teſtibus,
& Notario, licèt pecuniæ non fuiſſent numeratæ, cum teneat *idem Cenc. ibidem ſupra*, ſuſtineri cenſum, ſi Partes habuerunt
15 pecunias pro numeratis; & eſt ratio, quia
etſi actus numerandi debeat concludenter
probari; tamèn quoad quantitatem ſatis
partium aſſertione ipſa quantitas probatur,
præſertim ſi talis aſſertio ſic iurata, *Intrigl.*
deciſion. 5. numer. 20. lib. 1.

16 Ac huiuſmodi *Cenc. de Cenſ.* opinionem
veram admitterem, ſi in Iſtrumento Cenſus vigerent illa verba --- habuit, & recepit
in Teſtium, & mei Notarij præſentia in tot
monetis aureis, & ergenteis — Nam huiuſmodi verba ſine dubio probant realem numerationem, & probandi in contrarium
onus transfertur in allegantem per probationes concludentiſſimas aduerſus Inſtrumentum, præſertim ſi inſtrumentum cenſus fuerit à Cenſus Venditore ſeruatum per aliquot annos mediante fructuum ſolutione,
vt latè *Rot. coram R. P. D. Royas in Aſſienſi cenſus, lunæ 22. Aprilis* 1652.

17 Nec obſtat *Surd. conſ. 162. numer. 38. et*
ſeqq. lib. 2 quòd Debitor ex cauſa Depoſiti, vel mutui, ſi non habeat promtam
pecuniam ad effectum reſtituendi depoſitum,
vel mutuum, valeat conſtituere in re ſua
Cenſum annum, quem vendat, vel det inſolutum pro quantitate, quam debet.

18 Siquidèm contrarium eſt verius, quòd cenſus ſcilicèt ſic conſtitutus, etiam ſi vigeret
in loco contractus contraria conſuetudo,
non ſuſtineatur, ſtante dicta Conſtitutione
Piana, in qua propter vim Decreti irritantis in eadem Conſtitutione appoſiti, nequit
cenſus aliter valere, quàm ſi probetur,
ſeruata forma in eadem conſtitutione præſcripta: præcipuè cum declaretur fœneraritius contractus celebratus alia ratione,
quàm ſub forma in ea tradita; ſiquidèm
in hac materia vſurarum ad ſolius Summi
20 Pontificis auctoritatem pertinet dare formam contractibus, & approbare pacta,
quæ in illis ſeruari debent, vt in his terminis canonizauit *Rot. coram R. P. D. Veroſpio, in Neapolitana Domorum, Lunæ 13.*
May. 1641. quæ eſt deciſio impreſſa penes
Scanarol. tract. de Viſit. Carcerat. in append.
deciſionum cap. 6. à numer. 12. vſque ad 22.
& eſt etiam punctualis deciſio 120. numer.
2. & per totam poſt eundem Duard. tom. 2.
comment. ad eandem Conſtit. Pij. V. Ita, vt
tanquam dicta numeratio de forma, neque
21 Partes eidem renunciare poſſunt, *Cancer.*
deciſ. 406. num. 2. & 3. nec confeſſioni ſtandum ſit *Vermigl. conſ. crim. 300 num. 4.*

22 Si autem pecunia non fuerit exburſata,
& illius loco fuerit data Cedula bancharia,
valeat cenſus conſtitutio; cum datio cedu-
23 læ banchariæ habeat vim Solutionis, *vt*
bene Rot. coram Cardinali Blanchetto in impreſſis per Farinac. poſt prim. volum. conſ. crimin. deciſion. 10. numer. 10. & deciſion. 11.
coram Litta, numer. 17. Gratian. add. ad dictam deciſion. 224. numer. 6. & Rot. poſt.
dictum. Duard. tom. 2. in comment. ad dicta.
Conſt. Pij. 5. deciſ. 92. num. 6.

24 Quæ Piana conſtitutio ſuper cenſibus in
Foro conſcientiæ non includit illos, qui bona fide anticiparunt ſolutiones totius, vel
partis ſortis principalis cenſus; iſti enim
poſſunt tuta, & tranquilla conſcientia, &
abſque aliquo ſcrupulo prauitatis vſurariæ
percipere fructus cenſus ſic ſoluti, & crea-
25 ti; quia lex in præſumptione fundata,
non procedit in foro conſcientiæ, quando
veritas eſt contraria, *Surd. dicto. conſ. 162.*
num. 38. & Gratian. dicta. deciſ. 224. num.
3. & 4.

26 Regula autèm, quòd ſtandum ſit referenti, quando referens poterat diſponere,
procedit, dum non conſtet de relatis; nam
ſi aliud appareat, non eſt curandum de referente, *Mart. de Clauſ. parte. 1. Clauſ. 51.*
& dictus. Capon. in præcitatis locis.

Et in expreſſis tunc ſtatur confitenti,
vbi relatum non repugnat, *Rot. deciſ. 602.*
num. 3. recent. part. 4. tom. 1.

27 Aut procedit, quando concurrunt coniecturæ pro relato enunciato, etiàmſi de
illo enunciato contingat principaliter diſputari, maximè dum confeſſio illius relati
ſit inter præſentes, & ſuper eo, ſuper quo
28 Partes poſſunt diſponere, *Cyriac. contr.*
427. num. 16. & ſeq. tom. 3.

29 Vnum deniquè tene menti, quòd confeſſio relatiua ad aliquid, ex quo error dignoſcitur, tanquàm erronea poterit ab ipſomet confitente impugnari, & ab hæredibus
ipſius confitentis, *Antonin. de Amat. eadem*
reſult. 42. numer. 14. & Rot. poſt. Salzad.
in Labyrint. Credit. concurrent. deciſion. 52.
num. 5. coram R. P. D. Veroſpio.

Cætera, quæ concernunt limitationes inter referentem, & relatum videnda ſunt
penes, *Cancer. dicto. capit. 3. à numer.*
229. vſque ad 239. & de materia huius

quæſt.

quæſtion: vide etiam Vermigliol. conſ. crimin. 261. numer. 10.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonij contractus ex Maris, et Fœminæ confeſſione quibus etiam requiſitis mediantibus de iure validus reſultet, vel nè, & à numer. 2. vſque ad 5. & declaratur num. 6. & 7.*

8 *Matrimonia, quæ requiſita habere debeant ex diſpoſitione Concilij Tridentini, & an copulatiuè ſint ſeruanda pro validitate, vel inualiditate, & à 9. vſque ad 15.*

16 *Parochus, vel ordinarius, aut Vicarius generalis an poſſit dare licentiam Præſbitero contrahendi matrimonium, & de licentia non controuertenda num. 17. & 18.*

19 *Parochi negligentia in non annotando matrimonia in libro an matrimonia irritet.*

20 *Matrimonia an irritentur non contracta in Eccleſia.*

21 *Sponſalia ex quibus diſſoluantur, & ex quibus matrimonia, & num. 22. & 23.*

24 *Teſtes contra matrimonium debent eſſe omni exceptione maiores.*

25 *Confeſſio Coniugum ſuper impedimento matrimonij iuncta fama non operatur ad diſſolutionem.*

26 *Matrimonium in facie Eccleſiæ celebratum quibus probationibus dirimatur.*

27 *Pro matrimonio dum ſtant Coniuges ſuper impedimento dirimenti, ipſorum confeſſioni an deferatur, vel ne, & num. 28.*

29 *Adulterium an ex confeſſione Vxoris probetur.*

30 *Vnius ex Coniungibus Confeſſioni adſiſtenti pro matrimonio an ſtandum ſit, vel nè, & numer. 31. & limitatur numer. 32. & vide num. 33.*

34 *Thori ſeparatio an ex Coniugum confeſſione fiat, ſiue ex adulterio confeſſato, & numer. 35.*

36 *Impedimenta dirimentia matrimonium quæ, & quot ſit*

37 *Adulterium ſolum non ſufficit ad prohibendum matrimonium cum Adultera contrahendum, vel ad dirimendum contractum.*

38 *Limita, ſi cum adulterio concurrat fides, & copula, aut matrimonium de facto contractum cum copula.*

Matrimonium an per Confeſſionem dicatur contractum, & è contra diſtractum.

QVAESTIO VI.

1 IN hac quæſtione in duas partes diuiſas primam capio: & quando Mar, & Fœmina in actu fornicationis reperiantur, dicantque ſe matrimonio eſſe coniunctos, vtriuſque ſtatur confeſſioni aſſerentis matrimonium contraxiſſe, *Menoch. de Arbitr. Iudic. lib. 2. centur. 2. caſ. 103. num. 5. latè Sanch. de matrim. tom. 1. lib. 2. tit. de matrim. Eſſent. diſput. 45. quæſt. 4. numer. 37.* Et eſt ratio, quia matrimonium ſolo con-
2 ſenſu contrahitur, *cap. ſufficit. 27. quæſt. 2. l. nunptias, ff. de regul. Iur. et Rot. recent.*
3 *part. 8. deciſ 189. num. 1. et ſeqq.* ſicque ſola etiam confeſſio matrimonium probat, *Abb. in cap. ſuper eo, num. 5. de eo, qui cogn. conſag. Vxor. ſuæ, Ricc. deciſ. Archiep. Neap. 9. num. 2. & ſeqq. part. 2.*

Extrà autem huiuſmodi caſum, an per confeſſionem Coniugum matrimonium probetur, docet *Gregor. XV. deciſ. 247. Caſ. Argel. tract de acq. poſſeſ. quæſt. 3. art. 10. num. 588. cum ſeqq. Seraph. deciſion. 156. num. 2. Pen. deciſ. 211. num. 13.*

4 Intellige primò ſupra firmatam concluſionem procederere, quando deprehenſi ſic confitentes paris ſunt conditionis: cum inter pares matrimonium facilius præſumatur, & coniecturæ attendantur, an probabiliter ma-
5 trimonium iniſſe videantur; idque relinquitur Iudicis arbitrio has coniecturas perpenſuri ex perſonarum qualitate, *Menoch. dicto caſ. 103. num. 5. in fine Sanch. ibdem ſupra, dicto numer. 37. verſ. Et à fortiori, ac benè Pacian. tract. de probat. cap. 3. numer. 18. lib. 2.* Et dicta par conditio eſt, ſi Maſculus ſit annorum quatuordecim *cap. Atteſtationes 10. cum cap. ſeq. de deſponſat. impuber.* Fœmina vero annorum duodecim *cap. continebatur, 6. eod. tit. & multis D. D. congeſtis Antonell. de tempor. legal. lib. 2. cap. 4. num. 1. 2. & 3.*

Vel quando Vterque proximus eſt pubertati, ſcilicet tam Mar, quam Fœmina ab ea ſolum diſtat per ſex menſes, iuxta *gloſ. in dicto capit. Continebatur, verbo Proxima, Farmacc. deciſ. crimin. 72. coram R. P. D. Comitulo in Hipporigien. prætenſi Matrimonij Veneris 1. Nouembris 1589. numer. 3. vbi Centulin. add. lit. A.* qui de communi teſtatur *Barboſ. in dicto cap. continebatur, num. 5. et 6. tom. 2. vbi d. n. in verbo, Verior* concludit, quòd D. D. deciſionem huiuſmodi relinquunt Iudicis arbitrio, cui dat tres modos ad cognoſcendum

Digitized by Google

ſcendum ; quandò malitia ætatem ſup-
pleat pro ineundo matrimonio: & conſimi-
les modos pro Iudicis arbitrio benè regu-
lando adducit idem *Antonell. in præcitato cap.
4. num. 7. vbi num.* 8. ſubdit ſuper Epiſcopi
poteſtate ad effectum diſpenſandi in vtroque
Foro, quandò agitur de ætate nondum
completa; & ſuperaddo ad propoſitum *Bar-
boſ. de Offic. & Poteſt. Paroch. part. 2. cap.
21. numer.* 5. vt agnoſcatur etiam quando
malitia ætatem suppleat: quæ malita non
probatur per confeſſionem carnalis copulæ
factam à Puella minore duodecim, *vt in
dicta deciſ. 72. numer. 7. & 8.* ſed è con-
uerſo an, & quandò probetur, vel ne co-
pula carnalis per viri iuratam aſſertionem,
me remitto *ad tex. in dicto cap. continebatur,
& ibi gloſ. & Canoniſtæ ſcribentes, & ſignanter
Barboſ. num. 2. & 3.*

6 Intellige ſecundò, ſi talis confeſſio non ſit
contra matrimonium prius contractum: nam
ſi erit, non ſtabitur Coniugum confeſſioni,
cum ſit in alterius detrimentum, *Abb. di-
cto cap. ſuper eo, num. 5. in fine, Menoch.
dicto caſ. 103. num. 6. Sanch. ibidem ſupra
dicto numer. 37. verſ. ſi autem, & Cratian.
diſcept. forenſ. cap. 754. numer. 36. tom. 4.
ibique num. 20. & dicto numer. 36.* ſubdit,
Parentum confeſſiones ſuper matrimonio ſuf-
7 ficere, vt dicatur illud probatum ad fauo-
rem legitimationis filiorum, ad effectum
ſuccedendi.

8 Cæterum in huiuſmodi quæſtionis parte
non eſt immorandum: cum hodiè ex diſpo-
ſitione *Sac. Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 1.
de Reformat.* penitus hæc de iure communi
diſceptatio ceſſet; quia clandeſtinum irritum
eſt matrimonium, ſupradicta Tridentina Diſ-
poſitione non ſeruata.

9 Nempè erit deneceſſe, quòd denuncia-
tiones opportunæ præcedant, & coram tri-
bus, vel ſaltem duobus Teſtibus, & Paro-
10 cho fiat matrimonium, accedente præſertim
mutuo Coniugum conſenſu, verbis, aut ſignis
expreſſo, *vt ex eodem Concil. et firmauit Rot.
coram R. P. D. Royas in Cauſa Neapulitana
Matrimonij Veneris prima Iunij 1650.*

11 At ſi dictæ denunciationes omittantur, non
vitiabitur matrimonium; cum denunciatio-
nes non ſint de ſubſtantia validi matrimo-
nij, *Seraph. deciſion. 1099. num. 4. Caua-
ler. deciſ. 444. num. 3. Buratt. deciſ. 530. num.
15. et 634. n. 7. dicta Neapolitana Matrimonij,
§. Non obſtat, & Merlin. deciſ. 400. num. 15. &
16. & Rot. coram R. P. D. Albergato in
Cauſa Tullen. Matrimonij, Mercurij 15. Ia-
nuarij 1653. §. Nec vrget, quod omiſſis.*

12 Licet non ſint denunciationes omittendæ
abſque Ordinarij licentia, & legitima cau-
ſa *dicta. deciſ. 634. num.* 8.

13 Parochi autem præſentia non ſolùm re-
quiritur corporalis, ſeu phyſica, ſed eti-
am moralis, itaut intelligat, quicquid aga-
tur à contrahentibus, verbis tamèn expreſ-
ſis, & ratione, *Rot. coram. R. P. D. Ve-
roſpio in Cauſa Granatenſi Matrimonij, Ve-
neris prima Aprilis, 1639. §. & non pote-
rat dubitari, prope finem.*

14 Benè tamen verum eſt, quòd ſatis eſt
cum teſtibus moralis præſentia Parochi et-
iam diſſentientis, *Leon. in Theſaur. For.
Eccleſ. parte. 2. capit. 9. tit. de ſponſal. &
matrim. num, 39. Paul. Laym. Theolog. mo-
ral. tit. de Matrim. ſecundum ſe, lib. 5. tract.
10. parte. 2. cap. 4. num. 6. pag. mihi 968.
Bonac. Theolog. Moral. tit. de natur. pro-
priet. Matrim. quæſt. 2. punct. 8. propoſit. 2.
numer. 41. & ſeqq. tom. 1. Buratt. deciſion.
713. numer. 10. & ibi Annot. lit. A. Rot.
deciſion. 124. numer. 18. recent. part. 7. &
in dicta Neapolit. Matrimonij, §. Vltimo,
eademque Annot. ibidem ſupra, num. 11. ſub-
dit.* etiamſi Parochus, & Teſtes interfuerint
vi, metu, aut fraudulenter.

15 Immò quanquam contrahi regulariter ma-
trimonium debeat coram proprio Parocho,
& in eius libro annotari, *Rot. coram Emi-
nentiſſimo Cardinal. Otthobon. deciſion. 251.
numer.* 32. Valet tamèn, ſi contractum
16 ſit coram alio Præsbitero de licentia expreſ-
ſa eiuſdem Parochi, vel Ordinarij, aut
Vicarij Generalis: & de licentia nequit con-
17 trouerti, dum coram Teſtibus matrimo-
nium contrahitur ipſomet Vicario generali
præſente, *latè Annot. ad deciſion. Burat. 713.
num. 12. & Rot. poſt Ludouic. Poſt. tom. 2.
Additamen. de ſubbaſt. deciſ. 65. numer. 32.
& dicta deciſ. 251. num. 33. & 34. ibique
num.* 35. ait, quòd tunc non requiritur
18 annotatio in libro, cum ipſe Præſbiter librum
non retineat. Diſpoſitio autèm Tridentini
19 Concilij, quòd Parochus debeat habere
librum, in quo annotet matrimonia, non de-
clarat nullitatem: ſi enim non fuerint an-
notata, talis præteritio non inualidat ma-
trimonium, cum vlterius non progrediatur
ea inualidando, *dicta. deciſ. 251. num. 36.*

20 Quid dicendum eſt, an ſcilicèt matri-
monium in foribus Eccleſiæ contrahi poſſit?
vide, quæ dixit *Rot. dicta deciſion. 63. num.
31. et 32.*

Hac igitur quæſtionis prima parte exple-
ta, ſecundam capio, ſcilicet, an vterque
Coniux confiteatur impedimentum dirimens
matrimonium, huiuſmodi confeſſio ſit ſuf-
ficiens ad matrimonium iam contractum
dirimendum?

21 Eſt in iure approbata concluſio, quòd ſi
vterque ſponſus fateatur impedimentum,
ſatis eſt confeſſio ad ſponſalia diſſoluenda
quamuis iuramento ſint firmata; cum mu-
tuo conſenſu liberè poſſint diſſolui, *Menoch.
de Arbitr. Iudic. lib. 2. cent. 2. caſ. 103.
numer. 2. et alij, quos ſequitur Sanch. de
Matrim.*

matrim. tom. 1. lib. 1. tit. de Sponſal. diſput.
72. numer. 2. ibique numer. 3, ampliat , & num. 4. limitat , & renſtringit .

32 Non ita dicendum eſt matrimonio con-
tracto ; nam ſi vterque Coniux , ideſt Vir,
& Vxor petant matrimonium diſſolui : fate-
antur pro matrimonio diſſoluendo impedi-
mentum dirimens , talis confeſſio minime
ſufficiet ; cum in cauſa diſſolutionis matri-
monij non ſtetur litigantium confeſſioni :
cum non ſit in eorum poteſtate matrimo-
nium diſſoluere , ſicuti eſt dirimere ſponſa-
lia ; conſequenter Coniugum confeſſioni cir-
cà matrimonij diſſolutionem ſtandum non
eſt *Sanch. eodem tract. de Matrim. tom 1. lib.*
2. tit. de matrimon. Eſſent. diſput. 45. quæſt.
4. numer. 33. & ibi verſ. Item quia , et
tom. 2. et 3. lib. 10. tit. de Diuort. diſpu-
tat. 12. numer. 50. poſt medium , in verbo ,
Tertio quia , Tondut. in ſuis quæſt. et reſolut.
legal. vol. 2. parte. 3. cap. 165. num. 10. et 11.

Immò dum agitur de matrimonio diſſol-
33 uendo , Coniugum confeſſioni non creditur,
etiamſi dicant matrimonium non eſſe con-
ſumatum , *Rot. poſt 2. vol. conſ. crim. Fa-*
rinacc. deciſ. 86. num. 3. & latè è contra
videndus *Seraph. deciſion. 893. per totam et*
Ricc. dicta deciſ. 9. numer. 1. et ſeq. et ibi
num. 6. et ſeqq. ſubdit, quòd Teſtes proban-
tes contra matrimonium contractum requi-
34 runtur omni exceptione maiores .

Ampliandaque eſt concluſio , etiamſi fama
35 impedimenti cum tali confeſſione concurrat,
quia dicta confeſſio cum ſit in contenti-
um fauorem , nihil probat , & fama per ſe
non eſt ſatis , *Sanch. dicta diſputat. 45. quæ-*
ſtion. 4. num. 33. verſ. Quod verum eſt.

36 Siquidem ad hoc , vt matrimonium in
facie Eccleſiæ celebratum dirimi valeat , pro-
bationes plenæ requiruntur , *Rot. poſt 2.*
vol. conſ. crimin. Farinacc. deciſ. 64. num. 1.
2. et 3. et latè de materia in numer. etiamſeqq.

37 Verùm ſi Coniuges confitentes impedi-
mentum dirimens ſtent pro matrimonio ,
nempè non petant matrimonium diſſolui ,
ſed in eo perſeuerare volunt , Iudexque ex
officio inquirat , aut Tertius accuſet , tunc
confeſſio vtriuſque ſimul ſufficit , quanquam
impedimenti fama non concurrat ; cum non
ſit veriſimile velle contra ſe ipſos falſum
deponere , *Ludouic. Roman. ſingul. D. D.*
ſingul. 620. numer. 2. pag. mihi 62. tom. 1.
Sanch. ibidem ſupra dicto numer. 33. verſ.
dixiconſultò ſi confeſſio , & numer. 35. Rot.
dicta deciſ. 64. numer. 7. in fine , & optimè
numer. 9. Rot. coram Penia deciſion. 211.
num. 16. eoque magis procedit , ſi huiu-
38 ſmodi confeſſio facta ſit in iudicio ,
Sanch. dicto lib. 19. diſput. 12. eodem numer.
50. poſt medium , in verbo , Quare doctrinam
prædicatam , & in eadem diſput. 12. numer.
49. refert , quòd ex confeſſione Vxoris in

iudicio proprium dicitur probatum adulte-
rium , & allegat *tex. in cap. penultimo , et*
ibi gloſ. in verbo Confeſſionem , de Adulterio :
ſecus eſt ex confeſſione Vxoris maleficiatæ, & De
moniacæ, vt latè docet *Verm. conſ. crim. 386.*

30 Et confeſſioni Vxoris aſſerentis non fuiſſe
timore inductam ad matrimonium contra-
hendum ſtandum eſt , quia fauorabilis eſt
talis confeſſio matrimonio , *Rot. recent. par.*
11. deciſ. 301. num. 42.

31 Concurrente autem fama , & colluſionis
ſuſpicione remota , ſufficiens erit ſupradicta
confeſſio , etiamſi fiat ab altero ex Coniu-
gibus ſtante tamen pro matrimonio : ſecus
autem , ſi talis confeſſio alterius ex Coniu-
gibus vigeat ſine fama , *Menoch. lib. 3. præ-*
ſumpt. 1. numer. 9. vſque ad 12. & Sanch.
ibidem ſupra , dicta diſputat. 45. quæſt. 4. nu-
mer. 34. & 35. verſ. ſed merito , & Rot.
coram R. P. D. Penia deciſ. 306. num. 3.

32 Si autèm colluſionis præſumptio inter Co-
iunges eliciatur , quanquàm vtriuſque Con-
iungis confeſſio ſtet pro matrimonio , atta-
mèn in gradu probationis non releuabit ;
33 benè autèm verum eſt , quòd huiuſmo-
di colluſiua præſumptio Iudicis arbitrio per-
pendenda relinquitur , vt docet *Menoch. di-*
cto. caſ. 103. numer. 9. Sanch. vbi ſupra , di-
cta quæſt. 4. numer. 35. verſ. Id tamen ob-
ſeruandum eſt , & dicta deciſ. 64. num. 7. & 9.

34 Quid dicendum , quandò agitur de mu-
tua Thori ſeparatione ? & tunc vtriuſque
Coniugis confeſſio plenam inducit probati-
onem ad Thori ſeparationem , non autem
in præiudicium fœderis matrimonij *cap. ex*
litteris , de Diuort. Ludouic. Roman. ibidem
ſupra , & optime Tondut. tract. de Præuent.
parte. 2. cap. 23. num. 2. verſ. Eſt tamèn ,
& Rot. recent. par. 6. deciſ. 155. num. 57.

35 Adulteriumque confeſſum coram Iudice ab
vno ex Iugalibus dicit ſufficiens ad dictam
Thori ſeparationem , *Tondut. ibidem ſupra*
Imò ſufficiens etiam extraiudicialitèr con-
feſſum , ſi pro adulterio confeſſato concur-
rant præſumptiones , & adminicula , vt op-
timè *Rot. recent. parte. 12. deciſion. 337. per*
totam , & ſignanter num. 9. et 10.

36 Et licèt etiàm Matrimonium dirimi poſ-
ſit ex impedimentis ; quæ , & quot ſint ,
recenſet *Bonac. in dicta ſua Theolog. moral.*
tit. de impediment. matrim. eorumque diſpen-
ſation. quæſt. 3. per totam , tom. 1.

37 Eſt tamèn animaduertendum , ad hoc ;
vt ex crimine naſcatur impedimentum pro-
hibens matrimonium contrahendum cum A-
dultera , & dirimens contractum , non ſuf-
ficit ſolum adulterium , niſi viuente Coniu-
ge ſit admixtum cum matrimonio de facto
cum Adultera contracto , vel cum fidei da-
tione de Adultera ducenda , vel in mortem
Coniugis machinatum fuerit , vt matrimo-
nio locus eſſet cum Adultera ; ſiquidem
ſola

ſola fidei datio ; vel matrimonium de facto contractum non impedit matrimonium cum
58 ſecunda , mortua prima Vxore ; cum duo iſta copulatiuè requirantur , fidès , & copula , aut matrimonium de facto contractum cum Adultera , & copula , *cap. fin. de eo , qui dux. in matr. quam pol. per Adult. cap. relatum 31. quæſt. 1. cap. ſignificaſti , eodem tit. & egregiè Rot. coram Penia deciſion. 211. num. 2. & dicta. deciſion. 64. numer. 1. & ſeqq.* vbi etiam copioſiſſimè de alijs ad materiam .

SVMMARIVM.

1 *Filiatio realis non probatur ex parte confitentis .*

2 *Filiationis in quaſi poſſeſſione quis conſtituitur ex Patris , vel Matris , aut cuiuſvis alterius confeſſione pro filio approbatus .*

3 *Confeſſio filiationis vt ſupra emiſſa quibus obſit , & fiat impugnabilis*

4 *Filiationis præcedente tractatu per confeſſionem Parentum non nocet filij negatio , nec Patris negatio etiam Clerici ipſimet filio .*

5 *Filiationis negatio etiam iurata non releuat , dum filius eſt communitèr pro filio reputatus .*

6 *Filiationis negatio ex qua confeſſione Viri , & Vxoris admittatur , & redditur ratio numer 7.*

8 *Filiationis tractatus , ſeu quaſi poſſeſſio reſultans ex confeſſione in quo iudicio releuet .*

9 *Filiationis confeſſio , & tractatus an Tertio præiudicet , ſaltem in antiquis , vel quando ſit emiſſa in iudicio , & à num. 10. vſque ad 12.*

13 *Fraternitatis , Sororitatis , & Conſaguinitatis confeſſio conſtituit nè fratrem , ſororem & Conſaguineum in quaſi poſſeſſione fraternitatis , ſororitatis , & Conſaguinitatis ? & numer 14.*

15 *Confeſſio , tractatus , & nominatio inter aliquos viciſſim intercesſa ſuper conſanguinitate , & affinitate , an ſit ſufficiens ad obtinendam ſucceſſionem , vel dum agitur de matrimonio ad probandum graduum diſtinctionem & inter quos , à num. 16. vſque ad 20. & num. 22.*

21 *Conſanguinitas , & deſcendentia quomodò , & qualitèr probetur à Teſtibus .*

23 *Fraternitas ad effectum ſuccedendi quomodo à Teſtibus probata reſultet , & num. 24.*

25 *Conſanguineus an ſit idoneus Teſtis ad probandam fraternitatem , & conſaguinitatem .*

26 *Filiationis , Fraternitatis , & Conſaguinitatis tractatus , & confeſſio ad alium effectum emiſſa quando ſuffragetur. , vel nè , & an afficiat , ſi incidentèr. , ocioſe , & blandiendi gratia emanauerit , & à numer. 27. vſque ad 29.*

30 *Clerici , & Sacerdotes quid memoriæ recommendare debent .*

31 *Filiationis , & fraternitatis tractatus , & confeſſio ſi verè nominato conueniat , ſiue ſi principalitèr propter ſe , & non ad alium finem emanauerit , filius , vel frater conſtituitur in quaſi poſſeſſione , donec contrarium probetur , & ampliatur num. 32. etiam in iudicio petitorio , & vide etiam numer. 34. & num. 35.*

33 *Filiationis geminata confeſſio nequit variari in præiudicium illius , qui fuit pro filio nominatus .*

36 *Filiatio in præiudicium Tertij præſertim probanda cum qualitate legitimitatis quomodò probata reſultet , vel ne ex confeſſione , vel enunciatiuis Parentum , & num. 37. & 38. & aduerte à num. 39. vſque ad 45.*

46 *Notarius nil ſubſtantiale , vel accidentale proprio marte ſcribere præſumitur , & numer. 47.*

48 *Filiationis qualitas cum legitimatione probanda eſt , ſi quis velit vendicare bona tanquàm filius , aut velis ſuccedere tanquàm Agnatus , etiam parte non opponente , & benè etiam à num. 49. vſque ad 51 .*

52 *Matrimonium in Antiquis non annotatum in libris Parochi probatur ex Parochi fide , & redditur ratio num. 53. & 54.*

55 *Fide facta à Notario de inſtrumento ab eo rogato , ſi inſtrumentum non conſeruetur in Protbocollo , Partibus non præiudicat : immò , & inſtrumenti copia deſeruit loco originalis , ſi ſit publica , & numer. 56. & 57.*

58 *Matrimonium ex quibus legitimum præſumatur . & an decennalis curſus in ſtatu coniugali requiratur , & numer. 59. & 60. videndus .*

61 *Legitimitas filiorum ex quibus requiſitis de iure reſultet .*

62 *Filius natus in figura matrimonij an , et quandò potiùs præſumatur legitimus , quàm illegitimus , & à num. 63. vuquè ad 66.*

67 *Filij legitimantur per ſubſequens matrimonium .*

68 *Filiationis legitimitas quandò dicatur ſatis probata .*

69 *Filius natus ex inceſtuoſo coitu quando per ſubſequens matrimonium habilitetur ad ſuccedendum .*

70 *Filij non habentes qualitatem legitimitatis tempore conceptionis , an , & quandò excludantur à fideicommiſſo .*

71 *Filiatio ex mera Parentum confeſſione , & tractatu contra Tertium , qui confeſſioni non conſenſit , non probatur .*

72 *Filiationis probatio reſpectu Patris eſt ferè impoſſibilis .*

73 *Filiatio ex parte Patris nequit directè , &*

præciſè

preciſè probari.

74 *Filiatio reſpectu Patris ex ſimul iunctis præſumptionibus probatur contra ipſum Patrem, & Tertium; ſed in poſſeſſorio, & petitorio iudicio, ſi agatur de Succeſſione, quomodò procedat, vide à num. 75. ad 79.*

80 *Filiatio ad conſequendam dotem, vel alimenta contra Patrem, hæredes, & Tertios, an probata reſultet ex lemoribus, & num. 81. & de filio naturali tantum, vide num. 82. cum ſeq.*

84 *Auia paterna an in ſubſidium tantum teneatur alimentare Nepotem naturalem; & quid ad huiuſmodi effectum Nepos naturalis aduerſus dictam Auiam probare teneatur, vel ſi agatur de auferenda hæreditate, & numer. 85.*

86 *Quaſi poſſeſſio legitimitatis ex quibus filius acquirat aduerſus Patrem.*

87 *Matrimonium præſumptum ad probandam legitimitatem non differt à vero.*

88 *Proles ex quibus legitimetur, & num. 89.*

90 *Præſumptio iuris, & de iure quomodò oriatur fauore legitimitatis filiorum.*

91 *Aſſertioni Teſtatoris aliquem inſtituentis tanquam filium legitimum, an ſtandum ſit in præiudicium hæredum ab inteſtato venientium, & num. 92.*

93 *Naturalis filius an probetur ex mera Patris aſſertiua, vel cum dicta aſſertiua, ſi concurrant præſumptiones, & coniecturæ, talis filiatio probetur, & num. 94.*

95 *Præſumptiones, et coniecturæ octo recenſentur pro naturali filiatione probanda, & an ſufficiant, vel plures requirantur, aut duæ ſimul iuncta ſint ſatis, & late à num. 96. vſque ad 98.*

99 *Contraria coniectura & præſumptiones an tollant agnitionem in filium.*

100 *Tractatus, & Agnitio in filium procedit, vbi eſt matrimonium, vel agnitio eſt nitida.*

Filiatio an ex confeſſione probetur tam contra ipſummet confitentem, eius hæredes, & ſucceſſores, ac tertios Poſſeſſores, & quandò ex ea reſultet filiationis legitimitas apta ad ſuccedendum, quoſue talis confeſſio pariat effectus in poſſeſſorio, quoſue in petitorio iudicio contra confitentem, hæredes, & Succeſſores, ac tertios poſſeſſores, vel dum agitur principalitèr de filiatione legitima, aut dum incidentèr; & quid in filiatione naturali tantùm.

QVAESTIO VII.

1 Licèt in his, quæ non pendent ex parte confitentis, prout eſt Filiatio, confeſſio confitentem non afficiat pro reali veritate, nempe quod filius vere efficiatur, ſi talis non eſt, *Royas deciſ.* 159. *num.* 11,

2 Attamèn ſola Patris, vel Matris confeſſio, ſeù cuiuſuis alterius aliquem Filium confitentis, & nominantis eſt ſufficiens ad ſic confeſſum, & nominatum coſtituendum in quaſi filiationis poſſeſſione; huiuſmodique confeſſio, & nominatio obeſt confitentibus, & ab eis cauſam habentibus, quanquàm ſint ſucceſſores vniuerſales, vel ſingulares, *Menoch. lib. 6. præſumpt.* 53. *num.* 23. *Gratian. diſcept. forenſ.* 653. *numer.* 71. *& ſeqq. & diſcept.* 754. *num.* 32. *tom.* 4. *& prius diſcept.* 562. *num.* 77. *et ſeqq. tom.* 3. *Rot. poſt* 2. *vol. conſ. crimin. Farinacc. deciſion.* 279. *& Card. Otthobon. deciſion.* 251. *num.* 13. *ibique num.* 16. etiam ait, quòd, ſtante approbatione prædicta, nequeat ab

3 eiſdem approbantibus, & ab eis cauſam habentibus filiatio impugnari, & ſequitur etiam *Rot. recent. part.* 7. *deciſ.* 48. *numer.* 2. *& in Romana Pratenſæ Filiationis, Veneris* 22. *Iunij* 1657. *coram R. P. D. Veroſpio, §. Hinc vrgere, & §. nec obſtat, in princ. & recent. part.* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 105. *numer.* 8. *&* 9. *& part.* 10. *deciſ.* 309. *num.* 8. *&* 9. nec poterit reuocari *Sperell. deciſ.* 174. *numer.* 92. *part.* 2.

4 Itaut præcedente dicto tractatu, Parentum negatio Filio quòad filiationem non obeſt, nec è contra Patris etiam Clerici filio, *optimè Rot. diuerſ. part.* 1. *deciſ.* 238. *numer.* 12. *&* 14. *& ſeqq. & ampliat num.* 17 *&*

Q faciunt

faciunt etiam ea ; quæ recenſet *Rot. coram Card. Corrado in Aueniouen. Alimentorum Lunæ 28. Ianuarij 1647. §. Nam aſſertio, cum §. §. ſeqq.* & concordant ea, quæ dicit *Paul. de Caſtr. vol. 1. conſ. 115. num. 5.*

5 Præſertim ſi communiter ita Filius ſit reputatus; quia tunc etiam ſi fiat negatio medio iuramento, non creditur *capit. per tuas 10. §. quia vero, & ibidem Barboſ. collet. D. D. num. 1. 5. & ſeqq. de Probation. et Alex. lib. 7. conſ. 83. numer. 15. & ſeqq.*

6 At circumſcripta dicta confeſſione, & nominatione: ſi Vir & Vxor B. vſque ad iuuentutem nutrientes negant eſſe eorum Filium, ſed pietatis cauſa illum nutriuiſſe: quàmuis à Vicinis ſpurius credatur, ſtandum eſt verbo Viri, & Mulieris, niſi certis indicijs, & teſtibus conſtet eſſe eorum Filium: caſus eſt literalis *in cap. Tranſmiſſæ, in ordine 3. qui fil. ſint legitim. et concordat ibi gloſ. et Abb. num. 1. et ſeqq. et ibi etiam Barboſ. in collect. D. D. num. 1.* non eſt enim veriſimile quòd Paterna Pietas contra illum mota fuiſſet, ſi Filius eſſet.

8 Et quanquàm ſupradictus filiationis tractatus conſtituens Filium in quaſi filiationis poſſeſſione non ſit ſufficiens ad obtinendum in deciſorijs petitorij iudicij, *Rot. deciſ. 289. num. 5. recent. part. 1. et part. 8. deciſ. 167. num. 1. et 2.*

Satis tamen erit huiuſmodi filiationis tractatus in iudicio poſſeſſorio, in quo non eſt neceſſe filium hæredem probare ſe talem, *Ricc. collect. 3754. verſic. limita tertio part. 8. ſed intelligo, vt infra num. 34. et ſeqq.*

9 Ampliandaque eſt primò principalis noſtra ſuperius firmata concluſio contra illos, qui huiuſmodi confeſſioni, & tractatui conſenſerunt, non autem contra Tertium, qui non conſenſit, *Gratian. dicta diſcept. 562. numer. 74. & ſeqq. & diſcept. 744. num. 9. 10. & 11. Rot. recent. parte. 1. deciſ. 167. numer. 16. et deciſ. 289. num. 2. et ſeqq. et*
10 *parte. 7. deciſion. 10. numer. 2.* Ratio eſt, quia res inter alios acta tertio non nocet, *toto tit. C. quando reſ. int. al. ac Ter. non noc.*

11 Niſi verſemur in antiquis: nam tunc Teſtatoris confeſſio de filiatione facta in Teſtamento, vel in alio actu, probat etiam contra Tertium, ad latè tradita *per Rot. deciſ. 98. num. 24. recent. part. 8.*

12 Amplianda eſt ſecundò, præſertim ſi confeſſio, & nominatio de filiatione facta ſit in iudicio, *Rot. in Romana hæreditatis de Gratianis, Veneris 7. Februarij 1642. §. quarta, in medio, coram R. P. D. Royas, quę eſt deciſ. 68. numer. 10. & ſeqq. recent. parte 9. tom. 1.*

13 Sic etiam eſt dicendum de conſaguinitate & ſoriorate, vt de vtroque, ac etiam de dicta filiatione loquitur *Bart. in l. prima §. quod ſcuatus conſulto, numer. 3. ff. de liber. agnoſcen. Abb. in cap. per tuas, numer. 8. de probat. Menoch. de Arbitr. lib. 2. cent. prim. caſ. 89. num. 70. verſ. illud eſt primum, & dicta præſumption. 73. &* refert, & ſequitur *Carol. Tapia in deciſ. ſuprem. Ital. ſenat. deciſ. 2. numer. 40. et 72.* & in puncto confeſſionis factæ in inſtrumento, quę tribuat ſimilitèr quaſi fraternitatis poſſeſſio-
14 nem, donèc probetur contrarium, dicit *idem Tapia dicta deciſion. 2. numer. 8. et Menoch. eadem præſumpt. 53. num. 25.*

Et ad materiam probationis Conſaguinitatis vide ea, quæ latè ſcripſit *Maſcard. de probat. vol. 1. concluſ. 411. per totam, et Pacian. de probat. cap. 12. lib. 2 & Rot. recent. part. 8. deciſ. 112. per totam, & preſertim num. 9. et 10.* Et in puncto retractus niſi doceatur de errore confeſſæ conſanguinitatis docet *Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. gloſ. 9. num. 269.*

15 Hoc tamèn minimè prætereundum eſſe cenſeo, qoòd ſi conſaguinitas, vel Affinitas ſit probanda ad effectum ſucceſſionis, vel matrimonij, non ſufficit probare, quòd B. & D. ſe tractauerint, & nominaverint tanquàm conſanguinei, vel Affines: quia huiuſmodi probationis genus non reperitur
16 proditum, niſi inter liberos, & Parentes; opus eſt igitur ad ſupradictos effectus certitudinariè, & ſpecificè per gradus diſtinctos probationem inducere à primo gradu tranſuerſali, ad formam *tex. in cap. licèt ex quadam, 47. et ibi Barboſ. numer. 2. poſt medium, et numer. 6. de teſt. et atteſtat. et egregiè Peregr. de Fideicommiſ. art. 43. numer. 63. et ſeqq. quanquam idem Peregr. ibidem*
17 *numer. 68. verſ. ſed contra*, videatur tenere, quòd Filiationis, Fraternitatis, Conſaguinitatis, vel Affinitatis poſſeſſio, quæ per tractatum, nominationem, & famam inducitur, ſufficiat ad obtinendum in deciſorijs petitorij. Sed ego non aſſentior per ea, quæ dixit *Rot. in dicta. deciſion. 289. numer. 5. cum alijs ſupra congeſtis*, & videndenda eſt etia m *Rot. recent. part. 12. deciſion. 8. et deciſ. 134.*

18 Niſi cum dicto tractatu, aut communi reputatione filiationis, & Fraternitatis, vel conſaguinitatis, ſiue affinitatis probata per Teſtes iuncta ſint alia adminicula, *Gratian. tom. 1. diſcept. forenſ. cap. 157. à num. 10. vſque ad 12.*

19 Et licèt ſupra dixerim, quòd Affinitas, vel Conſanguinitas, quandò agitur ad effectum ſucceſſionis ex diſpoſitione *dicti cap. licèt ex quadam*, ſit probanda per gradus diſtinctos, talis autem cap. diſpoſitio procedit, dum quis agit ad ſucceſſionem, alius vero comparet, & opponit dicendo, ſe eſſe proximiorem, & ad ipſum ſucceſſionem ſpectare: ſecus autèm, ſi nemo comparet, nec opponit; tunc ſatis eſt habere genericam

proba-

Digitized by Google

probationem conſanguinitatis & affinitatis ab-
ſque alia graduum diſtinctione, *Rot. recent.*
part. 8. *deciſ.* 112. *num.* 28. *et recent. par.*
9. *tom.* 1. *deciſ.* 235. *num.* 11. *et eadem part.*
9. *tom.* 2. *deciſ.* 351. *numer.* 10. *et* 12. *et*
deciſ. 563. *numer.* 13. *et* 14. *et Rot. coram*
Cardinali Ottbobono deciſ. 102. *num.* 17. *et*
18. vbi ſubdit, quod non exiſtente concurſu
30 alterius proximioris, talis Affinitas, vel
Conſanguinitas probata remaneat per leuio-
res probationes ex indicijs, & præſumptio-
nibus reſultantes, *ibique num.* 19. *firmat id*
magis procedere in antiquis.

21 Immò talis Conſaguinitas, ſeù Deſcen-
dentia erit probata, etiamſi Teſtes depo-
nant circa primam originem de auditu,
dummodò deponant ſe vidiſſe, & cogno-
uiſſe alios Deſcendentes à prima origine,
vel ſaltem non nullos ex deſcendentibus in
aliquo gradu pro conſaguineis ſe habere,
gloſ. in dicto. cap. licèt ex quadam, in figu-
ratione caſus in fine, et in verbo, de audi-
tu, et in dicta deciſ. 112. *numer.* 8. *ibique*
numer. 9. *ſequendo dictam gloſ. eodem verbo,*
22 *de auditu*, ſubdit, quòd conſaguinitas poſ-
ſie etiam probari ex auditu, dummodò Te-
ſtes ſint perſonæ graues, etiam in terminis
ad effectum ſucceſſionis, *Rot. dicta deciſion.*
112. *num.* 10.

23 Et in terminis pariter ſuccedendi, Fra-
ternitas, donèc contrarium ex aduerſo pro-
betur, doceri poterit per publicam vocem,
& famam; & per teſtes, qui deponant de
inuicem nominatione, & tractatu facto à
fratribus *vt optimè Rot. recent. part.* 9. *tom.*
1. *coram R. P. D. Bichio deciſ.* 77. *num.* 9.
& 10. ſubdit procedere, etiamſi alter ex
24 teſtibus ſit conſanguineus; quia magis eſt
idoneus ad probandam fraternitatem, &
Conſanguinitatem, *& numer.* 12. *& ſeqq.*
25 tangit alium punctum videndum ad propo-
ſitum à Lectore ſtudioſo.

26 Intellige ſupradicta procedere, ſi ad hu-
iuſmodi effectum emanauerit Patris, vel Matris,
aut fratris ſiue Affinis, vel Conſanguinei con-
feſſio; ſecus eſt, ſi ad alium, niſi; dum
27 agitur de filiatione, iuncta ſit filiatio cum
actu proportionabili, qualis eſt hæredis in-
ſtitutio: tunc enim plene dicitur de filiatio-
ne conſtare *Rot. poſt. Zacch. de Obligat.*
Cam. deciſ. 65. *numer.* 5. *& recent. part.* 7.
deciſ. 10. *num.* 2. *vſque ad* 7. *& deciſ.* 93.
num. 4. *& recent. part.* 8. *deciſ.* 98. *numer.*
20. *& deciſ.* 118. *num.* 12. *& deciſ.* 157.
num. 1. *&* 2.

28 Siquidem filiationis Confeſſio ſeu nomi-
natio facta incidenter, non principaliter pro-
pter ſe, ſed propter aliud, vel ocioſè, aut blan-
diendi gratia non probat *Barboſ. dicto capit.*
per tuas, num. 4. *in medio, & Rot. deciſion.*
409. *numero* 13. *recent. part.* 5. *tom.* 1.

29 Et de ſimili etiam Filij nominatione, vel
Fratris, quæ fiat nominatio ocioſè, ſine
blandiendi, honoris, & obſeruantiæ cau-
ſa, & non probet filiationem, & fraternita-
tem, latè ratiocinatur *Gratian. tom.* 1. *di-*
ſcept. forenſ. cap. 135. *à num.* 40. *vſque ad*
finem ibique num. 46. *verſ. quibus adde, in*
30 *verbo, Ideo refert, & declarat tex. in l.*
eum, qui probabilem, 19. *C. de Epiſcop. et*
Cleric. quem multum menti tenere debent
Clerici, & Sacerdotes.

31 Sed ſi talis nominatio, confeſſio, & tra-
ctatus non blandiendi cauſa, nec otioſè fa-
cta fuerit, ac emanauerit in actu, qui æquè
conuenire nequeat Extraneo, at ſolo filio,
ſiue fratri conueniat, aut dicta nominatio
ſit principaliter propter ſe, & non ad ali-
um finem: tunc filius, vel frater ex huiuſ-
modi nominatione conſtituitur in quaſi filia-
tionis poſſeſſione, vel reſpectiuè fraternita-
tis; proindè transferatur onus contrarium
probandi in Aduerſarium, vt bene exempli-
ficat *Menoch. de Arbitr. Iudic. lib.* 2. *centur.*
1. *caſ.* 89. *num.* 78. *& ſeqq. pluribus, Surd.*
de Aliment. tit. 1. *quæſtion.* 111. *n.* 8. 9. *&* 10.
et Gratian. dicta diſcept. 135. *num.* 50. *Pe-*
reg. de Fideicom. art. 43. *num.* 66. 68. *et ſeqq.*
et Barboſ. dicto cap. per tuas, num. 4. ibique
32 ſubdit, quod cum dicta nominatione ac-
cedentibus alijs indicijs plena efficiatur pro-
batio ſufficiens etiam in iudicio petitorio,
vt ſupra dixi cum *Gratian. in præcitata di-*
ſcept. 157. *à num.* 10. *vſque ad* 12. quam-
quam ſimpliciter abſque dictis indicijs, ſeu
adminicolis ſentiat *Surd. ibidem ſupra, num.*
8. *in fine*. Taliſque confeſſio ſi erit geminata,
variari non poterit in præiudicium illius, qui
fuit pro filio nominatus, *Rot. recent. part.*
10. *deciſ.* 309. *num.* 10. *et* 11. Et ratio-
nem reddit *Paul. de Caſtr. vol.* 1. *conſ.* 151
numer. 2. *in puncto*, quia iterata confeſſio,
etiamſi propter aliud tantum operatur, quan-
tum vnica emiſſio principaliter propter ſe.

34 Ceterùm etiamſi vera ſit concluſio, quòd
ex huiuſmodi nominatione principaliter fa-
cta propter ſe in actu filio apprimè congruo
& proportionabili ſoleat filius in quaſi fi-
liationis poſſeſſione conſtitui, itaut contra-
rium aſſenti incumbat onus probandi, *iuxta*
gloſ. in cap. lator, in verbo, probare legi-
timè extra, qui filij ſint legitim. et in l. Ne-
que profeſſio, in verbo, præiudicat, in fine,
C. de teſtam. cum alijs latè congeſtis *per*
Rot. recent. parte 9. *tom.* 1. *coram Cardinal.*
Corrado recolendæ memoriæ deciſ. 317. *num.*
16. *et ſeq. et num.* 25.

35 Hoc tamèn procedit in præiudicium ip-
ſius nominatis, & cauſam habentium ab il-
lo in bonis ipſius nominantis, & in his,
de quibus liberè diſponere poteſt: non
autem in illis bonis, quæ ex fideicommiſ-
ſo, inueſtitura, vel aliundè poſt illorum
mortem peruenire debent ad alios: vt putà

quandò agitur de præiudicio tertij, ve-
luti ſubſtituti, ſeu Inueſtiti in Empyhteo-
ſim, ac etiam Domini directi; quoniam
36 in his caſibus aliundè probanda eſt filiatio
cum qualitate legitimitatis, *Rot. dicta de-
ciſione. 105. numer. 9. eadem parte 9. tom 1.
& optimè* in dicta proximè citata *deciſi-
one. 317. num. 18. 20. 26. et 27.*
37 Præſertim in diciſorijs, vbi de Feliatio-
ne principaliter agitur, in quo caſu huiuſ-
modi quaſi filiationis poſſeſſio non ſufficit,
niſi alia concurrant, *dicta deciſ. 317. num. 19.*
Eſt igitur annotandum, quòd huiuſmodi
confeſſio emiſſa ad vnum effectum, releuat
etiam quoad alium, qui venit in conſequen-
tiam illius; præſertim dùm remanet admi-
niculata, ac in merum præiudicium confi-
tentis, *Rot. in dicta Romana Hæreditatis de
Gratianis, §. Minus obſtat, in verbo Con-
feſſio autem, et Rot. recent. parte 10. deci-
ſione 309. numer. 9. et ad huiuſmodi propoſi-
tum alios caſus recenſet Menoch. dicto caſ. 89.
num. 81. 82. & 83.*
38 At menti tenendum eſt, quòd ſi agatur
de probanda non ſolum filiatione, ſed le-
gitimitate filiationis, legitimitas ex mera
confeſſione, & enunciatiua Parentum non
probatur, vt eſt apertus tex. per hæc ver-
ba *in l. non nudis, 14. C. de probat. ibi —
Non nudis aſſeuerationibus, nec ementita pro-
feſſione, licèt vtrique conſentiant, ſed matri-
monio legitimo concepti, vel adoptione ſo-
lemni Filij ciuili iure Patri conſtituuntur —
Et concordat tex. in l. neque profeſſio, 5. C.
de Teſt. ibi — Neque profeſſio, neque aſſe-
ueratio Nuncupantium Filios, qui non ſunt,
veritati præiudicat — Et adhæret Gen. tract.
de Enunciat. Verb. lib. 2. quæſt. 27. numer.
primo & per totam, & optimè etiam Card.
Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 2. tit.
6. per totum, & præſertim numer. 9. verſ.
ſed aduertendum eſt, tom. 1. vbi eodem nu-
mer. 9. verſ. Hodie verò*; reddit rationem;
quia hodiè matrimonium ex verbis enun-
39 ciatiuis, & confeſſionibus non probatur in-
ter contrahentes, cum non pendeat ex libe-
ra eorum poteſtate, ſed non ſeruata Forma
*ſac. Concilij Triden. ſeſſ. 24. de reformat. Ma-
trim. cap. primo*, eſt ipſo iure nullum matri-
monium, & faciunt ea, quæ recenſet *Rot.
dicta deciſ. 105. & dicta deciſ. 317. à num. 16.
vſque ad finem.*
40 Bene tamèn verum eſt, quòd pro filia-
tione, & legitimitate maximam facit præ-
ſumptionem, ſi Titius in ſuo teſtamento in-
ſtituat Caium tanquam filium legitimum,
& naturalem, *Rot. deciſ. 406. numer. 5. &
deciſion. 434. num. 7. recent. parte. 1.*
41 Maximaque ſimilitèr inſurgit Filiationis
præſumptio ex quampluri̇mis enunciatiuis
diuerſorum inſtrumentorum, diuerſis tem-
poribus, & à diuerſis Notarijs rogatorum,
quanquam enunciatiuæ non ſint antiquæ, ita
vt centum annos attingant, plures tamen
ex illis ad ſaxaginta, & ſeptuaginta annos
aſcendant: immò ex multis Inſtrumentis
enunciantibus Caium eſſe filium Titij, ma-
42 xima Filiationis præſumptio reſultat, tan-
tuſque inſtrumentorum numerus, ſempè
viginti, filiationem prædictam enuncianti-
43 um, etiamſi non verſemur in antiquis,
veriſimilitudinem veritatis inducit; mini-
mèque credendum eſt toties fuiſſe Caium Ti-
tij filium enunciatum in diuerſis inſtrumen-
tis, & temporibus, & inter diuerſas Par-
44 tes, niſi veritas ſic ſe habere, *Rot. recent.
part. 1. deciſion. 176. numer. 1. vbi numer.
2.* ait præſertim procedere Parte ſcilicet Fi-
lio præſente.
45 Et hoc ſibi locum vendicat, etiamſi Fi-
lius in inſtrumentis non contraheret; cùm
nimis ſit graue, & contumelioſum, quem
paſſim conſentire, & in publicis Inſtrumen-
tis ſibi alium Filium, & reſpectiuè Pa-
trem, quam legitimum aſcribi; eò quià
verba Notarij ſemper videntur eſſe de aſſer-
tione Partium, ciſque nocent *Rot. dicta de-
ciſ. 176. numer. 3. & 4. cum. ſeqq.*: cum
Notarius ex ſuo capite, nil ſubſtantiale,
46 vel accidentale ſcribere poſſit in inſtrumento,
ſed omnia de voluntate, & mandato Par-
tium ſcripſiſſe præſumuntur, & qui contrari-
um dicit, durioribus probationibus afficitur,
*Menoch. præſumpt. 79. numer. 2. et 3. lib. 2.
Gen. eodem tract. dicto lib. 2. quæſt. 45. num.
31. pag. mihi 78. in 2. col. & Neguſ. in ſyl.*
47 *Reſponſ. quæſt. 288. numer. 5. et ſeqq.*; ſi-
quidèm nequit Notarius facere Inſtrumenta,
niſi de perceptis viſu, vel auditu, *Alex.
conſ. 198. num. 8. lib. 7.*
48 Et quòd Filius, ſeù Filia non tantùm
qualitatem Filiationis, ſed etiam legitimam
filiationem probare debeat, refert etiam
*Gratian. diſcept. forenſ. 744. numer. 15. et
ſeqq. tom. 4. & diſcept. 969. numer. 3. vſ-
que ad 6. tom. 5. vbi numer.* 5. ſubdit,
quòd volens vendicare bona tanquam Fili-
us oportet, vt probet ſe eſſe legitimum
49 deducendo matrimonium verum, ſeu præ-
ſumptum ex cohabitatione Parentum in
ſchemate matrimoniali, cum ſit fundamen-
tum ſuæ intentionis, & optimè etiam
idem *Gratian. deciſion. March. 89. num. 4.
& Rot. recent. parte 9. dicta deciſion. 105.
et deciſ. 317. numer. 18. et ſeqq.*
Vel ſecundum opinionem *dicti Barboſ. in
ſupracitato cap. Tranſmiſſæ numer. 2. poſt
medium*, tria erunt probanda pro legitimi-
tate Prolis; in primis, quòd ex Viro, &
Vxore in figura matrimonij ſit natus N. ſe-
cundò, quòd Pater N. filium nominauerit,
& agnouerit; tertiò, quòd communi vo-
ce ſignantèr Vicinorum N. pro filio D. Viri, &
E. Vxoris legitimo, & naturali exiſtimatus ſit.
Huiuſ-

50 Huiuſmodique probatio ſit ab. N. filio
facienda, ſi intendat agere ad hæreditatem
Patris etiam parte non opponete, quaſi
hoc ſit principium extrinſicum, ex quo ſua
actio oriatur *Gratian. dicta diſcept.* 135. *nu-
mer.* 40. *&.ſeq. & dicta deciſion.* 89. *num.*
13. *ibique*, & ferè per totum diſcurſum di-
ctæ deciſionis loquitur etiam de eo, qui ve-
51 lit ſuccedere tanquam Agnatus, qui te-
netur pariter probare qualitatem legitimæ
Agnationis, niſi ſit vt ſuprà per confeſſio-
nem, & tractatus conſtitutus in quaſi poſ-
ſeſſione dictæ legitimitatis, vt benè ex
emplificat *Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 754.
num. 49. *et* 50. *tom.* 4.

52 Infertur igitur primò, quòd dum ver-
ſamur in antiquis, etiamſi matrimonium,
non appareat annotatum in libro Parochi
iuxta formam *Concil. Trident. eadem ſeſſ.* 24.
cap. 1. probabitur tamèn ex fide Parochi.
Nam ex præteritione huiuſmodi annotatio-
nis non præiudicatur Parti, cui per ſpati-
um tot annorum fuit facta fides de matri-
monio: cum probatio, quæ fit ex libro,
non tollat aliam probationem reſultantem
ex fide eiuſdem Parochi, *vt latè Rot. co-
ram R. P. D. Albergato in Reatina Caſtro-
rum Lunæ* 31. *Ianuarij* 1656. §. *Et licèt
in libro*.

53 Minimequè ob huiuſmodi Parochi incuri-
am, etiamſi non ſimus in antiquis, ali-
quod Partibus reſultar præiudicium, quin
ipſæ Partes prohibeantur alijs documen-
tis Matrimonium iuſtificare, vel Teſtium
54 depoſitionibus probare, *Rot. coram R. P.
D. Albergato in cauſa Tullen. Matrimonij* 15.
Ianuarij, 1653. §. *Nec vrget, erga me-
dium*.

Peccat autèm mortalitèr animarum Cura-
tus non ſeruans præcepta Concilij in cu-
ſtodiendo librum, *Rot. coram eodem Alber-
gato in præcitato* §. *Nec vrget*; licet, vt
dixi talis negligentia redundare non debe-
at in alterius præiudicium: exemplo No-
55 tarij, qui poſt factam fidem de inſtrumen-
to per eum rogato, non præiudicat Parti-
bus, ſi non cuſtodiat Prothocollum, *vt late
Gratian. diſcept. forenſ.* 653. *num.* 60 *vſque
ad* 66. *tom.* 4. Idemque dicendum de inſtru-
mento exſtracto in publicam formam à No-
56 tario rogato, quod etiamſi non fuerit
regiſtratum in Prothocollo, probet loco
originalis: imò etiamſi Pronhocollum non
inueniatur; ob eandem rationem ne Partibus
57 negligentia Notarij præiudicet *Gratian. di-
ſcept. forenſ.* 877. *num.* 25. *tom.* 5. *Ioan:
Franc. Andreol. controuerſ.* 6. *num.* 2. *Otthob.
deciſ.* 251. *num.* 52. *et ſeqq.*

58 Et quando de Matrimonio alitèr vt ſu-
pra non conſtat, vt Proles legitima præſu-
matur, requiritur cohabitatio ſaltèm decen-
nalis in ſtatu Coniugali. Cæterùm ſi agatur
de obſeruantia ad effectum probandi iuſtifi-
cationem Diſpenſationis, non requiritur præci-
ſè tempus decem annorum in figura Matri-
monij, cum etiam poſt matrimonium du-
ret effectus legitimitatis filiorum, & tempus
ante mortem Coniugum coniugatur cum
tempore ſucceſſorum *tex. in cap. illud, vbi
Abb. num.* 7. *de præſumpt. Rot. deciſ.* 406.
numer. 4. *coram bon. m. R. P. D. Vbaldo, re-
cent. par.* 1.

60 At ſtante curſu triginta annorum præſu-
mendum eſt matrimonium fuiſſe legitimè
contractum cum omnibus de iure requiſi-
tis, *Rot. dicta deciſ.* 406. *num.* 3.

61 Infertur ſecundò pro Filiorum legitimi-
tate ſufficientem reſultare probationem, ſi
coniunctim iuſtificetur cohabitatio Maris, &
Fœminæ, publica reputatio eorum vt Co-
niugatorum, & Baptiſmus Filiorum orto-
rum ex eis tanquam Iugalibus, ac eorun-
dem in actibus iudicialibus nominatio vt
Coniugum, *Rot. deciſ.* 390. *num.* 4. *recent.
part.* 2.

Sed licèt prædicta requiſita concurrant,
nec non etiam diſpoſitio *l. Miles*, §. *Qui-
dem, verſ. Defuncto, ff. ad l. Iul. de Adul-
ter:*, ſcilicèr, quod potiùs præſumatur na-
tus filius Mariti, quàm Adulteri, & ſic le-
gitimus, & naturalis, *et notat etiam mul-
tos congerendo D. D. Barboſ. in dicto cap.
Per tuas, num.* 3. *de probat, & eadem
part.* 8. *tom.* 1. *præcitata deciſion.* 105. *num.*
2. *& Rot. recent parte* 12. *deciſ.* 8. *num* 27.
& ſeqq. & deciſione 134.

63 Attamèn dum dicta præſumptio non ſit
fundata in matrimonio, at in Coniugum coha-
bitatione, vel ſaltem in acceſſu mariti ad
Vxorem conceptionis tempore, vel ſi aliàs
dicto marito patebat acceſſus omni tempore,
Menoch. lib. 6. *dicta præſumpt.* 53. *num.* 19.
Surd. conſ. primo num. 57. *Maſcard. de probat.
Concluſ.* 788. *num.* 11. *Petr. de Fideicom-
miſſ. quæſt.* 11. *numer.* 401. *ad medium verſ.
ſecus ſi probaretur*, & latè fuit reſolutum
*in dicta Auenionen. Alimentorum coram Cor-
rado*, §. *Neque prædictis, &* §. *Nam qua-
tenus, cum* §. *ſeq. & coram bon. m. R. P.
D. Dunozetto in Romana Alimentorum de
Rogerijs, Mercurij prima februarij*, 1640.
§. *quia vltra, & fuit confirmata coram eo-
dem, Lunæ* 31. *Ianuarij*, 1656. itaut alijs ne-
quaquam acceſſus pateret, *Rot. coram dicto
Dunozetto in Romana Fideicommiſſi de Griſo-
nibus, Mercurij* 10. *Maij* 1656. §. *Qualitas*.

64 Cæteris autem vrgentioribus, & validiori-
bus coniecturis, præſumptionibus in contra-
rium exiſtentibus probanda erit cohabitatio,
vel acceſſus Mariti ſaltèm tempore concep-
tionis Filij, aliàs præſumptio, & coniectura
d. l. Miles confunditur per ſupradictas con-
trarias coniecturas, *tex. in dicto cap. Per
tuas, de Probat. Surd. dicto conſ. prim. num.* 54.
verſ.

verſ. Et non obſtat, & num. 61. circa finem, verſic. Nam vt præſumptio, & conſ. 571. numer. 31. Alex. conſ. 88. num. 14. verſic. Preterea, vol. 7. cum alijs per Rot. in dicta deciſ. 409. à num. 15. vſque ad 29. recent. part. 5. Add. ad Buratt. deciſ. 725. numer. 21. & ſeqq. & Merlin. deciſion. 488. num. 23. & ſeqq.

65 Immò tunc ſola potentia acceſſus Mariti ad Vxorem, non ſufficit, niſi etiam concurrat probatio huiuſmodi ſubſecuti acceſſus Rot. poſt 2. vol. conſ. crimin. Farinacc. deciſ. 37. num. 4. cum ibi concordantibus, & faciunt etiam ea, quæ recenſet Ricc. collect. 3881. verſic. limita quando cum ſeqq. part. 8.

66 Acceſſus autem Viri quando excludatur, & includatur alterius, vide gloſ. in capit. Michael, 13. in verbo, conſtiterit de Filijs Præſbiter., Doc. in capit. Per tuas, numer. 1. & 2. de probat. Pariſ. conſ. 10. num. 33. & 34. lib. 2. Farinac. conſ. crimin. 314. numer. 14. vol. 2. & Rot. poſt eundem deciſ. 332. num. 3. Et è contra quando includatur Viri, & excludatur alterius, Rot. in dicta Romana Alimentorum de Rogerijs, Lunæ 31. Ianuarij, 1656. per totam, & Ricc. dicta collect. 3881.

67 Beneuerùm eſt quod ij Filij per ſubſequens matrimonium legitimantur, quos conſtat ex ipſo Viro fuiſſe progenitos, cum quo Mulier Matrimonium deindè contraxit: non autem alij, quorum incertus eſt Pater; nàm ij per ſubſequens matrimonium legitimari non poſſunt, Rot. recent. part. 9. tom. prim. dicta deciſ. 317. num. 23. & 24.

68 Erit alterius acceſſus omninò excluſus, & Mariti penitus incluſus, ſi qualitas Filiationis legitimæ, & naturalis probetur per Teſtes formiter examinatos, qui apertè deponant C. eſſe Filium ex B. & T. Coniugibus conſtante matrimonio ſuſceptum: qui Teſtes deponentes de nominatione, tractatu, & publica reputatione, & fama dictam legitimam filiationem ſufficienter probant: concurrentibus præſertim partitis formiter extractis à Parocho ex libris Matrimonij, & Baptiſmatorum, è quibus appareat matrimonium inter B, & T. contractum præceſſiſſe per vndecim menſes natiuitatem dicti C. eorum Filij, quæ partitæ iunctis vt ſupra probandis à Teſtibus legitimam conſtituunt filiationem, vt magiſtraliter docet Rot. coram R. P. D. Dunozetto deciſ. 93. num. 2. & 3. recent. part. 7. Et ad propoſitum de Partuum tempore videri poſſunt, ea quæ ſcripſit Menoch. de Arbitr. Iudic. caſ. 89. per totum, lib. 2. cent. 1. Mantic. de coniect. lib. 11. tit. 6. num. 10. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 418.

69 Quid autèm eſt, quandò ex inceſtuoſo coitu nata ſit Proles? an ex diſpenſatione Summi Pontificis matrimonium ſubſequatur reddat prolem legitimam, & ad ſuccedendum habilitet? Vide quæ latiſſimè ratiocinatur, Sanch. de Matrim. lib. 8. tit. de diſpenſation. diſput. 34. à num. 43. vſque ad finem, tom. 3. in 2. Rot. deciſ. 166. recent. parte 1. & magiſtralitèr Rot. deciſ. 687. per totam, recent. part. 2. & in eadem cauſa dixit etiam Rot. poſt Merlin. de legitim. deciſ. 42. per totam.

70 Quid pariter firmandum eſt (circumſcripta natiuitate Filij ex inceſtuoſo coitu cum dicta Pontificis diſpenſatione) ſi agatur de ſubſtitutione facta Filijs Hæredis inſtituti tanquam ex vero, & legitimo matrimonio verè, & non fictè procreandis, & non per ſubſequens matrimonium, vel ex indulto, alioque modo legitimis effectis, ſed verè à principio ex corpore dicti hæredis inſtituti legitimè generandis? Erit forſàn admittendus Filius dicti inſtituti vt ſupra vocatus, excluſo B. eidem Filio ſubſtituto, ſi dictus filius eſſet natus conſtante matrimonio, at non conceptus?

Et Rot. recent. part. 9. tom. 1. eadem deciſ. 105. per totam concludit, admittendum eſſe B. ad fideicommiſſum inſtituti, Filio excluſo: & eſt ratio, quia Teſtator vt ſupra loquendo voluit, quòd Filij ſint legitimi, non dum tempore natiuitatis, ſed etiam conceptionis: cum principium generationis ſit in conceptione: eo maximè, quia verbum (generandis) directum ad Patrem referri non poſſit ad tempus poſt conceptionem, vt ex dicta deciſ. 105. à numer. 22. vſque ad 25.

71 Et quanquàm vt ſupra dixerim per meram Parentum confeſſionem contra tertium, qui confeſſioni, & tractatui non conſenſit, filiatio minimè probetur. Nihilominus cum reſpectu Patris ſit fere Filiatio impoſſibilis,
72 & admòdum difficilis, l. Lucius, 82. & ibi etiam gloſ. in verbo, Teſtamentum, ff. de
73 condit. & demoſtrat. & ex parte eiuſdem Patris nequeat directè, & præciſè probari: ideò ad eam probandam præſumptiones ſimul iunctæ, & coaceruatæ ſufficiunt tam con-
74 tra ipſum Patrem, quàm etiam contra tertium, Bart. in l. 1. numer. 1. & 2. & 3. C. quor. bonor. Surd. conſ. 1. à num. 38. vſque ad 43. Add. ad Buratt. deciſ. 725. numer. 16. Rot. deciſ. 278. numer. 2. diuerſ. parte 1. Merlin. deciſ. 797. num. 1. tom. 2. Rot. deciſ. 430. recent. parte 5. tom. 2. & deciſ. 314. num. 1. & 2. ac 18. recent. parte 6. & in Bononien. ſpolij, 16. Martij 1648. §. Quod vero, Coram Car. Corrado, & latè firmantur in dicta Romana Hæreditatis de Gratianis, & in dicta deciſion. 430. & Rot. recent. part. 10. dicta deciſion. 309. num. 1. & ſeqq. & prius parte 8. deciſion. 262. numero 1. & 2.

75 Immò ad huiuſmodi effectum admittuntur Teſtes aliàs inhabiles, & exceptiones

patientes,

Digitized by Google

patientes, *dicta deciſ. 262. num. 5.*
76 Et vltra cæteras per dictas deciſ. & cum
infra ſcriptis concordantes relatas coniectu-
ras, & præſumptiones: erunt fides Baptiſma-
tis, ſcilicet quod Petrus fuerit ſacro Baptiſ-
matis fonte ablutus tanquàm filius Antonij,
& Catherinæ, aſſertio, ac nominatio, &
tractatus, Parentum cum alimentorum præ-
ſtatione, ac inſtitutio in Hæredem, nec non
communis reputatio, & fama peculiaritèr
apud Vicinos, vel etiam admiſſio in præ-
ſentando Iuſpatronatum familiæ, vel reno-
uatio Emphyteuſiis ſuis maioribus conceſſæ in
eius perſonam: ex quibus præſumptionibus,
77 & coniecturis vrgentibus, & efficacibus ſi-
mul iunctis concludens, & plena probatio
contra quoſcumque reſultat ad quoſuis ef-
fectus etiam in decioriis, & eo magis in Iu-
dicio poſſeſſorio, & ad effectum ſucceſſio-
78 nis etiam in vim *l. fin. C. de edict. D. Hadr.
toll.* in quo caſu admittuntur etiam leuiores
probationes, *vt egregie Rot. coram Card. Ut-
thobono deciſ. 251. a num. 1. vſque ad 20. &
in dicta Reatina Caſtrorum, coram Alberga-
to, §. legitimitas verò, & Rot. coram R. P.
D. Arguelles, in Romana Fideicommiſſi, Lu-
na 8. Iunij 1648. §. de filiatione & Rot. recent.
part. 5. tom. 2. deciſ. 511. & dicta deciſ. 314.
& Rot. recent. part. 9. tom. 2. deciſ. 365. num.
37. cum ſeq. & deciſ. 391. num. 30.*
79 Efficaces autèm, & vrgentes ſimul iun-
ctæ eſſe debent præſumptiones, & coniectu-
ræ, ſi principalitèr de filiatione agitur,
ſcilicèt de ſuccedendo cum alio ad hæredi-
tatem Parentum tanquam Filius, vel de hæ-
reditate alterius vti ſanguine coniunctus ex
perſona Parentum, *vt in dicta Romana
Hæreditatis de Gratianis, in dicta deciſion.
430. & præcitata deciſ. 167. numero primo.
recent. parte 8.*
80 Secùs, ſi incidenter agitur, vtputà de
conſecutione dotis, vel alimentorum, quia
tunc leuiores admittuntur probationes, *Rot.
deciſ. 444. num. 9. coram Pirouano, recent.
parte 1. & recent. parte 9. tom. 2. deciſion.
426. num. 16.* nempè ſtatur fidei baptiſma-
tis iuncto adminiculo, *vt cenſuit Rot. in
Regien. Prioratus 29. Aprilis 1592. coram
Mellino, & Canaler. deciſ. 128. num. 2. &
Pen. deciſion. 667. numero 6. & deciſion. 674.
numero 5.*
81 Contrarium vero iudicandum eſt, ſi prin-
cipalitèr in petitorio ad effectum decidendi
litem agatur de conſecutione alimentorum,
vel dotis, non contra Patrem, ſed contrà
Patris hæredes, *Rot. dicta deciſ. 167. num.
2. & ſeqq.* Vel aduerſus Tertium bonorum
fideicommiſſo ſubiectorum poſſeſſorem: tunc
exactæ, & vrgentiores requiruntur proba-
tiones, *vt in dicta deciſion. 314. num. 19.
& 20. & num. 25. & ſeq. recent. parte 6.*
82 Verùm ſi pendente iudicio principali ad
inſtantiam Filij naturalis pro adipiſcenda
ſcilicèt poſſeſſione bonorum hæreditariorum
Patris naturalis in parte ſaltèm ſibi de iu-
re debita, eodem iudicio pendente, natu-
ralis Filius petat alimentari; tùnc ad obtinen-
dum alimenta incidentèr, ac prouiſionaliter nō
plena filiationis probatio, ſed ſummaria adhi-
betur cognitio, & leuiores probationes admi-
tuntur tam contra Patris naturalis hæredes
quàm contra tertium bonorum Patris poſ-
ſeſſorem, *Rot. recent. par. prima deciſ. 444.
in fine, & optimè multis adductis D. D. &
deciſionibus firmauit Rot. in dicta Auenionens.
Alimentorum Lunæ 28. Ianuarij 1647. coràm
B. M. Card. Corrado §. præterea cenſuerunt.
in medio*; & eſt ratio, quia Pater natura-
83 les Filios tenetur ſaltèm alere prò exone-
neratione ſuæ conſcientiæ *dicta deciſ. 167.
num. 23.* & ad propoſitum concludit *Rota
in dicta Romana Alimentorum de Rogerijs Mercu-
rij prima Februarij 1640. §. adhuc admiſſa.*
Plena autèm dictæ Filiationis requiritur
cognitio, ſi principaliter &c. Alimenta à Fi-
lio naturali petantur contra poſſeſſorem bo-
norum fideicommiſſariorum *vt latè Merlin.
deciſ. 658. n. 18. & ſeqq. tom. 2.* vel petatur à Fi-
lia naturali de bonis fideicommiſſi dotari
*vt paritèr in eadem deciſ. 658. num. 23. &
24.* idemque dicendum, ſi principaliter con-
tra Patris naturalis hæredes, aut contra
tertium bonorum paternorum poſſeſſorem
*Rota in dicta Auenionen. Alimentorum eodem
§. præterea cum ſeqq.*
84 Aut naturalis Filius prò eiſdem alimentis
adipiſcendis iudicium dirigat aduersùs Auum
Paternum, ſiuè Auiam Paternam incidenter,
vel principalitèr quia etiam in hoc caſu prò
85 parte naturalis filij plenè & concludentèr
filiatio naturalis probanda eſt *Rota in dicta
Romana Alimentorum de Rogerijs ferè per to-
tum diſcurſum*; idemque firmandum ſi aduer-
ſus Auum Paternum à Filia naturali aga-
tur prò dote *Merlin. in eadem deciſ. 658.
numero 23. & 24.* Et aſſignatur ratio, quia
in ſubſidium tantùm Auus, vel Auia pater-
na naturali Filio alimenta ſubminiſtrare, &
Filiæ naturali dotem conſtituere de iure te-
nentur, & conſequentèr plena Filiationis exi-
gitur cognitio: ſicuti etiam idem dicimus,
ſi agatur de auferendo hæreditatem alteri
acquiſitam *Gratian. dicta diſcept. 562. num.
76. & dicta deciſ. 314. numero 20. & 26.*
86 Supra vidimus, quòd confeſſio, nomina-
tio, tractatus, & reputatio Parentum erga
Filios, vtputà de filijs legitimis, & na-
turalibus ſufficiunt quoad ipſorum Paren-
tum præiudicium ad conſtituendum illos in
quaſi legitimitatis poſſeſſione, cum iſtæ ſint
coniecturæ, & præſumptiones efficaces, &
à lege approbatæ, quando eſt ſola contentio
legitimitatis ad probandum matrimonium
87 præſumptum, quòd nihil differt à vero
quoad

Digitized by Google

quoad effectum probandi legitimitatem ;
nam pro legitimanda Prole ſufficit colorata
opinio, ex quaſi poſſeſſione maritali, *Gra-
tian. diſcept. forenſ.* 754. *numer.* 49. *tom.* 4.
88 *vbi num.* 50. *ſubdit*, quod ſi Pater nomi-
nat Filium, eumque in teſtamento inſtituit
89 dicitur ipſum reddidiſſe legitimum: cum
indè ſumatur præſumptio iuris, & de iure,
90 quod ipſe contraxerit matrimonium cum
Matre eiuſdem Filij.
91 At non ſufficit, ſi Teſtator in teſtamen-
to inſtituat R. tanquàm filium legitimatum,
cum hæc legitimatio ab eius voluntate non
pendeat, & conſequenter non ſtatur eius
dicto contra hæredes ab inteſtato Succeſſu-
ros; quia aſſerenti, & confitenti non cre-
ditur in his, quæ non dependent ab eius
libera voluntate, præſertim quandò ſine eo,
quod aſſeritur, actus valere nequit, *Caſ.
Argel. tract. de acq. poſſeſſ. quaſtion.* 3. *art.*
92 10. *num.* 503. 504. *& ſeqq. & num.* 517.
cum ſeq. Niſi aliundè de legitimatione ap-
pareat, vel niſi B. vti Filius legitimatus
eſſet inſtitutus in re ſingulari, ſacto iam
Hærede vniuerſali; quia tunc vniuerſalis hæ-
res inſtitutus tenetur ſtare aſſertioni ſactæ
à Defuncto Teſtatore *Argel. ibidem ſupra*,
num. 506. *&* 594.
93 Minuſue ſufficiet, ſi Pater confiteatur
Filium eſſe naturalem: cum huiuſmodi con-
feſſio non probet illum eſſe talem, ſed po-
tius ex iſta Patris denominatione deſumitur
contrarium argumentum, Filium ſcilicèt eſſe
Spurium: præſertim ſi Pater Filium inſtitu-
erit tanquam naturalem. In hoc enim caſu
non ſtatur Patris aſſertioni, ſed qualitas hu-
iuſmodi debet probari per Inſtitutum, *Me-
noch. præſumpt.* 54. *num.* 7. *lib.* 6. *Merlin.
de legitim. lib.* 1. *tit.* 2. *quæſt.* 5. *num.* 43.
*quos vnà cum multis alijs D. D. allegat.
Hector Capycius Latro deciſ. Neapul.* 16. *à
num.* 18. *vſque ad* 20. Ratio eſt, quia cum
Pater vocauerit Filium naturalem, tunc lex
dicitur certa de illegitimitate, & illa qua-
litas naturalitatis non præſumitur, niſi pro-
betur, *Gratian. dicta diſcept.* 754. *num.* 53.
*quanquàm idem Gratian. diſcept. forenſ. prædi-
cta* 135. *num.* 50. *in princ.* contrarium te-
nuiſſe videatur, eidemque contrarię opinio-
ni etiam inhęreat *Surd. de Aliment. tit.* 1.
quæſt. 10. *num.* 36 qui reprobatur ab eodem
Capyc. Latro, ibidem ſupra, per potentiſſi-
mam rationem ibi per eundem adductam.
94 Ceterum cum naturalis Filiatio etiam con-
tra Tertium præſumptionibus & coacervatis
vrgentibus coniecturis probetur, *Rot. apud
Cardinal. Mellin. deciſ.* 260. *num.* 3. *& di-
cta deciſione* 314. *numer.* 2. *& numer.* 18.
et ſeq.
95 Primò igitur pro coniectura, & admini-
culo admitti poteſt, quandò Pater natum
infantem ad ſacrum Baptiſmatis fontem

tranſmiſit, conducendoque etiam Patrinos aſtitit Sacramento, nomineque proprio baptizare fecit, alioſue actus Paternos geſſit erga eundem infantem tanquàm proprium Filium, *cap. Quæris, de Conſacrat. diſtinct.* 4. *Nat. conſ.* 434. *numer.* 10. *et ſeqq. Gratian. diſcept. forenſ.* 562. *num.* 67. *et ſeqq. tom.* 3. *Merlin. deciſ.* 797. *num.* 4. *et late Rot. deciſ.* 409. *num.* 5. *et ſeqq. recent. par.* 5. *tom.* 1.

Secundò, ſi ſucceſſiuè curauerit nutriri, Nutricique Puerum Pater conſignauerit, ſalarium ſoluerit, & inſuper etiam alimenta Puero vſque ad ſeptimum annum, omneſquè impenſas ad educationem ſolitas, & neceſſarias liberali paterno affectu ſubminiſtrauerit, *Bald. in cap. per tuas, numer.* 5. *de probat. Pariſ. Conſ.* 10. *num.* 61. *lib.* 2. *Surd. conſ.* 1. *num.* 46. *Gratian. vbi ſupra proxime, numer.* 70 *Rot. dicta deciſion.* 114. *num.* 7.

Tertiò, quòd vtique Parentes ſemper tractauerint B. tanquam eorum filium *Pariſ. dicto conſ.* 10. *num.* 44. *et ſeqq Gozzad. conſ.* 31. *num.* 21. *et* 52. *Rot. deciſ.* 347. *numer.* 2. *recent. part.* 1. *et in Bononien. Fideicommiſſi*, 24. *Martij* 1642. §. *deponunt inquam, coram b. m. R. P. D. Bichio.*

Quartò, quòd vice verſa B. Filius ſemper R. Patrem, & V. Matrem nominauerit, recognouerit & pro talibus reputauerit, *Pariſ. dicto conſ.* 10. *num.* 51. *et Rot. in Bononienſ. Fideicommiſſi de Bologninis* 29. *februarij*, 1644. §. *Et quod Maximilianus, coram Reuerendiſſ. Domino Carillo.*

Quintò, quòd communitèr, & palam ab alijs ſemper reputatus, tractatus, & nominatus fuit filius dicti R. patris & dictæ V. Matris, *Bart. in l. de ætate num.* 7. *verſ. ſed ſi haberi, ff. de Minor. Odd. de Reſtitut. in integr. quæſt.* 37. *art.* 4. *num.* 48. *et ſeqq. Menoch. dicta præſumpt.* 53. *n.* 43. *Rot. dicta deciſ.* 314. *num.* 3. *et* 9. *et in Romana Fideicommiſſi de Zollis* 5. *Maij* 1638. §. *ſuper Deſcendentia coram clar. memor. Card. Veroſpio.*

Sextò, ſi R. Pater de B. ſuo Filio legimationem obtinuit, ex quo actu vehemens filiationis argumentum oriri tradit *Bald. in leg. non epiſtolis, C. de Probat. Surd. dicto conſ.* 1. *num.* 49. *&* 53. *Pariſ. dicto conſ.* 10. *numer.* 67. *lib.* 2. *Gratian. dicta diſcept.* 562. *num.* 71. *Rot deciſ.* 409. *num.* 8. *recentior. part.* 5.

Septimò, ſi deindè eandem legitimationem ſic obtentam R. Pater confirmauerit in teſtamento, & quatenus non eſſet ſufficiens aliam validiorem procurari iuſſerit, & ſpecialem Procuratorem ad hunc effectum deputauit, & etiam aliquid pro alimentis legauit; qui actus non niſi erga veros filios exerceri ſoliti concludentiſſime Filiationem probant,

probant, *Surd. dicto conſ. primo, num.* 53. *Rot. dicta deciſ.* 409. *num.* 10. *dicta part.* 5. *vbi num.* 13. ſubdit id magis procedere, quandò Teſtator non perſunctoriè, & animo blandiendi, ſed ex propoſito, & feriò filiationem ſæpè pronunciauit, ac inſuper factis confirmauit, *Iaſ. conſ.* 102. *col.* 2. *verſ. Confirmatur, lib.* 4.

Ottauò, ſi B. Filius in forma, & effigie maximè aſſimilatur Patri, *Merlin. deciſione* 658. *num.* 10. *& ſeqq. Barboſ. in dicto cap. Per Tuas, num.* 3. *poſt. medium, Menoch. dicta præſumpt.* 53. *num.* 45. *& ſeqq. declarat, & Rot. dicta deciſ.* 314. *numer.* 10. *& ſeqq. & dicta deciſ.* 167. *num.* 13. Et hanc coniecturam indubitanter teneo, ſi Fœmina fuerit carnaliter cognita tam à Iuuene, quàm à ſene: quia potius è Iuuene, quàm è ſene, peculiariter ſuadentibus coniecturis, edidiſſe præſumitur, nec agnitio partus à ſene facta ſuffragatur, dum iudicium vertit in petitorio Filiationis, *Rot. recent. part* 13. *deciſ.* 447. *per totam.*

Quas ſingulas præſumptiones, & coniecturas, aliaſque reſpectiuè ponderat *Rot. coram recolen. mem. Merlino deciſ.* 244. *num.* 1. 2. *et* 3. *et deciſ.* 389. *num.* 33. *et deciſ.* 488. *fere per totam et deciſ.* 658. *num.* 2. *et* 3. et 6. *cum duobus ſeqq. coram Cardinal. Millino, dicta deciſ.* 270. *num.* 4. *et ſeqq. et dicta deciſ.* 262. *num.* 2. *et ſeqq. dicta part.* 8. & latè videri etiam poſſunt ea, quæ recenſet *dicta Romana Hæreditatis de Gratianis, coram Royas, et recent. part.* 10. *deciſ. prædicta* 309. *num.* 2. *et ſeqq. et in eadem cauſa Romana de Gratianis coram R. P. D. Cerro Sacræ Rotæ Decano, et poſtmodum S. R. E. Card. digniſſimo.*

96 An autèm de prædictis coniecturis, & præſumptionibus duæ tantùm ſimùl colligatæ ſufficiant ad probandam filiationem prædictam, vide *gloſ. in l.* 2. *§. primo, verbo, legitimis, ff. de excuſat. Tutor. latè Menoch. de Arbitr. Iudic. caſ.* 89. *num.* 66. *& ſeqq. et Surd. dicto conſ.* 1. *num.* 54. *et dicta deciſ.* 167. *ferè per totam, et dicta deciſ.* 409. *et benè Merlin. eadem deciſ.* 488. *num.* 20. *et dicta deciſ.* 314. *num.* 19. 25. *et* 16.

97 Menti denique tenendum eſt, quòd dictæ coniecturæ, & præſumptiones deſumptæ ex tranſmiſſione ad baptiſmum, ex lactatione, ex educatione, & ſimiles, cum Pietatis actum etiam concernant; quæ pietas filiationis præſumptionem excludit; ad effectum igitur per eaſdem inducendi naturalem filiationem concludentèr per Teſtes erit probandum fuiſſe factas non ſimpliciter de puero, ſed tanquàm de filio, *vt benè docet Gratian. eadem diſcept. forenſ.* 562. *à num.* 1. *vſque ad* 6. *et num.* 74. *et ſeqq. ibique num.* 59. *vſque ad* 64. *refert*, quòd coniecturæ erunt releua-
98 ntes, ſi probetur retentio Matris Domi ipſius Viri ad præfati Viri panem, & vinum, ex qua poſteà ſit natus filius; cum ex hac retentione præſumatur, quod proles ſit illius, qui Mulierem retinebat; dummodo Teſtes probent, non ſolùm quòd alij non acceſſerint ad dictam Mulierem ſic Domi retentam, ſed etiam, quòd alij non potuiſſent venire, quin ipſi vidiſſent; tunc probaretur negatiua coniuncta cum affirmatiua: itaùt nequè deindè eſſet credendum, ſi ex aduerſo probaretur affirmatiua, quod alij ſcilicet acceſſerint ad eandem Mulierem, & quòd illa publicè, & palam cum omnibus conuerſabatur; quia in hoc caſu magis eſt credendum duobus teſtibus affirmantibus, quàm mille negantibus.

99 Secùs autem eſt, vbi contra Agnitionem & tractatum adſunt præſumptiones validiores, & in iure approbatæ, vtputà ſi eſſet Mulier vulgo expoſita: tùnc enim non ſufficit Agnitio, & quaſi poſſeſſio filiationis, ſed exigitur probatio magis certa, & concludens. Siquidèm dum D. D. loquun-
100 tur per educationem, tractatum, & agnitionem probari Filiationem, intelligendi ſunt vel de filijs natis in figura matrimonij, vel vbi Agnitio nitida eſt, nec offuſcatur contrarijs præſumptionibus, *ita Gratian. dicta diſcept.* 562. *num.* 3. 14. *et ſeqq. et optimè Rot. coram R. P. D. Veroſpio in dicta Romana prætenſæ Filiationis, Veneris* 22. *Iunij* 1657. *poſt princ. et cum duobus §. §. ſeqq. et egregiè in §. Nec obſtat, ibique §. Fortius*, ſubdit, quòd, dum aduerſus Filiationem militent dictæ contrariæ præſumptiones Agnitio, & tractatus præſumitur originem habuiſſe ex falſa, & erronea credulitate, nempè quòd Agnitus in Filium reuèra eſſet Filius ipſius, & conſequentèr huiuſmodi agnitio, & tractatus contra iuris præſumptionem non erit attendendus; falſaque confeſſio circa filiationem etiam ſcientèr facta veritati non præiudicabit; ſicuti etiam inſtitutio in hæredem erit nulla, tanquàm facta ſub falſo ſuppoſito, & errore. De diuerſa Filiorum ſpecie, vltra prædictas, vide ea, quæ latè congeſſit *Marcell. Vulp. Prax. Iudic. For. Ecleſ. cap.* 47. *num.* 1. *cum ſeqq.*

Et ad effectum obtinendi immiſſionem ad bona fideicommiſſaria, vide ea, quæ latiſſimè ſcripſit *R. P. D. Marcel. Senarol. in Voto impreſſo recent. parte* 14. *in ordine deciſion.* 535.

R SVM-

SVMMARIVM.

1 *Subſcribens confitetur omnia ſcripta.*
2 *Subſcriptio Tutoris, ſeu Tutricis licèt gerat vices confeſſionis voluntariæ Pupillo non præiudicat niſi ſit adminiculata.*
3 *Subſcriptio extorta per deceptionem, aut dolum nullam inducit præiudicialem confeſſionem.*
4 *Subſcribens non fatetur, nec approbat ſubſcripta, quando doceat ignoraſſe ſubſcripta.*
5 *Etiamſi fiat ſubſcriptio cum iuramento.*
6 *Subſcribens folium album non fatetur.*
7 *Subſcribens ſi potuerit præiudicare, vel ſcire ſubſcripta, ſibi præiudicat.*

Subſcribens quando ſcripta fateri dicatur, vel ne.

QVAESTIO VIII.

1 RECeptiſſima eſt in iure opinio, quod ſubſcriptio contra ſubſcribentem inducit confeſſionem, & approbationem eorum omnium, quæ ſupra ſcripta ſunt, *l. ſicùt 8. §. Non videtur, ff. quib. mod. pign. vel hypoth. ſoluat. D. D. in l. Emptor §. lucius, ff. de pact. Rot. deciſ. 21. num. 8. recent. parte 4. tom. 1. et deciſ. 155. num. 6. et 186. num. 1. et. 282. num. 26. et 302. num. 6. recent. part. 5. tom. 1. Rot. deciſ. 159. num. 11. recent. parte. 6. et benè Rot. deciſ. 187. num. 5. recent. part. 7. Seraph. deciſ. 973. num. 1. et Rot. coram. R. P. D. Veroſpio in Cauſa Romana Crediti Dotalis, Veneris 13 Martij, 1645. §. Ad huius etiam, et Ric. Deciſ. Cur. Archiep. Neapol. 172. parte 2.*

2 Vndè licet Tutor, ſeu Tutrix ſubſcribens approbare cenſeatur omnia ſubſcripta, & hæc ſubſcriptio vim habeat confeſſionis voluntariæ, quæ regulariter facta à Tutore, ſeu Tutrice Pupillis præiudicare non ſoleat: tunc præiudicabit, dum plura concurrant adminicula, quibus fulcitur confeſſio, *Rot. in dicta Romana Crediti Dotalis, in eodem §. Ad huius etiam, per totum, cum ſeq. §.*

3 Limita primò, quandò probetur per ſubſcribentem ſe deceptum, vel dolo inductum ad ſubſcribendum, *Rot. deciſ. 155. num. 4. dicta par. 5.*

4 Limita Secundo, quando ſubſcriptio facta probetur non lecta ſcriptura, & non habita notitia de contentis in ea; *vt Rot exemplificat de eo, qui ſubſcripſit laudum, dicta deciſ. 282. num. 28. & egregiè in eadem cauſa deciſ. 369. per totam eadem par. 5. tom. 1. & præſertim ibidem num. 3. vſque ad 6. vbi num. 4.*
5 *ſubdit*, etiamſi ſubſcriptio fiat cum iuramento, *& in dicta deciſ. 159. num. 3. & ſeqq. & Rot. recent. part. 13. deciſ. 243. numero 13. & ſeqq.*

6 Limita Tertio in ſubſcribente folium album; is enim non videtur, fateri ea, quæ
7 poſteà ſcribentur, niſi ſubſcribens potuerit præiudicare, & ſcire, quæ ibi eſſent ſcribenda, quia tunc ſubſcriptio præiudicat, alias non. Vel niſi probetur, quod aliud ſcriptum, quàm mandatum fuit, *Seraph. deciſ. 973. num. pri. & 2.* & late videri poſſunt, quæ ſcripſit *Zacch. de obligat. Cam. q. 21. num. 2. & ſeqq.*

SVMMARIVM.

1 *Debitor an quis conſtitui poſſit ex Credotoris ſcriptura, ſine illius confeſſione, & numero 2. 3. 5. et 6.*
4 *Teſtis nemo eſt idoneus in cauſa ſua.*
7 *Ceſſio ex cauſa dicitur ſimulata, et quando?*
8 *Ceſſio ſolum conſtans ex confeſſione cedentis non probat.*
9 *Relatiua confeſſio ſine relato an probet.*
10 *Cedens, licet iura ſint ceſſa talia qualia, an, et quandò debeat docere de exiſtentia nominis Debitoris ceſſi, et ad quid teneatur, vide à numer. 11. vſque ad 14.*
15 *Ceſſio facta pro pretio confeſſato an valeat, et num. 16.*
17 *Cedens, facta oppoſitione, tenetur recognoſcere characterem, & recuſans recognoſcere, an ſit recognoſcenda talis ſcriptura à Teſtibus ſine ab alijs, & quos effectus talis ſcriptura pariat, & aduerſus quos, & à num. 18. vſque ad 22.*
23 *Scripturarum publicarum recognitio per quos Teſtes fiat.*
24 *Teſtes de eſſentia adhibendi in ſcriptura priuata in recognitione quid præciſè debeant deponere, & num. 25.*
26 *Scribendi forma ſæpè mutatur, & adulteratur.*
27 *Diſpoſitio L. Scripturas, C. qui pot. in pign. habeant. in quibus fundetur, & à quo tempore incipiat hypotheca in vim dictæ legis, & num. 28. & 29.*
30 *Recognitio priuatæ ſcripturæ an coram Iudice ſit facienda, & parte acceptante.*
31 *Recognitio prædicta cui noceat, vel non.*

Sola

Sola aſſertio, & confeſſio Creditoris an conſtituat creditum, & hoc ceſſum, an Ceſſionario ſuffragetur, ſi de credito non conſtat, niſi ex mera confeſſione cedentis, & ſi conſtet de vero credito, an valeat ceſſio ex ſolo pretio confeſſato, at non numerato.

QVAESTIO IX.

1 PRiuatæ, ſeu domeſticæ ſcripturæ manu tantùm Sempronij aſſerti Creditoris exaratæ, in qua Sempronius ex cauſa ſe Creditorem enunciat eſſe Titij, non creditur in præiudicium Titij prætenſi Debitoris, etiamſi dictæ ſcripturæ eſſent mille, *Gregor. XV. deciſ. 159. num. 3. & deciſion. 273. num. 6. & 7. & Add. ad deciſ. 345. numer. 6. & 7. recent. part. 9. tom. 2. & latè Gen. tract. de ſcript. priuat. lib. 2. tit. de Apoc. manu Credit. ſcript. num. 1. & ſeq. pag. mihi* 95. Nec redditur quis debitor, ſi in epiſtola dicat Scribens ſe eſſe debitorem ex dicto, & aſſertione illius, cui ſcribitur *vt latè Rot. recent. parte* 15. *deciſion. 345. num. 14. & numer. 15. 16. & ſeqq. cum. num. præcedentibus* redditur efficaciſſima ratio.

2 Immò etiàmſi tendat talis aſſertio, & confeſſio in fauorem Pauperum, & facta ſit in teſtamento, cum quo aſſerens, & confitens decedat, *optimè Bald. conſ. 151. num. 1. & ſeq. vol. 3.*

3 Et reddit rationem *tex. in l. Inſtrumenta domeſtica 5. C. de probat.* per hæc formalia verba — *Inſtrumenta domeſtica, priuata atteſtatio, ſeu annotatio ſi non alijs adminiculis adiuuetur, ad probationem ſola non ſufficiunt.* — Et aliam efficacem rationem reddit *Gen.*
4 *ibidem ſupra num.* 3. quòd nemo in cauſa
ſua eſt idoneus teſtis, nec legitimum poteſt ferre teſtimonium, *ibique num.* 4. ſubdit, niſi ipſa ſcriptura eſſet ipſiuſmet debitoris ſubſcriptione munita, *& num.* 13.
5 ſuperaddit, vel tres teſtes huiuſmodi ſcri-
6 pturam ſubſcripſerint, qui teſtentur debi-
tore præſente, & conſentiente ſubſcripſiſſe, & concordat *gloſ. in dicta l. Inſtrumenta, in verbo, Alijs quoque.*

7 Conſequenter Ceſſionarius dicti aſſerti Crediti agere non poterit: quià ceſſio facta ex cauſa præſumitur ſimulata, ſi de verita-
8 te Cauſæ, & realitate debiti alitèr non
conſtet, quàm per confeſſionem Cedentis, *l. ab Anaſtaſio, C. Mandat. Bart. in l. Per diuerſas, numero. 11. et ſeqq. C. eodem tit. Cyriac. contr. 617. num. 2. tom. 4. Gregor. XV. deciſ. 47. num. 6. et Rot. recent. parte 3. deciſ. 19. num. 1. et ſeqq. vbi numero* 3.
9 *ſubdit*, quod confeſſio relatiua non probat
niſi de relato conſtet.

10 Etenim cedens tenetur docere de exiſtentia nominis Debitoris ceſſi; quamuis iura fuerint ceſſa talia qualia, *Gratian. diſcept. forenſ. 501. num. 23. et 527. numero. 1. et ſeqq. tom. 3. Gregor. XV. deciſ. 579. num. 3. Duran. deciſ. 404. num. 5. Rot. poſt Zacch. de Obligat. Cam. deciſ. 202. num. 9.*

11 Nec ceſſio valet in præiudicium Tertij; ſi de debito non conſtat, niſi per confeſſionem Partis, *Cyriac. contr. 313. numero 16. tom. 2.*

12 Immò docere tenetur creditum eſſe verum & legitimum, *l. ſi plus, in fine, ff. de euict. Merlin. deciſion. 508. num. 1. et deciſ. 789. num. 2.*

13 Ac tradere Ceſſionario Inſtrumentum, & ſcripturas enunciatas in Inſtrumento ceſſionis, *Gratian. diſcept. forenſ. 286. num. 17. et ſeqq. tom. 2. Ricc. collect. 118. erga princ. parte 1. collect. 3523. verſ. Quinimò, parte 8. Pacific. de Saluian. Interdict. inſpect. 3. cap. 2. num 959. et Rot. poſt eundem Pacific. ſecundum nouam impreſſionem deciſ. 166. coram R. P. D. Penia, et Rot. recent. parte 1. deciſ. 443. num. 9. et parte 4. tom. 2. deciſ. 218. num. 5.*

14 Quamuis mihi multùm videatur æqua, immò iuri conſentanea diſtinctio *Rotæ coram Cardinal. Seraphino deciſ. 1477. num. 8. et ſeqq.* ſcilicèt aut inſtrumentum reperitur penès Notarium rogatum, & ab ipſo haberi poteſt, & ſufficit ipſius Inſtrumenti oſtenſio cum cautione de exhibendo, quoties opus erit: aut originale ſcripturæ non eſt apud Notarium, ſed penès ipſumet cedentem, & tunc talis ſcriptura tradenda erit, & hanc diſtinctionem approbat *Cenc. de Cenſ. qæſtion. 72. num. 23. verſ. Nec etiam cum vers. ſeq. pag. mihi 197. et Mangil. de Euiction. quæſt 81. num. 13.*

15 Vlterius ad validitatem ceſſionis erit de neceſſe, quòd interuenerit pecunia; & eſt ratio, quia ceſſio habita pro pretio confeſſato pecunia non interueniente eſt invalida, niſi ius cedentis eſſet indubitatum pro-
16 ptèr obligationem cameralem cum ſuſceptio-
ne cenſurarum, & mandati executiui, vel eſſent decurſi triginta dies, qui dantur ad opponendum exceptionem non numeratæ pecuniæ, *vt docet Gratian. diſcept. forenſ. 286. num. 9. 10. et 11. tom. 2.*

17 Quibus à Cedente, & reſpectiuè Ceſſionario iuſtificatis, erit de neceſſe, ſi opponatur, quòd Cedens recognoſcat characterem antedictæ ſcripturæ, *Gen. dicto tract. eodem*

Digitized by Google

lib. 2. tit. de Apoca manu Debitor. conſcript.
num. 30. Pract. Papienſ. in form. interrogat.
ſien. cum Reo action. real. §. Quamuis in Ad-
dit. verbo, Adde etiam, pag. mihi 2. et 3.
Ridolph. in ſua Prax. A. C. parte 2. cap. 5.
num. 23. verſ. Decimus tertius caſus, et num.
24. et parte 1. cap. 2. num. 209. et ſeqq.
et Ricc. in deciſ. Cur. Archiep. Neap. parte
4. deciſ. 307. num. 2. et 3.
18 Et tunc contra ipſum recognoſcentem à
plenè probabit, Gen. dicto tract. lib. 1. quæ-
ſtion. 4. num. 225. et ſeq. et Ricc. dicta de-
ciſ. 307. num. 9. ibique ſubdit, quòd ſimi-
lis ſcriptura, vt ſupra recognita ſortitur
vim publicæ ſcripturæ inter debitorem, &
Creditorem, non autèm in Tertij præiudi-
cium, dictus Pacific. de Saluian. Interdict. in-
ſpect. 1. cap. 7. num. 68. pag mihi 46. et
Rot. poſt eundem deciſ. 53. num. 1. et ſeqq.
& præſertim ſi dictus Tertius ſit publico
inſtrumento munitus, niſi ipſa ſcriptura
priuata ſit trino teſte ſuffulta, l. ſcripturas
10. C. qui potior. in pign. habeant. et ibi gloſ.
in figuratione caſus, in fine, & in verbo,
ſuum robur, erga finem, ibique pariter,
Bart. per totum diſcurſum, & preſertim num.
4. et in dicta l. Inſtrumenta domeſtica, in
verbo alus quoque, ibique Bart. & Alex. conſ.
179. num. 7. lib. 7.
19 Vel ſi ſcribens nollet ſcripturam recogno-
ſcere, recognitio facienda eſſet à teſtibus,
ſiue ab ipſius ſcribentis hæredibus, aut per
literarum comparationem, ſiue per alium
modum iuridicum, vt docet Conſtit. Aegid. lib.
5. cap. 4. & optimè Rot. recent. par. 5. tom.
pri. deciſ. 199.
20 Quæ ſcripturæ recognitio per Teſtes, qui
non interfuerunt confectioni priuatæ ſcriptu-
ræ, & qui deponant habere notam manum
ſcribentis, admittenda erit dumtaxat in
Scripturis, in quibus Teſtes non ſolent ad-
hiberi, vtputà in Epiſtolis, in quietantijs,
ſeu receptis domeſticis, in Teſtamentis nun-
cupatiuis nuncupatione implicita, & in ſi-
milibus, Burat. deciſ. 143. numer. 28. &
ibidem Add. num. 40. & ſeq. & deciſ. 475.
num. 7. & 8. & deciſ. 582. num. 5. & de-
ciſ. 624. num. 1. & deciſ. 658. num. 1. Se-
raph. deciſ. 1163. num. 3. & ſeq. & Rot
recent. parte 9. tom. 1. deciſ. 136. num. 59
21 & ſeqq. quæ deciſiones loquuntur contra
ipſummet ſcribentem, & non alios: & ſi
ſcribens negauerit, non procedit ſimplici-
22 tèr, ſed alijs concurrentibus adminiculis,
Buratt. dicta deciſ. 475. num. 7. et deciſion.
573. num. 3. & dicta deciſion. 624. numero
1. & ſeqq.
23 Huiuſmodique Teſtes ſic vt ſupra depo-
nentes habere notam manum ſcribentis etiam
admittuntur iunctis adminiculis in recogni-
tione publicarum ſcripturarum, Gregor. XV.
deciſ. 389. cum ibi Annot., & Ferentill. ad
Buratt. dicta deciſ. 143. numero 46. Merlin.
deciſ. 614. & Card. Ottbob. deciſ. 29. nu-
mero 99.
24 At in recognoſcendis ſcripturis priuatis à
Debitore negatis contra ipſummet Debito-
rem negantem de eſſentia requiruntur Te-
ſtes ad formam gloſ. in dicta l. Inſtrumenta
domeſtica, verbo, Alys quoque, et docet Gen.
dicto tract. lib. 1. in 3. Concluſ. ad dictam
leg. ſcripturas, num. 10. et lib. 2. quæſt. 1.
et notat Buratt. deciſ. 771. num. 1.
25 Et contrà Tertium requiruntur Teſtes ad
formam dictæ l. ſcripturas, ijdemque Teſtes
ſic vt ſupra de eſſentia adhibendi depone-
re debent fuiſſe præſentes ſcripturæ confe-
ctioni, atque non ſufficiat, ſi deponant ha-
bere characterem ipſarum Partium familia-
rem, & cognitum; quia ſcribendi forma
26 multis ex cauſis quotidiè mutatur, & po-
teſt adulterari, & conſequentèr Teſtes fa-
cilè decipi valent, Gen. dicto tract. quæſt. 14.
numero 5. lib. 1. et ad dictam l. ſcripturas,
concluſ. 3. a num. 49. vſque ad 52. Gramatt.
deciſ. 84. num. 1. et deciſ. 103. num. 14. et
deciſ. 106. num. 23. et ſeqq. Farinacc. deciſ.
crimin. 103 coram R. P. D. Mellino, num.
2. et ibi Centul. Add. lit. B. Mantic. de
tacit. et ambig. Conuent. lib. 11. tit. 24. nu-
mero 1. et ſeqq. tom. 1. Gratian. diſcept. fo-
renſ. 391. num. 35. tom. 2. Ricc. collect. 19.
per totam, part. 1. et collect. 1107. per totam
part 4. et collect. 1794. part. 5. et dicta de-
ciſ. 307. numero 1. Rot. poſt dictum Pacific.
deciſ. 53. num. 3. et ſeqq. latè Buratt. deciſ.
143. num. 27. et ſeqq. et ibi Add. num 39.
et deciſ. 475. num. 5. et deciſ. 573. num. 2.
vbi in dicta deciſ. 307. num. 12. et ſeq. ſubdit,
27 diſpoſitionem dictæ l. ſcripturas fundatam
eſſe in ſuſpicione fraudis, ne ſit in mero ar-
bitrio ſolius Debitoris per ſcripturam pri-
uatam à ſe poſt longum tempus confectam
28 ius prioris Creditoris tollere; quoties igi-
tur hæc ſuſpicio tollitur ex aliquibus veris,
& certis probationibus, eius diſpoſitio
ceſſat, & præfertur Creditor, qui nititur
priuatæ ſcripturæ.
29 Sed in Chirographo ſimplici, à quo tem-
pore incipiat hypotheca, & a quo tempore
in chirographo concepto ſecundum diſpoſi-
tionem dictæ l. ſcripturas, an ſcilicet à tem-
pore recognitionis, vel à tempore confecti
chirographi in præiudicium aliorum credito-
rum, qui medio tempore contraxerunt cum
Debitore, vide ea, quæ latè ſcripſit Franc.
Salgad. in ſuo Labyrinth. Credit. Concurrent.
part. 2. cap. 20. num. 27. et 29. pag. mihi
392. et Cyriac. contr. 129. num. 10.
30 Vnum denique tene menti, quòd ſemper
quælibet priuatæ ſcripturæ recognitio fieri de-
bet coram Iudice, Gen. dicta. quæſtion. 14.
num. 6. et 7. & parte acceptante; ratio eſt
quia recognitio eſt confeſſio, & hæc con-
feſſionis

feſſionis ſpecies debet acceptari, vt noceat recognoſcenti, cum in hac confeſſione debeat concurrere ſimultaneus conſenſus, *Gratian. diſcept. forenſ.* 287. *num.* 1. *et num.* 27. *tom.* 2. ibique ſubdit, quòd talis recognitio nocebit tantum confitenti, non autem Tertio; ſiue recognitio fiat in poſitione iurata, ſiue facta ſit tanquam à Teſte, cum vni ſolo non credatur.

Benè uerum eſt, quòd ſi recognitio facienda ſit ab eo, qui ſcripſit, poteſt Iudex compellere Reum ad recognoſcendum ſcripturam, & ad huiuſmodi effectum poſtquàm ſit elapſus terminus aſſignatus, Reo non recognoſcente, poteſt Iudex pronunciare ſcripturam pro recognita, & confeſſa, & non datur appellatio *Poſt. reſolut.* 62. *num.* 1. *et ſeqq. et in tract. de Manuten. Obſeruat.* 98. *num.* 9. *et Ridolph. in Prax. A. C. part.* 1. *capit.* 2. *numero.* 209. *et* 210.

SVMMARIVM.

1 *Cedentis confeſſio quandò noceat vel ne ceſſionario, num.* 2. *&* 3.

4 *Clauſulæ prægnantes quid operentur in ceſſione.*

5 *Cedentis confeſſio ante ceſſionem obeſt ceſſionario, ita, & Collatoris Proniſo, & vidè numero* 6.

7 *Venditoris confeſſio quando obſit Emptori, vel ne num.* 8.

9 *Debitoris confeſſio ære alieno grauati, vel proximi decoctioni, an officiat Creditoribus.*

10 *Donantis confeſſio quando præiudicet Donatario, num.* 11.

12 *Reſignantis beneficium confeſſio quando Reſignatario, vel Patrono præiudicet; etiam quoad ſimoniam, & num.* 13.

14 *Socius criminis, an ſit idoneus Teſtis etiam in cauſa ſimoniæ.*

15 *Confidentiæ confeſſio in criminalibus facta à Reſignante an, & quando Reſignatario præiudicet.*

16 *Confidentia in beneficijs an debeat habere alias circumſtantias vltra confeſſionem reſignantis, & num.* 17.

Cedentis confeſſio quando noceat, vel ne Ceſſionario. Venditoris confeſſio quando obſit Emptori. Debitoris quando creditori. Donantis quando Donatario. Reſignantis beneficium quando Reſignatario, & quid dicendum, ſi agatur de probanda Simonia, vel Confidentia?

QVAESTIO X.

1 VVlgata eſt in iure concluſio; quòd Cedentis confeſſio Ceſſionario non obeſt, *Oſaſch. deciſ.* 45. *Gait. de Credit. cap.* 2. *tit.* 3. *art.* 3. *num.* 420. *&* 422. *et allegat vltra cæteros D. D. Afflict. deciſ.* 163. *num.* 5. *& deciſ.* 462. *Gratian. diſcept. forenſ.* 20. *numer.* 29. *tom.* 1. *& diſcept. forenſ.* 287. *num.* 12. *tom.* 2. *& adhæret etiam Caputaq. deciſ.* 93. *parte* 1. *Royas deciſ.* 85. *num.* 9. *Rot. recent. parte* 11. *deciſ.* 294. *numero* 10. & in puncto confeſſionis debiti tanquàm ſimulatæ, niſi aliundè conſtet, *Bart. Salicet. & alij D. D. ſcribentes in l. Per diuerſas C. mandat. Rot. Ianuenſ. deciſ.* 13. *numer.* 27. *& deciſ.* 28. *num.* 8. *& in puncto priuatæ ſcripturæ, Gen. de ſcript. priuat. lib.* 1. *quæſtione* 4. *num.* 230. *pag. mihi* 22. *& de materia Paul. de Caſtr. vol.* 1. *conſ.* 110. *num.* 6. *et conſ.* 134. *num.* 2. *et optimè Merlin. de Pignor. lib.* 4. *tit.* 5. *quæſt.* 134. *num.* 17. *et ſeqq. et Rot. recent. parte* 15. *deciſ.* 206. *num.* 1. *et* 2.

3 Et Concluſio intelligenda eſt procedere quando confeſſio emanauit poſt factam ceſſionem, & quandò Ceſſionarius non habere poteſt regreſſum contrà Cedentem: vel dum ceſſio facta fuerit ad commodum, & beneficium ceſſionarij, vtputa, dum Cedens in ceſſione poneret Ceſſionarium in Locum ſuum; quia tunc etiamſi non fuerint adhibita requiſita, *l.* 3. *C. de nouat.* nunquam
4 pactum, & confeſſio Cedentis præiudicabit: & fortius procedit, quandò in ceſſione adſunt aliæ clauſulæ prægnantes, nempe omnia iura, omneſque actiones, nihil penitus in ſe retinendo, *Gait. vbi ſupra, num.* 423. *vſque ad* 425. *et num.* 429. *Surd. conſ.* 173. *num.* 91. *lib.* 2. *et deciſ.* 256. *numero* 8. *et* 9. *Cyriac. contr.* 27. *num.* 15. *tom.* 1. *et contr.* 609. *num.* 3. *et contr.* 639. *num.* 8. *tom.* 4. *Salgad. in ſuo Labyrinth. Credit. Concurrent. parte* 3. *cap.* 6. §. *Vnico, num.* 34. *et Cirocch. diſcept.* 50. *numer.* 50. *et Gregor. XV.*

gor. XV. deciſ. 157. num. 9. et 10. et deciſ.
311. num. 13. et 20 Buratt. deciſ. 183. num
7. et recent. parte 10. deciſ. 271. num. 15. vbi
5 idem Buratt. et Rot. ibidem ſupra ſubdunt,
quòd ſicuti confeſſio Cedentis nocet Ceſſio-
nario ante Ceſſionem, ſic & Collatoris
Prouiſo ante beneficij Collationem, & con-
ſimilia docet Rota coram Card. Celſo deciſio-
ne 106. num. 5.

6 Cæterum, ſi ceſſio facta eſt ad commo-
dum Cedentis, vtpùta ſi actum eſſet, quòd
à Ceſſionario quicquid exigatur, reſtitua-
tur Cedenti, vel alio modo expendatur in
Cedentis fauorem; nàm tùnc Cedentis con-
feſſio Ceſſionario præiudicat latè Gait. ibi-
dem ſupra à num. 426. vſque ad 428. et 437.
cum pluribus ſeqq. ibique ad propoſitum alijs
etiam exemplis declaratur, quando dicatur
ad commodum Cedentis, & Ceſſionarij fa-
cta ceſſio, & latè videndus eſt Alphonſ. de
Olea tract. de Ceſſ. Iur. & action. tit. 8.
quæſt. 2. num. 40. & de veriori, & appro-
bata opinione firmat Rot. recent. part. 9.
tom. 3. deciſ. 322. à num. 3. vſque ad 6.

7 Quid autem dicendum eſt de confeſſione
Venditoris? & diſtinguendum: aut ſcilicet
emiſſa eſt confeſſio ante venditionem, & ſem-
per nocet Emptori, & Succeſſori, Gait. ibi-
dem ſupra, num. 509. vſque ad 511. & Sa-
bell. var. reſolut. cap. 7. num. 19. & 28.

8 Aut eſt emiſſa confeſſio poſt venditionem,
& minimè nocet Emptori, & ſucceſſori, Cyriac.
contr. 639. num. 7. tom. 4. Surd. dicto conſ. 173.
num. 10. Salgad. ibidem ſupra num. 32. &
ſeq. & Gregorius XV. deciſ. 157. num. 10.
itaut nocumentum non afficiat ciuiliter, nec
criminalitèr Cyriac. dicta contr. 609. num. 1.
Nec tollit ius hypothecæ Ludouic. Poſt. reſolut.
55. num. 67. 68. et 70.

9 Debitoris verò confeſſio non præiudicat
Creditoribus anterioribus, & ante confeſſio-
nem cauſam habentibus Rot. rec. part. 13. de-
ciſ. 293. num. 12. & 13. & parte 14. deciſ.
213. num. 12. Bich. deciſ. 584. num. 18. tom.
2. & Merlin. de legit. lib. 3. tit. 2. quæſt. 29.
num. 14. & 15. præſertim quando confeſſionis
tempore eſſet ære alieno grauatus, vel Debitor
erat decoctus, aut decoctioni proximus; cum
inſurgat maior ſuſpicio fraudis, & conſpiratio-
nis in Creditorum præiudicium, Salgad. dicto
tract. part. 3. cap. 13. num. 17. & ſeqq. & opti-
mè Merlin. deciſ. 543. num. 9. & 10. & Tho-
mat. deciſ. March. 202. num. 30. & 31. &
num. 40. & 41. tom. 2. Celſ. deciſ. 2. num.
10. & 11. Rot. recent. part. 11. deciſ. 135.
num. 8. & Bich. deciſ. 191. num. pri. tom.
pri. et optime Merlin. de Pignor. lib. 4. tit. 5.
quæſt. 134. num. 14. cum. quæſt. ſeq.

10 Sicuti etiam Donantis Confeſſio Simula-
tionem arguens facta poſt donationem non
præiudicat Donatario, qui donationem ac-
ceptauit, & in quem translatum fuit domi-
nium bonorum donatorum, l. Perfecta Do-
natio, C. de donat. quæ ſub mod. &c. Surd. conſ.
173. num. 91. lib. 2. Coſta var. tract. tit. de
fact. ſcient. et ignorant. inſpect. 55. num. 6. et
7. tom. pri. Rot. poſt ſecundum vol. conſ. crimin.
Farinac. deciſ. 75. num. 5. et ſeqq.

11 Ratio per Surd. ibidem aſſertur, quia ſi
Donator non poteſt modificare donationem
perfectam, multo minus poteſt eam in to-
tum tollere, & faciunt etiam ea, quæ refert
Gratian. diſcept. forenſ. cap. 729. numero 19.
tom. 4. et deciſ. March. 39. num. 9. Surd. de-
ciſ. 111. num. 6. et deciſ. 206. num. 4. 5. et
ſeqq. Secus eſt, ſi emanauerit in eodem
Donationis inſtrumento Bich. deciſ. 510. num. 4.

12 Idemque pariter dicendum eſt, ſi benefi-
cium Reſignans poſt reſignationem titulum
confiteatur infectum; huiuſmodi enim con-
feſſio Reſignaturo non officit, niſi ſit admi-
niculata, Seraph. deciſ. 974. num. 10. et de-
ciſ. 1029. num. 3. et Rot. recent. par. 9. tom.
prim. deciſ. 253. num. 12. quæ loquitur de
Patroni etiam confeſſione emiſſa poſt præ-
ſentationem. et part. 11. deciſ. 88. num. 5. et
Bich. deciſ. 164. num. 13. et deciſ. 556. nu-
mer. 11. & de valore Beneficij Rot. recent.
part. 12. deciſ. 75. num. 20. et ſeq. et prius
num. 7. & Rot. rec. part. 15. deciſ. 5. num. 7.

13 Et licet Simonia ex Reſignantis confeſſio-
ne probetur: Hoc tamèn eſt verum, vbi agi-
tur ad repellendum aliquem, à conſecutione
beneficij nondum obtenti; ſecus eſt, ſi aga-
tur ad effectum priuationis beneficij, quia
tunc plenè & concludenter eſt probanda
aliunde, quàm ex Reſignantis, aut reſpectiuè
Reſignatarij confeſſione: nam ſocius crimi-
14 nis non eſt idoneus Teſtis etiam in cauſa
ſimoniæ, Ricc. deciſ. Archiep. Cur. Neap. 62.
per totam par. 3.

15 At confeſſio confidentiæ facta in crimina-
libus à Reſignante præiudicat Reſignatario,
maximè ſi facta ſit ante reſignationem: ſi-
16 quidèm confidentia optimè probatur ex
Reſignantis confeſſione, & facti circumſtan-
tijs, Seraph. deciſ. 86. num. 13. & ſeq. ibi-
que num. 2. ait quòd formalis confidentia
17 arguitur ex eo, quod quis faciat, vt vnus
reſignet in Tertium, & poſtea Tertius re-
ſignet in Nepotem illius, qui inſtat pro re-
ſignatione, præſertim ſi talis Inſtans litis
expenſas ſuſtineat.

SVMMARIVM.

1 Dominium ex confitentis confeſſione contra
quos probetur, & transferatur, vel ne, &
à num. 2. vſque ad 5.

6 Dominium ex confeſſione reſultans an ſufficiat
pro caducitate emphytheuſis.

7 Res propria recognita ſub dominio emphyte-
utico,

Digitized by Google

utico , ſeu fæudali alterius , an & quando efficiatur emphytentica vel ſæudalis .

8 *Erronea recognitio non efficit rem emphyteuticam , ſeu fæudalem .*

9 *Emphyteuta non docens de errore an cogatur à Domino directo ad edendum instrumentum inueſtituræ ; idemque etiam militet ex tacita confeſſione reſultanti è ſolutione Canonis , et alia vide de Venditore .*

10 *Dominium fauore Eccleſię , loci Pij , et Vniuerſitatis ex confeſſione probatur .*

11 *Poſſeſſio ex partis confeſſione probatur præſertim emiſſa in poſitionibus .*

12 *Dominium , et poſſeſſio reſultans ex reſponſione facta poſitionibus non impugnatis , vel ex tacita confeſſione reſultanti è poſitionibus declaratis pro confeſſis , an probetur , vel ne, et num. 13.*

14 *Confitens N. poſſidere pro ſuo an confiteatur dominium .*

15 *Ex confeſſione quando probetur poſſeſſio manutenibilis , et contra quos , et num. 16.*

17 *Ex petitione immiſſionis ſuper certis bonis ab N. poſſeſſis probatur N. poſſeſſio ſufficiens ad manutentionem ; et vide alia de materia .*

Dominium ; & Poſſeſſio an per confeſſionem probetur .

QVAESTIO XI.

1 EX Partis confeſſione probatur , ſed non
transfertur dominium , cum non ſit
modus confeſſio acquirendi , at acquiſitum
probandi dominium , *l. ſi quis , 17. §. differentia , ff. de acq. poſſeſſ. Fulgin. tract. de Iur. Emphyt. quæſt. 26. num. 11. tit. de contract. Emphyt. & quæſt. 36. num. 7. tit. de laudem. Cyriac. contr. 564. num. 10. tom. 4. Seraph. deciſ. 553. numero 2. & 3. Rot. penes Poſt. de Manut. deciſ. 293. num. 12. & Rot. recent. part. 4. tom. 3. deciſ. 597. num. 4. & deciſ. 615. num. 3. Rot. poſt Cene. de Cenſ. deciſ. 401. num. 1. & Rot. recent. part. 5. tom. 1. deciſ. 69. num. 9. & 10. & bene deciſ. 262. num. 1. & 2. & Rot. recent. parte 8. deciſ. 40. n. 11. & 12. Royas deciſ. 159. num. 11. & Rot. recent. part. 9. tom. 1. deciſ. 68. n. 23.* Quanquàm contrarium firmet *Duran. deciſ. 337. n. 14.* & probatur tam
contra ipſummet confitentem, quam contra ip-
2 ſius vniuerſales , & ſingulares Succeſſores
& à confitente cauſam habentes ſecus contra
tertios cauſam non habentes *Mar. Muta deciſ. Sicil. 25. num. 36. et 37. Seraph. deciſ. 553. num. 3. et deciſ. 1424. num. 2. et 3. dictus Fulgin. eadem quæſt. 26. num. 10. et in præfata quæſt. 36. numero 1. in puncto Emphyteuſis* , & faciunt etiam ea , quæ recenſet *Buratt. deciſ. 602. num. 4. et recentior. part. 8. deciſ. 40. num. 12. et deciſion. 297. num. 3.* qui loquuntur , ſi expreſſè ſit confeſſum dominium in puncto confitentis Emphyteutæ firmat *etiam Rub. in annot. ad deciſ. 131. numero 62. dicta part. 8. et Rot. recent. part. 1. deciſ. 290. et dicta part 4. tom. 2. deciſ. 476.* & ſignanter *num. 7. et 8.* refert notabilia pro noſtra quæſtione .

3 Et hoc procedit , ſi principalitèr emittatur confeſſio , ſecus , ſi incidenter ex natura contractus , *Antonell. de tempor. legal. libr. 2. tit. de Annis , cap. 55. num. 43.*

4 Proceduntque prædicta , etiamſi agatur
rei vendicatione , vt eſt *tex. literalis in leg.
certum , §. ſed ſi fundum , ff. de confeſſ.* Dum-
modò tamèn dubium eſſe nequeat , ſcilicèt
quòd bona ab alio non proficiſcantur , quàm
5 ab illo , qui fuit in confeſſione enunciatus,
vt bene perpendit *dicta deciſ. 297. n. 11. et 12.*

6 Sed quandò agitur pro caducitate Emphyteuſis , vide ea , quæ ſcripſit *Fulgin. dicta quæſt. 26. num. 20. et magiſtraliter Rot. deciſ. 164. recent. part. 7. præſertim a numero 12. vſque ad 16.*

7 Verum ſi aliquis etiam ſcientèr rem ſuam
tanquàm ſub dominio alterius recognoſcat
in Emphyteuſim , vel Fœudum : tunc enim
res efficiatur emphyteutica , vel fœudalis : ſe-
cus , ſi errando putans rem eſſe Eccleſiæ ,
8 cum ſit ſua ; ideo ſi conſtet rem non eſſe
recogniti , ſed fuiſſe recognoſcentis , tunc ta-
lis recognitio , & confeſſio tanquàm erronea
reuocatur , nec res recognita , & confeſſa
efficitur emphyteutica , ſeu fœudalis , *Fulgin. dicta quæſtion. 26. num. 10. & dicta quæſtion. 36. num. 2. & ſeqq. Nouar. de Priuileg. miſerab. Perſon. priuileg. 8. num. 6. Caſtill. deciſ. Sicil. 62. num. 2. & ſeqq. & Rot. dicta deciſ. 297. num. 4.*

9 Non probato igitur errore ; poteſt cogi Emphyteuta ex tali recognitione , & confeſſione à Domino directo ad edendum Inſtrumentum inueſtituræ : ſicuti etiam cogi poterit ex tacita confeſſione reſultanti è canonis , vel penſionis ſolutione , *Gratian. diſcept. forenſ. 188. num. 36. et 44. tom. 1.*

Idemque non dicimus de Venditore , qui licèt emptore præſente aſſeueret rei venditę eſſe Dominum , aliunde tamèn quàm ex ſua confeſſione tenetur iuſtificare Dominium , vt bene *Vermigl. conſ. crim. 233. num. 9. 10. et 11. et Rot. recent. parte 3. deciſ. 430. num. 3.* Et hæc concluſio procedit , quando Venditoris confeſſio reſultaret in præiudicium Emptoris qui aliunde , quàm ex ſua confeſſione poteſt cogere Venditorem ad iuſtificandam ſuam aſſertionem cum omnibus qualitatibus enunciatis in inſtrumento Venditionis , *Vermigl. et Rot. ibidem ſupra.*

10 Et

10 Et quanquàm dixerim ; quòd ex confeſ-
ſione non transferatur dominium : idem ta-
men *Fulgin. eadem quæſtion.* 26. *num.* 12. *et*
præfata quæſtion. 36. *num.* 8. limitat conclu-
ſionem fauore Eccleſiæ Loci Pij, Hoſpitalis,
& Vniuerſitatis.
11 Quid autem dicendum eſt de confeſſione
ſuper poſſeſſione ? & pro affirmatiua parte
concludit *Pacific. de Saluian. Interdict. inſpect.*
1. *cap.* 7. *num.* 37. *& ſeqq. Rot. poſt eun-*
dem deci . 101. *n.* 7. *&* 8. *coram Buratto, et idem*
Burat. deciſ. 160. *num.* 4. 8. *&* 17. *& Recent.*
parte 15. *deciſ.* 136. *num.* 7. *&* 8. *& de-*
ciſ. 229. *num.* 16. *& num.* 4. refert, etiam
ſi ſit tacita confeſſio, & *Rot. penes Poſt. de*
manutenen. deciſ. 113. *numer.* 15. *in fine*,
& in puncto quandò emanauerit reſponden-
do Poſitionibus *Rot. poſt dictum Pacific. deciſ.*
5. *num.* 7. *coram Manzanedo*, *Sabell. var.*
reſolut. cap. 44. *num.* 12. *&* 13. *& cap.* 78.
n. 19. *&* 20. *ibiq. n.* 19. ait, quòd dum poſitio-
12 nes concernunt dominium, vel poſſeſſionem,
& eiſdem Reus conuentus in Saluiano reſ-
pondere non tenebatur, ſi fuerint pronun-
ciatæ pro confeſſis ex huiuſmodi tacita con-
feſſione dominium, & poſſeſſio non proba-
tur, cum nequeant ad dictum effectum poſi-
tiones in contumaciam declarari, ſecus eſt,
ſi fuerit reſponſum, quia ex tali reſponſió-
13 ne, & poſſeſſionis confeſſione probatur poſ-
ſeſſio : niſi altera pars poſitiones impugna-
uerit : nàm tùnc nequit ampliùs ſe funda-
re ſupèr poſitione impugnata, *Poſt. dicto*
tract. de manutenen. obſeruat. 19. *num.* 36.
& ſeqq.
14 Verùm ſi Titius in poſitionibus confitea-
tur Sempronium poſſediſſe pro ſuo, non
confitetur Sempronium Dominum, ſed dum-
taxat approbatur modus, ſiue qualitas
poſſidendi ; & eſt ratio, quia aliud eſt con-
fiteri Sempronium poſſidere titulo pro ſuo :
aliud confiteri eum Dominum : quia non
valet argumentum poſſidet pro ſuo, ergò
Dominus, niſi ex iſto titulo ſit completa
præſcriptio, *Bald. vol.* 2. *conſ.* 51. *per totum.*
15 Sed quandò, & quomodò per confeſſio-
nem poſſit probari poſſeſſio pro manuten-
tione obtinenda, vide ea, quæ latè ſcri-
pſit *idem Poſt. eadem obſeruat.* 19. *per totam*,
vbi plures caſus cumulat, & *Rot. recent.*
parte 15. *deciſ.* 75. *num.* 1. *et* 229. *numer.*
16. *Seraph. autem deciſ.* 1417. *num.* 2. *Bu-*
ratt. deciſ. 378. *num.* 2. *Coccin. deciſ.* 184.
num. 1. *ac Rot. recent. parte* 2. *deciſ.* 575.
num. 2. *et coram Eminentiſ. Cerro in Ramo-*
na, *ſeu Albiganenſi Bonorum*, *Veneris*
16 14. *Nouembris* 1646. §. *Quo etiam*, firmat,
quòd confeſſio Defuncti plenè probet poſſeſ-
ſionem ne dum in præiudicium ipſius con-
fitentis, ſed etiam hæredum, aliorumque
ab eo cauſam habentium ; & quidem dicta
confeſſio ſufficiens ad effectum manutentio-
nis obtinendæ, vt dixit etiam *Merlin. de-*
ciſ. 223. *numer.* 2. *et* 3. *tom.* 1. At non
contra Tertium *Rot. recent. part.* 14. *deci.*
535. *num.* 24. *et ſeqq.*
17 Vnde B. ſi petat immiſſionem contra N.
ſuper quibuſdam bonis ſtabilibus, & con-
fiteatur N. eſſe poſſeſſorem dictorum bonorum :
huiuſmodi confeſſio eſt ſufficiens ad manutenti-
onem obtinendam fauore N. *Rot. recent. parte*
11. *deciſ.* 70. *num.* 1. *et ſeqq. et Rot. rec. parte*
15. *deciſ.* 229. *num.* 16. *et deciſ.* 292. *num.* 4.

Sicque etiamſi quis petat reſtitui in pri-
ſtinum ſtatum talium bonorum adverſus D.
confitetur D. poſſeſſorem eſſe bonorum ; &
hæc confeſſio ſufficiens eſt ad manutentio-
nem, *Rot. dicta parte* 11. *recent. deciſion.*
160. *num.* 3. *et* 4. & poſſeſſorem eſſe etiam an-
teriorem, *Rot recent. parte* 13. *deciſ.* 386. *n.* 2.

SVMMARIVM.

1 *Tutoris, et reſpectiuè Curatoris extraiudici-*
alis, & iudicialis confeſſio quando, &
quomodo Pupillo, & reſpectiue Adulto no-
ceat, vel non, & late à numer. 2. *vſ-*
que ad 7.

8 *Tutor, & Curator dari nequit ad donan-*
dum.

9 *Donatio Minoris cum iuramento valet.*

10 *Minor vigore iuramenti efficitur maior.*

11 *Donatio Minoris in quibus caſibus valeat,*
vel non, & num. 12. *&* 13.

14 *Iuratus contractus ex quibus cauſis irritetur.*

15 *Tutoris, vel Curatoris, aut cuiuſuis al-*
terius Adminiſtratoris de recepto confeſſio
quando valeat, vel non in præiudicium Pu-
pilli, et Adulti et num. 16. 17. *et* 18.

19 *Pupilli Debitor quando liberetur ; et num.*
37. *et* 38. *etiam de Adulto.*

20 *Habens generale mandatum cum libera quan-*
do poſſit, vel ne confiteri de recepto, et
num. 21. *et* 22.

23 *Ex Tutoris, vel Curatoris confeſſione ſuper*
Pupilli, et Adulti indigentiis quæ obligatio
contra pupillum, et Adultum oriatur ?

24 *Emptor quando tenatur eſſe ſollicitus de ver-*
ſione pecuniarum Venditori Soluendarum,
et de Minoribus vide, ac de Eccleſia etiam
in mutuo à num. 28. *vſque ad* 32.

25 *Pactum de reinueſtiendo precium fauore Em-*
ptoris, an in eius odium retorqueatur, et
num. 26. *et* 27.

30 *Cenſus an ſuſtineatur ex cauſa neceſſaria*
aſſerta dumtaxàt à Tutore, & Curatore
in præiudicium Pupilli, vel Adulti.

33 *Tutoris, vel Curatoris confeſſio per modum*
contentioſæ iuriſdictionis quandò noceat, vel
nè Pupillo, vel Adulto, ſi allegetur erro-
nea, vel petatur reſtitutio in integrum, & à
numero

num. 34. vſque ad 36.

39 *Tutoris , ſeu Curatoris confeſſio quandò dicatur per modum contentioſæ iuriſdictionis , & numer. 40. & prius etiam numer. 35. & 36.*

41 *Tutoris , vel Curatoris confeſſio in actu Inuentarij quos obliget.*

42 *Bona non deſcripta in Inuentario ex Tutoris confeſſione probantur Pupilli.*

43 *Tutoris confeſſio quandò coarctet pupillum ad perſeuerandum in ea.*

44 *Tutoris confeſſio tendens ad liberandum eum probet contra pupillum.*

45 *Tutoris , vel Curatoris confeſſio ſuper redditione rationis à primo Tutore , ſeu Curatore , an noceat pupillo , ſeu Adulto?*

46 *Confeſſio Matris tutricis pro exoneratione conſcientiæ ſui primi Viri an obliget Filium Pupillum , & ipſa Mater Tutrix loco filij teneatur ponere præſcriptis à primo Viro , & num 47. & 48.*

Quandò Confeſſio emiſſa à Tutore ; & reſpectiuè Curatore noceat , vel nè Pupillo , & Adulto.

QVAESTIO XII.

1 REgula eſt quòd Tutoris ; vel Curatoris extraiudicialis confeſſio tanquam voluntaria , niſi adminicula concurrant , Pupillo , vel Adulto non præiudicat , *Gregor. XV. deciſ. 506. num. 1. & 2. quæ eſt etiam impreſſa poſt Michalor. de Poſition. deciſion. 3. num. 1. & 2. Rot. diuerſ. parte 2. deciſion. 277. num. 4. & 5. & poſt Zacch. de obligat. Cameral. deciſ. 111. num. 9. & Rot. deciſ. 64. num. 1. & 2. parte 4. tom. 2. & deciſ. 205. num. 2. parte 5. tom. 1. & deciſion. 507. numer. 2. dicta parte 5. tom. 2. et in puncto etiam Curatoris , Rot. deciſ. 39. num. 2. recent. parte 7. et Celſ. deciſ. 184. num. 5. 6. 10. et ſeqq.*

2 Amplia primò , etiamſi Tutoris , vel Curatoris confeſſio facta ſit in publico Inſtrumento , & interuenerint Pupilli , vel Adulti proximiores , Iudiciſque Decretum , quia ſi præſumptiones & adminicula non concurrant , minimè probabit , *Rot. dicta deciſion. 39. num. 1.*

3 Amplia ſecundò , quanquam fiat in iudicio , vt putà Tutor , vel Curator , ſimileſque Adminiſtratores ad iudicium ſponte acceſſi interrogantur N. Pupillum , vel Adultum teneri Titio aurei centum, ſicque confiteretur Tutor ,vel Curator ,aut alius Adminiſtrator ; hæc igitur confeſſio per modum voluntariæ Iuriſdictionis non officit Pupillo , vel Adulto , *Abb. in capit. fin. num. 10. de Confeſſ. Bart. in l. tertiam 6. §. ſed an et ipſos , num. 2. in verbo , Aut tales , ff. de confeſſ. & in l. Lucius lo 2. in ordine 47. §. Tutelæ in medio ff. de adminiſtr. Tutor. , & Curat. Surd. deciſ. 229. num. 24. & ſeqq. Rot. deciſ. 334. num. 1. parte 1. recent. Duran. deciſ. 28. num. 30. & dicta deciſ. 177. num. 1.*

4 Niſi fuerit Tutor , & Curator ad hoc citatus *Duran. deciſ. 81. numero 3. & ſeqq. Coccin. deciſ. 152. num. 3.*

5 Vel niſi concurrant adminicula , & præſumptiones *vt in dicta deciſ. 334. numero 1. verſ. Attamen , & Rot. recent. part. 9. tom. 1. deciſ. 284. num. 29. & 30.*

6 Proceditque non concurrentibus dictis adminiculis , & præſumptionibus , etiamſi confeſſio ſit iurata , dummodo non ſit neceſſaria , *Rot. dicta deciſ. 177. num. 2. & 3.*

7 Cum alias facta confeſſio ſine dictis adminiculis , & præſumptionibus ſit donatio , quæ donatio Tutori , & Curatori de rebus Pupilli , & Adulti penitus eſt prohibita , *leg. contra Iuris , §. fin. de pact. l. pactum Curatoris , C. eodem.*

8 Nec ad huiuſmodi effectum dicitur Tutor ; vel Curator datus , cum ad donandum dari nequeat , *Alex. conſ. 125. numero 2. verſ. quartò lib. 1. Surd. de Aliment. tit. 8. priuileg. 56. num. 116. cum ſeqq. Gratian. diſcept. forenſ. 761. num. 12. et ſeqq. tom. 4. Thomat. deciſ. March. 67. num. 21. et 22. Rot. poſt Picum ad Stat. Vrb. coram R. P. D. Caualerio deciſ. 49. num. 6. et 7.*

9 Licèt de iure communi donatio facta à Minore cum iuramento ad fauorem Donatarij valeat , *tex. in Auth. Sacramenta Puberum in Verbo , Contractibus , & ibi gloſ. in verbo , Sacramentum , Bart. et alij ſcribentes , C. ſi aduerſ. vendit. Alex. dicto conſ. 125. num. 3. et ibi Add. lit. b. dicta deciſion. 49. numer. 1. Simoncell. tract. de Decret. lib. 1. tit. 2. inſpect. 1. num. 14. et ſeqq. Honded. conſ. 42. num. 18. cum ſeqq. pluribus , vol. 1. et præſertim num. 23.* vbi contrarijs reſpondet ; non obſtante *Gratian. diſcept. forenſ. 701. num. 17. tom. 4.* eo quia *num. 19.* à contraria oppinione recedit in vim *dictæ Auth.* Siquidem Minor per iuramentum efficitur

10 maior , *Simoncell. ibidem ſupra* ; & latè recenſendo alios ſeptem caſus , in quibus Minor admittitur ad donandum , tractat *Odd. de reſtit. in integr. parte 2. q. 58. art. 1. num. 3. & ſeqq.*

11 Quicquid autèm ſit de concluſione , an ſcilicèt Donatio facta à Minore eius Curatori , iuramento confirmetur , vel ne *Rot. coram R. P. D. Carillo deciſ. 586. numer. 11. vſque 15. recent. parte 5. tom. 2.* tenet pro negatiua ſententia , dum Curator , ſeu Adminiſtrator non petijt alium Curatorem

12 Minori dari ante contractum donationis ,

vel in ipſo contractu Iudicis mediante au-
ctoritate. Nam Minori datur alius Tutor,
& reſpectiuè Curator, dum contrahit cum
Tutore, vel Curatore, vt alienatio, aut contra-
ctus erga Tutorem, vel curatorem valeat, *Rot.
poſt dictum Pic. deciſ. 88. num. 3. et 4. et
ſignanter num. 22. et 23.*

Aliàs Donatio Curatori facta à Minore iura-
mento non confirmatur, cum illud tanquam
continens turpitudinem ex parte Curatoris re-
cipientis, & iniquitatem ex parte Minoris
iurantis ſeruari non debeat; quod proce-
13 dit etiam in Curatore non confirmato, &
in quolibet alio Adminiſtratore, etiamſi
Adminiſtrator renunciauerit Curæ, vel ad-
miniſtrationi ante donationem, *Rot. dicta
deciſ. 586. in præcitatis numeris.* Et eſt ratio,
quia contractus iuratus vllo pacto non ligat,
14 dum ex eo elicitur iniquitas, turpitudo, læ-
ſio, dolus, aut metus, *Barboſ. collect. D. D.
tam veter. quàm recent. in Ius Pontific. Vni-
uerſ. cap. cum contingat 28. numer. 1. et
ſeqq. de iur. iuran. tom. 1. et in præfato cap.
numer. 8. in prætermiſſ. et Additam. tom. 6.
et Mancin. de iurament. parte 4. prim. effect.
quæſtion. 1. numer. 1. et per totam pag. mihi
156. et ſeqq.*

15 Amplia tertio in confeſſione Tutoris, Cu-
ratoris, vel alterius Adminiſtratoris de re-
cepto, quæ Pupillo, Adulto, vel Minori
non præiudicat, niſi conſtet aliundè de pe-
cuniarum numeratione, cum ſcriptura de-
beat continere, quòd Tutor, vel Curator,
aut adminiſtrator in veritate pecuniam re-
ceperit: alias enim ſola ſpontanea confeſſio
non eſt ſufficiens aduerſus Pupillum; &
Adultum, *Bart. in dicta l. Lucius, eodem
§. Tutelæ, et in l. prima §. ſi Vir, num. 3.
vbi etiam Alex. numer. 4. ff. de acq. poſſeſſ.
Eman. Soar. in theſaur. recept. ſentent. lit. C.
num. 251. Gratian. diſcep. forenſ. 765. num.
56. tom. 4. Borgn. de tut. et Curat. numero
274. pag. mihi 156. Gutier. eodem tract. de
Tutor. et Curat. part. 3 cap. 1. num. 77.
et ſeqq. Rot. deciſ. 35. num. 12. recent. par.
6. et optime recent. part. 13. deciſ. 466. nu-
mero 2. et ſeqq. et prius in dicta part. 13.
deciſ. 285. num. 3. et 4.*

16 Etiamſi Confeſſio ſit judicialis, niſi Iudi-
ce iubente, emiſſa fuerit, vt notat *Mancin.
17 tract. de Confeſſ. cap. 9. art. 2. numero 2.
erga medium.*

18 Siue conſtet ſolutam pecuniam fuiſſe ver-
ſam in Pupilli, ſiue Adulti vtilitatem, *l.
Stichum, §. Vſufructum, ff. de ſolut. et Surd.
deciſ. 229. num. 34. vbi num. 36. ſubdit*,
quòd nequeat Pupilli, & Adulti Debitor
19 liberari per meram confeſſionem de recepto,
nec per pactum, nec per acceptilationem.

20 Cæterum *dictus Mancin. ibidem ſupra, num.
3.* tenet oppoſitum, ea ratione, quòd Tu-
tor, & Curator habent mandatum cum li-
bera, & conſequentèr confitendo præiudi-
cent; ſed huic opinioni non adhæreo; quia
licèt habens generale mandatum cum libera
poſſit confiteri, & præiudicare; id tamèn eſt
21 verum, quandò mandatum prædictum habet
ab Homine: tunc illi imputandum eſt, qui non
debebat tam amplum mandatum conferre:
ſecus, quandò mandatum habet à lege, vt
Tutor, & Curator; in hoc enim caſu ad
nihilum ſuffragatur mandatum cum libera,
quia confitendo donaret, quòd facere nequit in
præiudicium Pupilli, & Adulti, tanquàm
prohibitum, *vt docet Borgn. vbi ſupra, eo-
dem num. 274. poſt princ. & Surd. dicta de-
ciſ. 229. num. 26. & ſeqq.*

Quamquam *Gratian. deciſ. March. 125. in
22 Addit. num. 7.* teneat contrarium in puncto
Tutoris, & Curatoris facientis ſimilem con-
feſſionem de recepto; attamen, *num. 17.
cum ſeq.* loquendo etiam in terminis Procu-
ratoris habentis generale mandatum cum
libera, *prout ibidem, numero 13. cum ſeqq.*
concludit cautius eſſe ſoluentem Admini-
ſtratoribus, & ſimilibus perſonis habere fi-
dem de vera debiti numeratione, & non
per confeſſionem, cum aliud operetur recep-
tio, quàm confeſſio.

Amplia quartò, dum Tutor confitetur, &
23 aſſerit mutuo accepiſſe pecunias pro indi-
gentijs Pupilli; huiuſmodi enim confeſſio,
& aſſertio Pupillo non præiudicat, niſi do-
ceatur pecunias fuiſſe verſas in Pupilli vti-
litatem, *Rot. penès Mancin. de Confeſſ. in
ſupra citato cap. 9. art. 2. num. 11., quam-
uis Card. Tuſch. concluſ. 669. num. 16. tom.
2. lit. C.* contrarium teneat: attamen
non eſt recedendum à dictæ Rotæ ſententia
ex pluribus etiam relatis *per Antonin. de Amat.
var. reſolut. par. 2. reſolut. 99. à n. 2. vſque ad
5. et concordat Rot. recent. part. 6. deciſ. 190.
num. 6. et coram R. P. D. Priolo in Fir-
mana Cenſus, Lunæ 3. Iunij 1658. §. Reſ-
pectu vero*, quæ deciſiones ibidem ſubdunt,
quòd Iudex interueniens in huiuſmodi con-
tractu debeat aliundè indagare veritatem
Cauſæ, ſcilicet indigentiarum Pupilli, &
Adulti, quàm ex Tutoris, & Curatoris aſ-
ſertione, & late etiam *Bich. deciſ. 58. nu-
mero 3. & ſeqq.*

24 Et ratio aſſignari etiam poteſt: quia licèt
regulariter Emptor non teneatur eſſe ſolici-
tus de verſione pecuniarum, quas Vendi-
tori perſoluit, *Rot. coràm R. P. D. Dunoz-
etto in Romana Saluiani Veneris 23. Iunij 1643.
§. fin*: huiuſmodique procedit etiamſi ad
fauorem Emptoris fuerit in Inſtrumento ven-
ditionis initum pactum, quòd precium de-
25 beat reinueſtiri à Venditore cum interuen-
tu Emptoris pro eius maiori ſecuritate: &
eſt ratio, quia pactum huiuſmodi non de-
26 bet in eius odium, & præiudicium retor-
queri; cum abundans cautela ſibi non
præiu-

27 præiudicet , & ea , quæ ſunt facultatis ,
neceſſitatem non inducunt , ſed liberam vo-
luntatem , *l. illud eſt vendere , 220. et leg.
cum quis poſſit 225. et ibi gloſ. ff. de regul.
iur. et Rot. in dicta Romana Saluiani , 5. et
bine ceſſat .*
28 Attamèn Contrahentes cum Eccleſia in
tribus caſibus debent eſſe ſollicitì de verſio-
ne in Eccleſiæ vtilitatem : in mutuo ſcili-
cet , Depoſito , & venditione facta pro de-
bito Eccleſiæ : cum in alijs liberetur debi-
tor , ſi ſoluat , etiamſi pecuniæ non ver-
tantur in vtilitatem ipſius Eccleſiæ , *Barboſ.
collect. D. D. tàm veter. quam recent. in
Ius Pontific. Vniuerſ. in cap. grauis , in ordi-
ne 1. num. 4. & 5. de Depoſit. tom. 2 Gra-
tian. diſcept. forenſ. 196. numer. 8. cum ſeq.
tom. 1. & optimè dictus Antonin. de Amat.
eadem reſolut. 99. num. 11. & Merlin. deciſ.
77. num. 12. & Ricc. parte 6. collect. 2336.*
29 Ita etiam concludendum eſt in mutuo
facto Tutori , vel Curatori , vel Tutori , &
Pupillo , aut Curatori , & Adulto ; & in
venditione facta à Tutore , vel Curatore ,
ſiue à Tutore , & Pupillo , aut à Curato-
re , & Adulto pro extinguendis debitis ip-
ſius Pupilli , ſiue Adulti ; cum Pupillus ,
30 Adultus , & Eccleſia inter ſe æquipatentur ,
*Gutier. de Tutor. & Curat. parte 2. cap. 5.
num. 18. Gratian. diſcept. forenſ. 955. numi.
20. tom. 5.* & in terminis firmauit *Rot.
coram R. P. D. Merlino inter eius recollectas
deciſ. 219. num. 13. & ſeqq. tom. 1.*
31 Vnde ſolida eſt concluſio , quòd emens
ab Eccleſia , vel Minore ex cauſa neceſſita-
tis debet curare , vt pretium erogetur in
cauſam , propter quam fuit facta venditio :
ſecus eſt ex cauſa voluntaria ; quia non te-
netur probare pretium fuiſſe verſum in Eccle-
ſiæ , vel Minoris vtilitatem , *Barboſ. dicta
collect. tit. de reb. Eccleſ. alien. vel non in
cap. ſi quis Preſbiterorum 6. num. 9. verſ.
Probatiò autèm , pag. mihi* 100. *tom. 2. &
in puncto Minoris , Oſaſch. deciſ. 171. num.
12. & ſeqq. Martin. Andr. deciſ. 33. numer.
9. optimè Rot. poſt Cenc. de Cenſ. deciſ. 25.
num. 1. & ſeq. & deciſ. 287. numer. 4. &
5. & deciſ. 309. num. 8. vſque ad 11. Bu-
rat. deciſ. 546. num. 10. & Rot. deciſ. 681.
num. 5. parte 1. & latè deciſ. 178. num. 17.
vſque ad finem parte 7. & deciſ. 190. num.
8. cum ſeq. recent. parte 8. & prius eadem
parte 8. Rub. add. ad deciſ. 81. num. 117.
cum ſeq.* & egregie in puncto Cenſus impo-
ſiti à Tutore , vel Curatore ſuper bonis Pu-
32 pilli , vel Minoris , etiamſi facta ſit aſ-
ſertio pro extinguendis Debitis Pupilli , vel
Minoris ratiocinatur *eadem deciſ. coram R. P.
D. Priolo , in ſupradicta Firmana Cenſus ,
Lunæ 3. Iunij* 1658. *5. Reſpectu vero , cum ſeqq.*
& in terminis venditionis pro extinctione
æris alieni *Rot. recent. parte 15. deciſ. 293.
num. 20. coram Cardinali Carpineo* . Ita vt
dictum æs alienum aliundè ſit iuſtificandum
quàm ex aſſertione , & confeſſione Minoris ;
nam Minoris confeſſio facta ad colorandum
contractum non attenditur , *vt in dicta Fir-
mana Cenſus et in eadem deciſ. 293. numer.
3. et 4.*
33 Limita , ſi Tutoris , vel Curatoris con-
feſſio emanauerit per modum contentioſæ iu-
riſdictionis : quia tunc præiudicat Pupillo ,
& Adulto , *Abb. in dicta cap. fin. eodem
num. 10. Bart. in dicta l. certum , §. ſed an
& ipſos , num. 2. in verbo , aut confitentur,
& in l. fin. §. Quod obſeruari numer. 6. C.
de Iur. iuran. propt. calumn. dan. Maſcard. de
probat. concluſ. 370. num. 2. & 3. volum. 1.
Card. Thuſc. concluſ. 669. numer. 12. & 13.
tom. 2. lit. C. Mancin. tract. de Confeſſ. locis
ſupra citatis num. 1. & 7. Odd. de Reſtitut.
in integr. quæſt. 65. art. 6. numer. 13. Rot.
Ianuenſ. deciſ. 142. num. 4. & Gregor. XV.
dicta deciſ. 506. num. 7. & 8. & Rot. pe-
nes dictum Michalor. deciſ. 3. num. 5. Surd.
dicta deciſ. 229. num. 24. & ſeqq. & eadem
deciſ. 334. num. 5. dicta parte 1. Gutier. de
Tutor. et Curat. parte 3. cap. 1. num. 79. et par-
te 2. cap. 6. n. 16. ibiquè n. 17.* ſubdit , quod
confeſſio facta in iudicio reſpondendo poſi-
tionibus Agentis dicitur facta in vim con-
tentioſæ iuriſdictionis , & ſempèr probat
quouſque de errore non doceatur , *dicta
deciſ. 506. num. 7. & 8. & eadem deciſ. 3.
num. 5. & Gratian. diſcept. forenſ. cap. 878.
num. 3. tom. 5.*
34 Vel niſi Pupillus , aut Adultus ab huiuſ-
modi confeſſione tam facta in poſitionibus ,
quàm in articulis , vel alitèr in iudicio emiſ-
ſa petat reſtitutionem in integrum etiam poſt
ſententiam , conſtito tamèn de læſione ,
*Ricc. collect. 176. verſ. Et primò , parte 1.
& collect. 3026. poſt principium parte 7.*
35 Ratio eſt , quia confeſſio emiſſa , etiam
ab Actore ad lites , *vt in dicta deciſ. Ia-
nuens. 143. num. 4.* per modum contentioſæ
iuriſdictionis non dicitur donatio , ſed iudi-
cium , quod redditur etiam in inuitum ,
Abb. & Bart. ibidem ſuprà.
36 Eſt tamèn aduertendum , vt dicatur con-
feſſio per modum contentioſæ iuriſdictionis,
non ſufficit , quòd ſit iudicialis , niſi iuben-
te Iudice facta fuerit , *Mancin. vbi ſuprà nu-
mer. 1. & 2. et numer. 9. ibiquè numer. 10.*
ſubdit , quòd prius interpoſitum ſit Iudicis
Decretum .
37 Et confirmatur à ſimili ; nempè vt debi-
tor Pupilli , & Adulti conſequatur pleniſ-
ſimam ſecuritatem , & omnimodam libera-
tionem , non ſolùm eſt deneceſſe , vt præ-
cedat debitoris proteſtatio , quòd non vult
ſoluere , niſi pecunia erogetur in emptionem
38 bonorum ſtabilium pro ipſo Minore , vel
alias in tuto collocetur ad vtilitatem ipſius ,

Digitized by Google

ſed etiam, quòd ſolutio facta fuerit iuſſu Iu-
dicis, ſcilicet Iudicis Decreto, niſi Minor
ſit effectus locupletior, *Nicaſ. inſtitut. quib.*
alienar. liceat vel non §. nunc admonendi num.
11. *ergà finem*, *Cenc. de Cenſ. quaſt.* 69.
num. 101 *et ſeqq. et Rot. poſt eundem deciſ.*
175. *num.* 2. *et* 3. Vel niſi verſemur in an-
nuis redditibus non excedentibus centum
aureos; nec ſint de minori tempore, quàm
biennij; quia tunc Minori & Mulieri abſ-
que iuris ſolemnitatibus, & Iudicis Decre-
to ſolui poteſt, & debitor liberatur, *Aret.*
in ſupracitato tit. inſtitut. §. *Et ex contrario,*
num. 4. *Grattan. diſcept. Marcb.* 284. *in addit.*
num. 5. *et ſeqq. vbi num.* 7. indiſtinctè te-
net in Prælato Eccleſiæ, & vide ea, quæ
latè ſcripſit *Cenc. dicta quaſtion.* 69. *ferè per*
totam.
39 Et non ſolùm (vt dixi) facienda erit
confeſſio, Iudice iubente, ſed poſt litis con-
teſtationem, alias Tutoris, vel Curatoris,
aut Actoris ad lites confeſſio nil operatur
aduerſus pupillum, & Adultum *Rot. penes*
dictum Mancin. de Confeſſ. in locis ſupra cita-
tis, num. 8.
40 Immò erit deneceſſe, quòd Iudicium
ceptum fuerit cum Tutore, ſeù curatore;
ſecus eſt, ſi cum Pupillo auctoritate Tutoris
ſeù cum Adulto authoritate Curatoris, quia
tunc non tenetur Tutor, vel Curator reſ-
pondere, *Abb. et Bart. vbi ſupra*, & me-
lius *in ſeq. Quaſt.*
41 Extende primò, vt confeſſio Tutoris liget
etiam Pupillum, ſi facta ſit in acta inuen-
tarij, vtputà, ſi aſſerat talia bona in
hæreditate recepiſſe: tunc enim non ſolum
42 reſultat probatio contrà Tutorem ſcriben-
tem, & Pupillum, ſed talis confeſſio ope-
ratur, vt ad contrarium probandum Tutor,
& Pupillus non admittatur, niſi per eui-
dentiſſimas probationes: cum dicatur iudi-
cialis confeſſio, licèt facta ſit per verbum,
Credo *Mancin. dicta tract. cap.* 9. *art.* 2. *nu-*
mer. 12. *& ſeqq. Gatian. diſcept. forenſ. cap.*
878. *num.* 3. *Ricc. collect. prædicta* 3026. *in*
princ. Cui opinioni tanquàm veræ aduerſus
Pupillum, & habentes cauſam à Pupillo, ſi
talis confeſſio ſit adminiculata, adhæret
Rot. recent. parte 11. *deciſ.* 249. *num.* 13.
& ſeqq. ſed latius videndus eſt *Duran.* ma-
giſtraliter in *deciſ.* 337. *a num.* 9. ferè vſ-
que ad finem optimè tractans de Confeſ-
ſione facta in Inuentario, & quando ſit lo-
cus, vel ne ad eam impugnandam per con-
trarias probationes.
Sicuti etiam dicimus, quod ex confeſſio-
ne ipſius Tutoris benè probetur aliqua bona
eſſe Pupilli non deſcripta in inuentario *Card.*
Otthob. deciſ. 11. *num.* 4. *& ſeqq.*
43 Extende ſecundò in confeſſione Tutoris
de iure facienda, quæ obligat Pupillum,
tanquam ſi ab ipſo facta eſſet, immò cogi
poterit ad perſeuerandum ſuper ea in iudi-
cio, *l. apud Iulianum*, 3. §. *penultimo*, *ff.*
quib. ex cauſ. in poſſeſſ. eat. Surd. deciſ. 297.
et ſequitur Ricc. dicta collect. 3026. *verſ. Am-*
plia quod & benè exemplificat *Grattan. di-*
cta diſcept. 878. *à num.* 6. *vſque ad* 8.
44 Extende tertio, ſi Tutoris confeſſio ten-
dat ad liberandum, & conſiſtat in facto
proprio ipſius Tutoris *Paul. de Caſtr. conſ.*
34. *lib.* 1. Card. *Tuſch. eadem concluſ.* 669.
num. 18. *et* 19. *et Rot. deciſ.* 177. *num.* 1.
diuerſor. part. 2. quia tunc huiuſmodi con-
feſſio Pupillo nocet: ſecus eſt, ſi tendat,
ad obligandum, *Grattan. eadem diſcept.* 878.
num. 4.
45 At ſi ſecundus Tutor, & Curator confi-
teatur ſibi redditam fuiſſe rationem à pri-
mo Tutore; vel Curatore, illumque à re-
liquorum reſtitutione liberauerit; tunc con-
feſſio non officit Minori, nec liberatio pro-
ficit dicto primo Tutori, vel Curatori. *Gu-*
tier. dicto tract. de Tutel. & Cur. parte 3.
cap. 1. *numer.* 122. *& Andreol. contr.* 62.
num. 8. *&* 9.
46 Extende quartò, ſi Vxor mortuo Viro
ſit Tutrix communis Filij, & hæc ſciens ſui
Viri ſecreta in quodam inſtrumento pro ſuę
& Mariti conſcientiæ exoneratione dixerit
Virum ſuum abſtuliſſe certam pecuniarum
quantitatem à B. Hæc confeſſio ſic emiſſa
à Matre Tutrice officit Filio Pupillo, & Cre-
ditori ſuffragatur; ſiquidem hæres exonera-
37 re tenetur conſcientiam defuncti, & cùm
Pupillus ex defectu ætatis, & intellectus ex
48 ſe Patris conſcientiam exonerare non vale-
at, Mater Tutorio nomine filij non tantùm
poteſt Patris conſcientiam exonerare, immò
debet, *Nouar. tract. de mal. ablat. priuileg.*
41. *num.* 3.

SVMMARIVM.

1 *Pupilli, vel Adulti confeſſiò in iudicio an,*
& quandò valeat, vel ne ſine interuentu
tutoris, vel Curatoris reſpectiuè: vel fa-
cta confeſſione ſine dicto interuentu detur Pu-
pillo, vel Adulto in integrum reſtitutio, &
à num. 2. *vſque ad* 6.
7 *Minoris confeſſioni per verbum, Credit, an*
& quandò ſtandum ſit, ſi Curator deficiat,
& num. 8.
9 *Pupilli, vel Adulti extraiudicialis confeſſio*
etiam in inſtrumento an probet, vel ne
in præiudicium Pupilli, & Adulti ſine Tu-
tore, & Curatore, & ſolemnitatibus Sta-
tutariis, licèt ſit iurata, & à num. 10. *vſ-*
que ad 17. *& declaratur num.* 55. *cumſeqq.*
18 *Solemnitates Statutariæ in Minorum contra-*
ctibus quando dicantur de forma, vel poſ-
ſint per

ſunt per æquipollens adimpleri, vel ne; & quid dicendum, ſi interueniat iuramentum in contractu, ſeu confeſſione; & à num. 19. vſque ad 23.

24 Statuta Laicorum præſcribentia certas Solemnitates in contractibus Minorum an, & quandò includant, vel nè contractus, & iuratas Minorum confeſſiones, ſi non fuerint à Summo Pontifice confirmata; & latè ratiocinatur de materia cum effectibus iuramenti à num. 25. vſque ad 39.

30 Statuti confirmatio facta a Papa in forma communi, quando, et quomodo ſit comprehenſiua contractuum iuratorum, vel ne: & quid eſt firmandum, ſi confirmatio ſit in forma ſpecifica?

41 Statutum contra ius commune an admittat extenſionem, & num. 42.

43 Statutum Mantuæ generaliter confirmatum, an includat ea, quæ ſunt contrà ius commune.

44 Confirmatio Statuti aduerſatiui iuris communis ſpecialis, & indiuidua an ſit abrogatiua vtriuſque iuris, & quæ dicatur Specifica confirmatio conceſſa, vel denegata à Principe in Statutis laycalibus, et à numer. 45 vſque ad 49.

50 Statutum honeſtum, et rationabile etiam à Principe confirmatum in forma generica eſt abrogatiuum iuris communis.

51 Statutum Laycorum quandò in contractu Minoris, ſiue in quaſi contractu, prout eſt confeſſio, auferat vires, vel nè iuramento, non celebrato contractu, vel quaſi contractu ſine ſolemnitatibus in eodem Statuto præſcriptis, et a num. 52. vſque ad 58.

59 Statutum conditum pro contractibus celebratis cum Minoribus; an procedat in dotis conſtitutione.

60 Statutum tollens viam fraudibus latè interpretatur, & ſufficit confirmatum eſſe in forma communi.

61 Minoris contractus eſt ipſo iure nullus, quandò copulatiuè non concurrant iuſta cauſa, vtilitas, & ſolemnitas.

62 Nullitas contractus intrà quod tempus allegari poſſit à Minore, & an requiratur ſcientia ipſius nullitatis, & quæ ſcientia eſſe debeat.

63 Diſpoſitio l. fin. C. ſi Maior fact. &c. an habeat locum exiſtente ſtatuto, quod ſupponat dolum, & fraudem non ſeruatis ſolemnitatibus.

64 Nullitas contractus Minoris, an poſſit etiam opponi ab hæredibus ipſius Minoris, & etiam à Tertio in ſaluano.

65 Renunciari an poſſit Statuto requirenti certas ſolemnitates pro forma in contractu Minorum.

66 Minoris confeſſio ſuper pecuniis verſis in eius vtilitatem valet cum ſolemnitatibus, & Iudicis Decreto.

67 Minoris aſſertio ſolemniter facta, & cum Iudicis Decreto cauſa cognita interpoſito, præſumitur vera, non conſtito de contrario.

68 Minoris aſſertio non ſolemniter facta, ſi verſio in eius vtilitatem non probetur, ſibi non nocet.

69 Verſio pecuniarum in vtilitatem Pupilli, Adulti, Eccleſiæ, vel Ciuitatis an reddat contractum inualidum validum.

70 Emens bona fide moleſtari non debet.

71 Pupillus, & Adultus, Eccleſia, vel Ciuitas contrahens ſine ſolemnitatibus, an teneatur ſtare contractui, vel refundere pecunias.

72 Locupletari nemo debet cum iactura aliena.

73 Locupletatio quando reſult?

74 Verſio quibus probationibus eliciatur, & à quo probari debeat, et a num. 75 vſque ad 79.

80 Confeſſio Minoris per viam recognitionis bonæ fidei, vel declarationis quoad actum de præterito ſolemniter geſtum valet ſine ſolemnitatibus.

81 Minoris de præſenti obligatoria confeſſio ſine ſolemnitatibus non probat aduerſus Minorem confitentem.

82 Minoris, vel Mulieris prima obligatio Solemniter facta poteſt abſque alijs Solemnitatibus in nouam transfundi.

83 Filiationis confeſſio quandò valeat ſine ſolemnitatibus.

84 Minoris confeſſio etiam filijfamilias in criminalibus ſine Tutoris, vel reſpectiuè Curatoris authoritate, vel Prodigi ſine Curatore an, et quando ipſi Minori, vel Prodigo officiat, vel nè et numer. 85. 87. et 88.

86 Infantis Confeſſio in Criminalibus ad nihilum valet etiam Tutore interueniente.

89 Minori ſufficit dari legitimum Procuratorem, in actu confeſſionis cauſa criminalis.

90 Minoris confeſſio ſiue in iudicio, ſiue extrà iudicium etiam cum iuramento an ſufficiat ad inquirendum, et torquendum?

91 Minoris confeſſio in criminalibus ſi non valet ſine Curatore, ita nec releuat negatio præiudicialis Minori.

92 Minori irrata confeſſio etiam geminata, et pluriès repetita ſine Curatore in iudicio non præiudicat.

93 Iuramentum in contractibus minorum efficit Maiorem, ſecus eſt in iudicio.

94 Minoris in confeſſione criminaliter accuſati adhibendus eſt Curator in ordinando, ſeu ſolemnizando iudicio, ſecus in indaganda, ſeu inquirenda veritate.

95 In Decreto ad torquendum Minorem interuenire debet Curator, ſecus in ipſa tortura.

96 Præſentia Curatoris an ſit neceſſaria etiam in actu, quo minori datur iuramentum pro examine, et num. 97.

98 *Reſtitutio in integrum quandò ſit danda Minori.*

99 *Pupilli confeſſio ſine Tutoris interuentu an officiat eidem Pupillo in criminalibus, ſaltem de conſuetudine.*

100 *Tutor, vel Curator deputatur ab eo Iudice, coram quo cauſa pendet, et ſtante ſtatuto habente Minorem pro Maiore, an talis deputatio ſit facienda, et num 101.*

102 *Curatoris authoritas quando in confeſſione non ſit neceſſaria.*

Confeſſio Pupilli, aut Adulti ſinè Tutoris, vel Curatoris authoritate etiam iurata quandò valeat, vel ne; & an ſtatutum, vel Conſtitutio Laicalis præſcribens certas ſolemnitates pro forma in contractibus Minorum habeat locum in confeſſione, & quandò iuramentum præualeat, vel non diſpoſitioni dicti Statuti, & vtrùm Tutor, & Curator requiratur in confeſſionibus à Pupillo, & Adulto faciendis in cauſis criminalibus, prout requiritur in Ciuilibus.

QVAESTIO XIII.

VIdimus ſuprà de confeſſione facta à Tutore, & Curatore: modò videndum eſt de confeſſione, quæ ſit tàm in iudicio, quàm extra à Pupillo, & Adulto ſine interuentu, & aſſiſtentia Tutoris, vel Cu-
1 ratoris; quæ confeſſio ſi fiat in Iudicio à Pupillo, vel Adulto ſine Tutoris, vel Curatoris interuentu eſt irrita, & nullius momenti, *tex. in l. Clarum, C. de auctorit. præſtan. & ſequitur Carol. de Graſſ. except. 14. num. 91. Maſcard. de probat. concluſ. 371. num. 1. volum. 1. Eugen. lib. 1. conſ. 97. num. 45. 46. et 47.* Proceditque, etiamſi confeſſio facta ſit ſponte, *Odd. de Reſtitut. in integr. parte 2. queſtion. 65. art. 6. num. 13. poſt princ. et verſ. Aut demùm.*

Cæterùm in Pupillo pro indubitato habetur, *ex tex. in l. certum, §. vltimo, et ibi gloſ. ff. de confeſſ.*

2 In Adulto autèm etiam ſine dicti Curatoris auctoritate (licèt detur reſtitutio in integrum) firmat valere confeſſionem, *gloſ. ibidem, & Maſcard. dicta concluſ. 371. num. 2.*

3 Et hoc ſecundùm *Alex. ad Bart. in dicta l. certum, eodem §. vltimo, verſ. Videtur indiſtinctè velle, lit. a, et ibidem verſ. Quòd confeſſio*, intelligendum eſt procedere in Adulti confeſſione Curatore carentis: ſecùs autèm eſt, ſi Adultus Curatorem habeat, quia tunc æquiparatur Pupillo.

Attamèn ego non recedo à diſpoſitione dicti *tex. in eadem l. Clarum*, & ab opinione *Graſſ. Eugen. et Odd. in locis ſupraci-*
4 *tatis* & cenſeo, quòd Adultus, quotiès in iudicio ſine legitima Perſona confiteatur, ſit ipſo iure confeſſio nulla.

5 Et hæc concluſio intelligenda eſt de confeſſione, quæ fit ad ſolemnizandum iudicium, vt interrogationes, confeſſiones, & reſponſiones, quæ fiunt ad litem conteſtandam, *dicta l. Clarum*, & ſequitur *Bart. in dicta l. certum, 6. §. in Pupillo, num. 1. erga finem, ff. de Confeſſ.* Et ratio elici-
6 tur *ex Bart. ibidem*, quia talis confeſſio reſpicit ſolemnitatem iudicij, & ſic requiritur ſolemnitas perſonæ, quæ priùs interuenire debet.

7 Amplia in interrogationibus, & reſponſionibus, quæ fiunt per verbum, Credit, vel non credit, in quibus non ſtatur dicto Minoris ſine Curatoris authoritate; Cum non habeat ſufficiens iudicium ad diſcernendum, quid habeat credere, *ita Bart. ibidem ſuprà num. 2, et benè etiam Negus. Syl. Reſpons. quæſt. 442. num. 74. et 75.*

8 Quanquàm Minorem afficere, ſi huiuſmodi reſponſiones, & confeſſiones factæ ſint cum iuramento, teneat *Ferentill. ad Burat. deciſ. 600. num. 17. idem Neguſ. eadem quæſtion. 442. dicto num. 75.* ſubditque *num. 76.* quòd vltrà dictum iuramentum de habendis poſitionibus pro veris, iuret etiam Minor ſine Curatore reſpondens de non veniendo contrà proceſſum & ſententiam: & huiuſmodi cautela adhibita, firmat valere ſententiam, & conſequentèr iudicium, & proceſſum; quicquid autem ſit de hac opinione me remitto etiam ad ea, quæ infrà dicam hic *num. 92 et 93*

9 Extraiudicialis uerò confeſſio etiam in inſtrumento emiſſa à Pupillo, Adulto, ſiuè Minore ſine Tutoris, & reſpectiuè Curatoris authoritate, & ſtatutarijs ſolemnitatibus Pupillo, Adulto, aut Minori non præiudicat, *Eugen. dic. conſil. 97. numer. 44. et ſeqq. Rot. deciſ. 359. num. 22. recent. part. 4. tom. 2. Ricc. collect. 2187. verſ. Nota primò, part. 6.* licèt ibidem *dictus Ricc.* referat non ſufficere dictas ſolemnitates, niſi alijs etiam veriſimilitudinibus adiuuata ſit. Ratio eſt, quia confiteri eſt quaſi contrahere, vt notat *tex. in l. de ætate 12. § qui interrogatus, et ibi Bart. ff. de interrogat. action.*

11 Et cum nequeant Pupillus, Adultus, ſiue Minor contrahere abſque Tutoris, & reſpe-
ctiuè

ctiuè Curatoris interuentu, ac ſine ſolemnitatibus ſtatutarijs *vt benè Rot. recent. par. 2. deciſ. 114. num. 1. et ſeqq.* . Conſequentèr & ſine eiuſdem ſolemnitatibus confiteri non poterit, vt optimè *Rot. recent. par. 13. deciſ. 443. num. 5 et 6*

12 Limita primò, non obſtante diſpoſitione Statuti requirentis certas ſolemnitates de forma in contractibus Minorum, & conſequenter in confeſſionibus, dùm Scilicèt Minoris confeſſio fiat in actu voluntario, & concurrant adminicula, habeatque concomitantiam veritatis: tùnc Minori talis confeſſio ſine dictis ſolemnitatibus nocet, & præiudicat *Poſt. reſolut. ciuil. 90. num. 35. Achill. de Graſſ. deciſ. 160. numer. 1. tit. de Confeſſ. Rot. deciſ. 497. num. 20. recent. parte 5. tom. 2. & deciſ. 60. num. 10. & deciſion. 263. num. 10. recent. parte 7. Ricc. collect. 2346. verſ. quòd amplia parte 6.* & videri poſſunt etiam ea, quæ congerit *Rot. deciſion. 345. num. 4. recent. parte 4. tom. 1.* & benè *recent. parte 13. deciſ. 305. num. 9.*

13 Limità ſecundò, ſi talis extraiudicialis confeſſio facta fuerit à Minore cum iuramento, *Burat. deciſion. 229. numer. 2. & ſeqq. & Annot. ibidem num. 12. & dicta deciſion. 263. num. 10*

14 Et hæc limitatio Buratt. ibidem ſupra dicitur procedere, etiam ſi vigeat ſtatutum requirens certas ſolemnitates in contractu Minoris.

15 Cæterùm *Andreol. controuerſ. 136. numer. 9. & 10. & Thomat. deciſion. March. 67.* per totam tenent Minoris confeſſionem de debito cum iuramento, & ſolemnitatibus ſtatutarijs non valere, dùm alitèr de debito, quàm ex confeſſione non appareat:
16 præſertim ſi ſtatutum donari prohibeat, quia tùnc etiàm confiteri prohibet, cum confeſſio habeat vim donationis, ſi non conſter de vera, & reali numeratione, *Cyriac. contr. 252. num. 33. & ſeqq. tom. 2.*

17 Quam opinionem tutius intelligerem ſecundum ea, quæ infra dicam hic *verſ. vnde Statutum, num. 55. & ſeqq.*

18 Et ratio huius ſecundæ limitationis tota fundata eſt ſuper viribus iuramenti. Siquidèm licèt ſtatutum, quandò aliquas ſolemnitates requirit in Minorum Contractibus, & vlterius procedit irritando contractus carentes ſolemnitatibus in eo preſcriptis, fa-
19 ciat tales ſolemnitates eſſe de forma, quæ nec prætermitti, nec per æquipollens adimpleri poſſint, *Thomat. deciſ. March. 23. num. 88. & ſeqq. & Rot. deciſ. 294. num. 33. recent. parte 6. Add. ad deciſ. 81. num. 8. & 9. recent. part. 8.*

20 Itaùt ſtatutum prædictum tanquàm dans formam Contractui ſit ad vnguèm ſeruandum, & nequeat per æquipollens adimpleri, ſtante maximè Decreto irritante, & annullatiuo in eodem ſtatuto comprehenſo, *Rot. deciſion. 504. numer. 4. & 5. recent. parte 5. tom. 2.*

21 Minimèque contractus ob iuramentum validatur, forma in actu neceſſario omiſſa, *l. non dubium, 5. C. de leg. l. qui Romæ, 122. §. Flauius, ff. de verbor. obligat. & Marc. Mant. Bonauet. ſuper Auth. Sacramenta Puberum, C. ſi aduerſ. Vendit. & in additione incipienti, Quoniam, pag. mihi 108. verſ. quod etiam tuto, erga medium.*

Attamèn de iure verius eſt *per tex. in dicta Auth. Sacramenta Puberum, & in cap. cum contingat, 28. de iur. iuran. & vtrobique D. D. communitèr ſcribentes*, quòd contractus Minoris ſolùm iuramento vallatus, vel quaſi contractus prout eſt confeſſio, iu-
22 ramento pariter munita valeat, cum Statutum, ſeu Conſtitutio Laicorum annullans contractus, vel quaſi Contractus non celebratos iuxta formam in ſtatuto præſcriptam, non comprehendat contractus, vel quaſi contractus iuratos, *dictus Bonauit. vbi ſupra, verſ. qua opinio parum, pag. mihi 101. & verſ. contrarium autem, cum verſ. ſeq. pag. mihi 111. Buratt. deciſ. 44. num. 4. & ibi Ferentill. lit. B. tom. 1. Rot. deciſ. 682. num. 24. recent. parte 4. tom. 3.*

23 Ideòque contractus, vel quaſi contractus à Minore celebratus abſque ſolemnitatibus ſtatutarijs, aut cum ſolemnitatibus, ſed perperàm, & imperfectè (cum idem ſit non agere, & imperfectè agere, *l. ſed ſi 11. §. primo, & ibi gloſ. verbo Apparet, ff. de inſtitor. action. l. quoties, 6. ff. qui ſatiſdar. cogant.*) ſtante iuramento ſuſtinetur; quia ſtatuta Laicorum requirentia certas ſolemni-
24 tates ſi non fuerint à Papa confirmata, non comprehendunt contractus, vel quaſi contractus iuratos, & conſequentèr confeſſiones iuratas, *optimè Barboſ. collect. D. D. tam veter. quam recent in iuſ. Pontific. vniuerſ. in eodem cap. cum contingat, num. 9. tom. 1.*

25 Et eſt ratio euidens, quia iuramentum derogat formæ requiſitæ per ſtatutum etiam in contractu, & confeſſione Minoris *Alex. conſ. 38. numer. 10. et 11. vol. 3.* ſemper-
26 què iuſiurandum eſt ſeruandum, dummodò ſine diſpendio ſalutis æternæ ſeruari valeat, *cap. ſi vero, de iur. iuran. cap. quamuis, de pact. in 6.*

27 Cum iuramentum Iurantem de Minore faciat Maiorem, *dictus Bonauit. ſuper dicta Auth. pag. mihi 78. verſ. Quarta deciſionis eſt ratio, et ibidem, in dicta Addit. pag. mihi 129. verſ. Verùm ad materiam erga medium, et Rot. poſt Pic. ad ſtatut. Vrb. deciſ. 48. nu-*
28 *mer. 3.* & habet in ſe Clauſulam, vt actus valeat omni meliori modo, quo valere poteſt, *dictus Bonauit. vbi ſupra, pag. mihi 91. verſ. Nota quarto, erga medium:* & hominibus nil tam congruum eſt, quàm

fidem

29 fidem ſeruare ; maximè iuramento Firma-
tam : & quòd plus eſt , etiam Hoſti ſer-
uari debet , vt benè ratiocinatur *dictus Bo-
nauit. vbi ſupra pag. mihi* 78.
30 Immò iuramentum prædictum in Deum
dirigitur , & ipſi obligamur , qui vbique
præſens eſt , & pro abſente recipit , *Gra-
31 tian. diſcept. forenſ.* 297. *numer.* 22. *tom.*
2. *Honded. conſ.* 44. *num.* 106. *vol* 2. *Bu-
ratt. deciſ.* 149. *num.* 2. *et ſeqq. et ibi Fe-
ventill. add.* Et nulla eſt prohibitio impedi-
32 ens Hominem Deo obligari , *Mancin. de
iurament. parte* 4. *prim. effect. queſt.* 3. *num.*
18. *in fine* .
33 Et non tantùm procedit contrà diſpoſitio-
nem Statutariam , verum etiam iuris com-
munis . Vndè contractus , vel confeſſiones
Minorum ipſoiure nulli , ſiue nullæ ob iu-
ris poſitiui reſiſtentiam iuramento firman-
tur , *dicta Auth. Riec. collect.* 1723. *parte*
5. *ibique* ſubdit procedere etiam in Impu-
bere decem annorum , & videri etiam poſ-
ſint ea , quæ refert *Afflict. deciſ.* 322. *&
deciſ.* 393. *& Mancin. vbi ſupra & Barboſ. d.
cap. cum contingat per totum* dummodo non
concurrat læſio , uis , metus , aut dolus ·
34 *Mancin. dict. tract. par.* 4. *effect.* 1. *quæſt.* 1
& quæſt. 2 *et* 3
35 Et hodie ſi Adultus alienat etiam immo-
bilia , & iuret in contractu , valet aliena-
tio , licèt Decretum Iudicis , vel cauſa le-
gitima non interuenerit , & priuabitur in
integrum reſtitutione *iuxta terminos dicta
Auth. et tenet Summa Roland. in tract. nota-
lar. et contract.* , *pag. mihi* 463. *in Verbo,
Viſo* , *verſ. Hodie autem* , *Bonaut. in dicta
Auth. eadem. pag.* 101. *dicto verſ. Quæ opi-
36 nio , et pag. mihi* 112. *verſ. quarto quæritur.*
Vlloque pacto poterit contractus informari,
peculiaritèr ſi fuerit iuratum non contraue-
nire ratione Minoris ætatis , vel alia qua-
cunque Cauſa , *dictus Bonauit. vbi ſupra* ,
pag. mihi 109. *verſ. ſecundo quæritur* , *Rot.
poſt Pie. ad ſtatut. Vrb. deciſ.* 59. *num.* 21.
vbi num. 22. *ait* non procedere , ſi inter-
37 uenerit enormiſſima læſio , metus , aut
uis , vel dolus *dicto cap. cum contingat* , *vbi
Barboſ. num.* 1. *et ibidem in pretermiſſ. &
additament. num.* 8. *tom.* 6. *Mancin. vbi ſu-
pra* , *eadem parte* 4. *primi effect. quæſtion.* 1.
num. 1. *& per totam* , *& ſignanter num.* 3.
dictus Bonauit. ibidem ſupra , *pag. mihi* 105.
*verſ. quicquid extra in princ. Thomat. deciſ.
Marcb.* 28. *num.* 12. *& ſeq.* Et eſt ratio ,
quia iuramentum de non veniendo contrà
38 contenta in contractu , non excludit , vt
quis contrà talem contractum venire poſſit,
quando interuenit enormiſſima læſio , vis ,
aut dolus , *Rot. deciſ.* 218. *num.* 13. *recent.
parte* 2.
39 Et dum Statutum , ſeu Conſtitutio laica-
lis nequit (vt dixi) comprehendere caſus
iuratos , & concordat etiam *Rot. recent.
parte* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 179 *à numer.* 21. *vſ-
que ad* 35. *& in eadem parte tom.* 2. *deciſ.*
387. *num.* 66. Nec confirmatio eiuſdem
ſtatuti eos tangit , *dicta deciſ.* 682. *numer.*
40 32. *eadem parte* 4. *tom.* 3. Niſi confirmatio
ſit in forma ſpecifica *Rot. dicta deciſion.* 179.
numer. 28.
41 Cum ſtatutum iuris communis correctori-
um extentionem non admittat , & vt ver-
ba ſonant intelligendum eſt , *Rot. deciſ.* 547.
num. 12. *coram R. P. D. Merlino* , *recent.
parte* 5. *tom.* 1. Et intra ſuos caſus ſtatutum
prædictum coercendum , & non ampliandum
Rot. deciſion. 175. *num.* 28. *recent. parte* 7.
nempè vltra caſus expreſſos non extenden-
dum *Rot. deciſ.* 60. *num.* 17. *dicta parte* 7.
minuſuè operatur vltrà expreſſos caſus , *Rot.
42 deciſ.* 181. *num.* 4. *recent. parte* 5. *tom.* 1.
ſed caſus omiſſus à ſtatuto remanet in di-
ſpoſitione iuris communis , *Rot. deciſ.* 388.
num. 12. *dicta parte* 5. *& deciſ.* 43. *num.* 3.
& numer. 11. *dicta parte* 7. & prius dixit
etiam *Rot. deciſ.* 66. *num.* 17. *recent. parte*
4. *tom.* 2. Immò cum habeatur pro omiſſo
non impedit effectum iuris communis , *Rot.
deciſ.* 181. *num.* 6. *dicta parte* 5. & de ma-
teria cum rationibus optimè etiam *Bald.
conſ.* 452. *num.* 8. *vol.* 1.
43 Generaliſque ſtatuti confirmatio (vt ſta-
tutum Patriæ nicæ confirmatum à ſanctæ
mem. Sixto quarto , & ab alijs Romanis
Pontificibus) non eſt trahenda ad ea , quæ
ſunt contra ius commune , *Gratian. deciſ.
Marcb.* 238. *in Addit. numer.* 4. *Graſ. de
Except. except.* 1. *num.* 38. *& ſeqq. pluri-
bus* , *& Rot. dicta parte* 9. *tom.* 1. *deciſion.*
262. *numer.* 24. *& Card. Ottbob. deciſion.*
210. *num.* 8.
44 Siquidèm ſtatutum contra ius conditum
non dicitur confirmatum èx generali Papæ
confirmatione , cum ad hunc effectum ſit
neceſſaria ſpecialis , & indiuidua confirma-
tio , *Rot. deciſ.* 610. *num.* 17. *parte* 4. *re-
cent. tom.* 3.
45 Et vbi agitur de ſtatuto laicorum abro-
gatiuo iuris Canonici , vel ciuilis , primò
conſtare debet de voluntate ſtatuentium de-
rogandi verbis expreſſa , vel incompatibi-
liter repugnare diſpoſitioni legis canonicæ ,
vel ciuilis : ſecundò , quòd ſtatutum aucto-
ritate Sedis Apoſtolicæ fuerit confirmatum ,
& quòd hæc confirmatio ſit ſpecifica , nec
ſufficit generalis in forma communi : altero
verò , vel vtroque ceſſante , diſpoſitio an-
tiqua iuris Ciuilis , vel Canonici ſempèr
in ſuo robore , & virtute permanebit.
46 Nam ſine uoluntate leges antiquæ nec mu-
tantur , nec corriguntur · & ſine iuriſdicti-
one tolli pariter nequeunt *Rot. deciſ.* 126.
num. 9. *& ſeq. & num.* 16. *cum ſeqq. re-
cent. parte.* 6. & faciunt ea , quæ recenſet

Anton

Anton. de Amat. parte 2. reſolut. 100. num. 15. & ſeqq.

47 Specifica autem confirmatio Statuti tunc ex certa ſcientia interueniſſe dicitur, dum cauſæ cognitio, vel totus tenor ſtatuti eſt inſertus, vel de mandato Papæ fuit conditum, *Mancin. eodem tract. de iurament. parte 4. prim. effect. quæſtion. 4. num. 20. dicta decis. 126. num. 31. Pic. ad ſtatut. Vrb. lib. 2. cap. 151. gloſ. 23. num. 11. & 12. Merlin. decis. 740. num. 4. & 5. Rot. decis. 339. num. 3. recent. parte 2.* vbi ſubdit, quòd ſpecialis confirmatio dicitur interueniſſe, præſertim quando in confirmatione adeſt Clauſula, ſublata, quorum tenores, & Decretum irritans. At *Merlin. dicta decis. 740. num. 6.* ait non ſufficere, ſi in confirmatione fuerit inſerta cauſa ex certa ſcientia, dum aliunde non conſtet ex præcedentibus, & ſubſequentibus Principem informatum fuiſſe de validitate, & iuſtitia actus confirmandi, vt optimè ratiocinatur dictus *Antonin. eadem reſolut. 100. num. 18. et 19.*

48 Minuſue ſpecifica confirmatio inſurgit ſi appoſita ſit Clauſula illa. Dummodo iuſta, & honeſta ſint; uel dummodo contra Eccleſiaſticam libertatem non tendant; quià ex hiſ datur confirmatio in forma communi: taliſque generalis confirmatio non trahitur ad ea, quæ ſunt iuri communi contraria; cum intelligantur per obreptionem impetrata, *vt dictus Mancin. vbi ſupra proximè, num. 21. & dictus Pic. ibidem, num. 13. Rot. dicta decis. 126. numer. 31. & 32. Merlin. dicta decis. 740. numer. 7. & 8. & Buratt. decis. 798. num. 4. & 5.*

49 Et Statutum quando eſt contrà iuſ, reuerà pro ſui ualiditate ſpecificam Principis
50 confirmationem exigit *dict. decis. 740. num. 2.* Niſi Statutum huiuſmodi ſit honeſtum, & rationabile, vt ſunt multa ſtatuta, quę in diuerſis locis exiſtunt excluſiua Fœminarum propter Maſculos, & pro Agnatione conſeruanda: quia licèt ſint contra iuris diſpoſitionem: tamèn pro eis ſufficit confirmatio Apoſtolica in forma communi, *Add. ad Gregor. XV. decis. 267. num. 14. & Rot. recent. parte 1. decis. 51. num. 10. & 11. et late firmauit Rot. recent. parte 4. tom. 2. decis. 438. fere per totam, et Rot. coram R. P. D. Beulaqua, Eugubina diuiſionis, Lunæ 13. Maij 1658. §. Non afficit.*

51 Et licet contractus iuratus non ualeat non ſeruatis ſolemnitatibus ſtatutarjis: hoc autem procedit, quando ſtatutum vlteriùs progreditur expreſſè adimendo fidem ſcripturis, & Inſtrumentis deſupèr confectis: tùnc ſuper iuramento interpoſito nullum fieri poteſt
52 fundamentum, niſi aliundè probetur per teſtes, vel per Notarij atteſtationem iuramentum præſtitum: non quia ſtatuentes laici poſſint directè, vel indirectè lædere religionem iuris iurandi; ſed quia ademptâ fide Inſtrumentis, vel ſcripturis non conſtat iuramentum fuiſſe adhibitum; & ſic tota vis ſtatuti verſatur circa probationem, quæ cum ſit iuris poſitiui, ſubijcitur iuriſdictioni ſtatuentium, *Buratt. deciſion. 422. num. 14. & 15. & ibi Add. num. 18. Rot. decis. 504. numer. 7. & 8. recent. parte 5. tom. 2. Ridolph. in ſua Prax. A. C. parte 1. cap. 8. num. 204. Gratian. diſcept. forenſ. 490. num. 11. vſque ad 18. tom. 3. Merlin. decis. 745. numer. 24. tom. 2. Barboſ. dicto cap. cum contingat numer. 9. verſ. Declara tamen. & Rot. recent. parte 9. tom. 1. decis. 155. num. 12.*

53 Et tùnc per indirectum laicorum Statuta poſſunt tollere vires iuramenti, quandò annullando contractum, in quo deſunt ſolemnitates ab ipſo inductæ, habent illum pro ficto, & ſimulato; cum in hoc caſu intret ius canonicum auferens vires iuramenti, vbicunque adeſt dolus verus, vel præſumptus, *Rot. deciſion. 293. numer. 5. vſque ad 9. recent. parte 4. tom. 2.*

54 Immò Statutum, ad effectum infirmandi actum à ſtatuto ſine certa ſolemnitate prohibitum, ſit deneceſſe, vt præſupponat actum, ſiue contractum doloſum, àut fraudulentum *Buratt. deciſion. 76. num. 16. tom. 1. Hondcd. conſ. 45. num. 36. & ſeq. vol. 1. Thomat. decis. Marcb. 23. num. 94.* Alias iuramentum vires in contractu non amittit, non obſtante diſpoſitione ſtatutaria non ſeruata; cum ſtatuta Laicorum ob defectum poteſtatis nequeant diſponere circa iuramentum, vel alia ſpiritualia, in quibus ſeruanda eſt diſpoſitio iuris Canonici, ſi dolus, fraus, vis, aut malitia non ſupponitur à Statuto, *vt latè ex eiſdem decis. et D. D. et Rot. recent. parte 6. deciſion. 249. numer. 18.*

55 Vnde Statutum vetuſtæ Meuaniæ Patriæ meæ *lib. 2. cap. 29. ſub rubric. Quod nullus contrahat cum Minore XXV. annis, ſine authoritate Tutoris, & Curatoris, & Iudicis Decreto*, cum præſcribat huiuſmodi ſolemnitates, expreſſa etiam ratione, vt Minor non poſſit decipi, dicitur factum ad publicam vtilitatem, & ad obuiandum dolo, & fraudibus, & conſequentèr iuramentum non facit contractum ſubſiſtere abſque dictis ſolemnitatibus, *Duran. decis. 18. num. 5. & Merlin. decis. 745. num. 22. & 23. & Rot. recent. par. 9. tom. 1. decis. 262. per totam et præſertim num. 10. et Cirocch. diſcept. 73. num. 30. ibique in verſ. accidit* ſubdit, quod
56 diſpoſitio dictæ auth. ſiue iuramentum ſolum validat contractum aliàs de iure nullum, non autem quandò contrahentes cum Minore ſine dictis ſolemnitatibus præſumuntur à Statuto decipere Minorem.

57 Præſertim iuncto alio ſtatuto ſubſequenti

Eodem lib. 2. cap. 30. ſub rubric. De Contractibus faciendis cum Minore XXV. annis, in quo expreſſè prohibetur, quod nullus contractus poſſit fieri cum Minore 25. annis, niſi in vtilitatem ipſius Minoris, & cum interuentu Proximiorum, & Iudicis decreto, ex quo Proximiorum interuentu eo magis dicendum eſt ſtatutum huiuſmodi eſſe inductum ad obuiandum fraudibus *dictus Ciroccb. diſcept. 54. num. 7. & 8. & diſcept. 511. num. 12.* & conſequentèr ad publicam vtilitatem, ne Minores decipiantur; quibus ſolemnitatibus non ſeruatis, nulla oritur obligatio nec ciuilis, nec naturalis, ut optimè *Rub. in Annot. ad decis. 81. num. 26. 27. cum ſeqq. recent. part. 8.*

58 Et hoc credo eſſe indubitatum, quia forma in ſupradictis Statutis non impleta annullantur ipſoiure contractus, & conſequentèr quaſi contractus & confeſſiones *Rub. in dict. Annot. ad deciſ. 81. numero 29. & ſeqq. et Buratt. deciſ. 410. num. 1. et Rot. coram R. P. D. Priolo in Firmana Cenſus, Lunæ 3. Iunij 1658. poſt princ.*

59 Proceditque, etiamſi agatur ex cauſa dotis voluntaria: ſecus eſt, ſi ex neceſſaria, ſcilicèt, ſi ex diſpoſitione legis, vel Hominis, compelli poſſit minor ad dotandum, *late in dicta deciſ. 262. per totam, et ſignanter num. 4. et 5.*

60 Et cum in ſimilibus noſtris Meuaniæ Statutis lata ſit facienda interpretatio, ex *notatis per dictum Rub. ad deciſ. 16. num. 8. eadem part. 8. recent.* eademque Statuta condita ſint vt ſupra ad obuiandum fraudibus, ſufficit eſſe confirmata in forma communi *dicta deciſ. 16. num. 16.*

61 Deneceſſe igitur venit concludendum, quòd iuſta cauſa, vtilitas, & ſolemnitas niſi copulatiuè concurrant, ſit ipſoiure nullus contractus Minoris: & vno ex illis deficiente alterum corruat: quia vnum altero non ſuppletur, *Rot. recent. part. 6. deciſion. 77. numer. 10. et ſeqq. et deciſion. 98. et Rot. recent. parte 8. deciſion. 190. et Rot. coram bon. mem. R. P. D. Arguelles, in Anconitata Nullitatis Concordiæ, Lunæ 16. Aprilis 1646. §. Quod autem conſtitutio, et in dicta Firmana Cenſus, coram Priolo in princ.*

62 Ex his igitur firmandum eſt quòd & ſi ſolemnitates ſupradictæ non fuerint ſeruatæ, & nullitas vt ſupra ex diſpoſitione ſtatutaria proueniens non fuerit à Minore deducta intra decennium à die perfectæ ætatis annorum vigintiquinque, vel etiam infra, à die, quo maior factus ſupradicti contractus ſcientiam habuerit; attamen dum non conſtat Minorem habuiſſe ſcientiam explicitam nullitatis contractus, non erit inducta approbatio, & eiuſdem contractus ratificatio, & conſequentèr poterit talis nullitas deduci, *vt benè in dicta deciſ. 262. numero 12. et 13. cum ſeqq.*

Itaut huiuſmodi ſcientia eſſe debeat non ſolum facti, ſed etiam iuris, *Card. Ottbob. deciſ. 191. num. 19. et deciſ. 204. num. 4. et 5. Gregor. XV. deciſ. 208. in Annot. numero 9. et Rot. recent. parte 8. deciſ. 81. per totam, et deciſ. 187. et 279. et coram R. P. D. Melzio in Romana Fructuum Cenſus, Veneris 14. Iunij 1647. §. Fundamenta, in verbo, Et ideo, quæ fuit confirmata ſub die 12. Decembris 1650. coram eodem, quæ eſt impreſſa poſt Salgad. deciſione 63. numer. 10. & Rot. in Rauennatenſi Dotis 11. Aprilis 1644. coram dignissimæ memoriæ Cardinali Corrado §. Quia fuit reſponſum.*

63 Nec obſtat *tex. in l. fin. C. ſi Maior fact. alien. ſine Decret. fact. rat. hab.* Quia huiuſmodi legis diſpoſitio non procedit, quando Statutum in ſimili contractu minoris, non ſeruatis ſolemnitatibus in eo præſcriptis, præſupponit dolum, ſeu fraudem veram, aut præſumptam *Rub. in Annot. ad dictam deciſ. 16. num. 26. et 27. et dicta deciſ. 262. num. 26. cum ſeqq.*

64 Et quemadmodum talis nullitas contractus opponi poteſt à Minore quandocumque (vt ſupra dictum eſt) etiam facto Maiore, ita, & ab eius hæredibus, etiamſi Defunctus in uita aduerſùs dictam contractus nullitatem conqueſtus non fuerit, *Cancer. var. reſolut. cap. 2. tit. de Inuentar. numer. 217. et ſeq. et cap. 21. tit. de Tranſmiſ. num. 240. cum ſeq. et Rot. deciſ. 385. numer. 4. recent. parte 1. quæ eſt etiam impreſſa poſt Cenc. de Cenſ. deciſ. 31. numer. 8. et 9. et deciſ. 51. num. 4. recent. parte 6. et deciſ. 306. num. 50. recent. part. 7. et optimè Rot. coram R. P. D. Merlino deciſ. 357. num. 8. tom. 2. et poſt Merlin. de pignor. deciſ. 53. num. 7.*

Immò quando Minoris contractus eſt nullus ob ſolemnitates ſtatutarias non ſeruatas & ſtatutum annullat ipſoiure contractum, tunc poterit etiam à Tertio cauſam habenti à Minore talis nullitas allegari, quamquàm verſemur in iudicio Saluiani; & eſt ratio, quia ſtatim talis exceptio eſt excluſiua iuris agentis, & dicitur inducta nullitas fauore Publico, *Salgad. in ſuo Labirint. Credit. concurrent. parte 2. cap. 22. numero 63. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 691. num. 2. cum ſeqq. & per totum, & cap. 647. numero 1. tom. 4. Sabell. var. reſolut. cap. 77. num. 2. & Mantic. de tacit. & ambig. convent. lib. 4. tit. 7. num. 54. vbi* ſubdit procedere quando eſt excluſiua talis exceptio iuris agentis in totum, quamuis Minor non contradicat: cum eius voluntas in hoc caſu non requiratur, & concordat *Theſaur. deciſ. 4. num. 1. Merlin. deciſ. 748. num. 5. & 6. Rot. poſt Additament. Poſt. de ſubhaſt. tom 2. deciſ. 199. num. 12. & ſeqq. & latè*

Rot. coram R. P. D. Beuilaqua in Romana Pecuniaria, Veneris 14. *Iunij* 1669. §. *Non obſtat quod*, ſubditque præcipue procedere, ſi habet obligata omnia iura ſui Debitoris, ex cuius perſona poteſt vtiliter exercere omnes exceptiones, & actiones illi competentes, non ſecus ac ipſe debitor poſſet directe, & allegat *Rot. deciſ.* 109. *num.* 37. *et ſeqq. poſt Zacch. de obligat. cam. et coram Dunozetto Iun. deciſ.* 844. *num.* 1. *et* 2. *et deciſione* 962. *numero* 14. *verſic. Nec baſtandum*.

Qua ſtatutaria diſpoſitione vt ſupra præſcripta non exiſtente, ſupradicta exceptio nullitatis ob non ſeruatas ſolemnitates non retardabit immiſſionem ex Saluiano *Gregor. XV. deciſ.* 491. *num.* 9. *et ſequitur Poſt. reſolut. Ciuil.* 45. *num.* 18. *et* 19. *et reſolut.* 46. *num.* 97. *cum ſeqq.* Et tunc locum ſibi vendicare poterit vulgata illa regula, quòd exceptio nullitatis contractus opponi nequeat niſi à Minore, ad cuius fauorem talis nullitas fuit introducta, *Gratian. diſcept. forenſ.* 27. *num.* 39. *et* 40. *Cyriac. controuerſ.* 591. *num.* 35. *cum ſeqq. tom.* 4. *et in puncto etiam inſinuationis, Rot. in præcitata deciſ.* 53. *num.* 7. *poſt Merlin. de Pignor.* Quicquid ſit in exceptione nullitatis Cenſus, vide ea, quæ ſolito ingenij candore diſtinguendo firmauit *Cenc. de Cenſ. quæſt.* 82. *à num.* 6. *vſque ad* 9. *et Thomat. deciſ.* 101. *num.* 21. *latè Gratian. diſcept. forenſ.* 796. *num.* 39. *et ſeqq. tom.* 4. *et Rot. recent. parte* 10. *et deciſione* 244. *num.* 7. *et* 8.

65 Vlterius ſuperaddo ad iuramenti efficaciam demonſtrandam, quòd Statuto, ſeu Conſtitutioni, legique certas ſolemnitates pro forma requirenti ſi ſemplicitèr renunciatur & tunc cum legi prohibitiuæ renunciari nequeat, renunciatio non valet, *Bart. in l. ius publicum*, 39. *num.* 1. *& ſeqq. et ibi Add. in princ. ff. de pact. et in l. de bis* 6. *num.* 3. *ff. de tranſact. Pic. vbi ſupra, gloſ.* 21. *numer.* 10. *et Rot. deciſ.* 293. *numer.* 3. *recent. parte* 4. *tom.* 2.

At ſi ſtatuto, ſeu Conſtitutioni, ſiue legi requirenti certas ſolemnitates pro forma fiat renunciatio cum iuramento, valet renunciatio, *ita docet Pariſ. add. ad Bart. in dicta l. Ius publicum*, *et Mancin. dicto tract. de Iurament. parte* 4. *effect.* 147. *numer.* 3. *et* 5. *fol.* 358.

Cum iuramentum præſtitum ſuper actu à lege infirmato principalitèr fauore iurantis, quanquàm ſecundario in fauorem publicum ſit neceſſariò obſeruandum, ſi non vi, vel dolo fuit præſtitum, & in alterius præiudicium principaliter non redundet, *Barboſ. dicta collect. D. D. eodem cap. cum contingat.* 28. *numer.* 1. *et ſeqq. de iur. iuran. tom.* 1, *Abb. conſ.* 8. *num.* 3. *parte* 2.

Et quod ſecundario & non primariò agatur in huiuſmodi caſu de fauore publico, benè diſtinguit *Bart. in l.* 1. *num.* 24. *et ſeqq. ff. ſolut. Matrim. et Barboſ. in toties citato cap. cum contingat num.* 5. *verſ. reſpondebitur*: præſertim iuncto iuramento de non contraueniendo, quod eſt obligatorium, *Barboſ. eod. cap. cum contingat num* 2.

Cæterùm quando ſtatutum præſupponit dolum, fraudem, ſeu deceptionem cum verbis nullitatis ipſo iure: tunc huiuſmodi ſtatuto renunciari non poteſt etiam cum iuramento: nec talis actus ita nullitèr geſtus poteſt approbari; cum reuerà huiuſmodi ſolemnitas & forma cenſeatur inducta propter publicam vtilitatem, quàmuis dictum ſit illam requiri, ne quis decipiatur, *Cirocch. diſcept.* 45. *num.* 3. *&* 4. *& diſcept.* 54. *numer.* 22. *& ſeq. & latè Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 691. *numer.* 6. *& ſeqq. tom.* 4. *& Sabell. var. reſolut. cap.* 25. *num.* 3. 4. *et ſeqq.*

66 Limita tertiò noſtram ſupra principalem conclusionem firmatam de confeſſione extraiudiciali Minoris ſine Tutoris, & Curatoris auctoritate; quandò Minor cum ſolemnitatibus, Iudicisque Decreto fatetur pecunias fuiſſe verſas in eius vtilitatem: & infero dumtaxàt hanc limitationem ad ea, quæ in hac præſenti quæſtione dixi ſupra,
67 *num.* 15. *et* 16. Cum ſtante Tutoris, & Curatoris interuentu, ac interpoſitione decreti Iudicis vera præſumatur confeſſio Minoris de pecunia verſa in eius vtilitatem, etiam ſi aliundè talis verſio non probetur, cui ſtandum eſt, donec ipſe Minor in integrum reſtituatur ex capite læſionis prius probandæ latè *Gratian. diſcept. forenſ.* 555. *num.* 27. *et* 28. *et ſeqq. tom.* 3.

Et eſt ratio, quia Minoris aſſertio ſolemniter facta, & cum Iudicis Decreto cauſa cognita interpoſito, niſi contrarium à Minore probetur, vera præſumitur, *Rot. deciſ.* 345. *num.* 4. *recent. part.* 4. *tom.* 1. ſecus eſt in contractibus minus ſolemniter, & ab-
68 ſque Iudicis Decreto celebratis; quia ſi in eis talis fiat aſſertio, non valet, niſi verè probetur verſio, *Rot. dicta deciſion.* 345. *dicto num.* 4. *in fine & optimè Rot. coram R. P. D. Priolo, in dicta Firmana Cenſus, lunæ* 3. *Iunij* 1658. §. *Et ad hunc effectum*, *& Cyriac. contr.* 252. *num.* 24. *&* 25. *&* 30. *tom.* 2. *vbi in præcitato num.* 25. egregiè diſtinguit.

69 Vnde circumſcripta dicta aſſertione non ſolemniter à Minore facta, contractus initus cum Pupillo, aut Pupilli Tutore, vel Adulto, ſiue Eccleſia, aut Ciuitate: etiamſi ſolemnitates non interuenerint, ſuſtinetur, dum pro parte Ementis à Pupillo, ſiue Pupilli Tutore, aut Adulto, Eccleſia, vel Ciuitate verè probetur pecunias verſas, & erogatas fuiſſe in ipſius Adulti, ſiue Pupilli, aut Eccleſiæ, ſiue Ciuitatis vtilitatem non

ex ipſa aſſertione ; quæ pro nihilo habetur
abſque dictis ſolemnitatibus , ſed aliundè ;
ſicque is , qui bona fide emit , moleſtari
non debet , Gratian. diſcept. forenſ. 564. nu-
70 mer. 33. tom. 3. Gregor. XV. deciſion. 31.
num. 9. & Celſ. deciſ. 318. num. 4.
71 Sed contrarium tenet Buratt. deciſ. 814.
num. 1. & ſeqq. & ibi Add. tom. 3. nempe
quòd Eccleſia , Pupillus , ſiue Adultus non
teneatur ſeruare contractum ſine ſolemnita-
tibus initum , quanquam probetur verſio in
ipſius Pupilli , Adulti , ſiue Eccleſiæ vtilita-
tem . At dicta verſione , & bona fide em-
ptoris probata , debet dumtaxàt Pupillus ,
Adultus , aut Eccleſia reſtituere precium ,
ne cum aliena iactura locupletetur : ibique
72 dictus Add. num. 5. docet , quando Eccle-
ſia , vel Pupillus , ſiue Adultus dicatur locu-
pletior factus . Cæterùm vide etiam ea ,
73 quæ latè ſcripſit Barboſ. collect. D. D. in
Ius Pontific. vniuerſ. in cap. vt ſuper , §. 5.
Poſſeſſiones , num. 7. & in cap. ſi quis Preſ-
byterorum , 6. numer. 9. vſque ad finem , &
præſertim ibidem , verſ. Nec refert , cum
ſeq. verſ. & etiam num. 13. & 15. de reb.
Eccleſ. alien. vel non tom. 2. & Surd. de
Aliment. tit. 8. priuileg. 56. numer. 80. &
ſeq. & egregiè Merlin. deciſ. 219. per totam
tom. 1. & de Minore vide ea , quæ ſuper
non repetitione dixit Rot. recent. parte 14.
deciſ. 528. fere per totam .
74 Et quatenus adhærere velimus primæ opi-
nioni , tunc verſio tanquàm difficilis proba-
tionis contentatur etiam leuioribus proba-
tionibus , immò admittuntur præſumptio-
nes , & coniecturæ , Surd. deciſ. 55. Add. ad
Gregor. XV. deciſ. 31. numer. 11. & 12. ac
ferè per totam , Poſt. var. reſolut. reſolut. 73. nu-
mer. 31. & 32. Buratt. deciſ. 546. num. 4.
& ſeqq. & Rot. in Romana Grani 23. Iunij
1614. coram R. P. D. Vbaldo .
75 Si tamen cum eiuſdem coniecturis , &
præſumptionibus concurrat Pupilli , aut Adul-
ti , ſiue Prælati Eccleſiæ confeſſio : nam ſi-
cuti coniecturæ & præſumptiones per ſe
non ſufficiunt ſine confeſſione : ſic , & con-
feſſio per ſe ſola in cauſam expreſſam ſine
dictis coniecturis , & præſumptionibus non
ſufficit , vt eruditiſſime firmant Mangil. in
tract. de Euct. quæſtion. 130. numer. 41. &
42. et Ricc. collect. parte 6. collect. 2337.
76 Primaque coniectura , & præſumptio
elicitur , quòd pecuniæ ſcilicèt præſuman-
tur verſæ in vtilitatem prædictam quandò
fuerint receptæ tempore indigentiæ , & ille ,
ad cuius manus pecuniæ peruenerunt , ſuis
neceſſitatibus conſuluit , maximè quando
modicum tempus interceſſit inter receptio-
nem pecuniarum , & verſionem , Bald. in
Auth. hoc ius porrectum , in fine , C. de Sa-
croſanct. Eccleſ. Poſt. vbi ſupra , numer. 33.
& ſeqq. Adden. ad Buratt. deciſ. 546 num.
10 Antonin. de Amat. parte 1. reſolut. 3. nu-
mer. 59. & latè Gratian. diſcept. forenſ. cap.
955. numer. 3. et ſeqq. tom. 5. et Rot. poſt
Salgad. in ſuo labyrinth. Credit. concurrent. de-
ciſion. 16. num. 25. et ſeqq. Cum pecuniæ
identitas præſumatur ex actuum vicinitate ,
Bich. deciſ 671. num. 6.
77 Et quanquàm dictæ verſionis probatio ſem-
per fieri debeat ab allegante , ex deductis
per Odd. de reſtit. in integr. parte 1 quæſti-
on. 36. art. 2. & 3. numer. 19. & 20. &
Buratt. dicta deciſ. 814. num. 2.
78 Attamèn , ſi Minor induſtrioſus eſſet in
omnibus alijs ſuis negocijs eo caſu præſum-
ptio eſt ad fauorem illius , qui contraxit
cum Minore , & onus probandi rem non
fuiſſe verſam in vtilitatem ipſius Minoris ,
incumbit ipſi Minori , Odd. ibidem , nu-
mer. 21. , & notari debent ea , quæ indi-
cat eodem numer. 21. verſ. Et pro hoc eſt ,
& ea quæ firmauit Rot. poſt Cen. de Cenſ.
deciſ. 309. num. 8. & 9. cum ſeqq. & deciſ.
343. numer. 4. & deciſ. 190 numer. 5. &
ſeqq. recent. parte 8. & Rot. coram R. P.
D. Priolo in toties allegata Firmana Cenſus ,
§. ſicuti quoque , & §. Et ad hunc effectum.
79 Secunda Coniectura in Eccleſia , & Eccle-
ſiaſticis perſonis deſumi poteſt , ſi Monaci
prius indigebant victu , & veſtitu & poſtea
conſtet ceſſaſſe victus , & veſtitus indigen-
tiam , nempè Monachos vixiſſe , & fuiſſe
veſtitos : tunc præſumi debet verſio Pecu-
niarum in Monachorum vtilitatem , Add.
ad eandem deciſ. 31. eodem num. 11. & 12.
Surd. dicta deciſ. 55. numer. 7. & ſeqq. &
dictus Antonin. vbi ſupra num. 61. ibique in
fine ſubdit contrarium eſſe tenendum , ſi
ſolummodò probetur , neceſſitas de eo tempo-
re , & non probetur , quòd poſtmodum
ceſſauerit , vt in terminis docet Sanfelic. de-
ciſ. 112. numer. 3. & 4. Et alias coniectu-
ras , & præſumptiones circa verſionem re-
cenſet Menoch. lib. 3. præſumpt. 55. numer.
5. & ſeqq. & de Arbitr. caſ. 432.
80 Limita quartò in confeſſione Minoris per
viam recognitionis bonæ fidei , ſeu declarati-
onis de actu à ſe geſto de præterito cum
debitis ſolemnitatibus ; hæc igitur confeſſio ,
& declaratio poſtmodum à Minore facta
tenet abſque alijs ſolemnitatibus : ſecus in
81 confeſſione obligatoria de præſenti , Add.
ad Grego. XV. deciſ. 188. ſub num. 11. Rot.
deciſ. 24. ſub num. 3. verſ. Non obſtat poſt
Zacch. de ſociet. offic. quæ eſt etiam impreſ-
ſa recent. part. 4. tom. 1. deciſ. 25.
82 Ratio eſt , quia obligatio Minoris , vel Mu-
lieris ſolemnis poteſt in nouam transfundi
abſque nouis ſolemnitatibus , Fenzon. ad
Stat. Vrb. in Vot. Affectam. inſpect. 3. num.
29. fol. 421.
83 Limita quintò in confeſſione ſuper Filia-
tione , quæ non requirit ſolemnitates , ſi
confeſſio

confeſſio pluribus ſit fulcita adminiculis,
Rot. recent. perte 11. deciſion. 310. numer.
14. & 15.

84 In ciuilibus ſuper huiuſmodi quæſtione
manum impoſui: Quid enim dicendum eſt
in criminalibus? & idem tenendum, quod
in ciuilibus. Vnde Minoris confeſſio in cri-
minalibus ſine Tutoris, vel Curatoris autho-
ritate Minori non obeſt; & eſt ratio,
quia etiam in criminalibus Minor ſecundum
iuris communis diſpoſitionem debet habere
legitimam Perſonam ſtandi in iudicio, di-
cta l. Clarum, C. de au&or. præſtan. l. in
vniuerſis, C. qui Tutor. dar. poſſ. l. propter
C. de Adult. Foler. in Prax. Crim. Verbo,
Et ſi Confitebimtur, parte 1. num. 19. Me-
noch. de Arbitr. caſ. 268. num. 2. Steſan.
Lambertang. de contract. gloſ. 1. num. 356.
Emanuel. Soarez. in ſua Theſaur. recept. ſene.
lit. C. numer. 248. pag. mihi 27. in 2. col.
Antonell. de temp. legal. lib. 2. tit. de Annis,
cap. 16. num. 19. & Anton. Conciol. in ſuis
reſolut. crimin. in verbo, Confeſſio, reſolut.
21. num. 1. et 2. Farinacc. in ſua Prax. cri-
min. partis 2. tom. 1. tit. de Reo confeſſ. et
conuict. cap. 10. quæſtion. 81. numer. 352. et
356. et Guazzin. ad Defenſ. Reor. tom.
1. defen. 32. cap. 32. numer. 1. et Ioſeph
Ludouic. deciſ. lucenſ. 17. num. 1. vſque ad

85 4. Eademque militat ratio in Prodigo de-
clarato, qui ſiue in committendo, ſiue in
faciedo, perpetratum, & factum delictum
confiteatur ex huiuſmodi confeſſione Prodi-
gus puniri nequit, ſi confeſſio ſine Cura-
toris interuentu facta ſit, Caball. reſolut.
crimin. caſ. 48. num. 6. parte 1. cent.

86 Amplia primò principalem concluſionem,
vt multo magis procedat in confeſſione
Infantis, quæ aut ſine authoritate Tutoris
aut cum Tutoris authoritate emanauerit,
nullum infert præiudicium Infanti; cum In-
fans etiam cum Tutoris authoritate nequeat
iudicium ſuſcipere, nec in ius vocari, l.
quinque ff. de in ius vocan. l. 1. §. ita tamen
et l. ſecunda, in princ. ff. de adminiſtrat. Tu-
tor. Abb. in cap. fin. num. 6. de confeſſ. Fa-
rinacc. ibidem ſupra, eodem cap. 10. quæſt.
81. numer. 353. Guazz. ibidem ſupra num.
2. poſt princ. Odd. de reſtit. in integr. quæſt.
65. art. 6. numer. 13. verſ. ſecunda caſu,
erga princ.

87 Amplia ſecundò etiam in confeſſione
Minoris habentis Patrem; quia etiam huic
dandus eſt Curator, nempe aut Pater ipſe
aut alius Iudicis arbitrio deputandus, vt ex
eius confeſſione iuridica reſultare poſſit con-
demnatio, Gomez. var. reſolut. tom. 3. cap.
1. tit. de delict. num. 64. verſ. quod notabi-
liter extende, Farinacc. vbi ſupra, num. 354.
& ſeq. ibique ampliat etiam in confeſſio-
ne Minoris Patris familias, & habentis filios,
& etiam Guazzin. in locis precitatis, num. 2.

88 Et quòd confeſſio Minoris non valeat ſi-
ne Curatore: hoc procedit, non ſolum ſi
Curatorem habeat, ſed etiam ſi non habe-
at, cum in huiuſmodi caſu dandus ſit Cu-
rator, & Curatoris loco ſufficit Minori per
89 Iudicem dari legitimum Procuratorem, Fa-
rinac. vbi ſupra, num. 357. et 367.

90 Et ſi concluſio procedit in iudicio, eo
magis extra iudicium: quia talis confeſſio
ſine Tutore, vel Curatore etiam iurata, nec
ſufficit ad inquirendum, Antonell. de temp.
legal. ibidem ſupra, minuſue ad torquen-
dum, niſi ſit veriſimilis, vt docet Vermigl.
conſ. crim. 260. num. 5. et 6.

91 Et quemadmodum (vt conprobaui) Mi-
noris confeſſio non valet ſine Curatore; &
ita, & pari ratione nec valet negatio, dum
ex negatione Minor conſequeretur præiudi-
cium, tex. expreſſus in l. ſi ex cauſa §. hunc
videndum in fine ff. de Minor. Et in huiuſ-
modi, caſu quatenus opus ſit, datur etiam re-
ſtitutio in integrum, Farinacc. locis præci-
tatis 358.

92 Amplia tertio, vt Minoris confeſſio ſine
Curatore non valeat, licèt ſit iurata, ge-
minata, & pluriès repetita: quia etiamſi
iuramentum repræſentet Minorem tanquam
Maiorem Auth. Sacramenta Puberum, C. ſi
93 aduerſ. vendit. hoc tamèn procedit in con-
tractibus, non autem in iudicijs Farinacc.
dicto cap. 10. eadem quæſt. 81. num. 359.
et late comprobat dictus Anton. Conciol. eo-
dem verbo, confeſſio dicta reſolut. 21. nu-
mero 3.

94 Intellige ſuperius firmata procedere in his que
reſpiciunt ordinem iudicij, & in his, quæ
ad ſolemnizzandum iudicium pertinent;
tunc enim dandus eſt Minori confitenti Cu-
rator, alias confeſſio non valet; ſecus eſt
in his, quæ fiunt ad indagandam, ſeu in-
quirendam veritatem, pro vt eſt tortura
95 in qua licet interuenire debeat Curator in
decreto de torquendo, non tamèn interue-
nire debet in ipſa tortura, Caball. in Ad-
dit. ad Conſtit. March. lib. 4. cap. 17. num.
3. Grinell. deciſ. Dolan. Senat. 39. num. 6.
Grazzin. ibidem ſupra, num. 3. et Farinacc.
qui teſtatur de receptiſſima ſententia, in
96 præcitatis locis num. 362. et 365. ibique
ſuddit, quòd in confeſſione, & examine
interuentus Curatoris non ſit de neceſſe,
ſed dumtaxat in tempore, quo Minori da-
tur iuramentum, & ita tuetur etiam Guaz-
zin. dicto cap. 32. num. 3. in medio, &
concordat Conciol. eodem verbo, Confeſſio, in
præcitata reſolut. 21. num. 6. Bart. autem in
97 dicta l. Certum §. in Pupillo, numer. 2.
verſ. in illis vero, ff. de confeſſ. tenet quod
debeat præcedere quedam cognitio, an Mi-
nor ſit interrogandus, vel non, & in hoc debet
interuenire authoritas Curatoris, ſicque
ſufficit Curatorem eſſe præſentem, & au-
thorantem

thorantem, quando Iudex præcepit eſſe reſpondendum; & uideri poſſunt etiam ea, quæ latè ſcripſit *gloſ. ad dictam Conſtit. March.* 17

At huiuſmodi, quæ ut ſuprà diſponuntur à Iure communi in Italia, & Gallia, de conſuetudine etiam in Tribunali Sancti Officji non ſeruantur, & Minoris emiſſa confeſſio ſine Curatoris authoritate in criminalibus eſt ſufficiens, & valida pro condemnatione Minoris confeſſi, vt teſtatur idem *Conciol. in toties citata reſolut.* 21. *nume.* 7. vbi ſubdit in fine ſeruari in Statu Eccleſiaſtico, & præſertim in Curia Romana, attenta præcitata *Conſtit. March.* 17. *& ibi etiam gloſ. & Ioſeph Ludouic. eadem deciſion. Lucenſ.* 17. *à num.* 5. *vſque ad* 7.

98 An danda ſit poſtmodùm reſtitutio in integrum, *Bart. in præcitato* §. *in Pupillo*, *num.* 1. *in fine* tenet pro affirmatiua parte, & latius videndus idem *Conciol. eodem verbo*, *Confeſſio*, *reſult.* 22. & dicam melius infra in ſuo loco.

99 Quæ conſuetudo locum ſibi non vendicat in Pupillo, cuius confeſſio ſine Tutoris authoritate emanata ei non obeſt, ſiue tendat ad ſubſtantiandum iudicium, ſiue reſpiciat facti veritatem, *Farinacc. ibidem ſupra numer.* 364. licèt in hac conſuetudine dicat eſſe incluſam Pupilli etiam confeſſionem, *Conciol. in dicta reſolut.* 21. *num.* 7. At ego in hac parte à Concioli opinione diſſentio, attenta *Conſtit. March.* 17. *per* ipſium allegata, quæ tantùm loquitur de Maiore quatuordecim annorum, & ita etiam *gloſ. ibidem*, *erga fin. per Conſt. Pij* 4. *in ordine* 52. *incipien. Licet dudùm* §. *Nec Homicidis*, *tom.* 2. *bullar. Roman.* Prædictaque procedunt in confeſſione iudiciali: ſecus eſt in extraiudiciali etiam iurata, attenta præſertim diſpoſitione ſtatutaria, vt in puncto Statuti Vrbis eruditiſſime conſulit *Vermigl. conſ. crim.* 260. *per totum*, *& ſignanter numer.* 3. *&* 8. & concludit ſolemnitatibus ſtatuti non ſeruatis confeſſionem extraiudicialem nihil operari.

100 Notandum eſt deniquè, quòd Tutor, & Curator quandò dandus eſt, debet ab eo Iudice dari, coràm quo cauſa pendet; Propterea Iudex Eccleſiaſticus dat Curatorem laico Minori coram ipſo litem habenti, *Guazzin. dicto cap.* 32. *num.* 4.

101 Nec Curator eſt dandus, quandò verſamur in terminis iuris communis, ſi Statutum habet Minorem pro Maiore, & dum

102 Minor non confitetur contra ſe, ſed contrà alium; vt Teſtis, *Farinac. ibidem*, *numer.* 367. *cum ſeq. & benè Guazzin. dicto cap.* 32. *numer.* 5. ibique etiam ſubdit, nec, quandò vigore Statuti Minor in contumacia habetur pro confeſſio.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditatis aditio probatur Minoris confeſſione, ſine ſolemnitatibus Statutarijs, ſine Aegidianæ.*

2 *Hæreditas ſolo animo acquiritur.*

3 *Hæreditas quocunque modo, declarata voluntate mediantè, acquiritur.*

4 *Hæreditatis aditio inſurgit ex actu iudiciali hæreditario nomine facto.*

5 *Hæreditas nequit adiri à Minore ſine ſolemnitatibus.*

6 *Hæreditatem ſolus Pupillus, & reſpectiuè Adultus ſine Tutore, & Curatore, nec Tutor, & Curator ſine Pupilli, & Adulti conſenſu aſſequitur.*

7 *Hæres hæreditatem adeundo quaſi contrahit.*

8 *Confiteri eſt quaſi contrahere.*

9 *Hæreditas adita cum ſit quaſi contractus ex ſimplici Minoris confeſſione ſine ſolemnitatibus non probatur.*

10 *Hæreditatis aditio ex Tutoris, vel Curatoris confeſſione ſine Pupilli, vel Adulti interuentu non reſultat.*

11 *Pro hærede ſe gerens hæreditati ſe obligat.*

12 *Tutoris, vel Curatoris authoritas requiritur in obligatione Minoris, & ſic in hæreditate adeunda.*

13 *Hæreditas adita ſine ſolemnitatibus eſt ipſo iure nulla.*

14 *Tutoris & Curatoris voluntaria confeſſio Pupillo, & Adulto non obeſt, non concurrentibus adminiculis.*

15 *Tutor expleto ſeptimo anno non contrahit nomine Pupilli ſine ipſius Pupilli interuentu.*

16 *Curator non contrahit, nec hæreditatem adit ſine interuentu Adulti.*

17 *Minoris Contractus quando formatur.*

18 *Statutum ſuper contractibus Minorum ſeruatur etiam in adeunda hæreditate.*

19 *Contractus appellatione omnis comprehenditur obligatio.*

20 *Statuti ratio extenditur, quòties Minor lædi poteſt.*

21 *Statuti generalis diſpoſitio reſultat ex generali legis ratione.*

22 *Minor Curatorem non habens poteſt ſine Curatore hæreditatem adire, dummodò non vigeat Statutum prohibens Minori contrahere ſine certis ſolemnitatibus, cum tunc nec naturalitèr Minor obligetur, & num.* 23. *&* 24.

25 *Statutum vbi non adeſt, ſeruatur Aegidiana Conſtitutio.*

26 *Hæreditas vtilis, & lucroſa aditur à Minore ſine ſolemnitatibus: ita & ſit confeſſio ſuper hæreditatis aditione, & num.* 27. *& ibi ſi adita ſit cum beneficio l. & inuentarij.*

28 *Hæreditas in dubio præſumitur vtilis, & ſoluendo.*

Hæredi.

29 *Hæreditatis aditio in dubio vtilis , & ſolnendo an faciat validam Tutoris , vel Curatoris confeſſionem ſuper dicta aditione .*

30 *Hæreditas Patris præſumitur vtilis , & aditur ſine Solemnitatibus .*

31 *Hæreditatis aditio ex quibus præciſe probetur , & late à numer. 32. vſque 34.*

35 *Hæreditas non aditur à Procuratore habenti generale mandatum , ſecus eſt , ſi habeat ſpeciale .*

36 *Hæreditatis aditio àn , & quandò reſultet ex Procuratoris confeſſione .*

37 *Semèl confeſſus hæres ſemper eſt hæres , niſi aliter doceat , & an proſit abſenti , & numer. 38.*

39 *Hæres ſemel confeſſus , & approbatus beneficiatus ſemper eſt talis , niſi alitèr concludentiſſimè conſtet.*

40 *Minor ſi in iudicio confiteatur ſe hæredem eſſe ſine tamen Tutoris , vel Curatoris interuentu quandò ſibi præiudicet , vel ne.*

41 *Minor nequit eſſe in iudicio ſine Tutoris , vel Curatoris præſentia .*

Hæreditatis aditio an inducatur , & probetur ex Minoris confeſſione ſine Solemnitatibus .

QVÆSTIO XIIII.

1 PRima facie tenendum eſſe videtur , quòd
ſine ſolemnitatibus iuris communis , vel
Statuti localis , aut Conſtitutionis Aegidianæ
lib. 5. *cap.* 25. Minoris confeſſio ſuper hæ-
reditatis aditione valeat ; cum prædictæ ſo-
lemnitates in hæreditatis aditione non præ-
cticentur , & ſine eiſdem hæreditas adiri va-
leat , *Poſt. reſolut. eiuſd.* 28. *numer.* 64. *&*
ſeqq. qui vltra cæteros D. D. allegat. Tho-
mat. deciſion. March. 118. *num.* 23. Et eſt
2 ratio , quia ſolo animo hæreditas acqui-
ritur , *l. pro hærede , ff. de acq. hæredit.*
3 Immò quocunque modo voluntas declaretur
vel re, aut verbo, *§. Pro hærede Inſtit. de hæred.*
qualit. & different. & nihil hæreditarium hæres
attingat , *Bart. in l. gerit , num.* 1. *& ſeqq.*
ff. tit. prox. dicta deciſ. 118. *num.* 18. *&*
ſeqq. dummodo iſte animus ſaltem verbis ſit
declaratus , *Graſſ. tract. de Suceſſ. art. Acqui-*
ſitio hæreditatis quæſtion. 4. *num.* 4. *Menoch.*
præſumpt. 99. *num.* 13. *& per totam lib.* 4.
Carthar. deciſ. 73. *num.* 4. *&* 5. cum hæ-
reditatis aditio probetur etiam ex eo tantum
quòd quis vrì hæres denominatur in aliquo
4 actu iudiciali , *Buratt. deciſ.* 279. *numer.* 2.
& 5. *& deciſ.* 945. *num.* 2.
5 Nihilominus contrarium de iure eſt verius
cum Minor nequeat hæreditatem adire ſine
Tutore , vel Curatore , alijsque ſolemni-
tatibus à iure requiſitis , *l. more* , 8. *vbi Bart.*
in §. impubes et l. Pupillus , 9. *et l. Impuberi-*
bus , ff. de acq. hæredit. l. Curatorem , vbi
gloſ. et Bart. ff. de auct. Tutor. Marant. in
l. is poteſt , num 144. *et* 153. *ff. eodem , Graſſ.*
eodem art. quæſt. 17. *num.* 10. *Merlin. deciſ.*
857. *num.* 4. 7. *et* 8. *et deciſ.* 872. *num* 4.
et deciſ. 888. *num.* 6. *tom.* 2. *Rot. poſt Zacch.*
de obligat. Cam. deciſ. 231. *num.* 8. *et deciſ.*
456. *num.* 4. *recent. parte* 4. *tom.* 1. *et vi-*
dendus eſt Simoncel. de Decret. lib. 2. *tit.* 6.
inſpect. 5. *per totam pag. mihi* 91.
6 Immò nec alter ſine altero , ſcilicèt Pupil-
lus ſine Tutore , & Adultus ſine Curatore,
& è contra Tutor , vel Curator ſine Pupil-
lo, & Adulto, *l. Potuit Pupillus*, 5. *C. de iur. de-*
liberan. et Merlin. deciſ. 873. *num.* 8.
7 Siquidèm hæres adeundo cum Creditori-
bus , & legatarijs quaſi contrahit , *l. apud*
Iulianum 3. *in fine , ff. quib. ex Cauſ. in poſ-*
ſeſſ. eat. l. ex maleficiis 4. *§. hæres , ff. de*
action. & obligat. Bart. in d. l. more , in
princ. Graſſ. dicto art. quæſt. 19. *num.* 1. *et*
ſeqq. per totam .
8 Et confiteri eſt quaſi contrahere , *l. de*
ætate 12. *§. Qui interrogatus & , ibi Bart. ff. de*
interrogat. action. Et per conſequens confeſſio
9 facta à Minore ſuper hæreditatis aditione ſi-
ne Tutoris , & Curatoris interuentu , alijſ-
que ſolemnitatibus non valet : Nec Tutoris
10 vel Curatoris confeſſio ſine interuentu Pu-
pilli , aut Adulti , *Merlin. dicta deciſione*
873. *num* 8.
11 Et in vtroque caſu aſſignari poteſt ratio
in primo ſcilicet , quia gerens ſe pro hære-
de hæreditati ſe obligat , *ad tex. in l. Mu-*
tum , 5. *& in l. More ff. eodem* : & Mi-
nor ſine Tutoris , vel Curatoris conſenſu ne-
quit ſe obligare , & per conſequens hæredi-
12 tatem adire , *l. Curatorem habens , C.*
de in integr. reſtit. minor. Et alias aditio eſt ipſo
13 iure nulla ex defectu conſenſus , *Simoncell.*
vbi ſupra , Put. deciſ. 404. *num.* 5. *lib.* 3.
& dicta deciſ. 456. *num.* 4.
14 In ſecundò autem caſu aſſignari pariter
poteſt ratio ; quia Tutoris , vel Curatoris
confeſſio ſine dicta præſentia , & conſenſu
Minoris , cæteriſque ſolemnitatibus reſolui-
tur in ſimplicem confeſſionem voluntari-
am , quæ Pupillo , & Adulto non obeſt ,
dicta deciſ. 873. *num* 9. *ibique* ſubdit , niſi
veriſimilitudo , & adminicula concurrant .
15 Quinimò eſt à Rota approbata ſententia,
quòd ſeptimo anno elaſpo , ſcilicèt Infan-
tia expleta , ex Iuris communis diſpoſitione
nequit Tutor nomine Pupilli contrahere ſi-
ne ipſius Pupilli interuentu , & aſſenſu *Rot.*
deciſ. 674. *num.* 3. *recent. parte* 1. *& benè*
in Firmana Cenſus Lunæ 3. *Iunij* 1658. *co-*
ram R. P. D. Priolo , §. Immò conſtat ,
verſ.

verſ. Tum etiam quia fuerunt impoſiti; *licèt
primi Rota coram R. P. D. Ghiſilerio in Ro-
mana Cenſus*, *Veneris* 22. *Maij* 1648. §.
Neque hanc poſt princ. videatur voluiſſe te-
nere contrarium, cui non aſſentior, non
tantum quia obitèr iuris articulum prædi-
ctum diſcuſſit; verum etiam quia poſtmodum
coram dicto Priolo contrarium vt ſupra ſan-
ciuit, & comprobauit *coram eodem deciſ.* 56.
num. 16. *parte* 14. *recent.*

Immò Infantia completa fieri nequit à Tu-
tore quietantia ſine ipſius Pupilli interuentu,
& conſenſu, *Rot. in Anconitana Redditionis
Rationis*, *Lunæ* 2. *Decembris*, 1647. *coram
Reuerendiſſimo Ghiſilerio*, §. *Neque releuat*,
& *dicta deciſ.* 56. *num.* 16.

16 Et quemadmodum dicto tempore ſeptimi
anni præterito nequit Tutor, ſic etiam non
poteſt Curator ſolus contrahere ſine præſen-
tia Minoris, qui debet actum gerere, &
Curator authoritatem præſtare: & eſt ra-
tio, quia contractus formatur ex Minoris
conſenſu authorizato ab authoritate, & præ-
ſentia Curatoris *Rot. in Bononienſ. de Bero-
is*, 28. *Iunij* 1641. *Coram R. P. D. Caril-
lo*, *quæ eſt deciſ.* 470. *num.* 11. *recent. par.*
9. *tom.* 2. & *in Arimienſi Computorum*,
Lunæ 18. *Iunij* 1646. *coram dicto Ghiſilerio*,
§. *Vlterius dixerunt.*, & *in dicta Firmana
Cenſus*, *eodem verſiculo Tum etiam quia
fuerunt.*

18 Et crederem pro indubitato, quod dum
uiget particulare loci ſtatutum diſponens,
quod nullus contractus poſſit fieri a Mino-
re ſine ſolemnitatibus in eodem ſtatuto
deſcriptis, ſit etiam ſeruandum in hæ-
reditatis aditione *vt recenſet Bart. in dicta
l. more in princ. Marant. in dicta l. is poteſt*,
num. 201. & *Carthar. deciſ. Genuenſ.* 74.
num. 7. & *ſeqq.*

19 Huiuſmodique procedit, etiamſi Statutum
de hæreditatis aditione mentionem non
faciat; cum ſub Statutaria diſpoſitione com-
prehendatur eoipſo, quod prohibet Minori
contractum fieri ſine certis ſolemnitatibus
quia pro contractu omnis accipitur obliga-
tio, *leg. omnem*, 20. *ff. de Iudic. Bart. in*
20 *dicta leg. more*, *in princ.* & *dicta deciſ.* 74.
num. 8. & ratio Statuti ſit extendenda in
omnibus caſibus, in quibus Minor lèdi va-
leat, etiamſi caſus non ſit de expreſſis, *Pic.
ad Stat. Vrb. lib.* 1. *cap.* 151. *gloſ.* 7. *num.*
21 1. *cum. ſeqq.* & *Carthar. dicta deciſione* 74.
num. 12. *et* 13. *Cum* ratio legis, vel Statu-
ti dum eſt generalis, tota diſpoſitio ſit ge-
neralis *l. regula eſt*, §. *ſi quis*, *et* §. *vltimo*, *ff.
de iur. et fact. ignor.*

22 Minimeque obſtat, quod Minor, ſeu Ad-
ultus Curatorem non habens poſſit ſine Cu-
ratore hæreditatem adire, & ſe obligare,
Marant. in dict. l. is poteſt eod. n. 153. *ergà
finem Graſſ. dict. quæſt.* 17. *n.* 11.

23 Quia dum Statutum prohibet Minorem
non poſſe contrahere ſine certis ſolemnitati-
bus, comparatur Adultus Minori habenti Cu-
ratorem, eique cenſetur interdicta admini-
ſtratio bonorum, *Pic. ad Stat. Vrb. gloſ.* 7.
numero 321. *et gloſa* 8. *numero* 4. 17. *et
ſeqq.*

24 Quibus ſolemnitatibus deficientibus, nec
naturaliter obligatur Minor, *Rot. poſt di-
ctum Pic. deciſ.* 60. *numero* 31. &ſi non ad-
25 eſt Statutum præfata Aegidiana Conſtitutio
eſt ſeruanda *Gratian. diſcept.* 542. *num* 11.
et 12. *tom.* 3. *Caputaq. deciſ.* 283. *part.* 1.
et Seraph. deciſ. 343. *num.* 1. & *ſeqq.* *et Rot.
recent. parte* 15. *deciſ.* 379. *num.* 14.

Sed in his, quæ non diſponit Statutum,
ſeruanda eſt Aegidiana Conſtitutio, *Bich.
deciſ.* 200. *et deciſ.* 229.

26 Supradictaque ſunt vera in hæreditate dum-
taxat damnoſa: at non in aditione hæredi-
tatis lucroſæ, vtilis, & ſoluendo, quæ
27 adiri poteſt à Minore ſine dictis ſolemni-
tatibus ſtatutarijs, & Conſtit. Aegidianæ,
Aret. in §. *ſui autem*, *in fine inſtit. de hæ-
red. qualit.* & *differ. Poſt. reſolut. ciuil.* 28. *n.* 68.
et Rot. poſt Merlin. de Pignor. deciſ. 4. *num.*
15. Et ita etiam dicendum eſt, ſi fiat talis
hæreditatis aditio cum beneficio legis, &
inuentarij, *Thomat. deciſ. Mareh.* 265. *num.*
14. *tom.* 2. & de vtroque caſu loquitur eti-
am idem *Thomat. deciſ. Mach.* 170. *num.*
18. *et* 19. *tom.* 2.

28 Et conſequenter dum eſt lucroſa, vtilis
& ſoluendo hæreditas, prout in dubio ta-
lis præſumitur, valet ſuper dicta aditione
29 confeſſio Minoris abſque præfatis ſolemni-
tatibus, *dicta reſolut.* 28. *num.* 69. & *di-
cta deciſ.* 4. *num.* 15. Locumque ſibi vendi-
cat, quanquàm fiat aditio, vel confeſſio
prædicta à Tutore, vel Curatore ſine inter-
uentu Minoris, *Rot. coram R. P. D. Ghi-
ſilerio*, *in Romana Cenſus*, *Veneris* 22. *Maij*
1648. §. *Neque hanc*, *erga Medium*, *in
verbo*, *Ergo poteſt.*

30 Sicùti etiam valet in hæreditate Paterna
à lege delata, quæ hæreditas præſumitur pari-
ter lucroſa, & vtilis, *Poſt. eadem reſolut.* 28.
num. 67. & *dicta deciſ.* 4. *eodem num.* 15.

31 Diximus ſupra hic, quòd hæreditatis
aditio probatur eo ipſo, quòd quis tan-
quàm hæres in aliquo actu iudiciali denomi-
32 natur. Attamèn per illam comparitionem
in iudicio factam, in qua enunciatur, videli-
cèt, Pro D. Antonio hærede quondam Petri,
non probatur hæreditatis aditio: quia licèt
33 alias verbis enunciatiuis probetur, *Bart.
in dicta l. gerit*, *ſub num.* 14. hoc eſt verum,
quàndò verba enunciatiua ſunt prolata ab
eo, cui delata eſt hæreditas non autèm
à Tertio, qui nequit alium facere hæredem,
etiamſi ſit legitimus Adminiſtrator, *Mantic.
de coniect. vltim. volunt. lib.* 12. *tit.* 11.

numero

num. 11. *Gratian. diſcept. forenſ.* 694. *num.* 29. & 30. & *diſcept.* 711. *numer.* 67. *tom.* 4. *Poſt. dicta reſolut.* 28. *num.* 45. & 46. *Buratt. deciſ.* 207. *num.* 12. & 19. & *latè videri poteſt Nicol. de Paſſar. tract. de. ennunciat. verb. quæſt.* 29.

34 Cæterum ſi dicta ennunciatio hæredis facta ſit per Notarium parte præſente, hæc verba cenſentur verba Partis, & de ipſius conſenſu prolata, & inducunt hæreditatis aditionem, *Gratian. dicta diſcept.* 711. *numer.* 68. & *ſeq. Menoch. præſumpt.* 99. *num.* 25. *lib.* 4. *dicta reſolut.* 28. *numer.* 49. & *ſeqq. Sbell. var. reſolut. cap.* 99. *numer.* 5. *Add. ad Buratt. dicta deciſ.* 207. *num.* 19.

35 Si autèm Comparens eſſet Procurator, cum clarum ſit, quòd hæreditas per Procuratorem adiri nequeat, *l. Per Procuratorem*, 89. *ff. de acqir. hæredit.* tunc dicta confeſſio non probat hæreditatem prius aditam per principalem: ratio eſt, quia confeſſio Procuratoris voluntaria non nocet, & dicitur voluntaria, quamuìs facta ſit in iudicio, *Gregor. XV. deciſ.* 460. *numer.* 3. *et ſeqq.* vbi ſuadit, niſi iuſſus, & Iudicis mandatum præceſſerit.

36 Vel niſi ad dictam confeſſionem faciendam interceſſerit ſpeciale mandatum in perſonam dicti Procuratoris, *Poſt. dicta reſolut.* 28. *num.* 47.

37 Eſt igitur animaduertendum, quòd ſemèl confeſſus ſe hæredem in vna cauſa, nequit talem confeſſionem in alia impugnare, niſi alitèr doceat, *Maucin. de Confeſſ. cap.* 3. *art.* 1. *numer.* 59. *ibique numer.* 58. viden-
38 dus, an confeſſio prædicta proſit alteri abſenti.

39 Idemque dicendum eſt, dum confeſſio fit in Inſtrumento aliquem eſſe hæredem beneficiatum; nàm hæc confeſſio facit illum beneficiatum; nec dicitur confeſſio erronea. Siquidem contrahens cum aliquo tanquàm hærede beneficiato, non poteſt dicere ipſum non eſſe talem, niſi contrarium realitèr conſtet, *Rot. poſt Merlin. de Pignor. deciſion.* 65. *num.* 7.

40 Quid tandem dicendum eſt, ſi Minor confiteatur in iudicio ſe eſſe alicuius hæredem? ſi enim damnoſa ſit hæreditas teneo pro negatiua ſententia, quatenus Tutor, & Cu-
41 rator non interuenerit: quia Minor ſine huiuſmodi præſentia in iudicio eſſe nequit, *Aret. in §. Propterea, num.* 22. *vſque ad* 25. *inſtit. de except. Marant. in ſuo Aduocat. ſpecul. parte* 4. *diſtinct.* 16. *num.* 43. & *ſeqq. Ricc. collect.* 2704. *in pric. parte* 7. & latè etiam diximus in duabus proximis præcedentibus quæſtionibus, quando valeat, vel ne confeſſio Minoris in iudicio.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio etiam iurata non ſufficit, dum verus actus requiritur, & num.* 4.

2 *Adminiſtratæ Tutelæ, & Curæ rationem fuiſſe à Tutore, & Curatore redditam an probetur ex mera Minoris confeſſione etiam iurata; & cum ſolemnitatibus, & latius num.* 3. & 5.

6 *Liberatio, ſeu tranſactio iurata inhærens confeſſioni Minoris ſuper rationis redditione an præſumatur vera, ſiue iniqua, et doloſa.*

7 *Tutor, & Curator liberatus à redditione rationis a qua ratione reddenda cenſeatur liberatus, & latius à num.* 8. *vſque ad* 10. *vbi etiam agitur de dolo.*

11 *Dolo aliquid commiſſum in adminiſtratione an à Tutore, & Curatore Minori refundatur.*

12 *Inuentarij remiſſio quoad Tutorem, & Curatorem quid importet.*

13 *Tutor, & Curator liberatus à reddenda ratione an ab ea de iure effectiuè liberetur, & quid talis liberatio importet, an ex huiuſmodi liberatione Tutor, & Curator dicatur exemptus ab exhibitione Inuentarij, & librorum, & à numero* 14. *vſque ad* 18.

19 *Libri adminiſtrationis debent continere datum, & receptum.*

20 *Redditio adminiſtratæ Tutelæ, & Curæ ſolemniter facta Tutori, & Curatori liberationem parit.*

21 *Decretum Iudicis quid operetur in Inſtrumento Minoris, quidue in confeſſione facta ab eodem ſuper redditione rationum, & num.* 22.

23 *Confeſſio ex actu nullo reſultans in nihilum ſuffragatur.*

24 *Ratio adminiſtrationis ſemel legitimè reddita, amplius non redditur, & num.* 25.

26 *Ex confeſſione non dicitur ſufficiens reddita ratio.*

27 *Dolus verus, et non præſumptus cogit iterum ad reddendam rationem.*

28 *Ratio adminiſtrationis erroneè reddita, iterum reddenda eſt, & an in hac noua redditione ſint iterum exhibendi libri, & Codices integri, & non lacerati, & num.* 30.

29 *Minoris renunciatio, facto maiore, ſuper computorum reuiſione fauore Adminiſtratoris valet.*

Minor ſi cum ſolemnitatibus Statutarijs, Iudicijſque Decreto fateatur mediantibus Peritis fuiſſe ſibi redditam rationem adminiſtrationis à Tutore, & Curatore, eiſdemque Peritis mediantibus, inſpexiſſe computa, & reliqua recepiſſe, an talis confeſſio Minori præiudicet, & à Tutore, & Curatore dicatur ſufficienter reddita ratio, ita vt amplius ad eam reddendam Tutor, & Curator cogi nequeat.

QVAESTIO XV.

1 EST regula ſatis in iure trita, quòd ſola Partis confeſſio non ſufficit in caſibus, pro quibus verus actus requiritur, etiamſi confeſſio iuramento ſit vallata, *Pedamont. deciſ. 170. numero 9. et Ricc. collect. 2445. verſic. His proximum, parte 6.*

2 Vndè ſi Minor Peritis mediantibus, cum Proximiorum interuentu, & Iudicis decreto fateatur ſibi à Tutore, & Curatore de adminiſtratis redditam fuiſſe rationem, & per eoſdem Peritos inſpexiſſe computa, & reliquatum recepiſſe, huiuſmodi confeſſio Minori non obeſt, minimeque ratio dicitur legitimè reddita: iterumque Tutor, & Curator cogi poterit ad eandem rationem reddendam, quanquam nouus Curator fuerit in huiuſmodi actu deputatus, proximiores, Iudicialque Decretum & Periti interuenerint,
3 ac iure iurando talis confeſſio fuerit ſuffulta, factaque etiam fit generalis liberatio, & quietantia, *Gutier. tract. de Tutor. et Curat. part. 3. cap. 1. num. 121. et ſeqq. Eſcobar de Ratiocin. cap. num. 10. Sabell. var. reſolut. cap. 8. num. 47. et ſeqq. et Rot. coram b. m. R. P. D. Penia, in Bononienſi Redditionis Rationis, 22. Iuny, 1607. deciſ. 1310. per totam tom. 2. et coram b. m. R. P. D. Merlino, deciſione 603. numero 4. et 5.*

4 Dictaque regula pro ratione repetitur, quod ſcilicet non ſufficit confeſſio Partis ad aliquid probandum, ubi factum ipſum, & actualem redditionis rationem lex eſſentialiter requirit, *D. D. ſupracitati, et Penia dicta deciſ. 1310.*

5 Taliſque actualis reſultat rationis redditio, dum exhibentur libri, ſolidantur computa, & ſcripturæ cum reliquatu reſtituuntur Minori, aut Maiori, *l. cum ſeruus, 81. ff. de condit. & demonſtr. l. ſi quis ex argentarijs 6. §. Rationem, ff. de eden. Sabell. optime ibidem ſupra, dicta deciſ. 1310. numero 3. & 6. Gregor. XV. deciſ. 554. num. 2. quæ eſt etiam impreſſa recent. part. 2. deciſion. 370.* & librorum ſufficiat exhibitio, & non ſit deneceſſe productio, *Thomat. deciſ. March. 151. num. 3. & ſeqq. tom. 2.*

6 Amplia primò procedere, etiamſi liberatio facta fuerit per pactum, & tranſactionem iuratam: quia nihilominus tanquam euidenter iniqua, & nulla, ac doloſe extorta eſt irritanda, & omninò reprobanda, *Paul. de Caſtr. conſ. 308. cum alijs latè congeſtis a dicto Gutier. eadem part. 3. cap. 1. num. 123. & ſeq.*

7 Amplia ſecundò, quanquàm Tutor, & Curator eſſet liberatus à redditione rationis, quia non ex hoc poteſt fieri computorum redditio per Minoris confeſſionem, cum huiuſmodi liberatio non excuſet ab omnimoda redditione, ac à reliquorum reſtitutione, ſed tantum ab exacta, & ſcrupuloſa inquiſitione.

Alias enim facilis nimis præberetur occaſio delinquendi, & Pupillos fraudandi, *l. quidam decedens, 6. in princ. ff. de adminiſtr., & Pericul. Tutor. l. ſi Seruus vetitus 122. & ibi gloſ. ff. de legat. 1. l. non ſolum, la 2. §. penultima, l. ſi quis rationes, 10. leg. Aurelio, 21 §. Caius, ff. de liberat. legat. Eſcobar dicto cap. 5. num. 11. & ſeqq. Sabell. dicto capit. 8. num. 60. & 61. cum ſeq. Gregor. XV. deciſ. 187. num. 11. Rota in Romana Redditionis rationis veneris 23. Ianuarij 1654. coram b. m. Peutingero § cæterum procliuiores, & coram R. P. D. Albergato in Romana redditionis rationis Lunæ 27. Iunij 1650. § Quoniam huiuſmodi liberatio.*

8 Amplia tertiò, etiamſi Teſtator præceperit, vt Tutor Curator, ſeu Admiſtrator non poſſit conueniri de dolo, & malitia concedendo eiſdem liberas habenas, vt poſſint ad nutum ſuæ voluntatis diſponere: quia nihilominùs huiuſmodi præceptum non erit ſeruandum; non tantùm quia dolus futurus nec tacitè, nec expreſſè, nec directè,
9 nec indirectè remitti poteſt, verùm etiam
10 quia leges ſtant vigili oculo, ne aperiatur via fraudibus, *vt ex latè congeſtis ratiocinatur Paul. Rub. in Annot. ad deciſion. 16. à numer. 13. vſque ad 21. recent. parte 8. ibique dicto num 21. ſubdit*, niſi dixerit Teſtator, quòd Tutor, & Curator dum rationes reddiderit, quicquid apparebit De-
11 bitorem eſſe, id ei iure legati relinquat; quia tunc eſſet liberatus, ſi quid dolo commiſerit.

12 Infer-

12 Infertur igitur , quòd Matri ſi fuerit ſim-
plicitèr remiſſa à Marito in tutelæ , & curæ
ſuſceptione confectio inuentarij , per huiuſ-
modi remiſſionem non poterit ipſa excuſari
à deſcriptione bonorum hæreditariorum filij,
vt ex æquiori D. D. ſententia firmauit *Rot.
in Romana Fideicommiſſi de Capite ferreo ,
19. Februarij 1646. coram Eminentiſſimo Cor-
rado , §. Ideò Marito , verſ. Et proinde ,*
& ſequitur *Rot. coram eodem , in Romana
reſciſſionis tranſactionis , Veneris , 29. Maij ,
1648. §. Nec enim ex eo , in princ. quæ
eſt impreſſa poſt Salgad. in Labyrinth. Credit.
concurrent. deciſion. 24. numer, 2. deciſion.
27. num. 1.*

13 Infertur ſecundo , quòd talis liberatio ,
quæ vt ſupra non excuſat à redditione ra-
tionis , non operatur , vt talis redditio
ſit facienda ſimplicitèr , & ſinè libro , &
inuentario , ſed inuentarium , & liber erit
producendus in dicta redditione computo-
rum *Rot. in dicta Romana Redditionis Rationis;*
14 *coram Peutingero , eodem §. Cæterum* præſer-
tim ſi tutela , & Cura fuerit ſuſcepta cum
obligatione reddendi bonum , & fidele
computum , vt magiſtralitèr docet *Rot. co-
ram Eminentiſſimo Celſo in Cauſa Licienſ. Ad-
miniſtrationis , Lunæ 18. Martij 1652.*

15 Itaut huiuſmodi liber ſit ordinatè ten-
tus , & non in confuſo abſque expreſſione
diei , anni , & cauſæ , ſine qua ad fauorem
ſcribentis non poteſt elici partitarum veritas,
nec alias eſt credendum , *Rot. coram R. P.
D. Cerro in Romana , ſeu Nepeſina Tutelæ ,
Veneris 8. Iunij , 1646. §. Demum ponun-
tur , et coram Eminentiſſimo Otthobono deciſion.
101. ferè per totam , et coram R. P. D.
Ghiſilerio in Ariminenſi Computorum , Lunæ
28. Iunij 1646. §. Quia cum Tutor , et Cu-
rator , cum §. ſeq.*

16 Nec obſtat *Merlin. deciſ. 569. num. 4. et
5.* quòd Tutor ſcilicet , & Curator libera-
tus à redditione rationis poſſit eam redde-
re ſine libro , & aliundè ; immò etiam
circumſcripta prædicta liberatione , non ſit de
neceſſe conficere librum rationum,ſed ſufficiat,
quòd ex veriſimili , vel ex relatione Periro-
rum , vel alio modo ratio reddatur .

17 Siquidem verior eſt prima opinio , vt ma-
giſtralitèr firmat *Rot. coram Reuerendiſſimo
Ghiſilerio in præcitata Ariminenſi Computorum
poſt princ. et in §. quia cum Tutori* Et con-
ciliando vtranque oppinionem diſtinguit
Rom. conſ. 81. ſub numer. 4. et ſeqq. lib. 4.
contrariam nempè procedere in adminiſtra-
tionibus priuatis , ſecus , in Tutore , &
Curatore . qui dicitur publicum exercere
officium à lege , & Magiſtratibus ipſi datum .

18 Et ſolidiſſimum eſt fundamendum : quia
vt ratio à Tutore , & Curatore dicatur
reddita , requiritur exhibitio Inuentarij ,
quod eſt caput redditionis rationis , & li-
bri productio pro verificatione omnium red-
dituum , & fructuum bonorum Minoris ,
vna cum impenſis , & exitibus vt ſupra
dictim , & cum cauſa , fideliter deſtinctis
hinc indè partitis , ſinè quibus non dicitur
reddita ratio , nec computa ſolidantur , *Eſ-
cob. dicto tract. cap. 9. num. 2. Rot. recent.
parte 4. tom. 2. deciſ. 143. num. 13. et be-
nè deciſ. 197. num, 8. et deciſ. 242. num. 4.
recent. parte 6.*

19 Aliàs enim ſi datum , & receptum diligē-
ntèr annotatum ex eiſdem libris non appa-
reat , calculus remanet nullus , & non eſt
attendendus : quia ex eiſdem libris non
reſultat , quis remaneat Creditor vel Debi-
tor , *Gabr. conſ. 43. num. 18. & ſeqq. lib.
1. et Rot. recent. parte 1. deciſ. 515. numer.
16. Buratt. deciſ. 14. num. 28. & in dicta
Licienſi Adminiſtrationis .*

Nec ſuffragatur , quòd redditio rationis
aſſeratur facta cum ſolemnitatibus requiſitis,
videlicet cum interuentu Conſaguineorum ,
Curatoris , & cum Iudicis Decreto , quæ
ſolemniter Tutori , & Curatori pleniſſimam
20 liberationem pariant , *ad tex. in L. Sancimus ,
C. de Adminiſtrat. tutel.* Siquidèm Iudex ex
decreti interpoſitione de veritate omnium
in Inſtrumento contentorum præſumitur ſe
informaſſe , & de omnibus veritatem repe-
rijſſe , & conſequenter contenta in eodem
Inſtrumento eſſe vera , *Rot. in Anconitana
Redditionis rationis , Lunæ 2. Decembris , 1647.
coram Reuerendiſſimo Ghiſilerio , ſub §. Eſt
enim clara , verſ. Cenſetur enim Iudex , &
21 coram R. P. D. Cerro , in Romana Renun-
ciationis , Mercurij 23. Martij 1650. §. Ex
his itaque , in medio , vſque ad fin. dicti §.*

22 Quoniàm dum ex Inſtrumenti Serie patet
omnia fuiſſe fundata ſupèr dicta aſſertione
& Minoris confeſſione circà computa reuiſa,
& ſolidata : confeſſione (vt ſuperius dixi-
mus) ceſſante , ceſſat & Decretum in ea
fundatum , dicta *deciſion. 1310. numer. 5.
verſ. Nec ſuffragatur* : & eſt ratio , quia
confeſſio reſultans ex aliquo actu nullo ,
23 tollitur actu deſtructo , & annullato , *Hon-
ded. conſ. 78. num. 100. vol. 2. & Cyriac.
contr. forenſ. 335. num. 32. vol. 2.*

24 Minimèque afficit regula , quòd ratio ſe-
mel reddita amplius reddenda non ſit , *leg.
ſemel C. de Apoc. public. lib. 10. Gutier. di-
cto tract. parte 3. cap. 1. num. 114. Eſcob.
in eodem tract. cap. 41. Farinacc. conſ. crim.
7. num. 1. lib. 1. Gregor. XV. deciſ. 536. nu-
mero 2. Card. Otthob. deciſ. 5. num. 1. &
Rot. poſt. Zacch. de obligat. cam. deciſ. 263. num.
11. & Seraph. deciſ. 230. numero 1. & ſeqq.*

25 Quia regula procedit , quando legitime
ratio reddita eſt , vt declarat *Mantic. deciſ
258. num. 4.* ſed ea , quæ redditur per con-
26 feſſionem minoris , non eſt legitime reddi-
ta , vt ſuperius firmauimus , & conſequenter

Digitized by Google

habetur pro non reddita; cum recta, & ſufficiens eſſe debeat, vt iterùm reddenda non ſit *Rot. Ianuen. deciſ. 24. numer. 1. & in recent. deciſ. 184. num. 1. parte 2. & deciſ. 256. num. 4. parte 4. & in Romana Computorum, 23. Ianuarij 1640. Coram R. P. D. Cerro in §. Ex quibus, & in dicta Romana Redditionis Rationis coram Peutingero eodem §. Cæterum, verſ. dum enim ex prædictis*, & ad propoſitum ratiocinatur *Io: Bapt. Coſta tract. de Re Integr. diſtinct. 11. per totam pag. mihi, 51.*

27 At ſi fuerit recta, & ſufficiens reddita ratio, iterum à tutore & curatore reddenda non eſt, niſi is conuincatur de dolo vero, & non præſumpto, *Eſcob. dicto cap. 41. num. 28. & ſeqq. Rot. deciſ. 184. num. 4. recent. parte 2. & Rot. coram eodem Peutingero, §. Et ſi iſta ad alterius*. Et ita etiam
28 dicendum eſt de errore, vt late de vtroque *Farinacc. dicto conſ. 7. num. 2. & per totum & ibidem ſupra Add. ad Gregor. XV. Seraph. & Rot. poſt Zacch. in præcitatis locis, & Recent. parte 9. tom. 2. deciſ. 496. num. 5. & ſeqq. & Otthob. eadem deciſ. 5. num. 8. & ſeqq. ibique numer. 2. & 3. refert eadem deciſione 5.* quòd renunciari poteſt reuiſioni computorum à Minore ad fauorem Tutoris, & Curatoris præſertim facto maiore, & concordat *Rot. coram R. P. D. Cerro in Romana Computorum, 23. Ianuarij, & 20. Aprilis, 1640.*

30 Denique vnum nota, & tene menti, quod dum ob dolum, vel ob errorem iterum ratio reddenda eſt, tunc proferendi ſunt libri, & Codices Adminiſtrationis integri tamèn, & non lacerati; itaut non valeat Tutoris, & Curatoris excuſatio dicentis eſſe laceratos, vel amiſſos, niſi id probetur citra culpam aſſerentis, *vt docet dictus Coſta ibidem ſupra, in verbo, Aut calculus*, & optime *Eſcobar de Ratiocin. Adminiſtr. cap. 10. numer. 3. & ſeqq. vbi numer. 4. et 3.* ait procedere, etiamſi Adminiſtrator iuret perdidiſſe librum; quia non eſt ſtandum,

SVMMARIVM.

1 *Minor contrahendo ſi cum iuramento ſe maiorem aſſerat, petendo, non obtinet reſciſſionem contractus per viam reſtitutionis in integrum, & num. 5. & 6.*

2 *Minor contrahendo, & cum Iuramento ſe maiorem aſſerens dat de nullitate contractus ob non ſeruatas ſtatutarias ſolemnitates.*

3 *Minor eadem facilitate, qua inducitur ad contrahendum, inducitur ad iurandū ſe Maiorem eſſe.*

4 *Nullitas contractus inducta fauore Minoris transfertur ad Hæredes.*

5 *Diſpoſitio l. ſi alterius 3. C. ſi Min. ſe maior. dix. quandò procedat.*

6 *Iuramentum aſſertorium, & promiſſorium quando tollat, vel ne Minori à ſe ipſo confeſſo pro maiori allegationem nullitatis contractus ob non ſeruatas ſolemnitates Statutarias.*

7 *Contra Minorem, qui iureiurando ſe aſſerit Maiorem, dum non aſficit actio ex contractu ob ſtatutarias ſolemnitates non ſeruatas, nec datur actio ſubſidiaria de dolo.*

8 *Immò Minor nec pœna periurij, vel alia criminali pœna plecti valet.*

9 *Iuramentum non debet eſſe vinculum ini*[illegible]*quitatis.*

10 *Aſſertio Minoris quando eſt fraudulenta, ita et iuramentum.*

11 *Diſpoſitio l. ſi alterius C. eodem tit. quandò cum ſuis diſtinctionibus vigeat aduerſus Minorem, qui cum iuramento dixit eſſe Maiorem.*

Minor contrahendo ſi in inſtrumento medio eius iuramento tactis &c. confiteatur, & aſſerat ſe eſſe maiorem vigintiquinque annorum, & verè non ſit, vtrum ob ſolemnitates ſtatutarias non ſeruatas poſſit dare de nullitate contractus.

QVAESTIO XVI.

1 QVanquàm Minor, qui contrahendo ſi medio iuramento tactis &c. confiteatur ſe eſſe maiorem, nequeat in pœnam mendacij petere reſciſſionem Contractus beneficio reſtitutionis in integrum, *iuxta tex. in leg. ſi alterius, 3. et ibi Notantes, C. ſi Min. ſe Maior. dixer. Alex. conſ. 122. num. 2. lib. 6. Gratian. deciſ. March. 234. num. 15. et Rot. recentior. parte 6. deciſione 294. num. 25.*

2 Non prohibetur tamen dare de nullitate ipſius contractus ob non ſeruatas ſolemnitates ſtatutarias, etiamſi in contractu medio iuramento tactis &c. ſe maiorem aſſerat: quia alias de facili fieri poſſet fraus ſtatuto.
3 Siquidem eadem facilitate, qua minor, vel ab alio, vel ex ſe inducitur ad contrahendum, inducitur etiam ad iurandum ſe eſſe maiorem,

Digitized by Google

niziorem, *Pic. ad ſtat. Vrb. libr. 1. capit. 151. gloſ. 7. num. 193. et 194. Mancin. de iurament. part. 4. primi effect. quæſt. 14. num. 2. Mareſcott. var. reſolut. lib. 2. capit. 63. num. 1. Gratian. diſcept. forenſ. capit. 576. numero 39. tom. 3. & dicta deciſ. March. 234. num. 15. & ſeqq. Rot. poſt dictum Pic. deciſ. 22. num. 2. & ſeqq. quæ eſt etiam impreſſa recent. part. 1. deciſ. 54. num. 1. & etiam poſt eundem Pic. deciſ. 73. num. 11. & deciſ. 87. num. 37. & 38. et Rot. recent. parte 5. tom. 1. deciſ. 1. num. 37. & ſeqq. & eadem parte 5. tom 2. deciſ. 504. num. 6. & 7. & parte 6. dicta deciſ. 294. num. 26. Burat. deciſ. 410. num. 9. et ibi Add. num. 13. et recent. parte 8. deciſ. 104. numero 7. & in terminis Conſtitut. Aegidian. firmat. Rot. coram R. P. D. Bichio in Romana, ſeu Peruſina Cenſus, 12. Decembris, 1644. §. Doctores autem, & latè etiam Antonell. de tempor. legal. libro 2. titulo de annis capitulo 66.*

4 Itaut talis nullitas non ſolum à Minore, ſed etiam ab illius hæredibus allegari poſſit, *Gratian. dicta diſcept. 576. num. 40.*

5 Intellige *tex. in dict. l. ſi alterius*, procedere, quandò Minor ſpecifice, & indiuiduo corporalitèr tactis ſcripturis iurauit ſe eſſe Maiorem: ſecus eſt, ſi prius in Inſtrumento ſimpliciter ſe maiorem dixerit, & poſtea generalitèr iurauerit omnia, & ſingula in inſtrumento contenta eſſe vera, *Mancin. ibidem ſupra num. 4.*

6 Intellige ſecundò, locum ſibi vendicare, quandò in contractu adeſt dumtaxat iuramentum aſſertorium, ſecùs eſt, ſi cum aſſertorio iunctum ſit promiſſorium iuramentum, & dum Statutum non comprehendat contractus iuratos; quia tunc per iuramentum promiſſorium defectus nullitatis tollitur, & confirmatur contractus, *Mareſcott. ibidem ſupra, numer. 3. & 4. & Pic. vbi ſupra, dicta gloſ. 7. num. 195.*

7 At ſi Statutum comprehendat contractus iuratos, ipſoſque annullet, ſolemnitatibus in Statuto, ſeù Conſtitutione præſcriptis non ſeruatis, aut dictum ſtatutum, ſeu Conſtitutio ſupponat iuramentum dolo, & metu extortum, non impeditur Minor, non obſtante dicto dupplici Iuramento, quin poſſit dare de nullitate, *Mareſcot. vbi ſupra, num. 5. & dicta deciſ. 22. num. 5. & 6. & latè add. ad deciſ. Buratt. 410. num. 14. et dicta deciſ. 1. num. 39. et ſeq. Merlin. deciſ. 355. num. 4. et 5: tom. 1. et latiſſime in dicta Romana, ſeu Peruſina Cenſus, coram Bichio, in præcitato, §. Doctores autem.*

Idemque dicendum eſt, quandò ſtatutum non ſeruatis dictis ſolemnitatibus annullat contractus, vel confeſſiones, aut ceſſiones factas à Minore, ex latè congeſtis *per Rot. in dicta deciſ. 504. num. 6. et ſeqq.*

Et ob ſimile Minoris mendacium in terminis Statuti comprehendentis, & annullantis contractus iuratos, ſi non fuerint ſeruatæ ſolemnitates in eo præſcriptæ, vel in terminis Statuti ſupponentis iuramentum à contrahente cum Minore ſine dictis ſolemnitatibus fuiſſe dolo, & metu extortum, cenſeo eſſe adnotandum, quòd dum adverſus Minorem nequit habere locum actio ex contractu, crederem minime dandam eſſe actionem ſubſidiariam de dolo, iuxta ea, quæ notat *Gratian. dicta deciſion. 234. num. 16. et ſeq.*

8 Siquidèm ſi Minor ratione prætenſi periucij ob huiuſmodi diſpoſitionem Statutariam nulla poteſt coerceri pœna in foro criminali, *Merlin. dicta deciſ. 155. numer. 6.* quæ eſt impreſſa *poſt Zacch. de Obbligat. Cam: deciſ. 182. num. 7.* ibique rationem reddit, quia ſi Minor iurans ſe eſſe Maiorem, contrahens, omiſſis ſolemnitatibus Statutarijs, poſſet criminalitèr puniri pœna periurij, vel ſtellionatus, ſimilis ſtatutaria diſpoſitio parùm, aut nihil prodeſſet, & valdè operaretur iuramentum contra ipſius Statuti mentem. Conſequenter eo magis dicendum eſt actionem ſubſidiariam de dolo in ſupra-
9 dictis terminis ſtatuti aduerſus Minorem non dari, cum iuramentum non debeat eſſe iniquitatis vinculum: & in caſibus, qui-
10 bus Minor contrahere prohibetur, vel ipſius aſſertio in fraudem adiecta videtur, ita & iuramentum: alioquin facile fraus fieret legibus, & ſtatutis, cum quibus Minorum fragilitati conſulitur, vt latè ad propoſitam ratiocinatur *Rot. poſt dictum Pic. deciſ. 36. à num. 6. vſque ad 15.*

11 De medio igitur ſtatutaria diſpoſitione ſublata, in ſuo robore manet diſpoſitio *tex. in eadem l. ſi alterius*, cum his quæ notant *ibi Bart. & alij ſcribentes, ac Axo rubric. eodem tit. ſi minor ſe maior. &c. per totam, & adhæret deciſ. 11. num. 14. & ſeqq. recent. parte 8.*

SVMMARIVM.

1 *Minor, vel Mulier contrahens ſine Proximioribus ex eo quòd eum iuramento aſſeruerit non habere Coniunctos, vel affines poteſt dicere de nullitate contractus ſtante ſtatuto comprehendente contractus iuratos, vel ſupponente iuramentum metu, & dolo extortum.*

2 *Amplia, quandò habet Coniunctos, non vocat proximiores, imò cum iuramento aſſerit non habere alios proximiores, & interueniunt in contractu remotiores.*

3 *Minor eadem facilitate qua contrahit, eadem*

& con-

*& confitetur , vel. ad confitendum indu-
citur .*
4 *Minoris aſſertioni non eſt ſtandum , dum
actum liberum facere nequeat .*
5 *Contrahens præſumitur ſcire alterius contrahen-
tis conditionem.*
6 *Mulieris , vel Minoris contractus quandò ex
defectu Proximiorum ſit validus .*
7 *Minor , vel Mulier quandò dicatur doloſè
aliquem inducere ad contrahendum .*
8 *Minor , vel Mulier ſiue hæres intendens da-
re de nullitate contractus ob defectum Pro-
ximiorum in eo non interuentorum quid pro-
bare teneatur , dum fuerit à Minore , vel
Muliere iuramento aſſertum non habere ali-
os proximiores .*
9 *Vel fuerit aſſertum habere coniunctos proxi-
miores , ſed eſſe impeditos ad intereſſendum
Contractui .*

Minor , vel Mulier ſi contrahens medio iuramento aſſerat ſe non habere Conſaguineos , vel Affines , aut coniunctos , qui interuenire , & conſenſum præſtare poſſint ad formam ſtatuti, vel habens coniunctos vocat remotiores, & iure iurando aſſerit proximiores non habere , an poſſit dicere de nullitate contractus.

QVAESTIO XVII.

1 STatutum quandò comprehendit contra-
ctus iuratos , & non ſeruatis ſolem-
nitatibus in eo traditis , ſupponit iuramen-
tum dolo , & metu extortum , non eſt du-
bium , quin poſſit dicere Minor , vel Mu-
lier de nullitate contractus ob non inter-
uentum Proximiorum , quandò Minor, vel
Mulier etiam medio iuramento tactis &c.
aſſeruit ſe non habere Conſaguineos , vel
2 Affines : vel habens coniunctos vocat re-
motiores , & iure iurando aſſerit proximi-
ores alios non habere ; & eſt ratio , quia
eadem facilitate , qua inducitur Minor ,
ſiue Mulier ad Contrahendum , inducitur
3 ad aſſerendum , cui aſſertioni tanquàm
non probanti ſtandum non eſt ; cum Mi-
4 nor , ſiue Mulier actum liberum facere ne-
queat , vt de magis communi opinione teſtatur
*Pic. ad ſtat. Vrb. gloſ. 19. num. 21. & Rot.
poſt eundem deciſ. 3. num. 7. & 8. & Gra-
tian. deciſ. Marcb. 234. num. 8. vſque ad 11.
qui in numeris ſeqq. reſpondet contrarijs , &
Rot. coram R. P. D. Verospio in Romana
Camby , Lunæ 18. Maij 1657. poſt princ .*
5 Aliaque pariter eſt ratio , quia is qui ,
qui cum alieno contrahit , non debet igno-
rare illius conditionem , *l. qui cum alieno ,
ff. de regul. Iur. & latè Menoch. lib. 3. præ-
ſumpt.* 88.
6 Niſi agatur cum Perſona , cui veriſimili-
tèr non poterant eſſe noti alij Proximiores
& Ciuitas erat Populoſa : dummodò ta-
men contrahes adhibeat conſenſum illorum,
qui ex forma ſtatuti erant adhibendi in de-
fectu magis Proximiorum vna cum Decreto
Iudicis , & alijs ſolemnitatibus requiſitis ;
7 quia tùnc valet contractus in præiudicium
Minoris , vel Mulieris , qui , vel quæ reſ-
pectiuè induxit doloſè Creditorem ad con-
trahendum , *Gratian. dicta deciſ. 234. num.
19. qui numer. 20. reſpondet contrarijs , et
declarat .*
8 Vnum tamèn tene menti , quòd Minor ,
vel Mulier contrahens , & aſſerens , vt ſu-
pra defectum Proximiorum , aut is , qui ab
eis cauſam habet , ſi prætendat contractum
nullum ob non interuentum Proximiorum
probare tenetur , quòd tempore celebrati
contractus Proximiores erant in Ciuitate , ſeu
loco , in quo eſt initus contractus , & ha-
biles ad interueniendum , & contractui in-
tereſſendum , *Bart. in l. ſi Tertius num. 5.
et 6. et ibi Add. lit. a. b. et c. ff. de acq.
plu. arcen. Bald. in l. Connubtione num. 4.
C. de Nupt. Corn. conſ. 316. numer. 8. lib.
1. Pic. dicta gloſ. 19. num. 22. Rot. poſt eun-
dem Pic. eadem deciſ. 3. numer. 10. et ſeq.
et deciſ. 57. num. 1. et ſeq. et in Romana
Nullitatis Cenſus 8. Nouembris 1610. et 29.
Aprilis , 1611. coram R. P. D. Pirouano ,
et latè docet dicta Romana Cambij coram Ve-
rospio dign̄iſſimæ memoriæ § Conſaguinitas ,
cum ſeqq.*
9 Secus autem eſt , ſi Minor , vel Mulier aſſe-
rat etiam iureiurando Conſanguineos , & Con-
iunctos Proximiores habere , ſed eſſe impe-
ditos , & conſenſum præſtare non poſſe :
quia cum ad Iudicem ſpectet , & non
ad contrahentes cognoſcere de impedimen-
to , & de cauſa non conſentiendi , Inſtru-
mentum ſub dicta ſimplici aſſertione factum
erit nullum , etiamſi dicens de nullitate
non probet Coniunctos Proximiores inter-
uenire potuiſſe , *Pic. dicta gloſ. 19. numer.
24. & 25. et Vermigl. conſ. crim. 477. num.
1. 2. et 3. vbi , et num.* 4. ſubdit proce-
dere , quando Iudex huiuſmodi aſſertioni de-
cretum non interpoſuit : ſecus eſt , ſi inter-
poſuit , quia tunc ſtatur dictæ aſſertioni , do-
nec non fuerit contrarium probatum .

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta propter benemerita, ſi non ſimus inter perſonas donare prohibitas, ſuſtinetur ex meritorum confeſſione inter Contrahentes facta.*

2 *Minoris confeſſioni donantis ob benemerita non ſtatur, ſi aliunde non appareat, & ampliatur num. 3. & 4.*

5 *Minoris Donatio iurata vnico mediante iuramento quando valeat, vel ne.*

6 *Donatio remuneratoria àn comprehendatur ſub ſtatuto prohibenti minorem contrahere abſque certis ſolemnitatibus, & diſtinguitur à num. 7. vſque ad 10.*

11 *Donatio excedens meritoram valorem dicitur in parte exceſſiua, pura, & ſimplex.*

12 *Donatio Minoris propter benemerita an ſuſtineatur abſque ſolemnitatibus, et in qua parte?*

13 *Donatio ex falſa, aut non æquiualenti cauſa reſcinditur.*

14 *Donatio Minoris ſi ſuppoſita eſt ſtatuto, ita et Conſt. Aegidianæ.*

15 *Aegidiana Conſtitutio non procedit in Clerico Minore.*

16 *Donatio remuneratoria facta à minore, an ſaltem indigeat Iudicis Decreto.*

17 *Donatio facta ob dupplicem cauſam è Minore, an requirat ſolemnitates.*

18 *Donatio remuneratoria quandò ſit in fraudem.*

19 *Donatio facta ab Eccleſia, Ciuitate, aut Vniuerſitate ex cauſa remuneratoria, an valeat.*

Confeſſio, ſeu benemeritorum aſſertio quandò reddat donationem validam, & huiuſmodi donatio mediande dicta aſſertione an poſſit fieri à Minore etiam abſque ſolemnitatibus ſtatutarijs, vel conſtitutionis Aegidianæ.

QVAESTIO XVIII.

1 VAlet Donatio facta propter benemerita in inſtrumento ſpecialiter expreſſa, taliſque aſſertio merita probat inter Contrahentes, dummodò non ſimus inter Perſonas donare prohibitas, *Mantic. de tacit. & ambig. conuentt. lib. 2. tit. 6. numer. 4. & 5. tom. 1. & lib. 13. tit. 15. numer. 40. 41. & 42 tom. 2. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 657. numero 51. & 52. tom. 4. Menoch. de Arbitr. caſ. 134. num. 1. lib. 2. & Rot. recent. part. 6. deciſ. 50. num. 7. & 9. & in puncto Iugalium late Ciroech. diſcep. 48. numer. 1. & ſeqq.* omni commendatione dignus ex ſuo diſertiſſimo ſtylo in ſcribendo.

2 Nec agatur de incapacitate donantis, vtputà de Minore: tunc merita etiamſi in Inſtrumento ſunt ſpecificata adhuc aliundè ſunt probanda, *Clar. §. Donatio, quæſt. 3. verſ. ſed hæc, in verbò, quod tamen, Gen. de enunciat. uerb. lib. 2. cap. 35. num. 12. pag mihi 74. in 2. col. & Pic. ad Stat. Vrb. gloſ. 7. num. 34. Rot. recent. par. 5. tom. 2. deciſ. 586. num. 16. & par. 6. deciſ. 50. num 8. & deciſ. 358. num. 7. et 8. et deciſ. 363. num. 7. et 8.*

3 Immò procedit, quanquàm talis aſſertio ſit iurata, niſi cum aſſertione iurata adminicula concurrant, *Menoch. de Arbitr. dicto caſ. 134. num. 1. in vltimo, & num. 2. Mareſcott. var. reſolut. lib. 2. cap. 27. num. 2. vſque ad 4. dictus Mantic. eodem lib. 13. tit. 15. num. 41. verſ. Et hac ratio, & Rot. coram Cardinali Serafino in deciſ. impreſſa penes Mancin. de Iurament. part. 4. in calce effect. 172. num. 7. pag. mihi 392.*

4 Vel niſi talis benemeritorum àſſertio ſit iuramento promiſſorio ſuffulcta, & in hac facti ſpecie de aſſertorio, & promiſſorio iuramento diſtinguit *Mareſcott. ibidem ſupra num. 4. 5. ac ſeqq. & Rot. ibidem, coram dicto Seraphino, num. 8. et. 9.*

5 Licet in puncto Minoris indiſtinctè loquendo dum talis donatio ſit iurata, videatur tenere contrarium *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 27. num. 33. & ſeqq.* ob rationem, quam adducit *ibidem num.* 30. et 31. Et etiam ex eo, quòd non eſt prohibitum Minori donare ſtante iuramento, *Ciroc. diſcept. 46. num. 59. et 60.* Præſertim quandò donatio eſt de certis bonis, quorum valorem non ignorauit Donator, *Ciroch. ibidem num. 59. et Grammat. deciſ. 103. num. 53. et ſeqq.* ſed huic contrariæ opinioni ſic indiſtinctè firmatæ in puncto aſſertionis benemeritorum ex infra dicendis non aſſentior, niſi iuxta ea quę dicemus *infra hic, num.* 12.

6 Quid autem dicendum eſt, ſi ſtatutum prohibet, ne Minor contrahere, vel donare poſſit abſque ſolemnitatibus in eo præſcriptis, valebit huiuſmodi remuneratoria donatio abſque dictis ſolemnitatibus? & cenſeo valere; quia ſtatutum non comprehendit donationes, quę fiunt ob cauſam meritorum; cum huiuſmodi donationes non ſint propriè donationes, ſed permutationes, & titulus onerosus, *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 202. num.*

202. num. 1. et 2. tom. 2. et cap. 657. numer. 417. et 23. tom. 14. Buratt. deciſion. 924. numero. 4. et Rot. dicta deciſion. 50. numer. 5.

8 Et hoc teneo indubitatum, quandò dictorum meritorum aſſertio eſt promiſſorio iuramento corroborata, vt ex ſupra hic deductis probaui, & ſtatutum non ſit confirmatum in forma ſpecifica, vel non præſupponat contractum vi, dolo, & metu extortum, aut non auferat fidem ſcripturis, & inſtrumentis ſine dictis ſolemnitatibus celebratis, vt latè diximus *in hoc 2. libro quæſt. 13. num. 40. et ſeqq. pluribus* diffuſè de materia

9 Cæterum ſi in forma ſpecifica ſit Statutum confirmatum, prout Vrbis ſtatutum ſuper Contractibus Minorum *lib. 1. capit. 151.* indubitantèr puto huiuſmodi donationem remuneratoriam factam ſine omnibus ſolemnitatibus in Statuto compræhenſis non valere, propter rationem fraudis, & damni ab eodem Statuto conſiderati, quod Minori contingere poteſt ex huiuſmodi donationis ſpecie cum poſſit minor induci ad aſſerendum id, quod non ſit verum: & quatenus vera ſint merita in aliqua parte: non tamen vera ſunt in totum, & ſic plus donet, quàm debeat. *Pic. dicta gloſ. 7. num. 19. vſque ad 39. et Rot. recent. parte 6. deciſ. 358. num. 5. et 6.*

Et hoc locum ſibi vendicat, etiamſi adſit iuramentum promiſſorium; quia nihilominus non ſuſtinetur ob rationem reſiſtentiæ Statutariæ diſpoſitionis, idemque dum ſtatutum aufert probationem Inſtrumento. *dicta deciſ. 358. num. 9. et 10.*

10 Opinio autem *Gratian. in præcitatis cap. 302. et 657. ac deciſionum vtſupra huic num. 6. allegatarum* procedere poteſt etiam in terminis ſtatuti Vrbis, ſi infraſcripta tria concurrant. Primò, ſcilicèt, ſi merita aliundè probentur, quàm ex ſola aſſertione Minoris donantis. Secundò ſi merita donatarij non ſint inferiora valore bonorum donatorum. Tertiò, quod benemerita, & ſeruitia præceſſerint *Rot. dicta deciſion. 358. num. 7. et 8. et num. 11. et 12. et 15. et deciſione 365. per totam eadem parte 6.*

11 Hoc tamèn eſt aduertendum, quòd dum donatio à Maiore fit ob benemerita, in ea parte, qua bona ſuperabunt quantitatem meritorum, & pura, & ſimplex donatio, & tanquam talis ſuſtinebitur ad fauorem donatarij, *Rot. dicta deciſ. 358. num. 11. et ſeqq.*

12 At quandò ſimilis donatio facta fuerit à Minore ſine dictis ſolemnitatibus, & præcedentia merita erunt probata, ſuſtinebitur pro congruenti, ac debita parte meritorum, & in hoc multum Iudex arbitrabitur, *Rot. dicta deciſ. 358. num. 19. verſ. ſuper qualitate, num. 20.*

13 Cum donatio ex falſa, aut non æquiualenti cauſa poſſit reſcindi, aut moderari, *Bart. in l. Ambitioſa, num. 6. ff. de decret. ab ord. facien., quem poſt alios allegat Rot. recent. parte 5. tom. 2. deciſ. 447. num. 40.*

14 Et ea, quæ diximus ſupra in terminis ſtatuti, eo magis procedunt attenta *Conſ. Aegid. lib. 5. cap. 25. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 750. num. 11. tom. 4. & optime Pic. dicta gloſ. 7. num. 20. in medio*

15 Quæ Aegidiana Conſtitutio non procedit in Clerico, Minore cum non ſit comprehenſiua Clericorum. *Cirocch. dicta diſcept. 46. num. 62.*

16 Nec obſtat *Cirocchus dicta diſcept. 46. numer. 6*, quòd in hac ſcilicet remuneratoria donatione quando non ſunt de neceſſe ſolemnitates, neque Iudicis Decreto opus ſit; quia reſpectu Decreti Iudicis firmat contrarium *Rot. recent. parte 5. tom. 2. deciſion. 447. num. 25.*

17 Si autem donatio facta ſit ob dupplicem cauſam, nempe ex cauſa meritorum, & propter ſanguinis affectionem, me remitto ad ea, quæ refert *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 355. num. 17. & ſeqq. tom. 2.*

18 Et quando remuneratoria donatio in aliorum fraudem facta dicatur, & non afficiat, vide ea, quæ ſcripſit *Afflict. deciſion 370. num. 15. & Rot. recent. parte 8. deciſ. 63. num. 29.*

19 Quid dicendum eſt, an Eccleſia ex Cauſa remunerationis donare poſſit? Articulum hunc firmat latiſſimè *Rot. recent. parte 7. deciſ. 243.* Sicuti etiam, quando donatio remuneratoria facta à Ciuitate, ſiue Vniuerſitate valeat, vel ne docet *Rot. dicta deciſ. 447.*

SVMMARIVM.

1 *Filiusfamilias poteſt ex quocunque Contractu obligari, excepto mutuo.*

2 *Filiusfamilias durante Patria poteſtate an conueniri poſſit pro Contractu ab ipſomet geſto et an beneficium Macedoniani duret etiam Filiofamilias ſui iuris effecto, et numer. 3.*

4 *Beneficium l. primæ. ei 2. ff. et C. quod cum eo &c. ex quibus amittatur, et numer. 5.*

6 *Mulier ob quam Cauſam perdat beneficium Velleiani.*

7 *Beneficium Macedoniani an amittat filiusfamilias, ſi confiteatur ſe eſſe emancipatum et latius à num. 8. vſque ad 12.*

13 *Macedoniani Exceptio quandò ceſſet.*

14 Filij

Digitized by Google

14 *Filiuſfamilias obligatio an ſuſtineatur ſi contrahendo confiteatur ſe eſſe Mercatorem, & benè etiam declaratur, num. 15. & 16.*
17 *Filiuſfamilias Contractus an irritetur exceptione Macedoniana, dum ipſe Filiuſfamilias contrahendo confeſſus fuit ſe eſſe emancipatum.*
18 *Statutum Vrbis, et Macedonianum à pari procedunt, et latè à numer. 19. vſque ad 24. et num. 25. conciliatur contraria opinio.*
26 *Contra Filiumfamilias validè de iure obligatum pro debito contracto fit executio contra bona Filiuſfamilias, et non Patris.*
27 *Onus Filiofamilias transfertur probandi dolo, et ſuaſione Creditoris ipſum fuiſſe inductum ad contrahendum, cum iurata aſſertione eſſe à Paterna poteſtate exemptum.*
28 *Nullitas Contractus Filiiſfamilias poteſt etiam allegari ab hærede.*
29 *Filiuſfamilias ſi inquàm talis contrahat, et verè ſit exemptus, per tacitam, vel expreſſam emancipationem &c. quid probare is debeat, qui hoc allegat pro obtinenda declaratoria caſum huiuſmodi non eſſe comprehenſum in ſtatuto de Filiuſfamilias, & numer. 30.*

Filiusfamilias ſi contrahendo confiteatur, & aſſerat eſſe Patremfamilias, & à paterna poteſtate exemptum, ob mendacium an perdat priuilegium l. primæ, & ſecundæ ff. & C. quod cum eo, qui in alien. poteſt. Et dum contrahit mutuum, ſi confiteatur eſſe emancipatum, an amittat beneficium Senat. Conſult. Macedon. Et quid dicendum eſt, quandò vigeat Statutum, quòd Filiusfamilias non poſſit obligari, niſi publicus ſit Mercator.

QVAESTIO XIX.

1 PRo declaratione primi articuli huius quæſtionis præmittenda eſt regula, quòd valeat Filiusfamilias ex quolibet contractu obligari, *l. Filiusfamilias, la 2. ff. de action. & obligat. l. tam ex contractibus, ff. de Iudic. §. Minima, & ibi Arct. inſtit. de capit. diminut. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 14. tit. 34. numer. 22. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 576. num. 12. tom. 3. et deciſ. March. 76. num. 35.*

Præterquam ex contractu mutui, *l. prima, et ibi Bart. et alij Notantes, ff. et C. ad Senat. Conſult. Macedon. et latè Mantic. dicto tract. lib. 8. tit. 7. num. 1.*

2 Licèt pro Contractibus initis dum eſt in Patria poteſtate, Filiusfamilias conueniri nequeat, ſed poſtquam eſt ſui iuris effectus, ſi abſtineat ab hæreditate Paterna, niſi in quantum facere poteſt, tenebitur, & ſic deducto ne egeat; huiuſmodique procedit
3 tam in Filiofamilias, qui ſe obligauit ex voluntate Patris, quàm ſi ex propria voluntate, *l. prima, et præſertim 2. ff. et C. quod cum eo &c., & l. Patris, 4. C. ne Filius pro Patre, Gratian. diſcept. forenſ. cap. 799. num. 7. & ſeq. tom. 4. & Rot. poſt Zacch. de obligat. Cam. deciſ. 204. num. 2. et 3. Merlin. deciſ. 782. num. 4. et 5. tom. 2.*

At in mutuo nequaquam locum habet, etiamſi effectus ſit ſui iuris, *Mantic. dicto lib. 8. tit. 7. num. 2.* Niſi filiusfamilias cum iuramento renunciaſſet beneficio Macedoniani, *Mancin. de Iurament. effect. 181. parte 4.*
4 Attamen ſupradictum beneficium *l. primæ et 2.* quòd non tollitur, niſi per expreſſam, & ſpecificam iuratam renunciationem, *Gratian diſcept. 799. num. 15. & ſeqq. pluribus, optimè Buratt. deciſ. 20. & deciſ. 281. num. 2. 3. & 4. & per totum diſcurſum, & ibi Ferentill. add. & Merlin. dicta deciſion. 782. numer. 6. et complures alij D. D. et deciſion.*
5 in odium mendacij perdit Filiusfamilias, dum contrahendo confitetur, & aſſerit eſſe Patremfamilias, & à paterna poteſtate exemptum, *l. ſed & ſi ex parte 4. §. Interdum, vbi gloſ. & ibi etiam in verbo, Propter mendacium, & in l. eum, qui 6. vtrobique Bart. ff. quod cum eo &c. & benè etiam tex. in l. qui cum ſe 10. vbi etiam gloſ. & Bart. ff. de re iudic. Seraph. de Priuileg. Iurament. priuileg. 31. num. 41. Gratian. dicto cap. 799. à numer. 36. vſque ad 38. Cyriac contr. 387. num. 9. & ſeqq. lib. 2. Alex. conſ. 122. lib. 6. vbi num. ve ſubdit.*
6 quod Mulier beneficio Velleiani nequit ſe tueri, ſi pro alio intercedens, tempore quo intercedit, & contrahit, induat ſe veſte virili; vel ſi alienat fundum dotalem, & alienationis tempore aſſerat non eſſe dotalem, & ſic emptorem circumueniat; tunc non auditur, ſi velit venire contra contractum.
7 Verùm ſi Filiusfamilias mutuum contrahat, & confiteatur eſſe emancipatum, niſi contrahens cum filiofamilias ex alia iuſta cauſa potuerit induci ad hoc credendum, ob mendacium filiusfamilias non amittit Beneficium Macedoniani, *l. prima ibique gloſ. in figuratione caſus, et in verbo, Iuſta ratione, C. ad ſenat. Conſult. Macedon. et Azo in ſumma, rubr. eodem tit. num. 8.*

Licèt prius *de iure ff. vt in dicta l. qui cum ſe*, ſufficeret meram mendacem aſſertionem, ad effectum vt filiusfamilias perderet beneficium Macedoniani.
8 Supradictaque iuſta cauſa ad credendum

Filiumfamilias eſſe emancipatum oritur, ſi à pluribus pro Patrefamilias ſit habitus, ſic filius agebat ſic contrahebat; ſic muneribus etiam publicis fungebatur *vt clare tex. in l. ſi quis 3. ff. ad ſenat. Conſult. Macedon. & laté gloſ. ibidem & D. D. Scribentes.*

9 Itaut huiuſmodi ſimplici præſumptione, quòd pro Patrefamilias ſe gereret, ſit neceſſarius Curſus longi temporis, videlicèt quòd diu ſe geſſerit pro tali, ſaltèm per decennium, *vt tradunt Add. ad. Bart. in dicta l. prima C. eodem tit. & Rot. coram Cardinali Otthobono deciſ. 16. num. 21. & faciunt ea, quæ refert Add. ad Burat. deciſione 584. num. 22. & videri poſſunt ea, quæ adducit Menoch. lib. 3. præſumpt. 88. & melius lib. 6. præſumpt. 55. num. 27. vſque ad finem, & Sabell. var. reſolut. cap. 25. num. 25. & 26.*

10 Iuſtaque paritèr erit prædicta credulitatis cauſa, ſi Filius publicè negocietur, patiente, & conſentiente Patre, itaut ſufficiat ſimilem Patris conſenſum ſemel interueniſſe: quia iuſtè Creditor contrahens fidem Patris ſemel approbatam ſequi valet *vt in terminis ſtatuti Vrbis, Rot. coram R. P. D. Priolo, Romana Cambij Mercurij 21. Decembris 1658. §. ſiquidem verſamur.*

Vel quando Pater cum ipſo Filio contraxit, ſicuti cum extraneo, & præſertim dum voluit ipſum filium ſeorſum viuere è Domo, & paterna habitatione, præuia aſſignatione certæ pecuniarum quantitatis, aut dum filio aſſignata fuerint ſeparatim alimenta, nec fuerit Patris commenſalis, etiamſi habitatio prædicta non fuerit longo tempore confirmata: cum attentis huiuſmodi circumſtantijs non ſit deneceſſe ſupradicta relata diuturnitas temporis. *Sabell. dicto cap. 25. num. 27. et Rot. recent. part. 1. deciſ. 527. num. 1. 6. 9. & ſeqq.*

11 Idemque dicendum eſt, quandò Pater Filio conceſſit facultatem adminiſtrandi bona ſua, *dicta deciſ. 527. num. 2. & ſeqq.* Aut ſi filius contraheret Patre ſciente, & non contradicente, *Rot. dicta deciſ. 527. numer. 4. ibique num. 5.* ſubdit, vel filius conſumpſiſſet receptum in eius neceſſarios vſus; quia tunc ſicuti in caſibus *ſupradicta deciſ. 527.* filiusfamilias obligatur ex contractu mutui; ſicuti etiam vt infra deducam (ſtatuto non obſtante) obligatur filiusfamilias ex quocunque alio contractu eo quia (vt hic infra dicam) Macedonianum, & ſtatutum à pari procedunt.

12 Siue iuſta Cauſa, & ſuaſione dici poterit fuiſſe inductum Creditorem ad contrahendum cum filiofamilias, ſi medio iuramento Filiusfamilias aſſerat ſe eſſe emancipatum, vel ſeorſum à Patre viuere, & eius negocia gerere tanquam Patremfamilias; quia per huiuſmodi iuratam aſſertionem Filiusfamilias excluditur à beneficio S. C. Macedon. & ab alijs priuilegijs Filiofamilias conceſſis, ſtante iuſta credendi cauſa habita à Creditore, mediante iurata aſſertione, *l. apud Celſum 4. §. item quæritur, in fine, verſ. Contra Senatus conſulti quoque, vbi gloſ. in verbo, Auctorum, ff. de dol. mal. & met. except. & optime Gratian. diſcept. forenſ. cap. 667. num. 2. & 3. tom. 4. Rot. recent. parte 8. coram R. P. D. Veroſpio deciſ. 104. n. 3. & 12. & coram R. P. D. Ghiſilerio deciſ. 111. n. 5. & n. 11. & 12.*

13 Et ratio eſt, quia, cum videatur Filiusfamilias voluiſſe hac aſſertione decipere Creditorem contrahentem, exceptio procedens ex S. C. Macedon. ſtatim tollitur contraria replicatione doli, *Gratian. dicto capit. 667. num. 3. & dicta deciſ. 104. num. 4.*

14 Vndè ſi ſtatuto Ciuitatis cauetur, quod Filiusfamilias non poſſit obligari, niſi ſit publicus Mercator, licet filiusfamilias confiteatur eſſe Mercatorem, non tamen ex huiuſmodi confeſſione validatur contractus, *Alex. conſ. 109. num. 13. lib. 4. Surd. conſ. 546. num. 1. & 2. lib. 4. & Sabel. var. reſolut. cap. 25. num. 11. & 12.*

15 Niſi aliundè probetur Mercatorem eſſe; & hoc probato: in his tantum procedit, quæ ſolum ſpectant, & pertinent ad artem, & mercaturam ſuam, *Menoch. lib. 2. præſumpt. 57. numero 19. & Sabell. dicto capit. 25. num 13.*

16 Verum ſi Filiusfamilias contraxiſſet cum N. ignorante ipſum non eſſe publicum, & tamen Filiusfamilias doloſè ſe aſſeruit publicum Mercatorem, tunc Filius ob huiuſmodi mendacem doloſam aſſertionem, non gaudebit amplius beneficio ſupradicti Statuti, *Alex. conſ. 109. eodem num. 13. in medio, & faciunt, quæ dicit Rot. recent. parte 8. deciſ. 104. num. 12.*

17 Minimeque Filiusfamilias gaudebit beneficio dicti ſtatuti, ſi medio iuramento confeſſus fuerit eſſe emancipatum, & ſeorſum à Patre viuere, ac eius negocia gerere, tanquam Patremfamilias; quia ſicuti (vt ſupra diximus) perdit beneficium Macedoniani, ſic amittit beneficium ſtatuti, *vt in puncto Statuti Vrbis, lib. 1. cap. 152. firmat Gratian. præcitato cap. 667. num. 1. et ſeqq. pluribus*; cum Statutum Vrbis, & Macedonianum à pari procedant, & vbi non
18 habet locum Macedonianum, nec Statutum Vrbis. Vnde cum Filiusfamilias, vt ſuperius diximus, ob falſam aſſertionem, Macedoniano non obſtante, validè obligetur; ſic & huiuſmodi caſus erit exceptus à dicto Statuto Vrbis, & in vim dicti ſtatuti non poterit aliqua allegari nullitas, tanquam non entium nullæ ſint qualitates, & imputet ſibi Pars, quæ ob eius mendacium priuatur beneficio ſtatuti, & iuris communis, *Gratian. dicto cap. 667. à numer. 5.*

vſque ad

Digitized by Google

vſque ad 8. et Rot. dicta deciſ. 104. à num. 1. vſque ad 8. et à num. 16. vſque ad 18. reſpondet contrarijs, *et dicta deciſion. 111. num. 3. 4. et 5. eadem parte 8.*

19 Nec obſtat in terminis dicti Statuti Vrbis, quòd cum verſemur in actu prohibito, non ſufficiat ſola filijfamilias aſſertio iurantis ſe eſſe emancipatum, & ſeorſum à Patre viuere, ſed vlterius requiratur, quòd Creditor, qui intuitu talis iuratæ aſſertionis contraxit, crediderit eum verè ſeorſum viuere, & ex alia iuſta cauſa inductus fuerit ad id credendum, quàm ex aſſertione ipſius filij; cum præſumatur eadem lenitate filiumfamilias contraxiſſe, & iuraſſe ſe exemptum à Patria poteſtate; conſequenter ſi iuramentum vim ſtatuti adimeret, ſtatutum ipſum facilè circumſcriberetur, & euaneſceret, *Rot. coram Eminentiſſimo Otthobono eadem deciſ. 16. à numer. 5. vſque ad 8.* quæ eſt etiam impreſſa *poſt Zacch. de obligat. Cam. deciſ. 183. num. 3. et ſeqq.*

20 Siquidem reſpondetur duppliciter eidem deciſioni eminentiſſimi Otthoboni. Primò, quòd ſi benè perpendatur præfata deciſio expreſſè colligitur Creditorem non contraxiſſe contemplatione dictæ aſſertionis iuratæ vt ſupra factæ à Filiofamilias, ſed potius tanquàm cum filiofamilias exiſtente ſub paterna poteſtate, & obnoxio ſtaturariæ diſpoſitioni; dum voluit Creditor, quòd is, qui dicebat ſe eſſe emancipatum, & ſeorſum à Patre viuere renunciaret non ſolùm *l. prima, et ſecunda ff. et C. quod cum eo &c.*, ſed etiam quibuſcunque ſtatutis, & priuilegijs quomodolibet ad fauorem filiorumfamilias introductis: ex qua renunciatione oritur in Creditorem vt ſupra contrahentem mala fides & nihil prodeſt dicta iurata aſſertio, *vt ex eadem deciſion. 16. à numer. 9. vſque ad 16. et poſt dictum Zach. deciſ. 183. à num. 5. vſque ad 9. et coram R. P. D. Pentingero, in Romana Societatis Officij, Lunæ 19. Ianuarij 1643. quæ eſt deciſion. 184. poſt dictum Zacch. de Obligat. Cam. à num. 7. vſque ad finem.*

21 Reſpondetur Secundò obiectum prædictum procedere, dum in contractu facto cum filiofamilias adeſſet dolus ex parte Creditoris, qui induxit filiumfamilias ad ita contrahendum; ſiue quia interuenerit dolus ex parte vtriuſque, nimirum ſcilicèt Creditoris, & filijfamilias, aut etiam ſolus error ex parte filijfamilias, vt diſtinguit *dicta deciſ. 104. numer. 9. & dicta deciſion. 111. numer. 13. & 14.*

22 Cæterum cum hac diſtinctione erroris in facto proprio non tranſit, *Rot. dicta deciſ. 111. num. 7. & 8.* ibique rationem reddit, quia facti proprij ignorantia allegari non poteſt.

23 Immò ſi in contractu concurrit dolus ex parte Filijfamilias, in hoc caſu ſtatim naſcitur alia obligatio ex dolo, quæ ſemper cenſetur excepta à Statuto; cum mens ſtatuentium non fuerit patrocinari fraudibus *Rot. dicta deciſ. 104. num. 10. & dicta deciſ. 111. num. 9. & ſeqq.*

24 Minus obſtat *Rot. coram dicto R. P. D. Pentingero in Romana Societatis Officij, Mercurij 10. Aprilis, 1641. poſt Zacch. de obligat. Cam. deciſ. 185. à num. 4. vſque ad 7.* quæ ad inducendum dictam iuſtam credulitatis cauſam ex parte Creditoris coniecturas eliciat non ſolùm ex præfata iurata filijfamilias aſſertione, verùm etiam ex præcedenti publica celebratione aliorum contractuum initorum à filio tanquàm excepto à paterna poteſtate, & quòd Pater in aliquo ex dictis contractibus fideiuſſerit pro filio, & Filius emendo, publicè bona empta adminiſtrauerit: & hoc eò magis in creditore forenſe, & dum Filiusfamilias, qui ſe aſſerat Patremfamilias erat ætate maior, & habebat Vxorem, & Filios tempore contractus

25 Quia etiamſi *dicta deciſ. 185. eodem num. 7.* timet quòd huiuſmodi coniecturæ ſimul iunctæ probent præfatam iuſtam credulitatis cauſam; attamèn non reprobat dictam iuratam aſſertionem filijfamilias aſſeuerantis ſe Patremfamilias non poſſe ſortiri effectum validitatis obligationis fauore Creditoris vt ſupra contrahentis, dummodò non concurrat dolus, & fraudulenta ſuaſio ex parte Creditoris aduerſus filiumfamilias: & conſequenter remanet in ſuo robore contractus fauore Creditoris, ea potiſſimum ratione, quia in tantum procedit ſtatutum Vrbis, in quantum locum ſibi vendicat Senatus Conſultus Macedonianus, *Rot. dicta deciſ. 185. num. 2. 3. et 4 et num. 5.* allegando dictam *deciſ. 104 coram Veroſpio, §. fin. verſic. Etenim*, ſubdit alia concernentia exceptionem iuramentorum dolo extortorum etiam inſpecta diſpoſitione ſtaturaria Vrbis.

26 Qua iuſta Credulitatis cauſa in Creditore concurrente, executio in bonis Filij, & non Patris fieri poteſt; & filius ſibi imputet, qui ſub doloſa aſſertione Creditorem induxit ad ſecum contrahendum, *dicta deciſ. 185. num. 11.*

Hoc tamèn corollariè tene menti, quòd ſi filiusfamilias alleget dolo & ſuaſione Creditoris fuiſſe inductum ad ità aſſerendum &
27 contrahendum, onus vt ſuprà probandi transfertur in Filiumfamilias; quia Creditor ſuam habet intentionem fundatam in Inſtrumento iurato, quod habet præſumptionem veritatis pro ſe *Rot. dicta deciſ. 104 num. 11. et eadem deciſione 111. numero 15. et ſeqq.*

28 Et ſicuti tale onus probandi transfertur in Filiumfamilias, ſic & in ipſius hæredem, à quo etiam poteſt talis nullitas allegari

Gratian. diſcept. forenſ. cap. 713. *num.* 53. *& ſeqq. tom.* 4.

29 Sed ſi Filiusfamilias contrahendo aſſerat ſe Filiumfamilias, & ſeorſum à Patre habitauerit, & habitet, & publicè habeatur pro Patrefamilias, & à poteſtate paterna exemptus: onus prædicta probandi, vt ſcilicèt is caſus dicatur exemptus à ſtatuto Vrbis, transfertur in Creditorem allegantem qui copulatiuè probare debet Filiumfamilias ſeorſum à Patre habitare, & publicè haberi pro Patrefamilias *latè Gregor: XV. deciſ.* 182. *per totam & ibi Add. & Buratt. deciſione* 584. *numero* 8. *et ibi Add. numero* 17. *& ſeqq. qui num.* 22 declarat, quomodo procedat.

30 Reliqua verò quæ ad declarationem dicti ſtatuti Vrbis *libr.* 1. *capit.* 152. adduci poſſunt, vide penes *Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 576. *num.* 3. *et dicto cap.* 713. *numer.* 12. *et ſeqq. et* 781. *eodem tom.* 4. *et cap.* 944. *num.* 6. *tom.* 5.

SVMMARIVM.

1 *Pater, & Filius vendentes, et confitentes precium inſimul recepiſſe ad Patrem; & non ad filium perueniſſe præſumitur.*

2 *Amplia idem eſſe in Matre inſimul cum filio vendente, ſed vide infra num.* 5.

3 *Ab huiuſmodi regula quando ex Coniecturis recedatur.*

4 *Coniecturæ quæ, & quot ſint quæ faciant recedere à prædicta regula, etiam inter Patrem, & Filium, & inter Matrem, & filium, & vide etiam à num.* 5. *vſque ad* 8.

Pater, & Filius ſi inſimul vendant, & vnanimiter fateantur pretium recepiſſe, an præſumatur ad vtrumque pro dimidia parte perueniſſe.

QVAESTIO XX.

1 REgula eſt, quòd ſi pater, & Filius ſimul vendant, & fateantur pretium recepiſſe ad vtrumque pro dimidia parte perueniſſe præſumitur, (quia copula æqualiter diuidit, *Card. Mantic. de tacit. et ambig. conuent. lib.* 3. *tit.* 10. *num.* 43. *Tiraquell. de Retract. lignag.* §. 31. *gloſ. vnica num.* 7. *Boer. deciſ.* 23. *num.* 10. *vbi num.* 11. idem indicat in Matre, & Filio ſic vt
2 ſupra vendentibus; & reſpectiue confitentibus.
3 Ab hac tamen regula receditur, ſi ex probabilibus coniecturis aliud actum probari poſſit, *Mantic. vbi ſupra dicto num.* 43. *in fine.*
4 Vtputa ſi Pater gubernabat Filium quia tunc pecunia in totum ad Patrem, & non ad Filium perueniſſe præſumitur: Et è contra ſi Filius gubernabat Patrem, & tunc à Filio integram pecuniarum quantitatem fuiſſe receptam præſumendum eſt: Eademque militat præſumptio aduerſus ipſum filium, ſi Pater eſſet ſenex, & Filius Mercator, ac induſtrioſus, *Boer dicta deciſ.* 23. *num.* 10. *et num.* 11. ſubdit, ſi Filius gubernabat
5 Matrem: quia ad ipſum gubernantem perueniſſe præſumitur ſiue alia ex coniectura quando contrahitur ſuper re vnius tan-
6 tum, vel ſi res ad vnum dumtaxat perueniat, ſiue color ſit quæſitus *l. Vir Vxori* 17. §. *vltimo ff. ad ſenat. Conſult. Velleian. Tiraquell. vbi ſupra, num.* 6. *erga finem.*
7 Immò quandò plures æqualiter ſe obligant, & conſtat pecuniam ad alterum tantum perueniſſe, aut ad eum principaliter negocium
8 pertinere; is, ad quem non peruenit pecunia, vel negocium principaliter non pertinet, reſpectu illius, ad quem pecunia peruenit, & negocium ſpectat, fideiuſſiſſe dicitur, etiamſi tanquam principalis ſe obligauerit, *gloſ. in l. ſed Iulianus*, 9. §. *item ſi duos, et ibi gloſ. etiam in verbo, intererit, ff. ad ſenat. Conſult. Macedon. Bart. in l. in duobus*, 3. §. *vbi duo ff. de duob. Reis, Tiraquell. ibidem ſupra num.* 8. *Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 701. *num.* 5. *tom.* 4. *et cap.* 962. *num.* 42. *et ſeqq. tom.* 5. *et deciſ. March.* 117. *num.* 8. *Mantic. dicto tract. lib.* 16. *tit.* 1. *num.* 1. *et ſeqq. Carthar. deciſion. Genuenſ.* 51. *num.* 28. *et* 29. *Buratt. deciſion.* 57. *numero* 4. *tom.* 1. *Rot. recent. part.* 6. *coram R. P. D. Pironano deciſione* 346 *numero* 23.

SVMMARIVM.

1 *Dotis confeſſio inſimul à Patre, et filio recepta an grauet tantum Patrem, et Patris hæredes ad totius dotis reſtitutionem, et numer.* 2.

3 *Pater, et Filius Domum adminiſtrantes ex dicta confeſſione dotis recepta, an vnanimiter grauentur pro medietate ad reſtitutionem, vel tantum Pater, ſiue ipſius Patris hæredes, et num.* 4.

Filius

5 *Filius promittens dotem Sorori vna cum Patre dicitur fideiubere pro Patre.*
6 *Vir, et Vxor ſi Filiam communem dotent, Vxor dicitur intercedere pro Marito.*
7 *Dotare Filiam ſpectat ad Patrem.*
8 *Mater non tenetur dotare, niſi in ſubſidium.*
9 *Dotatio certitudinaliter facta in vnaquaque portione Parentum, quid importet.*
10 *Pater dotando Filiam computata dote materna, an, et quando dicatur filiam dotare de bonis Matris, et num. 11.*
12 *Filia dotata à Patre renunciando Maternis bonis an alleget beneficium l. fin. C. de dot. promiſ.*

Pater, & Filius Confitentes vnanimiter dotem recepiſſe Vxoris ipſius Filij an dotis reſtitutio in vim dictæ confeſſionis ſit facienda a Patre, & Filio ſiue à Patre tantum, ſiue à Filio ſine Patre.

QVAESTIO XXI.

1 SI Pater, & Filius inſimul fateantur recepiſſe dotem Vxoris ipſius Filij, tunc ſi Pater gerebat negocia Domus, & onera alimentandi ſuſtinebat, ad ipſum Patrem pecunia perueniſſe præſumitur, & totam dotem Pater, & conſequenter etiam Patris hæredes reſtituere tenentur. At ſi Filius negocia Domus gerebat, ad ipſum filium
2 tota dos perueniſſe præſumitur, & ipſe Filius, ac illius hæredes ad dotis reſtitutionem in totum tenentur ad fauorem Vxoris, non autem Pater, vel Patris hæredes.

3 Cæterùm ſi vnuſquiſque adminiſtrabat, & tunc ad vtrumque pro dimidia perueniſſe cenſetur, & quilibet pro medietate ad reſtitutionem cogitur, *Aret. §. Eſt et aliud genus inter, numero 4. in fine inſtitut. de donat. et §. fuerat, num. 79. inſtit. de Actiõn. Menoch. lib. 3. præſumpt. 14. num. 9. et ſeqq. et ſignanter num. 15. et 16. et bene Cirocch. diſcept. 65. numer. 24. Antonell. de tempor. legal. tit. de Annis, lib. 2. cap. 19. num. 69. et 70. et ſeq. pag. mihi 163. in prima col. et optime Anton. de Amat. parte 1. reſolut. 37. num. 45.* ibique etiam vltrà prædicta ſubdiſtinguit, quando Maritus eſt
4 in poteſtate Patris: quia dos aut eſt ſoluta ſocero, & tenetur ſocer, aut eſt data Filio iuſſu Patris, & inſpicitur animus ſoluentis, ſi voluerit vtrumque obligatum, alias ſocer tenetur; ſiue ſoluta eſt Filio ſine iuſſu Patris, & Pater tenebitur, quatenus eſt in peculio: vel dos ſoluta eſt Patri; & Filius non tenetur, niſi quatenus ſit hæres Patris: aut dos ſoluta eſt Filio de conſenſu Patris, & Filius habitauit ſeorſum à Patre, & dotem adminiſtrauit, & Pater voluit ſe obligare ad dotis reſtitutionem, & tunc Nurus habebit actionem in ſolidum contrà omnes in vim pacti; & videri etiam poſſunt ea, quæ pariter diſtinguendo ſuper huiuſmodi materia luculenti calamo ſcripſit idem *Antonell. vbi ſupra, à num. 62. vſque ad finem.*

5 Verum ſi Filius ſe obligat ad dotem ſorori conſignandam, vel ſoluendam vna cum Patre, tunc reſpectu Patris erit Fideiuſſor, *Rot. coram R. P. D. Veroſpio recent. parte 6. deciſ. 299. num. 10.*

6 Et idem dicendum eſt, ſi Vxor, & Maritus communem Filiam inſimul dotauerint: nam Vxor fideiuſſorio nomine interueniſſe præſumitur, & repetit à Viro, eiuſque hæredibus quicquid ex dicta cauſa ſoluerit, *dictus Antonin. de Amat. eadem parte 1. reſolut. 23. num. 12. et reſolut. 37. num. 47.*
7 *verſic. idemque procedere.* Ratio eſt, quia onus dotandi filiam ſpectat ad Patrem, *leg. fin. C. de dot. promiſ. l. obligamur, §. lege ff. de action. et obligat. l. Filiæ ff. de legat. 3. l. qui liberos, in princ. ff. de rit. nupt. Mantic. de tacit. et ambig. Convent. lib. 12. tit. 19. per totum, et præſertim num. 15. tom. 1. Gratian. deciſ. March. 19. numer. 7. et deciſ. 95. num. 11. et 12. Menoch. lib. 3. præſumpt. 15. num. 22. Bald. Novel. in tract. de dot. quæſt. 6. priuileg. 6.* & ſuper huiuſmodi obligatione facta ab Vxore cum Viro pro dotanda communi filia vide etiam ea, quæ ſcripſit *Anton. Conciol. allegat. Ciuil. 76. num. 20. et ſeqq. et prius num. 17.*

8 Nec tenetur Mater, niſi in ſubſidium, *dicta l. fin. Mantic. vbi ſupra dicto num. 15. et Gratian. diſcept. forenſ. cap. 504. numer. 17. tom. 3.*

9 Cæterum ſi diſtinctè, & certitudinalitèr fuerit dotata filia tam de bonis maternis, quàm paternis, nempè centum de maternis & centum de paternis, tunc dotatio facta cenſetur etiam de bonis maternis *Antonin. de Amat. eadem reſolut. 23. num. 13.*

10 Idemque iudicandum eſt, ſi Pater in dotis conſtitutione dicat computata dote Materna, cum illud verbum, computata, denotet Simultatem, *Corn. conſ. 16. num. 4. lib. 3. Menoch. dicta præſumpt. 15. num. 24. Mantic. dicto lib. 12. tit. 19. numer. 27. Gratian. dicta diſcept. 504. num. 15. et 16.*

11 Sed prædicta intelligenda veniunt, ſi dos ſic vt ſupra conſtituta fuerit data ipſi Filiæ, & non Genero; nam ſi Genero, filiæ non præiudicat, niſi huiuſmodi declarationi ex-

preſſè

preſſè Filia conſenſiat ; *Menoch. dicta præſumpt. 15. num. 31. & 32. et Gratian. dicta diſcept.* 504. *num.* 17. *et* 18.

32 Vel ſtante dicta dotis conſtitutione de bonis Paternis, & maternis Filia renunciauerit; tunc enim in maternis bonis ſibi præiudicat, & ceſſat *dicta l. fin. diſpoſitio, Antunin. de Amat. præcitata reſolut.* 23. *num.* 23. *erga fin. & dicta diſceptatione* 504. *numero* 19.

SVMMARIVM.

1 *Vxor vendens, aut alium contractum faciens cum Viro ſuo ſi fateatur pecuniam recepiſſe, an præſumatur totam perueniſſe ad manus Viri, ſibique non præiudicare pro dote repetenda, & num.* 2.

3 *Vxor eadem facilitate confitetur, qua obligatur.*

4 *Vxor vendens, aut alium contractum faciens cum Viro ſuo præſumitur adhibita pro cautela Ementis.*

5 *Vir contrahens adhibita eius Vxore totam pecuniam recepiſſe præſumitur, & contrarium allegauti incumbit onus probandi, & numero* 6.

7 *Pecunias perueniſſe an, & quando præſumatur ad manus Vxoris ex ipſius Vxoris confeſſione facta in iudicio: adminiculis, & veriſimilitudinibus concurrentibus, ſi facta ſit extra iudicium.*

Vxor, & Vir ſimul vendentes, vel alium contractum facientes, & vnanimitèr confitentes precium recepiſſe, an ad vtrumque pro medietate pretium perueniſſe præſumatur, vel totum ad manus Viri, vel quando ad manus Vxoris.

QVAESTIO XXII.

1 QVando Vir, & Vxor ſimul vendunt, vel alium Contractum, ſiue obligationem Vxor facit cum Viro ſuo, & vnanimiter fatentur precium recepiſſe, nequaquam huiuſmodi confeſſio Vxori præiudicat in repetitione ſuæ dotis, nec pro medietate pretium perueniſſe præſumitur ad manus ipſius Vxoris, vt ſupra contrahentis, niſi ex-
2 preſſè, & realitèr doceatur, quod medietas precij ſit in Mulieris vtilitatem verſa *Mantic. de tacit. & ambig. conuent. libr.* 3. *tit.* 10. *num.* 44. *Scappuccin. de Saluian. Interdict. lib.* 2. *quæſt.* 7. *numer.* 3. *Aretin. inſtit. de donat.* §. *Eſt & aliud genus, numero* 4. *Thomat. deciſione March.* 109. *numero* 9. *& Rot. poſt. Cene. de Cenſ. deciſ.* 32. *num.* 4. *& latè* (etiamſi talis Mulieris confeſſio ſit iurata) diſtinguendo ratiocinatur, *Honded. vol.* 1. *conſ.* 45. *per totum, & præſertim à num.* 26. *vſque ad finem, & eruditè tractat Anton. Conciol. allegat. Ciuil.* 76. *num.* 1. *& ferè per totam,*
3 *& præſertim. num.* 8. *cum ſeq.* adducit rationem, quia Vxor eadem facilitate confitetur pecuniam, ſeu bona ad eandem perueniſſe, qua ſe obligat pro Viro, & benè etiam *Rot. coram Bichio deciſ.* 464. *num.* 22. *et ſeqq. tom.* 2. *et recent. part.* 10. *deciſion.* 239. *num.* 9.

4 Aliaque pariter afferri poteſt ratio, quia Vxor vendens vna cum Viro, maximè ſi vendantur bona Viri, ſeu Vir ſit prius nominatus, & poſtea Vxor in ſerie contractus, vel Vxor aliam faciat obligationem vnanimitèr cum Viro, dicitur Vxor adhibita pro cautela Emptoris, & pro forma, nempè fideiubere pro marito, & præſtare conſenſum pro omni, & quocumque ſuo
5 iure dotali, & conſequentèr pecuniæ, ſeu aliæ res perueniſſe præſumuntur ad manus Viri, *Tiraquell. de Retract. lignag.* §. 31. *gloſ. vnica, num.* 6. *Mantic. dicto tract. lib.* 4. *tit.* 22. *num.* 5. *et lib.* 3. *tit.* 10. *num.* 44. ibique ſubdit, etiamſi eſſet venditus fundus dotalis, *Aret. ibidem ſupra, eodem num.* 4. *& dictus Conciol. eadem allegat.* 76. *num.* 9. *Oſaſch. deciſ. Pedamont.* 140. *num.* 2. *Thomat. dicta deciſ.* 109. *num.* 7 *et* 8. *et* 10. *et Rot. poſt Pacific. de Saluian. Interdict. deciſ.* 171. *num.* 4. *coram R. P. D. Manzanedo, et latè Grattan. diſcept. forenſ. capit.* 498. *num.* 1. *et ſeqq. tom.* 3. *ibique in eodem num.* 1. ſubdit, niſi doceatur pecunias fuiſſe verſas in vtilitatem Mulieris, &
6 *num.* 8. refert, vel quod fuerit facta in iudicio cum debitis ſolemnitatibus ſtatuta-
7 rijs, *et num.* 10. paritèr ſubdit, vel quod ipſa confeſſio ſit adminiculata alijs veriſimilitudinibus, & præſumptionibus, & dicam infra in ſequenti quæſtione, & optimè etiam *Mangil. de Euict. quæſt.* 75. *à num.* 1. *vſque ad* 10.

SVMMARIVM.

1 *Mulieris confeſſio ſine ſolemnitatibus ſtatutarijs quando ſit irrita, vel ne, & num. 3.*

2 *Mulieris confeſſio ab initio nulla non ratificatur ex actu ſolemniter geſto.*

4 *Mulieris confeſſio in figura iudicij, & inſinuata valet ſine ſolemnitatibus.*

5 *Mulieris iurata confeſſio non requirit ſolemnitates, & declaratur num. 6.*

7 *Mulieri non tollitur actio repetendi dotem ex confeſſione facta de pecunijs Cenſus dotalis receptis vna cum eius Viro, ſed limitatur num. 8.*

9 *Vxor vendens vna cum Viro dicitur fideiubere pro Marito, & pretium ad ipſius Mariti manus in totum perueniſſe: ſed quando veniat limitanda concluſio à num. 10. vſque ad 12.*

11 *Mulier non impugnat alienationem fundi dotalis, dum aſſerit non eſſe dotalem.*

14 *Mulieris confeſſio ad recognoſcendam bonam fidem valet ſine ſolemnitatibus: & exemplificatur in dote facta ad pompam in maiori, ſumma, & de materia huiuſmodi declarata & limitata à num. 15 vſque ad 20. & 21.*

22 *Eccleſiæ, vel Monialium Adminiſtrator nequit confiteri cenſum in maiori ſumma eſſe impoſitum in minori.*

23 *Mulier fauore Piæ Cauſæ, & pro conſcientiæ exoneratione confitetur ſine ſolemnitatibus.*

24 *Mulieris confeſſio in criminalibus inuctis adminiculis probat abſque ſolemnitatibus.*

25 *Mulier, quæ ſuſcepit tutelam, & Curam cum ſolemnitatibus, non opus eſt, vt in cauſa neceſſaria confiteatur cum ſolemnitatibus.*

26 *Mulieris confeſſio ſuper filiatione adminiculata ſolemnitates non requirit.*

Mulieris Confeſſio pro validitate an requirat, vel ne ſolemnitates ſtatutarias præſcriptas in Mulierum Contractibus.

QVAESTIO XXIII.

1 Simplex Mulieris confeſſio ſine Statutarijs ſolemnitatibus non valet, præſertim quandò confeſſio eſt turbida, *Ruc. collect. 2184. verſ. Nota primò, parte 6. Rot. poſt primum vol. conſ. crimin. Farinacc. deciſ. 46. num. 11. vbi optimè Famian. Centul. Add. lit. D. & Bich. deciſ. 292. num. 15. & 16. tom. 1.* Nec Mulier obligatur, nec Debitor ſi talis mulieris confeſſio ſit de recepto, liberatur, *Rot. recent. parte 15. deciſ. 178. num. 4. verſ. Reformata.*

Nam Mulier dum confitetur aliquid recepiſſe, ſeu aliam confeſſionem in ſui præiudicium emittit, ſolemnitates ſtatutariæ requiruntur, *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 498. à num. 4. vſque ad 8. tom. 3. & cap. 669. numer. 3. 4. & 5. tom. 4. Creſcent. deciſ. 2. de Confeſ. Caualer. deciſ. 646. num. 5. & Rot. deciſ. 245. num. 1. 2. et 9. recent. parte 7. et Rot. coram R. P. D. Arguelles in Romana Fideicommiſſi, Lunæ 8. Iunij 1648. §. Nec quidquam in princ. et in puncto receptionis, et quietationis tuetur Hadr. Neguſ. Syl. Reſponſ. quæſt. 312. num. 25. et ſeqq. et in dicta deciſ. 178. numer. 8. dicta parte 15.* & prius in eadem *parte deciſ. 52. num. 14.* quæ à fortiori ibidem loquitur etiam in puncto extraiudicialis Confeſſionis.

2 Immo ſi confeſſio fiat ſine Solemnitatibus, & poſtmodum à Muliere ratificetur cum ſolemnitatibus, non conualidatur, *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 669. numer. 6. et ſeqq. tom. 4.*

3 Limita primò in Mulieris Confeſſione præſumptionibus, veriſimilitudinibus, & adminiculis adiuuata, quæ valida eſt, & probat abſque dictis Solemnitatibus, *idem Centul. vbi ſupra ad dictam deciſ. 46. lit. D. erga fin. Rot. poſt præfatum primum vol. conſ. Farinac. deciſ. 71. numer. 8. et dicta deciſion. 245. numer. 9. et 10. et ſeqq. et Coram R. P. D. Cerro in Romana Pecuniaria, Veneris 7. Iunij 1641. §. ſubſiſtit etiam Ricc. collect. 2346. verſ. quod amplia parte 6. et dicta Romana Fideicommiſſi, eodem §. Nec quidquam in princ.* licèt contrarium ſentire videatur *Ricc. eadem collect. 2184. verſ. Nota primo*; Attamèn non eſt à limitatione huiuſmodi recedendum, vt notant *Gratian. diſcept. forenſ. cap. prædicto 498. numer. 10. et cap. 869. num. 33. et cap. 878. num. 14. et 15. tom. 5. et Rot. diuerſ. parte 2. deciſ. 177. num. 6. ac Thomat. deciſ. March. 196. num. 18. et ſeq. et deciſ. 293. num. 15. et in eadem deciſ. 178. num. 5.*

4 Limita ſecundo in Mulieris Confeſſione iudiciali facta in figura iudicij, & inſinuata, quæ non exigit alias ſolemnitates *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 961. num. 22. tom. 5. et* præiudicat, quouſque de errore non doceatur, *Thomatus dicta deciſ. 196. num. 20.*

5 Limita tertiò, quando Mulieris confeſſio ſit munita iuramento, per ea, quæ diximus in hoc Libro *quæſt 13. in 2. limit. numer. 13. cum ſeqq.*. Cum Minor, & Mulier æquiparentur, *Mancin. de Iurament. parte 4. effect. 38. num. 3.*

6 Et hæc limitatio procedit, quando ſtatutum non

Digitized by Google

tum non eſt à ſummo Pontifice in forma ſpe-
cifica confirmatum, aut non præſupponit iu-
ramentum vi dolo, & metu extortum, ſiue
per Statutum non adimitur fides Inſtrumen-
to, vel ſcripturis, dum contractus non ſit
celebratus cum ſolemnitatibus in eo præſcrip-
tis. Cæterum ſi eſt confirmatum in forma
ſpecifica, vel præſumat iuramentum vi dolo,
& metu extortum, aut auferat fidem inſtru-
mento, & ſcripturis, ſi contractus non ſit
celebratus eo modo, & forma, quæ ibi præ-
ſcribitur, Cenſeo iuramentum non afficere
Mulierem confitentem ſine ſolemnitatibus ſta-
tutarijs, vtputa ſi confiteatur pecunias rece-
piſſe, niſi aliunde realis, & manifeſta pecu-
niarum verſio probetur, *Bart. in l. antiquæ
23. num. 2. in ſecunda Lect. C. ad Vell. &
optime Gratian. dicto cap. 498. numer. 5. &
6. & eodem cap. 669. num. 5.*
7 Nàm iuramentum etiam ſecundum iuris
communis diſpoſitionem non officit Mulieri
confitenti, vbi agitur de vero actu probàn-
do, vtputa ſi *Vir*, & Vxor medio iuramento
fateantur ſe ſe recepiſſe pretium cenſus dota-
lis: talis confeſſio non præiudicat Mulieri
dotem ſuam repetere volenti, niſi doceatur
8 fuiſſe pecunias conuerſas in mulieris vtili-
tatem cum præſumendum ſit totam pecuni-
arum ſummam perueniſſe ad manus viri vt
egregiè *Gratian. diſcept. forenſ. eodem capit.
498. num. 1. et ſeqq. pluribus.*
9 Eadenque militat præſumptio in Vxore
vendente vna cum Viro, quæ dicitur adhi-
bita ad Emptoris cautelam, & totum pretium
perueniſſe ad manus viri, niſi aliundè pro-
betur aliam pretij partem, ſeu medietatem
fuiſſe ab Vxore receptam, vt de vtroque
caſu loquitur *Thomat. deciſion. March. 109.
numer. 7. 8. 9. Mantic. de tacit. & ambig.
conuent. lib. 3. tit. 10. num. 44. verſic. ſed
diuerſa, & latè Menoch. lib. 3. præſumpt. 22.
fere per totam, & Ciroch. diſcept. 67. nu-
mero 5.*
10 Pecuniarumque participatio in Vxorem in-
ſurgit, ſi in iudicio cum debitis ſolemni-
tatibus emanauerit Vxoris confeſſio, de qua
agitur *Gratian. eodem cap. 498. num. 8.*
11 Vel ſi coram Iudice Mulier confiteatur pe-
cuniam fuiſſe in ſui vtilitatem conuerſam,
Menoch. dicta præſumpt. 22. num. 9. 10.
12 Aut quandò Vxor cum præſentia, & con-
ſenſu Mariti venditionem fecerit, & pecu-
nias recepiſſe falſa fuerit; tunc enim ad
manus Vxoris totaliter, & non ad Viri
perueniſſe præſumendum eſt. Qui Vir ad
nihilum tenetur ſignantèr dum de Euictione
non ſe obligauit, *Ciroch. dicta diſcept. 67.
eodem num. 5. poſt medium*. Et in hoc ca-
ſu crederem poſſe procedere concluſionem,
13 quòd Mulier vendens rem dotalem aſſe-
rens non eſſe dotalem nequeat audiri volens
alienationem impugnare, *Gratian. deciſ. Mar-
ch. 234. num. 4.* & de hac materia diximus
etiam in præcedenti quæſtione.
14 Limita quarto in confeſſione emiſſa à Mu-
liere per viam recognitionis bonæ fidei, quę
velet ſine ſolemnitatibus, maxime contra
confitentem. Vtputa, ſi Mulier confiteatur
dotem ſibi in inſtrumento dotali ſcutorum
duorum millium conſtitutam non eſſe reue-
15 rà, niſi ſcutorum mille, & fuiſſe ſolum
ad pompam conſtituta ſcuta duo millia. Et
eſt ratio, quod valeat confeſſio ſine dictis
16 ſolemnitatibus, quia non vtimur confeſſio-
ne Mulieris ad eam obligandam, nec ad
renunciationem ſui iuris, ſed ad probatio-
nem rei geſtæ, & tunc ſolemnitates non
ſunt deneceſſe; quanquàm coniecturæ, &
17 adminicula non concurrant, eo magis pro-
cedit, ſi concurrant, vt plena manu teſtatur
*poſt Altograd. conſ. 5. à num. 5. vſque ad
14. & conſ. 80. num. vltimo, Farinacc. de
Falſ. & ſimulat. quæſt. 162. num. 116. cum
duobus ſeqq. Duran. deciſ. 98. num. 13. Rot.
in dicta Romana Fideicommiſſi coram Arguel-
les, dicto §. Nec quidquam, ergà medium,
cum §. ſeq. & coram b. m. Cardinali Panzi-
rolo in Romana Fructuum Dotis, Lunæ 29.
Aprilis, 1641. per totam, & præſertim
in §. Preter quam quod; cum ſeqq. & vi-
dendus eſt Gratian. diſcept. forenſ. cap. 831.
num. 1. & ſeqq. tom. 5.*
18 Quæ deciſiones loquuntur, & præſertim
coram dicto Panzirolo, etiamſi talis confeſſio,
& declaratio fiat ex interuallo per apo-
cam priuatam ab vtroque tantum Coniu-
gum Patre, qui in promittendo, & reci-
piendo, dotem reſpectiuè interuenerunt in
19 inſtrumento: & hoc *ex dicta deciſ. coram*
20 *Panzirolo* procedit, ſi adminicula; & ve-
riſimilitudines concurrant; quanquàm dotis
21 ſolutio ſit promiſſa Patri ipſius Viri, vel
ipſi Viro, aut ipſi Patri, & Viro.
22 Secus erit ſi Monialium, ſeu Eccleſiæ Ad-
miniſtrator confiteatur, quòd Cenſus fuit
conſtitutus in minori ſumma; quia hæc con-
feſſio, & declaratio facta ex interuallo in
minori ſumma poſt ius acquiſitum Eccleſiæ
de maiori quantitate, Eccleſiæ non obeſt tan-
quam tendens ad diſtractionem rerum Ecc-
leſiæ, *vt latè ratiocinatur Gratian. diſcept. fo-
renſ. cap. 796. num. 5. 6. et 7. et num. 10.
33. 35. et 38. tom. 4.*
23 Limita quintò fauore Piæ Cauſæ, vel
pro conſcientiæ exoneratione, in quo eti-
am, caſu Mulier non indiget ſolemni-
tatibus, dum confitetur *Rot. dicta deciſione
245. numero 24. et ſeqq. recent. part. 7.*
cui adhæret *Tondut. in ſuis quæſt. et reſolut.
legal. tom. 1. lib. 1. cap. 108. num. 18. et
22. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 878. numer.
21. et 22. tom. 5. et Rot. in dicta Romana
Pecuniaria, coram R. P. D. Cerro, §. fin.
et latè Thomat. dicta deciſ. 293. à num. 1.*
vſque

vſque ad 5. vbi num. 2. et ſeqq. ſubdit, quod tanti ponderis, & efficiaciæ eſt huiuſmodi confeſſio, vt reuocari nequeat nec contra eam Hæredes venire poſſunt, dum dicatur propria eorum confeſſio: & eſt etiam irreuocabilis confeſſio pro conſcientiæ exonerátione, licet ſit facta in Teſtamento, *Rot. recent. parte 15. deciſ. 241. num. 11. et Antonell. de Loc. legal. lib. 2. cap. 3. num. 5. et 6.*

24 Limita ſexto in Mulieris confeſſione emiſſa in Criminalibus iunctis adminiculis, quæ probat abſque dictis ſolemnitatibus, *Ricc. collect. 3952. verſ. unde reiiciendum eſt & præſertim uerſ. an autem par. 9. & prius collect. 2203. verſ. limita ſecundò cum verſ. ſeq. par. 6.*

25 Limita ſeptimo in Muliere Tutrice, & Curatrice, quæ ſeruatis ſeruandis accepit tutelam, & Curam adimplendo omnia, quæ de iure, & iuxta formam ſtatuti ſunt neceſſaria in ſuſceptione huiuſmodi oneris; tunc enim Mulier Tutrix, & Curatrix confitendo non debet adhibere alias ſtatutarias ſolemnitates, *Gratian. dicto capit. 873. numer. 5. et generaliter loquitur Ricc. collect. 3026. verſ. amplia hanc ante princ. parte 7.*

Huiuſmodique limitationem admitto veram ſi fiat ex cauſa neceſſaria, vt exemplificando docet idem *Gratian. ibidem ſupra proximè numer. 6. & ſeqq. & Ricc. pariter ibidem ſupra, in proximo citato loco*: & quandò fit in iudicio, aut eſt adminiculata, *Thomat. deciſ. March. 156. num. 24. & 25. tom. 2.*

26 Limita Ottauo, ſi confeſſio cadat ſuper Filiatione, quę non requirit ſolemnitates, ſi pluribus ſit ſuffulcta adminiculis, *Rot recent. parte 11. deciſ. 310. num. 14. & 15.*

SVMMARIVM.

1 *Fractor Carceris fugitiuus habetur pro confeſſo, & conuicto &, num. 3. ſed definitur num. 9.*

2 *Fractor Carceris fuga ſecuta arbitraria pæna punitur ſecundum factorum contingentias.*

3 *Fuga non ſecuta pæna fracti Carceris locum non habet.*

4 *Attentans Carceris fracturam pro confeſſo non habetur etiam in cauſa hæreſis.*

5 *Attentans vt ſupra carceris fracturam mitiori pæna punitur.*

6 *Carceris fugitiuus effractor ſtatim redeundo ſponte ad carceres an pæna aliqua puniendus ſit, etiamſi redeat infra octo dies?*

7 *Regreſſus ſpontaneus ad carceres dat Reo indicium ad torturam.*

8 *Sed à dicta pæna arbitraria quando non recedatur? & 12. optimè diffinitur.*

9 *Quot requirantur, vt quis dici poſſit per Carceris fracturam confeſſus, & conuictus de crimine?*

10 *Se ipſum occidens an habeatur pro confeſſo ſuper crimine, de quo eſt proceſſatus.*

11 *Contra bona hæreditaria illius, qui ſe ipſum necauit, quando ſit locus confiſcationi bonorum?*

12 *Pæna arbitraria irroganda eſt aduerſus fugitiuum Carceris effractorem requiſitis vt num. 9. non concurrentibus. Capitalis autem, dum talis Reus eſt confeſſus, & conuictus.*

Fugiens è Carcere iam fracto an habeatur pro confeſſo, & conuicto, & eidem an pœna confeſſi, & conuicti irrogari poſſit.

QVAESTIO XXIIII.

1 MAncipatus Carceribus ſi ab eis fracto oſtio, vel pariete aufugiat, in pœnam fugæ pro confeſſo, & conuicto de crimine, quod ei imputatur, habendus eſt *L. In eos 13. ff. de cuſtod. & exhib. reor. iuncta ibi gloſ. in verbo puniendi ſunt, auth. Vt nulli Iudicum liceat, §. ſi quis vero accuſatus de adulterio, collat. 9. cap. Nullus dubitat, 4. & ibi gloſ. & Canoniſtæ ſcribentes, de præſumpt. Clar. libr. 5. §. fin. quæſt. 25. num. 25. Ricc. collect. 1110. in princ. parte 4. Vermigl. conſ. crim. 23. num. 26. & 27. Menoch. de Arbitr. Iudic. libr. 2. centur. 4. caſ. 301. numer. 5. vbi numeris ſeqq. extendit, & Philipp. de Bict. in Epitom. ſeu compend. theoric. & prax. cauſ. Regular. tit. de Rei citat. vſq. ad eius defenſ. quæſt. 79. num. 22. vbi num. 23.* concludit, Reo fugienti fracto carcere pœnam arbitrarium eſſe infligendam: *& ibidem a numero 24. vſque ad 31.* enumerat arbitrarias pœnas ſecundum factorum contingentias, & comprobat hanc ſuam opinionem arbitrariæ pœnæ eſſe ueriorem, & in praxi ſeruandam & ita *Capyc. Latr. deciſ. 76. per totam, ibique pariter Obſeruat. parte 1. & Conciol. in verbo, Carcer, reſolut. 1. numero 1. & ſeqq. inter ſuas reſolut. crim.* & videndus eſt etiam *Bald. vol. 3. conſ. 23. per totum*, qui plures caſus diſtinguit.

3 Itaut ſi carcer ſit effractus, & fuga non ſequatur pro confeſſo, & conuicto talis Effractor non habeatur: cum actus conſumatio requiratur cum fractura Carceris, ideſt

 fuga;

fuga ; nam ſolummodò vt ſupra attentanã
4 pro confeſſo , & conuicto non conſtitui-
tur , etiamſi verſemur in cauſa hæreſis , vt
optimè ratiocinatur *Alm. Ciaz. conſ. crimin.* 11.
à num. 1. *vſque ad* 11.
5 Quanquàm mitiori pœna arbitraria puni-
ri poſſit *vt late docet idem Philipp. de Bill.*
in locis præcitatis , num. 32. *& ſeqq.*
6 Imò ſi fugitiuus Carceris Effractor ad eoſdem
Carceres redeat , nec pro confeſſo , & con-
uicto habendus eſt , nec eidem pœna fracti
carceris imponenda *Ricc. dicta collect.* 1110.
in prima limit. Vermigliol. dicto conſ. 13. *nu-
mer.* 22. *& Conciol. reſolut. crimin. in ver-
bo , Fuga reſolut.* 5. *& Antonell. de tempor. legal.
lib.* 4. *cap.* 15. *num.* 8. vbi etiam ſubdit , quod,
ſi ſponte ſe conſtituerit incontinenti , vel
etiam poſt octo dies regreſſus fuerit ad
Carceres , nequeat pœna effracti carceris , &
confeſſi delicti infligi , ſed alia leuior infli-
genda ſit , & videndus eſt etiam *Ciazz. conſ.*
27. *num.* 2. 3. *& num* 4. *ac num.* 6. *&* 7.
vbi num. 8. ſubdit , quod fugiens è Carcere
ob timorem crudelis Iudicis non habetur
pro confeſſo , & multi alij enumerantur ca-
ſus excuſantes fugientem è Carcere , & con-
cordat *Paul. Rub. de Validit. legal. controuerſ.
forenſ.* 16. *num.* 72. *&* concordat etiam
idem *Ciazz. diſcept.* 27. *num.* 19. *vbi num.*
25. *cum ſeqq.* loquitur de Exeunte è Carce-
ribus , & eunte ad Superiorem , qui non
ſit ſub hac pœna quia itineris arreptio ad
Superiorem habet vim appellationis , & *idem
Ciazz. in eodem conſ.* 17. *num.* 5. *Honded. vol.*
2. *conſ.* 94. *num.* 22. *& idem. Bill. vbi ſu-
pra , tit. de Iudic. quæſt.* 68. *num.* 9.
7 Licèt ſecundum opinionem *eiuſdem de
Bill. ibidem ſupra , num.* 29. *in fin.* aduerſus
Reum ſic reuertentem ad carceres inſurgat
indicium ad torturam : *at num.* 45. ſubdit
quòd antius arbitrio Iudicis ſit puniendus
8 dummodo Reus probet per teſtes , qui ab
eo , dum diſcederet , audiuerint quod ipſe
receſſit è Carcere non animo fugiendi , ſed
reuertendi , ſi citò reuerſus ſit , aliàs præſu-
mendum eſt fugiſſe animo non reuertendi .
9 Cęterùm , ſi viginti duo requiſita concur-
rant aduerſus fugitiuum Carceris effractorem,
de quibus non nulla etiam recenſet *Menoch.
dicto caſ.* 301. *Ricc. in præcitata collect.* 1110.
*Boſſ. in recollect. ſuor. var. tract. crimin. tit.
de Carcere , numer.* 4. *& ſeqq. & Boer. de-
ciſ.* 215. *per totam part.* 2.
Primo nempè , quod Carceris fugitiuus
Effractor ſit carceratus pro inquiſitione ſpe-
ciali , non autem generali . Secundò , quòd
fugerit fracto Carcere , & facta conſpiratio-
ne . Tertiò , quòd non exiuerit oſtio car-
ceris aperto naturalitèr , vel ſi ità exiuerit,
ruptis tamen , & fractis compedibus , & fer-
reis maniceis . Quartò , quòd vere Carce-
res fregerit , & ab eis aufugerit : ſecus , ſi
ſolummodò facta conſpiratione tentauerit .
Quinto , quòd fugitiuus carceratus fuerit
iuſtè carceratus . Sextò , quòd fuerit carce-
ratus ab habente iuriſdictionem altam . Sep-
timò , quòd ſit ſeruatus iuris ordo in
carcerando . Octauò , quòd Iudex ſit
competens reſpectu Carcerati . Nonò quod
Carceratus fugerit ab eo Iudice , qui vir-
tute illius fugæ & fictæ confeſſionis vult
procedere . Decimo quòd non fugerit iuſta
de cauſa putà timore ignis , vel aquæ im-
minentis . Vndecimò , quòd aufugiens ſciuerit
ſuam capturam , & carcerationis cauſam ,
aut veriſimiliter ſcire potuerit . Duodecimò,
quòd Iudex non dederit cauſam fugæ . Deci-
mo tertiò , quòd carcer , à quo fugerit , ſit
publicus , & non priuatus . Decimò quartò ,
quòd non culpa , vel Cuſtodis negligentia
aufugerit . Decimo quintò , quòd aduerſus
Carceratum præceſſerit valida inquiſitio , &
in caſu permiſſo . Decimo ſexto , quòd talis
aufugiens non ſit Mulier , Minor , vel Perſona
ruſtica : quià hæ perſonæ non poſſunt habe-
ri pro confeſſis , niſi ſint in dolo expreſſo non
in præſumpto . Decimo ſeptimò , quòd alitèr,
quàm ex fuga conſtare debeat de qualita-
tibus delicti aggrauantibus . Decimo octauo
quod Iudex interloquatur ipſum Reum habe-
ri pro confeſſo . Decimo nono , quod fiat
perquiſitio per locum carceris , & vocetur per
Tubicines , non inuento autem , fiat cita-
tio contra eundem ad dicendum cauſam
quare , non debeat pro confeſſo haberi , &
reputari . Vigeſimò , quòd ipſa confeſſio re-
ſultans ex fuga carcerati ſit probabilis , ve-
riſimilis , & poſſibilis . Vigeſimò primo ,
quòd non conſtet Iudici de innocentia ha-
biti pro confeſſo . Vigeſimo ſecundo , quòd
conſtet de delicto in genere commiſſo . His
igitur concurrentibus teneo Reum fugitiuum
Carceris effractorem haberi pro confeſſo , &
conuicto ſuper crimine , de quo eſt ipſe
Reus inquiſitus , & tanquàm talis eſt con-
demnandus , *vt optime Petr. Foller. in ſua
prax. crimin.* 4. *part.* 3. *partis rubric. Et ſi
confitebuntur , à num.* 45. *vſque ad* 67. *pag.
mihi* 354. *et* 355. *vbi numero* 68. *et ſeqq.
vſque ad num.* 78. *docet effectus dictorum re-
quiſitorum , ibi num.* 70. *cum ſeqq.* loquitur
etiam de eo qui ſe ipſum occidit : & an is
10 habeatur pro confeſſo , & quæ requirantur,
vt pro confeſſo haberi poſſit : & an , & quan-
dò iuridicis concurrentibus requiſitis poſſit eſſe
locus confiſcationi bonorum illius , qui ſibimet
mortem intulit ? notat *idem Foller. ibidem
ſupra* proximè ; & latè ratiocinatur etiam
Clar. lib. 5. *§. fin. quæſt.* 51. *verſ. ſed hic,
cum verſ. ſeqq.*
11 Quibus requiſitis ſingillatim ſupra enume-
ratis non concurrentibus , Reus prædictus
non poteſt dici confeſſus , & conuictus , &
conſequenter non erit plectendus niſi pœna
arbitrai:a

arbitraria, iuxta ea, quæ ſupra diximus in hac *quæſtione num. 2. et ſeqq.* ſecus eſt, ſi fuerit confeſſus, & conuictus, & pro tali condemnatus: quia in hoc caſu pœna Capitis imponitur, *Rice. deciſ. Archiep. Neap.* 204. *num.* 1. *et* 2. *part.* 2. Denique nota, quod Hæreticus non dicitur relapſus, qui fugit è carcere perpetuo, ſed impœnitens, vt multis rationibus comprobat *Guazz. diſcept. crim* 8. *num.* 205. *et ſeqq.*

SVMMARIVM.

1 *Ad Fiſci fauorem pecuniaria pœna non tranſit: ſed vide num. 3. & ſeqq.*
2 *Pœna per mortem extinguitur.*
3 *Limita in criminibus exceptis, & in pœna ammiſſionis bonorum à lege ipſoiure impoſita.*
4 *Limita pro reſtitutione rei furatæ.*
5 *Limita, ſi Reus ſit confeſſus, vel conuictus: at limitatio cum circumſtantiis eſt intelligenda Et an idem in ficta confeſſione ex ſtatuto?*
6 *Confeſſio de recepto facta à Delinquente quomodo, et quando noceat, vel ne Fiſco, et in fraudem Fiſci facta dicatur.*
7 *Signa coniecturæ, et indicia fraudis quæ ſint, vel ne.*
8 *Tacita, fictaque confeſſio ex condemnatione in contumacia an, et quando irritare poſſit confeſſionem, et contractum antecedentem ipſi condemnationi?*
9 *Sola vera Delinquentis confeſſio an alteri perſonę præiudicet?*

Fauore Fiſci an, & quandò Rei defuncti prius confeſſi, vel conuicti pecuniaria pœna tranſeat ad Hæredes, & vtrum confeſſiones de recepto factæ à Delinquente fauore Coloni, vel aliorum Creditorum & Fiſco præiudicent.

QVAESTIO XXV.

1 PEcuniaria pœna per mortem Delinquentis ad ipſius Hæredes non tranſit: cum crimen, & pæna per mortem ex-
2 tinguatur, *l. Defuncto 6. ff de public. Iudic. l. 1. C. ſi Reus, vel Accuſat. mort. fuer.*
3 Niſi verſemur in criminibus exceptis, vel in pœna ammiſſionis bonorum impoſita à lege ipſoiurè, *vt de vtroque Clar. in prax. crim. lib. 5. §. fin. quæſt. 51. verſ. ſunt tamen, et verſic. ſcias etiam, et Aegid. Boſſ. in prax. crimin. tit. de Accuſat. num. 34. et*
4 *ſeqq.* Vel agatur de reſtitutione rei furatæ, *Foller. in prax. crim. verſ. Et ſi confitebuntur, prima parte 3. partis num. 79. pag. mihi 306.*
5 Siue Reus ſit confeſſus, vel conuictus, etiam ſi criminaliter agatur; quia tunc tranſit pœna pecuniaria ad Hæredes, à quibus per Fiſcum lata ſententia exigi poteſt, ſi Reus tamen moritur, poſtquam eſt in iudicio confeſſus, vel conuictus ſine altercatione: & confeſſio non ſit conditionalis, vel qualificata, fueritque emiſſa ſolemniter, & iudicialiter in forma iudicij coram Teſtibus, Iudice, & Notario præſente, ac Fiſco acceptante, & lis fuerit conteſtata, iuxta ea, quæ docet *Guazzin. de confiſcat. bonor. concluſ. 18. num. 60. verſ. Et idem, & num. 61. vſque ad 66. vbi num. ſeqq. &* videndus, an, & quando. idem procedat in ficta confeſſione ex Statuto reſultanti.
6 Minuſuè confeſſiones de recepto factæ à Delinquente Colonis partiarijs, ſiue alijs creditoribus, in quibus confeſſionibus non conſtat de vera numeratione, minusuè alij contractus, niſi aliunde iuſtificentur, Fiſco præiudicant; quanquam confeſſiones, & alij contractus initi eſſent ante delictum, vel paulo antè, vbi adſint ſigna fraudis: at ſi non adſint, tenent, & Fiſco præiudicant, *Guazzin in præcitato tract. concluſ. 25. à num. 16. vſque ad 18. & Vermigl. conſ. crimin. 6. num. 18. & videndus Bich. deciſ. 166. num. 8. & 9.*
7 Signa autem fraudis, coniecturæ, & indicia quandò in confeſſione, & alienatione facta à Delinquente interuenerint, vel ne, docet optimè *Menoch. lib. 3. præſumpt. 124. per totam, & Guazzin. quem ſequitur dicto tract. concluſ. 29. per totam.*
8 Vnum denique eſt notandum, quòd ex tacita, fictaque confeſſione reſultanti ex condemnatione in contumacia contrà illum, ad cuius fauorem fuit antea facta confeſſio, aut venditio, ſiue donatio, aut alia quæcunque alienatio, aliquid non inſurgit præiudicij; nec in Fiſci fraudem facta dicitur confeſſio, aut donatio, licèt adeſſet Statutum, ſeu Principis decretum prohibens confeſſiones, ſeu alienationes faciendas à Delinquente intrà certum præſcriptum tempus ante delictum commiſſum. Et eſt ratio, quia talis confeſſio non egreditur perſonam ipſius Condemnati in contumaciam, & conſequenter alteri non nocet. Sicuti idem dicimus, quòd ſola vera Delinquentis confeſſio alteri perſonæ non præiudicat, ſi ali-

undè de delicto non appareat : nec tacita vt ſuprà reſultans ex contumacia præiudicare valet , ſi non adiuuetur vera confeſſione extraiudiciali ipſius Rei , qui faſſus fuerit antè alienationem , velle alienare fictè , vel ſimulatè , vt egregiè diſtinguendo declarat *Menoch. dicta præſumpt.* 124. *à num.* 58. *vſque ad* 66. *& ſequitur Guazzin. dicta concluſ.* 29. *a num.* 67. *vſque ad* 70.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio Mandatarij non probat mandatum.*
2 *Mandatum non præſumitur.*
3 *Mandatum quales teſtes probent.*
4 *Aſſerenti ſcripſiſſe de mandato alterius an credatur ſine teſtibus.*
5 *Mandatum per Teſtes probatur.*
6 *Imò et per confeſſionem contra ipſummet confitentem.*
7 *Mandatum ad ſolutionem recipiendam eſt probandum per inſtrumentum publicum : ſed diſtinguitur, & declaratur, num.* 8.
9 *Scientia habita à Creditore ſuper exactione mandatarij ân inducat mandatum ad exigendum & liberandum ſoluentem.*
10 *Mandatum ad lites quomodo probetur.*
11 *Commiſſio ex quibus reſultet.*
12 *Mandatarij delictum prius conſtare debet plenè, & certè, vt procedi poſſit contra Mandantem : declaratur num.* 16.
13 *Ficta confeſſio an afficiat Mandatarium, & Mandantem, & quomodo?*
14 *De mandatarijs dum non conſtat, non proceditur contra Mandantem, imò proceſſus eſt nullus.*
15 *Mandatarij confeſſio quando ſufficiat, vel ne ad torquendum mandantem, & de alijs videndus Foller. vt ibidem.*
16 *De Mandatarijs, ſeu mandatariorum delictis quando debeat plenè, certe, & ſufficienter conſtare, vel ſaltèm per indicia, & an idem quoque contra Mandantem.*

Mandatum ân ex aſſertione, ſeu confeſſione Mandatarij probetur, & quot Teſtes requirantur ad præfatum mandatum probandum. Et an ex confeſſione etiam ficta Mandatarij ſuper delicto poſſit procedi contra Mandantem, & in quo caſu contra Mandantem, & Mandatarium criminalitèr procedatur, vel non.

QVÆSTIO XXVI.

1 EST certa concluſio quod Mandatum
aliundè probandum eſt, quàm ex Man-
datarij confeſſione, ſiue aſſertione, cum
2 illud non præſumatur, *Gratian. deciſ. Mar-
ch.* 81. *num.* 26. *& ſeqq. & Merlin. deciſ.*
692. *num.* 12. & redditur optima ratio ab
Vbert. de citation. cap. 11. *num.* 176. *&
numer.* 177. ſubdit etiam per curſum
mille annorum *tom.* 2. *& Bich. deciſ.* 179. *num.*
11. *tom.* 1. *& latè Paul. Rub. de validit. legal.
contr. forenſ. cap.* 5. *num.* 8. *& ſeqq. pluribus.*
3 Et ad mandatum plenè probandum te-
ſtes ſingulares, & exceptiones patientes non
probant, ſed eſſe debent conteſtes, & omni
exceptione maiores *Ludouic. Poſt. reſolut. ci-
uil.* 141. *num.* 90. *cum. ſeqq.* Et ſine duo-
bus Teſtibus non creditur dicenti ſe ſcripſi-
4 ſſe de mandato alterius, gloſ. vltima,
communitèr approbata *in l. Maritus, C. de
Procnrator. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 948.
num. 15. *tom.* 5. *Boer. deciſ.* 261. *numer.* 1.
& ſeqq. vbi tradit non ſolum probari per
5 teſtes, ſed per alios modos mandatum
probari, & etiam per confeſſionem ipſiuſ-
6 met confitentis in ipſius ſolummodò præiu-
dicium, & non alterius, & concordat eti-
am *Gratian. deciſ. March.* 111. *numer.* 11.
& 12. *& deciſ.* 114. *numer.* 8. At Hæredi
aſſerenti ſe aliquid feciſſe de mandato, &
ordine Teſtatoris non creditur ; cum man-
datum (vt ſupra dictum eſt) probetur per
duos Teſtes, *Bich. deciſ.* 130. *num.* 4.
Quanquàm in mandato ad ſolutionem
recipiendam *Boer. dicta deciſ.* 281. *num.* 2.
Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 7. *tit.*
3. *num.* 26. *verſ. hoc tamen, & Thomat.
deciſ. March.* 263. *num.* 14. *tom.* 2. tenеant
7 quòd requiratur probatio mandati per in-
ſtrumentum publicum.
Gratian. autem *diſcept. forenſ. cap.* 505.
num. 51. 52. *&* 53. *tom.* 3. diſtiuguendo
firmat, quòd aut eſt quæſtio inter procu-
ratorem,

Digitized by Google

8 ratorem ; & debentem ſoluere debitum ,
qui non vult ſoluere , niſi ſibi conſtet de
facultate mandati per inſtrumentum , & tunc
non ſufficit probare mandatum per teſtes .
ſed per Inſtrumentum probandum eſt : aut
eſt quæſtio de præterito , verùm videlicèt
ille fuerit Procurator , & tunc talis depu-
tatio poterit probari non ſolùm per ſcri-
pturam , ſed per teſtes , qui interuenerunt
deputationi ; imò ex ſola ſcientia habita à
9 creditore ſuper exactione Mandatarij ; ſic-
què reſultabit ſolutio legitime facta , & De-
bitor erit liberatus , *Io. Baptiſt. Coſt. tract.
de fact. ſcient. et ignorant. diſtinct.* 85. *et* 97.
cent. prima et diſtinct. 54. *cent.* 2.

10 De mandato ad lites dicam , quòd illud
probatur iunctis adminiculis etiam per Te-
ſtes ſingulares ſingularitate adminiculatiua ;
Vbert. de citat. tom. 2. *cap.* 9. *num.* 357.
358. *&* 360. *late Ridolph. in prax. A. C.
part.* 1. *cap.* 3. *num.* 40. *& ſeqq. & cap.*
13. *numer.* 360. *& ſeqq. & optime Rot. co-
ram R. P. D. Arguelles Romana Cambij
Mercurij* 9. *Iunij* 1649. §. *magis vrgere , cum
ſeqq.* Imo per enunciatiuam in inſtrumento
emulaui aliqua concurrente coniectura, *Vbert.
de Citat. tom.* 2. *cap.* 11. *num.* 177. *verſ.
At defendendo , & Bich. videndus deciſ.* 71.
numer. 10. *&* 11. *& Paul. Rub. dicto cap.*
5. *num.* 25. *& ſeq. vbi num.* 27. *cum ſeqq.*
limitat , quando fuerit ex aduerſo facta pro-
teſtatio , quod nemo audiatur , niſi docto de
legitimo Procuræ mandato .

11 De commiſſione , ſeu mandato ad pigno-
randum probari per vnicum Teſtem iuncto
alio teſte adminiculante loquitur *Cyriac. tom.*
2. *contr.* 347. *num.* 6. *cum ſeqq.*

12 At quando verſamur in probando Man-
datarij delictum probari debet plenè , certè
non autem per præſumptiones , & indicia,
adeo vt nec ſufficiat ficta confeſſio ex ſen-
13 tentia contumaciali vigore ſtatuti , vel con-
ſtitutionis diſponentis contumacem haberi
pro confeſſo , vt procedi etiam poſſit con-
tra Mandantem , *Vermigl. conſ. crim.* 79.
num. 6. & ibi dat requiſita opportuna ad
probandum mandatum ; ad quæ reprobanda
multa docet *conſ. crimin.* 45. *num.* 5. *& ſeqq.
vſque ad fin.*

14 Et eſt ratio , quia dum non conſtat de
Mandatarijs , ſeu Mandatariorum delicto ,
procedi non poteſt contra Mandantem ; pro-
ceſſuſque aliter factus redditur nullus , vt
de veriori opinione teſtatur *Philipp. de Bict.
in Epitom. ſeu compen. theoric. & prax. Re-
gular. tit. de delict. & pæn. quæſt.* 112. *nu-
mer.* 56. *pag. mihi* 473. *laté docet materiam
dictus Vermigl. conſ. crim.* 45. *& in præci-
tato conſ.* 79. *et Aegid. Boſſ. in ſuis var. tract.
crimin. tit. de delict. n.* 35. 38. 47. *et ad alia op-
portuna videndus eſt n.* 49. *et ſeqq. et in tit. de
mandat. ad homicid. n.* 57. *et Honded. conſ.* 106.
num. 24. 25. *et* 26. *et conſ.* 107. *num.* 11.
12. *et* 13. *vol.* 1. *et conſ.* 88. *numer.* 21.
vol. 2.

15 Conſequenter ſi mandatarius ſine alijs adminiculis , & iudicijs confiteatur contra Mandantem , eius confeſſio non ſufficit ad torquendum Mandantem , *Ciazz. diſcept. crim. prima numer.* 290. *Honded. dicto conſ.* 106. *num.* 26. *vol.* 1. *& conſ.* 87. *numer.* 150. *& videndus conſ.* 93. *numer.* 3. 4. *&* 5. *& num.* 10. 11. *&* 79. *vol.* 2. & pro alijs huiuſmodi ſimilia concernentibus videndus eſt *Foller. in prax. crim.* 2. *part.* 3. *partis rubric. ſeu verbo Rei indurati torqueantur , pag. mihi* 286. *cum ſeq.* ſufficiet tamen ad inſtruendum Iudicium *Ricc. deciſ.* 200. *num.* 1. *& ſeqq. part.* 3.

16 Sed ea , quæ diximus , nempe quod plenè. certe , & concludentèr conſtare debeat de Mandatarijs , ſeu mandatariorum delictis , vt vexari poſſint Mandantes , ſeu Mandans, procedunt , quando mandantes , ſeu mandans eſt carceratus : ſecus eſt, ſi contumax : quia tunc , data contumacia , ſufficit de Mandatarijs conſtare non ita plenè , certè , & concludentèr , at ſolummodo per indicia: & etiam per indicia in hoc caſu conſtare ſufficit de mandato contra Mandantem . ſeu delictum mandantem , vt tunc contra Mandantem inquiri poſſit , transmitti monitorium, ac etiam (eo non comparente) procedi ad condemnationem contumacialem , vt benè declarat *Vermigl. dicto conſ.* 45. *num.* 2. 3. *& ſeqq. & optimè Anton. Conciol. in ſuis reſolut. crimin. in verbo , Mandatum , reſolut.* 6. *num.* 5. *vbi num.* 6. *vſque ad fin. limitat* , & declarat , ad quem ſtudioſum remittimus Lectorem pro dictis limitationibus . & declarationibus .

SVMMARIVM.

1 *Petens Emphyteuſis renouationem fatetur non eſſe in inueſtitura comprehenſum .*

2 *Emphyteuſis eccleſiaſtica incipit à recipiente, & deſinit à recipientis Nepotibus .*

3 *Emphyteuſis eccleſiaſtica conceſſa vltra Nepotes irritatur in totum .*

4 *Conceditur vſque ad Pronepotes , & in perpetuum interueniente licentia .*

5 *Emphyteuſis eccleſiaſticæ natura alteratur per comprehenſionem Pronepotum ſine licentia ſeu Beneplacito apoſtolico .*

6 *Non expreſſa incluſio eſt expreſſa Pronepotum excluſio .*

7 *Eccleſia in contractu Emphyteuſis ſemper in dubio præſumitur cum iuris diſpoſitione ſe confrontaſſe .*

8 *In correctorijs ſtricta fit interpretatio .*

9 *Dictio*

9 *Dictio, eius, vel ipſius, includit Pronepotes: et redditur ratio num. 10.*

11 *Amplia, ſi ſint appoſita verba vſque ad tertiam generationem ſinitam: et declaratur numer. 12.*

13 *Quinis Emphytenticus contractus tria copulatiue requirit.*

14 *Copulatiua prædicta requiſita et cauſa an probentur ex mera aſſertione alienantis, ſeu emphyteuticantis.*

15 *Index quæ examinare debet antequàm pronunciet ſuper alienatione, et emphyteuſi Eccleſiaſtica?*

16 *Pæna irrogatur Iudici, et Epiſcopo non examinantibus in alienatione requiſita neceſſaria.*

17 *Fit reſtitutio fructuum cum bonorum reintegratione ex alienatione rerum Eccleſiæ ſine debitis requiſitis, & à num. 18. vſque ad 21. & 37. & 38.*

18 *Quot Pontificum emanarunt Conſtitutiones prohibentes alienationem, & Emphiteuſim bonorum Eccleſiaſticorum; et permiſſio ſimilis contractus quæ requirat? et à num. 18. vſque ad 21.*

21 *Bona non incorporata, & de menſa non effecta ſine requiſitis præſcriptis in ſacris Conſtitutionibus apoſtolicis alienari, emphyteuticari, aut in Emphyteuſim renouari non poſſunt.*

22 *Res Eccleſiæ, et loci pij ſolita locari, et emphyteuticari non requirunt de iure ſolemnitates, ſed contrarium num. 26. et ſeqq.*

23 *Quæ requirantur, vt res dici poſſit ſolita locari, et in Emphyteuſim dari, vel renouari ſecundum conſuetudinem: ſed ſublata eſt conſuetudo, vt num. 21. et 26.*

24 *Per conſuetudinem includuntur Pronepotes, et per diſſuetudinem excluduntur.*

25 *Conſuetudo in alienandis, vel emphyteuticandis rebus eccleſiaſticis ex quibus probetur.*

26 *Conſuetudo alienandi, et in emphyteuſim dandi bona Eccleſiæ ſine ſolemnitatibus &c. etiam antiqua, et priuilegiata irritatur.*

27 *Decreti irritantis virtus, & natura quænam ſit? & num. 36.*

28 *Curſus triginta annorum cum obſeruantia contractus facit præſumere beneplacitum apoſtolicum cum omnibus alijs requiſitis pro alienatione neceſſarijs, & vide num. 34.*

29 *Obſeruantia a quo ſit probanda, & cum quibus circumſtantijs.*

30 *Decretum irritans cum clauſula ſublata tollit obſeruantiam, & vſum in contrarium.*

31 *Decretum irritans cum clauſula prædicta aufert vim contrarium interpretandi.*

32 *Decretum irritans cum dicta clauſula facit ceſſare fauorem redeundi ad ius commune.*

33 *Decretum irritans inficit titulum, & poſſeſſionem.*

34 *Obſeruantia cum lapſu triginta annorum irritatur per decretum irritans, & clauſulam ſublata.*

35 *Decretum irritans claudit os Parti, & ligat manus Iudici.*

36 *Decreti irritantis natura eſt reddendi nullas, & inualidas quaſcumque obſeruantias, & conſuetudines legi aduerſantes.*

37 *Eccleſiæ, & locis Pijs quæ remedia de iure competant pro rebus malè, & iniuſte emphyteuticatis, & alienatis?*

38 *Alienatio, emphyteuticatio, ſeu permutatio &c. rerum Eccleſiæ ſine debitis copulatiuè requiſitis præſcriptis eſt nulla ipſoiurè, & ſuprà vide num. 18. vſque ad 21.*

39 *Amplia etiamſi agatur fauore alterius Eccleſiæ.*

40 *Per non vſum, & inobſeruantiam nemo legi Pontificis contrauenire poteſt.*

41 *Papæ qualis, & quanta ſit auctorias.*

Petens Emphyteuſis renouationem an fateatur ſe ab inueſtitura excluſum. Et in Emphyteuſi Eccleſiaſtica vſque ad tertiam generationem conceſſa à quo incipiat Generationis inueſtituræ, & à quo, ſeu quibus legitimè deſinat.

QVAESTIO XXVII.

1 IS, qui Emphyteuſis renouationem à Domino petit, in inueſtitura ſe minime eſſe comprehenſum fatetur, *Rot. recent. parte 4. tom. 2. deciſ. 489. num. 8.*

2 Quæ Generationis inueſtitura in Emphyteuſi eccleſiaſtica à recipiente incipit, & à recipientis Nepotibus deſinit: conſequenter Em-
3 phyteuſis conceſſio facta vltrà tres perſonas Recipientis ſcilicèt, Filiorum, & Nepotum eſt ipſoiurè nulla etiam quoad ſecundam generationem, vt plena manu ratiocinatur *Rub. in annot. ad deciſ. 56. à numer. 24. vſque ad 31. recent. part. 9. tom. 1. optimè Rot. recent. part. 8. deciſ. 39. num. 2. et ſeqq. et parte 11. deciſ. 355. num. 1. et ſeqq.*

4 Interueniente autem licentia, ſiue beneplacito apoſtolico etiam vſque ad tertiam generationem, & in perpetuum permittitur, *Rub. in eadem annot. num. 27. dicta deciſ. 39. num. 49. 50. & ſeqq. & Merlin. deciſ. 420. numer. 11.* alias non, *tex. nouell. lib. 1. tit. 23.*

5 Et eſt ratio, quia ſi abſque licentia, & beneplacito apoſtolico in huiuſmodi Emphyteuſi eccleſiaſtica comprehenderentur Pronepotes

potes, reſultaret ſubſtantialis alteratio naturæ contractus emphyteutici, videlicet vſque ad quartam generationem huiuſmodi contractus extenderetur; ſicque talis alteratio tanquàm noua conceſſio pro validitate requireret beneplacitum apoſtolicum, *Rot. recent. part. 6. deciſ. 211. num. 15. dicta deciſ. 39. num. 50. & ſeqq. & recent. parte 10. deciſ. 165. a num. 11. ferè vſque ad finem, & parte 11. deciſ. 355. num. 3.*

6 Nàm in huiuſmodi Emphyteuſis contractu excluduntur Pronepotes, ſi expreſſe non includuntur vt latè *Rub. in annot. ad deciſ. 199. num. 121. & ſeqq. dicta parte 8. Merlin. deciſ. 420. num. 9. & ſeqq.*

7 Quia in dubio ſemper præſumandum eſt Eccleſiam ſe voluiſſe conformare cum Iuris diſpoſitione vſque ſcilicèt ad ſecundam Generationem, vt ſupra diximus, *Merlin. deciſ. 420. num. 9. & ſeqq.*

8 Siquidem in hoc contractu tanquàm in correctorijs ſtricta eſt facienda interpretatio, vt minus ſcilicèt cenſeatur correctum, quàm fieri poſſit, *Rub. in annot. ad dictam deciſ. 56. num. 29.* & idem optimus rationibus *in præcitata annot. dictæ deciſion. 199. numer. 127. 128. & 142. 143. & ſeqq. & dicta deciſione 355. num. 6. 7. & 8.*

9 Bene verum eſt, quod Pronepotes includuntur, dum fuit vocata generatio cum dictione, Eius, vel Ipſius, vt latè tractat *Fulgin. de iur. emphyteut. tit. de contract. Emphyteut. quæſt. 2. num. 5. cum ſeqq. pluribus, Rub. in dicta Annot. deciſ. 199. a num. 121. vſque ad 126. Merlin. dicta deciſ. 420. num. 2. & ſeqq. & dicta deciſ. 355. num. 5. & ſeqq.*

10 Eluceſcitque ratio: quia dum apponitur dictio (Eius vel, Ipſius) tunc in concreto, & reſpectiuè conſiderantur Generationes tanquam prouenientes à primo Receptore: & in hoc caſu dantur tres ſucceſſiui ſucceſſores prouenientes à receptore, & ab eo diſtincti, vt optimè *Rot. recent. parte 5. tom. 1. deciſ. 314. num. 1. & ſeqq.*

11 Idemque dicendum eſt fauore Pronepotum, ſi in inſtrumento inueſtituræ apponita ſint illa verba — vſque ad tertiam generationem finitam — *Rot. coram. R. P. D. Gypſio penes Saluſt. Tiber. in formul. Inſtr. lib. 1. in calce cap. 14. de contract. rei Emphyteut. pag. mihi 24. Merlin. dicta deciſione 420. num. 7. & deciſ. 454. num. 1. & ſeqq. vbi num. 18. & ſeqq.* eſt idem Merlin. accurate legendus, quando dicta verba augeant
12 vel nè diſpoſitionem, vel ſtent ſolummodò demonſtratiuè ad perſonas nominatas.

13 Quæ licentia, ſiue beneplacitum apoſtolicum hodie, & à tempore infraſcriptarum Conſtitutionum apoſtolicarum in quocunque contractu Emphyteutico requiruntur, etiamſi Pronepotes in inueſtitura non comprehendantur. Minimeque beneplacitum prædictum conceditur pro contractu emphyteutico, ſiue pro quocunque alio alienationis contractu ineundo, niſi iuſta neceſſitatis cauſa interueniat, & vtilitas reſultet Eccleſiæ non dubia, ſed certa, & euidentiſſima, *Merlin. deciſ. 756. et deciſ. 775. Rot. recent. parte 10. deciſ. 165. num. 22. 23. et 24. et parte 11. deciſion. 82. num. 8. & deciſ. 83. num. 8. & 9.*

14 Huiuſmodique cauſæ, & requiſita non ex aſſertione alienantis probanda ſunt, cui fides non adhibetur, ſed aliundè, *dicta parte 11. deciſ. 85. num. 7.*

15 Imò aliunde Iudex cautè, & diligentèr cauſas prædictas examinabit, & in actis prævia probatione rediget, antea quàm pronunciet ſententiam ſuper alienatione, permutatione, & emphyteuticatione bonorum
16 Eccleſiæ, & Locorum piorum. Alias Epiſcopus, & Iudex ramanent nodati pœnis inflictis vt infraſcriptis Conſtitutionibus apoſtolicis enunciandis &c.

17 Quibus requiſitis non probatis, cogendus erit recipiens ad reſtituenda bona Eccleſiæ, & locorum piorum indebite alienata, permutata, & in emphyteuſim data vna cum fructibus tanquàm omnia ab initio nullitèr acta *Paul. II. in ſua conſtit. 2. & ibi Cherub. in compendio, & ſchol. 1. & 2. tom. 1. bullar. pag. mihi 297. & Capyc. Latr. lib. 1. deciſ. 19. in obſeruat. à num. 20. vſque ad 24. & 31. & ſeqq. pluribus.*

Quam vtiliſſimam legem de non alienandis, permutandis, locandis, infeudandis, & emphyteuticandis &c. bonis, & rebus Eccleſiæ, & Locorum piorum, caſu quo dicta
18 copulatiua requiſita non concurrant, ſanciuit ſub pœna nullitatis ipſo iure, & excommunicationis *Sanctus Leo Pontifex primus magnus in ſua Conſtitutione prima §. 2. & 3. pag. mihi 13. optime Paul. II. conſt. 5. pag. mihi 299. quæ eſt etiam inter Extrauagant. Iur. canon. tit. de reb. Eccleſ. non alien. & Paul. IV. conſt. 2. §. 2. pag. mihi 588. in 2. col. tom. 1. bullar. roman.* vbi habetur, quod res, & bona emphyteuticata, & alienata &c., non ſeruatis dictis requiſiteis, reuerti debeant liberè ad Eccleſias, Monaſteria, & loca pia prout antea pertinebant.

19 Reuocauitque *B. Pius Papa V. conſt. 69. §. 1. pag. mihi 200. tom. 2. bullar.* omnes, & ſingulas facultates, & licentias concedendi commiſſiones alienationum, vel permutationum, aut affrancationum, aut illarum confirmationum quorumuis bonorum eccleſiaſticorum, aut locorum piorum cuiuſcunque valoris exiſtentium &c. ſine ſpeciali aſſenſu ſedis Apoſtolicæ.

20 Imò idem B. Pontifex vigilantiſſimus *Pius V. conſt. 98. §. 2. & 3. pag. mihi 225 in prima column.* Tribunali, Officialibus, & Miniſtris fabricæ Baſilicæ S. Petri de Vrbe,

dat pi-

Digitized by Google

dis pleniſſimam facultatem, & auctoritatem
reuocandi omnes, & ſingulas alienationes in
emphyteuſim, ſeu cenſum perpetuum, aut
tertiam, vel aliam generationem, ſeu Ho-
minis vitam, aut aliud tempus; & quate-
nus reperiantur ſine ſedis Apoſtolicæ licen-
tia, aut illius forma non ſeruata in dam-
num Eccleſiarum, & piorum Locorum, ſeu
ſolemnitatibus à Iure requiſitis, ſeu conſti-
tionibus Monaſteriorum, ſeu Domorum mini-
mè ſeruatis, aut quomodolibet nulliter factas
alienationes reſcindendi, irritandi, caſſandi &c.
& annullandi, nec non cogendi detentores, &
occupatores ad Terras, poſſeſſiones, & bona, res
& iura detenta, & occupata relaxandum, &
de fructibus tam perceptis, quàm percipi-
endis realitèr ſatisfaciendum, cum applica-
tione bonorum, & fructuum pro tertia parte
ipſi Fabricæ, & pro reliquis duabus parti-
bus ipſi Eccleſiæ, & Locis pijs.

Prædictiſque inhærendo *Vrb. Papa VIII. in
ſua conſtit.* 51. *tom.* 4. *in* 3. *tom. Bullar.* ſub
pœnis diſtrictè interdicit, & prohibet, ne ſine S.
ſedis Apoſtolicæ beneplacito fiant alienationes
bonorum eccleſiaſticorum, & Locorum piorum:
minuſuè bona, & res Eccleſiarum & Loco-
rum piorum dari poſſint in emphyteuſim,
nec ſub prætextu immemorabilis conſuetudi-
nis, vel priuilegij apoſtolici quamcunque
ob cauſam conceſſi, & iteratis vicibus ap-
probati, nec ſub prætextu quod bona ad-
21 huc incorporata, & de menſa effecta non
ſint; minuſuè poſſint inueſtituræ renouari,
& prorogari ſine præfato Apoſtolico bene-
placito, & alijs requiſitis ſupra expreſſis co-
pulatiuè concurrendis, ſub pœnis in eadem
Conſtitutione Vrbani Dantibus, & Recipi-
entibus ſtrictiſſimè præſcriptis &c.

22 Non obſtat, quòd dum res Eccleſiæ, &
Loci pij eſt ſolita locari, emphyteuticari,
& alienari prædictæ non requirantur ſolem-
nitates *Rot. recent. parte* 8. *deciſ.* 39. *num.*
42. *vbi num.* 43. *cum ſeqq.* declarat, vt res
23 dicatur ſolita locari, & in emphyteuſim
dari, & alienari, requiratur, quod præce-
ſſerit vna locatio, alienatio, & emphyteuti-
catio ſolemnis, vel duæ, quæ ſpatio qua-
draginta annorum effectum ſint ſortitæ, vt
dixit optimè prius *Rot. recent. parte* 7. *de-
ciſ.* 36. *a num.* 6. *vſque ad* 8.

24 Minuſuè ſuffragatur, quòd Eccleſia dum
ſolita eſt Pronepotibus etiam concedere,
tunc Pronepotes continentur, & ſimilitèr
per contrarium ſi Eccleſia non ſit ſolita,
Fulgin. præcitata quæſt. 2. *num.* 10.

Quanquam, ſi opinio Fulgin. ſibi locum
vendicaret, à qua abhorreo per ſupradi-
ctas ſacras Apoſtolicas ſanctiones, & ſigna-
ntèr Vrbani VIII. ſolitum ſeu conſuetudo
vt ſupra concedendi in emphyteuſim &c. eſſet
25 probanda ex conſimilibus inſtrumentis eiuſ-
dem Eccleſiæ cum eiſdem circumſtantijs, &
qualitatibus vniformibus, *vt luculenter in dicta
deciſ.* 335. *numer.* 19. *& ſeqq. parte* 15. *&
parte* 10. *deciſione* 165. *numero* 16. *&* 17.
& optime Merlin. deciſion. 454 *numero* 15.
16. *&* 17.

26 Siquidem prædictum ſolitum, & quæuis
immemorabilis conſuetudo hodiè ceſſat per
conſtitutionem *Vrbani VIII.* ſuperius men-
tionatam in §. 2. à qua ſublata remanſit
omnis quantumuis priuilegiata conſuetudo:
& ob Decretum irritans in eadem conſtitu-
27 tione appoſitum eidem ſacræ conſtitutioni
talis virtus inita fuit, vt ob eiuſdem con-
ſtitutionis non vſum, imò etiam ob con-
trarios actus talis virtus elidi non poſſit ſi-
ne expreſſo Papæ conſenſu, vel expreſſa
ſcientia cum lapſu quatraginta annorum *Flau.
Cherub. in compend. Bullar. ſuper bulla* 83.
Sixti V. ſchol. 2. *tom.* 2. *pag. mihi* 156. *&
ad Bullam Pauli V. in ordine* 54. *ſchol.* 1.
& 2. *pag. mihi* 53. *tom.* 3. itaut in uim
dicti decreti irritantis Conſtitutio liget quoad
nullitatem actus, non autem quoad pœnam
etiamſi non eſſet publicata *idem Cherub.
ibidem ſupra ad bullam* 37. *Paul. V. in ſchol.
tom.* 2. *pag.* 45.

28 Minus ſuffragatur, quòd per lapſum tri-
ginta annorum cum obſeruantia contractus
inſurgat præſumptio pro interuentu benepla-
citi apoſtolici, iuſtæ cauſæ, & vtilitatis fa-
uore Eccleſiæ, & Locorum piorum: & ex
huiuſmodi temporis curſu tollatur omne vi-
tium, quod allegari poſſit in contractibus
rerum Eccleſiæ, & locorum piorum, quouſ-
que de contrario non doceatur *Capyc. La-
tro in præcitata Obſeruat. deciſ.* 19. *num.* 35.
Rot. recent. parte 3. *deciſ.* 50. *numer.* 2. *&
parte* 8. *dicta deciſ.* 39. *num.* 22. *&* 44.

29 Dummodò tamen talis triginta annorum
obſeruantia probetur ab eo, qui allegat, non
præſumptiuè, ſed clare, apertè, & vnifor-
miter, *Fulgin. dicto tract. tit. de contract.
emphyteut. quæſt.* 18. *& Antonell. de tempor. le-
gal. lib.* 2. *tit. de annis capit.* 72. *numer.* 18. *&
ſeqq.*

30 Etenim verior eſt ſententia, quod Decretum
irritans cum clauſula ſublata in præfatis apo-
ſtolicis conſtitutionibus exiſtens tollit obſer-
uantiam, & vſum in contrarium, *Rot. re-
cent. parte* 10. *deciſ.* 104. *num.* 12. *& deciſ.*
206. *num.* 10. *& deciſ.* 337. *numer.* 21. *&
parte* 11. *deciſ.* 156. *num.* 1. *&* 2. *vbi n.* 3. ſub-
31 dit, quòd ex huiuſmodi decreto cum Clauſula
prædicta auferatur etiam autoritas, & facul-
tas in contrarium interpretandi &c. vt ex-
preſſe habetur ex eiſdem reſpectiuè coſtitu-
tionibus.

32 Et eſt ratio, quia virtus dicti decreti, &
præfatæ Clauſulæ tanta eſt, vt attento decre-
to prædicto cum eadem clauſula ceſſet fa-
uor reditus ad ius commune, *Rot. dicta parte*
10. *deciſ.* 298. *num.* 22. & faciunt etiam
ea, quæ

ea, quæ refert *Rot. recent. parte* 11. *deciſ.* 133. *num.* 18.

33 Imò talis virtus inficit titulum, & poſ-
ſeſſionem, *Rot. dicta parte* 10. *deciſone* 14.
num. 47. *deciſ.* 156. *num.* 14. *& deciſ.* 357.
num. 26.

34 Et conſequènter curſus triginta annorum,
cum dicta obſeruantia nihil ſuffragatur ad-
uerſus ea, quæ vt ſupra diſponuntur in
eiſdem ſacris conſtitututionibus apoſtolicis,
Royas deciſ. 132. *num.* 11. *& dicta deciſione*
165. *num.* 15. *parte* 10.

35 Et eſt ratio, quia decretum prædictum,
& Clauſula ſublata annullant actum præter
formam geſtum, *Rot. recent. parte* 8. *deciſ.*
71. *num.* 20. imo claudit os Parti, & li-
gat manus Iudici *Rot. deciſ.* 26. *numer.* 11.
36 *dicta part.* 8. naturaque talis decreti irritan-
tis eſt, vt reddat nullas, & inualidas quaſ-
cunque obſeruantias, & conſuetudines, quæ
fuerunt inductæ ſine expreſſo Superioris con-
ſenſu, *Rot. recent. parte* 9. *tom.* 1. *deciſione*
20. *num.* 23. *& ſeq.*

37 Vndè concludendum eſt, quòd Eccleſiæ,
& Locis pijs pro rebus nullitèr alienatis
competat non ſolum reintegratio, ſed eti-
am interdictum, Vndè vi, *Rot. recent. par.*
11. *deciſ.* 85. *num.* 9. *&* 10.

38 Siquidem copulatiuè non ſeruatis antedi-
ctis requiſitis, alienatio eſt ipſomte nulla,
Rot. dicta parte 11. *deciſ.* 83. *num.* 8. *eadem*
deciſ. 85. *num.* 3. *& Merlin. in toties citatis*
deciſionibus 756. *&* 775.

39 Proceditque etiamſi alienatio emanauerit
fauore alterius Eccleſiæ: quia ſpoliari non
debet vnum Altare, vt aliud veſtiatur, *di-*
cta deciſ. 83. *num.* 9.

40 Et nemo per non vſum, & inobſeruan-
tiam dictarum ſacrarum Conſtitutionum
contrauenire poteſt legi Summi Pontificis Ro-
mani omnium bonorum Eccleſiaſticorum, &
41 Locorum piorum ſupremi Domini habentis
iure Monarchico plenam diſpoſitionem in
vniuerſa Eccleſia, vt doctiſſime *Merlin. in*
præcitata deciſ. 775.

SVMMARIVM.

1 *Detractores ſunt flagitioſi, & maligni.*
2 *Sunt deteriores Raptoribus, infames, & ex-
torres ab Eccleſia.*
3 *Raptores auferunt, detractores corrumpunt.*
4 *Perſuadere peius eſt, quàm facere.*
5 *Detractor homicida eſt, & non habet partem
in Regno Dei.*
6 *Detractionem quàre Deus contra Bonos quan-
doque permittat?*
7 *Detractores ſupplantat Teſtis in Cælo, teſtis
in corde Deus.*
8 *Detractores horreſcunt famam detrahere formi-
dine pænæ, & non virtutis amore.*
9 *Aduerſus confitentem, ſeu pandentem, vel
conficientem libellum famoſum, vel non
corrumpentem capitalis viget pronuntiata
pæna.*
10 *Intelliges de iure ciuili: de iure autem ca-
nonico eſt flagellatio, & iuxta Conſt. Pij.
V. pæna vltimi ſupplicij, & confiſcationis
bonorum.*
11 *Amplia procedere dictam Conſtitutionem eti-
amſi in libello famoſo quis vera ſcripſerit.*
12 *Confeſſio manifeſtatiuà eſt neceſſaria in incurſu
dictæ pæna.*
13 *Libellus famoſus propriè non dicitur circum-
ſcripta publicatione doloſa.*
14 *Pæna ordinaria ceſſat non publicato libello
famoſo, & idem procedit ſi ſpontanea ſit de
libello famoſo.*
15 *A detractione quarè homines cauere debeant.*
16 *Detractores quid ſibi aſcribant.*

An, & quando aduerſus Confitentem, pandentem, & conficientem &c. Libellum famoſum ſit locus, vel non pœnæ ordinariæ? & multa de flagitioſo, & deteſtabili Detractionis vitio.

QVAESTIO XXVIII.

1 ALienam Denigrantes famam cum fine
flagitioſi, & clandeſtinam in corde
malignitatem foueant: iuremeritò huiuſmo-
2 di mordaces Detractores ſacri Canones vo-
lunt Raptoribus eſſe deteriores, nec non
infames, imò ab Eccleſia fieri extorres, *vt*
optime tex. in cauſ. 6. *quæſt.* 1. *capit. Dete-*
riores ſunt, 11. *in ordine*, *vbi gloſ.* ſubdit,
3 quia Raptores auferunt ea, quæ extra nos
ſunt: Detractores verò corrumpunt bonos
mores noſtros, & virtutes, quæ ſunt
intrinſicæ; *eademqua gloſ. in verbo*, *De-*
riores, rationem reddit, quia peius eſt per-
4 ſuadere, quàm facere, & prius *gloſ. in*
eadem 6. *quæſt.* 1. *cap. ſunt plurimi*, 11. *in*
ordine, *verbo*, *verum caſus*, *poſt medium*, *&*
ibidem in cap. ſumma, 16. *in ordine* ad pro-
poſitum concluditur, nempè quòd ſumma
iniquitas eſt fratres detrahere, & accuſare.
5 Vnde ſcriptum eſt (Omnis qui detrahit
Fratri ſuo: Homicida eſt: omnis Homicida
non habet partem in Regno Dei) & faci-
unt etiam ea, quæ dicuntur *in caſu* 5. *quæſt.* 1.
cap. Quidam Maligni, *in ordine* 2. *vbi*, *&*
Barboſ. collect. D. D. pag. mihi 213. *tom* 5.

Digitized by Google

6 Non immeritò igitùr (quanquàm permittat quandoque Deus de Bonis detractionem fieri; vt ſi qua culpa ab ore laudantium in corde naſcitur, ab ore vituperantium ſubſecetur, *vt in dicta 6. quæſt. 1. cap. Oves, in ordine 9. §. Ipſi autem, & in dicto capit. ſunt plurimi.* Et dum Deus nobis teſtis eſt in Cęlo teſtis in
7 corde, dimittendi ſunt ſtulti foris loqui, quòd velint vt latius *in cauſ. 11. quæſt. 3. capit. Inter verba, in ordine 55. cum ſeqq. capp.*) dicam iterum (cum horreſcant proterui ho-
8 mines famæ, & honori detrahere formidine pœnæ, & non virtutis amore) quòd non immeritò Imperator noſter Confitentem,
9 manifeſtantem, & non corripientem libellum famoſum inuentum in publico, vel quocunque loco capitali ſententiæ ſubiugauit quaſi tanquàm delicti authorem: ſicuti capitali pœna plectendum eſſe ſanciuit verum eiuſdem libelli famoſi authorem, niſi ipſe Auctor docuerit vera eſſe quæ dixit, vel paudit, vt expreſſè in *l. Vnica, C. de famoſ. libell.*
10. Et Hadrianus Papa *in 5. quæſt. 1. cap. 1.* ita ſcribit. Qui in alterius famam publicè ſcripturam, aut verba contumelioſa confinxerit, & repertus ſcripta non probauerit, flagelletur, & qui ea prius inuenerit: rumpat, ſi non vult Authoris facti cauſam incurrere.

Quæ omnia diſpoſita tàm de iure ciuili, quàm canonico confirmauit ſolito ſuo integerrimæ Iuſtitiæ vniuerſali paſtorali Zelo, & ampliauit etiam contra ſcribentes literas Monitorum, vulgo appellatas lettere d'auiſo, continentes conuicia, & iniurias &c. ſub eiſdem & alijs grauioribus pœnis tam in ciuili, quàm in canonico Iure diſpoſitis etiam vltimi ſupplicij, & confiſcationis bonorum ſecundum qualitatem facti, & perſonarum arbitrio Pontificis irremiſſibilitèr infligendis *B. Pius Papa V. in conſt. 147. tom. 2. bullar. roman. vbi Cherub. in compend. pag. mihi 77. & ſeq.* cummulat non nulla Bannimenta Vrbis etiam per ſtatum Eccleſiaſticum extenſa, iuxta terminos dictæ Conſtitutionis optimè ratiocinatur *Guazzin. de confiſcat. bonor. in 91. Ampliat. 13. concluſ. pag. mihi 48. vbi num. 2.* ſubdit, vt Con-
11 ſtitutionis prædictæ diſpoſitio procedat, etiamſi quis in libello famoſo vera ſcripſerit, prout eſt videre in dicta Conſtitutione, & aduertit *Conciol. in reſolut. crim. verbo, Libellus famoſus, reſolut. vnica numer. 5.*

Et licèt tam ex diſpoſitione iuris ciuilis, quàm canonici, ac dictę ſacræ conſtitutionis ſit cautum, vt nulli confiteatur inuentum præfatum libellum: nihilominus ad effectum
12 incidentiæ in pœnam requiritur confeſſio manifeſtatiua non vni duntaxàt, ſed pluribus: & quanquam non requiratur, vt tranſeat in opinionem grauium Virorum, eſt tamen neceſſe, quod indè ſequatur diffamatio, & ſic publicatio, vt de veriori *D. D. calculo teſtatur Vermigl. conſ. crim. 186. numer. 9. 10. & 11. et Conciol. ibidem ſupra, num. 16. 17. & 18.* vbi redditur ratio, quòd
13 propriè non dicatur libellus famoſus, ſi ſecuta minimè ſit publicatio, quæ etiam debet eſſe doloſa, *Vermigl. conſ. crim. 172. num. 5. & 8. ibique dictus Conciol. paritèr aſſerit num. 15.* vt ſola pœna extraordinaria
14 intret contra conficientem libellum famoſum, quandò conficiens non publicauerit; vel in loco publico legendum non poſuerit.

Siquidem in hoc caſu vt ſit locus pœnæ ordinariæ, requiritur delicti conſumatio *Vermigl. conſ. crim. 186. num. 19. vbi numer. 20. & ſeq.* firmat, quod ſpontanea confeſſio de libello famoſo diminuit pœnam ordinariam.

15 Aduerſus igitur linguam, & calamum ita pernicioſum corpori, & animæ maneant Homines in exactis excubijs; imò nec Detractoribus aures habeant prurientes, vt docetur in dicta *6. quæſt. 1. cap. ex merito, poſt principium.* Nam tales cuncta, quæ de alijs loquuntur, ſua ſententia iudicabunt, *dicta 6. quæſt. 5. eodem cap. ex merito, 13. in ordine.*

16 Detractoreſque nil aliud faciunt, niſi in puluerem ſufflant, & in oculos ſuos terram excitant, vt vnde plus detractionis perflant, indè magis nihil veritatis videant, *vt in dicta 11. quæſtion. 3. capit. inter in ordine 55.*

SVMMARIVM:

1 *Iudex debet eſſe alienus ab odio et gratia.*
2 *Iudex præſumitur prout de iure iudicaſſe.*
3 *Iudex ſecundum leges, & non propriam voluntatem iudicaſſe præſumitur.*
4 *Sententia, & mandatum præſumitur iuſtum.*
5 *Cauſa quomodo ſint expedienda.*
6 *Iudici in extremis confitenti falſam, vel malam tuliſſe ſententiam non creditur, niſi alia concurrant.*
7 *Arbitri confeſſioni ſuper mala, & falſa pronunciatione an ſit credendum? & quid de Notarij, & quid de Teſtis reſpectiuè conſimili confeſſione? num. 8. & 9.*
10 *Sententia quæ nam ſit promulgata aduerſus dicentes falſum?*

An Iudi-

Digitized by Google

An Iudicis Confeſſio in extremis ſuæ Vitæ emiſſa ſuper ſententia per ipſum prolata præiudicet illi, ad cuius fauorem fuit pronunciata.

QVAESTIO XXIX.

1 IVdicare de Subditis dignè nequeunt, qui in ſubditorum cauſis ſua vel odia, vel gratiam ſequuntur, *iuxta tex. in cauſ. 11. quæſt. 3. cap. iudicare, 61. in ordine, & cap. qui rectè, 65. in ordine.*

2 Iudex igitur nihil arbitrio ſuo facit, & ſemper preſumitur provt de iure iudicaſſe Nam qui iudicat, non voluntati ſuæ ob- 3 temperare debet, ſed tenere, quòd legum eſt: cum in iudicando magis cordi ſit veritatis cuſtodia, quàm obedientia voluntatis, vt optimè *tex. in cauſ. 3. quæſt. 7. capit. iudices 4. in ordine & ibi gloſ. & Canoniſtæ notantes.*

4 Et conſequentèr ex eadem ratione, & conſimili reſolutione Sententiam, & mandatum ſemper præſumendum eſt eſſe iuſtum: quia ſecundun leges cauſæ expediuntur poſt plenam 5 Veritatis inueſtigationem, *tex. in cauſ. 11. quæſt. 3. cap. ſummoperè, 70. in ordine, et cap. graue, 74. cum quatuor cap. ſeqq. et in cauſ. 30. quæſt. 5. cap. iudicantem, 11. in ordine.*

6 Ex his igitur rationibus militantibus pro Iudice, & ab eo geſtis, firmandum eſt, quòd ſi anteaquàm emittat ſpiritum pro ſuę conſcientiæ exoneratione, Iudex, confiteatur falſam, vel malam tuliſſe Sententiam, hæc confeſſio, niſi alia concurrant adminicula, nullum infert præiudicium illi, ad cuius fauorem prius ipſa emanauerit ſententia, *Mancin. tract. de Confeſſ. capit. 8. num. 22. & 23. et* ad corroborationem adaptari etiam poſſunt ea, quæ recenſet *Barboſ. collect. D. D. in ius Pontific. vniuerſ. tom. 3. cap. qualiter, & quandò, 24. num. 11. de accuſat. & inquiſit.*

7 Et ibidem ſupra *Mancin. num.* 29. loquitur etiam de Arbitro, qui aſſerat in mortis articulo ſe pecunia corruptum malè pronun- 8 ciaſſe, *& num.* 25. de Notario, qui fateatur falſum feciſſe inſtrumentum, *& numer. 24. 26. & ſeqq.* de Teſte, qui fateatur ſe 9 corruptum munere, vel precibus falſum tuliſſe teſtimonium: quorum reſpectiuè confeſſio eſt irreleuans, niſi aliunde conſtet de confeſſionis falſitate, & teſtis corruptela, quanquam in tortura talis confeſſio à teſte ratificetur, *Ricc. deciſ. Archiep. Neapul. 40. num. 2. parte 1. & collect. 3579. in princ. parte 8.* & latè ratiocinatur *Guazzin. ad Defenſ. Reor. defenſ. 10. tit. circa Citation. cap. 6. num. 1. & ſeqq. & defenſ. 38. tit. circa articul. cap. 16. num. 1. & ſeqq. & per totum diſcurſum tom. 1. vbi idem Guazzin. in eodem cap. 16. num. 3. & 4.* reſpectu Iudicis ſubdit, niſi ſententia contineat iniuſtitiam; quia tunc ſemper credendum eſt Iudici ſic confitenti; & eomagis credendum eſt in præiudicium tertij, ſi plures Iudices ſententiauerint, & poſtmodùm fateantur vt ſupra. Ex qua ſola confeſſione non ſolùm dicti Iudices, ſed Notarius, & Teſtes damnantur in pœnas relatas à *Guazzin. dicto cap. 6. num. 3 & ſeqq.*

10 Idcò aduerſus ſupradictos omnes clamitat tremenda illa ſententia *Eſa. cap. 5. vt in eadem cauſ. 11. quæſt. 3. cap. Væ, 59. in ordine, ibi — Væ qui dicitis malum bonum, & bonum malum ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras —* & poſtmodum ibidem pariter &c. — *Nobiles eius interierunt fame, & multitudo eius ſiti exaruit: propterea dilatauit Infernus animam ſuam, & aperuit os ſuum abſque vllo termino —.*

SVMMARIVM.

1 *Vlnerati confeſſio etiam iurata quandò, vel nò faciat indicium ad torturam aduerſus vulnerantem?*

2 *An ſaltèm talis confeſſio viam Iudici aperiat ad informationes aſſumendas, aut indicium pro inquiſitione?*

Confeſſio, & aſſertio Vulnerati an contra Vulnerantem faciat indicium ad torturam, vel ad admittendam inquiſitionem.

QVAESTIO XXX.

1 VVlnerati confeſſio, & aſſertio neutrum operatur: ſcilicèt non indicium ad torturam aduerſùs Vulnerantem, etiamſi talis confeſſio, & aſſertio ſit iurata, & Vulneratus ſit bonæ famæ, & conditionis, & alitèr delictum probari nequeat. At huiuſmodi confeſſio, & iurata aſſertio tunc facit indicium ad torturam, quandò cum dicta confeſſione alia, licèt leuia, indicia concurrant, *Mancin. tract. de Iurament. parte 4. effect. 204. num. 6. & 7. & in tract. de Confeſ. tit. de Confeſſ. in vltim.*

volunt. cap. 8. num. 35. & 36. & Cyriac. contr. forenſ. 80. num. 3. & ſeqq. tom. 1. et latè validiſſimis adductis rationibus loquitur *Conciol. allegat. 93. num. 4. et ſeqq. et in reſolut. crimin. Verbo, Aſſertio Vulnerati reſolut. Vni ea per totam.*

Adeò vt neque dictum indicium faciat Vulnerati aſſertio aduerſus Vulnerantem, quamuis proceſſerit in articulo Mortis, ſiue conualuerit, ſiue non, *vt poſt Farinacc. quaſt. 46. num. 23. et ſeqq. et à numer. 26. ad 33. et Vermigl. conſ. crimin. 228. numer. 6.* niſi prædicta concurrant *& Cyriac. vbi ſupra, num. 20. et 21. vbi num. 16. et 17.* reddit rationem opportunam: quia non omnis moriens exiſtimatur, quòd ſit S. Ioannes Baptiſta, & ita etiam *Paul. Rub. de Validit. legal. controuerſ. for. cap. 17. num. 67. et ſeqq.* Et faciunt etiam aliæ fortiſſimæ rationes adductæ à *Conciol. in dicta allegat. 93. eodem. num. 4. et ſeqq.* & lariſſime declarando, & limitando articulum docet idem *Conciol. in præcitata reſol. Vnic. per rotam* vbi etiam addit ſecundum nouam impreſſionem, ad quem te conferre poteris pro vlteriori dilucidatione materiæ.

Bene verum eſt, quòd huiuſmodi Vulnerati aſſertio, & confeſſio in extremis conſtituti diſculpatiua fauore B. & inculpatiua contra N. operatur, vt ipſe B. proceſſatus ex præcedentibus indicijs torqueri non poſſit, ſi plenè de delicto non conſtet aduerſus B. vt poſt *Alex. conſ. 30. num. 13. lib. 7. Menoch. lib. 1. præſumpt. quaſt. 90. num. 2. et ſeqq. firmat Maxim. de Confeſſ. eodem cap. 8. num. 34. et Conciol. allegat. 100. num. 15.*

Nec operatur ad tranſmittendam inquiſitionem; nam quanquam tuciei vias aperiat Vulnerati aſſertio ad informationes aſſumendas: locum tamen ſibi vendicare non poterit ad conſtituendum indicium pro tranſmittenda inquiſitione, ſi nuda talis reperiatur aſſertio, vt de veriori D. D. calculo aſſeuerat *Vermigliol. conſ. crim. præcitato 228. num. 5.* & optimè *Conciol. dicta reſolut. Vnic. num. primo et 2. vbi, et numeris ſeqq.* declaratur, & limitatur noſtra quæſtio; ideò non repetam ea, quæ ſummatim, & luculenter à tanto I. C. ſcripta ſunt digna quidèm omni cultu. Nec Interfecti aſſertio mortem probat, niſi probetur aliter mors illata *l. ſi quis 3. §. ſi quis moriens, vbi gloſ. & Bart. ff. de ſenatum conſ. Syllan.*

SVMMARIVM.

1 *Prodigalitas quæcunque eſt abominabilis?*
2 *Prodigus, & decoctus quid habeant inter ſe?*
3 *Prodigus caret iudicio, & intellectu, & non valet contractus etiam iuratus.*
4 *Iuramentum vt ſuſtineatur, quæ requirat?*
5 *Prodigi, cui bonis interdictum eſt, non valet contractus etiam iuratus.*
6 *Contractus, & quaſi contractus an inter ſe differant.*
7 *Confiteri an ſit quaſi contrahere.*
8 *Prodigus vt legitimè contrahat quas ſolemnitates adhibere debeat.*
9 *Et an præfatæ ſolemnitates ſint adhibendæ in quaſi contractu, ſcilicet in confeſſione?*
10 *Et an ſi tales ſolemnitates requirantur in iudicio ciuili, ſint etiam neceſſariæ in criminali ad legitimè confitendum?*

Prodigi Confeſſio quado, vt afficiat, requirat Solemnitates.

QVAESTIO XXXI.

1 O Quàm deteſtabilis eſt prodigalitas! pu niendа fiue ſit numeraria, ſiue ſumptuaria luxuriæ, vel ambitionis cauſa, vt mirabiliter edocet *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 380. à num. 26. vſque ad 28. tom. 2.*

2 Vnde ſentio, quòd benè dicat *Hect. Capyc. Latr. lib. 2. deciſ. 133. num. 16.* Prodigus, & decoctus multam inter ſe habent affinitatem *& latè videndus Menzent. Carbon. in ſuo Gubern. Pulitic. & Chriſt. lib. 5. cap. 27. & 28.*

3 Hac igitur de cauſa Prodigus dicitur carere intellectu, & iudicio, & Prodigi contractum neque valere etiam iuratum, & conſequenter naturalis quoque obligatio euaneſcit, *Cirocch. diſcept. forenſ. 46. numer. 14. & ſeqq. & diſcept. 47. num. 20.*

4 Et eſt ratio, quia iuſiurandum hos habet comites, veritatem ſcilicet, iudicium; atque iuſtitiam: iſta enim ſi deficiunt, nequaquàm erit iuramentum, ſed periurium, *vt optimè tex. in can. Animaduertendum eſt 22. quaſt. 2. et in cap. Et ſi Chriſtus 26. de iur. iuran.*

5 Et hoc procedit in Prodigo, cui bonis vti interdictum eſt, *ad tex. in l. Is cui bonis, 6. et ibi gloſ. et D. D. ſcribentes, ff. de verbor. obligat. et Cirocch. dicta diſcept. 47. num. 20.*

6 Et ſicuti talis Prodigus ex ſupradictis nequit contrahere, ſic nec quaſi contrahere, eo quia confiteri eſt quaſi contractus, *vt*
7 *dixi lib. 1. quaſt. 1. numer. 9. et lib. 2. quaſt. 13. num. 10. & quaſt. 14. num. 8.*

8 Conſequenter quemadmodum ſine Curatoris authoritate Prodigus contrahere nequit, qui cum eodem Curatore iuret *Simoncell. de Decret. lib. 3. tit. 8. num. 161. pag. mihi 145. in prima col.* vbi in fine ſubdit,

ſubdit, ſi interuenerit etiam Iudicis decretum: ſic, prædictis requiſitis non concur-
9 rentibus ſolemnitèr, nec admittenda erit confeſſio in ciuilibus, iuxta ea, quę diſcutit *Mancin. de confeſſ. cap. 7. a num. 57. vſque ad finem*: ſecus eſt in criminalibus, *vt Mancin. ibidem &c. ſed vide infra in hoc libr. quæſt. 13. num. 85.*

SVMMARIVM.

1 *Abſens non indicetur.*

2 *Limita ſi abſenti fuerint aſſignati termini per citationem, ſabricatoque proceſſu ſuper delictis fuerit ad Domum tranſmiſſa inquiſitio.*

3 *Abſens ſi intra terminos aſſignatos non accedat, habetur pro confeſſo, et condemnatur vti Reus pœna.*

4 *Amplia, vt habeatur etiam pro confeſſo, et conuicto.*

5 *Contumax, non conſtito de corpore delicti, etiam vrgentibus concurrentibus indicijs pœna ordinaria non punitur.*

6 *Contumax quando etiam ſimili pœna non condemnetur.*

7 *Pœna non eſt maior delicto.*

8 *Contumax non punitur plus, quàm ſi veniſſet.*

9 *Contumacis innocentiam qui poſſint allegare etiam Reo abſente.*

10 *Pro contumace abſente quilibet de Populo poteſt comparere ad allegandum ea, quæ ſunt iuris, & non facti; & num. 12.*

11 *Contumax condemnatus infra quod tempus audiatur, & an intra Carceres, vel extra?*

Abſens quando efficiatur Reus contumax, & pro confeſſo, & conuicto condemnari poſſit, & in quam pœnam.

QVAESTIO XXXII.

1 ABſens Nemo indicetur: quia, & Diuinæ, & Humanæ hoc prohibent leges, vt optimè diſponitur *in cauſ. 3. quæſt. 9. cap. Abſente aduerſario. 11. in ordine*, & litteralitèr ibidem, *cap. Abſens verò 31. in ordine.*

2 Attamèn aduerſus abſentem criminoſum aſſignatis, & ſeruatis præſcriptis citatorijs terminis iuxta *tex. in l. 1. & 2. l. ea, quæ 7. l. tres denunciationes, 9. C. quomod. & quando Iud. ſentent. profer. deb. &c. auth. vt omnes obed. Iudic. prouinc. in crimin. & per m. cauſ. &c. collat. 5.* compilatoque prius proceſſu ſuper criminibus, & ex eodem proceſſu indicijs reſultantibus pro criminibus, & ſic formata inquiſitione, eaque tranſmiſſa ad Domum ſolitæ habitationis eiuſdem criminoſi abſentis, pròvt de conſuetudine &c. *& optimè docet Ricc. parte. prima decis. Cur. Archiep. Neap. decis. 202. per totum, & ſignanter num. 3. & 4.* ac ſeruatis his, quæ ſunt ſeruanda *iuxta infraſcriptas Conſt. Pij IV. & Pij V.* & in terminus præ-
3 fixis ſi abſens non accedat, imò ſi adeſſe neglexerit, habebitur pro confeſſo de crimine, & tanquam talis per ſententiam definitiuam damnandus eſt, *tex. expreſſus in dicto Auth. Vt omnes obed. Iudic. &c. & cubitalibus literis eſt tex. in dicta cauſ. 3. quęſt. 9. cap. Decernimus, 10. & in dicto, cap. Abſens verò, 5. niſi fuerit*, vbi ſubdit, quòd pro præſenti abſentem contumacia haberi facit, *et in cauſ. 24. quæſt. 3. cap. de illicita 6. et ibi latè gloſ.* Et in ſtatu eccleſiaſtico viget etiam Conſtitutio Aegidiana inter Conſtitutiones Marchiæ *lib. 4. cap. 10. rubric. de modo, et effectu Citationis, et banni*; quæ
4 declarat Contumacem pro confeſſo, ac etiam conuicto, confirmata à *Paulo III. vt in bullar. Roman. tom. 1. inter conſtitutiones eiuſdem Pontificis conſtit. XVII. et de conſuetudine totius Italiæ teſtatur Clar. in prax. crimin. lib. 5. §. fin. quæſt. 44. Capyc. Latr. lib. 2. decis. 161. num. 14. Intrigl. decis. Sicil. 40. num. 89. lib. 1. Alex. ſperell. decis. for. eccleſ. parte 2. decis. 137. num. 22. et ſeqq. vbi ſubdit num. 22. 23. et ſeqq.* quod licèt inſurgant cum dicta contumacia vrgen-
5 tia admodum indicia non conſtito de corpore delicti, mitior pœna citra mortem Iudicis arbitrio, imponenda eſt: de quo
6 delicti corpore dum conſtàt, at alia non concurrant indicia, ex ſola confeſſione non poterit ad mortem condemnari, *vt dictus Capyc. Latr. ibidem ſupra, numero 14.* Pœna namque non debet eſſe maior de-
7 licto, nec contumax punitur in plus, quàm
8 ſi Reus veniſſet *Vermiglol. conſ. crim. 68. num. 1. et ſeqq. et conſ. 118. num. 2.* Cum ſimplex ficta confeſſio ex contumacia per ſtatutum, vel conſtitutionem reſultans delictum vere non probet; & eſt ratio, quia ſic potius ob contumaciam, quàm ob delictum dicitur abſens condemnatus *Rot. recet. parte 5. tom. 1. decis. 394. num. 19. et 20. et parte 12. decis. 271. num. 7.* Conſequenter ex prędictis rationibus, & authoritatibus euaneſcit contraria opinio *Paul. de Caſtr. vol. 2. parte 3. conſ. 3.*

Cæterum

Cæterùm ſi concurrant ea, quæ diximus ſuprà hic *à num. 4. vſque ad 6.* (quanquàm confeſſio ex contumacia non faciat veram delicti probationem, at vehementem, præſumptionem & hæc præſumptio non ſufficiat: nec probet in Tertij præiudicium *Merlin. de legitima lib. 3. tit. 1. quæſt. 35. n. 1. & ſeqq.* Attamèn è dicto *Merlin. ibidem, n. 7. vſque ad* 10. habetur, quòd dùm Filius eſt abſens, & contumax, & Pater citatus fuit in proceſſu contumacialiter fabricato aduerſus Filium) intrat contra Patrem ſtatutum pro ſolutione legitimæ tangentis condemnato Filio in bonis paternis: ſignanter ſi Statutum diſponeret Patrem teneri quacumque ſecuta condemnatione: & hoc indubitanter dicit *Merlin. ibidem ſupra num.* 10. locum habere in terris Eccleſiæ ob ſacras Apoſtolices Conſtitutiones.

9 Et quanquàm vbi in rei viritate de innocentia Contumacis conſtaret, quilibet de Populo poſſet comparere ad docendum de inniocentia, nempè Pater in cauſa Filij, Dominus in cauſa ſerui, Ciuitas in cauſa Ciuis, Abbas in cauſa Monaci, Vxor pro Marito, Epiſcopus pro Clerico, & Princeps pro ſubdito *Mancin. de confeſſ. cap. 3. art. 5. num. 35.*

10 Attamèn hoc verum credimus, quòd indifferenter quilibet de Populo pro contumace audiatur extraiudicialiter allegans ea, quæ non ſunt facti, ſed iuris, vtputà ſi proponat nullitatem, vel ineptitudinem inquiſitionis, aut dicat ſuper exceſſiuitate pœnæ; vt de veriori ſententia *Vermigliol. dicto conſ. 68. num. et 3. ſeqq. conſ. 108. num. 1. & dicto conſ. 118. num. 1.*

11 Et hoc fiat intra tempus contumaci præſcriptum *à Pio IV. conſtit. 52. §. 9. pag. mihi 52. in 2. col. & à Pio V. conſtit. 9. §. 4. tom. 2. bullar.*

12 Nam ea, quæ ſunt facti in iudicio proponi non poſſunt, niſi ab ipſomet condemnato in contumacia, qui prius ſe in carceribus conſtituat ad ſua faciendas defenſiones, *vt latè in dicta conſt. Pij IV. in ordine 52. §. 4. & Pij V. conſt. 40. & ibi Cherub. in Schol.*

SVMMARIVM.

1 *Tranſactio finem litibus imponit; & rei iudicatæ aſſimilatur.*

2 *Ad tranſactionis ſubſtantiam quot requirantur*

3 *Lis, aut litis timor vnum ex ſubſtantialibus requiſitum pro tranſactione ſuſtinenda an probetur ex partis tranſigentis confeſſione, & aſſertione tantum.*

4 *Tranſactio irritatur ex falſa, erronea, et immaginaria cauſa.*

5 *Tranſactio facta vigore vltimæ voluntatis ad inducendam ſcientiam requirit ipſius vltimæ voluntatis inſtrumentum exhibitum.*

6 *Tranſactio, et renunciatio ad incogitata, et non expreſſa minimè extenditur.*

7 *Amplia, etiamſi Clauſulæ ſint generales, et ampliſſimæ, et num. 16.*

8 *Limita, ſi habita ſit relatio ad teſtamentum, ſeu aliam vltimam voluntatem, vel ſit cum iuramento renunciatum omni legum auxilio.*

9 *Scientia iuris ex quibus arguatur pro tranſactione, et quando dicatur ſcientia ſufficiens et de ea ſatis conſtare.*

10 *Diſpoſitioni l. de his, ff. de tranſact. quando, et quomodo ſatisfactum eſſe dicatur, et ſupra num. 8. et 9.*

11 *Diſpoſitio dicta l. locum ſibi non vendicat in contractu inter viuos, niſi dolus eliciatur.*

12 *Amplia, ſi tranſactio eſt firmata iuramento.*

13 *Tranſactio iurata quando tanquàm tranſactio non valet, ſuſtinetur in vim pacti.*

14 *Limita, ſi concurrat dolus, et læſio, tunc tranſactio reſoluitur.*

15 *Dolus, et læſio quales eſſe debent ad annullandam tranſactionem iuratam?*

16 *Tranſactio inita verbis adeò generalibus, et prægnantibus an ſit comprehenſiua omnium iurium, et actionum.*

17 *Tranſactio dictis verbis concepta an valeat in vim pacti, et liberationis.*

18 *Tranſactio ad dirimendas lites eſt fauorabilis, nec Principis reſcripto, nec indebiti exceptione reuocatur.*

Tranſactio an ſubſiſtat ex mera Confeſſione Partis in ipſa tranſactione emiſſa ſuper lite, & litis timore.

QVAESTIO XXXIII.

1 AD ſubſtantiam tranſactionis, quæ finem litibus imponit, & æquiparatur rei iudicatæ, requiritur, quòd lis aut illius probabilis timor etiam ſuper re dubia, & incerta ſubſit, quanquàm lis adhuc in iudicio deducta non eſſet: imò etiam modica occaſio dubitandi ſat eſt, cum mutua tamen intèr ipſos tranſigentes compenſatione, aliquo hinc inde dato, vel remiſſo, licèt prætentiones non ſint iuridicæ, *Thomat. tom. 2. deciſ. Macb. 297. numer. 1. & ſeqq. Rot. recent. parte 6. deciſ. 271. num. 21. deciſ. 281. num. 6. parte 7. deciſ. 278. numer. 2. & 3. & latiſſime parte 11. deciſ.*

248. à

Digitized by Google

248. *à num. 1. vſque ad 7. et in Bononien.*
de Toſtinis coram Eminentiſſimo Cerro Luna
31. Maij 1649. §. Vlterius, erga finem.
3 Quæ lis, aut litis timor ad ipſam tran-
ſactionem validandam ſolummodo non pro-
batur ex Partis confeſſione in ipſo tranſa-
ctionis inſtrumento emiſſa, ſed aliundè ab
allegante tranſactionem venit ipſa lis, ſeu
litis timor, nempè veritas narratorum in
tranſactione iuſtificanda, *Mancin. de confeſſ.*
cap. 1. num. 34. Rot. recent. parte 4. tom.
2. deciſ. 28. num. 13. et 14. et parte 10.
deciſ. 24. num. 30 et parte 11. deciſ. 379. n. 6.
4 Nam ex falſa, ſeu immaginaria, erronea,
aut non iuſtificata cauſa ſtatim euaneſcit
tranſactio, *Rot. dicta parte 6. deciſ. 242. nu-*
mer. 1. et 2. et deciſ. 271. num. 21. et ſeq.
et recent. parte 10. deciſ. 312. num. 4. et
parte 11. deciſ. 72. num. 3.
5 Et licèt, ſi verſemur in tranſactione fa-
cta vigore Teſtamenti pro indiuidua verita-
tis ſcientia exhibendam etiam ſit ipſum
teſtamentum, vt inconcuſſa remaneat tran-
ſactio, *ad tex. expreſſ. in l. de his, 6.*
& ibi gloſ. ff. de tranſact. & Rot. dicta
parte 7. deciſ. 278. num. 2. & 3. cum ad
incogitata, & non expreſſa non extenda-
6 tur tranſactio, *dicta l. de his, & ibi gloſ.*
Rot. recent. parte 8. deciſ. 157. numer. 20.
& parte 9. tom. 1. deciſ. 166. num. 1. &
ſeqq. & eadem parte 9. tom. 2. deciſ. 362.
num. 2. & ſeqq. & parte 11. deciſ. 10. nu-
7 *mer. 10. & Royas deciſ. 66. num. 12.* eti-
amſi adſint Clauſulæ generales, & ampliſ-
ſimæ, cum reſtringantur ad ſpecificata
dicta deciſ. 157. num. 17. cum ſeqq. Royas
dicta deciſ. 66. num. 13. & ſeq.
8 Attamèn ſi in tranſactionis Inſtrumento
habita ſit relatio ad diſpoſitionem teſtamen-
tariam, & cum iuramento ſit renunciatum
omni legum auxilio diſpoſitioni eiuſdem *l.*
de his, ſatisfactum eſſe cenſetur, ac ſci-
entia iuris renunciati arguitur, quæ ſatis eſt,
9 vt ſaltem intellectualitèr, & per oculos
mentis innoteſcat, *Rot. eadem parte 10. de-*
ciſ. 123. num. 10. et parte 11. deciſ. 219. num.
26. & 27.
10 Pari quoque ratione huiuſmodi legis diſ-
poſitioni ſatiſfactum eſſe dicitur, dum con-
ſtat de enixa, & deliberata voluntate tran-
ſigentis, vel renunciantis: cum in hoc ca-
ſu diſpoſitio eiuſdem legis ſubſtantialitèr ad-
impleta cenſeatur, *vt Rot. eadem parte 10.*
deciſ. 161. num. 7.
11 Cæterum, præfatę *l. de his*, conſtitutio
locum ſibi non vendicat in contractu inter
viuos, niſi reſultet dolus occultantis &c.:
at ſolùm in vltimis voluntatibus. vt benè
diſtinguit *tex. in l. ſub prætextu 19. C. de*
tranſact. & declarando notat gloſ. in fine di-
ctæ l. de his.
12 Præſertim quandò tranſactio eſt firmata
iuramento, quia tunc adimitur tranſigenti
facultas probandi contrarium, *dicta deciſ.*
123. num. 9. Imò quando iurata eſt tran-
13 ſactio, ſi tanquàm tranſactio non valet, ex
iuramento ſuſtinetur in vim pacti, *Mancin.*
de Iurament. parte 4. effect. 17. per totum,
Sed ex iurata litis confeſſione valere tran-
ſactionem dixit *Rot. recent. parte 14. deciſ.*
523. num. 1. vbi num. 2. ſubdit, quòd
mentio confeſſæ litis verificari poſſit etiam
in extraiudiciali vexatione.
14 Niſi concurrat dolus verus, certus, &
non præſumptus, ſeu non interueniat enor-
miſſima læſio, ſcilicèt talis, vt contine-
15 at magnum exceſſum vltrà dimidiam par-
tem, habita etiam ratione omnium expen-
ſarum, ac dubij futuræ litis euentus: quia
tunc his concurrentibus, reſcinditur *vt egre-*
giè Rot. coram Eminentiſſimo Cerro in Peru-
ſina Fideicommiſſi de Rodulphis, veneris 14.
Iunij 1652. §. Ex præmiſſis itaque &c.: &
in neutro caſu iuramentum operatur, *vt in*
dicta Peruſina Fideicommiſſi, & coram recol.
mem. Cardinali Corrado dicta parte 10. deciſ.
192. num. 21. & 22.
16 Quibus circumſcriptis, dolo ſcilicèt, &
læſione, vt ſupra diximus, tranſactio ini-
ta verbis adeo generalibus, & prægnanti-
bus eſt comprehenſiua non tantum expreſ-
ſorum, verùm etiam omnium aliorum iu-
rium, & actionum, & valebit in vim tran-
ſactionis quoad ſpecificata, & narrata tan-
tùm: quo verò ad omnia alia valebit in
17 vim pacti, liberationis, & conuentionis,
niſi contrarium ſit actum, *Alex. conſ. 11.*
num. 7. & ſeqq. volum. 2. Honded. conſ. 49.
per totum, & præſertim à num. 34. vſque
ad 36. Rot. recent. parte 9. tom. 1. deciſ.
154. num. 16. & videri etiam poſſunt ea,
quæ ampliatiuè cumulat *Card. Mantic. de*
tacit. & ambig. conuen. lib. 26. tit. 6. num.
16. 17. & ſeqq. pluribus Add. ad Gregor. XV.
deciſ. 158. num. 6. & ſeqq. & dicta parte
9. tom. 2. deciſ. 357. & Rot. poſt Salgad. in
Labyrint. Credit. concurrent. deciſ. 25. num.
11. & ſeqq.
18 Ità vt tranſactio inita ad dirimendas li-
tes ſit adeò fauorabilis, vt reuocari neque-
at etiam per reſcriptum Principis; quia
vigente tranſactione, verſamur in cauſa, &
lite finita *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 721.*
num. 35. & 36. tom. 4. & Thomat. dicta
deciſ. 297. num. 4. et 11. vbi num. 17. ſub-
dit, etiamſi aliquid indebiti datum eſſet.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio criminis emiſſa in ſcriptura quos operetur effectus aduerſus confitentem.*
2 *Inſtrumentum Pacis an, et quando prob et vel nė*

vel ne delictum, aut ſaltem det indicium ad torturam.

Inſtrumentum Pacis, in quo fit Confeſſio etiam tranſigendo, an probet delictum, & offenſionem ſecutam, vel ſaltem det indicium ad torturam.

QVAESTIO XXXIV.

1 AVthorizabimus, Deo dante, *infra lib. 3. quaſtion.* 18. quòd criminis Confeſſio in ſcriptura emiſſa ſit tanquàm extraudicialis confeſſio, & inſufficiens ad condemnandum: ſi autem ſit veriſimilis, contra Confitentem indicium facit ad torturam: concurrentibus autem cum dicta confeſſione adminiculis, & præſumptionibus condemnari valet confeſſus in pœnam extraordinariam pecuniariam.

2 Cæterùm *Mancin. de Confeſſ. cap.* 2. *art.* 2. *num.* 37. tenet, quòd ſi Pax in inſtrumento fiat gratis, & liberè, & in caſu de iure tranſigibili, tunc delictum non probet, nec faciat indicium: at ſi fiat aliquo dato, vel recepto, indicium faciat ad torturam, & cum huiuſmodi diſtinctionis fœdere concordat *Anton. Conciol. in ſuis reſolut. criminal. in verbo, Pax reſolut.* 17. *num. primo* 3. *&, num.* 11. *et per totam, vt optimè* antiquis, & modernis iam congeſtis D. D. eruditiſſimè, vt de more, declarando, ampliando, & limitando hanc noſtram quæſtionem luculentèr tractat, & ad huiuſmodi Doctorem multùm obſequendum pro totali ſui ingenij capacitate, ne ex alterius optimè digeſtis ſententijs ſententias hìc ſingillatìm coagulemus, Lectorem remittimus.

SVMMARIVM.

1 *Reintegratio ad poſſeſſionem quando retardari non poſſit illi, qui paſſus eſt immiſſionem in indicio ſaluiani ſub prætextu ſatiſfactionis ex fructibus perceptis.*

2 *Prætenſa ſatiſfactio àn probari poſſit ex confeſſione Intentantis dictam reintegrationem.*

3 *Manutentio danda eſt, donec ſatiſfactio probetur.*

Intentans iudicium Spolij, recuperationis, ſeu reintegrationis &c. aduerſus immiſſum in poſſeſſionem iudicio Saluiani, àn reintegrari valeat ad poſſeſſionem bonorum ex ſua dumtaxat nuda iurata aſſertione, & confeſſione ſuper allegata ſactiſfactione ex fructibus perceptis.

QVAESTIO XXXV.

1 NOn eſt dubium, quòd Immiſſus vigore Saluiani interdicti, poſtquàm eſt ſatiſfactus per fructuum perceptionem, ſeu ſolutionem, nequit retardare reintegrationem ad poſſeſſionem illi, contra quem obtinuit immiſſionem, ſub retentionis prætextu ob cauſam alterius ſui crediti, quod non eſt liquidum; & eſt ratio, quia ſoluto, ac ſatiſfacto debito liquido, iura pignoris omnino tolluntur, *Scapuc. de Saluian. interdict. lib.* 3. *quæſt* 12. *num.* 1. *& ſeqq. & ibi D. D. in addictione congeſti, & Rot. poſt Pacific. de Saluian. ſecundum nouam impreſſionem deciſ.* 101. *num.* 13.

2 Cæterum huiuſmodi ſatiſfactio non probatur nuda etiam iurata confeſſione illius, qui intentat ſpolium, recuperationem, ſeu reintegrationem ſub prætextu extinctionis crediti ex fructibus vſque tunc perceptis, ſed aliunde ab Agente tali actione aſſerta ſolutio, & ſatiſfactio probanda eſt: & donec
3 de tali ſatiſfactione vt ſupra probanda non conſtet concludenter, Poſſeſſori danda eſt manutentio *Add. ad præfatum Scapuccin. in præcitata quæſt* 12. *erga medium, Ludouic. Poſt. reſolut. ciuil.* 5. *num.* 10. *Thomat. deciſ. March.* 53. *ferè per totam tom.* 1. *& Rot. coram R. P. D. Pirouano in Romana Dotis* 4. *Iunij* 1635. *§. Nam certum eſt, et §. Conſtare igitur, verſ. Nam et ſi nuda.*

SVMMARIVM.

1 *Retractum intentans pecuniam confeſſatam, et ſolutam præſtare tenetur.*

2 *Contrarium, quo ad confeſſatam pecuniam, procedit ex coniecturis, quæ recenſentur.*

3 *Retractus non datur, ſi totum non præſtatur.*

4 *Integrum*

4 *Integrum debet eſſe precium in retractu.*
5 *In retractu debent a retrahere volenti ſeruari omnes conditiones, nec eſt damnum inferendum.*
6 *In retractu non poteſt haberi fides de precio.*
7 *Retractus an detur in venditione curſus aquarum Fluminis, vel Maris?*

Intentans Retractum an Emptori teneatur etiam ſoluere precium confeſſatum à Venditore, an ſolummodò precium realiter numeratum.

QVAESTIO XXXVI.

1 IS, qui aduerſus Emptorem à re vendita retractum de iure communi, aut municipali, quomodolibet ſibi competentem in iudicio intentat, pecuniam realiter numeratam, & confeſſatam præſtare tenetur; nam Conſanguineus, ſiue alius prætendens vt ſupra retractum aduerſari non poteſt Venditoris confeſſioni de recepto, niſi ex qualita-
2 te Perſonarum, ac rerum, & ex quantitate precij, aut alijs coniecturis ſit veriſimilis ſuſpicio fraudis, vt optimè poſt diſcuſſam hinc inde quæſtionem firmat *Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. gloſ. 18. à nu. 73. vſque ad 98. et Mar. Mant. Bonauit. tract. Ier. Protomyx. ſiue Congr. pag. mihi 156.*
3 Et eſt ratio, quia retractui locus non eſt, quando retrahere volens non vult, aut non poteſt præſtare illud, quod præſtat is, à quo vult retrahere, *Rot. recent. part. 4. tom. 1. deciſ. 322. num. 12. et parte 5. tom. 1. deciſ. 73 num. 1. et Rub. part. 8. ad deciſ. 131. num. 159.* Cum in retractu reſtitui de-
4 beat totum, & integrum erogatum precium: *Cenc. de Cenſ. quæſt. 66. num. 17. et Card. Celſ. deciſ. 163. num. 1.*
5 Imò retrahere voles ſubiire tenetur eaſdem conditiones, quibus fuit contractus cum alio celebratus, itaut nec venditor, nec emptor vllum ſentiat damnum, *Rot. poſt. Cenc. de Cenſ. deciſ. 159. num. 2.*
6 Nec poteſt habere fidem de precio, ſed integraliter ſoluere tenetur, *Marc. Anton. Sabell. var. reſolut. cap. 68. num. 27.* Cæterum an detur Conſanguineis ius retractus
7 in venditione Aquæ, ſeu Aquarum curſus fluminis, vel maris penes *Cutell. de Donation. diſcurſ. 1. ſpecial. 22. num. 7. verſic. His ſic, et num. 8. ſeqq. tom. 2.*

SVMMARIVM.

1 *Fides, et promiſſio ſeruanda eſt.*
2 *Fidei implementum eſt de iure naturali, et diuino.*
3 *Confeſſio ſub fide, et aſſertione alterius irritatur non verificata fide, et aſſertione.*
4 *Deceptus non conſentit, et pro non volente habetur.*
5 *Doloſa perſuaſio plus eſt, quàm violenta coactio.*
6 *Simplices Homines ſuaſionibus circumueniuntur, et repetunt tanquam errantes.*
7 *Error excludit conſenſum.*

An liget Confitentem confeſſio, ſi emiſſa ſit ſub fide alterius.

QVAESTIO XXXVII.

1 SEmper, & in quolibet actu, vel negocio fides, & promiſſio ſeruanda eſt, cum illius implementum à Iure Naturali,
2 & Diuino deſcendat, & graue ſit fidem fallere, *l. 1. in princ. l. ineligentium. 7. §. Prætor ait ff. de pact. l. 1. in princ. ff. de conſtit. pecun. l. 1. ff. de dol. mal.*
3 Vnde ſi quis fateatur aliquid ſub fide Aduerſarii aſſerentis ita ſe habere, ſi aſſertio non ſit vera, confeſſio non præiudicat, *Mancin. de confeſſ. cap. 1. num. 70.* Et eſt
4 ratio, quia deceptus perſuaſionibus, vel dolo alterius pro non volente habetur, & dicitur non conſentire: nam doloſa perſu-
5 aſio plus eſt, quam violenta coactio, *Alex. Sperell. parte 2. deciſ. forenſ. Eccleſ. 105 num. 39. 40. et 45. vbi numer. 45. et ſeq.*
6 Subdit, quòd ſimplices Homines ſuaſionibus circumuenti repetunt tanquam errantes, quicquid dederunt &c.: etenim conſenſui
7 nil magis contrarium eſt, quàm error, & latè diſputabimus infra *lib. 3. quæſt. 20.*

SVMMARIVM.

1 *Abſolutionem petens fatetur ſe eſſe excommunicatum.*
2 *Abſolutionem petens vt ſupra non fatetur ſe excommunicatum.*
3 *Vtraque opinio declaratur, et vſque ad num. 6.*
7 *Compoſitio cum fiſco an arguat confeſſionem delicti commiſſi.*
8 *Bannitus ſupplicans Principi pro remiſſione non fatetur.*

Digitized by Google

Petens abſolutionem ab Excommunicatione an fateatur ſe eſſe excommunicatum

QVAESTIO XXXVIII.

1 ABſolutionem petens probat ſe eſſe excommunicatum, dicit *Barboſ. collect. D. D. in Ius Pontific. vniuerſ. cap. Venerabilem* 34. *num.* 25. *de elect. & elect. poteſt. tom.* 1. *& idem Barboſ. in cap. Exhibita* 22. *num.* 5. *de homicid. volunt. vel caſual. tom.* 3. recenſet, quòd petens abſolutionem ab
2 excommunicatione non fateatur ſe excommunicatum eſſe.

3 Has duas eiuſdem Doctoris opiniones, quæ videntur inter ſe contrariæ, cenſeo declarando ſaluari: primamque opinionem crederem poſſe intelligi, vel quandò petens dictam abſolutionem eſt vltrò confeſſus, ſiue accuſatus, atque conuictus, *iuxta clarum tex. in cauſ.* 2. *q.* 1. *cap. Multi corriguntur.* 18. *in ordine, vbi gloſ. & Canoniſtæ notantes.*

4 Vel dum pro contumacia, & inobedientia fuit declaratus excommunicatus, *Alex. Sperell. parte* 2. *deciſ. for. Eccleſ.* 127. *numero* 35.

5 Vel dum in precibus tale narratur factum, ex quò verè excommunicatio elicitur, *Ricc. collect.* 2980. *verſ. Declara tamen parte* 7. *& collect.* 3760. *verſ. limita primò, & verſ. ſeq.* vel quando abſolutio ſæpiùs petita fuiſſet *parte* 8.

6 Eiuſdem verò *Barboſ.* ſecundam opinionem teneo procedere, quando ſimpliciter petitur abſolutio: & in hoc caſu ad cautelam dicitur petita excommunicationis abſolutio, & petens ad cautelam non fatetur ſe excommunicatum, *Ricc. in præcitatis collect. in princip. Mancin. de Confeſs. cap.* 3. *art.* 2. *n.* 7. *& Greg. XV. deciſ.* 331. *num.* 1. *& ſeqq. & ibi in Annot. num.* 18. *& Bich. deciſ.* 195. *num.* 18. *tom.* 1.

Quanquàm ex huiuſmodi petita abſolutione ad cautelam denegari non poſſit, quin aduerſus petentem quædam excommunicationis præſumptio oriatur, *Ricc. dicta collect.* 3760. *verſ. limita tertio, parte* 8.

At quando dicatur abſolutio petita ad cautelam, docet *optimè Ricc. deciſ. Archiepiſc. Neapol. parte* 4. *deciſ.* 2.

7 Sicuti quoque idem dicendum eſt de eo, qui ſe cum Fiſco componit; nam ex compoſitione non cenſetur fateri delictum: ſed potiùs factam eſſe compoſitionem ad ſe redimendum à vexatione; & de Bannito Principi ſup-
8 plicanti pro remiſſione, qui minimè delictum fateatur, habes penès *Ricc. dicta collect.* 2980. *verſ. Nec non, cum verſ. ſeq. & eadem collect.* 3760. *verſ. primò idem cum verſ. ſeq.*

SVMMARIVM.

1 *Ad Filium exhæredandum quot ſint cauſæ?*
2 *Exhæredari an poſſit filius ex aſſertione, & confeſſione facta a Patre in Teſtamento ſuper vna, ſeu pluribus cauſis exhæredem Filium facientibus, niſi probetur cauſa, ſeu aſſertæ probentur cauſæ?*
3 *Exhæredationis cauſa, ſeu cauſæ à quo ſint probanda.*
4 *Exhæredatio ſemper malo animo facta præſumitur.*
5 *Cauſa expreſſa pro exhæredatione ſemper falſa præſumitur, niſi vera probetur.*
6 *Exhæredatio non eſt facienda iracundiæ calore.*
7 *Iracundiæ calore omnes actus humani annullantur.*
8 *Exhæredationis cauſa probata Filius redditur criminoſus in Patrem.*
9 *Amplia, quòd non eſt amplius Filius, ſed Soboles Diaboli.*
10 *Exhæredationis cauſa probata arcet Filium ab omnibus paternis ſubſtantijs.*
11 *Filij debent eſſe Parentibus obſequentes, ne vltra pœnam exhæredationis incurrant aliam pœnam in canone comminatam.*

An Filius dicatur exhæredatus ex mera Patris aſſertione, & confeſſione emiſſa in Teſtamento ſuper vna, vel pluribus Cauſis in Iure præſcriptis pro exhæredando Filio.

QVAESTIO XXXIX.

1 VIgent pro exhæredando Filio cauſæ ſigillatim expreſſæ ab Imperatore noſtro *in Auth. Vt cum de Appellat. cognoſc. §. Aliud quoque capitulum, vbi D. D. latè ſcripſerunt, et nouell. lib.* 2. *tit.* 66.

2 At ſi Pater ad Filium in Teſtamento exhæredem faciendum dicat, aſſerat, & confiteatur nominatìm, & ſpecificè vnam, vel plurès ex cauſis exhæredem filium reddentibus, aſſertioni tamē, & Paternę confeſſioni credendum non erit, vt Filius ſit, ac dici poſſit
3 exhæres Patris: niſi vel ipſe Pater dum viuebat, vel Hæres ab eodem Patre inſtitutus in teſtamento vnam, vel plures ex dictis cauſis concludentèr probauerit, *vt clarè tex. in eodem §. Aliud quoque capitulum,*

et ibi

& ibi D. D. & dicta Nouell. Dilect. de
Art. teſtan. tit. 3. de liber. inſtit. vel exhæ-
rendan. caut. 11. num. 2. 3. & 4. pag. mihi
64. Ricc. collect. 1221. verſ. Item facta, par-
te 4. & latiſſimè docet Merlin. de legitim. lib.
4. tit. 1. quæſt. 20. num. 5. 8. 13. 27. &
ſeq. ac num. 34. cum ſeq. & optimè aduerten-
dus num. 37. cum ſeq. Et eſt ratio ex eodem
4 *Merlin. ibidem ſupra, num. 5.* quia exhe-
redatio ſemper malo animo facta præſumi-
5 tur, & cauſa expreſſa ſemper falſa, niſi
vt ſupra vera probetur.

Vnde idem *Merlin. in locis præcitatis num.*
15. cum ſeqq. inter alia exhæredationis re-
6 quiſita ponit, ne fiat à Patre iracundiæ
calore; quia omnes actus humani tam in
7 vltima voluntate, quàm inter viuos geſti
calore iracundiæ, quanquàm dicta cauſa pro-
betur, ſunt nulli, & inualidi: prædicta-
que declarat *num. 16. & 17.*

8 Qua ſecuta probatione, declaratus rema-
net Filius criminoſus in Patrem, ſicque per
criminis ſucceſſionem, licèt non per carnis
9 propagationem Filius reſultat Diaboli ſo-
boles, *vt in cauſ. 1. quæſt. 1. cap. citò tur-*
pem 15. in ordine: & iuremeritò amittit om-
10 nes Patris ſecundum carnem ſubſtantias,
& ſibi locum amplius non vendicat fauore
Filij *tex. in 30. diſtinct. cap. ſi quis dereli-*
querit 14. in ordine, & tex. in 47. diſtinct.
cap. ſicut 11. in ordine 8. §. Neceſſe eſt per
totum diſcurſum.

11 Sint igitur Filij obſequentes Parentibus
iuxta venerabilem *tex. in dicta 30. diſtinct.*
cap. ſi qui Filij Parentes in ordine 1. vbi egre-
giè gloſ. & D. D. ſcribentes, ne incurrant
aliam pœnam *in eodem tex.* comminatam.

SVMMARIVM.

1 *Syndicandus eſt Officialis finito Officio.*
2 *Syndicatus eſt Iuſtitiæ neruus*
3 *Princeps grauat Vaſſallum, ſi Officiali remittat Syndicatum.*
4 *Amplia, quòd peius eſt ſi protegat.*
5 *Syndicatus eſt de iure Diuino, & redditur optima ratio.*
6 *Syndicatus tempore ſi aufugiat Officialis, pro confeſſo habetur in querelis contra eum datis coram Iudice Syndicatore.*
7 *At declarat, & diſtinguit Paris de Puteo.*
8 *Fuga dat indicium contra fugientem.*
9 *Officialis vt permaneat tempore Syndicatus; eſt de forma Syndicatus, & per quòd tempus permanere debeat, diſtinguitur.*
10 *Officialis vadens ad Superiorem infra tempus ad Syndicandum an dicatur fugere?*
11 *An talis acceſſus ad Superiorem habeatur loco appellationis?*

Officialis Syndicatus ſi fugam tem-
pore Syndicatus arripiat,
vtrum habeatur pro
confeſſo in omnibus
querelis contra
eum porrectis.

QVAESTIO XXXX.

1 ABſoluto Officio, ſyndicandus eſt Offi-
cialis, qui erat præpoſitus ad ius red-
2 dendum; cum Syndicatus ſit Iuſtitiæ neru-
3 us, & grauantur Vaſſalli, quando Prin-
ceps non curat, vt eius Officialis pareat
Syndicatui: & peius eſt, ſi demonſtretur
4 ab eodem Principe Officialem ad effectum
prædictum protegi, vt optimè ratiocinatur
Ricc. collect. 3684. per totam, parte 8. Cum
5 Diuinum præceptum ſit, Syndicatui Offici-
alem ſubijcere. Nam æquum eſt, vt ea,
quæ Officialis comedit, tempore ſyndicatus
adinſtar cibi digerat, vt latè exornat *Par.*
de Put. tract. de Syndicat. in verbo, Euiden-
tiale, per totum, pag. mihi 3.

6 Quapropter ſi tempore Syndicatus Offi-
cialis aufugiat pro confeſſo habendus eſt in
omnibus querelis contra eum porrectis, iu-
xta claram *tex. diſpoſitionem in l. Conſiliarios*
3. C. de Aſſeſſor. & domeſtic. &c., quem
tex. ſic intelligendum eſſe cenſet poſt *Maſ-*
card. de probat. & Farinacc. Florid. Manſon.
de Cauſ. Execut. ampliat. 28. num. 40. &
7 *ſeqq.* & latè diſtinguendo, & declarando ma-
teriam hanc docet *idem Par. de Put. eodem*
tract. in verbo, Fuga Officialis, cap. 1. per
totum, cum cap. ſeq. pag. mihi 139. & 140.

8 Et eſt ratio, quia non tantum fuga dat
indicium contra fugientem, *vt Par. ibidem*,
verum etiam quia eſt de forma Syndicatus,
9 vt Officialis poſt depoſitam adminiſtratio-
nem quinquaginta dies reſidere debeat in lo-
co, vbi ſyndicatur, nec poteſt recedere,
niſi dicto tempore expleto, & Syndicatu
completo *dicta l. Conſiliarios, & l. memi-*
niſſe, in princ. de Offic. Proconſul. quem tex.
ſequitur idem Par. de Put. eodem tract. in ver-
bo, ſeu Rubric. de Offic. Syndicator. &c. in 3.
cap. dicta Rubric. num. 17. pag. mihi 25. à
tergo in 2. col.

Quod tempus in Statu Eccleſiaſtico fuit
moderatum, & redactum ad duodecim di-
es, vt in infraſcripta Conſtitutione *Clement.*
VII. §. 2. ergà finem.

10 Eſt tamen animaduertendum, quòd ſi Offi-
cialis infra dictum Syndicatus tempus vadat
ad Superiorem, non dicitur fugere: quia
itineris arreptio ad Superiorem loco appella-
tionis habetur, *Par. de Put. in dicto verbo,*
ſeu rubr. Fuga Officialis, in præcitato ſeq. cap.
Aa 2 *num. 4.*

Digitized by Google

num. 4. & diximus etiam hic ſuprà *quaſt.* 24. *num.* 6. *erga fin.*

11 Sed hanc opinionem, quòd ſcilicèt huiuſmodi acceſſus ad Superiorem in tempore ad Syndicandum præfixo, loco appellationis habeatur, in ſtatu Eccleſiaſtico admitterem ſolummodò ad formam Conſt. eiuſdem *Clement. VII. in ordine* 25. *tom. primo bullar. roman.*

SVMMARIVM.

1 *Executori, ſeu Nuncio creditur aſſerenti, ſeu confitenti executionem per ipſum factam fuiſſe ad inſtantiam Creditoris in bonis Debitoris.*

2 *Limita, niſi contrarium concludenter probetur.*

3 *Executori, & Nuncio creditur non ſolùm ſuper immiſſione in poſſeſſionem, ſed etiam quòad anteriorem poſſeſſionem.*

4 *Amplia, vt ex dicta aſſertione detur etiam manutentio, & reintegratio.*

5 *Executori, ſeu Nuncio creditur ſuper bonis non repertis in Domo Debitoris, quando Executori, ſeu Nuncio ſit de mandato Iudicis commiſſa excuſſio bonorum, & etiam num. ſeq.*

6 *Amplia, eo magis procedere adminiculis concurrentibus & num.* 7. *de Poena &c.*

Executori, ſeu Nuncio aſſerenti, & confitenti feciſſe executionem an credatur, & an ſtandum ſit aſſertioni eiuſdem, quòd bona ſcilicet executata ſint Debitoris. Et vtrum pariter credendum ſit Executori, vel Nuncio, ſi aliquis ipſorum confiteatur, & referat in diſcuſſione bonorum Debitoris ſibi de mandato Iudicis commiſſa non reperiſſe bona aliqua Domi Debitoris, nec alibi.

QVAESTIO XXXXI.

1 Duas hæc queſtio habet partes: ſupèr prima dicendum eſt, quòd Executori, ſeu Nuncio creditur de actu executionis, vtpoté immiſſi N. in poſſeſſionem ſuper bonis ſpecialitèr per confinia deſignatis, ac executionem feciſſe de mandato Iudicis fauore B. ſuper bonis D. debitoris identificatis per expreſſionem confinium: quia Executor, & Nuncius ſic fatendo, & referendo aſſerit de eo, quod ad eius attinet

2 officium: imò præſumitur, quòd bona executata ſint debitoris, contra quem fecit executionem; eo quia talis confeſſio, & relatio, quòd bona ſcilicèt ſpectent ad Debitorem, eſt de connexis, & dependentibus ab officio ipſius executoris, ſeu nuncij, ad cuius reſpectiuè fauorem inſurgit præſumptio, quod omnia Executor, vel Nuncius ritè, & rectè fecerit, & accuratè retulerit, niſi contrarium plenè, & concludentèr probetur, *Gratioſ. Vbert. tract. de citat. cap.* 7. *num.* 76. *&* 78. *tom.* 1. *Thomat. deciſ. march.* 17. *num.* 1. 13. *&* 14. *tom.* 1. *deciſ.* 137. *num.* 15. *&* 20. *& deciſ.* 214. *tom.* 2. *Card. Ottbob. deciſ.* 146. *num.* 8. *& Merlin. deciſ.* 119. *num.* 1. *& prius deciſ.* 96. *num.* 1. *&* 2. ſubdit, quòd aſſertioni, & confeſſioni eiuſdem ſtandum

3 ſit, ne dum quòad apprehenſionem poſſeſſionis in fauorem illius, qui fuit immiſſus, ſed etiam quoad anteriorem poſſeſſionem eorum, qui tempore immiſſionis erant paritèr in poſſeſſione: & videndus eſt etiam *Grattian. diſcept. forenſ. cap.* 339. fere per totum, qui loquitur etiam quando talis relatio, ſeu confeſſio eſt qualificata, & an ſit acceptanda, vel ne eum adiecta qualitate.

4 Et ex huiuſmodi ſola aſſertione datur mandatum de manutenendo, *vt Vbert. ibidem ſupra num.* 78. & etiam de reintegrando, *Poſt. de Subhaſt. inſpect.* 58. *à num.* 49. *vſque ad* 52.

Adeòut pro dicto mandato de manutenendo credendum ſit etiam Nuncio deponenti de confeſſione facta per citatum in actu præſentationis citationis, alijs tàmen iunctis adminiculis, *Poſt. tract. de Manuten. Obſernat.* 78. *num.* 18.

5 Super ſecunda vero huius noſtræ quæſtionis parte reſolutiuè concludendum eſt, quòd ſi Executor, ſeu Nuncius referat nulla bona alicuius reperiſſe, eidem ſic referenti, & confitenti credendum ſit: ita vt ex hac relatione dicatur impleta bonorum diſcuſſio ſcilicèt ſatis conſtare de non exiſtentia aliorum bonorum Debitoris, *Vbert. ibidem ſupra, num.* 77. *Papienſ. in Prax. in forma reſponſ. libell. in action. hypothec. in ſumm. incipien. Exceptionem excuſſionis, num.* 17. *& ibi Adden. lit. m. & n. ſecundum nonam impreſſionem pag. mihi* 411. *in ſecunda col. Ludouic. Poſt. de ſubhaſt. inſpect.* 18. *num.* 231.

6 *&* 232. ſubdit eo magis procedere adminiculis etiam concurrentibus, & in additamentis eiuſdem inſpectionis ſuper eiuſdem numeris reſpectiuè, *n.* 122. *& ſeq. & optimè Rot. poſt dictum tract. de ſubhaſt. deciſ.* 117. *num.* 2. vbi concludit per dictam relationem & per citationem ad oſtendenda bona probari non exiſtentiam bonorum aduerſus quos de iure &c.

Vnum

7 Vnum denique nota, quòd ſi Executor, ſeu nuncius ſuper prædictis, ſeu alijs ad eius officium ſpectantibus falſam fecerit relationem priuari debet officio, & pœna corporali puniri, vtputa ponendus eſt ad Berlinam, ſeu ad catenam cum priuatione officij, & exilio: & de iure communi puniendus eſt pœna *l. Corn. de Falſ.* ſi propter pecuniam falſam relationem fecerit; ſi verò alia de cauſa, tunc ad intereſſe per Partem paſſum tenetur, *Gazzin. ad Defenſ. Reor. defenſ. 10. tit. Circa citation. cap. 6. num. 3. poſt medium tom. 1.* In criminalibus autem Nuncio referenti in citando ſe fuiſſe verberatum non creditur, *Vbert. ibidem ſupra num. 80.* Nec creditur Birruarijs referentibus de reſiſtentia eis facta in exequendo, aut pignorando, ſiue perſonam capturando, *Marcell. Vulp. Prax. Indic. Eccl. cap. 29. num. 2. & ſeqq. vbi num. 4. ſubdit* niſi aliqua alia indicia concurrerent; quia tunc ad torturam, & ad inquirendum, *& numer. 5.* dicit de Nuncio referenti ſe citaſſe aliquam Perſonam qualificatam, quę neget dictam citationem quia in hoc caſu an ſit credendum, vel ne relationi Nuncij, reſidet in Iudicis arbitrio.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio emiſſa ſub promiſſione impunitatis non eſt apta ad condemnandam.*

2 *Confeſſio contra legis prohibitionem eſt inualida, & habetur pro erronea.*

3 *Confeſſio extorta per vim, fraudem, & metum non damnat confitentem.*

4 *Confeſſio reſultans ex cartula reperta penes Capturatum facta pro tutiori reminiſcentia peccatorum ſcripta manu capturati non probat delictum.*

5 *Confeſſio Sacramentalis dicitur facta Deo, & non Homini.*

6 *Confeſſio in foro interiori non probat in exteriori tanquam facta ad alium finem, & in diuerſo iudicio.*

7 *Amplia, etiamſi Confeſſarius reuelaret confeſſionem de conſenſu ipſius Pœnitentis.*

8 *Amplia etiam in crimine Simoniæ, & læſæ Maieſtatis, & eſſet talis confeſſionis reuelatio coadiuuata à Teſtibus.*

9 *Confeſſionis Sacramentalis ſecretum eſt de Iure Diuino.*

10 *Confeſſus abſolutus à Iudice colorato, & putatiuo an ſit benè abſolutus.*

11 *Iudex putatiuus, & coloratus cum titulo an poſſit mitius agere cum ſpontè confeſſo.*

12 *Cum ſpontè, & faciliter confeſſo mitius agendum eſt à Iudice.*

13 *Actus iudiciarij à Iudice putatiuo facti quando valeant, vel ne.*

14 *Titulus coloratus in Iudice, & quocumque alio, ſi concurrat communis error, pro veritate habetur, ſi Ius naturale, & Diuinum non repugnet.*

15 *Diſpoſitio l. Barbarius ff. de Offic. Prætor. ſi in temporalibus locum habet, an idem ſit etiam in ſpiritualibus, & numer. 10. & ſeqq.*

16 *Abſolutio peccatorum data à Sacerdote communitèr habito pro legitimo Confeſſario valet.*

17 *Sacerdos audiens Confeſſiones ſine authoritate Epiſcopi &c. peccat*

18 *In abſolutione peccatorum data à Sacerdote confeſſario putatiuo ſupplet Eccleſia ob commune bonum.*

19 *Abſolutio data à Sacerdote, cui fuit reuocata licentia ab Ordinario, vel ad tempus fuit conceſſa licentia pro audiendis Sacramentalibus confeſſionibus, an poſt reuocatam licentiam, vel expletum tempus valeat.*

20 *Non iuſtè ſolutus in Terra, nec eſt in Cælo.*

21 *Limita in caſu neceſſitatis, etiamſi Sacerdos ſit excommunicatus vitandus.*

22 *Sacerdos ſolummodò poteſt adminiſtrare pœnitentiæ Sacramentum.*

23 *Quilibet Presbyter in ſua ordinatione poteſtatem accipit abſoluendi à peccatis.*

24 *Sed eſt verum, ſi fuerit eidem data iuriſdictio ab Epiſcopo.*

25 *Examen an ſit ſemper neceſſarium, anteà quam concedatur licentia audiendi confeſſiones Sacramentales.*

26 *Abſolutiones Sacramentales ſine iuriſdictione ordinaria, ſeu ſubdelegata non valent.*

27 *Sacerdos ad confeſſiones Sacramentales audiendas debet eſſe ſcientia præditus cum charitate, & pietate erga confitentem.*

28 *Confeſſus quomodo in Anima dicatur reſuſcitatus?*

29 *Summa Dei nobis eſt Charitas per Sacramentum pœnitentiæ.*

30 *Deus eſt Vita Animæ, & Anima vita corporis.*

31 *Corpus nequit ſine Anima viuere.*

32 *Sine Dei præſentia moritur Anima.*

33 *Anima habet Deum per gratiam præſentem qua viuens peccatum ſuum confitetur.*

34 *Deus eſt Vita.*

35 *Anima à peccatis mundata per Sacramentum Pœnitentiæ eſt Templum Spiritus Sancti.*

36 *Sacramenti Pœnitentię effectus mirabiles.*

37 *Pœnitentiæ Sacramentum eſt à Chriſtiano frequentandum.*

38 *Huius Sacramenti frequentia aufert peccatorum pondus.*

39 *Agnoſcere peccata magnum bonum eſt.*

40 *Peccatorum memoria optimum eſt remedium.*

41 *Odia, & inimicitiæ ex Sacramentali confeſſione remiſſæ præſumuntur, non autem damna, & intereſſe.*

Confeſſus abſolutus à Iudice habenti titulum putatiuum, vel coloratum ſcilicèt pro tali communitèr habito, & reputato ad formam l. Barbarius 3. ff. de Offic. Prætor. an, & quando in temporalibus, & reſpectiuè Spiritualibus ſit benè abſolutus, vel nè.

QVAESTIO XXXXII.

1 EX confeſſione emiſſa coram Iudice ſub
impunitatis promiſſione, cum huiuſ-
modi confeſſio non ſit ſpontanea, ſed coa-
cta, ſequi non poteſt condemnatio, vt in-
ferendo etiam ad alia latè exornat *Alex.*
Sperell. parte 2. deciſ. for. Eccleſ. 148. *num.*
61. *cum ſeqq. pluribus*, & de materia de-
clarando, & etiam limitando eruditè tra-
ctat *Anton. Conciol. in ſuis reſolut. crimin. in*
verbo, Confeſſio, reſolut. 23. per totam, &
infra lib. 3. quæſt. 15. ad materiam huiuſmo-
di plures concordantes adducimus D. D.
omninò videndos.

2 Nec condemnandus eſt confeſſus ex inua-
lida, & in iure prohibita confeſſione, quia
non habetur pro vera, at pro erronea,
Ricc. deciſ. Archiep. Neapol. 135. *num.* 14.
& 15. *parte* 1.

3 Minuſue condemnatio ſequi valet, ſi ex-
torta ſit confeſſio per vim, metum, frau-
dem, & per pœnam, vel vt confitens ſe
liberare poſſit *iuxta tex. in cauſ.* 15. *quæſt.*
6. *cap. ſi quandoque à ſacerdotibus, in or-*
dine 1. *vbi gloſ. & Canoniſtæ notantes.*

4 Neque ſequi poteſt condemnatio ex car-
tula reperta penès Capturatum ab eodem
ſcripta pro tutiori memoria, ac explicatio-
ne ſuorum peccatorum in foro pœnitentiali
facienda, in qua cartula ſcripta legantur
delicta capitalia; quia cum gratia Sacramen-
talis confeſſionis delicta ſcripta dicantur, con-
feſſio ex eadem cartula reſultans Deo, &
5 non Homini facta cenſetur, nec probat in
6 foro exteriori tanquàm emanata in diuer-
ſo iudicio. Huiuſmodique procedit, etiam
7 ſi Confeſſarius confeſſionem reuelaret de
ipſius Pœnitentis conſenſu, & reuelatio eſſet
adiunata Teſtibus deponentibus: quia ni-
hilominùs nullus probationis gradus nec pro
noxia, nec pro innoxia, quanquàm aga-
8 tur etiam de crimine Simoniæ, & læſæ Ma-
ieſtatis, reſultaret aduerſùs eundem Captu-
ratum, vel fauore reſpectiuè eiuſdem Ca-
pturati, *Ricc. in præcitatis deciſionibus Cur.*
Archiep. Neapol. deciſ. 172. *à num.* 8. *vſ-*
que ad finem, parte prima Et eſt etiam ra-
tio quia Sacramentalis confeſſionis Secretum
9 eſt de Iure Diuino, *Ricc. ibidem ſupra pro-*
xime, & deciſ. 190. optimè per totam par-
te prima.

10 Vnde ſi huiuſmodi ità confeſſus erit à
Iudice communitèr pro tali habitus, & re-
putatus abſolutus: vel ſi mitius talis Iudex
11 egerit cum eo, qui facili confeſſione com-
12 miſſum facinus faſſus eſt, *iuxta tex. in*
56. diſtinct. cap. Quia, in ordine 14. & 82.
diſtinct. cap. Preſbyter, 5. in ordine & in
cauſ. 12. quæſt. 1. cap. Non dicatis 11. in or-
dine, & in cauſ. 15. quæſt. 8. cap. Si quis
4. in ordine; omnia acta per ipſum Iudi-
13 cem putatiuum: & coloratum, & com-
munitèr reputatum vigore tituli à Superio-
re eidem collati, licèt invalidi ob aliquod
vitium latens, omnia, inquam, tàm
reſpectu abſolutionis, quàm alterius reſpe-
ctiuè mitioris actus quomodolibet geſti, de-
cretati, & pronunciati fauore eiuſdem Con-
feſſi Rei valebunt, & retractari non pote-
runt, iuxta rationem, quam profert *tex.*
in l. Barbarius 3. ff. de Offic. Pretor. & ibi
gloſ. & Bart. etiam in repetitione, vbi latè
etiam D. D. addentes, & alij ibidem ſcriben-
tes, & egregiè Barboſ. tract. de Offic. & Po-
teſt. Paroch. parte 2. cap. 17. num. 28. 29.
& 33. & optimè ſuper huiuſmodi lege ra-
tiocinatur *Alex. Sperell. parte prima deciſ.*
for. eccleſ. 30. per totam, vbi diuerſis mo-
dis exemplificat ad noſtrum propoſitum,
14 *ibique num. 14. & ſeqq.* firmat, quòd ti-
tulus coloratus cum communi errore ità
demum pro veritate habetur, ſi nullum ad-
ſit impedimentum Diuini Iuris, & Natu-
ralis: ſecus eſt, ſi tale reſultet impedi-
mentum.

Et idem *Sperell. in proxima citata deciſ.* 30.
num. 10. 11. 25. *& ſeqq.* amplificatiuè lo-
quendo ſuper eiuſdem legis Berbatius diſpo-
ſitione refert, an, & quando ſibi locum
15 vendicet in Spiritualibus, dicitque, quòd
16 peccatorum abſolutio lata à Sacerdote pu-
tatiuo Confeſſario communitèr ab omnibus
pro tali reputato, qui reuerà ordinariam,
vel delegatam non habeat iuriſdictionem,
valeat; cum in hoc caſu ſit dumtaxàt de-
fectus Iuris poſitiui, & conſequentèr ſtan-
te titulo colorato, & communi errore abſo-
lutio rectè cadat ſuper Pœnitentem iam con-
feſſum; & ibidem redditur ratio, quia
Confeſſarius habens habitualem iuriſdictio-
nem iuncto putatiuo titulo reſpectu Pœniten-
tis validè abſoluit, licèt ipſe Sacerdos pec-
17 cet vſurpatione alienæ iuriſdictionis, vt
etiam Corrad in locis inferius indicandis &c.

18 Cum in hac peccatorum abſolutione Eccle-
ſia ob commune bonum eius defectum ſup-
pleat conferendo ei quodammodò actualem
iuriſdictionem ad ſingulos eius actus.

19 Et

19 Et idem *Sperell. ibidem num.* 26. ſubdit idem eſſe dicendum in approbato Sacerdote ad audiendas confeſſiones , cui poſteà licentia ab Ordinario reuocata fuit , ſi communitèr reuocatio ignoretur , non irritatur abſolutio ; quia viget error communis ortus à titulo ; *& num.* 28. recenſet de Sacerdote , qui ab Ordinario habuit licentiam ad tempus pro audiendis Sacramentalibus Confeſſionibus , ſi tranſacto tempore præfixo is adhuc perſeueret , ſuſtinentur abſolutiones : & hoc verum intelligo , ſi priuatio , & reſpectiuè prædicta reuocatio , ac talis conceſſio ad tempus à Pœnitente ignoretur , ſecus eſt , ſi Pœnitens ſciat : quia tunc non militat amplius bona fides , & conſequenter reiteranda eſt confeſſio ; cum abſolutio ab initio fuerit nulla , irrita , & nullius momenti , *Nauar. in manual. Confeſſ. cap* 9. *num.* 7. *& Corrad. in reſponſ. Caſ. Conſcient. quæſt.* 11. *in addit. & quæſt.* 17. *ac quæſt.* 18. *& ibi in addit. & in terminis ſupradictis docet etiam optimè Barboſ. dicto tract. de Offic. & Poteſt. Paroch. parte* 2. *in præcitato cap.* 17. *num.* 25. 27. *& melius num.* 28. *& ſeqq. & eadem parte cap.* 19. *num.* 35. *&* 36. ſubdit , Sacram Congregationem cenſuiſſe illum , qui confeſſus fuerit non approbato , ſi ignorauerit Confeſſarium non eſſe approbatum ob fidem , quam habuit in Sacramento , quoad Deum eſſe abſolutum : & ſi deinde ſciuerit non eſſe approbatum , vel requiri approbationem , teneri reiterare confeſſionem .

20 Quia ſic Pœnitens non dicitur , nec eſt iuſtè ſolutus in Terra , & conſequenter nequè in Cœlo , *ad tex. in cauſ.* 11. *quæſt.* 3. *cap. cœpiſti habere , in ordine* 48. *& cap. Ipſe Ligandi , in ordine* 60. *cap. Illud planè* 87. *in ordine , & in cauſ.* 24. *quæſt.* 1. *cap. manet ergo* 5. *in ordine* .

21 Niſi caſus eueniat neceſſitatis iuxta expreſſa per *tex. in cauſ.* 26. *quæſt.* 7. *cap. His , qui* 10. *in ordine , & cap. ſi Preſbyter* 12. *cum ſeqq. & in Sac. Concil. Trident. ſeſſ.* 14. *cap.* 7. *& diffuſè Nauarr. in eodem Manual. cap.* 4. *num.* 4. *& ſeqq.* Quia in huiuſmodi caſu etiam Sacerdos excommunicatus vitandus iuridicè abſoluit , *Barboſ. ibidem ſupra num.* 25. *& etiam in dicto cap.* 19. *num.* 40. *&* 41. *ac Laym. in ſua Theolog. Moral. tract.* 6. *cap.* 10. *lib.* 5. *num.* 2. qui infert etiam ad alia .

22 Et eſt ratio , circumſcripta neceſſitatis cauſa , quia , licèt adminiſtratio Sacramenti Pœnitentiæ Sacerdoti ſolummodò concedatur , cum quilibet Præſbyter in ſua Præſbyteratus ordinatione à peccatis abſoluendi
23 poteſtatem accipiat , prout ex illis Epiſcopi verbis ordinationis tempore prolatis — Accipe Spiritum Sanctum , quorum remiſeritis peccata , remittuntur eis — vt egregiè Scripſit *Tolet. in ſua Summa Theol. moral. in tract. de Ordine , cap.* 2. *in Addit. lit. b. verbo , Poteſtas vero abſoluendi pag. mihi* 664. *in* 2. *col. & dictum Concil. Trident. ſeſſ.* 23. *cap.* 15. *in princ.*

Non omnis tamèn Sacerdos eſt ſufficiens
Miniſter Sacramenti pœnitentiæ : nàm licèt
per ſacerdotalem characterem accipiat pote-
ſtatem , & iuriſdictionem habitualem ad ab-
ſoluendum , actualem tamèn , quæ ad id ne-
24 ceſſaria eſt , non recepit , nempè ordina-
riam , vel delegatam , *Nauar. dicto cap.* 4.
num. 3. ſine quà actuali iuriſdictione præuio
examine ab Epiſcopo faciendo ſuper appro-
25 batione &c. , ſi Epiſcopo videbitur dictum
examen neceſſarium &c. , nullius erunt mo-
26 menti abſolutiones prolatæ à Sacerdote ,
vt fuit ſancitum in eodem *Sacro Trident. Concil. præcitata ſeſſ.* 14. *cap.* 7. *et ſeſſ.* 23. *cap.* 15. & erudite ſequitur *Ricc. deciſ.* 22. *parte* 4. *et Nauarr. ac Tolet. in præcitatis reſpectiuè locis , et prius in Clement. Dudum , §. Statuimus , et §. ac deinde , de Sepultur. in* 6. *Barboſ. dicto cap.* 19. *num.* 27. *et ſeq. et Laym. ibidem ſupra* .

27 Et veriſſima inſurgit ratio , quia Sacerdos qui deſtinandus eſt ad Sacramentales audiendas confeſſiones , debet eſſe in ſcientia diſcretus , & in vita bonus cum dulcedine caritatis & pietatis , *vt docet tex. in tit. de Pœnit. diſtinct.* 6. *cap.* 1. *cum ſeq. Trident. Concil. præcitatis cap. & Nauar. dicto cap.* 4. *ferè per totum* .

Ex qua peccatorum confeſſione , & iuri-
dica abſolutione ſaltem cum circumſtantijs
ſuperiùs enucleatis habita à Sacerdote , qui
actuali etiam auctoritate munitus reputetur
ſecundum ea , quæ dicta ſunt ſupra *hic*
numero 16. *et ſequentibus pluribus alijs*
28 Confeſſus reſuſcitatus eſt in anima , *iuxta*
tex. in eodem tit. de Pænit. diſtinct. 1. *cap*
Reſuſcitatus 35. *in ordine* . Et tunc (ò im-
menſa noſtri Diuini Creatoris Charitas ſem-
29 per admirabilis , & laudabilis ! ò Sacra-
mentalis Pœnitentiæ effectus dulciſſimi !) De-
30 us cum ſit Vita animæ : anima verò vita
31 corporis , ſicuti corpus viuere non po-
32 teſt abſente anima : ita non niſi Deo præ-
33 ſente anima viuere valet . Habet itaque
anima ſibi Deum præſentem per gratiam ,
qua viuens peccatum ſuum confitetur , eam-
que vita , quæ Deus eſt , inhabitat , quam
34 inhabitando viuere facit ; & conſequentèr
Templum Diaboli eſſe deſinit , & Spiritus
35 Sancti Templum exiſtit , *dicto cap. Reſuſci-*
tatus , §. cum enim . Et de huiuſmodi Pœ-
36 nitentiæ Sacramento , & illius Diuinis ef-
fectibus videre etiam potes ea , quæ docet
tex. in toties citato tit. de Pœnit. diſtinct. 1.
cap. Eccè nunc tempus 39. *in ordine , & ibi*
gloſ. & mirabilitèr ratiocinatur *Paul. Rub.*
omnino videndus in Diſcurſu partis 9. *recent.*
tom. 2. *à num.* 257. *vſque ad* 300. *& optimè*

etiam in

etiam in ſuis controuerſ forenſ. de validit. legal. cap. 6. à num. 107. vſque ad 113.

37 Deo igitur, & Sacerdoti alacri animo, & Cordis puritate ſępè, ſępius peccata, & Scelera noſtra confiteamur, vt ſæpè, ſępius, & ſępiſſimè tanti Sacramenti gratias aſſequamur, iuxta ea, quæ fructuoſè recenſet *tex. in eadem tit. & eadem diſtinct. cap. Quidam Deo, in ordine 90. & ibi gloſ. & D. D. notantes.*

38 Siquidèm vt ait *S. Grægor.* Peccatum, quod per pœnitentiam non deletur, ſuo pondere aliud trahit. Et præcitatus *tit. de Pænit. diſtinct. 3. cap. Iudas 36. in ordine*, nos docet, quod magnum bonum eſt, vt quis
39 peccata ſua agnoſcat, & memoriam eorum perſeuerantèr teneat: *& idem cap. ait quòd,*
40 Nullum inuenitur delictorum tale remedi-
41 um, ſicùti eorum continua memoria. Vndè agnoſcens ſua peccata, & Sacerdoti confitens, & ab eo abſolutionem obtinens pręſumitur odia, & inimicitias omnes remiſiſſe: licet non inducatur remiſſio actionis iniuriarum pro ſatiſfactione damnorum, & intereſſe *Honded. in conſ. 87. numer. 67. & ſeqq. vol. 2.*

SVMMARIVM.

1 *Parochus tenetur credere Parochiano fide digno ſuper confeſſione facta ſacerdoti, ſecus eſt, ſi eliceret ſigna mendacij.*

2 *Parochus non credit Parochiano ſuper confeſſione ad externam Eccleſiæ gubernationem, niſi de confeſſione Parochianus doceat.*

3 *Delegatus à Parocho credere debet Pænitenti dicenti habere licentiam à proprio Parocho, vt illi miniſtret ſacramentum confeſſionis.*

4 *Confeſſario aſſerenti ſe abſoluiſſe à cenſuris non creditur in foro externo.*

5. *Confeſſario aſſerenti habuiſſe licentiam à Pænitente de reuelanda confeſſione an, & quando ſit credendum.*

6 *Peccata ſacramentaliter per literas confiteri, vel per internuncium non licit, nec valet.*

7 *Amplia etiam vrgente neceſſitate, quia tunc ſuſicit contritio.*

8 *Limita per interpretem, adſiſtente ſacerdote, & ex legitima, ac iuſta vrgenti Cauſa.*

Parochus quandò credere debeat, vel non Parochiani aſſertioni: & an Parocho credatur dicenti ſe habuiſſe licentiam à Pœnitente de reuelanda Confeſſione: & an poſſit fieri ſacramentalis Confeſſio abſenti Confeſſario per literas, ſeu Internuncium.

QVAESTIO XXXXIII.

1 SVper prima huius quæſtionis parte breuiter dicam, quòd Parochiano fide digno dicenti ſe confeſſum fuiſſe ſacerdoti habenti legitimam licentiam ipſum abſoluendi credere debet Parochus, qui eidem ſic aſſerenti miniſtrare debet ſacroſanctam auguſtiſſimam Euchariſtiam, niſi ipſe Parochus probabiliter eliceret ſigna mendacij ipſius Pœnitentis. Parachus autèm tunc fidem ad-
2 hibere non debet Parochiano, quando is eſſeteret emiſiſſe confeſſionem Sacramentalem, quæ pertineret etiam ad externam Eccleſiæ gubernationem, vt eſt Confeſſio annua: nam tunc non eſt adhibenda fides, niſi Parochianus aliundè Parocho legitimè probaret. At Sacerdos à Parocho delegatus credere Pœni-
3 tenti debet dicenti ſe habere licentiam à proprio Parocho, vt illi miniſtret Sacramentum Confeſſionis, *vt multis congeſtis D. D. probat Auguſt. Barboſ. in tract. de Offic. & Poteſt. Paroch. parte 2. cap. 19. num. 30. 31. 32. & num. 33.* ſubdit, quòd nullatenus cre-
4 dendum ſit in Foro externo Confeſſarij atteſtorioni aſſerentis ſe abſoluiſſe à cenſuris.

5 Super ſecunda autem huius quæſtionis parte videri poſſunt ea, quæ dixi *lib. 1. quæſt. 6. num. 26. & ſeqq.* fere vſque ad finem *& in quæſtione hic proximè præcedenti, num. 9.* At ego valdè, & omninò pro totali definitione adhæreo his, quæ latiſſimè, & eruditiſſimè docet *idem Barboſ. in eodem tract. & præcitata quæſt. 19. num. 56. 57. & 58.* concludit, ac concludendo declarat, *& idem in collect. D. D. in Ius Pontific. vniuerſ. tit. de Pænit. & remiſſ. cap. Omnis vtriuſque ſexus 12. à num. 21. vſque ad finem, tom 3.*

6 Quòuerò ad tertiam quæſtionis partem omninò tenendum eſt, quòd non licet, nec quiſque valet per literas, ſeu Internuncium Confeſſario abſenti peccata Sacramentaliter confiteri, & ab eodem abſente abſolutionem obtinere ſub pœnis inflictis per Sacram

Conſtit.

Digitized by Google

*Conſtit. Clement. VIII. Bullar. tom. 3. in or-
dine 87. pag. mihi 98. vbi Cherub. in Com-
pen. in primo Schol.* reddit rationem; quia
confeſſio eſt actus perſonalis, perſonaliter
ſcilicèt fienda Sacerdoti ex præcepto Domini:
vbi etiam refert, quòd nec inter Infideles,
7 nec in Carceribus eſt talis confeſſio licita;
ſiquidèm Carcerato, & apud infideles exi-
ſtenti copiam præſentis Confeſſarij non ha-
benti eſt ſufficiens contritio; *idemque Cherub.
ibidem in 2. Schol.* ſubdit, quòd ſi non va-
8 let Confeſſio Sacramentalis per Internunci-
um, valet per Interpretem, dum Confeſ-
ſarius præſens non habet notitiam linguæ Pœ-
nitentis, vel ex alia iuſta, & legitima cau-
ſa &c. *& latè tractat Barboſ. dicta parte 2.
cap. 19. num. 44.*

SVMMARIVM.

1 *Sollicitationis ſcelus eſt infernale Venenum.*
2 *Aduerſus ſollicitantem Confeſſarium quas le-
ges emanarunt à Summis Pontificibus.*
3 *Mulieri aſſerenti ſe fuiſſe in confeſſione Sacra-
mentali ſollicitatam à Confeſſario an, & quan-
dò ſit credendum, vel ne.*
4 *Sola Mulieris depoſitio aduerſus Confeſſarium
an ſit ſaltèm ſufficiens ad carcerationem.*
5 *Confeſſarius in Confeſſione alliciens Pueros ad
vitium neſandum eſt ſuppoſitus eiſdem pœnis.*
6 *Sollicitans Moniales ad turpia qua pœna
plectatur.*
7 *Maritus ſollicitans Vxorem ad præpoſteram
Venerem qua pœna puniatur, & ex quibus
delictum probetur.*

Vtrum Mulieri aſſerenti fuiſſe ipſam à Confeſſario ſollicitatam in Confeſſione ad turpia, & inhoneſta credatur.

QVÆSTIO XXXXIV.

1 HOc neſandum ſcelus cum ſit inferna-
le venenum: iuremeritò ad cohiben-
dum Sacerdotem nequiſſimum hoc execran-
dum perpetrantem facinus, quod difficilis
2 redditur probationis, *Pius Papa IV. conſtit.
31. fol. 34. tom. 2. bullar. & Gregor. XV.
conſtit. 34. fol. 318. tom. 3. bullar.* legem
Sanctiſſimam exararunt, quòd Teſtibus eti-
am ſingularibus, concurrentibus præſum-
ptionibus, indicijs, & alijs adminiculis
delictum hoc probatum remaneat arbitrio
Pontificis, ſeu Sacræ Congregationis San-
cti Officij.
3 Conſequentèr Mulier ad turpia, & inho-
neſta ſollicitata à Sacerdote in confeſſione
ipſum ſollicitantem Sacerdotem denuncians,
cum agatur in Cauſa Sanctæ fidei, habetur
pro Teſte, ipſique Mulieri hoc aſſerenti cre-
ditur, ſi Mulier ſit honeſta, & bonæ famæ
& concurrant indicia, & alia adminicula;
4 cum ex ſola depoſitione, & confeſſione Mu-
lieris non ſit Confeſſarius damnandus, imò
neque carcerandus, *vt pluribus congeſtis D.
D. & Sacræ Congregationis Sanctæ inquiſitionis
reſolutionibus firmat Marcell. Vulp. in Prax.
Iudic. for. Eccleſ. cap. 36. num. 3. & ſeqq.
pluribus, tit. de Sacerdot. Sollicit. Mul. in act.
Confeſſ. & latiſſime Philipp. de Bict. in Epi-
tom. ſeu compend. theoric. & Prax. Cauſ. Iu-
dic. Regul. in tit. de delict. & pæn. quæſt. 122.*
5 Ampliaturque procedere de mente dicto-
rum Summorum Pontificum, quòd in eiſ-
dem Conſtitutionibus comprehendantur etiam
Confeſſarij ſollicitantes Pueros, & Adole-
ſcentes ad peccatum neſandum; quia mili-
tat eadem, imò maior, fortiorque ratio;
nam dum agitur de Salute Animarum ad cu-
randa maiora peccata etiam in pœnalibus fit
extenſio fauore Eccleſiæ, *Marcell. Vulp. ibi-
dem ſupra, num. 7. & 8. & idem Philipp.
de Bict. ibidem ſupra, num. 25.*
6 Vndè ex his annotandi datur occaſio, quòd
ad turpia, & inhoneſta ſollicitans Monia-
lem etiam Conuerſam intrà clauſuram degen-
tem, pœna capitali, & bonorum confiſcatio-
ne Monaſterio applicandorum punitur, *tex.
in §. penult. ſi quis rapuerit, Auth. de San-
ctis. Epiſcop. quem ſequitur Sperell. parte 2. de-
ciſ. for. Eccleſ. 137. num. 26. & ſeqq.* & de
7 Vxore ſollicitata à Viro, qui volebat eam
cognoſcere præpoſtera Venere, & ex quibus
delictum huiuſmodi probatum reſultet, lo-
quitur *idem Sperell. in præcitata parte 2. de-
ciſ. 140. num. 43.*

SVMMARIVM.

1 *Mulieri aſſerenti cum iuramento caſtitatem non
vouiſſe an credatur.*
2 *Ea, quæ dependent ex conſcientia cum propria
iurata aſſertione probantur.*
3 *Animus alicuius iurata aſſertione probatur.*
4 *Limita ſi contrarium exaduerſo concludenter, vel
præſumptiue probetur.*
5 *Limita, ſi agatur de magno Tertij præiudicio.*
6 *Miſſas fuiſſe celebratas probatur aſſertione iu-
rata Sacerdotis, qui celebrauit.*

Mulieri aſſerenti cum iuramento ſe non vouiſſe caſtitatem an, & quandò credatur, vel nè.

QVAESTIO XXXXV.

1 CReditur Mulieri cum iuramento aſſerenti caſtitatem non vouiſſe, ſignantèr vt non impediatur ipſa Mulier in contrahendo matrimonium; & prima eſt ratio,
2 quia in his, quæ dependent ex conſcientia alterius, ſtatur eius dicto cum iuramento; ſecunda inſurgit ratio, quia ea, quæ in ani-
3 mo conſiſtunt, iurata aſſertione probantur, & fides ſic iuranti eſt adhibenda; cum talis Mulier ſit conſcia veritatis; & hæc concluſio vera eſt, quandò concurrunt cum dicta aſſertione aliquæ coniecturæ, *vt in puncto Ric. deciſ. Archiep. Neapol. 4. per totam parte 1. vbi exemplificando infertur etiam ad alia, & ſic paritèr latè loquitur Mancin. de Iurament. parte 4. effect. 44. num. 1. & ſeqq. Alex. Sperell. deciſ. for. Eccleſ. 39. num. 34. parte 1. Merlin. deciſ. 595. num. 7. Rub. in annot. ad deciſ. 16. num. 190. & ſeqq. & Rot. recent. parte 9. tom. 1. deciſ. 102. num. 11.* Quanquam ex ſimplici aſſertione dicat probari *Cyriac. contr. forenſ. 672. num. 73. tom. 4.*
4 Sed prædicta non procedunt, ſi contrarium ex aduerſo concludentèr, vel præſumptiuè probetur; quia alterius iuramento ſtandum non eſt quando oppoſitum eſt proba-
5 tum, *Mancin. ibidem ſupra, num. 15. 16. 18. & 19. ſubdit*, quòd non ſtandum ſit dicto iuramento, dum agitur de magno Tertij *præiudicio*, & ibidem *num.* 20. concludit, nec quando ſumus in caſu, in quo probatio de iure requiritur; nàm tunc iuſiurandum non recipitur; *& num. 13. & ſeqq. refert alias limitationes.*
6 Vndè infertur, quòd eſt credendum Sacerdoti aſſerenti cum iuramento celebraſſe miſſas pro anima Defuncti qui dum erat in Vita aliquam pecuniarum ſummam eidem Sacerdoti legauit pro elemoſina ab hærede ſoluendam, dummodo inueriſimile non concurrat, nempè non agatur de magna quantitate, vt notat *Theſaur. lib. 1. quæſt. forenſ. 86. num. 2. & 3.* Et eſt ratio, quia in hoc caſu dicta aſſertiua verba cum iuramento voluntati, & intentioni deſeruiunt, *vt in 22. quæſt. 5. cap. Humanæ 11.* Aliaque etiam eſt ratio, quia Sacerdos fidelis præſumitur, teſtiſque fidelis non mentitur nam quiſquis verum loquitur, iurat: cum ſcriptum ſit. Os quòd mentitur, occidit animam, *vt in dicta 22. quæſtion. 5. capit. Iuramenti, 12.*

SVMMARIVM.

1 *Doctoribus atteſtantibus de conſuetudine, ſeu ſtylo an, & quando ſit, vel ne credendum?*
2 *An procedat de conſuetudine, ſeu ſtylo deciſorio, aut ordinatorio Iudicij?*
3 *Ordinario an credatur ſuper neceſſitate Vnionis.*

Doctoribus aliquid atteſtantibus, aſſerentibus, vel confitentibus de ſtylo, ſeu conſuetudine an, & quandò ſit credendum, vel nè.

QVAESTIO XXXXVI.

1 DOctoribus fatentibus, aſſerentibus, & atteſtantibus de ſtylo, ſeu conſuetudine Fori, ſeu Curiæ non eſt credendum, ſi ſtylus, conſuetudo ſit contra ius commune, & reſpiciat litis deciſionem: ſed legitimè, & concludentèr deciſiuus ſtylus, ſeu deciſiua conſuetudo probanda eſt, *Mantic. deciſ. 357. num. 2. & 6. Rot. recent. parte 10. deciſ. 101. num. 14. Alex. Sperell. parte 2. deciſ. for. Eccleſ. 131. num. 33.*

Niſi ſaltèm reſpectu illius Fori, & Curiæ in quo, ſeu qua ſunt ipſi Doctores, & Cauſidici verſati, *Honded. conſ. 101. num. 39. conſ. 106. num. 7. & conſ. 110. num. 19. & ſeq. vol. 1. Graſſ. de except. except. 19. num. 37. Philipp. de Bict. in Epitom. ſeu Compend. Theoric. & Prax. Cauſ. Iudic. Regul. quæſt. 80. num. 26. & quæſt. 142. num. 30. erga medium Antonell. de loc. legal. lib. 2. cap. 38. num. 7. dictus Sperell. parte 2. deciſ. 132. num. 40. Gregor. XV. deciſ. 274. num. 4. & ibi Add. num. 7. & Card. Otthob. deciſion. 149. numer. 14. & 15.*

2 Et hęc limitatio procedit reſpectu Doctorum, & Cauſidicorum, qui ſunt in Curijs verſati ita aſſerentes de Stylo, ſeu conſuetudine ordinatoria dumtaxat Iudicij: qui ſtylus, ſeu ordinatoria Conſuetudo etiam per fides, & extraiudiciales Curialium probationes admittitur; at ſi talis ſtylus, ſeu conſuetudo Curiæ ſit generalis, ſufficit allegare, *Sperell. dicta deciſ. 131. num. 33. poſt medium, & Rot. recent. parte 1. deciſ. 161. numero 14.*

Secùs dicendum eſt de ſtylo deciſorio, ſeu deciſoria Fori conſuetudine contra Ius; quia tunc ſtylus & conſuetudo atteſtata à Doctoribus, & Cauſidicis debet (vt operetur) eſſe rationabilis valida, & legitima,

Philipp.

Digitized by Google

Philipp. de Biſt. dicta quæſt. 80. *num.* 26. *Ludouic. Poſt. tract. de Sabbaſt. inſpect.* 4. *à num.*
40. *vſque* 45. *& iudicialitèr probari debet*,
Rot. recent. parte 8. *deciſ.* 97. *num.* 10. *&*
ſeqq. cum ſuis tamèn qualitatibus, & circumſtantijs, Rot. dicta parte 8. *deciſ.* 45. *à num.*
32. *vſque ad fin.*

3 Nec Ordinario creditur aſſerenti feciſſe
vnionem ad fauorem vnius Eccleſiæ ob præciſæ neceſſitatis cauſam, vel euidentem vtilitatem Eccleſiæ, niſi aliundè quàm ex aſſertione iuſtificentur dictæ qualitates; & eſt ratio, quia abſque dicta cauſa vnio fieri nequit: cauſaque prædicta concludentèr probanda eſt, at non ex aſſertione, & confeſſione Ordinarij, cui fides non defertur, niſi aliundè concludentèr iuſtificetur, *Rot: coram Eminentiſſimo Cardinal. Celſo, deciſ.* 175. *num.* 4. *& ſeqq. & deciſ.* 282. *num.* 13. *& ſeqq. & Bich. deciſ.* 140. *num.* 26. *& deciſ.* 275. *num.* 11. *& ſeqq.* Secus eſt, ſi ſit talis aſſertio veriſimilis, & adminiculata *dicta deciſ.* 140. *num.* 27. *&* 28. Niſi concurrant probationes contrariȩ, *dicta deciſione* 275. *numero* 14.

S V M M A R I V M.

1 *Aſſerenti quando incumbat, vel ne, onus probandi?*
2 *Notario creditur aſſerenti Teſtatorem tempore conditi teſtamenti fuiſſe ſana mentis.*
3 *Sanæ mentis quilibet præſumitur, etiamſi fuiſſet ſemimortuus & moribundus, & quaſi in agonia conſtitutus.*
4 *Limita, ſi per Teſtes contrarium probetur.*
5 *Notario aſſerenti omnia acta, & producta fuiſſe tranſportata in proceſſu ab ipſo tranſumptato cur credatur?*
6 *Cur autem non credatur Notario, ſi ipſe dicat Teſtatorem ſibi communicaſſe ſuam mentem?*
7 *Aduerſus Notarium quando Teſtibus non credatur in bis, quæ ſunt à Notario ſcripta in proceſſu, & quando etiam credatur, vel non credatur ipſi Reo examinato aduerſus ſcripta per Notarium.*
8 *Delegato aſſerenti, & confitenti ſe eſſe Delegatum in aliqua cauſa an, & quando ſit credendum, vel non.*

Notario aſſerenti in Teſtamento Teſtatorem eſſe ſanæ mentis an credatur? & multa alia in hac quæſtione pro Notario, & aduerſus Notarium. Et an etiam Delegato aſſerenti ſe Delegatum credendum ſit; vel ne?

Q V AE S T I O XXXXVII.

1 Regula eſt., quòd aſſerenti incumbit onus probandi: ſed in eadem regula eſt limitatio, niſi præſumptio ſit pro aſſerente, *l. ei incumbit.* 2. *& ibi gloſ. & Bart. ff. de probat. & præſumpt.*

2 Vndè cum ſine tali aſſertione de Iure prȩſumatur, quòd Teſtator tempore conditi
Teſtamenti fuerit ſanæ mentis: cum concurrat naturalis præſumptio, Quemlibet ſanæ
3 mentis præſumi, etiamſi eſſet ſemimortuus, moribundus, & quaſi in agonia conſtitutus: non eſt igitur dubium, quòd Notarij aſſertioni ſit credendum, niſi per Teſtes fuerit probatum Teſtatorem tempore di-
4 cti teſtamenti non ſteteſſe in recto ſenſu:
& tunc Notario non creditur; quia in hoc caſu Notarius depouit ad ſui exonerationem, & ad effugiendam pœnam, quam incurreret rogando ſe de Teſtamento facto ab Homine non ſanȩ mentis, vt optimè poſt problematicè diſcuſſum articulum *firmat Farinac. fragment. crimin. parte* 1. *in argumento, Furor nunquid excludatur &c. pag. mihi* 155. *num.* 278. *cum ſeqq. Cyriac. contr. forenſ. cap.* 407. *num.* 8. *& egregiè Paul. Rub. tract. de validit. legal. contr. forenſ. cap.* 45. *num.* 44. *&* 47. *vbi num.* 45. 46. *&* 48. ſubdit, quòd idem procedat, ſi aſſerat
5 Notarius in proceſſu tranſportato contineri omnia, & ſingula acta, & actitata, ac iura producta in cauſa &c. *et num.* 46. 49. *et ſeqq. pariter limitando* ſubdit, quòd Notario non credatur, ſi dicat Teſtatorem
6 ſibi communicaſſe, & manifeſtaſſe ſuam voluntatem: & eſt ratio, quia talis expoſitio eſt quid facti, & de iure nunquam prȩſumitur, niſi probetur,

7 At aduerſus Notarium Teſtibus non creditur dicentibus aliquid non depoſuiſſe, pro vt in proceſſu ſcriptum eſt: quia maior fides danda eſt Notario, quàm Teſtibus, *Vermigl. conſ. crimin.* 132. *num.* 7. *et conſ.* 233. *num.* 19. *Ciazz. diſcept. crimin.* 24. *num.* 26. *& ſeqq. & num.* 41.

Google

Benè verum eſt, quòd ſi agatur ad effectum puniendi de falſo, non creditur Teſti contra Notarium, nec Notario creditur contrà Teſtem, *Conciol. in verbo, Teſt. miſcell. reſolut.* 11. *num.* 1. *&* 2. *vbi num.* 5. ſubdit locum non habere, quandò cum Notario adſuit Iudex: quia tunc aduerſus Teſtem Notario eſt credendum & idem dicendum eſt, ſi Notarius examinauerit Reum coram Iudice, *Ciazz. diſcept. crim.* 9. *num.* 393. *cum ſeqq.* Et alios caſus recenſet *Paul. de Caſtr. vol.* 1. *conſ.* 428. *num.* 5. At confeſſio Notarij vltimo Teſtamento de directo contraria facit, vt eidem tuta fides non adhibeatur, *Rot. rec. parte* 13. *deciſ.* 180. *num* 7.

8 Sicuti non creditur Delegato aſſerenti, & contenti ſe fuiſſe Delegatum, niſi alitèr de ſua doceat delegatione, vtputà per exhibitionem ſuæ delegationis, aut per Teſtes, ſiue per Partium confeſſionem, *Farinacc. fragment. crim. parte* 1. *in argumento, Delegato aſſerenti &c. num.* 90. *cum ſeqq. pag. mihi* 99. *& Vbert. tract. de citat. cap.* 8. *num.* 247. *cum. ſeqq. tom.* 1. *& cap.* 11. *num.* 25. *& ſeqq. tom.* 2. *& Card. Mantic. deciſ.* 84. *num.* 4. *& optime Hortenſ. Caualcan. tract. de Brach. Reg. ſiue de liber. ampl. & abſolut. Poteſt. Iudic. ſuprem. parte* 1. *n.* 267. *verſ. & Cic.* Nec creditur Iudici ſuper iuſtificatione ſuæ ſententiæ, licèt in ſententia aſſerat iuſtificationes ſententiæ *Celſ. deciſ.* 200. *n.* 10.

SVMMARIVM.

1 *Notarius poſtquàm condemnatus eſt de falſo inſtrumenta conficere non poteſt.*
2 *Notarius condemnatus de falſo ex vera confeſſione nequit facere Inſtrumenta: ſecus eſt ex ficta.*
3 *Intellige quoad fictam confeſſionem, ſi non concurrant alia indicia, ſecus eſt, ſi concurrant, & latè de indicijs.*
4 *Intellige, ſi a falſitate abſit verus dolus.*
5 *Aut non concurrant copulatiuè tria requiſita neceſſaria in falſitate.*
6 *Siue non probetur condemnatum per fictam confeſſionē habere alia requiſita relata per Vermigl.*

An Notarius damnatus de falſo ex ſua vera Confeſſione poſſit poſtmodum Inſtrumenta conficere: & an idem ſit in ficta confeſſione?

QVAESTIO XLVIII.

1 DE communi D. D. voto ſatis concluſum eſt, quòd poſteaquàm Notarius condemnatus eſt de falſo, nequit Inſtrumenta conficere, *Clar.* §. *fin. quæſt.* 73. *verſ. Notarius, & ita teſtatur pluribus adductis D. D. & Deciſ. Conciol. verbo, Falſum, reſolut.* 10. *num.* 7. *vbi latè declarat, et limitat.*

2 Vnde ſi Notarius damnatus ſit de Falſo ex confeſſione vera, nunquàm poterit poſtea Inſtrumenta conficere: ſecus eſt, ſi damnatus ſit Notarius propter contumaciam, & ſic ex ficta confeſſione; quia tunc non perdit Inſtrumentorum confectionem. Et eſt ratio; quia ſententia lata contra verè, & ſpontè confitentem facit Notarium inhabilem, & infamem quoad omnes. Attamèn quando ſententia lata eſt in contumaciam, & ſic ex ficta confeſſione, talis ſententia fidem non facit, nec condemnato præiudicat, nec Notarium inhabilitat, niſi quoad illam perſonam, ad cuius inſtantiam fuit Notarius damnatus, *Gaſp. Caball. ad Conſtit. Aegid. lib.* 4. *cap.* 1. *verbo. Citetur, à num.* 7. *vſque ad* 9. *& Boſſ. tit. de falſ. num.* 96. *&* 97. *pag. mihi* 201. *in prima col.*

3 Et hanc ſecundam concluſionem quoad fictam confeſſionem crederem veram, quarenus ficta confeſſio non haberet alia indicia conglutinata pèr Teſtes in proceſſu examinatos, vt diximus *in hoc præſenti lib. quæſt.* 32. *& alibi in tract. de ficto confeſſo verba fecimus.*

4 Aut à falſitate abſit verus dolus, vt benè conſiderat *Honded. conſ.* 105. *num.* 84. *& ſeqq. & conſ.* 109. *num.* 16. *& ſeqq. vol. primo & conſ.* 91. *num.* 8. *& ſeqq. vol.* 2.

5 Aut non probentur in proceſſu illa tria copulatiuè requiſita, nempè veritatis mutatio, dolus malus, & nocumentum, *Honded. eodem conſ.* 109. *num.* 55. *& ſeqq. Capyc. Latr. deciſ.* 172. *num.* 28. *& ſeqq. lib.* 2. *& Cazz. diſcept. crimin.* 24. *num.* 20. *&* 130. *& ſeqq.*

6 Aut non probetur condemnatum per dictam fictam confeſſionem ſcripſiſſe, dixiſſe, feciſſe, vel vſum fuiſſe aliquo falſo, *Vermig. conſ. crim.* 197. *num.* 1. *& conſ.* 243. *num.* 1. *&* 2. *& Ciazz. præcitata diſcept. num.* 113.

SVMMARIVM.

1 *Clericorum profeſſio quomodo publice præſeferenda eſt & adducuntur diuerſæ rationes pro excluſione, & incluſione Clericatus.*
4 *Clericatus non munitus requiſitis Concil. Trident. ex factis adinſtar Layci reſultantibus tacitè confitetur velle abuti clericatu, & ſic priuilegio Fori tam in ciuilibus, quam in criminalibus, ſed infra declaratur &c.*
3 *Intellige primò, ſi diu tanquam Laycus publice ſe geſſerit.*
Intellige ſecundo reuocabiliter, eodem num. 3.

4 *Clericus Miles quando per militiam ſecularem cadat è militia cæleſti, et priuetur, uelne priuilegij Fori, et Canonis?*

5 *Ad perdendum priuilegium Fori non eſt neceſſaria monitio: ſed contra num. 7.*

6 *Clericus ſine monitione non priuatur priuilegio canonis.*

7 *Clericus vt priuetur irreuocabilitèr priuilegio fori verba priuationis in monitione debent eſſe perpetua.*

8 *Confeſſus non eſt habendus Clericus ſine trina monitione ſuper amiſſione priuilegiorum Clericalium.*

9 *Tacens non fatetur ea, quæ ſunt ſibi præiudicialia.*

10 *Tacitum plus non operatur, quam expreſſum.*

11 *Clericus ſi fateatur eſſe laicum ſibi non præiudicat.*

12 *Monitio ſi eſt neceſſaria ad amitendum priuilegium canonis, eo fortius Fori, cuius Fori priuilegium à Iure Diuino proficiſcitur.*

13 *Clerico ex Sacramento ordinis imprimitur Character.*

14 *Ob enormitates commiſſas non priuantur Clerici ipſofacto: ſed eſt expectanda declaratoria ſententia: & redditur ratio.*

15 *Clerici Lanij, & Caupones ſine habitu clericali incedentes an ſint monendi, vt perdant priuilegium.*

16 *Ad Epiſcopum dumtaxat ſpectat declaratoria, an Clericus fruatur, vel non priuilegio clericali tam reſpectu Fori, quam canonis.*

17 *Hac declaratione pendente Iudicis laici officium conquieſcit ſub pæna excommunicationis aduerſus prædictum Iudicem ſecularem.*

18 *Clericatus quomodo probetur, & an, & quando ex aſſertione Concedentis, vel aliunde reſultare valeat legitima Clericatus probatio.*

Verum Clericali Priuilegio tam reſpectu Fori, quam Canonis cenſeatur eſſe renunciatum ex tacita Clerici confeſſione reſultanti potius ex factis non congruentibus Ordini Clericali, quàm ex verbis expreſſis?

QVAESTIO IL.

1 CAnonica eſt in Iure regula, quod Clerici profeſſionem ſuam in habitu, inceſſu, & in motibus repreſentare debent, 41. *diſtinct. capit. Clericus, in ordine* 8. & *prius diſtinct.* 23. *cap. His igitur* 3. *in ordine, & diſtinct.* 35. *cap. Eccleſiæ* 4. *in ordine & de conſecrat. diſtinct.* 5. *cap. In omnibus* 34. *in ordine.*

Nam implens Diuinum Officium ſolo nomine non debet gaudere priuilegio Clericis conceſſo: quia non ſeruit Eccleſiæ is, qui fingit ſe eſſe Clericum, & verè non eſt, *tex.* valdè admirabilis in *leg. qui ſub prætextu* 9. *C. de ſacroſanct. Eccleſ.*

Imo vt Clericus gaudeat priuilegio Clericis conceſſo, Veſtis, ſeu habitus Clerici apparens tam interior, quàm exterior debet eſſe clericalis, vt dicit multum notandum *Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 229. *numer.* 20. *tom.* 2.

Siquidem Clericos ſanctitate, & morum integritate præditos eſſe decet, *Clem. VIII. conſtit,* 8. §. 2. *pag.* 5. *tom.* 3. *bullar. Roman.*

2 Conſequentèr ſi prædictum ſtatum clericalem verè non repreſentant prætenſi Clerici ſed laicali more viuant; è tacita confeſſione ex factis contrarijs aduerſus Ordinem clericalem reſultanti abdicant à ſe ipſofacto non Beneficiati Clerici, at in minoribus ſolummodò conſtituti Ordinibus Fori priuilegium · & eſt ratio, quia in hoc caſu, copulatiuè non conſtito de tribus requiſitis, *Concil Trident. ſeſſ.* 23. *cap.* 6. *de Reformat.* itaut quaſi in via ad maiores ordines ſuſcipiendos verſentur, priuilegium Fori, tam in ciuilibus, quàm in criminalibus amiſerint, *Leon. in ſuo Theſaur. For. Eccleſ. parte* 3. *tit. de Excommunicat. cap.* 7. *num.* 78. *optime Marcell. Vulp. prax. iudic. for. Eccleſ. cap.* 41. *numer.* 8. *et ſeqq. Barboſ. de Offic. et poteſt. Epiſc. allegat.* 12. *num.* 2. 3. 12. *et* 21. *Tondut. de Præuent. part.* 2. *cap.* 53. *numer.* 4. *et* 5. *Laym. in ſua Theolog. moral. lib.* 1. *tract.* 5. *parte* 2. *cap.* 5. *numer.* 4. *verſ. Tertio, Bonac. tit. Circa Oct. Decalog. Precept. diſput.* 10. *quæſt.* 2. *punct.* 1. §. 4. *vnic. propoſit. numero* 22. *verſ. Secundo reſtringe, tom.* 2. & *in tract. de cenſur. diſput.* 1. *quæſt.* 16. *ſect. prima punct.* 6. *numero* 35. *verſ. Secundo reſtringi poſſe tom.* 3. *vbi ab eodem Bonac.* vtrobique redditur ratio; nam cum Clericus vt ſupra in minoribus conſtitutus ad ſtatum laicalem redeat, par non eſt, vt Clericorum priuilegijs fruatur, & concordat etiam *Vermigl. conſ. crim.* 98. *num.* 1. *conſ.* 208. *num.* 4. *et conſ.* 470. *num.* 3. *Iacob. Choell. ad Bull. Bon. Regim. cap.* 35. *num.* 74. *et ſeq. et Guazzin. ad Defenſ. Reor. tom.* 1. *defenſ.* 20. *cap.* 9. *num.* 32. *et ſeqq.*

3 Et hoc dico verum, dummodò non fuerit vnica omiſſio habitus; ſiquidem ad priuandum Clericum priuilegio Clericatus neceſſaria eſt tanta perſeuerantia, vt publicè exiſtimetur Laicus, vel quòd contrarius animus

Google

nius in eo diſcernatur, *Farinacc. in Prax. crim. part. 1. quaſt. 8. num. 58. quem ſequitur Barboſ. collect. D. D. in cap. Tuæ fraternitati 3. num. 4. de Apoſtat. et reiterat. Baptiſ. tom. 3. et optime reſpondendo contrarys docet Sperell. deciſ. for. Eccleſ. 26. numer. 21. 22. et 24. part. 1. et Gratian. diſcept. forenſ. cap 440. num. 4. 5. et 6. tom. 3.*

Et hæc priuatio, ſi prædicta concurrant, eſt vera reuocabiliter, nempè pro tempore, quo habitum Clerici non geſtarunt, etiamſi dimiſſio fuerit diuturna, *vt ex tex. in Clement. 1.* ibi — Quandiu in premiſſis extiterit — *de Vit. & honeſt. Cleric. & ſequitur idem Sperell. præcitata deciſ. 26. numer. 18.* vbi ſubdit, priuilegium, quòd facto ſuo perdidit Clericus, recuperat contrario facto; cum temporaliter dicatur priuatus exercitio priuilegij, non habitu; quià dictum ſacrum Concilium non dicit — perdat priuilegium — at ſolummodò hac formalitate loquitur — Is enim Fori priuilegio non gaudeat, niſi beneficium eccleſiaſticum habeat aut clericalem habitum, & tonſuram deferens &c. — Ergo quandocunque Clericus geſtat, gaudet, & *numeris ſeqq.* affert alias rationes fauore Clerici, aliaſque etiam rationes *idem Sperell. adducit in parte 2. deciſ. 132. num. 36. & 37.*

4 Huiuſmodique reuocabilis priuatio corroboratur primo per exemplum Clerici, qui tranſiuit ad militiam, armatam: is enim ipſo iure abſque alia monitione cecidit à militia cœleſti; quia factus miles ſæculi deſiuit eſſe Miles Dei, & redditur beneficij, & penſionis penitus incapax, etiamſi ſæua non exerceat: attamèn redeundo ad primæuum ſtatum Clericalem reintegratur quoad omnes Clericatus effectus; & eſt ratio, quia priuilegia clericalia ſuſpenſa, at non deperdita remanſerunt, *Farinac. fragm. crim. parte 1. arg. Clericus an, & quæ &c. numer. 184. Rot. coram recol. mem. Card. Celſo deciſ. 69. numer. 16. & ſeqq. & deciſ. 216. num. 1. & ſeqq. & Rot. deciſ. 355. num. 9. & 10. recent. parte 14.*

Cœterum ſi Miles non perſeuerauerit in ſæuis exercendis, priuilegio Clericali Fori ſcilicèt, ac Canonis non erit irreuocabilitèr priuatus, niſi præuia monitione, ſed irreuocabiliter ſolummodò priuatus remanet penſione, & beneficio, quod non recuperat ſine noua reſeruatione *Rot. coram eodem Card. Celſo dicta deciſ. 69. à numer. 21. vſque ad 24. & deciſione 216. numer. 5. & ſeqq. & Sperell. dicta deciſionè 132. num. 36. & 37. parte 2.*

5 Quam monitionem in Clerico non beneficiato, at ſolum in minoribus conſtituto licet ex dicto nouo Iure concilij quoad priuationem Fori dicat non eſſe neceſſariam *Barboſ. dicta allegat. 12. num. 19. in medio, & num. 24. in fin. Dian. reſolut. moral. tit. de immunit. Eccleſ. reſolut. 33. verſ. An verò, & Gratian. diſcept. for. cap. 190. num. 11. in verbo, licèt hoc, tom. 1. Sperell. dicta deciſ. 26. num. 3.*

6 At dumtaxat quoad priuationem Canonis, *cap. fin. de Vit. & honeſt. Cleric. Bonac. in præcitatis locis reſpectiue vt ſupra indicatis, Barboſ. collect. D. D. tom. 2. tit. Ne Cleric. vel Monach. in cap. ſecundum 6. in ordine num. 6. & 7. & in cap. Contingit 45. num. 1. & 2. tit. de ſentent. Excomm. tom. 3. & in cap. Quanquam 4. num. 1. & 2. de cenſur. tom. 4. Dian. eodem tract. reſolution. 46. verſic. Aliqui vero cum verſic. ſeq. & Mar. Alter. tract. de Cenſur. tom. 1. diſput. 19. lib. 5. cap. 6. quaſt. 3. fol. mihi 747.*

7 Ego autem ſentio ad Fori priuilegio irreuocabilitèr priuandum Clericum in minoribus ordinibus conſtitutum etiam non beneficiatum eſſe omninò neceſſariam trinam monitionem ſpecialem, nominatim, & perſonaliter factam ab Epiſcopo, vel ab alio iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habente, itaut nec vnica, nec generalis ſufficiat monitio, *Barboſ. dicta collect. D. D. in Clement. 1. lib. 3. num. 10. 11. & 12. de Vit. & honeſt. Cleric. et Rot. in locis præcitatis coram eodem Eminentiſſimo Celſo*: & cum verbis priuationis perpetuitatem denotantibus, *Sperell. part. 1. deciſ. 66. num. 29. et parte 2. deciſ. 125. num. 10.*

8 Et prima aſſignari poteſt ratio, quia dum lex diſponit, quod citatus incurrat pœnam ratione contumaciæ, requiritur præciſe trina citatio: cum nemo ſine dicta trina citatione, & monitione pro confeſſo habendus ſit, *tex. in leg. tres denunciationes 9. C. quomod. et quand. Iud. ſentent. proferr. debe. Barboſ. ibidem ſupra proxime, eodem numer. 12. Vermigl. conſ. crim. 13. num. 28. et latè diximus in hoc lib. 2. quaſt. 32. et in puncto Sperell. eadem part. 2. deciſ. 132. numer. 37. et 38.* vbi ſubdit, quod requiratur etiam ſententia declaratoria, vt huiuſmodi priuilegium dicatur amiſſum.

9 Secunda eſt ratio pro dicta monitione: quia taciti, & expreſſi non eadem eſt virtus, quando verſantur in præiudicialibus: quia tacens non dicitur fateri ea, quæ actionis præiudicium, & iuris diminutionem reſpiciunt; ſiquidem ex taciturnitate nunquam reſultat renunciatio, *Thomat. deciſ. March. 14. num. 51. deciſ. 94. num. 47. et 48. tom. 1. et Roias deciſ. 88. num. 10.*

10 Cum non poſſit plus operari tacitum, quam operatur expreſſum, *Mantic. deciſion. 114. num. 4. Bich. deciſ. 7. num. 19. et Card. Celſ. deciſ. 334. numer. 16.* Vnde ſi aliquis
11 fateatur eſſe laicum coram Iudice laico, adhuc tamen Iudex laicus remittere debet ad Iudicem Eccleſiaſticum; cum neque tacite

neque

neque expreſſè priuilegio vniuerſo Ordini Clericali conceſſo renunciari poſſit, ad latè tradita per *Sperell. præcitatis deciſ. 17. numer. 27. et deciſ. 26. numer. 19. et 20. et part. 2. deciſ. 133. num. 85. & Barboſ. in dicto cap. Tuæ fraternitati numer. 4. verſic. in gloſ. & Card. Otthob. deciſione 149. numer. 18.*

12 Tertia inſurgit ratio prò neceſſitate dictæ monitionis, quia ſicuti vt ſupra demonſtrauimus, ad amittendum priuilegium Canonis eſt neceſſaria monitio, eo fortius ad inducendum præiudicium priuilegio Fori, ſiquidem priuilegium Fori vti emanatum è Iure Diuino, & à Deo difficilius amittitur irreuocabilitèr, quàm priuilegium Canonis prouenientis à Iure poſitiuo *Laym. in eod. tract. 5. parte 2. capit. 5. num. 4. verſ. Tertio, propè fin. lib. 1. & magiſtraliter Rot. recent. parte 14. deciſ. 425. num. 6. 7. & 8. coram R. P. D. Beuilaqua*; & hoc eomagis audeo
13 dicere, quòd procedat, quomagis per huiuſmodi Sacramentum Ordinis indelebiliter imprimitur character in anima, *Bonac. in ſua Theolog. moral. tom. 1. de Sacram. in gener. diſput. 1. quæſt. 6. punct. 1. 2. propoſ. num. 2. & Rot. recent. part. 5. tom. 1. deciſ. 50. num. 6. Choell. dicto cap. 35. num. 74. & 75.*

14 Corroboratur ſecundò exemplo Clerici beneficiati etiam attenta *conſt. 92. Six. V. §. Tertio, tom. 2. Bullar. vbi Cherub in ſchol.*, cui adheret *Barboſ. præciato tract. de Offic. & Poteſt. Epiſc. dicta allegat. 12. num. 6. poſt medium* ſuper enormitatibus à Clerico commiſſis, & benè etiam *Vermigl. conſ. crim. 98. num. 10. Sperell. par. 2. deciſ. 132. num. 65. & ſeqq.* Quia conſtitutione cauetur, Clericos in minoribus beneficium habentes eo ipſo priuari beneficijs, & priuilegio fori, ſi ipſi non deferant habitum, & tonſuram: & nihilominus verior eſt ſententia, quod priuatio non inducitur ipſoiurè in vim dictæ conſtitutionis, ſed Iudicis requiritur ſententia declaratoria: ratio, quia executio pœnæ attentari non poteſt, declaratoria non præcedente, *optimè in terminis Capyc. Latr. deciſ. 73. num. 5. & ſeqq. lib. pri. & Vermigl. dicto conſ. 13. eodem num. 28. & conſ. 69. num. 2. et conſ. 98. num 10. et Barboſ. collect. D. D. tit. de Cenſ. et exact. lib. 3. Clement. cap. Præſenti vlt. num. 5. et 6. tom. 4. Ricc. collect. 2606. verſ. an Clericus, in verbo, Sixti V. par. 7. et etiam optimè in puncto dicta Conſt. Sixti V. Gratian. præcitata diſcept. 440. à num. primo. vſque ad 8. tom. 3.*

15 Corroboratur tertiò exemplo Clerici Coniugati publicè officium Lanionis, vel Cauponis exercentis, qui habitum clericalem dimiſerit, non priuatur omni clericali priuilegio, niſi fuerit à ſuo Epiſcopo tèr monitus, *Laym. ibidem ſupra num. 4. verſ. quintò Clerici, & Sperel. in eadem deciſ. 26. num. 20. vbi idem Laym. in ſeq. verſ. Sexto Clericus, ſubdit*, quod Clericus per annum exercens artem ignominioſam Ludionis, Mimi, aut Paraſiti ipſoiurè perdit omnia priuilegia clericalia: quin etiam ante annum, ſi poſt trinam Epiſcopi monitionem non reſipiſcat, & de vtroque caſu loquitur etiam *Choell. comment. in Bull. bon. Reg. cap. 50. num. 156. & ſeq. & latè etiam alia videri poſſunt penes Graſs. de effect. cleric. effect. 3. num. 256. verſ. limitatur octauo*, & de Macellario, & Tabernario, quod requiratur dicta trina monitio *Sperell. etiam parte 2. deciſ. for. eccleſ. 106. num. 44. & Farinac. fragm. crim. par. pri. argument. Clericus exercens &c. num. 140. & ſeqq. pag. mihi 45. in 2. col.*

Ex his igitur agnoſcimus, quàm ſit difficile clericalia priuilegia tollere, & abolere, quorum priuilegiorum cognitio, & de-
16 claratoria Sententia tum reſpectu Fori, quam canonis ſpectat ad Epiſcopum, ſiue ipſius Iudicem eccleſiaſticum priuatiuè quoad alios etiam in Clerico coniugato, *Vulp. in dicta Prax. cap. 41. numer. 8. & 27. Guazzin. ibidem ſupra num. 35. & ſeqq. & Sperell. dicta deciſ. 17. numer. 10. & ſeqq. deciſ. 26. num. 3. & 4. part. 1. & deciſ. 133. numer. 3. & ſeqq. part. 3. vbi in dicta deciſione 17. num. 13.* ſubdit, quòd interim pendente
17 ſcilicet dicta ſententia declaratoria conquieſcit proceſſus Iudicis ſæcularis, nec vlteriùs per ipſum Iudicem laicum procedi poteſt aliàs contra ipſum ab Eccleſiaſtico Tribunali excommunicationis gladius euaginatur, *vt ex ſupra citatis D. D. & optimè etiam Gratian. dicto cap. 190. numer. 13. & ſeqq. & Rot. in dicta deciſion. 425. num. 6. & ſeqq. eadem part. 14. & videndus idem Sperell. in præcitatis deciſ. & peculiariter etiam deciſ. 132. num. 11. & deciſione 133. num. 3. & ſeqq. part. 2.* in quibus deciſionibus docet etiam nonnullas cautelas pro Iudice laico; & quandò teneatur, vel ne ſtatim Iudex laicus remittere Reum ad Eccleſiaſticum Iudicem luculenter docet *Sperell. dicta deciſ. 17. & 26. part. 1. & deciſ. 132. cum ſeq. deciſ. par. 2.* Imò quandò Iudex laicus cogitur remittere ad Eccleſiaſticum debet omninò adhibere auream cautelam, & proteſtationem relatam à *Sperell. in dicta deciſ. 17. num. 31.* ne poſtmodum priuetur Iure ſuo, vt in *dicto numer. 31.*

Et huiuſmodi legali diſpoſitioni inhærendo, reſcripſit ſub hac forma ſacra Conſulta Commiſſario Gualdenſi videlicèt fotis

Al

Al Molto Illuſt. Sig.

Il Signor Celſo Antici

Commiſſario di Gualdo.

Intus vero.

Molto Illuſt. Sig.

SI è letta in Sagra Conſulta la lettera, con che V. S. auiſa eſſere ſtata inſultata, e ferita Donna Angelica di Teodoro da Gio: Battiſta, e Gio: Maria d'Amone: ma perche ſi è inteſo, che per parte del predetto Gio: Battiſta ſi è dedotto il Clericato: la medeſima Sagra Conſulta ſtima bene, che ella ſoſpenda di proceder in queſta Cauſa, e facci intanto inſtanza auanti l'Ordinario per la dichiaratione, ſe il predetto Gio Battiſta debba goder, ò nò dell' allegato priuilegio del Clericato, regolandoſi poi ſecondo la reſolutione della Corte Eccleſiaſtica, e le bacio le mani.

Roma 24. Aprile 1675.

Di V. S. Affettionatiſs. per ſeruirla.

Mario Veſc. di Cirene Seg.

18 Quando autèm probandus ſit Clericatus, ſi aliquis ſit capturatus ſine habitu clericali, & exiſtat in poſſe Curiæ Secularis, vt à dicta Curia eximi poſſit, & ad ſuum Iudicem Eccleſiaſticum aſportari, docet ſatis, multumque *Sperell. in dicta deciſ.* 17. & in alijs ſupra allegatis aureis Deciſionibus, nec non *Gratian. in dicto cap.* 190.

Sed Capyc. Latr. in obſeruat. ad dictam deciſ. 73. *num.* 4. refert, quòd Clericatus non probatur ex aſſertione facta per Concedentem Beneficium, ſcilicet M. Clericum eſſe, niſi aliunde conſtet M. Clericum eſſe.

Iuſtificatur autem Clericatus, ex quo quis fuit admiſſus per Capitulum ad Canonicatum, *Rot. recent. par.* 11. *deciſ.* 63. *num.* 7. Quanquam idem *Capyc. lib.* 2. *deciſ.* 173. *num.* 30. *et ſeqq.* contrarium ſenſiat ex rationibus ibi deductis.

SVMMARIVM.

1 *Clericatus non præſumitur; et quare?*

2 *Incedens in habitu, et tonſura habet præſumptionem pro clericatu, et cum eius aſſertione iurata ſuper clericatu eximitur à ſolutione Gabellæ, et nu. 4. et 6.*

3 *Sed datur diſtinctio adæquata.*

4 *Clerici iurata aſſertioni ſtandum eſt ſuper extractione rerum pro ſuo vſu, et num. 7.*

5 *Clericatus probatur ex literis Teſtimonialibus Ordinarij.*

6 *Clericus habens literas teſtimoniales etiam non incedens in habitu, et tonſura fruitur priuilegio exemptionis à Gabellis, Tributis, et Vectigalibus.*

7 *Sed declarantur, et limitantur ea, quæ dicta ſunt num. 4.*

Verum confitenti, ſeu aſſerenti eſſe Clericum pro eximendo ſe ipſum à ſolutione Pedagiorum, & Gabellarum ſit de iure credendum.

QVÆSTIO L.

1 CLericatus eſt quid facti, qui non præſumitur, niſi probetur; cum quilibet præſumatur laicus: nam Clericatus à natura non eſt *Menoch. lib. 6. præſumpt. 76. num. pri. Maſcard. de probat. concluſ. 302. num. 13. et 14. et ſequitur Cyriac. contr. forenſ. 426. num. 15. tom. 3. et latè Capyc. Latr. part. 2. deciſ. 173. num. 37. et ſeqq. part. 2.*

2 Nihilominus tenet *Abb. in cap. ex parte il 2. de priuileg. et exceſſ. priuilegiat. num. 2. et 3.* quod ſi quis incedens in habitu, & tonſura defendit ſe pro Clerico, vt non ſoluat gabellam, nec habet probationem in promptu, cum ſit forenſis, ſtandum erit ſuo iuramento.

3 Et confirmatur Abb. ſententia per hæc præciſa verba *gloſ. Clement. lib. 3. de Cenſ. & exaction. &c. tit. 11. in cap. Præſenti 3. in verbo, non negotiandi,* vbi datur caſus; quòd ſi intèr Leuatorem Pedagij, & Delatorem ſit quæſtio, vt quia ille negat eum Clericum vel dicit res deferri negociationis cauſa, vel res illius non eſſe: tunc ait *gloſ. ibidem,* quòd graue eſſet ſemper Iudicem adire pro fide huius rei recipienda vndè videtur committendum iuramento Deferentium, vel ſuorum Nuntiorum, ſi perſonarum qualitas non diſſuadeat: vel niſi de contrario fides haberetur in promptu: quo verò ad perſonam videtur ſufficere, ſi ſit in habitu, & tonſura clericali, & hanc gloſ. ſequitur, eiusque verba reſcribit *Card. Zabar. in dicto cap. Præſenti, numer. 9. verſic. Quarto quæro, et Nauarr. conſ. 4. num. 4. de Immunit, Eccleſ. lib. 3. et Sperell. deciſ. for. Eccleſ. 132. num. 32. part. 2.*

4 Et quòd ſtandum ſit iuramento Clerici ve ſupra incedentis in habitu, & tonſura, & aſſerentis, quòd res ipſe Clericus extrahat pro vſu ſuo, faciunt in corroborationem opinionis *Abb. in præcitatis locis allegati ea, quæ recenſet Barboſ. in eodem cap. Præſenti num. 4. tom. 4. & Marcell. Vulp. in Prax. for. Eccleſ. cap. 17. num. 19.*

5 Verum ſi Clericus non incederet in habitu, &

Digitized by Google

ru , & tonſura : at oſtenderet literas teſtimoniales ſui Epiſcopi ſuper Clericatu iuxta ea , quæ docet *Rot. recent. part. 11. deciſ. 28. num. 2. deciſ. 131. num. 3. deciſ. 155. num. 17. & deciſ. 374. num. 2.* Vel de Clericatu appareret per alios modos *relatos à Sperell. part. 3. deciſ. 132. num. 64.* & tunc etiamſi Clericus non obſeruaſſet requiſita *Concil. Trident. ſeſſ. 23. cap. 6. de reformat.* attamèn ſupradicta immunitate gauderet à tributis , & gabellis ; quia cum de Iure communi ſit exemptus à ſolutione gabellarum , & Concilium loquatur ſolummodò de priuilegio Fori , conſequenter non reſtringit hoc priuilegium immunitatis , & exemptionis à gabellis , & *ita de mente ſac. Congr. Concil.* poſt problematicè diſcuſſum articulum firmat *Diana in ſuis reſolut. moral. tit. de Immunit. Eccleſ. reſolut. 36. verſ. ſed non minus , et Barboſ. collect. D. D. in ius Pontific. vniuerſ. in cap. Aduerſus in ordine 7. numer. 7. verbo Verum non , tit. de Immunit. Eccleſ. tom. 2. pag. mihi 449.* Ratio eſt , quia Concilium , vt diximus , loquitur tantum de priuilegio Fori , & non Canonis : vndè cętera priuilegia remaneat in ſua diſpoſitione Iuris communis , *Diana ibidem verſ. Molto Reuerendo Padre*. Conſequenter percutiens Clericum non deferentem habitum , & tonſuram incurrit in excommunicationem *can. ſi quis* , & ita declaraſſe dictam ſacram Congregationem teſtatur *dictus Diana praecitato tract. reſolut. 34. verſ. fin.*

7 Sed redeundo ad punctum noſtrę quæſtionis ego pro mea ſententia concludam , quòd ſi Gabellarij , Datiarij , vel Cuſtodes ad fores Ciuitatis deputati allegent bona , quę vehuntur , non eſſe Clerici , & de huiuſmodi non conſtet , ſtandum ſit iuramento nedum Clerici , ſed etiam Operariorum illa deferentium , niſi repugnet qualitas perſonarum , vt quia ſint malæ conditionis , vel de mendacio conuicti . Vnde ſi qualitas Perſonarum fidem demit iuramento , & proptereà oporteat Iudicem adire ; tunc adeundus erit Iudex eccleſiaſticus , & non laicus *vt optimè multis D. D. authoritatibus ratiocinatur Sperell. part. 1. deciſ. for. Eccleſ. 12. num. 64. cum ſeq.*

S V M M A R I V M.

1 *Beneficiatus petere poteſt fructus ſibi ſuppleri pro condigna Vita ſuſtentatione .*

2 *Os Bouis triturantis non eſt ligandum .*

3 *Limita , dum Beneficiatus in ſupplicatione Beneficij fructus enarrauerit , & faſſus fuerit Beneficij valorem condignum ſibi , et pro pentione ſoluenda .*

4 *Amplia limitationem procedere etiam aduerſus ſucceſſorem ad dictum Beneficium .*

5 *Contra quos oritur actio perſonalis ex quaſi contractu , et hypotecaria .*

6 *Beneficiato , ſeu Parocho imputandum eſt ; dum ipſe acceptauit Beneficium tenue , & pentione grauatum , præſertim dum fuit ordinatus ad titulum Patrimonij .*

7 *Intellige , ſi pentioni conſenſerit , ſiue ſucceſſores conqueſti non fuerint .*

8 *Et procedit intelligentia prædicta aduerſus ſucceſſorem in iudicio tamèn poſſeſſorio , at non in petitorio .*

9 *Pentionarius iudicio petitorio , ſeu ordinario conuentus per viam nullitatis pentionis tenetur iuſtificare valorem Beneficij , alias ſuccumbit .*

10 *Limita , ſi adſit continuatio ſolutionis fauore Pentionarij per triginta annos .*

11 *Amplia limitationem , dum fuerit facta reductio per viam tranſactionis concurrentibus requiſitis &c.*

12 *Limita , ſi reſignans reſeruauerit ſibi regreſſum ad beneficium .*

13 *Sublimita , quando congrua eſt tenuis , & non ſufficiens ad Vita , & Eccleſia ſuſtentationem , & Signanter ſi Beneplacitum Apoſtolicum non interuenerit .*

14 *Beneficij valor per non exceſſum quomodo probetur & quomodo per exceſſum .*

15 *Penſio quandò non cenſeatur confeſſa validè reſeruata .*

Beneficiatus an ſibi , & Succeſſoribus prę-iudicet per confeſſionem , & approbationem factam ſuper valore Beneficij , & quando ipſe , ſiue ſucceſſores pro tempore poſſint agere ad congruam ſuſtentationem non obſtante dicta confeſſione .

Q V AE S T I O L I.

1 SVpplendum eſt Beneficato non habenti fructus congruos ad condignam Vitę ſuſtentationem : cum os Bouis ligari non
2 debeat triturantis : ſed qui Altari ſeruit , de Altare viuere debet , *cap. Cum Secundum 16. cap. Extirpanda 30. §. cum igitur , de Praben. & dignit. & faciunt ea quæ notantur in calce cap. Eccleſias ſingulas 13. quæſt. 1.*
3 Attamèn ſi Beneficiatus in ſupplicatione beneficij fructus enarrauerit , faſſuſque fuerit detracta pentione congruos ſibi remanere fructus ad Vitæ , & Eccleſiæ ſuſtentationem , non erit vlterius audiendus , & præ-
4 iudicium inferet etiam Succeſſoribus : & eſt ratio , quia valor , & redditus Beneficij ex

Impetrantis confeſſione ſatis dicitur proba-
tus contra Impetrantem, illiuſque ſucceſſo-
res, *Rot. recent. part.* 12. *deciſ.* 152. *num.* 2.
& *part,* 13. *deciſ.* 48. *num.* 4. 9. 10. *& deciſ.*
449. *num. pri. & deciſ.* 507. *num.* 2. & etiam
in puncto beneficiati acceptantis vt ſupra
beneficium ex facto vt ſupra prouenienti è
ſuo Anteceſſore, *optimè Ricc. part.* 4. *deciſ.*
Archiep. Neap. 206. *per totam*, *vbi numer.*
9. *&* 10. Subdit, quod contra dictum Be-
neficiatum oritur actio perſonalis ex quaſi
contractu, & hypothecaria, & dixit etiam
5 *Rot. recent. part.* 10. *deciſ.* 119. *num.* 3.

6 Aliaque etiam eſt ratio, quia Beneficiatus, ſeu
Parochus, qui conſentit pentioni, ſibi imputare
debet, ſi acceptauit beneficiū tenue: eū cēſeatur
acceptatū cum omnibus ſuis qualitatibus, &
oneribus, *Gregor. XV. deciſ.* 215. *nu.* 6. *et* 7. *&*
deciſ. 429. *num.* 4. *& deciſ.* 431. *num.* 11.
& 12. vbi etiam refert præſertim procedere,
ſi fuerit ordinatus ad titulum Patrimonij.

7 Si autem non conſenſerit: at Prędeceſſo-
res beneficiati conqueſti non fuerint de in-
congruitate, & tunc acquieſcere etiam debet
Beneficiatus Succeſſor, *vt Rot. in eadem de-*
ciſ. 48. *num.* 11. *&* 12.

8 Et huiuſmodi quoad ſucceſſorē ſunt vera, ſi
agatur iudicio poſſeſſorio: ſecus eſt ſi petitorio
vt putà ſi Pentionarius in iudicio ordinario con-
uēctus fuerit per viam nullitatis pentionis, & ple-
9 ne, ac concludenter non probauerit, nec
iuſtificauerit valorem beneficij expreſſi, vt
egregiè etiam declarando, & limitando docet
Rot. recent. p. 10. *deciſ.* 306. *n.* 1. *& ſeqq. & p.* 11.
deciſ. 11. *n.* 1. *et ſeqq. et deciſ.* 187. *n.* 36. 37. *&* 38.
Subdit quod ſemper, & in quocumque
tempore grauatur pentionarius onere dictæ
10 iuſtificationis, dummodò pentionis ſolutio-
nes per Beneficiarum, ſeu illius Succeſſores
non fuerint continuatæ per triginta annos fa-
uore Pentionarij, *Rot. recent. part.* 13. *de-*
ciſ. 142. *num.* 12. *&* 13. *& deciſ.* 507. *nu.*
2. *& ſeqq.*

11 Nec ſimilitèr grauandus eſt Pentionarius
ad dictam iuſtificationem, ſi facta fuerit redu-
ctio per viam tranſactionis præuia narratiua
reſeruationis pentionis cum obſeruantia ſub-
ſequta, *Rot. dicta part,* 13. *deciſ.* 507. *nu-*
mer. 3. *&* 4.

12 Minuſue quandò reſignans in caſu non
ſolutionis pentionis, vel allegandæ nullitatis
ſibi reſeruauerit regreſſum ad Beneficium
cum Clauſulis in forma ampliſſima: tunc
reſignatarius, beneficio retento, de nullitate
pentionis non poteſt excipere, at tenetur ſol-
uere, vel aperit viam regreſſui, ad hoc vt
reſignans beneficium conſequi valeat, *Rot.*
recent. par. 14. *deciſ.* 310. *num.* 7. *&* 8. *& de-*
ciſ. 419. *num.* 8.

13 Prædictaque non procedunt, ſi congrua
ſit ita tenuis, vt Titularis, Rector Eccleſię
aut Beneficiatus nequeat ſe ſuſtentare, & ſu-
ſtinere onera Eccleſiæ, & Ordinis clericalis,
Add. ad dictam deciſ. 429. *num.* 8. *poſt medium*
& Rot. dicta deciſ. 48. *num.* 3. *& ſeqq. vbi*
num. 5. & 6. Subdit, quòd concludenter pro-
bandum ſit, quod congrua eſt ita tenuis, &
fructus tractu temporis diminuti taliter ſunt,
vt cum illis nec ſibi, nec Eccleſiæ valeat pro-
uidere; tunc enim non obſtante accepta-
tione talis congruæ non prohibetur, quia
ſaltèm per viam reſtitutionis in integrum
valeat aſſignationem impugnare, & congruam
ſufficientem petere *iuxta Sacros Canones, &*
Sac. Concil. Triden. vt refert Vlp. Prax. Iudic.
Eccleſ. cap. 48. *num.* 59.

Et hęc ſibi locum vendicant, etiam ſi ini-
ta fuerit dicta tranſactio, & maximè ſi Be-
neplacitum apoſtolicum non interuenerit, *Rot.*
dicta part. 13. *deciſ.* 347. *per totam*.

14 Deniquè notandum eſt pro noſtræ quæ-
ſtionis ampliatione, quòd Beneficij valor per
non exceſſum benè probatur ex narratiua,
ſeu ex ipſa Aduerſarij confeſſione in ſuppli-
catione emiſſa, *Rot. recent. part.* 12. *deciſ.*
71. *num.* 14. *et part.* 13. *deciſ.* 456. *num.* 4.
et 5. vbi ſubdit, quod regularitèr talis valor
præſumitur, qualis fuit narratus in antece-
dentibus gratijs, & ita fuit etiam prius di-
ctum in eadem *part.* 13. *deciſ.* 176. *num.* 1.
et part. 14. *deciſ.* 510. *num.* 2. 3. *et* 4. Vnde
agens ad nullitatem pentionis purè reſerua-
tæ ex capite exceſſus tenetur exceſſum con-
cludenter probare, imo in hoc caſu valor ex
redditibus Beneficij probandus eſt per inte-
grum decennium, vt latiſſimè, & magiſtra-
litèr docet *Bich. deciſ.* 213. *per totam*; &
ſignanter *num.* 3. *et* 7. quæ eſt etiam impreſ-
ſa penes *Zacch. de Salar. et merced. deciſ.* 8.

15 Bene tamen verum eſt, quod Titularis enun-
cians in reductione Beneficium eſſe pentione
grauatum non cenſetur fateri illam eſſe va-
lidè reſeruatam, *Rot. eadem part.* 13. *deciſ.* 507.
num. 5.

SVMMARIVM.

1 *Coadiutoriam petens an fateatur ſe eſſe inhabi-*
lem ad alia beneficia.
2 *Coadiutoria ſupponit impotentiam in exercitio.*
3 *Impotenti in vno beneficio non eſt aliud confe-*
rendum Beneficium; et redditur ratio.

Petens

Petens Coadiutoriam an fateatur ſe inhabilem eſſe.

QVAESTIO LII.

1 Breuiſſima eſt hæc quæſtio, & reſolutiuè dicendum eſt, quod ad Beneficium obtinendum quis fatetur ſe inhabilem, dum de eo, quod obtinet, ſeu poſſidet, coadiutoriam petat, ſi beneficium quod recenter petit, ſit onerosum, & non ſimplex, & dummodo talis confeſſio effectum ſuum ſortita fuerit; nam alias ad vnum finem, non operatur ad alium, *Rot. recent. part. 12. deciſ. 62. num. 13. et 14.*

2 Et eſt ratio, quia coadiutoria reſpectu Petentis ſupponit impotentiam in exercitio beneficij, *vt in cap. primo cum quatuor ſeqq. 7. quaſt. prima.*

3 Et in huiuſmodi caſu non eſt eidem conferendum aliud beneficium onerosum, ne languente Paſtore, Grex Inſidiatoris dentibus exponatur, vel ipſius Eccleſiæ vtilitates depereant, *ad tex. in cap. Quamuis 14. poſt princ. eadem 7. quaeſt. 1.*

SVMMARIVM.

1 *Simoniæ ſcelus exetrabile eſt, et num. 2.*

2 *Simonia prius vſitata, nunc inuſitata, et exterminata.*

3 *Simonia eſt peſtis, et vt Cancer propter anbitionem, et auaritiam ſerpit.*

4 *Simonia eſt maior omni alio crimine.*

5 *Simoniæ crimine accuſatus pendente accuſatione ſuſpenditur à Diuinis.*

6 *Simoniacus adeptis priuatur.*

7 *Amplia quod efficiatur infamis, et ipſofactò excommunicatur: et quomodo, et à quo poſſit abſolui, et num. 8.*

9 *Pœna contra Simoniacum procedunt etiam contra Mediatores, et Complices, qui ſi reuelant, gratiantur, alias ſunt ſemper excommunicati, et detecti puniuntur acrius et nu. 10.*

11 *Sed pœna nunquam eſt corporis afflictiua.*

12 *Simoniacus vel eſt Hæreticus, aut de hæreſi ſuſpectus, aut ſaltèm largo modo eſt hæreticus.*

13 *Simoniacus, complex, ſiue mediator quas exceptiones opponere poſſit.*

14 *Simoniæ definitio: et quæ concurrere debeant, vt locum habeat Simonia? et an data pro Elemoſina, vel ſtipendio ſimoniam inducant, et num. 15. an verba generalia includant ſimoniam.*

16 *Simonia abſque præcedenti tractatu, et pactione non inducitur.*

17 *Nec Teſtes abſque præcedenti pactione deponentes probant.*

18 *Amplia, ſi deponant, nec dicant, ex qua cauſa fuerit facta ſolutio.*

19 *Simonia non probatur ſi detur aliqua pars fructuum poſt reſignationem.*

20 *Nec ſi fiat aliqua donatio poſt beneficium collatum, et redditur ratio num. 21.*

22 *Simonia aduerſus iudicialitèr conſitentem huiuſmodi ſcelus probatur eo modo, ac ſi talis Accuſatus et Inquiſitus fuerit legitime conuictus ſuper tali crimine. Quæ pœnæ infligantur, licet non ſit confeſſus, vel conuictus vide etiam num. 23. et 33.*

24 *Confeſſio extraiudicialis ſimoniæ emanata ab Accuſato, vel inquiſito ſufficit ad torturam.*

25 *Gloriantis ſuper flagitio ſimoniaco qua pœna ſit inflicta?*

26 *Geminata confeſſio in ſimonia facit plenam probationem.*

27 *Contra ſimoniacum ſponte confeſſũ mitius, quàm cum conuicto agendum eſt.*

28 *Confitens ſponte ſimoniam licet metu probationis pro conuicto habendus eſt, ſed non eadem pœna puniendus, et num. 23. et 33.*

29 *Simoniæ Mediator, et criminis ſocius quando probet, vel ne Simoniam aduerſus alium Conſocium.*

30 *Simonia an ſine animo committatur.*

31 *Simonia non intrat ob rem modicam datam etiam ante beneficium adeptum; ſed declaratur quomodo procedat.*

32 *Teſtes non probant Simoniam, ſi non deponunt de conuentione, et tractatu cum ipſo Beneficiato, ſed cum Tertio.*

33 *Simonia probatur coniecturis, et præſumptionibus, & quomodo intelligatur, & procedat, diſtinguitur materia, & declaratur.*

34 *Interpretatio omnis facienda eſt ad excludendam Simoniam.*

35 *Simonia eſt delictum, & concludenter probandum.*

36 *Simonia plenè, et concludenter probanda eſt ad effectum priuationis: ſecus ad effectum repellendi ab aſſecutione Beneficij.*

37 *Teſtes de fama non probant Simoniam, etiam iuncta atteſtatione de auditu, & quomodò ſimonia per Teſtes probata remaneat?*

38 *Teſtes ſingulares non probant Simoniæ confeſſionem, niſi adminicula concurrant, aut verſemur in confidentiali Simonia.*

39 *Simonia an probetur ex confeſſione Reſignantis facta in ſupplicatione porrecta Summo Pontifici.*

40 *Simoniaco an, & quando danda ſit, vel non appellatio.*

Simonia quid ſit. Quæ pœnę Simoniaco Mediatori, Complici, ſiue Criminis Socio infligantur. Et an Iudicialis, vel extraiudicialis debeat eſſe confeſſio Simoniaci, Mediatoris, ſiue Complicis, aut criminis Socij ad condẽnandum, quoſue talis Confeſſio afficiat. Et quomodo debeant eſſe Teſtes in Cauſa Simoniæ; quidue præcisè deponere debeãt ad Victoriam Cauſæ Simoniacæ?

QVAESTIO LIII.

1 SImoniæ ſcelus execrabile eſt, vt ſatis liquet ex *tex. in Extrauagant. Vrban. IV. alias V. in cap. 1. cum ſeq. de ſimon. Pius IV. conſt. 85. & Pius V. conſt. 85. & Sixt. V. conſt. 47. tom. 2. bull. Roman. & eruditiſſimè ratiocinatur Rub. de validit. legal. contr. forenſ. cap. 18. num. 25. & ſeqq. pluribus, & cap. 19. num. 1. & ſeqq. & capit. 20. num. 3. & num. 18. & cap. 21. num. 65.*

2 Et flagitium ſi eſt tam execrabile, & tamèn prius erat forſan nimis vſitatum? Nunc prouidetur, ne vſiterur, *vt in prima quæſt. 1. cap. reperiuntur, in ordine 7. ſac. Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 14. poſt medium*

3 Vndè *Barboſ. collect. D. D. cap. ſicut 6. num. 2. de Simon. tom. 3. ait* quod ſimonia eſt Peſtis; quia ratione auaritiæ, & ambitionis vt Cancer ſerpit, & magnitudine ſua omnes alios morbos, omniaq; alia crimina
4 vincit. Et huiuſmodi ſceleſti Homines dicuntur deteſtabiliores omni Peccatore: & iuremerito benè conficit ratio *tex. in 1. quæſt. 1. capit. quibuſdam 117. & ea, quæ refert Rub. ibidem ſupra, & cap. 27. num. 69.*

5 Quapropter pœna non terret forſan Hominem ita facinoroſum? Primò: dum in Iure ſancitum eſt, quòd accuſatus de ſimonia pendente accuſatione prohibetur ab adminiſtratione Diuinorum *ad tex. in cap. Accuſatum 4. & ibi gloſ. & Barboſ. de ſimon. tom. 3.*

6 Secundò, quòd adeptis priuatur, *vt in 1. quæſt. 1. cap. Præſbiter 51., in ordine 3. & in dicta extrauagant. cap. 1. cum cap. ſeq. & dictum. ſac. Concil. eadem ſeſſ. cap. 18. verbo, Caueantque*, ibique ſubdit, quòd ad alia benencia impoſterum inhabilis reddatur.

7 Tertiò, quòd ita beneficium obtinens, aut extorquens excommunicatur *vt in 1. quæſt. 1. cap. Qui ſtudet 11. cum capit. ſeq.* notàque Infamiæ denigratus ipſofacto excommunicatione innodatus exiſtit, à qua abſolui nequit præterquam ab ipſomet ſummo
8 Romano Pontifice, dummodò Mortis caſus non immineat, *iuxta tex. in 1. quæſt. 3. cap. ſi quis præbendas 15. & optime in cap. 2. eiuſdem Extrauagant. de ſimon. vbi tex.* ſubdit, quòd abſolutio non concedatur, niſi pœnitentia ſalutaris fuerit impoſita, prout videbitur diſcretioni ſum. Romani Pontif. pro tempore, *vt in eadem Extrauagant. eiuſdem cap. 1. poſt medium, & Eugen. Papa IV. conſtit. 7. tom. 1. buliar.*

9 Sub qua infamia, excommunicatione, alijſque pœnis includuntur etiam Mediatores, Complices, ſocijque Criminis, *dicto cap. ſi quis præbendas, & optimè in dicta Extrauagant. cap. 2. §. & vt huiuſmodi, & Eugen. IV. in eadem conſtit. 7. §. cum ſeq. &* latè ratiocinatur *Quarant. in ſum. Bullar. verbo, ſimonia, & in verbo, Eſt & alia pœna, pag. mihi 474. & ſeqq. & Rub. ibidem ſupra, cap. 18. num. 55.*

10 Qui criminis complices ſi reuelant, gratiantur, & veniam habent à delicto, & ſi non reuelant, ſemper ſunt excommunicati, & dicti complices detecti acrius puniuntur, *vt in dicto cap. 2. eiuſdem Extrauagant. erga fin. et concordat tex. in 1. quæſt. 1. cap. reperiuntur 7.*

11 Beneuertum eſt, quòd ob huiuſmodi ſimoniæ crimen de iure nulla corporis pœna imponitur, vt de receptiori Iuris ſententia docet *Vermigl. conſ. crim. 147. num. 5.*

Niſi pluries tale crimen ſimoniacus commiſiſſe conuictus fuerit *Pal. Rub. dicto tract. de validit. legal. controu. forenſ. capit. 19. numer. 68.*

12 Quartò, ſimiles perſonæ tanquam Hæretici reputantur, & à quibuſuis Perſonis tanquam tales accuſantur *tex. in 1. quæſt. 1. capit. Quicunque ſtudet 2. cum duobus capit. ſeqq. et in 6. quæſt. 1. capit. quæro ergo 21. cap. ſi Dominus 3. cap. tanta 7. et vtrobique Barboſ. tom. 3. de ſimon. et gloſ. in cap. primo, verbo, Aſſecuti, de Teſt. in 6. et Marſcott. var. reſolut. lib. 2. cap. 35. num. 11. et Rub. dicto tract. cap. 18. num. 86.*

Vel de hæreſi tales Perſonæ dicuntur ſuſpectæ, *Menoch. præſumpt. 6. num. 30. et præſumpt. 8. num. 1. et ſeqq. lib. 5. et Marcſcott. dicto cap. 35. num. 12.* Vel ſaltem largo modo dicuntur Hæretici *Barboſ. dicto tit. de ſimon. cap. Quoties 5. in ordine num. 2. et late Rub. ibidem ſupra, cap. 18. numer. 58. 62. et num. 70. et ſeq. et cap. 20. numer. 36.*

13 Nec alias exceptiones aduerſus Teſtes poterunt ſimoniaci, aut ſimoniæ Complices, mediatores, aut ſocij criminis opponere, niſi quòd ſint Inimici capitales, & conſpiratores, alias vero Criminum exceptiones opponere non poterunt, *cap. licet 31. cum cap. ſeq. de ſimonia.* Et eſt ratio; quia Teſtibus ſuſpectiſſimis, & inſtigatoribus non eſt credendum etiam in ſimoniæ crimine

Seraph.

Seraph. deciſ. 290. numer. 6.
14 Quæ ſimonia tam à Theologis, quam à
Iuriſtis communiter definitur, quòd ſit vo-
luntas ſtudioſa emendi, vel vendendi pretio
temporali aliquid ſpirituale, vel ſpirituali-
tati annexum, *vt in cap. Qui ſtudet donum
Dei, in ordine* 11. 1. *quæſt.* 1. *et D. Tho-
mas* 2. 2. *quæſt.* 100. *Corrad. in reſponſ. caſ.
conſ. quæſt.* 42. *in addit. lit. D. verſ. ſimo-
nia, Eman. Sa Aphoriſ. confeſſ. verbo ſimo-
nia, num.* 1. *Paul. Laym. in Theolog. moral.
lib.* 4. *tract.* 10. *cap.* 8. §. *primo. num.* 1.
et Mar. Alter. tom. 2. *de Cenſur. eccleſ. diſ-
put.* 15. *de ſuſpenſ. capit.* 4. *pag. mihi* 250. *in*
2. *col. lit. E. vbi in verſ. Et ante, verbo,
Quare*, ſubdit, quod ſi aliquid detur, vel
recipiatur non tanquam precium rei, ſed
ratione Elemoſinæ, aut ſtipendij, non dici-
tur ſimonia: & inter Iuriſtas *Zacc. tract. de
ſalar. et merced. quæſt.* 48. *numer.* 5. *egregiè
Barboſ. collect. D. D. tom.* 3. *tit.* 3. *in præ-
lud. de ſimon. num.* 3. *pag. mihi* 18. *in* 2.
col. vbi, et num. ſeq. latè diſtinguit ſpecies
dictæ definitionis, & doctè declarat concordatq;
Clar. in §. *ſimonia, in princ. Paul. Rub. eo-
dem tract. cap.* 21. *num.* 21. *et cap.* 22. *nu-
mer.* 17. *et optime numeris ſeqq. et Rot. co-
ram Eminentiſſimo Cerro, recent. part.* 14.
deciſ. 187. *num.* 15. 26. *et* 27.
Et hanc definitionem ſibi locum vendicat
ſi copulatiuè concurrant tria illa requiſita
relata per *Menoch. præſumpt.* 8. *num.* 4. *lib.*
5. *& Rub. dicto tract. cap.* 22. *numer.* 18.
& ſeqq. & optimè num. 26. *&* 42.
16 Huiuſmodique non inducitur ſimonia ab-
ſque præcedenti tractatu, pactione, & pacti
concluſione imò nec Teſtes abſque præceden-
17 ti promiſſione ſimoniam deponentes pro-
bant, ſiue ſi Teſtes neſciunt, ex qua cauſa
18 fuerit facta ſolutio; nam ſimonia ex ſubſe-
quentibus excluditur: & quicquid poſtea da-
tur, gratis datur; & eſt ratio, quia ſimo-
nia recipit formalitatem à conuentione an-
tecedenti, *March. anton Sabell. var. reſolut.
cap.* 72. *num.* 32. *Vermigl. conſ. crim.* 160.
num. 10. *&* 11. *Rub. dicto cap.* 22. *numer.*
13. 17. 18. 26. *cum ſeqq. pluribus, & nu-
mer.* 42. *& ſeqq. & latius in capit.* 23. *ferè
per totum & cap.* 25. *numer.* 1. 3. *& ſeqq.
cap.* 26. *num.* 53. *& cap.* 27. *num.* 18. *&*
36. *& ſeq. Annot. ad Buratt. deciſion.* 445.
num. 13. *&* 15. *Ricc. collect.* 1739. *verſ. Item
neque, part.* 5. *Seraph. deciſ.* 1029. *num.* 7.
& 8. *& deciſ.* 1359. *numer.* 1. *Rot. recent.
part.* 4. *tom.* 2. *deciſ.* 93. *num.* 6. *&* 7. *&
num.* 12. *& ſeqq. & eadem par.* 4. *tom.* 3.
deciſ. 538. *num.* 10. *& par.* 11. *deciſ.* 177.
num. 21. *&* 23. *& par.* 12. *deciſ.* 78. *num.*
7. *&* 8. *& deciſ.* 420. *num.* 4. *& egregie Bich.
deciſ.* 472. *num.* 18. *deciſ.* 653. *num.* 8. *&* 9.
deciſ. 663., *& Farinacc. deciſ. crim.* 133. *nu-
per. vbi num.* 2. *&* 3. Subdit, quod confi-
19 dentialis Simonia non dicitur probata, dum
poſt reſignationem Reſignatarius concederit
Reſignanti aliquam partem fructuum Benefi-
cij, ſi dicta non procedat pactio.
20 Nam donatio ſubſequens in recompen-
ſationem ſeruitiorum receptorum non eſt Si-
monia, *Sabell. ibidem ſupra Philipp. de Bict.
in Epitom. ſeu Compend. Theoric. & prax.
Canſ. Regul. tit. de delict. & pæn. quæſt.* 127.
num. 9. *& optimè Rot. recent. part.* 5. *tom.* 1.
deciſ. 232. *numer.* 21. *& in dicta deciſ.* 93.
21 *num.* 13. *& ſeqq.* Et eſt ratio, quia ſine
pacto datum munus poteſt accipi, 1. *quæſt.*
1. *cap. quicquid*, 101.
Nec ſimonia inducitur ex intentione con-
trahendi obligationem antidoralem *Rub. di-
cto cap.* 22. *num.* 65. 66. *& ſeqq. ac latius
in cap.* 23. *num.* 35. *& ſeqq.*
22 Et probatur ſimonia ex confeſſione iu-
diciali inquiſiti, ſiue accuſati Rei, vel ſi le-
gitimè ſimoniacus ſit conuictus: & tunc ab
Altaris miniſterio eſt perpetuò deponendus.
Si verò tale crimen non eſt notorium, nec
23 ſuper eo huiuſmodi Simoniacus conuictus,
vel nec eſt confeſſus, ſi publica laborat in-
famia, ei canonica purgatio debet indici,
in qua ſi defecerit, tanquàm Author tanti
ſceleris puniendus eſt, & ſeculares qui ali-
quid receperunt integrè Eccleſiæ reſtituere
debent, *tex. apertiſſimus in cap. De hoc au-
tem* 11. *& ibi optimè gloſ. in figuratione ca-
ſus, & in verbo, Deponendi, ac in verbis
ſeqq. & ibi Abb. num.* 1. 2. 3. *&* 4. *& Bar-
boſ. in collect. D. D. in prætitato cap. num.*
1. *& ſeqq. de ſimon. tom.* 3.
Imò ſi erunt confidentiarij Simoniaci, ipſi
eorumque Hæredes Cameræ Apoſtolicæ in-
tegros fructus à die adeptæ poſſeſſionis be-
neficij reſtituere tenentur *Quarant. vbi ſupra
verſ. Altera pœna pag. mihi* 472.
24 Verum ſi prædicta confeſſio erit extraiudi-
cialis, vt ſupra Simoniacus non punitur: ſed
talis confeſſio producet dumtaxat indicium
validum ad ſupponendum torturæ ſicut ſu-
25 pra confeſſum. At ſi extra iudicium quis
gloriabitur, punitur pro delicto gloriationis
*gloſ. in dicto capit. De hoc autem verbo,
Confeſſi fuerit in iure*, & ibi omnia præ-
dicta recenſet *Abb. num.* 7. *& ibidem Add.
lit. d. & ibi Barboſ. numer.* 7. vbi ſubdit,
26 quòd ſi extraiudicialiter huiuſmodi ſcelus
fuerit geminatè confeſſum, plena contra
Confitentem reſultat delicti probatio.
27 Si autèm ſpontè in iudicio talis confeſſio
ſit emiſſa, mitius agendum erit aduerſus
ſpontè confitentem, quam cum conuicto,
*gloſ. in dicto cap. De hoc autem, in verbo,
Confeſſi fuerint in iure, & Abb. ibidem num.*
8. *& Barboſ. pariter ibidem, numer.* 8. vbi
ſubdit, confitentem in hoc caſu metu pro-
28 bationis pro conuicto eſſe habendum ſeu ab
eo differre quoad pœnæ impoſitionem.

29 Pro-

Google

29 Probatur etiam ſimonia ex Mediatoris, ſeu ſocij criminis confeſſione, aſſertione, & depoſitione, ſi mediator ſit ſolummodò criminis ſocius, & agatur ciuilitèr: nempè vt Simoniacus priuetur beneficijs, alias non admittitur, ſi criminaliter agatur, nempè vt priuetur ordinibus ſuis. Verum ſi eſt Socius criminis, & muneris: & tunc talis confeſſio, aſſertio, & depoſitio eſt penitus de iure irreleuans, ita, & aduerſus Tertium, qui ſimoniam non commiſit, & eſt ratio, quia priuilegiata probatio, qualis eſt iſta, non admittitur niſi contra illum, qui eſt
30 in dolo committendi ſimoniam, vel dolosè commiſerit, *tex. ſatis rotundus in cap. 1. et ibi optimè gloſ. per totum diſcurſum, et Canoniſtæ ſcribentes, de teſt. et atteſt. in 6. Vermigl. conſ. crim. 147. num. 8. et 9. et optimè Rot. recent. part. 4. tom. 3. deciſ. 538. a numer. 11. vſque ad 14. et Add. ad Buratt. deciſ. 445. num. 14. et ſeq. et Card. Celſ. deciſ. 322. num. 13. et optimè idem Paul. de Rub. in præcitato tract. cap. 21. à num. 5. vſque ad 20.*

Et cum prædictis diſtinctionibus crederem fore intelligendum *Seraph. deciſ. 1029. num. 4. Rot. eadem part. 4. recent. tom. 2. deciſ. 91. num. 17.* et reprobandus eſt *Ricc. deciſ. Archiep. Neap. 114. ſignanter numer. 5. parte 3.*

31 In modico, autem aduertendum eſt, quod ſimonia non committitur, *cap. Et ſi quæſtionis 18. et ibi gloſ. et Barboſ. per totum, de ſimon. in 3. tom. et Ricc. in eiſdem ſuis deciſionibus in ordine 208. num. 7. part. 2.*

Et hoc eſt verum ſi modicum non detur ex pacto: nam ſi datur, etiam modicum ſimoniam inducit: *dictuſque tex. in præcitato cap. Et ſi quæſtiones*, procedit, quandò modicum profertur ex liberalitate, & recipitur: vel quandò ſumus in dubio: quia modicum præſumptiuè non præſumitur datum proptèr intentionem habendi ſpiritualia: ſecus eſt, ſi ex pacto præcedenti: quia in hoc caſu etiam ex minimo ſimonia reſultat, vt egregiè ita declarat præfatus *Paul. Rub. in dicto tract. cap. 21. à numer. 67. vſque ad fin.*

32 Minuſue ſimonia probatur, ſi Teſtis non deponat de conuentione, & tractatu cum ipſo Beneficiato, ſed cum alio Tertio, nec in huiuſmodi caſu intrat *Bulla Pij V. de Confidentijs, Rot. præcitata deciſ. 538. num. 12. et ſeqq. et optime Bichius deciſ. 663. numer. 9. et 10 tom. 2. vbi, et numeris ſeqq.* affert alios caſus pro excludenda ſimonia.

33 Et licèt ex coniecturis, & præſumptionibus ſimonia probetur, *Menoch. de præſumpt. lib. 1. quæſt. 58. num. 3. et præſump. 8. numer. 3. lib. 5. Clar. §. ſimonia, verſ. Item ſcias, Rot. recent. part. 4. tom. 3. deciſ. 538. numer. 15. et Barboſ. in capit. ſicut tuis 33. num. 4. in princ. tit. de ſimon. tom. 3. vbi dicto numer. 4. poſt princ.* ſubdit, quòd huiuſmodi coniecturæ, & præſumptiones debeant eſſe euidentes, & claræ, & ſimoniam neceſſariò concludentes, ac Reum de crimine conuincentes, etiamſi ciuilitèr agatur, & concordat *Clar. ibidem ſupra et Seraph. deciſ. 1029. numer. 2. et Paul Rub. in toties citato tract. cap. 24. num. 56. et 57.* ſubdit, vt quis damnari poſſit de ſimonia ex præſumptionibus, & coniecturis, debent huiuſmodi præſumptiones, & coniecturæ tranſire in violentiam, alias pro non ſimonia iudicandum eſt. Imò quòd prætenſus ſimoniæ Reus non poſſit damnari, niſi ſit de crimine confeſſus, aut legitimè conuictus, *vt latè idem Rub. in eodem cap. 24. num. 42. et ſeqq. et num. 54. et ſeqq. pluribus.*

34 Et eſt ratio, quia omnis interpretatio capi debet ad euitandam ſimoniam, *Rub. ibidem ſupra, cap. 26. num. 57. Rot. recent. parte 5. tom. 2. deciſ. 491. num. 10.*

35 Nam ſimonia delictum eſt, & conſequenter debet plene, & concludenter probari, *Rot. parte 3. recent. deciſ. 430. num. 4.*

36 Et hoc verum, vt plene, & concludentèr ſit probanda ſimonia, dum agitur ad effectum priuationis: ſecus eſt ad effectum aliquem repellendi ab aſſecutione beneficij nondum obtenti: in hoc enim caſu ſufficiunt coniecturæ, *Mareſcott. var. reſolut. lib. 2. cap. 35. num. 18. et ſeqq. dicta deciſ. 1029. num. 1. et 2. Ricc. deciſ. Archiep. Neapol. 62. num. 3. 5. et ſeqq. part. 3. et in toties citata deciſ. 93. num. 3. et ſeqq. part. 4. recet. tom. 2. et dicta deciſ. 538. num. 16. in 3. tom. dicta 4. part. ac optime Bich. deciſ. 653. num. 21. et deciſ. 663. num. 8. et deciſ. 669. num. 1. 13. 14. et ſeqq. refert alia tom. 2. ac Rub. dicto tract. cap. 18. num 100. et cap. 24. num. 11.*

37 Imò quandò ſimonia inducit priuationem non probatur per Teſtes de fama, vel de auditu, quanquam ciuiliter agatur, ſed per ſenſum viſus, & ſcientiæ cauſam, *Mareſcott. ibidem ſupra num. 22. Vermigl. conſ. crimin. 147. num. 6. et 7. Seraph. dicta deciſ. 1029. num. 6. dicta deciſ. 93. num. 9. et late Bich. dicta deciſ. 663. à num. 11. vſque ad fin. et de ſimonia confidentiali latè loquitur Menoch. præſumpt. 9. per totam lib. 5.*

38 Minuſue per Teſtes ſingulares, qui probent ſimoniæ confeſſionem, *Ricc. collect. 1739. verſ. Et tandem, part. 5. et dicta. deciſ. 93. num. 8. et Annot. ad Buratt. deciſ. 445. numer. 12.*

Niſi Teſtes prædicti ſingulares ſuper dicta confeſſione aliunde adminiculentur, *Seraph. deciſ. 1029. num. 11. et 12.*

Secus eſt in crimine ſimoniæ confidentialis, nam Teſtes ſingulares probant præſumptiones, & coniectaras confidentiales, *vt bene in*

nè in dicta conſt. 85. *Pij V.* §. *Denique*, *et* §. *Teſtes*, & docet etiam *Quaran. in ſum. Bullar. verbo ſimonia*, *verſ. Additio*, §. *Teſtes pag. mihi* 470.

39 Nec ſimonia probatur ex confeſſione Reſignantis poſt reſignationem, ſi is, qui reſignauit, confiteatur in ſupplicatione data Papæ reſignaſſe ſub promiſſione cuiuſdam ſummæ pecuniarum, *Mareſcott. dicto capit.* 35. *num.* 23. *Ricc. dicta collect.* 1739. *verſ. Ex qua infero*, *part.* 5. *et in præcitata deciſ.* 62. *ferè per totam*, *parte* 3. *& dicta deciſ.* 93. *num.* 16. *& Seraph. in toties citata deciſ.* 1029. *num.* 13. *& diximus etiam lib.* 2. *quæſt.* 10. *num.* 12. *& ſeqq. & optime Rub. in toties citato tract. cap.* 24. *numer.* 1. *& ſeqq. pluribus vbi num.* 3. 6. *cum ſeqq.* ſubdit locum ſibi vendicare ſimoniæ probationem, quandò talis confeſſio Partis petentis abſolutionem ab incurſa ſimonia eſſet clara, & aperta: ſecus eſt, ſi eſſet ambigua, vtputa reperiatur petita abſolutio à prætenſa ſimonia, vel à forſitan incurſa ſimonia: & faciunt etiam ea, quæ refert *idem Rub. eodem tract. cap.* 22. *num.* 59. *& ſeqq.* Et an ſimonia ceſſet, ſi reſignatio beneficij non habuit effectum ad formam reſignationis, *vide Rub. dicto tract. cap.* 26. *numer.* 27. *& ſeqq. pluribus*.

40 Nec datur appellatio ſimoniaco, ſi ſimoniacus eſt notorius, vel confeſſus, vel ſi eſt occultus, & ſimonia eſt reſpectu ordinis. Verum ſi ſimoniacus eſt occultus, & ſimonia eſt ſuper beneficio, tunc à tali ſententia datur appellatio, *Seraph. deciſion.* 1045. *num.* 5. *tom.* 2. & dicemus infra *lib.* 3. *quæſt. penultima num.* 30. *vbi D. D.* concordantes adducemus. & vt ſupra diſtinguit præcitatus *Paul. Rub. de validit. legal. cap.* 20. *num.* 39. 40. *et* 41.

SVMMARIVM.

1 *Qui Confitetur plura commiſiſſe furta diuerſis temporibus: quando hæc confeſſio veniat intelligenda de furtis in diuerſis temporibus factis; & ex hac confeſſione an imponi poſſit, vel ne Furi pœna mortis.*

2 *Tria furta faciunt Furem ſuſpendere, & quando? & ſecus ſi furta ſint leuia.*

3 *Primum furtum magnum, & confeſſum non irrogat pœnam mortis, niſi dum ſit magna cum qualitate aggrauante, in quo caſu multum operatur Iudicis arbitrium.*

4 *Furi famoſo at minoris ætatis non imponitur pœna mortis, ſed alia arbitrio Iudicis.*

5 *Furtum fuiſſe commiſſum an, & quando probari poſſit per aſſertionem iuratam honeſti Viri.*

6 *Clericus in Furtis, aut Latrocinijs confeſſus, aut conuictus qua pœna puniatur?*

Furi an mortis pœna imponi poſſit ex ſua confeſſione de pluribus commiſſis furtis.

QVAESTIO LIIII.

1 SI quis confiteatur plura commiſiſſe furta diuerſis temporibus, non per hoc dicitur conſtare, quòd plura furta commiſerit, vt ex hac confeſſione mortis pœna imponatur: & ratio eſt, quia talis confeſſio eſt intelligenda, vt commiſerit plura furta diuerſis temporibus continuatis, & non ex interuallo. Nam ad imponendam pœnam
2 mortis per Furis confeſſionem verba confeſſionis debent eſſe diſtincta re, & clara de diuerſo tempore, & non de continuato. Siquidem tria furta mortis pœnam irrogant, ſi furta ſint diſtincta re, & tempore diuerſo, dummodò furta non ſint leuia; quia tunc mitior pœna imponitur, optimè *Farinacc. tract. de Furt. quæſt.* 167. *num.* 1. *& ſeqq. & num.* 70. *et ſeqq. ad propoſitum num.* 76. *et ſeqq. Conciol. in verbo, Furtum*, *reſolut.* 6. *n.* 1. 8. *et* 13. *Ciazz. diſcept. crimin.* 23. *num.* 21. *et diſcept.* 25. *numer.* 17. *et* 35. *et conſ. crim.* 8. *num.* 15.

3 Nam pro primo furto quamuis magno, & confeſſo mortis pœna non imponitur, niſi quando eſt cum magna qualitate aggrauanti, *Vermigl. conſ. crimin.* 261. *num.* 1. *et conſ.* 269. *num.* 3. *et conſ.* 270. *num.* 1.

Et ad hoc multum confert Iudicis arbitrium *Vermigl. in dictis conſ.* 269. *num.* 5. 270. *num.* 4.

4 Quæ pœna non datur aduerſus Minorem etiamſi eſſet Trifur, ideſt Fur famoſus vt ſupra &c. ſed alia pœna citrà mortem puniendus eſt Minor arbitrio Iudicis, *Antonell. de tempor. legal. lib.* 2. *cap.* 16. *num.* 4.

5 Vnum nota, quod aſſertioni, & confeſſioni iuratæ honeſti Viri ſupèr furto commiſſo credendum eſt, iunctis adminiculis, *Vermigl. conſ. crim.* 421. *num.* 7.

Sed hanc opinionem non admittit *Paul. de Rub. tract. de validit. legal. contr. for. capit.* 17. *num.* 3. *et ſeqq. pluribus*.

6 Diximus de laico Fure: at quid dicendum eſt de Clerico huiuſmodi facinore denigrato? & breuiter diſtinguendum eſt, quod Clericus pro furtis ſi ſit conuictus, aut confeſſus, deponitur: ſi autem in latrocinijs ſe immiſcuerit, & ſit vt ſupra confeſſus, aut conuictus non ſolum deponitur, ſiue verbaliter degradatur, ſed etiam in Monaſterium detruditur

SVMMARIVM.

1 *Bona fuiſſe in teſtatoris hæreditate an probetur ex ipſius deſcriptionis confeſſione emiſſa in Teſtamento.*
2 *Et aduerſus quos talis confeſſio probet?*
3 *Bona ſemper præſumuntur eſſe Patris, & non Filiorum.*
4 *Ad filios ſpectat probare bona eſſe propria, & non Patris.*
5 *Amplia, ſi conſtat poſſediſſe Patrem in loco, vbi Filius poſſidet.*
6 *Niſi probentur contrariæ coniecturæ ſuper intermedia acquiſitione.*
7 *Aut non concurrat Filij induſtria cum temporis diuturnitate.*
8 *Decennium an dicatur tempus diuturnum pro dicta acquiſitione.*
9 *Emptori quando præſertim faueat præſumptio, quòd non ſupponatur alia bona haberi à filio, quàm Paterna.*
10 *Bona non eſſe propria ex eius confeſſione probatur; & quid ſi ſint penès Tertium?*
11 *Cautela Angeli quando ſit iuſtificanda, vel non?*

Bona fuiſſe in Hæreditate Teſtatoris an probetur per ipſius aſſertionem, & Confeſſionem.

QVAESTIO LVI.

1 PRobantur bona fuiſſe in Teſtatoris hæreditate ex deſcriptionis confeſſione, quam fecit Teſtator in ſuo teſtamento: vel ex Inuentario, quòd fecit Hæres, & hoc procedit aduerſus Deſcribentem, Hæredes, & Grauatos, & Habentes cauſam: nõ autẽ aduerſus tertios cauſã non habentes; niſi talis aſſertio, confeſſio, & deſcriptio aliundè coadiuuetur per poſſeſſionem, ſeu detentationem Defuncti, *Rot. recent. part. 10. deciſ. 185. num. 11. 14. & 15. & part. 12. deciſ. 79. numer. 15. deciſ. 165. num. 6. deciſ. 274. num. 10. & deciſ. 311. num. 12. Bich. deciſ. 278. num. 20. & 21. tom. 1. & deciſ. 649. num. 14. tom. 2.*

2 Et faciliùs procedit concluſio aduerſus Filios, & Deſcendentes Hæredes: nam onus
3 probandi adeſſe bona libera ad filios, & Deſcendentes ſpectat; cum filij alia bona
4 habere non præſumantur, quàm paterna, *Alex. conſ. 13. numer. 24. in fin. lib. 3. & conſ. 31. num. 8. lib. 4. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 788. num. 15. & ſeqq. tom. 4.*
5 Signantèr ſi conſtat poſſediſſe Patrem in eo loco, in quo Filius, aut Deſcendens poſſidet; nam aduerſus Filium, & Deſcendentem militat in hoc caſu vrgens Iuris præſumptio videlicet quòd ſint eadem bona, quæ à Patre fideicommittente poſſidebantur, nec ali-
6 tèr identias iuſtificanda eſt, niſi quatenùs probetur intermedia acquiſitio facta ab ipſo Filio, ſiue Deſcendente, *Rot. recent. part. 12. deciſ. 432. num. 15. & part. 13. deciſ. 263. num. 6. & 7.*
7 Et hoc tutiùs ſibi locum vendicat, vbi non concurrit qualitas induſtriæ Filij, & Deſcendentis, temporiſque diuturnitas, iuxtà nota per *Gratian. eodem cap. 788. num. 20. & ſeqq. Ferentill. ad Buratt. deciſ. 641. num. 29. tom. 2. Rot. deciſ. 87. numer. 14. deciſ. 258. num. 5. 20. & 21. part. 5. recentior. tom. 1. vbi in dicta deciſ. 87. num. 14.* firmatur decennium in hac re eſſe modicum tem-
8 pus: maximè in Emptoribus, qui emerunt
9 ſub conditione, quòd bona empta ſint libera à quocunque fideicommiſſo &c. in quo caſu ſufficit, quod non conſtet adeſſe bona libera, dum de fideicommiſſo conſtat, *Rot. recent. part. 3. deciſ. 46. num. 4. erga princ.*
10 Et quemadmodum diximus probari bona eſſe alicuius ex ſua confeſſione: ſic, & non fuiſſe bona propria ex ſua ſimiliter confeſſione probatur aduerſus ſic Confitentem eiuſque Hæredes, & ſucceſſores, *Rot. recent. part. 14. deciſ. 37. num. 14. 15. & 16.*

Si autem bona ſint penès Tertium ad impediendam executionem, & viam executiuam ſufficit ipſi Tertio probare poſſeſſionem, & titulum allegare abſque alia iuſtificatione; cum iuſtificatio Tituli ſpectet ad petitorium, *Rot. poſt Ludouic. Poſt. in additam. de ſubbaſt. deciſ. 171. num. 6. & 7. vbi num. 8.* ſubdit, contrarium dicendum, ſi Tertius allegaret iure pignoris poſſidere rem commu-
11 nis Debitoris. Vel ipſe Tertius allegaret cautelam Angeli cum titulo habito ab ipſo Debitore: tunc enim iuſtificandus eſt etiam titulus, aliàs cautela non ſuffragatur, *Rot. poſt dicta additamenta deciſ. 205. numer. 30. & 31.*

SVMMARIVM.

1 *Hæres beneficiatus an, & quando poſſit ſoluere Creditori prius venienti non procurata cautione de reſtituendo prioribus et potioribus.*
2 *Hæres beneficiatus ſcienter ſoluens poſterioribus ſine dicta cautione tenetur de proprio fauore anteriorum.*
3 *Amplia etiam aduerſus Tutorem.*
4 *Scientia contra hæredem probatur ex inuentario hæreditario.*
5 *Aut dum anterior Creditor fuiſſet citatus ante executionem ad docendum de iure ſuæ anterioritatis, & talis creditor doceret cum circumſtantijs tamen præfixionis termini, & perſonalis citationis.*
6 *Hæres beneficiatus non data dicta ſcientia cum*

præfatis qualitatibus , & circumſtantijs non tenetur de proprio .

7 *Limita , ſi hæres beneficiatus confeſſus fuerit habuiſſe ſcientiam dictorum Creditorum , & huiuſmodi confeſſio concludenter probetur .*

8 *Sola ſuſpicio anteriorum Creditorum eſt ſufficiens , vt hæres teneatur de proprio , ſi non procurauerit dictam cautionem , & redditur ibidem ratio ſufficientiſſima .*

9 *Suſpicio quid ſit , & ex quibus proficiſcatur ?*

10 *Scire reputatur , qui non vult ſcire , quod ſcire facile poteſt .*

Hæres beneficiatus ſi confiteatur habere ſuſpicionem de creditoribus anterioribus , & ſoluat alijs poſterioribus non procurata fideiuſſione de reſtituendo prioribus, & potioribus , an per talem ſuſpicionem habitam , & confeſſatam ſi ſoluat ſecundo Creditori non procurata dicta cautione teneatur de proprio ſatiſfacere prioribus Creditoribus .

QVAESTIO LVII.

1 BEneficiatus Hæres poteſt ſoluere Creditori prius venienti; nec moleſtari debet , ſi ſoluerit poſteriori etiam ſine cautione , quando ignorabat alios adeſſe credito-
2 res : ſecus autem eſt, ſi ſciebat. Siquidem in hoc caſu exigere tenebatur hæres cautionem de reſtituendo anterioribus ne habendus ſit , ac ſi non ſoluiſſet, & conſequenter de proprio teneatur refundere anterioribus , prout , data dicta ſcientia , tenetur de proprio ſatisfacere Creditores anteriores , *tex. apertus in l. dolo carere 41. ff. ad l. falcid. l. fin. 5. Et ſi præfatam , vbi Bart. num. primo Caſtr. num. 4. verſ. gloſa tamen , C. de Iur. deliberan. Gratian. diſcept. forenſ. capit. 532. num. 5. & ſeqq. tom. 3. Laurent. Vrſell. concluſ. 119. in verbo , Anterioritas , numer. 19. tom. 2. Salgad. in ſuo Labyrinth. credit. concurrent. par. 3. cap. 8. num 20. & ſeqq. Subell. var. reſolut. cap. 3. num. 46. Rot. poſt Merlin. de Pignor. deciſ. 102. num. 15. Rot. poſt Ludouic. Poſt. de Subhaſt. in Additament. deciſ. 233. quæ deciſio eſt etiam impreſſa recent. part. 10. deciſ. 211. numer. 1. & ſeqq. quæ*
3 loquitur etiam in puncto aduerſus Tutorem, *& part. 13. recent. deciſ. 31. num. 6. & latè Bich. deciſ. 60. num. pri. & ſeqq. & deciſ. 469. num. 10. & ſeqq. & Rot. recent. part. 14. deciſ. 39. n. 7. & ſeq. deciſ. 521. n. 9. & ſeqq.*
4 Quæ ſcientia dicitur indubitatè , & plenè probatur ex inuentario hæreditatis aditæ : vel ſi Creditor intimauerit , aut inhibuerit , ne audeat ſoluere, vel alienare in ſui præiudicium, *dicta deciſ. 211. num. 2.*

5 Aut dum anterior creditor fuiſſet citatus antè executionem ad docendum de iure ſuæ anterioritatis : qui Creditor ſi tale ius non oſtendat , ius pignoris amittit : duobus tamen concurrentibus : primò , quòd præfixus ſit terminus ad agendum : ſecundò , quòd perſonalitèr fuerit citatus ; cum citatio facta Domi non ſufficiat , *Vrſell. dicta concluſ. 119. numer. 21. Seraph. deciſ. 994. numer. 2. & ſeqq.*

6 Conſequenter non data vt ſupra ſcientia , eſt omninò Hæres exemptus ab onere ſoluendi de proprio : huiuſmodique ſcientia in præiudicialibus eſſe debet cum omnibus ſuis circumſtantijs , & qualitatibus , prout docet *Rot. recent p. 13. d. 2. n. 20. d. 4. n. 18. d. 6. n. 21. & deciſ. 306. n. 8. & par. 14. deciſ. 365. n. 7.*

7 Et nihilhominus ſi Hæres prædictus beneficiatus confeſſus fuerit habuiſſe ſuſpicionem de anterioribus Creditoribus , & hæc confeſſio concludenter probetur : huiuſmodique non obſtante ſuſpicione perſoluerit poſterioribus , omiſſis anterioribus , & non procurata dicta cautione : hæc ſola ſuſpicio ſufficiens erit , vt cogi valeat hæres ad ſoluendum
8 de proprio Creditoribus anterioribus : & eſt ratio : quia exiſtente dicta ſuſpicione , & non procurata cum effectu dicta cautione, Hæres beneficiatus redditur in dolo , & de proprio remanet obligatus ; & ita de veriori , & in praxi ſeruata opinione , reiecta contraria , teſtatur *Gratian. præcitata diſcept. 532. num. 6. & 7. & Rot. coram Card. Cerro in Romana Quarti dotalis 19. Iunij 1645. in dicta deciſ. 211. num. 7. Bich. dicta deciſ. 469. num. 10. 11. & ſeqq.*

9 Et adduci poteſt alia ratio ; nàm data dicta ſuſpicione , quæ ab animi paſſione dependet , vt latè explicat *Menoch. de præſumpt. lib. pri. quæſt. 7. à num. 41. vſque ad finem*
10 ſuccedit regula . Quod meritò ſcire reputatur , qui non vult ſcire , quod ſcire facilè poteſt , *Vermigl. conſ. crim. 280. num. 13.*

SVMMARIVM.

1 *Ratificatio quid operetur ?*

2 *Ratificans non poteſt rem ratificatam improbare .*

3 *Diſpoſitiones , & contractus aut claudicant ex defectu cauſæ , et conſequenter conſenſus , aut ex defectu ſolemnitatum .*

4 *Cauſæ defectus in contractu minoris, qui ſit ?*

5 *Decretum Iudicis non valet ſtante defectu Cauſæ .*

6 *Iudex interponens decretum in contractu minoris, ſeu Mulieris diſcutere debet cauſam, et non credere aſſertioni Notarij.*

7 *Decretum Iudicis ſine debita cognitione interpoſitum nullum Iuris fomentum recipit.*

8 *Ratificans contractum tam nitum, et confitens omnia, et ſingula in eodem contractu exiſtentia fuiſſe, et eſſe vera, an valeat ratificatio, ſi penes ratificantem nulla ſit indiuidua ſcientia nullitatis contractus ratificati.*

9 *Scientia dicta nullitatis an ſit neceſſaria, vt habeatur à ratificante tam reſpectu Iuris, quam facti.*

10. *Ratificare tacitè cenſetur debitum, ac ipſum fateri ſoluens fructus cenſus.*

11 *Sed verior eſt opinio, quòd non data ſcientia dicta nullitatis excluditur ratificatio, et fructus in ſortem imputantur.*

12 *Ratificatio reconciliat ea, quæ pendent ex animo, ſecus, ſi pendent ex aliqua forma.*

13 *Ratificatio non prodeſt re non integra: aut ſi ius ſit Tertio quæſitum.*

Contractus nullus ratificatus per confeſſionem in publico inſtrumento abſque indiuidua ſcientia nullitatis primi Contractus an afficiat, vel nè ratificantem.

QVAESTIO LVIII.

1 RAtificatio, & approbatio idem operatur, ac ſi factum ipſum ab eodem Approbante fuiſſet in eſſe deductum, *Rot. recent. part. 12. deciſ. 230. num. 12. & 13. & deciſ. 133. num. 9. & ſeqq.*

2 Imò ratificans aliquid tanquàm rem benefactam nequit poſtmodum improbare, *Rot. in præcitata part. deciſ. 56. num. 11. & dicta deciſ. 133. num. 11.*

3 Verum quia vt plurimum diſpoſitiones, & contractus claudicare ſolent aut ex defectu cauſæ, & conſequenter conſenſus *Merlin. deciſ. 702. num. 5. Thomat. deciſ. March. 88. num. 9. & ſeqq. Rot. recent. part. 6. deciſ. 251.*

Aut ex defectu ſolemnitatum, vt latè diximus *lib. 2. quæſt. 13. num. 9. & ſeqq. pluribus, cum ſeqq. quæſt.*

4 Prout ex contractu ob defectum cauſę exemplificatur in obligatione, ſeu alienatione facta à Pupillo, ſeu Adulto cum cauſa nimis vaga, & generica, vtputa pro nonnullis Pupilli, ſeu Adulti indigentijs, *Merlin. deciſ. 714. à num. 35. vſque ad 38. Rot. coram R. P. D. Veroſpio in Romana Cambij Lunæ 18. Maij 1657. §. Animaduertebant, & coram R. P. D. Priolo in Firmana Cenſus Lunæ 3. Iunij, 1658. §. Imo conſtat.*

5 Quo ſtante defectu Cauſæ, omnis tollitur
præſumptio pro Iudicis decreto, *vt plenè
in dicta Firmana Cenſus, §. Nec obſtat, &
Rot. recent. part. 13. deciſ. 479. num. 3. &
ſeqq. vbi num. 6.* ſubdit, quòd Iudex decre-
6 tum interponens in Mulieris, ſeu minoris
contractu diſcutere debet cauſam, nec ſta-
re debet Notarij aſſertioni, ſed omnia vi-
7 dere. Nam Iudicis decretum ſine debita
cognitione interpoſitum Iuris fomentum non
habet, in puncto cauſæ generalis, & nimis
vagæ *in dicta part. 13. recent. deciſ. 370. numer. 5. pag. mihi 647. in prima col.*

8 Propterea ſi à B. fiat in inſtrumento con-
feſſio initum aliàs fuiſſe ab ipſo B. contra-
ctum fauore N. de, & ſuper tali re, & ideo
idem B. omnia contenta in ipſo Inſtrumen-
to fateatur etiam cum iuramento eſſe vera,
eaque omnia ratificet, & emologet, & nul-
la ſit pènes ratificantem B. indiuidua, ſeu
explicita ſcientia cum omnibus ſuis quali-
tatibus nullitatis contractus ratificati, ad ni-
hilum valet huiuſmodi confeſſio, & ratifi-
catio. Quia ratificans vt ex actu ratificato
9 validè obligatus remaneat, opus eſt, vt tam
Iuris, quam facti ſcientiam explicitam nul-
litatis habeat; alias primus Contractus ex
ſecundo ratificationis contractu non conua-
lidatur, *Gregor. XV. deciſ. 208. numer. 9. Rot. poſt Salgad. in Laberinth. Credit. concurrent. deciſ. 63. num. 10. Rot. in Rauennaten. Dotis 11. Aprilis 1644. coram recol. mem. Card. Corrado, §. Quia fuit reſponſum,* & in puncto Cenſus nulli, *in Anconitana Cenſus 27. Martij 1647. coram R. P. D. Pentingero quæ fuit confirmata 19. Iunij, 1648. et recent. part. 13. deciſ. 49. num. 10. & deciſ. 62. num 5. & ſeqq. deciſ. 419. num. 23. & deciſ. 479. num. 15. 16. & ſeq. & part. 14. deciſ. 58. num. 4. & deciſ. 230. num. 9. & 10.*

10 Et quanquam ſoluens fructus cenſeatur tacitè debitum fateri, *Rot. dicta part. 13. deciſ. 407. num. 5. & 11.*

11 Non erit ita reſpectu nullitatis Cenſus; quia ratificatio non inducitur etiam ex longa fructuum ſolutione non data ſcientia nullitatis Cenſus: Imò nullitate vigente, fructus in ſortem computantur, iuxta communem ſententiam Theologorum, & Canoniſtarum canonizatam à *Rot. coram R. P. D. Merlino recent. part. 6. deciſ. 99. per totam.*

12 Et eſt ratio, quia ratificatio reconciliat ea, quæ pendent ex animo: ſecus eſt, ſi pendent ex aliqna forma, vel ex alia potentia exteriori, *vt benè Rot. recent. part. 13. deciſ. 408. num. 8.*

13 Eòmagis quia non iuuat ratificatio, quando res non eſt integra, & ius Tertio eſt quæſitum, *Rot. dicta part. 13. deciſ. 433. num. 6. & num. 10. & 11.*

SVMMARIVM.

1 *Res vendita ex propria natura contractus libera tradenda eſt.*
2 *Dictamque rem venditam ſufficit litibus eſſe intricatam.*
3 *Clauſula eſſe liberam quid importet.*
4 *Confitens rem venditam eſſe liberam, et non ſubiectam alicui oneri, et Cenſui, an, et quando cogi poſſit ad executionem demandandam eius obligationem; et an idem ſit dicendum circa repromiſſionem de faciendo conſentire omnem perſonam.*
5 *Cauſa finalis Emptoris quæ ſit.*
6 *Ratione ceſſante, ceſſat, et lex, ac legis effectus.*

Cenſus Venditor aſſerens, & confitens rem cenſui ſuppoſitam, ſeu venditam eſſe liberam ab omni onere an, & quando fauore Emptoris teneatur liberare ab alio cenſu præexiſtente.

QVÆSTIO LIX.

1 PRopria eſt natura contractus, quòd res vendita libera tradatur ab omni onere ibi annexo, *l. ex his prædijs 5. C. de euict. l. in vendit. 42. ff. de action. empt. gloſ. in l. cum venditores 59. ff. de contrahen. empt. l. Meuius fundum 68. §. fundo legato, ff. de legat. 2. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 774. nu. 48. tom. 4. et Mangil. de euiction. quæſt. 23. numer. 15. et num. 18. ſubdit*, etiamſi lis non ſit mota.

2 Sufficitque, vt res vendita, ſeu cenſui ſubiugata reperiatur litibus intricata, itaque venditor ab emptore cogi poteſt ad tradendam rem liberam, & exemptam à litibus, *Rot. coram recol. memor. R. P. D. Merlino, deciſ. 876. nu. 4. tom. 2.*

3 Siquidem clauſula illa — Eſſe liberam &c. — importat omnimodam libertatem à quacunque neceſſitatis obſeruantia, & ab ipſa neceſſitate obſtrictam, remouetque omne impedimentum, & contradictionem, *Rot. coram eodem Merlino deciſ. 503. nu. 1.*

4 His tamen rationibus non obſtantibus; ſi cenſum imponens, vel rem vendens confiteatur, & aſſerat rem venditam, ſeu cenſui ſubiugatam eſſe liberam ab omni alio Cenſu, nec alicui oneri ſubiectam, non tenetur in vim dictæ repromiſſionis ex propria confeſſione, & aſſertione in contrarium reſultantis liberare ab alio cenſu, ſeu onere præexiſtente, ſi res vendita, ſeu cenſuata eſt capax vtriuſque. Idemque concludendum eſt, ſi fuerit repromiſſum prædium liberum, & nemini obligatum: nàm in hoc caſu intelligitur de obligatione, quæ præiudicare poſſit Emptori. Idemque pariter dicendum eſt circa promiſſionem de faciendo conſentire omnem perſonam; quia hæc repromiſſio, & obligatio intelligitur, dum poſſit Emptor ſentire aliquod damnum, eidemque Emptori interſit, vt pluribus congeſtis Sacræ Rotæ Romanæ deciſionibus teſtatur *Mangil. tract. de Euict. quæſt. 38. numer. 3. & 4. & Rot. poſt Cene. de Cenſ. deciſ. 297. nu. 3. & 4.*

5 Ratio eſt ineuitabilis, quia cauſa finalis Emptoris fuit conſecutio irreuocabilis rei emptę *Menoch. præſumpt. 122. num. 113. lib. 3. Rot. recent. par. 2. deciſ. 676. num. 1.* ita vt dominium, & poſſeſſio auocari nequeat, *Mangil. dicto tract. quæſt. 23. num. 19. & 20. & 31. cum ſeqq. Rot. dicta par. 2. deciſ. 77. num. 5. & poſt Cenc. de Cenſ. deciſ. 198. nu. 5.*

6 Hac igitur ratione, & cauſa ceſſante per iura vt ſupra adducta ceſſat, & ceſſare omnino debet legis effectus *Ricc. deciſ. Archiep. Neap. par. 4. deciſ. 222. num. 2.*

SVMMARIVM.

1 *Creditori poſteriori, qui exburſauit, et mutuauit pecunias pro conſeruatione, ſeu alicuius rei reparatione, quando detur, vel ne in præiudicium anteriorum Creditorum hypothecariorum prior, & potior, ac anterior hypotheca.*
2 *Prioritatis effectus prædictus reſultat ab effectu erogationis pecuniarum in cauſam prædictam, quæ pecuniarum ergatio non probatur ex ſola debitoris confeſſione in præiudicium creditorum anteriorum, ſed aliunde probanda eſt & nu. 4.*
3 *Inſtrumentum an probet contra tertium, & quos effectus pariat aduerſus Tertium.*
5 *Intellige prædicta procedere, ſi pecunia ſit mutuata, & impenſa in dictam Cauſam, & in neceſſarijs, non autem in ſuperfluis.*
6 *Creditor mutuans cum dictis circumſtantijs, & requiſitis ſit potior, & anterior in præiudicium poſteriorum, & anteriorum Creditorum.*
7 *Creditor ſecundus priori præfertur, ſi prior ante reſtitutionem conuincatur de mendacio ſuper poſſeſſione controuerſa.*
8 *Mendacium in alterius damnum, & præiudicium an arguat dolum, & ſic delictum punibile.*

Reci-

Recipienti pecunias, & confitenti in Inſtrumento publico erogandas in alicuius rei conſeruationem an ſit credendum pro conſtituenda anteriori hypotheca in prę-iudiciũ priorum Creditorum.

QVAESTIO LX.

1 EST in iure indubitata concluſio, quod pecuniæ mutuatæ, ſeu quocunque modo ſolutæ pro alicuius rei conſeruatione ſeu reparatione fauore Mutuantis, & exburſantis accedente eiuſdem rei ſpeciali hypotheca, ad ipſius mutuantis, ſeu quocunque alio modo Exburſantis fauorem conſtituunt potiorem hypothecam etiam contra Creditores anteriores expreſſa hypotheca munitos, *l. interdum 5. cum ſeqq. ff. qui pot. in pign. habeant. l. licet 7. C. eodem tit. Mantic. de tacit. et ambig. conuent. lib. 11. tit. 23. numer. 19. verſ. Hoc amplius, vol. 1. Antonin. de Amat. part. 1. reſolut. 3. num. 2. 3. & fere per totam, & ſignanter num. 19. 20. & num. 32. & Merlin. de Pignor. lib. 2. tit. 1. quæſt. 5. à num. 1. vſque ad 9. & bene Rot. recent. part. 14. deciſ. 327. num. 1. & 2. & Thomat. deciſ. Marcb. 186. per totam, & prius Rot. recent. part. 9. tom. 2. deciſ. 328. numer. 10. et optimè Card. Celſ. deciſ. 398. num. 2. 3. et 4.*

2 Verum quia huius prioritatis effectus ſolummodo reſultat ab effectu erogationis pecuniarum in cauſam conſeruationis, ſeu refectionis rei, de qua agitur, vt ex dictis D.D. & Deciſionibus: talis non erit probata pecuniarum erogatio ex mera Debitoris confeſſione in præiudicium creditorum anteriorum, vt alibi late diximus in hoc Tractatu, & docet *Merlin. de Pignor. & Hypoth. lib. 4. tit. 5. quæſt. 134. num. 14. et 15.* Præſertim ſi appareant confeſſa, & aſſerta non concordare, *Rot. recent. part. 13. deciſ. 361. num. 10. et 11.*

Niſi aliundè iuſtificetur de verſione pecuniarum in dictam cauſam, vt in ferè conſimili caſu latè dilucidauimus articulum *lib. 2. quæſt. 13. à numer. 69. vſque ad 79. & Celſ. in dicta deciſ. 398.*

3 Et eſt ratio, quia Inſtrumentum inter alios actum probat veritatem facti, ideſt res ita geſta: at effectus illius Tertio non nocet, nec probat effectum poſtea etiam dependentem ab ipſo facto, *Beltram. add. ad Gregor. XV. deciſ. 302. num. 10. & deciſ. 484. num. 3. & Rot. recent. part. 12. deciſ. 388. num. 2.*

4 Probabit autem huiuſmodi confeſſio vt ſupra in Inſtrumento emanata etiam aduerſus Tertium, ſi ſuper pecuniarum verſione in dictam cauſam expreſſam aliunde adminiculetur confeſſio *Rot. coram R. P. D. Royas deciſ. 309. num. 5. 6. & 7. & ſeq. & Celſ. in dicta deciſ.*

5 Prædictaque locum ſibi vendicabunt, ſi pecunia ſit mutuata, & exburſata anteaquam Domus ſit perfecta; ſecus, ſi poſtquam Domus fuerit perfecta: Imò procedet, dum pecunia fuerit expenſa in neceſſarijs, non autem in exceſſiuis, & ſuperfluis, *tex. in dicta l. Interdum, & in dicta l. licet, et Rot. in præcitata deciſ. 327. à num. 2. vſque ad fin.*

6 Vnum denique nota, & tene menti, quòd ſicuti dictus Creditor, qui cum dictis circumſtantijs, & requiſitis vt ſupra enunciatis ſit anterior, licèt ſit tempore poſterior.

7 Ita præfertur ſecundus Creditor priori, ſi prior antè reſtitutionem conuincatur de mendacio ſuper poſſeſſione contrauerſa, *ad tex. in Auth. item poſſeſſor, vbi gloſ. & D. D. C. qui potior. in pign. habeant.*

8 Nam mendacium in damnum, & præiudicium alterius parit dolum, & delictum, & conſequentèr puniendum, *Cyriac. contr. forenſ. 132. num. 13. & ſeqq. tom. 1.*

SVMMARIVM.

1 *Teſtis nemo eſt in cauſa propria, & nemo ad ſui fauorem confitetur.*

2 *Familiares ea, quæ fiunt inter domeſticos Parietes probant.*

Exburſatio Pecuniarum inter domeſticos parietes facta an probetur per confeſſionem exburſantis iunctis Teſtibus Familiaribus.

QVAESTIO LXI.

1 NEmo Teſtis eſſe poteſt in cauſa propria, *l. nullus ff. de Teſt. l. omnibus, C. eodem*, & conſequentèr nec ad ſui fauorem emittere confeſſionem, vt latè diximus in hoc tract. pluribus in locis, ad quæ, ne detur repetio ſtudiuſus Lector ſe conferat.

2 Cæterũ ad præfatę exburſationis elucidationem inter domeſticos Parietes factæ ſatis reſultabit

tabit probatio ex cõfeſſione exburſantis iunctis atteſtationibus Familiarium Domus ipſius Exburſantis; & eſt ratio, quia ea, quæ inter Domeſticos Lares fiunt alijs probationibus melius non innoteſcunt, quam Familiaribus Teſtibus *Rot. recent. part. 12. deciſ. 57. num. 19, 20. & 21.*

SVMMARIVM.

1 *Inſtitoria an; & quando ex vnius ſolummodo confeſſione, & aſſertione probetur.*
2 *Quæ requirantur ad probandam Inſtitoriam.*
3 *Inſtitor obligat Dominum, & illius confeſſio ipſi Domino præiudicat.*

Inſtitoria àn ex confeſſione vnius tantum probetur.

QVAESTIO LXII.

1 ASſerenti, & confitenti aliquem ſuum feciſſe Inſtitorem in aliqua certa negociatione &c. ſignantèr contra Tertium credendum non eſt: & aliundè quàm ex dicta confeſſione, & aſſertione cum ſuis qualitatibus, & requiſitis Inſtitoria, ſeu factoria probanda eſt, *Gen. tract. de ſcript. priuat. lib. 4. tit. de libr. ration. Inſtitor. num. 46. pag. mihi 218. in 2. col. & ibidem in quibuſdam annot. poſt quæſt. verſ. ſocium, pag. mihi 221. & Franc. March. deciſ. Parlament. Delphinat. 9. num. 1. in fin. & num. 2.*

2 Et peculiaritèr probandum eſt, quòd Inſtitor in tali negociatione publice pro tali ſe geſſerit, alias non dicitur Inſtitor, *Gen. ibidem ſupra num. 10. & ſeq. pag. mihi 216. vbi num. 13. & ſeqq.* ſubdit, quòd in hac facti ſpecie probandus eſt conſenſus reciprocus tam Præpoſiti, quam Præponentis; nam voluntas vnius diuerſa à voluntate alterius non conſtituit Inſtitoriam, ſeu Factoriam, ſuper allegata negociatione. Vnde data Inſtitoria iuxta terminos *l. 3. & l. 5. ff. de Inſtitor. action.* Inſtitor obligat Dominum *dicta l. 3. §. Non tamen, & §. ſi ab alio cum ll. ſeqq.* imo & Inſtitoris confeſſio ipſi Domino præiudicat, *Sabell. var. reſolut. cap. 37. num. 5.*

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio conſtituti an perinde valeat ac ipſum Conſtitutum ad effectum transferendi poſſeſſionem.*
2 *Per conſtitutum; & per alias clauſulas poſſeſſionis tranſlatiuas poſſeſſio transfertur.*
3 *Intellige prædicta procedere dum quis fatetur poſſidere nomine alterius: ſecus, ſi quis ſimplicitèr fateatur alterum poſſidere.*
4 *Falſa confeſſio non immutat rei veritatem.*
5 *Conſtitutum quam probet poſſeſſionem, & ad cuius fauorem, & contra quem, & in quo iudicio?*
6 *Conſtitutum non probat poſſeſſionem de tempore contractus, ſi agatur aduerſus Tertium.*
7 *Niſi Conſtituti Clauſula ſit aliundè adminiculata aut verſemur in antiquis.*
8 *Conſtituti Clauſula licèt probet poſſeſſionem contra Conſtituentem, & habentem cauſam, non liberatur a vera traditione rei is, qui conſtituit &c.*
9 *Conſtitutum non probat poſſeſſionem, ſi Conſtituens de tempore Conſtituti non poſſidebat: & hoc procedit, etiamſi agatur cum Conſtitutario.*
10 *Conſtitutum transfert poſſeſſionem, & dominium.*
11 *Limita ſi contractus principalis eſt nullus, & inutilis, ſi tamèn nullitas ſit clara.*
12 *Conſtitutum nihil operatur ante conditionis euentum.*
13 *Intellige, ſi ab initio interuenerit nullitas contractus.*
14 *Subintellige procedere, ſi contractus eſt nullus ex defectu cauſæ: ſecus eſt è defectu ſolemnitatum.*

Super poſſeſſione transferenda confeſſio conſtituti an perinde valeat, ſicuti ipſum Conſtitutum; & quid? ſi ſine Conſtituto fateatur Poſſeſſor alterum poſſidere, an in eum transferat poſſeſſionem, etiamſi Contractus ſit inutilis, & inualidus.

QVAESTIO LXIII.

1 HAbemus huiuſmodi quæſtionem luculentèr elucidatam penes *Tiraquell. tract. de Iur. Conſtit. Poſſeſſ. part. 2. amplimt. 2. num. 1. et ſeqq. pag. mihi 32. et ſeq.* qui firmat, quod transferatur poſſeſſio, non tantũ cum quis ſe conſtituit poſſidere pro alio ſed, & cum confitetur ſe id facere, etiamſi id alitèr non faciat: quia per huiuſmodi ſimplicem confeſſionem: non ſecus atque per ipſum verum conſtitutum poſſeſſio tranſlata dicitur, quæ poſſeſſio non ſolum per con-
2 ſtitutum, ſed per alias Clauſulas poſſeſſionis tranſlatiuas tranſlata dicitur, *Bich. deciſ. 426. num. 3.* ſcilicet in Conſtitutarium,

& in

& in habentem ab eo cauſam, *Rot. recent. part.* 13. *deciſ.* 476. *num.* 1.

3 Sed ſubdit *idem Tiraquell. ibidem*, *numer.* 3. hoc intelligendum eſſe, dum quis fatetur poſſidere nomine alterius: ſecus eſt, ſi quis ſimpliciter fateatur alterum poſſidere; cum ipſe, qui fateatur, poſſideat; nam per huiuſmodi confeſſionem non perdit poſſeſſionem, quam habet, nec transfert in eum, quem fatetur poſſidere: ratio, eſt quia falſa
4 confeſſio non immutat rei veritatem. Siquidem propter noſtrum affirmare, vel negare nil mutatur in re.

5 Et quod per Conſtitutum, ſiue ex confeſſione per Conſtitutum reſultanti probetur poſſeſſio, quandò quis ſe conſtituit poſſidere pro alio cum poſſeſſionis tranſlatione tam ciuilis; quam naturalis ad fauorem Conſtitutarij contra Conſtituentem, & ab eo mediate cauſam habentem, dicit etiam *Bich. deciſ.* 69. *num.* 2. *deciſ.* 136. *num.* 37. *deciſ.* 116. *num.* 10. & *deciſ.* 497. *num.* 9.

Et tam in iudicio ſaluiani. *Burat. deciſ.* 780. *num.* 2. 853. *num.* 12 & reintegrationis interdicto *Buratt. deciſ.* 736. *num.* 3. & 4. pro vtroque extremo reſpectiuè neceſſario probando, *Thomat. deciſ. march.* 89. *numer.* 9. *et Rot. recent. part.* 6. *deciſ.* 251. *num.* 2. *Gregor. XV. deciſ.* 362, *num.* 1. *et ſeqq. et ibi Add. lit. A. Ridolph. in Prax. A. C. part.* 2. *cap.* 14. *n.* 102. *et* reddit rationem *Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 502. *num.* 4. *tom.* 3.

Quam in iudicio manutentionis *Burat. deciſ.* 768. *num.* 3. *et ibi Annot. liter. A.* & *deciſ.* 887. *num.* 3. *et Rot. recent. par.* 12. *deciſ.* 338. *num.* 21. *et deciſ.* 391. *num.* 16.

Imò, quòd in omnibus prædictis interdictis Conſtituti Clauſula antedictam habeat facultatem, refert etiam plene *Poſt. de manutenen. Obſeruat.* 20. *num.* 15. *et ſeqq. et Rot. poſt eundem deciſ.* 524. *numer.* 1. *Bich. deciſ.* 64. *num.* 13. *deciſ.* 283. *num.* 3. *et* 4. Et diximus etiam quòad Saluianum, & ſpolij iudicium *lib. pri. quæſt.* 7. *effect.* 7. *num.* 3.

6 Huiuſmodique procedunt etiam aduerſus tertium ſi doceatur de dominio, & poſſeſſione Conſtituentis de tempore initi Contractus, & conſequentèr Conſtituti appoſiti: ſi talis Tertius non habeat cauſam à Conſtituente, ſecus eſt, ſi habeat: *Tiraquell. dicto tract. limit.* 1. *numer.* 23. *Buratt. deciſ.* 701. *num.* 3. *Rot. recent. part.* 12. *deciſ.* 197. *numer.* 10. *deciſ.* 364. *num.* 6. *et coram R. P. D. Ghiſilerio in Romana Cenſus, Veneris* 22. *Maij* 1648. §. *Nec dubitari poteſt.*

7 Cæterum talis probatio ceſſat, etiamſi agatur aduerſus dictum Tertium, non habentem cauſam à conſtituente quandò conſtituti clauſula pluribus eſt fulcita adminiculis, quę enumerat *Rot. coram bon. m. Bicho deciſ.* 416. *num.* 10. & 12. Aut dum verſamur in antiquis: *Rot. coram dicto Bichio deciſ.* 379. *numer.* 16. 17. 18. & 23. ſubdit, quod in hoc antiquitatis caſu ſit demendum tempus litis motæ.

8 Si autem non agatur aduerſus Tertium, ſed in fauorem Conſtitutarij, & ab eo cauſam habentis contra Conſtituentem, ſeu ab eo cauſam habentem, licet in hoc caſu non ſit de neceſſe alia probatio poſſeſſionis, & dominij, cum ex eodemmet conſtituto reſultet, *vt ex deciſ. ſuperius numer.* 6. *enunciatis.*

Attamen non eximitur Conſtituens ab actuali rei traditione, non obſtante eadem Conſtituti Clauſula in contractu appoſita. *Rot. recent. part.* 11. *deciſ.* 38. *num.* 2. & *Bich. deciſ.* 379. *num.* 33. & 34. *tom.* 1.

9 Et eſt ratio, quia etiam fauore Conſtitutarij non transfertur poſſeſſio à Conſtituente, ſi ipſe Conſtituens tempore Conſtituti non poſſidebat, *Bich. deciſ.* 655. *numer.* 5. & 6. *tom.* 2. *recent. part.* 12. *deciſ.* 364. *numer.* 6.

10 Et quanquàm dominium, & poſſeſſio ex Conſtituto transferatur, *Rot. eadem part.* 11. *deciſ.* 173. *num.* 4.

11 Neutrum tamen transfertur, quandò principalis contractus eſt inutilis, irritus, & nullus; ſiquidem tunc Conſtituti Clauſula, & conſequentèr confeſſio nihil operatur: & eſt ratio, quia conſtituti clauſula, ſiue confeſſio ex eadem Clauſula reſultans regulatur à contractu principali: quo perempto: perimitur etiam effectus huius conſtituti, ſeu confeſſionis, *Tiraquell. dicto tract. part.* 3. *limit.* 7. *num.* 22. 27. & *ſeqq. Bich. deciſ.* 390. *numer.* 6. 10. 17. & 20. & *Rot. recent. part.* 13. *deciſ.* 412. *numer.* 2. *vbi numer.* 8. ſubdit, vt Conſtitutum ex nullitate contractus reddatur inefficax, requiritur nullitas clara, & quæ altiorem indaginem non exigat.

12 Imò conſtituti clauſula tanquàm acceſſoria principali contractui nil operatur ante conditionis euentum, ſcilicèt anteaquam contractus non habuerit ſuam perfectionem, *Rot. eadem part.* 12. *deciſ.* 91. *num.* 6.

13 Prædictaque procedunt, quòd ſcilicèt vitiato contractu, vitietur, & conſtituti effectus, cum ſtatim à principio contractus erat nullus: & tunc omnia indè ſecuta tanquam ab eo dependentia, eique acceſſoria corruunt: aliud autem eſt, ſi ab initio contractus valuit, ſed poſteà de conſenſu Partium, vel ex alia cauſa annulletur, *Tiraquell. in præcitato tract. part.* 3. *limit.* 7. *num.* 40. *cum ſeqq.*

14 Denique antedicta procedunt, & ſunt vera, quando contractus eſt nullus ex defectu cauſæ, & conſequentèr ex defectu conſenſus: ſecus eſt ex defectu ſolemnitatum de iure communi, ſeu muncipali requiſitarum: quia ex defectu ſolemnitatum transfertur

poſſeſſio,

poſſeſſio, *Honded. conſ.* 23. *numer.* 19. 20. 26. *&* 28. *in verbo, ſed ſi contractus, vol.* 1. *& conſ.* 23. *num.* 40. 51. *& ſeqq. vol.* 2. *Vermigl. conſ.* 488. *num.* 11. *Rot. diuerſor. part.* 2. *deciſ.* 93. *num.* 2. *Put. deciſ.* 277. *per totam lib.* 3. *& Rot. recent. part.* 6. *deciſ.* 351. *num.* 14. An denique Coniuges probentur per partium confeſſionem affirmatiuè tenet *Hieronym. de Monte tract. de finibus regend. cap.* 52. *num.* 13.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſione nulla maior eſt probatio.*

2 *Confeſſio Vxoris de receptis Iocalibus eſt valida contra ipſam, et eius Hæredes, et ſcinditur.*

3 *Iocalia inſeruiunt ad ornatum Vxoris, et præſumitur penès Vxorem extitiſſe matrimonio conſtante: imò etiam ipſo matrimonio diſſoluto extare præſumendum eſt.*

4 *Limita, ſi contrarium probetur aut cum tempore remoto aliquid accidens euenit culpa Viri, aut ſi ipſe Vir vendiderit.*

5 *Iocalia, & quæcunque alia ornamenta data à Sponſo Sponſæ, ſeu à Conſanguineo Sponſi, Sponſa, ſeu Vxor reſtituere tenetur hæredibus Viri.*

6 *Limita in veſtibus, ſeu ornamentis quotidianis.*

7 *Iocalia quæ ſint pretioſa & magni valoris, & veſtes quæ ſint tales, Iudicis arbitrio remittitur.*

8 *Veſtes, & Iocalia eſſe magni valoris tenentur probare Hæredes Viri contra Vxorem.*

9 *Iocalia, Veſtes, & alia ornamenta non reſtituuntur ab Vxore, & illius hæredibus, quando à Conſanguineis Viri fuerunt data contemplatione Vxoris.*

10 *Iocalia data ſponſæ à Conſanguineis Viri indiſtinctè Vxori acquiruntur, & redditur ratio multùm efficax.*

An Iocalia ſint reſtituenda ab Vxore Hæredibus Viri ex ipſius ſolummodò Vxoris confeſſione?

QVÆSTIO LXIV.

1 CONfeſſione ſignantèr iudiciali nulla maior datur probatio, vt latè diximus *quæſt.* 1. *num.* 14. *& ſeqq. lib.* 1. & alibi paſsìm in hoc tractatu. Conſequentèr ex
2 huiuſmodi Vxoris confeſſione de receptis Iocalibus, & veſtibus pretioſis, ac feſtiuis pro reſtitutione non erit ambigendum, *Rot. coram recol. mem. R. P. D. Merlino deciſ.* 885. *in princ. deciſionis, tom.* 2. *& Recent. part.* 9. *tom.* 2. *deciſ.* 331. *num.* 19. *& ſeqq.* Ita vt ſi confeſſio ſit emiſſa cum qualitate reſtitutionis, in hoc caſu poſſit dari ſeparatio qualitatis adiectæ, *Rot. recent. parte* 6. *deciſ.* 97. *num.* 1. *& ſeqq. & præſertim num.* 4. *& ſeqq.*

Nec Vxori ſit credendum, dum aſſerit, ab eius Viro, & ſocero fuiſſe donata Iocalia: quia, etiam conſtito, illud verbum donare intelligi debet quoàd vſum, & non quoàd proprietatem, *Rot. recent. part.* 4. *tom.* 3. *deciſ.* 696. *num.* 10. 11. *& ſeq.*

3 Eò maximè ſuperiùs firmata in principali quæſtionis articulo procedunt quia Iocalia inſeruire ſolent ad ornamentum Vxoris, & præſumuntur penès eam fuiſſe conſtante matrimonio, ac eo diſſoluto retenta: niſi
4 contrarium probetur: vtputa ſi à die receptionis Iocalium tempus remotum interceſſerit, medio tempore aliquid accidit, quo poſſibile reddatur Maritum vendidiſſe Iocalia, ſeu Veſtes, *dicta deciſ.* 885. *num.* 2. 3. *&* 4. *& Rot. coram R. P. D. Bichio deciſ.* 131. *num.* 19. *&* 20. *& deciſ.* 173. *num.* 22. *&* 23. *& deciſ.* 292. *num.* 6. vbi etiam ſubdit, niſi in tali temporis accidente probetur, quòd Vxor prædicta etiam haberet Iocalia, & veſtes etiam de tempore proximo diſſoluti matrimonij.

5 Ex quibus Vxor erit obligata dicta Iocalia, cæteraque alia ornamenta reſtituere hæredibus Viri, etiamſi eidem Vxori fuerint data à Conſanguineis Sponſi, ſiue Viri, aut à Socero. dummodò tamen fuerint pretioſa, quia ad vſum duntaxat accomodata cenſentur, vt Mulier ornata incedat, & non donata: & propterea ſoluto matrimonio ſunt vt ſupra
6 reſtituenda: ſecus eſt in veſtibus, & ornamentis quotidianis; quia hæc data cenſentur Vxori tanquàm pars Alimentorum *Antonell. de tempor. legal. lib.* 2. *tit. de Annis cap.* 19. *num.* 42. *et ſeqq. et num.* 51. *Rot. dicta deciſ.* 885. *ferè per totam, et ſignantèr num.* 5. *et ſeqq. et recent par.* 10. *deciſ.* 340. *per totam, et Peregr. deciſ.* 140. *nu.* 6.

7 Quæ autèm Veſtes, & Iocalia ſint pretioſa, & magni valoris, remittitur arbitrio Iudicis, *Antonell. ibidem ſupra, num.* 50. *vbi num.* 51. ergà medium ſubdit, quòd Maritus, ſeu eius Hæredes repetentes Veſtes, Iocalia, &
8 ornamenta, tenentur probare, quòd ea ſint magni valoris, aliàs ſuccumbent; cum id ſit fundamentum eorum intentionis.

Diximus procedere, quamquàm fuerint donata à Conſanguineis Sponſi, ſeu Viri, vel à
9 Socero. Sed hoc limitandum venit, ſi alia ratio conſiderari poſſit præter motiuum ſanguinis; vtputa ſi ſponſa eſſet benemerita de Donante, & Donans aliquid poſſet ſperare ab ipſa, vel illius contemplatione: ſeu ſponſa prædonauerit, aut redonauerit eiſdem Conſanguineis, & Socero, vel alia huiuſmodi conſi-

Digitized by Google

conſimilia motiua concurrerent, *dicta deciſ.* 885. *num.* 13. *Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 189. *per totam tom.* 1. qui multa alia conſiderat fauore Vxoris licèt indiſtinctè ſentiat *Antonell. ibidem ſupra, num.* 55. *& ſeq.* ſcilicèt quòd Iocalia donata Sponſæ à Conſanguineis Viri acquiruntur Vxori, & non Marito, &
10 conſequentèr non ſunt reſtituenda: & hac ratione mouetur; quia donata Socio propter ipſam ſocietatem, ſeu contemplatione Societatis non acquiruntur ſocietati, ſed propria efficiuntur ipſius ſocij, cui donatio facta eſt. Attamen *Michalor tract. de Fratrib. par.* 1. *cap.* 28. *&* 29. per totum multa congerit, & in æqualitate munerum hinc indè factorum ſtat pro compenſatione fauore Vxoris & ſignantèr ruſticæ, *vt in dicto cap.* 29. *num.* 1. *erga fin.*

SVMMARIVM.

1 *Crudelis non eſt is qui nefarios Homines occidit.*

2 *Lętatur Iuſtus in ſupplicio malorum Hominum.*

3 *Lætitia publica turbatur, dum Delinquentes non puniuntur.*

4 *Iudex peſtis eſt Reipublicæ, ſi prauos Homines non plectit.*

5 *Falſitatis delictum deteſtabile eſt.*

6 *Falſitas, dato lucro, & commodo, redditur doloſa, & plectibilis.*

7 *Aſſerentes, & confitentes occidiſſe Bannitos, quos verè non occiderunt, an debeant condemnari ad pœnam mortis, vel in aliam pœnam. & an etiam ſint cogendi ad reſtitutionem receptorum, & alia circa materiam.*

8 *Et quid dicendum eſt ſi caſus eueniant in Statu Eccleſię?*

Aſſerentes, & confitentes occidiſſe Bannitos, quos verè ipſi Confitentes non occiderunt, ſed alij, an pœna mortis, vel alia condemnati debeant?

QVÆSTIO LXV.

1 QVanquàm crudelis non ſit, qui maleficos, nefarioſque occidit Homines, *vt per tex. in* 23. *quæſt.* 5. *cap. Non eſt crudelis* 28. *in ordine.*

2 Imò, vt cecinit Pſalmiſta *pſal.* 57. Lætabitur Iuſtus, cum viderit vindictam: manus ſuas lauabit in ſanguine peccatorum, & optimè explicat *ibidem Mich. Aygnan. comment. in pſalm. Dauid. num.* 937. *pag. mihi* 672. *tom. pri.*

3 Siquidem dum Delinquentes non puniuntur, publica turbatur lætitia, *l. Nemo C. de Epiſcop. audient.* Cum fauorabile ſit ad bonum publicum bannitos, & facinoroſos Homines extirpare, *Ricc. collect.* 2617. *ver. Tu igitur par.* 7. *& Menoch. de arbitr. Iudic. lib.* 2. *cent.* 3. *caſ.* 284. *num.* 34.

4 Et è conuerſo Iudex peſtis eſt Reipublicæ; qui Reos cum rigore non corrigit, vt ex ſententia Sancti Gregorij refert multis etiam noſtris congeſtis *D.D. Farinac. de delict. & pæn. quæſt.* 17. *num.* 3. *poſt medium.*

5 Nihilhominùs quia attenta circumſtantia noſtræ quæſt. inſurgit falſitas, quæ eſt delictum valdè deteſtabile, vt latiſſimè notat *Menoch. eodem tract. de arbitr. lib.* 2. *cent.* 4. *caſ.* 306. *n. pri. & ſeqq.*

Igitur non in odium tanti facinoroſi Hominis, qui fuit in beneficium Reipublicæ extinctus; at in falſitatis memorabile exemplum, quæ cum lucro, & commodo eſt omnino doloſa,
6 ac damnabilis, *Vermigl. conſ. crim.* 235. *n.* 8. *conſ.* 250. *num. pri. conſ.* 252. *num.* 2. *&*
7 *conſ.* 255. *num. pri.* Aſſerentes, & confitentes occidiſſe Bannitos, quos verè non occiderunt, ſed ab alijs fuerunt occiſi, debent condemnari ad reſtitutionem taleæ, ac ad Triremes, vel in perpetuum, vel ad tempus, & non in pœnam mortis, niſi quando vigore dictæ falſæ atteſtationis ipſi obtinuiſſent cancellari à banno capitali, quo erant condemnati: cum tunc reincidant in eorum pœnam, *Guazz. ad defenſ. Reor. defenſ.* 10. *tit. circa citationem, cap.* 6. *num.* 5. *&* 6. vbi ſubdit, quòd ſi vigore dictæ falſæ atteſtationis quis vendiderit condemnationem, vt ex illa aliquis rebanniretur, & emptor fuerit cancellatus ex eius condemnationibus, & nullam fraudis participationem habuerit, iſte rebannitus non eſt puniendus, ſed dimittendus in pace obnoxius prioribus eius condemnationibus.

8 Quas falſas aſſertiones non ita de facili perpetrari poſſunt in Statu Eccleſiaſtico ob *Conſt. Pij IV. in ordine* 52. motu proprio, incipien. *Cum nos dudùm pag. mihi* 51. *in pri. col. tom.* 2. *Bullar. Roman.* vbi habetur, quod Occiſor Banniti ad formam Bannimentorum debet priùs quàm fruatur remiſſione, ſeu commodo dictæ occiſionis ſe in carceribus conſtituere, & probare ea, quæ ſunt probanda ad formam Bannimentorum, ſeu edictorum publicorum, ac Sac. Conſt. Summ. Pontific.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus inſordeſcens in excommunicatione per annum integrum de Hæreſi ſuſpectus habendus eſt, et cōtra eum uti talis procedi poteſt.*

poſſeſſio, *Honded. conſ.* 23. *numer.* 19. 20. 26. *&* 28. *in verbo, ſed ſi contractus, vol.* 1. *& conſ.* 23. *num.* 40. 52. *& ſeqq. vol.* 2. *Vermigl. conſ.* 488. *num.* 11. *Rot. diuerſor. part.* 2. *deciſ.* 93. *num.* 2. *Put. deciſ.* 277. *per totam lib.* 5. *& Rot. recent. part.* 6. *deciſ.* 251. *num.* 14. An denique Contiues probentur per partium confeſſionem affirmatiuè tenet *Hieronym. de Monte tract. de finibus regend. cap.* 52. *num.* 13.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſione nulla maior eſt probatio.*
2 *Confeſſio Vxoris de receptis Iocalibus eſt valida contra ipſam, et eius Hæredes, et ſcinditur.*
3 *Iocalia inſeruiunt ad ornatum Vxoris, et præſumitur penès Vxorem extitiſſe matrimonio conſtante: imò etiam ipſo matrimonio diſſoluto extare præſumendum eſt.*
4 *Limita, ſi contrarium probetur aut cum tempore remoto aliquid accidens euenit culpa Viri, aut ſi ipſe Vir vendiderit.*
5 *Iocalia, & quæcũque alia ornamenta data à Sponſo Sponſæ, ſeu a Conſanguineo Sponſi, Sponſa, ſeu Vxor reſtituere tenetur hæredibus Viri.*
6 *Limita in veſtibus, ſeu ornamentis quotidianis.*
7 *Iocalia quæ ſint pretioſa & magni valoris, & veſtes quæ ſint tales, Iudicis arbitrio remittitur.*
8 *Veſtes, & Iocalia eſſe magni valoris tenentur probare Hæredes Viri contra Vxorem.*
9 *Iocalia, Veſtes, & alia ornamenta non reſtituuntur ab Vxore, & illius hæredibus, quando à Conſanguineis Viri fuerunt data contemplatione Vxoris.*
10 *Iocalia data ſponſæ à Conſanguineis Viri indiſtinctè Vxori acquiruntur, & redditur ratio multùm efficax.*

An Iocalia ſint reſtituenda ab Vxore Hæredibus Viri ex ipſius ſolummodò Vxoris confeſſione?

QVAESTIO LXIV.

1 Confeſſione ſignantèr iudiciali nulla maior datur probatio, vt latè diximus *quæſt.* 1. *num.* 14. *& ſeqq. lib.* 1. & alibi paſsim in hoc tractatu. Conſequentèr ex
2 huiuſmodi Vxoris confeſſione de receptis Iocalibus, & veſtibus pretioſis, ac feſtiuis pro reſtitutione non erit ambigendum, *Rot. coram recol. mem. R. P. D. Merlino deciſ.* 885. *in princ. deciſionis, tom.* 2. *& Recent. part.* 9. *tom.* 2. *deciſ.* 331. *num.* 19. *& ſeqq.* Ita vt ſi confeſſio ſit emiſſa cum qualitate reſtitutionis, in hoc caſu poſſit dari ſeparatio qualitatis adiectæ, *Rot. recent. parte* 6. *deciſ.* 97. *num.* 1. *& ſeqq. & præſertim num.* 4. *& ſeqq.*

Nec Vxori ſit credendum, dum aſſerit, ab eius Viro, & ſocero fuiſſe donata Iocalia: quia, etiam conſtito, illud verbum donare intelligi debet quoàd vſum, & non quoàd proprietatem, *Rot. recent. part.* 4. *tom.* 3. *deciſ.* 696. *num.* 10. 11. *& ſeq.*

3 Eò maximè ſuperiùs firmata in principa-
li quæſtionis articulo procedunt quia Ioca-
lia inſeruire ſolent ad ornamentum Vxoris,
& præſumuntur penès eam fuiſſe conſtante
matrimonio, ac eo diſſoluto retenta: niſi
4 contrarium probetur: vtputa ſi à die recep-
tionis Iocalium tempus remotum interceſſe-
rit, medio tempore aliquid accidit, quo poſ-
ſibile reddatur Maritum vendidiſſe Iocalia,
ſeu Veſtes, *dicta deciſ.* 885. *num.* 2. 3. *&*
4. *& Rot. coram R. P. D. Bichio deciſ.* 131.
num. 19. *&* 20. *& deciſ.* 173. *num.* 22. *&*
23. *& deciſ.* 292. *num.* 6. vbi etiam ſubdit,
niſi in tali temporis accidente probetur, quòd
Vxor prædicta etiam haberet Iocalia, & ve-
ſtes etiam de tempore proximo diſſoluti ma-
trimonij.

5 Ex quibus Vxor erit obligata dicta Iocalia,
cæteraque alia ornamenta reſtituere hæredibus
Viri, etiamſi eidem Vxori fuerint data à
Conſanguineis Sponſi, ſiue Viri, aut à Soce-
ro, dummodò tamen fuerint pretioſa, quia
ad vſum dumtaxat accomodata cenſentur, vt
Mulier ornata incedat, & non donata: &
propterea ſoluto matrimonio ſunt vt ſupra
6 reſtituenda: ſecus eſt in veſtibus, & orna-
mentis quotidianis; quia hæc data cenſen-
tur Vxori tanquàm pars Alimentorum *An-*
tonell. de tempor. legal. lib. 2. *tit. de Annis*
cap. 19. *num.* 42. *et ſeqq. et num.* 51. *Rot.*
dicta deciſ. 885. *ferè per totam, et ſignantèr*
num. 5. *et ſeqq. et recent par.* 10. *deciſ.* 340.
per totam, et Peregr. deciſ. 140. *nu.* 6.
7 Quæ autèm Veſtes, & Iocalia ſint pretioſa,
& magni valoris, remittitur arbitrio Iudicis,
Antonell. ibidem ſupra, num. 50. *vbi num.* 51.
ergà medium ſubdit, quòd Maritus, ſeu
eius Hæredes repetentes Veſtes, Iocalia, &
8 ornamenta, tenentur probare, quòd ea ſint
magni valoris, aliàs ſuccumbent; cum id ſit
fundamentum eorum intentionis.

Diximus procedere, quamquàm fuerint do-
nata à Conſanguineis Sponſi, ſeu Viri, vel à
9 Socero. Sed hoc limitandum venit, ſi alia
ratio conſiderari poſſit præter motiuum ſan-
guinis; vtputa ſi ſponſa eſſet benemerita de
Donante, & Donans aliquid poſſet ſperare
ab ipſa, vel illius contemplatione: ſeu ſpon-
ſa prædonauerit, aut redonauerit eiſdem Con-
ſanguineis, & Socero, vel alia huiuſmodi
conſi-

Google

conſimilia motiua concurrerent, *dicta deciſ.* 885. *num.* 13. *Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 189. *per totam tom.* 1. qui multa alia conſiderat fauore Vxoris licèt Indiſtinctè ſentiat *Antonell. ibidem ſupra, num.* 55. *& ſeq.* ſcilicèt quòd Iocalia donata Sponſæ à Conſanguineis Viri acquiruntur Vxori, & non Marito, &
10 conſequentèr non ſunt reſtituenda: & hac ratione mouetur; quia donata Socio propter ipſam ſocietatem, ſeu contemplatione Societatis non acquiruntur ſocietati, ſed propria efficiuntur ipſius ſocij, cui donatio facta eſt. Attamen *Michalor tract. de Fratrib. par.* 1. *cap.* 28. *&* 29. per totum multa congerit, & in æqualitate munerum hinc indè factorum ſtat pro compenſatione fauore Vxoris & ſignantèr ruſticæ, *vt in dicto cap.* 29. *num.* 1. *erga fin.*

SVMMARIVM.

1 *Crudelis non eſt is qui nefarios Homines occidit.*
2 *Lętatur Iuſtus in ſupplicio malorum Hominum.*
3 *Lætitia publica turbatur, dum Delinquentes non puniuntur.*
4 *Iudex peſtis eſt Reipublicæ, ſi prauos Homines non plectit.*
5 *Falſitatis delictum deteſtabile eſt.*
6 *Falſitas, dato lucro, & commodo, redditur doloſa, & plectibilis.*
7 *Aſſerentes, & confitentes occidiſſe Bannitos, quos verè non occiderunt, an debeant condemnari ad pœnam mortis, vel in aliam pœnam. & an etiam ſint cogendi ad reſtitutionem receptorum, & alia circa materiam.*
8 *Et quid dicendum eſt ſi caſus eueniant in Statu Eccleſię?*

Aſſerentes, & confitentes occidiſſe Bannitos, quos verè ipſi Confitentes non occiderunt, ſed alij, an pœna mortis, vel alia condemnati debeant?

QVAESTIO LXV.

1 QVanquàm crudelis non ſit, qui maleficos, nefarioſque occidit Homines, *vt per tex. in* 23. *quæſt.* 5. *cap. Non eſt crudelis* 28. *in ordine.*
2 Imò, vt cecinit Pſalmiſta *pſal.* 57. Lætabitur Iuſtus, cum viderit vindictam: manus ſuas lauabit in ſanguine peccatorum, & optimè explicat *ibidem Mich. Ayguan. comment. in pſalm. David. num.* 937. *pag. mihi* 672. *tom. pri.*
3 Siquidem dum Delinquentes non puniuntur, publica turbatur lætitia, *l. Nemo C. de Epiſcop. audient.* Cum fauorabile ſit ad bonum publicum bannitos, & facinoroſos Homines extirpare, *Ricc. collect.* 2617. *ver. Tu igitur par.* 7. *& Menoch. de arbitr. Iudic. lib.* 2. *cent.* 3. *caſ.* 284. *num.* 34.
4 Et è conuerſo Iudex peſtis eſt Reipublicæ, qui Reos cum rigore non corrigit, vt ex ſententia Sancti Gregorij refert multis etiam noſtris congeſtis *D.D. Farinac. de delict. & pœn. quæſt.* 17. *num.* 3. *poſt medium.*
5 Nihilhominùs quia attenta circumſtantia noſtræ quæſt. inſurgit falſitas, quæ eſt delictum valdè deteſtabile, vt latiſſimè notat *Menoch. eodem tract. de arbitr. lib.* 2. *cent.* 4. *caſ.* 306. *n. pri. & ſeqq.*

Igitur non in odium tanti facinoroſi Hominis, qui fuit in beneficium Reipublicæ extinctus, at in falſitatis memorabile exemplum, quæ cum lucro, & commodo eſt omnino doloſa,
6 ac damnabilis, *Vermigl. conſ. crim.* 235. *n.* 8. *conſ.* 250. *num. pri. conſ.* 252. *num.* 2. *&*
7 *conſ.* 255. *num. pri.* Aſſerentes, & confitentes occidiſſe Bannitos, quos verè non occiderunt, ſed ab alijs fuerunt occiſi, debent condemnari ad reſtitutionem taleæ, ac ad Triremes, vel in perpetuum, vel ad tempus, & non in pœnam mortis, niſi quando vigore dictæ falſæ atteſtationis ipſi obtinuiſſent cancellari à banno capitali, quo erant condemnati: cum tunc reincidant in eorum pœnam, *Guazz. ad defenſ. Reor. defenſ.* 10. *tit. circa citationem, cap.* 6. *num.* 5. *&* 6. vbi ſubdit, quòd ſi vigore dictæ falſæ atteſtationis quis vendiderit condemnationem, vt ex illa aliquis rebanniretur, & emptor fuerit cancellatus ex eius condemnationibus, & nullam fraudis participationem habuerit, iſte rebannitus non eſt puniendus, ſed dimittendus in pace obnoxius prioribus eius condemnationibus.
8 Quas falſas aſſertiones non ita de facili perpetrari poſſunt in Statu Eccleſiaſtico ob *Conſt. Pij IV. in ordine* 52. motu proprio, incipien. *Cum nos dudùm pag. mihi* 51. *in pri. col. tom.* 2. *Bullar. Roman.* vbi habetur, quod Occiſor Banniti ad formam Bannimentorum debet priùs quàm fruatur remiſſione, ſeu commodo dictæ occiſionis ſe in carceribus conſtituere, & probare ea, quæ ſunt probanda ad formam Bannimentorum, ſeu edictorum publicorum, ac Sac. Conſt. Summ. Pontific.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus inſordeſcens in excommunicatione per annum integrum de Hæreſi ſuſpectus habendus eſt, et cōtra eum vti talis procedi poteſt.*

poſſeſſio, *Honded. conſ.* 23. *numer.* 19. 20. 26. & 28. *in verbo, ſed ſi contractus, vol.* 1. & *conſ.* 23. *num.* 40. 52. & *ſeqq. vol.* 2. *Vermigl. conſ.* 488. *num.* 11. *Rot. diuerſor. part.* 2. *deciſ.* 93. *num.* 2. *Pac. deciſ.* 277. *per totam lib.* 3. & *Rot. recent. part.* 6. *deciſ.* 251. *num.* 14. An denique Coniuues probentur per partium confeſſionem affirmatiuè tenet *Hieronym. de Monte tract. de finibus regend. cap.* 52. *num.* 13.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſione nulla maior eſt probatio.*

2 *Confeſſio Vxoris de receptis Iocalibus eſt valida contra ipſam, et eius Hæredes, et ſcinditur.*

3 *Iocalia inſeruiunt ad ornatum Vxoris, et præſumitur penès Vxorem extitiſſe matrimonio conſtante: imò etiam ipſo matrimonio diſſoluto extare præſumendum eſt.*

4 *Limita, ſi contrarium probetur aut cum tempore remoto aliquid accidens euenit culpa Viri, aut ſi ipſe Vir vendiderit.*

5 *Iocalia, & quæcũque alia ornamenta data à Sponſo Sponſæ, ſeu a Conſanguineo Sponſi, Sponſa, ſeu Vxor reſtituere tenetur hæredibus Viri.*

6 *Limita in veſtibus, ſeu ornamentis quotidianis.*

7 *Iocalia quæ ſint pretioſa & magni valoris, & veſtes quæ ſint tales, Iudicis arbitrio remittitur.*

8 *Veſtes, & Iocalia eſſe magni valoris tenentur probare Hæredes Viri contra Vxorem.*

9 *Iocalia, Veſtes, & alia ornamenta non reſtituuntur ab Vxore, & illius hæredibus, quando à Conſanguineis Viri fuerunt data contemplatione Vxoris.*

10 *Iocalia data ſponſæ à Conſanguineis Viri indiſtinctè Vxori acquiruntur, & redditur ratio multùm efficax.*

An Iocalia ſint reſtituenda ab Vxore Hæredibus Viri ex ipſius ſolummodò Vxoris confeſſione?

QVAESTIO LXIV.

1 Confeſſione ſignantèr iudiciali nulla maior datur probatio, vt latè diximus *quæſt.* 1. *num.* 14. & *ſeqq. lib.* 1. & alibi paſsim in hoc tractatu. Conſequentèr ex
2 huiuſmodi Vxoris confeſſione de receptis Iocalibus, & veſtibus pretioſis, ac feſtiuis pro reſtitutione non erit ambigendum, *Rot. coram recol. mem. R. P. D. Merlino deciſ.* 885. *in princ. deciſionis, tom.* 2. & *Recent. part.* 9. *tom.* 2. *deciſ.* 331. *num.* 19. & *ſeqq.* Ita vt ſi confeſſio ſit emiſſa cum qualitate reſtitutionis, in hoc caſu poſſit dari ſeparatio qualitatis adiectæ, *Rot. recent. parte* 6. *deciſ.* 97. *num.* 1. & *ſeqq.* & *præſertim num.* 4. & *ſeqq.*

Nec Vxori ſit credendum, dum aſſerit, ab eius Viro, & ſocero fuiſſe donata Iocalia: quia, etiam conſtito, illud verbum donare intelligi debet quoàd vſum, & non quoàd proprietatem, *Rot. recent. part.* 4. *tom.* 3. *deciſ.* 696. *num.* 10. 11. & *ſeq.*

3 Eò maxime ſuperiùs firmata in principali quæſtionis articulo procedunt quia Iocalia inſeruire ſolent ad ornamentum Vxoris, & præſumuntur penès eam fuiſſe conſtante matrimonio, ac eo diſſoluto retenta: niſi
4 contrarium probetur: vtputa ſi à die receptionis Iocalium tempus remotum intercelſerit, medio tempore aliquid acceidit, quo poſſibile reddatur Maritum vendidiſſe Iocalia, ſeu Veſtes, *dicta deciſ.* 885. *num.* 2. 3. & 4. & *Rot. coram R. P. D. Bichio deciſ.* 131. *num.* 19. & 20. & *deciſ.* 173. *num.* 22. & 23. & *deciſ.* 292. *num.* 6. vbi etiam ſubdit, niſi in tali temporis accidente probetur, quòd Vxor prædicta etiam haberet Iocalia, & veſtes etiam de tempore proximo diſſoluti matrimonij.

5 Ex quibus Vxor erit obligata dicta Iocalia, cæteraque alia ornamenta reſtituere hæredibus Viri, etiamſi eidem Vxori fuerint data à Conſanguineis Sponſi, ſiue Viri, aut à Socero, dummodò tamen fuerint pretioſa, quia ad vſum dumtaxat accomodata cenſentur, vt Mulier ornata incedat, & non donata: & propterеà ſoluto matrimonio ſunt vt ſupra
6 reſtituenda: ſecus eſt in veſtibus, & ornamentis quotidianis; quia hæc data cenſentur Vxori tanquàm pars Alimentorum *Antonell. de tempor. legal. lib.* 2. *tit. de Annis cap.* 19. *num.* 42. *et ſeqq. et num.* 51. *Rot. dicta deciſ.* 885. *ferè per totam*, et *ſignantèr num.* 5. *et ſeqq. et recent par.* 10. *deciſ.* 340. *per totam, et Peregr. deciſ.* 140. *nu.* 6.

7 Quæ autèm Veſtes, & Iocalia ſint pretioſa, & magni valoris, remittitur arbitrio Iudicis, *Antonell. ibidem ſupra, num.* 50. *vbi num.* 51. ergà medium ſubdit, quòd Maritus, ſeu eius Hæredes repetentes Veſtes, Iocalia, &
8 ornamenta, tenentur probare, quòd ea ſint magni valoris, aliàs ſuccumbent; cum id ſit fundamentum eorum intentionis.

Diximus procedere, quamquàm fuerint donata à Conſanguineis Sponſi, ſeu Viri, vel à
9 Socero. Sed hoc limitandum venit, ſi alia ratio conſiderari poſſit præter motiuum ſanguinis; vtputa ſi ſponſa eſſet benemerita de Donanre, & Donans aliquid poſſet ſperare ab ipſa, vel illius contemplatione: ſeu ſponſa prædonauerit, aut redonauerit eiſdem Conſanguineis, & Socero, vel alia huiuſmodi
conſi-

conſimilia motiua concurrerent, *dicta deciſ.* 885. *num.* 13. *Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 189. *per totam tom.* 1. qui multa alia conſiderat fauore Vxoris licèt indiſtinctè ſentiat *Antonell. ibidem ſupra*, *num.* 55. *& ſeq.* ſcilicèt quòd Iocalia donata Sponſæ à Conſanguineis
Viri acquiruntur Vxori, & non Marito, &
10 conſequentèr non ſunt reſtituenda: & hac
ratione mouetur; quia donata Socio propter ipſam ſocietatem, ſeu contemplatione Societatis non acquiruntur ſocietati, ſed propria efficiuntur ipſius ſocij, cui donatio facta eſt. Attamen *Michalor tract. de Fratrib. par.* 1. *cap.* 28. *&* 29. per totum multa congerit, & in æqualitatem munerum hinc indè factorum ſtat pro compenſatione fauore Vxoris & ſignantèr ruſticæ, *vt in dicto cap.* 29. *num.* 1. *erga fin.*

SVMMARIVM.

1 *Crudelis non eſt is qui nefarios Homines occidit.*
2 *Lætatur Iuſtus in ſupplicio malorum Hominum.*
3 *Lætitia publica turbatur, dum Delinquentes non puniuntur.*
4 *Iudex peſtis eſt Reipublicæ, ſi prauos Homines non plectit.*
5 *Falſitatis delictum deteſtabile eſt.*
6 *Falſitas, data lucro, & commodo, redditur doloſa, & plectibilis.*
7 *Aſſerentes, & confitentes occidiſſe Bannitos, quos verè non occiderunt, an debeant condemnari ad pœnam mortis, vel in aliam pœnam. & an etiam ſint cogendi ad reſtitutionem receptorum, & alia circa materiam.*
8 *Et quid dicendum eſt ſi caſus eueniant in Statu Eccleſiæ?*

Aſſerentes, & confitentes occidiſſe Bannitos, quos verè ipſi Confitentes non occiderunt, ſed alij, an pœna mortis, vel alia condemnari debeant?

QVÆSTIO LXV.

1 QVanquàm crudelis non ſit, qui maleficos, nefarioſque occidit Homines, *vt per tex. in* 23. *quæſt.* 5. *cap. Non eſt crudelis* 28. *in ordine*.
2 Imò, vt cecinit Pſalmiſta *pſal.* 57. Lætabitur Iuſtus, cum viderit vindictam: manus ſuas lauabit in ſanguine peccatorum, & optimè explicat *ibidem Mich. Ayguan. comment. in pſalm. Dauid. num.* 937. *pag. mihi* 672. *tom. pri.*
3 Siquidem dum Delinquentes non puniuntur, publica turbatur lætitia, *l. Nemo C. de Epiſcop. audient.* Cum fauorabile ſit ad bonum publicum bannitos, & facinoroſos Homines extirpare, *Ricc. collect.* 2617. *ver. Tu igitur par.* 7. *& Menoch. de arbitr. Iudic. lib.* 2. *cent.* 3. *caſ.* 284. *num.* 34.
4 Et è conuerſo Iudex peſtis eſt Reipublicæ; qui Reos cum rigore non corrigit, vt ex ſententia Sancti Gregorij refert multis etiam noſtris congeſtis *D.D. Farinac. de delict. & pœn. quæſt.* 17. *num.* 3. *poſt medium*.
5 Nihilhominùs quia attenta circumſtantia noſtræ quæſt. inſurgit falſitas, quæ eſt delictum valdè deteſtabile, vt latiſſimè notat *Menoch. eodem tract. de arbitr. lib.* 2. *cent.* 4. *caſ.* 306. *n. pri. & ſeqq.*

Igitur non in odium tanti facinoroſi Hominis, qui fuit in beneficium Reipublicæ extinctus; at in falſitatis memorabile exemplum, quæ
cum lucro, & commodo eſt omnino doloſa,
6 ac damnabilis, *Vermigl. conſ. crim.* 235. *n.*
8. *conſ.* 250. *num. pri. conſ.* 252. *num.* 2. *&*
7 *conſ.* 255. *num. pri.* Aſſerentes, & confitentes occidiſſe Bannitos, quos verè non occiderunt, ſed ab alijs fuerunt occiſi, debent condemnari ad reſtitutionem taleæ, ac ad Triremes, vel in perpetuum, vel ad tempus, & non in pœnam mortis, niſi quando vigore dictæ falſæ atteſtationis ipſi obtinuiſſent cancellari à banno capitali, quo erant condemnati: cum tunc reincidant in eorum pœnam, *Guazz. ad defenſ. Reor. defenſ.* 10. *tit. circa citationem*, *cap.* 6. *num.* 5. *&* 6. vbi ſubdit, quòd ſi vigore dictæ falſæ atteſtationis quis vendiderit condemnationem, vt ex illa aliquis rebanniretur, & emptor fuerit cancellatus ex eius condemnationibus, & nullam fraudis participationem habuerit, iſte rebannitus non eſt puniendus, ſed dimittendus in pace obnoxius prioribus eius condemnationibus.
8 Quas falſas aſſertiones non ita de facili perpetrari poſſunt in Statu Eccleſiaſtico ob *Conſt. Pij IV. in ordine* 52. motu proprio, incipien. *Cum nos dudùm pag. mihi* 51. *in pri. col. tom.* 2. *Bullar. Roman.* vbi habetur, quod Occiſor Banniti ad formam Bannimentorum debet priùs quàm fruatur remiſſione, ſeu commodo dictæ occiſionis ſe in carceribus conſtituere, & probare ea, quæ ſunt probanda ad formam Bannimentorum, ſeu edictorum publicorum, ac Sac. Conſt. Summ. Pontific.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus inſordeſcens in excommunicatione per annum integrum de Hæreſi ſuſpectus habendus eſt, et cōtra eum vti talis procedi poteſt.*

poſſeſſio, *Honded. conſ.* 23. *numer.* 19. 20. 26. *&* 28. *in verbo, ſed ſi contractus, vol.* 1. *& conſ.* 23. *num.* 40. 52. *& ſeqq. vol.* 2. *Vermigl. conſ.* 488. *num.* 11. *Rot. diuerſor. part.* 2. *deciſ.* 93. *num.* 2. *Put. deciſ.* 277. *per totam lib.* 3. *& Rot. recent. part.* 6. *deciſ.* 351. *num.* 14. An denique Confines probentur per partium confeſſionem affirmatiuè tenet *Hieronym. de Monte tract. de finibus regend. cap.* 52. *num.* 13.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſione nulla maior eſt probatio.*

2 *Confeſſio Vxoris de receptis Iocalibus eſt valida contra ipſam, et eius Hæredes, et ſcinditur.*

3 *Iocalia inſeruiunt ad ornatum Vxoris, et præſumitur penès Vxorem extitiſſe matrimonio conſtante: imò etiam ipſo matrimonio diſſoluto extare præſumendum eſt.*

4 *Limita, ſi contrarium probetur aut cum tempore remoto aliquid accidens euenit culpa Viri, aut ſi ipſe Vir vendiderit.*

5 *Iocalia, & quæcūque alia ornamenta data à Sponſo Sponſæ, ſeu a Conſanguineo Sponſi, Sponſa, ſeu Vxor reſtituere tenetur hæredibus Viri.*

6 *Limita in veſtibus, ſeu ornamentis quotidianis.*

7 *Iocalia quæ ſint pretioſa & magni valoris, & veſtes quæ ſint tales, Iudicis arbitrio remittitur.*

8 *Veſtes, & Iocalia eſſe magni valoris tenentur probare Hæredes Viri contra Vxorem.*

9 *Iocalia, Veſtes, & alia ornamenta non reſtituuntur ab Vxore, & illius hæredibus, quando à Conſanguineis Viri fuerunt data contemplatione Vxoris.*

10 *Iocalia data ſponſæ à Conſanguineis Viri indiſtinctè Vxori acquiruntur, & redditur ratio multùm efficax.*

An Iocalia ſint reſtituenda ab Vxore Hæredibus Viri ex ipſius ſolummodò Vxoris confeſſione?

QVAESTIO LXIV.

1 CONfeſſione ſignantèr iudiciali nulla maior datur probatio, vt latè diximus *quaſt.* 1. *num.* 14. *& ſeqq. lib.* 1. & alibi paſsim in hoc tractatu. Conſequentèr ex
2 huiuſmodi Vxoris confeſſione de receptis Iocalibus, & veſtibus pretioſis, ac feſtiuis pro reſtitutione non erit ambigendum, *Rot. coram recol. mem. R. P. D. Merlino deciſ.* 885. *in princ. deciſionis, tom.* 2. *& Recent. part.* 9. *tom.* 2. *deciſ.* 331. *num.* 19. *& ſeqq.* Ita vt ſi confeſſio ſit emiſſa cum qualitate reſtitutionis, in hoc caſu poſſit dari ſeparatio qualitatis adiectæ, *Rot. recent. parte* 6. *deciſ.* 97. *num.* 1. *& ſeqq. & præſertim num.* 4. *& ſeqq.*

Nec Vxori ſit credendum, dum aſſerit, ab eius Viro, & ſocero fuiſſe donata Iocalia: quia, etiam conſtito, illud verbum donare intelligi debet quoàd vſum, & non quoàd proprietatem, *Rot. recent. part.* 4. *tom.* 3. *deciſ.* 696. *num.* 10. 11. *& ſeq.*

3 Eò maxime ſuperiùs firmata in principali quæſtionis articulo procedunt quia Iocalia inſeruire ſolent ad ornamentum Vxoris, & præſumuntur penès eam fuiſſe conſtante matrimonio, ac eo diſſoluto retenta: niſi
4 contrarium probetur: vtputa ſi à die receptionis Iocalium tempus remotum interceſſerit, medio tempore aliquid accidit, quo poſſibile reddatur Maritum vendidiſſe Iocalia, ſeu Veſtes, *dicta deciſ.* 885. *num.* 2. 3. *&* 4. *& Rot. coram R. P. D. Bichio deciſ.* 131. *num.* 19. *&* 20. *& deciſ.* 173. *num.* 22. *&* 23. *& deciſ.* 292. *num.* 6. vbi etiam ſubdit, niſi in tali temporis accidente probetur, quòd Vxor prædicta etiam haberet Iocalia, & veſtes etiam de tempore proximo diſſoluti matrimonij.

5 Ex quibus Vxor erit obligata dicta Iocalia, cæteraque alia ornamenta reſtituere hæredibus Viri, etiamſi eidem Vxori fuerint data à Conſanguineis Sponſi, ſiue Viri, aut à Socero, dummodò tamen fuerint pretioſa, quia ad vſum dumtaxat accomodata cenſentur, vt Mulier ornata incedat, & non donata: & propterea ſoluto matrimonio ſunt vt ſupra
6 reſtituenda: ſecus eſt in veſtibus, & ornamentis quotidianis; quia hæc data cenſentur Vxori tanquàm pars Alimentorum *Antonell. de tempor. legal. lib.* 2. *tit. de Annis cap.* 19. *num.* 42. *et ſeqq. et num.* 51. *Rot. dicta deciſ.* 885. *ferè per totam, et ſignantèr num.* 5. *et ſeqq. et recent par.* 10. *deciſ.* 340. *per totam, et Peregr. deciſ.* 140. *nu.* 6.

7 Quæ autèm Veſtes, & Iocalia ſint pretioſa, & magni valoris, remittitur arbitrio Iudicis, *Antonell. ibidem ſupra, num.* 50. *vbi num.* 51. ergà medium ſubdit, quòd Maritus, ſeu eius Hæredes repetentes Veſtes, Iocalia, &
8 ornamenta, tenentur probare, quòd ea ſint magni valoris, aliàs ſuccumbent; cum id ſit fundamentum eorum intentionis.

Diximus procedere, quamquàm fuerint donata à Conſanguineis Sponſi, ſeu Viri, vel à
9 Socero. Sed hoc limitandum venit, ſi alia ratio conſiderari poſſit præter motiuum ſanguinis; vtputa ſi ſponſa eſſet benemerita de Donante, & Donans aliquid poſſet ſperare ab ipſa, vel illius contemplatione: ſeu ſponſa prædonauerit, aut redonauerit eiſdem Conſanguineis, & Socero, vel alia huiuſmodi conſi-

Google

conſimilia motiua concurrerent, *dicta deciſ.* 885. *num.* 13. *Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 189. *per totam tom.* 1. qui multa alia conſiderat fauore Vxoris licèt Indiſtinctè ſentiat *Antonell. ibidem ſupra*, *num.* 55. *& ſeq.* ſcilicèt quòd Iocalia donata Sponſæ à Conſanguineis Viri acquiruntur Vxori, & non Marito, &
10 conſequentèr non ſunt reſtituenda: & hac ratione mouetur; quia donata Socio propter ipſam ſocietatem, ſeu contemplatione Societatis non acquiruntur ſocietati, ſed propria efficiuntur ipſius ſocij, cui donatio facta eſt. Attamen *Michalor tract. de Fratrib. par.* 1. *cap.* 28. *&* 29. per totum multa congerit, & in æqualitate munerum hinc indè factorum ſtat pro compenſatione fauore Vxoris & ſignantèr ruſticæ, *vt in dicto cap.* 29. *num.* 1. *erga fin.*

SVMMARIVM.

1 *Crudelis non eſt is qui nefarios Homines occidit.*
2 *Lætatur Iuſtus in ſupplicio malorum Hominum.*
3 *Lætitia publica turbatur, dum Delinquentes non puniuntur.*
4 *Iudex peſtis eſt Reipublicæ, ſi prauos Homines non plectit.*
5 *Falſitatis delictum deteſtabile eſt.*
6 *Falſitas, dato lucro, & commodo, redditur doloſa, & plectibilis.*
7 *Aſſerentes, & confitentes occidiſſe Bannitos, quos verè non occiderunt, an debeant condemnari ad pœnam mortis, vel in aliam pœnam. & an etiam ſint cogendi ad reſtitutionem receptorum, & alia circa materiam.*
8 *Et quid dicendum eſt ſi caſus eueniant in Statu Eccleſiæ?*

Aſſerentes, & confitentes occidiſſe Bannitos, quos verè ipſi Confitentes non occiderunt, ſed alij, an pœna mortis, vel alia condemnari debeant?

QVÆSTIO LXV.

1 QVanquàm crudelis non ſit, qui maleficos, nefarioſque occidit Homines, *vt per tex. in* 23. *quæſt.* 5. *cap. Non eſt crudelis* 28. *in ordine.*
2 Imò, vt cecinit Pſalmiſta *pſal.* 57. Lætabitur Iuſtus. cum viderit vindictam: manus ſuas lauabit in ſanguine peccatorum, & optimè explicat *ibidem Mich. Ayguan. comment. in pſalm. Dauid. num.* 937. *pag. mihi* 675. *tom. pri.*
3 Siquidem dum Delinquentes non puniuntur, publica turbatur lætitia, *l. Nemo C. de Epiſcop. audient.* Cum fauorabile ſit ad bonum publicum bannitos, & facinoroſos Homines extirpare, *Ricc. collect.* 2617. *ver. Tu igitur par.* 7. *& Menoch. de arbitr. Iudic. lib.* 2. *cent.* 3. *caſ.* 284. *num.* 34.
4 Et è conuerſo Iudex peſtis eſt Reipublicæ; qui Reos cum rigore non corrigit, vt ex ſententia Sancti Gregorij refert multis etiam noſtris congeſtis *D.D. Farinac. de delict. & pœn. quæſt.* 17. *num.* 3. *poſt medium.*
5 Nihilhominùs quia attenta circumſtantia noſtræ quæſt. inſurgit falſitas, quæ eſt delictum valdè deteſtabile, vt latiſſimè notat *Menoch. eodem tract. de arbitr. lib.* 2. *cent.* 4. *caſ.* 306. *n. pri. & ſeqq.*

Igitur non in odium tanti facinoroſi Hominis, qui fuit in beneficium Reipublicæ extinctus; at in falſitatis memorabile exemplum, quæ cum lucro, & commodo eſt omnino doloſa,
6 ac damnabilis, *Vermigl. conſ. crim.* 235. *n.* 8. *conſ.* 250. *num. pri. conſ.* 252. *num.* 2. *&*
7 *conſ.* 255. *num. pri.* Aſſerentes, & confitentes occidiſſe Bannitos, quos verè non occiderunt, ſed ab alijs fuerunt occiſi, debent condemnari ad reſtitutionem taleæ, ac ad Triremes., vel in perpetuum, vel ad tempus, & non in pœnam mortis, niſi quando vigore dictæ falſæ atteſtationis ipſi obtinuiſſent cancellari à banno capitali, quo erant condemnati: cum tunc reincidant in eorum pœnam. *Guazz. ad defenſ. Reor. defenſ.* 10. *tit. circa citationem*, *cap.* 6. *num.* 5. *&* 6. vbi ſubdit, quòd ſi vigore dictæ falſæ atteſtationis quis vendiderit condemnationem, vt ex illa aliquis rebanniretur, & emptor fuerit cancellatus ex eius condemnationibus, & nullam fraudis participationem habuerit, iſte rebannitus non eſt puniendus, ſed dimittendus in pace obnoxius prioribus eius condemnationibus.
8 Quas falſas aſſertiones non ita de facili perpetrari poſſunt in Statu Eccleſiaſtico ob *Conſt. Pij IV. in ordine* 52. motu proprio, incipien. *Cum nos dudùm pag. mihi* 51. *in pri. col. tom.* 2. *Bullar. Roman.* vbi habetur, quod Occiſor Banniti ad formam Bannimentorum debet priùs quàm fruatur remiſſione, ſeu commodo dictæ occiſionis ſe in carceribus conſtituere, & probare ea, quæ ſunt probanda ad formam Bannimentorum, ſeu edictorum publicorum, ac Sac. Conſt. Summ. Pontific.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus inſordeſcens in excommunicatione per annum integrum de Hæreſi ſuſpectus habendus eſt, et cõtra eum vti talis procedi poteſt.*

tabit probatio ex cōfeſſione exburſantis iunctis atteſtationibus Familiarium Domus ipſius Exburſantis; & eſt ratio, quia ea, quæ inter Domeſticos Lares fiunt alijs probationibus melius non innoteſcunt, quam Familiaribus Teſtibus *Rot. recent. part. 12. deciſ. 57. num. 19. 20. & 21.*

SVMMARIVM.

1 *Inſtitoria an; & quando ex vnius ſolummodo confeſſione, & aſſertione probetur.*
2 *Quæ requirantur ad probandam Inſtitoriam.*
3 *Inſtitor obligat Dominum, & illius confeſſio ipſi Domino praiudicat.*

Inſtitoria an ex confeſſione vnius tantum probetur.

QVAESTIO LXII.

1 ASſerenti, & confitenti aliquem ſuum feciſſe Inſtitorem in aliqua certa negociatione &c. ſignantèr contra Tertium credendum non eſt; & aliundè quàm ex dicta confeſſione, & aſſertione cum ſuis qualitatibus, & requiſitis Inſtitoria, ſeu factoria probanda eſt, *Gen. tract. de ſcript. priuat. lib. 4. tit. de libr. ration. Inſtitor. num. 46. pag. mihi 218. in 2. col. & ibidem in quibuſdam annot. poſt quaſt. verſ. ſocium, pag. mihi 221. & Franc. March. deciſ. Parlament. Delphinat. 9. num. 1. in fin. & num. 2.*

2 Et peculiaritèr probandum eſt, quòd Inſtitor in tali negociatione publice pro tali ſe geſſerit, alias non dicitur Inſtitor, *Gen. ibidem ſupra num. 10. & ſeq. pag. mihi 216. vbi num. 13. & ſeqq.* ſubuit, quòd in hac facti ſpecie probandus eſt conſenſus reciprocus tam Præpoſiti, quam Præponentis; nam voluntas vnius diuerſa à voluntate alterius non conſtituit Inſtitoriam, ſeu Factoriam, ſuper allegata negociatione. Vnde data Inſtitoria iuxta terminos *l. 3. & l. 5. ff. de Inſtitor. action.* Inſtitor obligat Dominum *dicta l. 3. §. Non tamen, & §. ſi ab alio cum ll. ſeqq.* imo & Inſtitoris confeſſio ipſi Domino præiudicat, *Sabell. var. reſolut. cap. 37. num. 5.*

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio conſtituti an perinde valeat ac ipſum Conſtitutum ad effectum transferendi poſſeſſionem.*
2 *Per conſtitutum; & per alias clauſulas poſſeſſionis tranſlatiuas poſſeſſio transfertur.*
3 *Intellige prædicta procedere dum quis fatetur poſſidere nomine alterius: ſecus, ſi quis ſimplicitèr fateatur alterum poſſidere.*
4 *Falſa confeſſio non immutat rei veritatem.*
5 *Conſtitutum quam probet poſſeſſionem, & ad cuius fauorem, & contra quem, & in quo iudicio?*
6 *Conſtitutum non probat poſſeſſionem de tempore contractus, ſi agatur aduerſus Tertium.*
7 *Niſi Conſtituti Clauſula ſit aliundè adminiculata aut verſemur in antiquis.*
8 *Conſtituti Clauſula licèt probet poſſeſſionem contra Conſtituentem, & habentem cauſam, non liberatur à vera traditione rei is, qui conſtituit &c.*
9 *Conſtitutum non probat poſſeſſionem, ſi Conſtituens de tempore Conſtituti non poſſidebat: & hoc procedit, etiamſi agatur cum Conſtitutario.*
10 *Conſtitutum transfert poſſeſſionem, & dominium.*
11 *Limita ſi contractus principalis eſt nullus, & inutilis, ſi tamèn nullitas ſit clara.*
12 *Conſtitutum nihil operatur ante conditionis euentum.*
13 *Intellige, ſi ab initio interuenerit nullitas contractus.*
14 *Subintellige procedere, ſi contractus eſt nullus ex defectu cauſa: ſecus eſt è defectu ſolemnitatum.*

Super poſſeſſione transferenda confeſſio conſtituti an perinde valeat, ſicuti ipſum Conſtitutum; & quid? ſi ſine Conſtituto fateatur Poſſeſſor alterum poſſidere, an in eum transferat poſſeſſionem, etiamſi Contractus ſit inutilis, & inualidus.

QVAESTIO LXIII.

1 HAbemus huiuſmodi quæſtionem luculenter elucidatam penes *Tiraquell. tract. de Iur. Conſtit. Poſſeſſ. part. 2. ampliat. 2. num. 1. et ſeqq. pag. mihi 32. et ſeq.* qui firmat, quod transferatur poſſeſſio, non tantū cum quis ſe conſtituit poſſidere pro alio ſed, & cum confitetur ſe id facere, etiamſi id alitèr non faciat: quia per huiuſmodi ſimplicem confeſſionem: non ſecus atque per ipſum verum conſtitutum poſſeſſio tranſlata dicitur, quæ poſſeſſio non ſolum per con-
2 ſtitutum, ſed per alias Clauſulas poſſeſſionis tranſlatiuas tranſlata dicitur, *Bich. deciſ. 426. num. 3.* ſcilicet in Conſtitutarium,

& in

Digitized by Google

& in habentem ab eo cauſam, *Rot. recent. part. 13. deciſ. 476. num. 1.*

3 Sed ſubdit *idem Tiraquell. ibidem, numer. 3.* hoc intelligendum eſſe, dum quis fatetur poſſidere nomine alterius: ſecus eſt, ſi quis ſimpliciter fateatur alterum poſſidere; cum ipſe, qui fateatur, poſſideat; nam per huiuſmodi confeſſionem non perdit poſſeſſionem, quam habet, nec transfert in eum, quem fatetur poſſidere: ratio, eſt quia falſa
4 confeſſio non immutat rei veritatem. Siquidem propter noſtrum affirmare, vel negare nil mutatur in re.

5 Et quod per Conſtitutum, ſiue ex confeſſione per Conſtitutum reſultanti probetur poſſeſſio, quandò quis ſe conſtituit poſſidere pro alio cum poſſeſſionis tranſlatione tam ciuilis, quam naturalis ad fauorem Conſtitutarij contra Conſtituentem, & ab eo mediate cauſam habentem, dicit etiam *Bich. deciſ. 69. num. 2. deciſ. 136. num. 37. deciſ. 116. num. 10. & deciſ. 497. num. 9.*

Et tam in iudicio ſaluiani. *Burat. deciſ. 780. num. 2. 853. num. 12* & reintegrationis interdicto *Buratt. deciſ. 736. num. 3. & 4.* pro vtroque extremo reſpectiuè neceſſario probando, *Thomat. deciſ. marchi. 88. numer. 9. et Rot. recent. part. 6. deciſ. 251. num. 2. Gregor. XV. deciſ. 362. num. 1. et ſeqq. et ibi Add. lit. A. Ridolph. in Prax. A. C. part. 2. cap. 14. n. 102. et* reddit rationem *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 502. num. 4. tom. 3.*

Quam in iudicio manutentionis *Burat. deciſ. 768. num. 3. et ibi Annot. liter. A. & deciſ. 887. num. 3. et Rot. recent. par. 12. deciſ. 338. num. 21. et deciſ. 391. num. 16.*

Imò, quòd in omnibus prædictis interdictis Conſtituti Clauſula antedictam habeat facultatem, refert etiam plene *Poſt. de manutenen. Obſeruat. 20. num. 15. et ſeqq. et Rot. poſt eundem deciſ. 524. numer. 1. Bich. deciſ. 64. num. 13. deciſ. 283. num. 3. et 4.* Et diximus etiam quòad Saluianum, & ſpolij iudicium *lib. pri. quæſt. 7. effect. 7. num. 3.*

6 Huiuſmodique procedunt etiam aduerſus tertium ſi doceatur de dominio, & poſſeſſione Conſtituentis de tempore initi Contractus, & conſequentèr Conſtituti appoſiti, ſi talis Tertius non habeat cauſam à Conſtituente, ſecus eſt, ſi habeat: *Tiraquell. dicto tract. limit. 1. numer. 23. Buratt. deciſ. 701. num. 3. Rot. recent. part. 12. deciſ. 197. numer. 10. deciſ. 364. num. 6. et coram R. P. D. Ghiſilerio in Romana Cenſus, Veneris 22. Maij 1648. §. Nec dubitari poteſt.*

7 Cæterum talis probatio ceſſat, etiamſi agatur aduerſus dictum Tertium, non habentem cauſam à conſtituente quandò conſtituti clauſula pluribus eſt fulcita adminiculis, quę enumerat *Rot. coram bon. m. Bicho deciſ. 416. num. 10. & 12.* Aut dum verſamur in antiquis, *Rot. coram dicto Bichio deciſ. 379. numer. 16. 17. 18. & 23.* ſubdit, quod in hoc antiquitatis caſu ſit demendum tempus litis motæ.

8 Si autem non agatur aduerſus Tertium, ſed in fauorem Conſtitutarij, & ab eo cauſam habentis contra Conſtituentem, ſeu ab eo cauſam habentem, licet in hoc caſu non ſit deneceſſe alia probatio poſſeſſionis, & dominij, cum ex eodemmet conſtituto reſultet, *vt ex deciſ. ſuperius numer. 6. enunciatis.*

Attamen non eximitur Conſtituens ab actuali rei traditione, non obſtante eadem Conſtituti Clauſula in contractu appoſita, *Rot. recent. part. 11. deciſ. 38. num. 2. & Bich. deciſ. 379. num. 33. & 34. tom. 1.*

9 Et eſt ratio, quia etiam fauore Conſtitutarij non transfertur poſſeſſio à Conſtituente, ſi ipſe Conſtituens tempore Conſtituti non poſſidebat, *Bich. deciſ. 655. numer. 5. & 6. tom. 2. recent. part. 12. deciſ. 364. numer. 6.*

10 Et quanquàm dominium, & poſſeſſio ex Conſtituto transferatur, *Rot. eadem part. 11. deciſ. 173. num. 4.*

11 Neutrum tamen transfertur, quandò principalis contractus eſt inutilis, irritus, & nullus; ſiquidem tunc Conſtituti Clauſula, & conſequentèr confeſſio nihil operatur: & eſt ratio, quia conſtituti clauſula, ſiue confeſſio ex eadem Clauſula reſultans regulatur à contractu principali: quo perempto: perimitur etiam effectus huius conſtituti, ſeu confeſſionis, *Tiraquell. dicto tract. part. 3. limit. 7. num. 22. 27. & ſeqq. Bich. deciſ. 390. numer. 6. 10. 17. & 20. & Rot. recent. part. 13. deciſ. 412. numer. 2. vbi numer. 8.* ſubdit, vt Conſtitutum ex nullitate contractus reddatur inefficax, requiritur nullitas clara, & quæ altiorem indaginem non exigat.

12 Imò conſtituti clauſula tanquàm acceſſoria principali contractui nil operatur ante conditionis euentum, ſcilicèt anteaquam contractus non habuerit ſuam perfectionem. *Rot. eadem part. 12. deciſ. 91. num. 6.*

13 Prædictaque procedunt, quòd ſcilicèt vitiato contractu, vitietur, & conſtituti effectus, cum ſtatim à principio contractus erat nullus: & tunc omnia indè ſecuta tanquam ab eo dependentia, eique acceſſoria corruunt: aliud autem eſt, ſi ab initio contractus valuit, ſed poſteà de conſenſu Partium, vel ex alia cauſa annulletur, *Tiraquell. in præcitato tract. part. 3. limit. 7. num. 40. cum ſeqq.*

14 Denique antedicta procedunt, & ſunt vera, quando contractus eſt nullus ex defectu cauſæ, & conſequentèr ex defectu conſenſus: ſecus eſt ex defectu ſolemnitatum de iure communi, ſeu muncipali requiſitarum: quia ex defectu ſolemnitatum transfertur

poſſeſſio,

conſimilia motiua concurrerent, *dicta deciſ.* 885.
num. 13. *Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 189. *per*
totam tom. 1. qui multa alia conſiderat fa-
uore Vxoris licèt indiſtinctè ſentiat *Anto-*
nell. ibidem ſupra, *num.* 55. *& ſeq.* ſcilicèt
quòd Iocalia donata Spouſæ à Conſanguineis
Viri acquiruntur Vxori, & non Marito, &
10 conſequentèr non ſunt reſtituenda: & hac
ratione mouetur; quia donata Socio propter
ipſam ſocietatem, ſeu contemplatione Socie-
tatis non acquiruntur ſocietati, ſed propria effi-
ciuntur ipſius ſocij, cui donatio facta eſt. Attamen
Michalor tract. de Fratrib. par. 1. *cap.* 28. *&* 29.
per totum multa congerit, & in æqualitate mu-
nerum hinc indè factorum ſtat pro compenſatio-
ne fauore Vxoris & ſignantèr ruſticæ, *vt in dicto*
cap. 29. *num.* 1. *erga fin.*

SVMMARIVM.

1 *Crudelis non eſt is qui nefarios Homines oc-*
cidit.

2 *Lætatur Iuſtus in ſupplicio malorum Hominum.*

3 *Lætitia publica turbatur, dum Delinquentes non*
puniuntur.

4 *Iudex peſtis eſt Reipublicæ, ſi prauos Homines*
non plectit.

5 *Falſitatis delictum deteſtabile eſt.*

6 *Falſitas, dato lucro, & commodo, redditur do-*
loſa, & plectibilis.

7 *Aſſerentes, & confitentes occidiſſe Bannitos,*
quos verè non occiderunt, an debeant condem-
nari ad pœnam mortis, vel in aliam pœnam. &
an etiam ſint cogendi ad reſtitutionem recepto-
rum, & alia circa materiam.

8 *Et quid dicendum eſt ſi caſus eueniant in Sta-*
tu Eccleſiæ?

Aſſerentes, & confitentes occidiſſe Bannitos, quos verè ipſi Confitentes non occiderunt, ſed alij, an pœna mortis, vel alia condemnari debeant?

QVÆSTIO LXV.

1 QVanquàm crudelis non ſit, qui ma-
leficos, nefarioſque occidit Homines,
vt per tex. in 23. *quæſt.* 5. *cap. Non eſt crudelis*
28. *in ordine.*

2 Imò, vt cecinit Pſalmiſta *pſal.* 57. Lætabitur
Iuſtus, cum viderit vindictam: manus ſuas la-
uabit in ſanguine peccatorum, & optimè ex-
plicat *ibidem Mich. Aygnan. comment. in pſalm.*
Dauid. num. 937. *pag. mihi* 672. *tom. pri.*

3 Siquidem dum Delinquentes non puniuntur,
publica turbatur lætitia, *l. Nemo C. de Epiſ-*
cop. audient. Cum fauorabile ſit ad bonum pu-
blicum bannitos, & facinoroſos Homines ex-
tirpare, *Ricc. collect.* 2617. *ver. Tu igitur par.* 7.
& Menoch. de arbitr. Iudic. lib. 2. *cent.* 3. *caſ.*
284. *num.* 34.

4 Et è conuerſo Iudex peſtis eſt Reipublicæ,
qui Reos cum rigore non corrigit, vt ex
ſententia Sancti Gregorij refert multis etiam
noſtris congeſtis *D.D. Farinac. de delict. & pœn.*
quæſt. 17. *num.* 3. *poſt medium.*

5 Nihilhominùs quia attenta circumſtantia no-
ſtræ quæſt. inſurgit falſitas, quæ eſt delictum
valdè deteſtabile, vt latiſſimè notat *Menoch.*
eodem tract. de arbitr. lib. 2. *cent.* 4. *caſ.* 306. *n.*
pri. & ſeqq.

Igitur non in odium tanti facinoroſi Homi-
nis, qui fuit in beneficium Reipublicæ extinctus;
at in falſitatis memorabile exemplum, quæ
cum lucro, & commodo eſt omnino doloſa,
6 ac damnabilis, *Vermigl. conſ. crim.* 235. *n.*
8. *conſ.* 250. *num. pri. conſ.* 252. *num.* 2. *&*
7 *conſ.* 255. *num. pri.* Aſſerentes, & confiten-
tes occidiſſe Bannitos, quos verè non occi-
derunt, ſed ab alijs fuerunt occiſi, debent
condemnari ad reſtitutionem taleæ, ac ad
Triremes, vel in perpetuum, vel ad tempus,
& non in pœnam mortis, niſi quando vigore
dictæ falſæ atteſtationis ipſi obtinuiſſent can-
cellari à banno capitali, quo erant condem-
nati: cum tunc reincidant in eorum pœnam,
Guazz. ad defenſ. Reor. defenſ. 10. *tit. circa cita-*
tionem, cap. 6. *num.* 5. *&* 6. vbi ſubdit, quòd
ſi vigore dictæ falſæ atteſtationis quis ven-
diderit condemnationem, vt ex illa aliquis
rebanniretur, & emptor fuerit cancellatus ex
eius condemnationibus, & nullam fraudis
participationem habuerit, iſte rebannitus non
eſt puniendus, ſed dimittendus in pace ob-
noxius prioribus eius condemnationibus.

8 Quas falſas aſſertiones non ita de facili per-
petrari poſſunt in Statu Eccleſiaſtico ob *Conſt.*
Pij IV. in ordine 52. motu proprio, incipien.
Cum nos dudùm pag. mihi 51. *in pri. col. tom.*
2. *Bullar. Roman.* vbi habetur, quod Occi-
ſor Banniti ad formam Bannimentorum de-
bet priùs quàm fruatur remiſſione, ſeu com-
modo dictæ occiſionis ſe in carceribus con-
ſtituere, & probare ea, quæ ſunt proban-
da ad formam Bannimentorum, ſeu edictorum
publicorum, ac Sac. Conſt. Summ. Pontific.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus inſordeſcens in excommunica-*
tione per annum integrum de Hæreſi ſuſpectus
habendus eſt, et cōtra eum vti talis procedi poteſt.

2 *Intellige procedere, elapſo anno, præuia citatione, & monitione ad reſpondendum de Fide, & ad purgandam præſumptionem Hæreſis: hiſque expletis terminis, & contumacia vigente pro confeſſo, aut conuicto idem habendus eſt.*

3 *Declara intelligentiam procedere quoad excommunicatum in contumacia ex cauſa fidei, & quandò eſt verè contumax, & redditur ratio, num. 4.*

5 *Excommunicatus ex alia Cauſa, quàm Fidei qua pœna puniatur.*

6 *Clericus inſordeſcens in excommunicatione post annum, ſeruatis vt ſupra ſeruandis prout dicta ſunt de Layco, perſiſtenſque in excommunicatione habetur pro confeſſo, aut conuicto, & declarandus eſt Hæreticus, ſi excommunicatio procedat ex cauſa Fidei.*

7 *Amplia, quod prædictis concurrentibus, ſit etiam priuandus Clericus beneficijs, & an idem dicendum ſit ob aliam cauſam?*

8 *An lapſo dicto anno poſſit Clericus priuari beneficijs, ſiue alij præfigendi ſint termini, & quales, vt poſtmodum deueniri poſſit ad declaratoriam ſententiam dictæ priuationis?*

9 *Priuatio beneficij non datur ex leuiori crimine, neque ex cauſa ciuili, ob quas reſpectiuè cauſas declaratus quis ſit excommunicatus, ſed pœna arbitraria plectendus eſt.*

10 *Excommunicatus ob cauſam ciuilem etiamſi per mille annos ſteterit in excommunicatione, quare Beneficijs ob huiuſmodi cauſam non priuatur?*

An Excommunicatus inſordeſcens per annum integrum in excommunicatione habeatur pro Confeſſo, & conuicto de Delicto, pro quo eſt excommunicatus. Et an idem ſit de Clerico in ſimili excommunicatione perſeuerante per dictum tempus, & vtrùm idem Clericus ob talem per annum continuum inſordeſcentiam Beneficijs priuari valeat?

QVAESTIO LXVI.

1 COntra Illum, qui obdurato animo cenſuris annexus in eiſdem cenſuris per annum integrum contumacitèr inſorduerit tanquam de hæreſi ſuſpectum procedi poteſt, *Sac. Concil. Trident. ſeſſ. 25. cap. 3. erga fin. de reformat. Nauar. in ſuo Manual. Confeſſ. tit. de cauſ. & form. excommun. cap. 27. n. 11. Tolet. in Sum. lib. pri. c. 8. in addit. erga fin. Laym. in ſua Theolog. moral. lib. 1. tract. 5. par. 2. cap. 2. num. 18. & benè Bonacin. in ſua pariter Theolog. moral. tom. pri. tit. de Excomm. diſput. pri. quæſt. 11. punct. vltim. 2. propoſit. num. 2.*

Et poſt annum tanquàm Hæreticus condemnandus eſt *tex. in cap. cum contumacia 7. & ibi gloſ. & Barboſ. in collect. D. D. tom. 4. de hæreſ. in 6.*

2 At ſecundùm praxim ad Iuris mentem, & de ſtylo ſupremi Tribunalis Romanæ, & vniuerſalis ſacræ Inquiſitionis non ſtatim talis vt ſupra excommunicatus, & in excommunicatione inſordeſcens condemnandus eſt tanquam Hæreticus: cæterùm elapſo anno prædicto citandus eſt ad reſpondendum de fide, & ad purgandam præſumptionem hæreſis ob perſiſtentiam vnius anni integri in excommunicatione: nam ſic citatus comparere tenetur, & quatenùs non compareat, ob ſuam contumaciam excommunicationis vinculo iterum innodatur, quam ſi per alium annum animo ſuſtineat pertinaci, èxtunc vti Hæreticus eſt condemnandus: & eſt ratio, quia poſt dictum tempus habetur pro confeſſo, & conuicto de crimine, pro quo fuit excommunicatus, dummodò legitimo impedimento detentus non fuerit, *Bonac. ibidem ſupra, eodem num. 2. verſ. Obſerua tamen, Mar. Alter. tom. 1. tract. de Cenſur. Eccleſ. diſput. 6. tit. de effect. Excommun. lib. 2. capit. 1. poſt lit. D. & litter. E. cum verſ. ſeqq. pag. mihi reſpectiuè 224. et 225. Farinac. fragment. crimin. part. 1, argumento Clericus excommunicatus, &c. num. 272. & ſeq. & 275. pag. mihi 55. in prima & 2. col. vbi numer. 298.* docet etiam de modo praxis, & optimè *Antonell. tract. de Tempor. legal. lib. 2. tit. de Annis, cap. 39. num. 4. cum ſeqq.*

3 Sed huiuſmodi ſunt vera dumtaxàt quòad Excommunicatum in contumacia ex cauſa fidei, & quando eſt verè contumax, nempè notitia Citationis, & ſententiæ eiuſdem Excommunicationis verè ad ipſum peruenerit mediante obſeruantia terminorum edoctorum *per gloſ. in dicto cap. cum contumacia, & per Antonell. ibidem ſupra, numer. 2. & 4. & magiſtraliter exemplificat Rot. deciſ. Archiep. Neap. 202. per totam, part. 1. & Sperell. deciſ. for. Eccleſ. 113. num. 85. erga finem & num. 91. & 92. part. 2.* vbi recenſet etiam ita eſſe de ſtylo eiuſdem ſacri Tribunalis: & eſt ratio, quia ſic monitus citatus, & ſententiatus cum notitia, mediante ſaltèm obſeruantia dictorum terminorum eodoctorum per eundem Antonell. ibidem ſupra præſu-

mitur

Digitized by Google

mitur facere ex contemptu poteſtatis Eccleſię, & Clauium, *vt per Ricc. Sperell. & Antonell. ibidem ſupra &c. & conſequenter Chriſti*; quia non Homo eſt, qui ligat, ſed Chriſtus, qui eidem hanc poteſtatem dedit, & Dominos fecit Homines tanti honoris: ideò nemo contemnat vincula eccleſiaſtica, *tex. rotundus in 11. quæſt. 3. cap. Nemo 31. & ibi gloſ. Canoniſtæ notantes*.

4 Quia Hæreſis cauſa cum dicta vera contumacia circumſcripta, non datur negatio poteſtatis Eccleſiæ, & Clauium, ſed dicendum eſt, quòd is negligat ſolummodò propriam ſalutem, ac proinde non poſſit de contemptu puniri, *Barboſ. collect. D. D. in ius Pontific. vniuerſ. cap. Cum bonæ memoriæ, num. 5. de ætate, et qualit. tom. 1. Menoch. libr. 5. præſumpt. 44. num. 5. et de Arbitr. Iudic. lib. 2. cent. 5. caſ. 416. num. 27.* quem ſequitur etiam *Sperell. dicta deciſ. 113. numer. 90 verſ. ſed iſte*.

5 At arbitraria pœna plecti valeat, & conſequentèr etiam pœna pecuniaria iniungi poſſit pro qualitate, & ratione contumacię, dummodò Iudex pecuniarum mulctam ſibi non applicet, *vt egregie Alter. ibidem ſupra, verſ. ſecundò dubium eſt & Bonac. pariter ibidem ſupra, eadem 2. propoſ. num. 2. verſ. ſecundò dubium eſt*.

Et quicquid ſupra diſtinguendo diximus de Layco, comagis dicendum eſt de Clerico, *Barboſ. in præcitato cap. Cum bon. mem. 8. in ordine, n. 2. in verbo, vnde vendimus*.

6 Qui Clericus ſi fuerit excommunicatus, propter Fidei cauſam, & poſt annum in excommunicatione perſeuerauerit, tunc primò deponitur, & Iuris interpretatione pro confeſſo, vel conuicto in crimine, de quo eſt accuſatus, vel inquiſitus, habendus eſt, & tanquàm hæreticus excommunicari, & damnari debet, *tex. in dicta 11. quæſt. 3. cap. Rurſus 36. & cap. Quicunque 37.*

Sed hoc procedit, dum finito anno ab Inquiſitoribus fuerit ſeruat. ſeruan. vocatus ad declarandum, quid ſentiat de Fide, & ad ſe expurgandum ab hæreſis ſuſpicione; tunc ſi is comparuerit, tenetur ſuam innocentiam purgare, vel aliàs impedimenti cauſas allegare: ſi vero præfixis terminis ſic ſeruat. ſeruan. vocatus non comparuerit, & rurſus in ſua obdurata, & pertinaci contumacia inſordeſcat: tunc tanquam de hæreſi confeſſus, vel conuictus pronunciandus eſt hæreticus, *vt optime Farinacc. in dictis fragment. crim. in locis præcitatis, num. 289. cum ſeqq. Alter. dicto tract. de Cenſur. Eccleſ. in locis vt ſupra citatis, verſ. Reſpondet Abbas pag. mihi 225. in prima col. & in 2 verſ. ſeqq. vſque ferè per totum cap. Bonac. paritèr ibidem ſupra, verſ. Reſpondeo affirmatiue, Antonell. in eodem lib. 2. cap. 39. & Gratian. diſcept. forenſ. cap. 119. tom. 1.*

7 Et poſt dictum integrum inſordeſcientiæ annum, eodem termino vt ſupra præfixo ad ſe de hæreſi expurgandum elapſo, & eodem Clerico non comparente ad ſuam purgandam innocentiam, erit dictus Clericus beneficijs etiam priuandus: ſicuti etiam quando crimen, pro quo eſt excommunicatus priuationem inducit, aut per ſententiam, aut ipſoiure, vtputa quando propter periurium Clericus beneficijs etiam priuatur, & ſi non ipſoiure ſaltem, per ſententiam: ſed verius quod dicta priuatio ſemper facienda ſit, per ſententiam declaratoriam præcedentibus etiam terminis, & his iam elapſis, *Farinacc. in præcitatis fragment. crim. ad loca ſuperius indicta, num. 276. & ſeqq. pluribus vſque ad fin. Alter. vbi ſupra verſ. Primo quoniam, vſque ad fin. pag. mihi 224. cum ſeqq. Bonac. pariter ibidem ſupra, verſ. Reſpondeo priuandum eſſe, cum verſ. ſeqq. & Barboſ. dicta collect. D. D. cap. Veritatis 8. num. 3. & ſeqq. tom. 1. & in dicto cap. cum. bonæ memoriæ, numer. 2.* vbi declarando reſpondet
8 contrarijs circa tempus trium annorum prorogandorum in dicta priuatione Beneficij, quando crimen habet priuationem ipſoiure, vel eſt expreſſa cauſa in iure communi, pro qua Clericus veniat ob crimen, & dictam anni inſordeſcentiam beneficijs priuandus, *et idem Barboſ. in eodem cap. cum bonæ memoriæ, numer. 4.* tandem concludit, quod Iudicis arbitrio remittendum ſit, per quod temporis ſpatium, lapſo dicto anno; idem Iudex expectare debeat excommunicatum, anteaquam ad declaratoriam, vel priuationem beneficiorum procedat, vt latius tractauit *Alter. ibidem ſupra, in verſ. reſpondet Abbas cum verſ. ſeqq. & Farinac. ibidem ſupra, num. 291. erga medium*.

9 Beneuerum eſt, quòd ſi excommunicatio proueniat ex leui crimine, vel pro crimine pro quo non eſt expreſſa pœna, vel pro cauſa ciuili; ſicuti excommunicatus ob leue crimen, vel pro crimine non eſt expreſſa pœna, & non priuatur beneficijs, ſi crimen illud à ſe commiſſum fateatur: ita nec eſt priuandus ob ſimilis fictam criminis confeſſionem, ſed arbitraria pœna Clericus plectendus eſt, *Farinac. in dictis fragment. ibidem ſupra, num. 276. 280. 283. 286. 289. 294. Alter. ibidem ſupra, verſ. ſpecul. in tit. lit. E. erga fin. pag. mihi 224. in 2. col. cum pag. ſeqq. in prima col. Bonac. vbi ſupra, in dicta 2. propoſit. verſ. Dixi in reſponſione, cum verſ. ſeqq. et Gratian. vbi ſupra*.

10 Imò Excommunicatus pro cauſa ciuili beneficijs priuari non poteſt, etiamſi in excommunicatione ſteterit per mille annos: & ratio eſt, quia pro confeſſo minime habetur nec pro conuicto, dum excommunicatio inſurgit ex cauſa ciuili, *Farinac. in eiſdem præcitatis locis, num. 286. Alter. pariter ibidem*

ſupra , lit. E. erga fin. et lit. D. erga medium in fin. dicti cap. et Barboſ. dicto capit. cum bon. mem. num. 3. in fin. & Gratian. dicto cap. 119. num. 3.

SVMMARIVM.

1 *Solutio in quam cauſam cedat , magis eſt Debitoris , quam Creditoris in electione .*
2 *Electio huiuſmodi Debitori competit ad excluſionem Creditoris in ipſo ſolutionis inſtanti, & non poſteà .*
3 *Debitore non eligente in ipſo ſolutionis inſtanti , ſpectat ad Creditorem in ipſo receptionis actu .*
4 *Debitore , nec creditore eligente lex fauore Debitoris electionem præſumit in duriorem cauſam, ſiue in promptiorem , & magis rigidam executionem , ſiue anteriorem , & antiquiorem Cauſam .*
5 *Cauſa quæ ſit grauior, & antiquior, declaratur.*
6 *Ex ſolutione quomodo inducatur compenſatio, & an ſit neceſſaria contrapoſitio partitarum vel non .*
7 *Coniecturæ , præſumptiones veriſimiliores , & facti circumſtantiæ quando faciant recedere a dicta Iuris præſumptione?*
8 *Creditor ex interuallo eligens ſemper eligere debet fauore Debitoris .*
9 *Quid dicendum eſt , ſi contrarium per Partium confeſſiones conſtaret ?*
10 *Solutio facta in certam cauſam non poteſt in aliam conuerti .*
11 *Obligatus nomine proprio, & alieno ſi ſoluat, ſemper nomine proprio ſoluiſſe dicitur .*
12 *Soluens an dicatur ſoluiſſe in cauſam pro qua dedit fideiuſſorem : & declaratur articulus .*
13 *Solutio probatur ex verbis : ita , & aliquem non eſſe ſoluendo ex confeſſione probatur .*

Creditori habenti Debitorem ſuum ex pluribus cauſis ſibi obligatum confitenti, & aſſerenti recepiſſe pecuniam in cauſam , quam negat poſtea Debitor, qui dicit exſoluiſſe in aliam diuerſam ab illa , quam Creditor confitetur , an , & quando magis credendum ſit, quã Debitori, qui iam perſoluit, & non concordat in cauſa , quam fatetur Creditor .

QVAESTO LXVII.

1 MAgis Debitori , quam Creditori in huiuſmodi confeſſionis ſpecie credendum eſt : quia declarare in quam cauſam ſit facta ſolutio ad Debitorem ſpectat, & eiuſdem confeſſioni , & aſſertioni datur prælatio , & conſequentèr electio , *tex. magiſtralis in l. 1. l. ſi ex pluribus 89. §. Lucius Titius, & ibi gloſ. & etiam in verbo , Ex vſu , l. Creditor 102. §. cum de ſorte , ff. de ſolut. & liberat. & optimè etiam in l. 1. C. eodem Az. in ſum. rub. de ſolut. & liberat. num. 9. in princ. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 224. num. 1. & ſeqq. tom. 2. & Rot. recent. part. 13. deciſ. 102. num. 11.*

2 Sed hæc electionis prælatio , & conſequentèr declaratio , atque confeſſio Debitori dumtaxat competit in ipſo ſolutionis actu , qui ſi
3 in eodem actu non eligat , poteſt ſubindè in ipſo receptionis actu Creditor eligere , in quam cauſam recipiat : ſi autem nemo eli-
4 gat : lex fauore debitoris electionem præſumit in duriorem cauſam , vtputa ſi eſt debitum vſurarium , prius in vſuras , deindè in ſortem *vt optimè tex.* ſic diſtinguens in eadem *l. 1. §. quoties vero , cum §. ſeq. ff. eodem , & clarius in dicta l. 1. C. eodem , Az. in dicta ſum. ibidem , & Buratt. deciſ. 284. num. 4. & egregiè Gratian. dicto cap. 224. num. 1. 2. & ſeqq. & Rot. dicta deciſ. 102. num. 11.*

Siue lex præſumit in promptiorem , & magis rigidam executionem , aut in cauſam grauiorem , ſiue anteriorem , & antiquiorem : *Rot. recent. p. 2. d. 695. Surd. d. 186. num. 4. et ſeqq. et deciſ. 308. num. 18. et ſeqq. Merlin. deciſ. 507. tom. 1. deciſ. 741. tom. 2. et Rot. poſt Ludouic. Poſt. de ſubhaſt. deciſ. 104. numer. 4. Bich. deciſ. 281. numer. 33. et deciſ. 262. num. 15. deciſ. 306. numer. 30. deciſ. 423. num. 34. 35. et ſeqq.*

5 Cauſaque dicitur grauior , illius occaſione inuni-

imminet periculum reſolutionis contractus, *Bich. deciſ. 262. n. 17. & deciſ. 281. num. 33.*

Debitumque pariter antiquius reſultat non id, quod commenſuratur à die creationis, ſed cedentis ſolutionis *Merlin. dicta deciſ. 507. num. 4. & prædicta deciſ. 741. num. 5. & 6. & Bich. eadem deciſ. 262. numer. 16. & deciſ. 423. num. 36. & ſeqq.*

6 Dummodò non verſemur in caſu compenſationis *iuxtà doctrinam Surd. deciſion. 186. num. 1. & ſeqq. & Celſ. deciſ. 98. num. 6. & 7.* Et in hoc caſu deciſionis Surd. cum agatur de Credito apparente ex libris, in eodem etiam libro contrapoſitio partitarum vigeat, ex qua contrapoſitione dignoſcatur, in quam cauſam cedat ſolutio, *Bich. deciſ. 306. num. 31. & deciſ 423. numer. 34. & Celſ. deciſ. 268. num. 11.*

Vel non adſint contrariæ coniecturæ, & præſumptiones veriſimiliores, ac facti circumſtantiæ quę ab eadem Iuris præſumptione recedendum eſſe ſuaderent, iuxta ea, quę notat *Zacch. de obligat. cam. quæſt. 17. nu. 11. & ſeqq. & Bich. deciſ. 77. num. 8. & 9. & deciſ. 177. num. 18. 19. & ſeqq. & Rot. dicta part. 13. deciſ. 202. num. 4.*

7 Quibus coniecturis, præſumptionibus veriſimilioribus, & facti circumſtantijs ex Contrahentium mente elicitis non concurrentibus, Creditor ſi ex interuallo declaret, & confiteatur cauſam, quam recipit, declarare, & confiteri debet, prout declararet, & confite-
8 retur in re propria: vtputa dummodò in id conſtituat ſolutum, in quo ipſe, ſi deberet, eſſet ſoluturus, ideſt in id debitum, quod non eſt in controuerſia, nec in damno Debitoris; cum ęquiſſimum ſit Creditorem ita agere rem Debitoris, vt ſuam ageret vt optimè exemplificat *tex. in dicta l. 1. §. quoties, verbo Dummodo, & in §. ſeq. & ibi gloſ. & in l. 3. ff. de ſolut. & in eadem l. 1. vbi gloſ. & D. D. ſcribentes, C. eodem tit. & optimis paritèr diſtinctionibus loquitur Az. vbi ſupra, num 9. Menoch. præſumpt. 136. per totam lib. 3. Gratian. dicto cap. 224. num. 3. & ſeqq. pluribus*, quem legendo pluries oſculatus fui ob potentiſſimas, & ęquiſſimas rationes, quas *tantus Author ibidem allegat, & in cap. 962. num. 44. tom. 5. Buratt. dicta deciſ. 284. num. 1. & ſeqq. & Rot. dicta part. 13, eadem deciſ. 202. num. 1. & ferè per totam*

9 Imò ſi contrarium per confeſſiones Partium conſtaret, ſemper in eam cauſam accepto ſeretur in quam ſolueret, & in hoc prodeſt facta electio in continenti. Si autem nunquam eligit, vel ex interuallo, & plures ſint cauſæ pares, decedit de omnibus pro rata *Az. ibidem ſupra eodem numer. 9. poſt princ. & erga medium &c.*

10 Beneuerum eſt, quod ſi ſolutio fuerit facta in certam cauſam, non poterit deindè in aliam cauſam ad libitum vnius ex Contrahentibus conuerti, *Merlin. dicta deciſ. 741. num. 7. dicta deciſ. 202. num. 18. & ſeqq.*

11 Et in dubio ſi facta ſit ſolutio, quia ſoluens eſt nomine proprio, & alieno obligatus, ſemper dicendum eſt in cauſam debiti proprij, & non alieni ſolutionem factam eſſe, *Menoch. dicta præſumpt. 136. num 8. Gratian. dicto cap. 224. num. 27. et dicto capit. 962. num. 40. et in dicta deciſ. 202. num. 3.* & maximè ſi proprium debitum correſpondeat ſummæ ſolutæ, *dicta deciſ. 202. numer. 2. et ſeqq.*

12. Illa verò præſumptio, quod ſolutio in dubio cedat in extinctionem debiti, pro quo datus eſt fideiuſſor tanquam in Cauſam duriorem iuxta *tex. in dicta l. 1. prælitato §. Quoties, vſque ad fin. cum gloſ. &c. ff. de ſolut.* procedit, dummodo non vrgeat qualitas executionis magis paratæ, quam fideiuſſionis, *vt Ferenull. annot. ad Buratt. dicta deciſ. 284. in fin. cum l. l. ſuperius allegatis &c.*

Prędictaque etiam regula ceſſat, quòd ſcilicet ſolutio facta cenſeatur ad liberationem fideiuſſoris, ſi Creditor pecunias ex pignore retractas (Debitore non declarante) recepit in cauſam, pro qua non habet fideiuſſorem, *Buratt. dicta deciſ. 284. num. 6. et 7.* ſed talis receptio facienda eſt in eodem Inſtanti, iuxtà ea, quæ ſupra diximus, & benè loquitur ad propoſitum *Az. ibidem ſupra, eodem num. 9.*

Huiuſmodique indubitantèr teneo, etiam Debitore non declarante, ſi Creditor recepit pecunias ex pignore retractas eidem Creditori ex tali cauſa obligato, vt optimè vlteriùs declarando materiam docet *Ludouic. Poſt. de ſubhaſt. inſpect. 39. num. 5. et ſeqq.*

13 Demùm nota, quòd ſicuti ſolutio probatur ex verbis ſolutionem denotantibus, vt recenſet *Buratt. deciſ. 793. num. 3.* Et ex fructuum ſolutione tacitè quis fateatur debitum eſſe uerum, *Rot. recent. part. 13. deciſ. 407. num. 5. & 11.*

Sic & aliquem non eſſe ſoluendo probatur ex aſſertione, confeſſione, quòd detracta ſolutione debitorum nil ſuperſit, *Rot. coram bon. mem. R. P. D. Royas deciſ. 284. num. 9. et 10.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Prudentia ad perfectionem actus humani requiritur.*

2 *Prudentia quid ſit, & prudens à qua dicatur?*

3 *Mutus, & Surdus dicitur imprudens, & quare?*

4 *Mutus, & Surdus quando Infanti æquiparetur, & Curatore indigeat?*

5 *Mutus ex accidenti, qui non eſt ſurdus habens ſanum intellectum quandò dicatur, & quomodò validè confiteri, & an etiam validè donare, & contrahere?*

6 *Muti confeſſio etiam ſignis declarata non nocet, niſi per teſtes conuincatur; & docetur praxis, quomodo Mutus, & Surdus ſint examinandi, & interrogandi.*

7 *Declara procedere in Muto, & Surda à natura, ex cuius confeſſione, niſi per Teſtes delictum probetur, non punitur.*

8 *Limita in ſurdis tantùm, qui proprio ore delictum fateri poſſunt.*

9 *Limita in Muto, & Surdo ex accidenti, qui ſciat ſcribere, & in muto dumtaxat ad certa ſigna per ſua contraſigna reſpondenti, & qua pœna is damnandus ſit?*

10 *Mutus, & Surdus a natura non poſſunt torqueri pro delicto confitenda, niſi ſciant ſcribere.*

11 *Mutus dumtaxat, vel ſurdus poſſunt torqueri reſpectiuè, & quando?*

12 *Mutus, & Surdus ex accidenti ad effectum confitendi torqueri nequit, ſi ſcribere neſciat.*

Muti, & Surdi an, & quando valida dari poſſit confeſſio, & ſit ſufficiens, vel ne ad condemnandum. Siuè an Mutus, vel Surdus torqueri poſſit pro habenda veritate in ſua Confeſſione?

QVAESTIO LXVIII.

1 PRO validitate perfecti actus humani re-
quiritur Prudentia, quæ præſentium
2 eſt notitia, præteritorum memoria, & futu-
rorum prouidentia *Bart. in tract. de Teſt. nu. 97. penes etiam Zilett. in recollect. Auth. de Teſt. pag. mihi 61. in pri. col. Mezent. Carbonar. in ſuo Gubernat. Politic. & Chriſtian. lib. 5. cap. 10. cum cap. ſeq. tit. de prudent. Homin. neceſs. et Franc. Topi. Politian. tract. de Poteſt. Princip. Secul. ad l. Princeps, ff. de leg. §. 7. num. 59. et §. 8. num. 65. et ſeqq.*

Vnde Prudens dicitur quaſi prouidens, ſeu procul videns, quod opus intellectionis eſt, *vt doctè ratiocinatur Laym. in ſua Theolog. moral. lib. 3. ſect. 2. tit. de prudent. et Vitys ei oppoſit. numer. 2. vbi in fin. cum Prouerb. Salom.* refert, quòd Prudentia vera eſt eorum, qua agenda, & non agenda ſunt, cognitio.

Huiuſmodi enim proptèr ſenſus defectum
in Mutum, & Surdum non cadunt: meritò
3 vti imprudentes Curatorum conſilio regun-
tur. Imò hi, qui nutu non percipiunt tan-
4 tum, quod ſufficiat ad rectum iudicium
intellectus, iuremeritò Infanti Iuriſconſultus
æquiparat, vt optimè *in l. Mutus 2. vbi latè Gloſ. et Bart. ff. de bonor. poſs. Fur. Infant. Mut. Surd. et Cæc. competen et §. fin. inſtit. de hæred. qualit. et dif. et latius ratiocinatur idem Bart. in l. t. a num. 7. vſque ad 11. ff. verbor. obligat. et Michalor. tract. de Cæc. Surd. et mut. cap. 41. per totum., et egregiè idem Bart. præcitato tract. de Teſt. eodem num. 97. et Pic. ad Stat. Vrb. lib. pri. cap. 151. gloſ. 31. num. 67. et ſeqq.*

5 Si igitur Mutus ex accidenti, maximè qui non eſt Surdus, ſanum habet intellectum, & per ſigna indubitata poteſt ſuam indicare voluntatem, & animi paſſiones, abſque alia Curatoris adiſtentia ad confitendum, & teſtificandum & reſpectiuè donandum admittitur, *Cyriac. contr. forenſ. 80. n. 1. tom. 1.* vbi nonnulli tex. punctuales allegantur, & in terminis donationis *Honded. conſ. 37. n. 2. 14. et ſeqq. et num. 39. vol. 1. et conſ. 99. num. 17. 18. et ſeqq. vol. 2.* & in terminis aliorum Contractuum, & an huiuſmodi iniri poſſint à Surdo & Muto à natura *Bart. in eadem l. p. num. 7. et ſeqq. et optimè Michalor. eodem tract. cap. 42. per totum.*

6 Cęterùm *Guazzin. ad defenſ. Reor. tom. 1. defenſ. 32. tit. Circa confeſſ. Rei, capit. 29. num. 1.* tenet, quòd Mutus ad confitendum non admittitur, & ipſius confeſſio etiam ſignis declarata non noceat: ſed requiritur quòd ipſe Mutus conuincatur per teſtes, & pro veritate habenda interrogari debeat per ſigna: ibique dictus *Guazzin. per relationem ad Cartar. Farinacc. et Baiard.* docet practicam, quomodo Mutus, & Surdus debeat interrogari, & quomodo Notarius debet illius nutus, actus, & ſigna deſcribere, & interpretare per ſe, vel per alium Interpretem, & ab hac opinione non videtur recedere *Cyriacus eadem contr. 80. num. 15. per doctrinam Farinacc. tract. de Teſt. quæſt. 61. num. 51. et ſeqq. vbi* optima recenſetur praxis, prædictiſque inhæret inter *tract. crimin. diuerſ. D. D. Franc. Brun. tract. de Indic. et Tortur. quæſt. 4. 2. partis numer. 25. et in dicto tract. diuerſ. tract. de quæſtion. et tortur. quæſt. 6. num. 7.*

7 *Michalor.* autèm *in præcitato tract. de Cæc. Surd. et Mut. cap. 45. numer. 8. 9. et 11.*

tenet

Digitized by Google

tenet procedere vt ſupra proximè firmata
in Mutis, & Surdis à natiuitate, qui pu-
niri non poſſunt, niſi ipſos delictum com-
miſiſſe probetur per Teſtes, cum non ſuf-
ficiat eorum confeſſio per ſigna, & geſti-
culationes: & eſt ratio, quia eorum confeſ-
ſio non poteſt dici clara, & aperta, & ſic non
reputatur ſufficiens ad condemnandum: *ibi-
que dictus Michalor. num. 11. erga finem, et
num. 12.* ſubdit, quòd dicta ratio non mi-
8 litat in ſurdis tantùm, qui proprio ore
delictum fateri poſſunt: prout non militat
in Mutis tantùm, vel Mutis, & Surdis ſi-
9 mul ex accidenti, qui literas ſciant; tales
enim poſſunt cogi ad fatendum delictum me-
diante ſcriptura: & ibidem *dictus Author.
pariter ſubdit, num.* 31. Mutos tantum ex
eorum confeſſione poſſe puniri ſuper delicto
confeſſo; quia hi cum audiant, eſt certa
interrogatio, ex qua certa interrogatione
poteſt etiam ſequi certa reſponſio per nutus,
& ſigna, & *num.* 13. vlteriùs dicit, quòd
licèt in Mutis, & Surdis ſimul ex acciden-
ti literarum ignaris militet, ferè eadem ra-
tio, quæ in Mutis, & Surdis ſimul à natu-
ra: nihilominùs quia in dictis Mutis, & Sur-
dis ſimul ex accidenti non tanta poteſt con-
ſiderari dubietas, hi extraordinariam pœ-
nam ex eorum confeſſione aufugere non poſ-
ſunt: & huiuſmodi diſtinctionem *idem Mi-
chalor. in eodem tract. ac ſubſequenti capit.
46. ferè per totum confirmat.*

10 Minuſue Mutus, & Surdus à natura, ſiue
natiuitate torqueri poteſt pro habenda veri-
tate, niſi quandò ipſe ſciret legere, & ſcri-
bere: & in hoc caſu cogi poteſt per tortu-
ram ad confitendum delictum, ſi legitima
præcedant indicia. Eademque militat Iuris
diſciplina in teſte muto ſciente legere, &
ſcribere, *Guazzin. ad defenſ. Reor. tom. 1.
defenſ. 30. tit. circa Torturam pro haben. &c. cap.
13. per totum diſcurſum, vbi in fine* refert
idem eſſe in Cœcis, & *defenſ. 32. tit. circa
confeſſ. Rei, capit. 29. per totum, et Brun.
ibidem ſupra, ac Michalor. dicto cap. 46. nu-
mer. 1. 2. et ſeqq.*

11 Si autem ſit ſolummodò ſurdus, vel dum-
taxàt Mutus, poſſe eundem reſpectiuè tor-
queri non dubitat *Michalor. eodem cap. 46.
num. 3. et 4.* Quia ſurdus poteſt confeſſio-
nem proprio ore patefacere: & Mutus, ſi
audiat, poteſt etiam per ſigna, & nutus
dare certam reſponſionem, *vt in dicto capit.
45. num. 13. eiuſdem Michalor.*

12 Idemque procedit, ſi Reus ſit Surdus, &
Mutus ex accidenti, & tunc ſi ſciat ſcribe-
re, cogi poteſt ad reſpondendum in ſcrip-
tis; *Farinacc. in præcitata quæſt. 61. num. 54.
et Michalor. ſupra vtrobique proximè allegatus.*

SVMMARIVM.

1 *Blaſphemus relaxandus eſt à Carceribus poſt con-
feſſionem pœnitentialem opportuno Sacerdoti emiſ-
ſam; ſed contra num. 4. et ſeqq.*
2 *Abſolutus verè eſt is, qui per compunctionis gra-
tiam abſolutionis ſententiam de peccatis obtinuit
à Paſtore.*
3 *Per abſolutionem Sacramentalem dicitur à pec-
catore inita Pax cum Deo offenſo.*
4 *Abſolutus in Foro pœnitentiali non eſt abſolutus in
foro iudiciali exteriori.*
5 *Ampliа, etiamſi ab ipſomet Papa habuiſſet abſo-
lutionem.*
6 *Per confeſſionem, et Sacramentalem abſolutionem
cui Pœnitens ſatisfaciat: et alia ad materiam ad-
ducuntur.*
7 *Blaſphemus plectendus eſt iuxtà tex. in cap. 2. de
Maledic.*
8 *Abſolutio quando cenſeatur conceſſa in vtroque
Foro?*

**Carceratus tanquàm Blaſphemus ſi confeſ-
ſus fuerit Sacerdoti Blaſphemiæ pec-
cata, & ab eo abſolutionem ob-
tinuerit etiam vigore Iubi-
lei plenarij, an debeat
abſque pœna de
Carceribus
relaxari.**

QVAESTIO LXIX.

1 Videtur pro relaxatione è Carceribus
Blaſphemi Rei, qui pœnitentia du-
ctus opportuno Sacerdoti faſſus fuerit Blaſ-
phemiæ peccata, & ab eo abſolutionem ob-
tinuerit, nobis obuiam venire *tex. in can.
Plerùmque 88. in ordine, 11. quæſt. 3. ibi —
Quos Omnipotens Deus per compunctionis gra-
2 tiam viſitat, illos Paſtoris ſententia abſoluat:
tunc enim vera eſt abſolutio.*
3 Et afferri poteſt ratio, quia per huiuſmo-
di abſolutionem dicitur inita pax cum
Deo principaliter offenſo: & conſequentèr
Blaſphemus impunè relaxandus, iuxtà ea,
quæ in hac facti ſpecie adducit *Bart. in conſ.
167. incipien. Quod Miniſter Fratrum de
pœnitentia, per totum lib. 1.*

Hæc tamen quæ loquuntur quoàd Forum
Poli (pace noſtri Bartoli inter Iuriſtas in-
clyti Doctoris) non ſunt applicabilia in Fo-
4 ro Fori. Siquidem ſi Blaſphemus ſua ne-
quiſſima Blaſphemiæ crimina confeſſus fuerit
in foro Pœnitentiæ, & à confeſſario abſo-
lutionem obtinuerit etiam vigore Iubilæi ple-
narij, aut Bullæ Cruciatæ, aut in vim alia-
rum

tum Bullarum Apoſtolicarum non cenſetur à
prædicto Blaſphemiæ crimine, vel à quocun-
que alio delicto abſolutus in Foro iudiciali
exteriori, etiamſi ab ipſomet Papa habuiſſet
5 abſolutionem in foro iudiciali interiori pœ-
nitentiali; & eſt ratio, quia per confeſſio-
6 nem ſacramentalem, & abſolutionem Deo,
& Eccleſiæ fit ſatisfactio: per pœnam verò à
lege, vel à ſtatuto impoſitam ſatisfit Re-
ipublicæ, quæ ex delicto offenſa fuit: ideo-
que per vnam alia non tollitur, *vt optimè
tex. in l. 1. erga fin. C. de ſumma Trinit. et
Fid. Catho. et reſpondendo Bart. in præcitato
conſ. egregiè ratiocinatur Paul. de Rub. tract. de va-
lidit. legal. controuerſ. forenſ. cap. 35. à num. 68.
vſque ad 78. Barboſ. collect. D.D. in ius Pontific.
vniuerſ. in rub. tit. de Foro competen. num.
9. tom. 1. et in cap. de his 6. num. 8. de
Accuſation. et Inquiſition. &c. tom. 3. et Bo-
nac. in ſua Theolog. moral. tom. 1. tit. de
Excommunicat. diſput. 1. quæſt. 3. punct. 10.
vnic. propoſit. num 1. et 3. pag. mihi 434 & Pon-
zinib. de Lanijs num. 68.*

7 Et propterea in Foro iudiciali exteriori
erit procedendum contra Blaſphemantem *iux-
ta tex. in cap. ſtatuimus 2. de Maledic.* vbi
Canoniſtæ ſcribentes, & latè, ac eruditiſſimè
docet *prædictus de Rub. in dicto tract. capit.
31. cum ſex ſeqq. cap.* ad quem ſtudioſum
Lectorem remitto, vt cagnoſcat tam dete-
ſtabile flagitium, illudque tanquàm infeſtiſſi-
mam luem effugiat, ne eius corpus, & ani-
mam in æternæ damnationis Abyſſum pro-
ijciat.

8 Quæ non procedunt ſi ſummus Pontifex
abſoluendi facultatem conceſſerit, nulla ad-
dita limitatione; quia tunc videtur conceſſa
abſolutio in vtroque foro, iuxta ea, quæ
refert *Bonacc. in locis præcitatis, num. 2. verſ.
Reſp. et alia ad caſum adducuntur in 2. verſ.
Reſp.* & habemus exemplum poſt *l. Nos red-
dentes 4. in ordine incipiens Liquet igitur* quę
eſt reſponſio ſummi Pontificis Ioannis exa-
rata Imperatori noſtro Iuſtiniano *vt in C.
de ſum. Trinit. et Fid Cathol. ibi — Sed quia
gremium ſuum nunquam Redeuntibus claudit
Eccleſia, obſecro Clementiam veſtram, vt ſi
proprio depoſito errore, et praua intentione
depulſa, ad vnitatem Eccleſiæ reuerti voluerint,
in veſtra communione recipiatis, indignationis
veſtrę remoueatis aculeos, et nobis intercedén-
tibus benigni animi gratiam condonetis —*

SVMMARIVM.

1 *Imperatori non creditur aſſerenti fuiſſe contra ipſum commiſſum crimen læſæ maieſtatis.*
2 *Papæ narratiua in bullis facta non probat rebellionem in Tertij præiudicium.*
3 *Accuſare nequit is, qui habet merum imperium.*
4 *Nemo ſine iudicio condemnatur.*
5 *Suſpicio in condemnando non præualet.*
6 *Princeps non eſt ſubiectus legibus. ſed declaratur concluſio optima diſtinctione.*
7 *Deus eſt ſummus Rerum ſcrutator, & eidem omnia ſunt nuda, & aperta*
8 *Deus audita non iudicat, prius quam manifeſtè agnoſcat.*
9 *Sententia ſine probatione non datur iuridica.*
10 *Iudicis aſſertioni an credatur, quando negocium reſpicit ſtatum iudicialem, niſi aliundè eius aſſertio iuſtificetur.*
11 *Aſſertioni Hominis etiam ſanctæ, & illibatæ vitæ non creditur in Tertij præiudicium,*
12 *Aſſertioni Domini ſuper furto facto à famulo, qui aufugit, an ſit credendum, & multi adducuntur Caſus, & declarantur.*
13 *Aſſertioni Capti in loco immuni an magis ſit credendum, quàm Birruarijs contrarium aſſeuerantibus, & quarè?*

Imperatori aſſerenti, & confitenti fuiſſe contra ſe ipſum perpetratum crimen læſæ Maieſtatis an ſit credendum.

QVAESTO LXX.

1 Minimè credendum eſt Imperatori aſ-
ſerenti, & confitenti contra ipſum
fuiſſe à B. commiſſum crimen læſę Maieſta-
tis, niſi alitèr, quam ex ſua aſſertione, &
confeſſione conſtet de huiuſmodi perpetrato
facinore, *vt poſt Caſtald. in tract. de Impe-
rat. quæſt. 110. caſ. 258. firmat Paul. de Rub.
tract. de Validit. legal. var. reſolut. capit. 17.
num. 23. vbi num. 24.* ſubdit, quòd narra-
2 tiua Papæ in Bullis facta in Tertij præiu-
dicium non probat rebellionem in eis nar-
ratam: & conferunt etiam ea, quæ re-
fert *dictus de Rub. in eodem capit. 17. num.
39. 40. et ſeqq.*

3 Et prima eſt ratio, quia is, qui habet ma-
giſtratum, videlicèt merum imperium, &
poteſtatem accuſare non poteſt *l. qui accu-
ſare poſſunt 8. vbi latiſſimè etiam gloſ. in ver-
bo, Vt Mulier, num. 70. poſt medium, ff. de
accuſation. et inſcript. et in canon, Prohibentur,
14. in ordine, 2. quæſt. 1.*

4 Secunda adduci poteſt ratio: quia nemo
condemnandus eſt antè verum, & iuſtum
iudicium: ita vt ſuſpicionis arbitrium præ-
5 ualere non debeat, *vt in canon. Primo ſuper
13. in ordine, 2. quæſt. 1. et ibi optimè gloſ.
et Canoniſtę ſcribentes, cum ibi ſeqq. canon.*

6 Et licèt Princeps minimè ſit ſubiectus le-

gibus;

Digitized by Google

gibus; tamèn eſt intelligendum quantùm ad
neceſſitatem perſonam ipſius reſpicientem:
ſecus vero reſpectu neceſſitatis iuſtitiam con-
cernentis ſignantèr in Tertij præiudicium,
diffusè *idem Paul. de Rub. in annot. ad deciſ.
217. per totam, ſignantèr num. 87. & ſeqq.
& num. 213. & 225. recent. part. 9. tom. 1.*
& diffusè tractabimus in noſtro Opuſculo de
Fluminum Iuribus.

Vndè Deus ſummus rerum ſcrutator, cui
omnia ſunt nuda, & aperta, noluit mala
8 ſodomæ audita iudicare, prius quàm ma-
nifeſtè agnoſceret, *vt in canon. Deus Om-
nipotens 20. in ordine cum ibi ſubſeq. not. &
gloſ. in præcitata 2. quæſt. 1.*

9 Cum in Iure regula ſit indubitata, quòd
probationes ſunt vehiculum ad ſententiam
proferendam, *idem Rub. in annot. ad deciſ.
150. numer. 112. cum ſeqq. recent. part. 9.
tom. 1.*

10 Infertur igitur, quòd non creditur Iudi-
cis aſſertioni quòad iuſtificationem timoris
armorum, & ſcandali ad effectum ſuſtinendi
ſequeſtrum, *Rot. coram R. P. D. Bichio de-
ciſ. 355. num. 9. tom. 1.*

Minimequè credendum eſt aſſertioni Iudicis
executoris ſuper re per ipſum exequenda,
niſi aliundè conſtet, *Bich. deciſ. 375. num.
10. 11. & 18. tom. 1.*

11 Et ratio eſt in promptu: quia nemo eſt
adeò ſanctæ, & illibatæ Vitæ, vt eius aſſer-
tioni etiam iuratæ ſtandum ſit in Tertij præ-
iudicium, *Rub. in annot. ad deciſ.* 150. *num.*
88. *cum ſeqq. pluribus, & num.* 126. *cum
ſeqq. recent. part. 9. tom.* 1. & latiſſimè eti-
am *in dicto cap. 17. num.* 1. & ferè per to-
tum diſcurſum plures caſus adducit, *& num.
1. cum numeris ſeqq. & num. 25. cum ſeqq.*
refert, quòd ſtandum non ſit aſſertioni Do-
12 mini, quòd per ſuum famulum, qui aufu-
git, fuerint ſibi tot bona furto ſubtracta,
etiamſi Dominus eſſet bonæ, & candidæ Fi-
dei; qui *Rub. ibidem proximè in numeris ſeqq.*
ea, quæ afferri poſſunt in contrarium de-
clarat: diuerſoſque alios caſus optimis ra-
tionibus elucidat.

13 Infertur etiam, quòd aſſerenti ſe captum in
loco immuni in dubio magis credendum eſt,
quàm Birruarijs id negantibus: & eſt ratio:
quia in hoc caſu non ſolum agitur de inte-
reſſe ipſius Capti, ſed etiam de præiudicio
Eccleſiæ, cui primariò conceſſa eſt immuni-
tas, & cuius contemplatione Fugientibus ad
eam priuilegium competit; vnde in dubio
eidem Capto ſtandum eſt, optimè ſic do-
cet *Alex. Sperell. deciſ. For. Eccleſ. 149. nu-
mer. 28. part. 2.*

SVMMARIVM.

1 *Moribundi confeſſio, & aſſertio ad interrogatio-
nem, & ſuggeſtionem alterius emiſſa an afficiat?*
2 *Limita, ſi talis confeſſio, & aſſertio non emana-
uerit in vltimis Vitæ periodis.*
3 *Intellige contra Confitentem, & hæredes, at non
contra Tertium.*
4 *Delirantis confeſſio non valet.*

Moribundi confeſſio, reſponſio, & aſſertio ad Interrogantis importunitatem, & ſuggeſtionem emanata an valeat?

QVAESTIO LXXI.

1 AD importunitatem, & Interrogan-
tis ſuggeſtionem inualida eſt reſpon-
ſio, & Moribundi confeſſio: ſiquidem Mo-
ribundus non dicitur in ſenſu perfecto: &
conſequentèr aſſertio, & eiuſdem confeſſio
eſt potiùs interrogantis, quàm ipſius Mori-
bundi reſpondentis; cum Moribundus, & in
extremis laborans pro mortuo reputetur,
*vt ex multis congeſtis D. D. & Deciſionibus
firmat Rot. coram Card. Celſo deciſ.* 378. *à
num. 5. vſque ad* 10. vbi ſubdit, quòd ſi is
in huiuſmodi ſtatu conſtitutus veniret etiam
interrogatus. Interfeciſti Hominem? reſpon-
deret, ſic: & faciunt etiam ea, quæ dixit
*Rot. recentior. part. 13. deciſ. 155. num. 10.
& 11.*

2 Vndè ſi moribundus confeſſionis tempore
in extremis minimè redactus, nemineque
ſuggerente, & interrogante aliquid confitea-
tur, indubitantèr valet confeſſio contra
3 ipſummet Confitentem, Hæredes, & ſuc-
ceſſores, non autèm in Tertij præiudicium,
cui fuit ius quæſitum antè confeſſionem: &
ratio eſt euidentiſſima: quia non omnis Mo-
riens exiſtimatur, quod ſit ſanctus Ioannes
Baptiſta; & regula, quòd Nemo moriendo
præſumatur immemor ſalutis æternæ: non
intrat in præiudicium Tertij, cui fuit an-
teà ius quæſitum, *Paul de Rub. tract. de
Validit. legal. var. reſolut. cap. 17. à numer.
67. vſque ad 70. & Merlin. de legitim. lib.
2. tit. 1. quæſt. 17. num. 12. Rot. recentior.
part. 4. tom. 2. deciſ. 336. num. 4. & 5.
& optime part. 14. deciſ. 535. à numer. 24.
vſque ad 26.*

4 Et quemadmodum, vt diximus, non va-
let confeſſio vt ſupra in extremis laboranis;

ita nec valet confeſſio Delirantis ; quia delirio lęditur memoria, & intellectus: & conſequentèr ex mente non ſana inualida eſt confeſſio, *Rot. coram Card. Mantic. deciſ. 60. num. 3. & ſeqq. numer. 6. & coram Card. Cerro in Auenionen. Fideicommiſſi 24. Ianuarij 1659. S. Probatur eam, & in eadem Cauſa coram eodem Cerro prius ſub die 52. Ianuarij eiaſdem anni 1659. & dicta prima deciſ. coram Cerro eſt deciſ. 8. numer. 1. dicta part. 13. & in eadem deciſ. 155. numer. 10. & 11.*

SVMMARIVM.

1 *Lamia an inueniantur, & ſi inueninntur, an noceant?*

2 *Draco autiquus vſque ad Iudicij diem ligatus manebit, vt nemini noceat.*

3 *Dæmon (Deo permittente) & bonis, & malis nocere poteſt.*

4 *Imò etiam Iudicibus in actu indicandi, & quandò? num. 5.*

6 *Maleficæ Mulieres, aut Homines on poſſint ſuis maliſicijs flectere alicuius animum od amorem?*

7 *Pœna contra Mulieres, & Homines maleſios.*

8 *Lamia, ſtriges, hominéſque malefici ſi confiteantur equitaſſe, & multa Terrarum ſpatia noctis tempore perograſſe, ſeque transformaſſe in diuerſarum ſpecies Perſonarnm, an huiuſmodi confeſſio valeat?*

9 *Dæmonis eſſe ?as cum Lamijs, & maleficis.*

10 *Trousformatio, ope Dæmonis, de vno in aliam ſpeciem datur phantaſticè: verè non datur ſine Dei permiſſione.*

11 *Lomiorum, & Maleficiorum confeſſio tanquam à ſathana illuſorum non vales, & quore?*

12 *Limita in his, quæ ob animo pendent.*

13 *Mentis cogitatio, quam ſolus Deus noſcit, melius noa probatur quam per confeſſionem, & quare?*

14 *Defenſiones in his, quæ pendent ab animo, & confitentur, non denegantur, & quarè?*

15 *Confeſſio ſuper trousformatione noa admittitur, niſi aliundè probetur.*

16 *Limita ſuper tranſportatione, & redduntur rationes plures.*

17 *Confeſſioni dumtaxàt Rei aliundè non iuſtificatæ minimè creditur.*

18 *Reum morti Condemnans ſecundum acta, & probata non peceat.*

19 *De crimine prorſus occulto Epiſcopus, & Inquiſitor iudicialem confeſſionem noa ſumit.*

20 *Secretò Confeſſo ſecreta eſt iniungendo pœnitentia.*

21 *Sacerdoti de auditis in confeſſione an credatur ad diminuendom pœnam in foro ſacræ Inquiſitionis?*

22 *Excuſatino confeſſio in foro ſacræ Inquiſitionis non admittitur poſt cœptam inquiſitionem, & receptas probationes.*

23 *Spontè non accedit, nec confitetur, qui accedit poſt accuſationem, & teſtes receptos.*

24 *Is, qui confitetur hæreſis crimen tam de ſe, quàm de aliis, quos ſcit eſſe Hæreticos, & in eodem confitetur inſtanti, quo carceratur, euadit pœnas perpetui Carceris.*

25 *An, & quandò euadat dictam pœnam ſi conſimilis fiat confeſſio ante Teſtium publicationem, ſiue poſt publicata teſtimonia.*

26 *Dubins in fide an ſit Hæreticus, & quid ſuper dubio operetur eius confeſſio?*

27 *Retinens religioſè Veſtes, aut Oſſa Hæretici, vel recipiens literas ab Hæretico qua pœna puniatur, etiamſi fateatur malo animo non facere, & non habere errorem in intellectu.*

28 *Confeſſio extraiudicialis ſuper interuentu in Hæreticorum Concionibus, et conſimilibus quandò det anſam ita confeſſum Reum torquendi?*

29 *Confeſſio in Tortura an veniat extrà tormenta ratificanda?*

30 *Reo veritatem non fatenti an, & quandò in ſacro Inquiſitionis tribunali ſit reiteranda tortura: & quando idem Reus plectendus, vel impunè dimittendus.*

31 *Sententia de torquendo à quibus in tribunali ſancti Officij ſit pronuncianda, & à quibus executioni demandanda?*

32 *Reus minor in hoc ſacro Triunnali an poſſit torqueri, & contra ipſum alia fieri ſine Curatoris authoritate, & de qualitate dicti Curatoris.*

33 *Reus impubes an poſſit torqueri, vel ſaltem ſit terrendus: & an idem in Sene?*

34 *Confeſſio facta ob terrorem, & metum quandò valeat?*

35 *Confeſſio de auditis in confeſſione non valet: ſecus de auditis ſub ſigillo ſecreti.*

36 *Hæreticus in tortura confeſſus perſeuerans in confeſſione veniam poſtulando quomodo ſit tractandus; quid dicendum, ſi ſit impœniteas?*

37 *Confeſſarius dandus eſt morti damnato: an idem ſit cum Damnato tanquam Hæretico?*

38 *Impunitas repromiſſo in Tribunali S. Officij an ſit ſeruando? & an confeſſio emiſſa in vim dictæ gratiæ impunitatis, vel Iudicis ſuaſu valeat?*

39 *Vnius ſocij criminis, vel duorum ſociorum criminis in Hæreſi confeſſio an ſit ſufficiens ad torturam, vel ſaltem ad inquirendum?*

Lami-

Digitized by Google

Lamiarum, ſeu Strigiom, Maleficorumque Hominum confeſſio quando ſit ſufficiens, vel ne ad condemnandum, & de alijs varijs Confeſſionibus Hæreſim concernentibus, vel ad Tribunal Sancti Officij ſpectantibus.

QVAESTIO LXXII.

1 LAmias inueniri, quæ de nocte Paruulorum Domos ingrediantur, & eos ſtricent ſugendo ſanguinem, negat *Io: Franc. Ponzinib. tract. de Lamijs num. 63.* vbi reddit rationem, quòd Deus iuſtus non patitur quenquàm iniuſtè nocere: quia cuilibet datus eſt Angelus bonus etiam in vtero Matris, vt reſiſtat Angelo malo: cum Dæmonis poteſtas ſit adempta per aduentum Saluatoris; vnde *Ouid; faſtor. lib. 6. pag. mihi* 139. ſic cecinit.

Sunt auidæ volueres, non quæ Phineia menſis,
 Guttura frandabāt, ſed genus indè trahunt.
Grande caput, ſtantes oculi, roſtra apta rapinæ
 Canities pennis, vnguibus hamus ineſt.
Nocte volant, pueroſque petunt nutricis egentes,
 Et vitiant cunis corpora rapta ſuis -
Carpere dicuntur lactentia viſcera roſtris,
 Et plenum poto ſanguine guttur habent.
Eſt illis Strigibus nomen: ſed nominis huius
 Cauſa, quod horrenda ſtridere nocte ſolent.
Siue igitur naſcuntur Aues, ſiue carmine fiunt,
 Mæniaque in volueres falſa figurat anus.

Cæterùm inueniri Striges, homineſque maleficos, & nocere affirmat *Martin. Delri disquiſition. Magicar. lib. 3. ſect. 2. de Malefic. Venenar. pag. 348. in p. & 2. col. cum pag. ſeqq. Barboſ. collect. D. D. in ius Pont. vniuerſ. cap. Epiſcopi* 12. *num. 4. erga fin. in verb. quòd experientia, cauſ. 26. quæſt. 5. tom. 5. & Marcell. Vulp. Prax. Iudic. for. Eccleſ. cap. 37. numer. 22. & 23. erga fin. & benè Iacob. de Graff. deciſ. Aur. Caſ. Conſcient. part. 1. lib. 2. tit. de ſuperſtit. obſeruat. cap. 5. num.* 18. vbi refert etiam qualitates, & effectus Strigium, & in ſpecie contra *dictū Ponzinib. firmat. in Director. Inquiſitor. Nicol. Eymeric. par. 2. Franc. Pegn. comment. 68. lit. B. & C. in 2. col.*

At ego in hoc, & in omnibus me ſubmitto ſanctæ Romanæ Eccleſiæ ſententiæ, à qua minimè recedere intendo.

2 Beneuerum eſt, quòd non me latet eiuſdem *Martin.* Doctrina, *in eodem tract. præcitato lib. 3. quæſt. 5. tit. quibus perſon. Malefici queant nocere, pag. 429. cum ſeqq.* nempè quòd Draco ille antiquus vſque ad Iudicij diem manſurus ſit ligatus, vt nemini
3 nocere poſſit, niſi cui Deus permiſerit, & quantùm permiſerit. Et iſte nequiſſimus Draco humani Generis vniuerſalis Hoſtis non iure proprio, ſed delegato à ſummo Numine valet bonis, & malis Hominibus nocere per eaſdem Laimas, Striges, Veneficios, ſortilegos, & maleficos, vt etiam latè docet *Summa Syluestrin. part. 2. in verbo, Maleficium à num. 2. ferè vſque ad fin. & materiam ad propoſitum congerit etiam Cherubin. in Compend. Bullar. Rom. conſt. 43. Leon. X. ſchol.* 1.

4 Imò idem Dæmon nocere etiam poterit Iudicibus (permittente Deo) præoculis ipſum Deum non habentibus etiam in actu adminiſtrationis Iuſtitiæ, vt multis rationibus exornat *idem Martin. in præcitata quæſt. 5. fere per totum diſcurſum, & ſignanter à pag. 430. in 2. col. cum pag. ſeqq. Quanquam idem Vulp. in praecitato cap. 37. numer. 24. indiſtinctè contrarium ſentire videatur.*

5 Ex quibus enim cauſis, & rationibus permittat ita Deus vexari Paruulos, & Homines tam malos, quàm bonos à Dęmone per dictas Lamias, & maleficos imò, & non per ipſummet Dęmonem, *latiſſimè refert Elig. Baſſę. Flor. tot. Theolog. pract. in verb. Maleficium, num. 3. verſ. Petes primò, verſ. Petes 2. & verſ. Petes 3.*

6 Quicquid ſit, an Malefici Homines poſſint tantum ſuis maleficijs ad amorem flectere animum: non autem cogere voluntatem, & liberum arbitrium, me remitto ad ea, quæ multis doctrinis, & non nullis egregijs exemplis edocet *Cyriac. controu. forenſ. 434. à num. 15. fere vſque ad fin. tom. 3. & eadem Summa Syluestrin. part. 2. in eodem V. Maleficium, num. 3. verſ. Poteſt dęmon noſtram*, & faciunt etiam ea, quæ refert *Coſt. tract. Aut ſciebat, aut ignorabat in Diſtinct. 14. centur. 2. num. 7. & 8.*

7 Et de pœnis contra eoſdem Sortilegos, & Maleficos idem *Cyriac. latiſſimè ratiocinatur in ſeq. controuerſ. 435. per totam, & idem Graff. ſecundum ſacram ſcripturam, & ſacros canones loquitur in eadem part. prima lib. 2. tit. de ijs, qui cum Dæmon. ineunt Conſort. cap. 7. num. 5.*

8 Vndè equitare ſuper quaſdam Beſtias, & multarum Terrarum ſpatia intempeſtę noctis ſilentio pertranſire, vel transformare ſe in diuerſarum ſpecies Perſonarum, ſeu Beſtiarum, aliaque conſimilia facere, ſeu feciſſe ſi Lamia, aut maleficus Homo fateatur, dicuntur hæc omnia phantaſtica, & non vera; huiuſmodique Phantaſmata à Dæmone men-

tibus fidelium irrogantur: qui Dæmon transfigurat ſe in Angelum Lucis, cumque mentem cuiuſcumque Mulierculæ, ſeu Hominis ceperit, & hanc ſibi per infidelitatem ſubiugauerit, illicò transformat ſe in diuerſarum Perſonarum ſpecies, & ſimilitudines, mentemque, quam captiuam tenet in ſomnis deludens, modò læta, modò triſtia, modò cognitas, modò incognitas perſonas oſtendens per deuia quęque deducit: & hæc ſolus ſpiritus patitur: quanquàm infidelis non in animo, ſed in corpore euenire opinetur vt expreſsè *tex. in præcitato cap. Epiſcopi* 12. *& in capit. Nec mirum* 14. *cauſ.* 26. *quæſt.* 5. *& vtrobiquè Canoniſtæ ſcribentes, latè Martin. Delri. diſquiſition. magicar. lib.* 5. *ſect.* 16. *de pæn. & ſupplic. Malefic. pag.* 756. *cum ſeqq. eadem Sum. Syluestr. in eodem V. Maleficium, pag. mihi* 127. *num.* 2. *in verbo, ſecundò quæritur, & n.* 3. *cum ſeqq. Franciſ. Leon. in Theſaur. for. Eccleſ. part.* 4. *de Locuſt. & Bruch. cap.* 3. *num.* 50. *&* 51. *& idem Vulp. dictu capit.* 37. *numer.* 3. *&* 22. *cum ſeqq. & Graff. ibidem ſupra de magis cap.* 6. *num.* 5. *poſt princ.*

10 Siquidèm verè, & non phantaſticè trasnformationes de vna in aliam ſpeciem abſque Dei permiſſu à Dæmone fieri non poſſunt; nam hæ non minus, quam creatio, & productio ad abſolutam Dei poteſtatem pertinent: ac proindè Dęmoni, & magis omnibus huiuſmodi denegatur, *S. Thom. lib.* 3. *contra Gentes, cap.* 103. *& alij quos citat Barboſ. in eodem cap. Epiſcopi, num.* 8. *verſ. quiſquis credit*, vbi reſpondet contrarijs, & concordant *Leon. ibidem ſupra cap.* 3. *num.* 50. *&* 51. *& Vulp. ibidem ſupra, à num.* 22. *vſque ad* 24. *vbi num* 25. *recenſetur Bulla Gregor. XV. & dictus Graff. ibidem ſupra, de Magis, cap.* 6. *num.* 5 *& eadem Sum. Syluestr. in præcitatis locis.*

11 Conſequentèr cum huiuſmodi Perſonæ ſint à Dæmone illuſæ, earum confeſſio redditur erronea, ſicque non admittenda; cum confeſſio debeat continere verum, & poſſibile; ſed iſta reſpuunt Ius, & natura, ergo non ſequitur, quod ipſæ Lamiæ, ſeu Venefici, Sortilegi, ſeu Malefici ſic confitentes damnari poſſint: nam confeſſio longè diſtat ab actu: & quicquid eſt contra naturam, deficit in ſuis principijs; ergò naturalitèr eſt impoſſibile, & confeſſio inſubſiſtens; & ratio eſt, quia confeſſio continet actum ab extrà, & minus poſſibilem de iure, & natura, ac
12 etiam minus veriſimilem. Secùs dicendum eſt quoàd ea, quæ ſimilis Mulier, aut Homo crederet: quia in hoc ſtandum eſt confeſſioni, ad effectum vt ſequatur pœnalis punitio: cum talis credulitas ab animo, & voluntate pendeat: & in hoc crimine ſola ſufficit confeſſio, in quantum hæreſis perficitur in ſola mente ex cogitatione: quia co-
13 gnitio mentis, quam ſolus Deus noſcit, alitèr probari non poteſt, quàm per confeſſionem, *Ponzinib. dicto tract. de Lamijs, num.* 43. *cum ſeqq. & num.* 49. 50. *& ſeqq. & num.* 62. *&* 70. *idem Franc. Pegn. in eod. Director. Inquiſitor. parte* 13. *comment.* 28. *num.* 117. *verſ. Et quanquàm in alijs pag. mihi* 446. *in* 2. *column. cum pag. ſeq.* & meliùs etiam explicando, & diſtinguendo dicam infrà *lib.* 3. *quæſt.* 20. *num.* 50. *& ſeqq.* Et de his, quæ pendent à voluntate per confeſſionem, latiùs tractauimus *lib.* 2. *quæſtion.* 45. Et ratio repetitur: quia animus, & voluntas hominis eſt quid latens in corde, & ſoli Deo notum, *Farinacc. fragment. Crimin. part.* 1. *argumento, Animus Hominis &c. pag. mihi* 18. *cum ſeqq.* & meliùs non apparet animus, quàm ex propria aſſertione, & confeſſione, tam ſi confeſſio fiat ſpontè, quam ſi coactè poſt ratificationem, *Ciazz. diſcept. crim.* 8. *num.* 164. *cum ſeqq. pag. mihi* 66. *& Pegn. dicto Director. locis præcitatis eodem num.* 117. vbi ita confeſſo denegat defenſiones, *& in verſ. Ex his ergo*, alia ratione conualidat: attamèn *in verſ. Et quanquàm cum verſ. ſeqq.* concludit contrarium pro defenſionibus in hoc crimine Reo confeſſo aſſignandis: cum defenſiones ſint de iure naturę & poteſt euenire, quod confeſſus aduerſus ſuam Confeſſionem tales det exceptiones, & legitimas replicationes, ex quibus reſultet error, vel confeſſi Rei innocentia. *vt idem Ponzinib. eod. tract. de Lamijs, numer.* 70. *cum ſeqq. & dictus Pegn. in eodem Director. Inquiſitor. dicto Comment* 28. *eadem part.* 3. *verſ. Ac defenſiones.*

15 Et quanquàm ex rationibus ſuperiùs adductis non ſit admittenda confeſſio ſuper transformatione, niſi probationes aliundè concludentes reſultent, vt *notat idem Ponzinib. ibidem ſupra, num.* 67. *cum ſeqq. & docet optimè Eymeric. in eod. ſuo Director. parte* 2. *§. verum quia, num.* 1. *& ſeqq. pluribus pag. mihi* 205. *& meliùs, & latiùs idem Eymeric. part.* 3. *quæſt.* 71. *per totam, ibique etiam præfatus Pegn. Comment.* 120. *cum ſeqq.*

16 Crederem tamèn poſſe confeſſionem admitti ſuper tranſportatione de vno ad alium locum: etenim quamuìs ſępè accidat Striges ſola imaginatione deferri: non tamèn negandum eſt nonnunquàm verè corporalitèr transferri à Dæmone de loco ad locum, vt tradunt Patres orthodoxi *S. Gregor. libr.* 1. *Dialog. cap.* 4. *lib.* 2. *in Iob cap.* 9. *S. Epiphan. lib.* 1. *contra hęreſ. capit.* 30. *S. Auguſtin. lib.* 2. *ad Simplic. quæſt.* 3. *& de Ciuitat. Dei lib.* 2. *cap.* 23. *& alibi paſſìm, & cæteri complures S. D. D. & alij quos lata manu congerit idem Barboſ. ibidem ſupra, num.* 4. *& Leon. pariter ibidem ſupra, atque Vulp. locis reſpectiuè ſupracitatis num.* 23. *poſt princ.* vbi dat rationem, quia materialia, & corpo-

corporea quantùm ad motum localem ad
nutum obediunt Angelis tam bonis, quàm
malis; nam in Dęmonibus naturalia perman-
ſerunt illæſa, & in ſua prima perfectione,
vt etiam latè, & acutiſſimè pluribus diſtin-
ctis caſibus docet etiam præcitata *Sum. Syl-
ueſtrin. in prædictis locis, à num. 2. ferè vſ-
que ad finem*, & de communi, & veriori
ſententia teſtatur *idem Pegn. in citato Di-
rect. inquiſitor. part. 2. Comment. 68. lit. B.
& C. pag. mihi 345. in 2. col.*

Et ratio afferri poteſt; quia, ceſſante
cauſa illuſionis, & impoſſibilitatis, ceſſat
& effectus, per quem confeſſio in ſupradictis
caſibus non admittitur: quę cum detur poſ-
ſibilitas (vt ſupra comprobatum eſt) datur,
& verum ſuper tranſportatione: ſicque lo-
cum ſibi vendicat confeſſio Lamiæ, Venefici,
aut malefici Hominis ſuper tranſlatione de
loco ad locum, & ſuper alijs confeſſis etiam
quoàd infantes, & Pueros necatos: proce-
ditque tam ſi confeſſio facta ſit in tormen-
tis, quàm ſi voluntariè iureiurando ema-
nauerit, *Barboſ. ibidem ſupra, eodem num. 4.
poſt medium, in V. Quas quidem, & dictus
Martin. Delri. in toties citato tract. lib. 5. ſect.
16. pag. 728. in prima col. cum pluribus ſeqq.
pag.* ſubdit, & quòd benè Iudex iudicabit,
ſi dicta confeſſio legitimè ſit emiſſa, & Mu-
lier, ſeu Vir tunc ſuerit mentis compos, &
vacuus erroris, & phantaſticæ apprehenſio-
nis, concurrentibus etiam alijs in facto ap-
probatis circumſtantijs. Cum regula ſit, quod
17 meræ ſolius Inquiſiti confeſſioni (circum-
ſcriptis his, quæ ex mente pendent, vt ſu-
prà diximus) non debet Iudex de facili cre-
dere, ſed aliundè talem confeſſionem iuſti-
ficare debet *Grammatt. conſ. 16. num. 4. &
ſeqq. conſ. 60. numer. 8. & ſeqq. & in hoc
Tract.* alibi latiùs diximus. Imò ſic addi-
18 cens Confeſſam, ſeu Confeſſum ſupplicio
legitimo nil peccat: cum ſuo fungatur officio
is, qui ſecundùm allegata, & probata, &
publicam conſcientiam, imò & priuatam,
cui dubitatio ſola non repugnat, ſi ex iu-
tis norma iudicauit, *Martin. ibidem ſupra
proximè, & Eymeric. in eodem Director. di-
cta part. 2. §. Verum quia, & part. 3. quæſtion.
71. & in ſeqq. ibi Pegn. Comment.*
19 Cæterùm animaduertere debet Epiſcopus,
vel Inquiſitor, quòd de crimine prorſùs oc-
culto iudicialem confeſſionem non ſumat;
quia in Tribunali Sacræ Inquiſitionis ab In-
quiſitore cum Notario, & Teſtibus accipi-
enda eſt confeſſio criminis alijs manifeſti,
quos idem crimen infecerit; cum illius, qui
ſpontè venit, accipienda non ſit confeſſio: at
cum ſimili perſona ſecreta quoque debet eſ-
20 ſe abſolutio, aliqua eidem pœnitentia ſa-
lutari iniuncta, *Eymeric. in eodem Director.
Inquiſitor. part. 3. tit. de ſpontè venient. in tem-
por. &c. à n. 58. vſque ad 61. pag. 409. cum ſeqq.*

21 Et licèt Sacerdoti non credatur, qui atte-
ſtetur aliquem ſibi in foro pęnitentiali ſaſſum
fuiſſe hæreſim, pœnitentiamque pro confeſſa
22 Hæreſi egiſſe, vt ſic confeſſus temporalem
pœnam effugiat, ad latè tradita per *Pegn.
part. 2. dicti Director. Comment. 25. pag. 225.
in pri. col. verſ. Idem quæritur, vſque ad pag.
226. verſ. Veruntamen, & ibidem pag. 227.
verſ. Rurſus, & in verſ. Breui ergo*, vbi redditur
ratio: quia pœna impoſita in Foro pœniten-
tiali non impedit pœnam imponendam in
foro iudiciali canonico, vel ciuili.

Nihilominus mitiùs puniendus erit is in fo-
ro exteriori, qui ſine dolo confeſſus eſt de-
lictum in foro interiori; maximè ſi iniunctam
ſibi pęnitentiam humilitèr adimpleuerit, *idem
Pegn. præcitato Director. part. 2. Comment.
25. pag. mihi 227. in 2. col. litt. A. verſ.
Illud hic moneo, ibique litt. B. verſ. Ille
autem*. Subdit, quòd poſt cœptam inquiſi-
23 tionem, & receptas probationes talis ex-
cuſatiua confeſſio non recipiatur: quia is
non dicitur ſpontè venire, & ſpontè con-
fiteri, qui accedit poſt accuſationem, &
teſtes receptos.

24 Benè tamen verum eſt, quòd confitens ple-
nè, & integrè ſtatim atquè Aliquis captus
eſt tàm de ſe, quam de alijs, quos ſcit eſ-
ſe Hæreticos, in perpetuum Carcerem con-
demnari non debet, *idem Eymeric. in eo-
dem Director. part. 3. quæſtion. 93. & Pegn.
Comment. 142. lit. C. verſ. ſecundus eſt, ibique
in verſ. Tertius eſt pag. 641.* ſubdit, quòd
25 Illis etiam videtur poſſe pœna Carceris per-
petui condonari ab Epiſcopo, & Inquiſi-
tore, qui puro corde redeunt, priuſquàm
dicta Teſtium publicata fuerint, quod arbi-
trio Epiſcopi, & Inquiſitoris relinquitur:
nam qui poſt publicata teſtimonia redeunt,
ac tunc demum confitentur, cum vident ſe
eſſe conuictos: hi iure optimo in perpetuum
Carcerem detrudendi ſunt, & *in verſic. ſeqq.*
alia ad materiam notabilia congerit.
26. Carceri autem mancipandus non eſt is,
qui confeſſus fuit in fide dubitare: nam vt
dubius in fide ſit hæreticus, debet ſcientèr,
& pertinacitèr dubitare de deciſis à Fide ca-
tholica: ſecus, ſi ignorantèr, vel ex primis
motibus, & paratus ſit corrigi, vel ſi eſſet
dubitatio circà non deciſa, ſed tollerata, &
vtrinquè extant opiniones, vt egregiè refert,
& exemplificat *Graff. in locis præcitatis libr.
2. cap. 8. de hæreticis, num. 7. 8. 10. et 15.
et 30. et num. 34.* refert etiam alia conſi-
milia, & pro concordatione videri poſſunt
etiam ea, quæ docet *Pegn. dicto Director. parte
2. comment. 75. pag. 366. cum ſeqq.*
27. Verumſi apud Aliquem reperiantur oſſa
Hæretici combuſti: cum hoc ſit vehemens
latentis Hæreſis indicium: is igitur torqueri
poterit, vt intelligatur, quid credat de
Eccleſia Hæreticos puniente. Vel ſi is ſcientèr

recipiat

Digitized by Google

recipiat literas, vel munera ab Hæreticis miſſa nulla Cauſa apparente, qua excuſari poſſit: ob huiuſmodi enim indicia etiam ſingularia torqueri poterit, quanquàm fateatur ſe non feciſſe malo animo, aut non habere errorem in intellectu; cum non ſit veriſimile hæc tam horrida patrari abſque mentis errore, *Pegn. in dicto Director. Inquiſitor. part. 3. comment.* 110. *pag.* 598. *in* 2. *col. lit. D. & E.*

28 Torqueri etiam poterit is, contrà quem per Teſtes legitimos conſtiterit de eius extraiudiciali confeſſione ſuper interuentu in Hæreticorum concionibus, aut in cœna more eorum ſumpta, aut in inuocatione, aut adoratione Dæmonum, ſiue in alijs conſimilibus: poſtquàm talis Reus ſuper prædictis vocatus, & interrogatus negauerit: vel ſi factum, aut dictum hæreticale confiteatur intentionem autem prauam hæreticandi neget: & hoc adhibendum erit tormentum, vt huiuſmodi mediante tortura veram ſuam intentionem declaret, *Pegn. in eodem Director. dicta part.* 3. *comment.* 110. *in Appendic. ſeu corol. verſ. ſi quis ergo, cum verſ. ſeqq. pag.* 599. *in prima col.*

29 Et poſtmodùm erit talis confeſſio extrà tormenta ratificanda modis, & temporibus, *vt in eadem Appendic. ſeu coroll. verſ. Verum hæc*, & latius dicam (Deo fauente) infrà *lib.* 3. *quæſt.* 12. *num.* 38. *& quæſt.* 17. *numer.* 6. *& ſeqq. & Grammat. conſ.* 45. *num.* 44. *& ſeqq. & conſ.* 69. *numer.* 1. *& ſeqq.* Et quando dicatur inita ratificatio, & perſeueratio, ratiocinamur locis ibidem ſupra enunciatis, & docet etiam idem *Grammat. conſ.* 40. *num.* 24. *& ſeqq.* & nos etiam alibi in tractatu enunciabimus.

30 An autem ſit reiteranda tortura, & per quot vices, ſi Reus veritatem non fateatur, & quando ſit plectendus, vel impunè dimittendus diffusè quæſtionabimus in eodem *lib.* 3. *quæſtion.* 16. *numer.* 14. *& quæſt.* 17. *numer.* 14. *&* 15. *& prius in eodem libr.* 3. *quæſtion.* 11. *num.* 67. 68. *& quæſtion.* 20. *num.* 58.

Et in ſacro ſancti Officij Tribunali inſtructiones, & regulæ cum diſtinctionibus dantur accuratiſſimè à dicto *Eymeric. in Direct. S. Offic. ſeu Inquiſitor. tit. de Tertio modo terminan. proceſſ. in cauſ. Fid. per torment. par.* 3. *verſ. ſi quæſtionandus, & à numer.* 154. *vſque ad* 160. *et ibidem poſtmodum Pegn. in Comment.* 39. *num.* 151. *à pag.* 480. *in* 2. *col. vſque ad* 486.

31 Hoc igitur notandum eſt, quòd ad pronunciandam tormenti ſententiam interuenire debet Epiſcopus, & Inquiſitor, ſicuti ad ipſius ſententiæ executionem, niſi per infirmitatem aut aliam iuſtam cauſam alter excuſaretur, *vt in eodem Direct. in proximè præcitato tit. pag.* 481. *in prima column. numer.* 155. *et Pegn. dicto comment.* 39. *verſic. in tali caſu.*

32 Notandum eſt etiam 2. quòd Reus in hoc ſacro Inquiſitionis Officio, dum torquendus eſt pro habenda veritate, ſi eſt minor viginti quinque annorum, priusquàm accuſationi reſpondeat, dandus erit eidem Curator, cuius authoritate ratificet Minor factas confeſſiones, ſicque totus formabitur proceſſus *dictus Pegn. in eodem Director. part.* 3. *Comment.* 28. *pag.* 448. *in prima col verſ. Hoc tamen, cum verſ. ſeq. vbi poſt princ.* ſubdit eſſe animaduertendum, quòd Curator non ſit ex Officialibus ſancti Officij, & quòd poſſit eſſe eius Aduocatus, vel qualibet alia perſona grauis, fidelis, & bonæ conſcientiæ: & de hoc Curatore dando Minori in terminis confeſſionis diximus in hoc 2. *lib. quæſt.* 13. *num.* 84. *et ſeqq. pluribus.*

33 Verum ſi Reus ſit Impubes, an poſſit torqueri? negatiuè, ſed terreri affirmatiuè *ex tex. in l.* 1. §. *Impuberi, ff. ad ſenat. Conſult. Syllanian.* ſicuti idem dicendum eſt de Sene, vt de vtroque caſu loquitur *Pegn. in eodem Director. Inquiſit. part.* 3. *Comment.* 39. *pag.* 483. *verſ. de illis verò, lit. D. vbi in verſ. ſeq. lit. E.* firmatur, quòd Mulier prægnas propter periculum partus neque poterit terreri.

34 Si autem confeſſio facta ſit ob terrorem, vel metum an valeat? tractabimus infrà præcitato *lib.* 3. *quæſt.* 16. *num.* 9. *et ſeqq. pluribus*: & in cauſis ſpectantibus ad Sanctum Officium *Pegn. in toties alleg. Direct. e.d. p.* 3. *com.* 39. *pag.* 483. *col.* 2. *ver. Illa vera eſt cũ ver. ſeqq. pag.* 484.

35 Verum ſi à Confeſſario ſacerdote emittatur confeſſio contra aliquem de his, quæ hæreſim concernant, auditis tamen in ſacramentalis confeſſionis foro, nequaquàm valebit, vt probauimus *lib.* 1. *quæſt.* 6. *numer.* 29. *et comprobat Pegn. in eodem Director. part.* 2. *comment.* 25. *pag.* 228. *à verſ. Illud autem in prima col. vſquo ad verſ. Marianus tamen, pag.* 229. *in prima col. et benè etiam part.* 3. *comment.* 110. *in Append. Coroll. verſic. ſi quis, pag.* 599. *in* 2. *col.*

Valebit tamen, ſi huiuſmodi criminis notitiam Sacerdos habuerit per ſecreti ſigillum quantumuis arctiſſimum, *vt in eodem lib.* 1. *quæſt.* 6. *num.* 30. cum Sacerdos, cui ſub huiuſmodi ſigillo tantum ſcelus participatum eſt, ſi in Teſtem inducatur, reuelare tenetur, & illius depoſitio, ſeu confeſſio maleficum, ſeu hæreticum Reum afficiet, *vt Pegn. in præcitato comment.* 25. *pag.* 228. *col.* 2. *verſ. Quod ſi Reus.*

36 At ſi in hoc Hæreſis crimine Reus reddatur per tormenta confeſſus, & in confeſſione perſeueret, culpam propriam recognoſcendo, veniamque poſtulando abiuret, condemnatur vt publicè in hæreſem deprehenſus propria confeſſione. Impænitens verò Curiæ ſeculari traditur, vt diſtinguit *Eymeric. in eodem*

eodem *Director. Inquiſitor. part. 3. præcitat tit. De 3. modo terminan. proceſſ. in Cauſ. Fid. &c. pag. mihi 481. in 2. col. verſ. ſi autem, cum verſ. ſeqq.*

37 Et quanquàm Reo morti tradendo, ſit prius quàm moriatur, dandus Confeſſarius, vt idem Reus ſua confiteatur peccata in pœnitentiali Foro, ad latè tradita *lib. 3. quæſtion. 25. à numer. 1. vſque ad 8. cum quæſt. ſeq. num. 1.*

An autèm impœnitenti Hæretico ſit dandus Confeſſarius, vt is ſacramentalitèr confiteatur? reſpondetur affirmatiuè, & toties quoties talis Hæreticus petat, *Pegn. in dicto Director. part. 2. comment. 25. verſ. Ac primum pag. 227.* Sed cum cautelis tamen retatis *in V. Totum verò, vt per eundem Pegn. ibidem*.

38 Quid dicendum eſt, ſi in crimine hæreſis Reo fides ſit data pro impunitate, an fides hæc ſeruanda ſit, & Inquiſitores poſſint gratiam facere? Cum huiuſmodi articulis breui oratione concludi nequeat, vide ea, quæ optimè diſtinguendo ſcripſit *Pegn. in dicto Director. part. 3. comment. 23. pag. 436. verſic. Et inquiſitor, lit. B. cum ſeqq. et in fol. 437. in prima col. vbi in 2. col. lit. C.* diſcutit hinc indè quæſtionem; Vtrùm confeſſio facta in tribunali ſacræ Inquiſitionis ſuaſione, & Iudicis repromiſſione ſit ſufficiens ad condemnandum: & diximus etiam hic ſupra, quamquàm non in terminis huius Tribunalis *quæſt. 42. num. 1. cum ſeqq.*

39 Demùm adducam, an dictum Lamiæ, Strigis, Sortilegi, & Malefici faciat indicium contra nominatum Conſocium ad torturam; negatiuè: imò nec ad inquiſitionem ſpecialem: & ratio inſurgit pro negatiua parte ob ſpecialem deceptionem illuſionis Dæmonum, *vt Vulp. in præcitata prax. dicto cap. 37. num. 21. et Pegn. in eodem Director. Inquiſitor. part. 3. comment. 110. in appendic. ſeu corollar. pag. 599. verſ. An autem, ibique liter. B.* ſubdit, quòd qualis qualis præſumptio indè oritur, & *ibidèm in verſ. ſi tamèn* refert, quòd ſi duo ſocij criminis aduerſus aliquem deponant, & hic negat, tunc torqueri poterit, aliqua ſaltèm poſtmodùm pœna extraordinaria eidem impoſita, *vt Pegn. in eodem Director. parte 3. quæſt. 64. comment. 113. verſ. Cæteris tamen, cum verſic. ſeqq. latè de materia, et latiſſimè idem Martin. Delri. Diſquiſit. Magicar. lib. 5. tit. de modo procedendi contra Striges, ſeu Veneficos à quæſt. 1. vſque ad 17.* in quibus quæſt. lepidè ac doctiſſimè multi adducuntur caſus, & faciunt etiam ea, quæ refert idem *Ponzinib. eod. tract. de Lam. à num. 84. vſque ad fin. et Grammat. vot. 6. numer. 1. 3. 7. et ſeqq. et conſ. 21. à num. 1. ſere per totum* diſcurſum, & ratiocinabor infrà *lib. 3. quæſtion. 19.*

SVMMARIVM.

1 *Societas ex confeſſione probatur.*

2 *Debitum contractum à ſocio, qui confitetur erogaſſe pecunias in ſocietatis vtilitatem an, & quando ſit ſoluendum, vel ne ab alio ſocio, qui non conſenſit, nec obligationi interuenit.*

Socius an teneatur ad debita inita ab alio Socio, qui confitetur, & aſſerit contraxiſſe pro communi ſocietatis vtilitate.

QVÆSTIO LXXIII.

1 Societatem ex confeſſione probari non hæſitamus, vt diximus *lib. 1. q. 8. limit. 8. num. 24. & ſeqq.* & exemplificat diuerſis modis *Rot. recent. part. 13. deciſ. 240. num. 2. et deciſ. 518. num. 5.*

2 Sed pro debito contracto ab vno ex ſocijs in ſingulari, vel in ſocietate ſimplicitèr inita Conſocium teneri (etiamſi dictus ſocius, qui debitum contraxit, confiteatur, & aſſerat contraxiſſe ad commodum ſocietatis) negamus; & eſt ratio, quia debitum contractum ab vno ex ijs, qui vt ſupra ſtant in communione ex eius confeſſione non probatur. Et niſi oſtendatur, ac probetur ad communem vtilitatem, & neceſſitatem fuiſſe debitum contractum, ſoluere, & ſatisfacere ipſe ſolus tenetur, qui contraxit, *tex. expreſſus in l. Iure ſocietatis 83. in ordine ff. pro Soc.* vbi hec leguntur verba — *Iure ſocietatis per ſocium ære alieno Socius non obligatur, niſi in communem Arcam, idest vt explicat gloſ. in rem communem pecuniæ verſæ ſint; Speculat. in tit. de Iudic. §. ſequitur, numer. 7. verſ. Quod ſi duò fratres, optimè Mantic. de tacit. et ambig conuent. lib. 6. tit. 22. num. 4. cum. ſeqq. Borgn. Caualcan. deciſ. 57. aliàs 11. num. 29. parte 2. Michalor. de duob. Fratr. part. 2. cap. 11. num. 21. et eadem part. 2. cap. 33. num. 4. Seraph. deciſ. 375. num. 1. Petr. de Vbald. de duob. fratrib. part. 9. num. 1. et 5. Gratian. diſcept. forenſ. 904. num. 5. et latiſſimè deciſ. March. 178. per totam cum ibidem additis.*

Nam quandò plures Fratres in communi poſſident patrimonium commune, ſcilicèt paternam, & maternam hæreditatem, non reſultat vera ſocietas expreſſa quamquàm ad vnam menſam fratres bibant, & edant, aliaque ſimilia faciant, quæ inter Fratres fieri ſolent,

Digitized by Google

ſolent, l. ex parte 39. §. filius, ff. famil. erciſc. l. ſi fratres 53. alias l. duobus, §. ſi fratres, ff. pro ſoc. Felic. de ſociet. cap. 11. num. 6. Maſcard. de probat. concluſ. 1309. numer. 24. et latè Menoch. lib. 3. præſumpt. 56. num. 20. et ſeqq. et Rot. recet. part. 10. deciſ. 129. numer. 16.

Secuſ eſt, ſi omnium bonorum ſocietas ſit expreſſè contracta; quia ex vniuerſali ſocietate tenetur ſocius ad omnia debita contracta per alium ſocium: & ſuper verſione creditur aſſertioni, & confeſſioni eiuſdem ſocij, qui debitum contraxit, de quo per inſtrumentum, ſeu per aliam legitimam probationem conſtat, nec alia eſt deneceſſe iuſtificatio ſuper verſione in communis ſocietatis vtilitatem: cum in huiuſmodi ſocietatis ſpecie omnia proſpera, & aduerſa inter fratres & ſocios communicentur *Borgn. dicta deciſ. 11. numer. 28. et ſeqq. Gratian. dicta diſcept. 904. num. 10. 11. et ſeqq. Mantic. ibidem ſupra, num. 3. et ſeqq. Thomat. deciſ. march. 64. num. 6. tom. 1. et deciſ. 270. num. 11. tom. 2. et Buratt. deciſione 397. num. 1.*

Vel tacitè ex requiſitis neceſſarijs inducatur ipſa vniuerſalis ſocietas; & præfata requiſita punctualitèr probentur, vt notat *Baratt. præcitata deciſ. 397. lit. A. et in addit. et late idem Gratian. diſcept. 993. num. 1. et Michalor. eodem tract. part. 2. capit. 13. num. 2.* Et in terminis ſocietatis alicuius negociationis *Card. Celſ. deciſ. 2. a num. 1. ferè per totam, et deciſion. 11. per totam optimè de materia, et Antonin. de Amat. reſol. 99. num. 13.*

Niſi tale debitum eſſet contractum dolo, & culpa ſocij; quia tunc alius ſocius non tenetur, *Michalor. dicta part. 2. capit. 33. num. 6. cum. ſeqq.* Aut ex malevcio, & delicto, *Petr. de Vbald. in eodem tract. part. 6. quæſt. 7. numer. 8. erga princ. et fin. Mantic. ibidem ſupra, num. 1. Gratian. in Addit. ad deciſ. 127. num. 7. et 8. et Thomat. præcitata deciſ. 64. num. 7. et 8.*

SVMMARIVM.

1 *Calculatio quando ſit confeſſio inter calculantes?*
2 *Vno Calculante, et altero reluctante, ex calculo non reſultat confeſſio.*
3 *Calculator quando ſit à Iudice eligendus: et poſtquam fuerit electus an ſit Pars monenda ad intereſſendum calculationi faciendæ?*
4 *Condemnandus nemo eſt ante computorum ſolidationem.*
5 *Calculus eſt in actis exibendus parte citata.*
6 *Ex calculo quando quæratur ius Parti exhibenti?*
7 *Calculatoris relationi an, & quandò ſtandum ſit?*
8 *Calculus non legitimè confectus, aut erroneus non eſt attendendus.*
9 *Calculus erroneus in vna parte an præſumatur in cæteris etiam partibus erroneus?*
10 *Socius ex non implicatione pecuniarum ſocialium in merces an teneatur ad intereſſe?*

Calculatio an, & quando ſit quædam confeſſio inter Partes emiſſa

QVAESTO LXXIV.

POſteaqàm in præcedenti quæſtione compertum remanet, quomodò debita contracta ab vno ex ſocijs ſint ſoluenda, vel nè ab alio ſocio non obligato in Inſtrumento debiti contracti. Agnoſcamus an factis calculis ſuper veris debitis, cenſeatur calculatio inter ipſos ſocios quædam emiſſa confeſſio veri ſolidati intereſſe cuiilbet debiti;
1 & affirmatiuè, quòd ſit quædam confeſſio
intèr Partes emiſſa, *Rota dixit poſt Eſcob.*
de Ratiocin. deciſ. 6. num. 5. Merlin. deciſ.
26. num. 8. Bub. deciſ. 177. num. 2. Card.
Otthob. deciſ 152 num. 7. vbi ſubdit præſertim
procedere ſi à Partibus fuerit talis calculus
executus, vel in dicto calculo Partes
acquieuerint, *Otthobon. deciſione 169. numer. 7. & 8.*
2 Intellige, ſi ab vtroque Socio, ſeu Parte
inſimul interueniente fuerit talis calculus initus:
nam ſi ab vno dumtaxàt, qui creditor
ex calculo reſultet, non valet calculus
Bub. deciſ. 184. num. 8.
Siquidem renuentibus Partibus, vel vna ex
Partibus reluctante in faciendis calculis, Calculator,
vt valeat calculatio, eſt eligendus
3 à Iudice, & electus, eſt facienda monitio
Parti ad intereſſendum; cum non deceat declarare,
vel condemnare aliquem Debitorem
4 ante computorum ſolidationem, *l. Mutus,*
vbi D. D. ff. pro ſoc. et ſequitur Rot. dicta deciſ. 6. num. 3. et 4.
5 Et poſtomodum calculuſ in actis eſt exhibendus,
Parte citata: & ſi in termino ad
dicendum contra nil fuerit oppoſitum; tunc
6 quæritur ius Parti producenti, ſignantèr ſi
ſuper calculo fuerit lata ſententia, *Otthob.*
deciſ. 226. numer. 13. et 14. & latè, tam
ſi calculatio fiat extraiudicialitèr, quàm iudicialitèr
docet *Vbert. tract. decitat. tom. 3. cap.*
15. num. 102. cum ſeqq. Sicque huiuſmodi
executis, ſtandum erit Calculatorum rela-
7 tioni, *Merlin. deciſ. 196. num. 1. et ſeqq. tom. 1.*
8 Nam calculus non legitimè confectus, aut
erroneus non eſt attendendus, *Bub. deciſ.*
77. num. 14. et 15. Et ſi in aliquibus calculus

culus

culus detegitur erroneus, talis etiam præſumitur in cæteris; *Bich. deciſione* 161. *numer.* 30.

10 Vndè ſi factis calculis colligatur, quòd ſocius, qui promiſerat implicare pecunias ſociales in emptione mercium: ſi illas non implicauerit ſuccedit obligatio ad intereſſe, hoc eſt ad ipſum Capitale implicari promiſſum, vt latè docet *Bich. deciſ.* 177. *numer.* 3. *cum ſeqq.*

SVMMARIVM.

1 *Res empta ex pecunia aliena ementis efficitur, & num.* 4.

2 *Confeſſio, quòd res empta ſit ex pecunia aliena quid operetur?*

3 *Pecunia alteri ſoluta ſtatim fit accipientis: ita vt condici, aut vendicari non poſſit.*

5 *Emptio prædij, vel Cenſus ab emptore facta proprio nomine illi acquiritur, ad cuius fauorem Emens confitetur poſtmodum, et declarat non habuiſſe niſi merum, et nudum nomen, et emendo emiſſe de pecunijs non proprijs, ſed illius, ad cuius fauorem fit bona fidei recognitio, et declaratio, et multę rationes redduntur.*

6 *Simulatio in emptione nomine proprio, quæ poſtmodum in recognitione bonæ fidei aſſeratur nomine alterius, melius non probatur, quàm ex propria confeſſione.*

7 *Simulata emptio ſtatim dominium acquirit illi, ad cuius fauorem fit bonæ fidei recognitio, ac ſi ab initio contractus ſtipulatus eſſet ad fauorem illius, qui habuit recognitionem, & dominium in ipſum tranſit ipſoiure, & num.* 9.

8 *Simulatio facit contractum fictum, & pictum, & caret ſubſtantia, ac ſpiritu, & eſt talis contractus ſicuti corpus ſine ſpiritu, & vmbra ſine effectu.*

10 *Simulatio quando eſt in perſonis, & veritas in actu, ius quæritur veræ perſonæ, & non fictę.*

11 *Simulatio licita eſt de perſona ad perſonam, & non eſt exoſa legibus, nec tendit in alterius præiudicium.*

12 *Confitens in emptione non habere niſi merum, & nudum nomen non fit ceſſionarius rei emptæ, ſed ille ſit talis, & verus Dominus, qui recipit dictam bonam fidem ſicut ſupra recognitam, ęquè ac ſi ab initio contraxiſſet ſignanter ſi talis declaratio ſit iurata.*

13 *Amplia, quòd talis confeſſio, ſeu bonæ fidei declaratio fieri poſſit etiam à Muliere ſine ſolemnitatibus.*

14 *Intellige procedere quoad confitentis, & declarantis præiudicium, & Hæredum confitentis, & ab eo cauſam habentium: at non in præiudicium creditorum dictæ emptioni anteriorum.*

15 *Debitoris confeſſio non præiudicat Creditoribus anterioribus ius habentibus ante confeſſionem.*

16 *Creditor habens ſuum Debitorem obligatum cum hypotheca bonorum in forma cameræ acquirit ipſofacto omnia iura, & actiones ipſius Debitoris: ita vt per Debitorē in ipſius Creditoris prę-iudicium repudiari non poſſit.*

17 *Creditori competit hypotheca, & actio vtilis perſonalis aduerſus rem acquiſitam à ſuo Debitore.*

18 *Et poteſt ipſe Creditor agere executiuè contra debitorem ſui Debitoris.*

19 *Imò & bona auocare, & etiam pecunias nondum conſumptas.*

20 *Debitori ſi non eſt permiſſum iura prædicta repudiare tanquàm ſibi quæſita, multò minus confiteri.*

21 *Non eſt in poteſtate Debitoris circumuenire, eludere, & fraudare Creditores anteriores.*

22 *Sine labe periurij an, & quandò dari poſſit, vel ne talis declaratoria confeſſio, & bonæ fidei recognitio.*

23 *Recognitio bonæ fidei in quibusuis ſcripturis etiam vltimarum voluntatum fieri poteſt.*

24 *Recognitio bonæ fidei in teſtamento facta habet vim exonerationis conſcientiæ.*

25 *Recognitio bonæ fidei, ſeu confeſſio coniecturis concurrentibus præbet maximum veritatis adminiculum reuocato Teſtamento.*

26 *Recognitio bonæ fidei etiam in teſtamento ſi ſit nulla, at adminiculata, venit attendenda.*

27 *Recognitio bonę fidei an & quando ſit, vel ne reuocabilis.*

28 *Emens pro perſona nominanda, ſecuta nominatione; Emptor reputatur merus executor, & actus ab initio non tribuitur nominanti, ſed nominato; & ex nominatione, & confeſſione ius ipſi Emptori quęſitum reſoluitur, & nominatio acquiritur à principio, ac ſi dominium nuſquàm fuiſſet penes nominantem.*

29 *Amplia, vt per huiuſmodi modum emendi pro perſona nominanda nullum ius acquirunt contrahentes medio tempore dictæ nominationis, nec alij Creditores quantumuis anteriores hypotecarij: & rationes redduntur efficaces.*

30 *Res empta illicò acquiritur perſonæ nominatæ, ſi nominatio fiat intra annum à die initi contractus ab ipſo Emptore viuente: ſi perſona nominata ratam habeat nominationem.*

31 *Adminiſtratoris emptio pro perſona nominanda declaratur, & extenditur.*

32 *Recognitio bonæ fidei facta ab vno ex duobus, qui cenſum impoſuerunt, confitendo vnus ex prædictis, quòd pecunia verè in manus recognoſcentis prouenerint, proindè habenda eſt huiuſmodi confeſſio contra ipſum confitentem, ac ſi ab initio ipſe ſolus cenſum impoſuiſſet.*

33 *Et hoc procedit in præiudicium declarantis, & confitentis, ac ipſius Hęredum, non autem illorum, qui contraxerunt medio tempore, anteaquàm effecta fuit dicta declaratio, in quorum præiudicium declaratio, confeſſio non retrotrahitur.*

34 *Retrotrahitur facta tempore non ſuſpecto, ſi manifeſtæ coniecturæ, & veræ præſumptiones cum tali declaratione concurrant.*

35 *Quæ non procedunt contra Creditores, ad cuius fauorem*

fauorem cenſus fuit impoſitus ſi ipſe creditor non conſentiat.

36 *Obligatio inſolidum reſpectu Creditoris ignorantis vel diſſentientis non reſoluitur ex contractu facto inter Duos curreos debendi.*

An declaratio, ſeu confeſſio recognitionis bonæ fidei facta ad alterius fauorem ſuper Emptione alicuius rei nomine Recognoſcentis ſtipulatæ, & acquiſitæ valeat contra ſic declarantem, & confitentem, & an, & quandò contra alios à Confitente cauſam habentes, & verùm contra Creditores etiam anteriores? Et quid tenendum eſt in emptione facta pro perſona nominanda nominatione ſecuta, & in recognitione bonæ fidei facta ab vno ex Correis debendi fauore alterius Correi in, & ſuper cenſu impoſito.

QVAESTIO LXXV.

1 Regulare eſt, quòd res empta ex pecunia aliena Ementis efficitur, *l.* 1. *C. ſi quis alteri, vel ſibi, etc. Cenc. de Cenſ. q.* 67. *num.* 22. *et Rot. poſt eundem deciſ.* 164. *num.* 1. *et recent. p.* 2. *deciſ.* 771. *num.* 5. *Merlin. deciſ.* 103. *num.* 4.
2 vbi refert dictam confeſſionem de pecunia ſcilicèt aliena nihil aliud ad ſummum operari, quam quòd agi valeat ad reſtitutionem pecuniarum contra ſic confitentem, non autem quòd ſuper bonis emptis fieri poſſit executio.

3 Et eſt ratio, quia pecunia ſtatim alteri ſoluta fit incontinenti Accipientis: ita, & talitèr vt condici, aut vendicari non poſſit, *l. ſi alieni nummi* 78. *ff. de ſolut. l. ſingularia, ff. de reb. credit. et ſi cert. petat. et ſequitur Rot. rec. par.* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 243. *num.* 7. cum acquiratur illicò dominium Emptori, *Merlin. dicta deciſ.* 103. *num.* 4. *et* 5.

4 Hac tamen ratione non obſtante, ſi Ementis nomen fuit ſimulatè appoſitum, à prædicta regula receditur: & res empta ex pecunia alie-
5 na Ementis non efficitur, ſed illius, ad cuius fauorem per viam recognitionis bonæ fidei quis poſteà confiteatur, & aſſerat ab initio de illius pecunijs cenſum, vel prædium, aliamque rem emiſse; in eoque recognitionis bonæ fidei inſtrumento is ad cuius fauorem inſtrumentum dictæ emptionis cantat, in rei veritate fateatur non habuiſſe niſi merum, & nudum nomen. Nam per huiuſmodi confeſſionem veritatis, &
6 recognitionem bonæ fidei probatur ſimulatio, quæ cum ex Partis confeſſione inſurgat, aliam cauſam non requirit, vt ſimulata confeſſio probata dicatur; cum propria confeſſione non detur maior ſimulationis probatio: quia in hac contractus ſpecie in Emptorem dominium non
7 transfertur: & eſt ratio, quia Contractus ſimulatus dicitur fictus, & pictus, caretque
8 ſubſtantia, & ſpiritu, diciturque corpus ſine ſpiritu, & vmbra ſine effectu: ſicquè rei emptæ dominium in verum pecuniarum dominum
9 mediantè eiuſdem bonæ fidei recognitione, ac confeſſione transfertur ipſo iurè, æquè acſi ab initio is, qui recepit bonæ fidei recognitionem, contraxiſſet, ac ad ipſius fauorem res empta fuiſſet ſtipulata, vt latè *Rot. rec. p.* 9. *tom.* 2. *deciſ.* 388. *à num.* 1. *ferè per totum diſcurſum, et Rot. poſt eundem Cenc. deciſ.* 164. *et rec. par.* 14.
10 *deciſ.* 198. *n.* 1. 2. *et* 3. rationem reddit: qui a vbi ſimulatio eſt in perſonis, & veritas in actu, quæritur ius veræ Perſonæ, & non fictæ: licita enim dicitur ſimulatio de Perſona ad perſonam per *tex. in l. ſi quis geſtum* 4. *C. plus valere quod agitur*
11 *et dicto num.* 3. Subdit, quod iſta ſimulatio eſt exoſa legibus, nec tendit in alterius præiudicium. Attaque eſt etiam ratio, quia dum aliquis cenſum, aut prædium, vel aliam rem emendo fatetur poſtmodum nil aliud habere, nec habuiſse prætèr nudum nomen, & pecunias in
12 emptionem cenſus, vel Predij, aut alterius rei erogatas eſſe eius, ad cuius fauorem ipſe cedit, tunc Dominus cenſus, vel Prædij, aut alterius rei fit ceſſionarius, non autem is, qui cenſum, vel prædium emit, *Cenc. de Cenſ. q.* 67. *n.* 21. *et* 22. *Rot. poſt eundem deciſ.* 104. *num.* 10. *et in præcitata deciſ.* 164. *deciſ.* 165. *num.* 1. *et* 166. *num.* 11. *et recent. par.* 2. *deciſ.* 771. *num.* 3. *et ſeqq. Merlin. deciſ.* 103. *num.* 9. *et ſeqq. et Rot. rec. par.* 13. *deciſ.* 479. *num.* 20. Vbi dicitur ſignantèr procedere, ſi talis declaratoria confeſſio ſit iureiurando ſuffulta; quia tunc eo magis ſibi locum vendicat, quòd ille, cui fuit facta recognitio, ità reputari debet, ac ſi ab initio inſtru-
13 mentum cum ipſo ſtipulatum ſuiſset: ità, & talitèr quòd talis recognitio, & confeſſio fieri etiam poſſit à Muliere ſine ſolemnitatibus, ſi adminicula concurrant, *dicta deciſione* 771. *num.* 4.

14 Hæc tamen intelligenda ſunt procedere quòad confitentis, & declarantis præiudicium Hæredum, ac aliorum ab ipſo declarante, & confitente cauſam habentium, *Rot. eadem par.* 9. *tom.* 2. *deciſ.* 388. *num.* 9. *et* 12. *cum ſeqq. et in dicta part.* 13. *deciſ.* 33. *num.* 5.

15 Non autem in illorum præiudicium, qui ante dictam emptionem contraxerunt cum eo, qui bonam fidem vt ſupra recognouit. Siquidem Debitoris confeſſio non præiudicat Creditoribus anterioribus, & ante confeſſionem cauſam habentibus, vt latè probauimus ſupra hic *lib.* 2. *queſt.* 10. *num.* 9. *et infra lib.* 3. *quæſt.* 8.

16 Peculiaritèr ſi Creditores anteriores habeant eorum Debitorem ſic vt ſupra bonam fidem recognoſcentem obligatum cum hypotheca bonorum, & obligatione camerali; nam in vim dictæ cameralis obligationis ipſo iurè fit acquiſitio à

Digitized by Google

tio à creditoribus anterioribus cuiſcunque actionis, ac iuris ſtipulati, & competentis fauore dicti Debitoris: & hoc fauore Creditorum ſibi locum vendicat per actionem, ſeu ius formatum, & in eſse productum: quod ius ſicùti non poteſt per Debitorem repudiari in præiudicium priorum Creditorum, *Rot. rec. par. 4. tom. 2. deciſ. 341. per totam, quam ſequitur Merl. de pign. et hypothec. lib. 4. tit. 5. quæſt. 134. num. 8. et de legitim. lib. 3. tit. 3. q. 1. num. 20. et Capyc. Latr. deciſ. 34. num. 12. 13. 14. et ſeq. lib. 1.*

17 Quibus Creditoribus hypotheca, & actio vtilis perſonalis competit aduerſus rem acquiſitam, *Rot. poſt Zacch. de oblig. cam. deciſ. 174. n. 2.* Eiſdemque etiam permiſſum eſt executiuè agere
18 contra Debitorem ſui Debitoris executiuè obligatum, *Rot. poſt eundem Zacch. deciſ. 7. n. 1. et deciſ. 261. num. 14.*

19 Et auocare bona à Creditore poſteriore, *Celſ. deciſ. 212. num. 2.* Imò, & pecunias exactas, at non dum conſumptas, *Rota penès Poſt. de Subhaſt. tom. 2. addittament. deciſ. 233. num. 18. & 19. coram Cardinali Cerro, & coram recol. mem. Bichio deciſ. 532. num. 4. tom. 2.*

20 Multò minus erit permiſſum in Creditorum præiudicium confiteri: quia aliàs eſſet in poteſtate Debitoris circumuenire, eludere, & Creditores anteriores defraudare per declarationes,
21 & confeſſiones poſteriores, *Rot. coram recol. memor. Bichio deciſ. 191. num. 1. tom. 1. & latius in prætitata quæſt. 10. num. 9.*

22 Imò recognoſcens, & ſimulationem declarans non poteſt abſque periurij labe ſimulationem allegare, ſaltèm donèc innoteſcat, quandò Partes in inſtrumento iurauerunt omnia in eo contenta fuiſſe vera, *Rota rec. par. XI. deciſ. 75. num. 39.*

23 Et non tantùm præſata bonæ fidei recognitio ſemper fieri poteſt reſpectu recognoſcentis, & illius, ad cuius fauorem fit recognitio tùm in inſtrumentis, & ſic in contractibus, cùm in teſtamentis, & in his ſcripturis, quæ reſpiciunt vltimas voluntates, *vt Rot. rec. par. 8. deciſ. 66. num. 7. & poſt Eſcob. de Ratiocin. deciſ. 17. num. 8.*

24 Attamèn recognitio bonę fidei in Teſtamento facta, quæ in effectu conſcientiæ ex-
25 onerationem importat: teſtamento reuocato, adhuc talis recognitio, & confeſſio maximum præbet veritatis adminiculum intèr dictum recognoſcentem, & illum, cui fit recognitio, *Rot. rec. part. 9. tom. 2. deciſ. 384. num. 12. & ſeqq.*

26 Nàm confeſſio prædicta veriſimilis ob præcedentes facti, & iuris præſumptiones cenſeo, quòd ſit attendenda quanquàm aliàs nulla, & attendenda non eſſet, *vt in dicta deciſ. 384. num. 14. & 15. vbi num. 16.* ſubdit, quòd confeſſio quantò magis eſt adminiculata, eo magis eſt attendenda, & hoc procedit quamuis ſit nulla.

27 Ità vt nèc poterit ſub prætextu erroris bonæ fidei recognitio, & confeſſio reuocari, etiam ſi ad aliud negocium ſpectare appareat: ſi tamèn intèr Partes plura negocia interceſſerint, *Rot. in citata deciſ. 66. num. 8. & poſt dictum Eſcob. dicta deciſ. 17. num. 9.*

28 Verùm ſi emens emerit pro Perſona nominanda tùnc contrahens reputatur merus Executor, & actus non tribuitur nominanti, ſed nominato, ſecutaque nominatione, ius priùs quæſitum emptori reſoluitur, & acquiritur nominato vſquè ad principium, ac ſi dominium nuſquam fuiſset penès nominantem; cum illi realitèr, & effectiuè facta fuerit venditio, *Rot. rec. par. X. deciſ. 80. num. 12. & ſeqq. & par. 13. deciſ. 494. num. 3. & ſeqq. & part. 14. in allegata deciſ. 198. Bich. deciſ. 65. num. 1. cum ſeqq. & egregiè Card. Celſ. deciſ. 377. num. 7. & ſeqq.* Et hæc quantitas in Inſtrumento Emptionis pro Perſona nominan-
29 da inſita ab initio contractus tantæ eſt efficaciæ vt nullum ius tribuat acquirenti medio tempore dictæ nominationis, nec alijs Creditoribus quantumuis anterioribus, hypothecarijs, & obligatione camerali munitis etiam ante Inſtrumentum dictæ emptionis ſic vt ſupra conceptum; quia in huiuſmodi ſtipulatione inita cum eadem qualitate pro Perſona nominanda in eodem limine contractus appoſita ita acquiritur dominium nominatæ Perſonæ, vt nec momento quidèm temporis dici poſſit tale dominium fuiſſe penès ementem, apud quem nec veſtigium acquiſitionis remanet, vt magiſtralitèr edocet *Salgad. in labyrinth. Credit. concurrent. par. 2. cap. 13. num. 22. cum pluribus ſeqq. & Rot. in eadem deciſ. 80. par. 10. num. 23. & 24. & ad propoſitum num. 25. cum ſeqq.* & eruditiſſimè ratiocinatur *Cenc. de Cenſ. in prætitata quæſt. 67. num. 11. cum ſeqq. pluribus, vbi num. 14. verſ. facta*
30 *autèm*, dicit prædicta procedere, ſcilicèt quod res empta acquiritur illicò Perſonæ nominandæ, dummodò talis nominatio intrà annum à die initi contractus fiat, & *num. 17.* quòd talis nominatio fiat ab ipſomet Emptore viuente; quia eo mortuo ab eius Hæredibus fieri non poteſt; cum ad hæredes iùs nominandi non tranſeat: imò *ibidem idem Cenc. Subdit*, quod requiritur, vt eodem Emptore viuente, Perſona nominata ratam habeat dictā nominationem; aliaque congerit *num. 18. cum ſeqq.*

31 Et hæc ſi procedunt in eo, cui nullum habet intereſſe cum perſona nominanda, eo magis in Adminiſtratore procedet, qui ſi enunciabit emiſse ad fauorem B. & B. enunciet, confiteatur, & declaret non habere niſi merum, & nudum nomen, ſed omne commodum, & incommodum ſpectare ad N. ſiue ad perſonam per ipſum N. nominandam, cuius perſonæ nominandæ per N. idem primus acquirens, ſeu Emptor fuerit Adminiſtrator, omnia ab initio confeſſa, & ſucceſſiuè decla-

Digitized by Google

rata ſibi locum vendicabunt, vt magiſtraliter probat *Rot. coram Eminentiſſimo Cerro in toties allegata deciſ.* 198. *per totam*.

32 Sed quid dicendum eſt de eo, qui cum alio cenſum impoſuit, & eidem debendi Correo, qui cenſum inſimul conſtituerat, bonam fidem recognoſcat, dicendo, & confitendo, quòd ad ipſius intuitum, & contemplationem idem Correus debendi in dicto cenſu acceſſerit, ſed pecuniæ in eius manus peruenerint, ideò ne damnum aliquod patiatur totum cenſum in ſe accollet, & aſſumat? Vel alius, qui in cenſu non ſe obligauit poſtmodum illi, qui verè ſe obligauit, ac cenſum impoſuit, bonam fidem recognoſcat fatendo pecuniam breui manu ad ipſum ex dicto cenſu perueniſſe, & eius intuitu, & contemplatione fuiſſe cenſum impoſitum: ideo recognoſcendo bonam fidem cenſum in ſe ſuſcipiciat, & accollet cum omnibus obligationibus in inſtrumento contentis?

In hac igitur diuerſitatis cauſa iuridicè concludendum eſt, quòd per huiuſmodi confeſſionem, & recognitionem is, qui vt ſupra reſpectiuè fatetur, & declarat, perindè habendus ſit tanquàm Principalis, ac ſi ab initio huiuſmodi ſic confitens, & recognoſcens ipſemet contraxerit, & cenſum impoſuerit, *Rot. recent. part.* 12. *deciſ.* 388. *num.* 4. *& part.* 14. *deciſ.* 70. *n.* 5. *& deciſ.* 149. *num.* 4. *&* 5. *& prius recent. part.* 8. *deciſ.* 48. *num.* 5. *& optimè Card. Celſ. deciſ.* 323. *num.* 3. & in puncto Cambij, *Rot. recent. part.* 9. *tom.* 2. *deciſ.* 148. *num.* 3. & in terminis donationis ſimulatè a Donante, & Donatario confeſſæ dixit *Rot. recent. part.* 11. *deciſ.* 262. *num.* 14. *&* 15. vbi ſubdit, quòd ſtante hac Partium reciproca confeſſione, non ſit quærendum de ſimulationis cauſa.

33 Cæterùm huiuſmodi intelligendum eſt procedere in præiudicium declarantis, & confitentis; non autem Creditorum, quibus fuit medio tempore ius quæſitum; in, quorum præiudicium talis declaratio, & confeſſio, ac bonæ fidei recognitio non retrotrahitur *ad tex. in l. Debitorum pactionibus* 25. *C. de pact. Cutell. de donat. diſcurſ.* 2. *particul.* 10. *num.* 26. *& ſeq. & Card. Celſ. deciſ.* 278. *numer.* 7.

34 Retrotrahitur autèm etiam in præiudicium dictorum dumtaxàt Creditorum, quibus medio tempore ante dictam declarationem fuit ius quæſitum, ſi talis declaratio, & confeſſio facta non ſit tempore ſuſpecto, & ſi conſtat de veritate actus: videlicet ſi pro dicta veritate manifeſtæ concurrant coniecturæ, quas enunciat *Celſ. dicta deciſ.* 278. *num.* 8. *&* 9. *cum ſeq. & deciſ.* 323. *num.* 5. *& ſeqq. vbi in dicta deciſ.* 278. *num.* 8. redditur ratio; ſiquidem dum non deſunt coniecturæ ſuadentes præfatæ recognitionis bonæ fidei veritatem: recognitio tanquam declaratiua præcedentis actus, non autem conſtitutiua noui Iuris operatur, vt vigore primi contractus competat actio, perindè ac ſi ab initio, is, qui recognoſcit bonam fidem cenſum impoſuiſſet,

35 At prædicta in nihilum afficiunt cenſus Emptorem; & ratio eſt euidentiſſima: quia inſolidum facta obligatio à duobus Correis debendi non inficitur à recognitione bonæ fidei facta (Creditore abſente) ab vno ex Correis fauore alterius ſuper verſione pecuniarum in commodum illius, qui bonam fidem recognoſcit; nullumque præiudicium Creditori reſultat reſpectu obligationis inſolidum, *Gregor. XV. deciſ.* 167. *num.* 4. *& ſeqq. & Rot. recent. part.* 11. *deciſ.* 201. *numer.* 1.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdos à quo nomen trahit?*
2 *Sacerdotes Angeli, & Dei nuncupantur.*
3 *Sacerdotis ordo Regali dignitati præfertur.*
4 *Sacerdotibus Chriſtus reuerentiam exhibuit, & in quo caſu?*
5 *De Sacerdotibus quidquam ſiniſtrum non eſt arbitrandum, & quare?*
6 *Sacerdos amplectens Mulierem ſupponitur feciſſe cauſa eam benedicendi.*
7 *Sacerdoti confeſſario aſſerenti ſibi fuiſſe à Teſtatore defuncto aliquid relictam, vt ipſe pro exoneratione conſcientiæ eiuſdem Teſtatoris aliquibus perſonis tradat, an, & quando ſit credendum, & Hæres tradere teneatur?*
8 *Sacerdos ſtudens diuitijs eſt ignominioſus, & valdè deteſtabilis.*
9 *Non omnis Sacerdos præſumendus eſt quòd ſit S. Ioannes Baptiſta.*
10 *Sacerdos malus comparatur Simiæ.*
11 *Sacerdoti confeſſario dicenti, & aſſerenti condidiſſe teſtamentum, ſiue Parocho ità aſſerenti non creditur, & quid requiratur ſecundum diſpoſitionem cap. cum eſſes de teſtam., et quandò huiuſmodi cap. diſpoſitio locum habeat, et integritas Sacerdotis Confeſſarij, ſeù Parochi ſit vel nè examinanda.*

Vtrùm

Digitized by Google

Vtrùm Sacerdoti Confeſſario, ſiue proprio Parocho ſit credendum, ſi ipſe aſſerat, & confiteatur ſibi à ſuo Pœnitente aliquid fuiſſe relictum diſtribuendũ non nullis Perſonis iuxta ea, quæ ſibi fuerunt confidentialitèr ab eodem Pœnitente demandata?

QVAESTIO LXXVI.

1 SAcerdos nomen habet compoſitum ex Græco & Latino quaſi ſacrum dans, *vt in 21. diſtinct. cap. Clericos 1. in ordine, §. Sacerdos autem.*

2 Imò ſacerdotes Angeli, & Dij nuncupantur, *11. quæſt. 1. cap. Sacerdotibus 41.*

3 Sicque talis Sacerdotalis ordo Regali dignitati præeminet *vt in 96. diſtinct. cap. duo ſunt, in princ. & in fin. in ordine 10.*

4 Et ipſe Chriſtus eis reuerentiam exhibuit, dum ad Sacerdotes Leproſos, quos mundauerat, remiſit, *vt in 1. quæſt. 1. cap. Non ne, 37. in ordine, in verbo, Dominus quoque.*

5 Conſequentèr de Sacerdotibus quidquam ſiniſtrum arbitrari non debemus: qui Apoſtolico gradui ſuccedentes Chriſti corpus ſacro ore conficiunt, per quos nos etiam Chriſtiani ſumus; qui claues Regni Cœlorum habentes ante iudicij diem iudicant, *vt ad literam in 11. quæſt. 3. capit. Abſit 14. vbi*
6 *gloſ. in verbo ſiniſtrum*, refert, quòd ſi Clericus amplectitur Mulierem interpretabitur, quòd cauſa benedicendi eam hoc faciat.

7 Vndè ex prædictis concludendum eſt, quòd huiuſmodi Sacerdoti confeſſario, ſiue proprio Parocho ſit credendum dicenti aliquid ſibi fuiſſe relictum à ſuo Pœnitente, ſiue à Parochiano, ab Hærede conſignandum, aut pro exoneratione eius conſcientiæ aliquibus Perſonis tradatur, ſi Confeſſarius, vel Parochus ſit admodùm grauis, vel conſumatiſſimæ pietatis, aut optimæ vitæ, & famæ vt ad propoſitum docet *Capyc. Latr. lib. 1. deciſ. 12. à num. 7. vſque ad 14. Rot. recent. part. 7. deciſ. 11. num. 9. & part. 13. deciſ. 53. num. 7.*

8 Sacerdos enim ſi huiuſmodi animi dotibus & virtutibus non eſt decoratus, ſed intentus intereſſe, & diuitijs, eſt ignominioſus, *12. quæſt. 2. cap. gloria, 71. in ordine*: ſicque non eſt credendum; cum non omnis Sacer-
9 dos etiam religioſus præſumatur eſſe Sanctus Io: Baptiſta, *Paul. de Rub. de validit. legal. var. reſol. controu. for. cap. 47. & ſignanter n. 118. & ſeq.*

10 Etenim malus Sacerdos comparatus remanet Simiæ *vt in 1. quæſt. 1. cap. ſi quis inquit 70. vbi gloſ.*

11 Infertur igitur, quòd nec credendum ſit, proprio Confeſſario, qui tamèn plures confeſſiones excepit, vel nec proprio Parocho, qui ad formam *cap. cum eſſes 10. de Teſtam.* dicat, aſſerat, & fateatur teſtamentum alicuius condidiſſe; niſi ad formam *dicti cap. cum eſſes*, tam Parochus, ſeu dictus Confeſſarius, quàm reſpectiuè Teſtes vnanimitèr conteſtes deponant de toto tenore Teſtamenti & de omnibus, quæ in eodem teſtamento continentur, *Honded. conſ. 26. num. 7. 9. & ſeqq. vol. 2. Rot. recent. part. 6. deciſion. 120. num. 3. & ſeqq. & part. 9. tom. 1. deciſ. 312. numer. 2. & 11. & eadem part. 9. tom. 2. deciſ. 369. num. 22. & deciſ. 372. num. 40. & part. 13. deciſ. 52. num. 2. & ſeqq. vbi num. 7. & 8.* ſubdit, quòd diſpoſitio *dicti cap. cum eſſes*, locum ſibi non vendicet in Teſtatore ſano, ſed dumtaxàt in Aegrotante, qui poſtmodùm ex illa infirmitate moriatur, qua detinebatur tempore conditi teſtamenti: ſecus eſt ſi poſt dictam ægritudinem per multos annos is ſuperuixerit, qui ad formam *dicti cap. cum eſſes*, fecit teſtamentum; quia tunc vti nullum teſtamentum reſoluitur.

Imò cum huiuſmodi teſtandi modus ſit etiam innixus Confeſſarij, ſeu Parochi integritati: hac non concurrente qualitate, euaneſcit teſtamentum *vt in dicta deciſ. 52. num. 10. & 11. vbi D. D. & deciſ. allegantur concordantes*. Sed quando Teſtamentum ſit factum à Notario, in recognitione teſtes reprobare non poterunt, niſi ſuper crimine oppoſito contra Teſtes ipſi Teſtes ſint condemnati, aut confeſſi ſiue conuicti, *Rot. dicta part. 13. deciſ. 53. num. 10.* Quid dicendum eſt de declaratione Teſtatoris coram Confeſſario, & Teſtibus *vide dicta part. 13. deciſ. 180. num. 11.*

SVMMARIVM.

1 *Hæredis confeſſio contraria Teſtatoris voluntati non attenditur.*

2 *Hæres tenetur approbare Defuncti confeſſionem etiam quoad Debitum per Defunctum confeſſatum.*

3 *Teſtatoris confeſſio probè in teſtamento facta probat ad ſui, & hæredum præiudicium, & contra habentes à Teſtatore cauſam, non autèm contra aliós ſuper bonorum identitate ad Teſtatorem ſpectantium.*

4 *Hæredis declarationi etiam ſuper voluntate defuncti in ipſius Hæredis voluntate remiſſa ipſius etiam hæredis conſcientia declaranda an & quandò ſit credendum?*

5 *Hæredis iuratæ confeſſioni, & aſſertioni ſuper ex-*

pcaſit

penſis per ipſum Hæredem factis an, & quando ſit credendum?

An Hæredis Confeſſioni, & aſſertioni contrariæ Teſtatoris voluntati ſit credendum.

QVÆSTIO LXXVII.

1 E Nucleauimus in præcedenti quæſtione, quandò aduerſùs Hæredem ſit, vel nè credendum Sacerdotis confeſſioni: modò reſolutiuè videamus, an aſſertioni, & confeſſioni Hæredis ſit fides deſerenda, ſi aſſertio, & confeſſio contraria ſit Teſtatoris voluntati? & negatiuè dixit. *Rot. recent. par.* 14. *deiſ.* 536. *num.* 65. *et ſeq.*

2 Et ratio eſt, quia Hæres tenetur Defuncti confeſſionem approbare, vt latè alibi diximus, etiam quoàd debitum per Defunctum confeſſatum, ſaltèm quatenùs vires hæreditariæ ferunt, *Bich. deciſ.* 243. *num.* 1.

3 Vndè bona fuiſſe Teſtatoris probatur ex illius aſſertione, & confeſſione in Teſtamento emiſſa tam contra aſſerentem, quàm ipſius Hæredes, & habentes ab eo cauſam, *Bich. deciſ.* 278. *num.* 20. *et* 21. *et deciſ.* 649. *num.* 14.

At non contrà Creditores, & Tertios poſſeſſores, vt alibi in hoc tractatu probauimus: ita vt in præiudicium Creditorum ipſius Debitoris nec hæredis debitoris confeſſio probet, *Bich. deciſ.* 124. *num.* 9.

4 Et è conuerſo Hæres, cui Defunctus aliquid oretenùs propalauerit, ſi non iurauerit talem fuiſſe mentem Teſtatoris qualem ipſe Hæres aſſerit: declaratio eiuſdem ſine iuramento non attenditur: licèt huiuſmodi declaratio fuerit Hæredis conſcientiæ remiſſa, *Rot. recent. par.* 14. *deciſ.* 294. *num.* 17. 18. *&* 21.

5 Cæterùm an Heredi cum iuramento ſit credendũ dicenti tantum impendiſse, niſi aliæ concurrant probabiles coniecturæ? & quandò impenſæ ſunt modicæ affirmatiuè concludendum eſt: negatiuè autem ſi ſint magnæ, & hæres non eſt probus, *Monticul. de Inuentar. hæred. ad* §. *Et ſi præfatam, num.* 139. *pag. mihi* 147.

SVMMARIVM.

1 *Legitimæ, & Trebellianicæ conſumptio an ex hæredis grauati confeſſione probetur?*

2 *Legitimam, & Trebellianicam non fuiſſe conſumptam an ex implicita confeſſione probetur?*

3 *Legitimæ, & Trebellianicæ conſumptio ex duobus probatur ex omiſſione Inuentarij, vel non legitima confectione, & bonorum fideicommiſſariorum alienatione.*

4 *Intellige in alienatione voluntaria: ſecus eſt in neceſſaria.*

5 *Et quandò inuentarij omiſſio facta fuerit ab ipſomet Hærede grauato: ſecus eſt, ſi à Tutore, & Curatore.*

6 *Et dum ſtatus hæreditatis non firmatur, & alienationes ſunt incertæ: ſecus dum conſtat de hæreditatis ſtatu, & ſunt alienationes certæ.*

7 *Legitima, & Trebellianicæ alienationes æquantes, vel non æquantes portionem debitam hæredi grauato è bonis fideicommiſſi quis non teneatur, vel nè probare?*

8 *Hæres grauatus emens nomine proprio Cenſum de pecunijs retractis è bonis fideicommiſſi ſibi acquirit, & non Fideicommiſſo: ſed pro pecunia Fideicommiſſario competit actio.*

9 *Limita in ſubſidium, vel quando apparet de mente Teſtatoris, præcipiendo, quod eius bona inueſtiantur, & ſibi vult acquiri, vel hæredibus, & ſucceſſoribus rem de nouo emptam, ſeu emendam præcipiat inueſtiri pro fideicommiſſo.*

10 *Hæres grauatus ſicuti non poteſt alienare bona ſuppoſita fideicommiſſo: ita nec confiteri in præiudicium fideicommiſſi.*

11 *Hæres beneficiatus volens vendicare bona Defuncti, & confitens bona eiuſdem Defuncti per ipſum poſſeſſa non eſſe ſufficientia pro valore bonorum per ipſum Defunctum alienatorum probare tenetur.*

12 *Hæres ob non confectionem Inuentarij quomodo teneatur de proprio?*

13 *Hæredi dicenti bona non extare in hæreditate non creditur.*

14 *Hæres non tenetur vltrà Vires, & de proprio, ſi Creditores fateantur, nil plus fuiſſe in bonis,*

15 *Hæres ſi de proprio promittat ſoluere legata, an teneatur, ſi infrà tempus legalitèr conſtitutum non declarauerit ſe velle vti beneficio legis, & inuentarij?*

16 *Hæredis confeſſio ſuper diuerſa poſſeſſione bonorum verificata in vna parte, an in alia verificata cenſeatur.*

17 *Hæres deſcribendo bona in inuentario fatetur illa eſſe hæreditaria.*

Legi-

Digitized by Google

Legitimæ, & Trebellianicæ conſumptio an ex Filij Hæredis grauati confeſſione probetur?

QVAESTIO LXXVIII.

1 IN dubium minimè reuocandum eſt legitimæ, & trebellianicæ conſumptionem ex Filij hæredis grauati confeſſione probari, *Merlin. de legitim. lib. 2. tit. 1. q. 16. num. 21. & optimè Rot. coram Eminentiſsimo Celſo deciſ. 181. num. 28.*

2 Et è conuerſo non fuiſſe legitimam, & trebellianicam conſumptam probatur ex implicita confeſſione, *Rot. rec. par. 14. deciſ. 532. num. 26. & 27.*

3 Sed reuerà tùnc probatur talis conſumptio, & alienationes factæ à Filio Hærede grauato tùc præſumuntur abſorbere legitimam, & trebellianicam, quando cum alienatione bonorum fideicommiſſariorum concurrat, quòd inuentarium hæres non confecerit, vel minus legitimè confecerit, *Rot. coram R. P. D. Royas Romana Fideicommiſſi de Marianis, Mercurij 4. Iunij, 1646. §. Nec paritèr obſtat, & in eadem Cauſa, coram eodem, Lunæ 10. Decembris, 1646. §. nec paritèr obſtat exceptio legitimæ, & Rot. rec. par. 8. deciſ. 93. & optimè Rot. coram eodem Card. Celſo præcitata deciſ. 181. num. 27. & dicta par. 14. deciſ. 181. num. 8. & deciſ. 201. num. 2. & 3. deciſ. 264. num. 4. & deciſ. 532. num. 25.*

4 Et huiuſmodi intelligendum eſt primò procedere, quando propriè alienationes ſunt voluntariæ, quæ requiruntur ad effectū inducendi præſumptionem ſubtractionis, & alienationis aliorum bonorum: ſecùs eſt, ſi ſunt actus merè neceſſarij, vtpùta Cenſuum retrouenditiones, *Rot. coram Card. Cerro in Peruſina Fideicommiſſi de Rodulphis, Veneris 14. Iunij, 1652. §. Quoniam alienationes.*

5 Secundò intelligendum eſt procedere, quandò tàm alienationes, quàm Inuentarij omiſſo fuerint factæ ab ipſomet Hærede grauato: ſecus, ſi ab ipſius hæredis Matre Tutrice, & Curatrice: cum alienationes, & inuentarij omiſſio factæ à Tutore, & Curatore Pupillo, & Minori non præiudicent, *§. Pupillis, auth. de Hæred. & Falcid. Rot. deciſ. 67. num. 3. & deciſ. 163. num. 8. rec. par. 5. & in dicta Peruſina Fideicommiſſi, eodem §. Quoniam alienationes, in verbo, Et tàm ipſa, ac in verbo, Secundò quod.*

6 Prædictaque omnia ſibi paritèr locum vendicabunt, quandò hæreditatis ſtatus non firmatur, & alienationes ſunt incertæ: ſecus eſt: dum de ſtatu hæreditatis conſtat, & alienationes ſunt certæ, *Rot. coram eodem Card. Cerro in Peruſina Bonorum, Lunæ 30. Maij, 1650. §. Quò verò ad modicitatem, & coram eodem in præcitata Peruſina Fideicommiſſi de Rodulphis dicto §. Quoniam alienationes, in Verbo, Tertiò quòd.*

Vel probetur nō adfuiſse alia bona præter ipſa recenſita per Hæredem in calculo, *vt in dicta deciſ. 201. num. 2. & 4.*

7 Benè tamèn verum eſt, quod huiuſmodi Iuris articulus ita in praxi ſeruandus eſt, nempè quòd dum fideicommiſſarius eſt Actor, petitque immiſſionem contra Tertium poſſeſſorem habentem cauſam ab hærede grauato: & tùnc fideicommiſſario non ſufficit antedicta occultationis, & præſumtio alienationis aliorum bonorum reſultans ex omiſſione inuentarij, & ab aliquibus alienationibus: minimeque ſuffragatur ſimplex probatio opulentæ hæreditatis de tempore obitus, niſi compulatiuè etiam probetur cæteras alienationes præceſſiſſe iſtam, ex qua Tertius reperitur in poſſeſſione, & ſic antecedentes alienationes adæquare legitimam, ſeù legitimæ, & Trebellianicæ detractionem. Secùs autèm eſt, quandò fideicommiſſarius eſt in poſſeſſione rei fideicommiſſo ſubiectæ, & Tertius habens cauſam ab Hærede grauato ratione alicuius crediti agit contra eum, & petit ſibi ſatisfieri ſuper bonis fideicommiſſarijs ratione legitimæ, & trebellianicæ debitæ eius Debitori: tùnc enim Fideicommiſſarius iuuatur ſupra ponderata præſumptione exiſtentiæ, occultationis, & alienationis aliorum bonorum, donèc à Tertio agente contrarium probetur, vt optimè vtrùque caſum diſtinguendo docet, *Rot. in dicta Peruſina Bonorum §. Pro intelligentia, cum §. ſeq. quæ eſt deciſ. 31. à num. 25. vſque ad 28. rec. par. XI. & in toties citata Peruſina Fideicommiſſi de Rodulphis, eodem §. Quoniam alienationes, in verbo, Quartò quòd, quæ eſt impreſſa deciſ. 269. numero 19. & ſeqq. dicta parte XI.*

8 Cæterum ſi Hæres grauatus de pecunijs Fideicommiſſi cenſum emerit nomine proprio, ſibi, & non Fideicommiſſario acquirit, licèt Hæres fauore fideicommiſſi Debitor pecuniarum euadat, *Rot. coram eodem Card. Cerro in Cathacen. Hæreditatis, Lunæ 28. Aprilis, 1653. §. Quia cum iſtæ, et coram recol. memor. Bichio*
9 *d. 514. num. 14. et 15. vbi* Subdit, quòd tenetur in Subſidium inueſtimentum dicti Cenſus, vel quandò apparet euidènter Teſtatorem voluiſſe hæredem grauatum ſibi, & hæredibus ſucceſſoribus rem de nouò emptam, vel emendam acquiri; vtpùta ſi præceperit Teſtator Hæredi, quòd pecuniæ fideicommiſſariæ quomodolibèr exiſtentes, & retrahendæ è bonis fideicommiſſi inueſtiantur pro fideicommiſſo: tùnc enim Hæres grauatus inueſtiendo præſumitur, quòd implere voluerit obligationem ſibi iniunctam à Teſtatore, & in eius executionem pecunias inueſtire, non obſtante ſtipulatione pro ſe, & Hæredibus, vt ex multis con-

geſtis

Digitized by Google

geſtis liquet optimè ex *dicta Cathacen. eodem §. Quia cum, in verbo, Hoc autem procedit, vſque ad finem, quę eſt deciſio impreſſa par. XI. rec. deciſ. 308. num. 2. et ſeqq.*

10 Et eſt ratio, quia Hæres grauatus quemadmodùm alienando contra Teſtatoris prohibitionem præiudicare Fideicommiſſo non poteſt: ita nec confitendo id, ex quo alienatio valida reddatur, *Bich. deciſ. 559. numer. 16.*

11 At ſi Hæres cum beneficio legis, & inuentarij voluerit vendicare bona alienata per Defunctum, in quibus ipſe ex propria perſona ſuccedit: ſi conſtat etiam per ſuam confeſſionem ad ipſum perueniſſe plura bona alienantis in inuentario deſcripta, & confiteatur bona per ipſum Hæredem retenta non eſſe eiuſdem valoris cum bonis alienantis, hoc probare tenebitur pro ſua exequenda incumbentia, *Bich. deciſ. 58. à num. 20. vſque ad 24. tom. 1.*

12 Et quanquàm Hæres ob non confectionem inuentarij teneatur Creditoribus, & Legatarijs de proprio non præcisè, ſed cauſatiuè:
13 quia ſi dicat bona non extare, ei non creditur, ſed præſumitur illa ſubripuiſſe, *Bich. deciſ. 278. numer. 25. & paſſim Rota firmauit.*

14 Non tenebitur vltra Vires, ſi Creditores, vel alij fateantur nil plus fuiſſe in bonis, *Monticul. de Inuentar. membr. 5. numer. 39. & 40. pag. mihi 30. à tergo.*

15 Hæres autem ſi promittat de proprio ſoluere legata dici nequit, quòd ea ſoluere promiſerit de bonis Teſtatoris, ſi nec tempore aditionis, nec infrà tempus conſtitutum ad conficiendum inuentarium declarauerit ſe, velle vti beneficio inuentarij, *Bich. d. 591. n. 15.*

16 Vnum denique nota, quòd ſi hæres fateatur, poſſidere bona partim hæreditaria, & partim fideicommiſſaria, verificata confeſſione in vna parte, per conſequens in alia etiam parte verificata cenſetur, *Bich. deciſ. 649. num. 7. vbi num.* 8. redditur ratio: quia confeſſio ne reddatur æquiuoca, ſufficit, quòd ex alijs declaretur.

17 Et ſi talis Hæres in inuentario bona deſcribat, ſine dubio fatetur illa eſſe hæreditaria, vt aliàs diximus, & *Rot. coram Celſo deciſ. 337. num. 2.*

SVMMARIVM

1 *Acquirens nomine proprio cum pecunijs alienis etiam dotalibus ſibi & non domino pecuniarum acquirit.*

2 *Limita fauore dotis in ſubſidium probato ab Vxore aſſumpto iuridico, & etiam in bonis ęſtimatis.*

Maritus emens nomine proprio aliqua bona ſi confitetur de pecunijs dotalibus emiſſe, an Vxor in ſubſidium bona prędicta vendicare valeat?

QVAESTIO LXXIX.

1 Lveulentèr diximus in hoc *lib. quęſt. 75. & quęſt. ſupra proxima 78. num. 8. & ſeq.* quòd acquirens nomine proprio etiam cum pecunijs alienis ſibimet acquirit & in puncto acquiſitionis etiam factæ cum pecunijs dotalibus à Marito reſpondet *Rot. coram bon. mem. Bichio deciſ.* 115. *num.* 14. *et ſeqq. vbi num.* 15. ſubdit, etiamſi pecuniæ eſſent ſolutæ Viro cum pacto expreſſo, quòd reinueſtirentur in fauorem Vxoris, & redditur ratio ibidem, *num. 16. et ſeqq.*

2 Nihilominus ſi ab Vxore agatur cum Viri Creditoribus, probato aſſumpto, quòd pecuniæ ſint dotales, aut quòd Mulier aliundè dotem conſequi non poſſit, valebit Vxor in ſubſidium vendicare bona empta à marito nomine proprio licèt reuerà cum pecunijs Vxoris: exactè contra Tertium Poſſeſſorem probata prius verſione pecuniarum dotalium in re, de qua agitur per Maritum empta, *Rot. coram eodem reuol. mem. Bichio deciſ. 64. numer. 12. et 13. et deciſ.* 115. *num. 24. tom. 1. vbi num.* 25. ſubdit, quòd, Vxore, ſiue eius Hæredibus tacentibus, hoc à tertio cauſam habenti ab Vxore in ſui fauorem allegari non poteſt.

Et, quòd talis actio ſubſidiaria pro dotis repetitione etiam ad rem æſtimatam detur Vxori, confirmat *Rot. recent. part. 4. tom. 3. deciſ. 590. num. 31. et deciſ. 626. num. 2. et Rub. in annot. ad deciſ. 666. num.* 135 *et ſeqq.*

SVMMARIVM.

1 *Puella ſi confiteatur velle ſe Deo dicare eidemque in Monaſterio inſeruire, valet hęc confeſſio ſine ſolemnitatibus.*

2 *Lex priuata, quæ inſtinctu Sancti Spiritus in corde ſcribitur, dignior eſt, quàm publica.*

3 *Deo omnis Creatura obedire debet.*

4 *Renunciationes, et donationes factę à Puella in ſeculo ante Religionis ingreſſum, pręuia confeſſione, et aſſertione, Altiſſimo famulandi, non requirunt ſolemnitates Sac. Concil. Trident. et quarè?*

5 *Imò ſi Puella ſit minor, huiuſmodi renunciationes,*

nes, et donationes nec requirunt ſolemnitates ſtatutarias, et quare?

6 *Renunciatio, et donatio facta à puella antè Religionis ingreſſum cauſa ingreſſus, effectum ſuum ſortitur per profeſſionem.*

7 *Renunciatio, et donatio, ac quæcunque alia obligatio facta à Nouitia, ſeu Nouitio, quæ requiſita habere debeat pro validitate?*

8 *Et an eadem requiſita habere debeant vltimæ voluntates?*

9 *Renunciatio, & donatio facta à Nouitio, ſeu Nouitia non ſolum ob cauſam Deo inſeruiendi, ſed etiam ob aliam cauſam, ſcilicet ob annuam præſtationem per Renunciatarium, & Donatarium Renunciandi, & Donanti faciendam, vel cauſa alterius repromiſſionis: ſi huiuſmodi in tempore conuento non ſequatur, an ſtatim dicatur reſoluta renunciatio, & donatio fauore Renunciantis, & Donantis? vel requiratur interpellatio.*

10 *Moræ purgatio an detur in contractibus correſpectiuis conceptis cum Clauſulis quantumuis pregnantibus? & multa adducuntur de more purgatione.*

Puella ſi fateatur in Inſtrumento Renunciationis ad alicuius fauorem factæ velle ſe Deo dicare, & hac de cauſa renunciet, vel alicui eius Conſaguineo, Affini, ſiue Amico donet omnia ſua bona, vt perpetuo Altiſſimo famulari poſſit, & melius tanquàm pauper pauperem Chriſtum ſequatur, an huiuſmodi confeſſio, & aſſertio, animique ad Religionem diſpoſitio, & propentio, iuncto poſtmodùm etiam ingreſſu cum regularis habitus ſuſceptione, ſacri tamen Concil. Trident. diſpoſitione non ſeruata Seſſ. XXV. de Regular. cap. XVI. faciat ſtatim donationem renunciationem, & quamcumque aliam diſpoſitionem inter viuos irreuocabilem.

QVÆSTIO LXXX.

1 QVotidiè practicabilis eſt hæc quæſtio: & ſiciiti aſſlante Spiritu Sancto hæc confeſſio, & aſſertio à Puella emiſſa ſuper deliberato animo inſeruiendi, & Deo in aliquo Monaſterio famulandi valet ſine ſtatuti, vel alterius Iuris Communis ſolemnitatibus: quia
2 dignior eſt lex priuata, quæ inſtinctu ſancti Spiritus in corde ſcribitur, quàm publica: cum Nemo poſſit huic Legi reſiſtere; quia ex huiuſmodi afflatu omnes Leges humanæ ceſſant, vt ad propoſitum *in* 19. *quæſt.* 2. *cap. duæ ſunt, in ordine* 5. *lex vero*.

3 Cum Deo omnis Creatura principaliter parere debeat, vt in *diſtinct.* 8. *cap. Quæ contra*, 2. *erga finem*.

4 Ita renunciatio, & donatio antè Religionis ingreſſum in ſeculo facta à Puella famulandi, & inſeruiendi cauſa Altiſſimo, vt melius pauper effecta Puella pauperem Chriſtum ſequatur, valet, & tenet etiam non ſeruata forma *Sac. Concil. Trident. ſeſſ.* 25. *de regular. cap. nulla*, 16. *in ordine*: & eſt ratio, quia ſolemnitates requiſitæ per dictum Sac. Concil. neceſſariæ tantum ſunt in renunciationibus, quæ fiunt à iam Ingreſſis in Religionem tempore Nouitiatus intra duos menſes ante profeſſionem: non autem in renunciationibus, vel donationibus, quæ fiunt in ſeculo antè ingreſſum in Religionem, vt docet, *Cutel. de Donat. Diſcurſ.* 2. *Particul.* 3. *num.* 152. *&* 153. *& Rot. poſt eundem pag. mihi* 240. *in Neapolitana Donationis die Veneris* 4. *Iunij* 1655. *coram Reuerendiſſimo D. Decano, num.* 6. *&* 7. *pag. ſeq. in prima col. Ricc. ſuper dicto cap. ſac. Concil. collect.* 454. *part.* 2. *& deciſ.* 295. *num.* 10. *part.* 2. *Capyc. Latr. deciſ.* 31. *num.* 7. *& ibi Obſeruat. lib.* 1. *Card. Ottbob. deciſ.* 10. *per totam, & præſertim num.* 26. *& ſeqq. pluribus; Royas deciſ.* 91. *& deciſ.* 122. *& optime Rot. rec. par.* 12. *deciſ.* 245. *num.* 5. *&* 6.

Aliaque eſt etiam ratio, quia volens ingredi Religionem habet facultatem, & poteſtatem ampliſſimam diſponendi de bonis ſuis per *tex. expreſſum in* §. *Illud quoque*, *Auth. de Monach. & in cap. de his* 4. *de ſepultur. & ſequitur Rot. coram Card. Celſo deciſ.* 321. *num.* 4. *& penes dictum Cutell. Rot. in deciſ. antepenultima, num.* 3. *coram Priolo*.

5 Et non ſolum in hac donationis, & renunciationis ſpecie minimè ſunt neceſſariæ *Concil. Trident.* ſolemnitates, verùm etiam nec aliæ præſcriptæ à Iure Communi, aut municipali in contractibus Minorum: Siquidem huiuſmodi renunciationes, & donationes, quanquàm expreſſè factæ ſint inter viuos, gerunt tamen vices donationis cauſa mortis; nullumque de Iure ſortiuntur effectum niſi poſt profeſſionem, & conſequenter ſolemnitatibus non indigent, *Gratian. diſcept. forenſ. capit.* 975. *per totum tom.* 5. *Ceſ. Argel. tract. de acquir. poſſeſſ. quæſt.* 12. *art.* 2. *per totum, & præſertim numer.* 41. *cum ſeqq. pag. mihi* 342. *Rot. recent. part.* 4. *tom.* 2. *deciſ.* 325. *num.* 7. 10. *&* 11. *& deciſ.* 331. *num.* 11. *&* 16. *Rub. in annot. ad deciſ.* 525. *num.* 57. *& ſeqq. dicta parte* 4. *& Rot. recenti parte* 5. *tom.* 2. *deciſ.* 386. *num.* 2. *&* 3. *& ſeq. & latius ibidem Annot. &*

not. & Rot. recent. part. 10. *deciſ.* 161. *num.* 8. *& 9. & part.* 12. *deciſ.* 40. *num.* 8. *deciſ.* 143. *num.* 2. *& ſeqq. deciſ.* 222. *num.* 4. *& part.* 14. *deciſ.* 253. *num.* 18.

Si autèm donationes, & renunciationes prædictæ fiant cum ſolemnitatibus ſtatuti laycalis, locus eſt opinioni *Sperell. deciſ.* 16. *num.* 18. *part.* 1. *qui ibidem num.* 16. *verbo*, *Quod in*, tenet ſuſtineri etiam ſine ſolemnitatibus ex rationibus vt ſuprà deductis. Quanquàm verum ſit, quòd donatio inter viuos, & renunciatio facta vt ſupra in ſeculo cauſa dicti ingreſſus, vel infrà annum probationis ſit irreuocabilis, & per eam remanſerit ita irretitus Donans, vt ab ea non poſſit recedere, niſi in caſu egreſſus Religionis, *Rot. coram Archiep. Tarraconen. deciſ.* 122. *num.* 9. *& ſeqq. & penes præfatum Cutell. in eadem deciſ. antepenultima coràm Priolo*, *num.* 3. *&* 4.

6 Data igitùr profeſſione Nouitiæ, ſeu Nouitij, & eo magis ſi ſolemnitates interuenniant, renunciatio, & donatio redditur omninò irreuocabilis, vt plena manu firmat *Rot. coram Card. Celſo deciſ.* 321. *num.* 1. *& ſeqq. & Sperell. dicta deciſ.* 16. *num.* 31.

7 Reuocabilis autem erit ipſoiurè tanquàm irrita, & nulla donatio, renunciatio, ſeu quæcunque alia obligatio quamuis iurata etiam ad fauorem cuiuſcunque Cauſæ pi., ſi fiat à Puella nouitia, ſeu à Nouitio ſine licentia Epiſcopi, ſiue eius Vicarij intra duos menſes proximos ante profeſſionem: facta autèm cum prædictis requiſitis renunciatione, donatione, & quacunque alia obligatione, & poſtmodum intrà legitima tempora ſecuta profeſſione, prædictus contractus locum ſibi Iuridicè vendicabit, vt clarè *ex tex. eiuſdem ſac. Concil. in eodem cap. nulla, et D. D. et deciſ. ſuperius allegatę comprobant in dicto num* 4. *et* 5.

Sicquè ob præfatam diſpoſitionem Concil. euaneſcunt aliæ ſolemnitates Statuti laycalis, etiamſi Nouitia, ſeu Nouitius ſit minor: nam contractus nouitiatus tempore initi robur accipiunt à Iure Canonico, vt mirificè ratiocinatur *Sperell. dicta deciſ.* 16. *à numer.* 42. *ferè vſque ad finem part.* 1.

Vndè ſi Nouitiæ, ſeu Nouitij profeſſio per nonnullos dies ante duos menſes fiat vt ſupra à Sac. Concil. præſcripros, renunciatio, donatio, & quæcumque alia obligatio facta à Nouitia, ſeu Nouitio, non obſtante licentia vt ſupra ab Epiſcopo obtenta, annullatur ipſo facto: nam Concilium vltrà dictam licentiam ſtatuit certum determinatum tempus, in quo fieri validè poſſint præfatæ renunciationes, donationes, & obligationes, nempè per duos menſes anteaquàm deueniatur ad profeſſionem, quò non ſeruato: ex decreto irritanti exiſtenti in Concilio actus corruit, t egregiè docet, *Rot. rec. par.* 9. *tom.* 2. *deciſ.* 450. *num.* 31. *et* 32. *& Sperell. præcitata deciſ.* 16. *n.* 54. *& melius, et latius num.* 57. vbi etiam ſubdit, quòd ſi vltrà dictos duos menſes, & conſequentèr vltrà annum prorogetur profeſſio, quando eſt facta renunciatio, & donatio, ac obligatio per duos menſes ante complementum anni probationis, non obſtante vlteriori temporis prorogatione per accidens interuenta, non erit denuò facienda: ſi tamèn fiat profeſſio iuxta præſcripta per dictum *Sac. Concil. eadem Seſs.* 25. *de Regul. cap.* 15. *et cap.* 17. & comprobando multa adducit *Sperell. dicta deciſ.* 16. *num.* 23. *et ſeq.* aliàs renunciatio, & donatio eſt iterùm facienda cum prædictis requiſitis *Concil. in eodem cap.* 16. vt notat *Sperell. ibidem ſupra, et in eadem par.* 1. *deciſ.* 80. *num.* 15. refert, quòd ſi profeſſio eſſet nulla non ratione ætatis, ſed quia facta eſſet anno non integrè tranſacto, vel ex metu, aut alijs de cauſis; cum in his terminis renunciatio ab initio valuerit, eiuſque firmitas pendeat à profeſſione validè emiſſa, conualeſcit renunciatio per profeſſionis aliàs nullę ratificationem.

Quæ profeſſionis ratificatio eſt etiam neceſſaria, quanquàm Nouitius, ſeu Nouitia quæ vel qui meticuloſè votum ſolemne emiſit in iudicio iureiurando confiteatur, ſe, dum vouerat, conſenſū adhibuiſſe; & hoc procedit, ſi iuſtus metus fuerit probatus, vt diffuſè. *Sperell. dicta deciſ.* 80. *num.* 9.

8 Quæ requiſita Concil. iuxta dict. *cap.* 16. locum ſibi non vendicabunt in teſtamentis, codicillis, & donationibus cauſa mortis factis à Nouitia, ſeù Nouitio, *vt benè docet idem Capyc. Latr. in Obſeruat. ad dictam deciſ.* 31. *num.* 4. *et* 5.

9 Verùm ſi donatio, & renunciatio prædicta non ſolùm facta fuerit cauſa in Monaſterio inſeruiendi Deo, ibique profeſſionem emittendi, ſed vt ipſe Renunciatarius, & Donatarius aliquam annualem præſtationem det Renuncianti, & Donanti, ſiue Monaſterio, vel aliquid aliud adimpleat infrà præfixum tempus fauore Donantis, ſiue Renunciantis, aut ipſius Monaſterij; & conſequentèr ex huiuſmodi pacto donatio, & renunciatio non ſit pura, ſed conditionalis, & reciproca, correſpectiua, & ob cauſam, & ſic potiùs dicatur quædam permutatio, & compenſatio, & non ſimplex donatio, ſeu renunciatio, iuxtà conſiderata per *Cyriac. contr. forens* 270. *num.* 4. *ferè per totam*, *Conciol. allegat.* 38. *num.* 21. *cum ſeqq. Rot. recent. par.* 4. *tom.* 2. *deciſ.* 318. *num.* 18. *& ſeqq. deciſ.* 331. *num.* 15. *&* 16. *& deciſ.* 377. *num.* 10. *& Card. Celſ. præcitata deciſ.* 321. *num.* 5.

Sicque correſpectiuitatis cauſa non durante, ſit, & reſoluta, ac reuocata donatio, *Rot. dicta deciſ.* 331. *num.* 16.

Nihilominùs Donans, ſeu Renuncians, ſiuè ex illius perſona monaſterium non poterit de facto reponi, & reintegrari ad bona do-

na donatæ, niſi prius interpellato Donatario, ſeu Renunciatario, aut ipſius Hæredibus ad adimplendum iuxtà repromiſſa in Inſtrumento; & tunc non dato adimplemento intra terminum à Iudice præfigendum, erit concedenda Monaſterio reintegratio, *Add. ad Rot. recent. part. 5. tom. 2. deciſ. 593. numer. 9. et in dicta deciſ. 321. num. 6. et ſeqq. et latè Capyc. Latr. deciſ. 30. et ibi in obſeruat. per totam lib. 1.*

Nàm in contractibus etiam correſpectiuis, & cum cauſa finali non fit reſolutio ipſius Contractus niſi ob defectum non adimplementi, *Rot. recent. part. 5. tom. 2. deciſ. 121. num. 1. et 2. et deciſ. 616. numer. 12. Seraph. deciſ. 591. num. 10. et Buratt. deciſ. 106. num. 1. et ſeqq. pluribus et add. ad dictum Buratt. deciſ. 640. num. 29. cum ſeqq.*

10 Qui defectus inſurgit, data mora, *Capyc. Latr. dicta deciſ. 30. cum notatis in obſeruat. late Rot. recent. part. 10. deciſ. 165. numer. 30. et ſeqq.* Niſi renunciatum ſit moræ quantumuis minimæ, & æquitati canonicę *Vermigl. conſ. 456. num. 8. et 9. et in dicta deciſ. 30. num. 12. et ibi obſeruat. num. 4.*

Aut vigeat in Inſtrumento fauore Donantis Clauſula ---- Et non aliàs, alitèr, vltrà, nec alio modo ---- Quæ clauſula ob defectum non adimplementi operatur, vt ſtatim dominium rei donatæ retrotransferatur in Donantem, æquè ac ſi donatio inita non eſſet, *Rot. recent. part. 3. deciſ. 612. num. 2. & part. 6. deciſ. 274. num. 6. & 7. & part. 9. tom. 1. deciſ. 11. num. 2. 3. & ſeqq. & num. 15. cum ſeqq.*

Quanquàm ſuper hac clauſula non ita abſolutè ſentiat *dicta deciſ. 321. coram Celſo, num. 5. & 6.* ſed moram, interpellatione mediante, eſſe neceſſariam determinat *in eodem num. 6.* Cum ſit communis concluſio, quòd re integra, & quandòius Partis non eſt factum deterius inquacunque parte Iudicij admittitur morę purgatio, quàmuis contractus quibuſuis clauſulis reſolutiuis ſit conceptus, *Capyc. Latr. ni toties citata deciſ. 30. num. 11. 15. optimè num. 17. cum. ſeq. & ibi in Obſeruat. num. 1. & ſeqq. & in eadem part. 10. deciſ. 165. num. 30. & 31.*

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio ſola non ſufficit ad ponendum confitentem inter Reos, & quarè?*

2 *Confeſſio non pręcedentibus inditijs non ſufficit ad condemnandum.*

3 *Confeſſio vera, & realis non dicitur, quę ſtat in puris terminis confeſſionis ſine vllo adminiculo.*

4 *Confeſſio ſine corpore delicti non ſuffragatur.*

5 *Captus in fraganti crimine in materia contrabannorum quis dicatur?*

6 *Captus tanquàm Contrabannerius, ſeu Extractor rerum prohibitarum ſine debita licentia an poſſit detineri in carceribus, ſi per ſatellites non fuerit apprehenſum corpus delicti.*

7 *Corpus delicti in crimine contrabannorum an, & quandò, vel ne poſſit ſuppleri per iudicialem confeſſionem Apprehenſi?*

8 *In contrabannis an propter vnam mercem fraudantis cætera omnia publicentur.*

9 *Publicantur quando Reus in fragranti crimine repertus eſt conuictus, vel confeſſus, & conſtito de corpore delicti.*

10 *Illicitum quandò confiſcatur cum licito?*

11 *Famuli Curiæ an ſint idonei Teſtes ad probandum aliquem fuiſſe repertum in fragranti crimine, dùm agitur de Contrabannis, aut de inobſeruantia Statutorum prohibentium extractionem frumenti, vel aliarum rerum.*

12 *Et qua pœna ex depoſitione ſolummodò dictorum Famulorum, non iuncta depoſitione proborum Virorum, poſſit ſic repertus condemnari, vel ad competentem compoſitionem valeat admitti; & quando id procedat?*

13 *Compoſitio in materia Contrabannorum non datur, conſtito de delicto per proceſſum iam compilatum, ſed irrogatur pœna pręſcripta.*

14 *Exportans frumentum ſine licentia ſi dum eſt in itinere reuertatur, non punitur.*

15 *Punitur pœna extraordinaria Iudicis arbitrio, ſi fateatur, quòd ſi non fuiſſet impeditus, exportaſſet.*

16 *Inuentus in itinere cur non puniatur pœna ordinaria pręſcripta in bannimentis, ſeu ſtatutis, ſed tantùm pœna extraordinaria?*

17 *Spontè iudicialitèr confeſſus punitur pœna extraordinaria?*

18 *Confitens extraxiſſe frumentum, ſeu aliam rem prohibitam extrahere, ſed cum licentia Gabellarij an veniat abſoluendus, ſine aliqua pœna plectendus.*

19 *Ligatur etiam Forenſis à ſtatutis, & Bannimentis prohibentibus frumenti, aut aliarum rerum extractionem.*

20 *Limitatur concluſio in quatuor caſibus, & declarantur limitationes.*

21 *Leges communes non mutantur, nec corriguntur ſine Principis voluntate.*

22 *Lex, ea, quę non dicit, nec nos dicere debemus.*

23 *Bannimenta, & ſtatuta de non extrahendo cum pœnis contra extrahentes ſunt multoties amara, & contra æquitatem.*

24 *Lex quando eſt expreſſa, etiamſi ſit amara, & dura ſeruanda eſt.*

25 *Obligatio ſoluendi Gabellam an ſit in portu, an in Porta?*

26 *Probibita extractione frumenti an cenſeatur prohibita extractio farinæ, panis, & biſcottorum: & è conuerſo prohibita extractione farinæ an cenſeatur frumentum?*

Vtrùm Contrabannum, ſeù Extractio Frumenti, Segetum, Olei, vel aliarum Rerum in extractione de loco ad locum prohibitarum à Superiorum Bannimentis, ſeù Statutis localibus probetur, vèl ne ex mera Extrahentis, vel Aſportantis confeſſione reperti in fraganti crimine?

QVAESTIO LXXXI.

1 Vlgata eſt in iure concluſio, quòd ſola Confeſſio non eſt ſufficies ad ponendum Confitentem inter Reos, quia Fiſcus non poteſt dumtaxàt probationem ſumere ex ore Confitentis, ſed aliundè iuſtificandum eſt delictum, vel coadiuuanda eſt alia probatione confeſſio ſuppoſiti Rei, *latè Ciazz. diſcept. crimin. 1. num. 25. 26. & ſeqq.* pluribus in diſcurſu, & ſignanter *num. 146. cum ſeqq. pluribus & conſ. 17. numer. 9. & 10. Vermigl. conſ. crim. 6. num. 18.*

2 Nam confeſſio etiam ſpontanea non præcedentibus legitimis inditijs non ſufficit Iudici ad interrogandum, minuſuè ad condemnandum; cum vera, & realis non dicatur con-
3 feſſio, quæ ſtat in puris terminis Confeſſionis ſine vllo adminiculo, *Vermigl. conſ. crim. 305. numer. 8. & 10. & conſ. 370. num. 1. 2. & 3.* & vt noceat verificanda eſt in qualitatibus, & circumſtantijs, *Vermigl. conſ. 18. num. 18. & conſ. 19. num. 9. &*
4 in corpore quoque delicti iuſtificanda eſt, *Vermigl. conſ. 218. num. 8.* & de prædictis omnibus circumſtantijs diffusè alibi diximus in hoc noſtro tract.

5 Vndè is captus dicitur in fragranti crimine, qui in ipſo actu Delicti comprehenſus eſt, vel anteaquam ad confines perueniat, prout, ſi non obtenta licentia, terga dederit Regijs Satellitibus, vel Gabellarum Cuſtodibus cum rebus aſportatæ prohibitis, vel in actu delicti, vel non longè poſt delictum latitat, *Ricc. collect. 3356. in princ. part. 8. & latè docet multis adductis D. D. Florid. Manſon. tract. de Contraban. quæſt. 3.*

6 Cæterùm ſi captus ſit Reus, delicti corpore per Satellites, & Curiæ Miniſtros non appreheníſo, procedi non poterit per Contrabannum aut in vim Statutariæ Diſpoſitionis; cum in hoc crimine ſine corpore delicti non procedatur, *Ricc. dicta collect. 3356. verſ. Secundo, & idem Manſon. in præcitato tract. de Contraban. quæſt. 4. num. 1. & ſeqq.*

7 Quod delicti corpus non ſuppletur per prætenſi Rei confeſſionem: deque eodem delicti corpore verè non conſtito aliundè, quàm per confeſſionem, deprehenſus Reus condemnari nequit; quia in eius poteſtate non eſt facere delictum, vbi idem prætenſum delictum delicti nomen non meretur, *Ricc. dicta collect. 3356. dicto verſ. Secundò erga fin. & egregiè idem Manſon. præcitata quæſt. 4. num. 5. & 6. vbi num. 7.* Subdit non adiuuari confeſſionem Rei, ſi ipſe Reus dicat pecuniam, vel rem extrahi prohibitam proiecíſſe in flumen, niſi concurrant alia inditia, vel qualitates: veluti ſi Inquiſitus hoc aſſerens ſit Homo malæ conditionis, & famæ, vel ſit publicus Contrabannerius ſolitus ſimilia patrare delicta; vel qui aliquando pro ſimilibus delictis ad tranſactionem fuerit admiſſus: vel alia conſimilia concurrant adminicula, & coniecturæ, *vt Manſon. dicta quæſt. 4. num. 8.* & alia notat vſque ad finem.

8 De quo delicti corpore verè conſtito: quamquam propter vnam mercem fraudantis publicetur tota Nauis, *ad tex. in l. cum proponas 3. C. de nautico fœn.* & ſequitur *Bald. vol. 5. conſ. 229. num. 1. & Ricc. collect. 762. poſt princ. par. 4.*

9 Hæc tamèn concluſio procedit, quando Reus in fragranti crimine reperitur, & eſt conuictus, vel confeſſus legitimis præcedentibus indicijs, modo quo ſupra docuimus, & realitèr de delicti corpore conſtat: tùnc enim datis defenſionibus ſecundum delicti grauitatem, & per-
10 ſonarum qualitatem, licitum confiſcatur cum illicitò: quia deferens res illicitas debet etiam licitas perdere, vt *poſt multos congeſtos D. D. Ricc. dicta collect. 3356. verſ. Tertio, & egregiè Manſon. eodem tract. quæſt. 6. num. 4. & ſeqq. & ſignantèr num. 7.* Vel ſecundum opiniónem, *Vermigl. crim. conſ. 279. num. 4. & 5.* procedit, quando confiſcatio venit conſecutiuè proptèr delictum; & tùnc licitæ merces cum illicitis incidunt in commiſſum. Vel quando ſuper hoc extant particulares Conſtitutiones, vel Statuta, vt *Vermigl. dicto conſ. 279. num. 4. & 5.* Datis tamèn defenſionibus, & Reo citato in declaratoria, *Vermigl. conſ. crim. 278. num. 2. vbi num. 10.* ait, quòd, merces, de quibus fuit ſoluta Gabella, ob mercium commixtionem, de quibus fuit ſoluta, non incidunt in commiſſum cum illis, pro quibus non fuit Gabella ſoluta.

11 Et licèt ad reddendum Repertum vt ſupra in fragranti crimine famuli Curiæ ſint idonei Teſtes, etiamſi de eorum proprio intereſſe tractetur: quia Poſitis ad cuſtodiam alicuius paſſus, vt capiant, & denuncient Aſportantes res veritas, creditur: ſiquidèm quoad hoc eorum dictis ſtandum eſt, dum id pertinet ad eorum officium ex multis congeſtis per dictum *Florid. Manſon. in totiès citato tract. quæſt. 5. à num. 1. vſque ad 6.* Nihilominùs *Manſon. ibide num. 7. cum ſeqq.* Subdit, quòd non tanta fides eſt eiſdem Famulis Curiæ adhibenda, vt

Digitized by Google

da, vt ipſorum depoſitio ſufficiat ad irrogandam pœnã præſcriptã contra Repertos etiam in fragãti crimine, etiã ſi tales Rei ſic vt ſupra reperti conuicti ex dictis depoſitionibus appareant, niſi cum ei concurrãt depoſitiones proborum Virorum omni exceptione maiorum, qui rarò in hac facti ſpecie ſolent interuenire.

12 Vndè iuremeritò, proborum Virorum non interueniente huiuſmodi depoſitione, admittuntur Rei, vt ſupra reperti ad tollerabilem compoſitionem ſecundum facti contingentiam loci, & rei, ac Perſonarum qualitatem, *Manſon. dicta quaſt. 5. num. 9.*

13 Sed ſi proceſſus eſt compilatus, & plenè conſtat de delicto extractionis, ſiue Contrabanni, Iudex nequit facere compoſitiones, minimequè valet conſtitutas pœnas remittere, *Manſon. eodem tract. quaſt. 16. num. 13. & 14.*

14 Benè tamèn verum eſt, quòd exportans frumentum, ſi dum eſt in itinere, pœnituit, & reuerſus eſt, non punitur, *Menoch. de arbitr. Iudic. lib. 2. cent. 4. caſ. 360. num. 11.* Nam dolo ceſſante, fraus non committitur; & nemo ſine dolo incidit in commiſſum, *Vermigl. conſ. crim. 277. num. 13. et 278. num. 5. et 279. n. 9.*

15 Cæterùm Exportans frumentum aduerſus formam Statuti, ſeu Bannimenti, & dum eſt in via apprehenſus eſt, & fatetur, quòd niſi fuiſſet impeditus, exportaſſet, hic ob huiuſmodi conatum puniendus eſt pœna extraordinaria Iudicis arbitrio *Rip. in tract. Peſtis tit. de remed. ad conſeruan. Vbert. num. 75. et ſeqq.* infert ad alia ad propoſitum facientia, & benè concordat *Ioſeph. Ludouic. part. 2. deciſ. peruſ. 80. num. 22.*

16 Etenim inuentus in itinere non punitur pœna ordinaria in ſtatuto, ſeu Bannimentis præſcripta, ſed alia mitiori, putà in amiſſione rerum: cum impoſſibile ſit in confinibus proprijs aliquem reperire: & exaduerſo rigoroſum ſic punire pœna ordinaria illum, qui adhuc confinia non attigerat, & poterat pœnitere, *dicta deciſ. 80. num. 17.*

17 Sed hoc quoad pœnam extraordinariã intelligo, etiamſi probationes non reſultent modo, quò ſupra enunciauimus, dummodò confeſſio ſit ſponte iudicialitèr emiſſa: ſecus eſt, ſi coactè emittatur, vt alibi firmauimus, & diſtinguit etiam *Philipp. de Bict. in Epitom. ſeu compen. Theorie. & Prax. quaſt. 83. n. 10. tit. de Rei citat. vſque ad eius defens.*

18 Verùm ſi Apprehenſus vt ſupra fateatur extraxiſſe frumentum extra Territorium, at cum licentia Gabellarij; an ex huiuſmodi qualificata confeſſione Apprehenſus ſit aliqua pœna plectendus, vel abſoluendus, tractabimus, Deo dante, infra *lib. 3. q. 11. à num. 22. verſ. Siquidèm, vſquè ad 27.*

19 An autèm Statutis, & Bannimentis ligentur etiam Foreuſes, & ſecundum ea puniri debeant vt ſupra Reperti culpabiles in extractione? affirmatiuè tenent *Ludouic. dicta deciſ. 80. num. 15. Coſt. tract. Aut Scieb. aut ignorab. diſtinct. 98. cent. 2. num. 6. & 7. & Manſon. dicto tract. quaſt. 9. ferè per totam*, & eſt ratio quia vt Forenſes ligentur, ſufficit, quòd publicatio facta ſit in Curia, *Vt ex Coſt. ibidem ſupra*: cæterùm quoad pœnã imponendam nõ recedo ab his, quæ ſupra diſtinguendo firmaui: quamquàm Statutis, & Bannimentis non comprehendi forenſes ignaros ſenſiat *Alex. conſ. 86. num. 6. & ſeqq. lib. 4. et ibi in addit. lit. B.*

20 At nihilominus multi ſunt caſus, in quibus Bannimenta, & Statuta localia non ligant: primus, ſi Statutum, ſeù Bannimentum præcipiat, vt non poſſit extrahi frumentum à Prouincia, ſeù Regno ſub pœna, &c. Huiuſmodi pœna exigi non poterit ab eo, qui frumentum emit extra Prouinciam Statuentium, ſeu extra Regnum Dominantis, & tranſit per dictam Prouinciam, ſeu Regnum perueniendi cauſa ad locum deſtinatum, etiamſi quis venerit vltrà mare cum Equis, & armis, & tranſiuerit per Prouinciam, ſeu Regnum ſine Præſidis, vel Regis reſpectiuè licentia *Capyc. Latr. lib. 2. deciſ. 191. num. 29. Alex. lib. 4. conſ. 86. num. 2. et ſeqq. et ibi in Addit. et Rip. diffuſè dicto tract. Peſtis, de remed. ad conſeruan. Vbert. num. 114. et ſeqq.*

Sed ego conſulerem, quòd melius eſſet, vt Exportans tanquam exemptus denunciaret Gabellarijs, & ab eis peteret licentiam, ſeu bullettam, vt innoteſceret cum priuilegio exemptionis non habuiſſe animum fraudandi, *Alex. dicto conſ. 86. num. 8. & ibi Addit. lit. g. & latè Cobell. comment. in Bull. Bon. Regim. cap. 47. num. 43. & 44.* ſi autèm Forenſis non ſit exemptus, & non inueniat Gabellarium, qui recipiat gabellam, ad euitandam pœnam ſufficit, quòd deponat quicquid pro gabella debetur, *vt late idem Cobell. dicto cap. 47. num. 45. & 49.*

Secundus eſt caſus in Habitantibus, vel Negociantibus in Prouincia, vel Regno: hi enim ſi in fragãti cum aliquibus mercibus in locis prohibitis deprehẽſi fuerint, etiam tergis datis Prouincialibus, ſeu Regijs Cuſtodibus, non debent condemnari, ſed, datis defenſionibus, abſolui, reſtitutis mercibus, ſeu pecunijs extractis è mercibus *Rip. dicto trac. Peſtis, de remed. ad conſeruan. vbertat. numer. 114. in fin. & ſeqq. & Manſon. eodem tract. quaſt. 3. num. 6. & 7. vbi num. 8.* ait quòd alias commercium interuerteretur, & negociatio licita prohiberetur; quod non admittit *Cobell. in dicto cap. 47. num. 71.* loquens ſecundùm conſuetudinem; ſed quia conſuetudo induci non poteſt, niſi vbi deficit Ius: ideò non eſt habenda in conſideratione, *Cobell. dict. capit. 47. numer. 9. & ſeqq.* Conducentes autem Graſciam ad Vrbem non tenentur ad Gabellas ex Bulla in Cœna Domini, vt diffusè *Cobell. dicto cap. 47. num. 12. & ſeqq.*

Tertius eſt caſus de extrahentibus frumen-

tum

tum pro vſu' ſuo famis neceſſitate impulſis, ant
cauſa ſui Victus *Ricc.collect. prædicta* 3356.*verſ.
Quartò* , *part.* 8. *Surd. deciſ.* 275. *num.* 5. *Mar-
celi. Cal. de mod. articul. & proban. tit. de
prima ſpec. probat. quę fit per Teſtes* , *num.*
1601. *pag. mihi* 503. *vbi numer.* 1602. *pag.
ſeq.* ſubdit , quòd cauſa famis , vel victus eius
iuramento probatur . Sed hoc intelligendum
eſt ſine præiudicio Loci, à quo extrahitur, qui
ſi frumento indigeat , hic caſus ſibi locum
non vendicat ; quia prima charitas &c. *Afflict.
deciſ.* 290. *num.* 9.

Qurtus eſt caſus in Minore , qui non com-
præhenditur ſub Statuto , ſeu Banno de non
extrahendo frumento *dicta deciſ.* 80. *num.* 8.
& 20. *ac ſeq. Ricc. dicta collect.* 762. *verſ.
limita tertiò*

Sed dictum tertium , & quartum caſum
Ludouic. eadem deciſ. 80. *numer.* 20. *&* 21.
refert in Ditione Eccleſiaſtica non ſeruari ,
& eſſe comprehenſos ſub prohibitione de non
extrahendo ſine licentia .

Ego vero ab huiuſmodi caſibus à Iure com-
muni exceptis cenſeo non eſſe recedendum ,
ſi Statuta , vel Bannimenta authoritate Prin-
cipis emanata , ſiue confirmata , reſpectiuè
non diſponant expreſſè contrarium . Siquidem
21 leges communes non mutantur , nec cor-
riguntur ſine explicita Principis voluntate , *vt
benè Rot. recent. part.* 6. *deciſ.* 126. *num.* 9. *cum
ſeqq.pluribus*,& ad confirmationem,& dilatatio-
nem huius articuli videri poſſunt ea,quę copiosè
diximus *in noſtro Opuſculo de Flumin. Iurib.*

22 Nam quod lex non dicit , nec uos dicere
debemus , *Rot. dicta part.* 6. *deciſ.* 289. *nu-
mer.* 17.

23 Cum ſtatuta , & Bannimenta huiuſmodi
multoties ſint amara , & contra omnem
24 æquitatem ; & propterea tunc ſtatutaria lex ,
ſeu Bannimentaria ſi expreſſa ſit in caſu ex-
cepto per Ius commune , quanquàm dura
ſit , ſeruanda eſt , *l. proſpexit* 12. *ff. qui , &
à quibus &c. et ſequitur Bald. vol.* 5. *conſ.*
229. *num.* 1.

25 An autem obligatio ſoluendi Gabellam
contrahatur in portu , an in porta , dum
res intromittitur in Ciuitatem docet *Bald. vol.*
1. *conſ.* 472. *num.* 2. *&* 3. Et an Statutum
ſiue Bannimenta loquentia de Gabellis exten-
dantur ad pœnam docet *Vermigl. dicto conſ.
crim.* 277. *num.* 2. *et ſeqq.*

26 An denique ſtatutum prohibens extractio-
nem Frumenti extra Territorium ſub certa pœ-
na comprehendat extrahentem farinam , af-
firmatiuè dicit *Ricc. part.* 8. *collect.* 3541.
vbi ampliat , quòd cenſeatur etiam prohibi-
ta extractio Panis, & biſcottorum ; & è con-
uersò prohibita extractione farinæ cenſeatur
etiam prohibita extractio frumenti, vt docet
etiam *Rip. in dicto Tract. Peſtis , in præcitato tit.
num.* 46. *& pluribus ſeqq.* & vide etiam alia,
quæ congerit *Cobell. ibidem ſupra* , *num.* 69.
96. 111. 117. *cum ſeq. & Rot. recent. part.*
11. *deciſ.* 118. *num.* 9.

Digitized by Google

FRANCISCI DE ANGELIS
I. C. MEVANATIS
TRACTATVS
DE CONFESSIONIBVS
LIBER TERTIVS.

SVMMARIVM.

1 *Procuratoris confeſſio regulariter Domino non præiudicat ſine ſpeciali mandato, & num. 2. & 4.*

3 *Procuratoris confeſſio, vt Domino officiat, quomodo eſſe debeat.*

4 *Procuratoris, vel Aduocati confeſſio etiā in informatione ſine ſpeciali mandato Principalis non præiudicat.*

6 *Procuratoris Confeſſio à Domino an, & quando reuocari poſſit, non docto de errore, licet confeſſio ſit geminata, & num. 5. & 7.*

8 *Procuratoris confeſſio abſque etiam ſpeciali mandato adminiculata Domino præiudicat, non obſtante reuocatione.*

9 *Procuratoris veriſimilis confeſſio dum de ſui natura non præiudicat, attenditur pro adminiculo.*

10 *Veriſimilis quando dicatur confeſſio.*

11 *Procurator habens generale mandatum cum libera an, & quando confitendo Domino, ſeu Principali præiudicet, & num. 12.*

13 *Procuratoris confeſſio per viam contentioſæ iuriſdictionis Domino præiudicat.*

14 *Procuratoris confeſſio obeſt, quandò infra triduum à die ſcientiæ Principalis non contradixit.*

15 *Procuratoris confeſſio per modum voluntariæ iuriſdictionis non nocet.*

16 *Voluntaria Iuriſdictio, quæ dicatur, & quomodò intelligitur.*

17 *Procuratoris confeſſio Principali præiudicat, dum Principalis vigore illius obtinuiſſet in iudicio, nec reuocatur, niſi de errore doceatur.*

18 *Procurator confitendo, Principali præiudicat, quando Principalis confeſſione vſus fuiſſet, & num. 19. declaralur, & ampliatur.*

20 *Pronunciatio de poſitionibus habitis pro confeſſis ob Procuratoris contumaciam, an, & quando Principali officiat, vel ne, & num. 21. & 22.*

23 *Poſitiones quomodò, & quandò in Vrbis Tribunalibus habeantur pro confeſſis, & num. 24. & admittatur mora purgatio.*

25 *Poſitionibus ſi pars reſpondere recuſat, quid faciendum.*

26 *Poſitiones in foro A. C. non ſeruatis requiſitis Iuris Canonici, habita pro confeſſis deſeruiunt tantùm pro adminiculo.*

27 *Stylus Romanæ Curiæ an ſit ſeruandus in Curijs inferioribus de partibus.*

28 *Partitum litis deciſiuum is, qui nolit acceptare, an habeatur pro confeſſo.*

29 *Procuratoris, Factoris, Inſtitoris, & Adminiſtratoris confeſſio de recepto Domino non præiudicat, et poſſunt iterum Debitores à Creditore pulſari.*

30 *Mandatum eſt ſtricti iuris, et ſtrictè interpretandum.*

31 *Mandatum non eſt comprehenſiuum confeſſionis faciendæ de recepto, niſi talis facultas a Domino expreſſè ſit data.*

23 *De-*

Digitized by Google

32 *Debitores ſoluentes Procuratoribus Conſtitutis ad recipiendum, quomodo liberentur reſpectu Principalis.*

33 *Actio quando oritur aduerſus Procuratorem confitentem de pecunia recepta in fauorem Debitoris ſoluentis.*

34 *Dominus non recipit in calculo Procuratoris id, quod verè numeratum non apparet.*

35 *Procurator, et Factor, ſiue Exactor eſt Teſtis idoneus cum alio Teſte de Viſu ad probandam numerationem pecuniarum contra Dominum.*

36 *Procuratoris, Factoris, et Inſtitoris iurata confeſſio de recepto Domino non præiudicat.*

37 *Procurator habens mandatum ad exigendum, quietandum, et exactam pecuniam confitendam poteſt quietare, præuia reali ſolutione.*

38 *Procuratoris confeſſio de recepto ſi de fraude conſtat Domino non præiudicat.*

39 *Procuratori falſo facta ſolutio quando Domino non præiudicet.*

40 *Inſtitoris, ſeu Stabularij confeſſio ſuper equo recepto quando ex equi deperditione officiat Domino Stabuli, ſeu Hoſpitij.*

41 *Procuratoris, Factoris, et Inſtitoris Confeſſio habentis ab homine generale mandatum cum libera nocet Domino.*

42 *Secus eſt, ſi habeat tale mandatum à lege.*

43 *Procuratoris Confeſſio Domino præiudicat, ſi in Procuræ mandato fuerit pactum Iuratum appoſitum de habendo ratum, quicquid fuerit à Procuratore geſtum.*

44 *Procuratoris Confeſſio de recepto an, et quando, et in quibus caſibus Principali præiudicet, et num. 45. vſque ad 47.*

48 *Exactoris, et Receptoris regalium, ſeu Debitorum fiſcalium, aut Communitatis de recepto confeſſio nocet, et illi ſtandum eſt fauore ſoluentis.*

49 *Exactori publico reputato benè ſoluitur, Debitor penitus liberatur, et fauore Domini remanet actio dumtaxat contra Exactorem, ſic in ſubhaſtatione, et deliberatione.*

50 *Inſtitor quando obliget Dominum.*

51 *Procurator conſtitutus ad exigendum, et ſolutionem recipiendam, an, et quando poſſit Domino præiudicare in prorogatione termini ad ſoluendum.*

52 *Exigendi quaſi poſſeſſio an acquiratur ex confeſſione de recepto.*

53 *Confeſſio de recepto pro parte an, et quando ſuffragetur ad obtinendam manutentionem etiam in iure cenſionis pro tota ſumma.*

Procuratoris confeſſio in Iudicio, vel extrà etiam de recepto an, quomodò, & quandò Domino, ſeu Principali præiudicet.

QVAESTIO I.

1 CONfeſſio Procuratoris regulariter Domino non præiudicat, *l. Certum, §. ſed an, et ipſes, ff. de confeſs. Conciol. allegat. 63. num. 17. Greg. XV. deciſ. 407. n. 3. et Coccin. deciſ. 84. num. 7. et deciſ. 318. num. 4. et deciſ.*
2 *452. num. 2.* Et eſt ratio, quia Procurator nequit Domino, ſeu Principali ſine ſpeciali mandato præiudicare *Conciol. ibidem ſupra, num. 18. & Gregor. XV. deciſ. 75. num. 1.*

3 Et quando nocet, certa omninò eſſe debet, ita ut aliam interpretationem recipere nequeat (præſertim Principale abſente) *Duran. deciſ. 61. num. 3.* & quòd non ſit de re, quæ non exiſtat in poteſtate Confitentis, *Coccin. dicta deciſ. 84. num. 7. et eadem deciſ. 318. num. 4. & Pen. deciſ. 351. num. 3.*

4 Immò Procurator: ſeu Aduocatus etiamſi ſit Defenſor ſine ſpeciali mandato (vt diximus) nequit confiteri in præiudicium Principalis, *Bazon. conſ. 30. num. 41. & ſeqq. lib. 1. Farinacc. in prax. tit. de Reo confeſs. & conuict. cap. 1. quæſt. 81. num. 61. Gregor. dicta deciſ. 75. num. 1. Caualer. deciſ. 226. num. 5. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 468. numer. 81. tom. 3. Rot. penes Poſt. de Manut. deciſ. 306. num. 7. & Merlinus deciſ. 659. num. 5. tom. 2.* Et de informatione data Iudici, & conſequenter de Confeſſione in eadem informatione emiſſa, loquitur *Farinacc. conſ. crim. 129. num. 5. lib. 2.*

5 Huiuſmodique Confeſſio à Procuratore emanata reuocatur à Principale, etiamſi de errore non doceatur *Gratian. dicta diſcept. 468. num. 82. & ſeq. & Rot. recent. par. 9. tom. 1. deciſ. 92. num. 18. Ricc. deciſ. Archiep. Neap. 197. num. 3. part. 2. Royas deciſ. 121. num. 8. pag. mihi 156. in 2. col. Seraph. deciſ. 634. num. 2. et 3. Rot. poſt 2. vol. conſ. crim. Farinacc. deciſ. 277. numer. 3. & prius deciſ. 89. num. 3. Mantic. deciſ. 302. num. 5. et ad alia num. 7. Merlin. dicta deciſ. 659. dicto num. 5. Duran. deciſ. 35. num. 6. & 7. Coccin. deciſ. 186. num. 1. Caualer. deciſ. 79. num. 3. Gregor. XV. deciſ. 270. num. 9. & ibi Beliſan. numer. 12.* ſubdit procedere, etiamſi confeſſio ſit geminata, & ſuperaddit *Buratt. deciſ. 136. num. 15. & 16.* & Procurator ſit legitimus; quia eo ipſo quòd datur error,

datur

Digitized by Google

datur etiam reuocatio, *Gratian. diſcept. forenſ. 3. num. 9. & diſcept. 113. num. 50. tom. 1. Bich. deciſ. 169 num. 14.*

6 Et hæc intelligẽda veniunt reintegra alias eſt probandus error, *Poſt. de Manut. obſer. 19. à num. 58. vſque ad 62. & Rot. poſt dictum tract. deciſ. 271. num. 7. et 8.* ibique ſubdit, quòd idem ſit dicendum, dum Pro-
7 curatoris confeſſio in iudicio facta à Principale fuatit ratificata per litem continuatam iuxtà illius confeſſionem, & inſtantiam. quia in hoc caſu reuocatio ceſſat, niſi de errore appareat.

8 Limita primò ſi Procuratoris Confeſſio ſine dicto mandato ſit aliundè adminiculata, tunc præiudicabit Principali, *Conciol. ibidem ſupra, num. 20. & 21. Gregor. XV. deciſ. 506. num. 6. Buratt. deciſ. 678. num. 3. Royas deciſ. 266. num. 2.*

Proceditque etiamſi fuerit reuocata, *Buratt. deciſ. 566. num. 15.* & eſt ratio, quia adminiculata confeſſio non admittit probationem in contrarium, *Conciol. ibidem ſupra num. 15.*

9 Vndè menti tenendum eſt quòd dum de ſui natura confeſſio non præiudicat, attamen dum eſt veriſimilis, attenditur pro adminiculo, *Caualer. dicta deciſ. 79. num. 4.* dicique valet veriſimilis, ſi Procuratoris confeſſio per multos annos à Principale non fuerit reuocata, *Buratt. deciſ. 566. num. 16.*

11 Limita ſecundò, quandò Procurator habet generale mandatum cum libera, *Mancin. de Confeſſ. cap. 9. art. 5. num. 1. verſ. ſufficit.*

12 Sed in Criminalibus non admitto, quia ad faciendum incidere principalem in delictum requiritur ſpeciale, & indiuiduum mandatum ad tale delictum fatendum, *Guazzin. ad defenſ. Reor. tom. 1. defenſ. 32. capit. 8. num. 1. verſ. Quod procedit, & latius dixit eadem defenſ. 32. cap. 30. per totum* vbi ad plura infert, & prius dixit *Maſcard. de probat. concluſ. 369. num. 1. vol. 1.*

13 Limita tertiò, ſi confeſſio facta ſit in iudicio à Prócuratore generaliter conſtituto per viam contentioſæ iuriſdictionis, *Gratian. dicta diſcept. 3. num. 8. Duran. deciſ. 35. numer. 4. Rota Bononien. deciſ. 77. numer. 35. Buratt. deciſ. 100. num. 16. tom. 1. et deciſ. 678. num. 2. tom. 2. Farinacc. dicta quæſtion. 81. eodem cap. 1. num. 61.* ibique ſubdit,

14 vel quandò Principalis habuit notitiam confeſſionis ſui Procuratoris, & non contradixit infra triduum à die ſcientiæ *vt docet Mancin. ibidem ſupra, num. 7.*

15 Verum ſi per modum voluntariæ iuriſdictionis emanauerit confeſſio, non præiudicat Principali, *Alex. add. ad Bart. in dicta leg. certam., §. ſed an et ipſos, verſ. Quod ſi confeſſio per Procuratorem dictus Gregor. deciſ. 375. num. 5. et deciſ. 460. num. 4. et deciſ. 467. num. 11. Royas deciſ. 121. num. 8. et Rot. recent. part. 10. deciſ. 44. num. 9. & Bich. deciſ. 250. num. 20. & ſeqq. & deciſ. 259. num. 9. 295. num. 7. & Rot. recent. parte 15. deciſ. 16. num. 15.* vbi etiam in puncto Auditoris Cardinalis, cuius confeſſio Cardinali non præiudicat.

16 Et voluntariè, ſeu per modum voluntariæ iuriſdictionis dicitur confeſſio, ſi voluntariè, nullo ſcilicet iuſſu, & mandato Iudicis pręcedente in iudicio emanauerit, *Royas dicta deciſ. 121. num. 8. Gregor. XV. deciſ. 460. num. 5. Buratt. deciſ. 136. num. 15. ibique Add. num. 29.* ſubditque etiam eſſe verum in confeſſione expreſſa, ſecus in tacita, quæ oritur ex iurium productione, vel ſi re integra non fuerit reuocata, *Afflict. deciſ. 148. num. 4. Buratt. deciſ. 551. num. 3. & deciſ. 566. num. 13.*

Erit igitur notandum, quòd voluntaria dicitur etiam confeſſio dum Procurator porrigit libellum, & impetrat commiſſionem, & non trahitur citatione, *Duran. deciſ. 35. num. 5.*

17 Limita quartò, ſi Principalis vigore confeſſionis Procuratoris obtinuiſſet in iudicio, tunc Principali præiudicat, illamque reuocare nequit, niſi docto de errore *Beltram. add. ad eandem deciſ. 270. num. 12. in medio, & Ferentill. ad Buratt. deciſ. 136. num. 31. & Poſt. dicta obſeruat. 19. ab eodem num. 58. vſque ad 62. & dicta deciſ. 271. num. 7.*

18 Limità quintò, dum Principalis confeſſione ſui Procuratoris in iudicio quocunque modo vſus fuiſſet, tunc paritèr probat, & præiudicat Principali, *Surd. deciſ. 199. num. 7. Beltram. ad dictam deciſ. 270. eodem num. 12. & Ferentill. ad eandem deciſ. 136. num. 32. & 33.* ibique ait, quòd talis confeſſio habeatur, ac ſi ab ipſo Pprincipale facta fuiſſet.

19 Et hoc locum ſibi vendicat, quanquàm Procuratoris confeſſio vigeat in poſitionibus quæ ſi regularitèr emiſſa in poſitionibus à Procuratore Principali non obeſt, vbi non conſtat de indiuiduo, & ſufficienti mandato Procurę tam ad ponendum, quàm ad reſpectiuè reſpondendum *Ridolph. in prax. Iudic. A. C. part. 1. cap. 10. numer. 70. & Ludouic. Poſt. reſolut. Ciuil. 51. numer. 14. & ſeqq. & 66. num. 8. ac reſolut. 90. num. 45.* tamèn ſi illis Principalis vtatur, confeſſio tanquàm approbata ſibi obeſt, reuocarique nequit, donec de errore concludentèr doceatur *Buratt. deciſ. 566. num. 14.*

20 Obſeruandum eſt autem, quòd à pronuncia de habendo poſitiones pro confeſſis per Procuratorem Contumacem, illis non reſpondendo non ſit præiudicium Principali, *Bart. in l. prima §. ſi Procurator, C. de Procurat. Alex. add. ad Bart. in eadem l. certum, §. ſed an & ipſos, in verbo, Præiudicat, in princ. pag. mihi 156.*

21 Licèt hoc verum admittat *Mancin. de confeſſ. cap. 9. art. 5. num. 19. & 20.* quandò talis pronunciatio contingat ante litis conteſtationem, ſecus, ſi poſt; & reſpectu Principaliſmet huiuſmodi pronunciationem efficere tenet *Cyriac. contr. 46. num. 20. tom. 1.*

Cæterùm cenſeo, quòd huiuſmodi ficta confeſſio de iure canonico tam ſi talis pronunciatio contingat reſpectu Procuratoris tantùm, quam in ipſa met Perſona Principalis non præiudicet ipſimet Principali, niſi ſeruata ſit forma *capit. 2. vbi gloſ. in verbo, pro confeſſo, de confeſſ. in 6. Thomat. deciſ. March. 143. num. 3.*

22 Imo quòd concurrant requiſita *Franc. in dicto cap. 2. num. 9. videlicet*, quòd reſponſurus ſit iuſſus à Iudice in præſentia; quòd contumax non poſſit in aliquo ſuam contumaciam excuſare, & quòd dictæ poſitiones fuerint ei lectæ, & datæ vel explicatæ: aliàs enim (his tribus requiſitis non concurrentibus) poſitiones habitæ, & pronunciatæ pro confeſſis non probant, *Ridolph. in Prax. Iudic. A. C. part. 1. cap. 10. num. 98. & ſeq. & benè etiam Vbert. de mod. & ration. citan. part. 2. Formul. 20. in verbo, & monitorium de reſponden. for. conced. pag. mihi* 89. Vbi pariter docet, quomodo ſeruetur in Vrbis tribunalibus, & *latè Formul. 21. ibidem ſupra, in Verbo Et cum facultate pronuncian. pro confeſſ.* & videri etiam poſſunt ea, quæ refert *Neguſ. Syl. reſponſ. quæſt. 442. num. 37. & ſeqq. & Bald. conſ. 315. vol. 2.* Supradictiſque concurrentibus requiſitis nec admittitur moræ Purgatio, *Pacific. de ſaluian. interdict. inſpect. 1. cap. 6. num. 15.*

24 In Tribunalibus autem Rotæ Romanæ confeſſio reſultans ex poſitionibus pro confeſſis quando non ſunt ſeruata præcitata requiſita, non attenditur, *Seraph. deciſ. 408. num. 4. & deciſ. 905. num. 1. Gregor. XV. deciſ. 460. num. 14. & num. 18. in Addit. Caualcr. deciſ. 562. num. 1. & deciſ. 38. §. ſed Domini, poſt Fenzon. ad Statut. Vrb. & Rot. in Romana Vinea 27. Aprilis 1646. ſub §. Neque vis fieri poterat, coram Cardinali Corrado quas deciſiones refert, & ſequitur Rot. coram R. P. D. Royas, in Bononienſi Vſusfructus, Luna 20. Iunij 1650. §. fin.*

25 Quomodo autèm Rota procedat, quando producuntur poſitiones, & Pars reſpondere recuſat, vide ea, quæ docet *Ridolph. dicto cap. 10. num. 101. & ſeq.*

26 In Foro Auditoris Cameræ Almæ Vrbis, nec ſimiliter attenduntur huiuſmodi fictæ Confeſſiones ex eiuſdem poſitionibus pronunciatis ac habitis pro confeſſis quoad plenam probationem faciendam, ſed ſolum quoàd adminiculum, *Ridolph. dicto cap. 10. num. 104. ibique num. ſequenti* refert etiam in dicto foro concludentèr probare, ſi dicta requiſita Iuris Canonici concurrant.

27 An autem dictus Stylus Romanæ Curiæ quoad alias Curias inferiores de Partibus habeatur pro lege, ac ſeruari debeat multos congerendo D. D. affirmatiuè tuetur, *Poſt. eadem reſolut. Ciuil. 90. numer. 43. & ſeqq.* At contrarium elicitur ex mente *Ridolph. dicto capit. 10. num. 106.* & concordat *Rot. coram Buratt. deciſ. 497. num. 8. diſtinguit Gratian. deciſ. March. 128. in addit. à num. 1. vſque ad finem.*

28 Quicquid ſit in materia iuramenti litis decimi, an nolens iurare, vel referre habeatur pro confeſſo, affirmatiuè tenet *Ridolph. in dicta Prax. part. 1. capit. 10. num. 129.* Cæterùm hoc verùm eſt, ſi habeat Actor præſumptionem pro ſe vehementem, vel aliquid ſemiplenè probauerit, aliàs Reus non tenetur iurare, vel iuramentum referre, cum non ſit in manifeſta turpitudine, vt optimè *docet Rub. in Annot. ad deciſ. 150. à num. 115. vſque ad 122. recent. part. 9. tom. 1.*

29 Sed redeamus ad materiam noſtræ quæſtionis, & exploremus, an Confeſſio Procuratoris, Factoris, & Inſtitoris de mutuo recepto, vel de pecunijs exactis præiudicet Domino? & negatiuè reſpondetur; immò nec per apocam, ex qua conſtet huiuſmodi confeſſio de recepto, liberatur Debitor, quin Creditor poſſit iterùm eundem pulſare; cum Dominus minimè teneatur recipere in calculo quicquid ex Apoca, vel teſtium depoſitione verè, & realitèr numeratum non appareat, *Bart. in l. 2. §. fin. num. 6. ff. de reb. credit. & ſi cert. petat. & l. à Diuo Pio, §. ſed ſi Emptor, num. 6. de re iudic. Maſcard. de Probat. concluſ. 369. num. 6. & 7. vol. 1. Neguſ. Syl. reſponſ. quæſt. 312. num. 14. 15. & 16. Henric. Bouer. Singul. D. D. in verbo, confeſſio, num. 14. pag. mihi 198. tom. 1. Gutier. de Iurament. Confirmat. part. 1. cap. 50. num. 1. & ſeqq. Eman. Soaer. Theſaur. recept. ſent. lit. C. num. 251. Cyriac. contr. 122. num. 7. & 8. tom. 1. Munoz de Eſcob. tract. de ratiocin. Adminiſt. cap. 23. num. 35. & ſeqq. Mareſcott. var. reſolut. lib. 2. cap. 93. num. 2. Seraph. deciſ. 1139. num. 1. & Rot. coram Reuerendiſſimo Domino Meltio in Romana Fructuum Cenſus Veneris 14. Iunij 1647. §. Quod autem in verbo, & hoc procedit.*

30 Ratio eſt ex eiſdem DD. quia mandatum eſt ſtricti iuris *l. ſi Procurator, 10. C. de Procurat. & in cap. cum olim, 32, verſ. Cum Procurator, de offic. delegat.* ſtrictequè interpretari debet, nec facienda eſt extentio ad
31 confitendam ſolutionem, niſi in mandato facultas confitendi à Domino data fuerit, *dictus Eſcob. eodem cap. 23. num. 36. verſ. Tertio prædicta, & bene etiam Salgad. in Labyrint. Credit. concurrent. part. 1. cap. 27. num. 56.*

32 Vndè *dictus Gutier. eadem part. 1. cap. 50. num. 1.* erga medium admonet Debitores ſol-

ueſtes

Digitized by Google

uentes Procuratoribus, vt ſoluant in præſen-
tia Teſtium, & Tabellionis, qui atteſten-
tur de vera numeratione, & quòd in eorum
præſentia fuerit facta ſolutio: aliàs ex me-
ra Procuratoris confeſſione non ſunt ſecuri,
itaque etiam ſentit *dictus Eſcobar. eodem
cap. 23. num. 32. & 35. & Bouer.* ibidem
ſupra, deque veriori, & communi D. D.
calculo teſtatur *Garcia de Gironda tract. de
Priuilegior. & Exemption. explicatione numer.
589. pag. mihi 83. & Gratian. in deciſ. Marcb.
125. in Addit. n. 17. & 18. Cyriac. dicta contr.
122. num. 8. vbi num. 12. cum ſeqq.* edo-
cet, quando detur actio aduerſùs Procura-
33 torem ad fauorem illius, ad cuius Com-
modum emanauerit confeſſio.

34 Verumtamèn dicit ſingulare, mentique te-
nendum idem *Eſcob. eodem cap. 23. numer.
46. & ſeqq.* quòd licèt Dominus non tene-
atur recipere in calculo quicquid ex Apoca
vel Teſtium depoſitione verè, & realiter nu-
35 meratum non appareat: attamèn iſte Procu-
rator, & Factor, qui Apocam de recepto
Debitori præſtitit benè poterit eſſe teſtis pro
debitore ad probandam veram, & realem nu-
merationem; ſi in iudicio per modum non
voluntariæ, ſed contentioſæ iuriſdictionis tan-
quam Teſtis præuio iuramento interrogetur;
& tunc vna cum alio Teſte de viſu plenam
faciet probationem; quam opinionem ſequi-
tur etiam *Guttier. vbi ſupra num.* 5.

36 Amplia primò, etiamſi talis confeſſio de re-
cepto facta ſit à Procuratore, Factore, vel In-
ſtitore cum iuramento, quia nihilominus Do-
mino non officit, *Eſcob. dicto cap. 23. num.
37. & 38.*

37 Amplia ſecundò in Procuratore, qui nedùm
habet mandatum ad exigendam, ſed etiam ad
quietandum, & exactam pecuniam confitendã:
quia hac non obſtante facultate, intelligitur
in mandato conceſſa poteſtas quietandi, fa-
cta reali ſolutione, & non aliàs, dictus *Mare-
ſcott. var. reſolut. eodem cap. 93. num. 3. & ſeq.*

Sed, exiſtente in mãdato Procuræ expreſſa fa-
cultate confitendi contrariũ canonizauit Rota
in puncto Procuratoris confitentis receptio-
nem pecuniarum in Cambio inito, *Recent. par.
XV. deciſ. 209. num. 25. & 26.* A qua Rotæ
ſententia tanquàm cultu digna non recedo.

38 Amplia tertiò, quandò conſtat de fraude
Procuratoris confitentis, & tùnc talis confeſ-
ſio Domino omninò non nocet, *Mareſcott. di-
cto cap. 93. num. 14. vbi num. 15. 16. & 17.*
ait, quòd ſolutio pecuniæ falſo Procuratori à
Debitore facta non liberat ſoluentem, niſi
39 Debitor iuſtam cauſam habuerit credendi
eum eſſe verum Procuratorem ſui Creditoris.
Et hoc intelligendum eſt ex eodem *Mareſcott.
num. 16.* quando ſoluitur certa ſpecies, ſiue
res creditur particularis, iuxta terminos, *l.
cum fundus, §. Seruum tuum. ff. ſi cert. petat.*
Secus eſt, dum ſoluitur pecunia, & ſic quan-
titas; quia nunquam liberatur debitor falſo
Procuratori ſoluens.

40 Quicquid ſit, ſi Inſtitor, ſeù Stabularius con-
fiteatur Equum ſibi conſignatum fuiſſe à B, il-
lumque in Stabulum introduxiſſe, qui poſtea
non reperiatur, an talis confeſſio Domino no-
ceat, vt teneatur ad pretium Equi? Affirmati-
uè tuetur *Gratian. diſcept. Forenſ. cap. 677.
per totum, & ſignantèr num. 43. & ſeqq.* ibiquè
reddit rationem, quia cum ſit de negocio ad
ipſum Dominum Stabuli, ſeu Hoſpitij ſpe-
ctante, & de facto proprio, cui fuit præpoſi-
tus, & ſit veriſimile, & abſque fraude, nocet
Domino, *ibiquè à num. 49. & 50.* ſubdit præ-
ſertim procedere, ſi huiuſmodi confeſſio Sta-
bularij fuerit adminiculata.

41 Fallit primò in Procuratore, Factore, Inſti-
tore, & Adminiſtratore habenti ab Homine
generale mandatum cum libera, quia talis
confeſſio Domino præiudicat, *l. Procurator,
cui generalitèr, 58. ff. de Procurat. l. Non ab-
ſtulit 4. ibi gloſ. & D. D. notantes C. de nouat.
Eſcobar. eodem cap. 23. num. 43. & 45. & benè
idem Gutier. dicto cap. 50. num. 9. & ad mate-
riam latè videri poteſt Gratian. dicta deciſ. 125.
in Addit. num. 13. & ſeqq. & Cyriac. dicta con-
trouerſ. 122. num. 9. & ſeqq.*

42 Secus eſt in Procuratore, Factore, Inſtitore,
Tutore, & Adminiſtratore habenti dictum ge-
nerale mandatum cum libera ex legis diſpoſi-
tione: Etenim in huiuſmodi caſu confeſſio de
recepto Domino, Pupillo, & Adulto non præ-
iudicat, nec Debitor liberatur, niſi per inſtru-
mentum Tabellionis, vel Teſtium depoſitio-
nem de naturali, & reali ſolutione conſtiterit,
*l. certum, §. ſed an & ipſos, ff. de Confeſſ. di-
ctus Eſcob. eodem cap. 23. à num. 32. vſque ad
45. Gutier. dicto cap. 50. num. 6. Mareſcott. dicto
cap. 93. num. 7.*

43 Fallit ſecundò, ſi Dominus in mandato
iuraſſet ſe ratum habiturum quicquid per
Procuratorem factum fuiſſet, quia tunc Procu-
ratoris confeſſio Domino non nocet, *Maſcard.
dicta concluſ. 369. num. 12. Gutier. eodem
cap. 50. num. 22. Eſcob. in præfato cap. 23.
num.* 38.

Quid autem dicendum eſt, ſi Dominus
in mandato promiſerit ſe ratum habiturum
quicquid in ea re per Procuratorem factum
fit, an officiat dicta Procuratoris confeſſio
de recepto reſpectu Domini? Et non acceden-
te iuramento, cenſeo in vim dictæ generalis
clauſulæ præfatam confeſſionem Domino non
præiudicare, *Gutier. vbi ſupra, num.* 22.

44 Fallit tertiò, quando ſuper huiuſmodi con-
feſſione adeſt Iudicis Decretum, *Mareſcot.
eodem cap. 93. num. 9. lib. 2. Eſcob. ibidem
ſupra, num. 38. in fine.*

45 Fallit quartò, dum quietatio facta per Pro-
curatorem de pecunia recepta habentem ſpe-
ciale mandatum ad quietandum contineret
ceſſionem actionum; quia Procuratoris con-

46 feſſio obeſt Domino, *Mareſcott. dicto cap. 93. num. 10.* Vel dum procuræ mandatum eſſet ad exigendum, & exegiſſe confitendum, *Cyriac. dicta contr. 122. num. 6.*

47 Fallit quinto, ſi Procuratoris confeſſio de recepto eſſet adminiculata, *Rot. deciſ. 245. num. 15. & ſeqq. coram R. P. D. Coccino par. 7. & deciſ. 3. num. 6. coram R. P. D. Carillo recent. par. 3. & Bich. deciſ. 547. num. 1.*

48 Fallit ſextò in Receptore, Exactore, & Suſceptore Regalium, Redditnum, & Debitorum Fiſcalium, qui licèt habeantur tanquàm Procuratores, eorum tamèn confeſſio de recepto, vel Apoca de recepto ſufficit ad liberandum debitorem quamquàm de vera numeratione non conſtet, *tex. in l. 2. §. fin. C. de Quadrienn. præſcript. l. fin. et ibi gloſ. C. de Apoc. public. lib. 10. Abb. conſ. 41., num. 3. lib. 1. Garcia de Gironda in eodem præcitato tract. num. 590. pag. mihi 83. à tergo.*

49 Idem, ut ait *Iacob. Cohell. Coment. in Bull. bon. regim. cap. 24. num. 17. et ſeq.* eſſe ſentiendum circa confeſſionem factam ab Exactore publico Communitatis de pecunijs Communitati debitis, qui ſi confiteatur ſolutum eſſe Vniuerſitati, & habeat facultatem recipiendi ſolutiones, talis confeſſio Communitati præiudicat, huiuſmodique confeſſioni ſtatur à debitorem eius, qui ſoluit, licèt Vniuerſitas agere poſſit contra dictum Exactorem, qui hanc confeſſionem fecit, *Cohell. ibidem ſupra num. 19.* Et eſt ratio *ut ibidem num. 18.* quia debitor Ciuitatis ſoluens ei, qui communiter putabatur Exactor ipſius Communitatis, & Ciuitatis, benè ſoluit, & liberatur, quamuis non eſſet verus Procurator, & Exactor. Et liberatur etiam Debitor ex confeſſione de recepto facta à Creditore in actu ſubbaſtationis, & deliberationis, vt *bene Poſt. tract. de ſubbaſtat. inſpect. 37. num. 101.*

50 His pro coroniſde adnotandum eſſe cenſeo, an Iuſtitor poſſit Dominum obligare extra caſum, cui reperitur præpoſitus, niſi cum certis ſolemnitatibus, de quibus *in l. fin. de Exercitor.* Negatiuè dicit *Rot. coram Cardinali Seraphino deciſ. 1139. num. 2.*

51 Vndè obſeruari poteſt, quòd Procurator, vel alia quæcunque perſona, quæ conſtituta eſt ad ſolutionem recipiendam, nequit terminum ſolutionis prorogare, niſi tempus fuerit in eius poteſtate collatum: vel niſi eſſet Procurator ad recipiendum cum libera, & generali adminiſtratione; & hoc procedit, quando hæc clauſula apponitur Cauſæ, vtputà facio te Procuratorem in tali cauſa, quam habeo, & habere intendo cum Titio concedens liberam, & generalem adminiſtrationem; ſecus eſt, ſi dicta Clauſula apponitur liti, & inſtantiæ, vtputà, facio te Procuratorem ad agendum, & defendendum, *dictus Gutier. tract. de Iuram. confir. part. 1. cap. 50. num. 15. et 16.*

52 An exigendi quaſi poſſeſſio acquiratur, & probetur per ſcripturam confeſſionis debiti, vel de recepto? Negatiuè tuetur *Poſt. de manuten. obſeruat. 35. num. 15. et ſeqq.* niſi adminicula, & veriſimilitudines concurrant, *vt dicam infra hac ſequenti quæſt. num. 21. et 22.*

53 Eſt denique aduertendum, quòd de ſolutione ſi doceatur ex quietantijs, ſeu confeſſionibus de recepto, quæ poſſint adaptari ad partem tantum, illæ non ſufficiunt pro manutentione obtinenda in tota ſumma, niſi adminicula concurrant pro integra ſumma *ad latè tradita à Poſt. de Manuten. obſeruat. 18. num. 42. & ſeqq.* & in puncto manutentionis ſuper exactione penſionis videri poteſt *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 426. numer. 18. vſque ad finem, tom. 3.*

SVMMARIVM.

1 *Qui non poteſt alienare, nec poteſt cum iuramento confiteri.*

2 *Alienatione prohibita, quid veniat in conſequentia prohibitum.*

3 *Alienantes bona Eccleſiaſtica ſunt ipſoiure Excommunicati, & alienatio eſt nulla.*

4 *Tabelliones rogantes Inſtrumenta alienationum bonorum Eccleſiaſticorum ſine beneplacito Apoſtolico, qua pæna puniantur.*

5 *Prælatus, & Eccleſiæ Rector confitendo non nocet Eccleſiæ, nec illius ſucceſſoribus.*

6 *Adminiſtrator Eccleſiæ bonorum nequit donare, & conſequenter nec ſponte confiteri; & redditur ratio num. 7.*

8 *Rectoris Eccleſiæ Confeſſio licèt non probet in præiudicium Eccleſiæ, dat maximum veritatis indicium, ſi confeſſio ſit geminata.*

9 *Prælati, ſeu Rectoris Eccleſiæ confeſſio in iure prohibito, aut radicato Eccleſiæ non nocet.*

10 *Amplia in præiudicio indiuiduo, in quo caſu nec Eccleſiæ, nec Prælato præiudicat confeſſio.*

11 *Limita., ſi præiudicium non ſit indiuiduum; & exemplificatur, num. 12, 13. & 14.*

15 *Sublimita, ſi ab alio, quam à Prælato, ſeu Rectore Eccleſiæ fiat confeſſio.*

16 *Confeſſio Prælati, ſeu Capituli in prohibitis Eccleſiæ non nocet.*

17 *Prohibitorum appellatione quæ veniant, & numer. 35.*

18 *Cenſum quando retrocedere poſſint Rectores, et Adminiſtri Eccleſiæ ſine beneplacito Apoſtolico.*

19 *Cenſus retroceſſio, ſiue ceſſio eſt ſemper facienda publico inſtrumento mediante.*

20 *Rector Eccleſiæ ſi confiteatur aliquid recepiſſe pro Inueſtitura ab Emphyteuta, ei non creditur, ſi non appareat de numeratione.*

21 *Nec creditur Eccleſiæ Rectori, ſeu Capituli Camerario ſuper poſſeſſione Emphiteutæ ab eodem Rectore, ſeu Camerario confeſſata per canonis recep-*

Digitized by Google

receptionem in præiudicium Eccleſiæ.

22 Pentionarius quando ſit in quaſi poſſeſſione exigendi pentiones ex confeſſione de recepto.

23 Prælati vel Rectoris Eccleſiæ de recepto confeſſio Debitorem non liberat.

24 Limita ad liberandum aliquem ſi agatur de proprijs annuis redditibus beneficialibus: ſecus eſt ad obligandum, voluntarieque ſit emiſſa confeſſio.

25 Confeſſio non officit his, quæ non dependent à Poteſtate confitentis.

26 Prælati confeſſio de pecunijs exactis pro annis futuris è redditibus, & debitoribus Eccleſiæ non obeſt Eccleſiæ, et illius ſucceſſoribus per modum voluntariæ iuriſdictionis.

27 Confeſſio voluntaria Prælati ſeu Rectoris Eccleſię eſt alienatio.

28 Alienatio bonorum Eccleſiæ de iure vt valeat, quę requirat, et num. 30.

29 Alienatio rei Eccleſiæ facta ſine debitis ſolemnitatibus eſt nulla ipſo iure, et fit reſtitutio vna cum fructibus.

31 Redditus annui nondum maturati inter immobilia computantur.

32 Si dicti annui redditus ſint certi, et debeantur ad longum tempus.

33 Si ex certis fundis percipiantur, non ex generalibus redditibus.

34 Redditus annui veniunt appellatione mobilium, dum debentur actione reali, vel mixta.

35 Redditus annui Cenſus maturati connumerantur inter mobilia.

Ceſſio autem Iurium dictorum redditium maturatorum eſt actio inter immobilia, ſupra n. 17. & præſertim erga finem.

36 Locatio rei Eccleſiæ eſt permiſſa ad triennium, & non vltra, & declaratur contraria opinio.

37 Locans ad triennium fructus ſui Beneficij ſi confiteatur totam triennalem reſponſionem recepiſſe, & interim moriatur non finita locatione, non valet confeſſio in præiudicium ſucceſſoris.

38 Maritus locando Dotem Vxoris, ſi interim moriatur, non præiudicat Vxori circa fructus, licet anticipati ſint dicti fructus a Conductore ſoluti.

39 Rectoris Eccleſiæ confeſſio voluntarie emiſſa non concurrentibus præſumptionibus, et coniecturis non obeſt etiam ipſimet confitenti.

40 Limita per viam contentioſæ iuriſdictionis.

41 Si emittatur iuſſu, et mandato Iudicis præcedente.

42 Si abſque colluſione, et fraude.

43 Si Rector, ſeu Prælatus non habeat Capitulum.

44 Vel ſi habeat Capitulum, ſit legitimus Eccleſiæ ſuæ Adminiſtrator.

45 Legitimus Eccleſię Adminiſtrator quis dicatur.

46 Adminiſtrator Eccleſię legitimus an in arduis teneatur expoſcere Conſilium, et quid facere debeat in alijs caſibus.

47 Abbatis, Abbatiſſæ, vel Prioriſſe confeſſio, quando præiudicet, vel ne Monaſterio.

48 Alienatio mobilium pretioſorum eſt Eccleſiaſticis Perſonis prohibita, & quæ dicantur mobilia pretioſa.

49 Alienari poſſunt ea, quę ſeruando ſeruari non poſſunt.

50 Alienari poſſunt bona ſtabilia exigua abſque Beneplacito Apoſtolico, & ſola Epiſcopi ſufficit licentia.

51 Exigua bona ſtabilia quæ dicantur?

52 Syndici Confeſſio quandò præiudicet Capitulo, & num. 54.

53 Syndici Confeſſio quandò nocet Eccleſiæ, reuocatur per errorem.

55 Reuocatio Confeſſionis per Errorem quot modis competat, & affertur differentia inter vnum, & alium modum.

56 Syndici confeſſio incidenter facta non obeſt Eccleſiæ.

57 Prælati, vel Rectoris Eccleſiæ confeſſio de actu ab ipſomet geſto an, & quando Eccleſiæ, & ſucceſſoribus præiudicet, & num. 58.

59 Succeſſor in Beneficio à quo habeat cauſam.

60 Confeſſio adminiculata Rectoris etiam ſuper tranſactione, quæ requirat, vt Eccleſiæ, et Succeſſori pręiudicet, et num. 61. et num. 62. declaratur.

63 Rectoris Eccleſiæ Confeſſio non vnica, at ſæpius repetita præiudicat.

64 Rectoris, & Prælati Confeſſio in querendis quando præiudicet, vel ne Eccleſiæ.

65 Rector, & Eccleſiæ Prælatus in iure quæſito Eccleſię an poſſit pręiudicare, vel tranſigere, aut compromittere, aut alium contractum facere ſine Beneplacito Apoſtolico, & de dicto Beneplacito, vel lapſu temporis pro beneplacito, & de alijs ſuper dicto Beneplacito, à num. 66. vſque ad 69.

70 Rector, ſiue Eccleſiæ Prælatus ſi eſt ſolus in querendis pręiudicat Eccleſiæ, & an ſit deneceſſe dicto beneplacito Apoſtolico in querendis nempè ante incorporationem cum alijs bonis Eccleſię latè à num. 71. vſque ad 75.

76 Tranſactio an fieri poſſit à Prælato, & Rectore Eccleſiæ abſque beneplacito prędicto ſuper bonis Eccleſiæ non incorporatis, et num. 77. et 78.

79 Prælati, vel Rectoris Eccleſiæ confeſſio tanquam Teſtis facta quod præiudicium inferat Eccleſiæ et redditur ratio num. 80. de confeſſione facta ad alium finem.

81 Confeſſio ab aliquo facta tanquam Procuratore Principale effecto ſibi non obeſt.

82 Coadiutoris Confeſſio non præiudicat Coadiuto.

83 Abbatis Confeſſio qualificata in Criminali iudicio emiſſa ſuper emptione quorumdam bonorum ſtabilium Abbatię nomine acquiſitorum partim ex fructibus Abbatię, et partim ex pretio bonorum Stabilium ruinoſorum alienatorum, an ſit acceptanda cum ſua qualitate, vel ne.

84 Explicita confeſſio Confitentem conuincit, ſicus implicita.

85 Abbatis Confeſſio ſuper dilapidatione bonorum Stabilium Eccleſiæ emanata præuia interrogatione iurata de dicendo veritatem non qualificata, an

Digitized by Google

ta, an poſſit poſtmodum qualificari ex intervallo.

86 *Iurans dicere plenam, & realem ſimplicemque veritatem nequit tacere, nec falſitatem admiſcere.*

87 *Abbas volens ex dicta ſua confeſſione non qualificata probare contrarium, ad contrarium probandum admittitur.*

88 *Abbas, qui non præſtitit iuramentum ſub præcitata ſpecifica forma, & interrogatus alienaſſe bona Eccleſiæ dicit alienaſſe, admittitur poſtmodum ad ſuam confeſſionem excuſandam non autem ad perimendam.*

89 *Excuſatio prædicta quomodo, & quando Abbati ſit admittenda.*

90 *Abbas alienando bona Eccleſiæ propter neceſſitatem non peccat iuncta bona fide.*

91 *Alienatio, & obligatio rei Eccleſiæ dum neceſſitas urget, valet ſine ſolemnitatibus.*

92 *Limita, ſi Abbas titubaret propter neceſſitatem ſibi licere, vel non alienare bona Eccleſiæ, tunc enim, omiſſa inquiſitione, peccaret, quanquam non incurreret in pœnas canonicas, & numer. 93.*

94 *Alienans bona Eccleſiæ ex ignorantia iuris, vel facti, circumſcripta ingenti temeritatis ignorantia, excuſatur.*

95 *Alienans bona Eccleſiæ ex iuſta cauſa, & bona fide non adhibitis ſolemnitatibus non incidit in pœnas.*

96 *Limita in legis Doctore, aut in Viro ſagace, & in negotiis experto.*

Prælati, Rectoris, Abbatis, Abbatiſsæ, vel Prioriſsæ, aut Alterius Eccleſiaſtici Adminiſtratoris confeſſio quando Eccleſiæ, & illius Succeſsoribus præiudicet, vel ne: & an ex neceſſitate valeat alienatio bonorum Eccleſiæ.

QVÆSTIO II.

1 CONfiteri non poteſt, & confitendo non præiudicat, qui alienare prohibetur. *Bald. conſ. 496. num. 7. vol. 1. Mozon. deciſ. lucenſ. 13. num. 25. & ſeqq. Iacob. Cobell. comment. bull. bon. regimin. cap. 24. num. 19. & ſeqq. Cyriac. contr. 257. num. 24. tom. 2. Rot. rec. par. 10. deciſ. 318. num. 29. & in puncto Buratt deciſ. 560. num. 4. & ibi Annot. num. 13. vbi in verſ. Amplia tertia in medio*, ait
procedere in omni contractu prohibito ſine
certa ſolemnitate, quamuis adſit iuramen-
2 tum: & eſt ratio, quia alienare prohibi-
tus dicitur etiam prohibitus facere actum,
per quem alienatio ſequitur; & hoc locum habet, ſiue immediatè, ſiue mediatè ex actu prouenìatur ad alienationem; & in puncto etiam Communitatis dixit *Rot. recent. part. 1. deciſ. 7. num. 9. & ſuper re Eccleſiæ latè Bich. deciſ. 375. num. 1. & ſeqq. & deciſ. 662. & Rot. recent. part. 15. deciſ. 24. num. 8. & deciſ. 227. num. 6.*

3 Vndè cum bonorum Eccleſiaſticorum alienatio Prælatis, Eccleſiæ Rectoribus, & Adminiſtris ſit prohibita, & facta minimè teneat alienanteſque, & recipientes ſint Excommunicati, *tex. in extrauagant. ambitioſæ cupiditatis, Paul. Pap. II. de Reb. Eccleſ. non alien. & ibi Barboſ. Collect. D. D. tam veter. quam recent. in Ius Ponfic. vniuerſ. num. 1. & per totam pag. mihi 505. tom. 4. Franc. Leon. in Theſ. For. Eccleſ. part. 1. cap. 15. num. 1. & ſeqq. pag. mihi 116. & ſeqq. tit. de bon. Eccleſ. non alien. Layman. in ſua Theolog. Moral. lib. 3. ſect. 5. tract. 4. cap. 10. tit. de Alienat. bonor. Eccleſ. in tit. de Pact. & contract. num. 1. & ſeqq. pag. mihi 134. cum ſeq. Bonac. in ſua pariter Theolog. Moral. tit. de alienat. bonor. Eccleſ. quæſtion. vnica, diſput. 1. punct. 1. tom. 1. pag. mihi 443. & ſeqq. & idem Barboſ. eadem collect. tot. tit. de reb. Eccleſ. alien. vel non, pag. mihi 105. & ſeq. tom. 2. Mari. Alter. tract. de Cenſ. Eccleſ. diſput. 16. de ſuſpenſ. capit. 2. col. 3. verſ. alia ſuſpenſio, lit. B. et C. tom. 2. et late videri poteſt Ricc. collect. 46. part. 1. et tex. in cap. Hoc conſultiſſimo, de reb. Eccleſ. non alien. §. Nos igitur, et §. Alienationis Auth. de non alien. vel permutan. reb.*
4 *Eccleſ. collect. 2. vbi in §. Ad hoc*, Sancitur pœna contra Tabellionem rogantem huiuſmodi Inſtrumenta ſiue Beneplacito Apoſtolico: & videri poteſt etiam *Abb. in cap. Nulli, num. 13. de reb. Eccleſ. alien. vel non in 6. et auth. de Eccleſ. reb. imob. alien. et ibi etiam Bart et ad propoſitum* declarando, ampliando, & limitando materiam alienationis rerum Eccleſiæ, docet *Margil. tract. de Ewict. quæſt. 130. per* totam, ad quem ſtudioſus Lector ſe conferat.

5 Conſequentèr Prælati, ſiue Eccleſiæ Rectoris, aut Abbatis, vel Abbatiſſæ, ſiue alterius Adminiſtratoris Eccleſiaſtici confeſſio neque Eccleſiæ, neque illius ſucceſſoribus præiudicat: cum bonorum Eccleſiaſticorum Adminiſter nequeat donare, vt facit, dum ſpontè confitetur, & ſi Adminiſtratoris Eccleſiæ confeſſio admitteretur in præiudicium Eccle-
7 ſiæ, poſſet idem indirectè efficere, quod
directè facere non poteſt, *Rot. recent. part. 9. tom. 1. deciſ. 27. num. 1. 2. et 3. Royas deciſ. 221. num. 10. Maſcard. de probat. concluſ. 367. num. 1. et 2. vol. 1. Gratian. diſcept. forenſ. 796. num. 5. Gregor. XV. deciſ. 375. num. 6. Ricc. collect. 3132. part. 7. Card. Seraph. deciſ. 292. num. 2. et deciſ. 436.*

num.

Digitized by Google

num. 6. Rot. deciſ. 334. *num.* 2. *et deciſ.* 489. *n.* 4. *recent. par.* 1. *et Add. ad Buratt. deciſ.* 453. *n.* 8. *et lit. A.* licèt ibi in medio ſubdat, quòd huiuſmodi confeſſio maximum præbeat indicium veritatis; Sed *Rot. penès Poſt. de Manuteneu. deciſ.* 29. *num.* 5. *et* 6. approbat maximum indicium veritatis præbere, præſertim ſi huiuſmodi confeſſio ſit geminata, & concordat *Bich. deciſ.* 199. *num.* 25. *et ſeq. deciſ.* 290. *num.* 28. *et deciſ.* 328. *num.* 17.

9 Amplia primò in iure prohibito, vel radicato fauore Eccleſiæ, contrà quòd Prælati, Rectoris, vel Eccleſiæ Adminiſtratoris confeſſio minimè præiudicat. *cap. poſteaquam*, 25. *quæſt.* 2. *gloſ. in cap. dudùm*, *il* 2. *in verbo De veritate*, *circa medium*, *verſ. ſed numquid crederetur*, *de elect. Card. Tuſch. Concluſ.* 669. *num.* 33. *tom.* 2. *lit. C.*

10 Amplia ſecundò in confeſſione Prælati, ex qua ſibi, & Eccleſiæ indiuiduum oritur præiudicium, quia ſicuti non nocet Eccleſiæ, ita nec ipſi Prælato, *Buratt. deciſ.* 560. *num.* 8. *& ſeq.* ibique explicatur, quando præiudicium dicatur indiuiduum, & concordat *Rot. recent. part.* 14. *deciſ.* 416. *num.* 15.

11 Secus eſt, ſi præiudicium non ſit indiuidu-
um, vtputà, ſi Epiſcopus confiteatur ius con-
ferendi Beneficium ſpectare ad Abbatem ta-
12 lis confeſſio eſt attendenda ad fauorem Ab-
batis; cum non ſit veriſimile, quòd ſibi, &
ſucceſſoribus ſuis præiudicare voluerit me-
diante propria confeſſione, ſi non eſſet ve-
rum id, quod faſſus fuit, *Seraph. deciſ.* 1141.
num. 8. *Canaler. deciſ.* 46. *num.* 1. *Buratt.*
deciſ. 72. *num.* 24. *Duran. deciſ* 413. *num.*
3. *& in recent. deciſ.* 536. *num.* 12. *& de-*
ciſ. 567. *numer.* 3. *&* 4. *part.* 5. *& deciſ.*
152. *num.* 5. *&* 6. *part.* 7. *& Rot. in El-*
boren. Iuris conferen. 5. *Decembris*, 1640.
coram b. m. Card. Panzirolo, quas refert, &
ſequitur *Card. Otthob. deciſ.* 125. *num.* 8. *&* 9. *&*
docet Bich. deciſ. 436. *num.* 7. *tom* 2.

13 Vel ſi Rector confiteatur beneficium reſignaſſe: quia hæc confeſſio ſufficit pro verificatione reſignationis in præiudicium Rectoris, *Rot. recent. part.* 10. *deciſ.* 107. *num.* 3.

14 Siue quandò Confeſſio Ordinarij, vel Eccleſiæ Rectoris habet pro ſe aſſiſtentiam, ſeu præſumptionem iuris; quia tunc venit attendenda etiam in præiudicium ſucceſſorum, *Rot. recent. part.* 11. *deciſ.* 74. *num.* 6. *&* 7. *& dicta deciſ.* 436. *num.* 7. *&* 8. Aut ſit repetita concurrentibus tamèn coniecturis, & adminiculis *Rot. rec. part.* 15. *deciſ.* 57. *num.* 5. 6. *&* 7.

Sicuti etiam dicimus de Prælato confitenti Eccleſiam ſuam eſſe de iure Patronatus talis enim aſſertio, & confeſſio ſibi, & Eccleſiæ præiudicat, dum de contrario non appareat, *Rot. poſt* 2. *vol. conſ. crim. Farinac. deciſ.* 291. *num.* 8.

15 At ſi Alius, quàm Eccleſiæ Prælatus, vtputà Vniuerſitas legitimè congregata confiteatur, talis confeſſio confitenti præiudicat, non autem Eccleſiæ; cum in Eccleſiæ præiudicium non ſit apta ad canonizandum Iuſpatronatum *Mantic. deciſion.* 318. *à princ. & præſertim numer.* 3. *Gregorius XV. deciſ.* 452. *num:* 1. *& ſeq. ibique Add. num.* 22. *et ſequitur Rot. coram R. P. D. Celſo in Gerunden. Beneficij Mercurij* 11. *Martij* 1648. §. *concurrit ſimilis.*

16 Amplia tertiò in prohibitis alienari; in quibus confeſſio Prælati, ſeù Capituli nequit Eccleſiæ præiudicare, *Add. ad Buratt. deciſ.* 788. *num.* 10. *& Gratian. deciſ. March.* 139. *n.* 10.

17 Et prohibitorum appellatione non tantùm venit actus, quo dominium rei directum, vel vtile, aut vſusfructus, ſiuè ius in alterum transfertur, vel abdicatur, ac proindè non ſolùm venditio, aut alius contractus gratuitus, vel onerosus, quo rei Dominium in alium transfertur: verùm etiam hypotheca, locatio vltra triennium, infeudatio, & contractus Emphyteuticus, vt clarè ex dicto *Barboſ. in eadem Extrauagant. Ambitioſæ cupiditatis*, *num.* 5. *& Bonat. ibidem ſupra punct.* 2. *præpoſit.* 1. *num.* 1. *& ſeqq. Ricc. collect.* 655. *per totam*, *par.* 3.

Itaut Eccleſia, ſeù illius Miniſtri prohibiti alienare nequeant, nec ſpecialitèr, nec generalitèr bona hypothecare, & obligare, *Barboſ. dicta collect. cap. Nulli* 5. *num.* 5. *&* 6. *eodem tit. de reb. Eccleſ. alien. vel non*, *& videndus eſt Laym. vbi ſupra*, *num.* 2. *verſ. Propterea.*

Immò nec actio, & iura tendentia ad immobilia cedere poteſt: ſecùs ad mobilia, vt diſtinguendo ſequitur *Abb. in eodem cap. Nulli*, *num.* 9. *&* 10. *& Buratt. deciſ.* 438. *num.* 2.

Nam ceſſio actionis Eccleſiæ competens ad Stabilia, ſeu illorum recuperationem prohibita eſt, æquè ac ipſorum Stabilium alienatio, *Rot. coram Buratt. deciſ.* 690. *num.* 11. *& ibi Ferentill. lit. A. tom.* 3. cum alienationis prohibitione comprehendatur ceſſio iurium, & actionum ad bona immobilia, *Flau. Cherub. in ſuo Compend. Bullar. Rom. ad Conſt.* 5. *Greg. XIII. Schol.* 1. *pag. mihi* 80. *et ad conſt.* 76. *Schol.* 2. *pag. mihi*, 104. *Quarant. in Sum. Bullar. et Conſt. Summor. Pontific. in verbo*, *alienatio Rerum Eccleſ. num.* 26. *et num.* 22. ait, quòd non poſſit fieri ceſſio iurium, & actionum, litis, & Cauſæ, quia eſt ſpecies alienationis, cum ceſſio iurium, aut eorundem donatio tanquàm relata ad recuperationem immobilium veniat appellatione Stabilium, *Rot. deciſ.* 447. *num.* 13. *et* 14. *rec. par.* 5. *tom.* 2.

Ricc. autèm collect. 668. *verſ. Infertur ſextò par.* 3. tenet indiſtinctè, ſcilicèt ſiue quòd actio detur ad rem mobilem, ſiuè ad immobilem, ſemper actio cenſeatur immobilis.

Conſequentèr fructus Cenſus, & annui redditus perpetui maturati, licèt inter mobilia connumerentur, *ex latè congeſtis per dictum Addent.*

Digitized by Google

dent. ad Buratt. deciſ. 580. *num.* 15. Nihilominus actio dictorum fructuum, & redditunm ab Eccleſia cedi non poterit ſine dictis ſolemnitatibus; & eſt ratio ex doctrina, *Ricc. ibidem proximè*, quia actio inter immobilia computatur. At ego in huiuſmodi iuris articulo non recederem ab aurea diſtinctione *Abb. in cap. Nulli, num.* 9. *vrga finem, de reb. Eccleſ. alien. vel non* ad quem ſtudioſum remitto.

18 Notandum eſt igitùr primo, quod Monaci retrocedere poſſunt Cenſum per viam extinctionis ſine Beneplacito Apoſtolico præcedente disdicta ad formam Conſtitutionis Pianæ, nam huiuſmodi actus ſic regulatus dicitur neceſſarius: ſecus eſt per viam translationis: eo autèm caſu Beneplacitum prædictum requiritur, tanquàm actus voluntarius, *Rot. Coram R. P. D. Pentingero deciſ.* 95. *num.* 6. *&* 7. *poſt Merlin. de Pignor.*

19 Quo interueniente Beneplacito tàm ceſſio, quam retroceſſio fieri nequit, niſi per Inſtrumentum publicum, *tex. in* §. *Ad hoc, Auth. de non alien. vel permut. reb. Eccleſ. Abb. dicta cap. Nulli, num.* 13.

20 Notandum eſt ſecundò, quòd Confeſſio facta à Rectore Eccleſiæ aliquid recepiſſe ab Emphyteuta pro inueſtitura videtur ſuſpecta, ſi non appareat aliundè de numeratione, cum ſimus in his, quæ prohibentur donari, & alienari, *Borgn. deciſ.* 29. *num.* 55. *& deciſ.* 40. *num.* 15. 40. *& ſeqq. & num.* 48. *ampliat ad alia par.* 2. *de Contract.*

21 Immò nec exprtſſa, nec tacita confeſſio poſſeſſionis alterius ſuper re Emphyteutica facta à Camerario Capitoli per canonis receptionem nocet Eccleſiæ, & Capitulo, *vt firmat Royas deciſ.* 107. *num.* 10.

22 Et tanta in iure oritur ſuſpicio confeſſionis de recepto, vt Pentionarius non dicatur conſtitutus in quaſi poſſeſſione exigendi pentionem contra Succeſſorem illius, qui reſeruationi conſenſit, niſi docuerit de vera, & reali ſolutione, & numeratione, nec ſufficiunt quietantiæ cum confeſſione de recepto ab ipſomet factæ Titulari anteceſſori; cum non probent ad fauorem eius, qui tenetur docere de vera, & reali ſolutione; & ad hunc effectum cenſetur ſolùm probata ſufficientèr vera, & realis numeratio ex atteſtatione Notarij, qui aſſerat coram ſe, ac Teſtibus factam fuiſſe ſolutionem, vel datas pecunias, quamuis non vtatur verbo numerauit, *Buratt. deciſ.* 156. *num.* 8. *et optimè ibi Add. lit. A. num.* 14. *Poſt. tract. de Manuten. Obſeruat.* 35. *num.* 15. *et ſeqq. et Rot. poſt dictum tract. deciſ.* 61. *num.* 7. *et* 8. *et deciſ.* 86. *num.* 1. *et deciſ.* 142. *num.* 6. *ac optimè Merlin. deciſ.* 123. *num.* 3. *et ſeqq. tom.* 1. *vbi num.* 6. *et* 7. Subdit præſertim procedere, ſi confeſſio de recepto emanauerit inter Patruum titularem, qui pentioni conſenſit, & Nepotem penſionarium, vt docce etiam, *Bub. deciſ.* 19. *num.* 25. *et ſeq. tom.* 1. *& videndus eſt etiam deciſ.* 40. *num.* 1. *& ſeqq.*

Vlterius exigendi poſſeſſio non acquiritur, nec probatur ex eo, quòd Debitor per Scripturam confeſſus fuerit ſe Debitorem, *Ricc. collect.* 3680. *verſ. quemadmodum par.* 8.

Niſi dicta confeſſio de recepto ſit geminata, & admodum veriſimilis, & adminiculata, *vt benè docet Poſt. de Manutenen. eadem obſeruat.* 35. *num.* 23. *& dicta deciſ.* 86. *num.* 2. *et deciſ.* 142. *num.* 7. *et ſeqq. et deciſ.* 304. *num.* 3. *Ricc. dicta collect.* 3680. *verſ. nec per, vbi etiam in verſ. ſeqq. declaratur, et limitatur materia.*

Vel niſi vigeat Stylus loci, in quo ſoleant fieri ſimiles quietantiæ per modum confeſſionis de recepto, quamuis ſolutiones in prompta, & numerata pecunia fiant: veputà ſi recipiens fateatur habuiſſe, & de contanti in poſſe, & manibus ſuis recepiſſe. Quia tunc dicitur contineri in Inſtrumento vera, & realis ſolutio, ad tradita per *Poſt. eadem Obſernat.* 35. *num.* 22. *Rot. ibidem deciſ.* 113. *num.* 6.

23 Et eſt certum in iure, quòd confeſſio de recepto facta à Prælato, ſiue Eccleſiæ Rectore non præiudicat Eccleſiæ, nec remanent liberati Deoitores, niſi verè, aut ſupra proximè diximus, de ſolutione conſtet. Cum ad obtinendam Debitoribus liberationem ſolutio eſſe debeat realis, & effectualis, non autem per confeſſionem, *Gutier. tract. de Tutor. et Curat. par.* 3. *cap.* 1. *num.* 78. *Merlin. deciſ.* 123. *num.* 4. *et ſeqq.*

24 Contrarium eſt, ſi confeſſio de recepto tendat ad aliquem liberandum, & in facto proprio conſiſtat; *Paul. de Caſtr. vol.* 1. *conſ.* 34. *per totum*, velùti ſi confiteatur ſolutam ſibi fuiſſe aliquam pecuniarum ſummam per Titium ſibi debitam ex prouentibus Eccleſiaſticis; at non procederet, ſi Prælati confeſſio tenderet ad obligandum, & voluntariè facta eſſet à Prælato, *Gutier. ibidem ſupra, eodem num.* 78. *verſ. Sed adhuc diſtinguendo. Maſcard. de Probat. concluſ.* 367. *num.* 7. *et* 9. *vol.* 1. *Card. Tuſc. concluſ.* 669. *num.* 40. *verſ. Vide plenè, cum n. ſeq. tom.* 1. *lit. C. et ibidem dictus Maſcard. num.* 16. ſubdit, quòd idem tenendum ſit dum confeſſio ipſius Prælati dignitatem reſpiciat.

25 Et ex confeſſione Prælati obligatoria Eccleſia, & ſucceſſores non coartantur, niſi Eccleſiæ vtilitas probetur, *Borgn. Caualcan. part.* 2. *de Contract. deciſ.* 37. *num.* 15. *&* 38. *cum ſeqq.* Ratio eſt, quia confeſſio non obeſt in his, quæ à poteſtate confitentis non dependent *l. Confeſſionibus* 14. *ff. de interrogat. action.*

Minimequè confeſſioni ſtatur in actu prohibito, etiamſi certo caſu eſſet actus permiſſus, ſed veritas illius caſus aliundè, quàm per confeſſionem probari debet, *Bart. in l. ſi forte, ff. de Caſtr. pecul. dictus Borgn. deciſ.* 2. *num.* 32. *dicta part.* 2. *de contract.*

26 Notandum eſt tertiò, quòd ſi Prælatus confite-

Digitized by Google

confiteatur habuiſſe, & exegiſſe pecunias è redditibus, & Debitoribus Eccleſiæ pro annis futuris: hæc confeſſio Eccleſiæ, illiuſquæ ſucceſſoribus non præiudicat, dum ſit per modum voluntariæ iuriſdictionis, *Tuſch. dicta concluſ. 669. num. 1. et 2.* Cum talis con-
27 feſſio ſit ſpecies alienationis, in qua ad formam *tex. dictæ Extrauagant. Ambitioſę, ac dicti cap. Hoc conſultiſſimo, & aliarum l. l. Ciuilium ſupra allegatarum*, requiritur ne-
28 ceſſitas, & vtilitas Eccleſiæ, forma, & authoritas Superiorum: aliàs bona prædicta
29 dicuntur nullitèr alienata, & reſtitui debent Eccleſiæ vna cum fructibus perceptis, *Rot. recent. part. 10. deciſ. 336. num. 26. et part. 14. deciſ. 115. num. 13. et 14.*

30 Vel ſecundùm *Barboſ. opinionem in eadem Collect. D. D. tit. de reb. Eccleſ. alien. vel non in cap. non licet. 1. num. 2. tom. 2. et Rot. coram R. P. D. Bubio in Romana Cenſus, Lunæ 15. Aprilis 1652. §. Validitas, poſt medium, et recent. part. 10. deciſ. 336. num. 8. et 9. num. & 18. et ſeqq.* copulatiuè ſaltèm requiritur ſolemnitas, & iuſta cauſa, quæ non probatur cauſa ex mera aſſertione Alienantis, etiamſi eſſet Epiſcopus, vt optimè *Rub. in annot. ad deciſ. 150. num. 91. et ſeqq. recent. part. 9. tom. 1. et Bich. deciſ. 375. num. 1. et ſeqq. et num. 10. et deciſ. 662. num. 1. et ſeqq. et num. 16.*

Siue copulatiuè requiritur vtilitas, & ſolemnitas, *Rot. recent. part. 7. deciſ. 36. numer. 5. et Rot. poſt additament. Poſt. de ſubhaſt. deciſ. 172. num. 22. ibique num. 23.* ſubdit, quòd contractus non poſſit eſſe vtilis, niſi concurrat etiam licentia Sedis Apoſtolicæ,
31 *Royas deciſ. 48. num. 7.* Ratio eſt, quia annui redditus vtſupra conſiderati inter immobilia computantur, *tex. eſt in Clement. 1. §. Cumque annui redditus, de verborum ſignificat. Ricc. collect. 668. per totam part. 3. et Merlin. de Pignor. libr. 2. queſtion. 44. numer. 37.*

32 Et hoc intelligendum eſt primò, vel quando annui redditus ſunt certi, vel quandò debentur ad longum tempus, *Zacchar. add. ad Abbat. in dicto cap. Nulli, de reb. Eccleſ. alien. vel non, in verbo, Annui redditus, et ibi Anton. Franc. in verbo, Dicas circa pag. mihi 57. in prima col.*

33 Intelligendum eſt ſecundò, ſi dicti annui redditus percipiantur ex certis fundis, non ex redditibus generalibus, *Rot. poſt Cenc. de Cenſ. deciſ. 3. num. 18. vbi num. 20.* ait, quòd veniunt appellatione immobilium,
34 quandò annui redditus debentur actione reali, vel mixta.

35 Subintellige non procedere circa fructus, & reſponſiones, quæ ſingulo anno ex cenſu percipiuntur, quorum reſponſionis dies ceſſit; quia iſti redditus ita ceſſi comparantur fructibus à ſolo ſeparatis; nam quemadmodum illi inter mobilia connumerantur, ita & redditus, quorum dies ceſſit, in puncto *Cenc. de Cenſ. quæſt. 30. num. 25. Gratian. diſcept. forenſ. 811. num. 22. & ſeqq. tom. 5. Ferentill. ad Buratt. deciſ. 580. num. 15. Royas deciſ. 311. num. 9. & 10. & Rot. coram R. P. D. Cerro in Cathacen. Legati Veneris 7. Iunij 1652. §. fin.* & in terminis ceſſionis fructuum à ſolo ſeparatorum, *Rot. recent. part. 9. tom. 2. deciſ. 431. num. 9.*

Ex his ergo infertur, quòd licèt Prælatus
36 ſeu Eccleſiæ Rector ſuæ Eccleſiæ introitus, & prouentus per triennium locare non prohibeatur, *vt per Rot. recent. part. 1. deciſ. 30. num. 4. & latè* etiam ampliando, & limitando refert *Marcheſ. de Commiſſ. tit. de ſignat. Gratiæ. part. 1. capit. 2. num. 62. & ſeqq. & Ricc. collect. 655. per totam part. 3. Eugen. qui infert etiam ad alia, lib. 2. conſ. 28. numer. 63. & lib. 1. conſ. 24. per totum, & à num. 4. vſque ad finem* ampliat, etiamſi facta ſit locatio per nouem annos cum pacto de renouando quolibet triennio: *ibique numer. 6.* ſubdit, quòd locatio vtſupra facta nec valeat quoad primum triennium; cum locatio rei Eccleſiaſticæ facta vltrà tempus à iure permiſſum non ſolum vitiatur in eo, quod exceſſiuum eſt, verum etiam in toto tempore, & poſſunt etiam videri ea, quæ determinat *Sac. Concil. Trident. ſeſſ. 25. cap. 11. in fine.*

Nihilominus ſi Prælatus, vel Eccleſiæ Re-
37 ctor locauerit res Eccleſiæ per triennium, & pro toto trienuij tempore confiteatur ſe recepiſſe, ſeù realitèr receperit totam triennalem penſionem, ſi interim non finita locatione moriatur, hęredes ipſius Prælati, ſeu Rectoris, tenentur ſucceſſori reſtituere quicquid ſpectabit ad ſucceſſorem; & ſi dicti hęredes non ſunt ſoluendo, tunc tenebitur ipſe Conductor, cuius culpam ſibi ipſi imputet, qui non inſpexit, quod poteràt euitare, *Angel. de Peruſ. conſ. 245. numer. 7. Tuſch. dicta concluſ. 669. num. 6. & dictum Con. Trident. eodem cap. 11. erga princ.*

38 Eademque militat ratio in conductore bonorum dotalium, qui ſi reſponſiones ſoluat Marito anticipatas, & deinde matrimonium diſſoluatur, huiuſmodi anticipatæ ſolutiones Vxori non præiudicabunt, niſi pro rata temporis ſuſtentationis onerum Matrimonij *Anton. de Amat. reſolut. 29. num. 15.*

39 Amplia quartò in confeſſione emiſſa per modum voluntariæ iuriſdictionis, quę Eccleſiæ, & illius ſucceſſoribus non pręiudicat, *Barboſ. tract. de Offic. & Poteſt. Epiſcop. allegat. 125. num. 3. in medio, & Rot. recent. part. 10. deciſ. 24. num. 31. & part. 11. deciſ. 304. num. 24. in medio &c. & Buratt. deciſ. 453. num. 3. & ſeq. & Rot. poſt Mucalor. de Poſition. deciſ. 3. num. 2.* ibique ſubdit, niſi cum eadem confeſſione pręſum-

ptiones, & coniecturæ concurrant opportune.
Quibus non concurrentibus, poterit, con-
feſſione prædicta non obſtante, etiam ipſe-
met Prælatus, & Eccleſiæ Rector, qui faſ-
ſus fuit, & eo magis ſucceſſores, nomine
Eccleſiæ agere, & obtinere dicta *deciſ.* 304.
num. 25.

40 Limita primò in Prælati, ſeu Rectoris Ec-
cleſiæ Confeſſione emanata per viam conten-
tioſæ iuriſdictionis, quæ Eccleſiæ, & ſucceſ-
ſoribus præiudicat *Abb. in cap. fin. num.* 44.
*verſ. ſed quoad praecedentia, de reſcript. & in
cap.* 2. *num.* 4. *de capell. Monachor. Gratian.
diſcept. forenſ. cap.* 870. *num.* 20. *&* 21. *tom.*
5. *& deciſ. March.* 139. *num.* 11. *Barboſ. di-
cta allegat.* 125. *num.* 3. *in princ. Ricc. dicta
collect.* 3132. *verſ. Tertiò praeiudicat, part.* 7.
Rot. diuerſ. part. 2. *deciſ.* 141. *num.* 4. *&
deciſ.* 266. *num.* 5. *Buratt. deciſ.* 453. *num.*
3. *& Add. lit. A. & num.* 10.

41 Intellige primò limitationem veram eſſe in
confeſſione coacta, ſcilicèt, quæ emittitur in
iudicio, iuſſu, & mandato Iudicis præcedente,
vt poſt multos ibi congeſtos D. D. firmauit,
Rot. recent. par. 8. *deciſ.* 61. *à num.* 17. *vſque
ad fin. & Rot. in Auguſtana Decimarum, Lunæ*
27. *Iunij* 1639. *coram b. mem. Bichio, Barboſ.
dicta allegat.* 125. *num.* 4. *& Rot. recent. par.* 9.
tom. 1. *dicta deciſ.* 27. *num.* 5. *& ſeq.*

42 Intellige ſecundò, ſi emiſſa ſit abſque collu-
ſione, & fraude, *cap.* 1. *de Confeſs. cap. vlti-
mo de re iudic. Maſcard. de probat. concluſ.* 367.
num. 22. *vol.* 1. *Bellemer. deciſ.* 695. *num.* 1.
de Confeſs.

43 Intellige tertiò, ſi Prælatus, vel Eccleſiæ Re-
ctor non habeat Capitulum, tùnc per modum
contentioſæ iuriſdictionis confeſſio vtſupra
emiſſa præiudicat, *Maſcard. ibidem ſupra num.*
5. *&* 6. *Eugen. lib.* 1. *conſ.* 30. *num.* 13 *& Bar-
boſ. dicta alleg.* 125. *num.* 2.

44 Vel ſi habeat Capitulum, ſit legitimus Ec-
cleſiæ ſuæ Adminiſtrator *Bellemer. dicta deciſ.*
195. *num.* 1. *et* 2. Nàm legitimus Eccleſiæ, &
45 locorum Piorum Adminiſtrator habet ad
omnia etiam ſpeciale mandatum requiren-
tia, & illius ex facto pari modo obligatus
remanet locus Pius, acſi ipſe contraxiſſet,
vt latè docet Rota recent. par. 9, *tom.* 2. *deciſ.*
432. *num.* 26. *& ſeqq.*

Et quandoquis dicatur legitimus Admini-
ſtrator Eccleſiæ, & loci Pij, declarat, *idem
Bellemer eodem num.* 1. *&* 2. *in dicta deciſ.* 695.
concluditque ibidem, quòd in arduis Præla-
46 tus, ſiue Eccleſiæ Rector, quàmquam ſit legi-
timus Adminiſtrator, teneatur requirere conſi-
lium in Iudicio, ſiuè extrà iudicium, & alle-
gat *tex. in Cap. Nouit & cap. quanto de his,
quæ fiunt à Prælat.*

Secus èſt in non arduis: Secuſque paritèr fa-
cta diuiſione bonorum per Prælatum cum Ca-
pitulo; *vt per dictum Bellemer. ibidem ſupra.*
Vel ſi habeat conſenſum ſpecificum, vel man-
datum ſpeciale à Capitulo, *Barboſ. dicta al-
legat.* 125. *num.* 7. *in fine.*

47 Vndè ſi Abbas, aut Abbatiſſa, vel Prioriſſa,
ſimileſque Perſonæ aliquid confiteantur, con-
fitendo Monaſterio non præiudicant, ſaltem in
his, quorum adminiſtrationem ſeparatam ab
alijs non habet is, qui confitetur, vel bona
ſint communia, & ex confeſſione ſequatur
alienatio immobilium, *Maſcard. ibidem ſupra,
num.* 9. *& in puncto Eugen. lib.* 2. *conſ.* 91. *à
num.* 14. *vſque ad* 16. *Rot. rec. par.* 15. *deciſ.*
42. *num.* 8. *& deciſ.* 227. *num.* 6. *& deciſ.* 340.
num. 6. *&* 7.

48 Aut mobilium alienatio pretioſiorum, vt di-
ci poteſt de vaſibus aureis, argenteis, Gemmis,
Gregibus Ouium, Caprarum, & ſimilium,
ex quibus Eccleſia redditus annuos recipere
conſueuit, quæ ſimilitèr interdicta ſunt aliena-
ri ſine dictis ſolemnitatibus, *Layman vbi ſu-
pra, num.* 2. *verſ. Mobilia, Bonac. in praecita-
tis locis, eadem prima prapoſit. num.* 2. *&* 3.

Et eſt ratio, quia mobilia pretioſa æquipa-
rantur immobilibus, *Barboſ. dicto cap. nulli*
5. *num.* 2. *de reb. Eccleſ. alien. vel non, tom.* 2.

49 Secus eſt, ſi agatur de his, quæ ſeruando
ſeruari non poſſunt, nempè quæ vſu abſumun-
tur, vel breui tempore inueteraſcunt, vt Fru-
ctus, Pecudes, Veſtes, & Pecunia vſui quoti-
diano deſeruiens, *Laym. vbi ſupra, eodem verſ.
Mobilia, in medio, Bonac. eadem propoſit. num.*
4. *&* 5. *Barboſ. dicto cap. nulli, num.* 15.

Quid dicendum eſt de Creditis pecuniarijs,
at non annuis? vide dictum, *Laym. eodem verſ.
Mobilia, in fine, vbi latius de materia.*

50 Beneuerum eſt, quòd in ſtabilibus exiguis
dicta ſolemnitas Beneplaciti Apoſtolici non
requiritur, ſed ſufficit ſola Epiſcopi licen-
tia *cap. Terrulas,* 53. 12. *queſt.* 2. Huiuſ-
modique canonis diſpoſitioni teſtatur *Bar-
boſ. ibidem num.* 1. *tom.* 5. non eſſe deroga-
tum per dictam *Extrauag. Pauli II. & per
ſacrum Concil. Trident. immò dicto cap. Ter-
rulas,* inhæret diſpoſitio *cap. Abbatibus* 41.
dicta 12. *queſt.* 2.

51 Et ſicuti procedit in alienatione, ita in lo-
catione, *Barboſ. dicto cap. Terrulas, num.* 2. *ibi-
que num.* 3. enunciat, quæ dicantur terrulæ,
& quæ res exigui valoris.

52 Extende dictam limitationem procedere
etiam in confeſſione Syndici facta tamèn per
viam contentioſæ iuriſdictionis, vel ſi Syndi-
cus habeat Speciale mandatum, eo enim caſu
præiudicat Capitulo, *Negus. Syl. reſponſ. quaſt.*
442. *num.* 81. *Add. ad Buratt. deciſ.* 453. *num.*
10. *Caualer. deciſ.* 31. *num.* 6. *Merlin. deciſ.*
402. *num.* 4.

Idemque dicimus de Prælato tanquàm ſpe-
cialitèr Procuratore conſtituto, & vt ſupra
confitente, *Maſcard. dicto tract. concluſ.* 367.
num. 5. 6. *&* 9. *& num.* 23.

53 Et licèt huiuſmodi confeſſio noceat Eccle-
ſiæ, poterit tamèn reuocari, ſi reuocatio præ-
pona-

Digitized by Google

ponatur antè finitum negocium, & probetur per errorem facti emanatiẽ confeſſionem, *Barboſ. dicta collect. D.D. in cap. Ex parte, vltimo, num. primo de Confeſſ.*

54 At ſi confeſſio facta ſit per modum voluntariæ iuriſdictionis ad nihilum valet, & reuocatur, etiam non docto de Errore, & quamuis ſit geminata, *Barboſ. dicta allegat.* 125. *num.* 5.

55 Abb. verò ſupracitato *tit. ec cap. num.* 4. ita diſtinguit, quòd in reuocatione confeſſionis, poteſt Ecclesia venire dupplici iure. Primò per viam communem. Secundò per viam reſtitutionis in integrum: & de vtroque remedio differentia eſt. Nàm ſi venit ordinario iure, debet probare errorem, & hoc antè finitum negocium petere: ſi verò per remedium extraordinarium, ſufficit probare læſionem, & eſt tempus quadriennij à tempore emanatæ confeſſionis; licèt ſententia lata ſit. Et quòd Eccleſia aduerſus confeſſionem Prælati, Rectoris, Capituli, Adminiſtratoris, & legitimi Procuratoris poſſit petere reſtitutionem in integrum tenet etiam, *Maſcard de probat. eadem concl.* 367. *n.* 24. *& Tuſc. dicta concluſ.* 669. *n.* 43.

56 Sublimita limitationem, & extentionem prædictam, quandò confeſſio facta fuit incidentèr in alio iudicio cum alijs Perſonis, & ad alium finem, quia poſteà in diuerſo alio iudicio non obeſt, *Eugen. dicto lib.* 1. *eodem conſ.* 30. *num.* 43.

57 Limita Secundò, ſi confeſſio Prælati, ſiuè Eccleſiæ Rectoris contineat actum ab ipſomet geſtum; quia tùnc etiam Eccleſiæ, & Succeſſori præiudicat, *Add. ad Gregor. X V. deciſ.* 375. *lit. C. et Addens ad Buratt. dicta deciſ.* 453. *num.* 12. *Ricc. dicta collect.* 3132. *verſ. Secundò procedit, Barboſ. in toties citata allegat.* 125. *num.* 7. *poſt. princ. & Bich. deciſ.* 464. *n.* 14. *et* 15.

58 Et hæc limitatio procedit, quatenùs ipſa Eccleſia, ſeu Eccleſiæ Succeſſor indigeat, vel iure ipſius Prædeceſſoris vti velit, alias Prædeceſſoris Confeſſio minimè nocet Eccleſiæ, vel Succeſſori, *Guidopap. deciſ.* 52. *Gregor. XV. deciſ.* 13. *num.* 2. *latè Buratt. deciſ.* 156. *num.* 3. *et ſeqq. et Add. ad dictum Buratt. deciſ.* 788. *num.* 8.

59 Siquidèm Prædeceſſoris Confeſſio, ſi Succeſſor vti nequeat, non nocet Succeſſori ab eodem Prædeceſſore cauſam non habenti ex aliquo particulari caſu; quia Succeſſor in Beneficio regulariter non habet cauſam à prædeceſſore, ſed à Summo Pontifice, *vt benè Buratt. deciſ.* 676. *num.* 3. *et dicta deciſ.* 156.

60 Limita tertiò, ſi Prælati, vel Rectoris, aut Miniſtri Eccleſiæ confeſſio ſit adminiculata; quia tunc Eccleſiæ, & ſucceſſori præiudicat, *Conciol. allegat.* 63. *num.* 22. *&* 23. *Rot. deciſ.* 177. *num.* 5. *diuerſ. part.* 2. *Seraph. deciſ.* 292. *num.* 3. *&* 4. *& deciſ.* 436. *num.* 7. *& deciſ.* 442. *num.* 20. *verſic. ex hoc*, cum alijs latè congeſtis *per Add. ad eandem deciſ.* 453. *Buratt. num.* 10. *& ad deciſ.* 560. *num.* 13. *verſ. limitatur tamen concluſio Maſcard. dicta concluſ.* 367. *numer.* 13. *&* 14. *& Rot. penes Ludouic. Poſt. de Manutenen. deciſ.* 29. *num.* 7. *& deciſ.* 166. *num.* 48. *& Gratian. diſcept. forenſ. capit.* 870. *num.* 3. *tom.* 5. *& Ricc. dicta collect.* 3132. *verſ. Et primo, & Barboſ. dicta allegat.* 125. *num.* 7. *erga medium*, & in puncto tranſactionis firmat *Rot. recent. part.* 10. *deciſ.* 24. *à num.* 29. *vſque ad* 32. *& deciſ.* 290. *num.* 26. *apud Bich. com.* 1.

61 Immò ſufficit, quod habeat pro ſe aſſiſtentiam, ſeu præſumptionem Iuris communis, *Maſcard. dicta concluſ.* 367. *num.* 4. *& Add. ad eandem deciſ.* 453. *eodem num.* 10. *in fin. et Rot. dicta deciſion.* 141. *numer.* 5. *et* 6. *diuerſ. part.* 2.

62 Intellige, quòd dicta confeſſio adminiculata præiudicet, ſi adminicula percutiant illud idem, quòd confeſſio, ſecus eſt, ſi non percutiant, *Buratt. deciſ.* 156. *num.* 12. *et dicta deciſ.* 166. *num.* 49. *Bich. autem deciſ.* 152. *num.* 25. *&* 26. adducit etiam alia.

63 Limita quartò, dum confeſſio non eſt vnica, at ſępius repetita, *Add. ad dictam deciſ.* 453. *num.* 13. *& Ricc. in toties citata collect.* 3132. *verſ. Quartò præiudicat.*

64 Limita quintò, ſi agatur de iure acquirendo Eccleſiæ, & non acquiſito, in hoc caſu confeſſio probat, & præiudicat Eccleſiæ. *Maſcard. dicta concluſ.* 367. *num.* 15. *Tuſc. dicta concluſ.* 669. *num.* 40. *verſ. Vnde plenè, & num.* 41. *& ſeqq. tom.* 3. *lit. C.*

65 Intellige, ſi Prælatus, ſeu Eccleſiæ Rector non habeat Congregationem, ſeu Capitulum, ſecus ſi habeat; quia licèt non requirantur ſolemnitates, debet tamèn interuenire conſenſus, & authoritas Capituli, & non ſolius Prælati, ſeu Rectoris *Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 796. *num.* 9. *&* 10. *tom.* 4.

66 Ratio eſt, quia licèt ſolus Prælatus, ſeu Eccleſiæ Rector non poſſit in iure quæſito Eccleſiæ præiudicare, *Buratt. deciſ.* 560. *num.* 7. minimequè dictus Prẹlatus, ſeu Rector poſſit tranſigere, ſeu compromittere ſuper re immobili, cuius poſſeſſio eſt penès Eccleſiam, niſi beneplacito Apoſtolico interueniente, vel
67 lapſi ſint triginta anni cum obſeruantia; ita vt dicti triginta anni ſint completi vſque ad extremam horam, & momentum, ſubducto tamèn tempore vitæ Rectoris, qui fecit alienationem,
68 nec non tempore motæ litis, *Rot. recent. part.* 7. *deciſ.* 94. *à num.* 12. *vſque ad* 15. *et part.* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 27. *num.* 18. *et ſeqq. & deciſ.* 114. *num.* 10. *vſque ad* 13. *Royas deciſ.* 48. *num.* 18. *& ſeqq.* optimè de materia, & *in eadem par.* 10. *recent. deciſ.* 336. *num.* 28. aliàs tranſactio di-
59 citur perſonalis, ſcilicèt ad vitam tranſigentis, ſeu compromittentis, ita vt Succeſſores non ligentur, *Barboſ. dicto cap. Nulli, num.* 13. *et* 14. *et Rot. coram R. P. D. Celſo, in*

Digitized by Google

Aſtoricen. Iuriſdictionis, ſeu Nullins, Veneris 19. Iunij 1654. §. Quia Abbas, et §. Huiuſmodi vero, cum §. ſeqq. quæ coram eodem fuis confirmata, Veneris 4. Iunij 1655. §. Hinc non obſtat cum duobus §§. ſeqq. in quærendis, ſi erit ſolus, præiudicare poteſt, etiam ſi agatur de hæreditatibus, legatis, & donationibus, *Baratt. deciſ. 773. num. 3. et ibi add. lit. A. et B.* & faciunt etiam ea, quæ refert *idem Barboſ. eodem cap. Nullis, num. 13. et 14. in fine*, & in eis tanquàm Eccleſiæ non incorporatis non erit deneceſſe beneplacitum Apoſtolicum, *Barboſ. ibidem proxime, et Rot. coram recolendæ memoriæ Bichio in Romana Cenſus, lunæ, 15. Aprilis, 1652. §. Et quatenus replicatur.*

72 Non obſtante contraria opinione *Laym. vbi ſupra, num. 7. et dicti Leon. in eodem Theſaur. for. Eccleſ. tit. de Emphyt. Eccleſ. par. 4. cap. 1. num. 3. verſ. ideo*, qui tuetur dominium hæreditatum, legatorum, & donationum ipſoiurè abſque traditione transferri in Eccleſiam, & per conſequens requiri ſolemnitates dictæ *Extrauagant. Ambitioſæ Cupiditatis*, etiam ſuper repudiatione, ſeu Confeſſione quærendorum.

73 Eo quia *Barboſ. in eodem cap. Nullis num. 9. pag. mihi 108. & in dicta Extrauagant. n. 5. in fine, & in prætermiſſ. & Additam. dicta collect. tom 6. tit. de conſuet. in cap. Ex litteris, 2. per totum de communi D.D. Sententia* adhæret primę vt ſupra firmatæ opinioni, refertque in eodem cap. ex litteris, quod Eccleſia nullum

74 priuilegium habet, cum quo abſque apprehenſione dominium, & poſſeſſionem acquirat, & ità etiam *Rot. coram R.P. D. Buratto dicta deciſ. 773. num. 3. & ibi add. lit. A. & B.*

75 Niſi eſſent duo actus ſeparati, licèt incontinenti fiant vnus ſcilicèt poſt alium, veputa ſi Prælatus, ſeu Eccleſiæ Rector prius adiuiſſet hæreditatem, & deinde in eodem Inſtrumento ceſſiſſet, ſeu renunciaſſet, tunc requiritur ſolemnitas *dicta Extrauagant. Addict. ad eandem deciſ. 773. num. 5. 6. et ſeqq.*

Siue feciſſet actum denotantem hæreditatis aditionem, ad formam *tex. in §. Item Extraneus, inſtit. de hæred. qualit. et different.*

76 Sed in terminis tranſactionis, etiamſi verſemur in quęrendis, & Eccleſiæ non incorporatis, conſtanter teneo non poſſe deueniri ad tranſactionem ſine beneplacito Apoſtolico, ſiquidem eòipſò quòd Eccleſia intendit tranſigere, propalat animum ſuum voluiſſe ab initio acquirere; & tunc ſufficit, quod Eccleſiæ actio competat ad rem, vt traſigens cum Eccleſia debeat adhibere ſolemnitates dictæ Extrauagant. Ambitioſæ.

78 Nam is, qui habet actionem ad rem, videtur rem ipſam habere, & is, qui actionem remittit, ipſam rem remittit *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 474. n. 6. vſque ad 21. tom. 4.* Proceditque huiuſmodi noſtra concluſio, etiam ſi Aduerſarius poſſideat, & in tranſactione apponatur, quòd aliqua pars Rerum remaneat apud ipſum Aduerſarium, reliquatum ſit Eccleſiæ, *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 576. numer. 16. & ſeq. tom. 3. & Addict. ad Gregorium XV. deciſ. 418. n. 17. cum alijs latè relatis per Add. ad Burattum deciſ. 690. litter. B. in fine.* Quinimo, non interueniente Beneplacito Apoſtolico, poteſt ipſemet Rector Eccleſiæ recedere à tranſactione nomine Eccleſiæ *Royas deciſ. 292. num. 13. vbi ſubdit*, etiamſi ipſemet Rector tranſegerit.

Cæterùm Rector reſcindere non poterit tranſactionem ſecutam ſine beneplacito Apoſtolico, ſi inita fuerit tranſactio pro bono pacis, & ad dirimendas diſſentiones in iudicio deductas: quia in hoc caſu fieri poteſt ſine beneplacito, *Rot. recent. par. 13. deciſ. 62. n. 9.*

79 Limita ſextò, ſi Prælatus, vel Eccleſiæ Rector confiteatur vt Teſtis, quia huiuſmodi confeſſio probat, & Eccleſiæ præiudicat ſaltem ſemipleuè, *Maſcard. dicta Concluſ. 367. n. 17.*

80 Quid autèm dicendum eſt, quandò Rector vnius Eccleſiæ confitetur eam eſſe membrum alterius Eccleſiæ, & hæc confeſſio à dicto Rectore facta fuerit ad effectum, vt ſe defenderet ab actione Spolij contra eum intentata, præiudicabit forsàn Confitenti Rectori effecto Rectori illius alterius Eccleſiæ? pro negatiua ſententia tenet *Achill. de Graſs. tit. de confeſs. deciſ. 163. per totam, et in ordine dicti tit. de Confeſſ. deciſ. 4.*

81 Sicuti etiam dicimus de Confeſſione facta ab aliquo tanquam Procuratore ea non nocet effectò principale *dictus Achil. de Graſſ. in eodem tit. deciſ. 164 num. 1. & in ordine dicti tit. deciſ. 5.*

82 Nec confeſſio Coadiutoris præiudicium affert Coadiuto, *dictus de Graſſ. in præcitato tit. deciſ. 162. num. 1. & in ordine dicti tit. deciſ. 3.* Nec hęredi confeſſio de recepto emiſſa ab Executore Teſtamentario præiudicat, ſi alitèr de recepto non appareat, *Mancin. de confeſſ. cap. 9. art. 4. num. 4.*

83 Corollariè in hac quæſtione adnotandum cenſeo, quòd Abbas, qui in criminali iudicio confitetur ſe ex Abbatiæ fructibus quędam eiuſdem Abbatię nomine immobilia bona emiſſe, additque etiam eadem bona emiſſe ex precio quorundam bonorum ſtabilium Abbatię diſtractorum, nempè cuiuſdam Domus ruinoſæ, & aliarum rerum inutilium: cum non dixerit ſe alienaſſe ſine ſolemnitatibus à iure requiſitis, non erit huiuſmodi confeſſio ſufficiens probatio dilapidationis pro priuatione Beneficij, cum in dubio talis confeſſio intelligenda ſit ad confitentis fauorem, vt a dilapidatione excuſetur. Ideo in hac facti ſpecie accipienda eſt confeſſio cum ſuis qualitatibus dilapidationis excluſiuis, quia Abbas addendo emiſſe ex precio indè redacto pro eadem Abbatia potius

videtur

videtur implicita confeſſio per verba ennunciatiua, quàm explicita, quæ confitentem conuincit. Vnde cum non ſit clara, & euidens cum ſuis qualitatibus accipienda eſt, minimeque ſufficiens ad beneficij priuationem, quamuis ciuilitèr ageretur *vt egregiè Rot. coram R. P. D. Penia deciſ. 600. num. 1. & ſeqq.*

85 At ſi Abbas à Iudice interrogatus ſuper ſtatu Eccleſiæ iurauerit plenam, & meram veritatem dicere, & confeſſus fuerit bona Eccleſiæ dilapidaſſe: tunc non addita aliqua qualitate, & circumſtantia excuſante dilapidationem, non poterit poſtmodum Abbas eam qualificare, & excuſare, dicendo quod alienauerit ob debitum, quòd imminebat, nec aliundè ſoluere poterat, vel quia Eccleſiam ruinoſam, aut dirutam aliundè reparare, vel reſtaurare non poterat, *tex. expreſſus in cap.*

86 *Cum dilecti*, 18. *et ibi gloſ. Panormit. ferè per totum, ac Barboſ. num. 1. de Accuſat. et Inquiſit.* Ratio, eſt quia ſub huiuſmodi forma iurando, nec veritatem tacere, nec falſitatem admiſcere debeat, *dicto cap. dum dilecti* §. *quod ſi, ibique gloſ. in verbo prima forma.*

87 Licèt non denegetur Abbati volenti huiuſmodi confeſſionem tanquàm erroneam reuocare, dum concludentèr contrarium probetur, *dictus Panormit. in eodem cap. cum dilecti, n.* 13.

88 Verùm ſi iuramentum ſub dicta forma non præſtiterit, ſed ſimplicitèr Abbas iurauerit, & interrogatus reſpondeat alienaſſe bona Eccleſiæ, poterit poſtmodùm, *vt* ſupra ſuam confeſſionem excuſare, non autèm perimere: taliſque excuſatio ſub bona fide erit admittenda, & liberabitur, dummodo ſcripto, vel per

89 teſtes poſſit probare, quòd ſub hac forma iurauerit, quàmquam inueniatur aliqua leuis culpa, quæ Abbati ob pudorem, quem ſuſtinuit, erit tribuenda, *dicto cap. cum dilecti, et ibi gloſ. in verbo, Dilapidatione, ac Panormit. num.* 5. *et Barboſ. dicto num.* 1.

90 Itaut, ſi propter hanc neceſsitatis cauſam iuncta bona fide, alienauerit, vel obligauerit Eccleſiam, non peccauerit, *gloſ. in dicto cap. cum dilecti, eodem verbo Dilapidatione, poſt princ.*

91 Ratio eſt, quia alienatio de re Eccleſiæ valet facta abſque ſolemnitatibus, vbi Eccleſiæ neceſsitas vrget, *Ricc. in deciſ. Archiep. Neap. deciſ.* 226. *num.* 21. *part.* 1.

92 Secus eſt, ſi Abbas, ſeu Beneficiatus per errorem putet ſibi licere ad Eccleſiam reſtaurandam, & ornandam bona Eccleſiæ alienare, aliquam tamèn habeat legis ſuſpicionem hoc prohibentis: huiuſmodique non obſtante, aliqua bona Stabilia ad Abbatiam, ſeu Beneficium ſpectantia alienauit, & hac pecunia Eccleſiam reſtaurauerit.

Tunc Abbas, ſeu Beneficiatus contra *Extrauagant. Ambitioſæ cupiditatis, de reb. Eccleſ. non alien.* mortalitèr peccauit, & eſt ratio, quia poſita ſuſpicione dictæ legis, eam tenebatur inquirere, num verè daretur, vel ne; cum quælibet lex, eoipſo, quod de ea oritur ſuſpicio, obliget; & cum primum talis ſuſpicio datur de legis exiſtentia, poteſt erroneam conſcientiam deponere, *Sanctus Thom. prim.* 2. *quæſt.* 76. *art.* 3. *Suar. tom.* 3. *in tertiam partem, diſput.* 82. *ſect.* 3. *cum alijs allegatis à Gab. Beato in ſuis quæſt. moral. tit.* de *Conſcient. erron. quæſt.* 2. *reſolut.* 1. *à num.* 8. *vſque ad* 11.

93 Beneuerùm eſt, quod in pœnas *tex. dicta Extrauag.* non incurrit Abb. ſeu Beneficiarius cum dicta legis ſuſpicione alienans; quia dictus tex. dum ad pœnam incurrendam præſumptionem requirit, & ſcientiam admittit, intendit punire ſolum delictum expreſſè, ac formalitèr in ſe volitum, non verò volitum dumtaxàt indirectè, & in cauſa, *Gab. Beat. vbi ſupra, reſolut.* 2. *à num.* 15. *vſque ad* 18.

94 Immò alienans bona Eccleſiæ ex ignorantia iuris, vel facti excuſatur, modò ignorantia non ſit coniuncta cum ingenti temeritate, *Bonac. in Theolog. Moral. tom.* 1. *tit. de alienat. bonor. Eccleſiaſt. diſput.* 2. *quæſtion. vnica, punct.* 5. *vnica propoſit. num.* 1. *verſic. Ex quo ſequitur, Barboſ. collect. D. D. in dicta Extrauagant. Ambitioſa, num.* 23. *tom.* 4.

95 Siquidem bonorum Eccleſiæ alienatio facta ex iuſta cauſa, & bona fide non adhibitis ſolemnitatibus non facit alienantem incidere in pœnas dicti tex. *Sabell. var. reſolut. cap.* 69. *num.* 18. *& firmat. Ricc. deciſ. Archiep. Neap.* 220. *num.* 8. *et* 9. *part.* 1.

96. Cæterùm ſuper prædictis latè diſcutiendo articulum contrarium firmat *idem Ricc. in eiſdem deciſionibus. deciſ.* 222. *à num.* 8. *vſque ad finem par.* 1. cui opinioni firmiter adhæreo, ſi agatur de Beneficiato I.V.D. aut de Viro Sagace, & in negocijs experto; Secùs eſt in alijs, ad quorum fauorem teneo dictam primam opinionem ex rationinibus *latè etiam adductis à dicto Ricc. eadem deciſ.* 222. *à num.* 1. *vſque ad* 7.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio confitenti præiudicat, ſi fiat ab eo, qui abſque fraude, & ſimulatione confiteri poſſit,*

2 *Concubinarij confeſſio fauore Concubinæ quomodo, & quando de iure ciuili, vel canonico valeat, vel ne, & à quibus perſonis Concubinarijs poſſit fieri, vel ne Concubinæ donatio, & à num.* 3. *vſque ad* 7. *& etiam num.* 10.

8 *Donatum, vel relictum Concubinæ à Concubinario, cui veniat applicandum, & an poſſit à Donante repeti.*

9 Do-

9 *Donatio facta à Fratre turpi perſonæ, vel inſtitutio turpis perſonę non valet in præiudicium alterius Fratris ab inteſtato Succeſſuri.*

10 *Donatio, ſeu legatum, aut quacunque alia diſpoſitio fauore Concubinæ facta a Concubinario propter aſſerta, & confeſſa benemerita non valet, niſi aliunde probetur, & num. 2.*

11 *Meritorum probatio debet eſſe ſpecifica, & non generica.*

12 *Donatio prædicta ſuſtinetur pro intranti quantitate meritorum probatorum.*

13 *Quid dicendum, ſi donatio, ſeu confeſſio ſit iurata?*

14 *Donatio ob ſeruitia turpitèr præſtita non ſuſtinetur.*

15 *Suſtinetur, ſi fuerit facta donatio, ſeu legatum poſt triennium à die ceſſationis turpis cauſa.*

16 *Clerici, aut Layci confeſſio fauore Concubinæ, etiam propter diuerſa benemerita, & ſeruitia recepta quandò probet.*

17 *Quid firmandum eſt, ſi beneficia, & ſeruitia ſint ſpecificata cum iuramento?*

18 *Meritorum aſſertio facta à Iudice probat.*

19 *Meritorum aſſertio facta à Principe magis probat quàm ſi facta ſit à Iudice.*

20 *Dictum Principis pro lege habetur.*

21 *Limita, ſi agatur de ſolutione debiti probanda fauore Debitoris contra Creditorem.*

22 *Clerico confitenti emiſſe de pecunijs Concubinæ non creditur, etiamſi fiat confeſſio fauore Coniunctorum Concubinæ.*

Concubinarij etiam Clerici confeſſio, ſeu donatio, aut Legatum pro aſſertis benemeritis, & ſeruitijs receptis à Focaria, ſeu Concubina, an, & quandò fauore dictæ Focariæ ſiue Concubinę, aut ipſius Concubinæ Coniunctorum valeat, vel non.

QVAESTIO III.

1 COnfeſſio facta ab eo, qui liberè eam facere potuit, ſi non adeſt timor fraudis, nec ſimulationis, vt quia ex ea non inſeratur damnum alijs, quam confitenti, nec talis confeſſio fiat inter perſonas donare prohibitas probat veram numerationem ſeu quodcunque aliud confeſſum *Cancer. var. reſolut. part. 3. cap. 8. num. 40. & ſeq. tit. De Depoſit. & Commodat. Alex. conſ. 142. num. 4. lib. 5. Gutier. Pract. Quæſt. lib. 2. quæſt. 29. num. 2. & ſeq. Bald. conſ. 293. num. 2. vol. 3. Mangil. de Imputat. & Detract. quæſt. 29. num. 56. & ſeq. Cyriac. contr. 329. num. 59. & ſeqq. tom. 2. Surd. deciſ. 218. & deciſ. 229.*

2 Ideo ſi fiat confeſſio in ſcriptura à Concubinario, per quam dicatur centum Focariæ ſeu Concubinę deberi ex cauſa mutui pro infecta habetur, niſi aliundè probetur; cum ſola confeſſio inter perſonas donare prohibitas non ſufficiat ad validandum cõtractum, niſi vera ſit cauſa in confeſſione contenta, ſcilicèt de debito aliundè conſtet, quàm ex aſſertione, ſeu cõfeſſione Cõcubinarij, *Anton. a Gam. deciſ. luſitan. 223. n. 1. & 4. & deciſ. 226. num. 1. & in puncto deciſ. 236. num. 1. Mangil. dicta quæſt. 29. num. 56. in princ. & Sabell. var. reſolut. cap. 25. numer. 14. & 15. & Vermigl. conſ. crim. 366. num. 7. 8. & 9. & in puncto mutui Ricc. in collect. 2480. part. 6.*

3 Nec obſtat, ſi dicatur valere dictam confeſſionem ſaltèm in vim donationis, quę regularitèr de iure ciuili ſi fiat Concubinæ à Concubinario valet *l. Affectionis gratia, 5. l. Donationes in Concubinam 32. ff. de donat. Ricc. collect. 791. in princ. part. 4. & deciſ. Archiep. Neap. 73. num. 3. part. 4. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 21. tit. 3. num. 12. tom. 2. Gratian. diſcept. forenſ. 31. tom. 1.*

4 Dummodò Concubinarius non ſit, Clericus, Doctor, aut Miles; quia tunc neque de iure ciuili valet donatio, *Mantic. ibidem ſupra, num. 13. & 14. Ricc. dicta collect. 791. & in eadem deciſ. 73. num. 1. & ſeqq. Gratian. dicta diſcept. 31. num. 12. & ſeqq. vbi num. 21. & ſeqq.* eſt videndus, dum eſt iurata.

5 Siquidem generalitèr contrarium eſt de iure canonico, vt latè ratiocinatur *Gratian. diſcept. forenſ. 31. num. 3. & ſeqq. pluribus.*

6 Et de iure ciuili procedit concluſio ad effectum excipiendi, ſecus agendi, *gloſ. in dicta leg. Affectionis, in verbo, Meretrices, & in l. Mercalem 5. C. de condit. ob turp. cauſ.*

7 Immò dum Concubina ſit talis, cum qua poſſit contrahi matrimonium: ſecus eſt ſi habeat Maritum; quia tunc donatio auferrur ab ea vt indigna ex crimine ſuo, & Fiſco
8 applicatur; contrarium eſt, ſi à Concubina auferatur donatio, ſiue relictum tanquam incapaci; quia tunc admittuntur venientes ab inteſtato, *Ricc. dicta deciſ. 73. num. 3. 4. & 5.* vel à Donante repetitur, vt notat *Zacch. tract. de Selar. & Merced. quæſt. 76. num. 44.*

9 Vnde ſi à Fratre fuerit hæres inſtituta turpis Perſona, vel eidem donatum in præiudicium alterius Fratris ab inteſtato ſucceſſuri, excluditur in totum talis Turpis Perſona, & admittitur Frater, & vt optimè diſcutit articulum *Merlin. tract. de legitim. lib. 1. tit. 2. quæſt. 13. per totam, & lib. 2 tit. 1. quæſt. 21. num. 8. 9. & ſeqq.*

Confe-

10 Conſequenter firmandum eſt, quòd non valeat legatum, ſiue donatio, aut quçcumque alia diſpoſitio facta à Concubinario Concubinæ propter benemerita, & ſeruitia recepta, niſi aliundè probentur, quàm ex aſſertione, ſeu confeſſione legantis, ſeu Concubinarij donantis, *Ricc. dicta collect.* 791. *& eadem deciſ.* 73. *num.* 2. *&* 3. *Gratian. dicta diſcept.* 31. *num.* 27. *Mantic. vbi ſupra, num.* 15. *cum ſeq.*

11 Taliſque meritorum probatio debet eſſe ſpecifica, & non generica, & eſt ratio, quia huiuſmodi donatio non debet excedere merita, nam pro quantitate exceſſiua meritorum
12 dicitur donatio pura *Zacch. dicta quæſt.* 76. *num.* 51 *&* 52.

13 Niſi talis donatio ſit iuramento vallata, *Ricc. eadem deciſ.* 73. *num.* 3. *vbi num.* 12.
14 *ſubdit*, non procedere, ſi beneficia prouenιant ex ſeruitijs turpitèr præſtitis.

15 Verum ſi legatum, ſeu donatio fuerit facta poſt triennium à die ceſſationis turpis cauſæ, valet, vt latè docet *Gratian. eadem diſcept* 31. *num.* 29. *&* 30. *cum ſeqq. & videndus eſt Merlin. vbi ſupra.*

16 Supradictaque eo magis procedunt in Clerico, ſi ad fauorem Concubinæ fateatur ſe debitorem eſſe in aliqua pecuniarum ſumma, vel ſi dictus Clericus, ſiue etiam Laycus, eidem donet confitendo ob receptionem diuerſorum benemeritorum, & ſeruitiorum, niſi benemerita, & ſeruitia aliundè verificentur *Peregr. de iure Fiſci*, *lib.* 2. *tit.* 9. *num.* 5. *Ricc. collect.* 791. *part.* 4. *Gratian. in toties citata diſcept.* 31. *num.* 27. *Mantic. dicto lib.* 21. *tit.* 3. *num.* 15. *cum ſeqq. Ricc. in eadem deciſ.* 73. *num.* 2. 3. *&* 4. *& Zacch. dicta quæſt.* 76. *numer.* 48. *& ſeqq. & Mancin. tract. de Confeſſ. cap.* 1. *num.* 33. *verſic. Proinde Clericus, cum ſeqq. verſ. & num.*
17 35. ſubdit locum habere, etiamſi benemerita, & ſeruitia ſint ſpecificata medio iuramento, & adhæret latè *Mangil. dicta quæſt.* 29. *num.* 58. *licèt Ricc. in toties citata deciſ.* 73. *num.* 3. cui non aſſentior, teneat vt ſupra contrarium.

18 Quid enim firmandum eſt, ſi confeſſio, & meritorum aſſertio ſit facta à Iudice? & pro affirmatiua ſententia refert *Carol. Tapia deciſ. ſuprem. Ital. ſenat.* 5. *num.* 41. *&* 42.
19 *vbi num.* 43. *ait*, quòd multo magis procedit, ſi talis aſſertio facta ſit à Principe;
20 quia dictum Principis pro lege habetur, *l. fin. C. de leg.*

Sed præter dictum caſum Iudicis aſſertio quando probet, vel nè, vide ea, quæ refert *Gratian. diſcept. forenſ.* 529. *num.* 34. *& ſeqq. pluribus tom.* 3 & de Principe vide ea, quę eruditè diſtinguendo docet *Rub. in annot. ad deciſ.* 150. *à num.* 97. *vſque ad* 102. *recent. part.* 9. *tom.* 2.

21 Bene tamèn verum eſt, quòd ſi Princeps confiteatur ſibi ſolutum fuiſſe id, quod Franciſcus debebat Titio, ipſe Franciſcus non eſt liberatus, niſi conſtet de ſolutione alitèr, quàm per dictam confeſſionem, *Cyriac. contr.* 313. *num.* 12. *tom.* 2.

22 Amplia etiam in Clerico ementi nomine Concubinæ, & de illius pecunijs emere confitenti; quia nihilominus talis confeſſio nihil probat, *Peregr. eodem tract. de Iur. Fiſc. dicto lib.* 2. *tit.* 9. *num.* 6. *et* 7. vbi extendit ad Aduocatos, & Milites: ibique, & *numeris ſeqq.* egregiè materia declaratur, & limitatur.

Proceditque noſtra concluſio, quanquàm confeſſio, ſiue donatio, aut legatum fiat fauore Parentum, Fratruum, Sororum, ſeu aliorum Coniunctorum Concubinæ à Concubinario, *Zacc. dicta quæſt.* 76. *num.* 45. ibique aſſignatur ratio, quia cenſetur donatum contemplatione ipſius Concubinæ, ſeu Meretricis, & ad fraudandam legem.

SVMMARIVM.

1 *Patris confeſſio etiam iurata de debito fauore Filiorum Spuriorum, quamquàm non exiſtat Proles legitima, non valet, & num.* 18.

2 *Amplia, ſi tam fiat inter viuos, quàm in vltima voluntate.*

3 *Patris legitimi Adminiſtratoris confeſſio de credito Filij exacto Filio non obeſt, nec Filij debitor liberatur, niſi huiuſmodi confeſſio adminiculetur.*

4 *Monachi, Serui, & Filijfamilias de recepto confeſſio debitorem non liberat.*

5 *Solutioni Adiectus non liberat Debitorem, niſi per realem ſolutionem.*

6 *Patris confeſſio de dote recepta non valet fauore ſecundæ Vxoris in præiudicium Filiorum primi matrimonij, ſi aliundè non conſtet.*

7 *Parentum confeſſio etiam iurata fauore vnius ex Filijs, non præiudicat alijs, ſi aliundè non verificetur.*

8 *Parentum confeſſio, ſeu iurata aſſertio benemeritorum fauore vnius ex filijs alijs Filijs non pręiudicat.*

9 *Patris confeſſio de dote recepta quando prӕiudicet alijs Filijs, ſi emiſſa ſit fauore vnius ex Filijs.*

10 *Patris confeſſio fauore vnius ex filijs prӕſumitur vera, ſi Filius exercebat aliquod negotium, ex quo reſultabat lucrum.*

11 *Vel ſi Pater exegerit pecunias ſpectantes ad filiũ.*

12 *Patris confeſſio, vt ſupra aliundè iuſtificata fauore vnius ex Filijs valet, ſi principaliter fiat, ſecus, ſi incidenter, & per verba enunciatiua, niſi ſit iurata.*

13 *Filius, Patre viuente, non dat de nullitate confeſſionis ab ipſo Patre vt ſupra facta fauore vnius ex filijs aliundè non iuſtificata.*

14 *Filij primi matrimonij, Matre viuente, non poſſunt agere pro nullitate donationis factæ à Matre vltra modum legalem.*

15 *Filius (Patre viuente) admittitur ad declarandum, ne ſibi præiudicet confeſſio facta à patre in eius præiudicium.*

16 *Hæc opinio ab Auctore non admittitur.*

17 *Præſcriptio non valenti agere non currit.*

18 *Patris Confeſſio ad fauorem Filij Spurij de iure non admittitur.*

19 *Patris confeſſio etiam iurata ſuper debito inito niſi aliundè conſtet, non obeſt Filio in legitima.*

20 *Immò nec reſpectu alimentorum præiudicium inferre poſſit talis patris confeſſio.*

21 *Amplia, etiamſi tendat Patris confeſſio ad fauorem vnius ex filijs, quia cæteris non erit præiudicatum in legitima, niſi appareat de reali ſolutione.*

22 *Patris confeſſio de male ablatis non præiudicat Filijs in legitima, & non fiet detractio, niſi conſtet de male ablatis.*

23 *Hæres ex ſola confeſſione Teſtatoris de malè ablatis, vel Vſuris extortis detrahit falcidiā ex legato relicto pro malè ablatis, & Vſuris.*

24 *Legatum pium non diminuitur ex alijs legatis profanis.*

25 *Legatum pro malè ablatis, & vſuris dicitur pium.*

26 *Legatum pro malè ablatis, & Vſuris pariter diminutionem, ſi non doceatur de vſuris, & malè ablatis.*

27 *Legatum ſpeciei diminuitur per legatum quantitatis, & legatum quantitatis diminutionem patitur pro rata, ſi hæres non ſit ſoluendo.*

28 *Legatarij, quibus non eſt ſolutum, non exiſtente hærede ſoluendo, agunt in Legatarios, quibus ſolutum eſt, pro conſequenda rata eorum legatorum.*

29 *Legatum factum Eccleſiæ, & Loco Pio pati diminutionem teſtatur Ricc. deciſ. 221. part. 1.*

30 *Patris iurata confeſſio Filio ſic ſimpliciter prolata non obeſt, nec filij prædicta confeſſio nocet Patri.*

31 *Intellige quoad plenam probationem, ſecus eſt quoad ſemiplenam, quæ plena efficitur vno integro iuncto teſte.*

32 *Ex Patris confeſſione ſemiplena probatio orta interrumpit præſcriptionem.*

33 *Filius Patris confeſſionem quomodolibet ſibi præiudicantem, ſi hæres ſit, poteſt reuocare, & appelare, docto de errore.*

34 *Patris confeſſio minimè probat non extare bona libertati.*

Patris confeſſio de Debito fauore Filiorum Spuriorum etiam non exiſtente ſobole legitima an Patrem afficiat. Et an Parentum confeſſio de debito, vel de pecunijs exactis in fauorem vnius ex Filijs legitimis, & naturalibus obſit alijs Filijs legitimis, & naturalibus; & an dicti Filij poſſint dare de nullitate dictæ confeſſionis in vita Parentum. Et vtrum ex ſola Patris confeſſione præiudicium inferatur legitimę Filiorum, & alimentis Filijs præſtandis à Patre etiam mediantè legato facto pro malè ablatis, & Vſuris, ſi de malè ablatis, & vſuris non conſtet, niſi ex Patris mera confeſſione, & in lègato pro vſuris, & malè ablatis tantùm confeſſatis, & aliundè non probatis hæres poſſit detrahere falcidiam, legatumque prædictum patiatur diminutionem ab alijs legatis etiam profanis, non exiſtente Hærede ſoluendo.

QVAESTIO IV.

1 LEgitima etiam Sobole non exiſtente, irrita eſt confeſſio tàm inter viuos, quàm in vltima voluntate etiam cum iuramento emanata à Patre Spurio in gratiam Spuriorum Filiorum, *Merlin. tract. de legitim. lib. 1. tit. 2. quæſt. 5. num. 15. et 16. Peregr. tract. de Iur. Fiſc. lib. 3. tit. 17. num. 6.*

3 Patriſque legitimi Adminiſtratoris confeſſio de Credito Filij exacto nec Filio præiudicat, nec Filij Debitorem liberat, niſi talis confeſſio aliquibus coniecturis adminiculetur, *Salgad. in Labyrinth. Credit. Concurrent. par. 1. cap. 27.*

4 *num. 64. & ſeqq.* ibique etiam ſubdit, ſi Monachus, Seruus, ſeu Filiusfamilias confiteatur recepiſſe à ſuo Debitore, quia Debitor ex huiuſmodi confeſſione non liberatur, cum opus ſit vera, & reali ſolutione, & non confeſſione de recepto: idemque dicimus de adiecto ſolu-

5 tioni, qui non liberat Debitorem, niſi per realem pecuniæ ſolutionem, *tex. in l. quod ſtipulatus, & in l. Stichum, aut Pamphilum, §. Quæſitum, & § Vſufructum, & in l. Qui Hominem, ff. de ſolut. quibus poſt alios tex. adhæret dictus Salgad. eodem cap. 27. num. 105. & ſeqq.*

6 Nec valet Patris confeſſio de dote recepta, etiamſi emiſſa ſit in teſtamento ad fauorem ſecundæ Vxoris in præiudicium Filiorum primi Matrimonij, niſi aliundè de vera ſolutione appa-

apparear: *Bald. conſ.* 168., *num.* 2. *vol.* 3. *&*
conſ. 11. *vol.* 5.

Paritèrque Patris, Matriſque confeſſio emiſ-
ſa de debito, vel pecunia exacta in fauorē vnius
ex Filijs legitimis, & naturalibus, non infert
alijs Filijs legitimis, & naturalibus præiudicium
ſi de veritate dictæ confeſſionis alio modo non
conſtet, etiamſi dicta confeſſio ſit iurata, *Bart.*
l. cum quis decedens, 35. §. *Codicillis*, *num.* 4.
ff. de legat. 3. *Abb. in cap. penultimo*, *de re iu-*
dic. Alex. conſ. 45. *lib.* 1. *& benè conſ.* 26. *lib.*
2. *& conſ.* 18. *lib.* 4. *& conſ.* 143. *lib.* 5. *Anton.*
à Gam. deciſ. Luſitan 246. *num.* 1. *Menoch.*
præſumpt. 29. *num.* 22. *lib.* 3. *Mancin. de Con-*
feſſ. cap. 2. *num.* 81. *Maſcard. de Probat. con-*
cluſ. 365. *num.* 1. *& ſeqq. vol.* 1. *Petrus Nunnez*
de Exequen. mandat. par. 2. *cap.* 29. *num.* 12.
verſ. Tertiò inſertur ex ſupradictis, *Gabr. Prei-*
ra deciſ. Portugall. 44. *n.* 1. *Rot. poſt.* 2. *vol. conſ.*
crim. Farinacc. deciſ. 274. *num.* 1. *& videndus*
eſt Gutier de Iurament. confirmat. par. 1. *cap.* 5.
num. 21. *&* 22. qui loquitur, etiamſi fiat talis
8 confeſſio pro benemeritis; vel tendat fauo-
re dotis, quia Filijs non officit, niſi aliundè
9 conſtet de dotis ſolutione, *Bald. conſ.* 226.
vol. 4. *& Rot. recent. part.* 12. *deciſ.* 335. *n.* 3.
10 Et deſumi poterit de veritate Debiti præ-
dicti, vel pecuniæ exactæ conſtare, ſi Pater
in contractu, vel Teſtamento confiteatur Do-
mum emiſſè de pecunia filij aliquam nego-
ciationem exercentis, vndè lucrum facere
potuerit; & probetur talis negociatio Filij
Maſcard. dicta concluſ. 365. *num.* 5. *Nunnez*
ibidem ſupra, *& Rot. Bononien. deciſ.* 8. *nu-*
mer. 89. *&* 90. *idemque Maſcard. ibidem*
ſupra, *num.* 6. extendit etiam ad filios Spu-
rios, & latè *Peregr. dicto lib.* 3. *tit.* 17. *nu-*
mer. 8. *Et Gregor. XV. deciſ.* 506. *n.* 10.
11 Vel confiteatur exigiſſe pecunias ad Filium
ſpectantes ratione dotis Maternæ aliunde iu-
ſtificatæ, vt docet *Rot. recent. part.* 5. *tom.*
2. *deciſ.* 535. *num.* 17. *& ſeqq.*
12 Huiuſmodique credo non eſſe hæſitandum,
ſi talis confeſſio principalitèr emanauerit, ſe-
cus eſt, ſi incidentèr, & per verba enun-
ciatiua, quia non probat, niſi iurata ſit con-
feſſio, *Mancin. dicto tract. cap.* 2. *num.* 82.
13 Et caſu, quo aliundè de veritate dictæ
confeſſionis non conſtaret: attamèn Filius in vi-
ta Patris non poteſt dicere de nullitate di-
ctæ confeſſionis à Patre factæ fauore alterius
Filij: idemque dicitur, quandò à Matre ſecun-
dò nubenti fit donatio vltrà modum ſibi à
iure taxatum; nàm nec tunc poteſt dona-
tio à Filijs primi Matrimonij impugnari Ma-
tre viuente *dictus Pereira eadem deciſ.* 44. *nu-*
mer. 4. *&* 5. *& in dicto num.* 5. ſubdit,
quòd Filius admittatur per officium Iudicis,
15 vt declaret, Patre viuente, ne ſibi præiu-
dicet talis confeſſio, & nè poſteà agenti no-
cere poſſit longæua poſſeſſio præſcriptione
mediante,

16 Cæterùm cenſeo huiuſmodi declarationem
non eſſe neceſſariam ad aliquam intarrumpen-
dam præſcriptionem; quia trita eſt in iure
17 regula, quòd non valenti agere non currit
præſcriptio *Merlin deciſ.* 2. *num.* 11. *& deciſ.*
811. *num.* 6. *& ad propoſitum facit Peregr. deciſ.*
Patauin. 95. *num.* 1. *& ſeq.*
18 Quid autem dicendum eſt, ſi Pater con-
fiteatur vendidiſſe rem aliquam ſpectantem
ad Filium Spurium, & pecunias recepiſſe?
diſtinguit *Nunnez vbi ſupra*, *num.* 13. *verſ.*
Ex quo infero, quòd ſi Pater; ad quem le-
ctorem remitto. At abſolutè pro negatiua
parte tene *Gutier. de Iurament. confirmat. part.*
1. *cap.* 3. *num.* 10. *poſt princ.*
19 Et quemadmodum vt ſuperius demonſtra-
uimus, nequit Pater per meram confeſſio-
nem ſuam fauere Filio: ita nec per eandem
nocere poteſt. Vnde ſi Pater etiam medio
iuramento confiteatur ab aliquo pecuniam
recepiſſe, illiusque Debitorem ſe conſtituat
huiuſmodi confeſſio non probat, nec Filio-
rum legitimæ præiudicat: cum Filij in legi-
tima ſibi debita in bonis Patris dicantur qua-
ſi Creditores, & à lege prohibetur, ne Pater
præiudicet Filio in legitima; Ideòque huiuſmo-
di confeſſioni tanquàm fraudolenti non ſtatur,
niſi aliunde conſtet, quàm ex dicta confeſſione,
Maſcard. de probat. vol. 1. *concluſ.* 364. *num.* 1.
2. *&* 3. *cum ſeqq. Card. Tuſc. Pract. Concluſ.*
Iur. concluſ. 666. *tom.* 2. *lit. C. Mangil. tract.*
de Imput. & detract. quæſt. 10. *num.* 23. *&*
quæſt. 49. *num.* 59. *Add. ad Buratt. deciſ.* 560.
ſub lit. B. verſ. Amplia tertiò, *Seraph. deciſ.* 609.
num. 3. *Nunnez dicto tract. par.* 1. *cap.* 29. *num.*
12. *& num.* 16. *verſ. Et non ſolum dicta*; vbi
ſuperaddie, quòd non tantùm reſpectu legi-
20 timæ, verùm etiam nequè reſpectu alimento-
rum, quæ Filijs debentur, præiudicabit talis
confeſſio.
21 Sicùti etiam dicimus præiudicium non infer-
ri alijs Filijs, ſi Pater confiteatur pecuniam re-
cepiſſè ex venditione facta vni ex Filijs, niſi de
vera, reali, & actuali ſolutione conſtet; nàm
tùnc cæteris Filijs præiudicabit in legitima,
Nunnez ibidem ſupra, *dicto num.* 12. *verſ. Ex*
ſupradictis infertur, *& Gutier. de Iurament. con-*
firmat. dicta par. 1. *cap.* 5. *num.* 21. *Sed num* 22.
docet infra quam Summam talis confeſſio va-
leat, & diximus etiam ſupra *lib.* 2. *quæſt.* 4.
num. 6.
22 Amplia procedere, etiamſi à Patre fiat le-
gatum pro malè ablatis; quia licèt legatum à
Patre relictum pro malè ablatis detrahatur an-
te legitimam, & æri alieno æquiparetur, *Mer-*
lin. de legitim. lib. 2. *tit.* 1. *quæſt.* 10. *num.* 14.
Attamen intellige, vt procedat, ſi de malè
ablatis conſtet, quia ſola Patris aſſertio, &
confeſſio non ſufficit, vt Filius in legitima gra-
uari poſſit, *Peregr. tract. de Fideicom. art.* 4.
num. 14. *in medio*, *& Merlin. vbi ſupra*, *num.*
15. *vſque ad* 17. *ibique eodem num.* 15., *&* 16.

Digitized by Google

extendit etiam ad Hæredem, qui, niſi conſtet
de malè ablatis, vel de vſuris extortis, pote-
rit de huiuſmodi legato falcidiam detrahere.
34 Immò admiſſo, quòd legatum deſtinatum
ad Pios vſus non patiatur diminutionem, &
integrè debeatur ante profanum, quamuis bo-
na pro omnibus legatarijs non ſufficiant, *Rot.
coram R.P.D. Priolo, in Romana Locorum Mon-
tium 4. Iunij 1657. §. Denegarunt tamen*, & vi-
deri poſſunt etiam ea, de quibus latè, *Ricc.
deciſ. Archiep. Neap. 221. per totam part. 1.*
35 Nihilominus legatum prædictum pro malè
ablatis, & vſuris licèt dicatur ad Piam Cau-
ſam relictum, vt probauimus ſupra, *dicto lib.
2. quæſt. 4. num. 82.* ſi de vſuris, & malè abla-
tis non conſtet per teſtes, vel alias probatio-
36 nes, legatũ prædictum patitur diminutio-
nem, quàmquam Speciei, quæ diuiſibilis, vel
quantitatis, ſit, *Capyc. Latro deciſ. 12. per
totam, & præſertim, num. 6. 7. et ſeqq. lib. 1.*
37 Cum legatum ſpeciei diminutionem patia-
tur per legatum quantitatis, & legatum quan-
titatis diminuatur pro rata non exiſtente hæ-
rede ſoluendo, *l. quærebatur ibiq; D. D. ff. ad
l. falcid. l. ſi vero compoſita, §. primo, ff. de mi-
litar. teſtam. Gomez. var. reſolut. tit. de legat.
tom. 1. cap. 12. num. 34. Cancer. var. reſolut.
tit. de Legat. par. 3. cap. 20. num. 299. cum
pluribus ſeqq. Vincent. de Franch. deciſ. 236.
num. 11. & ſeqq. et ibi Add. num. 2. vbi num. 4.*
38 ait quòd dum hæreditas non eſt ſoluendo,
& aliquibus legatarijs inſolidum eſt ſolutum
ab hærede, & aliquibus non; tunc, legatarij
quibus non eſt ſolutum, nec ſolui poteſt ob
hæreditatis paupertatem, poſſunt agere pro
rata contra Legatarios, quibus inſolidum
ſolutum eſt, vt poſt multos alios de com-
mun DD. voto reſpondendo contrarijs fir-
mati *Andreol. controuerſ. 54. n. 3.* & cætera ad
hæc facientia vide penes *dictum Addent. ad
eamdem deciſ. 236. num. 3. Cancer. ibidem
ſupra, num. 305. Gratian. diſcept. forenſ. 646.
num. 12. et ſeqq. tom. 4.*
39 Quanquàm inter Collegatarios, ſi adſit
Eccleſia, aut Pius locus admittat pro rata
diminutionem etiam contra Eccleſiam, & lo-
cum Pium *Ricc. eadem deciſ. 221. num. 6.*
at non aſſentior *ab prædictam Rotæ Romanæ
deciſionem coram R. P. D. Priolo*, quæ eſt
ſpeculum aliarum Rotarum, *Rot. recentior.
p. 5. tom. 2. deciſ. 497. num. 190.*
30 Ex his igitur adnotandum cenſeo, quod
ſi Patris confeſſio etiam iurata in Filij præ-
iudicium non releuat, vt ſupra firmauimus
ita nec confeſſio Filij releuabit in præiudi-
cium Patris *Bald. conſ. 496. num. 5. vol. 1.*
31 Hec tamen conclusio eſt intelligenda quo-
ad plenam probationem: ſecus eſt quoad ſemi-
plenam, immò adhibito vno integro teſte con-
cordanti cum Teſtatoris confeſſione, eſt vera
probatio, *vt bene dictus Nunnez eadem par. 2.*
32 *cap. 29. num. 15. vbi* in fine ait, quod vltrà
ſemiplenam probationẽ dicta confeſſio opera-
tur interruptionem præſcriptionis.
33 Denique animaduertendum eſt, quòd in
omnibus caſibus, in quibus ſemiplenè, aut
plenè poſſet dicta confeſſio præiudicare, Filius
hæres ratione proprij præiudicij confeſſionem
Patris reuocare poteſt, docto tamen de erro
re, & non ſolum reuocare, ſed etiam ab ea
appellare, etiamſi virtute dictæ confeſſionis
eſſet facta condemnatio pro reſtituendis Vſu-
ris, *Nunnez. ibidem ſupra num. 16.* An autem
34 Patris confeſſio probet non extare in hære-
ditate bona Libera, vt Filius contra Tertios
poſſit deducere legitimam, negat, *Merlin. de
legit. lib. 5. tit. 4. quæſt. 6. num. 17. cum ſeqq.*

SVMMARIVM.

1 *Filius non debet credere Matri confitenti ipſum
ex Adulterio natum eſſe, ſed contrarium quoad
Patrem, num. 2. in fin.*
2 *Nec in Foro Conſcientiæ Filius huiuſmodi Matris
confeſſioni ſtare debet.*

Matris confeſſioni ſuper illegiti-
mitate Filij an ſtandum ſit eti-
am in foro Conſcientiæ.

QVAESTIO V.

1 MAtris confeſſioni in Filij præiudici-
um credendum non eſt, ſi ipſa Ma-
ter dicat ipſum N. eius filium ex adulterio
natum eſſe, quia dictus N. filius ex Marito,
& non alieno ſemine conceptum eſſe præſu-
mitur, *l. Imperatores, in fine, ff. de probat.
Abb. in cap. Tranſmiſſæ, in ordine 3. num.
4. Qui Fil. ſint legitim. Maſcard. de Probat.
concluſ. 366. num. 12. & ſeqq. Ricc. collect.
3881. verſ. Infertur quod, part. 8. & bene
etiam Menoch. lib. 6. præſumpt. 53 num. 8. 9.
& 10. & latè videndus Sperell. deciſ. for. Eccleſ.
174. per totam part. 2.*
2 Et hoc procedit etiam in foro Conſcien-
tiæ, *Barboſ. collect. D. D. in cap. per tuas
10. num. 3. erga finem, de probat. tom. 1. &
Laym. in Theolog. Moral. lib. 3. ſect. 5. tract.
3. cap. 14. num. 1. Corrad. in Reſponſ. Caſ.
Conſcient. quæſt. 30. & Nauarr. in Manual.
cap. 16. num. 43. cum ſeqq. pag. mihi 191.*
& latiſſimè in vtroque foro tractat materiam
hanc *Barboſ. dicta collect. cap. Officij, 9. de
pœnitent. & remiſſ. tom. 3.* Sed in ſupremo
vitæ actu ſi talem emiſerit confeſſionem Ma-
ter ius, eſt eidem multum deferendum aduer-
ſus filiationem *Merlin. deciſ. 684. num. 20.
& 21. & Rot. recentior. part. 12. deciſ. 8.
num. 49. & 50.* Sed mihi multùm arrident
ponderanda ea, quæ doctè, & diſtinctè refert
*Rot. recent. part. 14. deciſ. 535. numer. 24.
25. & 26.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Puellæ iuratæ aſſertioni ſuper ſtupro an ſtandum ſit in præiudicium accuſati Delinquentis.*
2 *Mulieres facile contemnunt ius iurandum.*
3 *Peritorũ relationi an tutius ſit ſtare in cauſa ſtupri.*
4 *Alimenta an pręſtare teneatur ſtuprator Filio nato ex Puella ſtuprata.*
5 *Mulieris aſſertioni ſuper eius prægnantia ad effectum dandi Curatorem ventri, & bonis Viri an ſit ſtandum?*

Puellæ iuratæ aſſertioni, & confeſſioni an ſit ſtandum ſuper ſtupro in odium ſtupratoris, & vtrùm ex tali aſſertione iurata teneatur ſtuprator præſtare alimenta Filio ex ſtuprata nato.

QVAESTIO VI.

1 ASſertioni, & iuratæ confeſſioni ſtupratæ Puellæ tam ſi agatur de violento, quàm de voluntario ſtupro creditur in odium ſtupratoris Delinquentis; quia talis aſſertio, & confeſſio habet præſumptionem naturæ pro ſe *Barboſ. collect. D. D. in cap. 1. num. 4. 5. de Adulter. & ſtupr. tom. 3. & Farinacc. in Prax. crim. part. 2. tom. 2. quæſt. 147. §. Probatio, num. 135. et ſeqq. vbi num. 139.* ſubdit, quòd in hoc caſu verius ſit attendere qualitatẽ vitæ, & morum Puellę: nam ſi malum ſit nomen Mulieris,
2 non attenditur eiuſdem aſſertio: quia Mulieres contemptrices ſunt iuriſiurandi; nempè facilè iuſiurandum contemnunt; & in hoc caſu *Farinacc. ibidem ſupra, num. 141.* docet quòd tutius ſit ſtare relationi honeſta-
3 rum, prudentum, & prouidarum Obſtetricium, & Chirurgorum, qui medio iuramento referant de Virginitate Puellæ, & corruptione pudendum: vt ita conſtito de corpore delicti, poſſit in cauſa procedi, & hanc diſtinctionem in ſubſtantia ſequi videtur *Theſaur. deciſ. Pedamont. 3. num. 4. & ſeqq.* qui ibidem admiſſa bona fama Puellæ, & excluſo aliorum commercio, tenet ſtandum eſſe Mulieris iuratæ aſſertioni filium à B. conceptum eſſe, qui B. confiteatur habuiſſe rem cum dicta Muliere, licèt ſuperaddat partum non ſuum, quia nihilominus tènebitur alimentare Filium, niſi B. clarè probaret, quod
4 alij habuiſſent rem cum ea, ita quod poſſet veriſimilitèr eſſe aliorum filius. Et ſuper hac quæſitione videndus *Conciol. in verbo, ſtuprum, reſolut. 2. numer. 5. cum ſeqq. & optimè Vermigl. conſ. crim. 113. num. 7. & 9. & Intrigliol. deciſ. ſicil. 40. num. 67. & 68.* & latiſſime pertractat *Carol. Pellegrin. tom. 1. in Prax. crimin. vicar. part. 4. ſect. 1. num. 49. & ſeqq.* ad quem lectorem remittimus ſuper huiuſmodi noſtra principali quæſtione, qui omninò concludit aduerſus Puellæ confeſſionem. Et eſt ratio, quia ſtuprum, inceſtus, & quæuis alia copula carnalis non probatur præſumptionibus, præparatorijs coniecturis, ſeu confeſſione, & indicijs, ſed per Teſtes omninò verificanda eſt, ſcilicèt per Obſtetrices, ſeu in arte Peritos, aliaſque probationes, *Ciazz. diſcept. crim. 23. num. 54. 55. & ſeqq. & conſ. 14. Rot. poſt 2. vol. conſ. crim. Farinacc. deciſ. 284. & Sperell. part. 2. deciſ. For. Eccleſ. 136. à numer. 1. vſque ad 7. vbi num. 8. cum ſeqq. &* ſignanter *num. 17. & ſeqq.* ſubdit inſpectionem per Obſtetrices non eſſe practicandam cum Monialibus.

Et hoc procedit etiam in neſando ſodomiæ crimine, in quo Puero ſodomitatum ſe eſſe ab Homine, ſiue Meretrici ab Amaſio, ſiue Vxori à Marito ſe ſodomitatam eſſe aſſerenti, & confitenti ſine de hoc crimine eſſe attentatum ſeu reſpectiuè attentatam non creditur, *Ricc. collect. 487. verſic. ſed num, part. 3. et deciſ. 145. num. 16. cum ſeqq. part. 4* & de confeſſione qualificata ſuper hoc crimine, à cuius confeſſionis qualitate abhorreo, *idem Ricc. collect. 1877. verſ. in vno part. 5.*

Et ſine adminiculis talis aſſertio contra Stuprantem indicium non facit ad torturam, *Conciol. in verbo Sodomia, reſol. 1. num. 5. ſed in addit.* contrarium, ſi ſocius Criminis huius alium patiatur defectum.

5 Vndè annotandum eſſe cenſeo, quod ſi Mulier, mortuo Viro, prægnantem ſe eſse dicat, vt prægnanti Ventri, & bonis Viri deputetur Curator, eiuſdem Mulieris ſimplici aſſertioni non eſt à Iudice credendum, niſi Venter per quinque Mulieres inſpiciatur modis requiſitis, & temporibus præſcriptis *in l. 1. § De inſpiciendo, et ibi gloſ. ſignanter in verbo Quinque, ff. de Ventr. inſpicien. cuſtodien. part. et leg. 1. §. Pregnantem, ff. de Ventr. in poſſ. mitten.*

Et dat in hac materia praxim, *Saluſt. Tiber. in formul. Inſtrum. lib. 1. cap. 54. num. 1. et ſeqq.* Quamquàm contrarium demonſtrare conetur *Cęſ. Argel. de Legitim. Contradictor. quęſt. 14. art. 4. à num. 30. vſque ad fin.*

SVMMARIVM

1 *Mariti confeſſio ſuper emptione bonorum facta de pecunijs ſuę Vxoris quãdo valeat, vel ne, etiãſi ſit munita iuramento de non contraueniendo tã fauorè Vxoris, & hæredum, quàm in præiudicium Creditorum ipſius Viri, & n. 2. 3. & 4.*
5 *Viri venditio facta vxori cum confeſſione receptionis pretij an vxori ſuffragetur*
6 *Vxori ementi de pecunijs viri ſui quãdo credatur.*
7 *Viro ementi nomine vxoris de pecunijs proprijs vel ſimpliciter appoſito nomine vxoris quid proficiat vel ne.*
8 *Cõfeſſio inter Patruum et Nepotẽ quid operetur.*

Maritus acquirens nomine Vxoris ſi confiteatur pecunias recepiſſe ab eius Vxore, an ei ſit credendum etiam in præiudicium Creditorum. Et quid dicendum eſt, ſi Vir vendat Vxori, & confiteatur pretium ab eadem Vxore recepiſſe? Vel Vxor vendat Viro cum eadem confeſſione de recepto.

QVAESTIO VII.

1 PRodeſt Vxori, ſi Maritus confiteatur aliqua bona emiſſe nomine Vxoris, & de pecunijs Vxoris, dummodò huiuſmodi confeſſio ſit veriſimilis, vtputa ſi Vxor aliundè habeat bona, ex quibus poſſit præſumi talis acquiſitio; & tunc admittenda eſt etiam in præiudicium Creditorum, aliàs non eſt
2 credendum Marito aſſerenti, & confitenti ſe emiſſe ex pecunia Vxoris ſuæ cum præſumatur donatio inter Virum, & Vxorem prohibita *Borgn. de tut. et curat. poſt num. 223. cum num. ſeq. Maſcard. de probat. concluſ. 363. num. 1. et ſeqq. vol. 1. Alex. conſ. 18. n. 2. vol. 3. Menoch. de Arbitr. Iudic. lib. 2. caſ. 134. num. 4. Ancher. quæſt. famil. 24, num. 7. part. 1. Andreol. controuerſ. forenſ. 50. num. 1. 2. et Rot. poſt. Mich. de poſit. d. 3. n. 8. Ioſeph. Lud. deciſ. Peruſ. 12. n. 21. et ſeqq. Rot. recentior. part. 1. deciſ. 607. num. 2. et ſeqq. et Buratt. deciſ. 141. n. 10. et 11. et ibi Add. lit. B.* & videndus *Bich. deciſ. 64. num. 4. et ſeqq. et deciſ. 65. et ad propoſitum idem Bich. deciſ. 115. num. 3. et Rot. recent. part. 14. deciſ. 188. num. 4. et ſeqq.*

3 Et eſt etiam alia ratio, quia bona, & pecuniæ (matrimonio conſtante) acquiſita ab Vxore, à Viro prouenIſſe præſumuntur, niſi forte Mulier habuiſſet bona propria, *Antonell. de tempor. legal. lib. 2. cap. 19. numer. 37. et 38.* & latè, etiam quandò Mulier eſt induſtrioſa, & ex induſtria poteſt acquirere, ſublata præſumptione *leg. Quintus Mutius, 52. ff. de donat. inter Vir. et Vxor. et l. etiamſi 6. §. fin. C. eodem Gabr. lib. 1. tit. de præſumpt. concluſ. 15. per totam, Menoch. lib. 3. præſumpt. 51, per totam, et Sabell. var. reſolut. cap. 8. n. 42. et ſeq. et cap. 10. num. 39. ac Ricc. part. 1. collect. 190. per totam et Leciſ. ſuperius allegata* Quæ, *leg. Quintus mutius* præſumptio pariter tollitur, quando Maritus ad Vxoris Domum ſe tranſtulit, *Buratt. deciſ. 191. num. 11.*

Et quandò talis præſumptio locum habet nempè quòd acquiſitio præſumatur de Viri pecunijs, at cantet nomine proprio Vxoris, & contra Vxorem agi non poſſit pro re quæſita, ſed ſolummodò pro pecunia, ſiue pro pretio *dixit Rot. coram Buratt. dicta deciſ. 141. num. 7. et 8. et Merlin. deciſ. 34. num. 3. et 4.*

Sed radicitus pluribus etiam alijs diſtinctis caſibus hanc concluſionem examinat *Mareſcott. var. reſolut. cap. 82. per totum, lib. 2 Menoch. dicta præſumpt. 51. Gabr. in prædicta concluſ. 15. et Ricc. dicta collect. 190.* Et quamquam, vt diximus, res acquiſita ab Vxore nomine proprio ſit Vxoris, & contra rem agi non poſſit, tamen in ſubſidium, non exiſtēte Vxore ſoluēdo, haberi poteſt regreſſus ad rem, vt docet *Pariſ. add. ad Bart. in dicta l. Quintus, erga medium*; vbi erga finem declarando ſubdit, an agatur poſſeſſorio, an petitorio: & an per Maritum, an per Extraneum, vt optime diſtinguit originaliter *Bald. in l. ſi Vxorem tuam, ſub num. 8. verſ. Aut eſt controuerſia cum Viro, C. de Condiction. inſert.* vbi concluditur, quòd huiuſmodi actio non datur niſi Marito, & Hæredi, non autem extraneo, & concordat etiam *Alex. in l. Qui iure, num. 5. erga fin. ff. de acquiren. poſſeſſ. et Mareſcott. ibidem nu. 7.*

4 Quid firmandum eſt, ſi vigeat Mariti iuramentum de non contraueniendo? affirmatiuam ſententiam tuetur, *Gutier. de Iurament. confirmat. par. 1. cap. 3. num. 15. poſt medium* At ego non recedo à ſupradicta firmata diſtinctione, qua non concurrente, ad nihilum crederem ſuffragari poſſe dictum iuramentum per ea etiam, quæ diximus ſupra *lib. 1. quæſt. 8. limit. 6. num. 63. et ſeqq.*

5 Quid dicendum eſt, ſi vir Vxori ſuæ aliquam rem vendat certo pretio, & confiteatur pretium ab Vxore recepiſſe, erit forſan huic confeſſioni credendum? & negatiuè reſpondet *Menoch. dicto caſ. 134. n. 3.* niſi aliquibus adminiculis huiuſmodi confeſſio iuuetur.

6 At de Vxore ementi de pecunijs Viri, vide *tex. expreſſum in leg. 1. et in l. Multum intereſt, 6. C. ſi quis alt. vel ſibi ſub alt. nom. vel alien. pecun. emer.*

7 Et de Viro ementi nomine Vxoris de pecunijs proprijs, vel ſimpliciter appoſito nomine Vxoris, *vide tex. in l. cum propria 5. et in dicta l. multum intereſt Cod. eod. tit.*

8 Idemque tandèm militat ſi confeſſio facta ſit inter Patruum, & Nepotem, & conſequenter inter perſonas ſuſpectas, inter quas facilè præſumi poteſt ſimulatio, *Rot. coram b. m. R. P. D. Merlino deciſ. 123. num. 6. et 7.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Debitoris confeſſio de recepto probat in ſui præiudicium, & eius hæredum, at non alijs ſucceſſoribus ſingularibus, nec Tertijs, vel Creditoribus etiam poſterioribus præiudicat, quorum creditum conſtat per actualem numerationem et num. 5. et 7. Et contra confitentem quando probetur, vide num. 9.*

2 *Amplia, etiamſi Creditor poſterior, de cuius credito verè conſtet, habeat ſolummodo perſonalem actionem.*

3 *Debitum non probatur confeſſione in præiudicium Tertij, et aliorum Creditorum.*

4 *Niſi cum dicta confeſſione alia concurrant adminicula, aut alias appareat de debito, vel ſit geminata confeſſio, ſiue præcedat promiſſio in eodem contractu, et num 5. et 8. et an proficiat lapſus temporis ad opponendam exceptionem non numeratæ pecuniæ, num. 4.*

5 *Creditores poſteriores, quorum creditum conſtat ex reali numeratione, præferuntur anterioribus Creditoribus, quorum creditum ſolum apparet ex Debitoris confeſſione de recepto.*

6 *Diſpoſitio tex. in l. Titius, 4. ff. quæ res pignor. oblig. non poſs. declaratur, et diſtinguitur.*

7 *Debitoris ſimplex, et nuda confeſſio etiam de recepto, et iurata non præiudicat Creditoribus etiam futuris, de quorum credito vere conſtat per numerationem.*

8 *Debitoris de recepto confeſſio, vt noceat, debet eſſe adminiculata, vel aliunde eſt probãda contra Tertium.*

9 *Et contra ipſimet confitentem, et eius Heredes, quomodo eſſe debeat, vt probet, et releuet.*

Debitoris confeſſio de recepto an ſibi, & eius Hæredibus, & Succeſſoribus, ac Tertijs Poſſeſſoribus, & Creditoribus etiam poſterioribus, ac futuris præiudicet, vel non.

QVAESTIO VIII.

1 DEbitoris confeſſio de recepto facta ad fauorem vnius Creditoris, licèt probet contra confitentem, *Caualer. deciſ.* 249. *n.* 4. eiuſque hæredes, *Caualer. deciſ.* 105. *num.* 4. *et deciſ.* 184. *num.* 1.

Minime tamen nocet ſucceſſoribus, quos conſtat non eſſe hæredes Defuncti *Coccin. deciſ.* 343. *num.* 2. *&* in puncto emptionis *Rot. recent. part.* 14. *deciſ.* 319. *num.* 3. & in terminis fideicommiſſi contra Grauatum, & ipſius Hæredes latè *Rot. recent. part.* 15. *deciſ.* 394. *num.* 9. *& ſeqq.*

Scilicèt in puncto confeſſionis de receptis pecunijs fideicommiſſarij Cenſus factæ ab Herede grauato, quòd talis confeſſio minimè valeat contra ſubſtitutum, confirmat & *Rot. dicta part.* 15. *deciſ.* 396. *à num.* 9. *vſque ad* 16. *& deciſ.* 393. *num.* 21. *&* 394. *numer.* 14. *& ſeq.*

2 Immò nec obeſt tertijs poſſeſſoribus, nec alijs Creditoribus etiam poſterioribus, de quorum credito verè conſtat per actualem numerationem, *l. Seia Mancipia in princ.* 28. *ff. ad Velleian. bene Caſtren. in fine conſ.* 79 *part.* 2. exemplificat, *Paris. add. ad Bart. in l. ſicut,* 8. *§. ſuperuacuum, ff. quib. mod. pign. vel hypoth. ſoluat. & adden. Alex. ad eundem Bart. in l. poſt. contractum,* 15. *ff. de donat. in* 3. *Addit. lit. e Ludouic. Poſt. reſolut ciuil.* 22. *num.* 4. *&* 5. *Caualer. dicta deciſ.* 249. *num.* 4. *Rot. deciſ.* 802. *num.* 10. *diuerſ. part.* 1. *Pœnia deciſ.* 1015. *num.* 2. *& Cyriac. controuerſ.* 359. *num.* 7. *&* 8. *tom.* 2. *vbi eodem num.* 8. ſubdit procedere, etiamſi Creditor, de cuius credito verè conſtet, habeat tantùm perſonalem actionem. Peculiariter ſi talis confeſſio de recepto ſit facta ab eo, qui erat ſolitus eius debitores etiam ſummæ notabilis pro modico liberare *Rot. dicta parte* 15. *deciſ.* 394. *num.* 24. Vel ab eo, qui erat ſolitus pro modica ſumma quietantias reportare, & pro magna ſumma vigore dictæ confeſſionis non reportauit *vt late dicta deciſ.* 349. *num.* 20. *& ſeqq.*

3 Ratio eſt, quia dum de Tertij & aliorum Creditorum agitur præiudicio, debitum per confeſſionem non probatur, ſed ſunt neceſſariæ veræ probationes, *Cyriac. controuerſ.* 313. *num.* 8. *et* 9. *cum ſeq. tom.* 2. *qui numer.* 11. *et ſeqq. etiam in alijs caſibus exemplificat & optimè etiam contr.* 546. *num.* 24. *et* 87. *cum ſeqq. tom.* 3. *et Rot. deciſ.* 57. *num.* 5. *recent. part.* 7. *et Bich. deciſ.* 191. *num.* 1. *et Rot. recent. part.* 15. *deciſ.* 249. *numer.* 16.

Cum faciliùs elidatur confeſſio, quàm naturalis ſolutio *Tiraquell. de Iur. Conſt. Poſſeſſ. part.* 3. *limit.* 9. *numer.* 9. Et alia eſt etiam ratio, quia talis de recepto confeſſio ſapit naturam donationis *Rot. recent. parte* 15. *deciſ.* 394. *num.* 13. *& ſeqq.*

4 Niſi dicta confeſſio quamplurimis ſit ſuffulta adminiculis *Rot. recent. part.* 1. *deciſ.* 362. *num.* 8. *Royas deciſ.* 215. *num.* 13. *& Rot. recent. part.* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 178. *num.* 8. *&* 9. *& deciſ.* 202. *num.* 6. *&* 19.

Siue alitèr quàm ex confeſſione prædicta de Debito appareat, vel confeſſio ſit geminata *Cyriac. dicta contr.* 546. *ibidem ſupra & Mancin. in tract. de confeſſ. cap.* 2. *num.* 91. *&* 92. ſi tamèn geminatio plures non patiatur contrarietates *vt in dicta part.* 15. *deciſ.* 241. *num.* 9.

Digitized by Google

Vel, vt diximus; concurrant adminicula, *iuxta tradita per Rot. poſt 2. vol. conſ. crim. Farinac. deciſ.* 181. *numer.* 3. *& dicta part.* 9. *recent. tom.* 1. *deciſ.* 212. *num.* 16. *& deciſ.* 242. *num.* 9. *et Royas dicta deciſ.* 215. *num.* 13. *et parte* 8. *deciſ.* 126. *num.* 9. *et* 10. Sed verum eſt, quod adminicula non ſuffragantur, ſi corruat confeſſio, *Bu-ratt. deciſ.* 199. *num.* 6. *&* 7. *& recentior. part.* 13. *deciſ.* 482. *num.* 1. *&* 2.

Sine præcedat promiſſio in eodem contractu, veluti in contractu locationis, in quo confeſſio de recepto probat in præiudicium cuiuſcunque præcedente promiſſione in eodem locationis contractu, *Seraph. deciſione* 795. *num.* 1. *& ſeqq.* Vel eſſet elapſum tempus ad opponendam exceptionem non numeratę pecuniæ, niſi confeſſio eſſet ſimulata: quia tunc lapſus temporis non prodeſt, *Antonell. de tempor. legal. lib.* 4. *tit. de diebus, horis, & moment. cap. vlt. num.* 82. *num ſeq.*

5 Quorum ſupradictorum ſaltem vnũ ſi in huiuſmodi Debitoris confeſſione de recepto etiam in inſtrumento emanata non concurrat in Tertij, vel Creditorum poſteriorum præiudicium, de quorum credito per veram numerationem appareat, huiuſmodi confeſſio non præiudicat; ità vt dicti Tertij, & Creditores poſteriores cenſeantur, & ſint anteriores priori Creditori habenti tantùm confeſſionem Debitoris de recepto, *l. Titius,* 4. *ff. quæ res pign. oblig. non poſſ. Maſcard. de probat. conclus.* 372. *per totam vol.* 1. *Cuttier. de Iuram. confirmat. part.* 3. *cap.* 15. *num.* 11. *& Gratian. deciſ. March.* 125. *num.* 4. *&* 5.

6 Quanquàm *gloſ. in eadem l. Titius verſ. non accipere*, quæ allegat *tex. in l. qui pecuniam, ff. ſi cert. petat.* dicat diſpoſitionem dictę *l. Titius* procedere, dum confeſſio eſt facta ſub ſpe futuræ numerationis; cum dicta *l. Titius* ſupponat eſſe in poteſtate Debitoris non recipere pecuniam ſibi promiſſam, & ex hoc l. prædictæ ſuppoſito data ſui voluntate non recipiendi, interim poterit Debitor ante primam numerationem ſperandam obligare poſteriori per realem numerationem: ſecus autem ſit, quando conſtet non eſſe factam confeſſionem ſub ſpe futurę numerationis, & appareat confeſſio de recepto ex publico Inſtrumento; quia tunc militat illa ratio, quòd qui prior eſt in tempore, potior eſt in iure, *Mantic. de tacit. & ambig. conuent. libr.* 11. *tit.* 23. *numer.* 27. *Gait. de Credit. cap.* 2. *tit.* 3. *à num.* 522. *vſque ad* 528. qui teſtatur non ſolum hanc opinionem de iure eſſe veriorem, ſed etiam in praxi ſeruari, & ita ſequendo etiam dd. DD. poſt problematicè diſcuſſum articulum firmat *Ioan. Franc. Andreol. controuerſ.* 31. *per totam*.

7 Attamèn ego primam teneo opinionem, & concludo, quòd ſimplex, & nuda confeſſio Debitoris in inſtrumento etiam iurata, in publicam, & authenticam formam redacto non præiudicet Creditoribus præſentibus, vel futuris vt ſupra ſoluentibus, & conſequenter talis confeſſio vt ſupra emiſſa non inducat prælationem, vt optimè *Surd. deciſ.* 218. *num.* 5. *et* 6. *et Buratt. deciſ.* 103. *à n.* 2. *vſque ad* 4. *et ſequitur alias congerendo deciſiones, et D. D. Merlin. de Pignor. et hypoth. lib.* 4. *tit.* 5. *quæſt.* 134. *à n.* 14. *vſque ad* 16.

Niſi aliunde de debito appareat, aut vigeant adminicula, vt ſupra proximè retuli; licèt idem *Merlin. eodem tract. præcitato lib.* 4. *tit.* 1. *quæſt.* 26. *num.* 10. *verſ. Habet*, dictam ſecundam partem, & opinionem tueri videatur innixus rationi dumtaxàt; quòd ex ſimplici Debitoris confeſſione probetur pecuniæ numeratio; quæ ratio omninò repellitur in præiudicium Tertij, & Creditorum vt ſupra ſoluentium, quia confeſſio vnius non probat in præiudicium alterius, qui ſit verus Creditor medianté actuali pecunia numerata, *Cyriac. ſupracitata contr.* 313. *num.* 9. *et* 10. *et contr.* 546. *num.* 87. *cum ſeqq. et alij D. D. et deciſ. ſuperius allegata num.* 1. *cum ſeqq.* Nec confeſſio ſola delinquentis, quòd contractus initi fuerint poſt commiſſum crimen leſæ Maieſtatis præiudicat Creditoribus, niſi aliundè probetur, *Vermigl. conſ. crim.* 6. *num.* 18.

9 Vnum denique nota pro coronide, & intelligentia huius quæſtionis pro his, quæ diximus ſupra in principio, quòd debiti confeſſio tendens ad obligandum (*vt diximus ſupra num.* 1.) licèt releuet contra Confitentem, & illius Hæredes: eâ ratione, quia confeſſio, & agnitio debiti, etiamſi fuerit ſimplex, & extraiudicialis probet plenè de Iure Canonico, *Rot. rec. part.* 15. *deciſ.* 123. *num.* 7. Hoc tamèn intelligendum eſt etiam procedere tàm de Iure Ciuili, quàm Canonico, ſi confeſſio probetur à duobus Teſtibus, qui ſint conteſtes de loco, tempore, & verbis: nam Teſtes ſingulares ſingularitate obſtatiua, aut diuerſificatiua, quamquam ſint Tres, imò mille etiam de æquitate canonica non probant, quia ſingularitas diuidit, & lacerat Teſtimonia, *vt latè Antonell. de Loco Legali, lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 1. *& ſeqq. & optimè Rot. recent. par.* 15. *deciſ.* 51. *num.* 1. 2. *& ſeqq. pluribus ferè per totum diſcurſum, deciſ.* 58. *num.* 4. *&* 5. *deciſ.* 98. *num.* 19. *& deciſ.* 241. *num.* 4. 5. *et* 8. vbi etiam dicitur, quòd dicti Teſtes debeant etiam eſſe omni exceptione maiores.

Ità vt Teſtes ſingulares ſingularitate diuerſificatiua temporis, vel Loci, & circumſtantiarum non coniungantur, licèt tendant ad eundem finem, dum tamèn diuerſa facta referant, *vt in dicta deciſ.* 52. *num.* 4. 5. *et* 6.

At tùnc iunguntur, quando agitur de probando quid in genere, quod contineat in ſe temporis perſeuerantiam, & diuerſitatẽ Actum

veluti

Digitized by Google

velùti ſi Teſtes vellent probare Iuriſdictionem, ſeruitutem, poſſeſsionem, vel ſimile: in hoc caſu varietas temporum, & actuum non diuerſificat id, de quo ſubſtantialitèr quæritur, *vt diffusè in dicta deciſ. 52. num. 7. & alia num. 8. & ſeqq. & luculentiſſimè tractat Antonell. in præcitato tract. eodem cap. 3. per totum*, vbi alios recenſet caſus, & diſtinctiones.

Et ratio aſſignari poteſt, quia confeſsio ad obligandum ita debet probari; nam experientia docet, vt huiuſmodi confeſsio, ſeu confeſſiones plerumque emittuntur ſine aliqua deliberatione, & citra animum obligandi: propterea in huiuſmodi confitendi modo cautè procedendum, multumque Iudicis arbitrio tribuendum eſt ponderatis facti circumſtantijs, *vt in dicta deciſ. 241. num. 6. et 7.*

Siquidem confeſsio non emiſſa principalitèr ad confitendum debitum, ſed ad alium finem, non præiudicat, *Rot. recent. par. XV. deciſ. 241. num. 8.* & latè aliàs ſupra diximus *lib. 1. queſt. 8. limit. 1. et limit. 8.* & vtrobique in dictis locis dedimus nonnullas intelligentias, declarationes, & limitationes ſuper huiuſmodi vtiliſsima, & practicabili quotidiana materia.

SVMARIVM

1 *Creditoris confeſſio de recepto à Fideiuſſore probat in præiudicium Principalis Debitoris.*
2 *Et multo magis contra ipſummet Debitoris Creditorem, et ipſius hæredes; at non pro repetitione indebiti.*
3 *Acceptilatio eſt confeſſio de recepto, et ſic non probat veram numerationem.*
4 *Acceptilatio fauore vnius Rei debendi alium liberat debitorem.*
5 *Creditoris confeſſio de recepto à fideiuſſore non liberans Principalem Debitorem non ſufficit Fideiuſſori ad repetendum.*
6 *Debitoris confeſſio circa debitum nocet Fideiuſſori.*
7 *Intellige concurrentibus adminiculis.*
8 *Amplia, quòd adminiculis concurrentibus procedit etiamſi confeſſionis Debitor eſſet decoctus.*
9 *Debitoris, vel vnius Correi debendi confeſſio non obeſt alijs Correis debendi, ſi aliundè confeſſio non iuſtificetur. Nec Rei confeſſio nocet Fideiuſſori in criminalibus num. 9. Nec ſocij Conſocio, ibidem.*

Fideiuſſori an proſit etiam ad effectum repetendi confeſſio de recepto facta à Principali Creditore contra illum pro quo fideiuſſit. Et an confeſſio Debitoris, vel vnius Rei debendi obſit Fideiuſſori, vel alteri Correo debendi.

QVAESTIO IX.

1 EX Creditoris confeſſione de pecunijs receptis à fideiuſſore optima reſultat probatio fauore eiuſdem fideiuſſoris, qua mediate agere poteſt Fideiuſſor aduerſus Principalem Debitorem pro repetitione ſoluti, *Bart. conſ. 160. Titius promiſit, & Caſtren. vol. 1. conſ. 64. Alex. conſ. 25. Viſo Inſtrumento lib. 2. Cyriac. contr. 108. num. 9. tom. 1. et contr. 327. num. 14. verſ. ſecundo, & num. 15. tom. 2. & idem Alex. lib. 6. conſ. 123. Rot. Ianuenſ. deciſ. 50. num. 2. Cancer. var. reſolut. part. 3. cap. 8. num. 41. tit. de Depoſit. & Commodat. & latè Valentin. Franc. tract. de Fideiuſſor. cap. 5. §. 4. num. 519. cum ſeq. pag. mihi 319. Cenc. de cenſ. quæſt. 71. numer. 20. Gratian. diſcept. forenſ. 286. num. 12. & 13. tom. 2. & benè Duran. deciſ. 49. num. 9. & Thomat. deciſ. Marcb. 200. num. 8. tom. 2. & Rot. recent. part. 15. deciſ. 102. num. 11.*

2 Conſequentèr ſi talis confeſſio de recepto probat aduerſus Debitorem Principalem, multo magis aduerſus ipſummet Creditorem confitentem, eiuſque hæredes, *latè Cenc. de cenſ. quæſt. 87. num. 10 et ſeqq.* At nequaquam probat pro repetitione indebiti, vt magiſtralitèr multis adductis rationibus firmat *Rot. rec. part. 15. deciſ. 378. num. 1. cum ſeqq. et Rot. poſt Zacc. de ſalar. et Merced. deciſ. 39. num. 18.* limitat ſi concurrant adminicula.

3 Sicuti idem firmandum eſt in acceptilatione, quæ licèt ſit confeſſio de recepto, & veram numerationem non probet: atta-
4 mèn quando eſt facta vni ex Reis debendi, tunc alium Debitorem liberat, *Ricc. collect. 3491. et collect. 3694. par. 8.*

5 Benè verum eſt, quòd Principalis Debitor quoties non liberatur, tunc ex ſola confeſſione non probatur ſolutio facta à Fideiuſſore ad effectum repetendi à dicto principali Debitore, *Cyriac. contr. 252. num. 44. tom. 2. vbi num. 45.* dat nonnullas diſtinctiones ad propoſitum noſtræ quæſtionis, ſcillicèt dum detur liberatio, vel non.

6 Quid

6 Quid autèm è contra dicendum eſt de con-
feſſione Debitoris circa debitum nocebit for-
sàn Fideiuſſori etiam abſenti? Affirmatiuè ad-
7 minieulis concurrentibus reſpondet *Rota
coram Cardinali Ottbobouo deciſ.* 169. *num.* 3. *&
ſeqq.* in caſu, de quo ibi agitur: ampliatque,
etiamſi Debitor tempore emanatæ confeſſionis
8 eſſet decoctus, quia ſi debitum aliundè iu-
ſtificetur, valida reſultat confeſſio, *Franch.
deciſ.* 55. *ſub num.* 4. *& ſeqq. Gratian. diſcept.
forenſ.* 392. *num.* 15. *&* 16. *quos ſequitur eadem
deciſ.* 196. *num.* 12. *Cyriac. contr.* 25. *num.* 8.
& 9. *tom.* 1. *& Ricc. collect.* 3781. *par.* 8.
9 Circumſcriptiſque dictis adminiculis confeſ-
ſio ſiue in Iudicio, ſiue extra iudicium ab vno
ex pluribus Correis Debendi facta nec alijs no-
cet, nec prodeſt, *Emanuel. Soarez Thaſaur
Recept. Sent. lit. C. num.* 240. *in* 2. *col. pag. mi-
hi* 27. *& Vermigl. conſ. crim.* 305. *num.* 4. *&
num.* 5. ſubdit nec Rei confeſſionem nocere
Fideiuſſori in criminalibus. Nec gratuita ſo-
cij confeſſio nocet Conſocio, *Bich. deciſ.* 224.
num. 9. *&* 10.

SVMMARIVM.

1 *Dotis receptæ confeſſio facta à Viro matrimonio conſtante, præcedente dotis promiſſione contra quos de iure probet.*

2 *Dotis præcedens promiſſio, an ex ſolio informi matrimoniali probetur, & num.* 3.

4 *Dotis receptæ confeſſio à Viro emiſſa poſt delictum capitale perpetratum quando Vxori ſuffragetur, vel ne.*

5 *Dotis receptæ confeſſio etiam non præcedente promiſſione quando valeat.*

6 *Contra validam dotis confeſſionem de recepto quando admittantur probationes in contrarium, et quæ probationes eſſe debeant.*

7 *Teſtes ad reprobandam confeſſionem dotis de recepto an debeant eſſe inſtrumentary, velquomodo.*

8 *Dotis receptæ confeſſio facta in teſtamento quando valeat fauore Vxoris, et non dotem promittentis, ſaltem in vim legati ſeu fideicommiſſi.*

9 *Dotis receptæ confeſſio etiam geminata emiſſa in teſtamento an reguletur adiuſtar legatorum.*

10 *Dos confeſſatain teſtamento cuius ſit præiudicij tertio.*

11 *Probatio ſemiplena præſumptionibus, et adminiculis perficitur.*

12 *Dos confeſſata matrimonio conſtante abſque præcedenti dotis promiſſione tàm in inſtrumento, quàm in teſtamento an, et quando contra quoſcumque valeat, vel non concurrentibus adminiculis, et præſumptiouibus, et num.* 13.

14 *Dotis receptæ confeſſio promiſſione præcedente, in quacumque diſpoſitione probat, ad Vxoris fauorem contrà quoſcunque abſque alijs adminiculis: & multo magis ſi adminicula concurrant, & numer.* 15.

16 *Dos in præciſa quantitate confeſſatain teſtamento abſque præcedenti promiſſione, & ſine annexa ſpecifica diſpoſitione legandi an hæredem ad ſoluendum coarctet, dum Vir tunc in extremis laborabat.*

17 *Adminicula, coniecturæ, et præſumptiones contrariæ quid efficiant in dote confeſſata.*

18 *Dos confeſſata a Marito ſine præcedenti promiſſione non facta Vxori, ſed Socero, vel Vxoris Fratri, aut Matri, abſente Vxore, valet in præiudicium Creditorum poſteriorum, & futurorum.*

19 *Maritus poteſt donare Socero, Fratri, & Vxoris Matri.*

20 *Dotis receptæ confeſſio non præcedente promiſſione facta a Socero matrimonio conſtante, & non à Marito valet.*

21 *Dos confeſſata quando probetur facta in fraudem futurorum Creditorum.*

22 *Confeſſio dotis receptæ à duobus intelligitur à quolibet pro virili.*

23 *Dos ab vno pluribus promiſſa cuilibet debetur pro virili.*

24 *Contrarium eſt, ſi promiſſa ſit pluribus cum clauſula inſolidùm.*

25 *Dos duobus promiſſa ab vno inſolidùm peti poteſt.*

26 *Declaratur concluſio inter extraneos, et ſanguine coniunctos.*

27 *Vxor matrimonio diſſoluto per Viri prædeceſſum nequit agere aduerſùs hæredes Viri pro ſuæ dotis recuperatione, niſi dotem Viro ſolutam iuſtificet.*

28 *Viri confeſſio de dote recepta non ſufficit ad iuſtificandam dotem fuiſſe ſolutam.*

29 *Viri confeſſio de dote recepta ſine effectiua probatione actualis ſolutionis præſumitur ſimulata, & in fraudem donationis inter Virum, & Vxorem prohibitæ.*

30 *Viri confeſſio de dote recepta emiſſa in Inſtrumento ſponſalium dicitur facta ſub ſpe futuræ numerationis, et an, et quando valeat in præiudicium Mariti confitentis, et aliorum elapſo tempore opponendi exceptionem non numeratæ dotis, et late de contrario, num.* 31.

32 *Dos confeſſata in inſtrumento Sponſalium dicitur donata, quando apparent prius verba caſſa denotantia ſolutionem, et poſtmodum ſequantur verba confeſſionis, et num.* 71.

33 *Contrarietas in eodem contextu inſtrumenti excludit ſuppoſitam præcedentem Dotis ſolutionem.*

34 *Prius, et poſterius non datur in eadem ſerie Inſtrumenti, ſed omnia perfecta fuiſſe in eodem inſtanti.*

35 *Dotis ſola conſtitutio non infert ad illius numerationem.*

36 *Dotis receptæ confeſſio præſumitur ſimulata, quando dotis promiſſio ſit eodem tempore, quo emittitur confeſſio de recepto.*

37 *Donationes, et confeſſiones inter Virum, et Vxorem factæ, et reſpectiuè emiſſa etiam ante matri-*

Digitized by Google

matrimonium contractum ſunt irrita.

38 *Dotis receptę confeſſio præſumitur ſimulata ex ſubſequenti renunciatione facta de non numerata pecunia, & de ſpe amplius habendi.*

39 *Dotis receptæ confeſſio arguitur ſimulata ex inuerisſimilitudine, et num. 41.*

40 *Inuentarium probat negatiuam exiſtentiæ aliorum bonorum.*

41 *Dotis receptæ inuerisſimilis confeſſio inducit ſuſpicionem donationis.*

42 *Dotis receptæ confeſſio arguitur ſimulata ex conſenſu præſtito à Filia in alienatione bonorum Paternorum poſtea ab hęredibus Patris venditorum, et num. 76.*

43 *Adminiſtrator quilibet tenetur de omnibus adminiſtratis rationem reddere, et num. 74.*

44 *Maritus quando blanditijs, et amore præſumatur inductus ad faciendam confeſſionem dotis receptæ.*

45 *Dotis receptæ confeſſio præſumitur ſimulata ex qualitate Viri confitentis, non procurato reinueſtimento, vt putà ſi eſſet Iuuenis Minor, qui de facili poſſet conſumere, et num. 72.*

46 *Dos confeſſata quando præſumatur ſimulata ob Donationem à Viro factam in augumentum dotis.*

47 *Dos confeſſata præſumitur ſimulata ex qualitate Perſonarum, et num. 77.*

48 *Præſumptiones, et coniecturæ excludentem confeſſionem dotis receptæ ſingulæ de per ſe ſi non proſunt ſimul vnitæ iuuant ad delucidandam dotem non fuiſſe numeratam, ſed donatam.*

49 *Confeſſio dotis receptę ex coniecturis, et præſumptionibus prædictis reddita ſimulata, Marito, et Hęredibus, aliiſque non obeſt, ſiue ante, ſiue poſt matrimonium ſit emiſſa.*

50 *Inſtrumentum redditur ſuſpectum ex alteratione diei, diuerſo caractere, & atramento factũ.*

51 *Inſtrumentum iuratum camerali obligatione munitum habet executionem paratam.*

52 *Simulatæ confeſſionis exceptio retardat executionem obligationis cameralis.*

53 *Iuramenti vires deficiunt in ſimulata confeſſione iurata de dote recepta, num. 85.*

54 *Confeſſio expletis temporibus exceptionis non numeratæ pecuniæ idem operatur, quòd ipſamet ſolutio.*

55 *Exceptio non numeratæ dotis poteſt quandocunque opponi data ſimulatione Mariti confitentis.*

56 *Inſtrumentum non habet executionem quando Notarius rogatus illud non ſubſcripſit.*

57 *Conſtitutio Aegidiana ſuper contractibus ſeruatur etiam in confeſſionibus Minorum.*

58 *Statutum Vrbis tanquàm directum in Perſonas ſubditas non comprehendit Foreuſes ſtatuentibus non ſubiectos, ſed eſt ſeruanda dicta Aegidiana.*

59 *Minor pro dote reſtituenda contrahit abſque ſolemnitatibus.*

60 *Intellige in dote verè numerata, ſecus eſt in dote confeſſata.*

61 *Pater quãdo teneatur pro dote reſtituenda Vxori ſui Filij.*

62 *Dotis receptæ confeſſio aliundè non iuſtificata præſumitur ſimulatè facta, & ad occultandi donationis animum.*

63 *Statutum Vrbis lib. 1. cap. 135. habet locum tam in expreſſis donationibus, quàm in tacitis.*

64 *Dotis receptæ confeſſio facta à Marito habens in ſe ſuſpicionem fraudis, & ſimulationis, confitenti non obeſt, nec hæredibus, nec alijs.*

65 *Intellige, vt contra Tertium pro excludenda præſumpta fraude, & ſimulatione dictæ prohibitę donationis præſumptiones, & coniecturæ debeant eſſe vrgentiſſimæ.*

66 *Contra confitentem, & hęredes leuiores coniecturæ, & præſumptiones ſufficiunt ad dictam ſimulationem, et fraudem excludendam, quæ iunctæ cum confeſſione Mariti plenè probant veram dotis numerationem.*

67 *Donatio inter Sponſos non eſt prohibita, anteaquam matrimonium contrahatur.*

68 *Intellige de donatione facta palàm, & bona fide.*

69 *Limita in dotis receptæ confeſſione facta à Marito ex præſumpta ſimulatione etiam ante contractum matrimonium.*

70 *Effectus dotis confeſſę ante matrimonium confertur in tempus contracti matrimonij.*

71 *Dotis receptæ confeſſio arguitur ſimulata ex deletis verbis denotantibus ſolutionem, in quorum locum ſint appoſita verba demonſtrantia confeſſionem de recepto.*

72 *Elicitur pariter ſimulata ex qualitate perſonarũ, idest Iugaliũ, & ex quãtitate Patrimonij Viri, & Vxoris.*

73 *Dotis ſolutio, in parte, vera probata, in totum vera pręſumitur, vt etiam è conuerſo.*

74 *Adminiſtrator, qui tenetur de adminiſtratis reddere rationem ſi non reportauit in libro ſuæ adminiſtrationis dotem, vt ſupponitur, conſignatam, tunc receptæ dotis confeſſio facta à Viro arguitur ſimulata.*

75 *Nulla magis probatio, quàm oris confeſſio.*

76 *Dotis receptæ confeſſio ex quibus pręcisè reſultet ſimulata, & latè à num. 77. vſque ad 80.*

81 *Semota cauſa ſimulandi ſemouetur, & ſimulatio.*

82 *Dotis promiſſio, & de recepto confeſſio facta à Viro in vno, & eodem inſtrumento redditur ſimulata, & ſic nullius valoris, & num. 88.*

83 *Dotis promiſſio, vt dicatur matrimonium præcedere, requirit inſtrumentum, & Scripturam ſeparatam à confeſſione de recepto facta à Viro etiam antè matrimonium.*

84 *Simulandi actus non excluditur à duplici iuramento in inſtrumento Marito confitente præſtito.*

85 *Iuramentum, & obligatio cameralis non aſſiſtit confeſſioni ſimulatæ.*

85 *Dotis receptæ confeſſio facta à Viro Socero, ſiue alieni Sanguine coniuncto Vxoris, ipſa Vxore abſente, non valet, dum apparent coniecturæ, & pręſumptiones ſimulandi.*

87 *Diſpoſitio l. Vir à beo, la 50. ff. de Iur. Dot.*

quomodo, & quando procedas.

88 *Acceptilatio habens præcedentem dotis promiſſionem ex inſtrumento valet per ſubſequens inſtrumentum ex internallo.*

89 *Procuratoris confeſſio in ſui præiudicium ſemper præſumitur vera*

90 *Dotis receptæ confeſſio facta à Viro fauore Vxoris, ſi tacitè, vel expreſsè ab ipſo Viro viuente non fuerit reuocata, licèt morte confirmetur, non confirmatur, quando adſint coniecturæ, & præſumptiones ſimulatæ confeſſionis, Marito, in vita, impugnante.*

Dotis receptæ Confeſſio facta à Marito matrimonio conſtante non præcedente dotis promiſſione an, & quando valeat, vel ne ſiuore Vxoris aduerſus Maritum conſi:entem, eius hæredes, Tertios Poſſeſſores, & Creditores? Et quid, ſi confeſſio non fauore Vxoris, at Soceri, vel Matris aut Fratris ipſius Vxoris emanauerit? Et an ſi talis confeſſio emittatur à Viro tempore ſponſalium, & ſic antequàm fiat matrimonium, ſcilicèt in eodem Inſtrumento promiſſionis dotis, de iure releuet ad Vxoris fauorem, etiamſi facta ſit Socero, vel Matri, aut Fratri ipſius Vxoris, abſente Vxore, concurrentibus tamèn coniecturis, & præſumptionibus arguentibus ſimulatam Mariti confeſſionem de dote recepta? Et quæ, ac quot coniecturæ, & præſumptiones requirantur in excludenda eadem ſimulata confeſſione, aduerſus Tertios poſſeſſores, & Creditores, & ipſummet cōfitentem, & eius hæredes dum reſpectiuè ag::ur.

QVÆSTIO X.

1 **M**Atrimonio conſtante receptæ dotis confeſſio facta à Marito probat dotis ſolutionem, etiam in præiudicium hæredum confitentis, & eo magis ipſius Mariti confitentis, immò & viri Creditorum; ac Fiſci, quando de præcedenti dotis promiſſione conſtat, *Antonin. de Amat. part. 1. reſolut. 5. num. 19. ot. coram b. m. , P. D. Penia deciſ. 1151. per totam et deciſion, MXC19. num. 6. et ibi Addent. tom. 2. Rot. recent. part. 10. deciſ. 21. num. 6. et optimè Rot. coram b. m. R. P. D. Dunozet. Decano in Romana Domorum de egardis, Veneris 28. January 1650. §. Non obſtat, quo dicatur ibique et in §. Quo verò ad alterum cum §. ſeq.* ſubdit procedere, etiamſi de præfata dotis præcedenti promiſſione appareat
2 ex ſimplici apoca, ſeu folio matrimoniali etiam non concepto ad formam *l. ſcripturas,*
3 *C. qui pot. in pign. habeant.* & minimè recognito, dummodò cum dicta apoca, ſeu folio informi adminicula concurrant, vtputà ſi Vxoris Pater mandet hæredibus in teſtamento, vt Viro, & eius Filiæ tradatur eadem dotis quantitas in apoca matrimoniali conſtituta, & promiſſa, ſit ſubſecutum matrimonium, & Vir Vxori alimenta præſtiterit, fueritque producta dicta Apoca ante contractum creditum cum aliquo Creditore inſtante, & prætendente; & ad propoſitum optime faciunt ea adminicula, quæ in hac facti ſpecie recenſet *Buratt. in magiſtrali deciſ. 108. per totam & ibi Add. & Gregor. XV. deciſ. 62. Seraph. deciſ. 1221. & Rot. rec. part. 10. deciſ. 148. num. 5. & 6.*

4 Niſi dicta receptæ dotis confeſſio emanauerit poſt commiſſum delictum capitale, proptèr quòd bona veniant confiſcanda; nam tunc confeſſio nec Creditoribus, nec Fiſco præiudicat, cum in fraudem facta præſumatur, *Ioan. Bapt. Spada conſ. 38. numer. 1. lib. 1. ibique à num. 2.* vſque ad finem refert, quod dicta confeſſio eo magis in primis ſuſpecta augetur, ſi de tempore confeſſionis de recepto non dum venerat dies ſolutionis; cum veriſimile non ſit Debitores dotis voluiſſe ſoluère ante tempùs cum vix ſoleant Homines ſoluere in tempore conuento. Secundò ex diuerſitate quietantiarum, ſcilicèt ſi in prima quietantia fuerint adhibiti Teſtes, & in alia non; quia tunc oritur ſuſpicio antidatæ, per *tex. in dicta l. ſcripturas*, etiamſi iterata ſit confeſſio, & in terminis incluſionis vel excluſionis Fiſci plures enumerat caſus *Guazzin. de confiſcat. bonor. limitat. 35. num. 3. & ſeqq. pluribus*, ad quem ſtudioſum remittimus.

5 Cæterùm quanquàm Dotis promiſſio Matrimonium non præceſſerit, ſi in Inſtrumento Maritus in præſentia Notarij, & Teſtium manualitèr, & in contanti dotem recipiat vel Notarius ſcripſerit, quod maritus confeſſus fuerit dotem recepiſſe, prout in ſua, & Teſtium præſentia verè, & realiter habuit; tunc de validitate confeſſionis non eſt ambigendum; immò clauſum eſt os omnibus exceptionibus tam per Maritum, quàm per Creditores opponendis; cum Notarius loquatur per verba ad ſui, & Teſtium viſum relata; ſicque exceptio non numeratæ pecuniæ locum ſibi vendicare nequit, *vt docet Fontanell. de pact. nupt. clauſ. 14. gloſ. vnica, part. 1. num. 8. & 9. tom. 2. Iul. Capon. in ſuis quæſt. legal. de ſolut. matr. tit. An dos*

confeſ-

confeſſata tantum habeat priuilegium prælationis, quæſt. 7. num. 3.

6 Beneuerùm eſt, quod poteſt probari contrarium miniſtrando Teſtes, qui dicant ſe actui interfuiſſe, & vidiſſe, quòd pecunia fuit non numerata, ſed benè, vt ſæpè ſæpius fieri ſolet, ante oculos in quadam Burſa poſita; vel dicendo, quòd reuerà pecunia illa non fuit exburſata, & ſoluta, ſed poſt confectum inſtrumentum Pars pecuniam illam, quæ ante oculos poſita fuerat, recuperauit, *Fontanell. ibidem ſupra num.* 10. *& ſeqq. & videndus num.* 12. *& ſeqq. & Capon. dicta quæſt.* 7. *num.* 3. *verſ. quæ poteſt, in Verbo, Verum.*

7 An autèm Teſtes prædicti poſſint eſſe inſtrumentarij, vide *Rot. recent. part.* 2. *deciſ.* 661. *num.* 3. Sed quando agitur contra ſubſtantiam Inſtrumenti videri poteſt *tex. in l. cum precibus,* 18, *C. de probat. et Menoch. de Arbitr. Iudic. lib.* 2. *cent.* 2. *caſ.* 105. *num.* 32.

Et quatenùs eſſe nequeāt inſtrumētarij Teſtes, verum eſſe debeant ad formam *l. Teſtium, & Auth. rogati, C. de Teſt. Ratiocinatur Abb. in cap. Veriſimile, num.* 3. *de reſcript. Aym. conſ.* 74. *num.* 3. *Gratian. diſcept. forenſ.* 796. *num* 1. *&* 2. *tom.* 4. *Alex. conſ.* 70. *num.* 74. *lib.* 1. *& Ricc. collect.* 651. *part.* 3.

8 Et quamquàm confeſſio debiti, & ſignantèr dotis receptæ in teſtamento facta non probet, ſi non præceſſerit dotis promiſſio *Rot. rec. par.* 15. *deciſ.* 36. *num.* 3. *&* 4.

Sed solùm, quādo habet diſpoſitionē annexam, valeat in vim legati, vel fideicommiſſi, *l. Lucius, §. Quiſquis, ff. de legat.* 2. *l. qui Vxori, ff. de Aur. & Argent. legat. & ſequitur Rot. deciſ.* 685. *per totam, diuerſ. par.* 1. *Seraph. deciſ.* 487. *num.* 1. *&* 10. ad fauorem dumtaxàt Vxoris, non autem dotis Promiſſoris, *Andreol. controuerſ.* 136. *num.* 5. & latè niſi confeſsio emiſſa in teſtamento ſit iurata, & per viam contractus Parte præſente acceptata, ratiocinatur, *Rot. rec. par.* 15. *deciſ.* 145. *num.* 10. *& ſeqq. & deciſ.* 345. *num.* 10.

9 Itaut caduc ato legato, caducetur etiam ipſa confeſsio, quamuis ex pluribus teſtamentis appareat geminata, *Andreol. dicta controuerſ.* 136. *num.* 4. *& Seraph. dicta deciſ.* 487. *num.* 2. *& dicta deciſ.* 145. *num.* 11. *& ſeqq.*

10 Attamen talis dotis confeſsio duplici iuramento licèt aſſertorio ſcilicèt, & promiſſorio ſit munita *dicta deciſ.* 36. *num.* 2. *&* 3. *&* 4. quæ confitenti, & eius hæredibus nocet, at non tertio, *l, Seia Mancipia, ad Velleian. Rot. dicta deciſ.* 685. *num.* 4. emiſſa ſimplicitèr in teſtamento ſemiplenam inducit probationem, quæ ſemiplena probatio præſumptionibus, & adminiculis perficitur, *Rot. deciſ.* 245. *num.* 12. *coram. b. m. R. P. D. Coccino recent. par.* 7.

11 Quibus præſumptionibus, & adminiculis concurrentibus etiam tertio præiudicat, licèt non in Teſtamento: ſed in inſtrumento Matri-
12 monio conſtante emanauerit, vt firmat optimè *Rot. recent. part. XI. deciſ.* 32. *num.* 6. 7. 8. *&* 9. *& par.* 14. *deciſ.* 214.

13 Primaque elicitur præſumptio, & coniectura; quod Matrimonium ſcilicèt ſine dote non contrahitur. Secunda ex veriſimilitudine, quia Teſtator ſit Vir honeſtus, & dos ſit veriſimilis attenta conditione vtriuſque Coniugis, & conſuetudine. Tertia, ſi dicta confeſsio iuncta ſit cum confeſsione inter viuos. Quarta, ſi alteri Sorori Vxoris iam nuptæ fuerit data ſimilis dos, vt ſeruetur æqualitas inter Filios, & Sorores. Quinta, ſi concurrat lapſus decennij. Sexta, ſi exhibuit Maritus Vxori alimenta tanquàm dotatæ. Septima, quando Maritus poſſidebat bona Vxoris tanquàm dotalia, Vxore ſciente, & patiente. Octaua, ſi probetur publica vox, & fama receptæ dotis, vt Magiſtraliter *Rot. deciſ.* 155. *per totam Diuerſ. par.* 2. *& latè Andreol. controuerſ.* 186. *à num.* 5. *vſque ad* 11. *Gregor. XV. deciſ.* 62. *num.* 2. *& ſeqq. & Rot. coram R. P. D. Dunozetto in Romana Fideicommiſſi de Zucchariis, Lunæ* 14. *Nouembris* 1639. *§. Non obſtat, quòd inſtrumentum in medio, Rot. recent. par.* 10. *deciſ.* 21. *n.* 9. *et ſeqq. et deciſ.* 141. *num.* 3. *et deciſ.* 148. *num.* 5. *et ſeqq. et ſupradicta par.* 11. *dicta deciſ.* 32. *num.* 11. *et ſeqq. et deciſ.* 40. *num.* 4. & alia refert *Bich. deciſ.* 131. *num.* 3. *et ſeqq. et dicta deciſ.* 214. *et deciſ.* 386. *num.* 6. *vſque ad fin. dicta par.* 14.

Siue ſi confeſsio receptæ dotis facta à Marito conſtante matrimonio ſit emiſſa cum Iudicis Decreto, & Statutarijs ſolemnitatibus, & pluries ſit in diuerſis inſtrumentis repetita, & in huiuſmodi tempore non eſſet Maritus ære alieno grauatus: vel facta ſit confeſſio ad petitionem, & inſtantiam Matris, vel Fratris Vxoris, aut Soceri, vt dicam etiam infrà hic num. 18. & confeſsionis tempore Maritus receperit maiorem partem dotis, & iureiurando promiſerit dotem confeſſatam in omnem, & quemcumque caſum Vxori, vel cui de iure reſtituere: quia tunc attentis huiuſmodi, vel ſimilibus adminiculis, & coniecturis, & circumſtantijs probatur receptæ dotis confeſsio in præiudicium ipſiuſmet confitentis, Hæredum, & Tertij, *vt egregiè Rot. in Bouien. Dotis, Mercurij,* 10. *Decembris* 1659. *§. Nec huiuſmodi, vſque ad §. Vnde attentis, coram R. P. D. Celſo, et videri etiam poſſunt ea, quæ recenſet Rot. par.* 9. *recent. tom.* 2. *deciſ.* 483. *num.* 29. *cum ſeqq.*

14 At ſi præceſſerit dotis promiſsio, confeſsio receptæ dotis tàm in teſtamento, quàm in Codicillis emanata abſque alijs adminiculis probat tàm contrà Confitentem, & illius hæredes, quàm aduerſus Creditores, & quoſcumque ter-
15 tios Poſſeſſores, & præſertim adminiculis concurrentibus, *Rota coram R. P. D. Veroſpio in Nepeſina Pecuniaria, Veneris,* 15. *Februarij,* 1647. *§. Neque dubitari poteſt, et Bich. deciſ.* 466. *num.* 24.

Qua non præcedente Dotis promiſsione re-

gulatur confeſſio adinſtar vltimæ voluntatis, *vt latiſſime Rot. rec. par.* 15. *deciſ.* 345. *numer.* 31. *& ſeqq. & latè diximus ſupra lib.* 1. *quaſt.* 8. *limit.* 6. & in legatum reſoluitur, *Rot. dicta deciſ.* 345. *in dictis num.* 25. *& prius deciſ.* 12. *num.* 10. *eadem part.*

36 Et quanquàm dictæ dotis promiſſio non præceſſerit: attamen ſi in teſtamento fuerit à Marito præſertim in extremis laboranti facta confeſſio de dote recepta, dotis quantitate iam expreſſa: tunc Teſtator etiamſi remanſerit in terminis puræ confeſſionis, ſcilicèt non mandauerit illam ſolui, & conſequenter licèt non habeat annexam diſpoſitionem, quia habet tacitè, non ſecus ac ſi Teſtator dixiſſet, & ideò dari volo, talis confeſſio inducet plenam probationem, & Hæres tenebitur illi ſtare, dum agitur in foro, in quo ſeruatur æquitas, omiſſo iuris rigore, *vt latè Gratian. diſcept. forenſ.* 116. *à num.* 45. *vſque ad finem tom.* 1.

Sicuti etiam ſtare tenetur Hæres, ſi confeſſio fuerit emiſſa pro exoneratione Conſcientię, & redditur irreuocabilis, etiamſi facta ſit in Teſtamento, *Rot. rec. par.* 15. *deciſ.* 241. *n.* 11.

37 Adminiculis autèm præſumptionibus, & coniecturis in contrarium vrgentibus dictam dotis receptæ confeſſionem ſuſpectam, & ſimulatam reddi reſpondet *Rot. coram R. P. D. Royas in Cauſa Aueniouenſi Hæreditatis, Mercurij* 10. *Iunij* 1648. *inter impreſſas deciſiones eiuſdem Royas deciſ.* 372. *num.* 8. *& ſeqq.* quæ eſt etiam impreſſa apud *Tondut. in ſuis quæſt. & reſolut. legal. vol.* 2. *parte* 2. *cap.* 188. *num.* 7. *& ſeqq. pag. mihi* 145. & latius dicam, infra cum duabus Sacrę Rotæ Deciſionibus in calce huius quæſtionis regiſtrandis, & *part.* 14. *recent. deciſ.* 396. *& Rot. part.* 15. *deciſ.* 144. *num.* 24. *& ſeqq.*

Et tunc talis ſimulata confeſſiò non afficiet Maritum, nec hæredes Mariti confitentis, nec Creditores, nec Tertios Poſſeſſores, vt infra *num.* 29. *cum ſeqq.* pluribus, ibique latè refertur, etiamſi fieret, Vxore abſente, in fauorem Soceri, Soceræ, vel Fratris Vxoris, & benè etiam docet *Celſ. deciſ.* 242. *&* 255. *& Rota recentior. part.* 12. *deciſion.* 126. *& dicta part.* 14. *deciſ.* 214. *num.* 5.

38 Vnde dicta fraude, ſuſpicione, & ſimulatione ſemota, mihi multùm arridet illa opinio, quòd confeſſio Mariti de dote recepta etiam matrimonio conſtante, non facta Vxori, ſed Socero, Soceræ, ſiue Vxoris Fratri (eadem Vxore abſente) indiſtinctè præiudicet ipſimet confitenti Marito, eiuſque hæredibus, & Creditoribus poſterioribus, ac futuris: cum
39 Maritus non prohibeatur donare Socero, Soceræ, vel Vxoris Fratri, *Ioſeph. Ludouic. deciſ. Peruſ.* 66. *num.* 21. *Mareſcott. var. reſolut. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 8. *cum alijs congeſtis ab Andreol. controuerſ.* 186. *num.* 12. *& Duran. deciſ.* 409. *num.* 15. *Rot. recent. part.* 9. *tom.* 2. *deciſ.* 483. *num.* 28. *& Merlin. deciſ.* 652. *num.* 8. *tom.* 2. & in puncto quando eſt facta Matri ſiue Vxoris inreruentu *Rot. coram R. P. D. Celſo in præcitata Bononienſe Dotis, Mercurij* 10. *Decembris* 1659. *§. Quinimo illa, & ita declaratur deciſio Buratt.* 612. *& ibi Add. Quæ deciſio Celſi eſt in ordine recollectarum deciſ.* 306. *& optimè etiam in deciſ.* 407. *& dicta deciſ.* 214. *num.* 5.

20 Dotiſque paritèr receptæ confeſſio non facta à Marito, ſed à Socero præiudicat Socero, cæteriſue alijs; cum in Socero non conſideretur eadem ratio præſumptionis voluntatis donationis, prout in Marito, *Bart. in leg. ſi conſtante*, 9. *quæſt. ff. ſolut. matrim. Surd. conſ.* 489. *n.* 12. *verſ. Confirmatur tertiò & num.* 13. *&* 14. *& Andreol. dicta controuerſ.* 186. *num.* 13. *& ſeqq.* Vel facta ſit à Viro inſimul cum eius Fratre, *Celſ. dicta deciſ.* 407. *n.* 8. *&* 9.

21 Qualitèr autèm articulando probetur confeſſionem dotis receptæ factam fuiſſe in fraudem futurorum Creditorum, docet optimè *Cala de Mod. articul. & proban. tit. de prima ſpecie probat. quæ fit per Teſt. num.* 637 *pag. mihi* 291.

22 Eſt denique animaduertendum, quòd confitens dotis nomine ſe recepiſſe à duobus certam pecuniarum ſummam, intelligitur pro virili portione, hoc eſt à quolibet dimidiam *Alex. conſ.* 24. *in princ. lib.* 1. *& eſt repetitum in conſ.* 23. *lib.* 4. *& Ronchegall. tract. de Duob. Reis*, *§. lex.* 15. *ſi id quod ego num.* 10. *pag. mihi* 137.

13 Sicuti è conuerſo dos ab vno pluribus promiſſa, cuicumque debetur pro virili, *Alex. conſ.* 32. *num.* 3. *erga medium lib.* 6. *& Ronchegall. dicto §. lex*, 15. *ſi id quod ego*, *num.* 17. *&* 18. *& §. Cum talibus l. Reos*, *num.* 31. *pag. mihi* 482.

24 Cum quilibet cenſeatur pro virili ſtipulari, & pro virili obligari, *l. Reos promittendo*, *§. cum tabulis*, *ff. de duobus Reis*, niſi dos ſit promiſſa pluribus cum clauſula inſolidum, *Auth. ſi quando C. de Conſt. pecun. & latè Bald. in conſ.* 393. *per totum*, *incipien. factum tale eſt vol.* 3.

25 Non obſtat *dictus Ronchegall. in eodem §. lex* 15. *ſi id quod ego num.* 12. *pag. mihi* 534. nempè quod dos duobus promiſſa ab vno ex duobus inſolidum peti poſſit; quia ibi loquitur, dum dos fuerit promiſſa duobus Extra-
26 neis, vel alternatiuè dicendo centum tibi, aut Titio doti erunt. Secus eſt, dum dos fuit promiſſa pluribus ſanguine coniunctis, vtputà Patri, & Filio; vel Marito, & Fratribus Mariti, ac Patruo ſimul habitantibus, quia in hoc caſu ſi non adeſt dicta clauſula inſolidum, debet dos ſolui omnibus; cum in huiuſmodi facti contingentia poſſint dari plures Rei credendi in dotis conſtitutione, & non habet locum *l.* 1. *cum ſeq. C. ne fideiuſſ. & mandat. dot. dent.*

Si-

Siquidem dicta promiſſio non eſt Cauſæ generandæ perfidiæ in matrimonio cum ſanguine Coniunctis ſimul habitantibus, ſicuti cum Extraneis, vt conſideratur *in dicto toto tit. C. ne fideiuſſ. & mandat, &c. docetquè Bart. in l. ſi conſtante, 25. num. 34. & 35. ff. ſolut. matr. Roncbegall. dicto, §. lex, XV. id quod ego, num. 22. pag. mihi 539. Mantic. tract. de tacit. & ambig. conuent. lib. 15. tit. 2. num. 8. & 9. tom. 2. & mirabilitèr de materia loquitur facundiſſimus I. C. Barboſ. in collect. D. D. ſuper lib. 5. C. in dicta l. prima, C. ne fideiuſſ. et mandat. &c, num. 8. tom. 2.*

R. P. D.

BEVILAQVA

Romana Dotis Lunæ XI. Februarij 1656.

MOrtuo Franciſco, nec reſoluto dubio bis propoſito ſuper nullitate Matrimonij inter ipſum, & Petronillam contracti. Hęc dotem in inſtrumento Sponſalium conſtitutam, & à dicto Franciſco confeſſatam inſtabat ſibi reſtitui. Vnde ſupradicta die dubitatum fuit coram b. m. Bichio, an conſtaret de Credito dotali, & non conſtare fuit per D. D. reſolutum: mihi autem in eius locum poſteà ſubrogato iniunctum, vt deciſionem extenderem.

27 Ratio, cui nitebatur, illa erat potiſſimũ: quia pro parte Petronillæ non fuit doctum de hoc ſuo Credito dotali, ſine cuius iuſtificatione nullum ius, nullaque actio ei competit agendi aduerſus hæredes Mariti pro illius reſtitutione matrimonio ſoluto, *l. Aſſiduis, 12. §. cum enim, ibi — Si tamen res ipſæ fuerint Marito traditæ, C. qui pot. in pign. habeant. l. ſi ex cautione, 3. & ibi gloſ. in verbo, Probare, C. de non numerat. pecun. l. prima, vbi gloſ. in verbo, Inſtrumentum, C. de dot. Caut. non numerat. DD. in l. vbi adhuc. 29. C. de iure dot. Nicol. Bellon. conſ. 4. in princ. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 12. num. 2.*

Nec dicatur, quòd immò probatum extat per publicum Inſtrumentum, in quo Laurentius Petronillæ Auunculus dotem ſcutorum 3000. monetæ de bonis hereditarijs Pauli Patris, & aliorum mille auri de ſuis proprijs conſtituit, quæ Frãciſcus medio iuramẽto habuiſſe, & recepiſſe confeſſus fuit, ſeque ſatisfactũ, & contentum vocauerit, ac de illis quietauit, omni exceptioni non numeratæ pecuniæ, ac ſpei habendi renunciando, cum obligatione in omnem euentum reſtitutionis eam reddendi. Siquidem pro Dotis numeratione non ſuffi-
28 cit ſola confeſſio Viri de recepto emiſſa in inſtramento, ſed ex alijs exigitur, vt cum effectu conſtet de receptione: cum dos, non quæ inanitèr dotalium inſtrumentorum tenore conſcribitur, ſed quam realiter quis tradidiſſe docuerit, repreſentetur, *ait tex. in l. ſiquis poſthac 9. et ibi gloſ. in verbo, Dotalium, C. de bon. proſcrip. D. D. in l. Per diuerſas, 22. C. mandat. Rot. coram Cardinali Seraphino deciſ. 292 et 302. num. 1. et 2. et in recent. deciſ. 585. num. 2. part. 4. et deciſ. 55. et 335. ibique num. 1. part. 6.* Intantum vt non conſtito de huiuſmodi effectiua ſolutione, illa, de qua non niſi per
29 dictam nudam confeſſionem Viri apparet, præſumitur ſimulata, & in fraudem donationis inter Virum, & Vxorem prohibitæ tam de iure communi, *vt tot. tit. de donat. inter Vir. et Vxor. Roman. conſ. 445. num. 7. Purpurat. conſ. 461. numer. 3. Gozad. conſ. 28. num. 22. Menoch. conſ. 81. numer. 15. Rot. coram ſan. mem. Gregor. XV. deciſ. 67. num. 1. & 2. et dicta deciſ. 55. num. 13. et 14. part. 6. et apud Merlin. deciſ. 419. num. 3.* quam ex diſpoſitione *ſtatuti Vrbis. lib. 1. cap. 135.* quod ſe extendit etiam ad donationem præſumptam, quæ reſultat ex confeſſione, ne alias fraus inducatur, *Corn. conſ. 185. num. 5. libr. 2. et in ſpecie Gabr. conſ. 142. num. 2. lib. 2. Gratian. diſcept. foreuſ. capit. 693. num. 8. Put. deciſ. 55. num. 2. lib. 3. in correct.*

30 Non obſtat, quod Inſtrumentum dotale fuerit confectum adhuc non contracto matrimonio: vnde non præſumatur aliqua fraus, nec donationis titulum erga Vxorem præſefert confeſſio de dote recepta, ſed potius ſub ſpe futuræ numerationis facta creditur, adeò vt ſi deindè permittatur labi tempus opponendi exceptionem non numeratæ dotis pręſtitum *in leg. fin. C. de dot. caut. non numerat.* cenſetur verè ſoluta, & habet omnia dotis priuilegia in Mariti confitentis, & aliorum præiudicium, vt tenent relati per *Menoch. de pręſumpt. lib. 3. præſumpt. 13. num. 14.*

31 Quoniam non procedit concluſio, quotieſcumque vt in caſu præſenti ex inſpectione inſtrumenti, vel aliundè vrgent coniecturæ, & præſumptiones tales, quibus animus Iudicis moueri poteſt ad arguendum de Viri intentione fuiſſe dotem ſic confeſſatam Sponſę donandi; tunc enim ſecundùm eas cenſenda eſt illius mens, & facta confeſſio iuxta notata per *gloſ. et D. D. in Auth. Sed iam neceſſe, C. de donat. ante nupt. Corn. conſ. 520. ſub. num. 6. lib. 3. Alex. conſ. 86. num. 1. lib. 7. Mantic. de tacit. et ambig. lib. XI. tit. 20. num. 19. Farinac. de ſimul. et falſit. quæſt. 162. num. 105. Rot. coram Penia deciſ. 201. num. 3. et penes Buratt. deciſ. 108. num. 6. et dicta deciſ. 419. num. 4. coram b. m. R. P. D. Merlino.*

32 Hinc autem ex his, quæ geſta apparent in actu ſtipulationis capitulorum Matrimonialium

lium

dium plures coniecturę colliguntur, ex quibus ſuadetur dotem tunc non fuiſſe Franciſco ſolutam, nec animum habuiſſe illam deinceps conſequendi, ſed voluntate donandi confeſſus fuerit eam recepiſſe: quarum prima, & præcipua, quæ totum inſtrumentum ſuſpectum quoque reddit, illa eſt, quæ deſumitur ex illius matrice, & Originali Dominis oſtenſo, in cuius parte ſubſtantiali vbi de receptione dotis agitur, leguntur prius ſcripta manu dicti Laurentij verba hæc — *Quali Scudi il ſudetto Signore li tira à ſe in tanti gialij, e toſtoni, et oro Stampe in contanti, e ſe li conſegna, e sborſa in contanti Scudi mille ſimilmente*, quæ fuerunt poſtea à Notario rogato caſſa, & loco illorum adiecta ſimplex confeſſio de recepto; Ex quibus verbis antea adaptatis à Laurentio deſumitur eius Animus reportandi donationem ad fauorem Neptis ſub colore factæ numerationis; Cumque alioquin nulla poſſit adduci variationis Cauſa, quinimò valdè probabile ſit, quod non fuiſſent priora deleta tamquàm denotantia veram, & realem numerationem in maius Sponſæ bonum, *Bart. in l. ſi ſtipulatus*, 126. §. *Chriſogonus, num.* 23. *ff. de verbor. obligat. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 365. *num.* 36. *Rot. deciſ.* 193. *num.* 4. *par.* 3. *deciſ.* 33. *n.* 5. *&* 6. *par.* 4. *tom.* 2. *& deciſ.* 160. *num.* 10. *par.* 7. *rec.*

33 Efficax coniectura inſurgit tempore celebrationis pecuniam non fuiſſe ſolutam, & ſic ſtandum alijs verbis per eundem Notarium ſcriptis, quæ pecuniarum interuentum penitus excludunt, *Gratian. cap.* 767. *num.* 24. *Rot. coram Buratto deciſ.* 512. *num.* 9. *b. m. Merlino deciſ.* 608. *num.* 20. *et deciſ* 11. *num.* 10. 11. *part.* 7. *recent.*

Neque etiam dicatur, quòd ſolutio potuit Franciſco fieri ante ſtipulata capitula matrimonialia; & ideò confeſſio de recepto ibi ſubſecuta non dicitur facta animo donandi, ſed recognoſcendi dotis habitæ veritatem, aduerſus quam non valet opponi non numeratæ dotis exceptio. Quia animaduerſum fuit alibi de dotis confeſſatæ promiſſione non conſtare, quàm ex ipſiſmet capitulis, in Inſtrumento, in quibus habetur, quòd Franciſcus Petronillam in Vxorem ducere promiſit, & dotem, quàm Laurentius tunc ſibi de bonis hæreditarijs Pauli, & proprijs vtſupra conſtituit, illicò fatetur recepiſſe. Cumque in eodem inſtrumento non

34 detur prius, & poſterius ſed omnia ſimul, & ſemel eodem momento vires ſuſcipiant, & perficiantur, *l. contractus*, 17. *& ibi Bart. num.* 4. *C. de fid. inſtrum. & in l. lecta*, 40. *num.* 9. *&* 18. *vbi etiam Cagnol. num.* 129. *ff. ſi cert. petat. Rot. deciſ.* 756. *num.* 8. *part.* 1. *diuerſ.* neceſſariò ſequitur, quòd ex ſola dotis conſtitutione ſibi facta inferri non

35 poſſit ad illius numerationem, *Rot. deciſ.* 55. *num.* 5. *part.* 6. *recent.* Sed oritur ſuſpicio confeſſionis dotis receptę fuiſſe ſimulatam, ad tex. *in l. ab Anaſtaſio* 23. *& ibi Bald. C. mandat. Roman. ſingular.* 26. *Burſ.* 175. *numer.* 2. *Fariacc. de ſimul. & falſit. quęſt.* 162. *num.* 146. Non enim ſufficit, vt dos cenſeatur ſoluta per confeſſionem de re-

36 cepto, quòd promiſſio fiat eodem tempore, quo intercedit confeſſio, & vnico contextu omnia ſequuntur, ſed opus eſt, vt promiſſio dotis confeſſionem receptionis pręcedat *l. in contractibus* 14. §. *ſed quoniam*, *C. de non numerat. pecun. Gabr. conſ.* 146. *n.* 13. *&* 16. *lib.* 2. *Menoch. de pręſumpt. lib.* 3. *pręſ.* 13. *n.* 216. *Gionagn. conſ.* 26. *in fin. lib.* 2. *Fontanell. de pact. nupt. clauſ.* 14. *& vlt. gloſ. vnica part.* 1. *num.* 31. *Magon. deciſ. Florent.* 68. *num.* 6. *Gratian. deciſ. March.* 103. *num.* 12. *cum tribus ſeqq. Rot. deciſ.* 145. *numer.* 1. *poſt Pacific. de ſaluian. Interdict. in Romana Dotis* 21. *februarij* 1650. §. *neque releuat confirmata* 29. *Nouembris eiuſdem anni coram Eminentiſſimo Cardinali Corrado Add. ad Baratt. deciſ.* 108. *ſub. lit. B.*

37 Sed vlterius quòd ſuſpicari non poſſit id, quod in confeſſione continetur confitentem donare voluiſſe, quia lex huiuſmodi largitiones abhorret, quàmuis ſecutas ante contractum matrimonium inter Sponſos; cum ſemper illarum effectus conferatur in tempus initi Matrimonij; ſicque illæ, & confeſſiones prorſus ſunt inualidæ, *l. prima*, *& l. quod Sponſę*, 4. *C. de donat. ante nupt. et ibi Angel. in princ. Iaſ. in l. ſi diuortio*, 21. *ſub num.* 8. *verſ. ſubdit Bartolus, ff. de verbor. obligat. Menoch. de præſumpt. dicto lib.* 3. *præſumpt.* 12. *num.* 21. *Sanch. de Matrim. lib.* 6. *diſput.* 9. *num.* 3. *Molin. de Contract. tract.* 2. *diſput.* 439. *ſub num.* 8. *Anchar. in cap.* 1. *num.* 5. *verſ. In gloſ. fin. de Adult. Gabr. conſ.* 163. *num.* 12. *lib.* 2. *Trentacinq. var. reſolut. vol.* 1. *lib.* 3. *tit. de iur. dot. reſolut.* 3. *num.* 3. *Surd. conſ.* 196. *num.* 28. *cum alijs adductis in dicta Romana Dotis*, §. *tum quia concluſio.*

38 Altera coniectura reſultat ex eo, quòd Franciſcus ſtatim poſt conſtitutionem dotis, & confeſſionem de recepto renunciauit exceptioni non numeratæ pecuniæ, ac ſpei amplius habendi; quæ renunciatio arguit fictam, & ſimulatam illam fuiſſe; taliter quòd de dicta confeſſione iudicandum ſit, ac de donatione inter Virum, & Vxorem, & excludit præſumptionem, quòd putetur facta ſub ſpe futuræ numerationis; cum hę inuicem ſe elidant, quòd quis confiteatur pecuniam fuiſſe numeratam, quàm verè non habuit, & renunciet exceptioni de iure competenti talem aſſertionem impugnandi, *Gabr. conſ.* 142. *num.* 6. *lib.* 2. *Alex. conſ.* 142. *num.* 5. *lib.* 5. *Roman. conſ.* 44. *Gozzad. conſ.* 28. *num.* 21. *Natt. conſ.* 147. *num.* 4. *lib.* 1. *Rot. coram b. m. Buratto deciſ.* 925. *num.* 2. *Ponia deciſ.* 201. *num* 4. *et* 5.

39 Tertio loco pro coniectura huiuſmodi fictæ cõfeſſionis adducebatur inueriſimilitudo, quòd Lau-

Digitized by Google

Laurentius erogauerat Franciſco pro dote Petronillæ hanc ingentem pecuniarum ſummam, ac ante ſtipulatum Inſtrumentum matrimoniale manualiter exburſauerit, nulla reportata quietantia, tàm attenta hæreditate Pauli, in qua pecuniæ non remanſerunt, ex quibus talis numeratio ſperari poſſet, ſed Domus, & quædam credita, vt conſtat ex inuentario dato,
40 quod probat negatiuam exiſtentiæ aliorum bonorum præter ibidem deſcriptorum, *Decian. reſponſ. 76. num. 2. lib. 3. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 720. num. 6. 7. et 8. Rot. deciſ. 510. num. 2. part. 5. recent.* quàm dotibus conſtitutis Potentianæ, & Annæ eius Sororibus, quarum primę ſolum Scutorum 500. in contanti ſoluenda intra certum tempus fuerunt à Margherita Matre promiſſa, Annę verò fuerunt aſsignata tot Stabilia ad Scuta 2000 aſcẽdentia cum quietantia alterius totidem ſummæ fuerit declarata ſimulata, nullamque eſſe illi fidem adhibendam; & ideò pecuniæ hæreditariæ fuerant iudicialitèr conſignatæ poſterioribus Creditoribus Viri Annę, ipſa citata.

41 Ex cuius pecuniæ hęreditariæ deficientia, ac inuerisimilitudine confeſsio redditur multum ſuſpecta, & animo donandi facta *l. ſi extraneus. 44. ff. de donat. int. Vir. & Vxor, Berc. conſ. 52. num. 79. Laurent. deciſ. Auen. 25. num. 15. Rot. penes Comitol. deciſ. 86. Buratt. deciſ. prædicta 108. num. 9. et 361. num. 9. et 925. num. 3. bon. mem. Merlin. deciſ. 419. num. 8. 714.*
42 *num. 27.* Quæ ſimulationis coniectura valdè etiam augetur ex conſenſu, quem Petronilla venditioni Domus hæreditariæ Pauli Patris de Anno 1651. factæ præſtitit pro omni, & quocunque ſuo Iure, & intereſſe dotali, quod tunc, & in poſterum poſſet ſuper ea habere; ex quo colligitur ipſam optimè ſciuiſſe dotem promiſſam non fuiſſe ſolutam: nam alias conſenſus non requirebatur, *ad tex. in l. prima, §. Denunciare, ff. de ventr. inſpicien. gloſ. in l. de vna quoque, in princ. ff. de re iudic. Roland. conſ. 92. num. 7. lib. 4.*

43 Quarta coniectura multum conſiderabiſis ex eo deſumebatur, quòd idem Laurentius administrator hæreditatis dicti Pauli dum de anno 1635. & 1640. rationem de ea reddidit, ad debitum illius poſuit dotem traditam Potentianæ, de hac autem conſtituta Petronillæ nullam fecit mentionem; & tamèn cum vti talis de omnibus reddere teneretur, *l. 2. ff. de negoc. geſt. l. prima §. officio, ff. de tut. l. quędam ſunt perſonæ 9. ff. de eden. Gregor. deciſ. 30. num. 4.* credibile non eſt, quod computare omiſerit in ſui detrimentum, quatenus verè, & realiter fuiſſet numerata; & hinc indicium euidens reſultat Franciſcum blanditijs, & amore ductum fuiſſe ad confitendam dotem non habitam pro ſoluta *leg. ex facto 17. §. ſi quis autem, ff. ad trebell. l. ob carmen 21. §. vltimo, ff. de Teſt. Tiraquell. in l. ſi vnquam, in præfato num. 37. C. de reuocan. donat. Maragon. deciſ. Lucenſ. 25. num. 7. & 8. Rot. penes Merlin. dicta deciſ. 419. num. 8.*

45 Quinta, quæ etiam vrget coniectura eſt, quòd in prædicto conſtitutionis, & ſolutionis dotis Inſtrumento fuit prætermiſſum reinueſtimentum illius, quod ſemper fieri conſueuit ad eam aſſecurandam, quando cum effectu recepta eſt, & fuit ſeruatum cum Viris aliarum ſororum, ſed libera facta fuit ſolutio Franciſco Iuueni minori, qui de facili poterat conſumere: & hæc quoque indicant ſimulatam eſſe dotis confeſſionem, *Bald. in l. prima C. de ſeru. fugit. Add. ad Buratt. deciſ. 925. in fin. Merlin. in mox citata deciſ. 419. num. 9. & 10. in recent. deciſ. 55. numer. 22. & 23. part. 6. & in allegata Romana Dotis, Coram Eminentiſſimo Corrado, 21. February 1650. §. 2. ex qualitate.*

46 Sexta coniectura in præſenti optimè concludens deprompta fuit ex donatione ſcutorum 6000. quæ Franciſcus ad augendam dotem vſque ad ſcuta 10. mil. de proprio promiſit, quæ tam magna quantitas in hiſce Coniugibus non mediocris diſparitatis, nobilitatis, & diuitiarum argumentum probet donationis ſcutorum 4000. in dotem aſſignatorum *l. Creditor. 20. C. de donat. int. Vir. et Vxor. l. 1. vbi gloſ. in verbo Auxerit C. de donat. ante nupt. et in terminis aduertit Gabr. dicto conſ. 142. num. 24. et ſeqq. lib. 2. Bart. in dicta deciſ. 925. ſub n. 4 verſ. Neque eſt facienda vis, et tenuit Rot. in dicta Romana Dotis, §. Quoniam id procederet.*

47 Septimam denique coniecturam recenſebant DD. ex qualitate perſonarum; nam ipſius Petronillæ Mater vbi Matrimonium cum Paulo Confalonerio contraxit, & dotem congruam non habebat, ab illo donationem pro ſe, & ſororibus reportauit, & ex ſententia criminali ab A. C. promulgata, per quam Laurentius, & Margherita eius Vxor ipſa Petronilla, & alij repetti culpabiles in eo, in quo erant inquiſiti varijs pœnis fuerunt afflicti. In hac enim materia mores, & ſolitum perſonarum ſimilia gerendi attenduntur, & ex his magis ſimulationis ſupico comprobatur *Cepol. de ſimul. contract. num. 149. Farinac. de ſimulat. quæſt. 162. numer. 169. Rot. deciſ. 71. n. 17. poſt prim. vol. conſ. Farinacc.*

48 Quæ præſumptiones, & coniecturæ tam & ſi ſingulæ paterentur aliquam difficultatem, ſimul tamèn vnitæ, & omnes tendentes ad meliorem Mulieris conditionem benè probant ſimulationem, vt confeſsio importat donationem, non autem dotis receptionem *l. 3. et tot. tit. ff. de donat. int. Vir. et Vxor. Honded. conſ. 46. num. 26. lib. 1. Rot. deciſ. 11. num. 14. part. 7. recent.* Quæ
49 propterea nec ante contractum matrimonium emanata Marito, & hæredibus præiudicat, *l. 2. C. de dot. caut. non numerat. Soc-*

cin.

cin. ſen. in l. prima num. 70. *ff. ſolut. matr.*
Menoch. de præſumpt. lib. 3. *dicta præſumpt.*
22. *num.* 1. *&* 37. *Mantic. de tacit. & am-*
big. lib. 11. *tit.* 20. *num.* 27. *verſ. Nec ip-*
ſi Marito Valaſc. conſult. 5. *num.* 4. *Trenta-*
cinq. loco ſupracitato, Molin. de contract. di-
cto tract. 2. *diſput.* 439. *ſub num.* 8. Et ni-
hilominus inſtrumentum ipſum matrimonia-
le valdè redditur ſuſpectum, quod matrimo-
nio conſtante fuerit celebratum ob raſuram,
50 & alterationem dict diuerſo carácthere, &
atramento factam, *Auth. de trient. & ſemiſſ.*
§. *Et quod ſæpe Natt. conſ.* 224. *in fine Rot.*
coram bon. mem. Coccino deciſ. 101. *num.* 9.
vt multo minus poſſit prædictis Viro, &
Hæredibus nocere, *Buratt. deciſ.* 612. *&* 925.
ibique num. 1.

51 Hinc non obſtat, quod liquido conſtet de
credito dotali Petronillæ ex inſtrumento pu-
blico obligatione camerali, & iuramento val-
lato, quod facit rem claram, & executio-
nem paratam, habet pro reſtitutione ſibi pro-
miſſa, *l. cenſus, ff. de probat. l. in donat.*
31. *C. de donat. cap. cum dilecti, eodem tit.*
l. ſcripta, C. de fid. inſtr. Quia iuſtificata ex
iam deductis ſimulatione confeſſionis ea ap-
ta eſt infringere vim obligationis Cameralis,
omneſque clauſulæ ibi appoſitæ ſunt ineffi-
caces, ac ipſæ quoque ſimulatæ *l. Emptor,*
12. *vbi gloſ. & Bart. ff. de aq. plu. arcen.*
Soccin. ſen. conſ. 27. *num.* 30. *lib.* 4. *Rot.*
deciſ. 714. *num.* 1. *apud bon. mem. Merlin.*
& deciſ. 259. *num.* 8. *part.* 6. *& dicta deciſ.* 11.
num. 18. *part.* 7. *recent.*

53 Nec iuramentum quicquam operatur de-
tecta ſimulatione, quia ea intentione, qua
Maritus confitetur, ea ipſa iurat, & deficit
illius conſenſus ita in iuramento, ſicuti in
contractu, ad notata per *gloſ. in cap. ſi di-*
ligenti 12. *de for. compet. Zabarell. in Cle-*
ment. de iur. iurat. §. *Porro num.* 10. *Ruin.*
conſ. 130. *num.* 3. *lib.* 1. *Gozzad. conſ.* 28.
num. 25. *Honded. dicto conſ.* 46. *num.* 35.
Rota in ſæpè citata deciſ. 55. *numer.* 15. *&*
deciſ. 259. *num.* 9. *part.* 6. *& coram Buratto de-*
ciſ. 612. *num.* 6.

54 Neque obeſſe viſum fuit, quòd diuturnum
tempus intercesſerit à die confeſſionis ad tem-
pus diſſoluti matrimonij, intra quod non
fuit oppoſita exceptio non numeratæ dotis:
ideo idem debet operari confeſſio, quod ip-
ſamet numeratio, *Aretin. conſ.* 86. *Anchar.*
conſ. 307. quia vltra quòd paulo poſt matri-
monium fuit de eius, & inſtrumenti ma-
trimonialis nullitate iudicialiter oppoſitum,
vt patet ex monitorio, & proteſtationibus
datis *in ſummario Hæreditatis Franciſci num.*
5. etiamſi tempus eſſet elapſum, adhuc data
ſimulatione, ſemper reſultat donatio pecu-
55 niæ, & dotis confeſſatæ, quo caſu poteſt
quandocunque de exceptione dari, quæ per-
petua eſt, *vt notat Bart. & Bald. in l. ſi*
ſub ſpecie 3. *Cod. de poſtul. Pariſ. conſ.* 86.
num. 35. *lib.* 3. *Gozzad. dicto conſ.* 28. *num.*
24. *Roland. à Vall. conſ.* 74. *num.* 5. *lib.* 4.
Gratian. diſcept. forenſ. cap. 693. *num. fin.*
Fontanell. de Pact. Nuptial. Clauſul. 14. *gloſ.*
vnica part. 1. *num.* 77. *Sac. mem. Gregor.*
XV. deciſ. 67. *numer.* 6. *Buratt. deciſ.* 108.
num. 17.

56 Cuius Inſtrumenti executionem ex hoc eti-
am Domini retardandam eſſe putabant; tum
quia Notarius ſubſtitutus de illo rogatus non
ſe ſubſcripſit, nec ſuum nomen, & cogno-
men appoſuit, vt mandat *Conſtitutio Sanc.*
mem. Pauli V. ſuper reformatione Tribunali-
um Vrbis tit. de Not. Trib. Vrb. §. *qualibet*
Inſtrumenta, tum etiam quia non probatur
57 ſeruatas fuiſſe ſolemnitates, quas exigit
Conſtitutio Aegidiana in cap. 25. *lib.* 5. Fran-
ciſcus enim tempore celebrationis illius erat
Minor vigintiquinque annis, & forenſis; ideo
58 non obſtante *ſtatuto Vrbis lib.* 1. *cap.* 47.
habilitante poſitos ſupra vigeſimum annum
ad contrahendum, perinde ac ſi eſſent Mi-
nores vigintiquinque vti directum in perſo-
nas ſubditas non comprehendit forenſes ſta-
tuentibus non ſubiectos, vti cenſuit *Rot. in*
deciſ. 260. *num.* 3. *&* 4 *& deciſ.* 349. *nu-*
mer. 1. *&* 2. *part.* 6. *recent. & in Romana*
ſeu Peruſina Cenſus 12. *Decembris* 1644. *poſt*
Zacc. de Obligat. Cam. deciſ. 162. *numer.*
131. Neceſſariæ erant ſolemnitates per dictam
Conſtitutionem requiſitæ in contractibus Mi-
59 norum, quorum obligatio licèt ſuſtinea-
tur; vt ſint adſtricti ad dotis reſtitutionem
tanquàm fundata in cauſa neceſſaria etiam
non adhibitis ſolemnitatibus dictæ Conſtitu-
tionis, *vt dixit Rot. in deciſ.* 511. *num.*
2. *part.* 2. *recent. Card. Caualer. deciſ.* 397.
num. 5. *bon. mem. Coccino Rot. deciſ.* 433.
num. 3. locum tamen habet in caſu reſtitu-
tionis dotis cum effectu receptæ, ex qua
oritur dicta obligatio neceſſaria reſtitutionis,
60 *iuxta tex. in l. ſi cum dotem* 23. §. *Tranſ-*
grediamur, & ibi Bart. num. 4. *ff. ſolut. matr.*
Rot. dicta deciſ. 511. *num.* 3. *& ſeq. part.*
2. Secus vero, quando non apparet de ac-
tuali ſolutione, ſed agitur vigore ſimplicis
confeſſionis de recepto, & ſic ex promiſſio-
ne voluntaria, quæ ſapit donationem, *Gabr.*
conſ. 20. *num.* 1. *& ſeq. lib.* 1. *& reſpon-*
dit Rota coram Veral. deciſ. 199. *part.* 3. *&*
in recent. dicta deciſ. 55. *num.* 4. *& ſeq. part.*
6. *& in Rauennaten. Dotis* 11. *Aprilis* 1644.
§. *Nam id procedit, coram Eminentiſſimo Car-*
dinali Corrado, Add. ad deciſ. 460. *num.* 51.
cum ſeqq. part. 4. *tom.* 2. *recent.* Præſertim
ad effectum agendi contra bona Nicolai
Franciſci Patris, qui non aſſenſit, vt Filius
matrimonium hoc contraheret; minuſue do-
tem, ſi realiter eſſet ſoluta, ipſe recipit, aut
eidem filio recipienti conſenſit, ſicuti requi-
rebatur, vt intret reſtitutionis obligatio, ex

diſpoſi-

Digitized by Google

diſpoſitione dictæ *l. ſi cum dotem*, & *dicti §. Tranſgrediamur*, *ff. ſolut. matrim. Curt. Iun. conſ.* 133. *num.* 5. *lib.* 1. *Maſtrill. deciſ.* 46. *numer.* 3. *part.* 1. *Neguſ. de Pignor. part.* 2. *membr.* 4. *num.* 36. *verſ. Intelligendo*, *Rot. deciſ.* 644. *num.* 2. *part.* 4. *recent.* & *plures relati per Modern. Neapol. Conſultat.* 138. *numer.* 5. & 14. & *deciſ.* 36. *num.* 3. & *ita vtraque parte* &c.

R. P. D.

M E L T I O

ROMANA DOTIS

Lunę X. Decembris 1657.

PErſiſtendo in alias deciſis coram R.P.D. meo
Beuilaqua ſub 11. Februarij 1656. iterum
hodie D.D. coram me, qui cauſam repropo-
ſui in locum dicti D. mei Beuilaquæ abſentis,
reſponderunt non conſtare de Credito dotali
62 Petronillæ, quia ſimplex Franciſci confeſſio,
quam præſefert Inſtrumentum pro dicta Pe-
tronilla exhibitum, aliunde non iuſtificata non
probat veram Dotis numerationem, *l. prima*,
ibi gloſ. verbo, *Inſtrumenti*, *C. de dot. caut. non*
numerat. gloſ. in l. prima, *verbo*; *auxerit*, *C.*
donat. ante nupt. Sed præſumitur ſub eo quæ-
ſito, ac ſimulato ſolutionis prętextu facta; vt
exindè, vel cohoneſtata redderetur, inęqua-
lis ſponſæ conditio, *l.* 3. §. *fin. cum l. ſeq.*
vbi D. D. ff. commodat. Angel. in l. 1. *in*
princ. C. de donat. ant. nupt. Pariſ. conſ. 86.
à num. 20. *cum ſeqq. lib.* 3. *Rot. coram Bu-*
ratto deciſ. 775. *in princ. verſ. veritas autem*
num. 1. & *coram Durano deciſ.* 98. *numer.*
14. *verſ. non eſt nouum*, vel vt ſub eo titulo
occultaretur donationationis animus, quę le-
gibus aduerſatur tam iuris communis *tot. tit.*
ff. de donat. int. Vir. & *Vxor. l. ſi non verò*
63 & *l. Creditor*, *C. eodem tit. l.* 1. *C. de*
donat. ant. nupt. quam municipalis *Vrbis ex*
ſtatuto lib. 1. *cap.* 135. cuius diſpoſitionem
habere locum ne dum in expreſſis donatio-
nibus, ſed etiam tacitis, & factis ſub hu-
iuſmodi ſimulatis prętextibus, firmauit aliàs
Rot. & *ſignanter coram Puteo deciſ.* 55. *nu-*
mer. 2. *verſ. Et ſtatutum*, *lib.* 3. *Gabr. conſ.*
142. *num.* 22. *verſ. Non obſtat*, *lib.* 2. *cum*
alijs plenè in noſtris terminis cumulatis in Ro-
mana Dotis, 21. *Februarij* & 26. *Nouembris*
1650. *coram Eminentiſſimo Domino Cardinali*
Corrado.
64 Neque ſubſtitit, quòd quando, prout hic,
agitur contra ipſummet confitentem, ſiue
illius hęredes, tunc dotis receptæ confeſſio
etiam abſque adminiculis probet veram do-
tis numerationem, quia cum ſubiecta ma-
teria de ſe ſit prohibita ob ſuſpicionem ſimu-
lationis, & fraudis, talis confeſſio nec minus
nocet Marito confitenti, vel eius Hæredi-
bus, vt puntualitèr deciſum fuit *coram Buratto*
deciſ. 612. *in princ. verſ. Præterea*, & *deciſ.*
65 925. *n.* 1. *verſ. illa præſumitur*, & *in recent.*
deciſ. 55. *n.* 12. *p.* 6. Et vulgaris eſt diſtinctio ſoli-
ta adhiberi in hac materia, vt nempè ſi agatur
66 contra Tertios, vrgentiſſimæ requirantur con-
iecturæ pro excludenda præſumpta fraude pro-
hibitæ donationis, & ita reſpondet, *Rota in*
Romana Dotis, 14. *Februarij*, 1642. *coram b.*
m. Dunozetto, *ſub* §. *Creditor.* Si verò agatur
contra ipſum confitentem, vel eius Hæredes
leuiores coniecturæ ſufficiunt, quæ iunctę cum
confeſſione probent veram Dotis numeratio-
nem; & ita loquitur in his terminis *deciſio E-*
minentiſſimi D. Card. Otthoboni 167. *num.* 3.
& 31. *allegata à Scribentibus pro Petronilla*.
67 Neque releuat, quòd prædicta procedant in
confeſſione emanata inter Virum, & Vxorem
conſtante matrimonio, ſecus autem, quando,
prout hic prætenditur, confeſſio facta fuit,
anteaquàm matrimonium contraheretur, quo
tempore donatio inter Sponſos non eſt à iure
prohibita, *ad tex. in l. prima*, *l. cum in te*, *l.*
ſi ante matrimonium, *C. de donat. ante nupt.*
Quia pręterquàm quod inſtrumentum videtur
habere aliam diem cum duobus numeris, de
quorum abraſione dubitatum fuit, concluſio
68 locum ſibi vendicat in donatione palam, ac
bona fide facta, non autem in ea, quæ ſimula-
69 to prætextu receptæ dotis fieri intenditur;
nam hanc lex maximè abhorret, & ſpeciali-
ter reprobat, licèt contractum Matrimonij
70 præceſſerit, ex quo illius effectus confertur
in tempus contracti matrimonij, quo donatio
eſt ſpecialitèr interdicta, *l. quod Sponſa C. de*
donant. ante nupt. Menoch. de præſumpt. lib. 3.
præſumpt. 12. *ſub num.* 1. *verſ. Et hæc quidem*
opinio, *Surd. conſ.* 296. *ſub num.* 27. *in fine*,
cum alijs allegatis in dicta Romana Dotis, 21. *Fe-*
bruarij, §. *Tum quia concluſio*, & 26. *Nouem-*
bris 1650. §. *Nihil enim*, *coram Eminentiſſimo*
D. Cardinali Corrado.

Prædicta autèm eo magis procedunt con-
currentibus etiam pluribus coniecturis pro
comprobatione ſimulatæ confeſſionis, ex qui-
bus ſequentes vrgentiores, & omnino conclu-
dentes viſæ fuerint D.D.
71 Prima eſt, quæ elicitur ex matrice origina-
li, ſeu minuta inſtrumenti dotalis conſcripta
manu propria Laurentij Fabroni Auunculi Pe-
tronillæ. Apparet enim, quòd dictus Lauren-
tius primo loco appoſuerat verba importan-
tia integram ſolutionem Dotis Petronillæ in
contanti, poſtmodum eadem verba fuerunt
caſſa, & loco illorum adiecta legitur manu
Notarij rogati ſimplex confeſſio dotis receptæ.

Hinc namque excluditur actualis pecuniarum interuentus, & detegitur animus ſimulandi numerationem in fraudem prohibitæ donationis, dum aliàs ſi integra dos verè, & realiter ſoluta fuiſſet, nulla cauſa aderat delendi dicta verba, tanquàm tendentia in maius commodum Sponſæ, *vt præter adducta in deciſione D. mei Beuilaqua, ſub §. Hinc autèm, ponderauit etiam Rot. in Romana Fideicommiſſi de Victorijs 20. Martij 1651. coram Eminentiſſimo D. Cardinali Otthobono, §. Tum etiam præcipuè, inter eius impreſſas deciſ. 244. num. 7. & 8.*

Neque obſtat, quòd non probetur dictam ſcripturam fuiſſe Matricem, ſeu minutam; quia dum illa exhibita fuit metu excommunicationis ab Vxore relicta Orignani Notarij rogari, aſſerente, ſe illam inueniſſe inter alias Matrices, ſeu minutas Inſtrumentorum à dicto Orignano rogatorum penes eam exiſtentes, & ſcriptura huius minutæ recognita fuit tanquã ſcripta manu propria Fabroni, ſubiectaque oculis D. D. vna cum inſtrumento alligato in Protocollo a Fabrone ſubſcripto, quo vritur Petronilla, hoc ſufficit pro indicanda intentione, & animo eiuſdem Fabroni tentantis habere probationem numerationis dotis per verba in contanti, quæ cum non legantur in inſtrumento alligato in Protocollo, indè ſemper inſurgit firmiſſima coniectura ſimulationis veram, & realem pecuniarum numerationem excludens.

72 Alia coniectura deducitur ex qualitate Perſonarum etenim Franciſcus ſtante feruentia amoris, quo tenebatur erga Petronillam, ac eius iuuenili, & minori ætate, potuit de facili allici ad confitendum receptionem Dotis, quam verè non receperat. E contrà verò Petronillę patrimonium erat valde exiguum, conſiſtens in certis ſtabilibus, quæ tempore emiſſæ confeſſionis, vel extabant, vel antea conſignata fuerant pro dotibus Sororum eiuſdem Petronillæ, & ita conſtitutio dotis in ſumma adeò notabili ſcutorum trium millium inueriſimilis omninò redditur, ad tradita *per Salicet. in l. 2. num. 3. verſ. Et ideò, C. de dot. caut. non numerat. Gabr. conſ. 142. ſub num. 15. verſ. Immò ex qualitate lib. 2. Rot. coram Buratto deciſ. 108. ſub num. 7. verſ. ſecundò conſiderabant, coram Durano deciſ. 98. num. 13. verſ. Quia dicta dotis conſtitutio, coram Merlino deciſ. 419. num. 15. verſ. Ex quo arguitur.*

Neque huiuſmodi inueriſimilitudo tollitur ex eo, quòd Fabronus paulò ante conſtitutam Dotem Petronillæ exegerit ex negocio hæreditario illius Patris plures pecuniarum ſummas; quia omiſſo, quod partitæ dictarum exactionum, tanquam factarum, de anno 1631. non concludunt exiſtentiam earundem pecuniarum de tempore dictæ confeſſionis factæ de anno 1635. ſemper magis veriſimile viſum fuit, quòd dictæ pecuniæ expoſitę fuerint, vel in cauſam præcedentium dotium Sororum, vel pro quotidianis alimentis, & neceſſarijs indigentijs illius familiæ, vel etiam in diſſolutionem debitorum negocij, à quo dictæ pecuniæ proueniebant, & in ſolutionem illius mercium, vel in alia inueſtimenta, vt colligitur ex inſtrumentis redditionis rationis, *Sum. Franciſci num. 3.* Tantoque fortius intrat hæc pręſumptio, quia ex partitis exactis dicti negocij, quod commune erat cũ Fabrone, apparet, portionem ſpectantem ad hæreditatem Pauli aſcendere ad exiguam quantitatem.

Confirmatur hæc eadem coniectura deducta ex paupertate Petronillæ etiam impoſſibilitate Fabroni conſtituendi, prout de proprio conſtituiſſe legitur in inſtrumento dotali dictam dotem Petronillæ in alijs ſcutis mille auri. Etenim cum Pauper eſſet, & in ſua hæreditate nihil aliud reliquerit pręter quædam certa pauca mobilia, & quatuor ſola loca montium cum dimidio, quorum vnum erat cum vinculo, vtique inueriſimile omnino redditur, quod voluerit, & potuerit adeò ingentem ſummam ſcutorum mille auri ſtamparum Nepti ex Sorore donare, & con-
73 ſequenter ineuitabilis ſimulatio, quæ in hac adeò notabili quantitate apertè concurrit, minuit etiam fidem confeſſioni, illamque de ſimulatione ſuſpectam reddit, etiam reſpectu alterius quantitatis ſcutorum trium millium pecuniarum Paternarum, vt è conuerſo, quando probata fuit veritas ſolutionis in aliqua parte conſiderabili, quòd illa facit pręſumere veritatem integræ numerationis reſidui, *tenent Surd. conſ. 397. num. 7. Beron. conſ. 60. num. 43. tom. 2. Rot. in recentior. deciſ. 124. num. 4. part. 2. coram Durano, deciſ. 409. num. 21. & coram Eminentiſſimo Card. Otthobono deciſ. 167. num. 14.*

74 Multum enim conſiderabilis viſa fuit altera coniectura ex eo elicita, quòd Fabronus adminiſtrator paternæ hæreditatis dictæ Petronillæ in ratione per eum reddita, & quietantia adminiſtrationis reportata de annis 1635. 1640. non poſuit ad ſui creditum dicta ſcuta tria millia, quæ Franciſcus in cauſa Doris ab eo recepiſſe faſſus fuit, quod facere certè non omiſiſſent, ſi verè, & cum effectu dictæ pecuniæ ſolutæ fuiſſent, prout ad ſui creditum poſuit ſcuta 500. que ſoluerat pro dote Potentianæ alterius Sororis Petronillæ, & fuit ad ipſum ponderatum in *deciſ. D. mei Beuilaquę ſub, §. Quarta coniectura.*

Neque huiuſmodi coniectura tollitur ex generali quietantia facta de anno 1640. à Petronilla, & Sororibus ad fauorem Margheritæ Matris, tam de præfata adminiſtratione, quam de dotibus illis aſſignatis; quia omiſſo, quòd eſt res inter alios acta, & ſubiacet ſuſpicioni eiuſdem ſimulationis, & fraudis,

fraudis; adhuc cum in ea non exprimatur quantitas, & qualitas dotis, verificari poteſt in dote aſſignata Petronillæ in quibuſdam bonis ſtabilibus Paternis, vt ipſamet Petronilla faſſa fuit in inſtrumentis relatis in ſummario hodiernæ propoſitionis, *num.* 3.
75 *&* 4. qua propria confeſſione ſtante, nulla maior probatio dari poteſt *l. cum te, la* 2. *C. de tranſact. l. generaliter, la* 13. *C. de non numerat. pecun. cap. Per tuas, il* 10. *de probat. cum vulgatis*.

76 Hinc reſultat alia ſatis euidens ſimulatæ dotis demonſtratio, & eſt, quod cum dicta Petronilla in venditione cuiuſdam Domus hęreditariæ factæ ab eius Matre ad fauorem Mariæ de Litteris ceſſerit Iura ſua doralia, quæ ſuper dicta Domo habebat, prout etiam in ſucceſſiuis alienationibus aliorum membrorum Domus, ipſa requiſita ſuum præſtiterit conſenſum, aſſerendo non remanere indotatam vltra dimidiam, vtique hinc clarè veritas facti detegitur, quòd ſcilicet dos aſſignata fuerit in dictis ſtabilibus non traditis Franciſco, & per conſequens ſimulata fuerit confeſſio dotis receptæ facta à Franciſco, *ad tex. in leg.* 1. *§. renunciare ff. de vent. inſpicien. gloſ. in l. de vnoquoque, in princ. ff. de re iudic. Roland. conſ.* 92. *num.* 7. *lib.* 4.

77 Accedit non ſolum ſagacitas Perſonarum pro parte Petronillæ interuenientium in contractu dotali, quæ non omiſiſſent procurare aſſicurationem Dotis, ſeu concurrit ſolitum ſimulandi numerationem dotis in Anna Sortore Petronillæ, vt iudicialiter fuit declaratum, & ab ipſamet Anna contra Matrem, & Fabronum proteſtatum.

78 Demum pro confirmatione eiuſdem ſimulationis vrgere multùm viſum fuit, quòd hic agitur de matrimonio occultè celebrato, cuius validitas valdè controuerſa adhuc ſub Iudice indeciſa pendet, quodque Petronilla nunquam fuit ad Domum Franciſci eius aſſerti Viri traducta, ſed ſemper manſit penes Matrem, & Auunculum. Etenim cum dos detur pro ſuſtentione matrimonij onerum, & ibi eſſe debeat, vbi ſunt dicta onera, *l. actione, la* 66. *§. fin. ff. pro ſocio, l. ſi is, qui, la* 57. *in fine ff. de iur. dot.* repugnant valdè veriſimilitudini, quod Auunculus voluerit integram dotem perſoluere, & re-
79 tinere penes ſe Mulierem, & onera matrimonij ſubire, præſertim ſine aliqua cautione inueſtimenti pecuniarum, aut ſaltem cum aſſignatione reali alicuius annuæ quantitatis pro ſuſtentione dictorum onerum, *Bald. in l.* 2. *C. de ſeru. fugit. Add. ad Buratt. deciſ.* 925. *in fine Rot. coram Merlino deciſion.* 419. *num.* 9. *&* 10. *in recent. deciſ.* 55. *num.* 22. *&* 23. *part.* 6.

80 Quæ fortius procedunt in propoſito caſu, in quo tanta fuiſſe dignoſcitur Fabroni ſollicitudo, vt pacto ſpeciali voluerit ſibi prę cauere, quòd alimenta Petronillæ præſtarentur à Franciſco Viro in caſu illius abſentiæ ab Vrbe, & proteſtatus fuit ſe ſine prædicto pacto non facturum matrimonium, & Inſtrumentum. Vnde magis redditur inueriſimile, quòd ſoluerit ſcuta 4500. ante prædictum pactum, vbi maior vigebat præcauendi ratio, *Rot. in dicta Romana Dotis,* 21. *Februarij* 1650. *§. ſecundo ex qualitate, verſ. Quæ fortius, coram Eminentiſſimo Domino Cardinali Corrado, Rot. deciſ.* 239. *num.* 13. *verſ. Maxime quia part.* 4. *tom.* 2. *recent.*

81 Neque dicere valet, quod ex quo hìc nulla adeſſet cauſa ſimulandi, ideò ceſſet, & ſimulatio; ſufficiens enim viſa fuit cauſa ſimulandi in propoſito caſu concurrere, nempe vt vel ſub falſo titulo honorificentiæ dotis Coniugum diſparitas cohoneſtaretur, *l. ſi quis poſt hac, verſ. Dos etiam. C. de dot. prom.* vel vt occultaretur animus donandi à legibus tàm communibus, quàm municipalibus improbatus, *l. ſi non verum, & l. Creditor, C. de donat. int. Vir. & Vxor. & ita* etiam reſpondet *Rot. in dicta Romana Dotis* 16. *Nouembris* 1650. *coram Eminentiſſimo Domino Cardinali Corrado, §. quoniam hęc quidem.*

82 Nullius etiam momenti pro veritate confeſſionis reputatum fuit, quòd illam pręceſſerit promiſſio, & dotis conſtitutio; quia cum in vno, eodemque inſtrumento contineatur promiſſio, & confeſſio de recepto, vtraque eiuſdem ſimulationis exceptione repellitur; nam ad hunc effectum opus eſt, vt promiſſio
83 confeſſionem præcedat per aliam ſcripturam ſeparatam, vel inſtrumentum; aliàs daretur via nimis facilis eludendi legum diſpoſitionem: cum eadem facilitate fieri poſſit dotis promiſſio, qua eiuſdem ſimulationis confeſſio, *l. qui teſtamento, ff. de probat. Grat. conſ.* 36. *ſub n.* 11. *lib.* 1. *cum* alijs adductis in allegata *Romana Dotis,* 21. *Februarij* 1650. *§. Nec releuat, coram Eminentiſſimo D. Card. Corrado.*

84 Nil etiam refert, quòd inſtrumentum ſit obligatione Camerali vallatum, ac duplici iuramento aſſertorio, & promiſſorio munitum, quia hæc non tollunt ſimulationem confeſſionis, nec ſunt apta confirmare actum prohibitum, minuſue operantur, quòd exequatur inſtrumentum non habens iuſtæ veritaris eſſentiam, nec ſubſtantiam obligationis in Partium conſenſu conſiſtentem, ad notata *per gloſ. in cap. ſi diligenti,* 12. *de For. competent. Pariſ. conſ.* 54. *num.* 41. *verſ. Hinc poſtremo. cum ſeq. lib.* 1. *Gabr. conſ.* 142. *ſub num.* 6. *verſ. Verum hoc caſu, lib.* 2. *Rum. conſ.* 130. *num.* 3. *lib.* 1. *Honded. conſ.* 46. *num.* 35. *lib.* 1. *Rot. coram Buratto deciſ.* 612. *ſub num.* 6. *& in recent. dicta deciſ.* 55. *num.* 15. *& deciſ.* 259. *num.* 9. *parte* 6. ſtante pręſertim diſpoſitione *Statuti Vrbis lib.* 1. *cap.* 135. pręſumentis dolo, & in metu fuiſſe illam extortam, *Bart. in l. Omnes Populi, num.* 25. *verſ. ſed ſi*

ſtatutum, *ff. de Iuſt. & iur. Bart. in authent. Sacramenta Puberum*, *ſub. num.* 5. *verſ. Et ideò*, *Rot. coram Durano deciſ.* 185. *ſub num.* 3. *verſ.*, *quòd & ſi*, *& in recent. deciſ.* 11. *ſub num.* 17. *verſ. Nec. releuat parte* 7.

86 Paritèr non excluditur ſimulatio eo ſub prætextu, quòd reſpectu Scutorum mille auri confeſſio non emanauerit fauore Petronillæ, ſed Fabroni Auunculi, cuius reſpectu ceſſet quæcunque ſuſpicio, quia interuentus perſonæ adeò coniunctæ non excludit, immò magis confirmat alias iam firmatas ſimulationis præſumptiones; quæ ſimulatio eoſacilius his artibus ordiri potuit, *l. ſi Sponſus*, *§. Generaliter tenendum eſt*, *ff. de donat. int. Vir. & Vxor. l. Filię meæ*, *ff. ſolut. matr. l. data*, *C. de donat. cum alijs cumulatis in ſępiùs citata deciſ. Romana Dotis* 26. *Nouembris* 1650. *coram Eminentiſſimo D. Cardinali Corrado*, *§. Nihil enim*. Addito etiam quòd Fabronus in dicto inſtrumento interuenit vti legitimus Adminiſtrator Petronillæ, cui in euentum reſtitutionis, dos promiſſa fuit reſtitui; ſicque illa confeſſio eo magis emanauit in commodum eiuſdem Petronillæ, *l. ſulpitius in princ. verſ. ſi color*, *ff. de donat. int. Vir. & Vxor; Menoch. de pręſumptionibus lib.* 3. *pręſumpt.* 12. *num.* 85. *Rot. in dicta Romana Dotis* 26. *Nouembris*, *§. Tum quia*.

87 Quibus ſtantibus obſtare nec viſum fuit nouum motiuum deductem *ex tex. in l. Vir ab eo*, *la* 50. *ff. de iur. dot.* vbi diſponitur, quòd ſi Maritus dotem Vxoris ſuæ à tertio promiſſam acceptam fecerit, & promiſſor deinde euaſerit non ſoluendo, teneatur nihilominus ad illius reſtitutionem, cum tali caſu periculum ad ipſum pertineat, & habeatur, per indè ac ſi dotem actualiter accepiſſet; huiuſmodi enim tex. reſpectu ſcutorum 3. milium promiſſorum de bonis paternis Petronillæ non applicatur; quia non loquitur de dote debita de bonis illius, qui dotare tenetur, prout eſt Pater, ſed in dote promiſſa ab Extraneo de iure dotare non obligato; & reſpectu tam dictorum ſcutorum trium milium, quàm aliorum ſcutorom mille auri, quæ Fabronus Auunculus de proprio conſtituit, & in quibus terminis dictus textus loqui poſſit, alia ratione euitatur, quę eſt, quòd dictus textus ſupponit veram, & non ſimulatam promiſſionem præceſſiſſe; hic autem nulla adfuit vera promiſſio, ſed tantùm ſimulatio, quaſtante, deficit conſenſus, & conſequenter poteſtas agentium, *vt aduertit. Pariſ. dicto conſ.* 54. *num.* 41. *cum ſeqq. lib.* 1. *& conſ.* 86. *num.* 49. *lib.* 3. *Gabr. conſ.* 142. *ſub num.* 6. *verſ. verum hoc caſu*, *lib.* 2. *Rot. coram Buratto deciſ.* 925. *num.* 6. *verſ. Non obſtat*.

88 Quod etiam colligitur ex eo, quia ibi pręcedit promiſſio dotis, & ex interuallo ſequitur acceptilatio, vt patet ex illis verbis; deinde acceptam eam fecit, *l.* 3. *& ibi gloſ. lit. P. ff. de ſolut. Couar. var. reſolut. cap.* 14. *num.* 1. *lib.* 1. Quo caſu regulariter confeſſio de recepto, vel acceptilatio attenditur, neque exinde arguitur ſimulatio. At verò id non applicatur confeſſioni Franciſci factæ (vt prætertur) vno, eodemque tempore cum promiſſione dotis, tunc enim promiſsio, & confeſsio reputantur pro vnico actu Confeſſionis in efficacis iuxta ſuperius allegata.

89 Minus præſenti caſui applicatur concluſio firmata *per Bald. in l.* 2. *§. fin. num.* 5. *ff. ſi cęrt. petat. & per Cyriac. controuerſ.* 132. *num.* 17. *cum ſeqq.* quod ſcilicet in præiudicium Procuratoris, & vt ipſe teneatur Domino reddere rationem, perinde ac ſi exegerit, ſemper eius confeſſio præſumatur vera, quia non verſamur in confeſſione Procuratoris, ſed Principalis, & in materia prohibita, quæ à legibus tam communibus, quàm municipalibus irritatur, iuribus ſupra allegatis.

90 Fruſtrà autèm prætenditur, quòd admiſſo, vt dicta confeſſio dotis receptæ emanauerit in fraudem prohibitæ donationis, nihilominus potuerit illa deinde confirmari morte Franciſci, quia tantum abeſt, vt Franciſcus in eadem voluntate perſeuerauerit vſque ad eius obitum, vt immò conſtet de illius reuocatione non ſolum tacita per ſuperuenientiam inimicitiarum, *Rot. coram Buratto deciſ.* 311. *num.* 3. *in fine*, *in recent. deciſ.* 355. *num.* 4. *parte* 6. ſed etiam expreſſa per litem, præuio monitorio ad eius inſtantiam introductam ſuper nullitate matrimonij, & caſſatione dicti Inſtrumenti dotalis, nec non ex duplicatis Procuræ mandatis ab eodem factis pro impetranda abſolutione, & declaratione nullitatis matrimonij, & confeſſionis, *Speculat. in Rubric. de donat. ſub. num.* 3. *verſ. item ponit Barbat. conſ.* 6. *col.* 9. *num.* 10. *lib.* 2. Et ita vtraque partę informante reſolutum fuit &c.

SVMMARIVM.

1 *Qualificata confeſſio non diuiditur.*

2 *Confeſſio naturalitèr quandò ſit indiuidua, vel nè, etiam in confeſſione Tutoris, & à num.* 3. *vſque ad* 6.

7 *Qualificata confeſſio quandò ſit reſtricta ſub vnica oratione, & contineat vnum tantum capitulum; & quandò capitula dicantur connexa, licèt concepta ſint cum dictione aduerſatiua, ſed, & num.* 77. *cum ſeqq.*

8 *Confeſſio non continens facta diuerſo tempore producta, vel implenda an ſeparari poſſit.*

9 *Iuncta, connexa, & dependentia, quæ dicantur in qualificanda confeſſione vt indiuidua confeſſio reddatur: quæue dicantur ſeparata, & disiuncta*

ſuncta, vt confeſſio ſit diuiſibilis.

10 Iudicis arbitrio an remittendum ſit, quod nam dici poſſit connexum, ne qualificata confeſſio in partes ſcindatur. & num. 11.

12 Qualificata confeſſionis quæſtio punctus eſt pro amico.

13 Indiuiſibilis eſt confeſſio in connexis.

14 Confeſſio introitus non obeſt, niſi acceptetur expenſa.

15 Confeſſio cum iuramento de mutuo recepto, ſed reſtituto an reddatur indiuidua.

16 Confeſſio in Epiſtola, vel in libro rationum emiſſa etiam à Tutore, vel Curatore quando ſcindi poſſit, vel ne, & num. 17.

18 Reus præſertim in reſpondendo poſitionibus poteſt à Iudice cogi, vt præciſe reſpondeat qualitate omiſſa.

19 Poſitio ſicuti eſſe debet clara, & ſimplex, ita, & reſponſio.

20 Reus in criminalibus à Iudice cogi poteſt, vt affirmatiue, vel negatiuè præciſe reſpondeat.

21 Reus etiam cum vitæ periculo quando legitimè interrogatus debeat veritatem fateri ſub peccati moralis pœna,

22 Qualificata confeſſio habens contra ſe iuris præſumptionem, ſiue proſe veriſimilitudines, & præſumptiones, an & quando tam in criminalibus, quàm in ciuilibus, ſiue in iudicijs mixtis ſit acceptanda,. vel ne cum ſua qualitate, & conditione, & latiſſimè a num. 23. vſque ad 33. declaratur materia, & limitatur, & exemplificatur.

34 Qualificata confeſſio pro parte acceptatur, vnico verborum ſtructu emiſſa in imponenda pœna extraordinaria, ſecus eſt in ordinaria.

35 Qualificata delicti confeſſio etiam qualitate non probata non ſatis eſt ad pœnam ordinariam, & ampliatur num. 36. & optimè num. 37.

38 Pœna ordinaria non irrogatur ex præſumptionibus, & coniecturis.

39 Confeſſio homicidij ad ſui defenſionem non eſt apta comdemnare Reum in pœnam mortis naturalis, at in aliam mitiorem.

40 Maritus confitens necaſſe Vxorem in fragranti adulterio, non probata qualitate fragrantis criminis, condemnatur ad Triremes.

41 Qualificatè confeſſus abſoluitur, qualitate probata.

42 Qualitas huiuſmodi probatur præſumptionibus, & coniecturis à Iudice arbitrandis.

43 Qualitas confeſſionis in homicidio ad ſuam defenſionem non probata, irrogat quandò, vel ne confitenti pœnam extraordinariam, & n. 44.

45 Qualificatè confeſſus quandò ſit plectendus pœna ordinaria.

46 Birruario qualificata confeſſio quandò ſuffragetur vel ne, ſi qualitas non ſit probata.

47 Qualitate tam incontinenti, quàm ex interuallo adiecta in confeſſione homicidij ad defenſam non probata, confeſſus mulctis ineiciis pœna mortis condemnatur.

48 Qualitas in iudicio deducta probanda eſt, alias confeſſio redditur ſimplex.

49 Qualitate non probata in prima inſtantia, eadem probari poteſt in gradu appellationis.

50 Irregularis nemo ſit ex occiſione, ſeu membrorum mutilatione facta ad defenſam.

15 Aſſerenti in foro pœnitentiali occidiſſe, ſeu membra mutilaſſe ad ſuam defenſionem creditur, in Foro contentioſo probandum eſt aliundè.

52 Qualitate à confitente probata ad ſui defentionem in homicidio, punitur Reus de homicidio pœna extraordinaria tantum. quæ ſi eſſe debeat corporalis, vel pecuniaria, vide in num. prædicto.

53 Reo qualificante confitenti, probato maleficio ex præſumptione probata à lege, infligitur pœna ordinaria, ſecus eſt, ſi ex præſumptione præſumpta, at non approbata expreſſe à lege.

54 Reus qualificatè confeſſus, ſi conſtet de meleficio probatione præſumpta, punitur pœna extraordinaria; quid ſi de maleficio conſtet ex vera probatione, ſed qualitas doloſa, probetur præſumptione iuris?

55 Qualificatè confeſſo non imponitur pœna ordinaria, etiam qualitate probata, dum actus redditur licitus, dolo ſemoto: ſecus eſt ſi qualitas adiecta non tollit delictum, & includit dolum.

56 Intellige primam partem huius vltimæ diſtinctionis procedere, ſi qualitas ſit adiecta incontinenti, ſecus eſt, ſi ex interuallo.

57 Reus in qualibet parte Iudicij admittitur ad probandum, & non facta probatione condemnatur.

58 Probatio quomodò facienda? & num. 62.

59 Reus ſi confeſſus fuerit occidiſſe, addita qualitate tam incontinenti, quam ex interuallo ad ſuã defenſionem, quæ defenſio eſſe debeat, vt Reus excuſetur à delicto, & euadat pœnam ordinariam?

60 Qualificata confeſſio quando habeat præambula indicia, & præſumptiones aduerſatiua qualitati, Abbatis opinio in cap. vditis 15. num. 32. de præſcript. an procedat?

61 Abb. opinioni inhærendum, ſi pro qualitate adiecta in confeſſione fauorabilia vigeat indicia, & præſumptiones.

62 Defenſio probatur coniecturis, præſumptionibus, ac domeſticis, & conſanguineis Teſtibus, vel ſi Reus habeat præſumptionem iuris pro ſe.

63 Præſumptiones iuris plures enumerantur pro Rei defenſa.

64 Confeſſio, ſuper carnali cognitione Mulieris, volentis ſeparari non poteſt à Fiſco probata inhoneſta vita Mulieris.

56 Confeſſionem qualificatam Fiſcus non ſcindit, dũ aliundè de delicti non conſtat qualitate, quam ex confeſſione.

66 Antonius Conciolus commendatur.

67 Confeſſus cum qualitate, ſi tortus, vt explicitè reſpondeat, ſemper ſuſtinuit, non poteſt a Fiſco diuidi confeſſio.

68 Confeſſus cumqualitate, & tortus ſuſtinuit pro manutentione qualitatis abſoluitur; ſi nõ torqueatur, condemnetur in pœnam extraordinariam.

Con

Digitized by Google

89 *Contrarium eſt, quòd ſi tortus, & ſuſtinuit, poſſit condemnari pœna extraordinaria, & exemplificatur in tontione, & diminutione monetæ facta ab Vxore vna cum eius Viro de mandato & vi ac metu ipſius Viri.*

70 *Voluntas coacta non eſt voluntas.*

71 *Mulier prauia Fuſtigatione exiliatur, ſi cōfiteatur peperiſſe Filium mortuum, ſed ſtatim tumulaſſe.*

72 *Confeſſio carnalis copulæ, aſt imperfectę in quocunque coitu de iure damnabilis ſatis eſt ad condemnandum Reum in pœnam extraordinariam.*

73 *Confeſſio qualificata ex interuallo poſt factum negatum pręcludit viam audientię, donec qualitas probetur, & a Fiſco ſcinditur, & qualitate non probata; Reus vt ſupra confeſſus an condēnetur, vel non in mortem naturalem, et numer. 74.*

75 *Pœna de pace, et tregua rupta in confeſſione qualificata ad defeaſam quando locum habeat, vel ne.*

76 *Religioſi profeſſio confeſſata vi, et metu an ſcindi poſſit, et 81.*

77 *Confeſſio qualificata ſub vnica oratione coarctata in ciuilibus an et quando non diuidatur, et an in criminalibus.*

78 *Qualificata confeſſio etiam in ciuilibus ſcinditur, ſi contraria vigeat iuris præſumptio: et quando iuris pręſumptio in contrarium reſultare dicatur, et num. 79.*

80 *Non acceptatur confeſſio qualitate reiecta in confeſſione facta à Muliere ſuper obligatione inita metu Viri.*

82 *Poſſeſſio confeſſata cum qualitate intruſionis, et iniuſtitiæ diuiditur, et confert illegitimo poſſeſſori ad manutentionem obtinendam.*

83 *Sponſi confeſſio ſuper cognitione carnali ſuæ ſponſę animo adimplendi carnale deſiderium an acceptetur, qualitate reiecta, non ducendi eam in Vxorem.*

84 *Creditor quid agere debeat habens ſuum creditum pro vna parte confeſſatum, et pro alia negatum, et num. 86. et vide num. 89.*

85 *Debiti ſolidati executio quomodo non retardetur.*

87 *Dictio taxatiua non qualificat, ſed diuidit.*

88 *Creditor in ſcutis centum ſi medietatem tantū petat vel pro reſiduo medietatem, an ſibi præiudicet, et num. 89.*

90 *Qualificata confeſſio poteſt diuidi, dū habeat plura capita, ſeu facta ſeparata.*

91 *Qualitas confeſſionis quando non diuiditur, fieri poteſt probatio contra qualitatem.*

99 *Confeſſio quando dicatur continere vnum capitulum, vnum factum, et facti qualitatem, aut plura ſimul connexa, et quid dicendum, ſi facta ſit confeſſio vno vel duplici verborumconſtructu, et latius, num. 93. et 95.*

94 *Stipulationes tot ſunt, quot ſunt res in ſtipulatione contentæ etiam ſub vnica oratione.*

Qualificata confeſſio tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus quandò ſit acceptanda cum ſua qualitate, vel non: ex quibus verbis inſurgat talis qualificata confeſſio, & ex quibus fiat indiuiſibilis, vel diuiſibilis. Quid in vtroque caſu pro confitente, & contra confitentem qualitas in confeſſione appoſita tàm incontinenti, quam ex interuallo operetur, quaue pœna puniatur Reus confeſſus cum qualitate.

QVAESTIO XL.

1 DIuidi nequit, nec pro parte acceptari, & pro parte repudiari valet qualificata confeſſio, ſed in totum acceptari, vel repudiari debet, *Marc. Anton. Maceraten. var. reſolut. lib. 3. reſolut. 35. num. 12. Sabell. var. reſolut. cap. 7. num. 22. Marc. Anton. de Amat. deciſ. Marib. 82. num. 3. & ſeqq. Rot. Ianuenſ. deciſ. 95. num. 1. & 2. Rot. deciſ. 170. num. 6. recent. par. 2. & deciſ. 434. num. 5. recent. par. 5. tom. 2. & benè Vermigl. conſ. crim. 347. num. 1. & 2.*

2 Et eſt ratio, quia de ſui natura confeſſio eſt indiuidua, *Marc. Anton. Eugen. lib. 1. conſ. 63. num. 44. Put. deciſ. 3. de Confeſſ. & Buratt. deciſ. 453. num. 8. tom. 1.* Statuto non aduerſante, *Vermigl. conſ. crim. 395. num. 13.*

3 Intellige primò, ſi dicta confeſſio ſit in continenti qualificata, vel aliqua conditione moderata, vt benè aduertit *Gutier. Pract. quaſt. lib. 3. & 4. quaſt. 19. num. 32. & Pacian. de Probat. lib. 1. cap. 25. num. 3.* ibique ſubdit contrarium eſſe, ſi qualitas, & conditio ex interuallo etiam modico ſit adiecta.

4 Intellige ſecundò, quando ſub vnica oratione eſt concepta confeſſio, vel qualitas contineatur ſub eadem periodo, & ſub ſtructura verborum, & reguletur ab eodem verbo, quo ipſamet confeſſio, nec habeat contra ſe probationem, ſeu iuris præſumptionem, at potius ſtet pro ipſa qualitate: etiamſi concepta ſit
5 confeſſio cum dictione, Sed. Et caſus eſſe poteſt, ſi quis confiteatur habuiſſe rem, ſed illam reſtituiſſe. Vel interrogatus reſpondeat Habui rem, ſed illam alteri reſtitui de eius ordine; ſiue, habui rem, ſed ipſi reſtitui, aut ſi reſpondeat. Mutuum recepi, ſed reſtitui. Talis enim ſic confitens liberari debet, quia dicta cōfeſſio diuidi nequit, *Bar. in l. Aurelius §. Idē conſenſit, ff. de libert. legat. Cyriac. contr. forenſ. 35. num. 23. et ſeq. lib. 1. et contron. 505. num. 34. et ſeq. lib. 3. Sabell. dicto cap. 7. num. 23. Poſt. reſolut. ciuil. 66. num. 8. et ſeqq.*

et ſeqq. Spada conſ. 63. num. 10. *lib.* 1. *Farinacc. in Prax. Crimin. part.* 2. *tom.* 1. *tit. de Reo confeſſ. & conuict. cap.* 4. *quaſt.* 81. *num.* 114. *poſt medium, Ricc. collect.* 1250. *in fine part.* 4. *Mareſcott. var. reſolut. lib.* 2. *cap.* 45. *num.* 2. 3. *&* 12. *Surd. deciſ.* 258. *per totam Caſtill. deciſ. ſicil.* 22. *num.* 12. *vſque ad* 14. *& num.* 22. *lib.* 1. *Borg. Canalcan. deciſ.* 16. *num.* 19. *part.* 2. *tit. de Contract. & bene Griuell. deciſ. Dolan. Senat.* 12. *num.* 1. *verſ. Hec gloſę diſtinctio & num.* 4. 5. 8. *&* 12. *Argell. in tract. de acquiren. Poſſeſſ. quaſt.* 3. *art.* 10. *à num.* 582. *vſque ad* 586. *& Pacian. dicto lib.* 1. *cap.* 25. *à dicto num.* 4. *vſque ad* 13. *latè exemplificat, ac Maſtrill. deciſ. Sicil.* 124. *num.* 23. *& ſeqq. lib.* 2. *vbi*
6 ampliat etiam in Tutore confitenti recepiſſe, ſed expendiſſe: & ita in partitis Tutoris introitus ſcilicèt, & exitus firmat *Antonin. de Amat. reſolut.* 59. *num.* 24. *&* 25.

7 Et eſt ratio, quia qualificata confeſſio dicitur reſtricta ſub vnica oratione, & continere vnum capitulum, dum continet vnum factum, & facti qualitatem, & capitula dicuntur connexa, dum in confeſſione exprimuntur plura facta, quorum vnum qualificat aliud, quanquàm interponatur dicta dictio, Sed, aduerſatiua, vt ſupra exemplificaui: & optime recenſet *Mareſcott. ibidem ſupra dicto num.* 2. *&* 3. *& magiſtraliter Surd. deciſ. prædicta* 258. *num.* 4. *& ſeqq. Griuell. ibidem ſupra, dicto num.* 8. *& late etiam declarat Pacian. dicto tract. lib.* 1. *cap.* 26. *à num.* 18. *vſque ad* 26. *meliùs, & videndus Vermigl. conſ. criminal.* 395. *num.* 10. *& ſeqq.*

8 Et tunc cauſa, aut qualitas confeſſioni inhærens, nec habens contra ſe iuris præſumptionem, nec continens facta diuerſo tempore implenda ſeparari non poteſt a confeſſione, ſed debet in totum acceptari, donèc doceatur de contrario, *Rot. recent. par.* 10. *deciſ.* 297. *n.* 18. *& acutè inſtruit Vermigl. conſ. crim.* 347.

9 *Griuell.* autèm in præcitata *deciſ.* 12. *num.* 4. 5. *& ſeqq.* in huiuſmodi confeſſione iuncta, & connexa dicit etiam eſſe ea, quæ ex continentia factorum, licèt diuerſi temporis ſeparationem non recipiunt, quorum vnum eſt principale, aliud autèm ſecundarium; ita vt ſi à principio incipias, illud quidem per ſe ſtabit: ſi verò à ſecundo, illud per ſe non ſtabit; veluti ſi dicas. Recepi decem, ſed poſteà ſolui, vel reddidi; receptio eſt principale, & per ſe ſtare poteſt: ſolutio verò eſt Secundarium, & per ſe ſtare non poteſt. Nàm ſolutio neceſſariò præſupponit debitum. Siue ſecundum eundem *Griuell. ibidem num.* 12. diſtingui poteſt, videlicet: aut contra qualitatem, vel circumſtantiam annexam confeſſioni aliqua militat iuris præſumptio, & tunc poteſt diuidi, & pro parte acceptari, aut nulla militat, præſumptio; & tunc ſiue confeſſio contineat vnum factum qualificatum, ſiue duo, aut plura facta, dummodò ſint connexa, & dependentia, non poteſt diuidi. Si autem contineat facta omninò ſeparata, & non connexa, diuidi poteſt, & pro parte acceptari, & pro altera repudiari, & hanc diſtinctionem idem *Griuell. eodem num.* 12. *erga* medium ait cæteris eſſe longè perfectiorem, tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus; cum aliæ non concludant, niſi in ciuilibus cauſis.

10 Attamèn quia magna eſt dubitatio, quòd verè dicatur connexum, has diſtinctiones non ita abſolutè ſequendas eſſe concludit *idem Griuell. dicta deciſ.* 12. *num.* 25. *&* 26. Sed in hoc aliquid Iudicis arbitrio tribuendum ſit, qui inſpicere debeat qualitatem facti, & perſonæ reſpondentis, & ſi præſertim agatur de modi-
11 ca quantitate, vel ſit emiſſa confeſſio à Ruſtico ſimplici, & minimè aſtuto, aut à Viro eximiæ probitatis, & integritatis, qui veriſimilitèr non eſſet falſum quidpiam allegaturus, & adducit vltra cæteras auctoritates *tex. in l. Publia*, *§. fin. ff. depoſit.* & per hæc verba, ibi — *In arbitrio iudicantis eſt — in l. Iusiurandum, & ad pecunias*, 34. *§. ſi de qualitate, ff. de Iureiurando, & Surd. deciſ.* 258. *Beer. deciſ.* 243. *n.* 3. *& deciſ.* 339. *num.* 4. *circa medium, Menoch. de Arbitr. Iud. caſ.* 95. Refertque tandem di-
12 ctus *Griuell. ibidem*, *n.* 25. *in fine*, hanc quæſtionem punctum eſſe pro Amico; ſed latius dicam infra *in hac quæſtione à num.* 77. *vſque ad finem*.

13 Firmanda eſt igitur concluſio, quòd in connexis, qui acceptat partem confeſſionis pro ſe, debet etiam acceptare aliam partem contra ſe facientem, ità vt talis confeſſio diuidi nequeat, ſed in totum acceptanda, vel repudianda eſt. *Alex. conſ.* 222. *num.* 16. *lib.* 2. *Menoch. de Arbitr. lib.* 2. *cent. prima, caſ.* 93. *num.* 21. *& ſeqq.* & egregie alia adducendo exempla ratiocinatur dictus *Griuell. eadem deciſ.* 12. *num.* 22. *verſ. Poſterior verò*, & in puncto confeſſionis emiſſæ in poſitionibus, *Menoch. dicto caſ.* 93. *num.* 24. *& optimè Blaſ. Michalor. tract. de Poſit. cap.* 59. *num.* 5. *vſque ad* 9.

14 Vndè habemus in iure, quòd confeſſio introitus nunquàm præiudicat, niſi acceptetur expenſa, quia ſunt iſta adeò connexa adinuicem, vt ſeparari nequeant, *ad tex. in l. cum quæritur* 17. *ff. de adminiſtr. et peric. tut et cur. et Iacob. Cobell, coment. ad Bull. bon. Regim. cap.* 23. *n.* 8. *Cyriac. controuerſ.* 583. *n.* 24. *tom.* 4.

15 Amplia primò etiam de eo, qui dedit mutuo decem Titio, qui poſteà ſecretò, & ſine Teſtibus (vt fit inter Amicos) reſtituit; cum autèm ſciat Titium non poſſe probare ſolutionem, itcrùm petit illa decem ſibi reſtitui, limitatè ſupèr mutuo tantùm defert iuramentum. Titius verò iurat mutuum accepiſſe, ſed poſteà reſtituiſſe, licèt iuramentum ſit tantum delatum dicto Titio Reo ab Actore ſuper mutuo, erit etiam accipienda confeſſio cum

dicta

dicta qualitate reſtitutionis, *Menoch. dicto caſ. 93. num. 25. & ſeqq. & optime Grivell. eadem deciſ. 12. num. 10. & 11. poſt medium in verbo Nam Io: Faber, & adhæret etiam Boer. deciſ. 243. num. 5.*

Nec obſtat *Pacian. de probat. lib. 1. cap. 25. num. 27. verſic. Sexto limita, in medio,* ſcilicèt quod poſſit hæc iurata confeſſio diuidi, & acceptari quoad mutuum, & reijci quoad reſtitutionem; ex eo, quòd non fuerit ſuper illa iuratam; quia cum *ibidem Pacian.* ſe referr *ad ſubſequens capit. 28. num. 26. erga medium*, ubique non loquatur de connexis, at ſolum quando negocia ſunt ſeparata, & diuerſa, ex diuerſis cauſis ad diuerſos effectus tracta.

Amplia ſecundò in eo, qui ſpontè per Epiſtolam, aut librum rationum quidpiam pro ſe ſcribit, & confitetur, ac etiam aliquid contra ſe, ſi ſcriptura illa contineat negocia ſeperata, ei creditur contra ſcribentem, & non pro ſcribente: ſi verò comprehendant connexa, & ita creditur, vt non poſſit Aduerſarius confeſſionem pro parte ſua acceptare, quin in totum approbet, *Menoch. dicto caſ. 93. & 94.* quem ſequitur *Grivell. eadem deciſ. 12. num. 10. in princ.*

17 Secus autem eſt in libro Tutoris, & Curatoris, in quo etiamſi extant diuerſa capitula, ſeparatio non admittitur, ſed vigore vnitatis officij, aut adminiſtrationis omnia vel debent approbari, vel reprobari, *per tex. in l. cum quæritur, ff. de Adminiſt. Tut.* & ſequitur *Pacian. dicto lib. 1. cap. 25. num. 47.* Et eſt verum in partitis connexis, ſecus in ſeparatis, vt optimè exemplificando diſtinguit *Capyc. Latr. deciſ. 113. num. 19. cum ſeqq.* & in puncto Adminiſtratoris, & Tutoris pro indiuiduitate confeſſionis docet *Antonin. de Amat. part. 2. reſolut. 59. num. 25.*

18 Et quanquàm verum ſit, quod in connexis confeſſio ſcindi nequeat: attamen poteſt Actor in ciuilibus inſtare coram Iudice præſertim in reſpondendo poſitionibus, vt cogat Reum ad reſpondendum purè, omiſſa qualitate, & conditione, *vt docet Pacian. dicto cap. 25. num. 31. Bald. conſ. 269. num. 1. & ſeqq. vol. 1. Michalor. dicto tract. cap. 39. num. 1. & ſeqq. & cap. 42. num. 2.* Ratio eſt quia ſicuti poſitio debet eſſe clara,
19 & ſimplex, ita & reſponſio *l. de ætate §. Nihil, ff. de interrogat. action. l. certum, in princ. & ibi gloſ. ff. de Confeſſ. l. vt reſponſum, C. de tranſact. §. Præterea, inſtit. de inutil. ſtipulat. Hadrian. Neguſ. Syl. Reſponſ. quæſt. 442. num. 10. & 11. & ibidem à num. 7. vſque ad 17.* etiam ampliat, declarat, & limitat: & *Boer.* in terminis ſtatuti *deciſ. 339. num. 4. verſ. ſecus tamen.*

20 Poteſtque ſimiliter Iudex in criminalibus cogere Reum, vt reſpondeat affirmatiuè, vel negatiuè præcisè, *Guazzin. ad Reor. defenſ. defenſ. 32. cap. 35. num. 8. erga medium, tom. 1.* aliàs poteſt Reus pro dicta præciſa reſponſione torqueri. Sed hoc credo in caſibus relatis *per dictum Guazzin. eodem num. 8. et vt docet Vermigl. dicto conſ. 347. numer. 6.* In ciuili autem iudicio teneo qualificatam confeſſionem edoctam per *Rot. recent. parte 13. deciſ. 40. num. 1. et ſeqq.* eſſe optimam reſponſionem, & in praxi ſeruatam.

Ab hac tamèn opinione de torquendo, dum verſamur in confeſſione qualificata, recedit *Conciol. in verbo Confeſſio reſolut. crimin. 24. num. 25.* & dicit in practica non ſeruari, ne Reus ſubſtinendo torturam veniat abſoluendus, & cautius ſit in hoc caſu deuenire ad pœnam extraordinariam, *licet num. 26.* ſubdat poſſe primam opinionem ſaluari cum moderata tortura impoſita poſtmodum Reo pœna extraordinaria.

21 Immò legitimè interrogatus tenetur ſub peccato mortali veritatem fateri etiam cum Vitę periculo *Barboſ. collect. D. D. in ius Pontific. vniuerſ. in cap. cum dilecti, 18. num. 3. de accuſat. et inquiſit. tom. 3. et Bonac. in ſua Theolog. Moral. tit. circa oct. Decalog. præcept. diſputat. 10. quæſt. 3. punct. 2. prima propoſit. num. 4. verſic. ſecunda ſententia, et numer. 6. tom. 2. Quanquam contrarium ſentiat Layman in ſua pariter Theolog. Moral. tit. de Iudic. ſect. 5. tract. 6. cap. 5. num. 4. lib. 3. quem reprobat. Bonac. ibidem ſupra, dicto num. verſ. Reſponde, et dicto verſ. ſecunda ſententia,* & faciunt ea, quæ refert *Emanuel Sa, Aphoriſ. Confeſſ. in verbo, de Reo* & optimis rationibus diſtinguendo, declarando, & limitando de huiuſmodi materia eruditiſſime tractat *Carol. Pellegrin. in Prax. crimin. Vicar. tit. de Examin. Delinq. part. 4. ſect. 9. à num. 1. vſque ad 20. tom. 1. et Carrad. in Reſponſ. Caſ. conſcient. quæſt. 16.*

22 Cæterum ſi contra confitentem adſit iuris præſumptio, quanquàm confeſſio eſſet vnica oratione prolata, poſſet à fiſco ſimpliciter acceptari, conditione, & qualitate reiecta: & exemplificatur de eo, qui confitetur Hominem occidiſſe, ſed ad ſuam defenſionem, *Alex. conſ. 2. col. pen. et fin. incipien. Ex narratis, vol. 4. Guttier. dicta quæſt. 19. numer. 33. et 34. Menoch. dicto caſ. 93. num. 37. Spada dicto conſ. 68. num. 14. Michalor. dicto cap. 59. num. 10. Grivell. dicta deciſ. 12. num. 15. et ſeqq. Caſtill. eadem deciſ. 22. num. 23. et ſeqq. dicta Rot. Ianuenſ. eadem deciſ. 95. num. 3. & Seraph. deciſ. 644. num. 2. Vermigl. conſ. crim. 238. num. 6. & 282. num. 11.*

Siquidem qualificata confeſſio ſcinditur, & pro parte acceptatur, & pro parte impugnatur, quando ſumus in prohibitis, & in his, quæ habent contra ſe præſumptionem, prout eſt homicidium, iniuria, furtum extractio frumenti ſine vera licentia Superioris, fraudatio Gabellæ, delatio armorũ, & ſimilia, & fuit originalis doctrina *Bart. in d. l. Aurelius, §. idem quæ-*

ſiuit

ſiuit, num. 2. *verſ. vnde ſi confitearis, Eugen. conſ.*
73. num. 14. & 15. lib. 2. Pacian. dicto cap. 25.
num. 14. & 15. & num. 18. Neguſ. Syl. Reſ-
ponſ. quæſt. 457. num. 6. Conciol. in verbo Con-
feſſio, reſolut. 24. num. 1. & ſeqq. Farinacc. di-
cto cap. 4. eadem quæſt. 81. num. 110. & 115.
& ſeq. & conſ. crim. 130. num. 26. lib. 2. Rot.
deciſ. 802. *num.* 2. *diuerſ. part.* 1. & in ciuili-
23 bus docet etiam *Tondut. de Præuent. Iudic. p. 1.*
cap. 25. num. 20. cum ſeqq. & Royas deciſ. 202.
24 *num. 1. & 2.* Niſi qualitas aliundè probetur,
vel ſaltèm habeat pro ſe veriſimiles præſum-
tiones, *Cyriac. controuerſ. 637. num. 79. tom.*
4. & Vermigl. conſ. crim. 431. num. 7. & prius
conſ. 282. num. 12. Sed *Pacian. dicto capit. 25.*
num. 14. & ſeqq. Farinac. ibidem ſupra, eodem
num. 150. cum ſeq. Ioſeph Ludouic. deciſ. Lucenſ.
25 19. *num.* 14. *part.* 1. firmant poſſe non ſolum
ſcindi confeſſionem illius, qui faſſus fuit extra-
xiſſe frumentum extra territorium, at cum li-
centia Gabellarij, ſed in huiuſmodi caſu con-
fitens aliqua pœna puniri valeat.
26 Aduerſatur tamèn huic opinioni *Petr. Ca-*
ball. caſ. 254. num. 3. & ſeq. & num. 9. centur.
3. aitque non poſſe confitentem puniri aliqua
pœna, niſi concludentèr probetur contrauen-
tio per Fiſcum, qua non probata, eſt Reus ſic
confeſſus abſoluendus, etiamſi aſſumpſerit in
ſe onus probandi licentiam, & non probaue-
rit, eoquè magis dicit idem *Caball.* procedere,
ſi de aliqua coniectura veriſimili, vel præſum-
ptione appareat pro dicta confeſſione circa li-
centiam datam, vt poſt adductos hinc inde
D.D. concludit etiam *Guazzin. ad Defenſ. Re-*
or. Defenſ. 32. cap. 35. num. 9 in verbo, Sed
quid iſto caſu, tom. 1. et videndus eſt Flau. Che-
rubin. in Compend. Bullar. conſt. 49. Clement.
VIII. ſchol. 2. & concordat Conciol. dicto ver-
bo, Confeſſio, reſolut. crimin. 24. num. 14. opti-
me Cyriac. controuerſ. 418. num. 19. & 20. tom.
27 3. vbi redditur ratio, quia talis extractio fru-
menti non eſt factum prohibitum à natura, vel
à iure communi, & ſic confeſſio eſt acceptan-
da cum omnibus qualitatibus expreſſis, & cõ-
probat idem *Cyriac. controuerſ. 578. num. 17.*
& ſeqq. tom. 4.
28 At ſi Reus fateatur delictum non à ſe com-
miſſum, ſed ab alio, tenetur Fiſcus acceptare
confeſſionem tam contra ſe, quam pro ſe, vt
docet *Cyriac. controuerſ. 105. num. 13. tom. 1.*

Et idem eſt, quando primò Reus negat deli-
ctum, & poſteà qualificatè fatetur, *Farinacc.*
Fragment. crim. arg. Debitor, qui debitum ſol-
uit &c. part. 1. num. 5. pag. mihi 91. Vel ſi fate-
tur Furtũ credens tamèn Dominum permiſſu-
rum; quia in hoc caſu cum habeatur Reus pro
negante, Fiſco, ſeu Parti incumbit onus pro-
bandi delictum, *Boſſ. tit. de Confeſſ. num. 23.*
& Vermigl. conſ. 282. num. 8. & ſequitur Anto-
nell. de Loco legali, lib. 3. cap. 19. quæſt. 3. num.
70. vbi num. 64. refert, quòd ſi Reus confitea-
tur ſe cognouiſſe certam Mulierem nuptam,
non poteſt puniri de Adulterio, niſi ex parte
Fiſci matrimonium probetur.
29 Taliſque indiuidua acceptatio eſt paritèr à
Fiſco facienda dum qualificatè confitens poſt
adiectam qualitatem opponit clauſulam, Et nõ
alitèr; nam, hac clauſula ſtante, confitens ha-
betur pro negante, & nequit confeſſio ſcindi,
vt idem Conciol. in verbo, Confeſſio, reſolut. cri-
min. 24. num. 11.
30 Verum ſi confeſſio non ſit genere prohibi-
torum, vt Debitum, Venditio, Depoſitum,
Mutuum, Donatio, & quid ſimile, tunc ſi quis
confiteatur cum qualitate in eadem oratione,
& contra talem qualitatem nulla alia adſit co-
niectura, niſi ſola præſumptio iuris in contra-
rium: vt quia ſolutio, reſtitutio; depoſitum,
pactum de non petendo, & quid ſimile non præ-
ſumatur; tali caſu omninò confeſſio eſt accep-
tanda cum ſua qualitate, *Borgn. Caualcan. p.*
2. de Contract. deciſ. 27. num. 88. erga medium,
verſ. Et ideò breuiter; Poſt. reſolut. ciuil. 143.
num. 21. & 22. & bene num. 23. cum ſeqq. Con-
ciol. allegat. 88. num. 19.
31 Et eſt ratio, quia in ciuilibus (vt dixi) par-
tis confeſſio diuidi nequit, ſed in totum recepi,
vel reijci debet, *Verall. deciſ. 186. num. 2. &*
deciſ. 190. num. 2. & optimè Vermigl. dicto conſ.
347. & 413. num. 6. & Thomat. deciſ. march.
143. num. 17. & 188. num. 14.
32 Quando autem in ciuilibus iuris præſumptio
operetur ad ſcindẽdam qualificatam confeſſio-
nem, docet *Gratian. diſcept. forenſ. capit. 224.*
num. 86. & cap. 339. num. 1. & fere per totam,
tom. 2. & ſex caſus recenſet *Griuell. dicta deciſ.*
12. à num. 13. vſque ad 15.

Et ſeptimum ſuperaddit *Neguſ. dicta Syl. reſ-*
ponſ. quæſt. 380. num. 10. & ſeqq. ad quos ne
ſim prolixus lectorem remitto. & infra etiam
hic *a num. 77. vſque ad fin. & bene Bich. de-*
ciſ. 380. num. 18. & deciſ. 506. num. 22. ac 579.
num. 2.
33 Et ea, quæ ſuperius diximus in criminalibus,
procedunt, non ſolum quandò qualitas eſt adi-
ecta confeſſioni ſub duplici ſtructu verborum,
vtputa; ſi quis dixerit, occidi, at ad meam
defenſionem: verum etiamſi facta ſit confeſſio
ſub vnico verborum ſtructu, ſcilicèt, occidi
me defendẽdo, vel ad meam defenſionem, *Fari-*
nacc. eodem cap. 4. quæſt. 81. num. 113. & ſeqq.
& latius etiam exemplificat *num. 117. & 118.*
etiamſi qualitas ſit adiecta ex interuallo; & de
hoc articulo dicam etiam hic infra, *num. 92.*
& ſeqq.

Quanquàm *Farinacc. ibidem ſupra proximè*
num. 115. in confeſſione emanata ſub vnico
ſtructu verborum contrarium teneat, quòd nõ
poſſit ſcilicèt pro parte acceptari, & pro parte
impugnari, & inhæreat *Vermigl. conſ. crim. 325.*
numer. 5.
34 Cæterùm idem *Farinacc. vbi ſupra num. 116.*
& 167. dictam contrarietatem auctoritate
Dec. in cap. cum Venerabilis, num. 87. in fine,

*verſ. Et iſta opinio, de except. & Abb. in capit.
Auditis, de Præſcript. ac aliorum ibi allegatorum
D. D.* diſtinguendo conciliat quòd confeſſio
emanata vno ſtructu verborum in criminalibus
po.it ſciadi, & pro parte acceptari quoad ĩpo-
ſitionem pœnę extraordinarię, ſecus quoad pę-
nam ordinariam *& ita de magis communi D.D.
ſententia in practica ſeruari teſtatur Conciol. in
verbo, Confeſſio, dicta reſolut. crimin. 24. n. 7.
& 8. & Vermigl. dicto conſ. 325. num. 6.*
35 Etenim delicti qualificata confeſſio, qualita-
te etiam non probata, oon ſufficit ad condem-
nandum in pœnam ordinariam, *Abb. in capit.
Auditis, in ordine 15. num. 32. & 33. verſ. ſed
contra prædicta, & ibi etiam Felin. num. 30 de
Præſcript. Boſſ. tit. de conuict. num. 57. et tit. de
Confeſſ. num. 20. Clar. in pract. crim. §. fin. quæ-
ſtion. 55. verſic. Forte poſſet, Spada conſ. 108.
num. 14. lib. 1. Oſaſch. deciſ. Pedamont. 90. nu-
mer. 9. Ioſeph. Ludouic. deciſ. lucenſ. 19. numer.
3. et 7. cum ſeq. part. 1. Marc. Anton. Mace-
raten. var. reſolut. lib. 3. reſolut. 35. num. 17.
Pacian. dicto capit. 25. num. 16. Farinacc. conſil.
crim. 187. num. 5. lib. 2. Eman. Soar. Theſaur.
recept. ſent. lit. C. num. 258. Cyriac. controuerſ.
105. num. 14. tom. 1. et Conciol. in toties citata
reſolut. crim. 24. num. 17. cum ſeqq. vbi num. 19.*
36 dicit locum habere, etiamſi contra qualitatẽ
adiectam confeſſioni plures, & vrgentes labo-
rent præſumptiones, & indicia, quia illa ſo-
37 lum operantur, vt confitens grauiori pœna
mulctetur; oon autem vt pœna ordinaria
Reus confeſſus plecti valeat: cum aliàs quis
38 ex præſumptionibus, & coniecturis ad pœ-
nam ordinariam damnaretur, quod non eſt
dicendum, cum requirantur probationes lu-
ce meridiana clariores.
39 Immò quod confitens Homicidium ad ſui
defenſionem non veniat ad furcarum ſuſpen-
dium condemnandus, nec teneatur pœna
mortis naturalis, verum alia mitiori circa
mortem, tenet *Capyc. deciſ. Neap. 155. nu-
mer. 11. Grammat. deciſ. 5. num. 13. et ſeqq.
Franc. Vin. deciſ. Neapol. 394. num. 4. et ſeqq.
part. 2. et Io: Fran. Sanfelic. deciſ. pariter Ne-
apol. 226. num. 9. part. 2. vbi* dat exemplum
40 de Viro, qui occidit Vxorem ſuam depræ-
henſam, vt confitebatur, in flagranti adulterio,
in quo delicto cũ non fuerit per Virum probata
qualitas flagrantis criminis, fuit dictus Maritus
condemnatus dumtaxat extra ordinem, ſcilicet
ad rimigandum, & ſententiæ *Abb. in eodem
capit. Auditis, adhęret etiam Anchar. in ſuis
quæſt. famil. quęſtion. 48. num. 5. 14. & 15.
libr. 3.*
41 Si autem qualitas aliundè probetur, ve-
nit omninò cum qualitate confeſſus abſoluen-
dus, vt latè probat *Euzen. dicto conſ. 73.
num. 1. & ſeqq. & præſertim, num. 16. lib.
2. & bene Conciol. in pluries citata reſolut.
crim. 24. num. 12. & 13.* vbi etiam ſubdit
42 qualificatam confeſſionem poſſe iuſtificari fa-
uore Coofitentis ex præſumptionibus, & co-
niecturis Iudicis arbitrio.
43 At ſi de homicidio, vel alio delicto non
conſtet aliundè, quàm per Rei confeſſionem,
venit tantùm vt ſupra in pœnam extraordi-
nariam Reus condemnandus; quia veriſimi-
le eſt, quòd ſicuti dixit veritatem quod oc-
cidit; ita etiam verum dixerit in eo, quòd
fecerit ad ſui defenſionem, *Ripa in cap. cum
Eccleſia Sutrina, num. 13. extra de cauſ. poſ-
ſeſſ. & propriet. Maſcard. de probat. concluſ.
868. num. 7. et 8. vol. 2. Borgn. Caualcan.
part. 2. de Contract. deciſ. 27. num. 88. Gri-
nell. dicta deciſ. 12. num. 17. et ſeqq. et Guaz-
zin. de communi ſententia dicto cap. 35. num
2. et Antonell. de Loco legal. lib. 3. cap. 19.
quæſt. 3. num. 70.*
44 Sed ſi contrà huiuſmodi confeſſionem non
vigeat præſumptio, *Conciol. dicta reſolut. cri-
min. 24. num. 15. et 16. videtur tenere pro
excluſione etiam pena extraordinarię.*
45 E conuerſò ſi qualitas non probetur, &
contra qualitatem adſit aliud legitimum in-
dicium, pro quo ſufficit vnus teſtis ordina-
ria pœna vt ſupra confitentem multandum
eſſe cenſet *poſt Abb. in dicto cap. Auditis,
num. 32. & Angel. conſ. 27. num. 3. Spada
dicto conſ. 108. num. 18. lib. 1. & melius in
ſubſequenti conſ. 109. numer. 22.* ibique dicit
procedere, & non aliàs, dum pluribus ex-
iſtentibus indicijs dicitur ferè conuictus, ſi-
ue plenè conuictus, vt ſentit *Conciol. eadem
reſolut. 24. num. 9. et 10. ac 23. et Art nell.
ibidem ſupra erga ſin. dicti num. 70. Farinacc.*
autem *conſ. crimin. 120. num. 8. lib. 2.* ex-
46 emplificando in Birruario confitente de no-
cte exonerasse Archibuſatam adiecta tamen
qualitate quoad aerem, & ad terrendum ne
Gens concurret ad eximendum captum,
tenet huiuſmodi qualitatem eſſe probandam,
quia ſumus in prohibitis. Et de confitente
feciſſe homicidium ad ſui defenſionem, quod
ſimilitèr qualitas probari debeat, ſiue in
ipſo actu confeſſionis, ſiue ex interuallo hu-
iuſmodi qualificata confeſſio emanauerit, lo-
quitur *Dec. in l. vt vim, num. 19. et 20.
de iuſtit. et iur. Et Ricc. collect. 3319. parte
8.* refert, quòd ſi probetur aliqua vrgens pre-
cedens præſumptio, poſſit condemnari pœ-
47 na mortis naturalis vt ſupra cum qualitate
confeſſus, qualitate non probata, & conſe-
queutèr præſumptione in contrarium non ex-
cluſa.
48 Et eſt ratio, quia in criminalibus ſemper
qualitas in iudicio deducta probanda eſt, ali-
às obtineri nequit, *l. qui teſtamentum, ff. de
probat. Thomat. deciſ. March. 100. num. 5.
Vincent. de Franch. deciſ. 556. num. 4. Borgn.
deciſ. 9. num. 10. lib. 5. tit. de delict. ſeu quaſi
contract. Hodiern. ad Surd. deciſ. 358. num.
7. et 8.* tanquam ſimplex confeſſio, *Ricc. dicta
collect. 3319. verſ. Ratio eſt.*

49 Bene-

Digitized by Google

49 Beneuerum eſt, quòd ſi dicta qualitas non
fuerit probata in prima inſtantia, poterit eti-
am probari in ſecunda, ſcilicèt in gradu ap-
pellationis, *Hodier. ad Surd. eadem deciſ.* 358.
num. 8.
50 Infertur igitur, quòd ſi aliquis necauit,
vel in menbris mutilauit inuaſorem, eo quia
mortem alitèr euitare non poterat: licèt
ſtante huiuſmodi iuſta cauſa, non efficiatur
irregularis, *ex Clement. Vnica, de homic. vo-
lunt. et cauſ. et ibi gloſ. et Barboſ num.* 11.
et ſeqq. tom. 4. *Layman in Theolog. moral.
lib.* 3. *ſect.* 5. *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 9. *num.*
2. *et ſeqq. tit. de Iniuſta laſ. corp.* & hoc aſ-
51 ſerenti in foro Pœnitentiali credatur: in
foro tamèn contentioſo non creditur, ſed
per circumſtantias apparentes probandum
eſt, *gloſ. in dicta Clem. vnica, in verbo, Non
valens et latè Rub. in Annnot. ad deciſ.* 150.
num. 88. *et ſeqq. recent. p.* 9. *tom.* 1.
52 Supradictaque qualitate, ſeu defenſione
probata puniendus erit Reus de Homicidio,
ſed non cum pœna capitis, at mitiori Iudi-
cis arbitrio, ſecundum opinionem *Menoch.
de Arbitr. lib.* 2. *cent.* 1. *caſ.* 93. *num.* 38. *et cent.*
3. *caſ.* 279. *num.* 6. *et* 7.

Quæ pœna à Iudice arbitranda an debeat
eſſe corporalis, ſeu pecuniaria intra tamèn
limites extraordinariæ pœnæ, *vide Farinacc.
dicta quaſt.* 81. *cap.* 4. *num.* 159. *cum ſeqq.
et Guazzin. dicta defenſ.* 32. *cap.* 35. *num.* 2. *et* 3.
et Conciol. in toties citata reſolut. crimin. 24.
num. 20.
53 Quid igitur concludendum eſt in hoc tan-
torum grauiſſimorum Patruum conflictu, dif-
ficilique quæſtione? Primo diſtinguit *Sanfelic.
deciſ.* 328. *num.* 7. *part.* 2. quòd aliquandò
maleficium probatur ex præſumptione pro-
bata à lege, & tunc imponi poteſt pœna
ordinaria: aliquandò ex præſumptione præ-
ſumpta non approbata expreſſè à lege, ſed
Iudicis arbitrio probanda, & tunc poteſt pro-
cedere ratio *Abbatis in dicto cap. Auditis, in
locis ſuperius allegatis.*
54 Secundò poteſt etiam diſtingui, quòd ali-
quandò conſtat de maleficio per veram pro-
bationem, at confeſſionis qualitas dolo pro-
batur præſumptione iuris, nempè an deli-
ctum ſit perpetratum dolo; vel non, & pro-
cedit *tex. in leg. prima Cod. ad leg. Cornel.
de ſicar. et* cum hoc diſtinctionis fœdere tranſit
Sarmient. ſelect. lib. 1. *cap.* 1. *num.* 11. *verſ.
Verius eſt in indicijs, Facchin. controuerſ. Iur.
lib.* 1. *cap.* 27. *quos cum alijs allegat dictus San-
felic. eadem deciſ.* 228. *præcitato num.* 7. *verſ.
Vel dicas*, & ibi etiam ſubdit, quod ſi de
maleficio conſtat probatione præſumpta ha-
bet locum opinio *Abb. in præcitato cap. Audi-
tis, num.* 32. *et ſeqq.*
55 Ego verò ſic diſtinguendum eſſe cenſeo, nem-
pè, quòd tunc confeſſio qualificata ad irrogan-
dam pœnam ordinariam non ſufficiat, quan-
do qualitas adiecta, ſi eſſet vera, tolleret deli-
ctum, & actus redderetur licitus, & impunibilis
de iure, vt eſt occidere Hominem ad ſui de-
fenſionem; nàm tunc iſta qualitas amouet
dolum à facto. Secus eſt, quando qualitas
adiecta non tollit delictum, nec excludit do-
lum: tunc non opus eſt diuiſione; ſiquidem
admiſſa confeſſione cum qualitate annexa de-
lictum remanet punibile, non ſecus ac ſine il-
la, vt putà occidere Matrem ſub ſpecie honoris,
quod nullo iure eſt permiſſum, *Salamon. in re-
pet. l. vt vim, num.* 25. *et Seiſſell. num.* 77. *ad
fin. verſ. ſed in caſu noſtro, §. de Iuſtit. et Iur.
quos vna cum alijs D.D. dictam diſtinctionem fa-
cientibus ſequitur Io. Bapt. Spada conſ.* 108. *num.*
19. *&* 20. *lib.* 1.
56 Supradictamque primam huius vltimæ di-
ctionis partem veram eſſe approbo, ſi dicta
qualitas ſit adiecta in continenti, & tunc pro-
cedendum erit pœna extraordinaria, vt ſupra,
Clar. in pract. crim. §. fin. quaſt. 55. *ſub verſ.
fortè poſſet, Famian. Centul. add. ad Farinacc.
conſ. crim.* 25. *num.* 26. *in medio lit. S. lib.* 1. *&
dicta q.* 81. *eodem cap.* 4. *num.* 156. *& ſeqq. &
Guazz. dicta defenſ.* 32. *cap.* 35. *num.* 4. *&* 5
in fine.

Secus eſt, dùm qualitas fuit adiecta confeſſio-
ni ex interuallo, vt putà, ſi Reus confeſſus
fuerit in iudicio Hominem interfeciſſe; nàm
licèt poſtmodum poſſit idem Reus ex interual-
57 lo ſuam confeſſionem declarare, dicendo fe-
ciſſe homicidium ad ſui defenſionem, & in
qualibet parte iudicij dictam qualitatem pro-
bare; attamen ſi talis qualitatis probatio non
fiat, ordinaria pœna erit plectendus, *Clar. di-
cta quaſt.* 55. *verſ. fortè poſſet, Maſcard. dicta
concluſ.* 868. *num.* 5. *&* 6. *Farinacc. dicto conſ.*
25. *num.* 26. *ibi Centul. eadem lit. S. & eadem
quaſt. & cap. num.* 120. *et Guazzin. dicta defenſ.*
32. *cap.* 35. *num.* 5. ibique etiam poſt medium
58 docet, quomodò probationes fieri debeant;
& cum ſupradicta diſtinctione concordat *Con-
ciol. in verbo, Confeſſio, reſolut. crim.* 24. *ſu-
pra allegata, num.* 4. 5. *et* 6.
59 Et in vtroque caſu, nempè ſi talis qualitas
ſit adiecta in continenti, ſiue ex interuallo, præ-
dicta ſibi locum vendicabunt, quandò homi-
cidium factum fuerit ad defenſionem neceſſa-
riam; quia non quælibet defenſio excuſat à de-
licto, ſed eſſe debet cum moderamine incul-
patæ tutelæ, *l. prima, C. vnde vi, Lanfranc. ab
Oriando de Confeſſ. num.* 20. *in tract. Iur. di-
uerſ. tom.* 4. *ibique, & num.* 21. *in princ.* ait,
quòd ſi Caius veniat contra Titium volens per-
cutere pugno, & Titius Caium telo repellat,
percutiendo non eſt licita defenſio, neque ne-
ceſſaria; quia etiam pugnis Titius reſiſtere de-
bebat, vel ſi Caius aggrediatur Titium cum
baculo, & Titius repellat Caium cum enſe,
percutiendo non eſt licita defenſio data parita-
te perſonarum. Secus, ſi Perſonarum eſſet di-
ſparitas, vt quia Caius eſſet ita potens cum

baculo, ſicuti Titius cum enſe. At huiuſmo-
di materiam, & quomodo, & quando ſcilicèt
dicatur commiſſum homicidium ad neceſſariā
deſenſionem, optimè docet *Eugen. eodem conſ.
73. à num. 17. vſque ad finem: vbi num. 22. et
ſeqq.* Subdit, quòd non dicatur exceſſum mo-
deramen inculpatæ tutelæ, ſi tria coucurrant,
modus ſcilicèt, tempus, & cauſa, ibique præ-
dicta tria requiſita ſingillatim explicat, & benè
faciunt etiam ea; quæ refert *Sabell. var. reſo-
lut. cap. 20. num. 7. cum ſeqq.*

Et prædictæ Abb. ſententiæ dum (vt ſupra
60 diximus) inhærendum ſit, illa locum ſibi non
vendicabit, quandò non eſt ſola confeſſio, ſed
alia concurrant præcedentia indicia, ſeu præ-
ſumptiones aduerſus qualitatem confeſſatam,
vtputa ſi præceſſerint inimicitiæ, vel minę, ſu-
per quibus animaduertere debent prudentes
Iudices, ſi ad occidendum potiùs, quàm ad
ſe defendendum fecerit, vt pateſcit ex claris
verbis eiuſdem Abb. ibidem ſupra, qui ſecun-
dum prædictam æquitatem Reum puniendum
eſſe duxit, dum ex ſola confeſſione delictum
probetur ſine præcedentibus contrarijs indi-
cijs, & præſumptionibus, & concordat *Clar.
in eodem §. fin. quæſt. 55. num. 15. verſ. quod
tamen intellige, Boſs. in tit. de confeſs. num. 24.
verſ. Tertio declara dictum Abbatis,* optimè *Boer.
deciſ. 164. num. 15. verſ. Et hoc intellige, Card.
Tuſc. Pract. concluſ. Iur. concluſ. 674. in verſ.
Confeſſio, quos ſequitur etiam dictus Sanfelic. ea-
dem deciſ. 228. num. 8. et Ripa in eodem cap. cum
Eccleſiæ Sutrina num. 31. Maſcard. eadem concluſ.
868. num. 7. et 8. Cavalcan. eadem deciſ. 27. n.
88. et Spada dicto conſ. 103. num. 18.*

61 E conuerſo autèm, ſi ad Rei fauorem vige-
ret probatio pro qualitate quamuis dubia, po-
terit ſimilitèr ſeruari dictum *Abbatis, in eodem
num. 32. verſ. Sed ſaluando præcedens dictum, et
Felin dicto cap. Auditis, num. 32. verſ. conſide-
ra quia forte, et bene in dicta deciſ. 228. num. 9.
poſt medium.*

62 Siquidem ad probandam defenſionem ſuffi-
ciunt coniecturæ, & præſumptiones, ac Teſtes
domeſtici, & conſanguinei, vel ſi habeat pro
ſe Reus præſumptionem iuris, *vt in proxima
citata deciſ. 228. num. 9. poſt medium.* Taliſque
63 probatio reſultat, ſi quis dixerit occidiſſe
ad ſuam defenſionem, & probetur, quod oc-
ciſus habuerit cauſam ſe vlciſcendi, vt quia
fuerat offenſus ab occidente; & tunc dicenti ſe
occidiſſe ad ſui defenſionem, non imponitur
pœna mortis naturalis, ſcilicèt pœna ordina-
ria: Et eſt ratio, quia defenſionis qualitas di-
citur probata ſaltèm pręſumptiuè, *Centulin.
ad conſ. crim. Farinacc. 37. lit. C. lib. 1. et Fa-
rinacc. in eadem Prax. quæſt. 81. cap. 4. n. 155.
et ſeqq. et num. 168. et num. ſeqq.* ſubdit, quòd
idem ſit præſumendum pro qualitate ad ſui
defenſionem, ſi occiſor ſit Vir probus, nullam-
que occidendi, & occiſum offendendi cauſam
habuerit: & è contra Occiſus erat homo rixo-
ſus, ebrius, vel ſcandoloſus, tunc vtiquè, aiunt
dicti D.D. quod talis qualificata confeſſio diui-
di nequeat, & ſic Delinquens ſit omninò in
hoc caſu abſoluendus.

64 Idemque iudicandum eſſe cenſeo, ſi quis
confiteatur ſe carnalitèr cognouiſſe Mulierem
volentem; hæc igitur qualitas voluntatis, ſeu
voluptatis Mulieris non poterit per Fiſcum ſe-
parari à confeſſione, quandò eſt probata inho-
neſta vita ipſius Mulieris, quæ facit præſume-
re, vt non inuita, ſed volens cognita fuerit,
*Farinacc. conſ. crim. 60. num. 59. lib. 1. et ibi
Centulin. addit. lit. P.*

65 Et ita crederem poſſe conciliari, imò cumu-
lari, *Farinacc. conſ. crim. 37. num. 16. lib. 1. et
conſ. 120. num. 13. lib. 2.* quod confeſſio ſcili-
cet qualificata per Fiſcum ſcindi nequeat, quan-
do de delicti qualitate aliundè non conſtet,
quàm ex confeſſione; ſecus eſt, ſi conſtet, *Cen-
tulin. ad dictum conſ. 37. lit. C.* & ita diſtinguit
etiam *Vermigl. conſ. crim. 347. num. 11. et in
ſeqq.* ſubdit veritatem qualitatis verificari etiā
ex indicijs, coniecturis, & præſumptionibus.
Verum quia huiuſmodi quæſtio eſt admodum
ardua, & à D. D. diuerſimodè intellecta, vi-
deri etiam poterunt, ea, quæ ſolito ingenij
66 acuminè diſcuſſit *Conciol. in toties adducta
reſolut. 24. in verbo, Confeſſio, à num. 17. vſque
ad finem,* nunquam ſatis dictus Auctor laudan-
dus ob eius ſingularem eruditam claritatem in
enucleando veritatem.

67 Eſt autèm notandum, quod confitens dum
ſuper adiecta qualitate, ad hoc vt explicitè re-
ſpondeat, tortus ſemper ſuſtinuit, non pote-
rit qualificata confeſſio à Fiſco in parte acce-
ptari, qualitate reiecta, *Boſs. tit. de Confeſs.
num. 29. cum alijs, quos congerit Farinacc. conſ.
115. num. 10. et ibi Centul. lib. 2. idemque Cen-
68 tul. ad conſ. 6. lit. L. lib. 1.* vbi etiam ait, quòd
ſi torquetur, & ſuſtineat abſoluendus eſt: ſi ve-
rò non torquetur, poterit in pœnam extraor-
dinariam condemnari, *Conciol. eadem reſolut.
24. num. 24. et 25. et Boer.* latè. videndus præ-
citata *deciſ. 164. num. 15. et ſeqq.*

69 Senatus tamen Siciliæ, vt apud *Maſtrill. deciſ.
246. per totam lib. 3.* in crimine tonſæ, dimi-
nutę, & raſæ monetæ, etiam data tortura, il-
liuſque ſuſtentatione impunem non abſoluit
Mulierem corream, ſed è carceribus habilita-
uit Pœna extraordinaria iniuncta: & caſus erat
dictæ Deciſionis. Vir, & Vxor carceribus de-
tinebantur, inquiſitione contra eoſdem Iuga-
les formata, de tonſione, & diminutione, ſeu
raſura monetæ, & ſtantibus legitimis indicijs
dicti Coniuges fuerunt ambo torturæ ſuppoſi-
ti; negauit Vir, Vxor verò delictum faſſa
fuit, & ratificauit, ſed cum cum qualitate,
quòd ex mandato, vi, & metu Viri monetas
tonſerat; Dubitatum fuit apud dictum Sena-
tum, an confeſsio prædicta eſſet cum ſua qua-
litate acceptanda, quaue pœna Mulier punien-
da foret: fuitque ſancitum, quòd cum Mulie-
re ha-

re habeat præſumptionem pro ſe, nempè quòd ſit ſubiecta Viro, eiuſque legibus alligata, illique obedire teneatur, raſiſse, & tonſiſſe cenſeatur monetam vi, & metu Viri, præſertim cum per Teſtes probatum fuerit Vxorem cohabitaſſe cum Viro in vna, eademque domo, ipſumque Virum eſſe perſonam rigoroſam, & quaſi tyrannam cum Vxore, & è contra Mulierem perſonam timidam, & Viro obedientem, & conſequentèr fore veriſimile tale atrox delictum de mandato Viri, illiuſque metu, & minis perpetraſſe; quibus attentis Senatus Vxorem damnauit ad pœnam extraordinariam, ſcilicèt in exilium per annos quinque. Et eſt ratio vltra prædictas per eamdem deciſio-
70 nem adductas vbi ſupra, *& num. 14. cum ſeqq.* quia coacta voluntas quoad pœnam incurrendam non eſt voluntas, & conſequentèr cum deliquerit neceſsitate coacta extra animum ſuum, crimen aliquod eius voluntati adſcribi non poterat, ſed Viro cogenti, *cap. 1. 32. quæſt. 5.* & ſaltem pœna extraordinaria venit Mulier corrcenda, dum ab ordinaria pœna excuſatur, *cap. Sacris, & ibi D. D. de is, quæ vi, met. cauſa fiunt, Clar. 5. fin. quæſt. 60. verſ. Quæro modo*: per eam paritèr rationem, quia in hoc caſu Mulier dolo caret, ſicque dicta extraordinaria pœna punitur, *leg. 1. de liberal. Cauſ. & dicta l. 1. C. ad l. Cornel. de Sicar. Menoch. de Arbitr. lib. 2. Cent. 4. caſ. 344. n. 10.*

Prælataque extraordinaria pœna fuſtigatio-
71 nis ſcilicèt, & exilij fuit etiam iniuncta Mulieri, quæ falſa fuit peperiſſe Filium mortuum, ſed ſtatim ſepelliuiſſe, vt teſtatur *Theſaur. deciſ. Pedamont. 13. num. 3. & ſeqq.*

Eademque militat extraordinaria pœna in
72 Reo, qui ob carnalem copulam in omni tamèn coitu damnabili, & de iure prohibito, ac de Stupro commiſſo in puerum fatetur non delicti perfectionem, ſed pollutionem extra vas, ſeu clauſtra, cum verſemur in delictis, quorum poſt factum nulla remanent veſtigia; huiuſmodique confeſsio non ſufficit ad Reum condeminandum pœna ordinaria, ſed extraordinaria citra mortem, niſi dicta carnalis copula verificetur ſaltem ex indicijs & coniecturis, *Almon. Ciaz. ad defenſ. Reor. diſcept. crim. 9. num. 291. cum. ſeq. & diſcept. 23. num. 23. 26. & ſeqq. & 45. & 51. et 52.*

73 At ſi factum à principio fuerit negatum, illudque poſteà adiecta qualitate fatum, non erit confitens audiendus, niſi qualitate probata, *Bart. in l. eum, qui, in princ. col. 1. in fine ff. de iur. iuran. Boer. deciſ. 164. num. 12. & 14. Conciol. verbo, Confeſſio eadem reſolut. 24. num. 9. & 10. Farinacc. dicto conſ. 120. num. 11. lib. 2.*

Itaùt ſi qualitas non probetur, ratione doli, qui præſumitur ex præcedenti mendacio, & negatione, huiuſmodi confeſſio ſcindi poſſit, & pro parte acceptari, & pro parte non, *Farinacc. ibidem ſupra proxime*. Et in hoc caſu qualitate non probata, an in pœnam ordinariam Reus condemnari valeat, me remitto ad *Farinaic. dicta quæſt. 81. num. 127. & ſeqq.* & videri poſſunt ea, quæ latè ſcripſit *Guazzin. dicta defenſ. 32. cap. 35. num. 6. 7. et 8. et cap. 36. num. 1. verſ. Et eſt vera, et num. 5.*

Spada tamen conſ. 108. num. 16. et 17. lib. 1. abſolutè tenet, quòd poſſit confeſſus vt ſupra poſt negationem, & qualitatem non probans
74 puniri pœna ordinaria vltimi ſupplicij. *Sed Conciol. reſolut. prædicta 24. num. 9. 10. et 23.* concludit eſſe Reum ſic vt ſupra confeſſum puniendum pœna extraordinaria, dum qualitas probata non fuerit, & non ſit conuictus: verumſi, qualitate vt ſupra non probata, ſit etiam conuictus, eſt damnandus in pœnam ordinariam,

75 Quid enim dicendum eſt, ſi agatur de pœna conuentionali de non offendendo, & aliquis confiteatur vulneraſſe ad ſui defenſionem, poterit de pace, & tregua rupta puniri? negatiuè tuetur *Guazzin. in dicta defenſ. 32. eodem cap. 35. num. 10.*

76 Vnum tamèn nota, quod ſi quis confiteatur profeſſionem in religione emiſiſſe per violentiam, quia violentiæ qualitas reddit actum profeſſionis nullum, & ſimul cum ipſo concurrere non poteſt, conſequentèr confeſſio diuidi non poterit, *Ricc. collect. 1250. part. 4. & latius hic infra, num. 81.*

77 Supèrius firmauimus in ciuilibus qualificatam confeſſionem diuidi non poſſe, ſi ſub vnica oratione ſit reſtricta, & contineat vnum capitulum, ſcilicèt vnum factum, & facti qualitatem, *Buratt. deciſ. 199. num. 9. & 13. tom. 1. Hodiern. ad Surd. deciſ. 258. numer. 1. & 2.* immo etiam in criminalibus, ſi vigeant adminicula *Vermigl. conſ. crim. 281. numer. 10.* aut veriſimilitudines *Vermigl. conſ. 264. num. 4.*

78 Limitanda tamen primò venit in ciuilibus concluſio, quando qualitas habet contra ſe iuris præſumptionem: tunc acceptari poteſt confeſſio, qualitate reiecta, *Gregor. XV. deciſ. 92. num. 8. & ibi Annot. num. 9. Hodiern. ad eandem deciſ. 258. num. 3. Add. ad Buratt. dicta deciſ. 199. num. 14. vbi ait* procedere etiam in dictis Teſtium, & *Pacian. dicto lib. 1. cap. 25. num. 13. & Rot. recent. part. 12. deciſ. 91. num. 17. & deciſ. 108. num. 6. & 7.*

79 Et in primis dari poteſt caſus: ſi quis confiteatur ſe non ſubſcripſiſſe ſcripturam, niſi ſub ſpe futuræ numerationis: elapſo tempore opponendi hanc exceptionem, confeſſio diuidi poterit, & confeſſus erit condemnandus qualitate reiecta, cum repugnet iuris præſumptio; *Triuiſan. deciſ. 46. numer. 14. & ſeqq. lib. 2. Caſtill. deciſ. 22. num. 24. cum ſeqq. Rot. Ianuenſ. deciſ. 95. & alij, quos congerit idem Hodiern. ad Surd. dicta deciſ. 258. num. 4.*

80 Quod

80 Quod non procedit in Muliere, ſi confiteatur metu Mariti aliquam feciſſe obligationem, tunc huiuſmodi confeſſio acceptari debet cum ſua qualitate: ſiquidem excludendo metum, excluderetur fraus, & dolus, *Gregor. XV. deciſ. 351. num. 18. & 19.*

81 Nec ſimilitèr diuidi poteſt confeſſio quando qualitas aſſet talis, quæ faceret, vt, quod actum videtur, actum non ſit. E. G. Confitetur Petrus profeſſionem emiſiſſe, metu, & violentia; nam violentiæ qualitas cum reddat actum profeſſionis nullum, & ſimul cum ipſo concurrere non poſſit, conſequentèr conſiderari non debet ſeorſum abea, ſicque ipſa confeſſionis qualitas diuidi non poterit, *Mareſcott. var. reſolut. lib. 2. cap. 45. num. 9. Gregor. XV. deciſ. 92. num. 10. Hodiern. ad eandem deciſ. n. 6. & Rot. poſt primum vol. conſ. etim. Farinacc. deciſ. 89. num. 7. coram Gyptio Seraph. deciſ. 644. num. 2. verſic. Allegata vero & Rot. poſt Cenc. de conſ. deciſ. 113. num. 7.*

82 Secundò dari poteſt paritèr caſus; ſi Lucius appellet, & confiteatur Lelium detentorem, occupatoremque intruſum Domus Seianæ: huiuſmodi confeſſio importat duo: poſſeſſionem cum iniuſtitia, ſeu intruſione; & hæc dicitur confeſſio qualificata. Vnde cum intruſionis qualitas ſit contra iuris præſumptionem, poterit reijci, & in alia parte acceptari, eritque hæc confeſſio ad manutentionem ſufficiens; cum ex ſola confeſſione Partis nominantis alium detentorem, occupatoremque intruſum probetur poſſeſſio ſatis ad dictam manutentionem obtinendam *Poſt. de manutenen. obſeruat. 19. numer. 22. Annot. ad Ludouiſ. deciſ. 200. lit. a, & d. & deciſ. 458. num. 3. & ſeqq. Pen. deciſ. 1399. per totam tom. 2. Buratt. deciſ. 270. num. 2. & deciſ. 730. num. 2. Merlin. deciſ. 576. num. 1. Card. Otthob. deciſ. 9. num. 9. Thomat. deciſ. March. 15. num. 8. & 9. Rot. poſt Salgad. in Labyrinth. Credit. concurrent. coram R.P.D. Meltio deciſ. 11. n. 2. & Rot. recent. par. 9. tom. 1. deciſ. 138. num. 1. 2. & 3. & par. 10. deciſ. 277. num. 1. & 2. & Rot. coram R.P.D. Albergato in Cotronen. Cantoratus, Veneris 10. May 1652. in princ. et coram eodem rec. par. 15. deciſ. 45. num. 3. & 4.*

Idemque procederet, ſi diceret Aduerſarium poſſidere iure familiaritatis *Poſt. dicta obſeruat. 19. num. 21. & ſeqq. & ibi num.* 20. ſubdit procedere, etiamſi talis confeſſio appareat ex libello, petitione, monitorio, præceptò, vel citatione, aut commiſſione & concordat etiam *Ludouiſ. dicta deciſ. 200. n. 2. & ſeq.*

83 Tertiò poteſt etiam aſſignari alius caſus, nempè, ſi poſt Sponſalia de futuro Sponſus Sponſam carnalitèr cognoſcat, & deindè fateatur eam compreſſiſſe, ſed animo adimplendi carnale deſiderium, non autèm animo eam in Vxorem ducendi; hæc confeſſio diuidi poterit qualitate reiecta, cum habeat contra ſe iuris præſumptionem, ſcilicèt quòd is, qui fidem dedit Mulieri ſuper futuro matrimonio, ſi deinde carnalitèr eam cognoſcat, præſumitur feciſſe animo contrahendi matrimonium, *vt in cap. Is, qui fidem, de Sponſal. & Matrimon. & Crinell. in toties citata deciſ. 12. num. 19. & 20. et ſeqq.* Alias eſſet delictum, quòd in dubio non præſumitur, *l. merito, ff. pro Soc.*

84 Limita Secundò, quando Reus confitetur partem debiti, & partem negat. Actor debet acceptare illam partem, & tunc Reus non habebit iuſtam cauſam litigandi ſuper tota ſumma, teneturque Reus offerre partem confeſſatam, aliàs eſt in mora; & eſt ratio, quia dum in vna ſumma petita liquet de parte debiti per Rei confeſſionem, ſuper illa parte pronunciari, ſeu ferri poteſt præceptum de ſoluendo, & ſuper reſiduo cauſa ventilatur, *Crinell. dicta deciſ. 12. num. 27. in verbo, Vbi idem dicit, & optimè Rot. coram R. P. D. Penia in Romana, ſeu Lugdunen. Redditionis computorum, Die Veneris 23. May 1598. in ordine deciſ. 95. numer. 6. vbi numer.* 10. ſubdit, quòd dum Reus partem debiti confitetur, tunc ſi Actor paratus ſit illam acceptare Iudicis officio, Reus compellitur ad illius ſolutionem, cum in parte lis penitus ceſſauerit, nec cauſæ continentia diuiditur, *vt per tex. in l. quidam exiſtimauerunt, 21. ff. ſi cert. petat.*

85 Idemque dicendum eſt, quando præcedit ſpecialis ſolidatio alicuius computi; nam in hoc caſu ſub prætextu aliarum pendentium, ſeu reddendarum rationum debiti iam liquidati ſolutio non eſt retardanda, *l. Statu liber rationum, 5. ff. de Stat. liber. Gratian. diſcept. forenſ cap. 728. num. 11. Petr. Beninten. deciſ. 90. in fine, Surd. deciſ. 184. num. 4. et 5. et Rot. in Romana Pecuniaria 22. Iunij 1645. coram R. P. D. Bichio ſubtiliſſimi ingenij ſub §. fin. quibus inhæret Card. Otthob. deciſ. 169. num. 15.*

86 Amplia procedere, etiamſi Debitor confiteatur certam ſolam quantitatem ab eo debitam Creditori ſuo; quia Creditor tàm eam, quàm reſiduam debiti partem petere minimè prohibetur; cum dicta confeſſio qualificata non dicatur per eandem dictionem taxatiuam, ſed ſimplex; immo apponendo taxatiuam duæ cenſentur orationes, vna affirmatiua, & alia
87 negatiua: quo caſu taxatiua non qualificat, ſed diuidit, *ita teſtatur tex. rotundus in l. ſi quidem 24. in verbo, ſi verò certam, C. de tranſact. & benè Marc. Anton. de Amat. deciſ. Marchia, 82. num. 5. & 6. & optimè contrarijs reſpondendo notat dicta deciſ. 85. num. 11. & 12. & Menoch. de Arbitr. eodem lib. 2. cent. prima caſ. 93. num. 35. & egregiè Pacian. de Probat.*
88 *dicto lib. 1. cap. 25. n. 20. & 21. ibique, n. 22. cum ſeq.* ait contrarium eſſe, dum Creditor taxatiuè loquitur, vtputà, dum debet habere centum; & petit quinquaginta, quæ à ſuo

debi-

Digitized by Google

debitore tantùm ſibi deberi dicit; vel ſi dicat decem ſibi deberi pro reſiduo; Secus autem eſt, ſi dicat ſe decem tantum accipere, vel ſibi decem eſſe debita pro reſiduo ex computatione
89 rationum. Nàm tùnc probato errore per calculi reuiſionem, poſſet iterum debitum petere, non obſtante dictione taxatiua quæ per errorem poſita videtur, *Pacian. dicto cap. 85. num. 24. & 25*

Vnde in his, quæ ſupradiximus hic *num. 86. & ſeq.* vera reſultat concluſio, quod Debiti partem in computum agnoſcens totum fateri dicatur, niſi indebitum detegatur *Rot. recentior. part. 13. deciſ. 450. numer. 12. & 13.*

90 Limitanda venit tertiò, ſi plura capita, ſeu facta ſeparata confeſſio contineat, tunc diuidi poterit, & acceptari in parte, quæ facit contra confitentem, & in alia parte reſpui *Mareſcott. dicto lib. 2. cap. 45. num. 16. Caſ. Argel. tract. de acquir. poſſeſſ. quæſtion. 3. art. 3. num. 204. et num. 206. pag. mihi 74. Spada conſ. 68. numer. 11. lib. 1. Borgn. dicta. part. 2. eadem deciſ. 27. num. 87. Marc. Anton. de Amat. deciſ. March. 82. num. 8. Rot. Ianuenſ. deciſ. 141. num. 2. et deciſ. 114. num. 3. et poſt Cenc. de ceaſ. deciſ. 113. num. 6.*

91 Et in caſibus, in quibus qualificata confeſſio nô poteſt pro parte acceptari, & pro parte reſpui, admittitur Creditor, vel alius ad probandum contrarium eius, quòd in quantitate aſſeritur, *Menoch. dicto caſ. 93. num. 33. Mareſcott. ibidem ſupra, num. 19. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 339. num. 33. tom. 2. Pacian. eodem tract. de probat. dicto lib. 1. cap. 25. num. 27. & Grinell. eadem deciſ. 12. numer. 27.*

Et vnus ex dictis caſibus verificari poteſt in connexis, & quando confeſſio continet vnum capitulum, vt ſupra diximus.

92 Vnumque capitulum dicit *Bart. in dicta l. Aurelius 29. §. idem quærit num. 3.* eſſe vnum factum cum qualitatibus ſuis, aut plura ſimul connexa: huiuſmodique definitionem exemplo clarificat, videlicèt, promiſi tibi decem ſub conditione &c. & hoc caſu dicit vnum capitulum, hoc eſt vnam confeſſionem qualificatam. Item ſi promitto tibi centum pacto in continenti appoſito, quod vadas pro me Romam: iſta ait *idem Bart. ibidem ſupra* eſſe plura capitula connexa. Diuerſa vero capitula cenſet *idem Bart. pariter ibidem* eſſe plura diuerſis temporibus facta, quorum vnum non venit in alterius determinationem, ſed quodlibet eſt per ſe, & bene etiam *Seraph. deciſ. 1359. num. 10.* Siue iuxta *Corn. opinionem conſ. 305. num. 5. propè medium in verbo, Doctores enim, vol. 3. eundem Bartolum ſequentis* qualificata confeſſio dicitur vnum capitulum continere, dum continet vnum factum, vel facti qualitatem, nec refert, an ſit facta vno, vel duplici conſtructu, vel ſi plura habeat capitula connexa, dummodò ſint dependentia; diciturque confeſſio continere capitula connexa, dum continet plura facta, quorum vnum venit ad qualificandum aliud, & concordat etiam *Mareſcott. ibidem ſupra num. 3. & 14. & bene Michalor. de Poſition. cap. 59. num. 11. ac Thomat. deciſion. March. 249. numer. 10. tom. 2.*

93 Et tandem plura capitula confeſſio contitinet, quando comprehendit plura facta, quorum vnum non qualificat aliud, vt quia diuerſo tempore emanauerint, *Michalor. dicto cap. 59. num. 12. & Corn. dicto num. 5. vbi poſt medium, in verbo, Vt ex prædictis apparet*, docet, quòd non facit, vtrum confeſſio contineat vnam, vel plures orationes, ſed an contineat vnum, vel plura facta. Et ſi plura, an connexa vel ſeparata; idemque *Corn. ibidem*, vtrùm cenſeatur continere confeſſio plura, capitula aut ſeparata pro declaratione adducit *Bart. in l. ſcire debemus 29. ff. de verb. obligat.* à quo probatur, quòd, ſi ſub vna oratione promittuntur plures res,
94 tot cenſentur ſtipulationes ſeparatæ, quot ſunt res in ſtipulatione ſingularitèr nominatæ. Vnde ex prædictis elicitur, quòd huiuſmodi materia tota pendet ex factorum qualitate, & apertis etiam verbis teſtatur idem *Mareſcott. eodem cap. 45. num. 8. & 16.*

95 Quicquid autem dicit *Bart. in dicto §. & idem quærit in fine*; capitula ſcilicèt eſſe diuerſa, quandò continent ea, quæ fuerunt diuerſis temporibus factæ, non procedit, dum facta quidem ſunt diuerſo tempore, ſeu ex eadem cauſa ad eundem effectum, & vnum tendit ad qualificationem, vel peremptionê alterius; nam tunc dicuntur connexa, non autem diuerſa, & ſeparata. Et regulare eſt, quòd vbi multæ obligationes reflectuntur in idem factum, & ſe inuicem reſpiciunt vtraque obligatio facta eſt contemplatione alterius, dicuntur connexę, & non ſeparatæ; & conſequentèr ſi fateor mutuum, ſed addo quantitatem mutuatam reſtituiſſe, vel fuiſſe compenſatam, vel appoſitum fuiſſe pactum de non petendo: debet hæc confeſſio in totum acceptari, vel in totum reijci; cum hæc dicantur connexa, ſi non ratione temporis, ſaltèm ratione eiuſdem cauſæ, quia diuerſitas temporis dici nequit hanç tollere connexitatem. Siquidem ad connexitatem inducendam ſufficit vnum ab altero deſcendere, *vt egregiè Michalor. dicto cap 59. num. 13. vſque ad 15. Menoch. de Arbitr. lib. 2. cent. 1. caſ. 95. num. 14. & ſeqq. Surd. deciſ. 258. num. 11. vſque ad finem & Rot. poſt primum vol. conſ. crim. Farinace. deciſ. 133. num. 16. coram Cardinali Seraphino* ibique ſubdit confeſſionem continentem plura facta diuerſi operis, & diuerſæ ſpeciei poſſe diuidi,

Digitized by Google

diuidi, & pro parte acceptari, & benè ratiocinatur *Griuell. dicta deciſ.* 12. *num.* 6. 7. *&* 12. *poſt princ. & Michalor. in prçcitato cap.* 59. *num.* 16. *&* 17. concludit ea ſolum dici debere ſeparata, quç nihil commune habent, nec dependent, nec facta ſunt cauſa primæ obligationis, nec ipſam modificant, non permutant, nec tollunt.

22 Studioſi tandem ingenij Viri ad eliciendas controuerſas opiniones, quæ ſunt inter D.D. in hac noſtra ſubtili, & practicabili quçſtione videre etiam poterunt ea, quæ luculenter ſcripſit *Ric. deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 88. *à num.* 10. *vſque ad finem, part.* 4.

SVMMARIVM.

1 *Nullitas proceſſus, vel iudicij non eximit confeſſum a condemnatione.*

2 *Ampliatur etiam in nullitate Inſtrumenti, & late de materia declarando, & diſtinguendo num.* 3. 4. *&* 5.

6 *Iudicij validitas, vel inualiditas non requiritur pro condemnando confeſſo, & num.* 7.

8 *Confeſſus condemnatur abſque præcedenti proceſſu, & num.* 27.

9 *Notorium ex confeſſione inducitur.*

10 *Ordo iudicij in notorio non exigitur.*

11 *Confeſſio præualet omnibus probationibus.*

12 *Confeſſio plus attenditur, quam Teſtium probatio, imò præualet etiam mille teſtibus, & numer.* 13.

14 *Minori non prçiudicat confeſſio emiſſa in proceſſu nullo, & nemini prçiudicium infert ex defectu iuriſdictionis, & quomodo procedat.*

15 *Ex nullitate proceſſus an, & quando annulletur vel ne confeſſio, & latius, num.* 16.

17 *Reus in criminalibus non condemnatur ad mortẽ, niſi confeſſus, aut conuictus.*

18 *Reus an, & quando dicatur confeſſus ad mortem damnandus.*

19 *Rei nuda confeſſio etiam ſpontanea, & in crimine hçreſis an ſatis ſit ad condemnandum, vel ſaltem ad torquendum.*

20 *Rei ſuper ſimplici confeſſione Fiſcus non fundat ſuam intentionem.*

21 *Rei ſimplex confeſſio pro explorato delicto habenda non eſt, & redditur efficax ratio, n.* 22.

23 *Iudices damnantes Reos ad mortem ex ſimplici ipſius Rei confeſſione eorum proprium corpus, & animam damnant.*

24 *Confeſſio ſimplex in criminalibus quid operetur, & ex ea quando Reus ſit damnandus vel ne, & num.* 25.

26 *Reus à debito abſolutus quando teneatur ad damni refectionem in ciuili iudicio.*

27 *Rei confeſſio in proceſſu nullo, & inepto, ſi Iudex velit, præbet eidem Reo pœnam tantum extraordinariam.*

28 *Sponte confeſſus mitius tractandus, quam conuictus.*

29 *Spontanea confeſſio quando operetur diminutionẽ pœnę.*

30 *In ſpontanea confeſſione bonum eſt habere Iudicem propitium.*

31 *Spontanea confeſſio tantum valet, quantum perſeuerat.*

32 *Sponte confeſſus pluries in ſua confeſſione perſeuerans condemnatur.*

33 *Nuda confeſſio pœnam aliquam non imponit, niſi aliundè conſtet de delicto.*

34 *Confeſſus quando confeſſionem poſſit reuocare, vel ne & num.* 36.

35 *Confeſſo datur terminus ad ſe defendendum, & late de dicto termino a n.* 37. *vſque ad* 40.

41 *Reus ad ſuam innocentiam probandam auditur etiam poſt Teſtium publicationem, & ſententiam promulgatam.*

42 *Reo ſponte confeſſo, vel confeſſo, & conuicto ſimul etiam contumaci datur terminus ad ſe defendendum.*

43 *Reus condemnatus in contumaciam, ſi capiatur, an illico mittatur ad ſupplicium.*

44 *Reus quando poſſit, vel ne renunciare termino ad ſuas faciendas defenſiones, et n.* 45.

46 *Confeſſio ſpontanea non attendit nullitatem proceſſus.*

47 *Sententia in ciuilibus contrà confeſſum non pronunciatur ſecus eſt in criminalibus.*

48 *Confeſſio emiſſa in tormentis, et ratificata, ſtante nullitate proceſſus, vel iuris ordine non ſeruato an confitenti officiat.*

49 *Patris confeſſio metu tormentorum Filij an ſibi noceat.*

50 *Pater, et filius inſimul Rei torquendi, à quo ſit tortura inchoanda.*

51 *Filius ſemel liberatus per pœnam à Patre ſuſtentatam an poſſit iterùm moleſtari.*

52 *Annullato Proceſſu in quibus caſibus annulletur et ipſa confeſſio, et late de matèria, a num.* 53. *vſque ad finem: et quid dicendum ſi emanata ſit in concordia quæ expirauerit? ibidem.*

Rei

Digitized by Google

Rei confeſſi condemnatio an ſequi valeat,
ſi confeſſio ſpontanea, ſiue coacta emiſ-
ſa ſit ſuper inordinato, nullo, irrito,
& illegitimo inſtituto iudicio: & qua
pœna ſit Reus vt ſupra confeſſus pleƈten-
dus: & an dandæ ſint, vel ne
Reo etiam ſpontè confeſſo
defenſiones, aut illis
à Reo renuncia-
ri poſſit.

QVAESTIO XII.

1 EX propria confeſſione emiſſa ſuper in-
ordinato Proceſſu, ſcilicet in iudi-
cio minùs legitimè inſtituto, vel ſuper li-
bello inepto, & nullo, vel etiam in actu
nullo ex defectu Proceſſus, vel ſententiæ,
etiam ob ordinem iuris non ſeruatum, vel
alias iudicium ſit nullum, condemnari va-
let confeſſus, tex. in cap. Piſanis, de reſtit.
ſpoliat. Bart. in leg. ſi confeſſus, et ibi etiam
Add. lit. b. et c. ff. de cuſtod. Reor. Bald. in
l. vt debitum, 5. num. 3. C. de hered. action.
Maſcard. de Probat. vol. 1. concluſ. 357. num.
1. et 16. Alex. conſ. 34. num. 3. in princ.
libr. 3. Afflict. deciſ. 327. num. 7. et Paul.
Rub. recentior. part. 9. tom. 2. in diſcurſu ad
Iuris, et Pietatis Studioſos part. 2. num. 351.
Conciol. allegat. 55. num. 49. Cyriac. conuro-
2 verſ. 263. num. 46. tom. 2. qui loquitur in
Inſtrumento nullo, & Guidopap. deciſ. 120.
3 num. 1. qui dicit procedere in ciuili cau-
ſa, ſecus eſt in criminali; & ratio in ciuili
4 adducitur, quia irritato, & annullato pro-
ceſſu remanet firma confeſſio, Ricc. collect.
2602. in princ. part. 7. et Buh. deciſ. 296.
num. 3. tom. 1. et Rot. recent. part. 13. deciſ.
305. num. 6.

5 Sed contrarium eſt verius, quòd etiam
in criminalibus ex huiuſmodi confeſſione Re-
us condemnari valeat, Bart. in dicta l. ſi con-
feſſus, Ranchin. annot. ad dictam deciſ. 120.
Maſcard. dicta concluſ. 357. numer. 2. et 3.
Rot. Genuenſ. deciſ. 60. num. 1. et 2. ac ſeqq.
et videndus Farinacc. conſ. crim. 8. num. 7. et
ibi Add. lit. b. lib. 1. et Borgn. Caualcan. de-
ciſ. 30. num. 71. part. 2. de Contract. et Ton-
dut. tract. de Prauent. part. 2. cap. 52. num.
12. erga medium pag. mihi 244. et Barboſ.
in additam. cap. At ſi Clerici 4. n. 2. 9. et ſeqq.
tom. 6. in tit. de Iudic.

6 Ratio eſt, quia vbi habemus confeſſionem,
defectus ordinis iudiciarij non facit, quin
confitens poſſit condemnari, nec ad con-
demnandum confeſſum iudiciario ordine opus
7 eſt, ſufficitque confeſſio ad condemnandum,
etiamſi inquiſitio fuerit formata non præce-
dente fama, ac illius inquiſitionis capitula
ipſi Reo non fuerint exhibita; cum minime
requirat confeſſio telam iudicij, nec proceſ-
ſus ineptitudinem curet vt in dicta deciſ. 60.
num. 2. & ſeqq. & Rub. ibidem ſupra, num.
347. cum. ſeqq. & Clar. in Prax. crim. lib.
5. §. fin. quæſt. 65. vbi Addition. lit. A. &
C. & Baiard. add. num. 1. & 9. & de
communi D. D. ſententia teſtatur Farinacc. in
ſua Prax. & Theoric. crim. 2. par. tom. 1.
tit. de Reo confeſſ. & conuict. quæſt. 81. cap.
2. num. 66. & 68. & ſeqq. et num. 75. ſub-
dit, quòd confeſſus poſſit condemnari, eti-
8 am nullo præcedente proceſſu, quia con-
9 feſſio inducit notorium, & notorium non
10 requirit ordinem iudicij, & in iure nulla
melior eſt probatio, quam partis confeſſio,
11 cap. Per tuas, de Probat. l. generaliter, C.
de non numerat. pecun. Alex. dicto conſ. 34.
num. 3. in medio, & Rub. ibidem ſupra,
num. 350. & ſeq. Magiſque confeſſio atten-
12 ditur, quàm Teſtium probatio, Rot. poſt
2. vol. conſ. crim. Farinacc. deciſ. 302. num.
5. Immò Partis confeſſio præualet mille Te-
13 ſtibus contrarium deponentibus, Rot. poſt
2. vol. conſ. Farinacc. deciſ. 251. num. 2. Rot.
recent. part. 13. deciſ. 247. num. 4. 9. & op-
timè num. 17. & 18. & 22. & part. 14.
deciſ. 456. num. 5.

14 Intellige primò procedere, dummodo con-
fitens non ſit Minor, vel iuriſdictionis defe-
ctu proceſſus nullus non ſit, nempè confeſ-
ſio emanauerit coram Iudice competenti, vel
ſi fuerit incompetens, tamen eius conſenſu
eſſet iuriſdictio facta prorogabilis; nam tunc
irritato proceſſu, non irritatur confeſſio, vt
15 docet Ricc. dicta collect. 2602. verſ. Verum,
cum ſeqq. et optime Clar. in Prax. crim. lib.
5. §. fin. quæſt. 55. verſic. Item poſſet, ac
Tiraquell. tract. de Iur. Conſt. Poſſeſſ. parte
3. limitat. 7. num. 18. in verbo, Nam &
quod.

Intellige ſecundo tam in ciuilibus, quàm
in criminalibus procedere, ſi ſponte emana-
uerit confeſſio, cap. 1. de accuſat. in 6. Maſ-
card. de Probat. concluſ. 353. numer. 34. &
dicta concluſ. 357. num. 3. & ſeqq. vol. pri.
Farinacc. dicta quæſt. 81. eodem cap. 2. num.
83. & 85. in medio, Guttier. de Iurament.
Confirmat. part. prima cap. 57. num. 14. erga
medium, et in fine et num. 15. in medio,
Guazzin. ad defenſ. Reor. defenſ. 32. cap. 23.
num. 5. tom. 1.

16 Intellige tertiò, ſi emiſſa ſit principalitèr,
& non incidentèr, Bart. in dicta l. ſi confeſ-
ſus, num. 3. et Gratian. diſcept. forenſ. capit.
151. num. 14. 16. et 17. et 21. tom. 1.

17 Cum in criminalibus Reus condemnari nõ
poſſit ad mortem, niſi confeſſus, aut con-
uictus ſit cap. 1. ſiue cap. nos in quemquàm et
cap. primateſ. 2. quæſt. 1. et l. qui ſententiam 16.
C. de pen. et Cyrac. contr. 637. n. 8. tom. 4.

18 At in criminalibus tūnc Reus dicitur con-
feſſus, & poteſt ad mortem condemnari,
quandò cum eius confeſſione ſuper delicto
confeſſato iunctæ ſint probationes duorum
teſtium omni exceptione maiorum; aliàs quæ-
libet ſimplex confeſſio Rei etiam ſpontanea,
19 quanquam verſemur in crimine hereſis, non eſt
ſufficiens ad condemnandum, ſicuti nec ad tor-
quendum; quia Fiſcus ad fundandam eius in-
20 tentionem non poteſt ſumere delicti pro-
bationem ex ſolo ore ipſius Rei; cum Rei
confeſſio pro explorato facinore habenda non
21 ſit, minuſue Reus poteſt probare, & eſſe
Teſtis contra ſe ipſum cum non ſit Domi-
22 nus membrorum ſuorum; & Iudices ali-
ter facientes damnant eorum corpus, &
23 animam, *Almon Ciazz. ad Reor. defenſ.
in ſuis diſcept. ſeu concluſ. Forenſ. crimin. diſ-
cept. prima ferè à num. pri. vſque ad* 110. *et
num.* 113. *et* 144. *et ſeqq. et* 167. *et à num.* 244.
vſque ad 250. *et diſcept.* 8. *num.* 28. *et ſeqq. et
ſignanter, num.* 42. *et diſcept.* 9. *num.* 28. 29.
et 31. *et num.* 441. *et conſ.* 17. *numer.* 9.
et ſeqq.

24 Eoque magis, quia in criminalibus nuda
confeſſio non dicitur probatio, ſed delicti
relatio *dictus Ciazz. eadem diſcep. pri. num.*
20. *et* 234. cui Iudices ſimplicitèr non debent
credere, niſi aliundè confeſſio fuerit iuſtifica-
ta, *Verm. conſ. crim.* 386. *num.* 8.

25 Quicquid ſit, an huiuſmodi concluſio ſim-
pliciter procedat, vel ne, vt ſcilicèt Reus ex
propria confeſſione damnari poſsit, vel non,
videndus eſt *Clarus optimè diſtinguens in Prax.
crim. lib.* 5. §. *fin. dicta quæſt.* 55. *verſ.
quomodo autèm, et Farinacc. dicta quæſt.* 81.
cap. pri. nume. pri. et 2. & in puncto etiam
furti *dictus Ciazz. diſcept.* 25. *numer.* 59. *et
ſeqq.*

26 Beneuerum eſt, quod ex huiuſmodi Rei con-
feſſione, quatenus veniat à delicto Reus ab-
ſoluendus, Iudex poteſt reſeruare Parti contra
Reum confeſſum ius agendi quoad intereſſe ci-
uile: quia non poteſt ſequi condemnatio ad e-
mendationem damni, niſi probato delicto ex
confeſſione Rei, non autem ſi ex eius contu-
macia, vel ſi aliter de delicto appareret; quaſi
ex alia probatione, quàm per confeſſionem
non oriatur officium Iudicis, vt benè animad-
uertit *Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 525. *num.*
17. & 18. *tom.* 2. & latè docet *Conciol. in ſuis
reſolut. crimin. verbo Iudex reſolut.* 6. *per
totam.*

27 Vndè ſtante dicta ſpontanea confeſſione
emiſſa in proceſſu ineptè concepto, in crimi-
nalibus erit tantùm Reus condemnandus in
pœnam extraordinariam, non ordinariam,
ſi Iudex velit, ſibique placuerit: ita vt neque
in eandem pœnam extraordinariam ad con-
demnandum Reum Iudex cogi valeat, *Boſſ.
tit. de Confeſſ. num.* 40. *ad fin. Farinacc. dicta
quæſt.* 81. *cap.* 1. *num.* 14. & 15. *et eadem q.*
81. *capit.* 2. *numer.* 75. & 77. & *optimè,
num.* 91.

28 Et eſt ratio, quià mitiùs agitur cum ſpontè
confeſſo, quàm cum conuicto; cum ſpontè
confeſſus præſumatur ſine dolo deliquiſſe, la-
tè *Farinacc. videndus dicta quæſt.* 81. *cap.* 5.
29 *per totum*, & ea, quæ de Spontanea confeſ-
ſione, quando ipſa operetur, vel ne diminu-
tionem pœnę, recenſet *Guazzin. dicta defenſ.*
32. *cap.* 36. *per totum, Ciazz. eadem diſcept.*
1. *num.* 137. *et in præcitata diſcept.* 9. *numer.*
170. *cum ſeqq. et optimè Conciol. in verbo, Con-
feſſio, reſolut. crimin.* 20. *per totam.*

30 Vnde dictus *Guazzin. eodem cap.* 23. *num.*
2. *verſ. et pro conciliatione, et num.* 4. *erga fi-
nem* inhęrendo dictæ declarationi in *precita-
to verſ. Et pro conciliatione*, ait in huiuſmo-
di caſu bonum eſſe habere Iudicem propitium,
& concordant ea, quę dixit *Clar. eadem q.*
55. *verſ. Item poſſet, et eſt videndus Boſs. ibi-
dem ſupra, dicto num.* 40. *et ſeqq.*

31 Taliſque condemnatio ſibi locum de iure
vendicabit, ſi ſpontè confeſſus in eadem con-
feſſione perſeuerauerit, *Maſcard. dicta concluſ.*
353. *num.* 37. *Guidopap. deciſ.* 339. *num.* 1.
vbi ait, quod ſpontè, & vltrò confeſſus debet
Iudex poſt certos dies, vel tempus iterùm
coram ſe duci facere, iterùmque eum de male-
ficio interrogare. Cum in criminalibus ſpon-
tè confeſſus condemnari non poſſit, niſi plu-
32 riès in ſua confeſsione perſeuerauerit, *Ha-
drian. Neguſ. Syl. reſponſ. quæſt.* 457. *num.* 21.
et ſeqq. Caualcan. deciſ. 21. *num.* 14. *lib.* 5. *tit. de
delict. et quaſi contract.*

33 Nec per nudam confeſsionem pœna aliqua
imponi poteſt, niſi prius conſtito de delicto
ſaltem per aliquod indicium emanatum à di-
cto vnius teſtis omni exceptione maioris *dictus
Ciazz. eadem diſcept. pri. num.* 147. *et ſeqq. et*
157. *et ſeqq.*

34 Poteritque confitens ante ratificationem,
& perſeuerantiam confeſsionem reuocare, & ab
ea appellare, *Maſcard. dicta concluſ.* 353. *num.*
37. *verſ. ſed velim.*

35 At crebriori D. D. calculo receptum eſt,
quòd poſt confeſsionem detur Reo terminus
à Iudice ad ſe defendendum; ſiquidem poſſet
fortaſsè docere de talis confeſsionis errore,
vel eam declarare, putà quia crimen commiſe-
rit tempore ſuæ minoris ętatis, vel gratia ho-
noris, vel ſuæ defenſionis, & ex ſimili cauſa.
Cum in cauſis criminalibus confeſsio, ſiue
36 ſpontanea, ſiue in tortura quandocunque
reuocari valeat poſt ratificationem vſque ad
ſententiam, incluſiuè, immò etiam poſt ſen-
tentiam, docto de errore, non obſtante, quòd
fuerit iuramento conualidata, & ita teſtatur,
Nouar. deciſ. Neapolit. 36. *à num. pri. vſque
ad* 4. *et dictus Ciazz. eadem diſcept.* 9. *num.*
627. *et ſeq.*

37 Hodiequè indiſtinctè practicatur quòd eti-
am Reo non petenti aduerſus ſuam confeſ-
ſionem

ſio nem officioſa licis ſtatuatur terminus poſt
eius confeſsionem ad omnes, & quaſcunque
defenſiones faciendas, & ad dicendum, &
opponendum quicquid vult, & poteſt aduer-
ſus ſuam confeſsionem; quo termino elapſo, ſi
nihil Reus probauerit, ſolet ad eius conde-
mnationem procedi iuxta Theoricam, quam
docet: *Salycet; in l. 2. num. 7. C. de Cuſtod.
Reor. Clar. in pract. §. fin. quæſt. 65. in princ.
et ſequitur dictus Guazzin. ad defenſ. Reor.
defenſ. 31. cap. pri. num pri. et 3. et defenſ. 32.
tom. pri. Nouar. eadem deciſ. 36. num. 5. Bar-
boſ. collect. D. D. tam veter. quam recent.
in ius Pontific. vniuerſ. tom. 6. in prætermiſſ.
et additam. in cap. At ſi Clerici 4. num. 20.
de Iudic. et in cap. cum ſuper num. 3. 4. et
5. De Confeſſ.*
38 Quo termino Reo ſponte confeſſo aſsignato
ad faciendas eius defenſiones, & addicendum
contra propriam confeſsionem, non eſt opus
alia ratificatione; cum vnica ſufficiat ſponta-
39 nea confeſſio, & à Reo nihil probato, poteſt
Iudex deuenire ad condemnationem, *vt bene
Clar. lib. 5. §. fin. in Prax. crimin. quæſt. 65.
n. pri. et 2. ac 3. poſt medium, et ſeqq.
et ibi in Addit. lit. A. B. C. et ſignanter Ba-
iard. add. ibidem num. 9.* vbi ſubdit procedere,
40 etiam facta ut ſpontanea confeſsio ſine iura-
mento, & abſque alia Iudicis interrogatione,
vel proceſſus ſit nullus de iure, vel accuſans ſit
inhabilis, aut libellus ineptus, vel alia deficiat
ſolemnitas, niſi nullitas reſultet ex defectu iu-
riſdictionis, vt latè etiam diximus ſupra.
41 Cæterum etiamſi terminus fuerit elapſus ad
dicendum contra propriam confeſsionem, &
ad faciendas ſuas defenſiones, ſi Reus ſuam
innocentiam probare intendat, erit audiendus
etiam poſt teſtium publicationem, & poſt ſen-
tentiam *Scanarol. de Viſit. Carcerat. in reite-
rato cap. 5. ſupe. Conſt. 44. Paul. III. §. 10. n.
10. ſ. 77.*
42 Dictuſque terminis etiam ſponte confeſſo,
vel etiam conuicto, vel ſimul conuicto, & con-
feſſo vt ſupra dandus erit, cum poſsit per alia
iudicia, & probationes contrarium probare:
immò etiam condemnato in contumaciam
erit dictus terminus aſsignandus: neque erit
43 Reus in contumacia Condemnatus ſtatim
mittendus ad ſupplicium, niſi prius eiuſdem
perſona fuerit recognita, & poſtmodum dan-
dus erit terminus ad dicendum cauſam quarè
ſententia contra eum lata executioni deman-
dari non debeat: quamuis per *Bullam Pii IV.
& Pij V.* diſponatur, vt ſtatim ſub pœna ex-
communicationis ſententiam Iudicis exequa-
tur: quia nihilominus Condemnato in contu-
macia, & capto dandus erit aliquis breuis ter-
minus ad effectum prędictum, & ita practicari
teſtatur *idem Guazzin. dicta defenſ. 31. cap.
pri. eodem num. 2. verſ. immò etiam conde-
44 mnato, tom. pri. vbi etiam numeris ſeqq.*
latè de materia, & docet etiam quomodo po-
ſsit renunciari, vel ne huiuſmodi termino;
ibique traditur forma renunciandi, & quan-
do, etiam Reo volente, renunciatio locum ſi-
bi vendicare valeat, vel ne.
45 Quæ defenſionum renunciatio à Reo punien-
do pœna graui fieri non poterit, ſecundum
opinionem *Guazz. dicta diſcept. 9. num. 209.
cum ſeqq.*
46 Et licèt, vt ſupra dixerim, quòd confeſsio
ſponte emanata valeat, non obſtante proceſ-
ſus nullitate, ſuppleatque in ciuilibus ſenten-
tiæ defectum; cum non condemnetur confeſ-
ſus, ſed ſine alia condemnatione ad ſoluen-
47 dum cogatur, *l. certum, ff. de Confeſſ. & l.
vnica, & ibi gloſ. ac communiter omnes Scriben-
tes C. eodem tit.* Attamèn in Criminalibus con-
feſsio non ſupplet defectum ſententiæ: quia
ſi confeſſus non condemnatur, non habetur
pro condemnato, & per conſequens ſententia,
& condemnatio requiritur *l. ſi confeſſus, ff. de
Cuſtod. Reor. Fari. act. vbi ſupra num. 78. &
Guazzin. dicta Defenſ. 32. cap. 23. num. 3.*
48 Animaduertendum eſt igitur, quòd ſtan-
te proceſſus nullitate, & iuris ordine non
ſeruato, ſi confeſsio emanauerit per tortu-
ram etiam legitimis præcedentibus indicijs,
& concurrat ratificatio confitenti non offi-
cit, *Foller. in Pract. crimin. verbo, et ſi con-
fitebuntur, part. 3. numer. 88. Maſcard. dicta
concluſ. 357. num. 3. et ſeqq. et alij, quos
congerit Farinacc. dicta quæſt. 81. cap. 2. num.
83. vbi num. 84. et ſeq.* ampliat non ſolum
in confeſsione per torturam, ſed etiam in me-
49 tu tormentorum emanauerit, non tantum
ſui ipſius, *vt per tex. in l. pri. ff. de quæſtion.*
verum etiam, & alterius, vtputa confitetur
Pater metu tormentorum Filio inferendorum
*iuxta tradita per Paſchal. de Vir. Patr. Poteſt.
part. 3. cap. pri. num. 7. 9. et ſeq. et num.
16. et Carbar. de Poen. Innocent. art. prim.
numer. 195. et Ricc. deciſ. Archiep. Neap. 186.
num. 2. 3. part. pri.*
50 Secus eſſet ſi dicta nullitas non concurreret.
Siquidem inoleuit practica, vt quoties Pa-
ter, & Filius ſunt Condelinquentes, & hi
torquendi ſunt, ſemper tortura inchoatur à
Filio in Patris conſpectu; & ex hoc inſur-
rexit prouerbium; torque Filium, & fatebi-
tur Pater, *Carbar. dicto num 195. et Paſ-
chal. ibidem ſupra, n. 18. refert, vbi n. 19.*, quod hęc
practica non eſt ſeruanda, quando fortè vnus
ipſorum fuiſſet alias inquiſitus de ſimili de-
licto; nam tunc ab eo eſt inchoanda tor-
tura.
51 Non eſt autèm hic ſub ſilentio prętereun-
dus cauſus ille relatus ab eodem *Paſchal. lo-
cis pręcitatis, num. 17. et 18.* quod dum
Pater confeſſus fuit delictum, & ſuſpenſus,
vt Filium liberet, ſi poſtea fortè contingat
per alias liquidas probationes reperiri deli-
ctum verè commiſſum fuiſſe per Filium iam
liberatum, & non à Patre; tunc ob ean-

dem cauſam Filius non eſt amplius moleſtandus; cum ſatis ſit pro Filio patrem maleficij commiſsi debitas pœnas ſuſtinuiſſe *idemque Auctor eodem num. 17. erga finem* declarat *tex. in l. Qui ſeruum alienum, ff. de interrogat. action.* procedere tantum in extraneo, non in Patre, qui reputatur eadem persona cum Filio, *Ricc. dicta deciſion. 186. numer. 2.*

52 His igitur firmatis quatuor tandem modis ex ſententia eiuſdem *Farinacc. dicta quæſtion. 81. cap. 2. num. 87 vſque ad 90.* ſupradicta noſtra principalis quæſtio limitanda venit. Primò, quando nullitas ineſt in ipſa confeſſione, vel quando Proceſſus nullitas reddit etiam nullam ipſam confeſsionem. Secundò, in confeſsione facta coram Iudice delegato, ſecus coram ordinario Iudice. Tertiò, dum nullitas proceſſus prouenit ob defectum iuriſdictionis, tunc confeſsio ſubſecuta proceſſus nullitatem non validat, nec ad condemnandum ſufficit. Quartò in confeſsione ficta, quæ proceſſus nullitatem non conualidat, & adhæret *dictus Guazzin. eadem defenſ. 32. cap. 23. num. 6. & ſeqq.*

53 Ex ſententia verò *Maſcard. eadem concluſ. 357. à num. 6. vſque ad 17.* octo ſimilitèr modis limitatur. Primò, in tacita confeſſione ex iurium productione reſultanti. Secundò, ſi huiuſmodi confeſsio eſſet nulla ratione inhabilitatis ipſius confitentis. Tertiò, quādo Iudex eſt incompetens. Quartò, ſi ſimplicitèr quis confeſſus fuerit. Quintò, ſi incidenter, & non principalitèr. Sextò, ſi fuerit extraiudicialis. Septimò, ſi confitens eſſet tutus ex Statuto præfigenti tempus ad inquirendum, & in tali inquiſitione elapſo tempore à ſtatuto præfixo, crimen confiteatur. Octauò, ſi facta ſit confeſsio in contractu nullo ratione ſolemnitatum non ſeruatarum, vel per relationem ad inſtrumentum paritèr nullum, *dictus Maſcard. de Probat. in ſubſequenti concluſ. 358. num. 3. & ſeqq.*

54 Quanquàm ex confeſsione debiti facta in contractu nullo debitum probari teſtetur *Alphonſ. de Olea tract. de Ceſſion. iur. & action. tit. 2. quæſt. 5. num. 24. & Nouar. de Pri-*
55 *uileg. Miſerab. Perſonar. Priuileg. 111. num. 5. in medio*, niſi verſemur in Pupillo, Adulto, ſiue Muliere, vt ſuperius diffusè tractauimus. Et tandem pari quoque ratione dicimus de confeſsione emanata in aliqua concordia, quòd ſi expiret concordia, confeſſio firma remaneat, *Rot. recentior. part. 12. deciſ. 91. num. 15.*

SVMMARIVM

1 *Inſtantia tam in ciuilibus, quàm in criminalibus à quo tempore perimat, et num. 2.*

3 *Confeſſio, an, et quando pereat perempta inſtantia tam in Ciuilibus, quam in criminalibus, et num. 4. et 5.*

6 *Inſtantia perempta, quæ acta iudiciaria euaneſcant.*

7 *Confeſſus pro condemnato habetur, et contra eum Iudex dat ſolum executionem.*

8 *Inſtantia tam in ciuilibus, quàm in criminalibus de iure canonico eſt perpetua, ſed an talis perpetuitas correcta remaneat ex diſpoſitione Sac. Conc. Trident. et a num. 9. vſque ad 12.*

13 *Delictum confeſſum quo tempore præſcribatur.*

Inſtantia perempta an confeſſio operetur ad condemnandum.

QVAESTIO XIII.

1 EX diſpoſitione *tex. in l. properandum. 11. C. de Iudic. & l. fin. C. vt intra cert. temp. gloſ. in cap. venerabilis, penultimo, in verbo, Non obſtante, de Iudic. Marant. in ſuo Aduocat. Specul. par. 6. numer. 5. titul. Et omnia fiant durante inſtantia, Alex. conſ. 50. n. 4. & ſeq. libr. 2. Scac. de Appellat. quæſtion. 15. numer. 244. & ſeqq. pluribus Ridolphin. in ſua Prax. Iudic. A. C. part. 2. cap. pri. num. 87.* habemus, quod inſtantia durat in ciuilibus per triennium numerandum à die litis conteſtatæ tam in ordinarijs, quàm in ſummarijs cauſis; quanquam de ſummarijs contrarium ſentiat *Oſaſch. deciſ. Pedamont. 1. num. 31.*

2 Et in criminalibus per biennium duret inſtantia, *vt ex dicta l. Properandum, & leg. fin. Marant. vbi ſupra, num. 5. Abb. in dicto cap. Venerabilis, num. 13.*

Vndè conſequentia reſultat, quod confeſſio emanata, poſt tempora prædicta videatur inſufficiens, vt in criminalibus tenetur *Vincent. de Franch. deciſ. 250. per totam, et deciſ. 653. & deciſ. 654. pariter per totam.* Niſi Cauſæ expeditio fuerit à Parte retardata, *vt in dicta deciſ. 250. num. 2.*

3 Et quod facta confeſſio pereat, perempta inſtantia, tradit *Alex. add. ad Bart. in leg. ſi confeſſus 5. lit. c. in fine, ff. de Cuſtod. Reor. & Ioſeph. Mele Add. ad Nicol. Anton. Gizzarell. deciſ. Neapol. 48. n. 24.*

4 Contrarium autem de iure verius tenent *Farinacc. in ſua Prax. & theoric. crimin tit. de Reo confeſſ. et conuict. quæſt. 81. capit. 2. numer. 74. March. Anton. de Amat. deciſ.*

March.

4 *Marth. 61. num. 38.* ſcilicet quòd inquiſitus,
& accuſatus ſi maleficium confeſſus fuerit,
poſſit condemnari etiam inſtantia perempta
tanquam ex notorio, & ita firmat *Guazzin.*
ad Defenſ. Reor. defenſ. 2. cap. 6. num. 36.
in princ. tom. 1. et Ioſeph. Ludouic. deciſ. lu-
cenſ. 5. num. 59.

5 Et in ciuilibus huiuſmodi opinionem ſer-
uandam eſſe credo in confeſſione expreſſa,
ſecus in tacita: & huius ſecundę ſententię,
cui adhæreo, eſt ratio, quia licet perempta
inſtantia pereant tuncum acta pertinentia ad
6 ordinationem, iudicij non autem pereunt de-
ciſoria, & atteſtationes confeſſiones, &
ſimiles veræ probationes, quę inter eaſdem
partes ſemper probant, *vt latè Sabell. var.*
reſolut. cap. 78. num. 22. quanquàm indiſtin-
ctè teneat dictus Ludouic. eadem deciſ. 5. nu-
mer. 59. non obſtante peremptione inſtantiæ;
quia confeſſus pro condemnato habetur, &
partes aliæ Iudicis non ſint, niſi in exequen-
do, ſi in ciuilibus verſemur, *Sabell. var. re-*
ſolut. cap. 88. num. 13.

7 Et hanc ſecundam ſententiam eo maximè ap-
probo attenta diſpoſitione iuris canonici, quo
inſpecto iure, inſtantia eſt perpetua, & nun-
quàm petit, *tex. in dicto cap. Venerabilis, &*
ibi gloſ. & Abb. ac Scacc. eadem queſt. 15. *num.*
275. *Ridolphin. vbi ſupra proximè, num.* 88.
Rot. poſt ſecundum tom. Ludouic. Poſt. de Subhaſt.
coram R. P. D. Bichio deciſ. 173. *num.* 10. *Ma-*
rant. ibidem numer. 14. vbi ſubdit, quòd in fo-
8 ro Eccleſiaſtico, etiam in omnibus terris ſubie-
ctis Eccleſiæ, in quibus ſeruatur ius canoni-
cum, nunquàm perit inſtantia, ſiue in ciuibus,
ſiue in Criminalibus agatur, *Guazzin. ibidem*
ſupra, n. 34. & Scacc. pariter ibidem ſupra, n. 282.

Quod non procedit, ſi inſtantia eſſet bre-
uiata per Statutum, ſiue Principis reſcriptum,
Marant. vbi ſupra, num. 17. Scacc. locis pręcita-
tis num. 283. verſ. Declara.

9 Et quāquàm ex dicti iuris canonici diſpoſitio-
ne inſtantia ſit perpetua; attamèn decreuit.
Sac. Conciol. Trident. cap. 20. ſeſſ. 24. de re-
format. quòd omnes Cauſæ ad forum Eccle-
ſiaſticum quomodolibet pertinentes, etiamſi
beneficiales ſint in prima inſtantia coram Or-
dinarijs debeant omninò ſaltem infra bien-
nium à die motæ litis terminari, alioquin poſt
id ſpatium liberum ſit Partibus, vel alteri illa-
rum Iudices Superiores competentes adire, qui
cauſam in eo ſtatu, quo fuerit, aſſumant, &
quamprimùm terminari curent, & ſequitur
etiam *Scacc. locis ſupracitatis, num. 278. & nu-*
mer. 279. ſubdit, quòd, lapſo biennio, vt ſu-
pra per Concilium præſcripto, cauſa non pe-
rit, & ſi Partes volunt, poſſunt proſequi litem
coram eodem ordinario, *& num.* 280. firmat,
10 quòd dictum Concilium procedit ſolùm in
cauſis ſpectantibus ad forum Eccleſiaſticum,
de quibus loquitur, non in cauſis profanis, quę
non auocantur ex lapſu biennij, *et num.* 281.
idem Scacc. ſuperaddit, quòd auocatio fieri non
11 poteſt, niſi præcedente negligentia Ordinarij
& conſequenter debet Ordinarius pro expedi-
tione cauſæ requiri.

12 Cæterùm quandò inſtantia ſit reſtricta ad
biennium, & quando non, vlteriùs non me
extendam, & ne ex ſcriptis ſcripta conficiam,
videri poterunt ea, quæ *latè ſcripſit Guazzin.*
dicta defenſ. 2. cap. 6. per totum, ibique num. 35.
docet: quando agatur extra caſum Confeſsio-
nis de conſuetudine, & an in Vrbe procedat.

13 Hucuſque vidimus, an inſtantia perempta
pereat confeſſio: modò videamus breuitèr, an
aliqua non præcedente, nec exiſtente Inſtantia,
ſi quis poſtquàm fuerint elapſi viginti anni, &
in huiuſmodi temporis curſu nunquàm fuerit
inquiſitus, vel accuſatus de delicto, ſi poſtea
de illo inquiratur, vel accuſetur, ſiue confi-
teatur, poſsit amplius puniri? Et negatiuè *ex*
l. Querela C. de falſ. cum multis D. D. re-
ſpondet Guazzin. eadem defenſ. 2. cap. 2. num.
2. & ſeqq. & eſt ratio, quia omnis accuſatio
criminalis per dictum temporis lapſum tolli-
tur, & vltrà cæteros caſus ſic practicatos re-
fert *Guazz. dicto numer. 2. in medio, & nu-*
mer. 43. ita obtinuiſſe tempore *Sanct. mem.*
Paul. Papæ V. pro quodam Homine de Pa-
tria mea, qui prædicto ſummo Pontifici pre-
ces pro abſolutione porrigendo faſſus fuit in
dictis precibus occidiſſe vigintiquatuor iam
elapſis annis Hominem quemdam Gallum in
Nemore, de quo homicidio nunquàm dictus
Orator fuerat quærelatus, & accuſatus. Ac
contrarium eſt in ciuilibus cauſis; nam ex con-
feſſione Debitoris ſuper debito, præſcriptio
remanet interrupta, *Rot. recent. par. 9. de-*
ciſ. 226. num. 17. tom. 1.

Attamen quia omnis ferè concluſio in iure
ſuas habet ampliationes, declarationes, & li-
mitationes, vide ea, quæ in criminalibus co-
pioſiſsimè ſcripſit *idem Guazzin in dicta defenſ.*
2. cap. 2. à num. 5. vſque ad finem, & eodem
tom. 1. defenſ. 32. cap. 21.

SVMMARIVM.

1 *Carcerato in carceribus emiſſa confeſſio ſuper de-*
licto non officit.

2 *Carcerati contractus non releuat, licet fuerit ra-*
tificatus per excarcerationem.

3 *Carcerati obligatio facta in carceribus fauore il-*
lius, qui tentauit, et obtinuit carcerationem,
valet, ſi carceratio erat iuſta, ſecus ſi in-
iuſta.

4 *Confeſſio in carcere, etiam ſpontanea, ſi carcera-*
tio eſt iuſta, non ſatis eſt ad condemnan-
dum.

5 *Carcerati confeſſio quando ſuſtineatur, vel ne.*

6 *A Carcerati confeſſione quæ perſonę excludantur*

& quę

& quę includantur pro fruendo eiuſdem cōfeſſionis commodo.

7 *Confeſſio, vel contractus ſactus ab habilitato per Palatium, ſiue in Palatio à retento cum fideiaſſione, non valet tanquàm facta metu carceris.*

Delicti confeſſio, aut contractus in carceribus à Carcerato facta, ſiue reſpectiue factus vtrum valeat.

QVAESTIO XIV.

1 Reſolutiua eſt hæc quæſtio, nam cum metu confeſſio facta præſumitur, concludendū eſt negatiuè, *Ricc. collect.* 2571. *in princ. & verſic. Ampliа primò part. 7. Rot. poſt Scannarol. tract. de Viſitat. Carcer. in Appendice cap.* 11. *coram R.P.D. Pirouano, in Romana Repetitionis indebiti, Veneris 25. Iunij* 1610. *num.* 2. *pag. mihi* 101. quæ eſt etiam impreſſa poſt *Cenc. de Cenſ. deciſ.* 266. *& Rot. poſt. 2. vol. conſ. crim. Farinacc. deciſ.* 286. *num.* 4. *&* 295. *num.* 2. ibique ait etiam procedere circa contractum, & *num.* 3. ſub-
2 dit quòd Carcerati contractus non cenſeatur ratificatus, ſi fuit approbatus poſt excarcerationem durante eadem cauſa metus,
3 *& num.* 4. refert, quòd Carcerati contractus, & obligatio per Carceratum facta ad fauorem illius, qui fecit eum detineri, vel capi, ſi carceratio eſſet iniuſta, non valeret, ſecus, ſi iuſta, & eſt etiam rotundus *tex. in l. qui in carcerem, 22. ff. de eo, quòd met. Cauſ. Alex. conſ.* 241. *n.* 10. *lib.* 6. *Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 479. *n.* 30. *&* 31. *& ſeqq. tom.* 3. *Afflict. deciſ.* 149. *num.* 2. *&* 3. *& optimè Rot. deciſ.* 251. *num.* 2. *&* 3. *coram Vbaldo recent. part.* 4. *tom.* 2. *Merlin. deciſ.* 506. *per totam tom. pri. & penes dictum Scanarol. coram R. P. D. Carillo in Reginen. ſeu Salernitana Bonorum, Veneris* 19. *Iunij* 1643. *in Appen. cap.* 7. *num.* 3. 4. *&* 5. *pag. mihi* 96. *Rot. poſt Ludouic. Poſt. de ſabbaſt. deciſ.* 35. *num.* 15. *tom.* 1. *Gutier. de Iurament. confirmat. part. pri. cap.* 57. *numer. pri.* 7. *&* 8. *ac num.* 14. 15. *&* 16.
4 concludit, quod confeſſio etiam ſponte in carcere iniuſto emiſſa, non eſt ſufficiens ad definitiuè condemnandum, & latiſſimè etiam prędicta docet *Antonell. de Loc. Legal. libr.* 2. *cap.* 37. *num.* 1. *& per totum.*

5 Vnum tamèn menti tenendum eſt, quòd Carcerati confeſſio ſuſtinetur, quandò Carcer non fuit directus ad confeſſionem extorquendam, vel quando confeſſio emanauerit ad illius fauorem, qui carcerationem non tentauit *dictus Antonell. vbi ſupra num.* 11. *Rot. dicta deciſ.* 266. *num.* 5. *& præcitata deciſ.* 295. *num.* 5.

6 Intellige, dummodo ille, qui poteſt vt ſupra commodo huiuſmodi confeſſionis frui, non ſit perſona ſuſpecta, nec ſuppoſita, à Detrudente, *vt benè docet dictus Gutier. ibidem ſupra, num.* 3. *&* per totum præfatum cap. ad ſaturitatem deguſtatur hæc materia, & habetur etiam penes *dictam Antonell. ibidem ſupra, num.* 23. refert quod confeſſio facta à Reo in cauſa criminali ex ſolo carcere nulla dici non poteſt; ſed mihi hęc opinio ex ſupra firmatis non placet, & ſignanter ex cauſa metus.

7 Confeſſio denique, vel contractus factus ab habilitato per Palatium non ſubſiſtit; quia habilitatus, & retentus per palatium ſub fideiuſſione dicitur carceratus, ex latè traditis *per Ricc. dicta collect.* 2571. *verſ. Amplia ſecundo.*

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio ſub ſpe impunitatis, vel gratiæ an confitenti noceat.*

2 *Confeſſio delicti non oritur ex tranſactione facta cum Fiſco à Patre pro Filio Reo, vel à Fratre pro ſuo fratre Reo, ſiue de reatu imputato.*

3 *Tranſigere, & quocunque modo ſanguinem ſuum redimere vnicuique licitam eſt.*

4 *Tranſigens cum Fiſco ad ſe liberandum à moleſtijs non fatetur delictum.*

5 *Tranſactio, ſeu compoſitio cum Fiſco in quibus criminibus locum habeat, & in quibus non.*

Confeſſio ſub ſpe impunitatis, & gratiæ an noceat, & an Tranſactio cum Fiſco?

QVAESTIO XV.

1 Circa huiuſmodi primam quæſtionis partem in qua D.D. noſtri varia, & diuerſa referunt, ſtudioſum remitto Lectorem ad ea, quæ luculentèr ſcripſit *Excellentiſſimus Doctor Proſper Farinacc. in ſua Prax. et Theric. crimin. par.* 2. *tom.* 1. *tit. de Reo Confeſſ. & conuict. quaſt.* 81. *cap.* 8. *per totum, & Guazzin. ad Defenſ. Reor. tom.* 1. *defeaſ.* 32. *cap.* 14. *&* 15. *per totum., & Eman. Soar. Theſaur. recep. Sentent. lit. C. num.* 259. *& ſeqq. pag. mihi* 28. *& de recenti ſcripſit Anton. Conciol. in verbo, Confeſſio, reſolut. crimin.* 23. *per totam, & Vermigl. conſ. crim.* 31. *num.* 10. *& Vbert. de citation.*

Digitized by Google

tion. tom. 2. cap. 9. num. 465. & ſeqq.

Quo vero ad ſecundam huius quęſtionis par-
2 tem cenſeo, quòd ex compoſitione cum Rece-
ptore Fiſcali, ſiue cum ipſo Fiſco facta à Patre
pro Filio, ſiue à Fratre pro Fratre Reo nulla
oritur aduerſus Filium, & reſpectiuè Fratrem
confeſſio, nec expreſſa, nec tacita, nec præ-
ſumpta pro delicto; quia dum agitur de crimi-
3 ne capitali, licitum eſt tranſigere, componere,
& quomodolibet ſanguinem ſuum redime-
4 re: ita, & tranſigens cum Fiſco, vt ſe exhimat
à moleſtijs Curiæ, & à longo Carcere non di-
citur delictum fateri, *latè Almon. Ciazz. ad De-
fenſ. Reor. diſcept. forenſ. crim. 1. à num. 273.
vſque ad 276.*

5 Quando autem, & quomodo admittatur ta-
lis compoſitio, & in quibus criminibus penitus
reijciatur, vide ea, quæ ratiocinatur *Paris de
Puteo, tract. de Syndicat. in verbo, compoſitio,
per totam, & in verbo Lucro, & ſignanter in
verbo Tertio, cum ſeqq. pag. mihi 108. vſque
ad 112. et Foller. in Prax. crim. rub. Et ſi confi-
tebuntur, 4. pars, 3. par. num. 79. 80. cum
ſeqq. pluribus, pag. 356.*

SVMMARIVM

1 *Confeſſio in tortura extorta ſine indicijs, aut cum indicijs, ſed non legitimis illicò irritatur vna cum omnibus indè ſecutis.*

2 *Non torquetur Reus ex nuda confeſſione ſine præcedentibus indicijs.*

3 *Nemo ſine indicijs inter Reos conſtituitur.*

4 *Reus non condemnatur ex confeſſione extorta non præcedente iuris ordine, licèt poſtea ratifi-cetur confeſſio.*

5 *A tortura quæ perſonę ſint exempta etiam in crimine hæreſis, & num. 6.*

7 *Tortura illata pendente appellatione, à Decre-to de torquendo reddit appellantis Rei confeſ-ſionem nullam.*

8 *Puerperę confeſſio intra quatraginta dies emiſſa in tortura non officit, & eo magis non nocet præ-gnantis confeſſio.*

9 *Torturę metu extorta confeſſio non præcedenti-bus indicijs etiamſi perſeuerata, geminata, & millies ſit cum iuramento etiam ſponte ratificata, an, & quando etiam alijs nominatis officiat, vel non, & à num. 10. vſque ad 12. Et quandò di-catur metu tormentorum num. 23.*

13 *Confeſſio ſine indicijs pręcedentibus nec ad con-demnandum, nec ad iterum torquendum ſa-tis eſt.*

14 *Reus tortus indicijs præcedentibus ſi in ſecunda vice ſuſtineat eſt abſoluendus.*

15 *Confeſſio ex indebita tortura repetita confiten-ti non præiudicat.*

16 *Per torturam priuilegiati confeſſio, quando prę-iudicet, vel ne.*

17 *Confeſſio emiſſa in tortura ſine præcedentibus in-dicijs an, & in quibus præciſę caſibus confitenti noceat, vel non, & num. 18. & 19.*

20 *Confeſſio habita in tortura an, & quando con-ualidetur ex poſtmodum ſuperuenientibus indi-cijs vel non, & num. 21. & 22.*

23 *Confeſſio ſine indicijs etiam metu tormentorum quid operetur.*

24 *Indicia ſufficientia quæ ſint, & quæ eſſe de-beant.*

25 *Reus criminosè diffamatus de conſuetudine ab-ſque indicijs interrogatur ſuper alijs criminibus: & in quibus Ciuitatibus hæc conſuetudo ſerue-tur, & num. 26.*

27 *Confeſſus ab uno ſe fuiſſe ſubagitatum non inter-rogatur ſine indicijs, an fuerit ſubagitatus ab alio.*

28 *Confeſſio in tormentis falſa in vno, eſt falſa in omnibus.*

29 *Confeſſio Rei vltronea, nempè abſque aliqua Iudicis interrogatione ſine indicijs, an ſit ſuffi-ciens ad condemnandum, vel ne?*

Confeſſio in Tortura emanata ſine legitimis præcedentibus indicijs verum valeat.

QVAESTIO XVI.

1 POſtquàm de confeſſione in Carceribus, & indicata materia de confeſſione emiſ-ſa ſpe impunitatis, vel gratiæ; modò operæ pretium eſt videre de confeſſione in tortura, quæ à Iudice extorta abſque indicijs, vel cum indicijs, ſed non legitimis, aut ad torturam non ſufficientibus minimè valet, immò ipſo iurè eſt nulla vna cum omnibus indè ſequtis, & conſequentèr confitenti non præiudicat, *leg. pri. §. Diuus Seuerus, & §. ſi quis, & gloſ. in l. penultima, in princ. & ibi Bart. num. 1. ve ſ. Secundo modo, ff. de quęſtion. Emanuel Soar. in Theſaur. recept. ſent. lit. C. in verbo, Confeſſio facta, numer. 236. pag. mihi 27. in prima col. Ricc. deciſ. Archiepiſc. Neapol. 186. n. 2. & 3. par. 1. & deciſ. 81. num. 11. par. 4. Neguſ. Syl. reſponſ. quæſt. 223. num. 1. & ſeqq. & q. 380. num. 22., & de communi D. D. ſententia Farinacc. in ſua Prax. & Theric. Crim. partis ſecundæ tom. 1. tit. de Reo confeſſ. & conni 7. q. 83. cap. 1. num. 1. Guidopap. deciſ. 339. num. 1. vſque ad 3. Scanarol. tract. de Viſit. Carcerat. tit. de Circumſpect. haben. in torment. lib. 2. cap. 2. num. 14. & 15. pag. mihi 287. & Almon. Ciazz. diſcept. crim. prima à num. 152. vſque ad 166.*
2 *ibique, num. 202. & ſeqq.* ſubdit, quòd ſine indicijs per nudam Rei confeſſionem Reus ipſe torqueri nequeat; & bene etiam *Conciol. reſolut. crim. in verbo, Confeſſio, reſolut. 2. et 3. n. 1. & 2.*

1. *et* 2. vbi adducit maiorem rationem, quia Iudex non prçcedentibus indicijs neminem inter Reos ponere, & de delicto interrogare poteſt, & concordat *Vermigl. conſ. crim.* 305. *num.* 8. 10. *et* 11. *et prius Paul. de Caſtr. vol.* 1. *conſ.* 273. *num.* 1. *et ſeqq.*

4 Conſequentèr ſi de iure torqueri non poterat, & faſſus fuerit delictum, nequit ex dicta confeſſione puniri, etiamſi fuerit ratificata; cum tortura ſit illata contra ordinem, & iuris diſpoſitionem *Gomez. tit.* 2. *vol.* 3. *Marſil. in l. Edictum, num.* 25. *et n.* 30. *ff. de quaſt. Farinacc. quaſt.* 41. *num.* 95. *et alij quamplurimi D.D.* quos ſequitur *Guazzin. ad defenſ. Reor. tom.* 1. *defenſ.* 30. *cap.* 18. *num.* 1. *ibi-*
5 *que et num. ſeqq.* enumerat perſonas, quæ torqueri non poſſunt, & latiùs *Pellegrin. in Prax. crim. Vicar. tom.* 1. *par.* 4. *ſect.* 14. *num.* 38. *et ſeqq. tit. de Tortur. Reor.*

6 Prætetquam ſi agatur de crimine hæreſis, in quo torquentur etiam perſonæ à tali Tormento exemptę, *l. et ſi exempta, C. de Malefic. et Mathemat. et Farinacc. tract. de Hçreſi quaſt.* 185. §. *VIII. num.* 125.

7 Beneuerum eſt, quòd nulla, & ineſſicax eſt confeſſio, ſi fuerit extorta pendente appellatione à Decreto de torquendo, quia à tali Decreto appellatio permittitur, *Ricc. deciſ. Archiep. Neap.* 92. *per totam part.* 2. & optimè docet, ac videndus *Pellegrin. in Prax. Crim. Vicar. tom.* 1. *part.* 4. *ſect.* 14. *num.* 48. *tit. de Tortur. Reor.*

Et dum appellatio non interponitur, & infertur tortura perſonæ à tortura exemptæ, redditur nulla, appellatione etiam non interpoſita, emanata confeſſio in tortura, vel
8 metu tormentorum; vt putà ſi Mulier pregans etiam poſt editum partum infra quatraginta dies torqueatur, delictumque fateatur; nam huiuſmodi confeſſio, nec valet nec nocet Mulieri, *vt bene docet Guazzin. dicta defenſ.* 30. *cap.* 14. *numer.* 1. *verſ. Et ſi Mulier & dicto cap.* 18. *num.* 1. *erga medium.*

9 Extende primò ſupra principalem firmatam concluſionem noſtræ quæſtionis, quòd confeſſio extorta metu torturæ legitimis non præcedentibus indicijs confitenti non obeſt, licèt eſſet perſeuerata, geminata, & millies cum iuramento, ac etiam ſponte ratificata confeſſio *gloſ. in dicta l. penultima, Ludolph. Schrader. tract. de Fœud.* 2. *pars,* 9. *partis ſect.* 13. *numer.* 85. & 87. *tom. pri. Neguſ. Syl. reſponſ. quaſt.* 303. *num.* 66. & 67. *Lanfranch. ab Ariando, de Confeſſ. num.* 9. *poſt princ. in tract. Iur. diuerſ. tom.* 4. *Gutier. de Iurament. confirmat. part. pri. cap.* 57. *num.* 15. *Farinacc. conſ. crimin.* 19. *numer.* 2. & *ibi Add. lit. a, b. & c. vol.* 1. *Paſchal. de Vir. Patr. Poteſt. part.* 3. *cap. pri. num.* 8. & 20. *vſque ad* 22. & latè videri poſſunt ea, quę refert *Guazzin. defenſ.* 32. *cap.* 31. *num.* 13. & *ſeqq. Mar. Muta deciſ. Sycil.* 1. *num.* 1. *vſque ad* 5. *Franc. Merlin. deciſ. lucenſ.* 100. *num.* 20. *Farinacc. dicta quaſt.* 83. *cap. pri. num.* 9. & 13. *circa medium*, licèt prius *numer.* 10. enunciet, ſed non firmet contrarium; & in fine eiuſdem *num.* 10. concludit contrarium poſſe ſaluari, quandò ratificatio eſt expreſſa; & poſt longiſſimum temporis interuallum *Muta dicta deciſ.* 1. *num.* 5. *in medio, & Add. ad. Farinacc. dicto conſ.* 19. *lit. c. verſ. quamuis contrarium in princ. & in fin.*

11 Et conſequenter ſine dictis indicijs non tantum minime obeſt confitenti, verum etiam nec alijs à confitente nominatis, *Farinacc. conſ. crim.* 99. *num.* 56. *lib. prim. & dicta quaſt.* 83. *num.* 7. & *ſeqq. dictus Ciazz. prçcitata diſcept.* 1. *numer.* 168. & 318. & *ſeqq. Cyriac. controuerſ.* 130. *num.* 91. & *ſeqq. tom. pri. & Conciol. dicto verbo, Confeſſio, eadem reſult.* 2. *num.* 3. *cum ſeqq. pluribus, & Vermigl. conſ. crim.* 305. *num.* 8.

12 Et hoc procedit non antecedentibus ſcilicèt dictis legitimis indicijs, etiamſi verificata eſſet poſtea confeſſio per ocularem inſpectionem, *vt exemplificat Conciol. eadem reſolut.* 2. *num.* 9.

13 Extende ſecundò, vt ſine dictis indicijs extorta confeſſio non ſufficit ad condemnandum, nec ad iterùm torquendum, *Paſchal. ibidem ſupra, num.* 45. *et Conciol. eadem reſolut.* 2. *num.* 10. *et ibi erga finem dicti num.* 10. refert non habere locum, quando confeſſio fuit extorta non per torturam, ſed per ſolum metum, ſed *num.* 11. recedit, hac ratione adducta, quia confeſſio metu tormentorum æquiparatur confeſſioni factæ in tormentis.

14 Et dum Reus legitimis prçcedentibus indicijs torturam negatiuus in ſecunda vice ſuſtinuit, tunc indicium ex prçcedenti confeſſione ortum dicitur purgatum, itaut amplius torqueri non poſſit, ſed eſt dimittendus, *Conciol. reſolut. crim. in verbo, Confeſſio, reſolut. pri. num* 6. *ibique declarat.*

15 Immò emiſſa confeſſio per torturæ repetitionem caſu, quo repeti non debeat, non probat, & confitenti non obeſt, *Farinacc. dicto conſ.* 19. *numer.* 12. *ad fin. et late Add. lit. n. lib. pri.*

16 Sicuti idem dicimus de Priuilegiati confeſſione per torturam emanata, quanquàm fuerit ratificata, non officit confitenti, ſiue priuilegium ſit ratione perſonæ, & dignitatis, ſiue ætatis, niſi in priuilegiatis ratione perſonæ, & dignitatis agatur de criminibus exceptis, *vt latè docet Guazzin. dicta defenſ.* 32. *cap.* 19. *per totam.*

17 Extende tertio, vt ſine dictis indicijs non afficiat in tortura facta confeſſio, etiamſi agatur de crimine læſæ maieſtatis, reliquiſque criminibus exceptis, *Schrader. ibidem ſupra, eadem ſect.* 13. *num.* 85. *et ſeqq.* ſubdit, quod

Digitized by Google

quod ſinè eiſdem præcedentibus indicijs ne-
que Imperatori, nec vlli Principi etiam ſu-
periorem non recognoſcenti de abſoluta po-
teſtate permittitur Reum torturæ ſubijcere;
& concordat *Conciol. in dicto verbo*, *Con-
feſſio*, *reſolut. 2. num. 5.* vbi erga finem
18 dicit huiuſmodi extentionem non habere
locum, dum in criminibus atrocibus concur-
runt indicia leuiora, *& num. 12.* refert non
19 procedere in publicis latronibus diffama-
tis, viarumque Graſſatoribus, ac in ſimili-
bus, quorum confeſſionem non præcedenti-
bus legitimis indicijs per torturam extortam
ſufficere ad illos condemnandos; ſiquidem
vt Conciol. ibidem proximè ait publica diffa-
matio ſufficit loco indiciorum, dum concur-
rant aliqua indicia ſaltem leuia, ſecus eſt,
ſi non concurrant.

20 Extende quartò, quod deficientibus legi-
timis indicijs præcedendis, ſi poſtea dicta
indicia ſuperueniant, præcedens confeſſio nō
conualidatur, etiamſi aliundè in totum, ne
dum per alia veriſimilia, ſeu adminicula,
verum etiam ex oculari inſpectione delictum
in genere appareat, *Schrader. ibidem ſupra
num. 87. Paſchal. dicta part. 3. cap. 1. num.
23. & 24. Guazzin. dicta defenſ. 32. capit.
31. numer. 5. & 6. Farinacc. dicto conſ. 99.
num. 62. Muta dicta deciſ. 1. numer. 4. &
Conciol. in eodem verbo*, *Confeſſio*, *in præci-
tata reſolut. crimin. 2. num. 6. & reſolut. 10.
per totam*.

21 Proceditque hæc quarta extentio, quan-
quam confeſſio emananerit coram Iudice ha-
bienti liberum, & abſòlutum arbitrium in
procedendo, *Guazzin. ibidem ſupra*, *numer.
4. verſ. nec minus*, *Farinacc. dicta quæſt. 83.
cap. pri. num. 2. 3. & 4. Add. ad dictum
Conſil. Farinacc. 19. lit. a verſ. Et in tan-
tum eſt*, *ibique eadem lit. n verſ. Item pro-
cedit*, ampliat, quamuis etiam agatur de
crimine atrociſsimo, & excepto, prout eſt
22 crimen læſæ Maieſtatis: & Reus ſiue ante
torturam, vel in ipſa tortura proteſtetur,
quòd non poſsit tormenta ſufferre, *Guazz.
ibidem ſupra*, *numer. 1. & Farinacc. dicta
quæſt. 83. num. 7.* Attamen ego in exceptis,
& atrociſsimis criminibus non recedo ab opi-
nione *Conciol. relata in ſupradicta tertia ex-
tentione. num. 22.*

Sed quandò confeſsio emananerit ſine in-
dicijs, quid operetur, eſt notabilis caſus pe-
nes dictum *Farinacc. eadem quæſt. 83. cap. 1.
num. 11. 13. & 20.* ibique ampliatur, & de-
claratur.

23 Quid, ſi metu tormentorum confeſsio ſit
emiſſa indicijs non præcedentibus? Et an,
& quandò confitenti noceat, & ad condem-
nandum ſufficiat; & quomodò dicatur me-
tu tormentorum extorta confeſsio? latè diſ-
cutit articulum idem *Farinacc. eadem quæſt.
83. cap. 2. per totum*, ad quem pro ſatu-
ritate te conferas. Hoc vnum in praxi inter
cætera ſignanter obſerua ad euitandum, ne
confeſsio ſit metu tormentorũ extorta, vt Re-
us tempore examinis ſit ſolutus vinculis, &
catenis, *vt docet Carol. Pellegrin. tom. pri.
in Prax. Crim. Vicarior. part. 4. ſect. 9. tit. de
examin. Delinq. num. 28. verſ. ſexto*.

24 Quæ autem ſufficientia indicia dicantur,
& quæ eſſe debeant, docet *Menoch. de Ar-
bitr. Indic. libr. 2. cent. 3. caſ. 270. num.
pri. & ſeqq. & num. 23. & ſeqq.* Et videri
etiam poteſt *Conſtit. Paul. III. in ordine
44. §. captum vero*, *cum ſeq. tom. 1. Bul-
lar. Roman.* & optimè etiam docet *Scanarol.
dicto tract. lib. 2. cap. 7. ſuper dicta Conſtit.
Paul. III. §. 7. num. 4. & ſeqq. pag. mihi 300.
& late Almon. Ciazz. ad defenſ. Reor. conſ.
17. num. 9. & 10.*

25 Et an interrogari abſque indicijs is poſsit
ſuper alijs criminibus, qui confeſſus eſt crimen
pro quo erat indiciatus? affirmatiuè ſaltem
in genere de conſuetudine totius Italię, ſi Reus
ſit malæ exiſtimationis, & diffamationis te-
ſtatur, *Scanarol. eodem lib. 2. capit. 2. §. 8.
in dicta Conſtit. Paul. III. à num. 4. vſque ad*
26 *8. ibique num. 9. & 10.*, ſubdit dictam Con-
ſtitutionem non ſeruari in ſtatu Eccleſiaſtico
tanquàm abolitam per dictam *Conſtit. Paul.
V. & Conſt. 71. Paul. III.*, præterquàm in Vr-
be à Gubernatore ſtante particulari Breue.

27 Cæterum ſi aliquis confiteatur ſe ab vno
fuiſſe ſubagitatum, non poteſt interrogari,
an fuerit ſubagitatus ab alio, quandò nul-
la extant indicia. *Almon Ciazz. vbi ſupra diſ-
cept. 9. n. 32. & n. 524.*

28 Et nota, quod in confeſsione facta in tor-
mentis ſi reperiatur aliquid falſi, tota con-
feſsio falſa præſumitur, & metu extorta, *Cy-
riac. contr. 150. num. 116. tom. 1.*

29 Pro coronide tandèm limitationis in hac
noſtra quæſtione tene menti, ſpontaneam Rei
confeſsionem in iudicio eſſe ſufficientem ſine
dictis indicijs ad Reum puniendum, ſi con-
ſtet de delicto, & confeſsio ſit emiſſa coram
Iudice à Reo vltrò & non per interrogatio-
nem reſpondente *vt latè Conciol. in verbo*,
Confeſsio, *reſolut. crimin. 3. num. 4.* In ciui-
libus autem ſi per metum emittitur confeſ-
ſio, nullam meretur fidem, *Celſ. deciſ. 42. num.
12. et ſeqq.* & in puncto confeſsionis Muli-
eris quamdiù eſt in poteſtate Viri, & non
in loco plenæ libertatis, vt eius poſsit in-
dagari voluntas, quòd non probet confeſsio
per mulierem factam; quia præſumitur dura-
re eadem cauſa metus, dixit *Seraph. deciſ.
873. num. 5. tom. 1.*

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Ex confeſſione in tortura ſit condemnatio, ſi legitima præcedant indicia.*
2 *Spontanea, aut in tortura emiſſa confeſſio, quæ requiſita habere debeat, vt confitentem afficiat, et num. 5.*
3 *Confeſſio debitis requiſitis non munita habilitat Reum à delicto confeſſato.*
4 *Limita ſi ſit Mariolus, vel Taglia borſe.*
5 *Requiſita confeſſionis quot ſint.*
6 *Confeſſio in Tortura vt afficiat Reum confitentem in quo loco eſt ratificanda.*
7 *Torturæ cruciatus, quos effectus contra Reum confitentem producat.*
8 *Hæretici confeſſio in tortura an indigeat ratificatione.*
9 *Ratificatio confeſſionis infra quot tempus ſit facienda.*
10 *Ratificationis elapſo tempore Reo aſſignatur terminus ad ſe defendendum, et ad dicendum contra propriam confeſſionem.*
11 *Reus non aſſignato dicto termino indefenſus condemnatur.*
12 *Defenſionibus quando Reo renunciare liceat.*
13 *Reus an denuò ſit torquendus, ſi in termino ad ſuas faciendas defenſiones non multum plenè probauit aduerſus ſuam confeſſionem.*
14 *Reus tortus, & in negatione perſiſtens nequit condemnari ex ſua reuocata confeſſione, & ampliatur, num. 15.*
16 *Reus nihil contra ſuam confeſſionem probans condemnatur.*
17 *Ratificatio in confitentis præiudicium an, & quãdò non requiratur, & an requiratur in præiudicium Tertij.*
18 *Reus nominando criminis ſocios, & complices in delicto, ad quid coarctetur, vt eius confeſſio ſe ipſum, & Socios, compliceſque afficiat.*
19 *Ratificationi confeſſionis non eſt opus in ſpontanea confeſſione, & quæ dicatur ſpontanea confeſſio.*
20 *Iudex cautius agit ſi curat confeſſionem ſpontaneã à Reo ratificari.*
21 *Ratificatio eſt neceſſaria in ſpontanea confeſſione minoris.*
22 *Ratificatione ceſſante, non ceſſat Iudex in aſſignatione termini ad dicendum contra propriam confeſſionem, & ad faciendas per Reum ſuas defẽſiones.*
23 *Spontanea, ſeu meticuloſa confeſſio vltra ratificationem quę ad condemnandum requirat.*
24 *Confeſſus ſine iuridicis requiſitis mitius punitur.*
25 *Ratificata confeſſio ſine indicijs, aut cum indicijs non ſufficientibus confitenti non nocet, nec alijs.*

Legitimis præcedentibus Indicijs Confeſſi in Tortura an ſit ratificanda; & quando ratificatione opus non ſit.

QVAESTIO XVII.

NOn tantum (vt proximè diximus) Confeſſio in Tortura, vel metu tormentorum extorta, vt ad condemnandum ſufficiat legi-
1 tima præcedentia indicia habere debet, &
vt ipſa confeſſio ſiuè ſpontè, ſiue in tortura
2 emanata operetur contra Confitentem veri-
3 ficanda eſt in ſuis circumſtantijs, & qualita-
4 tibus; quibus non verificatis, vel eſt Innocens abſoluendus, vel relaxandus ſub cautione de ſe repræſentando, niſi ſit Mariolus, vel Taglia borſe, vt latè exemplificat *Conciol. in verbo, Confeſſio, reſolut. crim. 15. per totam*; quæ confeſſio cum ſuis qualitatibus debet eſſe
5 clara, & ſpecifica, ac inuulnerabilis, non autèm dubia, incerta, obſcura, tacita, vel æquiuoca, *Conciol. eodem verbo, Confeſſio, reſolut. 16. per totam*: taliſque confeſſio eſſe debet veriſimilis, poſſibilis, & probabilis, cum cauſa, & libera, non autem conditionalis, vel impoſſibilis, & quòd cum eadem confeſſione etiam ficta conſiet de corpore delicti, *ad latè congeſta ab eodem eruditiſſimo I. C. Conciol. in eodem verbo, Confeſſio, reſolut. 17. per totam. et reſolut. 19. per totam. & diximus latius lib. 1.*
6 Verùm etiam eſt deneceſſe, vt deindè ſequatur ſpontanea ratificatio extra locum, & aſpectum torturæ, ſcilicèt ad bancum iuris, vel apud acta; cum tortura ſit experimentum valde periculoſum, & multi ob doloris impoten-
7 tiam ſæpè fatentur ea, quæ nec vnquàm commiſerunt, ſed nec quidèm corde cogitarunt, *l. 2. C. de Cuſtod. Reor. et optime Clar. in prax. Crimin. §. fin. quæſt. 64. verſ. Cæterum ſi Reus*, & propè finem, & ſecundùm *nouam impreſſionem, numer. 42. et 49. Eugen. conſ. 66. num. 3. lib. 2. et latè Scanarol. tract. de viſicat. Carcerat. lib. 2. cap. 5. num. 1. vſque ad 5. tit. de Ratificat. et verificat. Confeſſ. pag. mihi 293. et Paſchal. de Virib. Patr. Poteſt. par. 3. cap. 1. num. 46. et ſeq. et num. 52. et ſeqq. Bald. conſ. 95. num. 7. vol. 1. Emanuel Soarez Theſaur. recept. ſent. lit. C. num. 238. pag. mihi 27. in prima col. latè Almon Ciazz. diſcept. crim. pri. num. 191. et ſeqq. et Guidopap. deciſ. 339. num. 2. et Vermigl. conſ. crim. 113. num. 14. Antonell. de loco legal. lib. 3. cap. 19. quæſt. 3. num. 66.*
8 Ita vt huiuſmodi ratificatio facienda ſit etiã in crimine Hæreſis, quia confeſſio inquiſiti de hæreſi in tortura emanata ipſi non nocet, niſi ſequatur ratificatio, vt regulare eſt in alijs delictis, *Farinac. tract. de Hæreſ. quæſt. 185. §. VIII. num. 150. et quæſt. 187. §. 6. num. 77.*

9 Quæ

Digitized by Google

9 Quæ ratificatio eſt aduertendum, quòd non
fiat in continenti, & donèc duret torturæ do-
lor, ſed ex interuallo, & ceſſato dolore; quod
internallum eſſe debet ad minùs vnius diei vi-
ginti quatuor horarum, *Paſchal. vbi ſupra, n.*
49. et 50. *Lanfranc. ab Ariando de Confeſſ. n.*
7. et 8. *in tract. Iur. diuer. tom. 4. dictus Sca-*
narol. eodem cap. 5. num. 6. pag. mihi 294. et
latè Muta deciſ. 88. *num. 1. et ſeqq. et Clar. di-*
cta queſt. 64. num. 41. & ſic etiam concludit,
Menoch. de Arbitr. Iudic. lib. 2. cent. 1. caſ. 38.
et Ciazz. dicta diſcept. pri. eodem num. 191. poſt
medium, et Vermigl. conſ. crim. 80. *num. 4. et*
Tiraquell. de Retract. conuent. §. 1. gloſ. 5. nu-
mer. 21.
10 Quo elapſo tempore, factaque ratificatio-
ne vt ſupra, tunc debet Iudex Reo ſtatuere
aliquem breuem terminum, puta duorum, vel
trium dierum approbandum, & allegandum
omnes ſuas defentiones, quas facere intendit
contrà ſuam confeſſionem, & ita eſſe de
communi obſeruantia, nec poſſe aliter Re-
11 um condemnari, quià diceretur condem-
natus indefenſus *teſtatur Clar. in dicta quæ-*
ſtion. 64. numer. 44. Scanarol. eodem tract.
dicto lib. 2. et in reiterato cap. 5. §. 10. à
num. 9. vſque ad 15. ſuper Conſt. Paul. III.
in ordine 44. Guazzin. ad Defenſ. Reor. de-
fenſ. 32. cap. 10. *num. 7. et* latè ratiocina-
tur *Anton. Conciol. reſolut. crim. in verbo, Con-*
feſſio, reſolut. 6. ibique num. 10. annuit, quan-
12 do liceat Reo defenſionibus renunciare, & *An-*
tonell. de Loco legal. lib. 3. cap. 19. quæſt. 3. nu-
mer. 67.
13 In quo defenſionum termino ſic vt ſupra aſ-
ſignato, ſi fiant à Reo aduerſùs ſuam confeſ-
ſionem probationes, ſed non adeò plenæ, vt
in totum videatur eliſa confeſſio, an debeat
Reus iterùm torqueri, vel nè, *vide Paſchal.*
ibidem ſupra, num. 63. erga medium, in verbo,
Et ſi dato termino; eſt tamèn aduertendum,
quòd ſi torqueatur, & in negatione perſeuerat,
14 nequit ampliùs condemnari ex illa reuocata
confeſſione, quamuis præcedat Iudicis pro-
15 teſtatio, quod torqueatur citrà præiudici-
um probatorum, & confeſſatorum, *Paſchal.*
dicta par. 3. cap. 1. num. 63. verbo, Sed in ca-
16 *ſu, quo, ibique in verſ. ſi vero, ſubdit*, quòd
ſi nihil Reus aduerſùs ſuam confeſſionem pro-
bet, tunc partes Iudicis ſolum ſunt in conde-
mnando, & ita etiam *Pellegrin. in Prax. crim.*
Vicar. tom. pri. par. 4. ſect. 14. tit. de Tortur.
Reor. num. 71. vbi num. 72. et ſeqq. refert alia
notabilia pro noſtra quæſt.
17 Limita primò, ſi confeſſioni in Tortura fa-
ctæ præceſſerit extraiudicialis confeſſio, tùnc
ratificatio non eſt neceſſaria quoad præiudi-
cium confitentis, ſecùs autèm Tertij, *gloſ. in*
l. capite quinto, 25. in verbo, Accuſaturo, ff.
ad l. iul. de Adulter. Farinacc. conſ. crim. 20. n.
7. vol. 1. & Add. ad eundem Farinacc. conſ. 19.
lit. d. verſ. verum prædicta, eodem vol. 1.

18 Et eſt ratio, quia ſi Reus in tormentis fa-
teatur delictum comiſiſſe, & nominet alios
criminis Socios, ac complices, non ſolum
opus eſt, vt contra ſe ipſum priùs ratificet
confeſſionem extra tormenta, vt ſupra de-
monſtrauimus, ſed deneceſſe eſt, vt deindè
ſpecialitèr iterum torqueatur ad conualida-
dam depoſitionem contra Socios, & compli-
ces, ac ad purgandam maculam, & eius di-
ctum vt afficiat eoſdem Socios, & complices,
denuò debet in ipſis tormentis nominatos
ſpecificare, & per Reum eadem nomina-
tione confirmata vt ſupra, non eſt amplius
idem Reus interrogandus prò habenda noua
ratificatione, & perſeuerantia extra tormenta,
Caball. reſolut. crim. caſ. 33. num. 10. & 11. &
12. Clar. in Pract. crim. quæſt. 45. ſub num. 13.
poſt verſ. Cæterum ſi Reus, & Farinacc. lib. 2.
Prax. crimin. quæſt. 43. num. 137. verſ. Immo
Tortura debet adhiberi, quos refert, et ſequitur
Scanarol. eodem lib. 2. cap. 5. num. 10. & ſeqq.
& concordat Paſchal. dicta par. 3. cap. 1. num.
51. verſ. Animaduertendum autèm.
19 Limita Secundò in confeſſione ſpontanea,
ſcilicet abſque alia Iudicis interrogatione, vt
diximus in antecedenti proxima quæſtione, ex-
tra locum paritèr Torturæ, & abſque metu
tormentorum facta, dummodò minæ de tor-
quendo prædictæ ſpontaneæ confeſſioni non
præceſſerint; nàm tùnc ratificatione opus non
eſt, *vt latè docet Scanarol. eodem lib. 2. cap. 5.*
num. 7. 8. et 9. et optime ſenſit Clar. §. fin. lib.
5. Pract. crim. quæſt. 65. num. 1. erga medium
et ibi optime Baiard. add. num 9. & problema-
ticè diſcutit articulum Anton. Conciol. reſolut.
crim. in verbo, Confeſſio, reſolut. 14. per totam
vbi num. 3. concludit, quòd cautius agit Iu-
dex, ſi confeſſionem ſpontè factam ratificare
20 fecerit per Reum: & in confeſſione Minoris
dicit eſſe neceſſariam ratificationem. Sed con-
tra Reum in flagranti crimine deprehenſum te-
21 net *Pellegrin. ibidem ſupra num. 76. verſ. ſe-*
cundo, ratificationem non eſſe neceſſariam, &
refert alias limitationes.
Nec eſt neceſſaria ratificatio, ſi Reus tan-
quam principalis quoad ſe, & teſtis quo ad
alios ſit examinatus, & ſine tortura faſſus eſt
delictum, *Caball. dicta caſ. 33. num. 3. & 4.*
vbi dicit contra ſe, non alios.
22 Et quatenùs non fiat talis ratificatio, non
eſt prætereunda aſſignatio termini ad facien-
das ſuas defentiones, & ad deducendum quic-
quid vult, & poteſt aduerſùs ſuam confeſſio-
nem, *Paſchal. vbi ſupra a num. 52. vſque ad*
57. Clar. & Baiard. ibidem ſupra, & tracta-
uimus etiam in hoc. 3. lib. quæſt. 12.
23 Beneuerum eſt, quòd ſiue ſponte, ſiue
metu tormentorũ emanauerit cõfeſsio, vt eadẽ
ad condemnandum Reum confeſſum ſuſtine-
ri queat, aliundè de corpore delicti non ſo-
lum conſtare debet, ſed etiam de qualitatibus,
& circumſtantijs in confeſſione adiectis, ex

Digitized by Google

quibus ipſa confeſsio dici poſsit verificata
24 & huiuſmodi non concarrentibus, mitiori pœna, venit Reus condemnandus, *Scanarol. ibidem proximè, à numer. 12. vſque ad 13. & à num. 14. vſque ad finem* enunciat differentiam qualitatum, & circumſtantiarum.

25 Vnde norandum eſt, quòd confeſsio per torturam extorta nullisprææcedentibus indicijs, vel præcedentibus, & non bene probatis, etiamſi Reus eam ratam habuerit, non tantum ei non nocebit, ſed nec etiam alijs, & eſt ratio, nã quicquid Iudicis iniuria fit, ſeu manat, iniuſtum eſt, & iniuſtitia cauſæ permanet in eius effectu; nõ enim ex iniuria ius naſci poteſt, vt erudirè refert *dictus Ciazz. eadem diſcept. pri. num. 168. ſeqq. & numer. 203. & 318. & ſeqq.* & concordat etiam ſuperaddendo alia *Cyriac. contron. 150. à num. 91. vſque ad 95.*

Cætera tandem ad materiam noſtræ quæſtionis, nempè dum opus ſit, vel ne huiuſmodi ratificatione, & dum ſit opus, vbi, quomodo, & quando fieri debeat, vide etiam *Farinacc. in ſua Prax., & Theric. crimin. tit. de Reo confeſs. & Conuict. quæſt. 83. cap. 1. n. 22. & ſeqq. pluribus, & eadem quæſt. cap. 3. n. 70. vſque ad finem*, & etiam luculenter inter modernos D.D. *Pellegr. vbi ſupra proximè, n. 66, & ſeqq. vbi numer. 69. poſt medium* admonet Iudicem, ne permittat, quantum fieri poteſt, Reum duci ad eundem carcerem, at poni curet in aliquo loco ſeparato, vt Reus poſt torturam non inſtruatur ab alijs Carceratis, ne ratificet confeſſionem iam factam, & ibi alia dat remedia opportuna, &c.

SVMMARIVM

1 *Ex delicto in ſcriptura confeſſo tanquàm ex confeſſione extraiudiciali non ſequitur condemnatio.*

2 *Extraiudicialis confeſſio de delicto non plenè probat, nec ſatis eſt ad condemnandum.*

3 *Extraiudicialis confeſſio non ſeriè, ſed iocosè, per laſciuiam, & iactationem, ſiue vanagloriam, aut per iram, metum, incidenter, ſiue per perſuaſiones non eſt ſufficiens ad torquendum.*

4 *Extraiudicialis veriſimilis confeſſio tàm Maioris, quam Minoris facit contra confitentem indicium ad torturam.*

5 *Extraiudicialis geminata confeſſio acriùs Reum impellit ad torquendum.*

6 *Extraiudicialis confeſſio adminiculata plectit confitentem pœna extraordinaria pecuniaria.*

7 *Extraiudicialis Confeſſio coram perſonarum multitudine quid operetur in confitentem.*

8 *Extraiudicialis confeſſio ſuper iactatione delicti quid requirat ad imponendam pœnam, & qua pœna imponi poſſit.*

9 *In ſcriptura de Crimine emiſſa confeſſio quandò delictum probet, & ſatis ſit ad condemnandum.*

10 *Quid, ſi agatur de crimine ciuiliter, & non criminaliter.*

11 *Delictum è ſcriptura probatur, ſi Partium conſenſu, ſeu mandato ſcriptura ſit rogata.*

12 *Sodomia delictum non probatur ex nuda confeſſione in ſcriptura emanata, & redditur ratio.*

13 *Sodomita condemnatur ad quærelam partis.*

14 *Sodomita ex ſimplici confeſſione non damnatur, niſi aliundè conſtet.*

15 *Quærela loco in Sodomia ſatis eſt aliqua alia informatio.*

16 *Sodomiæ crimen eſt atrociſſimum, & de exceptis, & ſic proceditur per inquiſitionem.*

Delictum quando probetur per confeſſionem in ſcriptura emiſſam.

QVAESTIO XVIII.

1 CRiminis confeſſio etiam explicita in Teſtamento, ſeu quibuſuis alijs ſcripturis emiſſa, licèt probet tanquàm extraiudicialis, non autèm ad condemnandum ſufficit, *gloſ. in l. Capite quinto, in verbo, Accuſaturo, verſ. Sed ſi in iudicio, & ibi Bart. ante numer. primum. ff. de Cuſtod. Reor. & Farinacc. conſ. crim. 80. num. 46. lib. 1.*
2 Et eſt ratio, quia extraiudicialis confeſſio
de delicto non probat plenè contra Confitentem, & conſequenter non eſt ſufficiens
ad condemnandum; cum poſſit quis confiteri
3 delictum non ſeriò, ſed iocosè, per laſciuiam, & iactationem, aut vanagloriam, aut calore iracundiæ, ſiue per metum, aut perſuaſiones Aduerſarij, vel incidenter, quæ inſufficiens eſt etiam ad torquendum confitentem *Anton. Conciol. reſolut. crimin. in verbo, Confeſſio, reſolut. 12. num. pri. cum ſeqq. & reſolut. 13. n. 16. cum ſeqq.*
4 Benè verum eſt, quòd talis extraiudicialis confeſſio ſiuè Maioris, ſiuè Minoris etiam ſine authoritate Curatoris emanata, ſi ſit veriſimilis, facit contra confitentem indicium ad torturam, *Conciol. eadem reſolut. 13. num. 1. 3. & 4.*
5 Et Reus acrius tandem torquetur ex geminata confeſſione, dicta *reſolut. 12. num. 7.*
Et quando cum confeſſione extraiudiciali con-
6 currant adminicula, & præſumptiones ſatis eſt talis confeſſio ad condemnandum confitentem, non pœna ordinaria, ſed extraordinaria pecuniaria, *Conciol. eadem reſolut. 12. num. 4. & 5. vbi num.* 8. ſubdit, extraiudicialem confeſſionem factam in publico, & coram

Digitized by Google

coram. Perſonarum multitudine eſſe ſufficientem ad condemnandum tanquam tranſactam in notorio, *& num.* 9. pariter ſubdit, confeſſionem extraiudicialem in iudicio deductam tanquam delictum particulare, & de per ſe vt puta quando quis de aliquo delicto commiſſo ſe gloriatur, ſignanter ſi gloriatio tendat ad alterius infamiam, eſſe ſufficientem ad imponendam aliquam pœnam extraordinariam Iudicis arbitrio, ſi probetur confeſſio per duos teſtes conteſtes etiam de loco, tempore, & idoneos, legales, & omni exceptione maiores, ad latè tradita per dictum *Conciol. eadem reſolut.* 13. *num. pri. & ſeqq. num.* 11. *cum ſeqq. & conſ.* 3. *num.* 27. *conſ.* 7. *num.* 28. *conſ.* 12. *num.* 10. *& num.* 14. *& num.* 61. *Vermigl. conſ. crim.* 33. *numer. pri. & ſeqq. & conſ.* 293. *num.* 6. *& conſ.* 299. *num.* 9. *& latè* 333. *Ciazz. conſ.* 16. *per totum*, *vbi num.* 11. docet quòd cum dictis requiſitis neceſſarijs in confeſſione extraiudiciali probanda ſit etiam mala fama. Sed *idem Conciol. in noua impreſſione in dicto V. confeſſio, reſolut.* 12. *num.* 4. *& in Addit. N.* 4. tenet indiſtinctè, quòd confeſſio extraiudicialis adminiculata ſufficiat ad cõdemnandum in pœnam extraordinariam.

At *Vermigl. dicto conſ.* 333. *num* 5. aduerſatur, plures tamèn Intelligentias, Declarationes, & limitationes dat ſuper huiuſmodi Iuris articulo *Antonell. tract. de Loco legal. lib.* 2. *cap.* 3. per totum diſcurſum.

9 Nihilominus quandò delictum committitur in ſcribendo, paciſcendo, ſeu contrahendo, de quo pacto, ſeu contractu continenti delictum per paciſcentes, & contrahentes fiat inſtrumentum, vel ſcriptura tunc cum ipſum Inſtrumentum, ſeu ſcriptura ſic de ſe delictum, habeatque in ſe intrinſecum delictum, in hoc caſu inſtrumentum, ſeu ſcriptura delictum probat, & ad condemnandum confeſſio in dicta ſcriptura emiſſa ſufficit, *vt latè docet Farinacc. in ſua Theoric. & Prax. crimin. part.* 2. *tom.* 1. *tit. de Reo confeſſ. & conuict. quæſt.* 84. *in princ. & per totam*, vbi ampliando, & limitando benè de materia tractatur.

10 Immò eſt notandum, quòd dum non agitur de imponenda pœna corporali, ſed priuationis, & ſic de crimine ciuiliter, & non criminaliter, tunc delictum pleniſſimè probatur per confeſsionem in ſcriptura, & inſtrumento factam, & ſatis eſt etiam ad condemnandum confeſſum, *vt egregiè concludit idem Farinacc. conſ.* 25. *numer.* 11. *&* 17. *vol.* 1. *& ibi Famian. Centul. add. lit.* e, *& g. & lit. h. declarat. eandem quæſtion.* 84. *numer.* 14.

11 Huiuſmodique procedit, quandò ſcripturæ, & Inſtrumenta ſunt ſacta, ſeu rogata de Partium conſenſu, ſcilicèt de mandato eius, de cuius delicto tractatur, ſecus eſt ignorante delinquente, *Clar. in Prax.* §. *fin. quæſt.* 54. *in princ. verſ. item ſi quis retificet Maſcard. de Probat. lib.* 1. *concluſ.* 460. *numer.* 12. *&* 16. *quibus adhæret Farinacc. præcitata quæſt.* 84. *num.* 18. *&* 21.

12 At ſi agatur de ſodomiæ delicto, non
probabitur per confeſsionem in nuda ſcrip-
tura emiſſam; Ratio eſt, quia tale deli-
ctum extrinſicè committitur, non autem
fabricando ſcripturam, minimeque perpetra-
13 tur animo, vt hæreſis, ſed factum requirit, &
conſequentèr ex ſola confeſſione, niſi concur-
rat Partis querela, & conſtet delictum fuiſſe
commiſſum per euidentiam facti, vel per teſtes,
14 aut ſaltem per indicia, non poteſt condem-
nari, *Farinacc. d. conſ.* 25. *num.* 23. *& num.* 68.
15 ibique etiam ſubdit, quòd loco dictæ quæ-
relæ ſufficit aliqua alia informatio, vt dicit
etiam *Clar. per dictum Farinacc. ibidem relatus*,
§. *fin. quæſt.* 55. *verſ. Quando autem*, *& Boſſ.
in Pract. tit. de Delict. num.* 19. *& videndus
idem Clar. eodem* §. *fin. quæſt.* 15. *ſed dictus Con-
ciol. in eiſdem ſuis reſolut. crim. in verbo*, *Sodo-
16 mia*, *reſolut.* 2. *num.* 1. *&* 2. tenet in hoc So-
domiæ atrociſſimo, & excepto delicto procedi
poſſe per inquiſitionem.

Alia, quæ ampliando, declarando; & limitando adduci valent, vide apud *Farinacc. in præfata quæſt.* 84. qui iuxta ſolitum doctiſſimè & acutiſſimè de materia tractat.

SVMMARIVM.

1 *Socij criminis confeſſio, tàm in ciuili, quàm in criminali iudicio emiſſa criminis Conſocio non præiudicat, et tortura quomodo ſit inferenda, num.* 10.

2 *Amplia licèt vigeat ſtatutum in contrarium.*

3 *Amplia ſecundo in ficta confeſſione, quæ non egreditur confitentis perſonam.*

4 *Amplia quartò, licèt ſtatutum fictam confeſſionem pro vera conſtituat.*

5 *Socij criminis confeſſio contrà complicem, & Conſocium an faciat aliqualem coniecturam, & præſumptionem, ac indicium ad inquirendum tantum, et an, et quandò ad torquendum, et latè de materia ampliando, et declarando à numer.* 6. *vſque ad* 9. *etiam in crimine hæreſis, et excepto.*

10 *Crimina excepta quæ dicantur.*

11 *Adminicula, et indicia tam in exceptis, quam in non exceptis criminibus, quæ eſſe debeant, et an per duos Teſtes probentur etiam in crimine grauiſſimo, et num.* 12.

12 *Socij criminis confeſſio quæ alia requiſita habere debeat, vt afficiat nominatum conſocium?*

14 *Plurium Sociorum criminum confeſſio, et depoſitio aduerſus Conſocium, ſeu criminis aſſertum complicem an, et quando ſit ſufficiens ad irrogandam*

gandam pœnam extraordinariam, vel pecuniariam tantum etiam in criminalibus grauiſſimis.

15 *Delinquenti an, & quando credatur vel ae aſſerenti perpetraſſe delictum de mandato alterius coatrà nominatum mandantem, & num. 16.*

17 *Teſti dicenti ſe pecunia fuiſſe corruptum à B. an ſit credendum.*

18 *Socius Criminis quandopoſſit interrogari de Conſocijs.*

19 *Socius criminis delictum confitendo admittitur cōtra Conſocios ſi multos culpauit, et alios tacuit, et redditur ratio num. 20.*

Tertij, vel vnius Socij criminis confeſſio an alteri Tertio, vel Conſocio noceat.

QVAESTIO XIX.

1 IN iudicio tam ciuili, quàm criminali Tertius, ſeu criminis ſocius ſi aliquod fateatur delictum, Tertio, aut criminis Conſocio talis confeſſio non obeſt, nec ad condemnandum ſufficit, *tex. clarus in cap. Nemini, 15. quæſt. 3. Cyriac. controuerſ. 227. num. 22. tom. 1. Bald. vol. prim. conſ. 95. num. pri. et ſeqq. Guazzin. ad defenſ. Reor. tom. pri. defenſ. 32. cap. 8. num. pri. in princ. Fariaac. tit. de Reo confeſſ. et conuict. quæſt. 81. num. 33. Mar. Muta deciſ. ſicil. 40. num. 46. et Almon Ciazz. ad defenſ. Reor. diſcept. crimin. pri. num. 311. et Bald. conſ. 497. vol.* 2 *pri. vbi num. 21.* ſubdit etiam procedere, ſi ſtatutum eſſet in contrarium; & in puncto confeſſionis factę à Famulo contra Dominum, *Vermigl. conſ. crim. 335. n. 4. et ſeqq.*

3 Maximè in ficta confeſſione ex contumacia reſultanti, quia hæc confitentis perſonam minimè tranſgreditur, *Ciazz. ibidem eodem n. pri. verſ. et maxime, Carthar. de pœn. innocent. art. 3. n. 690. et ſeq. et à n. 707. vſq; ad 741. Bald. conſ. 193. vol. 2. Cyriac. dicta controuerſ. 227. num. 1. et ſeqq. tom. 2. ibique n.* 4 8. ſubdit procedere, quanquàm ſtatutum vigeat, quod diſponat fictam confeſſionem haberi pro vera.

5 Attamèn licèt dicta expreſſa confeſſio vltra confitentis perſonam non afficiat quòad plenam probationem: ſufficiet autem ad faciendam aliqualem coniecturam, & præſumptionem contra dictum Tertium, ſeu criminis Conſocium; immò indicium faciet contra eum, qui pro Conſocio nominatur, *Clar. in Prax. crim. §. fin. quæſt. 21. num. 4. verſ. dictum ſocij criminis, Bald. dicto conſ. 95. num. pri. et conſ. prędicto 497. num. 2. et poſt Surd. deciſ. 325. num. 3. et 11. et deciſ. 135. num. 4. et 5. et 55. num. 3. ac firmat idem Guazzin. eadem defenſ. 32. cap. 8. n. 2. in princ.*

6 Indicium ſcilicèt facit ad inquirendum tantum etiamſi dicta confeſſio, ſeu nominatio ſocij criminis ſit emiſſa in tortura, *dictus Almon Ciazz. ad defenſ. Reor. diſcept. crimin. pri. num. 80. 91. & 96. & diſcept. 2. num. 190. & ſeqq.* & licèt agatur de crimine hæreſis, *Ciazz. eadem diſcept. pri. num. 105. & num. 312. & ſeq.* Locumque ſibi vendicat, quanquam Perſona nominata alias eſſet malæ conditionis, & famæ, *Ciazz. dicta diſcept. pri. num. 81. ibique num. 98. & 104.* refert idem eſſe, ſi agatur de crimine excepto, & ſocius criminis in tortura depoſuerit.

7 Quia nihilominus talis confeſſio, ſeu nominatio facit ſolummodò dictum merum indicium: immò etiamſi non vnus, ſed plures eſſent criminis ſocij, *Ciazz. eadem diſcept. pri. num. 91.*

8 Verum ſi ſocius criminis ſit infamis, criminoſus, & plures exceptiones patiatur, ac defectus; tunc nèc etiam in exceptis contrà nominatum Conſocium ad torturam facit indicium, immò nec ad inquirendum etiam in caſu, in quo alitèr veritas haberi non poteſt, vt laté ratiocinando ampliat materiam *idem Ciazz. eadem diſcep. 1. n. 106.*

9 Alijs autem ſi eſſet dicta confeſſio coniecturis, & veriſimilitudinibus ſuffulta, & coadiuuata: iſto enim caſu in criminibus poterit Tertius, ſeu criminis Conſocius in confeſſione alterius criminis ſocij adminiculata torqueri, vt in ſocio criminis, qui ſi contrà ſe, & Tertium fateatur, eiuſque depoſitio fuerit adminiculata, illamque in tortura firmauerit, grauat nominatū ad ſe ſubijciendum tormentis, & peculiariter in criminibus exceptis, in quibus etiam iſta duo copulatiuè requiruntur, tortura ſcilicèt, & alia adminicula, *vt de communi D. D. ſententia firmat idem Guazzin. eodem cap. 8. n. 2. & Muta dicta deciſ. 40. eodem num. 46. in verbo, Tamen in caſibus exceptis, ibique docet* qui dicantur caſus excepti, & concordat *Clar. eadē quæſt. 21. verſ. Sed quid in criminibus, & dictus Ciazz. ibidem ſupra num. 85. & ſeqq. & diſcept. 2. num. 187.* Et quòd Tortura illata ſit in faciem ipſius Conſocij *Vermigl. conſ. crimin. 113. num. 8.*

11 Adminicula, vel indicia quænam eſſe debeant tam in criminibus non exceptis, quàm exceptis, hoc totum Iudicis relinquitur arbitrio iuxta qualitatem perſonæ, & delicti, *Clar. dicta quæſt. 21. num. 9. in fine ibique Baiard. num. 32. Guazzin. in præcitatis locis eodem num. 2. verſ. Quæ nam* vbi in medio ait, quòd vnum adminiculum, & indicium ſufficiat.

12 Cæterum *Guazzin. ibidem num. 3.* admonet Iudices, vt huiuſmodi indicium, vel adminiculum

culum ſit legitimè probatum per duos Teſtes, prout omninò de iure requiritur, vt poſſit de eo haberi aliqua conſideratio ad effectum adminiculandi, etiamſi agatur de crimine grauiſſimo.

Idemque pariter *Guazzin. prędicato nu-*
23 *mer. 3. in verbo, Ac etiam* inſtruit Aduocatum, quòd Tertius ex nominatione Socij criminis, & ex alio adminiculo, etiam in criminibus exceptis ſi torquendus ſit, opus eſt, vt ex qualitate Socij deponentis, & qualitate nominati arguatur ipſum Socium non mentiri.

24 Adnotandum eſt igitùr, quòd ſi in confeſſione, & aſſertione trium, vel plurium Sociorum criminis alia concurrant indicia, vel adminicula; quæ elici poſſint, vel ex veriſimilibus coniecturis, vel ex Teſtium numero, vel ex qualitate Deponentium, vel ex perſonis nominatis coadiuuentur depoſitiones dictorum Sociorum criminis, contrà nominatum ad cōdemnandum talis confeſſio ſufficit, non in pœnam ordinariam, ſed extraordinariam Triremium, vel ſimilium, *Guazzin. dicta defenſ. 32. cap. 8. numer. 5. verſic. Quæ opiniones*, vbi ita hortatur fieri per Iudices, tanquàm tutiùs, etiam ſi agatur de criminibus grauiſſimis, & Graſſatoribus, Diſrobatoribus, & Spoliatoribus viarum, & prius hanc opinionem tenuit *Farinacc. in ſua Prax. & Theoric. crimin. tit. de Indic. & Tortur. quæſt. 43. numer. 76. par. pri. tom. 2. & tit. de Reo confeſs. & conuict. quæſt. 86. numer. 110. ibique, & numer. ſeqq.* tractat; quandò pœna pecuniaria locum ſibi tantùm vendicare valeat, & latè etiam numeris præcedentibus de materia.

25 Quid tandèm ſentiendum eſt de Confeſſione Delinquentis aſſerentis delictum commiſiſſe de mandato alterius? nocebit nè huiuſmodi confeſſio illi; qui dicitur ordinaſſe? & *Gutierr. conſ. 35. num. 4.* tenet, quòd minimè noceat, nec quoad præſumptionem, nec quoad indicium, nec quoad hoc, vt torqueri, & grauari poſſit.

26 Nihilominus cenſeo, quòd dicti dilinquentis, ſiue Socij Criminis Confeſſio emiſſa in tormentis iuncta cum ſama, vel alijs adminiculis plenè probet in his, quæ occultè fiunt, & ſunt difficilis probationis, vt eſt delictum de mandato; Adulterium, & ſimilia, *Menoch. de Arbitr. caſ. 474. num. 25. & Io: Bapt. Spada conſ. 68. num. 6. & conſ. 96. num. 9. & 10. & conſ. 105. num. 16. 17. & 18. lib. 1.* Dictusque Spada in præcitatis conſ. & ſignantèr in *dicto conſ. 86.* recenſet multa adminicula ad caſum facientia; & quoad huiuſmodi materiam, & quæſtionis controuerſiam latè etiam videri poſſunt ea, quę recenſet *Ricc. præſertim attenta Regia Prgmatica collect. 3562. per totam par. 8.*

27 Quicquid ſit in Teſte pecunia corrupto, *vide dictum Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap. par. 1. deciſ. 40. num. 2. & melius par. 2. deciſ. 2921. pag. 305. vbi* plures caſus recenſet, in quibus Socius criminis poteſt interrogari de Cōſocijs

19 Eſt denique pro coronide notandum, quòd ſi criminis Socius multos culpauit, ſuumque
20 faſſus fuit crimen, & alios etiam inquiſitos tacuit, eſt hoc admittendum, quia non eſt veriſimile alios tacuiſſe, dum contra ſe faſſus fuit, *Cyriac. contr. 150. num. 108. tom. 1.* Et eſt paritèr confeſſioni prędictę credendum contra Conſocios, ſi agatur de Crimine læſæ Maieſtatis, *vt in eodem cap. Nemini 5. in ordine, cau. 15. q. 3. & ibi gloſ.*

SVMMARIVM.

1 *Suam impugnare confeſſionem nemo poteſt.*

2 *Confeſſio omnes alias excellet probationes, cui cōtrauenire nequit.*

3 *Confeſſio ſine ſcientia non datur.*

4 *Error ſecluditur, data ſcientia, ſignantèr ſi de facto proprio agatur.*

5 *Error in dubio non pręſumitur.*

6 *Error in Viro prouido ſagace, & diligenti non admittitur.*

7 *Error excluditur à confeſſione in iudicio facta.*

8 *Confeſſio emiſſa in iudicio eſt indubitata, euidentiſſima, cęteriſque omnibus efficacior, & nequit infringi.*

9 *Confeſſio in iudicio emiſſa habet vim ſententię, et rei iudicatę.*

10 *Iudicialis confeſſio inducit notorium, & manifeſtum contrà confitentem.*

11 *Fortius procedit, ſi iudicialis confeſſio fuerit iurata; & à parte acceptata.*

12 *Cōfeſſio non retractatur data veritate, & ſcientia.*

13 *Errore, falſitate, & ignorantia confeſſio irritatur.*

14 *Erronea confeſſio etiam Iudicialis, ſiue ſponte, ſiue per torturam emanata poteſt reuocari, & reuocata non prę iudicat.*

15 *Confeſſionis cauſa efficiens eſt conſenſus, quo excluſo; excluditur confeſſio.*

16 *Erronea confeſſio ex falſa cauſa emiſſa non attenditur.*

17 *Erronea confeſſio nullum damnum parit.*

18 *Erronea confeſſio ſi à confitente reuocatur an, & quandò tàm in expreſſa, quàm in tacita confeſſione extuſetur, declaretur, & interpretetur, & num. 19.*

20 *Errorem corrigens nihil de nouo facit, at iam factum declarat.*

21 *Erronea confeſſio geminata, iurata, & in iudicio emiſſa, & ratificata reuocatur.*

22 *Iurans ad interrogata reſpondere, ſi crimen confiteatur, an poſſit, vel nè, & quando ſuam confeſſionem perimere, vel declarando excuſare tanquam erroneam, & num. 23. & 24.*

25 *Error non prę ſumitur ſed concludenter eſt probandus.*

Errore

Digitized by Google

25 Errore in confeſſione probata abſque ope reſtitutionis in integrum ad nihilum officit confeſſio.

27 Erronea confeſſio non attenditur.

28 Error quibus modis in cōfeſſione probetur; diverſę referuntur D. D. opiniones, cum Authoris ſeatentia, & num. 29. & 31.

30 Confeſſio ſuperat Teſtium depoſitiones, & publicum inſtrumentum, & probatio eſt notoria.

32 Teſtes probantes confeſſionem erroneam debent eſſe omni exceptione maiores, optimæ conditionis, & famæ articulandæ, & non interrogati reddere cauſam ſcientię, & num. 31. & 33.

34 Error in confeſſione pręſertim ſi confeſſio fiat pro exoneratione conſcientiæ, ex quibus dicatur ſufficienter probatus.

35 Error in facto proprio non probatur oſtendendo rem alitèr ſe habere.

36 Error in confeſſione criminalitèr emiſſa ex quibus dicatur probatus, & quæ cauſæ poſſint allegari, & quomodo ſint probandę, & num. 37.

38 Confeſſio tanquàm erronea eſt prius revocanda, et poſtmodum producendi ſunt articuli ad effectum probandi errorem.

39 Erronea probatur confeſſio etiam ex depoſitione ſociorum criminis.

40 Erronea confeſſio an à ſolo confitente tantum, vel etiam ab alijs revocari poſſit, num. 41.

42 Erronea revocatur confeſſio licet mille contra cōfitentem vigeant indicia.

43 Revocatur, etiamſi facta ſit confeſſio ſub ſpe gratiæ, & ratificata, ſi de errore doceatur.

44 Fictè confeſſus tàm in civilibus, quàm in criminalibus probando contrarium revocat confeſſionē tanquam erroneam.

45 Erronea probatur confeſſio in contractu, ſi res alitèr ſe habet.

46 Errore geſtorum veritas rei non vitiatur.

47 Quietantia, ſeu tranſactio non irritatur tanquam erronea ſine concludentiſſimis probationibus.

48 Confeſſio tanquàm erronea facta in inſtrumento cum iuramento, & Decreto Iudicis non impugnatur, niſi per conſimilem ſcripturam, vel probationes concludentiſſimas.

49 Sola confeſſio in crimine hereſis abſque alia probatione corporis delicti ſatis eſt ad condemnandum.

50 Hæreſis crimen voluntate perficitur, & voluntatè damnatur, & exemplificatur etiam de Lamia.

51 Occiſionis confeſſio ſine corpore delicti non probat.

52 Hęreſis confeſſio revocatur docto de errore, alias antè revocationem, errore prius non probato, datur confeſſus de hęreſi in manu Curiæ ſęcularis.

53 Confeſſio relativa ad inſtrumentum, ſcripturam, ſive Epiſtolam non probatur erroneà, ſi ex ipſius reſpectiue inſpectione contrarium appareat.

54 Confeſſio ſuppoſitiva obligationis irritatur, non apparente obligationis ſuppoſito, quibusuis clauſulis non obſtantibus.

55 Erroris allegatio, & probatio non eſt neceſſaria in confeſſione extorta per tormenta, vel metu tormentorum, ſi ratificatio non ſit ſecuta. quæ ratificatione ſecuta, poteſt confeſſio revocari, conſtito de errore, etiam erroris cauſa non probata.

56 Erroneę confeſſionis iuſta cauſa eſt probanda, ſi dicta confeſſio emanaverit legitimis præcedentibus indicijs.

57 Ex confeſſione in tortura tanquàm metu tormentorum facta revocata à Reo tempore, quo ducitur ad ratificandum extra tormenta, novum datur indicium ad torquendum.

58 Ex prima confeſſione in tortura emiſſa coarctatur Reus ad perſeverandum in ſecunda vice, data dicta revocatione pro eadem ſecunda vice, eademque confeſſione, & reſpectivè revocatione prędicta uſque ad tertiam vicem ſecuta, Reus abſolvitur ex hucuſque deductis, vel relaxatur ſub fideiuſſione de ſe repręſentando.

59 Reus nequiſſimus revocans ut ſupra confeſſionem ſuam quando poſſit torqueri uſque ad quartam vicem.

60 Erronea confeſſio non eſt probanda, quandò concernit factum ab annis viginti, & ultra.

61 Oblivio præſumitur ex lapſu viginti annorum, & ultrà etiam in facto proprio.

62 Limita, ſi factum proprium eſt obligatorium, notabile, & grave, nec agitur ab Adverſario de lucro captando.

63 Confeſſio an tanquàm erronea revocari poſſit ex errore iuris, & quid dicendum, ſi agatur de Muliere?

64 Omnis homo naturalitèr ſcire deſiderat.

65 Doctrina Peritorum Mundus totus illuminatur.

66 Confeſſio ex iuris errore non retractatur.

67 Retractatur à Perſona, cui non imputatur iuris ignorantia, & quomodo veniat concluſio intelligenda.

68 Ex iure dubio, & multiplicitèr intelligibili revocatur confeſſio tanquàm erronea.

69 Error iuris quandò confitenti ſuffragetur, vel ne ad revocandam confeſſionem tanquam erroneam.

70 Erronea Procuratoris Confeſſio à Principale revocatur probando rem alitèr ſe habere.

71 Erronea Principalis confeſſio in facto alieno probatur docendo rem alitèr ſe habere.

72 Ignorantia eſt tollerebilis in facto alieno.

73 Ignorantiæ tollerantia excluditur in facto alieno, ſi confeſſus inveſtigare deberet, vel tale factum alienum eſſet publicum, aut iudicialiter indagatum, & cætera ad materiam in ſimili caſu confitentis.

74 Ignorantia in facto proprio quando ſuffragetur, vel ne ad retractandam confeſſionem tanquam erroneam.

75 Erronea an ſit probanda confeſſio à Perſona decrepita.

76 Error, & oblivio etiam per lapſum duorum annorum attenta qualitate Perſonę præſumitur.

77 Virtus omnis corporea in homine decrepito ferè mutatur.

78 Erronea etiam iudicialis confeſſio in continenti

renocata

Digitized by Google

reuocata retractatur abſque erroris probatione, etiam contra fiſcum, licèt talis confeſsio facta ſit contra ſe ipſum in poſitionibus, & num. 84.

79 *Talis reuocata in continenti cõfeſsio an faciat indicium ad torturam.*

80 *In continenti reuocata confeſsio fauore confitentis quando dicatur, & an remittatur arbitrio Iudicis.*

81 *Teſtis poteſt ſe in continenti corrigere. niſi eius depoſitio fuerit à Parte acceptata, & quandò dicatur in continenti ſe corrigere.*

82 *Erronea confeſsio in continenti reuocata, ſi à parte fuerit acceptata non retractatur, niſi de errore doceatur:*

83 *Acceptatio Partis prſumitur ex non contradictione.*

84 *Extraiudicialis confeſsio tam in ciuilibus, quàm in criminalibus antè acceptationem poteſt tanquàm erronea reuocari probando contrarium, et vide etiam ſupra, numer. 78. & infra numer. 95.*

85 *Teſtis cum iuramento poteſt contradicere his, quę extra iudicium dixit.*

86 *Syndici, & oeconomi confeſsio an Eccleſiæ noceat præuia reuocatione confeſsionis tanquàm erroneę.*

87 *Procuratoris confeſsio an reuocetur tanquàm erronea, & an eiuſdem confeſsionis interpretatio relinquatur Iudicis arbitrio.*

88 *Aduocati ad reuocandam confeſsionem tanquàm erroneam an ſit de neceſſe erroris oſtenſio.*

89 *Aduocati error nocet Clienti præſenti.*

90 *Aduocati errorē quandò Cliens debeat in cõtinenti reuocare, vel vſque ad ſententiam an detur terminus pro reuocatione.*

91 *Error non eſt probandus ad infringendam confeſſionem, quandò in parte eſt probatus.*

92 *Erronea in parte confeſsio in totum eſt erronea, & in parte falſa in totum falſa prſumitur.*

93 *Oppoſitum idem, operatur in oppoſito, quod propoſitum in propoſito.*

94 *Confeſsio in parte vera, & in parte falſa tota eſt falſa.*

95 *Error, & erroris cauſa in reuocanda confeſsione extraiudiciali, an requiratur ad tollendum ex ea indicium ad torturam.*

96 *Extraiudicialis confeſsio cœpto iudicio trahit ſecum quaſdam Vires iudicialis confeſsionis, quæ reuocatur quandocunque docto de errore.*

97 *Confeſsio formiter probata, & acceptata, ſi erronea probetur confitenti non præiudicat.*

98 *Non fatetur, qui errat.*

99 *Errantis nulla eſt voluntas.*

100 *Erronea allegata confeſsio an poſsit tanquam talis reuocari poſt ſententiam, diſtinguitur inter eaſdem partes, & diuerſas.*

101 *Confeſsio tanquam erronea in criminalibus reuocatur poſt concluſum in cauſa, & poſt ſententiã in gradu appellationis.*

102 *Confeſsio in contumacia vigore ſtatuti an tanquam erronea infringi poſsit.*

103 *Reuocatio confeſsionis tanquam erronea à quo poſsit fieri, & an inuito confitente.*

104 *Reuocatio confeſsionis in ciuilibus Parti non intimata non prodeſt, & quid ſi apud acta Notarij.*

Error pro reuocanda Confeſſione quomodò, & quandò veniat probandus, & abſque alia probatione erroris, an vigeant in iure caſus, in quibus retractetur confeſſio, huiuſmodique reuocata confeſſio tanquàm erronea an officiat, ſi Parti nõ fuerit intimata.

QVAESTIO XX.

1 GEnerale Iuris eſt axioma, neminem contra propriam confeſſionem venire poſſe, *cap. Per tuas, de Probat., l. generaliter, C. de non numerat. pecun. l. poſt mortem, ff. de adopt. & Rot. recent. part. 9. tom. pri. deciſ. 226. num. 12. & part. 10. deciſ. 250. num. 4. & 6.*

2 Cum ſit confeſſio probatio cæteris probationibus excellentior, cui contrauenire nequit, *Rot. Bononien. deciſ. 67. num. 17. & deciſ. 14. num. 21. & deciſ 104. num. 26. & deciſ. 114. num. 15. & bene Cyriac. controuerſ. 427. num. 8. & ſeqq. tom. 3. ac Celſ. deciſ.*
3 *170. numer. 10. & recent. part. 14. deciſ. 27. num. 9. & deciſ. 53. num. 10. deciſ. 456. num. 5.*

3 Minimeque dari valet confeſſio niſi data ſcientia; *Card. Creſcent. deciſ. pri. per totam tit. de Confeſſ.* qua admiſsa, excluditur error,
4 *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 417. num. 32. tom. 3. Menoch. præſumpt. 22. lib. 6. tom. 2. præſertim in facto proprio, Surd. deciſ. 293. in fine & Rot. deciſ. 3. num. 25. recent. part. 3.* vel in facto notorio, *Menoch. præſumpt. 23. num. 69. eodem libr. 6. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 797. num. 8. tom. 4. & Rot. deciſ. 53. recent. part. 4. tom. 2.* ſignanter quia
5 in dubio error non præſumitur *Menoch. præſumpt. 61. num. 13. lib. pri. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 105. num. 3. tom. 1.* ſicque indignum eſt contra propriam venire confeſſionem, *Rot. rec. part. 15. deciſ. 147. num. 9.*

6 Eoque magis in Viro prouido, ſagace, & diligente, *Menoch. dicta præſumpt. 22. n. 4. Cyriac. controuerſ. 264. num. pri. tom. 2. Rot. deciſ. 64. num. 4. dicta part. 4. tom. 2. Rot. rec. part. 15. deciſ 168. n. 12.*

7 Peculiariter ſi confeſſio facta ſit in iudicio: quia tunc dicitur indubitata, euiden-
8 tiſſima, & cæteris omnibus efficacior, nec

Digitized by Google

inſringi poteſt, *Duran. deciſ.* 337. *num.* 32. *& ſeq.* cum habeat vim ſententiæ, & rei iu-
9 dicatæ, *Grattan. diſcept. forenſ.* 789. *num.* 5. *tom.* 4. *& prius capitol.* 151. *numer.* 13. *tom. pri. & Celſ. deciſ.* 48. *num.* 12. *&* 53. *num.* 3. *& Rot. recent. part.* 13. *deciſ.* 6. *numer.* 16.

10 Immò contra confitentem facit notorium, & manifeſtum; *Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 955. *num.* 14. *tom.* 5. *& Grammat deciſ.* 36. *& deciſ.* 65. *num.* 55.

11 Validiuſque procedit, ſi fuerit iudicialis confeſſio, iurata, & à parte acceptata *Sabell. var. reſolut. cap.* 52. *num.* 3.

12 Nihilominus cum duo faciant irrefragabilē Confeſſionem, veritas ſcilicet, & ſcientia, & è cōuerſo duo eam infragant, nempè falſitas, & ignorantia, ſeu error, *Alphonſ. Modit. in*
13 *ſuis Dubit. & reſolut. dubitat.* 134. *num.* 2. §. *Plebiſcitum*.

14 Ideò confeſſio tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, etiamſi iudicialis, ſiue ſpontè, ſiue per torturam emanauerit, quandò eſt erronea, poteſt per confitentem reuocari, & reuocata non obeſt; ratio eſt, quia Cauſa efficiens confeſſionis eſt conſenſus, dato igitur errore, deficit conſenſus, conſequenter deficit etiam confeſſio, *l. prima* §. *ſiquis vltro, ff. de quæſtion. ibique gloſ. in verbo, Perſeuerante, Honded. conſ.* 66. *num.* 66. *& ſeqq. vol. prim. Maſcard. de Probat. libr.* 2. *concluſ.* 1102. *num.* 9. *Gutier. Pract. quæſt. lib. pri. quæſt.* 49. *num.* 2. *Clar. in Pract.* §. *fin. quæſtion.* 55. *verſ. fin. Guazzin. ad defenſ. Reor. Defenſ.* 32. *cap.* 10. *num. pri. tom. pri. Farinacc. in Prax. crimin. partis* 2. *tom.* 1. *tit. De Reo confeſſ. & conuict. quæſt.* 81. *cap.* 9. *num.* 315. *&* 335. *Conciol. allegat.* 61. *num.* 25. *part.* 1. *& in reſolut. crimin. in verbo, Confeſſio, reſolut.* 18. *num.* 1. *Cyriac. contr.* 35. *num.* 16. *controuerſ.* 65. *num.* 10. *tom. pri. Thomat. deciſ. Marcb.* 50. *num.* 439. *et ſeqq. & deciſ.* 117. *num.* 14. *Buratt. deciſ.* 912. *num.* 10. *tom.* 3. *Royas deciſ.* 169. *num.* 11. *&* 12. *& deciſ.* 343. *num.* 14. *&* 15. *& Rot. deciſ.* 442. *num.* 16. *recent. part.* 5. *& Rot. deciſ.* 188. *numer.* 2. *& deciſion.* 283. *num.* 18. *recent. part.* 6. *& Bich. deciſ.* 649. *num.* 5. *Celſ. deciſ.* 173. *num.* 11. *&* 391. *num.* 10.

16 Et hoc procedit, etiamſi cauſa expreſſa in confeſſione non fuerit falſa in totum, *Rot. rec. part.* 9. *tom.* 2. *deciſ.* 463. *n.* 8.

17 Immò ex hac erronea confeſſione nullum damnum pati poteſt *Ricc. deciſ. Archiep. Neapol.* 135. *num.* 14. *part. pri.* & confeſſo eſt ſuccurrendum, *Rot. recentior. part.* 14. *deciſ.* 105. *num.* 10.

18 Et ſi poterit confeſſio reuocari, eo magis excuſari, declarari, & interpretari à confitente etiam ex interuallo, *Farinacc. dicto cap.* 9. *num.* 317. *& ſeq. Guazzin. dicto cap.* 10. *numer.* 8. *Bich. deciſ.* 529. *num.* 19. *& Tiraquell. de Retract. lignag.* §. 4. *gloſ. pri. num.* 10. *et* 12.

19 Proceditque etiamſi confeſſio ſit expreſſa, quàm ſi tacita, quæ reſultat ex iu-
20 rium productione, vt firmauit *Andreol. contro-*
21 *uerſ.* 34. *numer.* 33. *& ſeqq.* Cum errorem corrigens non dicatur quicquam de nouo facere, ſed iam factum declarare, *Rot. deciſ.* 158. *numer.* 2. *recent.* 2. quamquàm confeſſio ſit geminata, iurata, & in iudicio emiſſa, ac ratificata, *Cyriac. controuerſ.* 35. *num.* 17. *&* 18. *tom.* 1. *Conciol. dicta reſolut. crim.* 18. *num.* 4. *&* 5.

22 Vndè notandum eſt, quòd inquiſitus iurans reſpondere ad interrogata, ſi aliquod crimen confiteatur, poteſt deindè ſe excuſare interpretando confeſſionem, non tamèn eam perimendo: & excuſationes ſi ſufficientèr probet, liberatur, dummodò vel ſcripto, vel per teſtes poſſit probare, quòd ſub hac forma iurauerit. At ſi nequit huiuſmodi exceptiones probare, vel iurauit ſub alia forma, ſcilicèt dicendi plenam, & meram veritatem, eſt puniendus, *tex. expreſſus, in cap. cum dilecti*, 18. *& ibi etiam gloſ. in figuratione caſus, & in verbo, Dilapidatione, ac in verbo prima forma, de Accuſat. & Inquiſit. & ibi Abb. ferè per totum, ibique pariter Barboſ. num.* 1. *collect. D. D.*

23 Beneuetum eſt, quòd per diſpoſitionem *dicti cap. cum dilecti*, non prohibetur inquiſitus confeſſionem ſuam tanquàm erroneam antè ſententiam reuocare, *Abb. in dicto cap. cum dilecti, numer.* 13. præſertim ſi is, qui allegat errorem, tractat de damno euitando, *Cyriac. controuerſ.* 35. *num.* 19. *tom.* 1.

24 Cæterùm vt tanquàm erronea confeſſio reuocari valeat, non ſufficit erroneam allegare, at eſt deneceſſe errorem docere; cum error
25 non præſumatur, *Cyriac. controuerſ. prædict.* 264. *num.* 3. *& ſeqq. Gutier. ibidem ſupra, dicto num.* 2. *Rot. deciſ.* 390. *num.* 17. *recent. par.* 4. *tom.* 2. *& deciſ.* 258. *num.* 20. *coram R. P. D. Bichio, recent. par.* 8; taliſque error eſt probandus concludentèr, *Abb. dicto cap. cum dilecti, eodem num.* 13. *& Royas deciſ.* 266. *num.* 3. *pag. mihi* 337. *& Rot. recent. par.* 11. *deciſ.* 172. *num.* 12.

26 Conſtitoque tùnc de errore minimè obeſt confeſſio, *l. error, C. de iur. & fact. ignorant. Caſtill. deciſ.* 147. *num.* 6. *&* 7. *Coccin. deciſ.* 305. *num.* 3. *& dicta deciſ.* 258. *eodem num.* 20. etiam abſque alia reſtitutione in integrum, *Farinacc. conſ. crim.* 185. *num.* 17. *&* 51. *lib.* 1.

27 ratio eſt, quia erronea confeſſio non eſt attendenda, *Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 311. *num.* 4. *par.* 4.

Ad cuius erroris probationem faciendam diuerſæ fuerunt D. D. ſententiæ. Nonnulli, *in l. cum. proponebatur, ff. de legat.* 2. *& Caſtrenſ. conſ.* 60. *per totum, ac Decian. conſ.* 33. *num.* 101. *lib.* 3. *et Ricc. collect.* 2602.

Digitized by Google

28 *verſ. ſed qualiter*, *part.* 7. tenuerunt, errorem
probari ex facti circumſtantijs, coniecturis,
& veriſimilitudinibus. Alij dixerunt ſufficere
ſimpliciter confeſſionem reuocare tanquàm
erroneam deducendo rem alitèr ſe habere,
& huiuſmodi opinionis fuit *Coſta var. tract. tit. Aut ſciebat, aut ignorabat, diſtinct.* 43.
num. 9. *et* 10. *cent. pri. tom. pri. Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 501. *num.* 4. *et* 7. *in fine
tom.* 3. *et cap.* 759. *num.* 14. *tom.* 4. *et Poſt.
reſolut. Ciuil.* 126. *num.* 2. *Seraph. deciſ.* 501.
num. 2. *et Rot. coram R. P. D. Carillo Romana ſuceſſionis Veneris* 21. *Iunij*, 1641. §.
quod autem.

Vel articulando probare falſitatem Cauſæ
ex qua confeſſio fuit interpoſita *Marcel. Cala de mod. art. et proban. tit. de prima ſpec.
probat. quæ fit per Teſtes*, *num.* 1256. *pag.
mihi* 441.

29 Ego autem tam in ciuilibus quam in criminalibus cenſeo prædicta non ſufficere,
quandò eſt ſpontanea confeſſio, factumque
proprium confitentis reſpicit, & eſt deliberata, & non per iracundiam prolata confeſſio; tunc opus eſt allegare, & probare
ipſius confeſſionis ſpecialem errorem, ſeu erroris cauſam, hoc eſt cauſam quarè ſic confeſſus eſt, & circumſtantias, ex quibus probabiliter errauit; ita vt non ſufficiat probare quemlibet errorem, ſeu errotis cauſam,
ſed talis error probandus erit, qui non
cadit in latam culpam, *Farinacc. dicta quæſtion.* 81. *cap.* 9. *num.* 337. *et* 342. *vſque ad*
347. *et conſ.* 16. *num.* 4. *lib. pri. et ibi Centulin. add. ad lit. b. in princ. Guazzin. dicta
defenſ.* 32. *cap.* 12. *num.* 7. *et ſeqq. et Seraph. deciſ.* 931. *numer.* 5. vna cum erroris
qualitate, *vt idem Seraph deciſ.* 940. *num.*
2. *et optime Bich. deciſ.* 243. *num.* 12. *et num.*
13. ſubdit maximè ſi confeſſio emanauit pro
conſcientiç exoneratione, & adminiculis fulcitur; & concordat cum ſupradicta diſtinctione *Celſ. deciſ.* 395. *num.* 7.

30 Immò, vt diximus, in prima quæſt. lib.
1. confeſſio cum maior ſit omnibus Teſtium
depoſitionibus, & publico inſtrumento, ac
probatio ſit notoria; erit animaduertendum,
quòd volens impugnare confeſſionem tanquam
3 erroneam probabit errorem per probationes
magis vrgentes, claras, & apertiſſimas, ac
per Teſtes omni exceptione maiores, & optimè
conditionis in Perſonis, & dictis, ita vt probationes ſint manifeſtiſſimæ in ſuperlatiuo gradu, ac Teſtes contrà ipſam confeſſionem deponentes etiam non interrogati reddant cauſam
ſcientiæ, *vt plena manu docet Gratian. diſcept.
forenſ. cap.* 791. *num.* 5. 6. 7. *et num.* 10. *cum
ſeqq. tom.* 4. *ibique num.* 12. *et* 13. ſubdit, quòd
fiant articuli, & probationes ſuper iſta qualitate optimæ opinionis, conditionis, & famæ: cum aliàs nil Teſtibus ſit credendum; quia
dum aliqua qualitas in teſte requiritur, illa eſt
probanda; cum aliàs quis obtinere non poſſit.
Nàm confeſſione propria ſtante, non admittitur niſi exactiſſima, & per neceſſe conuincens
probatio, *Rot. rec. part.* 14. *deciſ.* 532. *numer* 11.

34 Vlteriùs ſecundùm magis receptam *Rot. ſententiam recent. par.* 9. *tom.* 2. *deciſ.* 381. *numer.*
11. *et* 12. firmare poſſumus, quòd licèt confeſſionis error allegari valeat: eſt tamèn probandus per probationes omninò concludentes, neceſſarias; & quæ excludant etiam per
poſſibile veritatem confeſſionis: maximè quandò confeſſio emanauerit pro conſcientiæ exoneratione, & adminiculis fulcitur; Ratio eſt,
35 quia verſamur circà factum proprium, &
error non probatur, probando rem alitèr ſe
habere, vt latè videndus eſt *Cyriac. contr.* 427.
num. 10. *et ſeqq. tom.* 3. Cum ad excludendum
confeſſionis errorem ſola poſſibilitas contraria ſufficiat, *Bich. deciſ.* 649. *num.* 12.

36 Probabitur autèm erronea confeſsio in criminalibus (attenta opinione *Conciol. in verbo,
Confeſſio, reſolut. crimin.* 18. *num.* 10.) per coniecturas, præſumptiones, & indicia, & pro
reuocatione obtinenda non erit de neceſſe plena probatio; quia probatio per prçſumptiones,
& coniecturas habetur, vt dicit *idem Conciol.
ibidem ſupra*, pro plena probatione fauore defenſionis.

37 Quandò autèm in criminalibus ad reuocandam confeſsionem tanquàm erroneam allegatur cauſa iræ, metus, ignorantiæ, obliuionis,
fatuitatis, mentis non ſanç, vel perſuaſionis,
quomodò talis cauſa ſit probanda, quibusuè
coniecturis, & adminiculis coadiuuanda, ſingillatim *docet Guazzin. dicta defenſ.* 32. *capit.*
13. *a num.* 1. *vſque ad* 6. *ibique num.* 7. inſtruit
38 Aduocatos, vt anteà quàm deducant capitula,
ſeu articulos ad probandam cauſam confeſsionis erroneæ, ſempèr priùs confeſsionem reuocent tanquàm erroneam, & deindè in actis
producant capitula, ſeu articulos; taliſque er-
39 ronea confeſsio probabitur etiam per depoſitionem Sociorum criminis, *vt conſuluit Farinacc. conſ. crimin.* 185. *numer.* 20. *et* 52. *lib.* 2.

40 Amplia primò, quòd huiuſmodi reuocatio
non tantùm fieri poterit (vt diximus) ab ipſomet confitente, verùm etiam ab ipſius hæredibus, *Ioſeph Mele add. ad Nicol. Anton.
Gizzirell. deciſ. Neapol.* 48. *num* 19. *verſ. An,
hæres*, *Cæſ. de Graſſ. deciſ.* 90. *num.* 3. *et in terminis Auth. quòd obtinet*, *C. de Probat.* vide ea,
quæ ſcripſit *Gutier. de Iuram. confirmat. par.*
2. *cap.* 6. *num.* 4. *verſ. ſi tamen Teſtator*; *Azo
antèm in Sum. Rub. de Probat. num.* 22. *et ſeqq.
ſuper dicta Auth.* tenet, quòd ſi Teſtator fateatur in Teſtamento, vel alia ſcriptura ſibi ab N.
deberi decem, & verè debentur viginti; Hæres
huic aſſertioni ſtare non debet, ſi dicta aſſertio
non ſit iurata: ſecus eſt, ſi iurata; quia iurando veriſimile eſt, quòd liberare voluerit Debitorem circa alia decem; Et hoc procedit quoad

Digitized by Google

Hæredes: non autèm quoad Creditores, &
Tertios; & ex alia etiam ratione procedit,
quòd Hæres ſtare teneatur Teſtatoris iuramen-
to, & ita etiam dicit *Bart. in l. Ex hac ſcri-
ptura 16. n. 6. in verbo, Item fallit ff. de donat.
et ſuper dicta Auth. etiam in Antiqua lectura, et
Paul. de Caſtr. in l. Rationes 6. §. Eiuſdem Iuris,
num. 2. et 3. C. de probat.* Et dicam etiam infra
in hoc lib. quæſt. 22. num. 21.
41 Et quòd plus eſt, etiam inuito delinquente,
qui confeſſus fuit, poterit talis confeſsionis re-
uocatio fieri à Patre, & Delinquentis Conſa-
guineis, *Conciol. eadem reſolu. crim. 18. nu-
mer. 11.*
42 Amplia ſecundò, etiamſi mille indicia con-
trà confitentem concurrant, quia nihilominus
erit locus erroneæ confeſsionis reuocationi,
*Guazzin. dicta defenſ. 32. cap. 10. n. 4. in ver-
bo, tamèn magis communis opinio.* Vel licet fa-
43 cta ſit confeſsio ſub ſpe gratiæ, aut ſit rati-
ficata, dummodò de errore doceatur, *Guaz-
zin. in dicto cap. 10. num. no. et Ricc. collect.
2062. verſ. Et an probatio, in fine part. 7.*
44 Amplia tertiò tàm in ciuilibus, quàm in cri-
minalibus præſertim in ficto confeſſo, qui pro-
bando contrarium ad reuocandam confeſsio-
nem admittitur, vt latè declarando, & limi-
tando docet, *Gutier. Pract. quæſt. lib. pri. dicta
quæſt. 49. per totam.*
45 Amplia quartò, dum confeſsio eſt emiſſa in
contractu, quia ſi veritas alitèr ſe habeat, non
eſt curandum de facta aſſertione in contractu;
cùm errore geſtorum veritas rei non vitietur,
*l. illicitas, 6. §. Veritas, ff. de offic. Præſid. Ne-
guſ. Syl. Reſponſ. quæſt. 366. num. 5. et 6. et
Carol. Tapia deciſ. 2. à num. 34. vſque ad 36*
47 Erit tamen animaduertendum, quòd ad
oſtendendum errorem in quietantia, & tran-
ſactione, requiruntur probationes conclu-
dentiſſimæ *Rot. deciſ. 261. num. 25. recent.
part. 7. et Card. Otthobon. deciſion. 64. nu-
mer. 2. et 12.*
48 Sicuti etiam dicendum eſt, quòd volens
impugnare confeſſionem ſuam in Inſtrumen-
to factam cum iuramento authoritate, Iudi-
ciſque Decreto audiri non debet, niſi pro-
betur error per conſimilem ſcripturam, vel
liquidiſſimas probationes, vt plures congeren-
do *D.D. refert Maſtrill. deciſ. ſicil. 245. à num.
3. vſque ad 8. lib. 3.*
49 Amplia quintò; licèt in crimine hęreſis
ſicuti in alijs criminibus, confeſſio ad con-
demnandum ſufficiat, *Farinacc. tract. de hę-
reſ. quæſt. 187. §. 6. num. 73.* minimequè vt
in alijs criminibus ſit neceſſe probare corpus
delicti, cum ſatis ſit confeſsio *Antonell. tract.
de Loco Legal. lib. 3. cap. 19. quæſt. 3. num.*
50 63 quia eſt delictum, quod ſola voluntate
perficitur, & conſequentèr ex ſola voluntate
confeſſus damnandus eſt, quanquam de de-
licto alitèr non conſtet, *Farinacc. tit. de
Inquiſit. quæſt. 2. num. 25. tom. pri. prim.
part.* idemque firmandum eſt in crimine La-
miarum, quæ eo ipſo quòd dicunt ſe pro-
ceſsiſſe ad ludos, poſſunt abſque alio con-
demnari; ſimilitèr ſi Lamia fateatur hære-
ſim, putà dicendam ſe abnegaſſe Chriſtum
& Dęmoni Homagium feciſſe, vel ſe credere
ſaluari in alia lege quàm Chriſti, & ſimilia,
quæ verificari non poſſunt extrinſecè, ſed in
ſola voluntate conſiſtunt; tunc enim ex me-
ra confeſsione poteſt abſque alia extrinſeca
probatione ſequi condemnatio: ſecus eſt, ſi
51 fateatur Infantem vnum, vel plures ſuis ma-
leficijs, vel aliàs occidiſſe: tunc non eſt ei
credendum, niſi verè, & realitèr illos fu-
iſſe occiſos aliundè conſtet, quam ex eius
confeſsione *vt latè Farinacc. dicta quæſt. 2.
num. 26.* Attamèn *Farinacc. dicta quæſt. 187.
§. ſexto, num. 75. in pręcitato tract. de Hę-
reſ.* diſcutit, an poſsit talis confeſsio reuo-
cari etiam non docto de errore, & non
allegata probabili cauſa erroris, & licèt in
princ. & in fine teneat poſſe reuocari in me-
dio autem *dicti num. 75. verſ. Ego tamen
52 crederem*, firmat, quod etiamſi fuerit facta
reuocatio, ante reuocationem ille, qui ſuam
confeſsionem præſertim ſpontè factam non
docto de errore, reuocat, tutè poteſt ſecu-
lari Curiæ relaxari, & de errore ſi doctum
non fuerit ſemper in ſic reuocantem dolus,
& malitia præſumitur, de quo errore nō docto,
Confeſſus vt ſupra in pœnitentiam eſt vocan-
dus, *Coſta var. tract. tit. Aut ſciebat, aut
ignorabat, diſtinct. 43. num. 11. et 12. cent.
prima tom. pri. Thom. Triuſ. deciſ. 31. num.
3. et ſeq. lib. 2.*
53 Limita primò, quòd huiuſmodi erroris pro-
batio non ſit facienda, quandò confeſsio fu-
erit relata ad aliquod Inſtrumentum, ſine
ſcripturam, aut epiſtolam, in quibus appa-
reat contrarium eius, quod Reus faſſus fu-
erit, vel non tantum quantum in confeſ-
ſione continetur; tunc ex illius contraria
inſpectione ſatis dicitur probatus error ab-
ſque alia extrinſeca probatione, *Guazzin. di-
cta defenſ. 32. cap. 12. n. 11.*
Eademque militat limitatio, ſi error
conſiſtat in facto proprio, & tractatur de
damno euitando: nam tunc error tollerabilis
eſt, ſi conſtat per Inſtrumentum publicum
rem ſe alitèr habere, *Roland. conſ. 69. nu-
mer. 50. et 51. vol. 3* quem vna cum plu-
ribus alijs concordantibus ſequitur *Hadrian.
Neguſ. Syl. Reſpons. quæſt. 38. à num. 10. vſ-
que ad. 13.* Vel ſi confeſsio facta fuerit præ-
54 ſuppoſita obligatione, de qua non appareat,
& tunc tanquam ſine cauſa emanata nō obeſt;
diciturque probatus error eo ipſo quod pro-
batur rem alitèr ſe habere, non obſtantibus
quibuſcunque clauſulis, & renunciationibus;
cum omnes Clauſulæ eodem errore, quo ema-
nauit confeſsio, appoſitæ cenſeantur: ſicùti
etiam dicimus, quòd obligatio, & confeſsio
ſub

Digitized by Google

ſub prætextu, quòd quis ſit debitor vigore alicuius præcedentis ſuppoſitæ obligationis, irritatur confeſſio, & obligatio, ſtatimatquè apparet de nullitate præambulæ obligationis, *Sabell. var. reſolut. cap. 52. num. 5. & ſeqq.* & ad alia conſimilia infert *Rot. recent. par. 12. deciſ. 168. num. 17. et ſeqq.*

55 Limita ſecundò in confeſſione extorta per tormenta, vel metu illorum, quæ confeſſio per confitentem reuocatur antè illius ratificationem, abſque allegatione, vel probatione erroris, *Conciol. in verbo, Confeſſio, reſolut. crim. 18. n. 2.*

Si autem ratificata ſit confeſſio à Confitente, poterit etiam reuocari probato errore, ſcilicèt rem alitèr ſe habere, etiam non probata cauſa erroris, pro qua ſufficit allegare metum, ſeu dolorem tormentorum, *Farinacc. ibidem ſupra, num. 346. & eodem conſ. 16. dicto num. 4. ibique etiam Centulin. eodem lib. 6. in fine, & Conciol. præcitata reſolut. 18. num. 9. Licèt Guazzin. dicta defenſ. 32. eodem cap. 10. num. 6. & 7.* teneat, quòd ſi fuerit ratificata, non poſſit reuocari, niſi docto de iuſta Cauſa reuocationis; ſi tamèn emanauerit
56 confeſſio præcedentibus legitimis indicijs: ſecus eſt, ſi dicta indicia non præceſſerint. Aſt idem *Guazzin. dicta defenſ. 32. cap. 12. eodem n. 7. erga medium* videtur ſibi contrarius: nihilominùs inhærendum eſt prælatæ diſtinctioni pro reuocatione firmatę, *vt Farinacc. ibidem ſupra, eodem num. 346. & in eodem conſ. 16. lit. B. & optimè, Conciol. in totiès citata reſolut. crim. 18. num. 8. & 9.*

57 Verùm ſi facta ſit confeſsio in tortura, & tempore, quo Reus ducitur ad ratificandam confeſsionem extrà tormenta confeſſionem reuocet, aſſerendo illam non fuiſſe veram, ſed
59 factam dolore tormentorum, tunc ex huiuſmodi reuocata confeſſione inſurgit nouum indicium ad torturam, ità vt Reus cogi valeat ad perſeuerandum in iam emiſſa confeſſione: & Reus ſi in ſecunda vice tortus rurſùs conſiteatur, & in ſequenti die ad ratificandum ductus in eadem ſecunda vice confeſſionem reuocet, poteſt Reus etiam denuò in tertia vice torqueri ob dictam nouam negationem, & quamquàm dicta trina vice fateatur, ſi poſtmodum reuocet, eſt Reus, his tribus expletis vicibus, in torquendo abſoluendus ex hactenùs deductis, vel eſt relaxandus ſub fideiuſſione de ſe repręſentando, *Anton. Conciol. reſult. crim. in verbo. Confeſſio, reſolut. 1. à num. 1. vſque ad 4. vbi num. 5.* ſubdit, poſſe etiam Reum
59 nequiſſimum reuocantem vt ſupra confeſſionem ſuam vſque ad quartam vicem torqueri, dùm verſamur in caſu atrociſſimo, ſi prima indicia contrà Reum erant vrgentiſſima, vel Iudex ex illis poteſt Reum, etiam nō ſuperueniente noua confeſſione, vſque ad tertiam vicem torquere, *ibidem num. 6. vſque ad* 10. refert plures declarationes huiuſmodi articulum concernentes, & concordat optimè de materia noſtræ concluſionis, & videndus *Pellegrin. in Prax. crim. Vicar. tom. 1. tit. de tortur. Reor. par. 4. ſect. 14. à num. 77. vſque, ad finem.*

Et hæc poſterior erit attendenda confeſſio, *Bich. deciſ. 649. num. 10. et 11.*

60 Limita tertiò, ſi confeſſio emanauerit de re, quæ euenerit ab annis viginti, & vltrà, in quò caſu erroris probatio non eſt de neceſſe; cum
61 ex lapſu tanti temporis error, & obliuio præſumatur etiam in facto proprio, *gloſ. in l. licèt, C. de acq. poſſeſs. et l. peragrè, ff. eodem., Menoch. præſumpt. 32. num. 1. lib. 6.* cum alijs latè congeſtis *per Caſtrill. deciſ. 147. num. 8.* Quanquàm *Eugen. lib. 2. conſ. 91. num. 11. et 12.* reſtringat tempus ad decimum octauum annum.

62 Secùs eſt, quandò factum proprium eſſet obligatorium, vel notabile, & graue, nec Aduerſarius ageret de lucro captando, *Alex. ad Bart. in l. non fatetur, lit. L; ff. de Confeſſ. Cyriac. controuerſ. forenſ. 427. num. 10. & 11. tom. 3.*

63 At ſi error prętendatur in iure, confitens non excuſatur; cum regularitèr non præſumatur ignorantia iuris etiam in Muliere, licet in ea facilius probetur, quam in alijs *Pomp. & Alex. add. ad Bart. in dicta l. non fatetur, in ſecunda Addition. lit. d. & e & Alex. conſ. 92. vol. pri.* ſecus eſt in facto *Rot. dicta part. 9. tom. 2. deciſ. 479. num. 15.* quia non admittitur iuris ignorantia, cum
64 omnes Homines natura ſcire deſiderent, & præter naturam eſt non conſulere peritiores Homines, quorum peritia Mundus totus illuminatur, *l. ſi Auiam tuam, C. de ingen.*
65 *manumiſſ.* Siquidem per iuris errorem retractari nequit confeſſio ob latam culpam *leg.*
66 *latę culpæ 223. ff. de verbor. ſignificat. leg. leges 9. C. de leg. Abb. in cap. fin. num. 20. de Confeſſ. & Bart. in dicto l. non fatetur, num. 6. & ſeqq. & Poſt. reſolut. Ciuil. 152. num. 10.*

67 Niſi ſit perſona, cui non imputetur iuris ignorantia, vt Miles, Fœmina ruſtica, Monachus, Minor, & ſimiles Perſonæ, ſi degant in loco, in quo de facili non poterant conſulere Peritiores, vel ius ſit dubium, & multiplicitèr intelligibile; nam in
68 his caſibus non poteſt dici lata culpa, *l. regula, ff. de iur. & fact. ignorant. l. cum de indebito ff. de probat. l. ſi quis id, quod ff. de Iuriſdict. omn. Iudic. leg. quod adhibitus, C. de his, qui ſibi aſcrib. Abb. in dicto cap. fin. eodem num. 20. erga medium, Pomp. add. ad Bart. in dicta l. non fatetur, in verbo, Hoc anno, et ibi Alex. in verbo, Groſſus, Modit. eadem dubitat. 134. num. 3. Menoch. de Arbitr. Iudic. quæſt. 53. num. 9. lib. pri. et Rot. recent. part. 8. deciſ. 166. num. 18.* vel ſit error, qui remoueat intelligentiam Confitentis, & tunc poterit etiam reuocari confeſſio

feſſio ab ignorante facta, *Guazzin. dicta defenſ. 32. eodem cap. 10. num. 11.*
69 Quanquam *Pariſ. add. ad Bart. in rubric. C. de iur. et fact. ignorant. et Alex. ad eundem in dicta l. non fatetur, in verbo Error iuris*, ſentiat de æquitate canonica tollerabilem eſſe iuris ignorantiam, & vide, quæ ſcripſit *Ricc. deciſ. Archiep. Neap. 135. num. 15. part. pri.*

Sed verum eſt, quod error iuris, vbi tractatur de damno euitando, non noceat, vbi verò vterque tractaret de damno, melior ſit conditio Rei, vel illius, de cuius maiori damno tractatur, *Alex. ad Bart. in dicta l. non fatetur in eodem verbo, Error Iuris, erga medium, ibique dictus Alex.* ſubdit quòd iuris ignorantia excuſat à pœnis ratione doli, non latæ culpæ, iuriſque ignorantia non frequentati ſimiliter excuſat; cum ſemper potius error, quàm dolus præſumatur, ſpecialitèr in Idiotis, & dum error ſit tollerabilis etiam in facto proprio; immò ad euitandum damnum, & præiudicium quælibet interpretatio admittatur, *Ludouic. Poſt. reſolut. 61. n. 44. et ſeqq.*

In errore autem facti, *Bart. in dicta leg. non fatetur, num. 10. ita* diſtinguit. Aut agitur de reuocando alterius confeſſionem, vt-
70 puta ſui Procurarotis, ſeu Adminiſtratoris;
& tunc ſufficit probare rem aliter ſe habe-
71 re, & præſumitur error: aut de reuocando errorem proprium: & tunc aut agitur circa factum alienum, & probando ſimiliter rem aliter ſe habere eſt ſufficiens, quia in facto
72 alieno eſt tollerabilis ignorantia, & ſequitur etiam *Lanfranc. ab Oriando de Confeſſ. num. 52. pag. mihi 49. et 50. in tract. Iur. diverſ.*
73 *tom. 4.* Niſi ille, qui confeſſus fuit, id, quòd fuit confeſſus, inueſtigare deberet, vel eſſet publicè factum in loco, vbi moram traxerit, aut factum iudicialiter indagatum, aut tale factum alienum ſæpè fuiſſet diſcuſſum ab illo, qui confeſsionis reuocationem tentando ignorantiam allegat, vel niſi eſſet datus terminus ad deliberatè confitendum; quia tùnc prętextu erroris non poterit reuocari confeſsio, cum impoſsibile videatur errorem probare, *Alex. ad Bart. dicta l. non fatetur, lit. g.*
74 Si verò in facto proprio error conſiſtat; tùnc aduerte: aùt quis dicit erraſſe extra iudicium, aut in iudicio: ſi extrà iudicium; tùnc aut ille, qui dicit ſe erraſſe, certat de damno euitando, alius de lucro, & tunc probando rem alitèr ſe habere, error præſumitur, *Bart. in dicta l. non fatetur, eodem num. 10. verſ. ſi verò in facto proprio, et Lanfranc. dicto num. 52. ac Ricc. dicta collect. 2602. verſ. ſit pariter.*

Si autèm ille, qui dicit ſe erraſſe non certat de damno euitando; ſed eſt in pari cauſa cum Aduerſario, & tunc in facto proprio error non præſumitur, niſi aliqua circumſtantia probetur: ex qua error præſumatur, *Bart. in dicta l. non fatetur, num. 10. verſ. ſi verò ille.*

At ſi in iudicijs, & tùnc aùt verſantur circa præparatoria, & antè litem conteſtatam, & idem dicendum eſt, quòd extra iudicium; quia probando rem alitèr ſe habere, error præſumitur.

Cæterum ſi circa deciſoria, & tunc adhæreo his, quæ dixi in facto proprio, ſcilicet quod error non præſumatur, niſi probentur circumſtantię, ex quibus error præſumi valeat, & iſtæ circumſtantię eſſe poſſunt, quando perſuaſione Aduerſarij eſt inductus ad confitendum, *Bart. in dicta l. non fatetur, num. 10. erga finem, & bene idem Lanfranc. dicto tract. eodem num. 52. propè finem.*
75 Limita quartò ex qualitate Perſonæ confitentis, vtputà ſi decrepitæ ſit ætatis vltrà annos octuaginta; tunc paritèr minori ſpatio etiam decem annorum prę́ſumitur error, & obliuio etiam in facto proprio, & conſequentèr non eſt de neceſſe probare errorem, *Grammat. deciſ. 60. num. 14. & 15. & Caſtill. deciſ. 147. num. 9.* vbi in fine ſub-
76 dit, quòd etiam per lapſum duorum annorum, attenta qualitate perſonę, error,
77 & obliuio præſumitur, quia in Homine ſimilis ætatis mutantur penè omnes virtutes corporis, *Rot. recen. part. 9. tom. pri. deciſ. 27. num. 23.*
78 Limita quintò, quandò confitens ſpontè etiã in iudicio reuocat in cõtinẽti confeſſionem ſuam tunc non eſt de neceſſe probare errorem, *iuxta gloſ. in cap. fin. in verbo, Iuſta cauſa, in fine de iure iuran. in 6. late Conciol. in verbo, Confeſſio reſolut. crimin. 18. num. pri. Guazzin. ad defenſ. Reor. dicta defenſ. 32. cap. 10. num. 2. verſ. Et poteſt in fine. in verbo, Immò in continenti, & num. 9.* ampliat etiam contra Fiſcum. Et quando eſt in continenti reuocata confeſſio, admittitur reuocatio abſque erroris probatione, etiamſi emiſſa ſit in poſitionibus, & reſponſionibus, *dicit etiam Ludolph. Schrader. tract. de Feudis, part. 10. ſect. 8. num. 104. tom. 2.* & faciunt ea, quę firmat *Rot. deciſ. 177. num. 7. & 8. recent. part. 8. & Eiusd. deciſ. 12. num. 7. & 8. tom. pri. & Rot. recent. part. 15. deciſ. 168. numer. 10.*
79 Huiuſmodique reuocatione in continenti ſecuta, an inſurgat, vel ne indicium ad torturam contra confitentem, *vide Anton. Conciol. reſolut. crim. in verbo Confeſſio, reſolut. 13. num. 8. 9. & 10.* Et in ciuilibus quando hæc probet, etiam confeſſione ipſa reuocata, vide *dictam deciſ. 12. num. 12.* vbi habemus, quòd etiamſi confeſſio reuocata remaneat, concurrentibus adminiculis, & veriſimilitudinibus probet.
80 Et in continenti dicitur reuocata confeſſio, nèdùm ſi reuocetur, antequàm ſit deſcripta in actis, verum etiàm poſtquàm eſt deſcripta,

dum-

Digitized by Google

dummodò in continenti reuocatio ſequatur:
diciturque paritèr in continenti, non ſolùm
anteaquàm conſeſsio ſcripta ſit per Notarium
ſed etiam anteaquàm Reus exeat è Iudicis
conſpectu, vel & melius id remittitur Iudi-
cis arbitrio, qui confeſsionem reuocatam in
continenti iudicabit, *Abb. in cap. fin. num.
21. in fine, & num. ſeq. de Confeſſ. & conſ.
118. num. 5. ergu medium, part. 2. Foller.
in Pract. crimin. in verbo, Et ſi confitebun-
tur, part. pri. num. 138. Guazzin. dictu de-
fenſ. 32. cap. 12. num. 9. Conciol. dicta re-
ſolut. crimin. 18. num. pri. Farinacc. dicta
quæſt. 81. cap. 9. num.* 348. ibique in fine
ſubdit in continenti factam reputari reuoca-
tionem, nec opus eſſe erroris probatione,
quandò ea ſit, anteaquam confeſsio ſit reda-
cta in ſcriptis, prout dicitur de Teſte, qui
81 poteſt ſe in continenti corrigere, *vt in
cap. Preterea. & ibi gloſ. & D. D. de Teſt.
Ludolph. Schrader. dicto tract. de Fœudis part.
10. ſect. 8. num. 107. & Cæſar. Argel. de
acq. poſſeſſ. quæſt. 2. art. pri. num.* 86. & quan-
do dicatur Teſtis dictum ſuum in continenti
corrigere *latè docet idem Argel. eadem quæſt.
2. art. 13. per totum*, niſi talis Teſtis depo-
ſitio fuerit à parte acceptata *vt idem Schra-
der. eodem num. 106. in medio* Et quod Con-
fitens in continenti, & ante acceptationem
poſsit ſuam corrigere confeſsionem, dicit eti-
am *Rot. recent. part. 15. decif. 168. num. 10.
vbi num. 11. & ſeq.* ſubdit præſertim pro-
cedere ſi totum confitens negare potetat, de
quo nulla aderat extrinſeca probatio, &
non negauit niſi partem.

82 Et huiuſmodi, quæ in hac quinta limita-
tione adduxi, intelligenda ſunt re integra,
ſcilicet ante Partis acceptationem; vt dixi
ſupra: nam re non integra, & per Partem
ſi fuerit acceptata confeſsio, tunc etiamſi re-
uocari valeat, indiget tamen probatione
erroris, aliàs reuocatio non podeſt, *Maſ-
card. de Probat. lib. pri. concluſ. 350. numer.
11. Vincent. de franch. deciſ. 60. num. 8. Fa-
rinacc. locis præcitatis, num. 349. dictus Schra-
der. eadem part. 10. ſect. 8. eodem num. 104.
in medio, & ſeqq. pluribus Io: Bapt. Spada
conſ. 68. num. 12. & ſeqq. lib. pri. Marcſ-
cott. var. reſolut. lib. 2. cap. 44. num. 7. &
ſeqq. pluribus, Franc. Merlin. deciſ. lucenſ. 59.
num. 7. & 8. Capyc. Latr. deciſ. 120. num.
15. Buratt. deciſ. 792. num. 14. tom. 3. &
dicta deciſ. 177. num. 7. Alex. Sperell. in ſuis
deciſ. forenſ. Eccleſ. deciſ. 95. num. 12. & 13.
& Rot. poſt 2. vol. conſ. Farinacc. deciſ.* 352.
num. 5. ibique ſubdit ſufficere, quòd Pars
illi non contradixerit, quia tunc ſatis dici-
tur confeſsio à Parte acceptata; & etiam
in puncto Fiſci quanquam per Fiſcum fuerit
acceptata confeſsio, refert, & de veriori,
& magis practicata opinione teſtatur *Guazzin.
dicto cap. 10. eodem num. 9. in princ.* At ſe-
cundum opinionē dicti *Argel. in præcitatu quæſt.
2. & art. 12. num. 36. vſque ad finem* latè
vnuſquiſque colligere poteſt, quando dica-
tur in continenti reuocata confeſsio, & non
ſit opus probare errorem.

84 Et licèt *Cancer. var. reſolut. cap. 7. tit.
de Pact. numer. 348. erga medium, tom. 3.*
teneat, quòd antè acceptationem poſsit re-
uocari, probando contrarium, ſubdatque eſſe
indubitatum in materia confeſsionis extraiu-
dicialis, vtputà, ſi emiſſa ſit ad liberandum,
vel quocunque alio modo, emittatur, tranſ-
ferat onus probandi contrarium in eum, qui
vult ſuam confeſsionem infirmare, & idem ſit
dicendum in criminalibus; cum nemo poſsit
venire contra propriam confeſsionem extra-
iudicialem, niſi probando contrarium: huiuſ-
modique intelligendum eſt *ex eodem Cancer.*
85 quoad factum proprium confitentis: quod in
Teſte ait non procedere, cum deponat ſuper
facto alieno, qui cum iuramento admittitur
ad dicendum contrarium eius, quod extra iu-
dicium dixit. Attamen ego in materia confeſ-
ſionis à ſuperius firmata diſtinctione *num.* 78.
non recedo, & dicam etiam *hic infra limita-
tione* 7.

86 Et procedit non tantum in ipſomet confi-
tente, vt ex ſuperius citatis D. D. enunciaui,
ſed etiam in Syndico, & Oeconomo; nam hic &
ſi quædam in Iure per errorem facti fateatur;
dictus error non nocet, errore probato, non
dum negocio finito *cap. ex parte, 3. de Con-
feſſ. & dictus Modit. eadem dubit. 134. numer.
prim.*

87 Immò locum ſibi etiam vendicabit in con-
feſsione Procuratoris erronea, quæ poteſt re-
uocari, etiam non docto de errore, Iudiceſ-
que valent illam interpretari, ac intelligere,
ita vt Domino non noceat, cuius etiam Iudi-
cis arbitrio relinquitur, an confeſsio ſit ve-
ra, vel nè, *idem Franc. Merlin. deciſ. lucenſ.
pri. num. 22. et latius tractaui ſupra in hoc eodem
libr. quæſt. pri.*

88 Locumque paritèr habebit in confeſsione
Aduocati, cum Aduocati confeſsio reuoce-
tur, obſtenſo errore, ſi proceſſum ſit ad ta,
per quæ videatur confeſsio approbata, alias
reuocatur ſine erroris oſtentione, quanquam
Aduocati error noceat Clienti ex natura offi-
89 cij Aduocati, qui habet pro Cliente propo-
nere, *l. pri. §. pri. ff. de Poſtulan. dictus Mo-
dit. vbi ſupra, n. 11. et Barboſ. collect. D. D.
in cap. cum cauſam, 62. num. pri. 2. et 3. de
Appellat. tom. pri.* Et hoc intelligo, ſi præſens
ſit is, de cuius cauſa agitur, *l. pri. C. de
error. Aduocat. et Caſtren. vol. 2. part. 3. conſ.
3. num. 17. et* 18. ſubdit, quòd confeſsio Fi-
lij, ſeu ſerui nocet Patri vel Domino in Cau-
ſa noxali, poteſt tamèn per Patrem, vel
Dominum reuocari, & ex tunc non priuai-
cabit.

90 Taliſque iuris error per Aduocatum com-
miſſus

Digitized by Google

miſſus non eſt in continenti reuocandus à Cli-
ente, ideſt infra triduum Cliens reuocare
non cogitur, *l. pri. 2. et 3. C. de error. Aduo-
cat. et dictus Modit. ibidem ſupra, num. 12. et
num. 13.* ſubdit, quòd debeat in continenti
reuocari ſi Cliens præſens eſt, vel ab eo appella-
re, & hoc in errore facti, ſecus eſt in iuris
errore, pro cuius reuocatione durat terminus
vſque ad ſententiam, *gloſ. in dicta l. tertia.*
91 Limita ſextò, ſi fuerit confeſsionis error
in parte probatus: nam tunc redditur confeſsio
in totum erronea ſcilicèt in reliquo error pro-
pandus non eſt, *Maſcard. de Probat. lib. pri.
concluſ. 384. num. 2. et Farinacc. vol. 2. conſ.*
92 *106. num. 13.* Cum in parte erronea, &
falſa confeſsio in totum erronea, & falſa,
& in parte verificata, in totum vera præ-
ſumitur; quia idem operatur oppoſitum in
93 oppoſito, quod operatur propoſitum in pro-
poſito, *Martin. Venturin. conſ. 11. num. 116.
et ſeqq.*
94 At ſi confeſſio reperiatur partim falſa, &
partim vera, in totum falſa reputatur, *Ioſeph
Mele add. ad Gizzarel. deciſ. Neapol. 86. num.
25. & Guazzin. ad Defenſ. Reor. tom. 1. defenſ.
32. cap. 9. num. 3.*
95 Limita ſeptimò in confeſſione extraiudicia-
li, quæ ſi reuocata fuerit, non requiritur, vt
in eius reuocatione allegetur cauſa erroris, ne-
que probetur error, ſed ſufficit, quòd ſimpli-
citèr reuocetur, vt non faciat indicium ad
torturam, ſi reuocatio ſequatur ante cœptum
iudicium, ſecus eſt, ſi poſt ceptum, quia tùnc
eſt deneceſſe errorem docere, *egregiè Guazzin.
dicta defenſ. 32. cap. 12. num. 12.*
96 Et ratio reddi poteſt, quia cœpto iudicio,
huiuſmodi confeſſio aſſumit vires iudicialis
confeſſionis, quæ docto de errore reuocatur
quandocunque, *Boſs. tit. de Confeſs. numer. 6.
Clar. in Pract. §. final. quæſt. 50. verſic. fin. &
quæſt. 64. verſic. ſiu autem Reus, Farinacc. conſ.
16. numer. 1. lib. pri. & ibi Centul. liter. a.*
Immò vſque ad ſententiam talis reuocatio con
ceditur, *cap. fin. de Confeſs. l. de ætate, §.
qui iuſſo, & §. fin. ff. de Interrogat. action. leg.
error, 7. C. de iur. & fact. ignorant. & dicta
l. non fatetur.*, *& ſequitur Bellemer. deciſ. 692.
numer. pri. de Confeſſ. Cæſar. de Graſſ. titul. de
Except. deciſ. 90. num. 5. Capuc. deciſ. 28. num.
5. Guttier. de Iurament. confirmat. par. 3. capit.
8. num. pri. Guazzin. dicta defenſ. 32. capit. 10.
num. 2. verſ. Et poteſt, & Ricc. dicta collect.
2602. verſ. Et an.*
97 Cum erronea confeſſio, errore probato,
etiamſi formitèr ſit probata, & acceptata,
confitenti non præiudicet, *dicta l. error, &
Cyriac. controuerſ. forenſ. 546. num. 120. &*
98 *ſeq. tom. 3.* minimeque fateri dicatur, qui er-
99 rat, *dicta l. non fatetur.* Et tandem regula eſt
nullam habens limitationem; errantis nullam
eſſe voluntatem, *Poſt. reſolut. Ciuil. 192. num.
11. & ſeqq. Et Conciol. in citata reſolut. crimin.
18. num. 1. verſ. Cauſa enim.* Præſertim ſi
confeſſio fundata ſit in Partis Auerſæ inſubſi-
ſtenti ſuppoſito, *Rot. rec. par. 14. deciſ. 115.
num. 11. et 12.*
100 Cæterùm an huiuſmodi erronea confeſſio
erroris prætextu reuocari poſſit poſt ſenten-
tiam, negatiuè concludendum eſſe cenſeo in-
tèr eaſdem partes, ſed intèr diuerſas benè po-
terit reuocari, & error probari etiam poſt ſen-
tentia; quia non eſt inſtaurare iudicium, *leg.
fin. §. ſin autem neſcius, C. de furt. gloſ. fin. in dicta
leg. error, & in dicta deciſion. 90. numer. 6. At
vide etiam infra quæſt. 22.*
101 Idemque ſimiliter tenendum eſt in crimina-
libus, in quibus etiam admittitur confeſſionis
reuocatio poſt concluſum in cauſa, immò etiam
poſt ſententiam in gradu appellationis, *Fari-
nacc. dicto conſ. 16. num. pri. & ibi Add. litter.
A. & Conciol. eadem, reſolut. criminal. 18. nu-
mer. 7.*
102 Quid dicendum eſt, ſi confeſſio in crimina-
libus emanauerit in contumaciam vigore Sta-
tuti? *vide Guazzin. dicto cap. 10. numer. 12.
& Theſaur. quæſt. forenſ. lib. pri. quæſt. 6. num.
12.* qui affirmatiuè.
103 Erit tamèn animaduertendum, quòd con-
feſſionis reuocatio, ſiue ſpontè, ſiue in tor-
mētis emiſſæ fieri debet per ipſum confitentem,
aut per Procuratorem ſpecialem, & non per
alium, qui de facto proprio confitentis non
poteſt eſſe informatus, *Guazzin. defenſ. 32.
cap. 11. num. pri. ibique num. 2. & 3.* limitat in
Patre, vel alijs conſanguineis, qui poſſunt re-
uocare, & allegare, & probare etiam inuito
confitente confeſſionem erroneam; ſed vide
etiam ea, quæ ſcripſit *idem Guazzin. eadem de-
fenſ. 32. cap. 12.*
104 Mentique pariter tenendum erit, quòd hu-
iuſmodi confeſsionis reuocatio præſertim in
ciuilibus parti non intimata minime prodeſt,
quamquàm facta ſit apud acta Notarij, ſi lis
non pendebat apud eundem Notarium: ſecus
eſt, ſi pendebat, *Coccin. deciſ. 451. num. 4. &
optimè deciſ. 499. num. 10.*

SVMMARIVM.

1 *Per termini ſuſceptionem inducitur debiti con-
feſſio, & renunciatio exceptioni.*
2 *Termini ſuſcepti iurata confeſſio non admittit
probationem in contrarium.*
3 *Terminus, et confeſſio vigore termini erronea,
et ex falſa cauſa non nocet.*
4 *Confeſſio debiti in vim termini ſuſcepti condici-
tur ex condictione indebiti, licèt pluries ſit re-
petita, et facta ſit, Iudice interrogante, et
parte præſente, et acceptante.*
5 *Iurata confeſſio in quocumque caſu tàm in ciui-
libus, quàm in criminalibus ſi eſt erronea confi-
tenti non nocet.*

6 Error

6 *Error vbi eſt, non eſt conſenſus, et iuramentum nihil operatur .*

7 *Iuramentum regulatur ſecundũ naturam actus, ſuper quo interponitur .*

8 *Confeſſio tanquam erronea an reuocetur, ſi fuerit iuratum dicere plenam veritatem, et numer. 9.*

10 *Erronea confeſſio vigore termini etiam geminata reuocatur, et in quocunque alio caſu, ſi de errore doceatur .*

11 *Confeſſio geminata, repetita, pariterque ratificata etiam in criminalibus, docto de errore reuocatur .*

12 *Erroris probatio debet eſſe concludentiſſima pro confeſſione reuocanda .*

13 *Liberatoria confeſſio, licèt non erronea, quandocunque ante acceptationem à confitente retractatur .*

14 *Deliberata confeſſio an tanquàm erronea reprobari valeat .*

15 *Confeſſio in poſitionibus prætextu erroris, docto de errore, an poſſit reuocari, vel ne, etiam ſi fuerit à parte acceptata, et a n. 16. vſque ad 18. et limitatur numer. 19. et 20.*

An ex Confeſſione reſultanti per ſuſceptionem termini ad ſoluendum allegando errorem dati valeat reuocatio; & quid, ſi iurata, aut geminata, ſiue ratificata, vel in poſitionibus ſit emiſſa.

QVAESTIO XXI.

1 LIcèt termini ſuſceptio, non ſolùm inducat debiti confeſsionem, verum etiam renunciationem cuiuſlibet exceptionis etiam compenſationis antea ipſi Debitori competentis, *Ridolph. in ſua Prax. A. C. part. pri. cap. 14. num. 112. & ſeq.* Et dum ipſa
2 confeſſio eſt iurata, non admittat probationem in contrarium, *Rot. recent. part. 10. deciſ. 196 num. 16.*

3 Talis autẽ terminus, & conſequentèr confeſſio, ex eodem termino reſultans non officit, dum terminus fuit ſuſceptus per errorem, & ex falſa cauſa: adeò vt non ſufficiat aliquam cauſæ ſcientiam habere in genere, dictos *Ridolph. vbi ſupra, num. 115. & Vermigl. conſil. crimin. 422. numer. 11. & ſeq.*

4 Immò ſuſceptio termini, & conſequentèr debiti confeſſio indè ſecuta poteſt condici per condictionem indebiti, vel ſine cauſa, etiamſi pluries repetita, & geminata, ſiue error ſit facti proprij, ſiue iuris, & quamuis confeſſio eſſet iurata, & facta ad interrogationem Iudicis parte præſente, & acceptante, *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 501. num. pri. vſque ad 10. et num. 27. et ſeqq. tom. 3. et capit. 821. numer. 19. tom. 5. et bene etiam Ludouic. Poſt. reſolut. ciuil. 126. num 5. et ſeqq.*

5 Et non tantùm retractatur confeſſio tanquam erronea, etiamſi iuramento ſit vallata, in caſu dicti termini ſuſcepti, ſed etiam in alijs caſibus tam ciuilibus, quàm criminalibus: ſiquidem ſi erronea probetur, iuramento non obſtante, minimè officit: &
6 eſt ratio, quia vbi eſt error, nullus eſt conſenſus, & conſequentèr deficiente conſenſu
7 iuramentum nihil operatur, ſed intelligitur ſecundùm naturam actus, ſuper quo interponitur, *Iaſ. in l. error. numer. 30. C. de iur. et fact. ignorant. Caſ. de Graſſ. tit. de Except. deciſ. 90. num. 2. Ricc. collect. 2602. verſic. Et an probatio part. 7. Gutier. de iurament. Confirmat. par. pri. cap. 40. num. 8. et part. 3. cap. 8. num. 9. Conciol. allegat. 61. numer. 25. Neguſ. ſyl. reſponſ. quæſt. 366. num. 6. Antonin. de Amat. part. pri. reſolut. 42. num. 11. Sabell. var. reſolut. cap. 52. num. 4. et 5. et latè Guazzin. ad defenſ. Reor. tom. p. defenſ. 32. cap. 10. num. pri. verſ. Et quamuis etiam confeſſio, Farinacc. in Prax. crim. tit. de Reo confeſſ. et conuict. quæſt. 81. capit. 9.*
8 *num. 319. et num. 320.* ſubdit non poſſe confeſſionem reuocari, quandò confitens iurauerit dicere plenam veritatem; licèt in fine concludat, quòd non poſſit is, qui iurauit probare confeſſionis ſuæ errorem, niſi prius probauerit aliquam veriſimilem Cau-
9 ſam, propter quam credere potuerit ſe iuraſſe verum.

10 Huiuſmodique erroneæ confeſſionis reuocatio ſibi pariter locum vendicabit, non tantum ſi geminata ſit confeſſio in caſu dicti termini ſuſcepti, verum etiam in quocunque alio caſu, *Engen. libr. 2. conſ. 6. numer. 80. Conciol. ibidem ſupra, et Cyriac. contr. 171. num. 20. tom. prim. Rot. poſt. 2. vol. conſ. crim. Farinacc. deciſ. 352. num. 2. Ricc. dicta collect. 2602. dicto verſ. Et an probato, et Buratt. deciſ. 200. num. 2.*

11 Etiamſi verſemur in criminalibus, & non ſolum ſit geminata, & repetita, ſed etiam ratificata, vt de magis communi opinione teſtatur *Guazzin. dicto cap. 10. num. prim. verſic. Immò etiamſi confeſſio .*

12 Bene verum eſt, quòd concludentiſſima erroris probatio requiritur, vt erronea detegatur, *Buratt. dicta deciſ. 200. num. 3.*

13 Extende primò concluſionem, quanquàm liberatoria ſit confeſſio, & non prætendatur erronea; quia nihilominus antè acceptationem poterit quandocunque per confitentem reuocari, *Theſaur. deciſ. 109. num. 7.*

14 Extende ſecundo in confeſſione deliberata licet difficilius in hac confeſſionis ſpecie error

probetur, *Gutier. eadem part. 3. cap. 8. num. 3. in fine, videndus Guazzin. dicto cap. 10. num. 2.*

15 Ceterum quid dicendum eſt in confeſſione facta in poſitionibus, etiam cum iuramento, poterit ne prætextu erroris reuocari? Et pro negatiua parte tenet *Rot. poſt 2. vol. conſ. Farinac. deciſ. 352. num. 2.*

16 Verior autem eſt ſententia, quòd docto de errore etiam huiuſmodi reuocari poteſt cōfeſſio, *Maſcard. de probat. concluſ. 368. num. 15 tom. pri. Mihalor. de Poſit. cap. 64. num. 20. et ſeqq. Rot. poſt eundem deciſ. 33. Caputaq. deciſ 151. Ioſeph. Mele add. ad Gizzarell. deciſ. 48. numer. 21. et Ricc. collect.*

17 2347. *verſ. facta autem, et ſeq. port. 6.* etiamſi à parte fuerit acceptata, *Sabell. var. reſol. cap. 78. num. 20. et 21.*

18 Refectis tamen expenſis; cum expenſæ, ſi refectæ non fuerint, erroneæ confeſſionis correctio non admittatur, *Aſin. in Prax. Iud. §. 32. capit. 2. ampliat. 10. num. prim. pag. mihi* 198.

Sed de hac materia in diuerſis caſibus diſtincta vide ea, quæ diſerti ſsimè docet noſter acutiſsimus *Bald. conſ. 41. vol. 4.*

19 Quicquid ſit ſi fuerit datus terminus ad deliberatè reſpondendum, *Negu. Syl. Reſponſ. quæſt. 442 num. 104. et 105.* negatiuam partem tuetur; At ego non recedo à dicta ſecunda extentione.

SVMMARIM.

1 *Reuocatoria confeſſio ſub prætextu erroris fauore confitentis, & ab eo cauſam habentis, quando non admittatur.*

2 *Confeſſio prætextu erroris poſt ſententiam quando non reuocetur.*

3 *Confeſſio facta ante litem conteſtatam quando ſit irreuocabilis.*

4 *Aſsignato termino confitenti ad dicendum cauſam quare confeſſio executioni non ſit demandanda, ou reddatur irreuocabilis.*

5 *Poſt ſententiam on, & quando confeſſio fiat irreuocabilis, vel ne.*

6 *Confeſſio ex certa ſcientia an ſit irreuocabilis, & numer. 7.*

8 *Iudicialis confeſſio poſt deliberationis terminum non reuocatur tanquàm erronea.*

9 *Rei confeſſio ſuper poſſeſſione non vera. Actore iam ſciente, reuocatur tanquam erronea.*

10 *Confeſſio emiſſa in preparatorijs iudicij ante litem conteſtatam quando reuocetur, vel ne*

11 *Reus calumnioſè petens ſuam confeſſionem tanquā erroneam non reuocat: & quando dicatur calumnioſè petere.*

12 *Confeſſio poſt concluſum in cauſa, ſi de errore non doceatur ex eiſdem actis, non reuocatur tanquam erronea, ſed declaratur, & diſtinguitur concluſio*

13 *Reuocatio confeſſionis ceſſat poſt latam ſententiam inter eaſdem Partes, ſecus eſt inter diuerſas.*

14 *Confeſſio erronea ante finitum negotium reuocatur poſtea nequaquam, licet agatur fauore Minoris, & Eccleſiæ.*

15 *Amplia etiam in confeſſione criminis ſponte, aut per torturam emanata.*

16 *Cauſa finaliter terminata, Partis, ſiue Procuratoris, aut Aduocati confeſſio tanquam erronea non reuocatur.*

17 *Cauſa quando dicatur finaliter terminata, & ſententia in iudicatum tranſacta, & n. 18.*

19 *Confeſſio executioni demandata per tranſactionem an reſcindi poſſit prætextu erroris probandi.*

20 *Confeſſio veriſimilis; & adminiculata etiam reuocata probat.*

21 *Creditor confitens minorem ſummam ſibi debitam ab N. an videatur reliquatum voluiſſe donare, ſeu legare.*

22 *Valor exceſſiuus ſuorum bonorum confeſſus quando confitentem non officiat.*

23 *Mariti confeſſio ſuper Adminiſtratione bonorum extradotalium Vxoris ſuæ tanquam erronea ab hæredibus Viri non reuocatur.*

24 *Mariti hæredes an, & quando teneantur de bonis extradotalibus refundere fructus.*

25 *Maritus, qui faſſus fuit extradotales fructus Vxori ſuæ adminiſtratos in proprios eiuſdem Vxoris vſus conuertiſſe, an liberetur a reſtitutione.*

26 *Heredes Viri volentes probare erroneam confeſſionem ſuper adminiſtratis bonis extradotalibus quid probare debeant.*

27 *Mariti confeſſio ſuper adminiſtratis extradotalibus quando non officiat hæredes.*

28 *Confeſſio prouiſi circa valorem beneficij emiſſa in litteris Apoſtolicis impugnari non poteſt.*

29 *Confeſſionis error vnius rei ſeparatæ non influit in aliam pariter ſeparatam.*

30 *Obligatio inita ex confeſſione quando prætextu erroris non retractetur.*

31 *Ex errore non irritatur confeſſio, ſi iudiciali confeſſioni præceſſerit extraiudicialis.*

32 *Nec reuocatur, ſi emittatur ad exonerandam conſcientiam.*

Erronea confeſſio quandò reuocari non poſſit.

QVÆSTIO XXII.

1 EX duabus proximis præcedentibus quæſtionibus colligitur quomodò, & quādò confeſſio per errorem veniat retractanda; modò errore etiam non obſtante, adducam breuiter non nullos caſus, ex quibus reuocatio ceſſat tam reſpectu confitentis, quàm habentis ab eo cauſam, *Rot. rec. part. 11. deciſ. 277. num. 2.*

2 Primus

2 Primus enim adducitur caſus, quando ſen-
tentia emanauit circa litis diciſoria, vtputà
ſi lata eſt ſententia, à qua non eſt appella-
tum, nec eſt ſuſpenſa per reſtitutionem in
integrum. Vel ſi non ſperatur ſententia de-
finitiua, vtputa quando confeſſio facta fuit
3 ante litem conteſtatam, ſed factum fuit cum
cauſæ cognitione præceptum de ſoluendo; à
quo non fuit appellatum: nam in hoc caſu
præceptum cum confeſſione prius facta ha-
bet vim ſententiæ: & exemplificari poteſt
in eo, qui faſſus fuit ante litem conteſtatam,
& Iudex dedit terminum ad oſtendendum,
4 quare dicta confeſſio executioni mandari non
debeat, vel fieri præceptum de exequendo;
& intra terminum præfixum nihil fuerit alle-
gatum in contrarium *Bart. in l. non fatetur,
num. 4. & 5. ff. de confeſſ. & bene Abb. in
cap. fin. num. 20. verſ. ſecundo caſu principali,
de confeſſ.*

5 Cæterum data appellationis interpoſitione
& proſecutione, & docto de errore poteſt
tunc in huiuſmodi iudicio reuocari confeſſio,
Ricc. collect. 2602. verſ. Et an probato, par.
7. & videri poſſunt alia ad huiuſmodi facien-
tia penes *Add. ad Bart. in dicta l. non fatetur, lit.
b. c. & d.*

6 Secundus eſt caſus in confeſſione ex certa
ſcientia facta, quia hæc regulariter non re-
uocatur, *leg. quidam in iure, 30. ff. de do-
nat. l. Iulianus, 3. & l. qui ſtuberim. 5. ff. de
confeſſ. & Bellemer. deciſ. 692. num. pri. ibi-
que num.* 3. ſubdit intelligendum eſſe in proba-
bilibus, ſed contradicit *Ricc. dicta collect. 2602.
verſ. & an, part. 7.*

8 Sicuti non reuocatur iudicialis confeſſio fa-
cta poſt deliberationis terminum prætextu er-
roris *Iodoc. Damphauder in ſuo Enchiridion
Parium, aut ſimilium Iuris, verbo, Confeſ-
ſio iterata, in medio, pag. mihi 438. in 2. co-
lumn.*

9 Fallit hic ſecundus caſus dupliciter. Pri-
mò, ſi Reus anteaquàm agatur rei vendi-
catione confeſſus fuerit ſe poſſidere, & ta-
men non poſſideat, at actor hoc ſciebat,
*leg. is, qui ſe obtulit, 26. ff. de rei vendicat.
& Bellemer. dicta deciſion. 692. num. prim.
in medio.*

Secundò in præparatorijs ante litem con-
teſtatam vbi Aduerſarius ex reuocatione non
poteſt prætendere damnum, & intereſſe,
*l. de ætate §. fin. & ibi gloſ. ff. de interrogat.
action.* ſed intellige de iuſto errore, *d. deciſ. 692.
num. 1. in fine & n. 2.*

10 Siquidem confeſſio emanata circà iuditio-
rum præparatoria reuocari poteſt, quandò
quis falſum confitetur ſcienter, ſcilicèt ſcien-
te Aduerſario, aut confitetur Aduerſario igno-
rante, & tunc aut confitetur ante litem
conteſtatam, & reuocari poterit, ſi nulla
captio ſit Actoris, ſeu Aduerſarij; aut poſt
litem conteſtatam, & non eſt locus pœni-
tentię, *Bart. in dicta l. non fatetur, num.
pri. Abb. in eodem cap. fin. num. 20. verſ. Dic,
quod aut confeſſio.*

11 Tertius, ſi Reus calumnioſè petit ſe ad-
mitti ad probandum ſuæ confeſſionis erro-
rem; tunc nec reuocatio ſuffragatur, nec ad
probandum admittitur, *Farinacc. conſ. cri-
min. 16. num. prim. volum. prim. & num.
ſeqq.* declarat, quando dicatur calumnioſè
petere.

Quartus, quandò per confeſſionem ſit al-
teri ius quæſitum, niſi ipſe ad cuius fauo-
rem fuit ius quæſitum conſentiat *Ferentill.
ad Buratt. deciſ. 551. num. 13. tom. 2. &
docet etiam Argel. tract. de Aquiren. poſſeſſ.
quæſt. 2. art. 12. num. 376. & ſeqq. & Rot. rec.
part. 10. deciſ. 309. n. 11.*

12 Quintus, quando verſamur poſt conclu-
ſum in cauſa: tunc confeſſio prætextu er-
roris probandi reuocari nequit, niſi de er-
rore doceri valeat ex eiſdem actis *Ricc. col-
lect. 2204. verſ. Amplia ſeptimo, & collect.
2347. verſ. quid poteſt, p. 6.*

Vnde *Gutier. de Iurament. confirmat. part.
3. cap. 8. num. 2.* ſcripſit, quod poſt con-
cluſum in cauſa error probari nequit, ſed be-
nè poteſt reuocari confeſſio, dum nihil ve-
nit probandum: licet *Barboſ. collect. D. D.
in Ius Pontific. vniuerſ. in cap. ſi aduerſus,
vlt. numer. 18. de reſtit. in integr. tom. 4.*
indiſtinctè teneat, *& num. 19.* ſundat, quòd
poſt concluſum in cauſa, quandò ſententia
lata in rem iudicatam non tranſiuerit, va-
leat reuocari confeſſio: at ſolum interim
concluſione pendente, error probari nequeat,

13 Sextus poſt latam ſententiam inter eaſdem
partes: tunc ſimiliter non eſt locus reuo-
cationi; ſecus eſt inter diuerſas, *Ricc. dicta
collect. 2304. verſ Amplia octauo, & dicta
collect. 2247. verſ. Et an, & poſt cum ver-
ſic. ſeq.*

14 Nam erronea confeſſio ante finitum nego-
cium reuocatur; poſtea vero nequaquam,
*cap. vltimo, de Confeſſ. l. error facti C. de
iur. & fact. ignorant. & Rot. poſt 2. volum.
conſ crimin. Farinacc. deciſ. 94. num. 4. &*
in puncto etiam Minoris, & Eccleſiæ eſt *tex.
in cap. ſi aduerſus, vltimo, §. vbi vero, de
reſtitut. in integr. in 6. vbi gloſ. et Barboſ.
dicta collect. num. 6.* ibique in fine ſubdit,
15 etiamſi confeſſio ſit criminis, vel ſpontè,
aut per torturam emanauerit, & faciunt eti-
am ea, quæ dicit *Rot. poſt Mubalor. de Poſit.
deciſ. 3. num. 5.*

16 Et quando fuerit cauſa finalitèr termina-
ta, quanquam agatur de errore facti tam
Partis, quàm Procuratoris, vel Aduocati con-
feſſionem reuocari non poſſe, teſtatur *Bar-
boſ. dicta collect. D. D. tit. de Confeſſ. in
cap. ex parte, l'ultimo, num. 4. et 5. tom. pri.
pag. mihi 464.*

17 Cauſaque dicitur finaliter terminata, ſeu

negocim finitum per ſententiam, quæ tran-
ſitum fecerit in iudicatum, & per tranſactio-
nem poſt confeſſionem celebratam, Barboſ.
dicto cap. ſi aduerſus, num. 16. ſecùs eſt, ſi
18 in ſententia non adiit tranſitus in iudica-
tum; quia tunc in cauſa appellationis tàm
in ciuilibus, quàm in criminalibus reuocari
poterit confeſſio, Barboſ. dicto cap. ſi aduer-
ſus, num. 17. Gutier. eadem part. 3. dicto
cap. 8. num. 4. Guazzin. ad defenſ. Reor. tom.
pri. Defenſ. 32. cap. 10. num. 3.

19 Sed notandum eſt, quòd ad reſcinden-
dam confeſſionem effectum ſortitam per tran-
ſactionem non ſufficit probare errorem, niſi
verus dolus probetur, cum ſatis non ſit præ-
ſumptus, Rot. recent. part. 9. tom. pri. de-
ciſ. 160. num. 6. 7. & 9. vſque ad 12. &
Royas deciſ. 200. num. 9. pag. mihi 555. in
2. col. Niſi alitèr res ſe haberet, & demon-
ſtraretur error ad oculum, Royas deciſ. 178.
num. 8. vbi num 9. ſubdit, quòd tunc tran-
ſactio ſuſtineri nequeat, immò reſcindatur,
dum apparet expreſſus error ad oculum de-
monſtratiuus.

20 Septimus, ſi fuerit confeſſio veriſimilis, &
adminiculata, tunc ètiam irreuocabilis, imò
reuocata probat, Rot. rec. par. 8. deciſ. 177.
numer. 12.

21 Octauus eſt caſus, quia licèt Teſtator, ſi
indefinitè confiteatur ſibi debere decem à Ti-
tio, & verè viginti debentur, confeſſio huiuſ-
modi tanquàm erronea Debitori non ſuffra-
getur, errore per Hæredem probato; cum ex
huiuſmodi confeſſione non videatur Teſtator
reſiduum voluiſſe legare, iuxtà ea, quæ notan-
tur per tex. in l. Rationes, ibique gloſ. in verbo
quantitatem C. de probat. & ſequitur Gutier.
dicto tract. par. 2. cap. 6. numer. 1. Attamèn
ſi Teſtator vtatur dictione taxatiua, vtputà ſi
dicat, Titius debet mihi decem tantùm, vel
ſola decem, Hæres etiamſi errorem proba-
uerit, non poterit confeſſionem reuocare, ni-
ſi manifeſtè tunè conſtet de Errore Teſtatoris
alitèr, quàm per probationem maioris ſum-
mæ debitæ, probando vlterius, quòd Teſta-
tor credidit minorem ſummam deberi, & quod
noluit reliquum legare, vel donare: ſed erro-
re minorem ſummam declarauit, vt Magiſtra-
litèr docet Gutier. ibidem ſupra proximè, a num.
2. vſque ad 4. vbi dicto num. 4. in fine reſtrin-
git, niſi idem Teſtator vtatur dictione taxati-
ua, & iuramento; quia tùnc Hæres non ad-
mittitur, etiam errorem probando, ad peten-
dum reſiduum proptèr ſatis enixam, & genui-
natam voluntatem Defuncti, & diximus etiam
ſupra in hoc lib. quæſt. 20.

22 Nonus eſt caſus, ſi Teſtator fateatur valo-
rem ſuorum bonorum, hæc confeſſio hæredi
præiudicabit, nec poterit amplius reuocari.
nec aduersùs eam hæres venire, niſi, inuenta-
rio mediante, de errore doceatur, Gratian.
diſcept. forenſ. cap. 570. num. 22. tom. 3.

23 Decimus viget caſus, quandò Maritus con-
feſſus fuerit adminiſtraſſe bona extradotalia
Vxoris ſuæ: tunc hæredes Viri non poterunt
vti erroneam confeſſionem renouare; quia Vx-
ori habenti pro ſe confeſſionem Viri ſufficit
ſola præſumptio, ſeu poſſibilitas, quòd Vir
priuatiuè ad ipſam adminiſtrauerit, & fructus
perceperit ad excludendum eiuſdem confeſſio-
nis errorem, Rot. dicta par. 9. tom. 2. deciſ.
349. num. 59. Nàm in huiuſmodi Mariti ad-
24 miniſtratione Vxoris conſenſus non præſumi-
tur, immò ſtante reluctante Vxoris voluntate,
vel ſaltem à iure præſumpta renuenti volun-
tate, ipſius Vxoris Mariti hæredes ad fru-
ctuum extradotalium reſtitutionem tenentur,
vt latè in eadem deciſ. 349. num. 2. & ſeqq. plu-
ribus, & deciſ. 381. eadem par. 9. & Cardinal.
Orthob. deciſ. 500. num. 59. & ſeqq.

25 Et Maritus dum laſſus fuerit dictos fructus
in proprios vſus conuertiſſe, etiamſi probetur
Vxorem quoque adminiſtraſſe, talis admini-
ſtratio intelligenda eſt de adminiſtratione à Vi-
ro dependente, cuius Hæredes euitare non po-
terunt fructuum reſtitutionem, vt in dicta de-
ciſ. 381. num. 18. & 19.

26 Et quatenùs huiuſmodi confeſſionis erro-
rem Vir, & eius hæredes probare intendant,
erit talis error probandus per probationes om-
ninò concludentes, ac neceſſarias, & quæ ex-
cludant etiam per poſſibile veritatem confeſ-
ſionis, vt in dicta deciſ. 381. num. 11.

27 At ſi probetur, Maritum de voluntate Vxo-
ris dictos fructus adminiſtraſſe, nec extare, &
in communes vſus ad honorem Matrimonij, &
communium filiorum conſumptos, vel in eiuſ-
dem Viri vtilitatem, & ex eis iam conſumptis
fructibus non ſit factus locupletior: tùnc nec
Maritus, nec Mariti hæredes reſtituere tenen-
tur, l. de his, in ordine 17. & ibi etiam gloſ.
C. de donat. int. Vir. & Vxor. Alex. conſ. 42.
num. 2. lib. 1. & conſ. 63. num. 5. & ſeqq. lib.
2. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 107. num. 14. 15.
& 16. tom. 1. latè Menoch. lib. 3. præſumpt. 9.
à num. 3. vſque ad 15. Ciroch. diſcept. 67. n.
6. & ſeqq. pluribus, & Afflict. deciſ. 44. num.
7. & ſeqq. pluribus, & bene Rot. coram R. P. D.
Cerro dicta part. 9. tom. pri. deciſ. 136. a num.
8. vſque ad 11. & ita cenſeo intelligendum
eſſe, Menoch. in his, quę prius clare dixit dicto
lib. 3. præſump. 8. num. 33.

28 Vndecimus inſurgit caſus in confeſſione
emiſſa à prouiſo in litteris Apoſtolicis circa
valorem beneficij, quæ vt ſupra Prouiſi con-
feſſio impugnari nequit, Rot. recent. part. 11.
deciſ. 59. num. 4.

29 Duodecimus, quando quis allegat erro-
rem confeſſionis vnius rei, quæ non influ-
at in aliam rem ſeparatam, Rot. dicta part. 11.
deciſ. 549. n. 24.

30 Decimus tertius, quando confeſſione me-
diante ſciens, & volens ſe obligauit, quia
tunc excluditur error, & falſitas Cauſæ Rot. rec.
par.

part. 11. deciſ. 141. num. 9.

31 Decimus quartus, ſi extraiudicialis confeſſio præceſſerit iudicialem, *Cyriac. contr. 171. num. 20. tom. pri.* vel emanauerit ad exonerandam Conſcientiam, *Thomat. deciſ. Marcb. 293. num. 2. & 3. tom. 2.*

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio in integrum eſt remedium extraordinarium.*

2 *Reſtitutio in integrum poſt ſententiam, & rem iudicatum Maiori ob erroneam confeſſionem tam in facto alieno, quam in proprio conceditur, & num. 3.*

4 *Reſtitutio in integrum an detur maiori, vel minori, aduerſus confeſſionem erroneam emiſſam in poſitionibus.*

5 *Reſtitutio in integrum ſiue antè, ſiue poſt ſententiam, allegando errorem Minori tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus conceditur, etiam aduerſus Tutoris, & Curatoris confeſſionem factam per modum contentioſæ iuriſdictionis, & tripliciter ampliatur à num 6. vſque ad 8.*

9 *Reſtitutio in integrum an detur Minori aduerſus confeſſionem emiſſam in atrocibus delictis.*

10 *Minor an debeat probare errorem ſuę confeſſionis pro obtinenda dicta in integrum reſtitutione.*

11 *Reſtitutio in integrum quando Minori non concedatur, & etiam latè num. 14.*

12 *Minori ex quibus cauſis in confeſſione ſubueniendum ſit ope reſtitutionis in integrum, & n. 13.*

15 *Minori in ciuilibus, quando abſque alia læſionis probatione detur aduerſus ſuam confeſſionem in integrum reſtitutio.*

16 *Læſio ad obtinendum in integrum reſtitutionem an Minori ſufficiat, vt ſemiplenè probetur, & in qua quantitate ſit conſiderandu, & n. 18.*

17 *Reſtitutio in integrum aduerſus rem iudicatam quandò concedatur, vel ne.*

19 *Eccleſia infra quadriennium reſtituitur in integrum aduerſus confeſſionem ſui Rectoris, vel Prælati, & declaratur, num. 20.*

21 *Reſtitutio in integrum Eccleſię, & Minori quando ſit deneganda, vel concedenda.*

22 *Minor, & Eccleſia quando in integrum reſtituantur aduerſus damnum.*

23 *Eccleſia infra quadriennium ex negligentia petere prætermittens in integrum reſtitutionem ex rationabili cauſa obtinere non prohibetur.*

24 *Cauſa rationabilis pro dicta reſtitutione petenda quę ſit, & quot in iure adducantur alię rationabiles Cauſę vltra vitam Prælati, ſeu Rectoris Eccleſię, qui in præiudicium ipſius confeſſus eſt.*

Aduerſus Confeſſionem ſuam quando Maiori detur reſtitutio in integrum. & quādo concedatur Minori aduerſus ſuam authore Tutore, & Curatore, vel aduerſus Tutoris, & Curatoris tantum confeſſionem emiſſam in pręiudicium ipſius Pupilli, vel Adulti abſentis, & quæ requirantur pro dicta in integrum reſtitutione conſequenda. Et quid dicendum ſit fauore Eccleſiæ in confeſſione in Eccleſię præiudicium emanata à Rectore, ſeu Eccleſię Prælato?

QVAESTIO XXIII.

1 FIrmauimus in ſupra proxima quęſtione, quando ordinario remedio nequeat reuocari confeſſio. Videamus modò quomodo Confeſſo ſaltem extraordinario ſuccurrendum ſit remedio, ad tradita per *Ioann. Maurit. Bolan. tract. de Reſtit. in integr. cap. 2. num. pri. & ſeqq. & cap. 12. numer. 6. 7. & 8. Iur. Diuerſ. &c. tom. 5.*

Et in huiuſmodi materia facienda eſt diſtinctio: aut reſtitutio petitur à Maiore viginti quinque annorum, aut à Minore.

2 In primo caſu, aut in emiſſa confeſſione reſtitutio petitur à Maiore poſt ſententiam, & rem iudicatam ob errorem in facto alieno, & tunc ad dictum errorem reuocandum concedenda eſt reſtitutio, *gloſſ. in l. 2. ff. de Confeſſ. ibique Bart. & Angel. in fine & alij, quos refert, & ſequitur Odd. de Reſtit. in integr. part. pri. quæſt. 8. art. 7. n. 17. 18. & 19. ac 20. vſque ad 23.* ad propoſitum exemplificat.

3 Aut reſtitutio petitur ob errorem in facto proprio poſt ſimiliter ſententiam, & rem iudicatam, & tunc ope etiam reſtitutionis in integrum Maior eſt adiuuandus, *vt benè Odd. dicta part. pri. quæſt. 8. art. 7. num. 28. verſ. Aut ſumus, & latè num. ſeqq.* inferendo ad alia, à quibus non recederem, & ab his, quę dixit *idem Odd. ibidem ſupra. et part. 2. quæſtion. 65. art. 6. num. 13. et in alijs art.* errore probato.

4 Sed aduerſus confeſsionem in poſitionibus factam an Maiori, vel Minori detur reſtitutio in integrum, vide ea, quæ ex profeſſo ſcripſit *Michalor. tract. de Poſition. cap. 71. fere per totum.*

5 In ſecundo autem caſu: aut confeſsio facta fuit à Tutore, vel Curatore, aut ab ipſomet Pupillo, ſeu Adulto, etiam authore Tutore, vel Curatore per modum contentioſæ iuriſdictionis, & in vtroque caſu tam in ciuilibus,

libus, quàm in criminalibus, ſiuè ante,
ſiue poſt dictam ſententiam ſemper ope re-
ſtitutionis in integrum Pupillus, & Adultus
allegando errorem, & imprudentiam ſuam,
ſiue ipſius Tutoris, vel Curatoris, infra
iuris legitima tempora iuuari poteſt, *Odd.
dicta part. 2. quæſt. 65. art. 6. num. 13. ver-
ſic. ſecunda caſu, cum ſeq. et art. 7. num. 15.
et art. 9. num. 38. in fin. Farinacc. in Theo-
ric. et Prax. crim. quæſt. 81. cap. 10. num.
386. Alex. ad Bart. in l. certum. §. in Pu-
pilla. lit. à, verſ. Quod licet, ff. de Confeſſ.
Guazzin. ad deferſ. Reor. defenſ. 32. cap. 32.
numer. 6. in verbo Immò etiam, tom. prim.
Conciol. in verbo Confeſſia, reſolut. crim. 22.*
6 *num. pri. 2. et 3. vbi num. 9.* ſubdit locum
ſibi vendicare, etiamſi adſit ſtatutum, quòd
habeat Minorem pro Maiore.
7 Proceditque, quanquam dicta confeſsio
iuramento ſit firmata, vt latè reſpondendo
contrarijs declarando, & limitando mate-
riam tuetur *dict. Odd. eadem quæſt. 65. art 7.
n. 19. 20. 21. et 24. et ſeqq.*

Imò licèt cum iuramento pluries fuerit ra-
tificata confeſsio *Odd. dicta quæſtion. 65. art.
9. num. 39. Menoch. de Arbitr. lib. 2. caſ.
268. num. 5. et Farinacc. dicta quæſtion. 81.
cap. 10. num. 379. cum ſeqq.* ibique pari-
riter ſubdit locum habere non tantum adue-
8 uerſus confeſsionem delicti, ſed etiam nega-
tionem, & concordat *Conciol. eadem reſolut.
22. num. 2.*
9 Quicquid autem dicendum ſit in confeſsio-
ne emiſſa in atrocibus delictis, *vide Odd. di-
cta part. 2. eadem quæſt. 65. art. 9. num. 40.
et Farinacc. in ſupracitata quæſt. num. 383. et
ſeqq. et Conciol. dicta reſolut. crim. 22. num. 4.
et ſeqq.* qui affirmatiuè, probata læſione.
10 Huiuſmodique in integrum reſtitutio eſt
concedenda, licet Minor de errore, vel læ-
ſione non doceat; cum ex ſola ipſa confeſ-
ſione de læſione, & errore appareat, vt latè
in criminalibus *plures congerendo D. D. tue-
tur Ludolph. Schrader. in tract. de Fæud. 2.
pars, 9. p. ſect. 9. num. 54. tom. pri. et Fa-
rinacc dicta quæſt. 81. à num. 374. vſque ad
377. Guazzin. ibidem ſupra, eodem n. 6. verſ.
Imo etiam non docto.*
11 Intellige prædicta vera eſſe, quãdò in crimi-
nalibus cauſis Minoris confeſſio præcedentibus
indicijs grauata non eſt, vel dum læſio, & præ-
iudicium re ipſa appareret ex confeſſione, vel
dum aliquid falſius fuerit, quod nec verè, nec
præſumptiuè contra ipſum probatum fuerat,
aùt veriſimilitèr probari non poterat; Secus
eſt, ſi indicijs grauata ſit: tunc enim, læſio-
ne non probata, aut confeſsionis errore, non
eſt Minori concedenda in integrum reſtitutio,
vt bene poſt plurimos adductos *D. D. diſtinguit
Odd. dicta par. 2. quæſt. 65. eodem art. 9. num.
38. erga finem Clar. §. fin. quæſt. 60. in fin. erga
princ. et Farinacc. dicta quæſt. 81. à num. 374.
vſque ad 378.* & ita ſequendo dictum *Clar. &
Farinacc. ſenſit Barboſ. collect. D. D. in ius Pon-
tific. vniuerſ. in cap. ſi aduerſus, ꝟ vltimo, num.
5. de reſtit. in integr. in 6. tom. 4.* & hinc inde
diſcuſſo articulo de communi *D. D. ſententia
concludit Conciol. eadem reſolut. crim. 22. num.
6. et 7.*
12 Intellige ſecundò, ſi Minor ſimplicitate, me-
tuque tormentorum, vel Iudicum, vel Carce-
ris, aut dolo, blanditijſque ipſorum Iudicum,
vel aliorum Curialium Carceris inductus fuiſ-
ſet ad ità confitendum: quæ omnia perpen-
denda arbitrio Iudicis remittuntur, *vt notat
Odd. dicta quæſt. 65. art. 9. eodem num. 38.*
13 Siuè ſecundum ea, quæ docet, *Menoch. di-
cta caſ. 268. num. 3. et 4. et Farinacc. dicta quæſt.
81. eodem num. 378. in medio*, tùnc conceden-
da eſt dicta in integrum reſtitutio ſine erroris,
& læſionis probatione, ſi probetur dolo Aduer-
ſarij, vel Iudicis blanditijs allectum confeſſum
fuiſſe, & huic opinioni adhærent alij per dictum
Farinacc. ibidem cumulati, refertque hanc ſer-
uari Sententiam, quanquàm ſibi contrarius
eſſe videatur, *num. 388. cum ſeqq.*
14 Benè verùm eſt, quòd cauere debent Mino-
res, ne fateantur delictum, poſtquàm ſemèl
fuerint reſtituti, ſiuè ſpontè, ſiuè per tortu-
ram emanauerit confeſſio; quia tùnc non eſt
ampliùs concedenda præfata in integrum reſti-
tutio, *Anton. Gomez. tit. de delict. cap. 1. num.
66. Farinacc. dicta quæſt. 81. num. 390. et de
communi D. D. ſententia concludit Guazzin. di-
cto cap. 32. num. 7.* & eſt ratio: quia ſemèl
reſtitutio prædicta conceſſa, ſi iterùm petatur,
denegatur, *leg. 2. in fin. et tot. tit. C. ſi ſæpè
reſtit. poſtul. Odd. dicto tract. par. 1. quæſt. 16.
art. 8. et 9.*
15 Quid dicendum eſt in ciuilibus? erit forſàn
per Minorem probanda læſio, ſi vult reſtitui
aduerſùs ſuam confeſſionem? *Barboſ. dicto cap.
ſi aduerſus, num. 5. in medio* tenet indiſtinctè
læſionem eſſe probandam. Cæterùm mihi ad-
modum placet ſententia *Odd. dicta par. 2. q.
65. art. 8. num. 33. et ſeqq. verſ. Sed contra-
rium*; vbi habetur, quòd dùm Minor aliquid
confitetur, & nullatenus contra eum verè, vel
præſumptiuè probatum fuerat, aut veriſimili-
ter probari non poterat; tùnc cum ſit ipſo
iure Minor læſus, læſionis probatione non in-
diget. Secus autèm eſt, ſi prædicta vera, aut
præſumptiua probatio concurrat; quia tùnc
adhæreo opinioni *dicti Barboſ. ibidem ſupra pro-
ximè, et facit tex. in cap. Auditis, de reſtit. in
integr. cum concordantibus relatis per dictum Odd.
ibidem, eodem verſ. Sed contrarium.*
16 Ex his igitur adnotandum eſt, quòd Minor
quotiès aduerſùs ſuam confeſſionem ope reſti-
tutionis in integrum ſibi ſuccurrere intendat,
& ſit de neceſſe læſionem probare, ſemiplena
ſufficit probatio, nempè vt oſtendat per v-
num teſtem de errore, vel per famam, quòd
veritas alitèr ſe habeat. Siquidèm dicta in in-
tegrum

tegrum reſtitutio ad aliud non deſeruit, quàm ad reponendum Minorem in priſtinum Statum, ſcilicèt vt pro non confeſſo habeatur; & eſt ratio, quia dum reſtitutio in integrum datur, non eſt de neceſſe, vt plenè læſio probetur, quia in probatione poſtea facienda ope reſtitutionis in integrum, probandum ſit, an quicquid confeſſum fuerit ita ſe habeat; vel nè, *Odd. dicto tract. par. 1. quæſt. 36. art. 10. numer. 67. et dicta quæſt. 65. art. 8. num. 36.*

17 Sicuti etiam idem dicimus de eo, qui petit in integrum reſtitutionem aduerſùs rem iudicatam; nàm vt audiatur, debet docere de ſummo iniuſtitiæ rei iudicatæ, *Rot. deciſ. 1. num. 3. et 4.* ſaltèm ſemiplenè, *Rot. recent. par. 6. deciſ.* 105. *num. 9. et 10.*

18 Ad obtinendam autèm huiuſmodi reſtitutionem in integrum an læſio debeat eſſe magna vel etiam ſufficiat modica, remitto ſtudioſum lectorem ad ea, quæ congerit *Odd. eadem par. 1. quæſt. 4. art. 12. num.* 105. *et ſeqq. et Barboſ. dicto cap. Si Aduerſùs, num. 15.*

19 Vſqueadhùc de Maiore, & Minore in integrum reſtituendo tractauimus. Quid autem ſanciendum eſt in Eccleſia? Et hæc quoque infrà quadriennium computandum à tempore confeſſionis poteſt petere beneficium reſtitutionis in integrum aduerſus confeſſionem factam in iudicio à Prælato contrà Eccleſiam, clarus eſt *tex. in dicto cap. Si Aduerſus, et ibi gloſ. et Barboſ. numer. prim. et 2. et alij D. D. notantes.*

20 Et huiuſmodi locum habet, etiamſi confeſſio fuerit iuramento firmata, & falſò per imprudentiam facta fuerit, *Bald. in cap. vltimo, num. 5. in fine, cum ſeqq. de Confeſs. et in l. vnica, num. 55. cum ſeqq. C. eodem, et Barboſ. dicto cap. vltimo, num. 3. et 4. ampliat etiam ad alia, et num. 12.*

21 Etenim falſa confeſſio quandò abſque dolo Minoris, ſeu Eccleſiæ per errorem, ſeu ignorantiam emanauerit, reſtitutio non denegatur, *Odd. dicta quæſt. 65. art. 7. num. 17. Barboſ. dicto cap. Si Aduerſus num. 12.* Secus eſt, ſi per dolum, vel malitiam falſum confiteatur, *Odd. ibidem, num. 17. verſ. Aut monus, et Barboſ. locis præcitatis, num. 13.* Vel ſi Eccleſia, aut Minor veritatem in confeſſione protulerit, tùnc reſtitutio danda non eſt. *Odd. dicto art. 7. num. 17. in princ. et Barboſ. ibidem, num. 9. et 10. et in ſeqq.* limitat in illis caſibus, in quibus Eccleſia, vel Minor fateri non tenebatur, veritatem faſſus fuit, tunc reſtitutio eſt concedenda;

22 cum negari non poſſit illum eſſe læſum, qui potuit veritatem celare, & nihilominus confeſſus fuit, & ex tali confeſſione præiudicium fuit ſecutum, & tùnc *M*inor, & Eccleſia contra veritatem detectam non reſtituitur, ſed aduerſus damnum; quòd illi ex tali confeſſione reſultauit: cum talem fecerit confeſſionem, dum facere non tenebatur.

23 At ſi Eccleſia in dicto quadriennio reſtitutionem petere negligentèr omiſerit, non poterit deindè reſtitutionem obtinere, niſi ex cauſa rationabili, *Barboſ. dicto cap. Si aduerſus, num. 1. erga medium.*

24 Cauſaque dicitur rationabilis ad impediendum curſum dicti quadriennij, quandò viuit Prælatus, à quo ipſa Eccleſia læſa fuit; immò in hoc caſu dicitur Eccleſia legitimè impedita, ex quo lex veriſimilitèr præſumit illum Prælatum non venturum contra id, quòd temerè fecit. Vel non eſt Eccleſiæ imputandum quadriennium, quando illa interim fræquentes, & repentinas Prælatorum mutationes paſſa fuit. Ex is enim iuſta præſumitur ignorãtia eorum, quæ à Prædeceſſoribus malè geſta ſunt, *vt latè exornat Barboſ. dicta collect. D. D. in cap. pri. num. 45. & 46. eodem tit. de Reſtitut. in integr. in 6. tom. 3. & optimè in Rauennatenſi annuæ præſtationis Veneris 9. Ianuarij 1671. coram Illuſtriſs. Ginetto C. A. Clerico, in Voto, &c. §. final.*

SVMMARIVM.

1 *Appellatio in criminalibus verè confeſſo, & conuicto denegatur, ſi copulatiuè confeſſio, & conuictio concurrat, et num. 2.*

3 *In confeſſum ſolæ ſunt Partes Iudicis exequendi.*

4 *Appellatio etiam in ciuilibus verè confeſſo, & conuicto denegatur, & Iudex vim non facit, imò ſufficit ſpontanea confeſſio reſpectu vtriuſque Iudicis, & num. 5.*

6 *Appellatio iniuſtè admiſſa à Iudice, ad quem condemnat appellantem in expenſis.*

7 *Appellans ſciens iuſtè condemnationem pati peccat, & parti tenetur refundere omnia damna, & intereſſe, dum appellationem proſequitur ad differendam executionem.*

8 *Limita in Criminalibus, & redditur ratio potentiſſima, num. 9.*

10 *Appellari Reo non licèt iudicij ordine completo nec ſe defendere abſque peccato, at in pœnam ſui delicti mori tenetur.*

11 *Iudicis, aut Principis poteſtati reſiſtens, Deo reſiſtit.*

12 *Ficté confeſſus, & conuictus ex Statutaria diſpoſitione appellare an, & quandò poſſit, vel ne, & redditur ratio num. 13. & numer. 14.*

15 *Reo quandò admittatur, vel ne, appellatio.*

16 *Spontanea confeſſio in ciuilibus quæ dicatur, & quæ in criminalibus.*

17 *Sponte confeſſus tam in ciuilibus, quàm in criminalibus an, & quandò appellando audiatur, vel nè de iure canonico, & ex diſpoſitione Conſtitutionis Marchiæ, & à numer. 18. vſque ad 21.*

22 *Confeſſi, & conuicti appellationi defertur ex rationabili cauſa in appellatione inſerta.*

23 *Confeſſo, & conuicto non aſſignato termino ad*

ſuas

peccat. Rei accuſ. & inquiſit. cap. 25. n. 39. pag. mihi 459.

8 Secus eſt, in criminalibus, præſertim quandò Reus eſt damnatus ad ſupplicium, *vt in capit. liceat etiam, in ordine 20. 2. quæſt.* 6. Quia de iure Reo quotiès permittitur
9 appellatio, appellando nemini facit iniuriam, cum vtatur iure ſuo, & lex humana pœnalis cum tanto periculo non obligat, dùm adeſt ſpes & facultas ſeruandæ vitæ, modò bonum publicum alitèr non poſtulet, vt in caſu fortiori firmat *Caietan. ad eundem D. Thom. eadem q. 69. ſuper dicto art. 3. et 4. et latè Bonac. Theolog. Moral. tom. 2. tit. Circa Oct. Decalog. præcept. diſput. 10. q. 3. punct. 2. propoſit. 3. numer. 13. & ſeqq.*

10 At Iudicij ordine completo, ſcilicèt ſi Reo de iure non competat remedium appellationis, non poteſt ipſe Reus ad mortem condemnatus ampliùs ſe defendere abſquè peccato, ſed mortem in pœnam ſui criminis ſubire tenetur; & eſt ratio, quia Iudicis,
11 aut Principis Poteſtati reſiſtens, Dei ordinationi reſtitit, *D. Thomas. eadem quæſt, 69. art. 4. & Bonac. in eadem Theolog. in tit. de legat. diſput. pri. quæſt. pri. puncto 7. §. 2. n. 29. verſ. Reſpondeo ſecundo.*

12 Imò quanquàm dixerim, quod Reus debeat verè eſſe confeſſus, & conuictus procedit etiam ſupradicta noſtra principalis concluſio in fictè confeſſo, & conuicto, qui appellare non poterit, quando à ſtatuto pro confeſſo, & conuicto copulatiue habetur, vel quando Iudex examinauerit Teſtes, qui contra Reum probauerint, & ita de communi D. D. ſententia docet *Farinacc. dicto conſ. 85. num. 24. & 25. & conſ. 151. vbi eo-*
13 *dem num. 25.* redditur ratio; quia paria ſunt eſſe verè, & ore proprio confeſſum in iudicio, & ſolemniter à ſtatuto, ſeu à ſtylo.

14 Sed quando tàm ex diſpoſitione iuris communis, quam Conſtitutionum ſummorum Pontificum fictè vt ſupra confeſſus non appellet, vide ea, quę latè ſcripſit *Farinacc. part. 2. tom. pri. tit. de var. & diuerſ. quęſtion. quęſt. 101. num. 146. & part. pri. tit. de inquiſit. quæſt. 11. num. 48. & ſeqq. Scac. dicta quæſt. 18. limit. 48. num. 17. cum ſeq. & videndus etiam eſt dicta quęſt. 17. limit. 4. à num. 60. vſque ad 62. & Spada conſ. 64. num. 6. 30. & 35. lib. pri. & Antonell. de Loco legali lib. 3. cap. 19. quęſt. 3. num. 75. & ſeqq.*

15 Fallit primò noſtra principalis concluſio, quandò confeſſio non eſt ſpontanea, ſed in tortura, & metu tormentorum emanauerit; quia tunc licèt Reus ſimul confeſſus, & conuictus ſit: attamen non concurrente dicta qualitate ſpontaneę confeſſionis appellationi eſt deferendum, *l. pri. §. hęc vltro ff. de quæſt. dicta l. 2. & ibi etiam gloſ. in verbo, Propria, in princ. & in verbo, Aliquid notant, Scacc. ibidem, numer. 17. & 45. & Nonar. dicta deciſ. 16. num. 4.* quam quidem *gloſ.* de iure canonico canonizatam teſtatur & ſequitur *Salgad. dicta parte 3. capit. 14. num. 13. & n. 14.* rationem reddit, quòd in materia exorbitanti, & ſtricti iuris, ſicuti eſt, & quando ſtatutum, vel lex communis tollit appellationem confeſſo, & conuicto, vel confeſſo tantum, vt infra hìc tractabimus, non comprehenditur confeſſus, niſi vltroneus, ſubditque ibidem, *num. 15.* niſi ipſa confeſſio legitimis præcedentibus inditijs in tortura emiſſa debito tempore fuerit extra torturam, & tormentorum aſpectum ratificata; nam huiuſmodi ratificatione concurrente; talis confeſſio dicitur ſpontanea, & impeditur appellatio, ac ſi prorſus quis ſponte faſſus fuerit, vt comprobat etiam *Farinacc. per ipſum Salgad. ibidem relatus in citata ſcilicet quæſt. 101. cap. 2. num. 133.*

16 Et ſpontanea confeſſio, non ſolum eſt illa, quæ fit in ciuilibus, vtputa ſi Debitor ſpontè accedat ad iudicium, & debitum fateatur: ſed in criminalibus eſt illa, quæ fit in tortura; & deindè vt ſupra diximus, ratificetur extrà aſpectum tormentorum, vt de vtroque caſu loquitur *Scacc. dicta quęſt. 17. limit. 4. num. 20. & 36. in media, & Add. ad Conſt. Marcb. 3. lib. 6. in gloſ. num. 1. verſ. ſi Reus, & Ciazz. ad defenſ. Reor diſcept. crim. 8. num. 167.*

Vel in criminalibus ſponte confeſſus dicitur, qui in primo examine nulla præcedente interrogatione liberè delictum fatetur, etiamſi vocatus, & citatus exiſtat; aut is eſt ſponte confeſſus, qui ſtatim tractus ad iudicium confiteatur; vel ſpontè confeſſus dicitur non ſolum is, qui tractus ad iudicium ſtatim interrogatus, antequàm Teſtes recipiantur, fatetur, ſed etiam is, qui poſt negationem illicò confitetur, dummodò Accuſator, vel Iudex ex illa negatione non fuerit probandi neceſſitate oneratus, *vt latè tradit Almon Ciazz. ad defenſ. Reor. diſcept. crim. 9. n. 174. pag. mihi 94. in 2. col.*

Spontèque tandem dicitur confeſſus is, qui nullo præcedente ſtimulo Iudicium adit, & crimen confitetur, *Ciazz. dicta diſcept. 9. num. 171. dicta pag. 49. in pri. col.* & quomodo dicatur Reus ſponte confeſſus, quando agitur de hæreſi, *latè dictus Ciazz. eadem diſcept. 8. num. 164.*

17 Tantęque virtutis eſt in iure canonico ſpontanea confeſſio, vt ſpontè tantum confeſſus non audiatur appellans, *cap. Romana, 3. §. ſi autem & ibi gloſ. in verbo, Vel de quo, verſ. Alij dicunt, de Appellat. in 6. & in 2. quęſt. 6. cap. quicunque 25.*

18 Huiuſmodique per doctrinam *Barboſ. in ſua collect. D. D. ni eodem §. ſi autem, nu-*

tentiam : Secus eſt in ciuili, in qua conuictus antè ſententiam, ſi poſtea confiteatur appellare prohibetur, *Salgad. in locis præcitatis num. 16. & 17. & Papienſ. in Forma libell. Appellat. à definitiua in prima Add. verbo. in vero Contumace, pag. mihi 219. in 2. col. in princ.*

30 Hucuſquè retuli in quibus caſibus confeſſus, & ſimul conuictus, vel confeſſus tantùm appellet, vel ne: modò operæpretium eſt, vt recenſeam nonnullos alios caſus, in quibus deneceſſe non eſt, vt Reus ſit ſimul confeſſus, & conuictus, ſed ſufficit vt ſit, vel dumtaxat confeſſus, vel conuictus, vt omninò denegetur appellatio. Primus enim caſus eſt in crimine Simoniæ, quandò ſcilicèt Simoniacus eſt notorius, vel confeſſus, & tùnc denegatur appellatio: Secus, ſi eſt occultus, & Simonia cadit ſuper beneficio, tùnc enim non inficitur appellatio. Secundus in his perſonis, quas damnatas ſtatim punire publicè intereſt, prout ſunt inſignes latrones, & ſeditionum Concitatores, vel Duces factionum. Tertius inſurgit caſus de eo, qui eſt damnatus in crimine falſæ monetæ. Quartus eſt caſus à ſententia Blaſphemiæ, vel hæreſis: licèt confeſſo, aut tantùm conuicto in huiuſmodi crimine ante ſententiam detenſiones non ſint denegandæ. Quintus in delicto Aſſaſſinij. Sextus à condemnato in crimine Raptus, ſi ſit principalis Raptor, & Mulier rapta, & cognita fuerit: ſecus eſt ſi rapta, & cognita non fuerit, & hoc procedit in principali Raptore, ſecus in ſocijs, Auxiliatoribus, Conſultoribus, & Receptoribus, *Salgad. ibi ſupra, à num. 24. vſque ad 41 & Scacc. in toties citata quæſtion. 17. limit. 4. à. num. 76. vſque ad 83.* qui ibidem alios congerit caſus: & in puncto Blaſphemiæ, vel Hæreſis ratiocinatur etiam *Farinacc. tract. de Hæreſ. quæſt. 185. §. 14. num. 214. & videndus etiam, n. 215. et ſeq.*

31 Quicquid ſit in notorijs, & quomodò, & quandò procedat concluſio, latè declarando, & limitando articulum docet *Scacc. dicta limit. 4. num. 73. et ſeq. et à num. 88. vſque ad finem, et Salgad. in locis pariter prçcitatis à n. 47. vſque ad 68.*

32 Ex his igitur adnotandum eſt, quòd in omnibus prædictis caſibus, quibus in iure prohibita, & denegata eſt appellatio, vt in conuicto, & ſimul confeſſo, vel ſpontè tantum confeſſo abſque rationabili cauſæ inſertione, vel in Simonia, Raptu, Hæreſi, Seditione, inſigni Latrone, Aſſaſſinio, Violentia, Notorijs, & ſimilibus, quandò ſcilicèt Iudex ſuperior, ad quem itum eſt per appellationem, inhibuerit Iudici à quo, ſemper eſt ſuperſedendum in executione, ſtante inhibitione Iudicis ad quem, dum dictus Iu-
33 dex ſciens appellantem eſſe ſimul confeſſum, & conuictum, vel tantum confeſſum, & nihilominus in prædictis exceptis caſibus inhibitionem expediuit, *tex. eſt in dicto cap. Romana, §. ſin autem, et ibi Hoſtienſ. num. 20. et Io. Andre. num. 17. de Appellat. in 6. Baiard. ad Clar. quçſt. 94. numer. 13. et alij quamplurimi concordantes D. D. quos allegat Salgad. ibidem ſupra, n. 68.*

34 Et hoc verum eſſe puto, quando Iudex ſuperior incœpit de cauſa, & natura appellationis cognoſcere, & ſic quandò inhibuit præcedente Cauſæ cognitione, *Salgad. ibidem ſupra num. 69.*

35 Contrarium tamèn eſt in Statu Eccleſiaſtico attenta *Conſtit. 8. Pij Secundi, §. 4. Item quod quæritur, et Paul. IIII. Conſt. 6. §. 1. et 2. Bullar. tom. prim. ac Pij Quincti, Conſtit. 24. §. 2. erga finem, et §. 3. tom. 2. Bullar., et in Regno Hiſpano, vt teſtatur Conarr. ibidem ſupra, §. Vſus tamen.*

Quas Summorum Pontificum Conſtitutiones intelligendas eſſe cenſeo iuxta ea, quæ notat *Farinacc. dicta quæſt. 101. cap. prim. num. 59. et cap. 2. num. 162. erga finem, et Scacc. dicto tract. quçſt. 17. limit. 48. à numer. 25. vſque ad 34.* & quomodo ſit intelligendus vſus forenſis Hiſpanus docet idem *Conarr. ibidem ſupra, in eodem §. Vſus tamen.*

Cętera tandem quæ ſuper huiuſmodi prolixa quæſtionis materia adduci poſſunt, cum ex profeſſo, & copioſiſſimè Criminalitatis *Sol Farinacc. ſcripſerit in dicta quæſt. 101. cap. pri. et 2. ad tantum Iuriſperitum remitto ſtudioſum Lectorem, qui inter recentes D. D. perlegat etiam ea, quę refert Conciol. in ſuis reſolut. crim. lit. A. verbo, Appellatio.*

SVMMARIVM.

1 *Reus appellationis præſidio deſertus patibulo dandus eſt.*

2 *Vnuſquiſque pœnitentiam agere poteſt vſque ad vltimam Vitæ periodum.*

3 *Confeſſio ſacramentalis eſt optimum remedium ad remiſſionem peccatorum.*

4 *In Tribunali Confeſſionis, qui ſe accuſat excuſatur, et coronatur.*

5 *Latronis exemplum ob confeſſionem admirandum.*

6 *Damnatus ad mortem etiam ſtatim, non dandus eſt illico morti, at pręfigendus eſt terminus ad confitendum ſua peccata ſacerdoti, et poſtmodū vt ſacroſanctam Euchareſtiam ſumere poſſit.*

7 *Iudex non præfigens dictum terminum, vt Damnatus prędicta exequi poſſit, tunc Deum, et Proximum offendit.*

8 *Eucbariſtię Sacramentum per quod tempus antè dandum ſit Damnato.*

9 *Sacramētum extremæ Vnctionis ità Damnato denegatur.*

Damnatus ad mortem etiam nulla interpoſita mora patibulo tradendus an debeat habere à Iudice tempus ad confitendum ſua peccata Sacerdoti, vt etiam Sacroſanctam Euchariſtiam ſumere poſſit.

QVAESTIO XXV.

1 POſtquàm Reus deſtitutus eſt Appellationis auxilio, & mortem, nulla interpoſita mora, in ſui flagitij pœnam ſubire tenetur, ita Damnatus non ſtatim mori debet: ſed quia tempus pœnitentiæ eſt vſque ad vlti-
2 mum vitæ articulum, *vt in cap. 1. cum ſeqq.*
3 *de Pœnitent. diſtinct. 7.* & Sacramentalis confeſſio eſt optimum ad remiſſionem omnium delictorum remedium, *vt de Pœnit. diſtinct. 1. ferè per totam*: & in huiuſmodi Sacramentalis confeſſionis Tribunali qui ſe accuſat, excuſatur, & coronatur, *vt benè Paul. Rub. in ſuis controuerſ. forenſ. de Validit. legal. cap. 6. à num. 107. vſque ad 113. & prius in diſcurſu par. 9. recent. tom. 2. à num. 257. vſque ad* 300. Imò hic ſuperaddere poſſumus ea, quæ diximus ſupra, *lib. 2. q. 42.* & adduci poteſt, Latronis exem-
5 plum ob confeſſionem ſingulariter admirandũ, *iuxtà tex. in cap. Baptiſmi 34. diſtinct. 4. de Conſec.*
6 His de cauſis repeto, quòd Iudex tempus competens aſſignare debet Damnato prædicto ad confitendum ſua peccata Sacerdoti, vt poſtmodùm Sacroſanctam Auguſtiſſimam Euchariſtiam ſumere reuerentèr poſſit, *iuxta tex. in cap. Quæſitum eſt 30. in ordine, 13. q. 2. & Imperator noſter in l. Archigerontes 6. de Epiſcopal. audient. Clar. in §. fin. quæſt. 99. verſ. ſed quæro. Ricc. collect. 380 6. par. 8. & Guazzin. ad defenſ. Reor. tom. 1. defenſ. 38. tit. Circa exe-*
7 *cut. Sentent. cap. 2. per totum*, vbi ſubdit, quòd ſi Iudex alitèr faceret, Deum, & Proximum offenderet, & vlteriùs ibidem refert, quòd
8 tale Euchariſtiæ Sacramentum dari poſſit eidem Reo damnato ante tres, vel quatuor horas, vel ante vnam, in qua mori debeat; imò dari poſſit ſicùti Infirmo, etiam ſi Damnatus non fuerit ieiunus; benèuerum eſt, quòd ità capitalitèr Dãmnato extrema Vnctio non ſit
9 danda, *Clarus ibidem ſupra, Ricc. in dicta collect. verſ. fin. & Guazzin. paritèr ibidem ſupra, num. 3.* & de contentis in hac quæſtione loquitur *Hortenſ. Caualcan. tract. de Brach. Reg. ſiuè de liber. ampl. & abſolut. Poteſt. Indic. Suprem. par. 4. num. 306. cum ſeq.*

Verum ſi Condemnatus ad mortem nolit ſua peccata confiteri, & perſuaſiones Religioſorum Virorum non moueant, Condemnato pro emittenda confeſſione an poſſit differri executio ſententiæ, vſque ad alium diem? *Farinacc. Fragment. crim. par. 1. argum. Condemnatus ad mortem, &c. numer. 621, pag. mihi 80. in 2. col.* tenet non poſſe fieri, niſi Principe conſulto.

SVMMARIVM

1 *Iudex debet inſiſtere, vt ad mortem damnatus ſua confiteatur peccata.*
2 *Rei Cadauer, qui ſibi mortem intulit an poſſit ſuſpendi.*
3 *Per mortẽ extincta cauſa, omnia ſunt extincta.*
4 *Mors omnia ſoluit, & quarè.*
5 *Vxor ſi moriatur, & reſurgat, an redeat ad Virum ſuum; & ſic è conuersò.*
6 *Matrimoniale vinculum per mortem diſſoluitur.*
7 *Per mortem omnia Mundi extinguuntur, etiam quoad potentias humanas.*
8 *Poſſeſſio ciuilis; & naturalis per mortem euaneſcit.*
9 *Morte crimen extinguitur.*
10 *Morte ſecuta non eſt ſæuiendum in cadauer Defuncti.*
11 *Bona per Fiſcum auferuntur ab hæredibus illius, qui ſibi mortem intulit metu criminis: ſecus eſt, ſi tædio Vitæ, vel ex alia cauſa diuerſa.*
12 *Non auferuntur hodiè, ſed deferuntur bona Aſcendentibus, et Deſcendentibus, niſi agatur de crimine læſæ Maieſtatis.*
13 *Mortuus à Deo ſolummodò damnatur.*
14 *Nemo Viuentiũ in mortuos habet iuriſdictionẽ.*
15 *Cadauera in ligno ſuſpenſa perſiſtere non debent, nec aliqua affici iniuria, imò ſepeliri,*
16 *Mortuorum ſepulchra violantes, & Veſtes amouentes ſunt ſacrilegi. Et ſepelientes cadauera à Deo laudantur.*
17 *Iuſtiniani Pietas, Prudentia, & Religio.*
18 *Moribundus, vel mortuus Debitor, & hæredes, ac Coniuncti vllo pacto moleſtari non poſſunt, & enunciantur pœnæ.*
19 *Amplia, quòd ſuſpendantur dictæ Moleſtiæ per nouem dies poſt obitum.*
20 *Mortuorum cadauera in delictis atrociſſimis in patibulo exponuntur, & quare? & quæ ſint delicta atrociſſima? num. 22.*
21 *Intellige procedere, ſi fuerit is, qui ſibi mortem conſciuit condemnatus, aut confeſſus, ſiue conuictus, & condemnatus.*
23 *Viuus ſi non ſit condemnatus patibulo non datur, & multò minus mortuus.*
24 *Mortuus Homo quid ſit?*
25 *Mortuo quarè deferatur honor, & cur reſpectiuè pœna?*
26 *Mortuo quarè pœnæ inferantur?*
27 *Pœna vnius eſt metus multorum.*
28 *Iuſtitia denegata reddit culpam dilatatam.*
29 *Criminis quandò quis dicatur occultus ſocius?*
30 *Morticinum cadauer ſi ſuſpendatur, non dormiat ſuper lignum.*
31 *Cadauer nequiſſimi Hominis ſuſpendẽdum, cremandum, & alia contumelia afficiendum eſt, & quare?*
32 *Cadauer ſimilis Hominis Terram contaminat, & alia ex Cornel. à Lapid.*
33 *Deus Impios deridet, & quare?*
34 *Ex deriſione Dei cõtra Impios quid Bonis eueniat?*

Reus

Reus in Carceribus detentus ſi mortem ſibi conſciuit, an dicatur omnia exoluiſſe criminoſa: & vtrum, dum ſit confeſſus, vel cõuictus de criminibus poſſit eiuſdẽ mortui Rei Cadauer in loco publico, & conſueto ſuſpendi.

QVAESTIO XXVI.

1 ELucidaui in præcedenti penultima quæſtione quanta Iudicis debeat eſſe ſollicitudo, vt Damnatus ad mortem ſua confiteatur peccata, quæ omnia latè etiam edocet *Par. de Put. tract. de ſyndicat. in verbo, Index qui, num. 1. cum ſeqq. fol. mihi 92.*

2 Videamus modò, an Rei carceribus mancipati, qui in Vinculis ſibi proprijs manibus mortem intulit Cadauer ſuſpendi de iure valeat. Et pro huiuſmodi diſſoluendo quæſtionis articulo multum confert in prima facie illa Iuris generalis regula, quòd extincta cauſa proptèr mor-
3 tem omnia extincta intelliguntur, *l. 1. & leg. fin. C. ſi Reus, vel Accuſ. mort. fuer. & vtrobique D. D. ſcribentes, ac Boſſ. in Pract. crimin. tit. de ſentent. num. 105.*

4 Nam mors omnia ſoluit: cum ſit vltima rerum linea *Auth. de Nupt. §. Deinceps, & ibi gloſ. in l. Apud Iulianum, 11. verbo, Antiſtiç, ff. ad Trebell. et latè ratiocinatur Paul. de Rub. tract. de Validit. legal. contr. for. cap. 49. fere per totũ, et ſignantèr numer. 15. et ſeqq.* vbi plures re-
5 cenſentur caſus; vtpote ſi Vxor alicuius moriatur, & poſtea reſurgat, tunc Maritus non recuperat eam: vel ſi Maritus moriatur, & poſtmodum reſurgat, non tenetur reaſſumere Vxorem: & eſt ratio, quia matrimoniale vinculum
6 per mortem omninò diſſoluitur: & per mortem quilibet omnia, & totum mundum relinquit; cum etiam inconcuſſa ſit regula per mortem omnia extingui quoad potentias humanas,
7 ſicque extinguitur omnis poſſeſſio ciuilis, & naturalis, & infertur ad alios caſus *in eodem*
8 *cap. 49. num. 18. 19. & ſeqq. & cap. 56. num. 1. et ſeqq. pluribus.*

9 Conſequentèr morte crimen dicitur extinctum, vt neque ſit ſæuiendum in Cadauer De-
10 functi, quanquàm Reus in Cuſtodia, & Vinculis vt ſupra obijerit, vt ex iuribus ſuperius adductis inquit etiam *Barboſ. ibidem ſupra, numer. 103. cum ſeqq.*

11 Sed bona Fiſcum ſolummodo auferuntur ab Hæredibus, dum Reus mortem metu criminis ſibi conſciuiſſet: ſecus eſt, ſi tædio Vitæ, aut pudore æris alieni, vel valetudinis alicuius impatientia ſibi manus læthiferas intulerit iuxtà diſtinctionem *tex. in l. In fraudem 45. §. Bona eorum, cum §§. ſeqq. ff. de Iur. fiſc. leg. prima cum ſeq. C. de bon. eor. qui mort. ſibi conſciuer. l. Defunctis 4. et ibi gloſ. C. ſi Reus, vel Accuſat. mort. fuer.*

12 Quæ Iura hodiè ſunt innouata per *Auth. Bona Damnatorum, C. de Bon. Proſcript. ſeu Damnator. lib. 9.* Cum in vim dictæ *Auth. Damnatorum*, bona deferantur Aſcendentibus, & Deſcendentibus vſque ad tertium gradum excepto crimine læſæ Maieſtatis, & pro declaratione latè docet *Guazzin. tract. de confiſcat. bonor. concluſ. 43. limit. 43. num. 2. et alibi paſſim.*

13 Et ratio eſt, quia mortuus à Deo dumtaxàt damnatur *gloſ. in l. Neratius, 152. ff. de regul. Iur. et ita de veriori opinione teſtatur. Farinacc. in Prax. crim. quæſt. 10. num. 8. verſ. ego itaque &c. et Guazzin. ad Defenſ. Reor. part. 2. defenſ. 38. cap. 7. num. 3.* Et huiuſmodi eſt indubitatũ ob noſtræ Fidei inuincibile ſymbolum, cum
14 nemo viuens in Mortuos habeat iuriſdictionem, *Rub. in prætiato cap. 49. n. 25. et ſeqq.*

15 Et in lege Diuina *Deuteron. capit. 21. num. 22. et 23.* habemus, ne Cadauera in ligno permaneant. Et in *l. fin. ff. de Cadauer. Punitor. et l. Obnoxias 11. C. de religioſ. et ſumpt. funer.* pariter habemus, ne Damnatorum, ſceleratorumque Cadauera vlla iniuria afficiantur, nec ſepulturæ honore priuentur.

16 Imò is declaratur ſacrilegus, qui ſepulchrorum ornamenta, & mortuorum veſtes remouet *l. Pergit 5. et ibi gloſ. et in verbo, Tricliniis, C. de ſepulch. violat.*

Et multo magis, qui mortuorum cadauera contemnit; Nam à Deo ipſo laudantur ſepelientes cadauera, *vt legitur de Tobia cap. 1. et 2. et capit. 14. libr. 2. Regum, vt refert Caput. Latr. deciſ. 47. num. 14. lib. 1.*

17 Vndè Iuſtiniani noſtri ſumma prudentia, incomparabilis Pietas, & humana Religio vlterius præſcripſit, ne Moribundus, vel Mortuus
18 Debitor, minuſue Moribundi Familia moleſtetur, vel res ipſius occupetur: & dum occupatur, conſtituit, vt alterum tantundem exigatur ab Hæredibus iniuriati, & cadat Creditor ab actione poſt mortem illius cum tertiæ partis priuatione ſuorum bonorum Fiſco applicandorum, & ſub infamiæ nota, *Auth. Item qui Domum, Cod. de ſepulchr. violat. et Auth. Vt cum de appellat. cognoſc. §. Meminimus inſuper, collat. 8. tit. 12.*

19 Itàut, etiam Debitore mortuo, huiuſmodi moleſtia inferenda nõ ſit Debitoris Hæredibus, & Coniunctis antè nouem dies ab obitu numerandos, *Auth. ſed neque, Cod. eodem, et in dicto Auth. Vt cum de Appellat. &c. §. ſancimus itaque.*

His tamèn non obſtantibus fauoribus, priuilegijs, & obſequis erga Mortuorum Cadauera: praxis communior eſt, quod in delictis atrociſ-
20 ſimis Mortuorum Cadauera ſuſpenduntur in aliorum exemplum, & terrorem, quando ſci-
21 licèt Delinquens, qui ſibi mortem conſciuerit, aut fuerit condemnatus, vel ſaltem legitimè confeſſus, aut conuictus, ſiue in notorio, aut in flagranti crimine repertus, ità vt nulla
22 defenſio potuiſſet ei competere, & agatur de famoſis Aſſaſſinis, de criminatiùs publicè

tiue

ſiue de crimine leſæ Maieſtatis Diuinæ, vel hu-
manę iuxta *tex. in l. Meminiſſe 6. cũ ſeq. C. ad leg.
Iul. Maieſt. ſiue de ſimilibus delictis latè explicatis
per Peregr. de Iur. Fiſc. lib. 4. tit. 5. à num. 15.
vſque ad fin. Farinacc. dicta quæſt. 10. num. 78.
Guazzin. ibidem ſupra, ſub num. 3. Clar. pract.
crimin. §. fin. quæſt. 51. verſ. ſed hic incidenter
quæro, Par. de Put. tract. de ſyndicat. in verbo,
quod incipit, Index, num. 19. in fin. et num. 20.
pag. mihi 162. à tergo, Medic. in tract. Morſ. om-
nia ſoluit part. 2. concluſ. 32. num. 96. Boſſ. in
Prax. crim. tit. de Accuſat. ſub num. 33.* vbi fir-
mat, quod non ſufficiat confeſſio ſine condem-
natione, quia aliàs ineptè loquerentur D. D.
in mortuo non condemnato: ratio per dictum
Boſſ. ibidem, quia ſi Viuus non dum condem-
23 natus ſupplicio affici nequit, multò minus
mortuus ante condemnationem: concordatque
*idem Boſſ. in præcitata Prax. tit. Quomod. pro-
cedat. in crim. not. num. 20. et 21. et Farinacc. di-
cta quæſt. 10. num. 75.*

24 Non obſtat, ſi dicatur. Homo mortuus nõ eſt
Homo: nam reſpondetur, quod ſaltem retinet
figurã, & reliquias humanæ naturæ: & quemad-
modum honor fit Homini mortuo ex ſignis, quę
25 in eo appatuerunt ipſo viuo: ſic ex ſequela
præcedentis delicti mortuo imponitur pœna,
26 vt potè manus, & virilia amputantur, oculi
eruuntur, & ſimilia fiunt, vt pœna Vnius ſit me-
27 tus multorum *optimè gloſ. in cap. 1. Extrauag.
de Sepult. in verbo Ipſofacto, num. 60. et in ver-
bo, Sepultura, num. 70.*

28 Quæ iuſtitiæ demonſtratio ſi non ſequatur in
aliorum exemplum, culpa vehemens extenditur,
vt optimè in diſtinct. 83. cap. Nemo 2. in ordine.

29 Cum non careat ſcrupulo ſocietatis occultę,
qui manifeſto facinori deſinit obuiare, *vt in
dicta diſtinct. capit. error 3. in ordine, cum ſeqq.
capit. et 24. quæſt. 3. cap. Ecce 18 in ordine.*

Minuſuè obſtat ſacra Scriptura in præcitato
cap. 21. Deuter. quia ex eodem cap. prohibe-
tur periſtentia Cadaueris in Patibulo, ſcili-
30 cet quòd Morticinum etiamſi ſuſpendatur,
non dormiat ſuper lignum, vt egregiè expli-
cat *D. Hieronym. in Epiſt. S. Pauli Apoſtoli ad
Galat. lib. 2. cap. 3. ſuper dicto cap. 21 Deuter.
§. Quia Scriptum eſt, tom. 6. pag. mihi* 185

31 At nequaquam prohibetur deterrimi Ho-
minis cadauer propter ſcelera contrà humanas,
& Diuinas leges perpetrata in partes ſcindi,
cremari, ſuſpendi, aut quacunque alia affici
contumelia, *vt ex eodem cap. 21. verſ. 20. cum
ſeqq. et prius in eodem Deuter. cap. 19. verſ. 21.*
ibi. *Non miſereberis eius, ſed animam pro ani-
ma, oculum pro oculo, dentem pro dente, pedem
pro pede exiges*: & faciunt etiam ea, quæ
dicuntur *Prouerb. cap. 19. verſ. 26.*

32 Vndè *Cornel. à Lap. comment. in dict. Epiſt.
ad Galat. capit. 3. lit. A. verſic. Quæres, pag.
mihi* 405. declarando *dict. cap. 21 Deuter. in
eodem verſic. 20 et ſeq.* hæc formalia ſcripſit —
Deus voluit corpora ſuſpenſorum antè veſ-
peram ſepeliri: quia Cadauer hoc cenſetur
contaminare Terram, imbuit enim Homines
terræ habitatores impijſſima, & pernicioſiſſima
mortalitatis animæ opinione, dum ſcilicèt
humana corpora Beſtiarum inſtàr honore ſe-
pulturæ carere, negligi, & proijci vidẽt. Et ibiq;
lit. B. idẽ Author ſubdit — Vellet Deus ſuſpen-
ſos, vtpotè Facinoroſiſſimos omninò deleri de
Terra, adeout nec eorum cadauera ſupe-
reſſent in pœnam ſcilicet & infamiam tan-
torum ſcelerum, ob quæ omnino interimi,
& quaſi annihilari merebantur, vt potè tot
execrabiles, & indigni terram tangere, & af-
flare, ſic Veneficæ, Incendiarij, Falſarij, Sodo-
mitæ flammis puniuntur, & in cineres redigun-
tur, quaſi Sceleſtiſſimi, & abominabiles: ideoque
omninò de Terra eradẽdi, ac in nihilũ redigẽdi.

33 Quapropter Deus Omnipotens iure optimo
Impios deridet, *vt in Pſalm. 2. verſ. 4.* ibi —
Qui habitat in Cœlis, irridebit eos: & Domi-
nus ſubſannabit eos— & *Pſalm. 35. verſ. 13.*
Dominus autèm irridebit eum: quoniam pro-
ſpicit, quòd veniet dies eius — *et Prouerb. cap.
1. verſ. 26.* Ego quoque in interitu veſtro ri-
debo, & ſubſannabo, cum vobis id, quòd ti-
mebatis, aduenerit.

34 At ò ſupremæ Prouidentiæ, & Pietatis ad-
mirabile Prodigium! dum Summus Rerum
Moderator deridet, ac Impios ſubſannat, Im-
piorum punitio Bonis eſt ad timorem, & cau-
tionem, *Deuter. cap. 13. verſ. 11. 17. et ſeqq.
et clarè in dicto cap. 19. verſ.* 20. ibi — Vt au-
dientes cæteri timorem habeant, & nequaquam
talia audeant facere — cõcordatque etiam *Pro-
uer. c. 21. ver. 12. ſeqq. et Eccleſ. c. 23. verſ. 37. 38.*

Addiſcamus ergò ab Impiorum exemplo,
ne nos Diuina Iuſtitia in ſimilia proijciat Tor-
menta. Et ſic Dei Omnipotentis gratia, ac
Sanctiſſimæ Immaculatæ Virginis Mariæ præſi-
dio finem impono.

Iura hæc; vera tuæ ſunt Internuncia Vocis:
In verbis igitur Lector amice caue.

LAVS DEO ET PVRISSIMAE VIRGINI
GRATIARVM MARIAE

Pax ſemper ſit Hominibus Bonæ Voluntatis.

FINIS.

I N D E X

ALPHABETICO ORDINE DIGESTVS

Copioſiſsimus Rerum, & Verborum,

QVAE IN HOC TRACTATV

DE CONFESSIONIBVS

CONTINENTVR,

FRANCISCO DE ANGELIS

I. C. MEVANATE AVTHORE.

A

ABSENS.

ABſens inuitus non obligatur, nec acquirit, nempè in oneroſis, & mixtis; ſecus eſt in mere lucratiuis: quia in his etiam abſens acquirit, lib. 1. q. 8. limitat. 3. num. 7. & vide etiam in verbo. Donatio mera, & in eadem quæſt. à limitat. 7. vſque ad 10. & verbo. Contumax.

Abſens acquirit confeſſionem liberatoriam, lib. 2. quæſt. 4. & ſignatèr num. 30. 31. & 33.

Sed de equitate canonica amplia in quacunque confeſſione, lib. pri. quæſt. 8. limit. 1. num. 1. & vide in verbo. Confeſſio extraiudicialis, & iudicialis.

ABSOLVTVS. ABSOLVTIONEM.

Abſolutus à delicto per ſententiam, quæ tranſitum fecit in iudicatum, ſi ſpontè in iudicio fateatur delictum, an poſſit puniri præuia retractatione dictæ ſententiæ, lib. primo quæſt. 7. effect. 14. num. pri. & ſeqq. & vide etiam in verbo. Sententia in iudicatum.

Abſolutionem petens an, & quando fateatur eſſe excommunicatum, lib. 2. quæſt. 38. ferè per totam.

ABSOLVTVS A IVDICE.

A Iudice colorato abſolutus, ſeu ab eo, qui pro Iudice communitèr habebatur, an ſit ritè abſolutus, lib. 2. quæſt. 42. à numer. 10. vſque ad 14.

ABSOLVTVS A SACERDOTE.

Abſolutio peccatorum data à Sacerdote communiter habito pro legitimo confeſſario valet, lib. 2. quæſt. 42. num. 16. ſed Sacerdos peccat mortaliter, ibidem, num. 17. & in tali abſolutione ſupplet Eccleſia ob commune bonum, ibidem, num. 18.

Abſolutio peccatorum data à Sacerdote, cui fuit conceſſa facultas ad tempus, vel reuocata, quando valeat, vel ne, latè ibidem ſupra à num. 19. ferè vſquè ad finem.

Abſolutio quandò legitimè non cadit ſuper Pœnitente in Terra, nec cadit in Cœlo, dicta quæſt. 42. num. 20.

Limita in caſu neceſſitatis, ibidem num. 21. etiamſi Sacerdos ſit excommunicatus vitandus, ibidem.

Abſolutus verè eſt is, qui per compunctionis gratiam abſolutionis ſententiam obtinuit à Paſtore, lib. 2. quæſt. 69. num. 2.

Per abſolutionem ſacramentalem dicitur à Peccatore inita pax cum Deo offenſo, ibidem, num. 3.

Digitized by Google

Abſolutus in foro pœnitentiali non eſt abſolutus in foro iudiciali exteriori, ibidem, num. 4.

Amplia, etiamſi ab ipſomet Papa abſolutionem habuiſſet, ibidem, num. 5.

Per confeſſionem, & abſolutionem Sacramentalem cui Pœnitens ſatisfaciat? & alia ad materiam, ibidem, num 6.

Abſolutio quando conceſſa cenſeatur in Vtroque Foro, ibidem num. 8.

ABBATIS, ET ABBATISSAE.

Abbatis, & Abbatiſſæ, vel Prioriſſæ confeſſio quando præiudicet, vel ne Monaſterio lib. 3. q. 2. n. 47.

Abbatis qualificata confeſſio in criminali iudicio emiſſa ſuper emptione nonnullorum bonorum partim facta ex retractu fructuum Abbatiæ, & partim ex venditione non nullorum bonorum ſtabilium ruinoſorum ad Abbatiam ſpectantium àn ſit acceptanda cum ſua qualitate, & ſit ſufficiens ad priuationem beneficij, lib. 3. quæſt. 2. numer. 83.

Abbatis confeſſio ſuper dilapidatione bonorum ſtabilium Eccleſiæ emanata cum iuramento de dicendo plenam, & ſimplicem veritatem ab initio non qualificata àn poſſit poſtmodum qualificari ſuper excuſatione dilapidationis, dicta quæſt. 2. num. 85, & ſeq.

Admittitur tamèn Abbas ad probandum contrarium, dicta quæſt. 2. numer 87.

Limita, ſi non iurauerit vt ſupra quoad excuſationem: ſecus eſt quoad tollendam confeſſionem, ibidem numer. 88. & declaratur nu. 89.

Abbas alienando bona Eccleſiæ propter neceſſitatem non peccat iuncta bona fide: ſecus, ſi titubaret licere, vel non, alienare, dicta quæſt. 2. numer. 90. & ſeqq. & infra verbo, Alienatio, Alienare,

ACCVSATOR.

Accuſator condemnatur dicens criminis ſe eſſe participem, de quo principaliter agitur, lib. 1. quæſt. 4. num. 51. & lib. 2, quæſt. 1. num. 51. vbi dicitur, an confeſſio in querela contra Accuſatorem probet.

Accuſator non eſt is, qui habet merum imperium, lib. 2. quæſt. 70. numer. 3.

ACCEPTATIO.

Acceptatio confeſſionis eſt facienda à Fiſco, vel ab accuſatore, vel à Iudice nomine Fiſci, vel Accuſatoris abſentis, lib. 1. quæſt. 5. num. 15.

Talis acceptatio quando dicatur fieri à Iudice, dicta quæſt. 5. num. 15. in fin.

Non acceptata, ſed impugnata confeſſio confitenti non obeſt, dicta quæſt. 5. num. 16. redditur ratio, num. 17.

Acceptanda an ſit confeſſio extraiudicialis: & etiam iudicialis: & parte abſente facta an aliquam faciat probationem aduerſus confitentem, lib. pri. quæſt. 8.

Et an de æquitate canonica? dicta quæſt. 8. limit. pri.

Acceptatio rei donatæ præſumitur: non obſtante prædecedentia vnius ex contrahentibus, dum conſenſus ſimultaneus in re donata non requiritur, lib. pri. quæſt. 8. limit. 3. num. 26.

Acceptatio in lucratiuis probatur per verba, facta, ſigna, coniecturas, & adminicula: immò ex ſola præſumpta ſcientia, ibidem proximè, numer. 27.

Acceptatio, & ſcientia per vnum Teſtem etiam ſingularem probatur, ibidem proximè, num. 28. & vide in verbo, Donatio, in verbo, Scientia, & in verbo, Iurata confeſſio,

Acceptatio confeſſionis in teſtamento factæ in quo tempore præciſo ſit facienda, & in quibus caſibus non ſit neceſſaria, lib. 2. quæſt. 4. à nu. 21. vſque 24.

Acceptatio præſumitur ex non contradictione, lib. 3. quæſt. 20. num. 83.

ACCEPTILATIO.

Acceptilatio eſt confeſſio de recepto, ſicque non probat veram numerationem, lib. 3. quæſt. 9. numer. 3.

Acceptilatio fauore vnius Rei debendi alium liberat Debitorem, dicta quæſt. 9. num. 4.

Acceptilatio habens præcedentem dotis promiſſionem ex inſtrumento valet per ſubſequens inſtrumentum ex interuallo, lib. 3. quæſt. 10. n. 88.

ACTIO.

Actio in factum oritur ex confeſſione iudiciali. lib. 1. quæſt. 6. num. 21. & quæſt. 7. effect. 1, num. 4.

Actio vtilis confeſſoria datur ex confeſſione iudiciali, dicta quæſt. 7. effect. 1, num. 5. & ibidem huius actionis cauſa, & effectus declarantur.

Actio, ſiue obligatio àn producatur ex confeſſione extraiudiciali, ibidem, num. 7. & vide in verbo, Obligatio, & in verbo, extraiudicialis confeſſio.

Actio, & paſſio in eodem ſubiecto non datur, lib. 2. quæſt. 4. numer. 46.

ACTV.

Actu annullato, annullatur confeſſio, lib. 2. quæſt. 15. num. 23.

ACTA.

Acta facta in vno iudicio diuerſo fidem non faciunt in alio etiam inter eaſdem partes, niſi producantur, vel repetantur, lib. 1. quæſt. 7. effect. 5. num. 36.

Signantèr ſi acta reſpiciant legitimitatem, & perſonæ habilitatem, & non fuerit pronunciatum ſuper dicta habilitate, ibidem, num. 37. ſecus eſt, ſi fuerit pronunciatum, ibidem, num. 38.

Acta facta contra vnum quando noceant Tertio, & quæ requirantur, ibidem, num. 40.

Acta, & ſententia à pari procedunt ſuper ſtatu, & legitimatione perſonarum, ibidem ſupra, num. 42. vide etiam in verbo, Sententia, & in verbo, Teſtium.

Acta facta pro validitate teſtamenti probant etiam

in cauſa diuerſa inter diuerſas Peſonas, licèt interueniat contraria proteſtatio, lib. 3. quæſt. 8. limit. 10, num. 7.

ACTVS IMPVGNATVS.

Actus impugnatus an poſſit allegari ab impugnante; vide, Impugnatio, & in verbo, Iudex ex officio.

ADVLTERIVM.

Adulterium an probetur ex confeſſione Vxoris, lib. 2. quæſt. 6. num. 29.

Adulterium ſolum an ſufficiat ad prohibendum matrimonium cum Adultera contrahendum, vel ad dirimendum contractum, dicta quæſt. 6. num. 37.

Contrarium, ſi cum adulterio concurrat fides, & copula, aut matrimonium de facto contractum cum copula, ibidem, num. 38.

ADMINICVLA INTER SOCIOS CRIMINIS.

Adminicula, & indicia tam in exceptis, quàm in non exceptis criminibus quæ eſſe debeant, eſt Iudicis arbitrarium, libr. 3. quæſt. 19. num. 11. & ſeqq.

Corruunt adminicula, confeſſione corruente, dicto libr. 3. quæſt. 8. num. 4.

ADMINISTRATOR.

Adminiſtrator quando cenſeatur liberatus, vel ne ab onere reddendi computa ſuæ adminiſtratæ tutelæ, & curæ, lib. 3. quæſt. 15. per totum.

Adminiſtrator Monialium, ſeu Eccleſiæ nequit confiteri cenſum impoſitum in maiori ſumma eſſe impoſitum in minori, lib. 2. quæſt. 23. num. 22.

Adminiſtratoris confeſſio quando poſſit, vel ne Domino præiudicare; vide in verbo, Procurator.

Adminiſtrator Eccleſiæ bonorum nequit donare, & conſequentèr neque ſponte confiteri, lib. 3. quæſt. 2. num. 6. & redditur ratio numer. 7.

Adminiſtrator legitimus Eccleſiæ quis dicatur, dicta quæſt. 2. num. 45.

Adminiſtrator Eccleſiæ legitimus an in arduis teneatur expoſcere conſilium; & quid facere debeat in alijs Caſibus? dicta quæſt. 2. numer. 46.

Adminiſtrator quilibet tenetur de omnibus adminiſtratis rationem reddere lib. 3. quæſt. 10. num. 43. & 74.

Adminiſtratoris confeſſioni non eſt ſtandum, ſuper amiſſione librorum etiàm iuratæ, dicta quæſt. 15. num. 30.

ADITIO HAEREDITATIS;
Vide Hæreditatis aditio.

ADIMPLEMENTVM.

Adimplementum eſt prius faciendum ex parte Petentis, & poſtmodum ex parte debentis lib 1. quæſt. 11. num. 44.

ADVLTI CONFESSIO.

Adulti confeſſio in iudicio ſine Curatoris interuentu non valet, lib. 2. quæſt. 13. num. 1. & 4.

Adulti confeſſio valet ſine Curatoris authoritate, quamquàm reſtitutio in integrum poſtmodum non denegetur, dicta quæſt. 13. num. 2.

Intellige, ſi Curatorem non habeat, ſecus eſt, ſi Curatorem habeat, dicta quæſt. 13. num. 3.

Adulti confeſſio pro iudicio Solemnizando ad nihilum releuat ſine Curatoris interuentu, ibidem, num. 5.

Adulti confeſſio ſicùti requirit ſolemnitatem Iudicij, ita & perſonæ, prout eſt authoritas Curatoris, ibidem num. 6.

Adulti confeſſioni per verbum, Credit, non ſtatur, ſi deficiat Curatoris interuentus, ibidem, num. 7.

Statur, ſi huiuſmodi confeſſio ſit munita iuramento, ibidem, num. 8.

Pupilli, vel Adulti confeſſio extraiudicialis etiam in inſtrumento emiſſa non probat ſine Tutore, Curatore, & ſolemnitatibus ſtatutarijs, ibidem ſupra, num. 9. & vide etiam, Minoris Confeſſio.

Adultus contrahens ſine ſolemnitatibus non tenetur ſtare contractui, licèt teneatur refundere pecunias, dicta quæſt. 13. num. 71.

Adulti interuentus eſt deneceſſe, dum Curator vult contrahere, ſiue hæreditatem adire lib. 2. quæſt. 14. num. 16.

ADVOCATI.

Aduocati confeſſio etiam in informatione ſine ſpeciali mandato minimè Domino præiudicat, lib. 3. quæſt. 1. num. 4.

Ad reuocandam Aduocati confeſſionem tanquàm erroneam an ſit deneceſſe erroris oſtentio, lib. 3. quæſt. 20. num. 88.

Aduocati error nocet Clienti præſenti, præcitata quæſt. 20. num. 89.

Aduocati error quando Cliens debeat reuocare incontinenti, vel vſque ad ſententiam detur terminus pro reuocatione, dicta quæſt. 20. num. 90.

AEtatem quando malitia ſuppleat, lib. 2. quæſt. 6. num. 5. verſic. vel.

AFFINITAS.

Affinitatis, & Conſanguinitatis confeſſio, tractatus, & nominatio inter aliquos viciſſim interceſſa, quando ſit ſufficiens, vel ne ad conſtituendum nominatum in poſſeſſione, vel quaſi Affinitatis, & conſanguinitatis, vide in verbo, Fraternitas, & in verbo, Filiatio.

Affinitas, & Conſanguinitas ad effectum ſuccedendi quando ſit probanda, lib. 2. quæſt.

7. num. 19. Et an leuiores probationes ſufficiant, ibidem, num. 20. 21 & 22.

AEGIDIANA.

Conſtitutio Aegidiana locum non habet in Clerico Minore, lib. 2. quæſt. 18. num. 15.
Limita in Layco, pro quo locum habet dicta Conſtitutio in Confeſſione, ſicuti in contractibus, lib. 3. quæſt. 10. num. 57.

ALIMENTA.

Alimenta an præſtare teneatur Stuprator filio nato ex Puella ſtuprata, libr. 3. quæſt. 6. num. 4.

ALIENATIO, ALIENARE.

Qui non poteſt alienare, nec poteſt cum iuramento confiteri, lib. 3. quæſt. 2. numer. 1. & 25.
Alienatione prohibita, etiam actus immediatè, ſiue mediatè prohibetur, ex quo ad alienationem deuenitur, dicta quæſt. 2. num. 2.
Alienantes bona Eccleſiaſtica ſunt excommunicati, & ipſo iure eſt alienatio nulla, dicta quæſt. 2. num. 3.
Alienanda quæ ſint prohibita in materia rerum Eccleſiæ, vide in dicta quæſt. 2. numer. 17. & 35.
Alienatio bonorum Eccleſiæ vt de iure valeat, quæ requirat, dicta quæſt. 2. num. 28.
Alienatio rei Eccleſiæ facta ſine debitis ſolemnitatibus eſt nulla ipſoiurè, & fit reſtitutio vna cum fructibus, dicta quæſt. 2. num. 29. & lib. 2. quæſt. 27. num. 16. 17. 18. vſque ad 21. & 37. ac 38.
Alienatio mobilium pretioſorum eſt prohibita perſonis Eccleſiaſticis: & quæ dicantur mobilia pretioſa, vide dicta quæſt. 2. num. 48.
Alienari poſſunt ea, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, dicta quæſt. 2. num. 49.
Alienari poſſunt ea ſtabilia bona, quę ſunt exigua abſque Beneplacito apoſtolico, & ſola Epiſcopi ſufficit licentia, dicta quæſt. 2. num. 50., & num. 51. declaratur, quæ ſint exigua ſtabilia.
Alienans bona ſtabilia propter neceſſitatem non peccat, ſi iuncta ſit bona fides, dicta quæſt. 2. num. 90., & vide ibidem etiam numer. 92.
Alienare bona Eccleſiæ quando Rectori, & Eccleſiæ Miniſtro liceat, vel ne ſine ſolemnitatibus, & an vt ſupra alienans incurrat comminatas pœnas vt in iure, præcitata quæſt. 2. à num. 91. vſque ad 96.

ANIMA.

Anima ſine Dei præſentia moritur, lib. 2. quæſt. 42. num. 32.
Anima habet Deum per gratiam præſentem, qua viuens peccatum ſuum confitetur, ibidem num. 33.
Anima à peccatis mundata per ſacramentum pœnitentiæ eſt Templum Spiritus ſancti, ibidem, num. 35.

ANIMVS.

Animus alicuius iurata aſſertione probatur: ſimilique aſſertione probantur ea, quæ conſiſtunt in propria conſcientia, lib. 2. quæſt. 45. num. 1. & ſeqq.
Limita ſi contrarium ex aduerſo concludentèr, vel preſumptiuè probetur, vel ſi agatur de damno tertij, ibidem num. 4. & 5. & indicantur aliæ limitationes.

ANTONIVS.

Antonius Conciolus eximius I. C. commendatur, lib. 3. quæſt. 11. num. 66.

APPELLATIO.

Apellatio in criminalibus verè confeſſo, & conuicto denegatur, lib. 3. quæſt. 24. numer. 1.
Intellige, ſi copulatiuè confeſſio, & conuictio concurrat, & Iudex ſententiam ad vlteriorem executionem perducit, dicta quæſt. 24. numer. 2.
In Confeſſum ſolę partes ſunt Iudicis exequendi, dicta quæſt. 24. num. 3.
Appellatio etiam in ciuilibus vere confeſſo, & conuicto denegatur, & Iudex vim non facit, dicta quæſt. 24. num. 4.
Spontè confeſſo in ciuilibus denegatur appellatio tam reſpectu Iudicis à quo, quam Iudicis ad quem, eadem quæſt. 24. num. 5.
Appellatio iniuſtè admiſſa à Iudice ad quem condemnat Appellantem in expenſis, dicta quæſt. 24. num. 6.
Appellans ſciens iuſtè condemnationem pati peccat, & Parti tenetur refundere omnia damna, & intereſſe, dum appellationem proſequitur ad differendam executionem, dicta quæſt. 24. num 7.
Secus eſt in criminalibus, ſignantèr dum Reus eſt damnandus ad ſupplicium, cui permittitur appellatio, dicta quæſt. 24. num. 8. & 9.
Appellare Reo non licet, ordine Iudicij completo, nec ſe defendere abſque peccato: at in pœnam ſui delicti mori tenetur, dicta quæſt. 24. num. 10. & redditur ratio num. 11.
Appellare nequit fictè confeſſus, & conuictus, quando ſtatutum copulatiuè habet pro confeſſo, & conuicto Reum, contra quem Teſtes probauerint mediantè examine Iudicis, dicta quæſt. 24. num. 12. & 14. nam idem eſt verè, & ore proprio in iudicio confeſſum eſſe, & ſolemnitèr à ſtatuto, ſiue ſtylo, dicta quæſt. 24. num. 13.
Fictè confeſſus quando verè non appellet, præcitata quæſt. 24. num. 14.
Appellatio admittitur Reo, dum Reus non eſt ſpontè confeſſus, ſed in tortura, & ſine præcedentibus indicijs poſtmodum extra torturam non fuerit ratificata confeſſio, dicta

quæſtion.

quæſtion. 24. numer. 15.
Spontè confeſſus appellando non auditur de iure canonico, dicta quæſt. 24. num. 17.
Amplia etiam in ciuilibus, & in criminalibus in ſpontè tantùm confeſſo, licèt non conuicto, dicta quæſt. 24. num. 18.
Contrarium eſt verius de iure canonico; nempè vt procedat dumtaxat in ciuilibus, at non in criminalibus; dicta quæſt. 24. num. 19.
Procedit etiam in criminalibus attenta Conſtitutione Marchiæ, dicta quæſt. 24. num. 20.
Circumſcripta dicta Conſtitutione Marchiæ, quando veniat conciliandа ſententia Iuris communis, vt tantùm confeſſo denegetur, vel admittatur appellatio in ciuilibus, & criminalibus, dicta quæſt. 24. num. 21.
Confeſſi, & Conuicti appellationi defertur ex rationabili cauſa in appellatione inſerta, dicta quæſt. 24. num. 22.
Confeſſo, & conuicto admittitur appellatio, ſi terminus ad ſuas faciendas defenſiones non fuerit aſſignatus, & à Reo fuerit in ſe ſuſceptum onus probandi non fuiſſe crimen commiſſum, dicta quæſt. 24. num. 23.
Appellatio admittitur Confeſſo cum qualitate diminuenti delictum, vel dum Reus manifeſtè non eſt conuictus, dicta quæſt. 24. numer. 25.
Appellatio conceditur ſpontè confeſſo, cum qualitate, quæ euinceret delictum, dicta quæſt. 24. num. 25.
Appellatio non denegatur Principali, ſiuè Domino ob ſui Procuratoris confeſſionem, dicta quæſt. 24. num. 26.
Amplia, licèt Procurator habuiſſet ſpeciale mandatum ad confitendum, & eſſet plenè probatum per teſtes, dicta quæſt. 24. numer. 27.
Pupillo an denegetur appellatio ex Tutoris confeſſione, dicta quæſt. 24 num. 28.
Spontè confeſſo in criminalibus poſt ſententiam admittitur appellatio: ſecus eſt in ciuilibus, ſi conuictus poſtmodùm confiteatur, dicta quæſt. 24. num. 29.
Reo aut conuicto tantùm, aut dumtaxàt confeſſo denegatur appellatio in ſex caſibus, qui ſingillatìm recenſentur cum ſuis limitationibus, dicta quæſt. 24. num. 30. & in notorijs quomodò intelligatur concluſio, & limitatur, vt ibidem, num. 31. & vide etiam in verbo, Iudex à quo.

APOCA DOTALIS.

Apoca dotalis concepta per verba futurum tempus denotantia ſuper dotis aſſicuratione reſoluitur fauore eiuſdem obligationis, & hypothecæ dotalis in tempus præſens, lib. 1. quæſt. 8. limit. 6. num. 35. & ſeqq.

APODISSA.

Ex apodiſſa, & libris etiam confectis pro memoria Debitoris reſultat confeſſio, lib. 1. quæſt. 8. limit. 9. num. 17.

ARBITRIVM.

Atbitrio Iudicis multùm deferendum eſt in ponderando facti circumſtantias extraiudicialis confeſſionis lib. 1. quæſt. 4. num. 25.
Arbitrio Iudicis multum tribuendum eſt in materia probatoria, ibidem ſupra, numer. 26.

ARBITRATORE, ET ARBITRO.

Coràm Arbitratore facta confeſſio habet vim extraiudicialis confeſſionis, lib. 1. quæſt. 7. effect. 6. num. 1.
Coràm Arbitratore emiſſa confeſſio non eſt facta in iudicio, nec in quaſi iudicio, ibidem proximè, num. 2.
Arbitratoris diſcuſſio non iudicium, non lis, nec cauſa dicitur, ibidem, num. 3. vbi etiam, quòd non creditur eius aſſertioni.
Confeſſio coràm Arbitro habet in ciuilibus vim extraiudicialis confeſſionis, & nil releuat in criminalibus, ibidem, num. 4.
Coram Arbitro facta confeſſio valet coram Iudice tanquàm iudicialis, ſi cum ipſa confeſſione facta coràm Arbitro cauſa concurrat, ibidem, num. 5.
Intellige, ſi Arbiter proceſſerit iudiciario ordine ſeruato, aliàs valet confeſſio tanquàm extraiudicialis, ibidem, num. 6.
Arbitria ſunt redacta adinſtar iudiciorum, ibidem, num. 7.
In dubio coràm Arbitratore, & non coràm arbitro dicitur emiſſa confeſſio, ibidem, num. 8.
Arbitri confeſſioni ſuper mala, & falſa pronunciata ſententia an ſit credendum, lib. 2. quæſt. 29. num. 7.

ARTICVLANS.

Articulans non fatetur, quia nihil ponit in eſſe præcisè, lib. 2. quæſt. 2. num. 1.
Articuli medio iuramento in actis dati spontè, aut coactè articulanti præiudicant, licèt à Iudice non ſint admiſſi, dicta quæſt. 2. numer. 3. & 9.
Niſi probentur erronei, ibidem, num. 3.
Articulans, parte opponente, tenetur medio iuramento ſpecificare contenta in articulis eſſe vera, alias articuli ſunt reiciendi, ibidem, num. 4.
Articuli dati abſque iuramento non plenè probant, faciunt tamèn contra articulantem magnum adminiculum, ibidem, num. 5.
Articuli dati à Procuratore abſque ſpeciali mandato nil certitudinis continent, ibidem, num. 6.
Amplia, ſi dati ſint ab ipſamèt parte cum Clauſula, Non ſe adſtringens, ibidem, num. 7.
Articuli non producti in iudicio, at inſerti in Inſtrumento, dicuntur pars Inſtrumenti, ibidem, num. 8.

Ex arti-

Ex articulis inſertis in Inſtrumento Camerali obligatione munito cum iuramento confeſſio reſultans dicitur plenè probata aduerſus articulantem, ſeù articulos inſerentem, ibidem, num. 9.

ASSERTIO. ASSERENS.

Aſſertio non nocet aſſerenti, dum ius, & natura reſiſtunt, lib. 1. quæſt. 3. num. 32. Vide etiam in verbo, Enunciatiua.

Aſſertioni Teſtatoris aliquem inſtituentis tanquam Filium legitimum non ſtatur in præiudicium Hæredum ab inteſtato ſuccedentium, lib. 2. quæſt. 7. num. 91.

Limita, ſi aliundè probetur, vel facto Hærede vniuerſali, ipſe aſſertus legitimus filius eſſet in re particulari inſtitutus, dicta quæſt. 7. num. 92.

Aſſertio Patris naturalis quando proficiat Filio naturali pro filiatione probanda in filij fauorem, dicta quæſt. 7. à num. 93. vſque ad 100.

Aſſerenti creditur in Foro pœnitentiali occidiſſe, ſeù membra mutilaſſe ad ſuam defenſionem: in Foro autèm contentioſo aliunde probandum eſt, lib. 3. quæſt. 11. num. 51.

Aſſerenti quando incumbat onus probandi vel ne, lib. 2. quæſt. 47. num. 1.

Aſſertioni Iudicis non creditur in his, quæ reſpiciunt probationem iudiciariam; niſi aliundè probentur ea, quæ à Iudice etiam executore aſſeruntur, libr. 2. quæſt. 70. numer. 10.

Aſſertioni Hominis etiam ſanctæ, & illibatæ vitæ non creditur in Tertij præiudicium, ibidem proximè, num. 11.

Aſſertioni Domini ſuper furto facto à Famulo, qui aufugit, an ſit credendum, & multi adducuntur caſus, & declaratur, ibidem, num. 12.

Aſſertioni Capti in loco immuni àn magis ſit credendum, quàm Birruarijs contrarium aſſerentibus, & quarè, ibidem, num. 13.

AVIA PATERNA.

Auia paterna in ſubſidium tantùm nempè quatenùs bona Patris, vel Aui paterni non ſuppetant; tenetur alimentare Nepotes naturales, lib. 2. quæſt. 7. num. 84.

Et nota, quòd plena probatio requiritur pro filiatione prædicta probanda contra Auiam Paternam, vt Nepotes obtineant præfata alimenta, & idem eſt, ſi agatur de auferenda hæreditate, ibidem ſupra, num. 85.

AVTHORIS.

Authoris confeſſionem Nemo impugnat, lib. 2. quæſt. 3. num. 18. & declaratur hæc concluſio, & vide libr. 1. quæſt. 1. numer. 16. verſ. Afficitque.

B

BANNITVS.

Bannitus ſupplicans Principi pro remiſſione an fateatur delictum, lib. 3. quæſt. 38. num. 8. & vide etiam in verbo, Compoſitio, & in verbo, Occidere.

BENEFICIVM CESSIONIS.

Ad beneficium ceſſionis bonorum, & cap. Odoardus, de ſolut. an Debitor admittatur ſi non ſit confeſſus, lib. 1. quæſt. 7. effect. 9.

BENEFICIVM DIVERSARVM LL.

Beneficium Macedoniani durat, ſi non ſit renunciatum huiuſmodi beneficio cum iuramento, licèt Filiusfamilias ſit effectus ſui iuris lib. 2. quæſt. 19. num. 3.

Beneficium l. primæ, ſecudæ ff. & C. quod cum eo, &c. tollitur ex ſpecifica iurata renunciatione, dicta quæſt. 19. num. 4.

Beneficium dictæ l. à Filiofamilias amittitur ob mendacium, dum ſcilicèt contrahendo ſe aſſerat Patremfamilias dicta quæſt. 19 numer. 5.

Beneficium Velleiani Mulier non fruitur, ſi tempore, quo contrahit, ſe induat veſte virili: aut vendat fundum dotalem, & alienationis tempore aſſerat non eſſe dotalem, dicta quæſt. 19. num. 6.

Beneficium Macedoniani non perdit Filiusfamilias, ſi contrahendo confiteatur ſe eſſe emancipatum, niſi contrahens cum Filiofamilias potuerit induci ad id credendum ex alia juſta cauſa, dicta quæſt. 19. num. 7. & 9. vſque ad 13. Vide etiam ſupra Alienatio, Alienare.

BENEFICIATVS.

Beneficiatus petere poteſt fructus ſibi ſuppleri pro condigna vitæ ſuſtentatione lib. 2. quæſt. 51. num. 1. & redditur ratio num. 2.

Limita, dum Beneficiatus in ſupplicatione fructus beneficij enarrauit, & falſus fuerit beneficij valorem ſibi condignum, & etiam pro ſoluenda penſione, ibidem num. 3. & num. 4. ait etiam contra ſucceſſorem.

Contra quem Beneficiatum, & Succeſſorem reſpectiuè oritur actio perſonalis ex quaſi contractu, & hypotecaria, ibidem, num 5.

Beneficiato, ſeu Parocho imputandum eſt, dum ipſe acceptauit beneficium tenue, & pentione grauatum, præſertim dum fuit ordinatus ad titulum patrimonij, ibidem, num. 6.

Intellige, ſi pentioni conſenſerint ſine ſucceſſores conqueſti non fuerint, ibidem num. 7.

Et procedit dicta intelligentia aduerſus ſucceſſorem in iudicio poſſeſſorio, at non in petitorio, ibidem num. 8.

Pen-

Pentionarius iudicio petitorio, ſeu ordinario conuentus per viam nullitatis pentionis tenetur iuſtificare valorem beneficij, aliàs ſuccumbit, ibidem num. 9.

Limita, ſi adſit continuatio ſolutionis fauore Pentionarij per triginta annos, ibdem, numer. 10.

Amplia limitationem, dum fuerit facta reductio per viam tranſactionis concurrentibus requiſitis, ibidem num 11.

Limita, ſi reſignans reſeruauerit ſibi regreſſum ad beneficium, ibidem num. 12.

Sublimita, dum congrua eſt tenuis, nec ſufficiens ad vitæ, & Eccleſiæ ſuſtentationem, & beneplacitum Apoſtolicum non interuenit, ibidem, num. 13.

Beneficij valor per non exceſſum quomodo probetur ibidem, num. 14.

Impotenti in vno beneficio aliud non confertur, lib. 2. quæſt. 52. num. 3. & vide Coadiutoriæ.

BENEPLACITVM APOSTOLICVM.

Beneplacitum apoſtolicum in tranſactione, & quocumque alio contractu cum Eccleſia, & Miniſtris faciendo eſt neceſſarium; lib. 3. quæſt. 2. num. 64.

An ex curſu temporis cum obſeruantia triginta annorum dicatur dictum Beneplacitum interueniſſe, dicta quæſt. 2. num. 66. cum ſeq.

Sed vide declarationes, & limitationes vt in lib. 2. quæſt. 27. num. 34. & ſeqq. fere vſque ad finem, & dicto lib. 3. quæſt. 2. numer. 78.

Ad præſumendum Beneplacitum Apoſtolicum curſus triginta annorum debet eſſe completus vſque ad horæ momentum, dempto tempore Vitæ Rectoris, & litis motæ, in præcitata quæſt. 2. num. 68. & ſeq.

Beneplacitum Apoſtolicum non eſt deneceſſe in querendis, ſcilicet ante incorporationem cum alijs bonis Eccleſiæ, dicta quæſton. 2. num. 71. Refertur contraria D. D. opinio, ibidem, num. 72. ſed vide ibidem, num. ſequent.

Beneplacitum apoſtolicum eſt neceſſarium, dum Eccleſiæ competit actio ad rem, quanquàm Aduerſarius poſſideat, & velit cum Eccleſia non poſſidenti tranſigere, dicta quæſt. 2. numer. 78.

Beneplacito prædicto non interueniente, ipſemet Rector recedit à contractu, dicto num. 78. poſt medium.

De Beneplacito Apoſtolico vide etiam ea, quę latè dicuntur lib. 2. quæſt. 27. per totam vbi agitur etiam de materia Emphyteuſis, & Alienationis rei Eccleſiæ.

BIRRVARII.

Birruarij confeſſio an, & quando afficiat lib. 3. quæſtion. 11. numer. 46. & alia vide lib. 2. quæſt. 41. num. 7. verſ. In criminalibus.

BLASPHEMVS.

Relaxandus eſt Blaſphemus à carceribus poſt confeſſionem pœnitentialem emiſſam opportuno Sacerdoti, lib. 2. quæſt. 69. num. 1. ſed contra num. 4. & ſeqq.

Blaſphemus plectendus eſt iuxta tex. in cap. 2. de Maledic. lib. 2. quæſt. 69. num. 7.

BONA.

Bona fuiſſe in Teſtatoris hæreditate an probetur ex ipſius deſcriptionis confeſſione emiſſa in Teſtamento, lib. 3. quæſt. 56. num. 1. & quæſt. 77. num. 3.

Et aduerſus quos talis confeſſio probet, ibidem, num. 2.

Bona ſemper præſumuntur eſſe Patris, & non filiorum, ibidem, num. 3.

Ad Filios ſpectat probare bona eſſe propria, & non Patris, ibidem, num. 4.

Amplia, ſi conſtat poſſediſſe Patrem in loco, vbi Filius poſſidet, ibidem num. 5.

Niſi proueniur contrariæ coniecturæ ſuper intermedia acquiſitione, ibidem, num 6.

Aut non conſtat de Filij induſtria cum temporis diuturnitate, ibidem, num. 7.

Decennium an dicatur tempus diuturnum pro dicta acquiſitione, ibidem, num. 8.

Emptori quandò præſertim faueat præſumptio, quòd non ſupponatur alia haberi bona à Filio, quàm paterna, ibidem, num. 9.

Bona non eſſe propria ex eius confeſſione probatur: & quid, ſi ſint penès Tertium? ibidem, num. 10.

Bona an auferantur per Fiſcum ab hæredibus illius, qui ſibi mortem intulit, vide latè lib. 3. quæſt. 26. num. 11. & 12.

C

CADAVER.

Cadauer Rei, qui ſibi mortem intulit an poſſit ſuſpendi, lib. 3. quæſt. 26. num. 2. & num. 20. 21. & ſeqq.

In cadauer Defuncti ſæuiendum non eſt morte ſecuta, ibidem num. 10.

Cadauera in ligno ſuſpenſa perſiſtere non debent, nec aliqua affici iniuria, imò ſepeliri, ibidem num. 15. & num. 30.

Cadauer nequiſſimi Hominis ſuſpenditur, crematur, & alia iniuria afficitur, & quare, ibidem, num. 26. num. 31. & intellige prout fuit dictum num. 21. & ſeqq.

Cadauera ſimilium Hominum Terram contaminant, & quarè? ibidem, num. 32. & alia ex Corn. à Lapid.

Cadaueris exhumatio, & oſſa reperta &c. an, & quando

quando probent, vel ne corpus delicti, lib. 1. quæſt. 3. num. 31. in fin.

CALCVLATIO CALCVLVS.

Calculatio quando ſit confeſſio intèr Calculantes, lib. 2. quæſt. 74. num. 1.
Vno Calculante, & altero reluctante, ex calculo non reſultat confeſſio, ibidem, num. 2.
Calculator quando ſit à Iudice eligendus: & poſtquàm fuerit electus, an ſit Pars monenda ad intereſſendum Calculationi, ibidem, num. 3.
Condemnandus nemo eſt ante computorum ſolidationem, ibidem, num. 4.
Calculus eſt in actis exhibendus Parte citata, ibidem, num. 5.
Ex calculo quando quæratur ius Parti exibenti, ibidem, num. 6.
Calculatoris relationi an, & quandò ſtandum ſit, ibidem, num. 7.
Calculus non legitimè confectus, aut erroneus non eſt attendendus, ibidem, num. 8.
Calculus erroneus in vna parte an præſumatur in cæteris partibus erroneus, ibidem num. 9.

CAMBIA, ET ILLORVM INTERESSE.

Cambiorum intereſſe, ſeù fructus vt debeantur, quæ de iure requirantur, lib. 1. quæſt. 7. effect. 12. num. 8. verſ. Et eſt ratio.
Si dictis requiſitis non verificatis fuerint ſoluti fructus Cambij in ſortem tanquam vſurarij imputantur, ibidem ſupra.
Cambia ſine dictis requiſitis dicuntur ſicca, & illicita, & fructus non debentur, ibidem ſupra, in verbo, Quia ſine,
Ita vt procedat, quamquam Debitor remiſerit tranſmiſſionem literarum ad nundinas, vel eas pro tranſmiſſis habuerit, ibidem, verſ. Itaut.
Cambij nundinarij iuſtitia in quo conſiſtat, & redditur ratio, ibidem ſupra, eodem verſ. Itaut, poſt princ.
Vſuræ prauitas omni iure eſt prohibita, ibidem proximè.
Partes non poſſunt facere licitum, quod eſt illicitum, ibidem ſupra, erga fin. dicti verſ.
Etiamſi concorditer interceſſerit computorum ſolidatio, & fuerit facta confeſſio quoad certam ſummam ſolidatam, dictaque ſumma fuerit exſoluta, ibidem ſupra, verſ. Huiuſmodique.
Cambium ex conſtitutione Piana requirit ſcripturam, ibidem ſupra proxime.
In cambijs allegans affirmatiuam probare debet per ſcripturam, & non per Patris confeſſionem, ibidem proximè.
Negatiua eſt in probatis, quando à Creditore in cambio non exibentur literæ ſaltèm reditus, & affertur ratio ibidem proximè, erga finem.
Cambiorum fructus etiam loco damnorum, & intereſſe quando debeantur, velne, & ſoluti an extenuent ſortem, ibidem, verſic. Imò niſi,

CAPITOLI CONFESSIO.

In prohibitis Capitoli confeſſio Eccleſiæ, & illius ſucceſſoribus non nocet, libr. 3. quæſt. 2. num. 16. 17. 35. cum ſeqq. declarantur ea quæ veniunt appellatione prohibitorum. Et vide in verbo, Rector Eccleſiæ.

CARCERATIO, CARCERATI.

Carcerato Confeſſio non officit ſuper delicto, ſi emiſſa ſit in Carceribus, lib. 3. quæſt. 14. num. 1.
Carcerati contractus non officit, nec releuat; licèt poſt excarcerationem fuerit ratificatus, dicta quæſt. 14. num. 2.
Carcerati obligatio facta in carceribus fauore illius, qui tentauit, & obſtinuit carcerationem, valet, ſi carceratio erat iuſta: ſecus eſt, ſi iniuſta, dicta quæſt. 14. num. 3.
Confeſſio in carcere etiam ſpontanea, ſi carceratio eſt iniuſta, non ſatis eſt ad condemnandum, dicta quæſt. 14. num. 4.
Carcerati confeſſio quando ſuſtineatur, velne? dicta quæſt. 14. num. 5.
A' Carcerati confeſſione quæ perſonæ excludantur, & quæ includantur pro fruendo eiuſdem confeſſionis commodo, eadem quæſt. 14. num. 6.
Confeſſio, vel contractus factus ab habilitato per Palatium, ſiuè ab eo, qui retinetur in Palatio cum fideiuſſione, non valet, tanquam facta metu carceris, eadem quæſt. 14. numer. 7.
Reus non in carceribus, ſed ad Tribunal ſi confiteatur, dicitur confiteri in figura Iudicij, lib. 1. quæſt. 2. num. 9.
Rei ſicuti non in carceribus, ita nec in iudicis cubiculis examinadi ſunt onuſti compedibus, & ferreis maniccis. dicta quæſt. 2. num. 10. & lib. 3. quæſt. 16. num. 23.
Reus carceratus ad mortem damnatus ſua debet confiteri peccata, & Iudex in hoc debet ſtare vigili oculo, lib. 3. quæſt. 26. numer. 1.
Carceratus Reus, & mortuus à Deo ſolummodò damnatur; cum nemo viuentium in mortuos habet iuriſdictionem, dicta quæſt. 26. num. 13. & 14.
Carceratus ſi in carceribus decedat, habilitatur per mortem à quacunque pœna, dicta quæſt. 26. num. 3. & redditur ratio, ibidem, num. 4. & num. 8.
In Carceribus Mutus, & Surdus exiſtens quando interrogari valeat extra carcees, & etiam torqueri ad eruendam veritatem, lib. 2. quæſt. 68. num. 8.
Quid dicendum eſt, ſi talis Reus ſit mutus, & ſurdus ex accidenti? dicta quæſtion. 68. num. 10.
Carceris pœna an ſola danda ſit Blaſphemanti,
vel

Google

vel aliæ quoque pœnæ ſint infligendæ, Carceris pœna ſuſpendenda lib. 2. q. 69. num. 7.
Debitor ſi carcerari poteſt, moribundus, vel mortuus vllo pacto moleſtari non poteſt, nec ipſius Cadauer ſequeſtrari, & contra Facientes ſubiciuntur pœnis, lib. 3. quæſt. 26. numer. 18.

CARCERIS FRACTOR

Carceris fugitiuus Fractor habetur pro confeſſo, & conuicto, lib. 2. quæſt. 24. n. 1. & 3. & definitur articulus num. 9.
Carceris Fractor fuga ſecuta arbitraria pœna punitur a Iudice ſecundum factorum contingentias, ibidem, num. 2. & num. 12. etiam capitali pœna.
Qua non ſecuta fuga, tali pœna non punitur, ibidem num. 3.
Et quando à tali pœna non recedatur, ibidem, num. 8. & 12.
Attentans Carceris fracturam pro confeſſo non habetur etiam in Cauſa hæreſis, ibidem ſupra, num. 4. & num. 12. vbi in fine, quòd Hæreticus ex fuga non dicitur relapſus.
Attentans vt ſupra Carceris fracturam mitiori pœna punitur, ibidem, num. 5.
Carceris fugitiuus effractor ſtatim redeundo Spótè ad carceres an pœna aliqua puniendus ſit, etiamſi redeat infra octo dies, ibidem, num. 6. vbi de Fugiente ob timorem Iudicis,& dum quis vadit ad Superiorem.
Spontaneus regreſſus ad Carceres dat Reo indicium ad torturam, ibidem, num. 7.
Confeſſus, & conuictus de crimine quomodo quis dici poſſit per carceris fracturam, ibidem, n. 9. & num. 12.
Fuga dat indicium contra Fugientem, lib. 2. q. 40. num. 8.

CAVSA.

Cauſa in confeſſione eſſe debet, vt confeſſio valeat, & præiudicet, lib. 1. quæſt. 3. num. 26.
Confeſſio cum cauſa, ſed inueriſimili non nocet, niſi aliùndè talis Cauſa iuſtificetur, dicta q. 3. num. 27. & q. 4. num. 1. & 2.
Extraiudicialis confeſſio debiti aut in ſcriptis, ſiue non ſine cauſa minimè valet tanquàm indiſcreta, lib. 1. q. 7. effect. 2. num. 1.
Cauſa ſemota in confeſſione extraiudiciali, confeſſio redditur inefficax, & non inducit obligationem, ibidem ſupra proximè, num. 2.
Cauſa ſi allegetur ab eo, ad cuius fauorem emanauerit confeſſio, vtputà mutui, vel alia cauſa, facit ſemiplenam probationem, ibidem ſupra proximè, num. 3.
Cauſa ſuppletur, vbi vltra confeſſionem adeſt promiſſio facta ex certa ſcientia: quia illa valet in vim probationis, ibidem, num. 5.
Cauſa expreſſa, ſed falſa confeſſionem non corroborat, ibidem, num. 6.
Cauſam non fuiſſe expreſſam, ſed falsò expreſſam paria ſunt, ibidem, num. 7.
Cauſæ generalis expreſſio non ſuffragatur; cum idem ſit cauſam non eſſe expreſſam, & incertitudinariè, ibidem, num. 8.
Cauſa expreſſa in contractu non ſpecialis, & indiuidua, ſed generalis, & nimis vaga reddit Minoris contractum inefficacem, ibidem, numer. 9.
Cauſa non requiritur in confeſſione extraiudiciali, quando confeſſio eſt geminata, & geminatio facta eſt ex interuallo: ſecus eſt, ſi ſimul, ibidem, num. 13.
Cauſa in confeſſione non requiritur, dum confeſſio extraiudicialis eſt liberatoria, ibidem num. 14.
Cauſa non requiritur in confeſſione extraiudiciali iuramento vallata; quia Iuramentum habetur pro efficaci cauſa, ibidem ſupra, num. 15. & hoc intelligendum in Maiore, ſecus eſt in Minore, ibidem num. 16.
Cauſa ſi non vigeat in inſtrumento quarantigiato confeſſio extraiudicialis ſuſtinetur, ibidem, num. 17.
Cauſa etiam non expreſſa valet confeſſio, & Debitor obligatur, dum eſt facta pro reſiduo, & Saldo rationum inito inter Debitorem,& Creditorem, ibidem, num. 18.
Sine cauſa valet confeſſio ſi emiſſa ſit in articulo mortis, & in quacunque vltima voluntate: cum ſuſtineatur tanquam legatum, ibidem numer. 19.
Cauſa non eſt neceſſaria, ſi emiſſa ſit confeſſio pro exoneratione Conſcientiæ, & in præiudicium confitentis, ſecus eſt in præiudicium tertij, ibidem, num. 20.
Cauſa non opus eſt in confeſſione extraiudiciali emanata ad fauorem piæ Cauſæ, & miſerabilium perſonarum, ibidem num. 21.
Cauſa non requiritur in confeſſione iudiciali, hæc etiam informiter valet, & confeſſus pro condemnato habetur, ibidem, num. 22.
Intellige, ſi principaliter, & apud acta coram Iudice, ſecus, ſi incidenter, ibidem, numer. 23.
Cauſa tam in confeſſione iudiciali, quam extraiudiciali, ſi criminaliter agatur, ſemper eſt neceſſaria, niſi alitèr de cauſa conſtet, ibidem, num. 24.
De cauſa non conſtito, delicti confeſſio redditur inueriſimilis, ibidem, num. 25.
Cauſa Delicti ceſſante, delictum non præſumitur, ibidem, num. 26. cum ſeq.
Cauſa ſaltem præexiſtens eſſe debet, vt delicti cõfeſſio operetur, ibidem num. 27.
Cauſa expreſſa in actu ſolutionis inducit confeſſionem veritatis cauſæ in præiudicium enunciantis, lib. prim. quæſtion. 7. effect. 17. numer. 7. & 8.
Cauſa vbi requiritur ad eſſentiam actus, non ſufficit haberi pro ſubexiſtente, dicto lib. 1. quęſt. 7. effect. 18. num. 7.

Cauſa iuſta ad aliquid credendum quę dicatur, lib. 2. quæſt. 19. à num. 7. vſque ad 12:

Cauſa efficiens confeſſionis eſt conſenſus, qui excluditur, ſi includatur error, & ſic confeſſio euaneſcit, lib. 3. quæſt. 20. num. 15.

Cauſa dicitur finaliter terminata per ſententiam, quæ tranſitum fecit in iudicatum, & per tranſactionem poſt confeſſionem initam, libr. 3. quæſt. 22. n. 17. & vide etiam in verbo Tranſigens, Tranſactio.

CAVTELA.

Angeli cautela quando ſit iuſtificanda, vel nō, lib. 2. quæſt. 56. num. 11.

Cautela abundans non præiudicat lib. 2. quæſt. 12. num. 26.

CENSVS.

Cenſus legitima creatio ſit pecunia numerata mediante, & fundo certis finibus diſignato, lib. 1. quæſt. 7. effect. 17. num. 1.

Cenſus ad creationem ſimplex receptæ pecuniæ confeſſio non eſt ſufficiens, ibidem ſupra, num. 2. & effect. 18. num. 6.

Taliſque confeſſio admittitur pro mera Partis confeſſione, dicta quęſtion. 7. & effect. 17. numer. 3.

Confeſſio impoſitionis cenſus afficit tantùm confitentem, non autem Tertium, dicto effect. 17. num. 4.

Et procedit tàm ſi iudicialitèr, quàm ſi extraiudicialitèr talis confeſſio ſit emiſſa cum enunciatiua Fundi certis finibus deſcripti, & annuā præſtatione, dicto effect. 17. num. 5.

Cenſus dicitur impoſitus contra Debitorem, ſi concurrat decennalis ſolutionis præſtatio cum vniformi allegata cauſa cenſus, dicto effect. 17. num. 6. 7. & 8.

Cenſus decennalis ſolutio cum vniformi allegata cauſa cenſus, cum ſit præſumptiua probatio ſolutionis, tollitur à quacunque legitima probatione in contrarium facta dicto effect. 17. numer. 9.

Cenſus decennalis ſolutio cum prædicta cauſā non eſt ſufficiens, ſed plus quàm decennalis contra Tertium requiritur, dicto effect. 17. num. 10.

Confeſſio impoſitionis cenſus probat etiam contra Tertium, ſi concurrat pluſquam decennalis ſolutio cum vniformi allegata continuata Cauſa Cenſus, dicto effect. 17. num. 11.

Pianæ Conſtitutionis requiſita ſuper cenſu creando ceſſant,& cenſus ſuſtinetur, ſi fraudis ſuſpicio tollatur, dicto effect. 17. num. 12.

Cenſus an ſuſtineatur ſine pecunia numerata, dum in creatione vigeat cedula bancharia, dicto, effect. 17. num. 13. & libr. 2. quæſtion. 5. numer. 22. & 23.

Cenſus ſuſtinetur etiam non exiſtentibus requiſitis prædictis,ſi impoſitionis veritas iuſtificetur, dicto effect. 17. num. 14.

Cenſus, ſeu decimarum quaſi poſſeſſio in exigendo ex vnico tantum ſolutionis, & reſpectiuè præſtationis actu acquiritur, dicta quæſtion. 7. effect. 18. num. 1.

Quaſi poſſeſſio in iure exigendi Cenſus acquiritur ex vnico dumtaxat actu, qui ſatis eſt pro manutentione etiam contra ſoluentis hæredes, dicta quæſt. 7. effect. 18. num. 2.

Cenſus impoſitio eſt irrita, ſi de precio numerato dicatur apparere ex partita Tabulæ, ſeu Banchi, ex cuius inſpectione nihil conſtet, libr. 2. quæſt. 5. num. 11.

Ex confeſſione de recepto etiam pręſumptionibus, & coniecturis coadiuuata cenſus venditio non ſuſtinetur, dicta quæſt. 5. num. 12.

Cenſus contractus eſt vſurarius, ſi non iuſtificetur pecuniam fuiſſe actualiter numeratam in actu impoſitionis cenſus, dicta quæſt. 5. numer. 13.

Vera, & realis præſentia pecuniarum coram Teſtibus, & Notario ſufficit pro validitate impoſitionis Cenſus, etiamſi non fuiſſent pecuniæ numeratę: cum ſtetur Partium aſſertioni ſuper quantitate, dicta quæſt. 5. num. 14.

Vera, & realis præſentia prædicta pecuniarum per ſe ſimpliciter non ſufficit ſine illis verbis ---- habuit, & recepit in Teſtium, & mei Notarij præſentia in tot monetis &c. --- dicta quæſt. 5. num. 15. & vide num. 16. & 17.

Opinio Surd. conſ. 162. num. 38. & ſeqq. lib. 2. damnatur, poſſe ſcilicèt Cenſum imponi à Debitore depoſiti, vel mutui abſque pecunia, dicta quæſt. 5. num. 17.

Amplia, etiamſi vigeat contraria conſuetudo localis imponendi cenſus ſine numerata pecunia, dicta quæſt. 5. num. 18. 19. & 20.

Pecuniæ numeratio eſt de forma contractus Cenſus, & illi renunciari non poteſt, dicta quæſt. 5. num. 21.

Pecunia realiter ab Emptore cenſus ſoluta ſiue in totum, ſiue in partem ante Cenſus creationem reddit in foro conſcientiæ validum Cenſus cōtractum, dicta quæſt. 5. num. 24. & redditur ratio num. 25.

Cenſus an ſuſtineatur ex cauſa neceſſaria ſolummodo aſſerta à Tutore, & Curatore in præiudicium Pupilli, vel Adulti lib. 2. quæſtion. 12. num. 32.

Cenſum quando retrocedere poſſunt Rectores, & Adminiſtri Eccleſiæ ſine Boneplacito Apoſtolico, lib. 3. quæſt. 2. num. 18.

Cenſus retroceſſio, ſiue Ceſſio eſt ſemper facienda publico inſtrumento, mediante dicta quæſt. 2. num. 19.

Cenſus ſolutio ex quibus reſultet in præteritum lib. 1. quæſt. 3. num. 30.

CESSIO BONORVM.

Ceſſio bonorum, & beneficum cap. Odordus, de ſolut. non poteſt ſuffragari Debitori, niſi præuia De-

uia Debiti confeſſione, vel condemnatione Debitoris ſuper debito, lib. 1. quæſt. 7. effect. 9. num. 1.
Neganti denegatur refugium dicti beneficij, ibidem num. 2.
Debitor ſi non fateatur fauore ſui Creditoris, antea quàm admittatur ad dictum beneficium, durius agit Creditor cum alijs Creditoribus ſui Debitoris, ibidem, num. 3.
Et procedit etiamſi negatio Debitoris non ſit expreſſa, ſed tacita, ibidem, num. 4.
Debitor ſi cum iuſta cauſa Debitum negat, non obſtante condemnatione ab huiuſmodi beneficio nunquam repellitur, ibidem num. 5.
Iuſta cauſa ceſſante cum negatione Debitor repellitur à dicto beneficio, ibidem num. 6.

CESSIO, CEDENS.

Ceſſio actionum non probatur ex confeſſione, lib. 1. quæſt. 7. effect. 1. num. 18.
Ceſſio facta ex cauſa præſumitur ſimulata, ſi de veritate Cauſæ aliter non appareat, quam ex confeſſione cedentis, dicto lib. 1. quæſt. 7. effect. 2. num. 10. & 11.
Ceſſio ſi facta ſit ex cauſa, ſi de cauſa aliundè non conſtet præſumitur ſimulatio, & ipſoiure eſt nullus contractus, ibidem proxime, n. 12.
Ceſſione quando Vxor non indigeat pro dote repetenda, lib. 1. quæſt. 9. num. 3. & 4.
Ceſſio ex cauſa quando dicatur ſimulata, libr. 2. quæſt. 9. num. 7.
Ceſſio ſolum conſtans ex confeſſione Creditoris non probat, lib. 2. quæſt. 9. num. 8.
Cedens, licèt iura ſint ceſſa talia qualia, debet docere de exiſtentia nominis debitoris ceſſi, ibidem proximè, num. 10.
In præiudicium Tertij ceſſio non valet, dum non conſtat alitèr, quam ex confeſſione cedentis, ibidem proximè, num. 11.
Cedens tenetur docere creditum eſſe verum, & legitimum, ibidem, num. 12.
Cedēs tenetur ſubminiſtrare inſtrumenta, & ſcripturas iurium ceſſorum dicta quæſt. 9. proximè citata, num. 13.
Diſtingue, quòd cedens teneatur, ſi ſcripturæ originale eſt penes Cedentem: ſecus eſt ſi penes Notarium rogatum, dicta quæſt. 9. num. 14.
Ceſſio facta pro precio confeſſato non valet, quia in ceſſione requiritur pecunia, dicta quæſt. 9. num. 14.
Ceſsio facta pro precio confeſſato valet, ſi munita ſit obligatione camerali, cum ſuſceptione cenſurarum, & mandati executiui, & elapſi ſint triginta dies pro excludenda exceptione non numeratæ pecuniæ, dicta quæſt. 9. n. 16.
Cedens facta oppoſitione tenetur recognoſcere caracterem, ibidem, num. 17.
Cedentis confeſsio non nocet ceſsionario præſertim in debito, niſi aliundè conſtet, lib. 2. quæſtion. 10. num. 1. & 2.
Intellige de confeſsione emiſſa poſt factam ceſsionem ad commodum Ceſsionarij qui non poteſt habere regreſſum contra Cedentem, dicta quæſtion. 10. num. 3.
In ceſsione quid operentur Clauſulæ prægnantes ibidem proxime, num. 4.
Cedentis confeſsio ante ceſsionem obeſt Ceſsionario; ita & Collatoris confeſsio obeſt Prouiſo dicta quæſt. 10. num. 5.
Cedentis confeſsio ceſsionario præiudicat, dum ceſsio redit in commodum cedentis dicta quæſt. 10. num. 6.
Ceſsio iurium annuorum Cenſuum eſt actio inter immobilia, lib. 3. quæſtion. 2. numer. 17. & 35.

CIRCVMSTANTIAE CONFESSIONIS.

Circumſtantiæ confeſsionis quæ, & quot eſſe debeant, vt obligent confitentem in ciuilibus, aut in criminalibus, lib. 1. quæſt. 3. & quæſt. 4. & quæſt 5. & infra, in verbo, Requiſita.
Circumſtantiæ confeſsionis ſunt verificandæ, vt confitentem afficiant ſic, & qualitates facti, dicto lib. 1. quæſt. 3. num. 22. 25. 28. & ſeqq. Et vide etiam in verbo Qualitates.

CIVITAS.

Ciuitas contrahens ſine ſolemnitatibus non tenetur ſtare contractui, licèt teneatur refundere pecunias lib. 2. q. 13. n. 71.

CLAVSVLA CONSTITVTI.

In iudicio poſſeſſorio quos confeſsionis effectus producat Conſtituti Clauſula, lib. 1. q. 7. effect. 7. n. 3. & ſeq.
Conſtituti confeſſio an perinde valeat ac ipſum conſtitutum ad effectum transferendi poſſeſſionem lib. 2. q. 63. num. 1.
Per conſtitutum, & per alias Clauſulas poſſeſſionis tranſlatiuas poſſeſſio transfertur, ibidem, num. 2.
Intellige prædicta procedere, dum quis poſſidere fatetur nomine alterius: ſecus eſt, ſi quis ſimplicitèr fateatur alterum poſſidere, ibidem, num. 3.
Conſtitutum quam probet confeſſionem, & ad cuius fauorem, & contra quem, & in quo iudicio, ibidem, num. 5.
Conſtitutum non probat confeſſionem de tempore contractus, ſi agatur aduersùs Tertiū, ibidē, num. 6.
Niſi conſtituti clauſula ſit aliundè adminiculata, aut verſemur in antiquis, ibidem, num. 7.
Conſtituti clauſula licèt poſſeſſionem probet contra conſtituentem, & habentem cauſam, non liberatur conſtituens a vera traditione rei, ibidem, num. 8.
Conſtitutum non probat poſſeſſionem, ſi Conſtituens de tempore conſtituti non poſſidebat, & hoc, etiamſi agatur cum Conſtitutario, ibidem, num. 9.

Conſtitutum transfert poſſeſſionem,& dominium ibidem, num. 10.
Limita, ſi contractus principalis eſt nullus, & inutilis,ſi tamen nullitas ſit clara, ibidem, n. 11. & 13. & ab initio contractus interuenerit, dicto num. 13. & hoc ex defectu cauſæ: Secus eſt ex defectu ſolemnitatum, ibidem, numer. 14.
Conſtitutum nihil operatur ante conditionis euétum, ibidem, num. 12.

CLAVSVLA ESSE LIBERAM.

In venditione Clauſula eſſe liberam ab omni onere, &c. & facere conſentire, &c. omnem Perſonam, &c. quid importet, & quos effectus habeat, late in lib. 2. q. 59. per totam.

CLERICI CONFESSIO, ET PRIVILEGIA.

Clerici confeſsio coram Iudice layco eſt irrita, nec coram ſuo Iudice ad condemnandum ſufficit, lib. 1. q. 6. num. 2.
Procedit primò, etiamſi talis Clerici confeſsio eſſet pluries ratificata, & repetita, dicta quęſt. 6. num. 3.
Procedit ſecundò, quanquàm confeſsio emanauerit coram incompetenti Iudice, cuius iuriſdictio prorogari valeat, dicta quæſtion. 6. numer. 4.
Sed animaduertendum eſt, quod in huiuſmodi caſu dicta confeſsio facit aliquam præſumptionem, quanquàm Clericus dicat coram Iudice layco eſſe laycum, dicta q. 6. n. 5.
Clericus etiam primæ tonſurę coram Iudice layco ſpontè confeſſus non condemnatur ex eius confeſsione, dicta q. 6 n. 7.
Clerici huiuſmodi confeſsio noneſt nulla ipſoiure, ſed ope exceptionis, dicta q. 6. num. 8.
Clerici ſpontanea confeſsio coram incompetenti Iudice facta, niſi oſtendatur erronea, vel alia iuſta cauſa appareat, ſufficit ad torturam coram ſuo Iudice, d. q. 6. n. 9. & 14.
Clericus ex ſpontanea confeſsione coram incompetenti Iudice emiſſa cogi poteſt ad ratificandum coram competenti (tenuerunt non nulli D. D.) etiamſi coacta ſit confeſsio; ſed ab hac opinione receditur tanquàm non tuta, dicta quæſt. 6. num. 10. & intellige de ratificatione prout num. 12.
Sed quomodò ſeruetur contrarium in curia eccleſiaſtica Neapolitana, vide dicta quæſt. 6. numer. 11.
Clericus cogi poteſt ad ratificandam Spontaneam confeſſionem coram incompetenti Iudice factam, ſi confeſsio indicijs, & adminiculis ſit mixtira, dicta quæſt. 6. num. 12.
Coram incompetenti Iudice facta confeſsio in ciuilibus nunquam facit indicium ad torturam in cauſa criminali coram competenti, dicta q. 6. n. 13.
Non geſtatio habitus clericalis remouet à Clerico fori priuilegium: non autèm canonis, lib. 1. q. 7. effect. 8. n. 34.
Clericus extraiudicialitèr confeſſus non torquetur, niſi confeſsionis præcedat diffamatio, licèt vltrà confeſsionem mille indicia præcedant, libr. prim. quæſt. 8. limitatione pri. numer. 38.
Clericus glorioſus ſuper crimine in alterius infamiam ab ipſo commiſſo qua pœna puniatur, ibidem proximè, num. 39.
Clericus glorioſus vt ſupra eſt infamis, at beneficio non priuatur, licèt ſuſpendatur: ibidem proximè, num. 40.
Clericorum profeſsio quomodò publicè ſit præſeferenda: & afferuntur diuerſæ rationes, vt non dicantur clerici, qui ſe Clericos aſſerunt, lib. 2. q. 49. n. prim.
Clericus non munitus requiſitis Concilij Tridentini ex factis adinſtar laici reſultantibus tacitè confitetur velle abuti clericatu, & priuilegio Fori, tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus, ſed infra declaratur, ibidem, n. 2.
Intellige primò, ſi diù tanquàm laicus publicè ſe geſſerit, ibidem, num. 3.
Intellige ſecundò reuocabilitèr, dicto n. 3.
Clericus Miles quandò per Militiam ſecularem cadit à Militia Cœleſti, & priuatur, vel ne priuilegijs Fori, vel Canonis, ibidem, numer. 4.
Ad perdendum priuilegium Fori non eſt neceſſaria munitio, ibidem, num. 5. Sed contra numer. 7.
Clericus ſine monitione non priuatur priuilegio canonis, ibidem, num. 6.
Clericus vt priuetur irreuocabiliter priuilegio Fori, verba priuationis in monitione debent eſſe perpetua, ibidem, n. 7.
Confeſſus nó eſt clericus habendus ſine trina monitione ſuper amiſsione priuilegiorum clericalium, ibidem, n. 8. & redditur ratio numeris ſeqq.
Clericus ſi fateatur eſſe laicum, ſibi non præiudicat, ibidem, n. 11.
Monitio ſi eſt neceſſaria ad omittendum priuilegium canonis: eo fortius Fori, cuius Fori priuilegium à Iure Diuino proficiſcitur, ibidem, num. 12.
Clerico ex ſacramento ordinis imprimitur caracther, ibidem, n. 13.
Ob enormitates commiſſas non priuantur Clerici ipſofacto, ſed eſt expectanda declaratoria ſententia, & redditur ratio ibidem, n. 14.
Clerici layci, & caupones ſine habitu clericali incedentes an ſint monendi, vt perdant priuilegium, ibidem, n. 15.
Ad Epiſcopum dumtaxàt ſpectat declaratio, an Clericus fruatur, vel ne priuilegio, ibidem, n. 16.
Hac declaratione pendente Iudicis layci officium conquieſcit ſub excommunicationis pœna, ibidem, num. 17.

Cleir-

Clericatus quomodo probetur, & an ex aſſertione concedentis, vel aliunde reſultare valeat, ibidem, num. 18.
Clericatus quare non præſumatur, lib. 2. quæſt. 50. num. pri.
Incedens in habitu, & tonſura habet præſumptionem pro clericatu, & cum eius aſſertione iurata ſuper clericatu exhimitur à ſolutione gabellæ d. q. 50. n. 2. 4. 6.
Sed datur diſtinctio adæquata, dicta quæſt. 50. num. 3.
Clerici iuratæ aſſertioni ſtandum eſt ſuper extractione rerum pro ſuo vſu, ibidem proxime, numer. 4.
Clericatus probatur ex literis Teſtimonialibus Ordinarij, ibidem proximè, n. 5.
Clericus habens literas Teſtimoniales etiam non incedens in habitu, & tonſura fruitur priuilegio exemptionis à Gabellis, ibidem proximè, num. 6.
Clericus ſemel admiſſus ad cap. Oduardus de ſolut. an iterum admitti poſsit, & an hoc priuilegio fruatur clericus coniugatus, & alia ad materiam, lib. 1. quæſt. 7. effect. 9. numer. 7.
Clericus in Furtis ſeu Latrocinijs per ipſum commiſsis qua pœna plectendus, ſi confeſſus, aut conuictus ſit, lib. 2. q. 54 n. 6
Clericus inſordeſcens in excommunicatione an, & quando habeatur tanquàm Hæreticus, & beneficijs priuari poſsit. Vide lit. E. verbo, Excummunicatus.
Clerici, & Sacerdotes quid memoriæ tecommendare debeant? lib. 2. quæſt. 7. numer. 30. per totum.
Clerici confeſsio fauore Concubinæ etiam propter diuerſa beneuerita, & ſeruitia recepta quando probet, præſertim ſi benemerita, & ſeruitia ſint ſpecificata medio iuramento, lib. 3. quæſtion. 3. numer. 16. & 17. & vide etiam in verbo, Meritorum.
Clerico confitenti emiſſe de pecunijs Concubinæ non creditur, etiamſi fiat confeſsio fauore Coniunctorum Concubinæ, dicta quæſt. 3. numer. 22.

CLIENS.

Cliens quando poſsit reuocare confeſsionem ſui Aduocati, ſeu Procuratoris, & quando non datur talis reuocatio, an huiuſmodi confeſsio afficiat, vide in verbo, Aduocati, & in verbo, Procuratoris.

COADIVTORIS.

Coadiutoris confeſsio non præiudicat Coadiuto, lib. 3. quęſt. 2. num. 82. & petiti Coadiutoriæ quid fateatur, & quos de iure effectus producat: & ratio redditur efficaciſsima ſacrorum attenta canonum diſpoſitione libr. 2. quæſt. 52.

COHAEREDIS.

Cohęredis confeſſio in diuerſis Inſtrumentis alteri cohæredi non præiudicat, libr. prim. quæſt. 7. effect. 15. num. 2.

COLLECTANDI IVS.

Collectandi ius ex confeſſione probatur lib. prim. q. 7. effect. 12. n. 1.
Collectandi ſuperioritas, & poteſtas reſultat fauore Principis ex confeſſione, ibidem numer. 2.
Et hęc confeſſio nocet non tantum confitenti, ſed hæredibus, & ſucceſſoribus, qui nequeunt hanc confeſſionem impugnare, ibidem, numer. 3.
Compenſatio an, & quando ſit admittenda, lib. 2. q. 55. per totam.

COMPOSITIO.

Compoſitio cum Fiſco in quibus caſibus locum habeat, & in quibus non, & an inducat delicti confeſſionem, lib. 2. q. 38. n. 7. & 8. & lib. 3. q. 15. n. 1. & per totam.

COMPVTORVM.

Computorum ſolidatio reſultat ex ſola confeſſione facta inter Principalem, & Adminiſtratorem, lib. 1. q. 7. effect. 15. n. 1.
Itaut talis enunciatiua probet inter prędictos tantum, ibidem, num. 2.
Præſertim ſi concurrat geminata confeſſio ſuper dicta ſolidatione, ibidem, num. 2. & vide in verbo, Liberatio.

CONCLVSIO IN CAVSA.

Concluſione in cauſa facta non admittitur alia probatio, ſed concluſio declaratur, & limitatur, libr. prim. quæſt. 7. effect. 3. numer. 8. & 9.
Concluſione in cauſa facta admittitur probatio per confeſſionem, ſi confeſſio ſponte fiat: at poſt dictam concluſionem non poteſt quis inuitus compelli ad confitendum, dicto lib. 1. q. 7. effect. 3. n. 9.
Concluſione in cauſa facta valet confeſſio coactè emiſſa per Iudicem ex officio interrogantem, vbicunque eſt æquitas interrogandi, ibidem ſupra, n. 10.
Itaut procedat, etiamſi ſtatutum prohibeat, vt poſt elapſos terminos probatorios nihil opponi, aut fieri poſſit per modum actionis, vel officij Iudicis, ibidem ſupra, num. 11. & vide etiam in vebo, Iudex.

CONDEMNATIO.

Condemnatio Rei confeſſi an dari valeat ex confeſſione.

Digitized by Google

ſeſſione facta coram incompetenti Iudice, lib. 1. q. 6. num. 16. & vide etiam in verbo, Iudex competens, & in verbo, Clericus,

Condemnatio non ſequitur ex delicto in ſcriptura confeſſato, lib. 3. quæſt. 18. num. 1. & vide etiam in verbo, Confeſſio extraiudicialis, & in verbo, Delictum, & in verbo Pœna, vel Reus, ac in verbo Scriptura. Nec fit ſine Iudicio lib. 2. q. 70. n. 4. & 5.

PRO CONDEMNATO.

Pro condemnato quando habeatur confeſſus, lib. 1. q. 7. effect. 4. num. 3. & 11. & lib. 2. q. 12, num. 47. & q. 13. num. 7, & vide etiam in verbo, Confeſſus.

CONCVBINARII.

Concubinarij confeſsio fauore Concubinæ non releuat, niſi aliundè probetur, libr. 3, q. 3. n. 2. & 10.

Concubinarij confeſsio fauore Concubinæ etiam propter diuerſa benemerita, & ſeruitia recepta quando probet, dicta q. 16. n. 3. & vide in ver bo, Donatio Concubinarij.

CONFESSARIO.

Confeſſario quando ſit credendum, vel ne, vide in verbo, Parochus, & in verbo, Reuelatio confeſsionis, ac in Verbo, Sacerdos.

CONFESSVS.

Confeſſus non auditur volens propriam confeſſionem impugnare; nam ſemèl confeſſus negare nequit, libr. prim. quæſtion. 7. effect. 4. num. 7.

Quid dicendum eſt; ſi allegetur erronea confeſsio? vide ibidem ſupra, n. 8.

Confeſſus in ciuilibus, vel in criminalibus an habeatur ſtatim pro condemnato? ibidem ſupra, n. 12. & 13. & vide in verbo, Condemnatio, & in verbo, Sententiæ.

Confeſſus ſuper nefanda ſubagitatione an interrogetur ſine indicijs, libr. 3. quæſt. 16. numer. 27.

Confeſſus ſine indicijs de iure requiſitis mitiori pœna punitur, lib. 3. q. 17. numer. 24.

CONFESSIONIS ETYMOLOGIA, ET DEFINITIO.

Confeſsionis materies vtillima, & frequentiſsima in iudicijs, lib. 1. q. 1. n. 3.

Confeſsio à quo dicatur, eadem quæſt. pri. num. 4.

Confeſsio quid ſit, dicta quæſt. 1. num. 5. & in fine.

Confeſsio dicitur à fare faris, & dictione Con, eadem q. 1. n. 7.

Confeſsio eſt ſimul facio, ſiue ſimul faſsio, dicta quæſt. prim. numer. 8. & quæſt. 8. numer. 17. lib. pri.

Confeſsio eſt quaſi contractus, eadem quæſtione prim. numer. 9. & libr. 2. q. 13. num. 10. & q. 14. num. 8.

Taliſque quaſi contractus non celebratur inter diſſentientes, dicta quæſtione prim. numer. 10. lib. prim.

Cõfeſſio nõ eſt propriè probatio, ſed probationis releuatio, dicta q. 1. num. 11.

Confeſſio in criminalibus definitur delicti relatio, dicta q. 1. num. 12.

Confeſſio eſt inter probationum genus optima probatio, dicta quæſt. 1. num. 13. & lib. 3. q. 12. num. 11.

Imò eſt omnium maxima, dicta quæſt. prim. numer. 14. & libr. 3. quæſt. 20. num. 2.

Et eſt certa, & manifeſta aduersùs confitentem probatio, dicta q. 1. n. 15.

Confeſſio præualet Inſtrumento, & Teſtium depoſitionibus, dicta quæſt. prim. num. 16. & dicto lib. prim. quæſt. 7. effect. 19. num. 4. & 5. & lib. 3, quæſt. 12. n. 12. & 13.

Confeſſio facilius eliditur, quàm naturalis ſolutio, lib. 3. quæſt. 8. numer. 3. verſic. Cum facilius.

Confeſſionibus ſtandum eſt, quibus ius, & natura non repugnat, lib. 1. q. 7. effect. 7. numer. 20.

Confeſſio ſola non ſufficit ad condemnandum, & quæ præcisè requirantur, lib. 2. q. 81. n. pri. & ſeqq.

Confeſſio obligat Confitentem, & habentem ab eo cauſam, in præcitata q. 1. num. 16. verſ. Afficit, lib. prim.

At quando non faueat confitenti, & ab eo cauſam habenti, eadem q. prim. n. 16. verſ. At ad, lib. prim.

Confeſſio præualet mille teſtibus in contrarium deponentibus, dicta q. prim. num. 18. & lib. 3. q. 12. num. 12. & 13.

Confeſſio quando dicatur probationis releuatio, ſiue relatio, & maior probatio, ſiue melior, & omnium maxima, dicta quæſt. prim. num. 19. lib. prim.

Confeſſio ſimplex in criminalibus non dicitur probatio, ſed delicti relatio, lib. 3. q. 12. numer. 24.

Confeſsio ſuperat Teſtium depoſitiones, & publicum Inſtrumentum, & probatio eſt notoria, lib. 3. q. 20. num. 30. & contrauenire indignum eſt, lib. 3. q. 20. num. 5.

CONFESSIONIS SPECIES DE IVDICIALI.

Confeſsionis Species duæ ſunt: iudicialis ſcilicèt, & extraiudicialis, lib. prim. quæſt. 2. num. 2.

Confeſsio iudicialis in ciuilibus, & criminalibus eſt illa, quæ fit coram Iudice pro Tribunali ſe-

Digitized by Google

li ſedente, lib. 1. quæſt. 2. numer. 3. 7. & 8.

Non eſt iudicialis confeſsio ea, quæ fit coram Actuario, ſeu Tabellione etiam altera Parte præſente, ſi Iudex non interueniat, dicta q. 2. n. 4. 7. & 8.

Immò non ſufficit, quod ſit facta coram Iudice, at in figura Iudicij facienda eſt: & quæ ſit figura iudicij dicta q. 2. n. 5. 7. & 8.

Iudicialisconfeſsio fit verbis ſimpliciter, vel in ſcriptis, vtputà in libello, in ſupplicatione, aut in exceptionibus, aut poſitionibus, ſiue in inſtrumentis productis, d. q. 2. num. 7. verſic. Itque.

Iudicialis confeſsio quæ requiſita habere debeat, vt obliget confitentem in ciuilibus, & quæ in criminalibus, vt ad condemnandum ſufficiat, vel ſaltem ad torquendum aut in pœnam extraordinariam, dicto lib. 1. quaſt. 3. numer. 1. & ſeqq. & vide infra in verbo Requiſita confeſsionis, & in verbo, Reus.

Iudicialis, vel extraiudicialis confeſsio inueriſimilis etiam per duos teſtes conteſtes probata, parte præſente, vel abſente confitenti non obeſt lib. 1. quæſt. 3. num. 24. & vide in verbo, Teſtes.

Confeſsio emiſſa in iudicio eſt indubitata, euidentiſsima, cęteriſque omnibus efficacior, nec poteſt infringi lib. 3. q. 20. n. 8.

Confeſsio in iudicio emiſſa habet vim ſententiæ, & rei iudicatæ, dicta quæſt. 20. num. 9. & vide in verbo, ſententiæ.

CONFESSIO EXTRAIVDICIALIS, ET IVDICIALIS.

Parte abſente an extraiudicialis, & iudicialis confeſsio producat aliquam probationem aduerſus confitentem ſine acceptatione lib. 1. q. 8. & in verbo, Probatio ſemiplena, & plena.

Et an procedat de æquitate canonica vide dicta quęſt. 8. limit. 1. num. 1.

Intellige primò, ſi conſenſus vltro citroque obligatorius in confeſsione concurrere non debeat d. q. 8 limit. 1. n. 2.

Intellige ſecundò, ſi extraiudicialis confeſsio fuerit per duos Teſtes conteſtes probata, dicta quæſt. 8. limit. 1. numer. 3. & vide in verbo, Teſtes.

Confeſſio extraiudicialis in criminalibus per teſtes conteſtes, vel ſingulares tendentes ad eundem finem etiam cum alijs coniecturis, adminiculis, & veriſimilitudinibus an, & quando ſit ſufficiens, dicta quæſt. 8. limit. 1. num. 26.

Confeſſio extraiudicialis non perſeuerata in tortura ſufficit tantum ad pœnam extraordinariam, & mitiorem pecuniariam, ibidem numer. 27. & 28. cum ſeq. agitur de confeſſione Minoris.

Extraiudicialis confeſsio in criminalibus ſufficit tantum ad torturam, etiamſi facta fuerit parte præſente, & acceptante, niſi vltra præſentiam cętera concurrant, ex quibus de crimine conſtet, ibidem, num. 30.

Si de crimine ciuiliter agatur confeſsio extraiudicialis plenè probat facta, parte præſente, & acceptante, ibidem ſupra, n. 31.

Extraiudicialiter confeſſus perſeuerans in iudicio non torquetur, ſed condemnatur, ibidem numer. 33.

Extraiudicialitèr confeſſus de occulto delicto, enormi, & difficiliter probando ex duorum Teſtium depoſitione condemnatur pœna ordinaria, eo modo, & forma, quibus in iudicio faſſus eſſet, & præcipue ſi confeſsio ſit geminata, ibidem, n. 34.

Extraiudicialiter confitens delictum occultum in animo conſiſtens condemnatur, data legitima probatione, ibidem, num. 35.

Extraiudicialiter confeſſus iracundię furore, ioci, laſciuię, metus, minarum, & perſuaſionis cauſa non torquetur, nec condemnatur, ibidem num. 36.

Extraiudicialiter confeſſus non torquetur, ſi ſtatutum præſcribat, vt Reus non torqueatur, niſi præuio inditio proximo delicto, ibidem, numer. 37.

Extraiudicialiter Clericus confeſſus quando torqueatur, ibidem num. 38. & vide etiam in verbo, Clericus.

Extraiudicialis confeſſio etiam parte abſente fauore Loci Pij, & Cauſæ pię valet contra Confitentem, & hæredes, pręſertim ſi geminata ſit confeſsio, dicta quæſtione 8. limit. 2. numer. prim.

Et idem dicendum eſt, ſi agatur de vſuris, & male ablatis, ibidem, num. 2.

Extraiudicialis confeſsio non ad obligandum confitentem principaliter emiſſa, ſed dumtaxat ad probandum, ex huiuſmodi probatione acquiritur abſenti obligatio, lib. 1. quæſt. 8. limit. 5. num. 1.

Confeſsionis verba ſi obligatiua ſint de pręſenti, eſt confeſsio obligatiua principaliter, dicta q. 8. limit. 5. num. 2.

Confeſsionis verba ſi ſint enunciatiua de præſenti euincant confeſsionem factam fuiſſe principalitèr ad aliquid probandum, ibidem proximè, num. 3.

Confeſsio parte abſente plenè probat ſuper depēdentibus à voluntate vnius tantum, ibidem, num. 4.

Confeſsio extraiudicialis abſente Parte inter Romanos de iure ciuili non probat, ſecus eſt de iure canonico, lib. prim. quæſtion. 8. limit. 8. num. 17.

Extraiudicialis confeſsio valet in his, quę dependent à mera Confitentis voluntate, etiam parte abſente dicta q. 8. limit. 10. n. 1.

Extraiudicialis confeſsio Parte abſente eſt valida, dum non eſt ogligatoria, ſed approbatoria, dicta limit. 10. num. 2.

Extraiudicialis confeſsionis validitas reſultat parte abſente ſuper declaratione rei dubiæ ibidem proximè num. 3.

Extraiudicialis confeſsio parte abſente emanata

valet

valet ſuper Conſcientię exoneratione, ibidem ſupra proxime, num. 4. & vide, Debitum. Sed procedit citra præiudicium tertij, ibidem proxime, num. 5.

Extraiudicialis dicitur confeſſio, quę prouenit ex ſcriptura non apta ad condemnandum Reum confeſſum, lib. 3. quæſt. 18. numer. 1. & 2. & vide etiam in verbo, ſcriptura.

Extraiudicialis confeſſio non ſeriò, ſed iocosè per laſciuiam, & iactationem, ſiue vanamgloriam, aut per iram, metum, incidenter, ſiue per perſuationes non eſt ſufficiens ad torquendum, d. q. 18. num. 3.

Extraiudicialis veriſimilis confeſſio Minoris, vel Maioris facit contra confitentem indicium ad torturam, dicta q. 18. n. 4.

Extraiudicialis geminata confeſſio impellit acrius Reum ad torquendum eſſe, dicta quæſt. 18. numer. 5.

Extraiudicialis adminiculata Confeſſio plecit cõfitentem pœna extraordinaria pecuniaria, dicta q. 18. num. 6.

Extraiudicialis confeſſio coram multitudine Perſonarum quid operetur in confitentem? dicta quæſt. 18. num. 7.

Confeſsio extraiudicialis ſuper iactatione delicti quid requirat ad imponendam pœnam, & quę pœna imponi poſsit, dicta q. 18. n. 8.

CONFIDENTIA.

Confidentiæ confeſſio in criminalibus facta à Reſignante Reſignatario præiudicat, lib. 2. q. 10. num. 15.

Confidentia in Beneficijs probatur ex Reſignantis confeſſione, & facti circumſtantijs, dicta q. 10. num. 16.

Confidentia in reſignandis beneficijs quomodo eliciatur, ibidem, num. 17.

Confines an probentur per confeſſionem, lib. 2. q. 63. num. 14.

CONFISCATIONI.

Confiſcationi bonorum quãdo ſit locus per mortem inflictam, lib. 2. q. 24. num. 11. & vide etiam in verbo, Fiſcus.

CONSANGVINITAS.

Conſanguinitatis confeſſio, tractatus, & nominatio inter aliquos viciſsim intercedia, quando ſit ſufficiens ad conſtituendum aliquem in poſſeſsione, vel quaſi conſanguinitatis, vide in verbo, Fraternitas, & in verbo, Filiatio.

CONSCIENTIAE EXONERATIO.

Conſcientiæ ad exonerationem quando valeat confeſſio parte abſente, & reuocari nequeat; vide in verbo, Debitum, & in verbo, Teſtator, Teſtamentum.

CONSCIENTIA.

Conſcientia non ligat, quos natura non obligat, lib. 2. q. 4. n. 97.

CONSENSVS.

Conſenſus eſt quid intrinſecum, & occultum ab ab animo noſtro dependens, lib. 1. q. 8. limitat. 3. num. 18.

Conſenſus nequit ſuppleri, & preſtari à Notario, ibidem n. 19. & 20.

CONSVETVDO.

Vide in verbo Doctoribus, & lib. 2. q. 81. numero 20. verſiculo ſecundus eſt caſus, erga finem.

CONTENTIOSAE IVRISDICTIONIS.

Confeſsio per modum contentioſæ iuriſdictionis non eſt donatio, ſed iudicium, quod operatur etiam in inuitum, lib. 2. q. 12. n. 35.

Quæ ſit confeſsio per modum contentioſæ iuriſdictionis, & quid requiratur? dicta quæſt. 12. num. 36. 39. & 40. & lib. 3. quæſt. 2. numer. 40. & ſeqq.

CONTRACTVS VEL QVASI.

Contractus quando eſt celebratus in ſcriptis debet diſtractus probari per conſimilem Scripturam, vel per quinque Teſtes rogatos. Sed verior, & ſeruata eſt opinio, quòd dum ſunt quinque Teſtes, etiam non rogati ſufficiunt, lib. 1. q. 8. limit. 8. & declaratur ibidem, numer. 11. cum ſeqq.

Contractus verè dicitur celebratus in ſcriptis, dum in debiti creatione fuit inter Partes conuentum, quòd in diſtractu fieret publica ſcriptura, & quòd alitèr, contrahentes non eſſent contracturi, ibidem ſupra, num. 9. Quo non interueniente pacto dicitur ſcriptura facta fauore Creditoris pro faciliori probatione ſui Crediti, ita vt poſtmodum in delendo debito non requiratur conſimilis ſcriptura, nec teſtes requiruntur rogati, ibidem, num. 10. & vide etiam in verbo, Liberatoria confeſsio.

Contractus iuratus irritatur iniquitate, aut turpitudine, læſione, dolo, aut metu, lib. 2. q. 12. num. 14.

Contractus appellatione omnis comprehenditur obligatio, lib. 2. q. 14. n. 19.

Contrahens præſumitur ſcire alterius contrahentis conditionem, libr. 2. quæſt. 17. numero 5.

Quaſi contractus non celebratur inter diſſentientes, lib. pri. quæſt. 1. num. 10. & lib. 2. q. 1. num. 14.

Contractus Minoris ex cauſa non expreſſa, aut nimis vaga, & generali redditur nullus, lib. pri. q. 7.

Digitized by Google

pri. quæſt. 7. effect. 2. num. 9. & lib. 2. quæſt. 58. num. 2.

Contractus inutilis an reddat confeſsionem inutilem aduerſus confitentem, lib. 1. q. 7. effect. 14. num. 6. & 7.

Contractus vltrocitroquè obligatorius vtriuſque Partis conſenſum requirit, lib. 1. quæſt. 8. limit. 3. num. 17.

In contractibus bonæ fidei procreditur de bono, & æquo, lib. 1. q 8 limit. 6. n. 36.

Contractus quando poſsit fieri in vltimis voluntatibus, lib. 2. quæſtion. 4. à num. 25 vſque ad 29.

Contractus initus in vltima voluntate an reuocetur vltima voluntate reuocata, dicta quæſt. 4. num. 26.

CONTVMAX ABSENS.

Abſens non iudicatur, lib. 2. quæſt. 32. num 1. Limita, ſi abſenti fuerint a ſignati termini ad comparendi in prauio monitorio, ac fabricato proceſſu ſuper delicto fuerit ad Domum ſolitæ habitationis tranſmiſſa ſuquinatio, ibidem, num. 2.

Abſens ſi intra terminos aſſignatos non accedat, habetur pro confeſſo, & condemnatur vel Reus pœnæ, ibidem, num. 3. Amplia, quod abſens vt ſupra habeatur etiam pro confeſſo, & conuicto, ibidem, num. 4. & infra lit. C. verbo, Contumax.

Contumax non conſtito de corpore delicti etiam vrgentibus concurrentibus indicijs pœna ordinaria non punitur, ibidem ſupra, n. 5.

Contumax quando etiam ſimul pœna non condemnetur, ibidem, n. 6.

Contumax non punitur plus, quàm ſi veniſſet, ibidem, n. 8.

Contumacis innocentiam qui poſſint allegare etiam ipſo Reo abſente, ibidem, n. 9.

Pro contumace abſente quilibet de Populo poteſt comparere ad allegandum ea, quæ ſunt iuris, non autem facti, ibidem n. 10. & 12.

Contumax condemnatus intra quod tempus audiatur, & an intra carceres, vel extra, ibidem ſupra, num. 11.

COPVLA.

Copula de ſui natura ampliat, lib. 2. quæſtion. 4. num. 55.

Copulatiua vna pars aliam declarat, ibidem, num. 56.

Copulatiua non ſolum habet vnitatem orationis, at qualitas in vno ex copulatis, in alio repetita præſumitur, ibidem num. 57.

CORREI CONFESSIO.

Correi credendi confeſsio ſocio præiudicat ſecus eſt Correi debendi, lib. 1. quæſt. 7. effect. 11. num. 1.

Vnius correi debendi confeſsio non obeſt alijs correis debendi, ſi aliunde confeſsio non iuſtificetur, lib. 3. quæſt. 9. num. 9.

Corrigere ſuâ confeſsionem quando quis poſsit? lib. 3. q. 20. à n. 78. vſque ad 82.

CORPVS DELICTI.

Corpus delicti eſt de eſſentia, & ſine eo confeſſus non damnatur, nec torquetur lib. 1. quæſt. 3. num. 22. & 31. in fin. vbi refertur, quod corpus delicti ſine confeſsione Delinquentis non ſufficiat.

Confeſsio fulcita requiſitis ſine corpore delicti concurrentem ſufficit minimè, dicta quæſtion. 3. num. 31.

Corpus nequit ſine anima viuere, libr. 2. q 42. num. 31. cum ſeq.

CREDITOR, ET CREDITORIS CONFESSIO.

Creditor poſterior in quibus caſibus fiat anterior potioribus, & anterioribus Creditoribus, & quæ præcisè requirantur? lib. 2. quæſt. 60. per totam.

Creditor habens ſuum debitorem obligatum cum hypotheca in forma Cameræ acquirit ipſoiurè omnes actiones, & iura ſui debitoris: & quæ actiones competant etiam in pecunijs, lib. 2. q 75. n. 16. & ſeqq.

Creditoris confeſsio de reſiduo crediti includit fauore Debitoris ſatisfactionem in alijs quantitatibus, lib. 1. quæſtion. 3. numer. 16. 17. 18. & 19.

Creditoris confeſsio ſuper ſolidatione computorum cum Debitore quando inducat liberationem, & ſignanter inter Principalem, & adminiſtratorem, lib. 1. quæſt. 7. effect. 15. num 1. & ſeqq.

Creditores, qui contraxerunt cum Viro tempore ſponſalium ſcilicet ante initum matrimonium præferuntur Vxori, lib. 1. quæſt. 8. limit. 6. n. 38. & vide etiam in verbo, hypotheca.

Creditor agit cōtra nomen ſui Debitoris pro ſua indemnitate lib. 1. quæſt. 8. limit. 8. num. 6. & lib. 2. quæſt. 75. num. 17.

Et quando agat contra Debitorem ſui Debitoris lib. 1. quæſt. 7. effect. 12. numer. 16. & lib. 2. quæſt. 75. num. 18.

Creditori non habenti probationes pro ſuo credito probando aduerſus ſuum Debitorem quomodo ſuccurratur, dicto lib. 1. quæſt. 8. limit. 9. num. 18. & vide in verbo, Literæ, & Epiſtola.

Creditor agit ante diem, vt adueniente die fiat executio, lib. 1. q. 10. n. 11. & 12.

Creditor licèt ante diem nequat experiri executionem contra ſuum Debitorem, poterit tamen petere aſſicurationem, ſi Debitor dilapidat, ibidem proxime, n. 13.

Creditor conuenire poteſt iure Crediti, & non legati

legati ſuum Debitorē vigore iuratæ confeſſionis in vltima voluntate factæ à dicto ſuo Debitore, vel ſi ipſe Creditor talem confeſſionem acceptauerit, lib. 2. quæſt. 4. num. 42. & vide etiam in verbo Debitum.

Creditor an quis efficiatur ex propria ſcriptura, proprio caractere ſcripta, vide in verbo, Debitor, & in verbo ſcriptura.

Creditoris confeſsio de recepto à fideiuſſore probat in præiudicium principalis Debitoris, multoque magis contra ipſummet Debitoris Creditorem, & ipſius Hæredes, lib. 3. quæſt. 9. n. 1. & 2.

Creditoris confeſſio de recepto à fideiuſſore non liberans principalem debitorem nō ſufficit Fideiuſſori ad repetendum, dicta quæſt. 9. num. 5. & vide, Acceptilatio.

Creditor in ſcutis centum ſi petat quinquaginta ſibi tantum debita à ſuo Debitore vel quinquaginta pro reſiduo præiudicat ſibi, lib. 3. quęſt. 11. num. 88. Limitatur vt ibidem n. 89.

Creditor alicuius in ſcutis viginti ſi indefinitè confiteatur in Teſtamento decem ſibi deberi, non appoſita dictione taxatiua, an reliqua decem videatur legare? & quid, ſi dicta dictio appoſita non ſit? lib. 3. q. 22. n. 21.

CREDITORIS DICTO.

Creditoris dicto iurato an ſtandum ſit ſuper captura Cambij, lib. 1. q. 7. effect. 12. n. 14. & vide in verbo, Iurandi, & in verbo, Intereſſe & in verbo Pactum iuratum.

CREDITA.

Credita Pupillorum vt dicantur iuridicè extincta, quæ requirantur, vide lib. 2 quæſt. 12. num. 38.

CRIMINA EXCEPTA.

Crimina excepta quæ dicantur? lib. 3. qæſt. 19. num. 10.

CRIMEN SIMONIAE, SIMONIACVS.

Simoniæ crimem, & ſcelus execrabile eſt lib. 2. q. 53. num. 1. & 2.

Simonia prius vſitata, nunc inuſitata, & exterminata, ibidem num. 2.

Simonia eſt peſtis, & vt cancer propter ambitionem, & auaritiam ſerpit, ibidem num. 3.

Simonia eſt maior omni alio crimine, ibidem num. 4.

Simonię crimine accuſatus pendente accuſatione ſuſpenditur à Diuinis, ibidem, num. 5.

Simoniacus adeptis priuatur, ibidem, n. 6.

Amplia, quod efficitur infamis, & ipſofactò excommunicatur, & quomodo, & à quò poſſit abſolui, ibidem, num. 7. & 8.

Pœnæ contra Simoniacum procedunt etiam contra Mediatores, & Complices, qui ſi reuelant; gratiantur, aliàs ſunt ſemper excommunicati & detecti acrius puniuntur, ibidem, num. 9. & 10.

Sed pœna nunquàm eſt Corporis afflictiua, niſi Simoniacus fuerit conuictus pluries huiuſmodi ſcelus commiſiſſe, ibidem, num. 11.

Simoniacus vel eſt hæreticus, aut de Hæreſi ſuſpectus, aut ſaltèm largo modo eſt hæreticus, ibidem n. 12.

Simoniacus ſimplex, ſiue Mediator quas exceptiones opponere poſſit, ibidem, num. 13.

Simoniæ definitio: & quæ concurrere debent, vt locum habeat Simonia. Et an data pro Elemoſina, vel ſtipendio Simoniam inducant, ibidem, num. 14. & 15. ibique refertur, an verba generalia Simoniam inducant.

Simonia abſque præcedenti tractatu, & pactione non inducitur, ibidem, num. 16.

Nec Teſtes abſque præcedenti pactionè deponentes probant, ibidem, num. 17.

Amplia, ſi deponant, nec dicant ex qua cauſa fuerit facta ſolutio, ibidem, n. 18.

Simonia non probatur, ſi detur aliqua pars fructuum poſt reſignationem, ibidem n. 19.

Nec ſi fiat aliqua donatio poſt beneficium collatum, ibidem, num. 20. & redditur ratio, numer. 21.

Simonia aduerſus iudicialitèr confitentem huiuſmodi ſcelus probatur eo modo, ac ſi talis accuſatus, & inquiſitus fuerit legitimè conuictus ſuper tali crimine, ibidem, num. 22. Quæue pœnæ infligantur, licèt non ſit confeſſus, vel conuictus, ibidem, num. 23. & 33.

Confeſſio extraiudicialis Simoniæ emanata ab Accuſato, vel Inquiſito ſufficit ad Torturam, ibidem, num. 24.

Glorianti ſuper flagitio Simoniaco quæ pœna ſit inflicta, ibidem, num. 25.

Geminata confeſsio in Simonia facit plenam probationem, ibidem, num. 26.

Contra Simoniacum ſpontè confeſſum mitius, quàm cum conuicto agendum eſt, ibidem numer. 27.

Confitens ſpontè Simoniam licèt metu probationis pro conuicto habendus eſt, ſed non eadem pœna puniendus, ibidem, num. 23. 28. & 33.

Simoniæ Mediator, & Criminis Socius quandò probet, vel ne Simoniam aduerſus alium Conſocium, ibidem, num. 29.

Simonia an ſine animo committatur, ibidem, numer. 30.

Simonia non intrat ob rem modicam datam, etiam ante beneficium adeptum; Sed declaratur, quomodo huiuſmodi concluſio procedat, ibidem, num. 31.

Teſtes non probant Simoniam, ſi non deponant de conuentione, & tractatu cum ipſo Beneficiato, ſed cum Tertio, ibidem num. 32.

Simonia probatur coniecturis, & præſumptionibus;

nibus; & quomodo intelligatur, & procedat: diſtinguitur materia, & declaratur, ibidem, num. 33.

Interpretatio omnis facienda eſt ad excludendam Simoniam, ibidem, num. 34.

Simonia eſt delictum, & concludenter probandum, ibidem num 35.

Simonia plenè, concludenter probanda eſt ad effectum priuationis: ſecus eſt ad effectum repellendi ab executione Beneficij, ibidem, numer. 36.

Teſtes de fama non probant Simoniam etiam iuncta atteſtatione de auditu, & quomodo Simonia per Teſtes probata remaneat, ibidem, num. 37.

Teſtes ſingulares non probant Simoniæ confeſſionem, niſi adminicula concurrant, aut verſemur in confidentiali Simonia, ibidem, numer. 38.

Simonia an probetur ex confeſſione Reſignantis facta in ſupplicatione, ibidem n. 39.

Simoniaco an, & quando detur vel ne appellatio ibidem num. 40.

CRIMINIS REVS

Reus criminis nominando Socios, & complices in delicto ad quid coarctetur, vt eius confeſſio ſe ipſum, & Socios, complicesque afficiat, lib. 3. q. 17. n. 18.

Criminis nequiſſimi Reus ex prima confeſsione in Tortura emiſſa an cogi poſsit ad perſeuerandum in ſecunda vice, dataque Tortura in ſecunda vice, cum eiuſdem confeſsionis reuocatione, tenetur ſubire torturam vſque ad tertiam vicem, & ſic ſubſtinendo vſque ad dictam tertiam vicem abſoluitur ab hucuſque deductis, vel relaxatur ſub fideiuſsione de ſe repreſentando, lib. 3. q. 20. num. 58.

Criminis Reus nequiſsimus reuocans, vt ſupra confeſsionem ſuam quando poſsit torqueri vſque ad quartam vicem, dicta q. 20. n. 59.

Criminis inter Reos nemo conſtituitur ſine indicijs lib. 3. q. 16. num. 3.

Criminis Reus non eſt dominus membrorum ſuorum, ſicque contra ſe ipſum Teſtis eſſe non poteſt, lib. 3. q. 12. num. 22. & vide in verbo, Confeſsio.

Criminis prætenſus Reus ſine iudicio fieri non poteſt lib. 2. q. 70. num. 4. nec in condemnando præualet ſuſpicio, ibidem, num. 5.

CVRATORIS AVTHORITAS.

Curatoris authoritas quando ſit neceſſaria in criminali Iudicio, vt Minoris confeſsio afficiat. Vide in verbo Minoris confeſsio, & in verbo, Tutoris deputatio.

CVRATORIS CONFESSIO.

Iudicialis, vel extraiudicialis Curatoris confeſſio quando Pupillo, & Adulto officiat, vel ne. Vide, Tutoris confeſſio, & in verbo, Adulti confeſſio, vel in verbo, Minoris confeſſio.

CVRATOR LIBERATVS.

Curator quando dicatur, liberatus ex minoris confeſſione ſuper redditione rationum, vide in verbo, Rationem redditam.

D

DAMNATVS.

Damnatus ad mortem naturalem non poteſt cōdere Teſtamentum, præter quàm Romæ, & Peruſiæ, lib. 2. q. 4. n. 85.

Damnatus ad mortem naturalem poteſt condere teſtamentum pro vſuris, & malè ablatis certis, vel incertis reſtituendis, & pro exoneratione ſuæ conſcientiæ, & ſic etiam poteſt confiteri in præiudicium fiſci, ibidem, num. 86. vide etiam, Fiſci in præiudicium.

DEBITOR.

Debitor ſi parte præſente confiteatur contenta in inſtrumento eſſe vera, non eſt amplius inquirendum cōtentorum de veritate in ipſo inſtrumento, lib. 1. q. 4. effect. 4. n. 4.

Debitoris confeſſio mole debitorum grauati, ſeu de proximo grauandi quomodo, & quando valeat, lib. 1. quæſt. 8. limit. 6. à numer. 43. vſque ad 46.

Debitor Pupilli quando ſoluendo liberetur, lib. 2. q. 12. num. 19. 37. & 38.

Debitor per eius confeſſionem in quibus caſibus conſtituat ſuum Creditorem poſteriorem in tempore potiorem, & anteriorem alijs Creditoribus in tempore anterioribus, lib. 2. q. 60. num. 1. & ſeqq.

Debitores an liberētur ex confeſſione de recepto reportata à Procuratore Inſtitore, factore, ſeu Adminiſtratore, lib. 3. quæſtion. 1. num. 29. 30. & 31.

Debitores ſoluentes Procuratoribus conſtitutis ad recipiendum, vt liberentur, ſoluant pecunias in præſentia Teſtium, & Notarij, lib. 3. q. 1. num. 32.

In fauorem Debitoris ſoluentis quando oriatur actio aduerſus procuratorem confitentem de pecunia recepta, d. q. 1. n. 33.

Debitor liberatur ex confeſſione de recepto facta ab Exactore, & Receptore Regalium, ſeu Debitorum fiſcalium, aut Communitatis, dicta q. 1. n. 48. & 49.

Amplia, etiamſi ſolummodò pro tali eſſet Exactor reputatus, dicta q. 1. num. 49.

Debitoris confeſſio de recepto etiam iurata probat in ſui præiudicium, & etiam Hæredum,

at non præiudicat alijs ſucceſſoribus ſingularibus, nec Tertijs, vel Creditoribus etiam poſterioribus, quorum creditum conſtat per actualem numerationem, lib. 3. q. 8. num. 1. 2. & ſeqq. vbi ad alia exemplificatur.

Amplia, etiamſi Creditor poſterior de cuius credito verè conſtat, habeat ſolummodò perſonalem actionem, dicta q. 8. n. 2.

Debitum confeſſione non probatur in præiudicium Tertij, & aliorum Creditorum dicta q. 8. num. 3. & 6.

Limita ſi cum confeſſione alia concurrant adminicula, aut alias appareat de debito, vel ſit geminata conſeſio, ſiue præcedat promiſio in eodem contractu, dicta quæſt. 8. n. 4. 5. & 8. ſecus, ſi confeſſio corruat, dicto n. 4.

Debitoris confeſſio circa debitum nocet fideiuſſori, lib. 3. q. 9. num. 6.

Intellige concurrentibus adminiculis, dicta quæſtion. 9. n. 7.

Amplia, licèt confeſſionis tempore Debitor eſſet decoſtus, ſi adminicula concurrant, dicta quæſt. 9. num. 8. & vide, Correi debendi.

Debitor quando debeat eſſe confeſſus, aut nè, ùt admittatur ad beneficium ceſſionis bonorum, & cap. Odoardus, de ſolut. vide in verbo, ceſſio bonorum.

Debitor quando ex confeſſione Creditoris ſuper computis ſolidatis cenſeatur liberatus à Debito: vide in verbo, computorum, & in verbo, Liberatio.

Debitor allegans ſoluiſſe non probat ſolutionem per ſimplicem confeſsionem, lib. 1. quæſt. 8. limit. 8. num. 7.

Debitor nemo conſtituitur ex ſcriprura manu Creditoris ſcriptura, etiamſi tales ſcripturæ eſſent mille, lib. 3. q. 9 num. 1.

Amplia quanquàm talis aſſertio, & confeſsio facta à Creditore in ſcriptura eius manu exarata tendat in fauorem Pauperum, dicta quæſt. 9. num. 2.

Debitoris confeſsio, præſertim quando confeſſionis tempore erat ipſe debitor ære alieno grauatus, vel decoctus, aut decoctioni proximus, non officit Creditoribus cauſam habentibus ante confeſsionem, lib. 2. quæſtion. 10. numer. 9.

Debitoris confeſsio de certa tantum quantitate fauore ſui Creditoris non impedit, quin Creditor poſsit petere reſiduum, lib. 3. quæſtion. 11. numer. 86. & vide etiam hic infra, verbo, Debitum.

Debitoris conſenſus qualis eſſe debeat in præſumptiua obligatione, lib. 1. quæſt. 8. limit. 9. numer. 25.

Debitotis confeſsio de recepto quando præiudicet, vel ne confitenti, & alijs, latè vide lib. 3. q. 8. per totam, & q. 9.

Debitoris confeſsio de ecrra tantum quantitate, fauore ſui creditoris non impedit, quin Creditor poſsit petere reſiduum, lib 3. q. 11. n. 86.

Nec talis confeſsio præiudicat Creditoribus anterioribus, lib. 2. quæſt. 10. num. 9. & q. 75. num. 20 & 21.

DEBITVM.

Debitum non probatur ex confeſsione facta in Teſtamento, ſed falſum debitum tanquàm legatum ſuſtinetur, lib. 2. quæſt. 4. num. 1.

Intellige, ſi ad legati diſpoſitionem confitentis intentio concurrat, ibidem, num. 2

Quid dicendum eſt, ſi facta ſit talis confeſsio incidentèr, & ad alium finem, & per verba enunciatiua? ibidem, n. 3.

Debitum non probatur ex confeſsione facta per modum legandi in vltima voluntate, in qua contractus non probatur, ibidem n. 4.

Debiti confeſsio in vltima voluntate reſoluitur in legatum, dum confeſsio debiti habet verba diſpoſitiua, ibidem, num. 5.

Debiti vel ſolutionis confeſsio fauore extranei valet tanquàm legatum gratuitum intra quintū bonorum in vltima voluntate: fauore autem vnius filij, vel aliorum filiorum, aut deſcentium in tertia, vel quinta parte, ibidem n. 6.

Tanquàm debitum, & nō tanquā legatū debetur ſi vei debitum probetur, ibidem num. 7.

Debitum confeſſatum, quòd tanquàm debitum, & non tamquàm legatum prætenditur; ſi non eſt probatum, & præmoriatur legatarius Teſtatori, cum debeatur iure legati, euaneſcit per mortem legatarij, ibidem, n. 8.

Debiti confeſsio in teſtamento facta, tùnc eſt contractus, vel quaſi, dùm Pars eſt præſens, vel acceptans, aut ex confeſsione colligatur Teſtatorem voluiſſe contrahere, ibidem, num. 20.

Pro debito confeſſato agi non poteſt ex confeſſione in teſtamento, vel in alia vltima voluntate, non data confeſsionis acceptatione, vel iuramento, ſi confeſsio aliunde non adminiculetur, ibidem, num. 23.

In teſtamento, vel alia vltima voluntate facta bonæ fidei recognitione, parte tantum præſente, debitum probatur, ibidem numer. 24.

Debiti confeſsio in reſtameuto etiam nullo an valeat, ibidem, n. 31.

Debiti confeſsio ad exonerationem conſcientiæ probat in vltimis voluntatibus de æquitate canonica, & non reuocatur, niſi tanquàm erronea, ibidem, n. 34.

Debiti confeſsio in vltimis voluntatibus gerit vices iuratæ, & acceptatæ confeſsionis, dum tendit confeſsio ad conſcientiæ exoneratiouē, ibidem, num. 35.

Debiti confeſsio pro exoneranda conſcientia dirigitur in Deum, qui pro abſente acceptat, & eſt adinſtar diſpoſitionis factæ fauore animæ ibidem, num. 36.

Contraria Seraphini opinio declaratur, vt ibidem, num. 37. & vide etiam in verbo, Vſurarius.

Debitum fatetur is, qui compenſationem opponit, lib. 2. q. 55. num. 10. & multa de com-

penſatione adducuntur per totam quæſtionem.

Debitum contractum ab vno Socio, quando obliget conſocium, lib. 2. q. 73. num. 2.

Debitum in vltima voluntate confeſſatum quando ob defectum iuramenti, vel acceptationis non interceſſæ reſoluatur in legatum, ſeu prælegatum, & an veniat in reſtitutione, dicta q. 4. num. 43. lib. 2.

Debitum etiam iuratum in Teſtamento confeſſatum fauore eius, cui Teſtator relinquere non poteſt, nec in vim legati ſuſtinetur, dicta q. 4. num. 68.

Debitum confeſſatum à Patre an præiudicare valeat legitimæ Filiorum, vide, Patris confeſsio.

Debita etiam in conſcientia reſtricta an veniant ſoluenda ex præcepto Teſtatoris, vide, Moribundus.

Debitum pro vna parte confeſſatum, & pro alia negatum habet Creditor pro confeſſato debito executionem paratam, & pro alia parte non confeſſata lis proſequenda eſt, lib. 3. q. 11. n. 84. & ſeqq. & benè n. 89.

Debiti ſolidati executio non retardatur ſub prætextu reliquatus rationum reddendarum, dicta quæſt. 11. num. 85.

Debitum vigore termini ſuſcepti quando locum habeat vigore Confeſsionis, quæ non poſsit reuocari; vide in verbo. Termini ſuſceptio, & in verbo, Erronea confeſsio.

DECIMANDI IVS

Decimandi ius, quando ſit manutenibilis ex confeſsione, lib. prim. quæſt. 7. effect. 7. nu. 8.

DECOCTI.

Decocti confeſsio, vel de proximo decocturi quãdo valeat, vel ne lib. 1. q. 8. lim 6. à n. 43. vſque ad 46

DECRETVM.

Decretum Iudicis quando operetur in inſtrumento Minoris, lib. 2. q. 15. n. 21.

Decretum Iudicis nihil operatur ſuper confeſsione à Minore emiſſa de reddita ratione à Tutore, & Curatore, dicta q. 15. num. 22.

Decreti irritantis virtus, & natura quæ nam ſit & illius effectus, lib. 2. q. 27. n. 27. & à n. 30. vſque ad 36.

DECEPTVS.

Deceptus non conſentit, & pro nolenti habetur lib. 2. q. 37. num. 4. vide etiam, verbo, Perſuaſio.

DEFENSIO.

Defenſio probatur coniecturis, & præſumptionibus, ac domeſticis, & conſanguineis teſtibus, vel ſi Reus habeat præſumptionem iuris pro ſe, lib. 3. q. 11. n. 62. cum ſeq.

Defenſionum terminus datur Reo confeſſo, lib. 3. q. 12. num. 35.

Defenſionum terminus datur Reo etiam non petenti ex officio Iudicis aduerſus ſuam confeſſionem; quo elapſo termino, ſi nihil fuerit probatum, ad vlteriora proceditur, dicta q. 12. num. 37.

Termino aſsignato Reo confeſſo ad faciendas Defenſiones aduerſus ſuam confeſsionem, non eſt opus alia ratificatione in Spontanea confeſsione, dicta q. 12. num. 38. & vide, Spontè confeſſus.

Terminus ad faciendas defenſiones datur Reo spontè confeſſo, vel confeſſo, aut conuicto ſimul, etiamſi Reus ſit contumax, dicta q. 12. num. 42.

Defenſionum termino an poſsit à Reo renunciari, dicta q. 12. num. 44. & 45. & lib. 3. q. 17. num. 12. & 22.

Defenſionibus non aſsignatis, dicitur Reus condemnatus indefenſus, dicta quæſt. 17. numero 11.

Defenſiones Reo poſt quem terminum aſsignantur? dicta q. 17. n. 10.

DEFINITIO.

Definitio rei naturam, & poteſtatem demonſtrat, lib. 1. q. 1. num. 6.

DELICTVM.

Vbi non eſt delictum, ex confeſsione non fit delictum, lib. pri. q. 3. n. 21.

Delictum in ſcriptura confeſſum non dat Reo cõdemnationem tanquàm probatum ex confeſſione extraiudiciali, lib. 3. q. 18. num. 1. & vide etiam in verbo, Confeſsio extraiudicialis, & in verbo, Iactantia, & in verbo, Pœna, & in verbo Reus & in verbo, ſcriptura.

De corpore Delicti ſi non conſtat, an confeſsio cum alijs ſuis requiſitis afficiat, lib. pri. q. 5. num. 22. & 31.

DELINQVENTI.

Delinquenti non creditur aſſerenti perpetraſſe delictum de mandato alterius, & ad nihilum talis aſſertio obeſt nominato, lib. 3. quæſt. 19. numer. 15.

Delinquentis confeſſio de mandato alterius in tormentis emiſſa ſuper delicto facto afficit nominatum mandantem, iuncta fama, & alijs adminiculis in his, quæ occultè fiunt, & ſunt difficilis probationis, dicta q. 19. n. 16.

DELIBERATA CONFESSIO.

Deliberara confeſſio an tanquàm erronea reprobari valeat, lib. 3. q. 21. n. 14.

Deliberatio conſiderata requiritur in confeſſione, lib. 1. q. 5. num. 1. & vide in verbo, Ex abrupto

rupto, & in verbo, ſuggeſtiua, & in verbo, Reuocatio.

Delirantis confeſſio non valet, lib. 2. q. 71. n. 4.

DENVNCIATIONVM.

Denunciationum omiſſio an vitiet matrimonium, & an poſſint omitti abſque licentia Ordinarij cum legitima cauſa, vide, Matrimonium.

DEPOSITVM.

Deponens pecuniam pro omni eo, quòd N. prætendere poteſt, non dicitur fateri N. bonum ius fouere, ſecus, ſi ſimplicitèr lib. 1. quæſtion. 4. num. 5. & 7.

Depoſitum ex confeſsione probatur, lib. 1. quæſt. 7. effect. 13. num. 1.

Depoſitum confeſſum gerit priuilegium veri, & actualis depoſiti, & impedit curſum fructuum Cenſus, ibidem proximè, num. 2.

Depoſitum confeſſatum gerit priuilegium veri, & actualis depoſiti, & impedit curſum fructuum cenſus, an, & quando procedat contra Dominum cenſus, & Teſtes, vide hic infra.

Depoſitum confeſſatum habet contra Depoſitarium executionem paratam, ſicuti verum, & reale, ibidem, num. 3.

Sed contra Dominum cenſus procedit, ipſo conſenſiente, & acceptante, ead. quæſt. 7. effect. 13. num. 4.

Depoſitum confeſſum afficit etiam quemcunque Tertium, ibidem, num. 5.

Depoſiti confeſsio valet etiam parte abſente extraiudicialiter, & enunciatiuè, ibidem ſupra, num. 6.

Depoſitum pro depoſitante abſente probatur plenè, Depoſitario confitente, ibidem num. 7.

Depoſitum pluribus fruitur priuilegijs, ibidem num. 8.

Depoſitum incidenter, & enũciatiuè confeſſatum non ſuffragatur, ibidem, num. 9.

Depoſitum incidentèr, & enunciatiuè confeſſatum bis, aut pluries releuat, ſicuti, ſi principaliter eſſet confeſſum, ibidem, num. 10.

Depoſitum principaliter confeſſatum, aut bis, ſiue pluries non admittit Depoſitario exceptionem non numeratæ pecuniæ, ibidem, numer. 11.

In depoſito cõfeſſato admittitur exceptio compenſationis, & reconuentionis: ſecus in vero, & actuali, ibidem, num. 12.

Depoſitum dumtaxat apparens ex confeſsione non ſufficit ad liberandum promiſſorẽ, qui ſpecialiter conuenit certam pecuniarum ſummam deponere, ibidem, num. 13.

DESCENDENTIVM.

Deſcendentium, & Aſcendentium eſt viciſsitudinarium ſuccedendi ius, lib. 2. quæſt. 4. numer. 47. verſ. Et quæ.

Deſcendentes nequeunt confitendo præiudicare legitimæ Aſcendentium, ibidem ſupra.

DETRACTORES.

Detractores ſunt flagitioſi, & maligni, lib. 2. q. 28. num. prim. deteriores raptoribus, infames, & extorres ab Eccleſia, num. 2. & ſi raptores auferunt, detractores corrumpunt, num. 3 & redditur ratio n. 4.

Detractor homicida eſt, & non habet partem in Regno Dei, ibidem, num. 5.

Detrationem quarè Deus contra bonos quandoque permittat, ibidem num. 6.

Detractores ſupplantant, at de eis non eſt curandum, dũ nobis teſtis in Cœlo, Teſtis in corde, ibidem, num. 7.

Detractores horreſcunt detrahere formidine pœnæ, at non virtutis amore, ibidem, num. 8.

A detractione quarè Homines cauere debeant, ibidem, num. 15.

Detractores quid ſibi adſcribant, ibidem, num. 16. Detractiones factas eſſe in hæreditate probatur ex confeſſione hæredis, lib. 1. q. 7. eff. 20. n. 22.

DEVS OMNIPOTENS.

Omnis creatura Deo obedire debet, lib. 2. q. 80. n. 3.

Deus Omnipotens difficultates omnes diſſoluit, lib. 1. q. pri. n. 2.

In Nomine Domini omnia ſunt incipienda, lib. pri. q. pri. n. 2.

Dei Omnipotentis Encomia, dicta quæſt. 1. numer. 1.

Deus, licèt in contractu iurato gerat vices Teſtis, immò Teſtis dicatur, pro abſente etiam recipit, lib. 1. quæſt. 8. limit. 3. num. 4. & 14.

Deus vbique præſens, & pro abſente recipit, lib. 2. quæſt. 13. num. 31.

Deo Hominem obligari à nemine prohibetur, ibidem proximè, num. 32.

Deus eſt Vita Animæ, & Anima Vita corporis, lib. 2. quæſt. 42. num. 30. & 31. vſque ad 34.

Omnia ſcit, & in iudicando omnia agnoſcit, lib. 2. quæſt. 70. num. 7. & 8.

Impios deridet lib. 3. quæſt. 26. num. 33. & 34.

DICTIO.

Dictio taxatiua non qualificat, ſed diuidit, lib. 3. quæſt. 11. num. 87.

DIES FERIATA.

Dies feriata in honorem Dei an proficiat, vel ne confitenti pro irritanda confeſsione, lib. prim. quæſt. 7. effect. 14. num. 8.

DISCVSSIO.

Diſcuſsio pro repetitione dotis ob vergentiam

Viri

Digitized by Google

Viri ad inopiam contra bona Viri non eſt neceſſaria, dum eſt notorium, Maritum eſſe non ſoluendo, lib. 1. quæſt. 9. num. 31.

Diſcuſſio prædicta ceſſat in iudicio ſaluiani, ibidem, num. 32.

Diſcuſſionem prædictam indiſtinctè ceſſare dixit Rota, ibidem, num. 33. & vide in verbo, Dotis repetitio, & in verbo, Inopia, ac in verbo, Vxor.

De diſcuſſione conſtare an credatur relationi. Nuncij, vel Executoris, lib. 2. q. 41. n. 5. & 6.

DISPOSITIO.

Diſpoſitio l. ſcripturas, C. qui pot. in pign. habeant. fundatur in ſuſpicione fraudis, ne tollatur ius priori Creditori, lib. 2. quęſt. 9. numer. 27.

Diſpoſitio dictæ legis ceſſat, ſuſpicione ceſſante ex aliquibus veris, & certis probationibus, ibidem, num. 28. & vide etiam in verbo, Hypotheca.

Diſpoſitio leg. fin. C. ſi maior fact. &c. an habeat locum exiſtente ſtatuto, quòd ſupponat dolum, & fraudem non ſeruatis ſolemnitatibus, lib. 2. quæſt. 13. num. 63.

Diſpoſitio leg. ſi alterius 3. C. ſi Min. ſe Maior. dixer. quando procedat, lib. 2. quæſt. 16. numer. 5.

Diſpoſitio dictæ l. ſi alterius, quando cum ſuis diſtinctionibus vigeat aduerſus Minorem, qui cum iuramento dixit ſe maiorem, dicta quæſt. 16. num. 11.

Diſpoſitio l. Titius, ff. quæ res pignor. obligar. non poſſ. declaratur, & diſtinguitur, libr. 3. quæſt. 8 num. 6.

Diſpoſitio l. Vir ab eo, la 50. ff. de iu. dot. quomodo, & quando procedat lib. 3. quæſt. 10. numer. 87.

Diſpoſitio l. Barbarius 3. ff. de offic. Prætor. an, & quando locum habeat, vel ne tam in temporalibus, quam in ſpiritualibus, lib. 2. quæſtion. 42.

Diſpoſitio Auth. Quod obtinet, C. de probat. quando procedat aduerſus Hæredes confitentis lib. 3. q. 20. num. 40.

DOCTRINA.

Doctrina Peritorum Mundus totus illuminatur, lib. 3. quæſt. 20. num. 65.

DOCTORIBVS.

Doctoribus confitentibus, aſſerentibus, & atteſtantibus de ſtylo, ſeu conſuetudine fori, & Curiæ an, & quando ſit credendum etiam legitimè non conſtito de dicto ſtylo, ſeu conſuetudine, lib. 2. quæſt. 46. per totam.

DOLVS.

Dolus, & fraus in adminiſtrando non remittitur directè, nec indirectè, libr. 2. quæſtion. 15. num. 9.

Ad dolum, & fraudem repellendam leges vnanimitèr vigilant, dicta quęſt. 15. num. 10.

Dolo aliquid commiſſum in adminiſtratione à Tutore, & Curatore non refunditur Minori, ſi Teſtator conceſsit, quicquid, fuerit perceptum in locum legati, & pro legato, dicta quæſtion. 15. num. 11.

Dolus verus, & non præſumptus cogit iterum Adminiſtrum ad reddendam rationem, eadem, quæſt. 15. numer. 27. & vide etiam in verbo, Tranſigens, Tranſactio.

DOMINIVM.

Dominium bonorum dotalium inęſtimatorum, vel ęſtimatorum non facientium emptionem, & venditionem ipſo iurè mortuo Viro tranſit in Vxorem, & ipſius Hæredes, lib. 1. quæſt. 11. num. 3. & vide in eodem lib. 1. quæſt. 8. limit. 6. num. 117.

Dominium ex partis confeſſione probatur, at nō transfertur, lib. 2. quæſt. 11. num. 1.

Dominium probatur contra Confitentem, & ipſius Hæredes, ac Succeſſores: non autèm contra Tertium cauſam non habentem à confitente, dicta q. 11. num. 2.

Intellige, ſi principalitèr confeſſio emanauerit: ſecus eſt, ſi incidentèr, dicta q. 11. n. 3.

Et ſi aliundè iuſtificetur, quàm ex Venditoris confeſſione, ibidem, num. 9.

Proceditque, etiamſi agatur iudicio rei vendicationis, ibidem, n. 4.

Et dummodo dicta confeſſio ſupèr dominio ſit indubitata, dicta q. 11. num. 5.

Dominium ex confeſſione reſultans an ſufficiat pro caducitate Emphyteuſis, dicta q. 11. numer. 6. & vide etiam verbo, Emphyteuſis.

Dominium ex confeſſione fauore Eccleſię, Loci Pij, & Vniuerſitatis probatur, dicta q. 11. numer. 10.

Dominium, & poſſeſſio reſultans ex tacita confeſſione poſitionum pronunciatarum pro confeſſis, dum Reus reſpondere non tenebatur, non probatur, dicta q. 11. num. 12.

Secus eſt, ſi fuerit reſponſum, & poſitiones non fuerint à Parte impugnatæ, dicta q. 11. numer. 13.

Dominium an confiteatur, ſi quis confiteatur N. poſſidere pro ſuo, ibidem, num. 14.

DONATIO.

Donatio facta cauſa ingreſſus in Religionem, vel infrà probationis annum non reuocatur niſi in caſu egreſſus è Religione, lib. 2. q. 80. n. 5. verſic. Quamquàm.

Donatio facta abſenti vt valeat requiritur pro Donatario interuentus Nuncij, vel Epiſtola Donatarij, vel perſona interpoſita pro abſente acceptans, lib. 1. quęſt. 8. n. 3.

Siue Notarius, qui ſtipuletur, & acceptet pro abſente, vt donatio reddatur irreuocabilis, ibidem, num. 4. & 5.

In donatarium per ſtipulationem Notarij transferuntur vtiles actiones, ita vt nec tacite, nec expreſſe donatio reuocari valeat, ibidem ſupra, num. 6.

Stipulante Notario, non requiritur acceptatio rei donatæ pro acquirendo iure, & actione in re donata, ibidem, n. 7.

Limita ad effectum acquirendi dominium, & poſſeſſionem, ibidem, n. 8.

Diſtinguitur inter meram lucratiuam donationem, & oneroſam, ibidem, numer. 9. 10. 11. & 12.

Donatio fauore Loci Pij, & cauſæ piæ non acquiritur, niſi ex ſtipulatione Notarij, vel acceptatione alterius, lib. pri. quaſt. 8. limitat. 2. num. 3.

Contrarium eſt verius, quia fauore animæ, & Loci pij Deus acceptat pro abſente, ibidem proximè, n. 4.

Donatio merè lucratiua iuramento firmata nequit à Donante reuocari, etiamſi non ſit acceptata, dicta q. 8. limit. 3. num. 8.

Donatarij ſcientia, & patientia in merè lucratiuis ſatis eſt ad acquirendum, ne donans poſſit tacitè, vel expreſsè donationem reuocare, ibidem proximè, num. 9.

Donatio eſt lucratiua, ſi bona donata longè excedant onus impoſitum, ibidem, n. 10.

Donatio iurata indiſtinctè ligat donantem fauore Donatarij pro obſeruantia, ibidem, numer. 11.

Donatio eſt irreuocabilis, dum Notarius ſtipulatus ſiat pro omnibus quorum intereſt, vel adeſt obligatio cameralis, ibidem, n. 12.

Donatio iurata non requirit ſtipulationem Notarij pro acquirendo iure abſenti, ibidem, numer. 13.

Donatio vigore iuramenti dirigitur in Deum, qui vbique præſens eſt & pro abſente recipit, ibidem, num. 14.

Donatio oneroſa, vel mixta requirit Donatarij acceptationem, & ratificationem, qua non interueniente, Donans tacitè, vel expreſsè donationem reuocare poteſt, ibidem, n. 15.

Donantis iuramentum non obligat, niſi conſentiat, vel ratificet ille, ad cuius fauorem fuit iuratum, ibidem, n. 16.

Ratificatio, & acceptatio quando præſumatur, vide in verbo, Acceptatio, & in verbo, ſcientia

DONARE.

Donare Principalis poteſt Creditor ſuo iam Tutori, & Curatori, ſiue Adminiſtratori legitimam habens ætatem ius. quod habet aduerſus eundem ſuper redditione rationum, lib. 1. q. 7. effect 15. num. 6. & 8. & num. 9.

Poteſt donare vt ſupra, etiam ſi legitimam non habeat ætatem, ſi talis donatio, & gratificatio fiat à Minore ſer. ſer., ibidem, numero 10.

DONANTIS CONFESSIO.

Donantis cōfeſſio non præiudicat donatario poſt initam donationem, lib. 2. quæſtion. 10. numer. 10.

Donator poſt donationem nequit modificare donationem, & multò minus tollere, dicta quæſtion. 10. num. 11.

DONATIO CONCVBINARII.

Donatio facta à Concubinario Concubinæ valet de iure ciuili, lib. 3. quæſt. 3. num. 3.

Limita de iure ciuili, ſi fiat à Clerico, à Doctore, ſiue à Milite, ibidem, n. 4.

Limita generaliter de iure canonico, ibidem, num. 5.

Sublimita de iure ciuili ad effectum excipiendi, ſecus agendi, ibidem, num. 6.

Limita, ſi Concubina ſit talis, cum qua poſſit contrahi matrimonium à Concubinario, ibidem, num. 7.

Donatum Concubinæ à Concubinario, cui veniat applicandum, & an poſſit à Donante repeti, ibidem n. 8.

Donatio facta à Fratre turpi perſonæ an valeat in præiudicium alterius fratris ab inteſtato ſucceſſuri, ibidem, num. 9.

Donatio, ſeu legatum, aut quæuis alia diſpoſitio facta à Concubinario Concubinę non valet, propter confeſſa, & aſſerta benemerita, niſi aliunde probetur, ibidem, num. 2. & 10.

Et probatio meritorum debet eſſe ſpecifica, & non generica, ibidem, num. 11.

Meritiſque probatis ſuſtinetur pro iuxtanti quantitate meritorum probatorum, ibidem, numer. 12.

Quid dicendum eſt, ſi confeſſio, ſeu donatio ſit iurata? ibidem, num. 13. 16. & 17.

Donatio ob ſeruitia turpiter præſtita non ſuſtinetur, ibidem, num. 14.

Limita, ſi fuerit facta donatio, ſeu legatum poſt triennium à die ceſſationis turpis Cauſæ, ibidem, num. 15. & vide Meritorum.

DONATIO REMVNERATORIA.

Donatio facta propter benemerita, ſi non ſumus inter perſonas donare prohibitas, ſuſtinetur ex meritorum confeſſione inter contrahentes facta, lib. 2. quæſt. 18. num. 1.

Minoris confeſſioni donantis ob benemerita non ſtatur, ſi aliunde non appareat, ibidem, num. 2. ſed vide, num. 12.

Amplia, etiamſi Minoris aſſertio ſit iurata, niſi cum aſſertione iurata adminicula concurrant, dicta quæſt. 18. num. 3.

Vel benemeritorum aſſertio cum aſſertorio iuramento ſecum habeat iuramentum promiſſorium, ibidem, num. 4.

Minoris

Minoris iurata donatio vnico mediãte iuramento quando valeat, vel nè ibidem, num. 5.

Donatio remuneratoria an compræhendatur ſub ſtatuto prohibenti minorem contrahere abſque certis ſolemnitatibus, dicta quæſt. 18. num. 6. & diſtinguitur à num. 7. vſque ad 10.

Donatio excedens valorem meritorum dicitur in parte exceſſiua pura, & ſimplex, dicta quæſt. 18. num. 11.

Donatio ex falſa, aut non æquiualenti cauſa reſcinditur, dicta quæſt. 18. num. 13.

Donatio Minoris ſi ſuppoſita eſt ſtatuto, ita, & Aegidianæ Conſtitutioni, dicta quæſtion. 18. num. 14.

Donatio remuneratoria dum non indiget ſolemnitatibus requiſitis in contractibus minorum, non procedit quoad Decretum Iudicis, dicta quæſt. 18. num. 16.

Donatio facta ob duplicem cauſam à minore non requirit ſolemnitates, dicta quæſtion. 18. numer. 17.

Donatio remuneratoria quando ſit in fraudem, dicta quæſt. 18. num. 18

Donatio facta ab Eccleſia, à Ciuitate, aut Vniuerſitate ex cauſa remuneratoria an valeat, dicta quæſt. 18. num. 19.

DONATIO INTER VIRVM, ET VXOREM.

Donatio inter Virum, & Vxorem eſt prohibita, lib. 1. quæſt. 8. limit. 6. num. 51.

Limita ſtante Iuramento, ibidem num. 59.

Donatio, quæ per mortem Viri fauore Vxoris ſuperuiuentis confirmatur, non indiget aliqua traditionē ante obitum Mariti, ibidem, n. 27.

Donatio proueniens ex confeſſione morte confirmanda eſt infra quingentos aureos valida, ſecus eſt, ſi quingentos excedat, ibidem, numer. 73.

Donatio prędicta vltra quingentos aureos inſinuatione carens eſt inualida, infra quingentos valida, ibidem, num. 74.

Donatio excedens quingentos aureos infra quingentos non valet pro quacunque parte, non obſtante quocunque temporis curſu quando donatio prouenit ex confeſſione Mariti, quæ morte confirmatur, ibidem, num. 75.

Limita, ſi talis donatio fuerit à Marito inſinuata, vel expreſsè in morte confirmata, ibidem, numer. 76.

Limita ſecundo, ſi huiuſmodi donationis ſpecies ſit munita promiſſorio, & obligatorio iuramento, ibidem, numer. 77. & vide in verbo, Dos confeſſata.

Donatio in Teſtamentis, & vltimis voluntatibus facta an de iure ſubſiſtat, & poſſit reuocari adinſtar vltimarum voluntatum, lib. 2. quæſt. 4. num. 26. 27. & 28.

Donatio facta à Minore quando valeat, vel ne: vide Minoris confeſſio, vel donatio, vide, Donatio remuneratoria.

Donationes factæ inter Virum, & Vxorem etiam ante matrimonium contractum ſunt irritę, lib. 3. quæſt. 10. num. 37.

Donatio inter ſponſos non eſt prohibita, antequam matrimonium contrahatur, dicta quęſt. 10. num. 67.

Intellige de donatione facta palam, & bona fide, dicta quæſt. 10. num. 68.

Limita tamen in dotis receptæ confeſſione facta à Marito ex præſumpta ſimulatione etiam ante contractum matrimonium, dicta quæſtion. 10. num. 69. & 70.

DOS CONFESSATA.

Dos confeſſata à quibus Teſtibus probetur, & an vnus iuncta fama, & præſumptionibus ſit ſufficiens, lib. 1. quæſt. 8. limit. 1. num. 9. 10. & 11. & lib. 3. quæſt. 10. num. 7.

Dos multis fruitur priuilegijs in iure lib. 1. quæſtion. 8. limit. 6. num. 1.

Dotis confeſſio non requirit Vxoris præſentiam, ibidem proxime num. 2.

Dotis fauore acquiritur ius mulieri abſenti, ibidem, num. 3.

De dote dum agitur, cum Muliere etiam abſenti tanquam cum præſenti actum eſſe videtur, ibidem, num. 4

Dotis promiſſę obligatio inita fauore Mariti prodeſt etiam Vxori abſenti, ibidem, num. 5.

Dotis confeſſio facta in inſtrumento inter diuerſas Perſonas inito Mulieri ſuffragatur, ibidem, num. 6.

Amplia, dum confeſſio facta eſt etiam in Teſtamento, vel Codicillo, ibidem, num. 7.

Dotis extraiudicialis oretenus facta confeſſio non præmeditatè, ſed ex abrupto non releuat, ibidem, num. 8.

Dotis receptę confeſſio emiſſa à Marito valet fauore Vxoris, quando dotis promiſſio matrimonium præceſſerit, ibidem ſupra, num. 9.

In acquiſitione hypotecæ dotis attenditur fauore Vxoris tempus promiſſionis, vt Vxori detur prælatio, ibidem ſupra, num. 10. & lib. 3. q. 10. num. 70.

Dotis promiſſio ſi ante matrimonium fiat, confeſſio dotis receptæ matrimonio conſtante poſtmodum facta valet contra ipſummet Cōfitentem, hæredes, & eius Creditores, qui contraxerunt ante dictam confeſſionem, dicta quæſt. 8. limit. 6. numer. 11. & libr. 3. quæſt. 10. numer. pri. vbi etiam contra Fiſcum.

Dotis promiſſione antecedente Matrimonium, confeſſio receptæ dotis facta à Marito, matrimonio conſtante, dicitur potiùs facta animo liberandi dotis promiſſionem, quam fraudandi dicta q. 8. limit. 6. num. 12.

Amplia, vt ſine dubio procedat, ſi talis promiſſio facta legatur in certis creditis, ſeu bonis, dicta q. 8. limit. 6. num. 13.

Stante Dotis antecedenti promiſſione, confeſſio

receptæ dotis poſtea à Viro emiſſa in matrimonio Confitentem afficit, eius Hæredes, Tertios poſſeſſores, & Creditores, qui creditum contraxerunt ante dictã confeſſionem, ſicque omnes prædicti intra biennium, vel aliud tempus opponere non poterunt exceptionem non numeratæ dotis, eadem q. 8. limit. 6. num. 14. & præcitata q. 10. num. 1.

Amplia, licèt talis confeſſio facta fuerit ad inſtantiam Vxoris, vel Fratris, aut Soceri, ſiue alterius Coniuncti, dicta limit. 6 n. 15.

Dotis præcedens promiſſio dicitur conſtare ex capitolis matrimonialibus à Notario etiam non rogatis, ſed ſolum inter Partes confirmatis, dicta limit. 6. num. 16. & lib. 3. quæſt. 10. num. 2.

Quid autem requiratur, vt dicta capitula, ſeu Apoca matrimonialis probet contrà Tertium, & Fiſcum, vide in dicta limit. 6. à num. 18. vſque ad 26. Et an ſufficiant adminicula, vide dicta. q. 10. num. 3.

Dotis promiſſio vt dicatur matrimonium præcedere requirit Inſtrumentum, ſeu ſcripturam ſeparatam à confeſſione de recepto facta à Viro etiam ante matrimonium, lib. 3. quæſt. 10. numer. 83.

Dotis receptæ confeſſio facta à Viro fauore Vxoris matrimonio conſtante ſi habeat antecedentem promiſſionem, perfectè Vxori acquirit ius in bonis Mariti pro obtinenda ſuis loco; & tempore reſtitutione, ſeu dotis repetitione; & ari remaneat dicta dos ſub periculo Viri, & liberetur promiſſor, eadem q. 8. & limit. 6. num. 21.

De dote à Viro confeſſata ſcientia ab Vxore præſumitur, præcitata limit. 6. n. 23.

Dotis receptæ confeſſio facta à Viro tempore, quo habebatur pro decocto non probat in præiudicium Creditorum, licèt præceſſerit dotis promiſſio, dicta limit. 6. n. 41. & 140.

Amplia, vt huiuſmodi confeſſio Mariti decocti, ſeu de proximo decocturi non obeſt Creditoribus etiam futuris, dicta limit. 6. numer. 42. & 146.

Dotis titulus ex quibus reſultet, vide infra, in verbo, Titulus Dotis.

Dotis receptæ confeſſio facta à Viro Matrimonio conſtante in ſumma releuanti, etiamſi dotis promiſſio eidem confeſſioni antecedat; non probat, niſi appareat de vera, & reali ſolutione cum quietantia, dicta limit. 6. numero 47.

Dotis receptæ confeſſio facta à Viro ad pompam in maiori ſumma, non attenditur in ipſa ſumma excedenti eadem limit. 6. num. 48.

Dotis receptæ confeſſio facta à Viro matrimonio conſtante dicitur ſimulata, quando fructus dotis ſuppoſitæ non ſolutæ dicitur ſolummodo fuiſſe receptos tempore dictæ confeſſionis; eadem limit. 6. n. 49.

Dotis habitæ confeſſio emanata à Viro matrimonio vigente abſque antecedenti dotis promiſſione non valet fauore Vxoris, dicta limit. 6. n. 50. & 52.

Spes futuræ numerationis non præſumitur, ſed animus donandi ex facta confeſſione à Viro matrimonio conſtante ſine dotis præcedenti promiſſione, dicta limit. 6. num. 52. & vide in verbo, Renunciatio, & in verbo, Exceptio.

Confeſſio conſtante matrimonio facta a Viro de dote recepta non præuia dotis promiſſione, Marito, eiuſque hæredibus, Creditoribus, etiam futuris, & poſterioribus non præiudicat, ibidem, num. 55.

Amplia, etiamſi emanaſſet ad fauorem Soceri, & non ſolius Vxoris, ibidem num. 56.

Dos confeſſata non numerata nequit effectualitèr repeti, quia dos nuda confeſſione non conſtituitur, ſed numeratione, ibidem ſupra, numer. 57.

Dotis receptæ iurata confeſſio facta à Viro, matrimonio vigente, valet fauore Vxoris, etiam non præcedente dotis promiſsione, ibidem numer. 58.

Dotis receptæ iurata confeſsio facta à Viro fauore Vxoris ſiue præcedenti dotis promiſsione, inita ante matrimonium non valet, ibidem, num. 60.

Limita, ſi huiuſmodi dotis receptæ confeſsio ſit munita iuramento aſſertorio, & promiſſorio: quia tunc ſuſtinetur ſaltem in vim donationis, ibidem ſupra, num. 61.

Intelligo verum in donatione expreſſa, non autem in tacita, & ſimulata, prout eſt dos confeſſata matrimonio conſtante ſine præcedenti promiſſione, ibidem ſupra, num. 62.

Ita vt procedat, quanquàm in primis aſſertorium iuramentum, & poſteà interponatur promiſſorium, ibidem, num. 63. & vide in verbo, Iuramentum.

Dotis receptæ confeſsio facta à Viro fauore Vxoris matrimonio permanente ſine dicta antecedenti promiſsione munita iuramento promiſſorio, & aſſertorio, iuncta cum adminiculis, ac præſumptionibus, & coniecturis probat, & valet, ibidem num. 67.

Procedit contra Maritum confitentem, eiuſque hæredes, & ſucceſſores: ſecus contra Creditores, & Tertios poſſeſſores, ibidem n. 68.

Dotis receptæ ſimulata confeſsio ex mera pœnitentia à marito reuocatur tam expreſsè, quàm tacitè, ibidem, num. 69.

Et admittitur huiuſmodi reuocatio etiam lapſo termino ad opponendum exceptionem nõ numeratæ dotis, ibidem, num. 70.

Dotis receptæ confeſsio non tacitè, nec expreſsè à marito reuocata, morte eiuſdem Mariti confirmatur fauore ipſius Vxoris viuentis: ſecus, ſi Vxor Viro prædeceſſerit, ibidem, n. 71. & vide in verbo, Donatio

Dotis receptæ confeſs.o matrimoni conſtante facta à Viro fauore Vxoris ſine antecedenti dotis promiſsione inita ante matrimonium, ſi quingentos aureor legale nõ excedat, vel ſi excedat,

ſuffulta

ſuffulta tamèn ſit iuramento promiſſorio, & obligatorio, ſiue promiſſorio tantum, quid operetur? ibidem ſupra, num. 79.

Mariti confeſſio de Acconcio, ſeu augumento dotis fauore Vxoris emanata matrimonio conſtante, ſine præcedenti promiſſione non valet in præiudicium Creditorum, & de nullitate dicere poſſunt etiam Hæredes Viri, ibidem, num. 80.

Dotis receptę confeſſio matrimonio conſtantę à Viro emanata ſine dicta antecedenti promiſſione in vltima voluntate valet ſaltem in vim legati, ſiue donationis, quæ morte confirmatur: & ex hac confeſſione repellitur ſpes futuræ numerationis, ibidem ſupra, num. 82. & vide etiam lib. 3. quæſt. 10. num. 8. & 9. vbi ſubditur, etiamſi geminata ſit confeſſio, regulatur tamèn adinſtar legatorum.

Intellige ſecundum opinionem Menochij procedere, ſi maritus laborabat in extremis, ſecus eſt, ſi erat ſanus quoad ſpem futuræ numerationis, ibidem, num. 83. & vide melius dicta quæſt. 10. num. 16.

Contrarium eſt verius, & procedunt, ea, quę firmauimus num. 82. licèt non appareat de vero debito, neque vlterius diſpoſuiſſet Teſtator vltra confeſſionem, in pręcitata quæſt. 8. limit. 6. num. 84.

Amplia, etiam ſi conſtaret pro certa quantitate, & non pro tota, ibidem proxime, num. 85.

Dotis receptæ confeſſio em[illegible] à Marito in vltima voluntate cum expreſſione certæ quantitatis probat contra Maritum, & eius hæredes veram dotis promiſſionem, & receptioné, vel ſaltem ſuſtinetur in vim legati, ibidem, num. 86.

Et quando non probet contra Tertium, inducet tamèn ſemiplenam probationem quę ſemiplena probatio præſumptionibus, & coniecturis perficitur, dicta quæſt. 10. numer. 10. & 5.

Dotis habitę confeſsio facta à Viro in vltima voluntate ob antecedentem dotis promiſsionem probat contra confitententem, hæredes creditores, & tertios, dicta quæſtion. 8. limit. 6. num. 90.

Dotis præcedens promiſsio conſtat, vel ex inſtrumento, vel ex apoca matrimoniali inſerta cum Iudicis decreto in inſtrumento confeſsionis de recepto, præcitata quæſt. 8. limit. 6. n. 91.

Dotis receptæ cõfeſsio matrimonio conſtante facta àmarito nõ valet ſine antecedẽti dotis promiſsione. niſi in vim donationis aut legati, ibidem proximè, num. 92.

Intellige verum eſſe, ſi confeſsio concernat certã dotis quantitatem, & ſemoto actu ſimulandi cum repugnantia Viri, ibidem ſupra proximè, num. 93. & lib. 3. quæſt. 10. num. 90.

Confeſsio prædicta fauore Vxoris quando valeat in vim legati, & quid efficiat, ſi Vxor tranſeat ad ſecunda vota cum liberis primi matrimonij? in eadem quæſt. 8. limit. 6. num. 95.

Dotis receptæ confeſsio facta à Marito poſt delictum commiſſum non valet, licèt præceſſerit dotis promiſsio, ibidem ſupra, num. 96. & lib. 3. q. 10. n. 4.

Dotis receptę confeſsio etiam ſine antecedenti dotis promiſsione valet, ſi fiat antę contractum matrimonium, vel tempore, quo contrahitur, vel ante coniunctionem carnalis copulę in dicta q. 8. limit. 6. n. 97.

Taliſque confeſſio remota ſuſpicione fraudis obeſt Creditoribus anterioribus non habentibus expreſſam hypothecam, & poſterioribus tacitam, & expreſſam habentibus, ibidem proximè, numer. 98.

Dotis antecedens promiſsio non requiritur, cùm dotis confeſsio fit ex cauſa veræ numerationis: & exemplificatur caſus dupplicitèr, ibidem proximè, num. 99.

Et huiuſmodi confeſsio nocet etiam Creditoribus, quia tollitur fraudis ſuſpicio, ibidem proximè, num. 100.

In dotis receptæ confeſsione facta à Marito cum participio abſoluto non probatur vera dotis numeratio, ſecus eſt cum gerundio, ibidem, num. 101.

Dos de ſui natura non eſt reiterabilis, ibidem, num. 102.

Dotis ſolutæ reiterata confeſſio non parit geminatam, ſed vnicam tantum ſolutionem; nàm ſecunda confeſsio dicitur facta ad corroborationem primę, ibidem, num. 103.

Dotis receptæ geminata confeſsio ex interuallo probat veram dotis numerationem, & Maritus negans aſſumit in ſe onus probandi contrarium, ibidem, num. 104.

Dotis non numeratæ exceptio infra quod tempus ſit opponenda. vide in verbo Exceptio, & Reſtitutio in integrum, & in verbo, Renunciatio.

Dotis receptæ confeſsio facta à Viro matrimonio conſtante non præcedenti Dotis promiſsione in rebus tamèn Stabilibus æſtimatis facientibus emptionem, & venditionem valet, ibidem, num. 117. in præcitata ſcilicèt limit. 6. ſecus eſt in fundo dotali, vt ibidem proxime declaratur.

Dotis receptæ confeſsio in vna parte vera probata, in alia etiam parte vera præſumitur, licèt huiuſmodi dotis ſolutio facta ſit in mobilibus, ſic è conuerſo in parte falſa, in totum falſa, & ſimulata præſumitur, dicta q. 8. limitat. 6. n. 118. & lib. 3. q. 10. num. 73.

Intellige, ſi cum veritate dictæ ſolutionis concurrat dotis promiſsio, dicta q. 8. limit. 6. numer. 119.

Non attenditur dicta promiſsio, dum dotis ſolutiones iuſtificantur pro maiori parte, quamquàm minores ſint, quàm dimidia, ibidem proximè, num. 120.

Limita, dum confeſsio in reliqua ſumma eſt multum inueriſimilis, & ſuſpecta, ibidem, numer. 121.

Confeſsio dotis receptæ facta à Marito valet contra Ma-

tra Maritum, & hæredes, dum ipſe Maritus fecit pactum de non petendo quicquam de bonis Paternis, & Maternis, ibidem, numer. 122.

Dotis receptæ confeſsio facta à Marito Sene poſt conſumationem matrimonij ſine præcedenti promiſsione ad fauorem Vxoris inuanis, ſeu nobilis valet ſtatim tanquàm dos conſtituta, & Vir Senex, ſeu ignobilis obligatur, ad reſtitutionem, ibidem, num. 123.

Contrarium tenent non nulli D. D, quod valeat talis confeſsio in vim contractus, ſi fiat tempore initi matrimonij, at ſi poſt initum matrimonium valeat in vim legati, ibidem ſupra, num. 125.

Verior eſt prima opinio, & ſiuè ante, ſiue poſt matrimonium emanauerit, ſemper valet in vim donationis remuneratoriæ, ibidem, numer. 126.

Dotis receptæ confeſſio facta à Marito fauore Vxoris in certa quantitate poſt conſumatum matrimonium præſumitur certa, & vera, ſi in alijs partibus ſoluendis non appareant qietantiæ ibidem, num. 127.

Doris receptæ confeſsio facta à Viro ante tempus conuentum non præcedente Dotis promiſſione præſumitur ſimulata, ibidem, numer. 128.

Dos confeſſata matrimonio conſtante vera præſumitur, ſi Pater, qui dotem promiſit, erat Diues, & filia erat vnica, etiamſi dotis promiſſio matrimonium non anteceſſerit, ibidem, num. 129.

Confeſſio dotis receptæ ſine dicta promiſſione à Viro emanata, matrimonio conſtante, in quacũque diſpoſitione vera præſumitur, ſi Vir iunctis alijs adminiculis per decennium alimentauit, præſertim ſi de tempore confeſſionis non erat multum obęratus, & facultatibus prolapſus, ibidem, num. 130. & vide latius lib, 3. quæſt. 10. num. 12. 13. cum ſeqq.

Dos confeſſata adminiculata præiudicat etiam ſubſtituto per fideicommiſſum, vt dos repeti poſſit è bonis fideicommiſſarijs, dicta quæſt. 8. limit. 6. n. 131.

Adminiculis, & coniecturis non concorrentibus ſola Viri confeſſio ſine antecedenti dotis promiſſione non afficit bona fideicommiſſaria pro dotis recuperatione, ibidem, numer. 132. & 133.

Quid, ſi adminicula, coniecturę, & præſumptiones ſint contrariæ, vide lib. 3. quæſtion. 10. num. 17.

Dotis receptæ confeſſio facta à Viro non adimpleto modo in conſtitutione dotis præſcripto non releuat, prædicta quæſt. 8. limit. 6. numer. 141.

Intelige, ſi adimplementum ſit ad fauorem Viri ſecus, ſi aliorum, vt in dicta limit. 6. numer. 143. cum ſeq.

Dotis receptæ coſeſſion em alimentorum præſtatio non coadiuuat, ſi Vir tempore emiſſę confeſsionis erat debitis inuolutus, & ferè decoctus, ibidem, num. 142.

Dotis receptæ confeſſio matrimonio conſtante fauore Vxoris à Marito emiſſa non procedente dotis promiſſione valet, ſi fiat cum decreto Iudicis, & pro reſiduo dotis receptæ, ibidem, num. 145.

Intellige verum eſſe inter ipſum Debitorem, & Creditorem, at non in præiudicium Tertij, ibidem, num. 146.

Doris confeſſatæ melior eſt conditio fauore Vxoris, dum creditor ſolum ſe fundat pro ſuo credito in mera confeſſione Mariti, ibidem, numer. 147.

Procedit, ſi Creditor anterior ſe fundat in confeſſione mutui: contrarium eſt, ſi n itatur ex confeſsione alterius contractus; nam tunc melilior eſt conditio creditoris anterioris, ibidem, num. 148.

Dos mulieris dũ ſolũmodò appareat ex mera cõfeſſione facta à Viro, conſtante matrimonio, ſine præcedenti promiſsione, non præfertur Mulier creditori anteriori tacitam hypothecã habenti, ibidem, num. 160.

Nec creditori anteriori habenti tantum actionem perſonalem, ibidem, num. 161.

Secus autem eſt, ſi Mulier ſit munita præcedenti promiſsione dotis, & poſtmodum ſequatur confeſsio, ibidem, num. 162.

Dotis dùm non viget præcedens promiſsio, ſi non obeſt confeſsio Creditori anteriori habenbenti tacitam tantùm hypothecam, multo minus officit habenti expreſſam, ibidem, numer. 163.

Dos data, vel promiſſa diuerſa eſt à dote confeſſata, lib. 1 quæſt. 10. n. 2.

Dos aſsignata à Patre Filiæ cedit loco legitimæ, lib. 1. quęſt. 11. n. 35.

Dos ſuccedit loco legitimæ dum ſtatutum excludit fœminas à ſucceſsione Patris, & mandet eas dotari, ibidem proxime, num. 38. & vide fructus dotales.

Dos aſsignata à Patre, vel à Patre, & Matre quando dicatur in bonis vtriuſque conſtituta, vel ne. Vide Pater dotare, & in verbo, Vir, & Vxor.

Dotis receptæ confeſsio etiam non præcedente confeſsione quando valeat lib. 3. quæſtion. 10. num. 5.

Contra validam dotis confeſsionem de recepto quando admittãtur probationes in contrarium & quæ probationes eſſe debeant, lib. 3. quæſt. 10. num. 6.

Teſtes ad reprobandam confeſsionemdotis de recepto an debeãt eſſe inſtrumentarij, vel ad formam l. Teſtium, & auth. Rogati, C. de Teſt. dicta quæſt. 10. num. 6. & 7.

Dos confeſſata à Marito ſine præcedenti promiſſione non facta Vxori, ſed ſocero, vel Vxoris Fratri, aut Matri (Vxore abſente) valet in præiudicium Creditorum poſteriorum, & futurorum, lib. 3. quæſt. 10. num. 18. & 19.

Limita.

Limita, ſi appareant coniecturæ, & præſumptiones ſimulandi, dicta quæſt. 10. num 86.

Dotis receptæ confeſsio non præcedente promiſſione facta à ſocero, matrimonio conſtante, & non à Marito valet, remota tamen ſimulatione dicta quæſt. 10. num. 20. & 86.

Confeſsio dotis receptæ à duobus intelligitur à quolibet pro virili, dicta quæſt. 10. n. 22.

DOS PROMISSA.

Dos ab vno pluribus promiſſa cuilibet debetur pro virili, lib. 3. quæſt. 10. num. 23.

Contrarium eſt ſi promiſſa ſit pluribus cum Clauſula inſolidum, dicta quæſt. 10. n. 24.

Dos duobus promiſſa ab vno inſolidum peti poteſt, dicta quæſt. 10. n. 25.

Declaratur concluſio inter extraneos, & ſanguine coniunctos, dicta quæſt. 10. n. 16.

DOTIS RESTITVTIO, REPETITIO, ASSIGNATIO.

Dotis ad reſtitutionem executiuè obligatur ex confeſsione ſua Maritus, ſi dos recepta conſtet ex Inſtrumento camerali obligatione munito, licèt in eodem Inſtrumento expreſſe reſtitutio promiſſa non fuerit, lib. 1. quæſt. 8. limit. 6. num. 25. & lib. 3. quæſt. 10. n. 28.

Dotis reſtitutio competit tam ex natura contractus, quàm ex iuris diſpoſitione, dicto lib. 1. quæſt. 8. limit. 6. num. 27.

Dotis receptæ iurata confeſsio virtualitèr compræhendit reſtitutionem quanquàm reſtitutio in Inſtrumento iurato non ſit mentionata, dicta limit. 6. num. 29.

Procedit, ſi in vim iuratæ confeſsionis agatur, ſecus eſt, ſi excipiatur, ibidem proximè, num. 30. & vide etiam in verbo, Obligatio Cameralis.

Dotis reſtitutionem petit Vxor poſt obitum viri aduerſus Mariti Hæredes, ſi dos fuerit ſoluta, ſecus ſi tantum promiſſa, at non ſoluta, lib. pri q. 9. n. pri. & 2. & lib. 3. quæſt. 10. numer. 27.

Pro Dote Viro promiſſa, at non ſoluta, Vxor per Mariti prædeceſſum non agit aduerſus dotis debitorem, niſi mediante ceſſione facta ab Hæredibus Viri, dicta q. 9. num. 3.

Et prædicta ceſſio ceſſat, ſi Notarius Stipulatus ſit ad fauorem Vxoris abſentis, dicta quæſt. 9. n. 4.

Vel adſit obligatio cameralis, ibidem, numero 5.

Pro dotis repetitione competit Vxori priuilegiū tacitæ ſtipulationis, ibidem, n. 6.

Maritus, vel Mariti hæredes non tenentur ad dotis reſtitutionem, niſi probetur dotis exactio, ibidem, numer. 6. & libr. 3. quæſt. 10. num. 27. & 28.

Limita, ſi exiſtat incuria, & culpa Mariti in exigendo, præcitata quæſt. 9. n. 8. & 9.

Sublimita, ſi Vxori fuerit dos promiſſa ab extraneo ex cauſa donationis, ſecus eſt ex cauſa debiti, ibidem proximè, num. 10

Limita ſecundò, ſi dotis exactio ſit facienda à Patre, vel à Patris hæredibus, ibidem, numero, 11.

Sublimita, ſi dotis exactionem tam à Socero, quàm ab Extraneo facere debeat Maritus in tempore conuento, qui deindè euaſerit non ſoluendo, ibidem, n. 12.

Dotem Mulier non exactam à Viro, cui fuit dos promiſſa, exigere poteſt ab eodem Viro, ſiue ipſius hæredibus, ſi poſt promiſsionem dotis factam à Patre, ſeu ab Extraneo Vir innouauerit, Vxore non conſentiente, ibid ſupra n. 13.

Pro Dotis exactione, ſeu recuperatione Mulier agit aduerſus Virum, & Hæredes, ſi Vir inierit pactum cum Socero, quòd ipſo viuente non ſit acturus ad dotem, ibidem, n. 14.

Dos regularitèr non repetitur matrimonio conſtante, ibidem, num. 15.

Limita primò ob vergentiam Viri ad inopiam, vel ſi Maritus diſsipat eius facultates, vel incipiat eſſe ſuſpectus de dilapidatione, ibidem, numer. 16.

Limita ſecundò, ſi Mariti facultates non ſufficiunt ad dotis exactionem, & detractis debitis redditus nequeunt onera matrimonij ſuſtinere, ibidem, n. 17.

Dos à Muliere repetitur ex vergentia Soceri ad inopiam, ſiue ex vergentia prædicta vnius inſolidùm ex duobus obligatis, ibidem, numero 18.

Dotis reſtitutio vigore confeſsionis factæ à Viro de eius vergentia ad inopiam valet fauore Vxoris contra ipſummet Virum, ibidem, n. 19. & vide in verbo, Inopia.

Dotis reſtitutio facta à Viro Vxori in vim confeſſionis de vergentia ad inopiam non valet contra Viri Creditores, ibidem, num. 21.

Dotis retentio non datur Vxori ex dicta mera confeſsione Mariti aduerſus creditores ipſius Mariti, niſi plenè inopia probetur, ibidem, num. 22.

Dotis repetitio Vxori non conceditur per viam confeſsionis factæ à Viro de vergentia ad inopiam, ſi agatur contra Tertios poſſeſſores, ibidem, num. 28. Et quando contra tertium dicatur inopia Viri concludentiſsimè probata, vide ibidem, num. 30. & in verbo Diſcuſsio, & in verbo, Vxor.

Dotis aſſignatio facta Viro Vxori ob eius aſſertam vergentiam ad inopiam an, & quando inducat fauore Creditorum Viri adminiſtrationem, & ſequeſtrationem fructuum penès Vxorem, ibidem, num. 42.

Dotis aſſignatio facta à Viro Vxori ſuæ ob eius vergentiam ad inopiam non dicitur facta in fraudem paratæ executionis Creditorum Viri, dum Mulier eſt potior, & anterior, ibidem num. 43.

Dos quando eſt à Iudice aſſignata ob Viri vergentiam

gentiam

gentiam ad inopiam, quid operetur fauore Creditorum Viri, ibidem num. 44.

Dotis receptæ confeſſio de iure valida quos effectus pariat fauore Vxoris pro reſtitutione, lib. 1. quæſt. 11. num. 1.

Dos quando conſiſtat in pecunia reſtitui debet poſt annum à die diſſoluti matrimonij, ſi maritus, vel mariti hæredes ſint diuites, dicta quæſt. 11. numer. 6.

Pro dote conſiſtenti in pecunia, vel alijs mobilibus ad petitionem Vxoris, vel Vxoris Hæredum eſt preſtanda cautio de dote reſtituenda, adueniente anno, dicta quæſt. 11. n. 5.

Dotis receptæ confeſſio facta à Patre, & filio quando ambos grauet ad dotis reſtitutionem Vxori faciendam, vide, Pater, & Filius.

Mulieri non aufertur actio aduerſus Virum, & hęredes Viri pro repetenda dote in vim confeſſionis factæ de pecunijs Cenſus dotalis vna cum Viro alienantis, & reſpectiuè receptis, lib. 2. quæſt. 23. num. 7. & vide ibidem, numer. 8. cum ſeqq. limitationes

Minor quando pro dote reſtituenda contrahat abſque ſolemnitatibus lib. 3. q. 10. n. 59. & 60.

DOS SIMVLATA, VEL IN FRAVDEM CONFESSIO.

Viri confeſſio de dote recepta ſine effectiua probatione actualis ſolutionis præſumitur ſimulata, & in fraudem donationis inter Virum, & Vxorem prohibitæ, lib. 3. & quæſt. 10. numer. 29. & 62.

Viri confeſſio de dote recepta emiſſa in Inſtrumento Sponſalium dicitur facta ſub ſpe futuræ numerationis, & valet in præiudicium Mariti confitentis, & aliorum, poſtquàm effluxerunt tempora opponendi exceptionem non numeratæ dotis, dicta q. 10. n. 30.

Receditur ab hac concluſione ex coniecturis, & præſumptionibus in contrarium vrgentibus, e quibus eliciatur donatio inter Virum, & Vxorem, dicta q. 10. n. 31.

Dos confeſſata in inſtrumento Sponſalium dicitur donata, quando apparent prius verba caſſa denotantia ſolutionem, & poſtmodùm ſequantur verba confeſſionis, dicta q. 10. num. 32. & 71.

Contrarietas in eodem Inſtrumento excludit ſuppoſitam præcedentem dotis ſolutionem, dicta q. 10. n. 33.

Dotis ſola conſtitutio non infert ad illius numerationem, dicta q. 10. n. 35.

Dotis receptæ confeſsio præſumitur ſimulata, dū dotis promiſsio fit eodem tempore, quo emittitur confeſsio de recepto, dicta q. 10. n. 36.

Donationes, & confeſsiones inter Virum, & Vxorem factæ, & reſpectiuè emiſsæ etiam ante matrimonium contractum ſunt irritæ, dicta q. 10. num. 37.

Dotis receptæ confeſsio præſumitur ſimulata ex ſubſequenti renunciatione facta de non numerata pecunia, & de ſpe amplius habendi, dicta quæſt. 10. num. 38.

Dotis receptæ confeſſio arguitur ſimulata ex veriſimilitudine, dicta quæſt. 10. num. 39. & 41. & vide Maritus.

Dotis receptæ confeſsio præſumitur ſimulata ex conſenſu pręſtito à filia in alienatione bonorū paternorum poſtea ab Hæredibus Patris venditorum, lib. 3. quæſt. 10. num. 42. & 76.

Dotis receptæ confeſsio pręſumitur ſimulata ex qualitate Viri confitentis non procurato reinueſtimento, vt puta, ſi Vir eſſet iuuenis Minor qui de facili poſſet conſumere, dicta quæſt. 10. num. 45. & 75. infertur ad alia.

Dos confeſſata quando præſumatur ſimulata ob donationem à Viro factā in augumentum dotis dicta quæſt. 10. num. 46.

Dos confeſſata præſumitur ſimulata ex qualitate perſonarum, dicta quæſt. 10. num. 47. & 77.

Præſumptiones, & coniecturæ excludentes confeſsionem dotis receptæ ſingulæ de per ſe ſi non proſunt, ſimul iunctæ iuuant ad dilucidandam dotem non fuiſſe numeratam, ſed donatam, dicta quæſt. 10. num. 48.

Confeſsio dotis receptæ ex coniecturis, & præſumptionibus prædictis reddita ſimulata, non obeſt Marito, nec Hæredibus, nec alijs, licèt ante matrimonium ſit emiſſa, dicta quæſt. 10. num. 49.

Dos confeſſata quando probetur facta in fraudem futurorum Creditorum, dicta quæſt. 10. numer. 21.

Simulatę dotis confeſſatę exceptio retardat executionem obligationis cameralis, dicta quæſt. 10. num. 52.

Iuramenti vires deficiunt in ſimulata confeſſione iurata de dote recepta dicta quæſt. 10. num. 53. & 85

Dotis receptæ confeſsio facta à marito habens in ſe ſuſpicionem fraudis, & ſimulationis confitenti non obeſt, nec hæredibus, nec alijs, dicta quæſt. 10. num. 64.

Intellige, vt contra Tertium pro excludenda pręſumpta fraude, & ſimulatione dictæ prohibitæ donationis præſumptiones, & coniecturæ debeant eſſe vrgentiſsima dicta quæſtion. 10. numer. 65.

Contra confitentem, & hæredes leniores coniecturæ, & præſumptiones ſufficiunt ad excludendam ſimulationem, & fraudem, dicta quæſt. 10. num. 66. & vide Donatio inter Virum, & Vxorem.

Simulata Dotis receptæ confeſsio ex quibus arguatur, latè in dicta quæſt. 10. à numero 76. vſque ad 80. & vide etiam ib verbo, Dos confeſſata.

Semota cauſa ſimulandi, ſemouetur, & ſimulatio. dicta quæſt. 10. num. 81.

Dotis promiſsio, & de recepto confeſsio facta à Viro in vno, eodemque inſtrumento redditur ſimulata, & ſic nullius valoris, dicta quæſtion. 10. num. 82. & 88.

Si-

Simulandi actus non excluditur à duplici iuramento in inſtrumento à Marito conſitente præſtito, dicta quæſt. 10. num. 84. & 85.
Dotis receptæ confeſsio facta à Viro fauore Vxoris ſi tacitè, vel expreſsè ab ipſo Viro viuente non fuerit reuocata, licèt morte confirmetur, non confirmatur, dum vigeant coniecturæ, & præſumptiones ſimulatæ confeſsionis, marito tamen in vita impugnante, dicta quæſtion. 10. num. 90.

DVBIA CONFESSIO.

Dubia confeſsio, obſcura, & non concludens interpretatur fauore Rei confitentis, & vt minus præiudicet, quam fieri poſsit, lib. 1. quæſt. 3. num. 7.
Confeſsio influens ad delictum, & non delictum interpretrari debet, quod non ſit delictum, dicta quæſt. 3. num. 8.
Dubia confeſsio quæ ad bonum, & ad malum poteſt referri, in meliorem partem eſt referenda, ibidem ſupra, num. 9.
Dubia, incerta, & obſcura confeſsio in ciuilibus non certam quantitatem continens ſemper interpretatur de modica quantitate, immò de minima, dicta quæſt. 3. num. 11.
Secus eſt, ſi certam quantitatem contineat, quia tunc habet vim ſententiæ, & iudicati, ibidem, num. 12.
Dubia, & incerta confeſsio, etiamſi agatur de dote, confitenti non nocet, nec præiudicat, ibidem, num. 13.
Dubia confeſsio nullius eſt momenti, dicta quæſt. 3 num. 1.

E

ECCLESIA.

Eccleſiæ ſoluens pecunias, receptas pro mutuo, depoſito, & venditione debet eſſe ſollicitus de verſione in dictam cauſam expreſſam, lib. 2. q. 12. num. 28.
Eccleſia, & Pupillus inter ſe æquiparantur, dicta q. 12. num. 30.
Ab Eccleſia, & Minore emens ex cauſa neceſsitatis tenetur docere verſionem in cauſam neceſſitatis expreſſæ; ſecus eſt ex cauſa voluntaria, dicta q. 12. num. 31.
Eccleſia contrahens ſine ſolemnitatibus non tenetur ſtare contractui, licèt teneatur refundere pecunias, lib. 2. q. 13. num. 71.
Eccleſiæ, vel Monialium Adminiſtrator nequit confiteri cenſum in maiori ſumma impoſitum eſſe in minori, lib. 2. q. 23. num. 28.
Eccleſia ſine actuali apprehenſione dominium, & poſſeſsionem non acquirit, lib. 3. q. 2. numero 4.
Limitatur dupliciter, ibidem proximè, num. 75. vide in verbo, Tranſactio, & in verbo, Beneplacitum.
Eccleſiæ quando competat, vel ne reſtitutio in integrum aduerſus ſuam confeſsionem, ſiue ſui Prælati, vel Rectoris, vide, Reſtitutio in integrum.

EFFECTVS.

Effectus confeſsionis reſtringitur ad tempus emanatæ confeſsionis, cæteras, lib. 1. q. 7. effect. 15. num. 11.
Effectum an habeat ſententiæ, & rei iudicatæ confeſsio in ciuilibus, & an ſit danda termini aſsignatio, lib. 1. q. 7. effect. 4. n. 13.

ELOGIVM.

Deo elogium, lib. pri. quæſt. pri. numero pri.

EMPHYTEVSIS, EMPHYTEVTA.

Emphyteuſis pro caducitate obtinenda Dominium ex confeſsione reſultans an ſufficiat, lib. 2. q. 11. num. 6.
Res propria recognita ſub dominio Emphyteutico, ſeu feudali Alterius, an, & quando efficiatur emphyteutica, & feudalis, dicta queſtione 11. num. 7.
Erronea recognitionon facit rem eſſe Emphyteuticam, & feudalem, ibidem, num. 8.
Emphyteuta non docens de errore cogitur à Domino directo ad edendum inſtrumentum inueſtituræ; & ita dicendum eſt de tacita confeſsione reſultanti ex ſolutione canonis, ibidem, num. 9.
Emphyteuſis petens renouationem fatetur non eſſe in inueſtitura comprehenſum, lib. 2. quæſt. 27. num. pri.
Emphyteuſis Eccleſiaſtica incipit à recipiente, & deſinit à recipientis Nepotibus, dicta quæſt. 27. num. 2.
Emphyteuſis Eccleſiaſtica conceſſa vltra Nepotes irritatur in totum, ibidem, num. 3.
Conceditur vſque ad Pronepotes, & perpetuò, interueniente licentia, ibidem, num. 4.
Emphyteuſis Eccleſiaſticæ natura alteratur per comprehenſionem Pronepotum ſine licentia, ſeu Apoſtolico beneplacito, ibidem. n. 5.
Non expreſſa incluſio, eſt expreſſa Pronepotum excluſio, ibidem, num. 6. & num. 7. & 8. & pro incluſione ob dictionem Eius, vel ipſius, n. 9. & redditur ratio, num. 10. & ampliatur, n. 11. declaratur, num. 12. Incluſio, & excluſio per conſuetudinem, & diſſuetudinem, n. 24. 25. & 26.
Emphyteuticus contractus tria copulatiuè requirit, ibidem num. 13. & 14.
Quænam ſint à Iudice ſedulò examinanda ante pronunciationem Sententiæ ſuper re empyteuticanda, & quando non ſeruantur, quæ pœna

insurgat

inſurgat aduerſus Epiſcopum, & Iudicem, ibidem, num. 15. & 16. Quibus non verificatis, irritatur contractus, & fructus reſtituuntur, num. 17. & à numer. 18. vſque ad 21. & 37. & 38.

Res Eccleſiæ, & loci Pij ſolita locari, & emphyteuticari non requirunt de iure ſolemnitates, ſed contrarium, num. 56. & ſeqq Et quæ requirantur ad conſtituendum ſolitum locandi, & emphyteuticandi, num. 21. 23. & 26.

Eccleſiæ, & loco Pio quæ remedia competant pro rebus malè emphyteuticatis, ac alienatis, ibidem, num. 37. & ſeq. Etiamſi agatur fauore alterius Eccleſiæ, ibidem, num. 39.

EMPTOR. EMPTIO.

Emptor regulariter non tenetur eſſe ſollicitus de verſione pecuniarum Venditori ſolutarum, lib. 2. quæſt. 12. num. 24. & vde in verbo, Verſio.

Emptoris fauore pactum de reinueſtiendo preciũ non debet in eius odium retorqueri, libr. 5. quæſt. 12. num. 25. 26. & 27.

Emptio an ſuſtineatur per confeſsionem de recepto lib. 3. quæſt. 8. num. 1.

Emptor rei Eccleſiæ, vel Minoris ex cauſa neceſſitatis tenetur docere verſionem in cauſam neceſſitatis expreſſæ: ſecus eſt, ſi ex cauſa voluntaria, dicta quæſt. 12. num. 31.

Emens à Tutore, vel à Tutore, & Pupillo debet eſſe ſollicitus de verſione pecuniarum, dicta q. 12. num. 29.

Emens bona fide non debet moleſtari, dicto lib. 2. quæſt. 13. num. 70.

Emptionis cauſa finalis, quæ ſit, lib. 2. quæſtion. 59. num. 5.

ENVNCIATIVA.

Enunciatiua confeſſio quando probet aduerſus enunciantem, hæredes enunciantis, & habentis cauſam ab enunciante, ac Tertium; vide in verbo, Verba enunciatiua.

EPISCOPVS.

Epiſcopus, Parochus, aut alius Confeſſarius nequit vti ſcientia percepta in confeſſione Sacramentali pro externo regimine, & gubernio lib. 1. quæſt. 6. num. 36.

EPISTOLA.

Epiſtola ſcripta alicui tanquam præſumpto fratri pro facienda diuiſione bonorum paternorum non ligat ſcribentem, & nominantem, ſi verè frater non eſt, lib. 1. q. 4. n. 8.

In Epiſtola, vel quacunque alia priuata ſcriptura emiſſa extraiudicialis confeſſio valet tam abſente, quàm Parte præſente, lib. 1. q. 8. limit. 9. num. 1. & vide in verbo, Scriptura.

Epiſtola Scripta verbis aulicis, & officioſis non parit obligationem, ibidem ſupra proximè num. 7.

Confeſsio facta in Epiſtola plenè probat, etiamſi Epiſtola ſit ſcripta Tertio, ibidem, n. 8.

Contrarium verius eſt, ſed cum diſtinctionis fœdere, nempè aut Epiſtola continet factum Scribentis cum Tertio, & probat pro Tertio, aut continet alienum, & non probat, ibidem, numero 9.

Intellige, ſi probetur Epiſtolam fuiſſe præſentatam, vel alitèr habuiſſe, ibidem, n. 10.

In Epiſtola emiſſa confeſsio probat tantùm inter Scribentem, & eum, ad quem ſcribitur, non autem Tertij, niſi agatur de facto ipſius Tertij ibidem, n. 11.

Epiſtola credentialis acceptata probat, & ex ea tranſmittens obligatur, ibidem, num. 16. & vide in verbo, Literæ. Epiſtola quando non conſtituat Aliquem Debitorem lib. 2. q. 9. n. 1.

ERROR.

Error ſecluditur data Scientia, ſignantèr ſi agatur de facto proprio lib. 3. q. 20. n. 4.

Error in dubio non præſumitur, dicta q. 50. n. 5. & ſola poſsibilitas contraria errorem excludit num. 35.

Error non admittitur in Viro prouido, & ſagace, diligenti, dicta q. 20. num. 6.

Error ſecluditur à confeſsione emiſsa in iudicio, dicta q. 20. num. 7.

Errore, falſitate, & ignorantia irritatur confeſſio, dicta q. 50. num. 13.

Errorem corrigens de nouo nihil facit, at iam factùm declarat, dicta q. 20. n. 20.

Erronea confeſſio geminata, iurata, & in iudicio emiſſa, & ratificata reuocatur, dicta q. 20. num. 51.

Error non præſumitur, ſed concludentèr probandus eſt, dicta q. 20. num. 26.

Errore in confeſſione probato abſque ope reſtitutionis in integrum ad nihilum officit confeſsio dicta q. 10. num. 26.

Error quibus modis probetur in confeſſione diuerſæ referuntur D. D. opiniones, dicta q. 20. num. 28.

Auctoris opinio tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus, diſtinctè enucleatur, dicta quæſt. 20. num. 29.

Error in confeſſione eſt probandus concludentèr, & perneceſſe, ac poſſibilitèr excludens veritatem confeſsionis, peculiaritèr ſi confeſsio fit pro exoneratione conſcientiæ, & coadiuuatur adminiculis, dicta q. 20. num. 34. & q. 21. numer. 13.

Error in facto proprio non probatur oſtendendo rem alitèr ſe habere, dicta quæſt. 20. n. 35.

Error in confeſsione criminalitèr emiſſa probatur per coniecturas, præſumptiones, & indicia, dicta q. 20. num. 36.

Ad erroneam confeſsionem reuocandam quę cauſæ allegari poſſunt, & quomodo ſint probandæ, dicta q. 20. n. 37.

Errore geſtorum veritas rei non vitiatur dicta q. 20. num. 46.
Erroris allegatio, & probatio non eſt neceſſaria in confeſſione extorta per tormenta, vel metu tormentorum, ſi ratificatio non ſit ſecuta: qua ratificatione ſecuta poteſt confeſſio reuocari, conſtito de errore, etiam erroris cauſa non probata, dicta quæſt. 20. num. 55.
Error iuris quando confitenti ſuffragetur, vel ne ad reuocandam confeſſionem tanquàm erroneam, dicta queſt. 20. num. 69.
Error, & obliuio etiam per lapſum duorum annorum attenta qualitate Perſonæ præſumitur dicta quæſt. 20. num. 76. & ſeq.
Error non eſt probandus ad infringendam confeſſionem, quando in parte eſt probatus, dicta queſt. 20. num. 91.
Error, & erroris cauſa in reuocanda confeſſione extraiudiciali non requiritur, vt tollatur ex ea indicium ad torturam, ſi reuocatio contingat ante cœptum iudicium: ſecus eſt poſt cœptum, dicta queſt. 20. num. 95. & ſeq.
Error vbi eſt, non eſt conſenſus, & iuramentum in confeſſione iurata non operatur, libr. 3. quæſt. 21. num. 6. & prius lib. 2. quæſt. 37. num. 7.
Error confeſſionis vnius rei ſeparatæ non influit in aliam pariter ſeparatam, lib. 3. queſt. 22. num. 29.

ERRONEA CONFESSIO.

Erronea, & obſcura confeſſio etiam iurata, & acceptata à Parte poteſt declarari, & reuocari à Confitente, lib. 1. quæſt. 3. num. 10.
Erronea confeſſio reuocatur ab hærede, ſicuti à Defuncto reuocari poterat, ſi erronea probetur, lib. 2. quæſt. 4. num. 14. & 15.
Erronea recognitio in Emphyteuſim ſeu, Feudum, quando ex confeſſione reſultet, vide in verbo, Emphyteuſis. Emphyteutica.
Erronea etiam iudicialis ſiue ſponte, ſiue per torturam emiſſa confeſſio poteſt reuocari, & reuocata non præiudicat, lib. 3. quæſt. 20. numer. 14.
Erronea confeſsio ex falſa cauſa emiſsa non attenditur, dicta q. 20. num. 16.
Erronea confeſsio nullum damnum patitur in confitentem, dicta q. 20. n. 17.
Erronea confeſsio ſi à confitente reuocetur, eo magis excuſatur, declaratur, & interpretatur etiam ex interuallo, dicta q. 20. n. 18.
Amplia tàm in expreſſa, quàm in tacita confeſſione, dicta q. 20. n. 19.
Erronea confeſsio geminata, iuramentoque vallata in iudicio emiſſa, & ratificata reuocatur, dicta q. 20. num. 21.
Iurans ad interrogata reſpondere ſi crimen confiteatur, an poſsit perimere, vel declarando ſuam confeſsionem excuſare, dicta queſt. 20. numero 22.
Poteſt tamen tanquàm erroneam ante Sententiam reuocare confeſsionem, præſertim ſi is, qui allegat errorem tractat de damno euitando, dicta q. 20. num. 23.
Probatio, & non allegatio erroris eſt neceſſaria in confeſsione reuocanda tanquàm erronea, dicta q. 20. n. 24.
Erronea confeſsio non attenditur dicta q. 20. n. 20. num. 27. & lib. prim. quæſt. 7. effect. 7. num. 21. & 22.
Erronea confeſsio eſt probanda per probationes magis vrgentes claras, & apertiſsimas, & per teſtes omni exceptione maiores, & optimæ conditionis in perſonis, & dictis, eademq. 20. num. 31. & vide in verbo, Teſtes.
Et dicti Teſtes etiam non interrogati debent reddere cauſam ſcientiæ, præcitata quæſt. 20. numero 32.
Imò qualitas bonæ conditionis, & famæ in Teſte vt ſupra deponente eſt articulanda, & probanda, dicta q. 20. n. 33.
Ad erroneam confeſsionem reuocandam quæ cauſæ allegari poſsint, & quomodo ſint probandæ, dicta quæſt. 20. numer. 37. dicta q. 7. eff. 7. num. 23.
Confeſsio tanquàm erronea priùs eſt reuocanda, & poſtmodum producendi ſunt articuli ad effectum probandi errorem, dicta quæſt. 20. num. 38.
Erronea probatur confeſsio etiam ex Socijs criminis, dicta q. 20. num. 39.
Erronea confeſsio à Confitente, & ab hæredibus reuocatur, dicta q. 20. n. 40.
Erronea reuocatur Confeſsio à Delinquentis Patre, vel Conſanguineis, inuito Delinquente, dicto lib. 3. q. 20. n. 41.
Erronea reuocatur confeſsio, licèt mille contra confitentem vigeant indicia, dicta q. 20. n. 42.
Reuocatur, etiamſi facta ſit confeſsio ſub ſpe gratiæ, & ratificata, ſi de errore doceatur, dicta q. 20. num. 43.
Ficte confeſſus tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus reuocat confeſsionem tanquàm erroneam, dicta q. 20. num. 43.
Erronea probatur confeſsio in contractibus, ſi res aliter ſe habeat, dicta q. 20. num. 45.
Quietantia, ſeu tranſactio non irritatur tanquàm erronea ſine concludentiſsimis probationibus, dicta q. 20. n. 47.
Confeſsio tanquàm erronea facta in Inſtrumento cum iuramento, & Decreto Iudicis non impugnatur, niſi per conſimilem ſcripturam, vel probationes concludentiſsimas, dicta q. 20. num. 48.
Erroneæ confeſsionis iuſta cauſa eſt probanda, ſi confeſsio emanauerit legitimis præcedentibus indicijs, dicta q. 20. num. 56.
Ex confeſsione in tortura tanquàm metu tortorum facta reuocata à Reo tempore, quo ducitur ad ratificandum extra tormenta, nouum dat indicium ad torquendum, dicta q. 20. numero 57.
Erronea confeſsio non eſt probanda, dum concurrit

currit factum ab annis viginti, & vltra, dicta q. 20. num. 60. & vide num. 61. & 62.
Confeſsio an tanquam erronea reuocari poſsit ex errore Iuris, & quid dicendum eſt, ſi agatur de Muliere? dicta q. 20. num. 63.
Confeſsio ex iuris errore non retractatur, dicta q. 20. n. 66.
Retractatur à Perſona, cui non imputatur iuris ignorantia: & quomodo veniat concluſio intelligenda? dicta q. 20. num. 77.
Ex iure dubio, & multipliciter intelligibili reuocatur confeſsio tanquàm erronea, dicta q. 20. num. 68.
Erronea Procuratoris confeſsio à Principale reuocatur probando rem aliter ſe habere, dicta q. 20. num. 70.
Erronea Principalis cõfeſsio in facto alieno probatur docendo rem aliter ſe habere, dicta q. 20. num. 71.
Erronea non eſt probanda confeſsio à perſona decrepita vltra annos octuaginta etiam in facto proprio, quamquàm à tempore dicti facti confeſſati non ſint elapſi decem anni, dicta q. 20. n. 75. & 77.
Erronea etiam iudicialis confeſſio in continenti reuocata retractatur abſq; erroris probatione etiam contra fiſcum, licèt talis confeſſio facta ſit contra ſe ipſum in poſitionibus, dicta quæſtion. 20. num. 78.
An talis in continenti reuocata confeſſio faciat indicium ad torturam, dicta quæſtion. 20. numer. 79.
In continenti reuocata confeſsio fauore confitentis quando dicatur, & an remittatur Iudicis arbitrio, dicta quæſt. 20. num. 80.
Erronea confeſsio in continenti reuocata ſi à Parte fuerit acceptata, non retractatur, niſi de errore doceatur, eadem quæſt. 20. num. 82.
Acceptatio Partis præſumitur ex non contradictione, dicta quæſt. 20. num. 83.
Erronea in parte confeſsio in totum eſt erronea: & in parte falſa in totum falſa præſumitur; dicta quæſt. 20. num. 92. & 94.
Confeſsio formiter probata, & acceptata ſi erronea probetur, confitenti non præiudicat, dicta quæſt. 20. num. 97.
Non fatetur, qui errat, & errantis nulla eſt voluntas, dicta quæſt. 20. num. 98. & 99. ibi præſertim ſi fundata ſit confeſsio in falſo &c.
Erronea allegata confeſsio an poſsit tanquàm talis reuocari poſt ſententiam diſtinguitur inter eaſdem Partes, & diuerſas, dicta quæſt. 20. num. 100.
Confeſsio tanquàm erronea in criminalibus reuocatur poſt concluſum in Cauſa, & poſt ſententiam in gradu appellationis, dicta q. 20. n. 101.
Confeſsio in contumacia vigore ſtatuti an tanquam erronea infringi poſsit, dicta quæſt. 20. num. 102.
Reuocatio confeſsionis tanquàm erronea à quo poſsit fieri, & an inuito Confitente, dicta quæſtion. 20. num. 103.
Reuocatio confeſsionis vti erroneæ in ciuilibus Parti non intimata non prodeſt; & quid, ſi apud acta notarij? dicta quæſt. 20. n. 104.
Confeſsio ſi erronea ſit, confitenti non nocet etiam iurata, licèt agatur in ciuilibus, & in criminalibus, lib. 3. quæſt. 21. num. 5. & 6.
Non reuocatur confeſsio tanquàm erronea, ſi fuerit iuratum dicere plenam veritatem, dicta quæſt. 21. num. 8.
Verius eſt, quòd reuocetur, ſi prius confitens probauerit aliquam veriſimilem cauſam, qua mediante poterit credere iuraſſe verum dicta quæſtion. 21. num. 9.
Quid dicendum eſt, ſi confeſſio iurata, & geminata inſurgat vigore termini? vide in dicta q. 21. num. 10.
Quandò autèm non ſit locus reuocationi confeſſionis ſub prætextu erroris, vide infra, Reuocatoria.

EXACTORIS.

Exactoris, vel Receptoris Regalium, ſiue Debitorum Fiſcalium, aut Communitatis, de recepto confeſſio nocet, & præiudicat, illique ſtandum eſt fauore ſoluentis, lib. 3. q. 1. numero 48.
Exactori publico reputato benè ſoluitur, & Debitor penitùs liberatur, licèt fauore Domini remaneat actio contra exactorem, dicto lib. 3. q. 1. numer. 49. & vide in verbo, Procurator.
Exigendi quaſi poſſeſsio an acquiratur ex confeſſione de recepto, dicta quæſt. [illegible]

EXCEPTIO.

Exceptio non numeratæ pecuniæ excluditur ſtante geminata confeſsione, lib. 1. quæſt. 7. ſection. prim. num. 12. & quæſt. 8. lionic. 4. numero 6.
Exceptionem non numeratæ pecuniæ mutuum repellit poſt biennium, dum quis probat pecuniam fuiſſe numeratam, & probet per confeſſionem teſtibus munitam. Secus eſt in depoſito, vel alio contractu, quia lapſus similis temporis non eſt neceſſarius, dicta quæſt. 7. effect. pri. n. 14.
Exceptio non numeratæ pecuniæ non poteſt opponi poſt biennium, ſi confeſsio in ſcriptis ſit emiſſa, niſi excipiens aſſumat in ſe onus probandi negatiuam, ſi autèm ſine ſcriptis poterit ſemper hæc exceptio opponi, dicto effect. 1. num. 15.
At vide etiam, quando infra biennium, & poſt biennium talis exceptio opponi valeat, vel ne, ibidem ſupra proximè, num. 16.
Exceptio non numeratæ pecuniæ nequit opponi, niſi in mutuo, & dote, in alijs autem contractibus nequaquam, etiam ſi talis contractus conuertatur in mutuum, ibidem ſupra, num. 17. & n. 149.
Exceptio non numeratæ pecuniæ locum habet in

mutuo

Digitized by Google

mutuo, ſi confeſſio emanauerit in iudicio iuriſdictionis voluntariæ, ſecus eſt contentioſæ, ibidem ſupra, num. 20. & eadem q. 7. effect. 3. num. 13.

Exceptio non numeratæ pecuniæ in contractu mutui, vel dotis iurato quomodo locum habeat, quid dicendum eſt in vltimis voluntatibus? dicto effect. 1. n. 19. & alia num. 18.

Exceptioni renuncians non numeratę dotis validiorem præſtat ſuſpicionem in confeſſionem de dote recepta, & tollitur ſpes futuræ numerationis, libr. prim. quæſt. 8. limitat. 6. numero 54.

Exceptio non numeratæ dotis contra Vxorem, & eius Hæredes prius opponi poterat infra annũ à Marito, & Hæredibus, ac à Socero reſpectiuè, & eius hæredibus dicta limit. 6. numero 105.

Procedit hodie talis concluſio, ſi matrimonium intra biennium ſit ſolutum, ibidem, ſupra proximè, num. 106.

Exceptio non numeratæ dotis opponi poteſt infra tres menſes poſt diſſolutum matrimonium, quando matrimonium à biennio durauerit vſque ad decennium incluſiuum cum dicto biennio, ibidem ſupra, num. 107.

Exceptio non numeratæ dotis denegatur etiam Creditoribus, & tertijs poſſeſſoribus, dum matrimonium diſſoluitur poſt decennium, ibidem ſupra, num. 108.

Intellige procedere, ſi Creditores, & Tertij ſciuerint confeſſionem per maritum vt ſupra factam: ſi vero ignorauerint, competit reſtitutio in integrum, ibidem, num. 109. & vide in verbo, Reſtitutio in integrum, & in verbo, Renunciatio.

Exceptio non numeratæ dotis infra dicta tempora, vt ſupra dictum eſt, opponenda, ceſſat, quando is, qui dotem promiſit poſt confeſſionem factam à Marito de dote recepta declarat dotem Viro non eſſe ſolutam, imò ad certum tempus ſoluere promittat, ibidem ſupra, num. 115.

Exceptio non numeratæ pecunię habet etiam locum in his, quæ conſiſtunt in pondere, numero, & menſura, ibidem, num. 150.

Exceptio non numeratæ pecuniæ, ſi non agitur de dote, ſed de mutuo, eſt opponenda infra biennium: ſi autem agatur de confeſſione ſolutionis in quocunque alio contractu facta à Creditore fauore Debitoris opponitur infra triginta dies, ibidem, num. 151. & 152.

Exceptio non numeratæ pecuniæ an locum habeat elapis temporibus vt ſupra præfixis fauore illius, qui intendit probare contrarium ſuæ cõfeſſionis, ibidem, num. 153.

Exceptio non numeratæ pecuniæ quando ceſſet in dote, mutuo, & in alijs contractibus, ibidem num. 154. & 156.

Exceptio non numeratæ pecuniæ ceſſat ſtante geminata confeſſione, ibidem num. 155.

Exceptio non numeratæ pecuniæ dum locum habet, non ſufficit negare ſimpliciter pecuniam non fuiſſe numeratam, niſi probetur in iudicio confeſſionem emanaſſe ſub ſpe futuræ numerationis, ibidem, num. 157.

Exceptio non numeratæ pecuniæ vt ſupra propoſita transfert onus probandi in eum, contra quem excipitur, ibidem, num. 158.

Confeſſio expletis temporibus exceptionis non numeratę pecuniæ idem operatur, quòd ipſamet ſolutio, lib. 3. quæſt. 10. num. 54.

Exceptio non numeratæ dotis poteſt quandocunque opponi data ſimulatione Mariti confitentis, dicta quæſt. 10. num. 55.

EXCIPIENS.

Excipiens non fatetur, nec proteſtãs, lib. 2. quęſt. 1. num. 44. & 45.

Excipiens obtinuiſſe abſolutionem ab excommunicatione non fatetur ſe eſſe excommunicatum, ibidem, numer. 46. & vide eodem lib. 2. quæſtion. 38.

Exceptiones producens fatetur ea, quæ ſunt expreſſa: ſecus ea, quæ ſunt tacita, dicta quæſt. 1. num. 47.

Super Rei exceptione quando poſſit Actor ſuam intentionem fundare, ibidem, num. 48. lib. 2. quæſt. 55. num. 10.

Facta confeſſio excipiendo in criminalibus quando, & quomodo ſufficiat ad condemandum, ibidem, num. 49.

Confeſſio in cartha ſecuritatis præiudicat non illa quæ reſultat ex allegationibus Iuris, ibidem, numer. 50. In querela præiudicat, ibidem numer. 49.

EXCOMMVNICATVS.

Excommunicatus inſordeſcens in excommunicatione per annum integrum de hæreſi ſuſpectus habendus eſt, & contra eum tanquàm talem procedi poteſt, lib. 2. quæſt. 66. num. 1.

Procedit lapſo anno, præuia citatione, & monitione ad reſpondendũ de fide, & ad purgandam præſumptionem hæreſis; quia tunc eſt confeſſus, & conuictus, ibidem, num. 3.

Et eſt verum quoad Excommunicatum in contumacia ex cauſa Fidei, & dum eſt verè contumax, & redditur ratio, num. 4.

Excommunicatus ex alia cauſa quam fidei, qua pœna puniatur, ibidem, num. 5.

Clericus inſordeſcens in excõmunicatione poſt annum, quando pro confeſſo, & conuicto habendus ſit, & declarandus hæreticus, ibidem, num. 6.

Et quando Clericus ſic excommunicatus veniat beneficijs priuandus, ibidem, num. 7.

An elapſo dicto anno poſſit Clericus priuari beneficijs, poſtquam fuerit præfixus terminus aſſignatus, vel ſint præfigendi alij termini, & cuius dierum quantitatis eſſe debeant: & an arbitrium Iudicis in hac præfixione, & aſſigna-

tione operetur, vt poſtmodum deueniri poſſit ad declaratoriam ſententiam dictæ priuationis ibidem, num. 8.
Priuatio Beneficij non datur ex leui crimine, neque ex cauſa ciuili, ob quam ſit aliquis declaratus excommunicatus, ſed arbitraria pœna plectendus eſt, ibidem, num. 9.
Excommunicatus ob cauſam ciuilem ſi per mille annos in excommunicatione ſteterit, quarè nõ priuetur beneficijs? ibidem, num. 10.

EXEQVENDA CONFESSIO

Non eſt exequenda confeſſio, quæ oppoſitiones patitur, lib. 1. quæſt. 4. num. 22.
Executoris Teſtamentarij confeſſio an. & quando præiudicet, lib. 3. quæſt. 2. num. 28.

EXECVTIVA VIA.

Executiua via proceditur ex confeſſione contra confitentem, lib. 1. quæſtion. 7. effect. 4. numer. 3.
Executiua via datur dum exhibetur Teſtamentũ vel Inſtrumentum minus ſolemne à Parte confeſſatum, & effectuatum, ibidem ſupra, numer. 5.
Executiuè proceditur ex confeſſione, ſi emanauerit confeſſio ſimpliciter, & ad petitionem Partis, ibidem, num. 9. Et quid in legato? ibidem num. 12.
Secus eſt quando confeſſioni præceſſerit libellus, & litis conteſtatio: tunc enim proceditur via ordinaria, ibidem, num. 10.

EXECVTOR, SEV NVNCIVS.

Executori ſeu Nuncio creditur aſſerenti, ſeu conſitenti executionem per ipſum factam fuiſſe ad inſtantiam creditoris in bonis Debitoris, lib. 2. quæſt. 41. num. 1.
Limita niſi contrarium concludenter probetur, ibidem, num. 2.
Executori, ſeu Nuncio creditur non ſolum ſuper immiſſione in poſſeſſionem, ſed etiam, quoad anteriorem poſſeſſionem, ibidem, num. 3.
Amplia, vt ex dicta aſſertione detur etiam manutentio, ibidem, num. 4.
Executori ſeu Nuncio creditur ſuper bonis non repertis in Domo debitoris, quando Executori, ſeu nuncio de mandato Iudicis ſit commiſſa executio bonorum, ibidem, numer. 5. & pro hac excuſſione datur alius modus, vt in numer. ſeq.
Amplia eo magis procedere adminiculis concurrentibus, ibidem, num. 6.
Executoris Teſtamentarij confeſſio, lib. 3. q. 2, num. 82.

EXHAEREDATIO.

Ad filium exhæredandum quot ſint Cauſæ, lib. 2. q. 39. num. 1.
Exhæredari an poſſit filius ex aſſertione, & confeſſione facta à Patre in Teſtamento ſuper vna vel pluribus cauſis exhæredem filium facientibus, niſi probetur cauſa, ſeu aſſertæ probetur cauſæ, lib. 2. q. 39. num. 2.
Exhæredationis cauſæ à quo ſint probandæ, ibidem, num. 3.
Exhæredatio ſemper malo animo facta præſumitur, ibidem num. 4.
Cauſa expreſſa pro exhæredatione ſemper falſa præſumitur, niſi vera probetur, ibidem numero 5.
Exhæredatio non eſt facienda iracundiæ calore ibidem, num. 6.
Iracundiæ calore omnes actus humani annullantur, ibidem n. 7.
Exhæredationis cauſa probata filius redditur criminoſus in Patrem, ibidem, num. 8. ita vt, non ſit amplius filius, ſed Soboles Diaboli, ibidem, n. 9.
Exhæredationis cauſa probata arcet filium ab omnibus paternis ſubſtantijs, ibidem, numero 10.
Filij quarè debeant eſſe Parentibus obſequentes, ibidem num. 11.

EXPORTANS FRVMENTVM.

Frumentum, ſeu aliam rem prohibitam extrahens contra formam Bannimentorum, ſeu Statutorum captus in fragranti crimine in materia Contrabannorum quis dicatur, lib. 2. q. 81. num. 5.
Captus tanquàm Contrabannetius, ſeu Exactor rerũ prohibitarum ſine debita licentia an poſſit detineri in carceribus, ſi per Satellites non fuerit apprehenſum corpus delicti, lib. 2. q. 8. num. 6.
Corpus delicti in crimine contrabannorum an, & quandò, vel ne poſſit ſuppleri per iudicialem confeſſionem Apprehenſi, ibidem, num. 7.
In contrabannis an proptèr vnam mercem Fraudantis cætera omnia publicentur, ibidem, numero 8.
Publicantur quandò Reus in fragranti crimine repertus eſt conuictus, vel confeſſus, & conſtito de corpore delicti, ibidem, num. 9.
Illicitum quandò confiſcatur cum licito, ibidem num. 10.
Famuli Curiæ an ſint idonei Teſtes ad probandum aliquem fuiſſe repertum in fragranti crimine, dùm agitur de contrabannis, aut de inobſeruantia Statutorum prohibentium extractionem Frumenti, vel aliarum rerum, ibidem, num. 11.
Et qua pœna ex depoſitione ſolummodò dictorũ Curiæ famulorum, non iuncta depoſitione proborum Virorum, poſſit ſic repertus condemnari, vel ad competentem compoſitionem valeat admitti; & quando id procedat? ibidem, numero 12.
Compoſitio in materia Contrabannorum non datur,

Digitized by Google

tur, conſtito de delicto per proceſſum iam compilatum, ſed irrogatur pœna præſcripta, ibidem, num. 13.

Exportans frumentum ſine licentia ſi dum eſt in itinere, reuertatur, non punitur, ibidem, n. 14. vbi quia Gabellæ fraus non committitur ſine dolo, qui ſemper eſt cauſa fraudis.

Punitur pœna extraordinaria Iudicis arbitrio, ſi fatetur, quòd ſi non fuiſſet impeditus, exportaſſet, ibidem, n. 15.

Inuentus in itinere cur non puniatur pœna ordinaria præſcripta in bannimentis, ſeu Statutis, ſed tantùm pœna extraordinaria? ibidem numero 16.

Spontè iudicialitèr confeſſus punitur pœna extraordinaria, ibidem, num. 17.

Confitens extraxiſſe frumentum, ſeu aliam rem prohibitam extrahere, ſed cum licentia Gabellarij an veniat abſoluendus, ſiue aliqua pœna plectendus? ibidem n. 18.

Ligantur etiam Forenſes à Statutis, & Bannimentis prohibentibus Frumenti, aut aliarum rerum extractionem, ibidem, n. 19.

Limitatur concluſio in quatuor caſibus; & declarantur limitationes lib. 2. q. 81. n. 20.

Bannimenta, & Statuta de non extrahendo cum pœnis contra Extrahentes ſunt multoties amara, & contra æquitatem, ibidem, n. 23.

Obligatio ſoluendi Gabellam an ſit in Portu, an in Porta? ibidem, num. 25.

Prohibita extractione frumenti an cenſeatur prohibita extractio Farinæ, Panis, & Biſcottorum, & è conuerſo prohibita extractione Farinæ, an cenſeatur prohibita extractio frumenti, ibidem, num. 26.

Gabellarius ſi à Forenſe non inueniatur, quid agendum ſit, nè ipſe Forenſis incidat in pœnas ibidem n. 20. verſ. Si autèm.

Extrahentes Graſciam, & conducentes ad Vrbem non tenentur ad Gabellas, ibidem, num. 20. verſ. Conducentes.

EXPLICITA, EXPRESSA.

Explicita confeſſio confitentem conuincit. Secus implicita, lib. 3. q. 2. numero 84. & vide in verbo, Requiſita,

Expreſſa confeſſio facta in vno Iudicio præiudicat confitenti in alio ſaltem præſumptiuè, & adminiculatiuè, lib. 1. q. 7. effect. 5. n. 21.

Indiſtinctè, ſi verſemur in Principali, ſecus eſt in procuratore, ibidèm proximè, num. 22.

Auctoris opinio videnda eſt, ibidem, n. 23. cum ſeq.

Quid dicendum ſit de æquitate canonica? ibidem, num. 28. cum ſeqq. late articulus declaratur, & limitatur.

EXTRAIVDICIALIS CONFESSIO.

Confeſſio extraiudicialis quæ ſit, lib. prim. q. 2. num. 17.

Extraiudicialis confeſſio in criminalibus dicitur indicium à delicto remotum, ibidem, numero 18.

Extraiudicialis confeſſio vt faciat indicium eſſe debet ſpecialis, & expreſſa: non autem generalis, tacita, & ſubintellecta, dicto lib. 1. quæſtion. 3. num. 6.

Et vide in verbo Confeſſionis ſpecies, & in verbo, Requiſita Confeſſionis iudicialis; & extraiudicialis. Extraiudicialis confeſſio per iocum, & laſciuiam emiſſa non eſt ſatis ad torturam, lib. 1. quæſt. 4. num. 21.

Extraiudiciales confeſſiones plerumque emittuntur ſine aliqua animi deliberatione, nempe ioci, & iracundiæ cauſa, & ſine animaduerſione benè, vel malè dicendi, dicta quæ. 4. numer. 23.

In extraiudiciali confeſſione vtenda eſt circumſpectione, dicta quæſt. 4. num. 24.

Extraiudicialis confeſſionis in ponderando facti circumſtantias Iudicis arbitrio multum deferendum eſt, dicta q. 4. n. 25. & n. ſeq. redditur ratio.

Extraiudicialis geminata confeſſio incidentèr emiſſa plenè probat in ciuilibus, ſi geminatio plenè probetur, dicta quæſt. 4. numero 27. & 31.

Coram incompetenti Iudice facta confeſſio in ciuilibus prætertim quando eſt ſimilis, & adminiculata habet vim extraiudicialis confeſſionis, lib. 1. quæſt. 6. num. 22.

Intellige tàm reſpectu Iudicis, quàm Notarij, ibidem proximè, num. 23.

Extraiudicialis confeſſio inducit probationem: non autèm producit actionem, ſeu obligationem, lib. prim. quæſt. 7. effect. prim. numero 6.

Extraiudicialis confeſſio tunc inducit ſolummodò probationem, dum non eſt facta in ſcriptis, etiamſi poſteà in ſcriptis ſit redacta, dicto effect. 1. num. 7.

Quid dicendum eſt, ſi ab initio facta ſit in ſcriptis? vide in eodem prim. effect. num. 8. & in verbo, Confeſſio extraiudicialis, & iudicialis, & in verbo, Geminata confeſſio, & in verbo, Obligatio.

Extraiudicialis confeſſio tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus ante acceptationem poteſt tanquàm erronea reuocari probando contrarium, lib. 3. quæſt. 20. num. 78. 84. & 95.

Extraiudicialis confeſſio cœpto iudicio trahit ſecum quaſdam vires iudicialis confeſſionis, quæ reuocatur quandocunque docto de errore dicta quæſt. 20. num. 96.

Extraiudicialis confeſſio in inſtrumento ſuper re empta pro alio. Vide in verbo Recognitio bonæ fidei etiam in re empta.

EXTREMA.

Extrema quando dicitur probata in iudicio Saluiani

nani, & ſpolij reſpectiuè, vide in verbo, In iudicio poſſeſſorio.

F

FACVLTATIVA.

Facultatiua non inducunt neceſſitatem, lib. 2. q. 12. num. 27.

FACTORIS.

Factoris confeſſio de recepto quando noceat Domino: vide in verbo, Procurator.

FALSVM.

Falſum committitur non ſolum fabricando ſcripturam falſam, ſed etiam ſcriptura vtendo, lib. 2. quæſt. 3. num. 60.
Falſa confeſſio non immutat rei veritatem, lib. 2. quæſt. 63. num. 4.
Falſicatis delictum deteſtabile, lib. 2. quæſt. 65. num. 5.
Falſitas, dato lucro, & commodo redditur doloſa, & plectibus, ibidem, num. 6.
Aliaque etiam vide in verbo, Producens ſcripturas. Et de dicente falſum, lib. 2. q. 29. numero 10.
Familiares an probent ea, quæ domeſticè fiunt: vide Teſtes familiares.

FICTA.

Ficta, & interpretatiua confeſſio in alio iudicio non præiudicat, lib. prim. quæſt. 7. effect. 5. num. 9.
Ficta, imò & vera confeſſio non egreditur perſonam Confitentis, dicto effect. 5. num. 6.

FIDES.

Nil dignius eſt, quàm fidem ſignanter iuratam ſeruare etiam Hoſti, lib. 2. q. 13. num. 29. & eodem lib. q. 38. num. pri.
Fidei implementum eſt de iure naturali, & Diuino, dicta q. 37. num. 2.
Confeſſio ſub fide, & aſſertione alterius irritatur, non verificata aſſertione dicta, q. 37. num. 3. & redditur ratio numeris ſeqq. Fides non probat confeſſionem, lib. 1. q. 8. n. 14.

FIDEIVSSORI.

Fideiuſſori an proſit, ad effectum repetendi à Principali Debitore quicquid ſoluit de proprio pro ipſo Debitore, confeſſio de recepto ad fideiuſſoris fauorem emanata à creditore, lib. 3. q. 9. num. pri. & ferè per totam.

FIDEICOMMISSVM, ET FIELCOMMISSARIVS.

Fideicommiſſum in bonis diuiſis probatur ad alterius fauorem in fideicõmiſſum uocati ex confeſſione emiſſa in Inſtrumento diuiſionis initio à Grauatis, lib. 1. quæſt. 7. effect. 20. n. 1.
Amplia contra ipſos Grauatos confitentes, & ab eis cauſam habentes, imo, & Creditores ſuperuenientes, & non priores huiuſmodi confeſſioni, ibidem ſupra, n. 2.
Fideicommiſſaria bona probantur ex confeſſione emiſſa ab hærede grauato in ſupplicatione data Principi pro alienatione bonorum in ipſa ſupplicatione ſpecificatorum, & ſingillatim enarratorum ſpectaſſe ad fideicommittentem, vel in inſtrumento ſubrogationis, ibidem, numero 3.
Fideicommiſſaria bona probantur ex confeſſione Grauati, etiam dum confeſſio eſt facta in iudicio per modum contentioſæ iuriſdictionis, ibidem, num. 5.
Fideicommiſſaria bona probantur confeſſione Hæredis grauati, ſi confeſſio ſit clara, certa, & non incidentèr emiſſa, & parte præſente, vel in iudicio, aut in ſcriptura, & enunciet perſonas, quæ iniunxerunt Fideicommiſſum, ibidem ſupra, num. 7. & vide etiam in verb, Grauati Hæredes.
Fideicommiſſum Paternum in bonis inter Fratres diuiſis probatur contra ipſoſmet Fratres confitẽtes, & eorum vniuerſalem & ſingularem ſucceſſorem ex ipſorum confeſſione emanata in inſtrumento Diuiſionis, ſi à Patre facta fuerit ſubſtitutio in omnibus bonis, ibidem ſupra, num. 13.
De Fideicommiſſo inducendo ſi non tractatur, ſed de illo iam inducto tanquàm dubio interpretando, vel de bonorum identitate probanda, Granati Hæredes confitendo facere poſſunt inter ſe, & ipſorum præiudicium Fideicommiſſum, ibidem ſupra, num. 14.
Limita, ſi poſteà concludenter probentur bona diuiſa non ſpectaſſe ad fideicommittentem, & erroneè fuiſſe Fideicommiſſo in diuiſione ſuppoſita, ibidem ſupra, num. 15.
Fideicommiſſo erronea bonorum ſuppoſitio mediante cõfeſſione emiſſa in inſtrumento diuiſionis an retractetur, dum talis ſuppoſitio habuit effectum ſuum per tranſactionem, ibidem, numeri 16.
Teſtes quot, & quales requirantur ad probandam huiuſmodi ſuppoſitionem factam per confeſſionem hæredis grauati, ibidem, num. 17. & 18.
Fideicommiſſarius prætendens dotem conſtitutã de bonis fideicommiſſi reſcindere ſub prætextu, quòd dos aliundè ex bonis liberis conſtitui poterat, debet concludentèr probare, & interim Mulier eſt manutenenda, lib. 1. quæſt. 8. lim. 6. n. 138.

FILI-

FILIVS.

Filius quando in ſubſidium teneatur ad ſolutionem debiti contracti à Patre pro ſe, Vxore, & alijs etiam filijs alendis, lib. 1. quæſtion. 9. numer. 46.

Filius nequit repetere dotem maternam aduerſus Patrem vrgentem ad inopiam, ibidem, num. 17. erga finem.

Filius natus in figura matrimonij potius præſumitur legitimus, quàm illegitimus, lib. 2. q. 7. num. 62.

Intellige, ſi vigeat Coniugum cohabitatio, vel ſi maritus conceptionis tempore, vel in omni tempore libere ad Vxorem accedere poterat, dicta quæſt. 7. num. 63.

Secus eſt, ſi præſumptiones, & coniecturæ in contrarium militent, tunc enim coarctanda eſt probatio cohabitationis, vel acceſſus Mariti ad Vxorem conceptionis tempore, dicta quæſt. 7. num. 64.

Ita vt ſola potentia acceſſus non ſufficiat, ibidem num. 65.

Viri acceſſus ad Vxorem quando excludatur, & alterius includatur, ibidem, num. 66.

Filij legitimantur per ſubſequens matrimonium, quando certum ſit fuiſſe à Viro progenitos: ſecus eſt, ſi incertum, ibidem, n. 67.

Filius natus ex inceſtuoſo coitu quando per ſubſequens matrimonium habeatur ad ſuccedendum, ſi Pōtificis diſpenſatione mediante fuerit initum Matrimonium, ibidem, num. 69.

Filij non habentes qualitatem legitimatis tempore conceptionis excluduntur à fideicommiſſo admittenti Filios dumtaxat ex vero, & legitimo matrimonio verè, & non fictè procreandos, & generandos, ibidem, num. 70.

Filius naturalis incidenter agens aduerſus Patrem naturalem, vel Patris hæredes, aut Tertios bonorum poſſeſſores pro alimentis conſequendis ſũmarie ex leuioribus probationibus ſatis docet naturalem filiationem: ſecus eſt, ſi principaliter agat, ibidem, num 82.

Filius naturalis agens ad alimenta contra Auiam Paternam plenè probare debet naturalem filiationem; ita, & dum agitur de auferenda hæreditate, ibidem, num. 83. & vide in verbo, Proles, & in verbo, Præſumptio iuris, & de iure, & in verbo, Aſſertioni Teſtatoris.

Naturalis filius non probatur ex mera aſſertiua Patris; cum naturalitatis qualitas non præſumatur, niſi probetur, dicta quæſt. 7. numero 93.

Limita, ſi præſumptiones, & coniecturæ concurrant pro naturali filiatione probanda, ibidem num. 94.

Præſumptiones, & coniecturæ, quæ, & quot eſſe debeant, & an duæ tantum vtiles ſufficiant, & an aliud requiratur pro dicta naturali filiatione probanda in principalem concomitantiam curæ paternæ alimentis; vide in eadem quæſt. 7. à num. 95. vſque ad 100.

Filium legitimatum eſſe an probetur ex inſtitutione Patris in teſtamento, dicta quæſt. 7. num. 91. cum ſeqq.

Filius promittens dotem ſorori vna cum Patre, dicitur fideiubere pro Patre, lib. 2. quæſt. 21. num. 5.

Filius an poſſit dare de nullitate confeſſionis Patris, vel Matris (ipſis Parentibus viuentibus) etiamſi ſit hæres, poſſit reuocare, & appellare docto tamen de errore, lib. 3. quæſtion. 4. num. 13. 14. & 15. & ſeqq. & num. 33.

Filij primi matrimonij (matre viuente) an poſſint agere pro nullitate donationis factæ à Matre vltra modum legalem, dicta quæſt. 4. num. 14. cum ſeqq.

Filius non debet credere Matri, ſi dicat ipſa Mater ipſum natum eſſe ex adulterio, & hoc procedit etiam in foro conſcientiæ, lib. 3. quæſt. 5. num. 1. & 2.

Filius potius natus præſumitur à Iuuene, quàm à ſene lib. 2. quæſt. 7. num. 95. verſ. octauo.

FILIVSFAMILIAS.

Filiusfamilias poteſt ex quocunque cõtractu obligari, excepto mutuo, lib. 2. quæſtion. 19. numer. 1.

Filiusfamilias durante Patria poteſtate non conuenitur pro contractu ab ipſo inito, ſed effectus ſui iuris, ſi abſtineat ab hæreditate paterna, habet beneficium deducto ne egeat, dicta quæſt. 19. num. 2.

Amplia procedere, tam ſi ex paterna, quàm ſi ex propria voluntate ſe obligauerit, ibidem, numer. 3.

Filiusfamilias licèt ſit effectus ſui iuris, fruitur in mutuo macedoniani beneficio, ſi eidem non ſit renunciatum cum iuramento, ibidem ſupra precitato num. 3.

Exceptio macedoniani ad Filijfamilias fauorem tollitur contraria replicatione doloſæ inductionis à Filiofamilias in contrahendo, dicta quæſt. 19. num. 13. & vide in verbo, Beneficium.

Filij familias obligatio non ſuſtinetur, ſi contrahendo confiteatur ſe eſſe mercatorem, dum Statuto cauetur; ne filiusfamilias obligetur? niſi ſit publicus Mercator, dicta q. 19. numero 14.

Filiusfamilias Mercator obligatur ſolum in his contractibus, qui fiunt ob eius mercaturam, & non alias, dum Statuto vt ſupra cauetur, dicta q. 19. num. 15.

Filiusfamilias non gaudet beneficio ſtatuti prædicti, quando contrahendo cum ignorante ſe doloſè aſſeruit publicum eſſe mercatorem, dicta quæſt. 19. num. 16.

Amplia, quòd non fruatur dicto beneficio, dum medio iuramento confeſſus fuit contrahendo ſe eſſe emancipatum, & à poteſtate paterna exemptum, dicta quæſt. 19. num. 17.

Quoad filiumfamilias ſtatutum Vrbis, & macedonianum à pari procedunt, & dum Macedonianum

gentiam ad inopiam, quid operetur fauore Creditorum Viri, ibidem num. 44.
Dotis receptæ confeſſio de iure valida quos effe-ctus pariat fauore Vxoris pro reſtitutione, lib. 1. quæſt. 11. num. 1.
Dos quando conſiſtat in pecunia reſtitui debet poſt annum à die diſſoluti matrimonij, ſi maritus, vel mariti hæredes ſint diuites, dicta quæſt. 11. numer. 6.
Pro dote conſiſtenti in pecunia, vel alijs mobilibus ad petitionem Vxoris, vel Vxoris Hæredum eſt preſtanda cautio de dote reſtituenda, adueniente anno, dicta quæſt. 11. n. 5.
Dotis receptæ confeſſio facta à Patre, & filio quando ambos grauet ad dotis reſtitutionem Vxori faciendam, vide, Pater, & Filius.
Mulieri non aufertur actio aduerſus Virum, & hæredes Viri pro repetenda dote in vim confeſſionis factæ de pecunijs Cenſus dotalis vna cum Viro alienatis, & reſpectiuè receptis, lib. 2. quæſt. 23. num. 7. & vide ibidem, numer. 8. cum ſeqq. limitationes
Minor quando pro dote reſtituenda contrahat abſque ſolemnitatibus lib. 3. q. 10. n. 59. & 60.

DOS SIMVLATA, VEL IN FRAVDEM CONFESSIO.

Viri confeſſio de dote recepta ſine effectiua probatione actualis ſolutionis præſumitur ſimulalata. & in fraudem donationis inter Virum, & Vxorem prohibitæ, lib. 3. & quæſt. 10. numer. 29. & 62.
Viri confeſſio de dote recepta emiſſa in Inſtrumento Sponſalium dicitur facta ſub ſpe futuræ numerationis, & valet in præiudicium Mariti confitentis, & aliorum, poſtquàm effluxerunt tempora opponendi exceptionem non numeratæ dotis, dicta q. 10. n. 30.
Receditur ab hac concluſione ex coniecturis, & præſumptionibus in contrarium vrgentibus, e quibus eliciatur donatio inter Virum, & Vxorem, dicta q. 10. n. 31.
Dos confeſſata in inſtrumento Sponſalium dicitur donata, quando apparent prius verba caſſa denotantia ſolutionem, & poſtmodùm ſequantur verba confeſſionis, dicta q. 10. num. 32. & 71.
Contrarietas in eodem Inſtrumento excludit ſuppoſitam præcedentem dotis ſolutionem, dicta q. 10. n. 33.
Dotis ſola conſtitutio non infert ad illius numerationem, dicta q. 10. n. 35.
Dotis receptæ confeſsio præſumitur ſimulata, ſi dotis promiſsio ſit eodem tempore, quo emittitur confeſsio de recepto, dicta q. 10. n. 36.
Donationes, & confeſsiones inter Virum, & Vxorem factæ, & reſpectiuè emiſsæ etiam ante matrimonium contractum ſunt irritæ, dicta q. 10. num. 37.
Dotis receptæ confeſsio præſumitur ſimulata ex ſubſequenti renunciatione facta de non numerata pecunia, & de ſpe amplius habendi, dicta quæſt. 10. num. 38.
Dotis receptæ confeſſio arguitur ſimulata ex veriſimilitudine, dicta quæſt. 10. num. 39. & 41. & vide Maritus.
Dotis receptæ confeſsio præſumitur ſimulata ex conſenſu præſtito à filia in alienatione bonorũ paternorum poſtea ab Hæredibus Patris venditorum, lib. 3. quæſt. 10. num. 42. & 76.
Dotis receptæ confeſsio præſumitur ſimulata ex qualitate Viri confitentis non procurato reinueſtimento, vt puta, ſi Vir eſſet iuuenis Minor qui de facili poſſet conſumere, dicta quæſt. 10. num. 45. & 72. infertur ad alia.
Dos confeſſata quando præſumatur ſimulata ob donationem à Viro factã in augumentum dotis dicta quæſt. 10. num. 46.
Dos confeſſata præſumitur ſimulata ex qualitate perſonarum, dicta quæſt. 10. num. 47. & 77.
Præſumptiones, & coniecturæ excludentes confeſsionem dotis receptæ ſingulæ de per ſe ſi non proſunt, ſimul iunctæ iuuant ad dilucidandam dotem non fuiſſe numeratam, ſed donatam, dicta quæſt. 10. num. 48.
Confeſsio dotis receptæ ex coniecturis, & præſumptionibus prædictis reddita ſimulata, non obeſt Marito, nec Hæredibus, nec alijs, licèt ante matrimonium ſit emiſſa, dicta quæſt. 10. num. 49.
Dos confeſſata quando probetur facta in fraudem futurorum Creditorum, dicta quæſt. 10. numer. 21.
Simulatæ dotis confeſſatæ exceptio retardat executionem obligationis cameralis, dicta quæſt. 10. num. 52.
Iuramenti vires deficiunt in ſimulata confeſsione iurata de dote recepta dicta quæſt. 10. num. 53. & 85
Dotis receptæ confeſsio facta à marito habens in ſe ſuſpicionem fraudis, & ſimulationis confitenti non obeſt, nec hæredibus, nec alijs, dicta quæſt. 10. num. 64.
Intellige, vt contra Tertium pro excludenda præſumpta fraude, & ſimulatione dictæ prohibitæ donationis præſumptiones, & coniecturæ debeant eſſe vrgentiſsimæ dicta quæſtion. 10. numer. 65.
Contra confitentem, & hæredes leniores coniecturæ, & præſumptiones ſufficiunt ad excludendam ſimulationem, & fraudem, dicta quæſt. 10. num. 66. & vide Donatio inter Virum, & Vxorem.
Simulata Dotis receptæ confeſsio ex quibus arguatur, latè in dicta quæſt. 10. à numero 76. vſque ad 80. & vide etiam ib verbo, Dos confeſſata.
Semota cauſa ſimulandi, ſemouetur, & ſimulatio, dicta quæſt. 10. num. 81.
Dotis promiſsio, & de recepto confeſsio facta à Viro in vno, eodemque inſtrumento redditur ſimulata, & ſic nullius valoris, dicta quæſtion. 10. num. 82. & 88.

Si-

Simulandi actus non excluditur à dupiici iuramento in instrumento à Marito confitente præstito, dicta quæst. 10. num. 84. & 85.

Dotis receptę confeſsio facta à Viro fauore Vxoris ſi tacitè, vel expreſſè ab ipſo Viro viuente non fuerit reuocata, licèt morte confirmetur, non confirmatur, dum vigeant coniecturæ, & præſumptiones ſimulatæ confeſsionis, marito tamen in vita impugnante, dicta quæstion. 10. num. 90.

DVBIA CONFESSIO.

Dubia confeſsio, obſcura, & non concludens interpretatur fauore Rei confitentis, & vt minus præiudicet, quam fieri poſsit, lib. 1. quæst. 3. num. 7.

Confeſsio influens ad delictum, & non delictum interpretari debet, quod non ſit delictum, dicta quæst. 3. num. 8.

Dubia confeſsio quæ ad bonum, & ad malum poteſt referri, in meliorem partem eſt referenda, ibidem ſupra, num. 9.

Dubia, incerta, & obſcura confeſsio in ciuilibus non certam quantitatem continens ſemper interpretatur de modica quantitate, immò de minima, dicta quæst. 3. num. 11.

Secus eſt, ſi certam quantitatem contineat, quia tunc habet vim ſententiæ, & iudicati, ibidem, num. 12.

Dubia, & incerta confeſsio, etiamſi agatur de dote, confitenti non nocet, nec præiudicat, ibidem, num. 13.

Dubia confeſsio nullius eſt momenti, dicta quæst. 3 num. 1.

E

ECCLESIA.

Eccleſiæ ſoluens pecunias, veputa pro mutuo, depoſito, & venditione debet eſſe ſollicitus de verſione in dictam cauſam expreſſam, lib. 2. q. 12. num. 28.

Eccleſia, & Pupillus inter ſe ęquiparantur, dicta q. 12. num. 30.

Ab Eccleſia, & Minore emens ex cauſa neceſsitatis tenetur docere verſionem in cauſam neceſſitatis expreſſæ: ſecus eſt ex cauſa voluntaria, dicta q. 12. num. 31.

Eccleſia contrahens ſine ſolemnitatibus non tenetur ſtare contractui, licèt teneatur refundere pecunias, lib. 2. q. 13. num. 71.

Eccleſiæ, vel Monialium Adminiſtrator nequit confiteri cenſum in maiori ſumma impoſitum eſſe in minori, lib. 2. q. 23. num. 22.

Eccleſia ſine actuali apprehenſione dominium, & poſſeſsionem non acquirit, lib. 3. q. 2. numero 4.

Limitatur dupliciter, ibidem proximè, num. 75. vide in verbo, Tranſactio, & in verbo, Beneplacitum.

Eccleſiæ quando competat, vel ne reſtitutio in integrum aduerſus ſuam confeſsionem, ſiue ſui Prælati, vel Rectoris, vide, Reſtitutio in integrum.

E F F E C T V S.

Effectus confeſsionis reſtringitur ad tempus emanatę confeſsionis tantùm, lib. 1. q. 7. effect. 15. num. 11.

Effectum an habeat ſententiæ, & rei iudicatæ confeſsio in ciuilibus, & an ſit danda termini aſsignatio, lib. 1. q. 7. effect. 4. n. 13.

E L O G I V M.

Deo elogium, lib. pri. quæst. pri. numero pri.

EMPHYTEVSIS, EMPHYTEVTA.

Emphyteuſis pro caducitate obtinenda Dominium ex confeſsione reſultans an ſufficiat, lib. 2. q. 11. num. 6.

Res propria recognita ſub dominio Emphyteutico, ſeu feudali Alterius, an, & quando efficiatur emphyteutica, & feudalis, dicta quæſtione 11. num. 7.

Erronea recognitio non facit rem eſſe Emphyteuticam, & feudalem, ibidem, num. 8.

Emphyteuta non docens de errore cogitur à Domino directo ad edendum inſtrumentum inueſtituræ: & ita dicendum eſt de tacita confeſsione reſultanti ex ſolutione canonis, ibidem, num. 9.

Emphyteuſis petens renouationem fatetur non eſſe in inueſtitura comprehenſum, lib. 2. quæst. 27. num. pri.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica incipit à recipiente, & deſinit à recipientis Nepotibus, dicta quæſt. 27. num. 2.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica conceſſa vltra Nepotes irritatur in totum, ibidem, num. 3.

Conceditur vſque ad Pronepotes, & perpetuò, interueniente licentia, ibidem, num. 4.

Emphyteuſis Eccleſiaſticæ natura alteratur per comprehenſionem Pronepotum ſine licentia, ſeu Apoſtolico beneplacito, ibidem. n. 5.

Non expreſſa incluſio, eſt expreſſa Pronepotum excluſio, ibidem, num. 6. & num. 7. & 8. & pro incluſione ob dictionem Eius, vel ipſius, n. 9. & redditur ratio, num. 10. & ampliatur, n. 11. declaratur, num. 12. Incluſio, & excluſio per conſuetudinem, & diſſuetudinem, n. 24. 25. & 26.

Emphyteuticus contractus tria copulatiuè requirit, ibidem num. 13. & 14.

Quæ nàm ſint à Iudice ſedulò examinanda ante pronunciationem Sententiæ ſuper re emphyteuticanda, & quando non ſeruantur, quæ pœna

insurgat

inſurgat aduerſus Epiſcopum, & Iudicem, ibidem, num. 15. & 16. Quibus non verificatis, irritatur contractus, & fructus reſtituuntur, num. 17. & à numer. 18. vſque ad 21. & 37. & 38.
Res Eccleſiæ, & loci Pij ſolita locari, & emphyteuticari non requirunt de iure ſolemnitates, ſed contrarium, num. 26. & ſeqq Et quæ requirantur ad conſtituendum ſolitum locandi, & emphyteuticandi, num. 21. 23. & 26.
Eccleſiæ, & loco Pio quæ remedia competant pro rebus malè emphyteuticatis, ac alienatis, ibidem, num. 37. & ſeq. Etiamſi agatur fauore alterius Eccleſiæ, ibidem, num. 39.

EMPTOR. EMPTIO.

Emptor regulariter non tenetur eſſe ſollicitus de verſione pecuniarum Venditori ſolutarum, lib. 2. quæſt. 12. num. 24. & vde in verbo, Verſio.
Emptoris fauore pactum de reinueſtiendo preciũ non debet in eius odium retorqueri, libr. 2. quæſt. 12. num. 25. 26. & 27.
Emptio an ſuſtineatur per confeſsionem de recepto lib. 3. quæſt. 8. num. 1.
Emptor rei Eccleſiæ, vel Minoris ex cauſa neceſſitatis tenetur docere verſionem in cauſam neceſſitatis expreſſæ: ſecus eſt, ſi ex cauſa voluntaria, dicta quæſt. 12. num. 31.
Emens à Tutore, vel à Tutore, & Pupillo debet eſſe ſollicitus de verſione pecuniarum, dicta q. 12. num. 29.
Emens bona fide non debet moleſtari, dicto lib. 2. quæſt. 13. num. 70.
Emptionis cauſa finalis, quæ ſit, lib. 2. quæſtion. 59. num. 5.

ENVNCIATIVA.

Enunciatiua confeſſio quando probet aduerſus enunciantem, hæredes enunciantis, & habentis cauſam ab enunciante, ac Tertium; vide in verbo, Verba enunciatiua.

EPISCOPVS.

Epiſcopus, Parochus, aut alius Confeſſarius nequit vti ſcientia percepta in confeſſione Sacramentali pro externo regimine, & gubernio lib. 1. quæſt. 6. num. 36.

EPISTOLA.

Epiſtola ſcripta alicui tanquam præſumpto fratri pro facienda diuiſione bonorum paternorum non ligat Scribentem, & nominantem, ſi verè frater non eſt, lib. 1. q. 4. n. 8.
In Epiſtola, vel quacunque alia priuata ſcriptura emiſſa extraiudicialis confeſſio valet tam abſente, quàm Parte præſente, lib. 1. q. 8. limit. 9. num. 1. & vide in verbo, Scriptura.
Epiſtola Scripta verbis aulicis, & officioſis non parit obligationem, ibidem ſupra proximè num. 7.
Confeſsio facta in Epiſtola plenè probat, etiamſi Epiſtola ſit ſcripta Tertio, ibidem, n. 8.
Contrarium verius eſt, ſed cum diſtinctionis fœdere, nempè aut Epiſtola continet factum Scribentis cum Tertio, & probat pro Tertio, aut continet alienum, & non probat, ibidem, numero 9.
Intellige, ſi probetur Epiſtolam fuiſſe præſentatam, vel alitèr habuiſſe, ibidem, n. 10.
In Epiſtola emiſſa confeſsio probat tantùm inter Scribentem, & eum, ad quem ſcribitur, non autem Tertij, niſi agatur de facto ipſius Tertij ibidem, n. 11.
Epiſtola credentialis acceptata probat, & ex ea tranſmittens obligatur, ibidem, num. 16. & vide in verbo, Literæ. Epiſtola quando non conſtituat Aliquem Debitorem lib. 2. q. 9. n. 1.

ERROR.

Error ſecluditur data Scientia, ſignantèr ſi agatur de facto proprio lib. 3. q. 20. n. 4.
Error in dubio non præſumitur, dicta q. 20. n. 5. & ſola poſsibilitas contraria errorem excludit num. 35.
Error non admittitur in Viro prouido, & ſagace, diligenti, dicta q. 20. num. 6.
Error ſecluditur à confeſsione emiſſa in iudicio, dicta q. 20. num. 7.
Errore, falſitate, & ignorantia irritatur confeſſio, dicta q. 20. num. 13.
Errorem corrigens de nouo nihil facit, at iam factũm declarat, dicta q. 20. n. 20.
Erronea confeſſio geminata, iurata, & in iudicio emiſſa, & ratificata reuocatur, dicta q. 20. num. 21.
Error non præſumitur, ſed concludentèr probandus eſt, dicta q. 20. num. 26.
Errore in confeſſione probato abſque ope reſtitutionis in integrum adnihilum efficit confeſsio dicta q. 10. num. 26.
Error quibus modis probetur in confeſſione diuerſæ referuntur D. D. opiniones, dicta q. 20. num. 28.
Auctoris opinio tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus, diſtinctè enucleatur, dicta quæſt. 20. num. 29.
Error in confeſſione eſt probandus concludentèr, & pernecesse, ac poſſibilitèr excludens veritatem confeſsionis, peculiaritèr ſi confeſsio ſit pro exoneratione conſcientiæ, & coadiuuatur adminiculis, dicta q. 20. num. 34. & q. 21. numer. 12.
Error in facto proprio non probatur oſtendendo rem alitèr ſe habere, dicta quæſt. 20. n. 35.
Error in confeſsione criminalitèr emiſſa probatur per coniecturas, præſumptiones, & indicia, dicta q. 20. num. 36.
Ad erroneam confeſsionem reuocandam quæ cauſæ allegari poſſunt, & quomodo ſint probandæ, dicta q. 20. n. 37.

Erro-

Digitized by Google

Errore geſtorum veritas rei non viciatur dicta q. 20. num. 46.

Erroris allegatio, & probatio non eſt neceſſaria in confeſſione extorta per tormenta, vel metu tormentorum, ſi ratificatio non ſit ſecuta: qua ratificatione ſecuta poteſt confeſſio reuocari, conſtito de errore, etiam erroris cauſa non probata, dicta quæſt. 20. num. 55.

Error iuris quando confitenti ſuffragetur, vel ne ad reuocandam confeſſionem tanquàm erroneam, dicta queſt. 20. num. 69.

Error, & obliuio etiam per lapſum duorum annorum attenta qualitate Perſonæ præſumitur dicta quæſt. 20. num. 76. & ſeq.

Error non eſt probandus ad infringendam confeſſionem, quando in parte eſt probatus, dicta queſt. 20. num. 91.

Error, & erroris cauſa in reuocanda confeſſione extraiudiciali non requiritur, vt tollatur ex ea indicium ad torturam, ſi reuocatio contingat ante cœptum iudicium: ſecus eſt poſt cœptum, dicta queſt. 20. num. 95. & ſeq.

Error vbi eſt, non eſt conſenſus, & iuramentum in confeſſione iurata non operatur, libr. 3. quæſt. 21. num. 6. & prius lib. 2. quæſt. 37. num. 7.

Error confeſſionis vnius rei ſeparatæ non influit in aliam pariter ſeparatam, lib. 3. queſt. 32. num. 29.

ERRONEA CONFESSIO.

Erronea, & obſcura confeſſio etiam iurata, & acceptata à Parte poteſt declarari, & reuocari à Confitente, lib. 1. quæſt. 3. num. 10.

Erronea confeſſio reuocatur ab hærede, ſicuti à Defuncto reuocari poterat, ſi erronea probetur, lib. 2. quæſt. 4. num. 14. & 15.

Erronea recognitio in Emphyteuſim ſeu, Feudum, quando ex confeſſione reſultet, vide in verbo, Emphyteuſis. Emphyteutica.

Erronea etiam iudicialis ſiue ſponte, ſiue per torturam emiſſa confeſſio poteſt reuocari, & reuocata non præiudicat, lib. 3. quæſt. 20. numer. 14.

Erronea confeſsio ex falſa cauſa emiſsa non attenditur, dicta q. 20. num. 16.

Erronea confeſsio nullum damnum patitur in confitentem; dicta q. 20. n. 17.

Erronea confeſsio ſi à confitente reuocetur, eo magis excuſatur; declaratur; & interpretatur etiam ex interuallo, dicta q. 20. n. 18.

Amplia tàm in expreſſa, quàm in tacita confeſſione, dicta q. 20. n. 19.

Erronea confeſsio geminata, iuramentoque vallata in iudicio emiſſa, & ratificata reuocatur, dicta q. 20. num. 21.

Iurans ad interrogata reſpondere ſi crimen confiteatur, an poſsit perimere, vel declarando ſuam confeſsionem excuſare; dicta queſt. 20. numero 22.

Poteſt tamen tanquàm erroneam ante Sententiam reuocare confeſsionem, præſertim ſi is, qui allegat errorem tractat de damno euitando, dicta q. 20. num. 23.

Probatio, & non allegatio erroris eſt neceſſaria in confeſsione reuocanda tanquàm erronea, dicta q. 20. n. 24.

Erronea confeſsio non attenditur dicta q. 20. n. 30. num. 27. & lib. prim. quæſt. 7. effect. 7. num. 21. & 22.

Erronea confeſsio eſt probanda per probationes magis vrgentes claras, & apertiſsimas, & per teſtes omni exceptione maiores, & optimæ conditionis in perſonis, & dictis, eademq. 20. num. 31. & vide in verbo, Teſtes.

Et dicti Teſtes etiam non interrogati debent reddere cauſam ſcientiæ, præcitata quæſt. 20. numero 32.

Imò qualitas bonæ conditionis, & famæ in Teſte vt ſupra deponente eſt articulanda, & probanda, dicta q. 20. n. 33.

Ad erroneam confeſsionem reuocandam quæ cauſæ allegari poſsint, & quomodo ſint probandæ, dicta quæſt. 20. numer. 37. dicta q. 7. eff. 7. num. 22.

Confeſsio tanquàm erronea priùs eſt reuocanda, & poſtmodum producendi ſunt articuli ad effectum probandi errorem, dicta quæſt. 20. num. 38.

Erronea probatur confeſsio etiam ex Socijs criminis, dicta q. 20. num. 39.

Erronea confeſsio à Confitente, & ab hæredibus reuocatur, dicta q. 20. n. 40.

Erronea reuocatur Confeſsio à Delinquentis Patre, vel Conſanguineis, inuito Delinquente, dicto lib. 3. q. 20. n. 41.

Erronea reuocatur confeſsio, licèt nullo contra confitentem vigeant indicia, dicta q. 20. n. 42.

Reuocatur, etiamſi facta ſit confeſsio ſub ſpe gratiæ, & ratificata, ſi de errore doceatur, dicta q. 20. num. 43.

Ficte confeſſus tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus reuocat confeſsionem tanquàm erroneam, dicta q. 20. num. 43.

Erronea probatur confeſsio in contractibus, ſi res aliter ſe habeat, dicta q. 20. num. 45.

Quietantia, ſeu tranſactio non irritatur tanquàm erronea ſine concludentiſsimis probationibus, dicta q. 20. n. 47.

Confeſsio tanquàm erronea facta in Inſtrumento cum iuramento, & Decreto Iudicis non impugnatur, niſi per conſimilem ſcripturam, vel probationes concludentiſsimas, dicta q. 20. num. 48.

Erroneæ confeſsionis iuſta cauſa eſt probanda, ſi confeſsio emanauerit legitimis præcedentibus indicijs; dicta q. 20. num. 56.

Ex confeſsione in tortura tanquàm metu tortorum facta reuocata à Reo tempore, quo ducitur ad ratificandum extra tormenta, nouum dat indicium ad torquendum, dicta q. 20. numero 57.

Erronea confeſsio non eſt probanda, dum concurrit

currit factum ab annis viginti, & vltra, dicta q. 20. num. 60. & vide num. 61. & 62.

Confeſsio an tanquam erronea reuocari poſsit ex errore Iuris, & quid dicendum eſt, ſi agatur de Muliere? dicta q. 20. num. 63.

Confeſsio ex iuris errore non retractatur, dicta q. 20. n. 66.

Retractatur à Perſona, cui non imputatur iuris ignorantia: & quomodo veniat concluſio intelligenda? dicta q. 20. num. 77.

Ex iure dubio, & multipliciter intelligibili reuocatur confeſsio tanquàm erronea, dicta q. 20. num. 68.

Erronea Procuratoris confeſsio à Principale reuocatur probando rem alitèr ſe habere, dicta q. 20. num. 70.

Erronea Principalis cõfeſsio in facto alieno probatur docendo rem alitèr ſe habere, dicta q. 20. num. 71.

Erronea non eſt probanda confeſsio à perſona decrepita vltra annos octuaginta etiam in facto proprio, quamquàm à tempore dicti facri confeſſati non ſint elapſi decem anni, dicta q. 20. n. 75. & 77.

Erronea etiam iudicialis confeſſio in continenti reuocata retractatur abſq; erroris probatione etiam contra fiſcum, licèt talis confeſſio facta ſit contra ſe ipſum in poſitionibus, dicta quæſtion. 20. num. 78.

An talis in continenti reuocata confeſſio faciat indicium ad torturam, dicta quæſtion. 20. numer. 79.

In continenti reuocata confeſsio fauore confitentis quando dicatur, & an remittatur Iudicis arbitrio, dicta quæſt. 20. num. 80.

Erronea confeſsio in continenti reuocata ſi à Parte fuerat acceptata, non retractatur, niſi de errore doceatur, eadem quæſt. 20. num. 82.

Acceptatio Partis præſumitur ex non contradictione, dicta quæſt. 20. num. 83.

Erronea in parte confeſsio in totum eſt erronea: & in parte falſa in totum falſa præſumitur; dicta quæſt. 20. num. 92. & 94.

Confeſsio formiter probata, & acceptata ſi erronea probetur, confitenti non præiudicat, dicta quæſt. 20. num. 97.

Non fatetur, qui errat, & errantis nulla eſt voluntas, dicta quæſt. 20. num. 98. & 99. ibi præſertim ſi fundata ſit confeſsio in falſo &c.

Erronea allegata confeſsio an poſsit tanquàm talis reuocari poſt ſententiam diſtinguitur inter eaſdem Partes, & diuerſas, dicta quæſt. 20. num. 100.

Confeſsio tanquàm erronea in criminalibus reuocatur poſt concluſum in Cauſa, & poſt ſententiam in gradu appellationis, dicta q. 20. n. 101.

Confeſsio in contumacia vigore ſtatuti an tanquam erronea infringi poſsit, dicta quæſt. 20. num. 102.

Reuocatio confeſsionis tanquàm erronea à quo poſsit fieri, & an inuito Confitente, dicta quæſtion. 20. num. 103.

Reuocatio confeſsionis vti erroneæ in ciuilibus Parti non intimata non prodeſt; & quid, ſi apud acta notarij? dicta quæſt. 20. n. 104.

Confeſsio ſi erronea ſit, confitenti non nocet etiam iurata, licèt agatur in ciuilibus, & in criminalibus, lib. 3. quæſt. 21. num. 5. & 6.

Non reuocatur confeſsio tanquàm erronea, ſi fuerit iuratum dicere plenam veritatem, dicta quæſt. 21. num. 8.

Verius eſt, quòd reuocetur, ſi prius confitens probauerit aliquam veriſimilem cauſam, qua mediante poterit credere iuraſſe verum dicta quæſtion. 21. num. 9.

Quid dicendum eſt, ſi confeſſio iurata, & geminata inſurgat vigore termini? vide in dicta q. 21. num. 10.

Quandò autèm non ſit locus reuocationi confeſſionis ſub prætextu erroris, vide infra, Reuocatoria.

EXACTORIS.

Exactoris, vel Receptoris Regalium, ſiue Debitorum Fiſcalium, aut Communitatis, de recepto confeſſio nocet, & præiudicat, illique ſtandum eſt fauore ſoluentis, lib. [illegible] numero 48.

Exactori publico reputato benè ſoluitur, & Debitor penitùs liberatur, licèt fauore Domini remaneat actio contra exactorem, dicto lib. 3. q. 1. numer. 49. & vide in verbo, Procurator.

Exigendi quaſi poſſeſsio an acquiratur ex confeſſione de recepto, dicta quæſt. pri. n. 5[illegible].

EXCEPTIO.

Exceptio non numeratæ pecuniæ excluditur ſtante geminata confeſsione, lib. 1. quæſt. 7. effection. prim. num. 12. & quæſt. 8. limit. 4. numero 6.

Exceptionem non numeratæ pecuniæ mutuum repellit poſt biennium, dum quis probat pecuniam fuiſſe numeratam, & probet per confeſſionem teſtibus munitam. Secus eſt in deposito, vel alio contractu, quia lapſus ſimilis temporis non eſt neceſſarius, dicta quæſt. 7. effect. pri. n. 14.

Exceptio non numeratæ pecuniæ non poteſt opponi poſt biennium, ſi confeſsio in ſcriptis ſit emiſſa, niſi excipiens aſſumat in ſe onus probandi negatiuam, ſi autèm ſine ſcriptis poterit ſemper hæc exceptio opponi, dicto effect. 1. num. 15.

At vide etiam, quando infra biennium, & poſt biennium talis exceptio opponi valeat, vel ne; ibidem ſupra proximè, num. 16.

Exceptio non numeratæ pecuniæ nequit opponi, niſi in mutuo, & dote, in alijs autem contractibus nequaquam, etiam ſi talis contractus conuertatur in mutuum, ibidem ſupra, num. 17. & n. 149.

Exceptio non numeratæ pecuniæ locum habet in mutuo

mutuo, ſi confeſsio emanauerit in iudicio iuriſdictionis voluntariæ, ſecus eſt contentioſæ, ibidem ſupra, num. 20. & eadem q. 7. effect. 3. num. 13.

Exceptio non numeratæ pecuniæ in contractu mutui, vel dotis iurato quomodo locum habeat, quid dicendum eſt in vltimis voluntatibus? dicto effect. 1. n. 19. & alia num. 18.

Exceptioni renuncians non numeratę dotis validiorem præſtat ſuſpicionem in confeſsionem de dote recepta, & tollitur ſpes futuræ numerationis, libr. prim. quæſt. 8. limitat. 6. numero 54.

Exceptio non numeratæ dotis contra Vxorem, & eius Hæredes prius opponi poterat infra annũ à Marito, & Hæredibus, ac à Socero reſpectiuè, & eius hæredibus dicta limit. 6. numero 105.

Procedit hodie talis concluſio, ſi matrimonium intra biennium ſit ſolutum, ibidem, ſupra proximè, num. 106.

Exceptio non numeratæ dotis opponi poteſt infra tres menſes poſt diſſolutum matrimonium, quando matrimonium à biennio durauerit vſque ad decennium incluſiuum cum dicto biennio, ibidem ſupra, num. 107.

Exceptio noo numeratæ dotis denegatur etiam Creditoribus, & tertijs poſſeſſoribus, dum matrimonium diſſoluitur poſt decennium, ibidem ſupra, num. 108.

Intellige procedere, ſi Creditores, & Tertij ſciuerint confeſſionem per maritum vt ſupra factam: ſi vero ignorauerint, competit reſtitutio in integrum, ibidem, num. 109. & vide in verbo, Reſtitutio in integrum, & in verbo, Renunciatio.

Exceptio non numeratæ dotis infra dicta tempora, vt ſupra dictum eſt, opponenda ceſſat, quando is, qui dotem promiſit poſt confeſſionem factam à Marito de dote recepta declarat dotem Viro non eſſe ſolutam, imò ad certum tempus ſoluere promittat, ibidem ſupra, num. 115.

Exceptio non oumeratæ pecunię habet etiam locum in his, quæ conſiſtunt in pondere, numero, & menſura, ibidem, num. 150.

Exceptio noo numeratæ pecuniæ, ſi non agitur de dote, ſed de mutuo, eſt opponenda infra biennium: ſi autem agatur de confeſſione ſolutionis in quocunque alio contractu facta à Creditore fauore Debitoris opponitur infra triginta dies, ibidem, num. 151. & 152.

Exceptio non numeratæ pecuniæ an locum habeat elapſis temporibus vt ſupra præfixis fauore illius, qui intendit probare contrarium ſuæ cōfeſsionis, ibidem, num. 153.

Exceptio non numeratæ pecuniæ quando ceſſet in dote, mutuo, & in alijs contractibus, ibidem num. 154. & 156.

Exceptio non numeratæ pecuniæ ceſſat ſtante geminata confeſſione, ibidem num. 155.

Exceptio non uumeratæ pecuniæ dum locum habet, non ſufficit negare ſimpliciter pecuniam non fuiſſe numeratam, niſi probetur in iudicio confeſsionem emanaſſe ſub ſpe futuræ numerationis, ibidem, num. 157.

Exceptio non numeratæ pecuniæ vt ſupra propoſita transfert onus probandi in eum, contra quem excipitur, ibidem, num. 158.

Confeſsio expletis temporibus exceptionis non numeratę pecuniæ idem operatur, quòd ipſamet ſolutio, lib. 3. quæſt. 10. num. 54.

Exceptio non numeratæ dotis poteſt quandocunque opponi data ſimulatione Mariti confitentis, dicta quæſt. 10. num. 55.

EXCIPIENS.

Excipiens non fatetur, nec proteſtās, lib. 2. quęſt. 1. num. 44. & 45.

Excipiens obtinuiſſe abſolutionem ab excommunicatione non fatetur ſe eſſe excommunicatum, ibidem, numer. 46. & vide eodem lib. 2. quæſtion. 38

Exceptiones producens fatetur ea, quæ ſunt expreſſa: ſecus ea, quæ ſunt tacita, dicta quæſt. 1. num. 47.

Super Rei exceptione quando poſſit Actor ſuam intentionem fundare, ibidem, num. 48. lib. 2. quæſt. 55. num. 10.

Facta confeſſio excipiendo in criminalibus quando, & quomodo ſufficiat ad condemandum, ibidem, num. 49.

Confeſsio in cartha ſecuritatis præiudicat non illa quæ reſultat ex allegationibus Iuris, ibidem, numer. 50. In querela præiudicat, ibidem numer. 49.

EXCOMMVNICATVS.

Excommunicatus inſordeſcens in excommunicatione per annum integrum de hæreſi ſuſpectus habendus eſt, & contra eum tanquàm talem procedi poteſt, lib. 2. quæſt. 66. num. 1.

Procedit lapſo anno, præuia citatione, & monitione ad reſpondendū de fide, & ad purgandam præſumptionem hæreſis: quia tunc eſt confeſſus, & conuictus, ibidem, num. 2.

Et eſt verum quoad Excommunicatum in contumacia ex cauſa Fidei, & dum eſt verè contumax, & redditur ratio, num. 4.

Excommunicatus ex alia cauſa quam fidei qua pœna puniatur, ibidem, num. 5.

Clericus inſordeſcens in excōmunicatione poſt annum, quando pro confeſſo, & conuicto habendus ſit, & declarandus hæreticus, ibidem, num. 6.

Et quando Clericus ſic excommunicatus veniat beneficijs priuandus, ibidem, num. 7.

An elapſo dicto anno poſſit Clericus priuari beneficijs, poſtquam fuerit præfixus terminus aſſignatus, vel ſint præfigendi alij termini, & cuius dierum quantitatis eſſe debeant: & an arbitrium Iudicis in hac præfixione, & aſſigna-

tione operetur, vt poſtmodum deueniri poſſit ad declaratoriam ſententiam dictæ priuationis ibidem, num. 8.

Priuatio Beneficij non datur ex leui crimine, neque ex cauſa ciuili, ob quam ſit aliquis declaratus excommunicatus, ſed arbitraria pœna plectendus eſt, ibidem, num. 9.

Excommunicatus ob cauſam ciuilem ſi per mille annos in excommunicatione ſteterit, quarè nō priuetur beneficijs? ibidem, num. 10.

EXEQVENDA CONFESSIO

Non eſt exequenda confeſſio, quæ oppoſitiones patitur, lib. 1. quæſt. 4. num. 22.

Executoris Teſtamentarij confeſſio an, & quando præiudicet, lib. 3. quæſt. 2. num. 28.

EXECVTIVA VIA.

Executiua via proceditur ex confeſſione contra confitentem, lib. 1. quæſtion. 7. effect. 4. numer. 3.

Executiua via datur dum exhibetur Teſtamentū vel Inſtrumentum minus ſolemne à Parte confeſſatum, & effectuatum, ibidem ſupra, numer. 5.

Executiuè proceditur ex confeſſione, ſi emanauerit confeſſio ſimpliciter, & ad petitionem Partis, ibidem, num. 9. Et quid in legato? ibidem num. 12.

Secus eſt quando confeſſioni præceſſerit libellus, & litis conteſtatio: tunc enim proceditur via ordinaria, ibidem, num. 10.

EXECVTOR, SEV NVNCIVS.

Executori ſeu Nuncio creditur aſſerenti, ſeu confitenti executionem per ipſum factam fuiſſe ad inſtantiam creditoris in bonis Debitoris, lib. 2. quæſt. 41. num. 1.

Limita niſi contrarium concludenter probetur, ibidem, num. 2.

Executori, ſeu Nuncio creditur non ſolum ſuper immiſſione in poſſeſſionem, ſed etiam, quoad anteriorem poſſeſſionem, ibidem, num. 3.

Amplia, vt ex dicta aſſertione detur etiam manutentio, ibidem, num. 4.

Executori ſeu Nuncio creditur ſuper bonis non repertis in Domo debitoris, quando Executori, ſeu nuncio de mandato Iudicis ſit commiſſa executio bonorum, ibidem, numer. 5. & pro hac excuſſione datur alius modus, vt in numer. ſeq.

Amplia eo magis procedere adminiculis concurrentibus, ibidem, num. 6.

Executoris Teſtamentarij confeſſio, lib. 3. q. 2. num. 82.

EXHAEREDATIO.

Ad filium exhæredandum quot ſint Cauſæ, lib. 2. q. 39. num. 1.

Exhæredari an poſſit filius ex aſſertione, & confeſſione facta à Patre in Teſtamento ſuper vna vel pluribus cauſis exhæredem filium facientibus, niſi probetur cauſa, ſeu aſſertæ probetur cauſæ, lib. 2. q. 39. num. 2.

Exhæredationis cauſæ à quo ſint probandæ, ibidem, num. 3.

Exhæredatio ſemper malo animo facta præſumitur, ibidem num. 4.

Cauſa expreſſa pro exhæredatione ſemper falſa præſumitur, niſi vera probetur, ibidem numero 5.

Exhæredatio non eſt facienda iracundiæ calore ibidem, num. 6.

Iracundiæ calore omnes actus humani annullantur, ibidem n. 7.

Exhæredationis cauſa probata filius redditur criminoſus in Patrem, ibidem, num. 8. ita vt, non ſit amplius filius, ſed Soboles Diaboli, ibidem, n. 9.

Exhæredationis cauſa probata arcet filium ab omnibus paternis ſubſtantijs, ibidem, numero 10.

Filij quarè debeant eſſe Parentibus obſequentes, ibidem num. 11.

EXPORTANS FRVMENTVM.

Frumentum, ſeu aliam rem prohibitam extrahens contra formam Bannimentorum, ſeu Statutorum captus in fragranti crimine in materia Contrabannorum quis dicatur, lib. 2. q. 81. num. 5.

Captus tanquàm Contrabannerius, ſeu Exactor rerū prohibitarum ſine debita licentia an poſſit detineri in carceribus, ſi per Satellites non fuerit apprehenſum corpus delicti, lib. 2. q. 8. num. 6.

Corpus delicti in crimine contrabannorum an, & quandò, vel ne poſſit ſuppleri per iudicialem confeſſionem Apprehenſi, ibidem, num. 7.

In contrabannis an proptèr vnam mercem Fraudantis cætera omnia publicentur, ibidem, numero 8.

Publicantur quandò Reus in fragranti crimine repertus eſt conuictus, vel confeſſus, & conſtito de corpore delicti, ibidem, num. 9.

Illicitum quandò confiſcatur cum licito, ibidem num. 10.

Famuli Curiæ an ſint idonei Teſtes ad probandum aliquem fuiſſe repertum in fragranti crimine, dùm agitur de contrabannis, aut de inobſeruantia Statutorum prohibentium extractionem Frumenti, vel aliarum rerum, ibidem, num. 11.

Et qua pœna ex depoſitione ſolummodò dictorū Curiæ famulorum, non iuncta depoſitione proborum Virorum, poſſit ſic repertus condemnari, vel ad competentem compoſitionem valeat admitti; & quandò id procedat? ibidem, numero 12.

Compoſitio in materia Contrabannorum non datur,

Digitized by Google

tur, conſtito de delicto per proceſſum iam compilatum, ſed irrogatur pęna præſcripta, ibidem, num. 13.
Exportans frumentum ſine licentia ſi dum eſt in itinere, reuertatur, non punitur, ibidem, n. 14. vbi quia Gabellæ fraus non committitur ſine dolo, qui ſemper eſt cauſa fraudis.
Punitur pœna extraordinaria Iudicis arbitrio, ſi fatetur, quòd ſi non fuiſſet impeditus, exportaſſet, ibidem, n. 15.
Inuentus in itinere cur non puniatur pœna ordinaria præſcripta in bannimentis, ſeu Statutis, ſed tantum pœna extraordinaria? ibidem numero 16.
Spontè iudicialitèr confeſſus punitur pœna extraordinaria, ibidem, num. 17.
Conhtens extraxiſſe frumentum, ſeu aliam rem prohibitam extrahere, ſed cum licentia Gabellarij an veniat abſoluendus, fiue aliqua pœna plectendus? ibidem n. 18.
Ligantur etiam Forenſes à Sraturis, & Bannimentis prohibentibus Frumenti, aut aliarum rerum extractionem, ibidem, n. 19.
Limitatur concluſio in quatuor caſibus; & declarantur limitationes lib. 2. q. 81. n. 20.
Bannimenta, & Statuta de non extrahendo cum pœnis contra Extrahentes ſunt multoties amara, & contra æquitatem, ibidem, n. 23.
Obligatio ſoluendi Gabellam an ſit in Portu, an in Porta? ibidem, num. 25.
Prohibita extractione frumenti an cenſeatur prohibita extractio Farinæ, Panis, & Biſcottorum, & è conuerſo prohibita extractione Farinę, an cenſeatur prohibita extractio frumenti, ibidem, num. 26.
Gabellarius ſi à Forenſe non inueniatur, quid agendum ſit, nè ipſe Forenſis incidat in pœnas ibidem n. 30. verſ. Si autèm.
Extrahentes Graſciam, & conducentes ad Vrbem non tenentur ad Gabellas, ibidem, num. 30. verſ. Conducentes.

EXPLICITA, EXPRESSA.

Explicita confeſsio confitentem conuincit. Secus implicita, lib. 3. q. 2. numero 84. & vide in verbo, Requiſita,
Expreſſa confeſſio facta in vno Iudicio præiudicat confitenti in alio ſaltem præſumptiuè, & adminiculatiuè. lib. 1. q. 7. effect. 5. n. 21.
Indiſtinčtè, ſi verſemur in Principali, ſecus eſt in procuratore, Ibidèm proximè, num. 22. Auctoris opinio videnda eſt, ibidem, n. 23. cum ſeq.
Quid dicendum ſit de æquitate canonica? ibidem, num. 28. cum ſeqq. late articulus declaratur, & limitatur.

EXTRAIVDICIALIS CONFESSIO.

Confeſsio extraiudicialis quæ ſit, lib. prim. q. 2. num. 17.
Extraiudicialis confeſsio in criminalibus dicitur indicium à delicto remotum, ibidem, numero 18.
Extraiudicialis confeſſio vt faciat indicium eſſe, debet ſpecialis, & expreſſa: non autem generalis, tacita, & ſubintellecta, dicto lib. 1. quęſtion. 3. num. 6.
Et vide in verbo Confeſſionis ſpecies, & in verbo, Requiſita Confeſsionis iudicialis; & extraiudicialis. Extraiudicialis confeſſio per iocum, & laſciuiam emiſſa non eſt ſatis ad torturam, lib. 1. quæſt. 4. num. 21.
Extraiudiciales confeſſiones plerumque emittuntur ſine aliqua animi deliberatione, nempe, ioci, & iracundiæ cauſa, & ſine animaduerſione benè, vel malè dicendi, dicta quæ. 4. numer. 23.
In extraiudiciali confeſſione vtenda eſt circumſpectione, dicta quæſt. 4. num. 24.
Extraiudicialis confeſſionis in ponderando facti circumſtantias Iudicis arbitrio multum deferendum eſt, dicta q. 4. n. 25. & n. ſeq. redditur ratio.
Extraiudicialis geminata confeſsio incidentèr emiſſa plenè probat in ciuilibus, ſi geminatio plenè probetur, dicta quæſt. 4. numero 27. & 31.
Coram incompetenti Iudice facta confeſſio in ciuilibus præſertim quando eſt ſimilis, & adminiculata habet vim extraiudicialis confeſſionis, lib. 1. quæſt. 6. num. 22.
Intellige tàm reſpectu Iudicis, quàm Notarij, ibidem proximè, num. 23.
Extraiudicialis confeſſio inducit probationem: non autèm producit actionem, ſeu obligationem, lib. prim. quæſt. 7. effect. prim. numero 6.
Extraiudicialis confeſſio tunc inducit ſolummodò probationem, dum non eſt facta in ſcriptis, etiamſi poſteà in ſcriptis ſit redacta, dicto effect. 1. num. 7.
Quid dicendum eſt, ſi ab initio facta ſit in ſcriptis? vide in eodem prim. effect. num. 8. & in verbo, Confeſsio extraiudicialis, & iudicialis, & in verbo, Geminata confeſſio, & in verbo, Obligatio.
Extraiudicialis confeſsio tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus ante acceptationem poteſt tanquàm ~Tonea reuocari probando contrarium, lib. 3. quæſt. 20. num. 78. 84. & 95.
Extraiudicialis confeſſio cœpto iudicio trahit ſecum quaſdam vires iudicialis confeſſionis, quę reuocatur quandocunque docto de errore dicta quæſt. 20. num. 96.
Extraiudicialis confeſſio in inſtrumento ſuper re empta pro alio. Vide in verbo Recognitio bonæ fidei etiam in re empta.

EXTREMA.

Extrema quando dicitur probata in iudicio Saluiani

uanl, & ſpolij reſpectiuè, vide in verbo, In indicio poſſeſſorio.

F

FACVLTATIVA.

Facultatiua non inducunt neceſſitatem, lib. 2. q. 12. num. 27.

FACTORIS.

Factoris confeſſio de recepto quando noceat Domino: vide in verbo, Procurator.

FALSVM.

Falſum committitur non ſolum fabricando ſcripturam falſam, ſed etiam ſcriptura vtendo, lib. 2. quæſt. 3. num. 60.
Falſa confeſſio non immutat rei veritatem, lib. 2. quæſt. 63. num. 4.
Falſitatis delictum deteſtabile, lib. 2. quæſt. 65. num. 5.
Falſitas, dato lucro, & commodo redditur doloſa, & plectibus, ibidem, num. 6.
Aliaque etiam vide in verbo, Producens ſcripturas. Et de dicenti falſum, lib. 2. q. 29. numero 10.
Familiares an probent ea, quæ domeſticè fiunt: vide Teſtes familiares.

FICTA.

Ficta, & interpretatiua confeſſio in alio iudicio non præiudicat, lib. prim. quæſt. 7. effect. 5. num. 9.
Ficta, imò & vera confeſſio non egreditur perſonam Confitentis, dicto effect. 5. num. 6.

FIDES.

Nil dignius eſt, quàm fidem ſignanter iuratam ſeruare etiam Hoſti, lib. 2. q. 13. num. 29. & eodem lib. q. 38. num. pri.
Fidei implementum eſt de iure naturali, & Diuino, dicta q. 37. num. 2.
Confeſſio ſub fide, & aſſertione alterius irritatur, non verificata aſſertione, dicta, q. 37. num. 3. & redditur ratio numeris ſeqq. Fides non probat confeſſionem, lib. 1. q. 8. n. 14.

FIDEIIVSSORI.

Fideiuſſori an proſit, ad effectum repetendi à Principali Debitore quicquid ſoluit de proprio pro ipſo Debitore, confeſſio de recepto ad fideiuſſoris fauorem emanata à creditore, lib. 3. q. 9. num. pri. & ferè per totam.

FIDEICOMMISSVM, ET FIEICOMMISSARIVS.

Fideicommiſſum in bonis diuiſis probatur ad alterius fauorem in fideicōmiſſum uocati ex confeſſione emiſſa in Inſtrumento diuiſionis initio à Grauatis, lib. 1. quæſt. 7. effect. 20. n. 1.
Amplia contra ipſos Grauatos confitentes, & ab eis cauſam habentes, imo, & Creditores ſuperuenientes, & non priores huiuſmodi confeſſioni, ibidem ſupra, n. 2.
Fideicommiſſaria bona probantur ex confeſsione emiſſa ab hærede grauato in ſupplicatione data Principi pro alienatione bonorum in ipſa ſupplicatione ſpecificatorum, & ſingillatim enarratorum ſpectaſſe ad fideicommittentem, vel in inſtrumento ſubrogationis, ibidem, numero 3.
Fideicommiſſaria bona probantur ex confeſſione Grauati, etiam dum confeſſio eſt facta in iudicio per modum contentioſæ iuriſdictionis, ibidem, num. 5.
Fideicommiſſaria bona probantur confeſſione Hæredis grauati, ſi confeſſio ſit clara, certa, & non incidentèr emiſſa, & parte præſente, vel in iudicio, aut in ſcriptura, & enunciet perſonas, quæ iniunxerunt Fideicommiſſum, ibidem ſupra, num. 7. & vide etiam in verb, Grauati Hæredes.
Fideicommiſſum Paternum in bonis inter Fratres diuiſis probatur contra ipſoſmet Fratres confitétes, & eorum vniuerſalem& ſingularem ſucceſſorem ex ipſorum confeſſione emanata in inſtrumento Diuiſionis, ſi à Patre facta fuerit ſubſtitutio in omnibus bonis, ibidem ſupra, num: 13.
De Fideicommiſſo inducendo ſi non tractatur, ſed de illo iam inducto tanquàm dubio interpretando, vel de bonorum identitate probanda, Grauati Hęredes confitendo facere poſſunt inter ſe, & ipſorum præiudicium Fideicommiſſum, ibidem ſupra, num. 14.
Limita, ſi poſteà concludenter probentur bona diuiſa non ſpectaſſe ad fideicommittentem, & erroneè fuiſſe Fideicommiſſo in diuiſione ſuppoſita, ibidem ſupra, num. 15.
Fideicommiſſo erronea bonorum ſuppoſitio mediante cōfeſſione emiſſa in inſtrumento diuiſionis an retractetur, dum talis ſuppoſitio habuit effectum ſuum per tranſactionem, ibidem, numero 16.
Teſtes quot, & quales requirantur ad probandam huiuſmodi ſuppoſitionem factam per confeſsionem hæredis grauati, ibidem, num. 17. & 18.
Fideicommiſſarius prætendens dotem conſtitutā de bonis fideicommiſſi reſcindere ſub prætextu, quòd dos aliundè ex bonis liberis conſtitui poterat, debet concludentèr probare, & interim Mulier eſt manutenenda, lib. 1. quæſt. 8. lim. 6. n. 138.

FILIVS.

Filius quando in ſubſidium teneatur ad ſolutionem debiti contracti à Patre pro ſe, Vxore, & alijs etiam filijs alendis, lib. 1. quæſtion. 9. numer. 46.

Filius nequit repetere dotem maternam aduerſus Patrem vrgentem ad inopiam, ibidem, num. 17. erga finem.

Filius natus in figura matrimonij potius præſumitur legitimus, quàm illegitimus, lib. 2. q. 7. num. 62.

Intellige, ſi vigeat Coniugum cohabitatio, vel ſi maritus conceptionis tempore, vel in omni tempore libere ad Vxorem accedere poterat, dicta quæſt. 7. num. 63.

Secus eſt, ſi præſumptiones, & coniecturæ in contrarium militent, tunc enim coarctanda eſt probatio cohabitationis, vel acceſſus Mariti ad Vxorem conceptionis tempore, dicta quæſt. 7. num. 64.

Ita vt ſola potentia acceſſus non ſufficiat, ibidem num. 65.

Viri acceſſus ad Vxorem quando excludatur, & alterius includatur, ibidem, num. 66.

Filij legitimantur per ſubſequens matrimonium, quando certum ſit fuiſſe à Viro progenitos: ſecus eſt, ſi incertum, ibidem, n. 67.

Filius natus ex inceſtuoſo coitu quando per ſubſequens matrimonium habilitetur ad ſuccedendum, ſi Põtificis diſpenſatione mediante fuerit initum Matrimonium, ibidem, num. 69.

Filij non habentes qualitatem legitimatis tempore conceptionis excluduntur à fideicommiſſo admittenti Filios dumtaxat ex vero, & legitimo matrimonio verè, & non ficté procreandos, & generandos, ibidem, num. 70.

Filius naturalis incidenter agens aduerſus Patrem naturalem, vel Patris hæredes, aut Tertios bonorum poſſeſſores pro alimentis conſequendis ſummarie ex leuioribus probationibus ſatis docet naturalem filiationem: ſecus eſt, ſi principaliter agat, ibidem, num 82.

Filius naturalis agens ad alimenta contra Auiam Paternam plenè probare debet naturalem filiationem; ita, & dum agitur de auferenda hæreditate, ibidem, num. 85. & vide in verbo, Proles, & in verbo, Præſumptio iuris, & de iure, & in verbo, Aſſertioni Teſtatoris.

Naturalis filius non probatur ex mera aſſertiua Patris; cum naturalitatis qualitas non præſumatur, niſi probetur, dicta quæſt. 7. numero 93.

Limita, ſi præſumptiones, & coniecturæ concurrant pro naturali filiatione probanda, ibidem num. 94.

Præſumptiones, & coniecturæ, quæ, & quot eſſe debeant, & an duæ tantum vnitæ ſufficiant. & an aliud requiratur pro dicta naturali filiatione probanda in principalem concomitantiam cauſæ paternæ aſſertionis, vide in eadem quæſt. 7. à num. 95. vſque ad 100.

Filium legitimatum eſſe an probetur ex inſtitutione Patris in teſtamento, dicta quæſt. 7. num. 91. cum ſeqq.

Filius promittens dotem ſorori vna cum Patre, dicitur fideiubere pro Patre, lib. 2. quæſt. 21. num. 5.

Filius an poſſit dare de nullitate confeſſionis Patris, vel Matris (ipſis Parentibus viuentibus) etiamſi ſit hæres, poſſit reuocare, & appellare docto tamèn de errore, lib. 3. quæſtion. 4. num. 13. 14. & 15. & ſeqq. & num. 33.

Filij primi matrimonij (matre viuente) an poſſint agere pro nullitate donationis factæ à Matre vltra modum legalem, dicta quæſt. 4. num. 14. cum ſeqq.

Filius non debet credere Matri, ſi dicat ipſa Mater ipſum natum eſſe ex adulterio, & hoc procedit etiam in foro conſcientiæ, lib. 3. quæſt. 5. num. 1. & 2.

Filius potius natus præſumitur à Iuuene, quàm à ſene lib. 2. quæſt. 7. num. 95. verſ. octauo.

FILIVSFAMILIAS.

Filiusfamilias poteſt ex quocunque cõtractu obligari, excepto mutuo, lib. 2. quæſtion. 19. numer. 1.

Filiusfamilias durante Patria poteſtate non conuenitur pro contractu ab ipſo inito, ſed effectus ſui iuris, ſi abſtineat ab hæreditate paterna, habet beneficium deducto ne egeat, dicta quæſt. 19. num. 2.

Amplia procedere, tam ſi ex paterna, quàm ſi ex propria voluntate ſe obligauerit, ibidem, numer. 3.

Filiusfamilias licèt ſit effectus ſui iuris, fruitur in mutuo macedoniani beneficio, ſi eidem non ſit renunciatum cum iuramento, ibidem ſupra præcitato num. 3.

Exceptio macedoniani ad filijfamilias fauorem tollitur contraria replicatione doloſæ inductionis à Filiofamilias in contrahendo, dicta quæſt. 19. num. 13. & vide in verbo, Beneficium.

Filij familias obligatio non ſuſtinetur, ſi contrahendo confiteatur ſe eſſe mercatorem, dum Statuto cauetur; ne filiusfamilias obligetur niſi ſit publicus Mercator, dicta q. 19. numero 14.

Filiusfamilias Mercator obligatur ſolum in his contractibus, qui fiunt ob eius mercaturam, & non alias, dum Statuto vt ſupra cauetur, dicta q. 19. num. 15.

Filiusfamilias non gaudet beneficio ſtatuti prædicti, quando contrahendo cum ignorante ſe doloſè aſſeruit publicum eſſe mercatorem, dicta quæſt. 19. num. 16.

Amplia, quòd non fruatur dicto beneficio, dum medio iuramento confeſſus fuit contrahendo ſe eſſe emancipatum, & à poteſtate paterna exemptum, dicta quæſt. 19. num. 17.

Quoad filiumfamilias ſtatutum Vrbis, & macedonianum à pari procedunt, & dum Macedonianum

nianum non ſuffragetur, nec proficit Vrbis ſtatutum in dicta aſſertiua iurata, dicta quæſtion. 19. num. 18.

Refertur contraria opinio, num. 19. in præcitata q. ſed num. 20. & 21. declaratur, & concluditur vſque ad num. 25.

Contra filiumſamilias valide de iure obligatum, pro debito contracto ſit executio contra bona filijſamilias, & non Patris, dicta q. 19. n. 26.

Filiofamilias transfertur onus probandi dolo, & ſuaſione Creditoris ipſum fuiſſe inductum ad contrahendum cum iurata aſſertione eſſe à Paterna poteſtate exemptum, prædicta quæſt. 19. num. 27.

Nullitas contractus filijſamilias poteſt etiam allegari ab Hærede, ibidem, num. 28.

Filius ſi tanquam filiusfamilias contrahit, at verè non ſit per emancipationem tacitam, vel expreſſam, an fruatur priuilegio; & cui incumbat onus probandi caſum huiuſmodi eſſe, vel vel non eſſe ſub Statuto comprehentum? ibidem, num. 29. & 30.

Filijſamilias de recepto confeſſio debitorem non liberat, lib. 3. q. 4. num. 4.

Filijſamilias debent eſſe Patri obſequentes, lib. 2. q. 39. num. 11. & vide in verbo, Exhæredatio.

FILIVS LIBERATVS.

Filius ſemel liberatus per pœnam ſubſtentatam à Patre an poſſit iterum moleſtari? lib. 3. q. 12. num. 51.

FILIATIO.

Filiatio realis non probatur ex parte confitentis, lib. 2. q. 7. num. prim.

Filiationis in quaſi poſſeſſione quis conſtituitur ex Patris, vel Matris, aut cuiuſuis alterius confeſſione pro Filio approbatus, ibidem ſupra, num. 2.

Et hæc confeſſio nocet vt ſupra confitenti, & habentibus cauſam à confitente, ita vt impugnari nequeat, ibidem, n. 3.

Filiationis præcedente tractatu ex Parentum confeſſione non nocet filij negatio, nec Patris negatio etiam Clerici filio, ibidem, n. 4.

Filiationis negatio etiam cum iuramento non releuat, quando filius ſit communiter reputatus pro Filio, ibidem num. 5.

Filiationis negatio admittitur ex confeſſione Viri, & Vxoris, nempè quòd nutriuerint B. pietatis cauſa, & non tanquam Filium, licèt à Vicinis aliter credatur, ibidem, n. 6. & 7.

Filiationis tractatus, ſeu quaſi poſſeſſio reſultans ex dicta confeſſione quamquam non releuet in petitorio, ſuffragatur in poſſeſſorio iudicio, ibidem, n. 8.

Filiationis confeſſio, & tractatus præiudicat etiã his, qui confeſſioni, & tractatui conſenſerunt: non autèm tertio: qui non conſenſit, ibidem, num. 9. & 10.

Filiationis aſſertio facta à Teſtatore in vltima voluntate valet etiam in antiquis contra Tertium ibidem, num. 11.

Filiationis confeſſio Confitenti, & conſentienti præſertim præiudicat, ſi emiſſa ſit in iudicio, ibidem num. 12. & vide etiam in verbo, Fraternitas.

Filiationis confeſſio, nominatio, & tractatus incidentèr, ociosè, & blandiendi gratia facta repellit filiationis poſſeſsionem, dicta q. 7. numero 28.

Filiationis, & Fraternitatis tractatus; & confeſſio ſi verè Nominato conueniat, ſiue ſi principaliter proptèr ſe, & non ad alium finem emanauerit, ex tali tractatu, & confeſſione Filius, & reſpectiue Frater conſtituitur in quaſi poſſeſſione, donec contrarium probetur, dicta q. 7. n. 31. & 34.

Amplia, quòd talis nominatio, & tractatus ſunctis alijs indicijs plena efficiatur probatio etiã ſufficiens in petitorio iudicio, ibidem, numero 32.

Filiationis geminata confeſſio nequit vat[illegible] in præiudicium illius, qui fuit pro Filio nominatus, ibidem, n. 33.

Ex confeſsione filiationis principalitèr facta, & in actu congruo, & proportionabili nihil conſtituitur in quaſi poſſeſsione filiationis, ita vt onus transferatur allegandi contrarium, ibidem, num. 34.

Intellige in præiudicium confitentis, & cauſam ab eo habentis, non autèm Tertij, ibidem, num. 35.

Filiatio in præiudicium Tertij probanda eſt aliundè, quàm ex nominatione, præſertim ſi probanda ſit ex qualitate legitimitatis, ibidem, numero 36.

Et dum de filiatione principalitèr agitur, non ſufficit quaſi poſſeſsio, niſi alijs concurrentibus adiuuetur, ibidem, num. 37.

Filiationis legitimitas per Parentum confeſsiones, & enunciatiuas non probatur, ibidem, num. 38.

Filiatio legitima ex Matrimonio oritur, ſi requiſita Sacri Concilij ſeruentur non autèm ex libera dumtaxat contrahentium poteſtate, dicta q. 7. num. 39.

Legitimæ filiationis præſumptio elicitur ex inſtitutione facta in Teſtamento cum enunciatiua filij legitimi, & naturalis, ibidem, numero 40.

Legitimæ filiationis præſumptio inſurgit ex multis, & diuerſis inſtrumentis in diuerſis temporibus, à diuerſis Notarijs rogatis, dummodò enunciatiuæ aſcendant ad ſexaginta, vel Septuaginta annos ibidem, n. 41.

Inſtrumentorum numerus enunciantium aliquem filium legitimum, & naturalem qualis eſſe debeat, ibidem, num. 42.

Inſtrumentorum multiplicitati aliquem enunciantium Filium legitimum, & naturalem creditur, ibidem, num. 43.

Intellige

Intellige præſertim procedere filio in inſtrumento præſente etiam non contrahente, ibidem, numer. 44.

Filio contumelioſum, & graue eſt ſibi alium Patrem, quàm legitimum in publicis inſtrumentis aſcribi, ibidem, num. 45.

Filiationis qualitas cum legitimatione probanda eſt, ſi quis velit vendicare bona tanquàm filius, ibidem, num. 48.

Filiatio legitima quando probata remaneant, ibidem, num. 49.

Filiatio legitima eſt probanda, ſi quis velit agere ad Patris hæreditatem etiam parte non opponente ibidem, num. 50.

Amplia, quando quis vult ſuccedere tanquàm Agnatus, niſi vigeat quaſi Agnationis poſſeſſio per tractatum, ibidem, num. 51.

Filiorum legitimitas ex quibus requiſitis de Iure reſultet, ibidem, n. 61. & vide ſupra, Filius.

Filiationis legitimitas quandò dicatur ſatis probata, ibidem, num. 68.

Filiatio ex mera Parentum confeſſione, & tractatu contra Tertium, qui non conſenſit confeſſioni, non probatur ibidem, num. 71.

Filiationis probatio reſpectu Patris eſt fere impoſſibilis, ibidem, num. 72.

Filiatio ex parte Patris nequit directè, & præcisè probari, ibidem, num. 73.

Filiatio reſpectu Patris probatur contra ipſum Patrem, & Tertium ex ſimul iunctis præſumptionibus, ibidem, num. 74.

Filiationem ad probandam admittuntur Teſtes inhabiles, & exceptiones patientes, ibidem, numer. 75.

Preſumptiones, quæ, & quot eſſe debeant ſimul iunctæ ad probandam naturalem, & legitimam filiationem reſpectu Patris, ibidem, n. 76.

Præſumptiones, & coniecturæ vrgentes, & efficaces ſimul iunctæ tam in poſſeſſorio quàm in petitorio iudicio de, & ſuper filiatione ad obtinendum ſuffragantur, ibidem, num. 77.

Immò in poſſeſſorio ad effectum ſuccedendi leuiores ſufficiunt probationes, ibidem, n. 78.

Eſt verum, ſi de ſucceſſione cum alio principaliter non agatur ex perſona Parentum: ſecus eſt, dũ principalitèr agitur in concurſu alterius, ibidem, num. 79.

Filiatio ad effectum conſequendi dotem, vel alimenta contra Patrem reſultat ex leuioribus probationibus, ibidem, num. 80.

Secus eſt contra Hæredes Patris, & Tertium, ibidem, num. 81.

Filiationis cõfeſſio emiſſa à Minore an valeat ſine ſolemnitatibus, lib. 2. quæſt. 13. num. 83.

FINIS DIVERSVS IN CONFESSIONE.

Confeſſio, & declaratio in diuerſa Cauſa, & inter perſonas diuerſas in vna Cauſa facta non nocet in alia cauſa, & ad alium finem inter alias Perſonas lib. 1. quæſt. 7. effect. 5. num. 1. quæſt. 7. effect. 5. num. 1. & declaratur, & limitatur, num. 28. cum ſeqq.

Ad vnum finem, & incidentèr facta confeſſio, ac in vno iudicio non obeſt in alio Iudicio, & ad alium finem, ibidem ſupra, num. 2. & vide in num. 28. cum ſeqq. & num. 63. & quæſt. 8. limit. 7. num. 8. & 9. & lib. 2. quæſtion. 3. numer. 33.

Confeſſio ad fauorem vnius alteri non ſuffragatur dicta quæſt. 7. effect. 5. num. 3. & limitatur, num. 33. cum ſeq. & quæſt. 8. limit. 7. num. 8. & 9. & lib. 2. quæſt. 3. num. 8. & 9. & numer. 33.

Confeſſio ad diuerſum finem non obeſt confitenti etiam quoad declarationem interpretatiuam, dicta quæſt. 7. effect. 5. num. 4.

Limita prædicta, quando veriſimilitudo, & adminicula concurrant, & Tertius conſenſum præſtiterit præcitata quæſt. 8. limit. 7. numer. 10. & 11.

Illi non proficit, cui non emanauerit confeſſio, dicta quæſt. 7. effect. 5. num. 5.

Confeſſio ſiue ficta, ſiue vera ad alium finem diuerſum etiam inter eaſdem partes non præiudicat, & poteſt reuocari, ibidem proxime, numer. 6.

Expreſſa confeſſio facta in vno iudicio præiudicat confitenti in alio ſaltem præſumptiuè, & adminiculatiuè, ibidem ſupra proximè, n. 21.

Indiſtinctè, ſi verſemur in Principale, ſecus, eſt, ſi in Procuratore, ibidem ſupra proximè, num. 22 Auctoris opinio num. 23. cum ſeqq.

Quid firmandum eſt de æquitate Canonica? ibidem ſupra proximè num. 28. cum ſeqq. latè declaratur articulus, & limitatur; & vide in verbo, In Iniudicio.

FISCVS.

Fiſci in præiudicium non confitetur damnatus ad mortem, dum diſponit alterius bona reſtitui, præſertim ſi fuerit talis confeſſio reiterata in mortis articulo, lib. 2. quæſt. 4. numer. 87. & vide etiam in verbo, Damnatus.

Fiſco an, & quando præiudicet confeſſio receptæ dotis, lib. 3. quæſtion. 10. à numer. 1. vſque ad 4.

Fiſcus quando aduerſus Hæredes Delinquentis conſequatur pœnam pecuniariam, lib. 2. quæſtion. 25. num. 1. & 3. & ſeqq.

Fiſco quando noceat, vel ne confeſſio de recepto facta à Delinquente, dicta quæſtion. 25. numer. 6.

Signa coniecturæ, & præſumptiones alienationis in fraudem fiſci quæ ſint, vel non, ibidem, num. 7.

In fiſci fraudem an reſultet, vel non confeſſio de recepto, aut alienatio facta à B fauore D. anteaquàm ſequatur condemnatio in contumacia ipſius B. priuſquam idem B. faceret confeſſionem, & alienationem non inquiſitus de aliquo crimine, dicta quæſt. 25. num. 8.

FOLIVM MATRIMONIALE.

Folium matrimoniale conceptum per verba futurum tempus denotantia ſuper dotis aſſecuratione reſoluitur fauore eiuſdem obligationis, & hypothecæ dotalis in tempus præſens, lib. 1. q. 8. lim. 6. n. 35. & redditur ratio n. 36. & ſeqq.

Folium, & capitula matrimonialia an probent præcedentis dotis promiſſionem, & quando poſſint recognoſci, lib. 1. q. 8. lim. 6. n. 16. & 17.

FRATERNITAS.

Fraternitatis, Sororitatis, & Conſanguinitatis confeſſio conſtituit fratrem, Sororem, & conſaguineum in quaſi poſſeſſione Fraternitatis, Sororitatis, & Conſanguinitatis, lib. 2. q. 7. n. 13.

Intellige talem quaſi poſſeſſionem durare, donec probetur contrarium, ibidem, n. 14.

Confeſſio, tractatus, & nominatio inter aliquos viciſſim intercesſa ſuper fraternitate, Conſanguinitate, & Affinitate non eſt ſufficiens, ſi agatur de ſucceſſione, vel matrimonio, ibidem, num. 15.

Conſanguinitas, & Affinitas, dum agitur de ſucceſsione, & matrimonio, quomodo ſit probanda, & an ſufficiat per confeſsionem, & tractatum, ibidem num. 16. & declaratur num. 19. cum ſeqq.

Fraternitatis, Filiationis, Conſaguinitatis, & Affinitatis tractatus ad obtinendum in deciſorijs Petegr. tenet afficere, ibidem, num. 17.

Procedit opinio, ſi cum dicto tractatu à Teſtibus probato cõcurrant adminicula aliundè deſũpta ibidem, n. 18. & vide in verbo, Affinitas.

Fraternitas ad effectum ſucceſſionis vſquequò in contrarium probetur, reſultat ex Teſtibus deponentibus de publica voce, & fama, & de viciſſitudinaria nominatione, & tractatu, dicta q. 17. n. 23.

Amplia etiamſi alter ex Teſtibus ſit conſanguineus, dicta q. 7. num. 24. & 25.

Fraternitatis, Filiationis, & Conſanguinitatis tractatus, & confeſſio ad dictum effectum emiſſa non ſuffragatur, dicta quæſt. 7. n. 26.

Niſi filiatio iuncta ſit cum actu proportionabili, vt eſt Hæredis inſtitutio, ibidem, n. 27.

Fraternitatis tractatus, & confeſsio facta incidentèr, ociosè, blandiendi, honoris, aut obſeruantiæ Cauſa non conſtituit probationis gradum, ibidem, num. 29.

FRACTOR.

Fractor Carceris, vide in verbo, Carceris fractor.

FRVCTVS DOTALES.

Fructus dotales in qua præciſa quantitate ſint reſtituendi Vxori ab Hæredibus Viri, lib. 1. q. 11. num. 4.

Fructus dotales, vel augumenti dotis, ſiue lucri dotalis, quando dos, vel dotis augumentum, ſiue lucrum dotale debetur in pecunia, Vidua non conſequitur, niſi interpellatione mediante, dicto lib. 1. q. 11. num. 8. & vide in verbo, Vidua.

Amplia, etiamſi Vidua remaritaretur, dicta q. 11. num. 9.

Fructus dotales hæredes primi Viri non præſtant Vxori, vel ſecundo Viro ſine interpellatione, & ſine ea aduerſùs Tertium poſſeſſorem pro dictis fructibus non datur Saluianum interdictum, dicta q. 11. n. 10.

Fructus dotales, qui debentur Mulieri, vel Marito, ceſſant per ceſſionem fauore Ceſsionarij ibidem, num. 11.

Fructuum dotalium præſtationes per decennium, vltra non extinguunt, ſiue non extenuant ſortem dotis, ibidem, num. 14. vbi quòd ex eam longa præſtatione ſupponitur interpellatio, & confeſsio debiti.

Fructus, & vſuræ dotales abſque interpellatione debentur Viro matrimonio conſtante ob dotem non ſolutam, ibidem, num. 17.

Amplia, ſiue dos promiſſa in re, ſiue in quantitate, ibidem, num. 18.

Fructus dotales ex mora irregulari non debentur Vxori, cui fuit dos promiſſa. Secus eſt, ſi Vxor ceſserit Marito nomen Debitoris, ibidem, numero 19.

Fructus dotales exigere nequit Maritus poſt Vxoris mortem abſque vſurarum labe, etiamſi ex matrimonio ſuperſint filii, ibidem, n. 20.

Amplia etiam in vim pacti, ibidem, num. 21. & vide in verbo pactum.

Fructus dotales an, & quando Marito debeantur matrimonio diſſoluto, Liberis exiſtentibus, cũ interpellatione, vel ſine aduerſus dotis debitores? Et quid, ſi debeantur iure actionis? vel ſi ſors dotis ſit recepta? Quidue dicendum in Vidua? Et contra quos procedat cap. ſalubriter, de Viuris? Et à quo tempore Extraneus dotis promiſſor debeat fructus ſoluere? Quidue, ſi tempus ſit conuentum ad dotem dandam, & matrimonium ſit diſſolutum? ibidem ſupra à n. 22. vſque ad 31. & in verbo Maritus.

Dotis fructus, exiſtentibus liberis, & matrimonio diſſoluto, in dote pecuniaria non conſignata, iuxta tempus conuentum, debentur, dum eſt initum pactum de inueſtienda dote exburſanda quia in hoc caſu mora non eſt opus, ibidem, num. 32. & 33.

Dotis fructus debentur eo modo, quo dos debetur ob dotis ſtipulationem camerali obligatione munitam, lib. 1. quæſt. 11. num. 52.

Dotis fructus non cenſentur remiſſi per receptionem ſortis, dicto num. 52. erga medium.

Dotis fructus, qui debentur loco legitimæ non excedunt perſonam filiæ, ibidem, num. 41.

Fructus dotales quando ceſſent Vxori, etiam interpellatione ſecuta, ibidem, num. 42. cum ſeqq. & num. 46.

Fructus dotis non currunt pro illa parte Dotis, quæ eſt illiquida, ibidem, num 45.

Pro fructibus dotalibus prouenientibus ex contractu datur eadem prioritas temporis, quę competit pro ſorte dotis, ibidem, numer. 47. & ſeqq.

Fructus

Fructus, & Vſura dotales debitæ non ex conuentione, ſed ex iuris diſpoſitione ob incurſũ moræ incipiunt reſpectu prioritatis à die moræ, & non à die Contractus, ibidem, num. 51.

Limita, ſi adſit ſtipulatio Dotis cum obligatione camerali, & promiſſione ad damna, & intereſſe; nam tunc fructus debentur eadem met actione, ſicuti, & dos, ibidem, num. 52. & vide in verbo, Hypotheca.

Fructus dotales taxantur ad rationem quinque pro centenario, & anno, ibidem, num. 53.

Fructus dotales taxantur iuxta conſuetudinem, & ſtatutum locale, ibidem, num. 54.

Rota tamen vbi non viget ſtatutum, vel certa cõſuetudo taxauit ad rationem ſex pro centenario, & anno, ibidem, num. 55.

Quid in foro Conſcientiæ? ibidem, num. 56.

Ex fructuum lõga ſolutione inſurgit dotis titulus, & confeſſatæ dotis actio, lib. 1. quæſtion. 11. num. 15.

Dotis fructus promiſſæ in ſtabilibus debentur ad rationem quinque pro centenario, & anno: ſecus eſt poſt moram; & quid dicendum, ſi habeat electionem aut in ſtabilibus, aut in pecunia ſoluendi? præcitata quæſt. 11. num. 55. erga medium.

FRVCTVVM RESTITVTIO.

Pro fructuum reſtitutione mala fides debet eſſe euidentiſſima, itaut nulla admittatur excuſatio, lib. 1. quæſt. 7. effect. 15. num. 14.

A fructuum reſtitutione quælibet cauſa temeraria, & beſtialis excuſat, ibidem, num. 15.

Fructus poſſeſſor vero Domino reſtituit à tempore, quo cum iuramento fatetur rem ad alium ſpectare, ſi poſtmodum perſeueret in poſſeſſione, ibidem, num. 16.

F V G A.

Vide, Carceris fractor, in fine Fuga Officialis; vide in verbo, Syndicatus, Sindicandus.

FVRTI CONFESSIO.

Plura Furta commiſſa confitenti an veniat imponenda pœna mortis: & quomodo hæc ſit intelligenda confeſſio? lib. 2. quæſt. 54. num. 1.

Tria furta an faciant Furem ſuſpendere? dicta quæſt. 54. num. 2.

Primum furtum magnum, & confeſſum an, & quando irroget pœnam mortis, ibidem n. 3.

Furi famoſo, ſed minori an imponatur pœna mortis, ibidem num. 4.

Furtum fuiſſe commiſſum an probari poſſit per iuratam aſſertionem honeſti Viri, ibidem numer, 5.

In Furtis, & latrocinijs confeſſis quæ pœna Clerico imponenda ſit, in præcitato num. 5. verſ. Diximus.

G

GEMINATA CONFESSIO.

Geminata confeſſio incidentèr emiſſa plenè probat in ciuilibus, ſi plenè geminatio probetur, lib. 1. quæſt. 4. num. 27. & 31.

Geminatam confeſſionem Teſtes ſingulares etiam de æquitate canonica non probant, ibidem, n. 28. ſed vide infra.

Confeſſionis imperfecta geminatio non probat? ibidem, num. 29.

Geminata confeſſio in odioſis, nempè dum non agitur de liberando, ſed de obligando, ſi emanauerit ioci, iactantiæ, vel iracundiæ cauſa non probat, ibidem, num. 30.

Geminata extraiudicialis confeſſio præiudicat, ſicuti iudicialis, lib. 1. quæſt. 7. effect. 1. num. 9. & 15. & in præcitato lib. quæſt. 8. limit. 4. num. pen.

Ex geminata confeſſione extraiudiciali oritur actio adinſtàr iudicialis, dicta quæſt. 7. effect. 1. num. 10.

Intellige, ſi dicta geminata Confeſsio appareat ex diuerſis ſcripturis cum coniecturis, & requiſitis relatis ab Alex. conſ. 4. num. 3, cum ſeq. lib. 1. vt in eadem quæſt. 7. effect. 1. num. 11.

Geminata confeſsio excludit exceptionem non numeratæ pecuniæ, dicta quæſt. 7. effect. 1. numer. 12. & dicto lib. 1. quæſt. 8. effect. 4. numer. 6.

Extraiudicialis geminata confeſsio producit effectus, ſicuti iudicialis, etiamſi ſingularibus Teſtibus probetur, & tantum operatur, quantum iurata confeſsio, dicta quæſt. 7. effect. 1. num. 13. & eadem quæſt. 8. effect. 4. num. 4.

Confeſsio quando eſt geminata, non requiritur cauſa in ipſa extraiudiciali confeſsione, ſi geminatio facta ſit ex interuallo: ſecus, ſi ſimul, dicta quæſt. 7. effect. 2. num. 13.

Geminata confeſsio gerit vices iudicialis confeſſionis, & confitentem afficit etiam parte abſente, lib. 1. quæſt. 8. limit. 4. num. 1.

Geminata confeſsio eſt magis deliberata, & cum ea maior voluntas concurrit, ibidem proximè num. 2.

Intellige, ſi geminatio facta ſit ex interuallo, ibidem proximè num. 3.

Probatur per duos Teſtes conteſtes, vel per ſingulares ſingularitate adminiculatiua, ibidem ſupra proximè, num. 4.

Geminata dicitur confeſsio, dum pluries in eodem Inſtrumento repetitur, ibidem numer. 5. vbi, niſi prima ſit nulla.

Geminatus actus oſtendit enixam voluntatem, ibidem ſupra, num. 7.

Geminatio oſtendit ſpecialem animaduerſionem loquendi, & animi deliberationem, ibidem, num. 8.

Geminatio verborum veram contrahentis mentem aſſequitur, ibidem, num. 9.

Geminata confeſsio non officit in criminalibus, ſi negocium verſatur circa pœnam Sanguinis: ſecus eſt ſi circa pecuniariam, & torturam, ibidem, n. 10.

Amplia, quòd idem ſit in cauſa ciuili ardua, ibidem, num. 11.

Geminatæ confeſsiones quando probent, vel ne confeſsiones ſimulatas, vel ſimulationes, ibidem num. 12.

Geminata confeſsio repetita, pariterquè ratificata, etiam in criminalibus docto de errore reuocatur, lib. 3. q. 21. n. 11.

GENVS.

Genus plures continet ſpecies, lib. 1. q. 2. n. 1.

GRAVATI HAEREDIS.

Grauati Hęredis confeſsio ſuper bonis fideicommiſſo ſubiectis non afficit, ſi vere conſtet non eſſe ſubiecta, lib. 1. quæſtion. 7. effect. 20. numer. 8.

Grauati hæredis erronea confeſsio non nocet ad inducendum fideicommiſſum, quod ex lectura Teſtamenti clarè non apparet, ibidem, ſupra numer. 9.

Sufficit tamen pro declaratione dubiæ mentis Teſtatoris fideicommittentis confeſſio grauati hęredis in ſui præiudicium, ibidem, numero 10.

Grauati hæredis confeſsio non inducit fideicommiſſum, vbi non eſt, nec ſubicit, quando verè bona non ſunt ſubiecta, ibidem, numero 11.

Amplia, quòd obſeruantia ſubſecuta ſuper dicta hæredis grauati confeſsione non releuat, niſi ſit clara, & indubitata, ibidem ſupra, num. 12. & vide in verbo, fideicommiſſum.

Grauati hæredis confeſsio ſuper debito contracto, vel proueniente à fideicommittente non afficit hæredes ſubſtitutos, ibidem, n. 19.

Grauatus hæres ſicuti non poteſt alienare, ita nequit conſentiri id, per quod alienatio efficeretur valida, ibidem, num. 20. & lib. 2. q. 78. num. 10.

Et in puncto etiam inualidæ confeſsionis de recepto in Cenſus retrouenditione lib. 3. q. 8. n. pri. verſ. minime.

Hæres grauatus emens nomine proprio Cenſum de pecuniis retractis, e bonis fideicommiſsi ſibi acquirit, & non fideicommiſſo: ſed fideicommiſſario pro pecunia competit actio lib. 2. q. 78. n. 8.

Limita in ſubſidium, vel quando apparet de mente Teſtatoris, præcipiendo, quod eius bona inueſtiantur, & ſibi vuult acquiri, vel hæredibus, & Succeſſoribus præcipiat rem de nouo emptam, ſeu emendam inueſtiri pro fideicommiſſo, dicta q. 78. num. 9.

H

HAEREDITATIS ADITIO.

Hæreditatis aditio probatur Minoris confeſsione ſine ſolemnitatibus ſtatutariis, aut Aſſignæ, lib. 2. q. 14. numer. pri. Sed contra numero 5.

Hæreditas ſolo animo acquiritur, dicta q. 14. num. 2.

Hæreditas quocunque modo ex declarata voluntate acquiritur, ibidem, num. 3.

Hęreditatis aditio inſurgit ex actu iudiciali hæreditario nomine facto, ibidem, n. 4.

Hæreditas nequit à Minore ſine ſolemnitatibus adiri, ibidem, num. 5.

Hæreditatem ſolus Pupillus, & reſpectiuè Adultus ſine Tutore, & Curatore, & Tutor, & Curator ſine Pupilli, & Adulti conſenſu non acquirit, ibidem, n. 6.

Hęres hæreditatem adeundo quaſi contrahit, ibidem, n. 7.

Hæreditatis aditio cum ſit quaſi contrahere, hæc quaſi contractus ex ſimplici Minoris confeſsione ſine ſolemnitatibus non probatur; ibidem, num. 9.

Amplia vt non releuet talis aditio ex Tutoris, vel Curatoris confeſsione ſine interuentu Pupilli & Adulti, ibidem, num. 10.

Pro hærede ſe gerens hęreditati ſe obligat, ibidem, num. 11.

In adeundo hæreditatem, ſicuti in obligationibus Tutoris, & Curatoris authoritas requiritur, ibidem num. 12.

Hæreditas adita à Minore ſine ſolemnitatibus eſt ipſoiure nulla, ibidem, num. 13.

Hæreditatem adire poteſt Minor ſine Curatore Curatorem non habeat, ibidem, num. 22.

Limita, dum ſtatutum præſcribit non poſſe Minorem contrahere ſine ſolemnitatibus, ibidem num. 23.

Amplia limitationem, vt Minor adeundo ſine dictis ſtatutarijs ſolemnitatibus nec naturaliter obligetur; ibidèm, num. 24.

Sublimita, ſi hæreditas ſit vtilis, & lucroſa, vel ſit adita cum beneficio legis, & inuentarij, quia tunc ſine ſolemnitatibus adit, & conttetur reſpectiue Minor, ibidem, num. 26. & 27.

In dubio hæreditas Patris præſumitur vtilis, & lucroſa, ibidem, num. 29. & 30.

Hæreditatis aditio probatur ex iudiciali denominatione, ibidem, num. 31.

Hæreditatis aditió non probatur ex comparitione facta cum illis verbis, *pro N. hærede* ibidem, num. 32.

Hæreditatis aditio probatur ex verbis enunciatiuis ab eo emanatis, cui delata eſt hæreditas, non autem à Tertio, licèt ſit legitimus Adminiſtrator, ibidem, num. 33.

Hæredi-

Hæreditatis acceptatio præſumitur ex verbis enſiciatiuis prolatis à Notario parte preſente, ibidem, num. 34.
Hæreditas non aditur à Procuratore habenti generale mandatum, ſecus eſt, ſi habeat ſpeciale, ibidem num. 35.
Hæreditatis aditio reſultat ex confeſſione Procuratoris habentis ſpeciale mandatum, ibidem num. 36.
Semel confeſſus hæres ſemper eſt hæres, niſi aliter doceat, ibidem, num. 37.
Et hæc confeſſio an proſit abſenti ibidem n. 38.
Hæres ſemel confeſſus beneficiatus ſemper eſt talis, niſi alitèr concludentiſſimè probetur, ibidem, num. 39.
Minor ſi in iudicio confiteatur ſe eſſe hæredem, non interueniente Tutore, & Curatore, ſibi non officit, dum hæreditas ſit potius damnoſa, quàm vtilis, ibidem, num. 40. & 41.

HAEREDITAS ADITA.

A Filio quando ex confeſſione dicatur adita hæreditas, ſibique præiudicatum quoad omnes per antedictam confeſſionem, lib. pri. quæſt. 4. num. 13.
Hæreditatis aditio quando apparet ex confeſſione, non eſt agendum ex confeſſione, ſed dicendum N. eſſe hæredem virtute confeſſionis, dicta quæſt. 4. num. 14.

HAEREDIS CONFESSIO.

Hæredis præſumpta confeſſio non præiudicat, niſi libellus ſit præſentatus, & lis conteſtata, lib. pri. quæſt. 4. num. 15.
Hæres etiam ſimplex non tenetur vltra vires hæreditarias, dum Creditor faſſus fuerit hæreditatem defuncti non eſſe ſoluendo, lib. 1. quęſt. 7. effect. 15. num. 13.

HAERES BENEFICIATVS.

Hæres beneficiatus an, & quandò poſſit ſoluere Creditori prius venienti non procurata cautione de reſtituendo prioribus, & potioribus, lib. 2. quæſt. 57. num. 1.
Hæres beneficiatus ſcienter ſoluens poſterioribus ſine dicta cautione tenetur de proprio fauore anteriorum Creditorum, ibidem, num. 2.
Amplia etiam aduerſus Tutorem, ibidem, n. 3.
Scientia contra Hæredem probatur ex inuentario hæreditario, ibidem, num. 4.
Aut dum anterior Creditor fuiſſet citatus ante executionem ad dicendum de iure ſuæ anterioritatis, & talis Creditor doceret cum circumſtantijs tamèn termini præfixi, & perſonalis citationis, ibidem, num. 5.
Hæres beneficiatus non data ſcientia cum præfatis qualitatibus, & circumſtantijs non tenetur de proprio, ibidem, num. 6.
Limita, ſi hæres beneficiatus confeſſus fuerit habuiſſe ſcientiam dictorum Creditorum; & huiuſmodi confeſſio concludenter probetur, ibidem, num. 7.
Sola ſuſpicio anteriorum Creditorum eſt ſufficiens, vt Hæres teneatur de proprio, ſi non procurauerit dictam cautionem, & redditur ratio efficaciſſima vt in eadem quæſt. 57. num. 8. & vide alia numeris ſeqq.
Hæres beneficiatus volens vendicare bona Defuncti, & confitens bona eiuſdem Defuncti per ipſum poſſeſſa non eſſe ſufficientia pro valore bonorum per ipſum Defunctum alienatorum probare tenetur, lib. 2. quæſt. 78. num. 11.
Hæres ob non confectionem Inuentarij quomodo teneatur de proprio, dicta quæſt. 78. num. 12.
Hæredi dicenti bona non extare in hæreditate non creditur, dicta quæſt. 78. num. 13.
Hæres non tenetur vltra vires, & de proprio, ſi Creditores fateantur, nil plus fuiſſe in bonis, ibidem, num. 14.
Hæres ſi de proprio promittat ſoluere legata, an teneatur, ſi intra tempus legaliter conſtitutum non declarauerit ſe velle vti beneficio legis, & inuentarij dicta quæſt. 78. num. 15.
Hæredis confeſſio ſuper diuerſa poſſeſſione bonorum verificata in vna parte, an in alia verificata cenſeatur? dicta quæſt. 78. num. 16.
Hæres deſcribendo bona in inuentario fatetur illa eſſe hæreditaria, dicta quæſt. 78. num. 17.

HAERES CONSCIENTIAM.

Hæres tenetur exonerare conſcientiam Defuncti; lib. 1. quæſt. 12. num. 47.
Hæres ex defectu ætatis impotens ad exonerandam conſcientiam Defuncti infert talem exonerationem in Matrem Tutricem, & Curatricem, dicta quæſt. 12. num. 48.

HAERES FALCIDIAM.

Hæres ex ſola confeſſione teſtatoris de malè ablatis, & vſuris extortis non impeditur detrahere falcidiam ex legato relicto pro malè ablatis, & vſuris, lib. 3. quæſt. 4. num. 23.

HAERES FALSITATEM.

Hæres admittitur ad docendum de falſa Teſtatoris credulitate, aut de errore in re confeſſata lib. 2. quęſt. 4. num. 94.

AB HAEREDE LEGARI SIBI.

Ab hærede ſibi ipſi legari non poteſt, lib. 2. quęſt. 4. num. 45.
Hæres quando ſibi ipſi legari non poteſt, habet ius retentionis rei legatæ, donec ſuccedat caſus fideicommiſſi, ibidem, num. 47.
Limita, ſi adſit cohæres vel hæres ſit ſolus inſtitutus abſque fideicommiſſo, vel non adſint Collegatarij in re legata ibidem, num. 48.

Hæ-

Hæres etiam grauatus, vel habens ſecum Collegatarios acquirit legatum abſolute, dum ex præcepto teſtatoris capit legatum è manibus Collegatariorum, ibidem, num. 50.

HAERES IMPVGNARE.

Hæredis confeſſio contraria Teſtatoris voluntati non attenditur, lib. 2. quæſt. 77. num. 1.
Hæredis declarationi ſuper voluntate defuncti an, & quando ſtandum ſit, dicta quæſt. 77. num. 4. & an ſuper expenſis, num. 5.
Hæres impugnare nequit confeſſionem ſui authoris defuncti, & de mendacio Authorem redarguere, lib. 1. quæſt. 7. effect. 30. num. 6. & vide etiam in verbo, Grauatus hæres, & lib. 2. quæſt. 4. num. 9. & ſeqq. & dicta quæſtion. 77. num. 2.

HAEREDIS INSTITVTIO.

Hæredis inſtitutio probatur ex Teſtium ſufficienti numero in ſcriptis redactorum, & publicatorum, lib. 1. quæſt. 7. effect. 19. num. 1.
Hæredis inſtitutio probatur per duos teſtes, & Parochum, ibidem, num. 2. & intellige, numer. 3.
Hæredis ab inteſtato ſucceſſio quando ceſſet, ſi ipſemet hęres conſiteatur ad alium ſpectare hęreditatem ex teſtamento, & quando competat immiſſio in vim leg. fin. C. de edict. D. Hadr. tollen. ibidem ſupra, num. 6. vſque ad finem.
Hæretici confeſſio, vide Tortura.

HYPOTHECA DOTIS.

In hypothecæ dotis acquiſitione attenditur fauore Vxoris tempus promiſſionis, vt Vxori detur prælatio, lib. 1. quęſt. 8. limit. 6. num. 10.
Quid dicendum eſt in vim leg. ſcripturas, C. qui pot. in pign. habent. vide lib. 2. quęſt. 9. numero 29.
Hypotheca expreſſe data Vxori incipit à die contracti matrimonij, dicta limit. 6. num. 39.
Amplia idem etiam procedere in tacita hypotheca, eadem limit. 6. num. 40.
Hypotheca pro dotis fructibus incipit ab eodem die, quo incipit dotis ſors, licèt fructus ſint promiſſi in diem, & in caſu non ſolutionis ſortis, lib. 1. quæſt, 11. num. 48. 49. 50. & 51.

HOMO.

Omnis homo natura ſcire deſiderat, libr. 3. q. 20. num. 64.
Homo decrepitus an exſuſetur, ſi velit probare confeſſionem ſuam tanquàm erroneam, dicta quæſt. 20. num. 75. & 76.
In homine decrepito Virtus omnis corporea ferè mutatur, dicta quæſt. 20. num. 77.

HOMICIDIVM.

Homicidium confeſſatum non releuat aduerſus Reum, niſi à Reo perſona Occiſa fuerit nominata, lib. 1. queſt. 3. num. 29.
Homicidium in vno qui confeſſus fuit punitum, alium verum Homicidam non releuat, lib. pri. quæſt. 7. effect. 7. num. 25.

HOMINIS HAERETICI.

Hominis Hæretici confeſſio in Tortura, ſi non verificetur extra torturam, non obeſt, lib. 3. q. 17. numer. 8.
Sola confeſſio in crimine hęreſis, & hæreticę prauitatis abſque alia probatione corporis delicti ſatis eſt ad condemnandum, lib. 3. quæſt. 20. num. 49. & prius lib. 7. q. 72. num. 12. & 13.
Hæreſis crimen voluntariè perficitur, & voluntariè damnatur, & exemplificatur etiam de Lamia, dicta q. 20. num. 50. & dicta q. 72. n. 1. & ſeqq.
Hæreſis confeſſio reuocatur docto de errore, alias ante reuocationem errore, prius non probato, datur confeſſus de hæreſi in manibus Curiæ ſecularis, dicta q. 20. num. 52. & vide alia latè in dicta q. 72.

I

EX IACTANTIA.

Ex delicti iactantia quæ pœna imponatur, vide lib. 3. q. 18. n. 8.
Identitas pecuniæ probatur ex actuum vicinitate, lib. 2. q. 13. num. 76.

IGNORANTIA.

Ignorantia in facto alieno præſumitur, lib. 2. q 3. num. 58.
Ignorantia eſt tollerabilis in facto alieno lib. 3. q. 20. n. 72.
Ignorantiæ tollerantia quando excludatur, in facto alieno, dicta q. 20. num. 73.
Ignorantia in facto proprio quando ſuffragetur, vel ne ad retractandam confeſſionem tanquàm erroneam, diſtinguitur, in eadem q. 20. numero 74.
Imperatori aſſerenti contra ipſummet fuiſſe commiſſum crimen læſæ Majeſtatis non creditur, lib. 2. q. 70. num. 1.

IMPVGNANS, IMPVGNATIO.

Impugnans cõfeſſionem nequit ſuper ea ſe fundare, & multò minùs ſi ſuper impugnatione obtinuit, lib. 2. q. 1. n. 15.
Impugnatio impugnanti non officit: dum fuit reprobata per ſententiam, & pronunciatum ſuper nullitate actus, quem quis impugnabat, dicto lib. 2. q. 3. n. 40.

Impugnata dumtaxat ſolemnitate poteſt ab impugnante actus allegari, & ſuper eo fundare ſuam intentionem, ibidem proximè, numero 41.

Actu impugnato iuuari quis poteſt, dum ſententia nec impugnat, nec approbat inſtrumentum, vel aliam diſpoſitionem, ibidem, numero 42.

Impugnato actu quiſque vti poteſt, licèt idem iudicium ſaciendum ſit, donec actus pendentia vigeat, ibidem n. 43.

Super actu impugnato Iudex ex officio poteſt ſe fundare, ſignanter dum inſurgat locupletatio cum aliena iactura, ibidem, num. 44.

Impugnare ſuam confeſſionem nemo poteſt, lib. 3. q. 20. num. pri. & 2.

Impios Deus deridet, & quare, lib. 3. q. 26. n. 33. & 34.

IMPVNITATIS.

Confeſsio emiſſa cotam Iudice ſub impunitatis gratia Confitentem non damnat, lib. 2. q. 42. n. 1. & lib. 3. q. 15. n. 1.

INCERTA, IRRELEVANS, CONTRARIA.

Incerta confeſſio tàm reſpectu quantitatis, quàm qualitatis, & temporis an operetur, lib. 1. q. 3. & quæſt. 4. num. 10.

Irreleuans quando reddatur confeſſio aduerſus confitentem, lib 1. quæſt. 4. num. 10.

Irreleuans eſt confeſſio, apparente in contrarium inſtrumento, vel legitimo documento, imò nec confitenti præiudicat, dicta quæſt. 4. numer. 12.

Inſtrumento, vel legitimo documento confeſſio contraria non præiudicat confitenti, lib. 1. q. 4. n. 12.

INCIDENTER CONFESSIO.

Incidentèr emiſſa confeſſio in ciuilibus, & ad alium finem, & ſine cauſa non obligat, lib. 1. q. 4. num. 2. & vide ſupra, in verbo, Finis diuerſus.

Incidentèr, & proptèr aliud in criminalibus emiſſa confeſſio non obligat, lib. 1. quæſt. 4. numer. 18.

Incidentèr emanata confeſſio ex leuitate conſilij, & per modum loquendi non ſponranea, & non libera ad nihilum afficit, dicta quæſt. 4. num. 19.

Incidentèr emiſſa confeſſio ſuper crimine ſi non afficit confitentem, eo minus Tertios, dicta q. 4. num. 20.

Incidentèr emiſſa geminata cõfeſſio plenè probat in ciuilibus, ſi geminatio plenè eſſet probata, dicta quæſt. 4. num. 27. & 31.

Incidentèr confeſſus de crimine non poteſt puniri pœna ordinaria, at iterùm ſpecialitèr inquirendum ſuper crimine incidentèr confeſſo, dicta quæſt. 4 num. 32.

Iudex ex incidenti confeſſione inſtruitur, vt poſſit formare inquiſitionẽ, redditur ratio, & dantur exempla, dicta q. 4. n. 33.

Incidentèr emiſſa confeſſio nouo inchoato proceſſu ſufficit ad torquendum, dicta quæſt. 4. num. 34.

Secus eſt ſi crimen ſit annexum, & afferuntur exempla, & tunc confitens ordinaria pœna condemnari poteſt, dicta quæſt. 4. numer. 35. & intellige prout ibidem n. 38.

Incidenti ex confeſſione dum non agitur de crimine annexo vt ſupra, &c. iniungitur Reo pœna extraordinaria, dicta q. 4. num. 44. & vide in verbo, Pœna, & in verbo Reus.

Ex incidenti confeſſione Princeps ſupremus, vel Perſona, aut Tribunal repreſentans maieſtatẽ Principis Reum condemnat in pœnam prout de iure, dicta quæſt. 4. num. 52. & vide in verbo, Reus.

Reus incidentèr confeſſus condemnatur, dum præceſſerit contra ipſum generalis inquiſitio tanquàm contra famoſum, & de multis criminibus labefactum, dicta quæſtione 4. numero 53.

Ex incidenti confeſſione Reus condemnatur, dum agitur de crimine falſi, licèt confeſſio emittatur in Cauſa ciuili, ibidem, n. 55.

Vera confeſſio afficit, quauquàm fortuito facta fuerit etiam quoad diuerſas perſonas, ſi fiat in iudicio, in quo Iudex procedat ex officio, & non per accuſationem, lib. 1. quæſt. 7. effect. 5. num. 66.

INDICIA.

Indicia ad torturam ſufficientia quæ ſint, & eſſe debeant, lib. 3. quæſt. 16. num. 24. & latius vide in Tortura confeſſio.

Sine indicijs requiſitis confeſſus mitiori pœna punitur, dicto lib. 3. quæſt. 17. num. 24.

INFANTIS.

Infantis confeſſio in criminalibus ad nihilum valet, etiam Tutore interueniente, lib. 2. quæſt. 13. num. 86.

Inimicitiæ, & odia an ex confeſſione ſacramentali cenſeantur remiſſa? lib. 2. quæſtion. 42. numer. 41.

INOPIA.

Inopia Viri probatur inter Coniuges per ſemiplenã probatione, niſi de modico agatur præiudicio, lib. 1. quæſt. 9. num. 20. & vide in verbo, Dotis reſtitutio.

Inopia Viri probatur, ſi incipiat re ſua male vti, vel quod vſuris ſit adſtrictus, ibidem ſupra, num. 23.

Inopię probatio per Vulgi opinionem admittitur, ſeu per vocem, & famam, quando Dotis repetitionem petit Vxor à Viro, non citatis cre-
dito-

ditotibus, ibidem, numer. 24.
Inopiæ probatio citatis Creditoribus reſultat ex depoſitione Teſtium viciniorum dicentium, quod Vir vendidit bona ſua, & debita contraxit, & contrahit, ibidem, num. 25.
Inopiam Vxor non probat etiam contra Creditores, quando inopia eſt notoria, & exemplificatur ibidem, num. 26.
Inopia Viri ab Vxore non probatur per viam exceptionis, ibidem, num. 27.
Inopia Viri contra Tertium concludentiſſimè eſt probanda. dicta q. 9. n. 29. & 30. cum ſeqq.
Limita contra Maritum, quia fauore Vxoris probatur pro dotis reſtitutione ex mera eiuſdem Mariti confeſſione, dicta q. 9. n. 19. & 20.
Inopia confeſſata à Patre vna cum Matre in debito contracto pro alenda familia, quando ſit ſufficiens ad obligandum filium in ſubſidium, dicta q. 9. num. 45. & 46.

INSTRVMENTVM.

Inſtrumento minus ſolemni à Parte confeſſato, & effectuato datur via executiua, lib. 1. quæſt. 7. effect. 4. num. 5.
Inſtrumenti vires ſupplet confeſſio, dum exigitur ſcriptura, vel inſtrumentum, dicto effect. 4. num. 15.
Inſtrumento, & Teſtium depoſitioni præualet cõfeſſio, dicto effect. 4. num. 16.
Inſtrumento impugnato Pars Aduerſa nequit ſe fundare, dicta q. 7. eff. 5. num. 16.
Et quando non ſit legale, dicto eff. 4. numero 16.
Inſtrumento à Parte aduerſa impugnato Iudex ex officio poteſt fidem adhibere, dicto effect. 5. num. 17.
In inſtrumento facta confeſſio ad vnum effectum ad alium quoque nocet inter eaſdem Partes, dicto effect. 5. num. 34.
Intellige, ſi producatur, vel in actis repetatur, dicto effect. 5. num. 35.
Qui habet inſtrumentum, habet pro ſe plenam crediti ſui probationem, lib. 1. quæſt. 8. limit. 8. num. 15.
In inuentario, Tranſactione, vel diuiſionis inſtrumento emiſſa confeſſio obeſt confitenti, Hæredibus, & habentibus ab eo cauſam, præſertim ſi ſit iurata, lib. 1. q. 8. limitat. 10. numer. 8.
Inſtrumenti ſimplex copia, & ſcriptura priuata non probat, lib. 2. quæſt. 3. num. 48. & 49.
Confeſſio, quæ nititur inſtrumento dicitur cohæſiua, & deſtructo Inſtrumento, deſtruitur etiam confeſſio, lib. 2. quæſt. 5. num 10.
De Inſtumento fide facta à Notario tanquàm à ſe rogato, ſi inſtrumentum non conſeruetur in protocollo, non præiudicat Partibus, lib. 2. quæſt. 7. num. 55.
Inſtrumenti copia, quãdo original non inuenitur, habetur loco originalis, dicta quæſtion. 7. numer. 56.
Inſtrumentum redditur ſuſpectum ex alteratione diei diuerſo cararhtere, & atramento factum, lib. 3. quæſt. 10. num. 50.
Inſtrumentum iuratum, & camerali obligatione munitum executionem habet paratam, dicta q. 10. n. 51.
Inſtrumentum non habet executionem paratam, quando Notarius rogatus illud non ſubſcripſit, dicta q. 10. n. 56.
Inſtrumento, vel legitimo documento confeſſio ſi contraria ſit, confitenti non præiudicat, lib. 1. q. 4. n. 12.

IN INSTRVMENTO.

In inſtrumento, ſeu publica ſcriptura emiſſa confeſſio probat parte abſente, & præiudicat quo ad omnes enunciatiuè etiam nominatos, lib. 1. q. 8. limit. 7. n. 1.
In inſtrumento emiſſa confeſſio dicitur emiſſa cum animi deliberatione, dicta limit. 7. num. 2.
Ex inſtrumento tria reſultant, ſcilicèt quod in ipſo prolata ſint vera, ſolemnia, & de voluntate contrahentium facta, dicta limit. 7. num. 3.
In contractu, ſeu inſtrumento publico emiſſa confeſſio prodeſt inter eaſdem, ſecus inter diuerſas Partes, ibidem, n. 4.
Inſtrumentum eſt, dum Partes Notarium rogant, & inter Partes probat, ibidem, n. 5.
Inſtrumento emiſſa confeſſio probat in annexis, & dependentibus, ibidem, num. 6.
In inſtrumento, & ſcriptura publica emiſſa confeſſio prodeſt Tertio abſenti nominato: ſecus, ſi Tertius non fuerit nominatus, ibidem, num. 7. cum ſeqq.
In inſtrumento, ſeu ſcriptura publica emiſſa confeſſio prodeſt Tertio, idest inter alias Partes plenè probat concurrentibus adminiculis, & veriſimilitudinibus, vel ſi agatur de dote, alias ſemiplenè tantùm, ibidem, n. 11.
Tertio non nominato in Inſtrumento etiam iuramento promiſſorio munito non prodeſt confeſſio in eo facta: ſecus eſt, ſi aſſertorio, dummodò non verſemur in dote confeſſata, ibidem, numer. 12.
In duobus inſtrumentis facta confeſſio plenè probat fauore abſentis, ibidem, n. 14.
In vno tantum Inſtrumento quando emiſſa confeſſio faciat probationem plenam fauore abſẽtis, vide ibidem ſupra latè de materia, & opinione à num. 15. vſque ad 17.
Ad fauorem Tertij valet confeſſio reſultans ex libris Mercatoris in rebus tamen modici præiudicij, ibidem, n. 18.
Et an Inſtrumentum probet contra Tertium, lib. 2. q. 60. n. 3.

INSTANTIA, ET CONFESSIO.

Inſtantia in ciuilibus peremit à die litis conteſtatę poſt triennium, lib. 3. quæſt. 13. num. 1.
In criminalibus poſt biennium, dict. q. 13. n. 2.

Confeſſio

Confeſſio perit perempta inſtantia, dicta quæſt. 13. num. 3.

Verior eſt opinio, quod non pereat confeſſio perempta inſtantia, dicta quęſt. 13. num. 4.

In ciuilibus intellige in expreſſa confeſſione, at non in tacita, dicta quæſt. 13. num. 5.

Inſtantia perempta euaneſcunt acta concernentia ordinationem Iudicij, non autem deciſoria, vt confeſſio, & cęteræ probationes, dicta quæſt. 13. num. 6.

Inſtantia de iure canonico eſt perpetua tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, dicta quæſt. 13, num. 8. & declaratur, num. 12.

Quid dicendum eſt attenta diſpoſitione ſacri Cõcilij Tridentini? vide dicta quæſt. 13. num. 9. 10. & 11.

INSTITORIS.

Inſtitoris confeſsio de recepto quando Dominio præiudicet, vel ne, vide in verbo, Procurator, & lib. 2. quæſt. 62. num. 3.

Inſtitoris, ſeu Stabularij confeſſio ſuper Equo recepto quando ex deperditione Equi officiat Domino Stabuli, ſeu Hoſpitij, lib. 3. q. pri. numer. 40.

Inſtitor quando obliget Dominium, vel ne, dicta quæſt. 1. num. 50.

Inſtitoria an ex confeſsione probetur, lib. 2. q. 62. num. 1. & 2.

INVENTARIVM.

Inuentarij remiſſio facta Tutori, & Curatori non remittit deſcriptionem bonorum hęreditariorum Pupilli, ſeu Adulti, lib. 2. quæſtion. 15. num. 2.

Inuentarium probat negatiuam exiſtentiæ aliorũ bonorum, lib. 3. quæſt. 10. num. 40. vide ſupra in verbo, Inſtrumentum.

INTERESSE.

Intereſſe taxatio locum ſibi non vendicat poſt confeſsionem, lib. 1. q. 7. effect. 12. n. 4.

Intereſſe, & damnorum taxatio ex confeſsione illius, qui illud prætendit, non admittitur de iure tanquàm fraudolenta confeſsio, ibidem, num. 5.

Limita, ſi prætenſum intereſſe aliundè probetur, & procedit, quamquàm pactum præciſum vigeat ſuper dicto intereſſe, ibidem ſupra, numero 6. & vide etiam, Pactum iuratum.

Pro intereſſe an Iudex poſsit aduerſus Reum abſolutum reſeruare ius ciuiliter agendi, quando de delicto non conſtat ex Rei confeſsione, ibidem ſupra num. 15.

Interpretatio confeſsionis ſemper fauore confitentis facienda eſt, & ſignantèr ad excluſionem delicti; imò dum ad bonum, & ad malum tendit, ſemper in meliorem partem eſt interpretãda lib. 1. quæſt 3. num. 8. & ſeqq.

IOCALIA.

Confeſsio de receptis Iocalibus afficit Vxorem, & Hæredes, & cum qualitate reſtitutionis poteſt ſeparari, nempè acceptari, qualitate reiecta, lib. 2. q. 64. n. 1.

Iocalia inſeruiunt ad ornamentum Vxoris, & penès Vxorem præſumuntur extitiſſe matrimonio conſtante, imò etiam diſſoluto extare, dicta q. 64. num. 3. niſi contrarium probetur, vt latè ibidem, n. 4.

Iocalia, & quæcumque alia ornamenta Vxor, & hæredes reſtituere tenentur hæredibus Viri, etiamſi data ſint Vxori à Conſunguineis ipſius Viri, ibidem n. 5.

Exceptis veſtibus, ſeu ornamentis quotidianis, ibidem, n. 6.

Iocalia, & Veſtes quæ ſint magni valoris, & pretioſa, Iudicis arbitrio remittitur, ibidem numero 7.

Et an teneantur probare hæredes Viri Veſtes, & Iocalia eſſe magni valoris, ibidem, numero 8.

Iocalium, Ornamentorum, & Veſtimentorum reſtitutio quandò non ſit facienda ab Vxore, & ipſius hæredibus fauore Viri, & Mariti Hæredum; & quandò prædicta non dicantur data à Conſanguineis Viri intuitu ipſius Viri, ſed Vxoris tantummodò, &c. ibidem ſupra, num. 9. & 10.

IRA.

Ex Dei ira in Impios, procaces, & iniquos quid bonis Hominibus reſultet, lib. 3. quæſtion. 26. num. 33. & 34.

IRACVNDIAE CALORE.

Omnes actus humani iracundię calore irritantur, lib. 2. quæſt. 39. num. 7.

IRREGVLARIS.

Irregularis nemo fit ex occiſione, ſeu membrorum mutilatione facta ad defenſam lib. 3. quæſt. 11. num. 50.

Bene verum eſt, quòd debeat probari in foro externo defenſio, non autem in interno, dicta quæſt. 11. num. 51.

Interrogationes præparatoriæ: vide in Verbo à Iudice.

IVDICIALIS CONFESSIO.

Iudicialis confeſsio in ciuilibus, & criminalibus eſt illa, quę fit coram Iudice pro Tribunali ſedente lib. 1. quęſt. 2. num. 3. 7. & 8. & eſt indubitata, lib. 3. quæſt. 20. num. 7. & ſeqq.

Non eſt iudicialis facta coram Actuario, ſeu Tabelione etiam altera Parte pręſente, ſi Iudex non interueniat, ibidem ſupra, n. 4. 7. & 8.

Immò non ſufficit, quòd ſit facta coram Iudice; ſi non fuerit emiſſa in figura Iudicij, ſcilicèt coram Actuario, & Iudice pro Tribunali ſedente, ibidem ſupra. num. 5. 7. & 8.

Confeſſio facta coram Notario, & Iudice pro Tribunali ſedente ſine tortura ſufficit ad condemnandum; ſecus Iudice abſente, vel ſine ipſius mandato, quia tunc ſufficit ſolummodò ad torturam, ibidem, num. 7. & 8.

Rei confeſſio ad Tribunal dicitur in figura iudicij, ibidem, num. 9. & 11. & vide etiam in verbo Reus.

Iudicialis confeſſio non dicitur, ſi facta ſit coram vno ex pluribus Iudicibus electis, nihilque afficit in criminalibus, ibidem, num. 16.

Iudicialitèr confeſſus ſpontè qua pœna puniatur lib. 2. quæſt. 81. num 17, & in V. Reus.

IN VNO IVDICIO CONFESSIO AN IN ALIO.

Confeſſio facta in vno iudicio quando contra Cõfitentem in alio ſuffragetur, lib. 1. quæſt. 7. effect. 5. & lib. 2. quæſt. 3. num. 34. & in verbo, Expreſſa, ac in verbo, Finis diuerſus.

In ciuili Iudicio facta confeſſio præiudicat in criminali, etiamſi iudicium ſit nullum, dicta q. 7. effect. 5. num. 50.

Intellige, quando Iudex fuerit competens, orta ſuſpicione, & infamia, & cum alijs requiſitis prout in eodem effect. 5. num. 51.

Contraria eſt Authoris opinio, & quod talis confeſſio deſeruiat pro ſemiplena probatione, & pro Indicio ad inquirendum, & ad torturam, nouo cœpto proceſſu per Iudicem criminalem, dicto effect. 5. num. 52. & vide in verbo Iudex competens.

In criminali iudicio facta confeſſio præiudicat in ciuili inter eaſdem Partes, dicto effect. 5. numer. 56.

In criminali iudicio emiſſa confeſſio ſuper adulterio ſat eſt in cauſa criminali, ad Thorique ſeparationem in Cauſa ciuili, dicto effect. 5. numer. 57. & intellige prout num. 58. & 59.

In criminali iudicio facta confeſſio inter eaſdem Partes, & ad alium finem quando valeat in ciuili iudicio, dicto effect. 5. num. 61.

In criminali iudicio emanata confeſſio inter perſonas diuerſas, & ad alium finem an probet in ciuili iudicio, dicto effect. 5. num. 62.

Et quid dicendum eſt in vno criminali iudicio, an in alio criminali iudicio inter diuerſas Partes afficiat, & quid inter eaſdem Partes? ibidem, num. 64. cum ſeqq.

Et quid etiam inter diuerſas Partes, ſi Iudex procedat ex officio, vel per Accuſationem? ibidem, num. 66.

IN IVDICIO SVMMARIO.

Confeſſio emiſſa in iudicio ſummario non præiudicat abſolute in plenario: ſecus eſt præſumptiuè, lib. prim. quæſt. 7. effect. 7. numer. 4.

Sed indiſtinctè firmat Authot, ibidem, nu. 5.

IN IVDICIO POSSESSORIO.

Confeſſio facta in iudicio poſſeſſorio probationem facit in petitorio etiam contra confitentis Hæredem, lib. 1. quæſt. 7. effect. 7. num. 1.

Primum extremum antecedens, nempè creditum cum hypotheca, quando in ſaluiano probetur ex confeſſionis inſtrumento, ibidem ſupra, numer. 2.

Primum extremum in iudicio ſpolij an, & quando ex clauſula Conſtituti probetur inter conſtituentem, & eum, pro quo quis ſe poſſidere conſtituit, & an aliquid operetur contra Tertium? ibidem ſupra, num. 3. & lib. 2. quæſt. 41. num. 4.

Dicens non poſſidere in dubio intelligitur de nuda detentatione, & de ſimplici tantum poſſeſſione naturali, non autem ciuili, ibidem, n. 6. in eodem effect. 7.

Cœpto iudicio, fraudis eſt ſuſpecta facta confeſſio, lib. 1. quæſt. 8. limit 6. num. 53.

IVDICII TELA.

Confeſsionis ad validitatem Iudicij tela non requiritur, lib. 2. quæſt. 1. num. 6.

Iudicari an poſsit Abſens, & quando, vide in verbo, Contumax.

IVDEX COMPETENS.

Iudex debet eſſe competens, vt confeſsio coram eo facta ſuum ſortiatur effectum, lib. 1. quæſt. 6. num. 1. & queſt. 7. effect. 5. n. 51. & 52.

Coram Iudice layco Clerici confeſsio eſt irrita, nec coram ſuo Iudice ad condemnandum ſufficit, dicta quæſt. 6. num. 2.

Amplia primò, etiamſi talis Clerici confeſsio eſſet pluries ratificata, ac repetita, dicta queſt. 6. num. 3.

Amplia ſecundo, etiamſi confeſsio emanauerit coram incompetenti Iudice, cuius iuriſdictio prorogari valeat, dicta quæſt. 6. num. 4.

Iudicis iuriſdictio in quibus caſibus prorogetur, & ſit locus præuentioni, dicta quæſt. 6. n 6.

Iudex incompetens dicitur non tantum ratione perſonæ, ſed cauſæ, dicta quæſt. 6. num. 15.

Ex confeſsione coram incompetenti Iudice condemnatio non ſequitur contra Reum confeſſũ, niſi data perſeuerantia coram competenti, dicta quæſt. 6. num. 16.

Coram Iudice vnius Ciuitatis facta confeſsio executioni non demandatur per iudicem alterius Ciuitatis, niſi fiat ad requiſitionem illius Iudicis, dicta queſt. 6. num. 17. Et intellige prout in num. 20.

Coram Magiſtratu muncipali emiſſa confeſsio non facit fidem coram Præſide, dicta quæſt 6. num. 18.

Nec

Nec facta coram Officiale remittente ſat eſt ad condemnandum coram Legato,cui remittitur, dicta quæſt. 6. num. 19.

Confeſsio coram vno Iudice emanata ſi per officium iudicis executioni non demandetur, coram alio erit exequenda per actionem inſactum dicta quæſt. 6. num. 20.

Coram incompetenti Iudice facta confeſsio in ciuilibus, praſertim quando eſt ſimilis, & adminiculata habet vim extraiudicialis confeſsionis, ibidem, num. 22.

Intellige tam reſpectu Iudicis, quàm Notarij, dicta quæſt. 6. num. 23.

Ex confeſsione incompetenti poteſt confitens cogi pro reſirmatione, aut infirmatione coram ſuo competenti Iudice, dicta quæſtion. 6. numer. 24.

Incompetentia ſi notoria non eſt reſpectu Iudicis, & Notarij, & hęc non fuerit declarata, poteſt Iudex exercere iuriſdictionem, & Notarius ſcribere, dicta quæſt. 6. num. 25.

Iudex poſt terminos probatorios elapſos, & concluſum in cauſa ex defectu probationis non ſolum poteſt cogere partem ad confitendum, verum etiam poteſt inquirere, lib. 1. q. 7. effect. 3. num. 8. & 12.

Iudex poteſt ex officio fidem adhibere inſtrumento à Parte aduerſa impugnato, dicta quæſt. 7. effect. 5. num. 17.

Iudex ex officio poteſt ſe fundare ſuper actu impugnato, pręcipuè ſi inſurgat locupletatio cum aliena iactura, lib. 2. quæſt. 3. num. 44.

Confeſſio facta coram alio Iudice, & ad alium finem potius eſt extraiudicialis reſpectu ſecundi Iudicis, quàm iudicialis, & ſic ad condemnandum non ſufficit, lib. 1. quæſt. 7. effect. 5. num. 53.

Ita vt procedat, quànquam facta ſit in iudicio criminali ciuilitèr intentato, ibidem proximè, num. 54.

Limita, ſi coram Iudice criminali concurrant alia adminicula, ibidem, numer. 55. & vide etiam in verbo, In iudicio, & in verbo, Incidentèr.

Iudex ſi abſoluat Reum à delicto, nequit Parti reſeruare ius agendi ciuilitèr quoad intereſſe, niſi ex Rei confeſſione de delicto conſtet, lib. 1. quæſt. 7. effect. 12. num. 15. & lib. 3. quæſt. 12. num. 26.

IVDEX, IVDICES.

Iudex debet eſſe alienus ab odio, & gratia, lib. 2. quæſt. 29. num. 1.

Iudex præſumitur prout de iure iudicaſſe, dicta quæſt. 29. num. 2.

Iudex ſecundum leges, & non propriam voluntatem iudicaſſe præſumitur, dicta quæſtion. 29. num. 3.

Iudici in extremis ſuæ vitæ conſtituto confitenti falſam, vel malam tuliſſe ſententiam non creditur, niſi alia concurrant, dicta quæſt. 29. num. 6.

Iudex quomodo debeat expedire Cauſas, ibidem num. 5.

Iudices non debent examinare Reos in eorum Cubilibus onuſtos compedibus, & ferreis maniceis, lib. 1. quæſt. 2. num. 10. & lib. 3. quæſt. 16. num. 23.

Iudex quando dicatur ſuggeſtiuè Reum interrogare? lib. 1. quæſt. 5. num. 8. & 13. cum ſeqq.

Iudex in quacunque parte iudicij interrogat vnā ex partibus altera inſtante Parte in iudicijs tam ſummarijs, quàm ſcilicèt vbi proceditur ſimplicitèr, & de plano, lib. 2. quæſtion. prim. num. 43.

Iudex quando dicatur acceptare confeſsionem nomine Partis, vel Fiſci, dicto lib. 1. quæſt. 5. num. 15. erga finem.

Iudices non repentinas, ſed trutinatas ſententias pronunciare debent, lib. 1. quæſt. 7. effect. 16. num. 2.

Iudici aſſerenti ſe delegatum quando ſit credendum, vel ne, lib. 2. quæſt. 47. num. 8. & an ſuper iuſtificatione ſuæ ſententiæ? dicto n. 8.

Iudex nil aliud exequitur in confeſſum, quàm condemnationem; ſed in ciuili cauſa diſtingue, dicto effect. 16. num. 11.

Intellige in criminali procedere contra ſpontè cōfeſſum, aut conuictum, dicto effect. 16. numer. 12.

Intellige ſecundo ſeruatis prius alijs requiſitis, dicto effect. 16. num. 13.

Iudex moratoria cunctatione cauſam expedire debet, dicto effect. 16. num. 14.

Iudex expedit cauſam alias inſtructam coram alio Iudice, dicto effect. 16. num. 15.

Iudex quando intra temporis breuitatem inſtrui poteſt de meritis Cauſæ, cauſam expedire dicitur ſine pręcipitantiæ vitio, dicto effect. 16. num. 16.

Iudex aduerſus Condemnatum an decretare poſſit ſuper intereſſe, dicto lib. 3. quæſt. 12. numer. 26.

Iudex interueniens in contractu Minoris aliundè quàm ex aſſertione Tutoris, & Curatoris, ſiue ipſius etiam Minoris debet indagare veritatem Cauſæ in contractu expoſitæ, lib. 2. quæſt. 12. num. 23.

Iudices damnantes Reos ad mortem ex ſimplici ipſius Rei cōfeſſione eorum proprium Corpus, & Animam damnant lib. 3. quæſtion. 12. numer. 23.

Iudicis, aut Principis poteſtati reſiſtens Deo reſiſtit, lib. 3. quęſt. 24. num. 11.

Iudices caueant, ne Reus adducatur poſt examen cum alijs Carceratis, & hoc quare? lib. 3. q. 17. num. 25.

A IVDICE.

Interrogationes præparatorię quando à Iudice fieri poſſint lib. 1. quęſt. 7. effect. 7. num. 13.

Interrogationes præparatorias producens non fatetur, dicto effect. 7. num. 14.

Reſpondens interrogatorijs factis à Iudice dicitur iudicialitèr fateri; & quomodo debeat eſſe reſpontio? ibidem num. 15.

A Iudice Interrogato dandus eſt terminus ad deliberatè reſpondendum, ibidem num. 16.

Interrogatus à Iudice, & confitens ſe eſſe Hæredem, licèt non ſit, vel ſit ex parte, & non in totum, an in totum obligetur, ibidem, numer. 17.

Interrogatus an ſit Hæres, & tacens, vel obſcure reſpondens an conueniendus ſit pro Hærede, num. 18.

A Iudice interrogatus an ſit Dominus, & negans an vti poſſit Dominio? num. 19.

A Iudice interrogatus, & confitens poſſidere pro Hęrede, vel pro Poſſeſſore quomodo, & quando poſſit docere contrarium, num. 23.

IVDEX A QVO.

Iudex à quo in caſibus, quibus prohibita eſt appellatio non poteſt executioni demandare ſuã ſententiam ob inhibitionem in vim appellationis conceſſam à Iudice ad quem, lib. 3. quęſt. 24. num. 32.

Intellige, ſi Iudex ad quem ſciuerit appellantem fuiſſe ſimul confeſſum, & conuictum, aut tantum confeſſum, aut ſolum conuictum in caſibus prohibitis, & tamen inibuerit, dicta quęſtion. 24. num. 33.

Intellige ſecundo, ſi Iudex ſuperior cœperit cognoſcere de natura, & Cauſa appellationis,& poſtmodum inibuerit, dicta quæſtion. 24. numer. 34.

Ab huiuſmodi iuris communis diſpoſitione receditur in ſtatu Eccleſiaſtico, dicta quæſt. 24. numer. 35.

IVDEX PVTATIVVS.

Iudex putatiuus, & coloratus an bene, & legitimè abſoluat, ac faciat alios actus iudiciarios, lib. 2. quæſt. 42. num. 10. & ſeqq. pluribus: & an approbatus poſſit ſimplicitèr reprobari, lib. 1. quæſt. 7. effect. 4. num. 8.

IVRATA CONFESSIO.

Iurata extraiudicialis confeſſio probat, & reuocari nequit, etiamſi Parte abſente ſit emiſſa, lib. 1. quæſt. 8. limit. 3. num. 1. & redditur ratio num. 2.

Pars licèt non ſit præſens tempore delati iuramenti in confeſſione extraiudiciali, Dei pręſentia ſupplet pro abſente, ibidem, num. 3.

Iuramento promiſſorio ſi vallata ſit confeſſio extraiudicialis valet etiam parte abſente, ibidem & in eadem limit. 3. num. 5.

Iurata extraiudicialis confeſſio Parte abſente valet pro parte Confitentis, ſeu promittentis: ſecus ex parte illius, cui fuit facta promiſſio, ſeu confeſſio, ibidem ſupra, num. 6.

Iurata confeſſio extraiudicialis parte abſente valet, ſi ſit emiſſa per verba diſpoſitiua, ſecus enunciatiua, ibidem, num. 31.

Iurata confeſſio extraiudicialis acquirit tertio abſenti actionem in præiudicium iurantis, & hęredum: ſecus eſt ſucceſſoris, in quem antea res erat tranſlata, ibidem, num. 33.

Iurata dicitur confeſſio facta in capitulis in inſtrumento iurato contentis, ibidem, n. 34.

Iurata confeſſio extraiudicialis licèt probet vt ſupra in ciuilibus, non autem plenè in criminalibus, ibidem, num. 35.

Confeſſio etiam iurata non ſufficit, dum verus actus requiritur, lib. 2. quæſt. 15. n. 1. & 4.

Iurata Mariti Confeſſio de dote recepta ſtante ſimulatione non valet lib. 3. quæſt. 10. numer. 53. & 85.

Iurata confeſſio in quocunque caſu tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus ſi eſt erronea confitenti non nocet, lib. 3. quæſt. 21. num. 5.

IVRANDI FACVLTAS.

Iurandi facultas non transfertur ad hæredes, lib. 1. quæſt. 7. effect. 12. num. 10.

Dans facultatem iurandi cõfidit de Iurante tantùm, cui fuit data facultas iurandi ibidem ſupra, n. 11.

Iurandi vt ſupra facultatem habens nequit exercere per procuratorem etiam ſpecialitèr deputatum, niſi cum mandato præciſo ad ſic, & ſic iurandum, ibidem ſupra, num. 12. & ſeq. & vide, in verbo Creditoris dicto, & in verbo, Pactum iuratum.

IVRAMENTVM.

Iuramentum dicitur interpoſitum in fauorem principaliter contrahentis, lib. 1. q. 8. limit. 3. num. 32.

Iuramentum vt ſuſtineatur, quæ requirat lib. 2. q. 31. num. 4.

Iuramentum habet vim interpellationis, lib. 1. q. 11. num. 36.

Partitum iuramenti litis deciſiui renuens acceptare an habeatur pro confeſſo, & quid requiratur, lib. 3. q. 1. n. 28.

Iuramentum ſuppletiuum non datur, quàndo duo Teſtes ſingulares ſuper diuerſis confeſſionibus deponunt, & vnus Teſtis ſuper veritate facti lib. 1 quæſt. 8. limit. prim. num. 21.

Iuramentum ſuppletiuum an deferatur in confeſſione, lib. 1. q. 7. eff. 2. num. 4. & Limit. 1. n. 22. eodem lib. 1.

Iuramentum habet ſpeciem tranſactionis, imò maiorem vim, quàm res iudicata, dicta q. 7. eff. 2. num. 16.

Iuramentum aſſertorium dum non operatur promiſſorium non ſuffragatur, lib. 1. q. 8. limit. 6. n. 64.

Iuramentum vt releuet debet habere comitem veritatem, ibidem proximè n. 65.

Iura-

Digitized by Google

Iuramentum promiſſorium, & obligatorium mendacium, & falſitatem non adiuuat, ibidem, numero 78.

Iuramentum abrogat formam præſcriptam a Statuto etiam in contractibus, & confeſſionibus Minorum, lib. 2. q. 13. n. 25.

Iuramentum ſemper ſeruandum præter diſpendium Salutis æternæ, dicta, q. 13. num. 26.

Iuramentum facit Minorem Maiorem, dicta q. 13. n. 27.

Procedit in contractibus, ſecus in iudicio, dicta q. 13. n. 93.

Iuramentum facit valere actum omni meliori modo, quo poteſt, dicta quæſt. 13. num. 28.

Iuramentum in Deum dirigitur, & ei obligamur ibidem, num. 30.

Iuramentum de non contraueniendo contractui non includit læſionem, aut vim, ſiue metum, vel dolum, ibidem, n. 38.

Iuramentum tollitur, ſi Statutum laicale tollat fidem ſcripturis iuxta formam præſcriptam à Statuto non confectis, niſi iuramentum aliundè, quàm ex Scriptura probetur, dicta q. 13. n. 51. & 52.

Iuramentum aſſertorium, & promiſſorium, quando tollat, vel ne Minori à ſe ipſo pro Maiori confeſſo, allegationem nullitatis contractus ob non ſeruatas ſolemnitates Statutarias, lib. 2. q. 16. n. 6.

Iuramentum non debet eſſe iniquitatis vinculum, dicta q. 16. n. 9.

Iurans dicere plenam, realem, & ſimplicem veritatem nequit tacere, nec falſitatem admiſcere, lib. 3. q. 12. n. 86.

Iuſiurandum facile Mulieres contemnunt, lib. 3. q. 6. num. 2.

Dum quis iurat, verum loquitur, lib. 2. q. 45. num. 6.

I V R I S.

In allegationibus Iuris emiſſa confeſſio etiam iurata non probat, lib. 2. q. 1. n. 50.

IVS ACCRESCENDI.

Ius accreſcendi, quando Statutum reſpicit Maſculos excluſis Fœminis, datur in portione accreſcendi fauore Maſculi, & non Fœminæ, lib. pri. q. 7. eff. 8. n. 22.

Ius accreſcendi ex alterius excluſione defertur ei, cuius contemplatione quis venit excluſus, ibidem ſupra n. 23.

Ius accreſcendi an detur dumtaxat Maſculo, ad cuius contemplationem à Statuto venit excluſa Fœmina in portione alterius, qui ab inteſtato ſucceſſit, ibidem ſupra, num. 24.

Ius accreſcendi vigore Statuti Meuaniæ an deferatur ſolo Maſculo, ibidem ſupra, num. 25. & in verbo, Mulier, ac in verbo, Statutum excluſiuum.

Ius accreſcendi ex portione perſonæ excluſæ, dum Fœmina non eſt, vel eſt in perpetua excluſione à Statuto præſcripta, cui deferatur, ibidem ſupra, num. 27.

IVS OFFERENDI.

Ius offerendi fauore Creditorum poſteriorum hypothecariorum an competat aduerſus Vxorem quæ dotem aſſecuta fuit ob vergentiam Viri ad inopiam, lib. 1. quæſt. 9. num. 39.

Ius offerendi competit Creditoribus hypothecarijs poſterioribus aduerſus Vxorem, quæ dotem recepit diſſoluto matrimonio, ibidem, numer. 40.

Ius offerendi Creditori intentanti an debeat Vxor cedere iura, ibidem, num. 41.

Iuſtitia non amata reddit culpam dilatatam, & Iuſtitiæ Miniſter eſt occultus criminis ſocius, lib. 3, quæſt. 26. num. 28. & 29.

L

L A Y C V S.

Laycus, qui ſe iactat publicè, denigraſſe honorem Mulieris honeſtæ, redditur infamis, lib. prim. quæſt. 8. limit. 1, num. 41.

Lamiarum confeſſio, lib. 2. quæſt. 72.

L AE S I O.

Læſio quando à Minore ſit probanda ad obtinendam reſtitutionem in integrum aduerſus ſuam confeſſionem, & an plenè ſit probanda; & quid etiam poſtmodum requiratur, & in qua conſideretur quantitate dicta læſio pro reſtitutione prædicta in integrum obtinenda? lib. 3. quæſt. 23. num. 16. & 18. & vide etiam in verbo, Reſtitutio in integrum.

Læſio confeſſata ab Emptore in re empta quando ſuffragetur Venditori; vide in verbo, Moribundus.

L E G I T I M A.

Legitimæ Filiorum an præiudicari poſſit per Patris confeſſionem, vide latè in verbo Patris cõfeſſio.

Legitima filiorum non diminuitur ex Patris confeſſione de vſuris commiſſis, vel malè ablatis, niſi aliunde talis confeſſio probetur, lib. 2. q. 4. num. 83.

Nec ex confeſſione eiuſdem Patris læſionem enuncianti ſuper re ab ipſo empta, niſi aliundè iuſtificetur confeſſio, dicta quæſt. 4. num. 90. cum ſeqq. & vide infra, Moribundus.

Legitima an ſit prius, quàm dos confeſſata detrahenda, lib. 1. quæſtion. 8. limit. 6. num 131. cum ſeq.

Legi-

Legitimæ, & Trebellianicę conſumptio an ex Heredis grauati cenfeſſione probetur lib. 2. quęſt. 78. num. 1.

Legitimam, & Tabellianicam non fuiſſe conſumptam an ex implicita Confeſſione probetur, ibidem, num. 2.

Legitimæ, & Trebellianicæ conſumptio ex duobus probatur ex omiſſione Inuentarij, vel non legitima confectione, & bonorum fideicommiſſariorum alienatione, ibidem, num. 3.

Intellige in alienatione voluntaria, ſecus eſt in neceſſaria ibidem, num. 4.

Et quando inuentatij omiſſio facta fuerit ab ipſomet Hærede grauato, ſecus eſt, ſi à Tutore, & Curatore, ibidem, num. 5.

Et dum ſtatus Hæreditatis non firmatur, & alienationes ſunt incertæ, ſecus, dum conſtat de hæreditatis ſtatu, & ſunt alienationes certæ, num. 6. ibidem.

Legitimæ, & Trebellianicæ alienationes ęquantes, vel non æquantes portionem debitam Hæredi grauato è bonis fideicommiſſi quis nàm teneatur, vel ne ptobare, ibidem num. 7.

L E G A T V M.

Per legatum dos aucta à ptimo Viro an cenſeatur etiam in augmento ab Vxore data ſecundo Viro, lib. 1. quæſt. 8. limit. 6. num. 88.

Teſtatot ſi legat, & poſtea rem legatam donat, legatum efficitur donatio inter viuos, nec indiget inſinuatione, lib. 2. quæſt. 4. num. 29.

Debitum in vltima voluntate confeſſatum quando ob aliquem defectum reſoluatur in legatum, ſeu ptælegatum, & an veniat in reſtitutione fideicommiſſi, dicta quæſt. 4. num 43.

Legata, ſeu ptælegara veniunt in reſtitutione fideicommiſſi, dum vnus ſolus eſt inſtitutus hæres, & grauatus reſtituere, ibidem proximè, num. 44 & vide in verbo, Ab Hærede, lit. H.

Legata vna, eademque res Hætedi, & alijs re ſcilicèt, & vetbis coniunctim per ius non decreſcendi tota ad collegatarios ſpectat, hætede collegatario excluſo: ſecus eſt in verbali tantum coniunctione, dicta quęſt. 4. num. 49.

Legatum venit in reſtitutione fideicommiſſi, dum ptæcedit inſtitutionem, & reſtitutionem: ſecus, ſi ſequitur, ibidem, num. 51.

Legatum, etiamſi ſequatur inſtitutionem, & reſtitutionem, venit in reſtitutione fideicommiſſi, dum in Hæredis inſtitutione ſunt verba vniuerſalia, ibidem, num. 32.

Amplia procedere, etiãſi Teſtatot non fuiſſet vſus nomine bonorum, ſed tantum iniunctum eſſet fideicommiſſum per verbum, ſubſtituit, & ſuccedat, ſemotis etiam verbis vniuerſalibus, dicta quæſt. 4. num. 53.

Legatum ſit teſtitutioni ſubiectum, dum ſubſequiquitur dictio, Et, appoſita in ſubſequenti inſtitutione vniuerſalibus verbis concepta, ibidem, num. 54. & vide in verbo, Prælegata.

In vim legati quando debitum confeſſatum ſuſtineatur, vide in vetbo Debitum.

Debitum etiam iuratum in teſtamento confeſſatum fauore eius, cui Teſtator relinquere non poteſt, nec in vim legati ſuſtinetur, dicto lib. 2. quæſt. 4. num. 68.

Ex legato relicto pto male ablatis, & vſuris extortis Hæres detrahat falcidiam, ſi ſolummodò ex confeſſione Teſtatoris conſtet, lib. 3. quęſt. 4. num. 23.

Legatum pium nõ diminuitut ex alijs legatis profanis, lib. 3. quæſt. 4. num. 24.

Legatum pro malè ablatis, & vſuris dicitur pium, ibidem ptoximè, num. 25.

Legatum pro malè ablatis, & vſuris diminutionem patitur, ſi non doceatur de Vſuris, & male ablatis, ibidem, num. 26.

Legatum ſpeciei diminuitur pet legatum quantitatis, & legatum quantitatis diminutionem patitur pro rata, ſi hætes non ſit ſoluendo, ibidem, num. 27.

Legatarij, quibus non eſt ſolutum, non exiſtente hærede ſoluendo, agunt contra alios legatarios, quibus ſolutum eſt, pro conſequenda rata coram legatorum, ibidem, num. 28.

Legatum factum Eccleſiæ, & Loco Pio diminutionem pati teſtatur Ricc. deciſ. 221. part. 1. & latius in dicto lib. 3. quæſt. 4. num. 29.

L E X.

Lex humana pœnalis cum tanto periculo nõ obligat, dum viget ſpes, & facultas ſeruandæ Vitæ, ſi bonum publicum alitèt non tequirat lib. 3. quæſt. 24. num. 9.

Legis contra prohibitionem eſt inualida confeſſio, & pro erronea hebetur, libr. 2. quæſtion. 42. num. 2.

Legi Pontificis per non vſum, & inobſeruantiam nemo poteſt contrauenire, dicto lib. quæſt. 27. num. 40.

Lex ptiuata, quę inſtinctu Sancti Spiritus in Corde ſcribitur, dignior eſt, quàm publica, lib. 2. q. 80. num. 2.

Leges communes non mutantut, nec cotriguntut ſine Principis voluntate, lib. 2. quæſt. 81. num. 21.

Lex quæ, non dicit, nec nos dicere debemus, dicta quæſt. 81. num. 22.

Lex, quando eſt expreſſa, etiamſi ſit amara, & dura ſeruanda eſt, dicta quæſt. 81. num. 24.

LIBERATORIA CONFESSIO.

Liberatoria confeſſio probata per duos teſtes valet, & dicitur ex ea debitum ſolutum, lib. 1. quæſt. 8. limit. 8. num. 1.

Valet ſine cauſa in vim ſimplicis probationis ad excludendam obligationem, ibidem, n. 2.

Sed poteſt, donec acceptetur, reuocari, ibidem n. 3. etiamſi non ſit erronea, lib. 3. q. 21. n. 13.

Liberatoria confeſſio facta à Tutore valet, dicto lib. 1. quæſt. 8. limit. 8. num. 4.

Liberatoria confeſſio effectum ſuum ſortitur poſt triginta dies in præiudicium confitentis. ſecus eſt Creditoris habentis obligationem omnium ſuorum bonorum à Debitore, dicta quæſt. 8. limit. 8. num. 5.

Liberatoria confeſſio quando contractus in vim pacti eſt in ſcriptis celebratus, probanda eſt à teſtibus rogatis, dicta quæſt. 8. limit. 8. numer. 11.

Secus eſt, ſi contractus non eſt vt ſupra in ſcriptis celebratus, quia probatur per duos Teſtes etiam non rogatos, dicta limit. 8. num. 12.

Si Statutum non adſit in contrarium, ibidem, num. 13.

Liberatoria confeſſio probatur per duos Teſtes, ibidem, num. 16. & vide in verbo, Teſtes.

De liberatorio pacto dum agitur, non valet confeſſio ſine alterius præſentia, ibidem, numero 22.

Confeſſio liberatoria generalis, concernit etiam ſpecialia non expreſſa, ibidem, n. 26.

Ex iurata Teſtatoris confeſſione ſuper receptione ſui crediti ad liberandum valet etiam Debitore abſente, & poteſt reuocari, lib. 2. quæſt. 4. num. 33.

LIBERATIO.

Liberatio Debitoris facta à Creditore mediante ſolidatione computorum ſi erit iurata retractari non poteſt, niſi probato dolo vero, & non præſumpto, lib. 1. quæſt. 7. eff. 15. numer. 4.

Nec auditur creditor, niſi reſtitutis ſcripturis priùs receptis, ibidem, n. 5.

A quarum Scripturarum reſtitutione non poteſt Creditor excuſari, licèt cum iuramento affirmet ſcripturas amiſiſſe, vel ſubreptas fuiſſe, ibidem, num. 6.

Liberatio, ſeu tranſactio iurata inhærens confeſſioni facta à Minore ſuper rationis redditione præſumitur iniqua, & doloſa, lib. 2. q. 15. num. 6.

Liberatur tutor, & Curator ex redditione rationum ſolemniter facta, dicta quæſt. 15. n. 20.

LIBER.

Liber Mercatoris an probet pro Tertio contra Tertium, lib. 1. quæſt. 8. limit. 9. n. 12.

Ex libris confectis à Debitore pro ſua memoria reſultat confeſſio, ibidem, num. 17. & prius dicta quæſt. 8. limit. 8. num. 12.

LIBER TVTELAE, ET CVRAE.

Quomodo eſſe debeat liber tutelæ, & Curæ adminiſtratæ, vt Tutori, & Curatori ſuffragetur? lib. 2. q. 15. n. 15.

Aliundè, quàm ex libro Tutor, & Curator rationem reddere poteſt, dum eſt liberatus à redditione rationis, libr. 2. quæſt. 15. n. 16.

Et an dicti libri partitæ ſint indiuiduæ, vel ne lib. 3. quæſt. 11. num. 17.

Diſtinguitur concluſio, & conciliatur, dicta quæſt. 15. num. 17.

Sine libro, & inuentario adminiſtrationis ratio non redditur, dicta quæſt. 15. num. 18.

Liber adminiſtrationis debet continere datum, & receptum, ibidem, num. 19. & vide in verbo Adminiſtrationis ratio, ac in verbo, Rationem redditam.

LIBELLVS.

In nihilo præiudicat libellus lite non conteſtata, lib. 1. q. 4. n. 17.

In libello emiſſa confeſſio libellanti præiudicat etiam parte abſente, lib. 2. quæſt. 1. num. 1.

Libellus Iudici præſentatur, vt parti abſenti detur, lib. 2. quæſt. prim. num. 2. & 3. & latiùs infra, &c.

Libellus ſemper loquitur tam in abſentia, quam in Partis præſentia, ibidem proximè, n. 3.

Et procedit, etiamſi libellus ſit nullus, & ineptè conceptus, ibidem, num. 4.

Libellans, & in libello confitens non poteſt opponere de libelli ineptitudine, vel de alio ordine iudiciario non ſeruato, ibidem à num. 5. vſque ad 7.

Libellum producens libellata fatetur, ibidem, num. 10.

In libello quę nàm ſine illa verba confeſſionem contra libellantem inducentia, ibidem numer. 11. & 12.

Libelli confeſſio impugnata libellanti non obeſt, lib. 2. q. 1. n. 13. & 15.

Famosè libellans quas pœnas incurrat, & latè de famosè, & inhoneſtè libellanti, & contumelias fatenti, & in libello pandenti, lib. 2 quæſt. 28. per totam.

L O C I.

Loci, & temporis circumſtantia eſt verificanda in confeſſione iudiciali Spontè, ſeu per Torturam emiſſa: ſecus eſt in extraiudicialis, lib. prim. quæſt. 3. numer. 29.

LOCATIO LOCANS.

Locatio rei Eccleſiæ eſt permiſſa ad triennium, & non vltra, & declaratur contraria opinio, lib. 3. q. 2. n. 36.

Locans ad triennium ſui Beneficij fructus ſi confiteatur totam triennalem reſponſionem recepiſſe, & interim moriatur locatione finita, non valet confeſſio in præiudicium ſucceſſoris lib. 3. quæſt. 2. num. 37.

Maritus ſi locet bona dotalia, & poſtmodum moriatur, Vxori non præiudicat talis locatio, quo ad fructus ſuæ doris, licèt locationis reſponſio ſit facta Viro anticipatè pro parte Conductoris dicta q. 2. n. 38.

LITERAE.

Literæ Cambij probant pro Tertio contra Tertium adinſtar libri mercatoris, lib. 1. quæſt. 8. limit. 9. num. 12.
Et de Cambijs vide lib. 1. quæſt. 7. effect. 12.
Literas recipiens, legens, illiſque ſtatim non contradicens cenſetur fateri omnia in eis contenta, ibidem ſupra, n. 13.
Literis Creditoris ſi Debitor reſpondeat, fatetur Debitum, ibidem, n. 14.
Literæ miſsiuæ acceptatæ validam inducunt confeſſionem, ibidem num. 15.
Confeſſio de ſuo credito reſultat fauore Creditoris contra Debitorem, quando Debitor, Creditoris receptis literis, illis non contradixerit ibidem, n. 19.
Non procedit ſimpliciter, ſed ſi quinque concurrant requiſita, quæ pro tutamine cautelæ accuratè ſeruanda ſunt, ibidem, n. 20.
Aduerſus literas receptas quando dicatur fieri incontinenti proteſtatio à Recipiente: & an huiuſmodi tempus incontinenti ſit remittendum Iudicis arbitrio, ibidem num. 21 & 24.
Literæ non approbantur, ſi perfuntoriè leguntur, ſedſi accurate &c. ibidem, num. 22.
Accurata literarum lectura reſultat poſt ſequentem diem à tempore receptionis, ibidem, numer. 23.

LOCVPLETARI.

Locupletari nemo debet cum aliena iactura, lib. 2. quæſt. 13. num. 72.
Locupletatio quando reſultet, dicta, quæſt. 13. num. 73.

LVCRVM.

Lucrum dotale petere non poteſt Maritus pendente termino ad dotem ſoluendam, ſeu conſignādam, lib. 1. quæſt. 10. & vide in verbo Statutum de lucro dotis.

M

MANDATVM.

Mandatum habens generale cum libera an confiteri poſſit de recepto, lib. 2. quæſt. 12. à nu. 20. vſque ad 22.
Mandatum eſt ſtricti iuris, & ſtrictè interpretandum. lib. 3. quæſt. 1. num. 30.
Mandatum non eſt comprehenſiuum confeſſionis faciendæ de recepto, niſi talis facultas à Domino expreſſè data ſit eadem quæſt. 1. nu. 31.
Mandatum non præſumitur, lib. 2. quæſt. 26. num. 2.
Mandatum per teſtes probatur, & quales probent dicta quæſt. 26. num. 3. & 5.
De mandato alterius ſcripſiſſe an aſſerenti credatur ſine Teſtibus dicta quæſt. 26. num. 4.
Mandatum an per confeſſionem probetur, dicta quæſt. 26. num. 6.
Mandatum ad ſolutionem recipiendam eſt probādum per inſtrumentum publicum, ibidem ſupra proximè, num. 7. ſed diſtinguitur, & declaratur, num. 8.
Mandatum ad lites quomodo probetur. ibidem num. 10. & 11. de Commiſſione agitur &c.

MANDATARII.

Mandatarij confeſſio non probat mandatum, lib. 2. quæſt. 26. num. 1.
Scientia habita à Creditore ſuper exactione Mandatarij an inducat mandatum ad exigendum, & liberandum, dicta quæſt. 26. num. 9.
Mandatarij delictum quomodo conſtare debeat, vt procedi poſſit contra Mandantem, ibidem, num. 12. & 16.
Mandatarium, & Mandantem an afficiat ficta confeſſio ibidem, num. 13.
De Mandatarijs cōſtare debet, vt procedatur contra Mandantem, ibidem, num. 14.
Mandatarij confeſſio quando ſufficiat, vel ne ad torquendum Mandantem, ibidem num. 15.
De mandatarijs, ſeu mandatariorum delictis quando debeat plenè, & certè conſtare, vel ſaltem per indicia, & an idem contra Mandantem, ibidem, num. 16.

MARITVS.

Maritus dum efficacitèr confitetur Vxorem ſuam eſſe dotatam, ex hac confeſſione dicitur dotata Mulier, lib. 1. quæſt. 7. effect. 8. num. 1.
Et perfectè Vxori ius acquiritur pro dotis repetitione, ibidem, num. 2. & ex confeſſione eſt liberatus Pater Dotis promiſſor, nec tenetur, niſi conſtet prius de ammiſſione ibidem num. 3.
Ex Mariti dumtaxat efficaci confeſſione Mulier dotata non dicitur à fratre, vel ab alijs, à quorum hereditate excluditur per ſtatutum, niſi ipſa Mulier velit, ibidem num. 5.
Mariti confeſſio de recepto facta, dum ipſe Vir eſt debitis inuolutus, vel de proximo inuoluendus an valeat lib. 1. quæſt. 8. limit. 6. num. 44.
Quid dicendum eſt, ſi in parte huiuſmodi verificetur confeſſio? ibidem ſupra, num. 45.
Et intellige prædicta prout ibidem ſupra n. 46.
Maritus dotans, vel augens dotem Vxori matrimonio conſtante, per Viri prædeceſſum matrimonio diſſoluto, an dos, ſeu dotis augumentum redeat ad heredes Viri. Et dicendum an eo magis ſit, ſi dicta dos, ſeu dotis augumentum ratificetur in teſtamento ibidem, n. 87.
Maritus, & heredes infra quæ tempora poſſint reſpectiue opponere exceptionem non numeratæ dotis? vide in verbo, exceptio non numeratæ dotis, & in verbo, Renunciatio.
Maritus nequit Vxoris fauore imponere, vt Hæ-

redes

Digitized by Google

hæredes, donec dos poſt annum luctus reſtituant, ſoluant eius Vxori quinque, aut ſex ſcuta pro qualibet centenario, & anno, lib. 1. quæſt. 11. num. 26.

Maritus dotem Vxoris ſuæ locando, ſi interim moriatur ex tali locatione Vxori circa fructus præiudicium non infertur, licèt anticipatè ſint dicti fructus ſoluti à Conductore, lib. 3. quęſt. 2. num. 38.

Mariti confeſſioni ſuper emptione facta fauore ſuę Vxoris de aſſertis ipſius Vxoris pecunijs quando credatur, vel ne in præiudicium etiam Creditorum, lib. 3. quæſt. 7. à n. 1. vſque ad 7.

Mariti venditio facta Vxori cum confeſſione de recepto quando ipſi Vxori ſuffragetur, dicta quæſt. 7. num. 5.

Maritus quãdo blanditijs, & amore pręſumatur inductus ad faciendam confeſſionem dotis receptæ lib. 3. quæſt. 10. num. 44.

MARITI ADMINISTRANTIS.

Mariti confeſſio ſuper adminiſtratione bonorum extradotalium Vxoris tanquàm erronea non reuocatur ab Hæredibus Viri, lib. 3. quæſt. 22. num. 23.

Mariti hæredes ob non concurrentem Vxoris voluntatem ſuper adminiſtratione facta à Viro de bonis extradotalibus tenentur refundere fructus, dicta quæſt. 22. num. 24.

Maritus, qui faſſus fuit fructus extradotales Vxoris ſuæ adminiſtratos in proprios vſus conuertiſſe, non liberatur à fructuum reſtitutione, licet probetur Vxorem quoque adminiſtraſſe cum Viro, dicta quæſt. 22. numer. 25.

Mariti hæredes ſi probare intendunt erroneam Mariti confeſsionem ſuper admiſtratis bonis extradotalibus, quomodo veniat error probandus? dicta q. 22. num. 26.

Mariti confeſsio ſuper adminiſtratis bonis extradotalibus Vxoris an afficiat hæredes Viri ad Vxoris fauorem, ſi ipſa Vxor permiſerit Virum adminiſtraſſe? dicta q. 22. n. 27.

MATER.

Matris confeſsio quando obliget filium ſuum Pupillum, lib. 2, quæſt. 12. num. 46. cum ſeqq.

Mater ſi vendat inſimul cum filio, & vnanimitèr fateantur recepiſſe precium rei venditæ, ad quem de iure (ipſa Confeſſione non oſtante) precium perueniſſe præſumatur? lib. 2. quæſt. 20. num. 2. & 5. cum ſeqq.

Mater in ſubſidium tantum tenetur dotare filiam lib. 2. quęſt. 21. num. 8. & vide etiam in verbo, Pater dotare.

Matri confitenti Filium ex adulterio natum eſſe non creditur, nec filius etiam in foro Conſcientiæ credere debet, lib. 3. quæſtion. 5. numer. 1. & 2.

Contrarium in Patre, ibidem, num. 2. in fin.

MATRIMONIVM.

Matrimonium fuiſſe contractum creditur confeſſioni à Mare, & Fœmina emanatæ in actu, quo reperiantur fornicando, lib. 2. quæſt. 6. n. 1.

Matrimonium ſolo conſenſu contrahitur, ibidem, num. 2.

Sola confeſſio matrimonium probat, ibidem, n. 3. vbi pro reſolutione.

Confeſſioni Maris, & Fœminę repertę in actu fornicationis creditur pro matrimonio, ſi ſint paris conditionis, ibidem num. 4.

Vel malitia ſuppleat ætatem n. 5. verſ. Vel quando.

Iudicis arbitrio in hoc caſu multum eſt tribuendum ibidem, num. 5.

Matrimonij fauore confeſſioni Maris, & Fœminę vt ſupra repertę fornicantis non ſtatur in præiudicium prioris matrimonij contracti, ibidem num. 6.

Pro Matrimonio ſufficiunt Parentum confeſſiones fauore legitimitatis filiorum, & ſucceſſionis, ibidem, num. 7.

Matrimonia ſic vt ſupra cõfeſſata damnantur hodiè ex diſpoſitione Trident. Concilij, & dicuntur clandiſtina non ſeruata forma Concilij, ibidem, num. 8.

Requiſita Concilij ſuper matrimonio an ſint copulatiue ſeruanda, ibidem, num. 9.

Matrimonij validitas inſurgit ex denunciationibus, & ex Parochi pręſentia, ac trium, & duorum Teſtium, ibidem, num. 10.

Denunciationum omiſſio non vitiat matrimoniũ cum non ſint pro validitatis ſubſtantia, ibidem, num. 11.

Denunciationes matrimoniales non omittuntur abſque Ordinarij licentia, & cum legitima cauſa, ibidem, num. 12.

In matrimonio Parochi pręſentia phyſica, & non moralis requiritur, ibidem, num. 13. ſufficit tamèn moralis Parochi præſentia etiam diſſentientis, aut vna cum Teſtibus interuenientis per vim, metum, autem fraudem, ibidem, num. 14.

Matrimonium regularitèr cõtrahitur coram proprio Parocho, à quo in eius libro annotatur, ibidem, num. 15.

Parochus, vel Ordinarius, aut Vicarius Generalis impartiri poteſt licentiam alio Præsbitero pro contrahendo matrimonio, ibidem, numer. 16.

Licentia pędicta non contrauertitur aſsiſtente Vic. Generali, ibidem, num. 17.

Vicario Generali aſſiſtente Matrimonio nõ eſt neceſſaria annotatio in præcitato libro, ibidem, num 18.

Parochi negligentia in annotandis matrimonijs non irritat matrimonia, ibidem, num. 19.

Mattimonia minime in Eccleſia contracta non irritantur, ibidem, num. 20.

Matrimonium non diſſoluitur ex mutua Coniugum confeſſione ſuper impedimento cum in eorum poteſtate non ſit matrimonium diſſoluere, ibidem, num. 22.

Matrimonij ad diſſolutionem non operatur Coniugum cõfeſſio etiam cum aſſertione matrimonium non fuiſſe conſumptum ;, ibidem, numer. 23.
Contra matrimonium Teſtes debent eſſe omni exceptione maiores, ibidem, num. 24.
Confeſſio Coniugum ſuper impedimento Matrimonij iuncta fama non operatir ad diſſolutionem, ibidem, num. 25.
Matrimonium in facie Eccleſiæ celebratum plenis probationibus dirimitur, ibidem, num. 26.
Pro matrimonio dum ſtant Coniuges ſuper impedimento dirimenti, eorum confeſſioni defertur, quanquàm fama cum eadem confeſſione non concurrat, ibidem, num. 27.
Amplia, ſi huiuſmodi confeſſio facta ſit in iudicio, ibidem, num. 28.
Vxoris confeſſioni creditur, dum ſtat pro matrimonio, ibidem, num. 30.
Cõfeſſioni creditur vnius ex iugalibus ſtantis pro matrimonio, colluſione remota, ſamaque concurrenti, ibidm, num. 31.
Colluſione concurrenti neque vtriuſque Coniugis confeſſioni ſtatur, ibidem num. 32.
Colluſio hæc Iudicis arbittio remittitur, ibidem, num. 33.
Impedimenta matrimonium dirimentia quæ, & quot ſint, ibidem, num. 36.
Matrimonium in antiquis nòn annotatũ in libris Parochi probatur ex eiuſdem Parochi fide, lib. 2. quæſt. 7. num. 52.
Matrimonium quibus modis legitimè probetur, & qualis temporis curſus cohabitando in ſtatu Coniugali requiratur, dicta quæſt. 7. num. 54. & 58.
Curſus temporis ſaltem decennalis an requiratur, dum agitur pro Matrimonij obſeruantia iuſtificatina diſpenſationis, dicta quæſt. 7. num. 59.
Matrimonium ex curſu triginta annorum præſumitur perfectè legitimum, ibidem, num. 60.
Matrimonium præſumptum non differt à vero ad probationem legitimitatis, ibidem num. 87.

MANVTENTIO.

Manutentio fauore Pentionarij conceditur mediante confeſſione etiam extraiudiciali Titularis ſuper ſolutione vnius termini, ſiue partis termini pentionis, lib. 1. quæſt. 7. effect. 7. n. 7.
Secus eſt in iure decimandi, ibidem, n. 8.
Manutentio non datur vigore ſcripturæ factæ abſente illo, qui ſupponitur ſoluiſſe, lib. 1. quæſt. 7. effect. 18. num. 3.
Manutentio ſuper iure exigendi denegatur Monaſterio, ſi poſſeſſionem, vel quaſi iuris exigendi intendat Monaſterium probare ſolummodò ex ſuis libris, niſi cum eiſdem libris teſtium depoſitio concurrat, ibidem, num. 4.
Manutentio non datur contra libellantem; at datur ad Rei fauorem, ſi libellans fateatur Reum detentorem, & occupatorem, lib. 2. quæſt. 1. num. 16.
Manutenibilis confeſſio quando ex confeſſione probetur, vide in verbo, poſſeſſio.
Manutentionem ad obtinendam etiam in iure pẽtionis pro tota ſumma an, & quando confeſſio de recepto pro parte ſuffragetur, vel ne, lib. 3. quæſt. 1. num. 53.
Manutentio quando detur ex qualificata confeſſione: vide in verbo, Poſſeſſio.
Manutentio danda eſt, donec ſatisfactio probetur, lib. 2. quæſt. 35. num. 3.
Manutentio an detur ex Nuncij, & Executoris relatione, lib. 2. quæſt. 41. num. 4.

MATVRA.

Matura cognitio in quolibet negocio adhibenda eſt, & quando dicatur adhibita, lib. 1. quæſt. 7. effect. 16. num. 1. & vide etiam in verbo, Iudicis.
Mendacium parit dolum, & delictum, lib. 2. quæſtion. 60. num. 8.

MERCATORIS.

Mercatoris, ſeu Baucherij confeſſio de proximo decocturi an valeat, lib. 1. quæſt. 8, limit. 6. num. 43. & vide etiam in verbo, Bancherij, in verbo, Decoctus, in verbo Debitor, & in verbo, Maritus.

MERITORVM.

Meritorum aſſertio facta à Iudice probat, lib. 3. quæſt. 3. num. 18.
Meritorũ aſſertio facta à Principe magis probat, quàm ſi facta ſit à Iudice, dicta quæſt. 3. n. 19.

METV.

Confeſſio metu tormentorum quando afficiat, vel ne confitentem, lib. 3. quæſt. 16. & vide lit. T. verbo, in Tortura, & in verbo Reus.
Meticuloſa non probat, dicta quæſt. 16. n. 29.

MINORIS CONFESSIO, VEL DONATIO.

Minoris extraiudicialis confeſſio non perſeuerata in tortura, & ſine Curatore, nec coadiuuata veriſimilitudinibus quã pœnam ipſi confitenti infligat, lib. 1. quæſt. 8. limit. 1. n. 27. & 28.
Minori ſine Curatore confitenti datur reſtitutio in integrum, ibidem, limit. 1 num. 29.
Minoris donatio cum iuramento valet, libr. 2. quæſt. 12. num. 9.
Minor vigore iuramenti efficitur maior, dicta quæſt. 12. num. 10.
Minoris donatio in quibus caſibus valet, dicta quæſt. 12. num. 11.
Minoris confeſſio ad colorandum contractum nõ valet, lib. 2. quæſt. 12. num. 32.
A Minore donatio Curatori facta iuramento non confir-

Digitized by Google

confirmatur, ſi non fuerit datus alius Curator tempore dicti contractus, dicta quæſt. 12. numer. 12.

Amplia procedere, etiamſi Curator, vel quilibet alius adminiſtrator renunciauerit prius Curę, & adminiſtrationi, dicta quęſt. 12. num. 13.

Minores non contrahunt ſine tutoris, & Curatoris interuentu, & ſolemnitatibus à ſtatuto pręſcriptis, lib. 2. quæſt. 13. num. 11.

Minoris confeſſio in actu voluntario probat ſine ſolemnitatibus ſtatuti, dum adminicula veritati conſentanea concurrant, dicta quæſt. 13. numer. 12.

Minoris iurata extraiudicialis confeſſio valet ſine ſtatuti ſolemnitatibus, dicta quęſtion. 13. numer. 13.

Et procedit etiamſi ſtatutum requirat certas ſolemnitates pro forma, ibidem, num. 14.

Controueritur opinio in confeſſione Minoris de debito iurata etiam ſine ſtatuti ſolemnitatibus, ſi de debito aliunde non appareat, ibidem, num. 15.

Amplia ſignanter dictam controuerſam opinionē procedere, ſi ſtatutum prohibeat donare, quia talis prohibitio infert etiam in confeſſionem, niſi verificari poſſit realis numeratio, dicta quæſt. 13. num. 16.

Declaratur ibidem, num. 17 & num. 55. cum ſeq. & vide, in verbo, ſtatutariæ ſolemnitates, & ſtatutum pro Minoribus.

Minorum Contractus, ſiue confeſſiones ob iuris poſitiui reſiſtentiam iuramento firmantur, dicta quæſt 13. num. 33.

Limita, dum viget dolus, vis, metus aut læſio, quia tunc iuramentum non operatur, dicta quęſt. 13. num. 34. & 37.

A Minore venditio cum iuramento facta ſine iudicis decreto, & abſque cauſa valet, nec eſt locus reſtitutioni in integrum, ibidem, n. 35

Minoris contractus iuratus nō infirmatur ſpecialiter, ſi fuerit iuratum non contrauenire, dicta quæſt. 13. num. 36. & declaratur n. ſeq.

Minoris contractus eſt ipſoiure nullus, dum copulatinè non concurrant iuſta cauſa, vtilitas, & ſolemnitas, dicta queſt. 13. num. 61, & dicto lib. 2. quęſt. 12. num. 32.

A Minore nullitas contractus intra quod tempus allegari poſſit, & requiratur ſcientia ipſius nullitatis, & quæ ſcientia eſſe debeat, dicta quęſt. 13. num. 62.

Et an poſſit opponi ab herede ipſius Minoris, ibidem, num. 64.

Minori an ſuffragetur diſpoſitio l. fin. C. ſi maior factus &c. quando adeſt ſtatutum, quod ſupponat dolum, & fraudem non ſeruatis ſolemnitatibus ſtatutarijs, dicta quęſt. 13. n. 63.

Minoris cōfeſſio ſuper pecunijs in eius vtilitatem verſis valet cum ſolemnitatibus, & Iudicis decreto, dicta quæſt. 13. num. 66.

Minoris aſſertio ſolemniter facta, & cum Iudicis decreto cauſa cognita interpoſitio pręſumitur vera, niſi contrarium probetur, d. q. 13. n. 67.

Secus eſt, ſi ſolemniter facta non ſit, quia tunc verſio in Minoris vtilitatem probanda eſt, dicta quęſt. 13. num. 68. & vide in verbo, Verſio.

Minoris confeſſio per viam recognitionis bonæ fidei, vel declarationis quoad actum de pręterito ſolemniter geſtum valet ſine ſolemnitatibus, dicta quęſt. 13. num. 80.

Minoris de pręſenti obligatoria confeſſio ſine ſolemnitatibus nō probat aduerſus ipſum minorem confitentem, dicta quæſt. 13. num. 81.

Minoris, vel Mulieris prima obligatio ſolemnitèr facta poteſt abſque alijs ſolemnitatibus in nouam transfundi, dicta quęſt. 13. num. 82.

Minoris confeſſio circa filiationem quando valeat ſine ſolemnitatibus, dicta, quęſt. 13. num. 83.

Minoris confeſsio in criminalibus ſine Tutoris, vel reſpectiuè Curatoris authoritate non valet, dicta quęſt. 13. num. 84.

Minoris filijfamilias confeſsio in criminalibus ad condemnandum non releuat abſque deputatione Curatoris etiam ipſiuſmet Patris deputandi loco Curatoris, dicta quęſt. 13. num. 87.

Minor ſiue habeat, ſiue non habeat Curatorem, ſemper eidem dandus eſt, vt eius confeſsio valeat in criminalibus, dicta quęſt. 13 num. 88.

Minori in actu criminalis confeſsionis ſufficit dari legitimum Procuratorem, dicta quæſt. 13. num. 89

Minoris confeſsio ſiue in iudicio, ſiue extra iudicium etiam cum iuramento an ſufficiat ad inquirendum, & torquendum? dicta quęſt. 13. num. 90.

Minoris confeſsio in criminalibus ſi non valet ſine Curatore, ita nec valet negatio, ex qua minori inſurgat pręiudicium, dicta quęſt. 13. num. 91. licèt ſit geminata &c. ibidem, num. 92.

Minoris in confeſsione criminaliter accuſati adhibendus eſt Curator in ordinando, ſeu ſolemnizando iudicio: ſecus eſt in indaganda, ſeu inquirenda veritate, dicta quęſt. 13. num. 94.

In decreto ad torquendum minorem interuenire debet Curator, ſecus in ipſa tortura, dicta q. 13. num. 95.

Amplia, quod Curatoris pręſentia eſt neceſſaria etiam in actu quo Minori datur iuramentum pro examine, dicta quęſt. 13. num. 96.

Controuertitur opinio ex Bartoli contrario ſenſu; ſed Author adhæret primæ ſententiæ præterquam de conſuetudine, ibidem, n. 97.

Limita, quòd talis conſuetudo non attenditur contra Pupillum, ibidem, num. 99.

Limita ſecundò, dum Minor confitetur vt Teſtis, vel habetur pro confeſſo, ibidem, num. 102. & vide in verbo, Tutoris deputatio.

Minoris contractus quomodo formetur, lib. 2. q. 14. n. 17.

Minor an poſſit adire hærèditatem ſine Statutarijs ſolemnitatibus, vide in verbo, Hæreditatis aditio.

Minor an poſſit eſſe in iudicio ſine Tutoris, vel Curatoris præſentia, dicta quæſt. 14. numero 41.

Minoris confeſſio ſuper redditione rationum facta etiam cum ſolemnitatibus fauore Tutoris, & Curatoris quando ſuffragetur, lib. 2. quæſt. 15. num. 2. & ſeqq. & in verbo Rationem redditam.

Minoris facti maioris renunciatio ſuper computorum reuiſione fauore adminiſtratoris valet, dicta q. 15. n. 29.

Minor contrahendo ſi cum iuramento ſe maiorem aſſerat, ſi petat, non obtinet reſciſſionem Contractus per viam reſtitutionis in integrum lib. 2. q. 16. n. 1. 5. & 6.

Minor contrahendo ſi cum iuramento aſſeruit ſe Maiorem, dat tamèn de nullitate contractus ob non ſeruatas Statutarias ſolemnitates, dicta q. 16. num. 2.

Minor eadem facilitate, qua inducitur ad contrahendum, inducitur etiam ad iurandum ſe maiorem eſſe, dicta q. 16. num. 3. & quæſt. 17. num. 3.

Contra Minorem, qui iureiurando ſe maiorem aſſerit, dum non afficit actio ex contractu ob Statutarias ſolemnitates non ſeruatas, nec datur actio ſubſidiaria de dolo, dicta quæſt. 16. numer. 7.

Amplia, vt Minor nec pœna periurij, vel alia criminali pœna plecti valeat, dicta q. 16. numer. 8.

Minoris aſſertio quando eſt fraudulenta, ita, & iuramentum, dicta q. 16. num. 10. vide etiam in verbo, Iuramentum, & etiam in verbo, Nullitas.

Minor, vel Mulier poteſt dare de nullitate Contractus ob Statutum comprehenſiuum Contractuum iuratorum, quod ſupponit fuiſſe iuramentum vi, dolo, & metu extortum, dum contrahit ſine proximioribus, iureiurando aſſerit non habere Affines, vel Coniunctos, lib. 2. q. 17. n. 1.

Amplia, dum habet Coniunctos, non vocat Proximiores, imò cum iuramento aſſerit non habere alios proximiores, & interueniunt in contractu remotiores, dicta q. 17. n. 2.

Minoris aſſertioni non eſt ſtandum, dum actum liberum facere nequeat, dicta q. 17. num. 4. & 5.

Minoris, vel Mulieris contractus quando ex defectu Proximiorum ſit validus, dicta q. 17. num. 6.

Minor, vel Mulier quando dicatur doloſè aliquē inducere ad contrahendum, dicta quæſt. 17. num. 7.

Minor, vel Mulier, ſiue hæres intendens dare de nullitate Contractus ob defectum Proximiorum in eo non interuentorum quid probare teneatur, dum fuerit à Minore, ſiue Muliere aſſertum cum iuramento non habere alios Proximiores, lib. 2. q. 17. n. 8.

Sed quid eſt dicendum, dum fuit aſſertum habere coniunctos proximiores, ſed impeditos ad interueniendum contractui? dicta quæſt. 17. numero 9.

Minoris ex mera confeſsione ſuper benemeritis an ſuſtineatur donatio remuneratoria facta ab ipſomet Minore, lib. 2. q. 18. per totam, & in verbo Donatio remuneratoria.

Minor pro dote reſtituenda contrahit abſque ſolemnitatibus, lib. 3. q. 10. n. 59.

Intellige in dote verè numerata, ſecus eſt in dote confeſſata, dicta q. 10. num. 60.

Minoris confeſsio in proceſſu nullo an eidem præiudicet? vide in verbo, Nullitas.

Minori quando de iure competat, vel ne reſtitutio in integrum aduerſus ſuam confeſſionem, vide in verbo, Reſtitutio in integrum.

MISSAS.

Iurata Sacerdotis aſſertione Miſſas fuiſſe celebratas probatur, lib. 2. quæſt. 45. n. 6.

MONACHI.

Monachi, vel ſerui de recepto confeſsio Debitorem non liberat, lib. 3. q. 4. numer. 4.

MORAE.

Moræ purgatio; vide Renunciatio Puellæ.

MORTIS MORS.

Mortis in articulo quando quis dicatur conſtitutus, lib. 2. quæſt. 4. numer. 88.

Mors non probatur ex aſſertione, & confeſsione Interfecti, niſi aliunde iuſtificetur lib. 2. quæſt. 30. in fin.

Ad mortem damnatus ſua debet cōfiteri peccata: & in hoc Iudex vigilare debet, lib. 3. quæſtion. 26. num. 1.

Per mortem extincta cauſa omnia ſunt extincta, ibidem, num. 3. & 4.

Mors omnia ſoluit, & quare, & etiam matrimonij vinculum: cum per mortē omnia mundi extinguantur quoad potentias humanas, dicta q. 26. n. 5. 6. & vbi num. 5 & 7. dicitur, quod etiamſi Vxor reſurgat, attamèn non redeat ad Virum.

Per mortem poſſeſsio ciuilis, & naturalis euaneſcit, ibidem, num. 8.

Morte crimen extinguitur, ibidem, num. 9.

Per mortem proprijs manibus illatam an bona ſint à Fiſco capienda, ibidem, n. 11. & 12.

Mortuus ſolummodò à Deo damnatur, ibidem, num. 13. & 14.

Mortuorū ſepulchra violantes, & veſtes amouentes ſunt ſacrilegi, ibidem num. 16.

Mortuos ſepelientes à Deo laudantur, dicto numer. 16.

Iuſtiniani pietas, & religio erga mortuos, ibidem, num. 17.

Moribundus, vel mortuus debitor, ac Coniuncti non moleſtantur, nec Cadauera ſequeſtrantur etiam per nouem dies poſt obitum, ibidem, num. 18. & 19.

Mortuorum cadauera in delictis atrociſsimis ſuſpendatur, & alijs afficiuntur contumelijs, ibidem num. 20. & ſeqq. & quæ ſint delicta atro-

ciſsima

ciſsima, ibidem, numer. 22. 26. 30. & ſeqq.
Intellige prout num. 21. 22. & ſeqq.
Mortuus Homo quid ſit, ibidem num. 24.
Mortuo quare deferatur honor, & cur reſpectiuè pœna, ibidem, num. 25.

MORIBVNDVS.

Moribundus ſi confiteatur in prædio à ſe empto enormiſsimam interueniſſe læſionem, & iubeat in eius teſtamento Prędium ab Hæredibus Vēditori reſtitui, hæc confeſsio valet, & obligat cum priuilegio piæ Cauſæ lib. 2. quæſt. 4. numer. 90.
Procedit concluſio adinſtar debiti in vltima voluntate confeſſati, qua vltima voluntate reuocata, reuocatur, & dicta diſpoſitio, ibidem, num. 91.
Et dum non reuocatur talis Confeſsio non obeſt filiorum legitimæ, ac intereſſe Creditorum, & Liberorum primi Matrimonij, ac falcidiæ debitę Hæredi, niſi aliundè probetur, ibidem, num. 92.
Moribundi huiuſmodi confeſſio ſi oretenùs ſit emiſſa probatur per vnum Teſtem, & ipſius Moribundi confeſſionem, ibidem, n. 93.
Nota quod Hæres admittitur ad probandum contrarium, ibidem, n. 94.
Moribundus Teſtator ſi præcipiat Hæredi ſolui omnia eius debita, ad quæ teſtator tenetur in foro Conſcientiæ, de quibus debitis ſub hoc præcepto cadat in Hæredem obligatio? vide latè in dicta q. 4. à num. 95. vſque ad fin.
Moribundi confeſsio, & aſſertio ad interrogationem, & ſuggeſtionem alterius emiſſa an afficiat, lib. 2. q. 71. n. 1.
Limita, ſi talis confeſsio, & aſſertio non emanauerit in vltimis Vitæ periodis, ibidem, numero 2.
Intellige contra confitentem, & Hæredes, ac habentes cauſam, at non contra Tertium, ibidem, num. 3. & lib. 2. q. 4. n. 92.
Non omnis moriens præſumitur, quòd ſit Sanctus Ioannes Baptiſta, dicta q. 4. eodem num. 92. & eodem lib. 2. q. 11. num. 16. & q. 30. num. 1. verſ. Adeò vt, erga fin. & dicta q. 71. num. 3.

MVLIERIS CONFESSIO.

Mulieris confeſsio ſine ſolemnitatibus Statutarijs eſt irrita, lib. 2. q. 23. n. 1.
Mulieris confeſsio ab initio nulla non ratificatur ex actu ſolemniter facto, dicta quæſt. 23. numero 2.
Mulieris confeſſio fulcita præſumptionibus, veriſimilitudinibus, & adminiculis valet ſine ſolemnitatibus, dicta q. 23. n. 3.
Mulieris confeſſio in figura iudicij, & inſinuata valet ſine ſolemnitatibus, dicta quæſt. 23. numero 4.
Mulieris iurata confeſsio non requirit ſolemnitates, ibidem, num. 5.
Intellige procedere, dum Statutum eſt in forma generica confirmatum: ſecus eſt ſi in forma ſpecifica, vel non tollatur à Statuto fides inſtrumento, aut ſcripturis ſiue ſi Statutum non ſupponat iuramentum, vi, dolo, & metu extortum, ibidem ſupra, num. 6. & vide etiam in verbo, Vxor.
Mulier non impugnat alienationem fundi dotalis dum aſſerit non eſſe dotalem, dicta quæſt. 23. num. 13.
Mulieris confeſſio ad recognoſcendam bonam fidem valet ſine ſolemnitatibus, dicta quæſt. 23. num. 14.
Mulier in dote ſibi conſtituta an poſsit ſine ſolemnitatibus confiteri vnam partem ex dicta dote eſſe ſibi conſtitutam ad pompam, & dotem ſuam eſſe tantùm Scutorum mille, & quomodo procedat concluſio, latè in dicta q. 23. à num. 15. vſque ad 20.
Mulier fauore piæ Cauſæ, & pro conſcientiæ exoneratione confitetur ſine ſolemnitatibus, dicta q. 3. n. 23.
Mulieris confeſsio in criminalibus iunctis adminiculis probat ſine ſolemnitatibus, ibidem, numer. 24.
Mulier, quæ ſuſcepit tutelam, & curam cum ſolemnitatibus, non opus eſt, vt in cauſa neceſſaria confiteatur cum ſolemnitatibus, dicta quæſt. 23. num. 25.
Mulieris confeſsio ſuper filiatione adminiculata non requirit ſolemnitates, dicta quæſt. 23. numero 26.
Mulieres facilè contemnunt iuſiurandum, lib. 3. quæſt. 6. num. 2.
Mulier prævia fuſtigatione exiliatur, ſi confiteatur peperiſſe filium mortuum ſed ſtatim tumulaſſe, lib. 3. q. 11. n. 71.
Mulieri aſſerenti cum iuramento Caſtitatem non vouiſſe an ſit credendum, lib. 2. quæſtion. 45. num. 1.
Mulieris aſſertioni ſuper prægnantia ad effectum obtinendi Curatorem Ventri, & bonis Viri in pręiudicium Hæredis an ſit credendum, lib. 3. quęſt. 6. numer. 5.

MVLIER.

Mulier dotata poſt hæreditatem à Statuto Meuaniæ ſibi delatam, non excluditur ab hæreditate ſibi acquiſita ante dotationem, lib. 1. quæſt. 7. effect. 8. num. 21. & vide in verbo, Ius accreſcendi, & in verbo, Statutum.
Mulier in pari gradu exiſtens cum Maſculo in ſucceſsione, & de tempore eiuſdem ſucceſsionis à ſtatuto non excluſa, tunc portio perſonæ excluſæ debetur ęqualitèr Maſculo, & Fœminæ dicto effect. 8. num. 26.
Mulier contra quem agat eueniente caſu reſtitutionis

tionis ſuæ dotis an contra maritum, ſiue Hæredes, aut Promittentem, ſiue Promittentis Heredes? lib. 1. quæſt. 8. limit 6. num. 116.
Mulier iuuenis, ſeu nobilis dotata à Viro ſene, & ignobili poteſt diſſoluto matrimonio agere ad recuperationem ſuæ doris contra bona fideicommiſſaria, nec tenetur doetm prędictam reſtituere filijs primi matrimonij, ibidem proximè, num. 124.
Mulier quando fruatur, vel ne beneficio Velleiani, vidè in verbo, beneficium.
Mulier pro dote præfertur Creditori anteriori tacitam hypothecam habenti, ibidem, n. 159.
Mulieris prima obligatio ſolemnitèr facta poteſt abſque alijs ſolemnitatibus in nouam transſundi, lib. 2. quæſt. 13. num. 82.
Mulier ſi medioiuramento aſſerat contrahendo nō habere Coniunctos Affinès ſcilicèt, vel Conſanguineos, qni interuenire, vel conſenſum præſtare poſſint ad formam ſtatuti, quando poſſit dare, vel ne de nullitate Contractus, lib. 2. quæſt. 17. per totam.
Mulieris quando dicatur meticuloſa confeſſio, lib. 3. quæſt. 16. num. 29. in fine.

MVTVANS.

Mutuans Tutori pecunias, vel Tutori, & Pupillo, aut emens à Tutore, & Pupillo debet eſſe ſollicitus de verſione pecuniarum, lib. 2. quæſt. 12. num. 29.
Mutuum quando non probetur ex Confeſſione? lib. 3 quæſt. 3. num. 2.

MVTVS.

Mutus, & Surdus dicuntur impotentes, & quarè, lib. 2. quæſt. 68. num. 3.
Mutus, & Surdus quando Infanti æqniparentur, ibidem, num. 4.
Mutuus ex accidenti, qui non eſt Surdus, an poſſit confiteri, teſtificari, & donare, ibidem, num. 5.
Muti confeſſio an ſola ſuffieiat, vel ſit alijs coadiuuanda adminiculis, ibidem, num. 6.
Praxis interrogandi Mutum, & Surdum, ibidem, num. 7.
Mutuus, & Surdus à natiuitate quando torqueri valeant ad confitendum delictum, ibidem, n. 8.
Et an idem ſit in Teſte Muto, ibidem, n. 9.
Mutus, & Surdus Reus ex accidenti quando cogi poſſit ad reſpondendum, ibidem, n. 10.

N

NEGATIVA, NEGARE.

Negatiua ſatis probata dicitur ex inſpectione eius, quod enunciatur, lib. 2. quæſt. 5. num. 11. verſ. cum negatiua.
Negatiua probatur ex inſpectione Actorum, & inſtrumentorum, ſi coarctata ſit affirmatiua ad acta, ſeu inſtrumenra, ibidem ſupra proximè.
Negare nequit ſemel confeſſus, lib. 1. quæſt. 7. effect. 4. num. 7.
Negans poſſidere in dubio intelligitur de nuda detentione, & de ſimplici tantum poſſeſſione naturali, non autem ciuili, lib. 1. quæſt. 7. effect. 7. num. 6.
Neganti an ſuffragetur beneficium ceſſionis bonorum, & cap. Odoardus, de ſolut. lib. 1. quęſt. 7. effect. 9.

NEMO.

Ex actu impugnato nemo nititur, lib. 1. quæſt. 5. num. 17.

NOTARIVS.

Notarius nequit recipere confeſſiones, niſi iudice præſente in figura iudicij, vel committente, alias confeſſio non dicitur iudicialis, ſed extraiudicialis, lib. 1. quæſt. 2. num. 6. & 7.
Notario aſſerenti in actis ſibi à Iudice fuiſſe examen commiſſum non creditur, niſi aliundè cōſtet de ordine, & mandato, dicta quęſtion. 2. num. 13.
Et an confeſſio facta coram Notario cum aſſertione commiſſionis de examinando à Iudice conceſſæ ſufficiat ad condemnandum, dicta quęſt. 2. num. 14.
Notario in cauſis grauibus examen non committere tutius eſt, dicta quæſt. 2. num. 15.
Notarij ſtipulatio quando ſit neceſſaria, vt donatio dicatur acceptata à Donatario: & quando non: & qnid dicendum eſt in lucratiuis tantum, & quid in onerosis? lib. 1. quæſt. 8. à num. 1. vſque ad 12.
Notario quando credatur, vel non, lib. 2. q. 3. num. 14. & in V. Scriptura.
Notarius nil ſubſtantiale, vel accidentale proprio marte ſcribere præſumitur, ſed omnia de partium conſenſu, lib. 2. quæſt. 7. num. 46.
Notarius nequit facere inſtrumenta, niſi de perceptis viſu, vel auditu, ibidem proximè, numer. 47.
A Notario fide facta de inſtrumento rogato, ſi inſtrumentum non conſeruetur in Prothocollo Partibus non præiudicar, ibidem proximè, num. 55.
A Notario inſtrumenti copia extracta in publicam formam, ſi huiuſmodi inſtrumentum in prothocollo non inueniatur, habetur loco originalis, ibidem, num. 56.
Notarius poſtquàm condemnatus eſt de falſo, inſtrumenta conficere nequit lib. 2. quæſtion. 48. num. pri.
Notarius condemnatus de falſo ex vera confeſſione nequit facere Inſtrumenta, ſecus eſt ex ficta, ibidem, num. 2.

Intellige

Intellige quoad fictam confeſſionem ſi concurrant alia indicia, ſecus, ſi non concurrant, & latè de indicijs, ibidem, num. 3.

Intellige, ſi à falſitate abſit verſus dolus, ibidem, num. 4.

Aut non concurrant copulatiuè tria requiſita neceſſaria in falſitate, ibidem, num. 5.

Siue non probetur condemnatum per fictam confeſſionem habere alia requiſita telata per Vermigl., ibidem, num. 6.

Notario creditur aſſerenti teſtatorem tempore conditi teſtamenti fuiſſe ſanæ mentis, lib. 2. q. 47. num. 2.

Nam ſanæ mentis quilibet præſumitur, etiam ſi fuiſſet ſemimortuus, & moribundus, ibidem proximè, num. 3.

Limita, ſi per Teſtes contrarium probetur, ibidem proximè, num. 4.

Notario aſſerenti omnia acta, & producta fuiſſe transportata in proceſſu cur credatur, ibidem, proximè, num. 5.

Notorio cur non credatur, ſi ipſe dicat Teſtatorem ſibi communicaſſe ſuam mentem, ibidem proximè num. 6.

Aduerſus Notarium quando Teſtibus credatur in his, quæ ſunt ſcripta in proceſſu, & quando etiam non credatur ipſi Reo examinato, ibidem proximè, num. 7.

Notarij negligentia, & incuria Partibus non debet nocere, lib. 2. quæſt. 7. num. 57.

Notarius rogans inſtrumenta alienationis bonorum Eccleſiæ ſine Beneplacito apoſtolico, qua pœna puniatur, lib. 3. quæſt. 2. num. 4.

NOTORIVM.

Notorium per confeſſionem inducitur in ciuilibus poſt concluſum in Cauſa, & in criminalibus poſt factas defenſiones, lib. 1. quæſt. 7. effect. 3. num. pri.

Notorium non inducitur, ſi confeſſio non ſit emiſſa in forma iudicij, dummodo Iudex non acceptet pro abſente, ibidem proximè, n. 2.

Notorium non inducitur ex confeſſione, ſi coloratè impugnetur, vel ſi facta ſit in iudicio non valido, ibidem ſupra, num. 3.

Notorium ex confeſſione inducitur, lib. 3. quæſt. 12. num. 9. & lib. 3. quęſt. 20. num. 10.

In notorio Iudicij ordo non exigitur, dicta quęſt. 12. num. 10.

Notorium inducitur ex iudiciali confeſſione, præſertim ſi iudicialis confeſſio fuerit iurata, & à parte acceptata, dicta quæſtion. 20. numer. 10. & 11.

Noxalis actio quomodo oriatur ex confeſsione, lib. 1. quæſt. 7. effect. 7. num. 24.

NVLLITAS.

Nullitas proceſſus non annullat confeſſionem, & ad validitatem confeſſionis non requiritur tela iudicij, lib. 2. quæſt. 1. num. 6. & 7.

Nullitas contractus intra quod tempus poteſt à Minore, & ab eius heredibus allegari, lib. 2. quæſt. 13. num. 62. & 64. & an à Tertio etiam in ſaluiano, ibidem.

Nullitas cõtractus inducta fauore Minoris transfertur ad Hæredes, lib. 2. quæſt. 16. n. 4.

In proceſſu nullo confeſſio emiſſa à minore ipſi nõ præiudicat: & nemini præiudicium infert ex defectu iuriſdictionis: ſecus eſt ſi iuriſdictio facta ſit prorogabilis, lib. 3. quęſt. 12. n. 14.

Nullitas proceſſus, ſeu iudicij non eximit confeſſum à condemnatione, lib. 3. quæſt. 12. numer. pri.

Amplia etiam in nullitate Inſtrumenti, quæ non irritat confeſſionem ex eo reſultantem, dicta quæſt. 12. num. 2. & ſeqq. & melius n. 55.

Procedit in ciuili iudicio, ſecus in criminali, ibidem, num. 3. at contrarium verius, prout, num. 5.

Annullato proceſſu non annullatur confeſſio, dicta quæſt. 12. num. 4.

Iudicij validitas, vel inualiditas non requiritur pro condemnando confeſſo, lib. 3. quæſt. 12. n. 6.

Confeſſio non exigit telam iudicij, nec Proceſſus ineptitudinem curat, dicta quæſt. 12. n. 7.

Confeſſus condemnatur abſque præcedenti proceſſu, dicta quæſt. 12. num. 8. & 27.

Ex nullitate proceſſus non annullatur confeſsio, ſi ſpontè tam in ciuilibus, quàm in criminalibus emanauerit: ſecus eſt ſi coactè, lib. 3. quæſt. 12. num. 15.

Nullitas proceſſus confeſsioni non obeſt, ſi confeſsio emiſſa ſit principalitèr, & non incidentèr, dicta quæſt. 12. num. 16. & vide in verbo, ſpontè confeſſus.

Si nullitas vigeat proceſſus, & iuris ordo non ſit ſeruatus an confeſsio emiſſa in tormentis confitenti officiat, dicta quæſt. 12. num. 48.

Quot modis poſsit annullari confeſsio ex nullitate proceſſus, dicta quæſt. 12. à numer. 52. vſque ad 55.

Quid ſi nullitas proueniat à Minore, vel Muliere? vide in præcitata quæſt. 12. num. 55.

NVMERATIO.

Numeratio pecuniæ quomodo probetur? lib. 2. quęſt. 5. num. 16.

NVNCIVS.

Vide in verbo, Executor.

Nuncius, vel Executor faciens falſam relationem qua pœna puniatur lib. 2. quæſt. 41. num. 7.

O

OBLIGATIO.

Obligatio oritur ex iudiciali confeſsione, lib. 1 quæſt. 7. effect. 1. num. 1.

Intellige, ſi Pars ſit præſens, & acceptans, ibidem, num. 3.

In in-

In iudicio quaſi contrahitur, ibidem ſupra, n. 2. & vide in verbo, Extraiudicialis confeſſio, & in verbo, Actio, & in verbo, Geminata confeſsio.
Obligatio litterarum quomodo oriatur dicta, q. 7. effect. 1. n. 8. verſ. Siquidem.
Confeſsio tendens ad reciprocè obligandum non releuat ſine alterius præſentia, vel organo medio, aut Nuncio, ſiue Epiſtola, lib. 1. q. 8. limit. 8. n. 23.
Confeſsio ſuppoſitiua obligationis irritatur, non apparente obligationis ſuppoſito, quibuſnis Clauſulis non obſtantibus, lib. 3. q. 20. numero 54.
Obligatio inita ex confeſſione cum ſcientia, & voluntate non retractatur prætextu erroris, lib. 3. q. 22. n. 30.

OBLIGATIO CAMERALIS.

Obligatio cameralis competit pro omnibus, quæ oriuntur ex natura Contractus, vel ex Iuris diſpoſitione, lib. 1. q. 8. limit. 6. num. 26. & 28.
Obligatio cameralis comprehenſiua ex iuris interpretatione non valet agendo: ſecus eſt replicando, & excipiendo, ibidem, num. 32. & 33.
Obligatio cameralis competit pro his, quæ veniunt ex natura Contractus, & in executionem ipſiuſmet obligationis, ibidem, num. 34.

OBLIVIO.

Obliuio præſumitur ex lapſu viginti annorum, & vltra etiam in facto proprio, lib. 3. quæſt. 20. num. 61.
Limita, ſi factum proprium eſt obligatorium, notabile, graue, nec agitur ab Aduerſario de lucro captando, dicta q. 20. n. 62.

OBSERVANTIA.

Obſeruantia à quo ſit probanda, & cum quibus circumſtantijs, lib. 2. q. 27. n. 29. & vide alia num. 34.

OCCIDENS.

Occidens ſe ipſum an ſuper crimine, de quo eſt proceſſatus habeatur pro confeſſo, lib. 2. q. 24. num. 10.
Occiſionis confeſsio ſine corpore delicti non probat, lib. 3. q. 2. num. 51.
Occidere Homines maleficos, & nefarios crudele non eſt; cum Iuſti lætentur in extirpatione malorum Hominum, libr. 2. quæſt. 65. num. 1. & 2.
Publica lætitia turbatur, ſi Delinquens non punitur, ibidem, num. 3. & Iudex non puniendo eſt peſtis Reipublicæ, ibidem, n. 4.
Aſſerentes, & confitentes occidiſſe Bannitos, quos verè non occiderunt, an debeant condemnari ad pœnam mortis, vel in aliam pœnam, & an ſint etiam cogendi ad reſtitutionem receptorum, & alia circa materiam, ibidem, n. 7.
Et quid dicendum eſt in Statu Eccleſiaſtico? ibidem, num. 8.

OFFICIALIS.

Vide in verbo, Syndicatus, Syndicandus.

ORATIO.

Oratio vnica perfecta in eadem ſtructura verborum debet tota acceptari, non autem in partes ſcindi, lib. 2. q. 3. num. 58.
Ordinarij aſſertioni an credatur, lib. 2. quæſt. 46. num. 3.

OPPOSITVM.

Oppoſitum idem in oppoſito, quòd propoſitum in propoſito operatur, lib. 3. q. 20. n. 93.
Os, quod mentitur, occidit animam, libr. 2. quæſt. 45. numer. 6.

P

PACIS.

Pacis inſtrumentum an, & quando probet, vel ne delictum; aut ſaltem det indicium ad torturam, lib. 2. q. 34. num. 2.

PACTVM.

Pactum initum cum Vxore Vidua ab hæredibus Viri de ſoluendis Vxuris dotalibus, donec dos fuerit reſtituta, non valet tanquàm vſurarium, lib. 1. q. 11. n. 23.
Secus eſt, ſi huiuſmodi pactum fiat fauore Viduæ à dotis promiſſore, & Debitore, ibidem, num. 24.
Pactum de reinueſtiendo precium fauore Emptoris initum non debet in eius odium retorqueri, lib. 2. q. 12. num. 25. 26. & 27.

PACTVM IVRATVM.

Pactum iuratum de ſtando ſcilicet iuramento Creditoris ſuper damnis, & intereſſe; vel ſi Statutum diſponat, quòd ſtandum ſit iuramento damnum Paſsi, valet in contractibus & vltimis voluntatibus, lib. 1. q. 7. effect. 12. num. 7.
Intellige, ſi aliundè conſtet de damno illato in genere paſſo, quia tunc ſuper quantitate valet iuramentum à Creditore præſtandum, ibidem ſupra n. 8.
Niſi ex parte iurantis dolus inſurgat, ibidem ſupra, num. 9.

PAPA

PAPA.

Iure Monarchico Papa plenam habet auctoritatē, dominium, & diſpoſitionem in vniuerſa Eccleſia, lib. 2. quæſt. 27. num. 41.

Papæ narratiua an probet rebellionem, lib. 2. q. 70. num. 2.

PATER ALERE, VEL DOTARE.

Pater naturalis alere ſaltem tenetur ſuos filios naturales in exonerationem ſuæ conſcientiæ, lib. 2. quæſt. 7. num. 83.

Paterna pietas contra aliquem non aduerſatur, dū verè ſit filius, dicta quęſt. 7. num. 7.

Alium Patrem quàm legitimum in publicis inſtrumentis ſibi adſcribi contumelioſum, & graue eſt, dicta quæſt. 7. num. 45.

Pater in ſubſidium poteſt conueniri ad iterum dotandum, lib. 1. quæſt. 7. effect. 8. num. 4.

Pater debet dotare filiam, lib. 2. quæſt. 21. numer. 7.

A Patre, & Matre declarat filiam fuiſſe dotatam, ſi dotatio certitudinaliter facta fuerit in vnaquaque Parentum portione, dicta quæſt. 21. num. 9.

Pater dotando filiam computata dote materna dicitur dotare filiam de bonis maternis, dicta quæſt. 21. num. 10.

Intellige, ſi dos fuerit aſsignata Filiæ, & non Genero: nam ſi Genero debet filia expreſſè cōſentire, dicta quæſt. 21. num. 11.

Pater an, & quando teneatur ad ſoluendam legitimam Fiſco pro Filij delicto reſultanti ex confeſsione criminis in contumacia, lib. 2. quæſt. 32. num. 8. verſ. Cæterum.

A Patre Filia dotata renunciando Paternis bonis non allegat beneficium leg. fin. C. de dote promiſſa, dicta quæſt. 21. num. 21.

PATRIS CONFESSIO.

Patris confeſsio etiam iurata, & in contractu oneroſo ſuper debito ad B. fauorem non præiudicat legitimæ filiorum, niſi de debito aliundè conſtet, lib. 2. quæſt. 4. num. 69.

Patris ex ſimplici confeſsione etiam iurata ſuper pecunia penes ipſum depoſita filius conueniri nequit in ſuæ legitimę præiudicium, ibidem ſupra n. 70. nec ex precij confeſsione de recepto in dicta quæſt. 4. num. 74.

Amplia, etiamſi iurata confeſsio ſit geminata, niſi teſtibus præſentibus pecunia numeretur, ibidem ſupra, num. 71.

Ex Patris confeſsione dumtaxàt quando debitum probatur, tunc detracta prius legitima ad filiorum fauorem, in merum legatum reſoluitur debitum confeſſatum, ibidem, num. 71. & 72.

Ex Patris confeſsione in præiudicium legitimæ filiorum debitum confeſſatum in parua quantitate probatur: ſecus eſt in magna, quæ iudicis arbitrio remittitur, ibidem, n. 73.

A Patre debitum confeſſatum in magna quantitate, etiam Parte præſente, & acceptante, vel Notario ſtipulante, & acceptante pro parte abſente, non præiudicat filiorum legitimæ, & in legatum vt ſupra reſoluitur, ibidem, n. 74.

Patris confeſsio nequit præiudicare Filio vocato, & comprehenſo in inueſtitura, dum appareat de contrario, dicto lib. 2. quæſt. 4. num. 74. verſic. Vlterius.

Patris confeſsio de debito etiam iurata fauore filiorum ſpuriorum, quanquàm non exiſtat proles legitima, non valet, lib. 3. quæſt. 4. num. 1. & 18.

Amplia, tam ſi fiat inter viuos, quàm in vltima voluntate, dicta quæſt. 4. num. 2.

Patris legitimi Adminiſtratoris confeſsio de Credito Filij exacto, filio non obeſt, nec filij debitor liberatur, niſi huiuſmodi confeſsio adminiculetur, dicta quæſt. 4. num. 3.

Patris confeſsio de dote recepta non valet fauore ſecundæ Vxoris in præiudicium filiorum primi Matrimonij, ſi aliunde non conſtet, dicta quęſt. 4. num. 6.

Nec valet Patris confeſsio, quod non extent bona libera, dicta quæſt. 4. num. 34.

Parentum confeſsio etiam iurata fauore vnius ex ex filijs, non præiudicat alijs, ſi aliundè non verificetur, dicta quæſt. 4. num. 7.

Parentum confeſsio, ſeu iurata aſſertio benemeritorum fauore vnius ex filijs, alijs non præiudicat, dicta quæſt. 4. num. 8.

Patris confeſsio de dote recepta quando præiudicet alijs filijs, ſi emiſſa ſit fauore vnius ex filijs, dicta quæſt. 4. num. 9.

Patris confeſsio fauore vnius ex Filijs præſumitur vera, ſi filius exercebat aliquod negocium, ex quo lucrum reſultabat, dicta quæſt. 4. numer. 10.

Velſi Pater exegerit pecunias ſpectantes ad filium, dicta q. 4. n. 11.

Patris confeſsio vt ſupra fauore vnius ex filijs aliunde iuſtificata valet, ſi principalitèr fiat; ſecus, ſi incidentèr, & per verba enunciatiua, niſi ſit iurata, dicta quæſt. 4. num. 12. & vide etiam in verbo, Filius.

Patre viuente filius non dat de nullitate confeſsionis ab ipſo Patre vt ſupra facta fauore vnius ex filijs aliunde etiam non iuſtificatę, dicta quæſtion. 4. num. 13.

Patris confeſsio etiam iurata ſuper debito inito, niſi aliundè conſtet, non obeſt Filio in legitima, dicta quæſt. 4. num. 19.

Imò nec reſpectu alimentorum talis Patris confeſsio præiudicium inferre poteſt, dicta quæſt. 4. num. 20.

Amplia, licèt tendat Patris confeſsio ad fauorem vnius ex filijs, quia cæteris non erit præiudicatum in legitima, niſi appareat de reali ſolutione, dicta quæſt. 4. num. 21.

Patris confeſsio de malè ablatis non præiudicat Filijs in legitima, & non ſit detractio, niſi conſtet de male ablatis, d. q. 4. n. 22. & 23.

Patris iurata confeſſio ſimpliciter prolata filio nõ obeſt, nec ſimilis Filij confeſſio nocet Patri, dicta quæſt. 4. num. 30.
Intellige quoad plenam probationem, ſecus eſt quoad ſemiplenam, quæ plena efficitur vno integro iuncto Teſte, dicta quæſt. 4. num. 31.
Ex Patris confeſſione ſemiplena probatio orta interrumpit præſcriptionem, dicta quæſt. 4. num. 32.
Patris confeſſio metu tormentorum Filij an ſibi noceat, lib. 3. queſt. 12. num. 49.
Parentum confeſſio, tractatus, nominatio, & reputatio alicuius in filium parit quaſi poſſeſſionem legitimitatis in præiudicium Parentum lib. 2. quæſt. 7. num. 86.

PATER, ET FILIVS.

Pater, & Filius vendentes, & confitentes precium inſimul recepiſſe, ad Patrem, & non ad filium perueniſſe præſumitur, lib. 2. quæſt. 20. numer. pri.
Ab huiuſmodi regula ex coniecturis, & præſumptionibus in contrarium vrgentibus receditur, dicta queſt. 20. numer. 3. 4. & ſeqq. vſque ad finem.
Confeſſio dotis receptę Vxoris filij facta inſimul à Patre, & filio grauat tantum Patrem, & Patris hæredes ad reſtitutionem totius Dotis, dũ Pater agebat domeſtica negocia, & onera alimentandi ſuſtinebat, lib. 2. quæſt. 21. nu. 1.
Secus eſt, ſi filius dumtaxàt domeſtica negocia gerebat, dicta quæſt. 21. num. 2.
Pater, & filius Donum adminiſtrantes ex dicta confeſſione grauantur inſimul pro medietate ad dotem reſtituendam, dicta queſt. 21. n. 3.
Quid dicendum eſt, ſi Maritus ſit in poteſtate Patris? diſtinguitur articulus, dicta quæſt. 21. num. 4. & vide lib. 3. quæſt. 10. num. 61.
Pater, & filius ſi ſunt Correi, ſeu Criminis ſocij, à quo ſit inchoanda Tortura? lib. 3. quæſt. 12. num. 50.

PATRVVM INTER, ET NEPOTEM.

Confeſsio inter Patruum, & Nepotem quid operetur? lib. 3. quæſt. 7. num. 8.

PATRONI.

Patroni confeſsio quando noceat, vide in verbo, Reſignantis, & lib. 1. quæſt. 7. effect. 12. numer. 17.

PAROCHVS, PAROCHIANVS.

Parochus, vel Ordinarius, aut Vicarius generalis an impetrari poſſit licentiam alio Præsbitero contrahendi matrimonium, & an Parochi negligentia in non annotandis matrimonijs in libro viriet matrimonia, vide in verbo, Matrimonium.
Parochi præſentia in Matrimonio an requiratur phyſica, vel Moralis; vide in precitato verbo, Matrimonium.
Parochi incuria in non annotandis matrimonijs Parti non pręiudicat, cui multis ab hinc annis fuit facta fides de matrimonio, lib. 2. quæſtion. 7. num. 53. & vide, Matrimonium.
Parochus non ſeruans præcepta Concilij, & ſignatèr in non annotandis Matrimonijs in libro peccat mortaliter, dicta queſt. 7. num. 54. verſ. Peccat autem.
Parochus àn teneatur credere Parochiano, & quomodo, & quando, lib. 2. quæſt. 43. num. pri. & ſeqq.
A Parocho Delegatus an credere debeat Pœnitẽti, ibidem, num. 3.
Parocho, & Confeſſario aſſerenti ſe abſoluiſſe à cenſuris non creditur in foro externo, ibidem num. 4.
Parocho, ſeu Confeſſario aſſerenti habere licentiam reuelandi confeſſionem an ſit credendum, vide in verbo, Reuelatio confeſſionis.

PECCATVM.

Agnoſcere peccatum bonum eſt, lib. 2. quæſt. 42. num. 38. & ſeqq.
Peccata ſacramentaliter per literas confiteri, vel per internuncium non licet, lib. 2. queſt. 43. num. 6. etiam vrgente neceſsitate, ibidem, n. 7. limita, ſi per Interpretem fiat confeſſio, ibidem, num. 8.

PECVNIA.

Pecunia ſtatim fit accipientis lib. 2. q. 75. n. 3. & 4. & q. 79. n. 1. & q. 78. n. 8.
Pecunia inueſtienda debetur vt ſpecies, & de illa iudicatur veluti de ſpecie, & non ſicuti de quantitate, lib. 1. q. 11. num. 33.
Pecuniæ identitas, lib. 2. q. 13. num. 79.
Cum pecunia aliena emens an ſibi acquirat, lib. 2. q. 78. num. 1. & 4. & quæſt. 79. n. 1. & q. 78. num. 8. & vide in verbo, Recognitio bonæ fidei, &c.

PENTIONARIO.

Pentionario quando detur manutentio mediante confeſſione Titularis, vide in verbo Manutentio, & Beneficiatus, & lib. 2. q. 51.
Pentionarius quando ſit in quaſi poſſeſsione exigendi pentiones ex confeſsione de recepto lib. 3. q. 2. num. 22.
Pentio an cenſeatur validè reſeruata, dicta quæſt. 51. num. 15.

E POSITIONIBVS CONFESSIO.

Confeſsio reſultans ex poſitionibus eſt plena probatio, eo magis ſi fuerit acceptata, lib. 2. q. 1. num. 26. imò pleniſſima probatio, ibidem, num. 29.

Con-

Digitized by Google

Confeſsio proueniens ex poſitionibus dicitur per modum contentioſę iuriſdictionis, & præiudicat confitenti, & quibuſuis alijs ab eo cauſam habentibus: & hoc procedit reſpectu tantum illius perſonæ, ad cuius fauorem emanauerit confeſsio, ibidem, n. 27.
Confeſſio in poſitionibus reum facit claram, & plenè probat poſſeſſionem Rei conuenti, Tertio tamèn non præiudicat, ibidem, n. 28.
Confeſſio in Poſitionibus non attendit ordinem iudicij, nec illius ſolemnitatem: imò inordinatus proceſſus ex ea conualidatur, ibidem, num. 30.
In poſitionibus emanata confeſſio non reuocatur ſi a Iudice ſit admiſſa, & approbata, ibidem, num. 32.
Reuocatio confeſſionis emiſſę in poſitionibus non fit, niſi incontinenti, vel ſi poſitio ſit erronea, niſi ponēs iurauerit illas eſſe veras, ibidem, n. 33. ſed latè vide, lib. 3. quæſt. 21. num. 15. & vſque ad finem.
In poſitionibus Procuratoris confeſſio reuocatur à Principale, etiam non docto de errore, dicto lib. 2. præcitata quęſt. 1. num. 34.
Procuratoris confeſſio emiſſa in poſitionibus parte præſente reuocari nequit, ibidem pximè, num. 35.
Confeſſio emiſſa in poſitionibus non refertur ad qualitates in eis enunciatas nil conferentes ad quæſtionem, quæ vertit in iudicio, ibidem proximè, num. 36.
Ex poſitionibus admiſſis cum Clauſula ſi, & in quantum non afficit confeſſio, ſi de iure poſitiones non afficiunt, ibidem proximè n. 38.
Poſitionibus reſpondendum eſſe preciſè, alias haberi pro confeſſis quomodo procedat, ibidem proximè, num. 37.
Poſitiones producens fatetur omnia in eis contenta, ibidem num. 39. 40. & 43. verſ. Quid denique?
Poſitionum productio poteſt fieri etiam poſt didicita teſtificata, ibidem, num. 40. cum ſeqq.
Poſitionibus plenè non dicitur reſponſum, dum reſpondendo fit relatio ad aliquam ſcripturam, niſi dicta ſcriptura exhibeatur, lib. 2. quæſt. 5. num. 8.
Confeſſio in poſitionibus facta dicitur relatiua per hæc verba — de qua emptione conſtat inſtrumentum manu N. Notarij — dicta quæſt. 5. num. 9.
Confeſſio, quæ nititur Inſtrumento dicitur cohæſiua, & deſtructo Inſtrumento, deſtruitur etiam confeſſio, dicta quæſt. 5. num. 10.
Poſitionum pronunciario habitarum pro confeſſis ob Procuratoris contumaciam Principali nō obeſt, lib. 3. quæſt. 1. num. 20.
Refertur opinio Mancini duplici modo diſtincta, eadem quæſt. 1. num. 21.
At in vtroque caſu ceſſat concluſio, attento iure canonico, ſi forma dictæ diſpoſitionis non ſit ſeruata, ibidem num. 22.
Poſitiones quando in Vrbis Tribunalibus habentur pro confeſſis, & admittatur moræ purgatio, ibidem, num. 23.
Poſitiones in tribunali Rotæ Vrbis quomodo dicātur pronunciatæ pro confeſſis, ibidem, numer. 24.
Poſitionibus ſi Pars reſpondere recuſat, quid agēdum? Ibidem, num. 25.
Poſitiones in foro A. C. non ſeruatis requiſitis iuris canonici habitę pro confeſſis deſeruiunt tātum pro adminiculo, ibidem, num. 26.
Poſitio ſicuti debet eſſe clara, & ſimplex, ita, & reſponſio, lib. 3. quæſt. 11. num. 19. & vide in verbo, Reus.

PRECVM PORRECTIO.

Preces porrigens Principi, vel alijs Superioribus ipſoiurè fatetur in precibus contenta, taliſque confeſſio habet vim confeſſionis iudicialis, ſi confitens diſponere poſſit, lib. 2. q. 1. n. 17.
In precibus emiſſa confeſſio obeſt confitenti, aut ſupplicanti, illius hæredibus, & ſucceſſoribus, & cunctis illa vtentibus, ibidem, num. 18.
Amplia, etiamſi preces ſint ſubreptitiæ, & fiat productio in parte tamèn, & partibus, & contra eas eſſet iudicatum; cum proſint etiam abſenti, & obſint confitenti, ibidem, num. 19.
Obreptio dum probatur ex confeſſione in ſupplicatione emiſſa, retardat executionem gratiæ ſubrogationis, & iudicium executiuum, ibidem, num. 20.
In precibus emiſſa confeſſio non obeſt ſupplicanti, dum ſupplicario Iudici porrigitur ante litem conteſtatam, ibidem, num. 21.
In precibus, ſeu commiſſione emiſſa confeſſio à Procuratore quando Principali officiat, vel non, ibidem, num. 22.
Procuratoris confeſſio emiſſa in precibus Pprincipi datis in illo tantum actu Principali obeſt, ibidem, num. 23.
Socij Criminis cōfeſſio in precibus, vide in verbo, Socij
Ex precibus porrectis ab anteceſſore Rectore valor fructuum beneficij probatur, ibidem n. 25.

PRAELATI.

Prælati, ſeu Capitoli confeſſio in prohibitis Eccleſiæ non nocet, lib. 3. quæſt. 2. num. 16.
Prælati, & Officiales Eccleſiæ quando retrocedere poſſunt Cenſum ſine beneplacito apoſtolico, dicta quæſt. 2. num. 18. & 19.
Prælati confeſſio de pecunijs exactis pro annis futuris è redditibus, & debitoribus Eccleſię non obeſt Eccleſiæ, & illius ſucceſſoribus per modum voluntariæ iuriſdictionis, dicta quæſt. 2. num. 26.
Confeſſio voluntaria Prælati, ſine Rectoris Eccleſiæ eſt alienatio, dicta quæſt. 2. num. 27. & vide in verbo, Alienatio, in verbo, Abbatis, & Abbatiſſę, in verbo, Beneplacitum, & in verbo, Rectoris.

PRAELEGATA.

Prælegata in pura ſubſtitutione fideicommiſſaria, includuntur etiãſi inſtititutio ſit concepta verbis aduerſatiuis, lib. 2. quæſt. 4. num. 59.

Prælegata non continentur in pura fideicommiſſaria ſubſtitutione; ſi verba aduerſatiua ſint adiecta dictæ ſubſtitutioni, ibidem, numero 60.

Nec continentur quando fideicommiſſaria, ſeu vulgaris ſubſtitutio eſt ſub compendioſa, ibidem, n. 61.

Prælegata non reſtituuntur, dum inſtitutio non eſt concepta verbis vniuerſalibus, ibidem, num. 62.

Prælegata non veniunt in reſtitutione appellatione hæreditatis, ibidem, num. 63.

Prælegata non reſtitui eſt verior opinio, quando inſtitutio eſt concepta verbis exceptiuis etiam cum ſigno vniuerſali, ibidem, num. 64.

Pro legati, ſeu prælegati reſtitutione excludenda ſufficit fuiſſe verba exceptiua appoſita in inſtitutione, etiamſi repetita non ſint in ſubſtitutione, ibidem, n. 65.

Prælegata, & legata non veniunt in reſtitutione ſi in reſtitutione facienda ab Hærede inſtituto, & grauato ſint appoſita verba relatiua, ibidem, num. 66. & vide in verbo, Legata.

Prælegatorum reſtituendorum, vel non reſtituendorum materies, vide ibidem, num. 67.

PRAEGNANTIS, VEL PVERPERAE.

Confeſſio prægnantis, vel puerperæ intra quadraginta dies emiſſa in Tortura non officit, & eo magis prægnantis confeſſio, lib. 3. q. 16. numero 8.

PRAEIVDICIALIS CONFESSIO.

Præiudicat Confitenti confeſsio; ſi fiat ab eo, qui confiteri poſsit, remoto timore fraudis, & ſimulationis, lib. 3. q. 3. num. 1. & vide in verbo, Concubinarij.

Præparatorias Interrogationes, & Confeſsiones ex eiſdem Interrogatorijs, vide lit. I. in V. à Iudice.

PRAESVMPTIO.

Præſumptio iuris, & de iure ex confeſſione tollitur, & alia probatio, quàm confeſsio contra dictam præſumptionem non admittitur, lib. 1. q. 7. eff. 3. n. 4.

Intellige in actu, quo poſsit Confitenti præiudicare confeſsio, ibidem, num. 5. & declaratur optimè, n. 6.

Præſumptio iuris, & de iure probationem in contrarium admittit ex confeſsione illius, ad cuius fauorem prima emanauerit confeſsio; & affertur exemplum, ibidem ſupra, n. 7.

Præſumptio iuris, & de iure quando oriatur fauore legitimitatis filiorum, lib. 2. q. 7. num. 90. cum ſeqq. pluribus.

PRAECIPITATIO.

Præcipitatio in ſententia eſt nouerca iuſtitiæ, lib. 1. q. 7. eff. 16. n. 4.

Præcipitantiæ tempus an, & quando reſultet ex peditis terminis iudiciarijs, ibidem ſupra, n. 9 & vide in verbo, Iudices, & in verbo, Cognitio matura, ac in verbo, Sententia præcipitanter.

PERSVASIO.

Doloſa perſuaſio plus, eſt quàm violenta coactio. lib. 2. q. 37. n. 5.

Perſuaſionibus deceptus dicitur Homo ſimplex, & repetit tanquàm errans, ibidem, numero 6.

PRESCRIPTIO.

Præſcriptio non valenti agere non currit, lib. 3. q. 4. num. 17.

Præſcriptio an detur aduersùs delictum confeſſatum ex temporis curſu, lib. 3. q. 13. n. 13. & an aduerſus debitum, ibidem.

POENITENS.

Pœnites confeſſus quando in anima dicatur reſuſcitatus, lib. 2. q. 42. n. 28. & q. 69. latè de materia.

Pœnitentiæ Sacramentum quas gratias conferat, lib. 2. q. 42. n. 28. & vſque ad finem; ideò frequentandum, ibidem, num. 37. & ſeqq. & vide in verbo, Anima, & in dicta quæſt. 69.

POENA.

Pœna vnius eſt metus Multorum, lib. 3. quæſt. 26. num. 27.

Nemo Pœnam patitur ex cogitatione, lib. pri. quæſt. 4. num. 11.

Pœna ordinaria non infligitur incidentèr confeſſo de crimine, ſed à Iudice inquiritur, dicta q. 4. num. 32.

Secus eſt, ſi crimen ſit annexum, dicta q. 4. num. 35. & 38.

Vel crimen confeſſatum tangat cauſam, de qua principaliter agitur, tunc eſt locus pœnæ ordinariæ, ibidem, num. 36.

Amplia, licèt agatur de confeſſione reſultanti ex falſo inſtrumento producto, ibidem, n. 37.

Pœna extraordinaria Reo incidentèr confeſſo iniungitur, dum non agitur de crimine annexo, dicta quæſt. 4. num. 44.

Pœna ordinaria imponitur, dum via ordinaria per accuſationem agitur aut Parte, ſiue Fiſco inſtante, ibidem, num. 45.

Pœna extraordinaria imponitur, dum agitur via ordinaria non, ſed extraordinaria incidenter

vel

vel per exceptionem, ibidem, num. 46. & intellige, num 47.
Pœna non eſt maior delicto, lib. 3 2. quæſt. 2 2. numer. 7.
Pœna aliqua non imponitur Reo conſtituto ex incidenti probatione, dicta quæſt. 4. num. 48.
Limita, quando vltra confeſſionem vigeant probationes delicti incidentèr confeſſati; tunc ſi non vigore confeſſionis, ſaltem probationibus conuictus Reus condemnari poteſt, ibidem ſupra, num. 49. & vide in verbo, Incontinenti ex cōfeſſione, & in verbo Reus.
Pœna extraordinaria, & mitior pecuniaria imponitur extraiudicialitèr confeſſo, qui in tortura non perſeuerauit; & procedit forſan etiam in Minore? lib. 1. q. 8. limit. 1. n. 34. & prius num. 27. & 28. & vide in verbo, Confeſſio extraiudicialis, & in verbo, Clericus.
Pœna extraordinaria àn ordinaria Reo quando imponenda ſit confeſſo cum qualitate, & conditione; vide in verbo, Qualificatata confeſſio, & in verbo, Reus.
Pœna de Pace, & Tregua rupta in confeſſione qualificata ad defenſam quando locum habeat, vel ne? lib. 3. q. 11. num. 75.
Pœna quando tranſeat, vel ne ad Hæredes, lib. 3. q. 25.

POSSESSIO.

Confitens aliquem poſſidere pro ſuo an confiteatur Dominium, lib. 2. quæſt. 11. numer. 14.
Poſſeſſio manutenibilis quando ex poſſeſſione probetur confeſſata? eadem quæſt. 11. numer. 15. & 17. Et aduerſus quas perſonas procedat? vide ibidem ſupra, num. 16.
Poſſeſsio confeſſata cum qualitate inſtruſionis, & iniuſtitiæ diuiditur, & illegitimo Poſſeſſori ad manutentionem obtinendam confert, libr. 3. quæſt. 11. num. 82.
Poſſeſsio Aduerſarij probatur ex aſſertione facta à Libellante Auerſarium ſcilicèt eſſe detentorem, & occupatore, & ſat eſt Aduerſario ad obtinendam manutentionem, lib. 2. quæſt. 1. num. 16.
Poſſeſsio ſufficiens ad manutentionem probatur ex confeſsione in poſitionibus emiſſa, dicta quæſt. 1. num. 31.
poſſeſsio probatur ex partis confeſsione præſertim emiſſa in poſitionibus, lib. 2. quæſt. 11. num. 11.
Poſſeſsio non probatur ex Poſitionibus declaratis pro confeſsis, ſi Reus non tenebatur reſpondere, ſecus eſt, ſi fuerit reſponſum, & poſitiones non fuerint à parte impugnatæ, dicta quæſt. 11. num. 12. & 13.

PRIVILEGIVM.

Priuilegium Auth. Res quæ, C. commun. de leg. competit etiam Hæredibus, lib. 1. quæſt. 8. limit. 6. num. 139.
Priuilegium nemini ita fauet, vt propriæ ſcripturæ, & confeſſioni in eius vtilitatem ſtetur, lib. 1. quæſt. 7. effect. 18. num. 5.

PRINCIPIS.

Principis dictum pro lege habetur, lib. 3. quæſt 3. num. 20.
Principis dictum non habetur pro lege, ſi agatur de ſolutione debiti probanda fauore Debitoris contra Creditorum, dicta quæſt. 3. num. 21.
Principis auctoritati reſiſtens Deo reſiſtit, lib. 3. quæſt. 24. num. 11.
Vide etiam in verbo, Syndicatus, An ſit ſubiectus legibus princeps, lib. 2. quæſt. 70. num. 6.

PRIVS, ET POSTERIVS

Prius, & poſterius non datur in eadem Inſtrumenti forie, ſed omnia perfecta fuiſſe in eodem inſtanti, lib. 3 quæſt. 10. num. 34.

PROBATIO.

Probatione alia non eſt opus, ſi vigeat Partis confeſſio, lib. 1. quæſt. 1. num. 12. & quæſt. 7. effect. 4. num. 1.
Et quando ſit neceſſaria, lib. 1. quæſt. 7. effect. 12. num. 17.
Confeſsio eſt inter probationum genus optima probatio, dicto lib. 1. quæſt. 1. num. 13.
Amplia, vt ſit omnium probationum maxima probatio, dicto lib. 1. q. 1. n. 14. & dicto eff. 4. num. 6.
Amplia, vt confeſsio ſuperet quamcumque probationem, dicta q. 1. num. 13. & 14. & q. 7. eff. 10. n. 5.
Amplia, vt ſit certa, & manifeſta aduerſus contentem probatio, dicta quæſt. 1. num. 15.
Amplia, vt præualeat Inſtrumento, & Teſtium depoſitionibus, dicta q. 1. n. 16. & dicto lib. 1. q. 7. eff. 4. n. 1. & 16.
Probatio nulla magis quàm oris confeſsio lib. 3. quæſt. 10. num. 75.
Probatio in contrarium admittitur aduerſus confeſsionem emiſſam in iudicio per modum voluntariæ iuriſdictionis, lib. 1. quæſt. 7. effect. 3. num. 13.
Probationes, quæ nocuerunt illi, qui erat in lite, non eſt æquum nocere Tertio, lib. 1. q. 7. eff. 5. n. 44.
Probationes quæ concernunt cauſam ſtatus, releuant in quocunque iudicio etiam diuerſo, & inter alias Perſonas tam ſi verſentur in ſtatu perſonarum, quàm Rerum, dicta quæſt. 7. eff. 5. num. 45.
Probatio per confeſsionem admittitur poſt elapſas probatorias dilationes, lib. 2. quæſt. prim. num. 41.
Intellige ſuper materia non deducta, & ad probandum non admiſſa, ibidem, num. 42.
Quid in ſummarijs? ibidem ſupra, n. 43. in verbo, Iudices.

Proba-

Probatio ſemiplena oritur ex confeſſione extraiudiciali in ciuilibus cauſis per duos Teſtes probanda parte abſente emiſſa, lib. 1. quæſt. 8. num. 13.

Probatio plena reſultat ex confeſſione extraiudiciali parte abſente facta, ſi alia concurrant adminicula, dicta quæſt. 8. num. 14.

Probatio plena reſultat ex dicta confeſſione, parte abſente facta, ſi aliquis ſtipuletur, & acceptet pro abſente, & poſtmodum abſens confeſſionem ratincere, ibidem num. 15.

Probatio plena reſultat ex confeſſione extraiudiciali emiſſa parte abſente, & acceptante, & per Teſtes probata, ibidem num. 16.

Probatio concludentiſſima oritur ex confeſsione emanata parte præſente, & acceptante etiam contra Hæredes, & ſucceſſores confitentis, præſertim ſi fuerit geminata confeſsio, & iurata, ibidem ſupra, num. 18. 19. & 20. declaratur.

Probatio concludens an reſultet ex confeſsione iudiciali emiſſa parte abſente, ibidem ſupra à num. 21. vſque ad 25.

PROBABILIS, ET POSSIBILIS.

Confeſsio debet eſſe probabilis, & poſsibilis, & quare? lib. 1. quæſt. 3. num. 20. & aſſertur ratio, num. 21. & 22.

Non probabilis, & inuerisimilis confeſsio extraiudicialis non ſufficit ad condemnandum, nec ad torquendum, lib. 1. q. 3. num. 23. & in verbo, Teſtes.

PROCESSV NVLLO.

Ex proceſſu nullo quando reſultet, vel ne confeſſio nulla? vide in verbo, nullitas.

PROCVRATOR.

Procuratoris confeſſio facta in vno iudicio non præiudicat Parti in alio, lib. prim. quæſt. 7. eff. 5. num. 7.

Procuratoris confeſſio reſpectu Domini, vel principalis non eſt vera confeſsio, ſed ficta, & interpretatiua, ibidem ſupra, num. 8. & 9.

Procuratoris confeſsio nequit Domino præiudicare &c. niſi in illa lite, in qua eſt Procurator, ibidem, num. 10.

Procuratoris confeſsio ratificata à Domino in vno iudicio, an præiudicet in alio, ibidem ſupra, num. 11.

Procuratoris confeſſio non nocet ſibi tanquàm perſonæ propriæ, ibidem n. 49.

Procuratoris confeſſio in precibus emiſſa quando noceat Principali, vide in verbo Precum correctio.

Procuratoris confeſſio emiſſa in poſitionibus an, & quando afficiat principalem; vide in verbo, Ex poſitionibus confeſſio.

Procuratoris confeſsio regulariter Domino non præiudicat, lib. 3. quæſt. 1. num. 1. niſi adſit ſpeciale mandatum, ibidem, num. 2. & 4.

Procuratoris confeſſio vt Domino officiat, debet eſſe certa, & non interpretatiua, ac de re, quæ ſit in poteſtate confitentis, libr. 3. quæſt. 1. num. 3.

Procuratoris, vel Aduocati confeſsio etiam in informatione ſine ſpeciali mandato Domino non præiudicat, dicta quæſt. 1. num. 4.

Procuratoris confeſsio à Domino reuocaetur etiã non docto de errore, & licet confeſsio ſit geminata, dicta q. 1. n. 5.

Intellige re integra, alias probandus eſt error, dicta q. 1. n. 6.

Intellige ſecundò, ſi à Principale non fuerit ratificata per litis conteſtationem, dicta quæſt. 1. num. 7.

Procuratoris confeſsio etiam ſine ſpeciali mandato adminiculata Domino præiudicat, non obſtante renunciatione, dicta q. 1. n. 8.

Procuratoris veriſimilis confeſsio dum de ſui natura non præiudicat, attenditur pro adminiculo, dicta quæſt. 1, num. 9. & 10.

Procurator habens generale mandatum cum libera confitendo Domino præiudicat, dicta q. 1. n. 11.

Non procedit in criminalibus, dicta quæſt. pri. num. 12.

Procuratoris confeſsio per viam contentioſæ iuriſdictionis Domino præiudicat, ibidem, numer. 13.

Procuratoris obeſt confeſſio, dum Principalis infra triduum à die ſcientiæ non contradixerit, ibidem, num. 14.

Procuratoris confeſsio per modum voluntariæ iuriſdictionis non nocet, ibidem, num. 15. & 16. declaratur, quæ ſit voluntaria iuriſdictio. Ac vide num. 17.

Procuratoris confeſsio Principali præiudicat, dum confeſſi ne Principalis vſus fuerit, ibidem ſupra, num. 18. & 19.

Amplia procedere, etiamſi emiſſa fuerit confeſsio in poſitionibus, nec poterit reuocari, niſi docto concludenter de errore, dicta quæſtion. 1. numer. 19.

Ob Procuratoris contumaciam Principali non officit pronunciatio de poſitionibus habitis pro confeſſis, dicta quæſt. 1. num. 20. ſed vide num. 21. conciliatur tamen concluſio n. 22.

Procuratoris, Factoris, Inſtitoris, & Adminiſtratoris confeſſio de recepto Domino non præiudicat; imò poſſunt iterum Debitores à Creditore pulſari, dicta quæſt. 1. numer. 29. & vide etiam in verbo, Debitor, & in verbo, Mandatum.

Dominus non recipit id in Procuratoris calculo, quòd verè numeratum non apparet, dicta q. 1. n. 34.

Procurator, Factor, ſiue Exactor eſt Teſtis idoneus cum alio Teſte de viſu ad probandam numerationem pecuniarum contra Dominum, dicta quæſt. 1. num. 35.

Procuratoris, Factoris, & Inſtitoris confeſsio iurata

rata de recepto non præiudicat Domino, ibidem, num. 36.
Procurator habens mandatum ad exigendum, quietandum, & exactam pecuniam confitendam poteſt quietare præuia reali ſolutione, ibidem, num. 37.
Procuratoris confeſsio de recepto ſi conſtat de fraude, Domino non præiudicat, ibidem, numer. 38.
Procuratori ſalſo facta ſolutio quando Domino non præiudicet, ibidem num. 39.
Procuratoris, Factoris, & Iuſtitoris confeſsio habentis ab Homine generale mandatum cum libera nocet Domino, dicta quæſt. 1. n. 41.
Secus eſt, ſi habeat tale mandatum à lege, ibidem, num. 42.
Procuratoris confeſsio Domino præiudicat, ſi in Procuræ mandato fuerit appoſitum pactum iuratum de habendo ratum, quicquid fuerit à Procuratore geſtum, dicta quæſt. 1. numer. 43.
Procuratoris confeſsio de recepto Principali præiudicat ſtante Iudicis decreto, ibidem, numer. 44.
Procuratoris confeſsio habentis ſpeciale mandatum ad quietandum cum iurium ceſsione nocet Principali, ibidem, num. 45.
Vel ſi dictum mandatum eſſet ad exigendum, & exigiſſe confitendum, ibidem, num. 46.
Vel talis confeſsio eſset adminiculata, ibidem, num. 47.
Procurator conſtitutus ad exigendum, & ſolutionem recipiendam an, & quando poſsit Domino præiudicare in prorogatione termini ad ſoluendum, ibidem, num. 51.
Confeſsio ab aliquo facta tanquàm Procuratore, Principale effecto, ſibi non nocet, lib. 3. quæſt. 2. num. 81.
Procuratoris confeſsio in ſui præiudicium ſemper præſumitur vera, lib. 3. quæſt. 10. num. 89.
Procuratoris confeſsio an reuocetur tanquàm erronea, & an eiuſdem confeſsionis interpretatio relinquatur Iudicis arbitrio, lib. 3. quæſt. 20. num. 87.
A Procuratoris confeſsione Principali, ſiue Domino quando liceat appellare, vel ne; vide in verbo, Appellatio.

PRODIGVS.

Progidi confeſsio in iudicio criminali emiſſa ſine Curatore non ſufficit ad pœnam Prodigo imponendam, lib. 2. quæſt. 13. num. 85.
Prodigalitas ſemper abominabilis, lib. 2. quæſt. 31. num. 1.
Prodigus, & decoctus quid habent affinitatis inter ſe? ibidem proxime, num. 2.
Prodigus caret iudicio, & intellectu, & eius contractus etiam iuratus non valet, ibidem, numer. 3. 4 & 5.
Amplia, nec etiam Prodigi confeſsio, quæ eſt quaſi contractus, ibidem, num. 6. & 7.
Prodigus, vt legitimè contrahat, quas ſolemnitates adhibere debet, ibidem num. 8.
An huiuſmodi requiſitę ſolemnitates ſint adhibendę in quaſi contractu ſcilicèt in confeſsione in iudicio ciuili, vel criminali emanata, ibidem, num. 9. & 10.

PROHIBITORVM.

Prohibitorum appellatione in alienatione rerum Eccleſiæ quæ veniant lib. 3. q. 2. n. 17. & 35.

PRODVCTIO PRODVCENS.

Ex productione iurium oritur iudicialis tacita confeſſio, lib. 1. quæſt. 7. effect. 5. num. 18.
Procedit, ſi ſcriptura producta eſt ſolemnis, & valida; ſecus, dum eſt informis, & nulla, ibidem, num 19. & vide in verbo, tacita, & in verbo, Expreſſa, & in verbo veritas.
Productio, & repetitio requiritur in actis, vt confeſsio facta in inſtrumento confitentem afficiat, ibidem ſupra, num. 35. & vide in verbo, Acta.
Confeſſio reſultans ex productione ſcripturæ per Iudicem Patri notificatę prodeſt etiam Tertio abſenti, lib. 1. quæſt. 8. limit. 10. n. 6.
Producens ſcripturam fatetur cuncta in ſcriptura comprehenſa eſſe vera, libr. 2. quæſt. 3. numer. 1. & 3.
Producentis ſcripturam confeſſio eſt irrefragabilis, dicta quæſt. 3. num. 2.
Producens ſcripturam per Procuratorem cenſetur fateri omnia in ſcriptura contenta, ſi Procurator habeat ſpeciale mandatum, ibidem, proximè num. 4.
Producens ſcripturam fatetur in diſpoſitiuis, nō in enunciatiuis, ibidem, num. 5.
Producens inſtrumentum fatetur non tantum deſcripta in inſtrumento, & ſcripturis, ſed approbat perſonam Notarij, qui fecit talia Inſtrumenta, ac ſcripturas: ita vt in ceteris reprobari nequeat, ibidem num. 19.
Intellige reſpectu tantum perſonæ Notarij, ibidem, num. 20.
Producens Teſtamentum, librum rationum, & computorum etiam cum Clauſula in parte, & partibus fatetur, & approbat, ibidem, n. 21.
Producens Teſtes de credulitate fatetur omnia in ipſis Teſtium depoſitionibus contenta: ſecus eſt de auditu, ibidem num. 22. & vide Teſtes producens. Quot requiſita interuenire debent, vt productio ſcripturæ, inſtrumenti. libri rationum, & computorum inducat confeſſionem omnium contentorum in eiſdem iuribus, dicta quæſt. 3. num. 31.
Confeſſio reſultaus ex productione inſteumentorum, & ſcripturarum in vno iudicio non operatur in alio; ibidem num. 32.
Producens non cenſetur approbare contenta in productis ad alium finem, & in diuerſo iudicio, ibidem. num. 34.

Confeſſio

Confeſſio reſultans ex productione eſt tacita, & præſumpta, & conſequenter non officit in alio diuerſo iudicio, niſi inter eaſdem partes, ibidem, num. 35.

Confeſſio, quæ oritur ex iurium productione oſficit Producenti, ſi fiat parte petente, & non contradicente, ibidem num. 36. & intellige prout ibi, num. 38. & 39.

Pars dicitur contradicete, ſi opponat generalia contra, ibidem, numer. 37. & vide in verbo, Impugnatio.

Productio eſt facienda ad eum finem, vt concludat Partis intentionem, ſuper qua tantum inſurgit Patris confeſſio, ibidem, num. 45. & 46.

Producens ſcripturas, & inſtrumenta dicitur fateri in eis reſpectiuè contenta, ſi Iura ſint in forma probanti, ibidem, num. 47. & 48.

Producens iura per compulſum in parte, & partibus fauorabilibus ſibi præiudicialia fateri non dicitur, dicta quæſt. 3. num. 50.

Limita, ſi prodoeens in ſcripentris productis ſuam fundat intentionem, ibidem, num. 51.

Sublimita, quando ſcriptura, vel Inſtrumentum habet plura capitula, ibidem, num. 52.

Productio per compulſum prodeſt procedeti in iuribus alienis, ſecus eſt in proprijs, ibidem, num. 53.

Limita in capitolis ſeparatis, nam etiam in proprijs iuribus tunc prodeſt dicta productio, ibidem, num. 54.

Reuocationi non eſt locus in confeſsione prouenienti ex iurium productione, niſi de errore doceatur, ibidem, num. 55.

Producens iura in quantum pro ſe, & parte ſua faciunt, non fatetur in eis contenta, ſi edere non tenebatur, & ſcripturę ſint alienę, & non proprię, & habeant capitola ſeparata, ibidem, num. 56.

In productione iurium clauſulæ teſtrictiuæ, & reſolutiuæ quid operentur, ibidem, num. 57.

Producens ſcienter ſcripturam alienam falſam falſum committit, ibidem, num. 59. & 60.

Producens ſcripturas quando ad alterius partis inſtantiam teneatur declarare an valit habere dictas ſcripturas, inſtrumenta, & documenta producta pro bonis, legalibus, fideique dignis, & quando dicatur opportunè reſponſum à producente, vt ipſe producens pœnam falſi euitare poſsit, ſi iuribus productis vtatur, latè in præcitata quæſt. 3. à num. 61. vſque ad 65. vbi quoad Librum rationum pulchra affertur limitatio, & quoad librum Adminiſtrationis.

PROLES.

Proles legitimatur per coloratam opinionem ex quaſi poſſeſsione maritali, lib. 2. quæſt. 7. numer. 88.

Amplia ex nominatione, & inſtitutione in Teſtamento, ibidem, num. 89. & vide in verbo, Filiatio, & in verbo, Præſumptio.

PROMISSIO.

Promiſsio iurata de ſolnendo Tertio abſent i operatur tanquàm facta præſenti, lib. 1. quæſt. 8. limit. 7. num. 13.

PROVISI.

Pro uiſi confeſsio circa valorem beneficij emiſſa in literis Apoſtolicis non poteſt impugnari, lib. 3. quæſt. 22. n. 28.

Prudentia quid ſit, & requiritur in omni actu humano, lib. 2. quæſt. 68. num. 1. & 2.

PVELLAE.

Puellæ iuratæ aſſertioni ſuper ſtupro an ſtandum ſit in præiudicium accuſati Delinquentis *lib.* 3. quæſt. 6. num. 1.

Vel melius ſit ſtare peritorum relationi, ibidem, num. 3.

Puella ſi confiteatur velle ſe Deo dicare, & eidem in Monaſterio inſeruire, valet hæc confeſsio ſine ſolemnitatibus lib. 2. quæſt. 80. n. 1.

PVPILLVS.

Pupillus, & Eccleſia inter ſe ęquiparantur, lib. 2. quæſt. 12. num. 30.

Pupilli, & Adulti in præindicium an ſuſtineatur Cenſus ex cauſa neceſſaria à Tutore, & Curatore, dicta. quæſt. 12. num. 32.

Pupillo, & adulto inſtante aduerſus confeſſionem emiſſam per modum contentioſæ iuriſdictionis à Tutore, & & Curatore, datur reſtitutio in integrum etiam poſt ſententiam, dicta quæſt. 12. num. 34.

Pupillorum credita ex quibus extincta iuridicè dicantur, dicta quæſt. 12. num. 38.

Pupilli probantur bona etiam non deſcripta in Inuentario ex Tutoris confeſſione, dicta quæſt. 12. num. 42.

Pupilli confeſſio in iudicio ſine interuentu Tutoris non valet, lib. 2. quæſt. 13. num. 1. & vide in verbo, Adulti Confeſſio.

Pupillus contrahens ſine ſolemnitatibus non tenetur ſtare contractui, licèt teneatur refundere pecunias, dicta quæſt. 13. num. 71.

Pupillo an deneganda ſit appellatio ex Tutoris confeſsione, lib. 3. quæſt. 24. num. 28.

Q

QVALITAS, QVANTITAS.

Quantitate certa non contenta in confeſsione fit interpretatio de modica, imò de minima quãtitate lib. 1. quæſt. 3. num. 11.

Quantitatem certam confeſsio continens habet

vim

vim ſententiæ, & rei iudicatę, ibidem ſupra, num. 12. & vide in verbo, Dubia.
Quantitas certa confeſſata etiam vigore Dotis non officit confitenti, ibidem, num. 13.
Qualitas, & tempus debet exprimi in confeſsione, etiamſi de dote agatur, ibidem num. 14. & vide in verbo, Teſtes.
Qualitates facti confeſſionis ſunt verificandæ, vt confitentem obligent, dicto lib. 1. quæſt. 3. n. 25. & ibi latè exemplificatur.

QVALIFICATA CONFESSIO.

Qualificata confeſſio non diuiditur, lib. 3. quęſt. 11. num. 1.
Confeſſio naturaliter eſt indiuidua, eadem quęſt. 11. num. 2
Procedit, ſi incontinenti ſit qualificata, dicta q 11. num. 3.
Qualificata confeſſio non ſcinditur, ſi concepta ſit ſub vnica oratione, & confeſſionis qualitas reguletur ab eodem, quo ipſamet regulatur confeſſio, nec vigeat cõtra ſe iuris præſumptio, dicta quæſt. 11, num. 4.
Et locum habet, etiamſi concipiatur confeſſio cum dictione, Sed, vt in dicta quæſt. 11. numer. 5.
Amplia etiam in Tutoris confeſſione, dicta quęſt. 11. num. 6.
Qualificata confeſſio quando ſit reſtricta ſub vnica oratione, & contineat vnum tantùm capitulum, & quando capitula dicantur connexa, licet concepta ſint cum dictione Aduerſatiua, in præcitata quæſt. 11. n. 7. & 77. cum ſeqq.
Confeſſio non continens facta diuerſo tempore producta, vel implenda ſeparari nequit, donec doceatur de contrario, dicta quæſt. 11. numer. 8.
Iuncta, connexa, & dependentia quæ dicantur in qualificanda confeſſione, vt reddatur indiuidua, & quæ dicantur ſeparata, & disiuncta, vt confeſſio ſit diuiſibilis, dicta quæſt. 11. numer. 9.
Iudicis arbitrio remittitur, quod ſit connexum, ne qualificata confeſſio in partes ſcindatur, dicta quæſt. 11. num. 10.
Arbitrium Iudicis quomodo debeat in hac parte regulari, dicta quæſt. 11. num. 11.
Qualificatæ confeſſionis quæſtio punctus eſt pro Amico, dicta quæſt. 11. num. 12.
Indiuiſibilis eſt confeſſio in connexis, dicta quęſt. 11. num. 13.
Confeſſio introitus non obeſt, niſi acceptetur expenſa, dicta quæſt. 11. num. 14.
Confeſſio cum iuramento de mutuo recepto, ſed reſtituto, ad partis petitionem iuramento prędicto delato tantum ſuper mutuo redditur indiuidua, dicta quæſt. 11. num. 15.
Confeſſio in Epiſtola, vel libro rationum emiſſa non ſcinditur, ſi contineat connexa, ſecus, ſi negocia ſint ſeparata, dicta quæſt. 11. n. 16.
Limita, ſi confeſſio à Tutore, & Curatore emittatur in libro tutelæ, & Curæ dicta quæſt. 11. num. 17. & vide etiam in verbo, Reus.
Qualificata confeſſio habens contra ſe iuris præſumptionẽ acceptatur qualitate reiecta, & exemplificatur in Homicidio, iniuria, furto, & extractionę frumenti ſine licentia, & in fraudatione Gabellæ, ac delatione armorum, dicta quęſt. 11. num. 22. vſque ad 28.
Quid in ciuilibus? docet Tondut. de præuent. cũ alijs D. D. allegatis in dicta quæſt. 11. n. 23.
Confeſſio etiam in criminalibus eſt acceptanda cum ſua qualitate, ſi ipſa qualitas ſit probata, aut vigeat veriſimilis præſumptio pro ipſa qualitate, dicta quęſt. 11. num. 24.
Cõfeſſio extractionis frumenti extra Territorium, at cum licentia ſcinditur, & confitens aliqua pœna punitur, & eadem quæſt. 11. num. 25.
Contrarium eſt verius, quòd confitens debeat abſolui, quanquàm aſſumpſerit in ſe onus probandi licentiam, & non probauerit, eoque magis ſi de aliqua veriſimilitudine circa licentiam appareat, dicta quęſt. 11. num. 26.
Frumenti extractio neque à natura, neque à iure communi eſt prohibita, & conſequenter qualificata confeſſio ſuper dicta extractione non diuiditur, dicta quæſt. 11. num. 27.
Qualificata confeſſio non diuiditur, ſi Reus fateatur delictum ab alio, quàm à ſe commiſſum, dicta quæſt. 11. num. 28.
Qualificata confeſsio in criminalibus eſt indiuidua, ſi habeat Clauſulam, & non alias, dicta quæſt. 11. num. 29.
Qualificata confeſsio quæ non eſt de genere prohibitorum, non diuiditur, ſi ſolummodo contra dictam confeſsionem vigeat mera præſumptio iuris in contrarium, dicta quæſt. 11. numer. 30.
Non ſcinditur confeſsio in ciuilibus, dicta quæſt. 11. num. 31.
Talis qualificata confeſsio ſcinditur etiam in ciuilibus ex iuris præſumptione in contrarium, dicta, quæſt. 11. num. 32.
Confeſsio cum qualitate etiam ex interuallo adiecta in criminalibus pro parte acceptatur, & pro parte reijcitur tam ſi ſub duplici, quàm ſi ſub vnico verborum ſtructu fiat, dicta quæſt. 11. num. 33.
Qualificata confeſsio pro parte acceptatur, & pro parte repellitur vnico verborum ſtructu emiſſa in imponenda pœna extraordinaria, ſecus eſt in ordinaria, dicta quæſt. 11. num. 34.
Qualificata delicti confeſsio etiam non probata qualitate non ſatis eſt ad pœnam ordinariam, dicta quæſt. 11. num. 35.
Amplia, quanquam aduerſus qualitatem confeſſioni adiectam plures, & vrgentes concurrant præſumptiones, & indicia, dicta quæſt. 11 num. 36.
Concurſus præſumptionum, & indiciorum in confeſsione qualificata magis vrget ad infligendam grauiorem pœnam extraordinariam, non autem ordinariam, dicta q. 11. n. 37. & 38.

optimè de materia, & infra.

Pœna ordinaria non irrogatur ex præſumptionibus, & coniecturis, dicta quæſt. 11. num. 39. & vide in verbo, Reus.

Vir, qui confeſſus fuit necaſſe Vxorem ab eo repertam in flagranti adulterio, non probata qualitate flagrantis criminis condemnatur ad Triremes, dicta q. 11. num. 42.

Qualificatè cõfeſſus abſoluitur qualitate probata, dicta q. 11. num. 41.

Qualitas huiuſmodi probatur præſumptionibus, & coniecturis à Iudice arbitrandis, dicta q. 11. num. 42.

Qualitas confeſſionis in homicidio ad ſuam ſcilicèt defenſionem qualitate non probata irrogat confitenti pęnam extraordinariam, dicta q. 11. num. 39. & 43.

Intellige, ſi vltra dictam confeſſionem vigeat aliqua præſumptio, dicta q. 11. n. 44.

Qualificatè confeſſus non plectitur pœna ordinaria, niſi cum confeſſione plura concurrant indicia, quibus ſit ferè conuictus, ſiue plenè conuictus, dicta q. 12. n. 45.

Birruarij confeſsio ſuper exoneratione Archibuſatæ ad Aerem, & ad incutiendum metum Populo, ne Populus concurreret ad eximendum captum, non ſuffragatur Birruario, niſi probata pr̨edicta qnalitate, dicta q. 11. n. 46.

Qualitate tàm in continenti, quàm ex interuallo adiecta in confeſſione Homicidij ad defenſam non probata, Confeſſus iunctis indicijs pœna mortis condemnatur, eadem q. 11. numer. 47.

Qnalitas in iudicio deducta probanda eſt, alias confeſſio redditur ſimplex, dicta q. 11. numero 48.

Qualitate non probata in prima inſtantia, eadem probari poteſt in gradu appellationis, dicta q. 11. num. 49.

Qualitate à confitente probata ad ſni defenſionem in homicidio, punitur Reus de homicidio pœna nrdinaria tantùm; quæ ſi eſſe debeat corporalis, vel pecuniaria, vide in dicta q. 11. n. 52.

Qualificatè confeſſo non imponitur pœna ordinaria etiam qualitate probata, dum actus redditur licitus, doln ſemoto; Secus eſt, ſi qualitas adiecta non tollat delictum, & includat dolum, dicta q. 11. num. 55.

Intellige, ſi qualitas ſit adiecta incontinenti, ſecus eſt ex interuallo, dicta q. 11. n. 56.

Qualificata confeſſio quando habeat præambula iudicia, & præſumptiones aduerſatiuas qualitati, Abb. opinio in cap. Auditis 15. num. 32. de pr̨eſcriptionibus an procedat? dicta q. 11. n. 60.

Abb. opinioni inhærendum eſt, ſi pro qualitate adiecta in confeſsione vigeant fauorabilia indicia, & præſumptiones, dicta quæſt. 11. n. 61.

Confeſſio ſuper carnali cognitione volentis Mulieris ſeparari nequit à Fiſco, probata inhoneſta vita Mulieris, dicta q. 11. 64.

Confeſſionem qualificatam à Fiſco non poſſe ſcindi eſt opinio Farinacci; at quomodo veniat intelligenda? vide in eadem quæſt. 11. numer. 65.

Confeſſus cum qualitate ſi tortus, vt explicitè reſpondeat, ſemper ſuſtinuit, non poteſt à Fiſco diuidi confeſſio, dicta quæſt. 11. numer. 67.

Si confeſſus cum qualitate tortus ſuſtinuit pro qualitatis manutentione, eſt abſoluendus: at ſi non torquetur, condemnatur in pœnam extraordinariam, dicta q. 11. n. 68.

Contrarium eſt ibidem, num: 69. quod confeſſus cum qualitate tortus, & ſuſtinens condemnari poſſit pœna extraordinaria, & exemplificatur.

Confeſſio qualificata ex interuallo poſt negatum factum præcludit viam audientiæ, donec qualitas probetur, & à Fiſco ſcindatur, & qualitate non probata, Reus vt ſupra confeſſus condemnatur in mortem naturalem, dicta q. 11. num. 73.

Contrarium cum diſtinctione, ibidem, numero 74.

Confeſſio qualificata ſub vnica oratione coarctata in ciuilibus non diuiditur, ſi comprehendat vnum capitulum, nempè vnum factum, & facti qnalitatem, dicta q. 11. num. 77.

Et in criminalibus quomodo procedat, vide ibidem, Qualificata confeſſio etiam in ciuilibus ſcinditur, ſi contraria vigeat Iuris pręſumptio, dicta q. 11. n. 78.

Iuris prædicta præſumptio in contrarium quando reſultet, dicta q. 11. n. 79. Et ibi de non numerata pecunia.

Non acceptatur confeſſio qualitate reiecta in cõfeſſione facta à Muliere ſuper obligatione inita metu Viri, eadem q. 11. n. 80.

Poſſeſſio confeſſata cum qualitate quando ſit habilis ad manutentionem, vide in verbo, poſſeſſin, & ibidem, n. 82.

Profeſſio in Religione ſi fuerit confeſſata per vim, aut metum, & violentiam emiſſa, an talis qualitas poſſit ſeparari, dicta q. 11. n. 81.

Sponſi qualificata confeſſio ſuper carnali cognitione quomodo procedat: ibidem, n. 83. & vide in verbo, Sponſi.

Debitoris qualificata confeſsio quomodo ſit acceptanda à Creditore; & plura referuntur de parte debiti confeſſati, & de parte negati. ſeu cum computis, & rationibus ſubductis ſolidati, dicta q. 11. à 84. vſque ad 91.

Qualificata confeſsio diuidi poteſt, dum habet plura capitula, ſeu facta ſeparara, & quando dicatur continere plura capitula? dicta q. 11. num. 90. & 93.

Qualitas confeſsionis quando diuiditur, & quando non diuiditur, an ſit locus probationi contra qualitatem, dicta q. 11. n. 91.

Confeſsio quando dicatur continere vnum capitulum, vnum factum, & facti qualitatem, aut plura ſimul connexa? Et quid dicendum eſt, ſi

facta

facta ſit confeſsio vno, vel duplici verborum ſtructu? dicta q. 11. num. 92. & 95.

QVIETANTIA.

Quietantia, ſeu tranſactio non irritatur tanquam erronea ſine concludentiſsimis probationibus lib 3. q. 20. num. 47. & vide late in verbo, Tranſactio.

R

RATIFICATIO.

Ratificatione an opus ſit Sponte confeſſo, lib. 3. q. 12. n. 38.

Confeſsio in tortura non afficit, niſi poſtmodum ratificetur ad banchum iuris, vel apud acta, lib. 3. q. 17. n. 6.

Amplia etiam in confeſſione Hæretici, dicta q. 17. n. 8.

Ratificatio confeſsionis non eſt facienda ſtatim durante dolore torturę, at ex interuallo, & eodem dolore ceſſato, nempè ſaltem poſt lapſum vnius diei viginti quatuor horarum, dicta q. 17. n. 9.

Et in hoc caſu de Iudicis cautela ſeruanda, vide ibidem, n. 25.

Ratificationis tempore vt ſupra elapſo aſsignandus eſt terminus Reo ad faciendas ſuas defenſiones, & ad dicendum contra propriam confeſsionem, dicta q. 17. num. 10.

Ratificatio non requiritur in præiudicium confitentis, dum confeſsioni in tortura præcedat extraiudicialis confeſsio; Secus eſt in præiudicium Tertij, dicta q. 17. n. 17.

Ratificatio confeſsionis non requiritur in ſpontanea confeſsione, & quæ dicatur Spontanea confeſsio, dicta q. 17. num. 19.

Cautiùs tamèn agit Iudex, ſi curat confeſsionem ſpontaneam à Reo ratificari, dicta q. 17. numer. 20.

Ratificatio eſt neceſſaria in Spontanea confeſsione Minoris, dicta q. 17. n. 21.

Ratificatione ceſſante non eſt à Iudice ceſſandum in aſsignatione termini ad dicendum contra propriam confeſſionem, & ad faciendas defenſiones, dicta q. 17. n. 22.

Ratificata confeſsio ſine indicijs, vel cum indicijs non ſufficientibus Confitenti, & alijs non nocet, dicta q. 17. n. 25.

Ratificatio quid operetur? lib. 2. quæſt. 58. numer. pri.

Ratificans nequit rem ratificatam improbare, ibidem, num. 2.

Ratificans contractum iam initum, & confitens omnia, & ſingula in eodem contractu exiſtentia fuiſſe, & eſſe vera, an valeat ratificatio, ſi penes Ratificantem nulla ſit ſcientia indiuiduæ nullitatis contractus ratificati, ibidem, n. 4.

Scientia dictæ nullitatis an ſit neceſſaria, & à Ratificante habenda ſit tam in Iure, quàm in facto, ibidem, num. 5.

Ratificare tacitè cenſetur debitum, ac ipſum fateri ſoluens fructus Cenſus, ibidem num. 6.

Sed verior eſt opinio, quod non data ſcientia dictæ nullitatis excluditur ratificatio, & fructus in ſortem imputantur, ibidem, num. 7.

Ratificatio reconciliat ea, quæ pendent ex animo: ſecus, ſi pendent ex aliqua forma, ibidem, numer. 8.

Ratificatio non prodeſt re non integra, aut ſi ius ſit Tertio quæſitum, ibidem, numer. 9.

RATIO.

Ratione ceſſante, ceſſat, & ipſa lex, ac legis effectus euaneſcunt, lib. 2. q. 59. n. 6.

RATIO REDDITA, VEL REDDENDA.

Rationem fuiſſe redditam à Tutore, & Curatore adminiſtratę tutelæ, & Curæ non probatur ex mera Minoris confeſsione etiam iurata, & cum ſolemnitatibus, ac Peritis, atque aſſertione facta à minore de receptione reliquatus, lib. 2. q. 15. num. 2.

Amplia, licèt à minore facta ſit generalis liberatio, & quietantia fauore Tutoris, & Curatoris. dicta quæſt. 15. num. 3.

Redditio rationum quandò à Tutore, & Curatore dicatur realitèr facta, dicta quęſt. 15. num. 4. 5. & 6. & vide in verbo Liberatio, in verbo, Liber, in verbo, Dolus, & in verbo, Inuentarij.

Redditio adminiſtratæ tutelæ, & curæ ſolemnitèr facta parit Tutori, & Curatori liberationem, dicta q. 15. n. 20. & vide etiam in verbo, Decretum Iudicis.

Limita, ſi non ſolemnitèr, at nullitèr reddita fuerit, vtputà ex confeſsione, ibidem, num 23.

Ratio adminiſtrationis ſemèl reddita amplius reddenda non eſt, dicta q. 15. n. 24.

Procedit, ſi legitimè, & ſufficientèr ratio prædicta reddita ſit, quæ ſufficientia non reſultat ex confeſsione, dicta q. 15. num. 25. & 26.

Ratio adminiſtrationis erroneè reddita iterùm eſt reddenda, dicta q. 15. n. 28.

Ratio adminiſtrationis dum eſt iterùm reddenda, ſunt exhibendi libri, & Codices integri, & non lacerati, ibidem, num. 30. & vide in verbo, Minoris renunciatio.

De recepto Confeſsio, vide in verbo, Creditoris, & debitoris.

RECOGNITIO.

Recognitio priuatæ ſcripturæ coram Iudice facienda eſt, & parte acceptante, lib. 2. quæſt. 9 numer. 30.

Recognitio prædicta nocet recognoſcenti non, Tertio, dicta quęſt. 9. num. 31. vbi affertur, quòd ſi non recognoſcitur, declaratur, pro confeſſata, & recognita.

RECOGNITIO BONAE FIDEI ETIAM IN EMPTIONE.

Bonæ fidei recognitio an, & quando dari poſsit, vel ne ſine labe periurij, lib. 2. quæſt. 75. numer. 22.

Recognitio bonę fidei in quibusuis ſcripturis etiam vltimarum voluntatum dari poteſt, ibidem, num. 23.

Recognitio bonæ fidei in teſtamento facta habet vim exonerationis conſcientię, ibidem, numer. 24.

Recognitio bonæ fidei, ſeu confeſsio coniecturis concurrentibus prębet maximum veritatis adminiculum Teſtamento reuocato, ibidem numer. 25.

Recognitio bonæ fidei etiam in teſtamento ſi ſit nulla, at adminiculata venit attendenda, ibidem, num. 26.

Recognitio bonę fidei an, & quandò ſit, vel ne reuocabilis, ibidem, num. 27.

Recognitio bonæ fidei facta ab vno ex duobus, qui cenſum impoſuerunt fauore alterius, quid operetur contra recognoſcentem, & confitentem, hęredes &c. an aliquid faciat contra illos, qui medio tempore contraxerunt; & quid dicendum contra ipſummet Creditorem, ſi huiuſmodi bonæ fidei recognitioni non conſentiat? ibidem, à num. 32. vſque ad 36.

An dicta recognitione non obſtante emptio facta ex pecunia aliena fiat ementis, & non illius, ad cuius fauorem fit poſtea recognitio, lib. 2. q. 75. num. prim. 2. & 4. ac per totum, & q. 78. n. 8. & q. 79. n. pri.

Emptio Prædij, vel Cenſus, quam quis ſibi acquiſiuit, an ex confeſsione poſtmodum ſubſecuta per viam recognitionis bonę fidei, fiat ſtatim illius, ad cuius fauorem reſultat poſteà dicta recognitio, æquè ac ſi ab initio facta eſſet emptio ad fauorem eius, qui recipit talem recognitionem, & declarationem? in citata quæſt. 75. num. 5. 12. & 13. ſubdit an poſsit fieri ſine ſolemnitatibus?

Et an hoc procedat etiam ad fauorem illius, qui recipit talem recognitionem contra tertium, & Creditores Anteriores ipſius confitentis, & Declarantis? dicta quæſt. 75. num. 14. & vide in verbo, ſimulatio.

Emens pro perſona nominanda in declaratione nominantis eiuſdem Perſonæ an reputetur pro mero Executore, & actus ab initio non tribuatur Nominanti, ſed Nominato, cui an dominium illicò cenſeatur acquiſitum, dicta quæſt. 75. num. 28. & 29. & quomodo procedat, latè ibidem, num. 30.

Et quid dicendum eſt, ſi talis Emptio, reſpectiuè nominatio, & recognitio fiat ab Adminiſtratore? Luculentèr in dicta quęſt. 75. num. 31.

RECTOR ECCLESIAE.

Rector, ſeu Eccleſiæ Prælatus confitendo non nocet Eccleſiæ, ſiue illius ſucceſſoribus, lib. 3. q. 2. n. 5.

Rectoris Eccleſię confeſsio licèt non probet in præiudicium Eccleſię, dat tamèn maximum veritatis indicium, dicta q. 2. num. 8. vbi ſignantèr, ſi confeſsio ſit geminata.

Rectoris, ſiue Eccleſię Prælati confeſsio in iure prohibito, aut radicato Eccleſiæ non nocet, dicta q. 2. n. 9.

Amplia in pręiudicio indiuiduo, in quo caſu nec Prælato præiudicat confeſsio, dicta q. 2. numero 10.

Limita, ſi præiudicium non ſit indiuiduum, & diuerſimodè exemplificatur, dicta q. 2. num. 11. vſque ad 14.

Sublimita, ſi ab alio, quàm à Rectore Eccleſiæ fiat confeſsio, dicta q. 2. n. 15.

Rectores & Eccleſię adminiſtri, an & quando retrocedere poſſint Cēſū ſine beneplacito Apoſtolico, dicta q. 2. n. 18. & 19.

Rector Eccleſiæ ſi confiteatur aliquid recepiſſe ab Emphyteuta pro inueſtitura, ei non creditur, ſi non appareat de numeratione, lib. 3. quęſt. 2. num. 20.

Rectori Eccleſiæ, ſeu Camerario Capitoli non creditur ſuper poſſeſſione Emphyteutæ ab eodem Rectore, ſeu Camerario confeſſata per canonis receptionem in præiudicium Eccleſiæ, dicta quæſt. 2. num. 21.

Rectoris, ſeu Prælati Eccleſiæ de recepto confeſſio Debitorem non liberat, dicta quæſt. 2. numer. 23.

Limita in confeſſione liberatoria de proprijs annuis redditibus beneficialibus; ſecus eſt ad obligandum, & confeſſio ſit voluntaria, dicta quæſt. 2. num. 24. & 25.

Confeſſio non officit Eccleſiæ in his, quę non dependent à poteſtate Confitentis Rectoris, dicta quæſt. 2. numer. 25. & vide in verbo, Prælati Alienatio, & in verbo, confeſſio.

Rectoris Eccleſię confeſſio voluntariè emiſſa non concurrentibus præſumptionibus, & coniecturis non obeſt etiam ipſimet Confitenti, dicta q. 2. num. 39.

Limita primò per viam contentioſæ iuriſdictionis ibidem, n. 40.

Limita ſecundò, ſi emittatur iuſſu, mandato Iudicis præcedente, ibidem, num. 41.

Limita tertiò, ſi fiat talis confeſsio abſque colluſione, & fraude, ibidem, n. 42.

Limita quartò, ſi Rector, ſeu Prelatus non habeat Capitulum, ibidem n. 43.

Limita quintò, vel ſi habeat Capitulum, ſit legitimus Eccleſiæ ſuæ Adminiſtrator, ibidem, n. 44. cum ſeq. declaratur, qui ſit legitimus Adminiſtrator Eccleſię.

Rectoris, vel Prælati Eccleſiæ confeſsio de actu ab ipſo

ipſo met geſto Eccleſię, & ſucceſſoribus præiudicat, dicta quæſt. 2. num. 57.
Intellige, ſi indigeat, vel vtatur, ibidem numero 58.
Rectoris Eccleſiæ adminiculata confeſsio, etiam ſi agatur de tranſactione præiudicat Eccleſiæ, & ſucceſſori, dicta quæſt. 2. num. 60.
Immo ſatis eſt ad præiudicandum aſsiſtentia, ſeu iuris communis pręſumptio pro confeſsione, ibidem, num. 61.
Rectoris Eccleſię adminiculata confeſsio quando eſſe debeat, ibidem, num. 62.
Rectoris Eccleſiæ non vnica, at ſæpius repetita confeſsio pręiudicat, ibidem, num. 63.
Rectoris, & Pręlati Eccleſiæ confeſsio in quærendis præiudicat Eccleſiæ, ſi non habeat Rector & Prælatus Capitulum, ſeu Congregationem annexam, ibidem, n. 64.
Rector, & Eccleſiæ Prælatus in iure quæſtio nequit ſine Beneplacito Apoſtolico præiudicare, nec tranſigere, nec compromittere ſuper re immobili, cuius poſſeſſio ab Eccleſia habetur, ibidem ſupra, n. 65.
Rector, ſeu Eccleſiæ Pręlatus ſi eſt ſolus in quærendis pręiudicat Eccleſiæ, dicta quæſt. 2. num. 70. ſed vide ibidem, num. 75. cum ſeqq.
Rectoris, vel Prælati Eccleſię confeſsio tanquàm Teſtis præiudicat Eccleſiæ ſaltèm ſemiplenè, dicta q. 2. num. 79.
Rectoris confeſsio facta ad vnum finem ad alium etiam in ſui pręiudicium non præiudicat, ibidem, num. 80. & 81.
Et hanc materiā vide etiam in verbo Abbatis, Abbatiſsimæ, & in verbo, Prælati confeſsio, & in verbo, Beneplacitum Apoſtolicum.

REDDITVS.

Redditus annui non dum maturati inter immobilia computantur, lib. 3. q. 2. n. 31.
Intellige, ſi dicti annui redditus ſint certi, & debeantur ad longum tempus, dicta q. 2. numero 32.
Intellige ſecundò, ſi ex certis fundis percipiantur; non autem ex generalibus redditibus, dicta quæſt. 2. num. 33.
Redditus annui veniunt appellatione mobilium, dum debentur actione reali, vel mixta, dicta q. 2. n. 34.
Redditus annui cenſus maturati connumerantur inter mobilia, dicta quæſt. 2. num. 35.
Ceſſio iurium redditunm maturatorum eſt actio inter immobilia, ibidem dicta q. n. 35. & n. præſertim 17. erga finem.

RELATIVA CONFESSIO.

Relatiua confeſſio ſine relato non probat, lib. 2. quæſt. 9. num. 9.
Relatiua confeſſio continens certam, perfectam, & determinatam orationem ſuper eo, de quo agitur, probat ſine relato, lib. 2. q. 5. n. 1.
Relatiua confeſſio non habens dictam perfectam, & determinatam orationem regulatur iuxta, id, quod in relato continetur, dicta quæſt. 5. num. 2.
Relatiua debiti confeſſio à Teſtatore facta in Teſtamento ad inſtrumentum, ſi ex inſtrumento, ad quod ſit relatio, appareat exceſsiua cōfeſsio, exceſſus in ſumma non debetur iure legati, dicta quæſt. 5. num. 3.
Relatum ſi eſt aliter, quàm referens, erroneum eſt referens, ibidem proximè, num. 4.
Ex relato falſo, eſt & falſum referens, & ſic confeſſio reſultas erronea, licèt formiter approbata, & acceptata, nec pręiudicat, ibidem, numer. 5.
Ex procedit, quanquam confeſſio fuiſſet iurata, & millies repetita, aut eſſet expreſſa, ſed erronea, & falſa, ibidem, num. 6.
Relatiua confeſſio debiti ad librum, ſeu ſcripturam aliquam, ſi ex relato nihil conſtat, non releuat, ibidem, num. 7.
Relatiua reſponſio in poſitionibus an ſit ſufficiens reſponſio, vide in verbo, Poſitionibus.
Referenti, qui diſponere poterat, ſtandum eſt, quando non appareat de relatis, dicta quęſt. 5. num. 26.
Referenti ſine relato ſtandum eſt concurrentibus coniecturis pro ipſo relato enunciatio, etiam ſi principaliter agatur de ipſo relato, ibidem num. 27.
Intellige inter præſentes ſuper eo, quod partes poſſunt diſponere, ibidem, num. 28.
Relatiua confeſſio erronea reuocatur, & impugnatur à Confitente, & ab ipſius Hæredibus, ibidem, num. 29.
Relatiua confeſsio ad Inſtrumentum, ſcripturam, ſiue epiſtolam non probat, ſi error ea ſi ex ipſius reſpectiuè inſpectione contrarium appareat, lib. 3. quæſt. 20. num. 53.

RELICTA.

Relicta pro incertis, & malè ablatis gerunt vices legati pij, lib. 2. quæſt. 4. num. 82.

RELIGIOSI.

Religioſi profeſsio ab eodem Religioſo confeſſata vi, & metu emiſſa à ſua qualitate confeſsata non ſeparatur, libr. 3. quæſt. 11. numer. 76. & 81.

REINTEGRATIO.

Reintegratio ad poſſeſſionem quando retardari nequeat illi, qui paſſus eſt immiſſionem in iudicio ſaluiani ſub prætextu ſatisfactionis ex fructibus perceptis lib. 2. quæſtion. 35. num. prim.
Prætenſa ſatisfactio an probetur ex confeſsione Intentantis dictam reintegrationem, ibidem, numer. 2.

RE-

Digitized by Google

REMISSORIA.

Remiſſoria denegatur aduerſus propriam confeſſionem, lib. 1. q. 7. eff. 10. n. 1.

Remiſſoria non conceditur ad probandum id, quod probatum non releuat, ibidem, numero 2.

Intellige, ſi articuli ſint de directo contrarij Confeſsioni, ſecus eſt, ſi non ſint tales, & non ſit omninò clara confeſsio, vt non noceat, ibidem num. 3.

Remiſſoria conceditur, dum eſt emiſſa confeſſio inter alios, & ad alium effectum, ibidem, num. 4.

RENVNCIARE RENVNCIATIO.

Renunciare an poſſit Reus ſuis defenſionibus, vide in verbo, Defenſio, in verbo Reus, & in verbo ſponte Confeſſus.

Renunciatio exceptioni non numeratæ dotis influit ſuſpicionem in confeſſionē de dote recepta, & tollitur ſpes futuræ numerationis, libr. pri. q. 8. limit. 6. n. 54.

Renunciatio exceptioni non numeratę dotis idem operatur reſpectu Mariti, & eius Hæredum, ac ſi eſſent lapſa legitima tempora præſcripta in iure ad opponendam talem exceptionem, dicta limit. 6. num. 112.

Maritus, & Hæredes ſicuti elapſis temporibus ad opponendum exceptionem non numeratæ dotis poſſunt probare dotem non fuiſſe exburſatam, aut traditam, ſic & dum fuerit dictæ exceptioni renunciatum, ibidem, n. 113.

Renunciatio exceptioni non numeratæ dotis in eodem inſtrumento confeſſionis de recepto nō ſuffragatur, ſed debet eſſe in diuerſo, ibidem, num. 114.

Renunciatio Minoris facto Maiore, ſuper Computorum reuiſione fauore adminiſtratoris valet, lib. 2. quæſt. 15. num. 29.

RENVNCIATIO PVELLAE.

Renuncaitio, & donatio facta à Puella in ſęculo ante Religionis ingreſſum pręuia confeſſione, & aſſertione Altiſſimo famulandi non requirit ſolemnitates ſac. Concil. Trid. & quare? lib. 2. quęſt. 80. num. 4.

Imò ſi Puella ſit minor, huiuſmodi renunciatio, & donatio non requirit ſolemnitates Statutarias, & quarè? dicta q. 80. n 5.

Renunciatio, & donatio facta à Puella ante Relionis ingreſſum cauſa ingreſſus effectum ſuum ſortitur per profeſſionem, dicta quæſt. 80. numer. 6.

Sed eſt irreuocabilis ante profeſſionem, num. 5. verſ. Quandam.

Renunciatio, & donatio, ac quæcunque alia obligatio facta à Nouitia, ſeu Nouitio quæ requiſita habere debeat pro validitate? dicta quæſt. 80. num. 7.

Et an eadem requiſita habere debeant vltimę voluntates? dicta quæſt. 80. num. 8.

Renunciatio, & donatio facta à Nouitio, ſeu Nouitia nō ſolum ob cauſam Deo inſeruiendi, ſed etiam ob aliā cauſam, ſcilicèt ob annuam pręſtationem per Renunciatarium, & Donatarium Renuncianti, & Donanti faciendam, vel cauſa alterius repromiſſionis, ſi huiuſmodi in tempore conuento non ſequatur, an ſtatim dicatur reſoluta renunciatio, & donatio fauore Renunciantis, & Donantis, vel requiratur interpellatio? dicta quæſt. 80. num. 9.

Moræ purgatio an detur in Renunciationum contractibus correſpectiuis conceptis cū Clauſulis quantumuis prægnantibus? & multa adducuntur de moræ purgatione, dicta quęſt. 80. num. 10.

REPETITIO.

Indebiti receptio an detur ex cōfeſſione de recepto, lib. 3. quæſt. 9. num. 2.

RES.

Res inter alios acta non nocet Tertio, libr. 2 quæſt. 7. num. 10.

RESISTENS.

Reſiſtens Iudici, & Principi Deo reſiſtit, lib. 3. quęſt. 24. num. 11.

RESIGNANTIS.

Reſignantis beneficium confeſſio poſt reſignationem non officit Reſignatario, & idem dicendum eſt de Patrono, lib. 2. quęſtion. 10. numer. 12.

Reſignantis confeſſio quando probet, vel ne ſimoniam, ibidem, num. 13. vide etiam in verbo, Confidentiæ.

RESPONDERE.

Reſpondens interrogationi, cui reſpondere non tenetur, ſibi præiudicat, lib. 2. quæſt. 1. numer. 8.

Taliſque reſponſio præiudicat Confitenti, Hęredi, & omnibus ab eis reſpectiuè cauſam habentibus, ibidem, num. 9.

Ad præcisè reſpondendum cogi poteſt Reus legitimè à Iudice interrogatus; Immo Reus tenetur etiam ſub peccati mortalis pœna, & cum periculo vitę, lib. 3. quæſt. 11. n. 20. & 21.

RESTITVTIO IN INTEGRVM.

Reſtitutio in integrum eſt remedium extraordinarium, lib. 3. quęſt. 23. num. 1.

Reſtitutio in integrum poſt ſententiam, & rem iudicatam conceditur maiori ob erroneam cōfeſſionem

Digitized by Google

ſeſſionem in facto alieno, dicta quæſt. 23. n. 2.

Amplia etiam in facto proprio, dicta quæſt. 23. num. 3.

Reſtitutio in integrum an detur Maiori, vel Minori aduerſus confeſſionem erroneam in poſitionibus emiſſam, dicta quæſt. 23. num. 4.

Reſtitutio in integrum ſiue ante, ſiue poſt ſententiam allegando errorem Minori cōceditur tam in ciuilibus, quàm in criminalibus aduerſus ſuam confeſſionem, ſiue Tutoris, & Curatoris conceditur emanatam per modum contentioſæ iuriſdictionis, dicta quæſt. 23. num. 5.

Amplia etiamſi vigeat Statutum habens Minorem pro Maiore, dicta quęſt. 23. num. 6.

Amplia ſecundò, licèt confeſſio ſit iurata, & pluries ratificata, dicta quęſt. 23. num, 7.

Amplia tertiò, quòd datur reſtitutio prędicta nō tantum aduerſus confeſsionem delicti, ſed etiam negatiouem, dicta quæſt. 23. num. 8.

Reſtitutio in integrum an detur Minori aduerſus Confeſsionem emiſſam in attocibus delictis, dicta quęſt. 23. num. 9.

Pro reſtitutione in integrum conſeqnenda error non eſt probandus, dum de errore, vel lęſioue apparet ex ipſa Minoris confeſsione, dicta quęſt. 23. num. 10.

Reſtitutio in integrum Minori non eonceditur, quando confeſsio eſt præcedentibus indicijs grauata, ſi de læſione, vel erroris confeſsione non doceatur, dicta quæſt. 23. num. 11.

Minori ſuccurritur ope reſtitutionis in integrum in confeſsione emiſſa ex ſimplicitate, aut metu ſiue blanditijs abſque alia erroris, vel lęſionis probatione, dicta quæſt. 23. num. 12.

Iutellige, ſi dolo Aduerſarij, vel Iudicis blanditijs probetur fuiſſe allectum ad confitendum, dicta quæſt. 23. num. 13.

Minori in integrum reſtitutio nō conceditur poſtquàm ſemel aduerſus ſuam confeſsionem ſiue ſpontè, ſiue per torturam fuerit talis reſtitutio conceſſa, dicta quæſt. 23. num. 14.

Reſtitutio Minori in ciuilibus aduerſus ſuam confeſsionem ſaltem pręſumptiuè ex proceſſu non coadiuuatam an danda ſit abſqne alia læſionis probatione, dicta quæſt. 23. num. 15.

Læſio quando à Minore eſt probanda ad reſtitutionem in integrum ſemiplenè probanda eſt, & quæ alia poſtmodùm requirantur? dicta q. 23. num. 16.

Reſtitutio in integrum aduerſus rem inducatam non conceditur, niſi prius docto de fumo iniuſtitiæ, dicta quæſt. 23. num. 17.

Læſio in qua conſideretur quantitate ad obtinendam reſtitutionem in integrum, dicta quæſt 23. num. 18.

Reſtitutio in integrnm infra quadriennium conceditur Eccleſiæ aduerſus confeſsionem ſui Rectoris, vel Pręlati dicta quæſt. 23. num. 19.

Amplia, quod talis reſtitutio concedatur, licèt confeſsio ſit iurata, ſi falsò per imprudentiam facta fuerit confeſſio abſque dolo per errorem, ſiue ignorantiam, dicta quæſt. 23. num. 20.

Reſtitutio in integrum Eccleſiæ, & Minori denegatur, ſi dolo, aut malitia fuerit falſum confeſſum, & quando etiam denegetur, vel concedatur, dicta quæſt. 23. num. 21. &ſeq. latè diſtinguitur, & declaratur.

Minor, & Eccleſia quando in integrum reſtituantur aduerſus damnum, dicta qnæſtion. 23. numer. 22.

Eccleſia infra quadriennium ex negligentia prætermittens reſtitutionem in integrum ex rationabili Cauſa petere non prohibetur, dicta q. 23. num. 23.

Cauſæ prædictæ concedentes reſtitutionem in integrum Eccleſiæ quæ ſint, dicta quæſtion. 23. num 24.

Reſtitutio in integrum competit Creditoribus, & Tertijs poſſeſſoribus pro opponēda exceptione non numeratæ dotis aduerſus confeſsionem de dote recepta facta à Viro fauore Vxoris etiam elapſo tempore ad talem exceptionem opponendam, ſi Creditores, & Tertij ignorauerint prędictam confeſsionem, lib. 1. quæſt. 8. limit. 6. num. 109.

Amplia, quod talis in integrum reſtitutio datur etiam Marito, & hęredibus, ſi infra tempora ad legitimè opponendam talem exceptionem Maritus, & hæredes erant minores, ibidem proximè, num. 110.

Reſtitutio in integrum aduerſus dictam confeſſionem Creditoribus conceditur, dum ijdem habuerunt cauſam à Marito pendent edicto tempore, & confeſsionem ignorabant, ibidem, num. 111.

Reſtitutio in integrum etiam poſt ſententiam datur Pupillo, & Adulto aduerſus confeſsionem emiſſam per modum contentioſæ iuriſdictionis à Tutore, & Curatore, lib. 2. quæſtion. 12. num. 34.

Reſtitutio in integrum quando ſit danda Minori in criminalibus iudicijs, lib. 2. q. 13. n. 98.

REQVISITA CONFESSIONIS IVDICIALIS, ET EXTRAIVDICIALIS.

Clara, lucida, de iure concludens, ſcilicèt de neceſſe, explicita, præciſa, non illatiua, non incerta, non dubia, non implicita, nec generica debet eſſe confeſsio tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, vt afficere poſsit Confitentem, lib. 1. quæſt. 3. num. 1. & 2.

Et ſine dictis requiſitis nil operatur confeſsio, ſiue ſpontè, ſiue per torturam emanauerit, ibidem, num. 2.

Eſt verum quoad condemnationem, ſecus quoad torturam, ibidem. num. 3.

Intellige de condemnatione in pœnam ordinariā, ſecus eſt in extraordinariam, ibidem n. 4.

Confeſsio aliquo modo dubia, dum ciuiliter agitur, eximit Reum à confeſsis, in præcitato num. 4. verſ. & in ciuilibus.

Limitatur in nonnullis caſibus, ſi ciuilitèr agitur, dicto num. 4. verſ. At quando.

Confeſsio generalis, dubia, & incerta etiam in crimine hæreſis ad condemnandum non ſufficit ibidem, num. 5.
Limita, niſi generalis confeſsio haberi poſsit pro ſpeciali; ſed quomodo intelligatur; vide, dicto num. 5. & in verbo Dubia.
Ex abrupto, properè, repentè, iuuentutis, vel iracundię cauſa, & abſque matura deliberatione & inconſideratè emiſſa confeſſio non afficit confitentem, ſi fuerit reuocata, ſecus eſt, data perſeuerantia, lib. 1. quæſtion. 5. num. prim. & vide in verbo, Deliberatio, & in verbo, ſuggeſtiua.
Quæ requiſita habere debeat ſpontanea, ſeu in tortura emiſſa confeſsio, vt confitentem afficiat? lib. 3. quæſt. 17. num. 2. & 5. & vide in verbo, Reus.

RETENTIO.

Retentio non datur poſſidenti, niſi vigeat Partis confeſsio, vel res iudicata, lib. 1. quæſt. 7. eff. 7. num. 9.
Retentio excluditur ex aliqua turbiditate, ibidem, num. 10.
Retentio non conceditur, niſi creditum ſit certum, & omnino clarum, & liquidum, ibidem ſupra, num. 11.
Retentio ex inſtrumento claro, & non contrauerſibili conceditur, vel ex confeſſione, aut ex re iudicata, ibidem, num. 12.

RETRACTVS.

Retractum intentans pecuniam confeſſatam, & ſolutam præſtare tenetur, lib. 2. quæſt. 36. num. prim.
Sed contrarium ex coniecturis quoad pecuniam confeſſatam ibidem, num. 2.
An retractus detur in Aquarum curſu? numer. 7. ibidem.
Retractus non datur, ſi totum non præſtatur, ibidem, num. 3.
Integrum debet eſſe precium in retractu ibidem, numer. 4.
In retractu debent à Retrahere volenti ſeruari omnes conditiones, nec eſt damnum aliquod inferendum, ibidem, num. 5.
In retractu non poteſt haberi fides de precio, ibidem, num. 6.
Confeſſa conſanguinitas locum habet in retractu lib. 2. quæſt. 7. num. 14.

REVELATIO CONFESSIONIS.

Contra Sacerdotem Confeſſarium ex quibus Confeſsionis reuelatio probetur, vel non: & quando probatur, quę pœna Reuelanti infligitur, lib. 1. quæſt. 6. num. 31. 32. & 33. & vide in verbo, Sacramentalis confeſsio, in verbo, ſigilli ſecretum, & in verbo, Epiſcopus.
Reuelationem Confeſſionis an poſſit facere Confeſſarius de licentia Pœnitentis, lib. 2. quæſt. 43. numer. 5.

REVS.

Reus ſi confiteatur ad Tribunal, dicitur confiteri in figura iudicij lib. 1. quæſt. 2. num. 9. Et vide etiam ſupra, Iudicialis confeſsio.
Rei non ſunt examinandi à Iudicibus in eorum cubilibus onuſti compedibus, & ferreis maniceis, dicta quæſt. 2. num. 10. & lib. 3. quæſt. 16. num. 23.
Reus ſi confiteatur non in figura iudicij præuia reuocatione cum negatione delicti commiſsi non ſufficit amplius talis confeſſio ad torturam, dicta quæſt. 2. num. 11.
Procedit, ſi emanauerit confeſsio coram ſolo Notario, & poſtea reuocetur: ſecus eſt, ſi coram Iudice non ſedente pro Tribunali; nam hæc cõfeſsio non ſufficit ad condemnandum in pœnā ordinariam, at in extraordinariam, & ad torquendum ſatis eſt, ibidem, num. 12. & vide in verbo, Notario.
Reus vt condemnari valeat tam in ciuilibus, quam in criminalibus, quomodo debeat eſſe confeſſio lib. 1. quæſt. 3. num. 1. & 4. verſic. Et in ciuilibus.
Reus à confeſsis eximitur in ciuilibus ob confeſſionem aliquo modo dubiam, dicta quęſt. 3. n. 4. verſ. Et in ciuilibus.
Limitatur, etiamſi ciuilitèr agitur, vt in non nullis caſibus vide ibidem proximè num. 4. verſic. At quando, & vide etiam, Requiſita confeſsionis.
Rei confeſsio debet eſſe de re perceptibili lib. 1. quæſt. 4. num. 43.
Reus condemnatur ex ſua confeſsione, dum interrogatur vt principalis quoad ſe, vt Teſtis quoad alios, dicta quæſt. 4. num. 50.
Reus incidentèr confeſſus condemnatur, dum præceſſerit contra ipſum generalis inquiſitio tanquàm contra famoſum, & de multis criminibus labefactum, dicta quæſt. 4. n. 53.
Reus ſi ſe ipſum publicum, & famoſum fateatur Latronem, vt talis nequit condemnari, niſi aliundè probetur, dicta quæſt. 4. num. 54.
Limita in crimine falſi, etiamſi confeſsio ſit emiſſa in cauſa ciuili, ibidem, num. 55.
Reus quandò ſit ſuggeſtiuè interrogatus, & quãdo non, lib. 1. quæſt. 5. num. 8. 13. & 14.
Reus præſertim in reſpondendo poſitionibus poteſt à Iudice cogi, vt reſpondeat præciſè omiſſa qualitate, lib. 3. quæſt. 11. num. 18.
Reus cogi poteſt in criminalibus à Iudice, vt affirmatiuè, vel negatiuè præcisè reſpondeat, dicta quæſt. 11. num. 20.
Reus legitimè interrogatus debet veritatem fateri ſub peccati mortalis pœna, etiamſi immineat vitæ periculum, dicta quęſt. 11. num. 21.
Reo qualificatè cofitenti, probato maleficio ex præſumptione probata à lege, infligitur pœna ordinaria; ſecus eſt, ſi ex præſumptione præ-

ſumpta

ſumpta, at non approbata expreſſè à lege, dicta quæſt. 11. num. 53.

Reus qualificatè confeſſus ſi conſtet de maleficio probatione præſumpta, punitur pœna ordinaria; quid ſi de maleficio conſtet ex vera probatione, ſed qualitas doloſa præſumptiuè probetur iuris præſumptione? vide in eadem quæſt. 11. num. 54. Et vide in verbo, Qualificata confeſſio.

Reus in qualibet parte Iudicij admittitur ad probandum, & non facta probatione condemnatur, dicta quæſt. 11. num. 57.

Talis probatio quomodo facienda eſt, dicta quęſt. 11. num. 58. & 62.

Reus ſi confeſſus fuerit occidiſſe addita qualitate tam incontinenti, quàm ex interuallo ad ſuam ſcilicèt defenſionem, talis defenſio eſſe debet, vt reus excuſetur à delicto, & euadat pœnam ordinariam, dicta quæſt. 11. num. 59.

Reus condemnatur in pœnam extraordinariam ex confeſſione carnalis copulæ imperfectæ in quocunque coitu de iure damnabili, dicta q. 11. num. 72.

Reus in criminalibus non condemnatur ad mortem,, niſi confeſſus, aut conuictus, dicto lib. 3. quæſt. 12. num. 17.

Reus dicitur confeſſus ad mortem damnandus, dum ſuper delicto confeſſato iunctæ ſint probationes duorum teſtium omni exceptione maiorum, dicta quæſt. 12. num. 18.

Rei nuda confeſſio etiam ſpontanea, & in crimine hęreſis non ſatis eſt ad condemnandum, nec ad torquendum, dicta quęſt. 12. num. 19.

Rei ſuper ſimplici confeſſione Fiſcus non fundat ſuam intentionem, dicta quæſt. 12. num. 20.

Rei ſimplex confeſſio pro explorato delicto habenda non eſt, dicta quæſt. 12. num. 21.

Reus non eſt Dominus membrorum ſuorum, & conſequenter teſtis eſſe non poteſt contra ſe ipſum, dicta quæſt. 12. num. 22.

Reos Iudices damnantes ad mortem ex ſimplici ipſius Rei confeſſione eorum proprium corpus, & animam damnant, dicta quæſt. 12. n. 23.

Reus ex ſola confeſſione quando damnandus ſit, vel ne? dicta quæſt. 12. num. 25.

Reus abſolutus à delicto quando teneatur ad refectionem damni in iudicio ciuili, dicta quæſt. 12. num. 26.

Rei confeſſio in proceſſu nullo, & inepto deſeruit tantùm ad pœnam extraordinariam, ſi iudex velit, dicta quæſt. 12. num. 27.

Reus ad ſuam innocentiam probandam auditur etiam poſt Teſtium publicationem, & ſententiam promulgatam, dicta quæſt. 12. n. 41.

Reus quando poſſit, vel ne renunciare termino ad ſuas faciendas defenſiones, dicta quæſt. 12. numer. 44.

Reus graui, plenaque pœna plectendus nequit defenſionibus renunciare, dicta quæſt. 12. numer. 45.

Reus non torquetur ex nuda confeſſione ſine pręcedentibus indicijs, lib. 3. quæſt. 16. n. 2.

Nemo inter Reos conſtituitur ſine indicijs, dicta quæſt. 16. num. 3.

Reus nõ condemnatur ex confeſſione extorta nõ præcedente iuris ordine, quanquàm poſtmodum confeſsio ratificetur, dicta quæſt. 16. numer. 4.

Reus tortus indicijs præcedentibus, ſi ſuſtineat in ſecunda vice, eſt abſoluendus, dicta quæſt. 16. num. 14. & dicto lib. 3. quæſt. 17. num. 14. & 15. & in eodem lib. 3. quæſt. 11. num. 67. & 68. & dicto lib. 3. quæſt. 20. num. 58.

Reus criminoſè diffamatus de cõſuetudine abſque indicijs interrogatur ſuper alijs, criminibus, dicta quæſt. 16. num. 25.

Conſuetudo huiuſmodi non ſeruatur in ſtatu Eccleſiaſtico pręterquàm in Vrbe à Gubernatore ob ſpeciale indultum, dicta quæſtion. 16. numer. 26.

Rei confeſsio in tormentis falſa in vno eſt falſa in omnibus, dicta quæſt. 16. num. 28.

Rei confeſsio vltronea ſine indicijs eſt ſufficiens ad condemnandum, ſi delictum aliundè appareat, dicta quæſt. 16. num. 29.

Confeſsio debitis requiſitis non munita habilitat Reum à delicto confeſſato, lib. 3. quæſt. 17. numer. 3.

Niſi Reus ſit Mariolus, vel Taglia Borſe, dicta q. 17. n. 4. Vide etiam in verbo in Tortura, & in verbo, Ratificatio.

Reus an denuò torquendus ſit, ſi in termino ad ſuas faciendas defenſiones non multum plenè probauit aduerſus ſuam confeſsionem, dicta quæſt. 17. num. 13.

Reus nil contra ſuam confeſsionem probans condemnatur, dicta quæſt. 17. num. 16.

Reus nominando criminis ſocios, & complices in delicto ad quid coarctetur, vt eius confeſsio ſe ipſum, & ſocios Compliceſque afficiat, dicta quæſt. 17. num. 18.

Reus ex prima confeſsione in tortura emiſſa coarctatur ad perſeuerandum in ſecunda vice, dataque in ſecunda vice eiuſdem confeſsionis reuocatione tenetur ſubijre torturam vſque ad tertiam vicem; & ſic ſuſtinendo vſque ad dictam tertiam vicem abſoluitur ab hucuſque deductis, vel relaxatur ſub fideiuſſione de ſe repræſentando, lib. 3. quæſt 20 num. 58.

Reus nequiſsimus reuocans vt ſupra confeſsionẽ ſuam quando poſsit torqueri vſque ad quartam vicem, dicta quæſt. 20. num. 59.

Rei confeſsio Fideiuſſori non nocet in criminalibus, lib. 3. quæſt. 9, num. 9.

REVOCATIO CONFESSIONIS, VEL NON.

Reuocatio fit confeſſionis emiſſæ ex abrupto, properè, repentè, iuuentutis, vel iracundiæ calore, lib. 1. quæſt. 5. num. 1. & 2.

Reuocatio huiuſmodi ex abrupto Confeſſionis poteſt fieri ex interuallo, etiam non docto de errore, licèt confeſſio ſit iudicialis, d. q. 5. n. 3.

Reuocatio cõfeſſionis ex capite iracundię admittitur probata iracundia, dicta quæſtion. 5, numer. 4.

Intellige, ſi confeſsio ſit talis, quæ poſſit reuocari per pœnitentiam. vt putà verbum iniurioſum, ſecus eſt, ſi ſit Homicidium, dicta quæſt. 5. num. 5.

Nota, quod Iudex arbitratur qualitatem iracundiæ, ibidem, n. 6.

Reuocatio confeſſionis emiſsæ in poſitionibus, quando locum habeat fauore confitentis; vide in verbo, Ex poſitionibus, lit. P.

Reuocationi non eſt locus in confeſſione prouenienti ex iurium productione, niſi de errore doceatur, lib. 2, q. 3. n. 55.

Reuocationi confeſsionis emiſsæ in teſtamento quando, & quomodo ſit locus, vide in verbo, Teſtator, Teſtamentum.

Reuocato Teſtamento, ſeu alia vltima voluntate an reuocetur contractus in eadem vltima voluntate inſertus, lib. 2. q. 4. n. 26.

Reuocato Teſtamento, confeſſio pro recognitione bonę fidei in exonerationem conſcientiæ parte abſente facta iunctis iuris præſumptionibus, & veriſimilitudinibus eſt attendenda, etiamſi nullitatis vitio laboret, dicta q. 4. numer. 30.

Non reuocatur confeſſio facta à Teſtatore ad liberandum ſuum Debitorem etiam ipſo abſente, dicta q. 4. n. 33.

Nec reuocatur, ſi fiat confeſsio ad exonerationem conſcientiæ, licèt fiat in vltimis voluntatibus, niſi erronea probetur, ibidem proximè, numero 34.

Reuocationi non eſt locus in confeſsis pro veris medio iuramento affirmatis, etiam abſente illo, de cuius commodo agitur: & hoc procedit in præiudicium confitentis, & hæredum, non autem Tertij, dicta q. 4. num. 40. & 41.

Reuocationi non eſt locus ſuper confeſſione de reſtituendis Vſuris, niſi error probetur, dicta q. 4. num. 81.

Reus confeſſus confeſſionem reuocare poteſt ante ratificationem, lib. 3. q. 12. n. 34.

Confeſſio tàm ſpontanea, quàm coacta reuocari poteſt vſque ad ſententiam incluſiuè, & poſtea, docto tamen de errore, etiamſi ſit iurata, dicta q. 12. n. 36.

REVOCATIO PER ERROREM.

Reuocatio confeſſionis per errorem quot modis competat, & aſſertur differentia inter vnum, & alium modum, lib. 3. q. 2. n. 55.

Confeſsio tanquàm erronea quando reuocetur, tàm ſi agatur in ciuilibus, quàm in criminalibus; vide in verbo, Erronea confeſſio: in verbo, Error, ac in verbo, Reus.

Reuocatio confeſſionis tanquàm erroneę emiſſa in poſitionibus quandò, & quomodò locum habeat, vide lit. P. Expoſitionibus confeſſio & lib. 3. q. 21. à n. 15. vſque ad finem.

Reuocatio confeſſionis fit etiam poſt ſententiam interpoſita tamèn appellatione, & docto de errore, lib. 3. q. 22. n. 5.

Rei confeſſio ſuper poſſeſſione n non vera, Actore etiam ſciente, reuocatur tanquam erronea, dicta q. 22. n. 9.

Confeſſio veriſimilis, & adminiculata etiam reuocata probat, dicta q. 22. n. 20.

NON REVOCATIO.

Reuocatoria confeſſio quando non admittatur fauore confitentis, & ab eo cauſam habentis prætextu erroris, lib. 3. quæſt. 22. n. 1.

Non reuocatur confeſſio prætextu erroris poſt ſententiam, à qua non eſt appellatum, nec eſt dicta ſententia ſuſpenſa per reſtitutionẽ in integrum, dicta q. 22. n. 2. & n. 13.

Confeſſio facta ante litem conteſtatam iuncta cũ præcepto de ſoluendo, à quo non fuit appellatum, eſt irreuocabilis, dicta q. 22. n. 3.

Irreuocabilis eſt confeſſio Confitenti aſſignato termino ad dicendum cauſam quarè confeſſio non ſit executioni demandanda, & intra terminum nihil fuerit deductum, dicta q. 22. n. 4.

Confeſſio ex certa ſcientia regularitèr non reuocatur, dicta q. 22. n. 5.

Intellige in probabilibus, ſed eſt contradictio, vt in præcitata q. 22. n. 7.

Iudicialis confeſſio poſt deliberationis terminum non reuocatur tanquàm erronea, dicta q. 22. numer. 8.

Confeſſio emiſſa in pręparatorijs iudicij ante litem conteſtatam quando reuocetur, dicta q. 22. num. 10.

Reus calumniosè petens ſuam non reuocat confeſſionem tanquàm erroneam, & quando dicatur calumniosè petere, dicta q. 22. n. 11.

Nec quando alteri ſit ius quęſitum, niſi conſentiat dicta q. 22. n. 11. verſ. Quartus:

Confeſſio poſt concluſum in cauſa an, & quando reuocetur tanquàm erronea, & quid requiratur, dicta q. 22. n. 12.

Quid firmandum eſt poſt latam ſententiam inter diuerſas Partes? dicta q. 22. n. 2. 13. 14. & 16.

Confeſsio erronea ante finitum negocium reuocatur, poſtea verò nequaquàm, licèt agatur fauore Minoris; & Eccleſiæ, dicta q. 22. num. 14. & 18.

Amplia etiam in confeſſione criminis Spontè, aut per torturam emanata, dicta q. 22. n. 15.

Cauſa finalitèr terminata confeſsio Partis, ſiue Procuratoris, aut Aduocati non reuocatur tanquàm erronea, dicta q. 22. n. 16.

Cauſa quando dicatur de iure finalitèr terminata, vide in dicta q. 22. num. 17. & benè n. 18.

Confeſſio executioni demandanda per tranſactionem an reſcindi poſſit prætextu erroris, niſi verus dolus iuſtificetur, dicta q. 22. n. 190.

Ex errore non irritatur confeſſio, ſi iudiciali confeſſioni præceſſerit extraiudicialis, dicta quæſt. 22. n. 31.

Obliga-

Obligatio inita ex confeſsione cum ſcientia, & voluntate non retractatur prætextu erroris, in toties citata q. 22. n. 30.
Nec reuocatur emiſſa confeſsio ad exonerationem Conſcientiæ, dicta q. 22. n. 31.

S

SACERDOS.

Sacerdos ſolummodo poteſt adminiſtrare pœnitentiæ Sacramentum, lib. 2. q. 42. num. 22.
Sacerdos quilibet in ordinatione recipit poteſtatem abſoluendi à peccatis, ibidem, num. 23. eſt verum, ſi fuerit data iuriſdictio actualis ab Epiſcopo, qui debet Sacerdotem prius examinare, ibidem, num. 24. & 25. & eundem reperire decoratum ſcientia, charitate, & pietate, ibidem, num. 27. & vide etiam in verbo, Abſolutus à Sacerdote.
Sacerdoti Confeſſario non creditur reuelanti confeſsionem, & delicta de licentia Pœnitentis, imò grauiter punitur, lib. 1. q. 6. n. 27. & vide lib. 2. q. 43. n. 5. & in verbo Teſtis.
Sacerdoti confitenti delictum alicuius, de quo delicto habet Sacerdos notitiam non in figura confeſsionis Sacramentalis, ſed ſub ſigillo ſecreti, aut confeſsionis, creditur, & nocet confitenti, dicta q. 6. n. 29.
At talis Sacerdos an, & quando mortaliter peccet, vel ne, quando reuelat vt ſupra Secretum, vide dicta q. 6. n. 30. & in verbo, Sigilli ſecretum, & in verbo, Epiſcopus.
Sacerdos à quo nomen trahit? lib. 2. quæſt. 76. num. 1.
Sacerdotes Angeli, & Dei nuncupantur, ibidem, num. 2.
Sacerdotalis ordo Regali Dignitati præfertur, ibidem, num. 3.
Sacerdotibus Chriſtus reuerentiam exhibuit, & in quo caſu ibidem, n. 4.
De Sacerdotibus quidquàm ſiniſtrum non eſt arbitrandum, & quare? ibidem, n. 5.
Sacerdos amplectens Mulierem ſupponitur, quod fecerit cauſa eam benedicendi, ibidem, n. 6.
Sacerdoti confeſſario aſſerenti ſibi fuiſſe à Teſtatore defuncto aliquid relictum, vt ipſe pro exoneratione conſcientiæ eiuſdem Teſtatoris aliquibus perſonis tradat, an, & quando ſit credendum, & hæres tradere teneatur? ibidē, num. 7.
Sacerdos ſtudens diuitijs eſt ignominioſus, & deteſtabilis, ibidem, num. 8.
Nonomnis Sacerdos præſumendus eſt, quòd ſit S. Ioannes Baptiſta, n. 9.
Sacerdos malus ſimię comparatur, n. 10.
Sacerdoti Confeſſario, ſeu Parocho aſſerenti, & confitenti condidiſſe teſtamentum ad formam cap. cum eſſes, de teſtam. an, & quando, & quomodo credatur? ibidem, numero 10.

SACRAMENTALIS CONFESSIO.

Confeſsio emiſſa in actu Sacramentalis confeſsionis in temporali iudicio, etiamſi appareat ex ſcriptura per notulam peccatorum, confitenti non obeſt, lib. 1. q. 6. n. 26. & 27. verſ. Minuſue nocet, & lib. 2. q. 42. à num. 4. vſque ad 9. ampliatur, & vide etiam in verbo, Abſolutus à Sacerdotes.

SALVIANVM.

Pro dote confeſſata quandò non detur Saluianum, lib. pri. q. 8. limit. 6. n. 55.
Saluiani primum extremum an ex confeſſione probetur lib. 1. q. 7. eff. 7. n. 2. & ſeqq. & lib. 2. q. 1. n. 31. & q. 11. n. 11. & ſeqq.

SATISFACTIO.

An probetur ſatisfactio ex confeſsione illius, qui prætendit dictam Satisfactionem, vide, in verbo, Reintegratio.

SCIENTIA.

Scientia, & patientia præſumpta non deſeruit loco acceptationis, niſi in merè lucratiuis, lib. 1: q. 8. limit. 3. n. 21.
Scientia, & patientia prædicta in lucratiuis debet eſſe plenaria, & certa, ibidem proximè, numero 21.
Contrarium eſt verius, quod ſufficiat quæcunque ſimplex, & non formalis declaratio animi, ibidem proximè, num, 23.
Quæ animi declaratio poteſt etiam fieri parte abſente, ibidem num. 24. & redditur ratio, n. 25.
Scientia rei donatæ fauore Donatarij præſumitur ex Sanguinis coniunctione, cohabitione, & bonorum communione, ibidem, n. 29.
Scientia rei donatæ pro acceptatione, quādo præſumatur inducta, ibidem ſupra, n. 30. & vide in verbo, Donatio, & in verbo, Iurata confeſsio.
Scite reputatur, qui non vult ſcire, quod ſcire facile poteſt, lib. 2. q. 57. n. 9.
Pro certo ſcit, qui ſcit per præſumptiones, & coniecturas, dicta q. 8. limit. 6. n. 24.
Sine ſcientia non datur confeſsio, lib; 3; quæſt. 20 num. 3.
Qua ſcientia cum veritate ſtante non retractatur confeſsio dicta q. 20. n. 21.
Scientia, & Hominum peritia totus Mundus illuminatur, lib: 3. quæſt. 20. num. 64. & ſeq.

SCRIPTVRA SCRIBENS.

Scripturæ vim habet confeſsio in caſibus, in quibus ſcriptura requiritur, lib. 1. q. 7. eff. 4. n. 14. & q. 8. limit. 8. n. 14.
Scripturæ, & Inſtrumenti vires ſupplet confeſsio dum datur neceſsitas ſcripturæ, & inſtrumenti dicta quæſt. 7. eff. 4. num. 15.

Scriptura ſemper loquitur, & eſt pluſquàm geminata confeſsio, dicta quæſt. 8. limit. 9. numer. 2.
Confeſsio emiſſa in ſcriptura fit cũ maxima animi deliberatione, & plenè probat, dicta limit. 9. num. 3.
Confeſsio emiſſa in ſcriptura valet contra confitentem in quolibet iudicio, dicta limit. 9. numer. 4.
Confeſsio emiſſa extra ſcripturam in ſcriptis redacta idẽ operatur, ac ſi ab initio in ſcriptura facta eſſet, dicta limit. 9. n. 6.
Ex confeſsione in ſcriptis redacta voluntas, & intentio plenè eſt conſumpta, dicta limit. 9. n. 6. & vide in verbo, Epiſtola.
Scriptura, quæ ſemper loquitur, loquitur etiam in abſentia Partis, immò & in partis præſentia, lib. 2. quæſt. 1. num. 3.
Scriptura domeſtica ſi alijs adminiculis non adiuuetur, ſola non probat, lib. 2. quæſt. 9. numer. 3.
Scriptura ſcripta à creditore, & ſubſcripta à Debitore probat fauore Creditoris, dicta quæſt. 9. numer. 5.
Scriptura conſcripta à Creditore ad eius fauorem tribus ſubſcripta teſtibus probat, dicta quæſt. 9. num. 6.
Scriptura recognita à Creditore an, & quando in vim publicæ ſcripturæ probet contra cedentem & inter Creditorem, & Debitorem, ac aduerſus Tertium habentem publicum inſtrumtum, niſi talis priuata ſcriptura ſit anterior, & tribus munita Teſtibus, dicta quæſt. 9. num. 18.
Scribens quando recuſat recognoſcere ſcripturam à quibus contra ſcribentem ſit facienda recognitio, dicta quæſt. 9. num. 19. & vide in verbo, Recognitio, & in verbo Teſtes.
Scripturarum publicarum recognitio ſub qua forma fiat per Teſtes, dicta quæſt. 9. n. 23.
Scribendi forma ſæpè mutatur, & adulteratur, dicta quæſt. 9. num. 26.
In ſcriptura delictum confeſſum tanquàm ex extraiudiciali confeſsione non dat condemnationem, lib. 3. quæſt. 18. num. pri. & in verbo, Confeſsio extraiudicialis, & in verbo Delictum, & vide etiam lib. 2. quęſt. 34. num. 1.
Scriptura an, & quando delictum probet, vel ne, & confeſsio in eadem ſcriptura emiſſa in quo caſu ſit ſufficiens ad condemnandum, vel ne Reum confeſſum, vide latè in dicta quæſt. 18. num. 9. & ſeqq. & an probetur ſodomiæ delictum, vide in verbo, ſodomia.
Confeſsio in ſcriptis facta emittitur cum animi deliberatione, eo magis dum res confeſſata pendet ab animo confitentis, lib. 1. quæſt. 7. eff. 20. num. 4.
Notario atteſtanti, confitenti, & etiam in extremis ſuæ vitæ falſam feciſſe ſcripturam, ſeu falſum inſtrumentum an ſit credendum, vel ne, lib. 2. quæſt. 29. num. 8.
Scribens ſcripturam ſine Teſtibus, die, & Conſule & ſine ſubſcriptione omnia ſcripta fatetur, lib. 1. quęſt. 8. limit. 8 num. 12.

SVBSCRIBENS.

Subſcribens confitetur omnia ſcripta, lib. 1. q. 8. num. pri.
Subſcriptio Tutoris, ſeu Tutricis, licèt gerat vices confeſsionis voluntariæ, Pupillo non præiudicat, niſi ſit adminiculata, dicta quæſt. 8. n. 2.
Supſcriptio extorta per deceptionem, aut dolum non inducit præiudicialem confeſsionem, dicta quęſt. 8. num. 3.
Subſcribens non fatetur, nec approbat ſubſcripta quando doceat ignoraſſe ſubſcripta, dicta quæſt. 8. num. 4.
Amplia, licèt facta ſit ſubſcriptio cum iuramento, dicta quæſt. 8. num 5.
Subſcribens folium album non fatetur, dicta q. 7. num. 6.
Subſcribens ſi potuerit præuidere, vel ſcire ſubſcripta, ſibi præiudicat, dicta q. 8. n. 7.

SENTENTIA SVPER STATV.

Sententia prolata ſuper ſtatu facit ius quoad omnes, lib. pri. quæ. 7. effect. 5. num. 39.
Sententia, & acta ſuper ſtatu, & legitimatione perſonarum à pari procedunt, ibidem n. 42.
Sententia faciens ſtatum non poteſt exequi contra non citatum, obeſt tamen in conſequentiã & appellatione pendente nullum ſtatum facit, ibidem ſupra, num. 46.
Et an hoc procedat de laicali ſoro ad Eccleſiaſticum, & de Eccleſiaſtico ad laicale, ibidem, num. 47. & vide in verbo, Acta, & in verbo, Teſtium.

SENTENTIA IN IVDICATVM.

Sententia, quæ tranſitum fecit in iudicatum, retractatur, ſi iam abſolutus ſponte in iudicio, & non per torturam delictum fateatur, lib. pri. quæſt. 7. eff. 14. num. 1.
Intellige tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus, ſi definitiua ſit pronunciata abſolutoria, ibidem, n. 2.
Per ſententiam erroneam confeſſio confirmata, & valida reuocari nequit, ibidem, num. 5. & vide in verbo, Abſolutus.
Sententia in iudicatum non tranſacta, ſed ſuſpenſa per appellationem tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus operatur, vt confeſſio tanquàm erranea reuocetur, lib. 3. quæſt. 22. n. 18.

SENTENTIA PRAECIPITANTER.

Sententia dicitur præcipitanter lata, nulla, & iniuſta, ſi debita cauſæ cognitio non ſit adhibita, lib. 1. quęſt. 7. eff. 16. num. 3.
Et ſine probatione non datur, lib. 2. quæſt. 70. numer. 9.
Sententia ſubito lata non ſolum eſt irrita, ſed fraudulenta, & non tranſit in iudicatum, ibidem, num. 5.

Intelligentia tex. in cap. iurgantium,de ſentet, & re iudic: ibidem, num. 6:
Sententiæ præcipitantia quando reſultet, ibidem dem, numer. 7.
Sententia pronunciata in termino ad dicendum contra eſt ipſo iurè nulla, ibidem, num. 8. & vide in verbo, Iudices, in verbo, Præcipitatio in ſententia.
Sententia in confeſſum ſine vitio præcipitantiæ ſtatim pronunciatur, ibidem ſupra, num 10.
De ſententia falſa declarata, lib. 2. quæſt. 29.

SENTENTIAE VIM.

Sententiæ vim, & rei iudicatæ habet confeſsio, lib. 1. quæſt. 7. eff. 4. num. 3.
Nec ſententia pronuncianda in ciuilibus eſt contra Confeſſum in criminalibus, lib. 3. quæſt. 12. num. 47.
In ciuilibus danda eſt confeſsioni executio, & an in criminalibus,dicto effect. 4. num. 11. & vide in verbo, Confeſſus, & in verbo Confeſsionis ſpecies.

SIGILLI SECRETVM.

Sigilli ſecretum ita arctat confeſſarium, vt ipſe Sacerdos nequeat de peccato loqui cum ipſo Pœnitente,poſtquam fuit explicata confeſsio, niſi cum ipſius Pœnitentis licentia, lib. 1. quæſtion. 6. num. 34. & vide in verbo, Sacramentalis confeſſio, & in verbo, Reuelatio confeſſionis.
Amplia, etiam ſi talis allocutio tenderet in ſolamen Pœnitentis, ibidem ſupra, n. 35.
Simonia, Simoniacus, vide Crimen Simoniæ.

SIMPLEX CONFESSIO.

Simplex, & nuda confeſſio pœnam aliquam non imponit, niſi aliunde conſtet de delicto, lib. 3. quæſt. 12. num. 18. & ſeqq. & num. 33.

SIMVLATIO.

Simulatio dum viget, contractus non operatur, lib. 1. quæſt. 8. limit. 6. num. 66. & vide etiam in verbo, Dotis ſimulata, vel in fraudem confeſſio.
Simulatio in emptione nomine proprio,quę poſtmodum in recognitione bonę fidei aſſeratur nomine alterius, melius non probatur quàm ex propria confeſsione,lib. 2. quæſt. 75. n. 6.
Simulata emptio ſtatim dominium acquirit illi,ad cuius fauorem fit talis bonæ fidei recognitio, ac ſi ab initio contractus ſtipulatus eſſet ad fauorem illius, qui habuit recognitionem, & dominium in ipſũ tranſit ipſoiurè, & n.9.ibidem.
Simulatio facit contractum fictum, & pictum: & eſt huiuſmodi contractus ſicuti corpus ſine ſpiritu, & vmbra ſine effectu, ibidem, n. 8.
Simulatio quando eſt in perſonis, & veritas in actu, ius quæritur veræ perſonæ, & non fictæ ibidem,num. 10.
Simulatio licita eſt de perſona ad perſonam, & non eſt exoſa legibus, nec tendit in alterius præiudicium, num. 11.

SYNDICI.

Syndici confeſſio quando Capitulo præiudicet,lib. 3. q. 2. n. 52. & 54.
Syndici Confeſſio quando noceat Eccleſiæ, an ſit locus reuocationi per errorem? dicta quæſt. 2. num. 53.
Syndici confeſsio incidentèr facta non nocet Eccleſiæ, dicta q. 2. n. 56.
Syndici, & Oeconomi Confeſsio an Eccleſiæ noceat pręuia reuocatione confeſsionis tanquàm erroneæ? lib. 3. q. 20. n. 86.

SYNDICATVS.

Syndicatus eſt Iuſtitiæ neruus, lib. 2. quæſt. 40. num. 2.
Syndicandus eſt Officialis finito officio, ibidem, numer. prim.
Princeps grauat Vaſſallum, ſi Officiali remittat Syndicatum, ibidem num. 3.
Amplia, quòd peius eſt, ſi protegat, ibidem, numer. 4.
Syndicatus eſt de iure Diuino, & redditur optima ratio, ibidem, n. 5.
Syndicatus tempore ſi aufugiat Officialis pro cõfeſſo habetur in quærelis contra eum datis coram Iudice ſyndicatore, ibidem num. 6.
At declarat, & diſtinguit Paris de Put. ibidem, num. 7.
Officialis quarè perſiſtere debet per aliquod temporis interuallum in loco, in quo Syndicatur? ibidem, n. 8.
Officialis vadens ad ſuperiorem tempore, quo ſydicatur, an dicatur fugere, ibidem, n. 10.
An talis acceſſus ad Superiorem habeatur loco appellationis, ibidem, num. 11.

SOCIETAS.

Societas probatur ex confeſſione Parte pręſente facta, lib. 1. quæſt. 8. limit. 8. num. 24. & lib. 2. quæſt. 73. num. 1.
Societas probatur ex confeſſione repetita etiam Parte abſente, cum habeatur confeſſio tanquàm iudicialis, ibidem, n. 25.
Sed an debitum probetur ex vnius Socij confeſſione, & an ad illud alius ſocius teneatur, dicta q. 73. n. 2.

SOCII CRIMINIS.

Socij criminis confeſsio in ſupplicatione pro obtinenda abſolutione à Simonia non nocet alteri criminis Socio, lib. 2. q. 1. num. 24.
In ſancto Officio,lib. 2. quæſt. 72. num. 39.

Socius criminis non eſt idoneus Teſtis etiam in Cauſa ſimoniæ, lib. 2. quæſt. 10. num. 14.

Socij criminis confeſsio tam in ciuilibus, quam in criminalibus indicijs emiſſa non præiudicat criminis ſocio, lib. 3. quæſt. 19. num. 1.

Amplia, etiamſi vigeat ſtatutum in contrarium, dicta quæſt. 19. num. 2.

Amplia in ficta confeſsione, quę non egreditur cōfitentis perſonam, dicta quæſt. 19. num. 3.

Licèt ſtatutum conſtituat fictam confeſsionem pro vera, dicta quæſt. 19. num. 4.

Socij criminis confeſsio contra Complicem, & Conſocium facit aliqualem coniecturam, & præſumptionem, ac indicium ad inquirendum tantum, dicta quæſt. 19. num. 5.

Amplia, licèt ſocij criminis confeſsio ſit emiſſa in tortura, & verſemur in crimine hæreſis, ac nominata Perſona ſit malæ conditionis, & famæ, aut verſemur in crimine exceptio, dicta quæſt. 19. num. 6.

Amplia, etiamſi plures eſſent Criminis ſocij, dicta quæſt. 19. num. 7.

Socij criminis confeſsio inſamis, criminoſi, & multas patientis exceptiones contra nominatum Conſocium non facit indicium ad torturā, nec ad inquirendum, dicta quæſt. 19. num. 8.

Limita, ſi ta i, confeſsio ſit coadiuuata coniecturis, & veriſimilitudinibus, & à nominante ſocio fuerit in tortura firmata præſertim in criminalibus exceptis: taliſque firmatio in faciē ipſius Conſocij ſequatur, dicta quæſt. 19. num. 9. & 10.

Crimina excepta quę dicantur, dicta quæſt. 19. num. 10. Et de adminiculis, & indicijs, num. 11. & 12.

Vt ſocij Criminis confeſsio afficiat nominatum Conſocium, quę requirantur, dicta quæſt. 19. num. 11. & 12. & ſignanter, num. 13.

Plurium ſociorum Criminum confeſsio, & depoſitio aduerſus Conſocium, & criminis aſſertum Complicem, an, & quando ſit ſufficiens ad irrogandam pœnam extraordinariam, vel pecuniariam tantum etiam in criminibus grauiſſimis, dicta quæſt. 19. num. 14.

Socius criminis quando poſſit interrogari de Conſocijs, dicta quæſt. 19. num. 18.

Socius criminis confitendo delictum admittitur contra Conſocios, ſi multos culpauit, & alios tacuit, dicta quæſt. 19. num. 19.

Veriſimile noneſt ſocium criminis contra ſe fateri, & alios tacere, dicta quęſt. 19. num. 20. & vide in verbo, Delinquenti.

Socij confeſsio non nocet Conſocio, lib. 3. quæſt. 9. num. 9.

Socius ex non implicatione mercium an teneatur ad intereſſe, lib. 2. quæſt. 74. num. 10.

SODOMIA, SODOMITA.

Sodomitatum ſe eſſe aſſerenti non creditur, lib. 3. quæſt. 6. num. 4. verſ. Et hoc procedit, & an cum adminiculis talis aſſertio faciat indicium ad torturam, ibidem, num. 4. verſic. Et ſine.

Sodomię delictum non probatur ex nuda confeſſione in ſcriptura emanata, & redditur ratio, lib. 3. quæſt 18. n. 12.

Sodomita condemnatur ad quærelam Partis, dicta q. 18. num. 13.

Nec ex ſimplici confeſsione Sodomita damnatur, niſi aliundè conſtet, dicta q. 18. n. 14.

Quærelæ loco in Sodomia ſatis eſt aliqua alia informatio, dicta q. 18 n. 15.

Sodomiæ crimen eſt atrociſsimum, & de excepto, & ſic proceditur per inquiſitionem, dicta q. 18. n. 16.

SOLIDATIO COMPVTORVM.

Computorum ſolidatio quando ex confeſſione reſultet, lib. 1. quęſt. 7. effect. 15. à num. 1. vſque ad 6.

SOLLICITATIO IN CONFESSIONE.

Sollicitationis ſcelus eſt inſernale venenum, lib. 2. quęſt. 44. num. 1.

Aduerſus Sacerdotem ſollicitantem Mulierem in confeſsione quę leges vigeant, ibidem, num. 2.

Mulieri aſſerenti ſe fuiſſe ad turpia ſollicitatam à Sacerdote in confeſsione an ſit credendum, vel ne, & quando, ibidem, n. 3.

Sola mulieris confeſsio, ſeu depoſitio ſuper dicta ſollicitatione an ſit ſufficiens ad carcerationem Sacerdotis Confeſſarij, ibidem, n. 4.

Confeſſarius ſollicitans Pueros, & Adolaſcentes in confeſsione comprehenditur in eadem pœna ſicut ſuper ſollicitatione Mulieris, ibidem, numer. 5.

Sollicitans Moniales ad turpia qua pœna plectatur ibidem, n. 6.

Maritus ſollicitans Vxorem ad præpoſteram Venerem qua pœna puniatur, & ex quibus delictum probetur, ibidem, n. 7.

SOLVTIONES.

Solutiones diuturnę ex diuerſis ſolutionibus quando reſultent lib. 1. q. 3. num. 30. etiam contra Creditorem cenſus, dicto num. 30. verſic. vnde infertur.

Solutiones diuturnæ ſine cauſa, vel cum cauſa inualida ſunt irreleuantes, libr. prim. quæſt. 7. eff. 2. num. 1.

Solutio dum contractus eſt in ſcriptis celebratus per quos teſtes probetur, lib. 1. quęſt. 8. limit. 8. num. 8. & ſeqq.

Solutio indebita an præſumatur, ſeu potiùs debita, lib. 1. q. 11. n. 15.

Solutioni adiectus Debitorem non liberat, niſi per realem ſolutionem, lib. 3. quæſt. 4. n. 5.

Confeſſo dandus eſt terminus ad ſoluendum, lib. 1. q. 7. eff. 4. n. 12.

Soluens Eccleſiæ pecunias, vt puta pro mutuo, depo-

depoſito, & venditione debet eſſe ſollicitus de verſione in cauſam expreſſam, libr 2. quæſt. 12 n.28:

Soluens fructus fatetur debitum, lib. 2. quæſt. 67. n. 13:

Solutionis decaratio, ſiue confeſſio in cuius electione magis ſit an Creditoris, vel Debitoris? lib. 2. quæſt. 67. num. pri.

Sed talis electio ſolummodo Debitori competit in ipſo ſolutionis inſtanti, & non poſtea, ibidem, num. 2.

Debitore non eligente in ipſo inſtanti ad Creditorem ſpectat in ipſo receptionis actu, ibidem, num. 3.

Debitore, vel Creditore vt ſupra reſpectiue non eligiente lex fauore Debitoris electionem præſumit in duriorem cauſam, ſiue in promptiorem & magis rigidam executionem, ſiue anteriorem, & antiquiorem cauſam, ibidem, numer. 4.

Cauſa quæ ſit grauior, & antiquior, declaratur, ibidem, num. 5.

Ex ſolutione quomodo inducatur compenſatio, & an ſit neceſſaria parritarum contrapoſitio, ibidem, num. 6.
Coniecturę, præſumptiones, veriſimilitudines, & facti circumſtantiæ, quando faciant recedere à dicta Iuris præſumptione, ibidem n. 7.

Creditoris declaratio ex interuallo ſemper facienda eſt in fauorem Debitoris, ibidem, nu. 8.

Quid dicendum eſt ſi, contrarium per Partium confeſſiones conſtaret? ibidem, num. 9.

Solutio facta in certam cauſam nō poteſt in aliam conuerti, ibidem, num. 10.

Obligatus nomine proprio, & alieno ſi ſoluat, ſemper nomine proprio ſoluiſſe præſumitur, ibidem, num. 11.

Soluens an dicatur ſoluiſſe in cauſam, pro qua dedit fideiuſſorem, ibidem, num. 12.

Solutio probatur ex verbis, ſic & aliquem non eſſe ſoluendo ex confeſſione probatur, ibidem, num. 13.

SPECIES CONFESSIONIS.

Duæ ſunt ſpecies confeſſionis iudicialis ſcilicet, & extraiudicialis, lib. 1. quæſt. 2. num. 2. & vide in verbo, Confeſſionis ſpecies, & in verbo, Extraiudicialis confeſſio, in verbo Dubia, & in verbo, Reus.

S P E S.

Spes futuræ numerationis quando potius præſumatur, quàm donandi animus, lib. 1. quæſt. 8. limit. 6. num. 52. & 54.

Spes futuræ numerationis repellitur ex confeſſione facta à Viro in vltima voluntate, etiamſi non probetur dotis præcedens promiſſio, ibidem ſupra, num. 82.

Spe impunitatis, vel gratiæ an confeſſio noceat? lib. 3. quæſt. 15. num. pri.

SPONSALIA SPONSVS.

Sponſalia diſſoluntur, etiamſi ſint iurata ex viciſſitudinaria Sponſi, ac Sponſæ confeſſione ſuper aliquo impedimento, lib. 2. quæſt. 6. num. 21.

Inter Sponſos non eſt prohibita donatio, antea quàm matrimonium contrahatur, ſi facta ſit palam, & bona fide, lib. 3. quæſt. 10. num. 67. & 68.

Sponſi confeſſio ſuper carnali cognitione ſuæ Sponſæ animo tantùm adimplendi carnale deſiderium, & eam in Vxorem non ducendi, acceptatur qualitate reiecta, lib. 3. quæſt. 11. numer. 83.

SPONTE CONFESSVS.

Sponte confeſſus mitius eſt tractandus, quàm conuictus, lib. 2. quæſt. 42. num. 12. & lib. 3. quæſt. 12. num. 28.

Spontanea confeſſio quando operetur diminutionem pœnæ, dicta quæſt. 12. num. 29.

In ſpontanea confeſsione bonum eſt habere Iudicem propitium, dicta quæſt. 12. num. 30.

Spontanea confeſsio tantum valet, quantum perſeuerat, dicta quęſt. 12. num. 31.

Sponte confeſſus non condemnatur, niſi pluries in ſua confeſſione perſeuerauerit, dicta quæſt. 12. num. 32.

Spontanea vnica ſufficit confeſsio, aduerſus quā Reo aſſignato termino ad dicendum contra, & ad faciendas defēſiones, ipſoque termino elapſo, & nihil deducto, Reus condemnatur, dicta quęſt. 12. num. 39.

Amplia, etiamſi ſpontanea confeſſio emanauerit ſine iuramento abſque Iudicis interrogatione, & proceſſus ſit nullus, vel Accuſans inhabilis, dicta quæſt. 12. num. 40.

Spontanea Confeſſio an poſſit reuocari, vide in verbo, Reuocatio.

Sporanea confeſſio non attendit nullitatem proceſſus, dicta quęſt. 12. num. 46.

Spontanea confeſſio, quæ requiſita habere debeat, vt confitentem afficiat, lib. 3. quæſt. 17. num. 2. 3. 5. & 23.

Spontanea confeſſio quę dicatur tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, dicta quæſt. 17. num. 19. & eodem lib. 3. quęſt. 24. num. 16.

STABVLARII.

Stabularij confeſſio quando noceat Domino, vide in verbo, Inſtitoris

STATVTVM CIRCA DOTEM.

Statutum ſi pręſcribat, quòd confeſſio dotis in teſtamento facta non ſuſtineatur vltra quantitatem in eodem Statuto præfixam ſuſtinetur etiam vltra dictam quantitatem, ſi coadiuuata ſit coniecturis, & geminata, lib. 1. q. 7. limit. 6. num. 94.

STA-

STATVTVM DE LVCRO DOTIS.

Statutum de lucro dotis locum non habet in dote confeſſata, quando loquitur de dote data, vel promiſſa, lib. 1. quæſt. 10. num. 1. & redditur ratio, num. 2.

Statuti verba propriè, & ſtrictè ſunt interpretanda, ibidem, num. 3.

Statutum ſi ſimplicitèr loquitur, verificatur etiam in dote confeſſata ibidem, num. 4.

Statutum ſi præſtat Marito lucrum dotale tam de dote data quàm promiſſa, dos non tradita, & promiſſa habetur pro vera dote, ibidem, numer. 5.

Statutum de lucro dotis dicitur fauorabile Marito, vt ſcilicèt facilius Homines inducantur ad contrahenda matrimonia, ibidem, num. 6.

Statutum de lucro dotis ſolummodò præ oculis habet dotem conſtitutam, & in eſſe deductam non autèm traditionem, vel reſtitutionem, ibidem, num. 7.

Statutum loquens de dote data, vel promiſſa habet etiam locum in dote confeſſata, & fit nouatio de vna in aliam obligationem, & probatur dotis ſolutio, & reſpectiue receptio, ibidem ſupra, num. 8.

Amplia eo magis procedere, ſi non eſt facta talis confeſſio ſub ſpe futuræ numerationis, vel eſt renunciatum exceptioni non numeratæ dotis cum lapſu temporis apponendi dictam exceptionem, ibidem, num. 9.

Statutum de lucro dotis procedit tam in dote data, quàm promiſſa, etiamſi vtatur verbo, Remaneat, vel Retineat, vel Reſticuat, ibidem, num. 14.

Amplia, ſi adſit hypotheca pro dote ſuper bonis, ibidem, num. 15.

Amplia ſecundo eo magis procedere, ſi adſit pactum expreſſum, ibidem, num. 16.

Prædictaque procedunt, ſi ſtatutum ſimplicitèr, & generalitèr loquitur, ibidem, num. 17.

Vel dum ſtatutum loquitur de dote data, & Rubrica diſponit generaliter, & ſimplicitèr de dote, quia tunc ſempèr eſt fauorabile Marito, ibidem num. 18.

Statutum ſimplicitèr non loquens, nempè ſupponens dotem fuiſſe datam, vtputà ſi diſponat, quod duæ partes dotis redeant, & reddantur illi, qui dedit dotem, & tertia pars remaneat Marito; tunc datur ſolummodò Marito lucrum dotale de dota data, ibidem, num. 19.

STATVTVM PROPTER MASCVLOS.

Statutum, quòd in terminis tam dotationis, quã excluſionis eſt conceptum verbis, & dictionibus alternatiuis excludit fœminam ab Hæreditate tantum dotantis, lib. 1. quæſt. 7. effect. 8. num. 6.

Intellige ſi mulier dotata fuerit de proprijs bonis ipſius dotantis, ſecus eſt ſi de bonis dotatæ, ibidem ſupra, num. 7.

Statutum ſi loquitur alternatiuè in parte ſolum dotationis, & in parte excluſionis coniunctiuè, excluditur Mulier ab hæreditate omnium in ſtatuto nominatorum, ibidem ſupra, num. 8.

Statutum ſi loquitur in rem, & non in perſonas dotantes, ſufficit, quod Mulier ab vno ſit dotata vt ab hereditate omniũ in ſtatuto comprehenſorum excluſa dicatur, ibidem, num. 9.

Statutum excludẽdo Fœminas, & reſpiciens Agnationis conſeruationem, & Maſculorum fauorem eſt contentum dotatione vnius, vt à reliquorum hæreditate in ipſo ſtatuto comprehenſorum Mulier excluſa dicatur, ibidem, num. 10.

Statuti verba ſi ſunt clara in excluſione contra Mulierem dotatam ſufficit dotationem fuiſſe factam ab vno, vt ab aliorum Hæreditate Mulier excludatur, ibidem, num. 11.

Mulieri ſi fuerit delata hæreditas ante dotationem non procedit ſtatutum excluſiuum fœminarum propter Maſculos, ibidem, num. 12.

Statutum ſi ſimplicitèr excludat, & mandet filiam dotari, ſufficit à Maſculis dotem offerri; ſecus dum diſponit filiam eſſe dotatam, ibidem numer. 13.

Statuti excludentis fœminas dotatas cauſa finalis eſt dotatio: ſecus autem ſi propter maſculos, & mandat dotari, ibidem, num. 14.

Statutum dum reſpicit Agnationis conſeruationẽ, cauendum eſt, vt Filiæ, & ſorores renuncient cum iuramento hereditati Matris, Fratris, & aliorum Conſanguineorum, ibidem, num. 15.

Statutum prædictum excluſiuum Fœminarum propter Maſculos non extenditur ad bona ſita extra Territorium ſtatuentium, ibidem ſupra, n. 16.

Statutum conſimile excluſiuum Fœminarum propter maſculos ſi vigeat in alio loco, vbi alia bona illius, de cuius hæreditate agitur, ſita ſunt, an liget Mulierem, ibidem, num. 17. cum ſeq.

Statutum Meuaniæ excluſiuum fœminarum propter Maſculos interpretatur à Petro Auguſtino Antolino in Romana Curia famigerato Aduocato, ibidem, num 19.

Statutum Meuaniæ excluſiuum Fœminarum ſupponit Mulierem eſſe dotatam de tempore obitus illius, de cuius hæreditate agitur, ibidem, num. 20. & vide in verbo, Mulier, & in verbo, Ius accreſcendi.

Statutũ excludens fœminas dotatas proptèr Maſculos non conſiderat ſolummodò conſeruationem Agnationis, ſed etiam qualitatem dotantis, ibidem, ſupra, num. 28.

Statutum excludens dotatam dicitur non dotatam vocare, ibidem ſupra, num. 29.

Statutum laycale non eſt excluſiuum Eccleſiaſticorum, ibidem num. 32.

Amplia, licèt Papa confirmauerit in forma ſpecifica, prout eſt Statutum Vrbis, ſi non faciat mentionem de ſimilibus perſonis, vt ibidem ſupra, num. 35.

Statutum laycale non aduerſatur Clerico etiam habitum Clericalem non geſtanti, ibidem ſupra num. 33. cum ſeqq.

Digitized by Google

STATVTVM PRO MINORIBVS.

Statuti ſolemnitates in contractu Minorum quando ſint ſeruandæ, etiam in confeſsionibus, lib. 2. quæſt. 13. num. 11. cum ſeqq.
Statutum laycale non comprehendit contractus iuratos, dicta quæſt. 13. num. 22. & 39.
Statuti confirmatio facta à Papa in forma communi non eſt comprehenſiuum contractuum iuratorum: ſecus eſt in forma ſpecifica, dicta quæſt. 13. num. 40.
Statutum iuris communis correctorium non admittit extentionem, dicta quæſt. 13. num. 41.
A Statuto caſus omiſſus remanet ſub diſpoſitione iuris communis, dicta quæſt. 13. num. 42.
Statutum Meuaniæ generali confirmatione munitum non includit ea, quæ ſunt contra Ius commune, dicta quæſt. 13. num. 43.
Statutum contra Ius commune tunc operatur, dũ Papa ſpecialiter, & indiuidue confirmat, dicta quæſt. 13. num. 44.
Statutum vt ſit abrogatorium Iuris Ciuilis, & Canonici, quæ requirantur, dicta q. 13. n. 45.
Leges antiquæ ſine voluntate ſtatuentium, & Principis auctoritate non tolluntur, d. q. 13. n. 46.
Statuti ſpecifica confirmatio quando à Principe impartitur, ibidem proxime, num. 47.
Statuti ſpecifica confirmatio an, & quàndo à Principe impartiatur ſiue denegetur, ibidem, n. 48.
Statutum contra ius commune requirit ſpecificã Principis confirmationem, ibidem, n. 49.
Statutum honeſtum, & rationabile à Principe confirmatum etiam in forma generica eſt abrogatiuum Iuris communis, d q. 13. n. 50.
Iuramenti vires in contractu Minoris tolluntur, quando laycale Statutum tollit fidem Scripturis Inſtrumentaris, & Iuribus quibuſque non confectis à Contrahentibus cum ſtatutarijs ſolemnitatibus, dicta quæſt. 13. num. 51.
Limita, ſi iuramentum aliundè probetur, quàm ex ſcriptura, ibidem, num. 52.
Statuta Laycorum quãdo per indirectum auferant vires iuramento, & quę verba in ſtatuto ad huiuſmodi effectum requirantur d. q. 13. n. 53.
Statùta laycorum ea, quę directe nequeunt diſponere aduerſus iuramentum, indirectè conſequntur, ibidem ſupra, num. 54.
Statutum Meuaniæ ſuper contractibus faciendis cum Minoribus viginti quinque annis, ne Minor contrahendo decipiatur, non nullas ſolemnitates requirit, ibidem, num. 55.
Statutum ſupponens deceptum minorem contrahentem ſine ſolemnitatibus annullat contractum etiam iuratum, ibidem, num 56.
Statutum diſponens contractum à Minore non poſſe celebrari niſi in ipſius vtilitatem, dicitur inductum ad obuiandum fraudibus; & quid operetur? ibidem, num. 57.
Amplia eo magis procedere, ſi Contractus à Statuto ipſoiure irritetur, forma non ſeruata, ibidem, num. 58.
Statutum huiuſmodi locum habet etiam in dotis conſtitutione, quæ fit à Minore ex cauſa voluntaria: ſecus ex neceſſaria, ibidem, n. 59.
Statutum tollens viam fraudibus latè interpretatur, & ſufficit confirmatum eſſe in forma communi, ibidem, num. 60.
Diſpoſitio l. fin. C. ſi maior fact. &c. an habeat locum exiſtente Statuto, quod ſupponat dolum, & fraudem non ſeruatis ſolemnitatibus, dicta quæſt 13. num. 63.
Statuto requirenti certas ſolemnitates pro forma in Minoris contractu an renunciari poſſit, dicta quæſt. 13. num. 56.
Statutum ſuper contractibus Minorum ſeruatur etiam in adeundo hæreditatem, lib. 2. quæſt. 14. num. 18.
Statuti ratio extenditur, quoties minor lædi poſſit ibidem proximè, num. 20.
Statuti generalis diſpoſitio reſultat ex generali legis ratione, ibidem proximè, num. 21.
Statutum vbi non adeſt, ſeruatur Aegidiana Conſtitutio, dicta quæſt. 14. num. 25.

STATVTARIAE SOLEMNITATES.

Statutariæ Solemnitates quando ſunt de forma omitti, & per æquipollens adimpleri non poſſunt, lib. 2. quæſt. 13. num. 19. & 21.
Amplia eo magis procedere, ſi Statutum contineat decretum irritans; ibidem num. 20.
Ob ſtatutaria Solemnitates nõ ſeruatas, ſiue male, & inculcatè ſeruatas Minoris contractus validatur iuramento, ibidem, num. 23. ſed vide ſupra, Statutum pro Minore.
Statutum Laycorum præſcribens certas ſolemnitates non includit contractus iuratos, & iuratas confeſſiones minorum, ſi non fuerit à Summo Pontifice confirmatum, ibidem, num. 24. & vide ſupra &c. Statutum pro Minore, & in verbo, Iuramentum.

STATVTVM VRBIS.

Statutum Vrbis tanquam directum in Perſonas ſubditas non comprehendit Forenſes Statutentibus non ſubiectos, ſed locum habet Aegidiana Conſtitutio, lib. 3. quæſt. 10. num. 58.
Statutum Vrbis lib. 1. cap. 135. habet locum tam in expreſſis donationibus, quam in tacitis, dicto lib 3. quæſt. 10. num. 29. & num. 63.

STIPVLATIO.

Stipulatio non contrahitur inter abſentes, lib. 1. quæſt. 8. num. 1.
Limita Notario ſtipulante, & acceptante pro abſente, ibidem num. 2.
Stipulante Notario non requiritur acceptatio rei donatæ, ibidem ſupra, num. 7.
Stipulationes tot ſunt quot ſunt res in ſtipulatione contentæ et an ſub vnica oratione, lib. 3. q. 11. num. 49.

STYLVS.

Stylus Romanę Curię an ſit ſeruandus in Curijs inferioribus de Partibus, lib. 3. quæſt. 1. n. 27.
Doctoribus atteſtantibus de ſtylo an ſit credendũ lib. 2. quæſt. 46.
Strigum confeſsio, & multa de ſtrigibus, lib. 3. quæſt. 27. per totam.

STVPRATOR STVPRVM.

Stuprum an ex confeſsione probetur, lib. 3. q. 6.

An ſtuprator filio nato ex ſtuprata Puella alimenta præſtare teneatur, lib. 3. quæſt. 6. n. 4.

Subhaſtatio valet ex confeſsione de recepto, lib. 3. quæſt. 1. num. 49.

SVCCESSOR.

Succeſſor in beneficio non habet cauſam à Prædeceſſore, ſed à ſummo Pontifice, lib. 3. quæſt. 2. num. 59.

Subſcribens vide ſupra in hac lit.

SVGGESTIVA CONFESSIO.

Suggeſtiua confeſsio ad condemnandum non ſufficit, lib. 1. quęſt. 5. num. 2.

Suggeſtiua confeſsio non ſufficit ad condemnandum, & omnia inde ſecuta ſunt ipſo iure nulla, ibidem num. 7.

Suggeſtiua interrogatio, & confeſſio ex quibus reſultet, ibidem, num. 8. & declaratur, n. 13.

Et an extorta ſit confeſsio per torturam, vel extrà, ibidem, num. 9.

Suggeſtio eſt etiam prohibita, dum Reus interrogatur de ſocijs criminis etiam per interpoſitā perſonam, ibidem, num. 10.

Suggeſtiua confeſsio non obeſt Confitenti, nec alijs, etiamſi fuerit ratificata, ibidem n. 11.

Suggeſtiua non dicitur confeſsio, dum inditia ſunt manifeſta, præuia tamèn interrogatione generica, & pluſquàm ſemiplena probatione ibidem, num. 13.

Amplia idem eſſe dicendum in confrontatione ibidem. num. 14.

Suſpicio quid ſit, lib. 2. quæſt. 57. num. 9.

Surdi confeſsio, vide in verbo, Mutus.

T

TABELLIONES.

Tabelliones rogantes inſtrumentum alienationis bonorum Eccleſiæ ſine Beneplacito Apoſtolico qua pœna puniantur, lib. 3. quæſt. 2. num. 4.

TACITA CONFESSIO.

Tacita confeſsio ex actis reſultans in vno emiſſa iudicio in alio non præiudicat, maximè inter alias perſonas, lib. 1. quæſt. 7. eff. 5. n. 12.

Tacita confeſsio ex actis reſultans nec Hæredibus præiudicat, ibidem num. 13.

Tacita confeſſio reſultans ex productione Inſtrumenti in alio iudicio non probat, nec præiudicat, ibidem num. 14.

Præſertim ſi Pars aduerſa inſtrumentum in productione impugnauit, ibidem num. 15.

Tacita iudicialis confeſſio oritur ex productione iurium, ibidem ſupra, num. 18.

Intellige, ſi ſcriptura producta eſt ſolemnis, & valida, ſecus quando eſt informis, & nulla, ibidem, num. 19. & vide in verbo, Expreſſa, & in verbo, Productio.

Tacens an fateatur, lib. 1. quæſt. 3. num. 6. & lib. 2. quæſt. 43. num. 9. & 10.

TAXATIO.

Taxatio damnorum, & intereſſe quando admittatur, vel ne ex Creditoris confeſſione, & aſſertione, lib. 1. quæſt. 7. effect. 12. à num. 1. vſque ad 6. & vide etiā in verbo Pactum iuratum.

TERMINVS AD DEFENDENDVM.

Terminus ad faciendas ſuas defenſiones an ſit aſſignandus ſponte confeſſo, vide in verbo, Defenſio, in verbo ſponte confeſſus, & in verbo, Reus.

Terminus eſt aſſignandus Reo ad dicendum contra propriam confeſsionem, lib. 3. quæſt. 17. num. 10. & 22.

Amplia etiam ad ſoluendum, lib. 1. quæſt. 7. effect. 4. num. 12.

TERMINI SVSCEPTIO, SEV ASSIGNATIO.

Per termini ſuſceptionem inducitur debiti confeſſio, & exceptionum renunciatio, lib. 3. quæſt. 21. num. 1.

Amplia quod talis termini ſuſceptio, ſeu iurata confeſſio non admittit probationem in contrarium, dicta quæſt. 21. num. 2.

Terminus, ſeu confeſſio vigore termini erronea, & ex falſa cauſa non nocet, dicta q. 21. n. 3.

Confeſſio debiti in vim termini ſuſcepti etiam geminata, & iurata, & parte præſente, & acceptante an condici poſſit ex indebiti conditione, dicta quæſt. 21. num. 4. & 5.

Erronea confeſſio vigore termini etiam geminata reuocatur, docto tamèn de errore, dicta quęſt. 21. num. 10.

Termini aſſignatio ad ſoluendum quomodò ſit Confeſſo danda, & pręfigenda? lib. 1. quæſt. 7. effect. 4. num. 12.

TEMPORIS, & LOCI CIRCVMSTANTIA.

In confeſſione iudiciali ſpontè, ſeu per torturam emanata eſt verificanda circumſtantia temporis, & loci; ſecus eſt in extraiudiciali confeſſione, lib. 1. quæſt. 3. num. 28. & num. 14.

Confeſſio de tempore antecedenti non probat tempus poſterius, lib. 1. q. 7. eff. 15. n. 12.

TESTIVM DEPOSITIO, TESTES.

Teſtis nemo in cauſa propria nec ad ſui fauorem confitetur, lib. 2. quæſt. 61. num. 1.

Teſtium depoſitio quando infringatur à confitente, lib. 1. quæſt. 1. num. 17.

Teſtibus contra Partis confeſſionem non creditur, etiamſi Teſtes eſſent mille, ibidem ſupra n. 18.

Teſtes probantes confeſſionem ſine requiſitis qualitatis, & temporis dicuntur ſingulares, & irreleuantes, dicto lib. 1. quæſt. 3. num. 15.

Teſtes etiam duo conteſtes parte præſente, vel abſente inuериſimilem confeſſionem extraiudicialem, vel iudicialem non probant in preiudicium Confitentis, dicta quęſt. 3. num. 24.

Teſti fatenti ſe corruptum munere, vel præcibus & ex his falſum tuliſſe teſtimonium an ſit credendum, lib. 2. quæſt. 29. num. 9.

Teſtes ſingulares geminatam confeſsionem de

ęquitate

Digitized by Google

æquitate canonica non probant, lib. 1. quæſt. 4. num. 28.

Teſtis depoſitio, & confeſſio Rei debet eſſe de re perceptibili à Deponente, & reſpectiuè Confitente, & non de incerta, dubia, & incogitata dicta quæſt. 4. num. 43.

Teſtis, vel Accuſator condemnatur dicens criminis ſe eſſe participem, de quo principaliter agitur, dicta quæſt. 4. num. 51.

Teſtis non probat delictum, ſi dicat audiuiſſe in actu confeſsionis ſacramentalis. lib. 1. q. 6. n. 28.

Teſtes ad probandam extraiudicialem confeſſionem quomodò eſſe debeant, dicto lib. 1. quæſt. 7. effect. 2. num. 28.

Familiares an probent ea, quæ fiunt inter domeſticos parietes, lib. 4. quæſt. 61. num. 2.

Teſtes ſuper extraiudiciali confeſſione debent eſſe rogati, nec ſufficit, quòd fortuito audiuerint, dicta quæſt. 7. effect. 2. num. 29.

Et ab hac opinione dicit Farinaccius non eſſe recedendum in criminalibus ad torquendum, & in ciuilibus ad condemnandum, ibidē, proximè n. 30. Sed in ciuilibus intellige prout num. 31. ibidem ſupra proximè, & lib. 1. quæſtion. 8. limit. 1.

Teſtes in delictis debent eſſe duo omni exceptione maiores, & conteſtes de loco, & tempore, ad probandam extraiudicialem confeſſionem, dicto effect. 2. nu. 32. Sed de tempore quicquid ſit, vide infra quæſt. 8. Lim. 1.

Teſtium varietas quamuis modica operatur, quòd confeſſio inquiſiti Rei probata non ſit, ibidem & in eodem effect. 2. num. 33.

Teſtes probantes extraiudicialem confeſſionem, conteſtes, & omni exceptione maiores requiruntur pro tortura inferenda, dicto eff. 2. n. 34.

Teſtes ſingulares non probant confeſſionem extraiudicialem abſente parte emiſſam, dicto effect. 2. num. 35.

Amplia, etiamſi ſint plures cum ſingularitate adminiculatiua, præſertim ſingulares in loco, tempore, & dictis, dicto effect. 2. num. 36.

Teſtes ſingulares concurrentibus adminiculis probant, dicto effect. 2. num. 37.

Teſtes ſingulares Simoniæ crimen non probant, dicto effect. 2. num. 38.

Teſtium depoſitio facta in vno Iudicio cum legitimo Cōtradictore reſpiciens probationem Conſanguinitatis, & Deſcendentiæ, ſiue Statum, & legitimationem Perſonarum an probet in omni Iudicio, & contra omnes Perſonas, lib. pri. quæſt. 7. effect. 5. num. 41.

Teſtium depoſitio, ac acta facta in vno iudicio, ſiue ſententia an probent in alio contra Tertium dicto effect. 5. numer. 43. & vide in verbo, Probationes.

Teſtis confeſſio aliis non munita adminiculis non nocet ei tanquam Parti, ibidem proximè, n. 48.

Teſtes examinati in criminali iudicio an probent in ciuili inter eaſdem Partes ſuper eadem re, ibidem ſupra proximè, num. 60.

Teſtes iurare, & examinari an poſſint die feriato in honorem Dei, & Sanctorum, & an in diebus feriatis in vtilitatem Hominis? lib. 1. quæſt. 7. effect. 14. num. 9. vſque ad 12.

Teſtes probantes confeſſionem extraiudicialem, debent eſſe conteſtes de loco, ſeu cauſa, tempore, ac verbis, lib. 1. quæſt. 8. num. 4. limit. 1. & limit. 8. num. 18. & lib. 3. quæſt. 8. n. 9.

Teſtes duo vt ſupra deponentes ſufficit, quod conteſtes ſint de loco, licet non de tempore, dicta limit. 1. num. 5.

Nota, quod temporis identitas deducitur ex iuris præſumptione dicta limit. 1. num. 6.

Teſtes duo conteſtes ſufficiunt, vt concordent in ſubſtantia confeſſionis, etiamſi in cortice verborum diſcordent, dicta limit. 1. num. 7. & præcitata limit. 8. num. 19.

Teſtes tendentes ad eundem finem probant confeſſionem extraiudicialem, dicta limit. 1. nu. 8.

Teſtes duo conteſtes requiruntur ad probandam confeſſionem Dotis proximæ factam parte abſente, cum vnus non faciat indicium. dicto lib. 1. quæſt. 8. lim. 1. num. 9.

Teſtis vnus iuncta fama, ſine præſumptionibus & coniecturis ſufficit ad dotem probandam, ibidem proximè, num 10.

Procedit opinio in probanda confeſſione ſuper Dotis reſtitutione: ſecus eſt ſuper promiſſione, ibidem ſupra, num. 11.

Teſtis vnus non releuat ad probandam confeſſionem extraiudicialem, ibidem ſupra, num. 12.

Teſtis vnus neque facit indicium in hac confeſſione probanda, ibidem ſupra, num. 13.

Teſtis vnus facit ſemiplenam probationem, ibidem, num. 14.

Teſtes plures ſingulares deponentes ſuper vna, eademque articulata extraiudiciali confeſſione in diuerſis locis, & temporibus facta, vel ſuper debito articulato probant confeſſionem, & debitum, quia ſingularitas eſt accumulatiua, ibidem ſupra, num. 15.

Teſtes plures ſingulares deponentes ſuper vna, eademque articulata extraiudiciali confeſſione in vno dumtaxat actu conſiſtenti repelluntur, dum locum diuerſificant, & redditur ratio, ibidem ſupra, num. 16.

Teſtis vnus non coniungitur cum alio Teſte deponente de veritate facti in probanda dicta confeſſione, ibidem ſupra, num. 17.

Teſtis vnus de confeſſione, & alius de veritate facti facit vehemens adminiculum, ibidem, n. 18.

Teſtes duo etiam parte abſente deponentes ſuper confeſſione extraiudiciali coniunguntur ad plenè probandum cum vno Teſte ſuper veritate facti, ibidem, num. 19.

At procedit, ſi dicti duo Teſtes depoſuerint ſuper vna, eademque confeſſione: ſecus eſt, ſi ſuper diuerſis confeſſionibus, ibidem, num. 20.

Et an detur in hoc caſu iuramentum ſuppletiuum, ibidem, num. 21. & in verbo Iuramentum ſuppletiuum. Et datur, ſi ſingularitas ſit adminiculatiua, dicta limit. 1. num. 22. in fin.

Teſtes plures ſingulares quando non probant, [illegible] ni 2 [illegible] ferunt

ſeruiunt ſaltem pro vehemente adminiculo, ibidem, n. 22.

Teſtes plures ſi ſingulares iunctis alijs adminiculis probant confeſſionem extraiudicialem tàm in probanda, quàm in inducenda obligatione, & multò magis ſi confeſſio ſit liberatoria, ibidem ſupra, num. 23.

A Teſtibus conteſtibus in criminalibus probata confeſsio extraiudicialis tàm parte præſente, quàm abſente facta deſeruit ſolummodò contra Reum confitentem pro inditio ad torturam ibidem ſupra. num. 24.

Teſtes ſingulares in criminalibus neque faciunt iudicium ad torturam, niſi tendant ad eumdem finem, ibidem n. 25.

Confeſſio extraiudicialis per teſtes conteſtes, vel ſingulares tendentes ad eumdem finem etiam cum alijs coniecturis, & adminiculis, ac veriſimilitudinibus non eſt ſufficiens, niſi vt Reus confeſſus cogi poſſit ad perſeuerandum in tortura, quia circumſcripta perſeuerantia, non ſat eſt ad condemnandum, ibidem ſupra numer. 26.

Teſtes duo probant liberatoriam confeſſionem, lib. 1. q. 8. limit 8. num. 1. & 16. & vide numer. 18. & 19.

Teſtes in materia obligatoria debent eſſe conteſtes in ſubſtantia; Secus eſt in liberatoria, aut dependente à voluntate Confitentis; quia leuiores ſufficiunt probationes, ibidem, proximè n. 20. dicta limit. 8.

Teſtes etiam ſingulares probant liberatoriam confeſſionem, licèt deponant ad alium finem, ibidem, n. 21.

Producens Teſtes de credulitate fatetur omnia in ipſis Teſtium depoſitionibus contenta: ſecus de auditu, lib. 2 q. 3. num 21.

Teſtis productus reprobari nequit, etiamſi talis teſtis contra eum in alia cauſa, & pro alia cauſa ab alia perſona producatur, lib. 2. q. 3. numer. 22.

Fallit, ſi poſt productionem inſurgat noua reprobationis cauſa, vt putà inimicitiæ, ibidem proximè, num. 24.

Procedit fallentia, excepto caſu inimicitiæ, quoad repulſam perſonæ: ſecus dictorum à Teſte, ibidem, num. 25.

Teſtes inducens approbat Perſonam, & non dicta Teſtium, ibidem, n. 26.

Teſtis inductus eſt approbatus ab inducente, & etiam vnicus contra inducentem probat: ſi eſt in iudicio eius depoſitio ab inducente producta, ibidem, n. 27.

Teſtium depoſitionum qualitas ſcindi nequit: at in totum acceptanda, vel reprobanda eſt, ibidem, n. 28.

Teſtis dictum diuiditur, quando producitur in parte, & partibus, licèt Rota abſque alia Clauſula prædicta teneat indiſtinctè, ibidem, numer. 29.

Procedit hæc proxima concluſio in his qualitatibus, quæ ius concernunt: ſecus in hisque factum reſpiciunt, ibidem, n. 30.

Teſtes contra Matrimonium debent eſſe omni exceptione maiores, lib. 2. q. 6. n. 24.

Teſtes inhabiles, & exceptionis [illegible] admittuntur ad Filiationem [illegible], lib. 2. q. 7. num. 75.

Teſtes, qui non fuerunt præſentes Scripturæ priuatæ non probant, [illegible] notam manum ſcribentis, [illegible] ſcripturis, in quibus Teſtes non adhibentur, lib. 2. q. 9. n. 20.

Intellige contra Scribentem tantùm, non autem contra alios, dicta q. 9. n. 21.

Intellige nec contra Scribentem probare, niſi alia concurrant adminicula, dum ſcribens negauit ſcripturam, ibidem, n. 22.

Teſtes de [illegible] adhibendi in Scriptura priuata debent deponere ſe fuiſſe præſentes confectioni eiuſdem ſcripturæ, ibidem, num. 24.

Teſtes non ſufficiunt, ſi deponant habere notam, & familiarem manum ſcribentis, ibidem, n. 25. & vide etiam in verbo, Recognitio.

Teſti dicenti ſe pecunia fuiſſe corruptum à B. an ſit credendum, lib. 3. q. 19. num. 17.

Teſtes probantes confeſſionem erroneam etiam non interrogati debent reddere cauſam ſcientiæ, lib. 3. q. 20. n. 32.

Teſtis poteſt ſe in continenti corrigere, niſi eius depoſitio fuerit à Parte acceptata, & quando dicatur in continenti ſe corrigere, dicta q. 20. num. 81.

Teſtes quales reprobent Teſtamentum, lib. 2. q 76. [illegible]

Teſtis cum iuramento poteſt contradicere his, quæ extra iudicium dixit, [illegible] q. 20. n. 85.

Teſtimonio proprio ſeruitore indignum eſt, lib. 1. q. 1. num. 12.

TESTATOR TESTAMENTVM.

Probat confeſſio, quæ fit à Teſtatore in ſuis memorialibus, lib. 2. q. pri. n. 51.

Teſtator ſi in Teſtamento faciat confeſſionem, obeſt confitenti, heredibus, ſucceſſoribus, & etiam Tertio cauſam à confitente habenti, lib. 2. q. 4. n. 9. & 10.

In Teſtamento facta confeſſio à Teſtatore obeſt etiam ſingularibus Succeſſoribus cauſam habentibus à Confitente, dicta q. 4. n. 11.

At nequit anteriores creditores lædere, ibidem ſupra proximè, n. 12.

In Teſtamento à Defuncto emiſſam confeſſionem hæres, & hæredis hæres, quamquam ſit Filius, & hæres cum beneficio legis, & inuentarij, impugnare nequit, ibidem num. 13.

In teſtamento facta confeſſio habens tantum vim legati, & non probationis crediti eſt ad libitum Teſtatoris reuocabilis, non autem Hæredis, niſi ab hærede erronea probetur, ibidem n. 15.

Confeſſio in primo teſtamento emiſſa reuocatur per ſecundum teſtamentum, licèt in ſecundo nil verit dictum de reuocatione primi, ibidem, num. 16.

Ampliã procedere, quando etiam Teſtator dicat [illegible] in par-

in partis præſentia, quòd ſi non valet Teſtamẽtum iure teſtamenti, valeat iure Donationis inter viuos, ibidem, num. 17.

Limita, ſi fuerit talis confeſſio à Parte acceptata, vel à Notario nomine Partis, vel à Nuncio, ibidem, num. 18.

Ex confeſſione vt ſupra acceptata agi poteſt, teſtamento etiam reuocato, & non ſpecificata cauſa cauſæ cum ſatis ſit confiteri ſe eſſe obligatum, ibidem, numer. 19. & vide in verbo, Debitum.

Acceptatio confeſſionis emiſſa in Teſtamento facienda eſt ante Teſtamenti reuocationem, ibidem, num. 21.

Reuocari non poteſt confeſſio iurata in Teſtamento emiſſa, ibidẽ, n. 22. & vide in verbo Debitum.

In Teſtamento, vel alia quacunque vltima voluntate contrahitur, & contractus retinet propriam ipſius Contractus naturam, ibidem, n. 25.

Reuocata vltima voluntate, non reuocatur contractus ex eadem vltima voluntate proueniens; quia contractus ſuam gerit naturam, ibidem, num. 26.

In teſtamento, vel condicillis quando valeat donatio inter viuos, ibidem, num. 27.

An procedat, ſi talis donatio fiat per verbum lego, & relinquo? ibidem, num. 28.

Teſtator ſi legat, & poſtea donat rem legatam, legatum efficitur donacio inter viuos, nec inſinuatione indiget, ibidem, num. 29.

Teſtamento reuocato àn perſeueret confeſſio facta pro recognitione bonę fidei in exonerationem Conſcientiæ, etiam Parte abſente, ibidem, n. 30.

In Teſtamento etiam nullo emiſſa confeſſio de debito, quod verè eſt tale, an, & quando valeat in præiudicium confitentis, eiuſque Succeſſorum in Creditoris fauorem, ibidem, num. 31.

Teſtator ſi ſatisfaciendo in Teſtamento confiteatur recepiſſe ſuum Creditum, valet confeſſio etiam abſente Parte, & reuocari nequit, ibidem, n. 33.

Teſtator ſi in teſtamento, vel alia vltima voluntate confiteatur cum iuramento confeſſa eſſe vera reuocari nequit confeſsio etiam abſente illo, de cuius commodo agitur, imò ex hac confeſſione Teſtator conueniri poteſt, ibidem, num. 40. & 42.

Intellige procedere in Confitentis prę iudicium, & hęredum, non autem Tertij; ibidem, n. 41.

Teſtamentum ad formam cap. cum eſſes de Teſtam. quomodo, & quando locum habeat lib. 2. quæſt. 76. num. 11.

Teſtator moribundus quando confiteatur lęſionẽ in emptione, an ſit talis lęſio Venditori bonificanda, vel res vendita reſtituenda? Et quid, ſi præcipiat ſolui omnia eius debita, an intelligantur debita, ad quæ in conſcientia tantum tenetur? vide in verbo, Moribundus.

Teſtamentum eſſe oſtenſis conditum à Patre, in eoque legata eſſe facta, ex Filij confeſſione probatur, & ex ea datur poſſe procedi executiuè eo modo, quo ex Teſtium depoſitionibus, vel per Scripturam teſtamentariam, lib. 1. quæſt. 7. effect. 4. num. 2.

Teſtamento, vel inſtrumento minus ſolemni à Parte confeſſato datur via executiua, ibidem ſupra num. 5.

Teſtamentum, quod à principio robur aſſumpſit tanquam nuncupatiuum ex confeſſione, quod ſit in ſcriptis, non irritatur, dicto eff. 4. nu. 26.

TERTIO ABSENTI.

Tertio abſenti quando ſuffragetur confeſsio emiſſa in inſtrumento, vide, in verbo, In Inſtrumento.

THORI SEPARATIO.

Thori ſeparatio fieri poteſt ex vtriuſque Coniugis confeſsione, lib. 2. q. 6. num. 34.

Thori fit ſeparatio ex Adulterio corã iudice à coniugibus confeſſo, ibidem, num. 351 & vide etiam in verbo, Matrimonium.

TITVLVS DOTIS.

Dotis titulus ex longa fructuum ſolutione, & pręſtatione acquiritur, lib. pri. q. 11. num. 15. & limitatur, num. ſeq.

TITVLVS COLORATVS.

Coloratus titulus quid operetur tam in temporalibus, quam in Spiritualibus, late vide, lib. 2. q. 42. per totam, & ſignanter num. 14.

IN TORMENTIS.

Confeſſio emiſſa in tormentis, & ratificata vtrum officiat Confitenti, ſi vigeat nullitas proceſſus, & iuris ordo non ſit ſeruatus, lib. 3. q. 12. n. 43.

T O R T V R A.

Tortura non retardatur ex confeſſione emiſſa in criminali iudicio, niſi præuia reuocatione, & probatione facta ſuper errore, vel ipſa confeſſio ſit reuocata, anteaquam in ſcriptis ſit redacta, lib. 1. q. 6. num. 14.

Tortura à quo ſit inchoanda, dum Pater, & Filius ſint Criminis Socij, lib. 3. q. 12. n. 50.

Indicat ad torturam extraiudicialis Confeſsio etiam reuocata in Iudicio, lib. pri. q. 8. limit. pri. num. 32.

A tortura quę Perſonæ ſint exemptę l. 3. q. 16. n. 5.

Et quid ſi agatur de crimine Hęreſis? dicta quæ. 16. num. 6.

Tortura illata pendente appellatione à Decreto de torquendo reddit appellantis Rei confeſſionem nullam, dicta q. 16. num. 7.

Torturæ Cruciatus ob intollerabilem dolorem ſępę cogit Reos ad fatendum ea, quę nec corde cogitarunt, lib. 3. q. 17. num. 7.

IN TORTVRA CONFESSIO.

In torturam extorta confeſsio ſine indicijs, aut cum indicijs, ſed non legitimis irritatur ipſo iure cum omnibus inde ſecutis, lib. 3. q. 16. n. 1.

Toturæ metu extorta confeſsio non præcedentibus indicijs minime obeſt, etiamſi perſeuerata, geminata, & millies cum iuramento etiam ſponte ratificata, dicta q. 16. num. 9.

Et Iudices quomodo euitent metum in examine? ibidem, num. 23.

Limita in expreſſa ratificatione poſt longiſsimum temporis interuallum, dicta q. 16. num. 10.

Torturæ metu, vel per fraudem extorta confeſſio nec alijs nominatis officit, d. q. 16. n. 11.

Nec confitentem damnat, lib. 2. quæſt. 42. n. 3.

Amplia, etiamſi verificetur confeſsio per ocularem inſpectionem, dicta q. 16. n. 12.

Confeſsio in tortura ſine indicijs nec ad condemnandum, nec ad iterum torquendum ſatis eſt, dicta q. 16. num. 13.

Confeſsio ex indebita tortura repetita confitenti non præiudicat, dicta q. 16. num. 15.

Per torturam Priuilegiati confeſsio quando præiudicet, vel ne, dicta q. 16. num. 16.

In tortura ſine dictis indicijs emiſſa confeſſio nō obeſt confitenti neque in ciminibus exceptis, & atrocibus, dicta quæſt. 16. num. 17.

Obeſt ſi concurrant indicia etiam leuiora, dicta quæſt. 16. num. 18.

Amplia præiudicare publicis, & diffamatis Latronibus, viarumque Graſſatoribus, & ſimilibus, ſi concurrant diffamatio, & ſaltem aliqua indicia leuia, dicta quæſt. 16. num. 19.

Confeſſio habita in tortura non conualidatur ex poſtmodum ſuperuenientibus indicijs, & quid dicendum eſt, ſi de delicto aliundè appareat? dicta quæſt. 16. num. 20.

Amplia, licet fiat confeſſio coram Iudice habenti liberum, & abſolutum arbitrium in cauſa procedendi ſuper criminibus, dicta q. 16. n. 21.

Amplia ſecundo etiam in crimine atrociſſimo, & excepto: Sed Author non recedit à diſtinctione Concioli vt in dicta quæſt. 16. num. 22.

Confeſſio ſine indicijs etiam metu tormentorum quid operetur? dicta quæſt. 16. num. 23.

Ex confeſſione in tortura fit condemnatio, ſi legitima præcedant indicia, lib. 3. quæ. 17. nu. pri.

Spontanea, ſeu in tortura emiſſa confeſſio quæ requiſita habere debeat, vt confitentem afficiat? dicta q. 17. num. 2. & 5.

Confeſſio in tortura non afficit, niſi poſtmodum ſit ratificata ad Bancum Iuris, vel apud acta, dicta quæſt. 17. num. 6.

Tormentorum metu emiſſa confeſſio quæ requirat vltra ratificationem pro Reo condemnando, dicta quæſt. 17. num. 23.

Ex confeſſione in tortura quando fiat reuocatio; vide in verbo, Erronea confeſſio, & in verbo, Error.

In tortura Hærerici confeſſio ſi non verificetur extra torturam verum officiat: vide lit. H. verbo hominis heretici.

TRACTATVS.

Tractatus, vel agnitio in Filium procedit, vbi eſt matrimonium, vel agnitio eſt uitida, lib. 2. q. 7. n. 100. & vide in verbo, Filius, & Filiatio.

TRANSIGENS TRANSACTATIO.

Tranſigens ad ſe eximendum, & liberandum à vexationibus delictum non fatetur; imò nec contra ipſum oritur ſuſpicio, lib. pri. q. 4. nu. 4.

Tranſigens a[d] lites euitandas non confitetur ius Aduerſarij, lib. pri. q. 4. n. 6.

Tranſactio facta ab Eccleſia, ſiue quilibet alius initus contractus ſine beneplacito Apoſtolico quādo validus reſultet ex curſu temporis, lib. 3. q. 2. à n. 65. vſque ad 69. & vide in verbo, Beneplacitum.

Tranſactio, &c. facta ſine dicto Beneplacito Apoſtolico, vel non exiſtente curſu triginta annorum completorum vſque ad horæ momentum, dempto vitæ tempore Rectoris, & litis moræ, dicitur perſonalis durante Vita Rectoris, dicta q. 2. num. 68. & 69.

Tranſactio fieri nequie à Rectore Eccleſiæ ſuper non quæſitis, & Eccleſiæ adhuc non incorporatis abſque Apoſtolico Beneplacito, dicta q. 2. num. 76. & redditur ratio in numeris ſeqq.

Imo à tali vt ſupra inita tranſactione recedit ipſemet Rector, ibidem, n. 78. poſt medium.

Ex tranſactione facta cum Fiſco à Patre pro Filio Reo, vel à fratre pro ſuo Fratre Reo, ſiue pro Fratre imputato pro reatu non oritur delicti confeſsio lib. 3. q. 15. num. 2.

Tranſigere, & quocunque modo ſanguinem ſuū redimere vnicuique licitum eſt, dicta q. 15. n. 3.

Tranſigens cum Fiſco ad ſe liberandum à Moleſtijs delictum non fatetur, dicta q. 15. n. 4.

Tranſactio, & compoſitio cum Fiſco in quibus criminibus locum habeat, & in quibus non, dicta q. 15. n. 5.

Tranſactio finem litibus imponit, & rei iudicatæ aſſimilatur, lib. 2. q. 33. n. 1.

Ad tranſactionis ſubſtantiam quot requirantur, dicta q. 33. n. 2.

Lis, aut litis timor vnum ex ſubſtantialibus requiſitum pro tranſactione ſuſtinenda an probetur ex Partis tantùm Tranſigentis confeſſione, & aſſertione, ibidem proximè, n. 3.

Tranſactio irritatur ex falſa, erronea, & immaginaria cauſa, ibidem, n. 4.

Tranſactio facta vigore vltimæ voluntatis ad inducendam ſcientiam requirit ipſius vltimæ voluntatis inſtrumentum exhibitum, ibidem proximè, n. 5.

Tranſactio, & renunciatio ad incogitata, & non expreſſa minimè extenditur, ibidem, n. 6.

Amplia, etiamſi Clauſulæ ſint generales, & ampliſſimæ, ibidem, n. 7. & 16.

Limita, ſi habita ſit relatio ad teſtamentum, ſeu aliam vltimā voluntatem, vel ſit cum iuramēto iam renunciatū omni legum auxilio, ibidē, n. 8.

Scientia iuris ex quibus arguatur, & quando dicatur ſcientia ſufficiens, ibidem, num. 9.

Diſpoſitioni l. de his, ff. de tranſact. quando, & quomodo ſatisfactum eſſe dicatur, ibidem nu. 10. & ſupra num. 8. & ſeqq.

Diſpoſitio dictæ legis locum ſibi non vendicat in contractu inter viuos, niſi dolus eliciatur, ibidem, num. 11.

Amplia, ſi trāſactio eſt firmata iuram. ibidē, n. 12.

Tranſactio iurata quando tanquam tranſactio nō valet, ſuſtinetur in vim pacti, ibidem, n. 13.

Limita, ſi concurrat dolus, & læſio, tunc tranſactio reſoluitur, ibidem, num. 14.

Dolus, & læſio quales eſſe debent ad annullandam iuratam tranſactionem? ibidem, num 15.

Tranſactio inita verbis adeò generalibus, & pregnantibus an ſit comprehenſiua omnium iuriū, & actionum? ibidem, num. 16.

Tran-

Tranſactio dictis verbis concepta an valeat in vim pacti, & liberationis? ibidem, num. 17.
Tranſactio ad dirimendas lites eſt fauorabilis, nec Principis reſcriptu, nec indebiti exceptione reuocatur, ibidem, num. 18.

TVTORIS, VEL CVRATORIS CONFESSIO.

Tutoris extraiudicialis confeſsio non adminiculata Pupillo non nocet, lib. 2. quæſt. 12, n. 1.
Tutoris confeſsio in inſtrumento cũ ſolemnitatibus, niſi aliundè adminiculetur, non probat, dicta quæſt. 12. num. 2.
Tutoris Curatoris, vel alterius Adminiſtratoris ſpontanea, & voluntaria cõfeſſio iudicialis Pupillo, & Adulto non præiudicat, d. q. 12. n. 3.
Tutoris, vel Curatoris iudicialis confeſſio emanata per citationem Pupillum, & Adultum coarctar, ibidem, num. 4.
Amplia, ſi fuerit adminiculata, & præſumptionibus coadiuuata, ibidem, num. 5.
Tutoris, vel Curatoris ſpontanea iudicialis confeſſio iùrata non ptobat aduerſus Pupillum, & Adultum; ſecus eſt, ſi fuerit neceſſaria, ibidẽ n. 6.
Tutoris, & Curatoris confeſſio voluntaria non adminiculata dicitur donatio, & in præiudiciũ Pupilli, & Adulti non releuat. imò eſt ptohibita, ibidem, num. 7. & eodem lib. 2. quæſt. 14. num. 14.
Tutot, & Curator dari nequit ad donandum, dicta quęſt. 12. num. 8.
Tutoris, vel Curatoris, aut cuiuſcunque alterius Adminiſtratoris de recepto ſpontanea confeſſio niſi aliunde iuſtificetur, Pupillo, & Adulto non præiudicat, dicta quæſt. 12. num. 15.
Amplia, etiamſi talis confeſſio de recepto ſit iudicialis, dicta quæſt. 12. num. 16.
Limita, ſi de ordine Iudicis emanauerit, eadem q. 12. n. 17.
Limira, ſi ſolutio verſa fuerit in vtilitatem Minoris, dicta quæſt. 12. num. 18. & vide in verbo Debitor Pupilli.
Tutor, & Curator àn dicatur habere generale mandatum cum libera, & confiteri poſſit de recepto, dicta quęſt. 12. à n. 20. vſque ad 22.
Ex Tutoris, vel Curatoris confeſſione ſuper Pupilli, & Adulti indigentijs non oritur contra Pupillum, & Adultum obligatio, niſi de pecunijs ad huiuſmodi effectum receptis de verſione doceatur, dicta q. 12. n. 23. & 24.
A Tutore, & Curatore emens debet eſſe ſollicitus de verſione, & de eadem quoque verſione, ſi à Tutore, & Pupillo emat, & quomodo hoc procedat, vide lib. 2. quæſt. 12. n. 28. 29. & n. 31.
A Tutore, & Curatore impoſitus Cenſus quando valeat in præiudicium Minoris, d. q. 12. n. 32.
Tutoris, Curatoris confeſſio per modum contentioſæ iuriſdictionis nocet Pupillo, & Adulto, donec de errore doceatut, dicta q. 12. n. 33. & vide in verbo, Pupillo.
Tutor, & Curator quando per modum contentioſę iuriſdictionis confiteri dicatur, & quæ requirantur ad inducendam huiuſmodi confeſſionem, dicta q. 12. n. 35. 36. & optimè, numer. 39. & 40.
Tutoris, & Curatoris confeſſio in actu Inuentarij, quando obliget Pupillum, ſeu Adultum, & habentes ab eis reſpectiuè cauſam, dicta q. 12. n. 41.
Tutoris confeſſio facienda de iure coarctat Pupillum etiam ad perſeuerandum in ea, dicta q. 12. num. 43.
Tutoris confeſſio tendens ad liberandum, & in facto ipſius Tutoris conſiſtens probat contra Pupillum, ſecus eſt, ſi tendat ad obligandum, ibidem, num, 44.
Tutoris; vel Curatòris confeſſio ſuper redditione rationis facienda à primo Tutore, ſeu Curatore Pupillo, & Adulto non nocet, dicta q. 12. n. 45.
Confeſſio facta à Matre Tutrice pro exoneratione Conſcientiæ ſui Viri præmortui quando obliget filium pupillum, in dicta q. 14. à num. 46. vſque ad 48
Tutor expleto a Pupillo ſeptennio non contrahit nomine Pupilli ſine ipſius Pupilli interuentu, lib. 2. q. 14. n. 15.

TVTORIS, ET CVRATORIS LIBERATIO.

Tutor, & Curator quando dicatur liberatus a redditione rationum adminiſtratæ tutelæ, & Curæ ex minoris confeſſione; vide in verbo, Rationem redditam.
Tutor, & Curator liberatus à redditione rationis intelligitur tantùm exemptus à ſcrupuloſa, & exacta redditione rationis, lib. 2. q. 15. numer. 7.
Amplia, etiamſi Teſtator conceſſerit liberas Adminiſtrationis habenas, & cum pręcepto quòd nequeat Tutor, & Curator de dolo, & malitia conueniri, dicta q. 15. n. 8.
Amplia ſecundò, quòd debeat exhibere inuentarium, & librum, pręſertim ſi facta fuerit obligatio à Tutore, & Curatore de reddendo bonum, & fidele computum, dicta q. 15. num. 13. & 14. & vide in verbo, Liber, & in verbo, Inuentatij.

TVTORIS DEPVTATIO.

Tutoris, vel Curatoris deputatio fit ab eo Giudice, coram quo cauſa pendet, lib. 2. q. 13. n. 100.
Tutotis, vel curatoris deputatio Minori ad confitendum non datur, dum ſtatutum habet Minorem pro Maiore, ibidem, num. 101.

V

VALOR: VIDE VIRTVS.

VENENATIONIS CONFESSIO.

Si D. confiteatur veneñáſſe B. quę pœna Venenanti erit infligenda, lib. 1. quæſt. 4. numer. 35. cum ſeqq. & vide in verbo Pœna.
Venenationis ſimplex confeſsio cum morte ſecuta,

Digitized by Google

cuta, ſi aliquid aliud non appareat ex ſignis extrinſecis, vel intrinſecis, aperto cadauere, quam pœnam irroget aduerſus confitentem? ibidem ſupra, num. 38. & redditur ratio n. 39.
Venenationis confeſſio quid contineat, ibidem, num. 40.
Venenum, quod ſit illud ipſum, quod potatum eſt, non à Teſtium depoſitione, nec à Rei confeſſione probatur, ibidem num. 41. & 42. affertur ratio, & docetur, quomodo ſit probandũ.

VENDITIO, VENDITOR.

In venditione facta à Patre, & Filio, ſiue à Matre, & Filio cum vnanimi confeſſione emiſſa in Inſtrumento, quòd precium inſimul fuerit receptum, an tollatur præſumptio in contrarium ex coniecturis, ſcilicèt quod ad Patrem tantum pecunia peruenerit, & non ad Filium, ſiue ad Filium ſolummodò, & non ad Patrem, ſiue ad Filium tantum, & non ad Matrem, lib. 2. quæſt. 20. per totam.
Ex Venditoris ſolummodo confeſſione an cenſeatur probatum, & iuſtificatum Dominium, lib. 2. quæſt. 11. num. 9.
Venditoris confeſsio emiſſa ante venditionẽ ſemper obeſt emptori, & ſucceſſori: ſecus eſt, ſi poſt venditionem lib. 2. quæſt. 10. n. 7. & 8.
Venditor quando teneatur rem venditam dare liberam, lib. 2. quæſt. 59. per totam.

VERBVM, VERBA.

Verbum pro reſiduo denotat reliquum fuiſſe ſolutum, lib. 1. quæſt. 3. num. 17.
Limita, ſi concurrat dictio, Incirca. ibidẽ, n. 18.
Verba diſpoſitiua probant: ſecus narratiua, in præcitato lib. 1. quæſt. 4. num. 9.
Verba enunciatiua in iudicio prolata ante litem conteſtatam non probant, dicta q. 4. n. 16.
Verba in contractu inutili prolata an validam reddant confeſsionem aduerſus confitentem, lib. pri. q. 7. eff. 14. num. 6. & 7.
Verba confeſsionis ſi ſint obligatiua de præſenti, eſt confeſsio obligatiua principaliter, lib. pri. quæſt. 8. limit. 5. num. 2.
Confeſsionis verba enunciatiua de præterito enucleant confeſsionem factam eſſe principaliter ad aliquid probandum, ibidem proximè, n. 3.
Verba futurum tempus denotantia dotis fauore reſoluuntur in tempus præſens, vt ex eis oriatur actus perfectus, dicto lib. 1. quęſt. 8. limit. 6. num. 37.
Verba aſſertiua, & diſpoſitiua, ſeu enunciatiua, & narratiua an in libello cõtra Libellantẽ confeſſionem inducant, lib. 2. q. pri. n. 11. & 12.
Verba enunciatiua in Inſtrumento, & ſcriptura non probant, lib. 2. quæſt. 3. num. 5.
Verbis enunciatiuis emanata confeſsio non tantum inſufficiens eſt ad probandum, verum etiam ad inducendam diſpoſitionem, dicta quæ. 3. num. 7.
Limita, ſi enunciatiua confeſsio, ſeu recognitio eſſet geminata, vel aliter ex Teſtibus conſtaret, ibidem proximè, num. 8.
Confeſsio enunciatiuis verbis concepta fauore Pię cauſæ inducit diſpoſitionem, ibidem proxime, num. 9.
Confeſsio extraiudicialis iurata per verba enunciatiua in Partis pręſentia emiſſa plenè probat, ibidem, num. 10.
Verba enunciatiua contra enunciantem plenè probant maximè in ſcriptis redacta, ibidem, n. 11.
Verba enunciatiua à Partibus prolata, inter quas negocium geritur, aut in neceſſarijs ad actum qui geritur, probant, ibidem, num. 12.
Verba narratiua, & enunciatiua Inſtrumenti benè probant inter contrahentes ſignantèr de re reſpicienti factum enunciantium, ibidem, numer. 13.
Verba enunciatiua in antiquis probant etiam cõtra tertium, ibidem, num. 15. & 16.
Verba enunciatiua quando probant, aduerſus quẽ probent, ibidem, num. 17.
Verba habuit, & recepit, quid importent? lib. 2. q. 5. num. 16.
Verba voluntati, & intentioni deſeruire debent, lib. 2. q. 45. num. 6.

VERISIMILITVDO, VERISIMILIS.

Veriſimilitudo operatur, vt attendi debeat confeſsio etiam in caſibus, in quibus alias non ſufficeret, lib. 2. q. 4. num. 32.
Veriſimilis quando dicatur confeſsio, lib. 3. q. pri. num. 10.

V E R I T A S.

Veritas ſine ſolemnitatibus non eſt veritas in iurium productione, lib. pri. q. 7. effect. 5. n. 20.

V E R S I O.

Verſio pecuniarum in vtilitatem Pupilli, Adulti, Eccleſiæ, vel Ciuitatis reddit contractum validum, etiamſi fuerit initus ipſe Contractus ſine ſolemnitatibus, lib. 2. q. 13. num. 69.
Verſio prædicta probatur leuioribus probationibus, imò coniecturis, & præſumptionibus, dicta quæſt. 13. num. 74.
Coniecturæ, & præſumptiones ad probandam verſionem ſine Pupilli, aut Adulti, ſiue Pręlati reſpectiuè confeſsione non ſuffragatur: nec è contra confeſsio prædicta ſine dictis præſumptionibus, & coniecturis, dicta quæſtion. 13. num. 75.
Duę explicitæ coniecturæ, & præſumptiones recenſentur ad probandam verſionem; aliæ vero implicitę per relationem. dicta quæſt. 13. numer. 76. & 79.
Verſio debet probari ab allegante, at dum Minor eſt induſtrioſus, nequaquam probari debet, dicta q. 13. num. 77. & 78.

Digitized by Google

Via executiua quando detur pro, legato lib. prim. quæſt. 7. effect. 4. num. 12. verſ. Imò docet.

V I D V A.

Vidua quandò aliundè ſe alere nequeat, intra annum Hæredibus conceſſum ad reſtituendam dotem an ab ipſis Hæredibus ſit alenda, lib. 1. q. 11. num. 7. & vide etiam in verbo, Fructus dotales, & in verbo, Pactum.

Vidua recipiens fructus dotales abſque interpellatione an incidat in pœnam Vſuræ, dicta quæſt. 11. num. 12.

A Vidua fructus dotales recepti abſque interpellatione cedunt eidem in extinctionem ſortis dotis, dicta quæſt. 11. num. 13.

Vidua ſi dicatur ſatisfacta quoad ſortem dotis ex fructuum ſolutione, eſt ab allegante probandū, dicta q. 11. num. 16.

Viduæ Filiæ ab Hæredibus Patris quando fructus dotales debeantur abſque interpellatione, dicta quæſt. 11. num. 37. & 38.

Limita, ſi Pater in hæreditate reliquerit dumtaxàt pecuniam, niſi mora interuenerit, dicta q. 11. num. 39.

Sublimita, ſi pecunia fuerit fauore filiæ Viduæ ſubrogata loco bonorum ſtabilium, dicta quæſt. 11. num. 40.

Nota, quod tales fructus, qui debentur ex dote, loco legitimæ, non excedunt perſonam filię, dicta quæſt. 11. num. 41.

V I R.

Viro bono non conuenit, vt ea, quæ ſemel dixit, poſteà reuocet, lib. pri. q. 7. effect. 5. n. 29.

Vir quandò, & quomodò ob eius confeſſam vergentiam ad inopiam poſſit Vxori aſſignare dotem in præiudicium Creditorum, & Tertij, lib. pri. quæſt. 9.

Viri acceſſus ad Vxorem quandò includatur, & alterius excludatur, lib. 2. q. 7. n. 66.

Viri confeſsio ſuper emptione bonorum ſtabilium facta cum pecunijs Vxoris ſuę an valeat, vel nè in præiudicium Creditorum, lib. 3. quæſt. 7. à num. pri. vſque ad 7.

Et quid dicendum eſt in cōfeſsione de recepto ob venditionem factam à Viro Vxori ſuę? ibidem proximè, num. 5.

Empta à Viro de pecunijs Vxoris etiam nomine proprio ipſius Viri an, & quando vendicare poſsit Vxor, lib. 2. q. 79. num. 1.

Vir nequit præiudicare Vxori niſi conſentienti, lib. pri. q. 8. limit. 6. num. 117.

Vir, & vxor ſi communem filiam dotent, Vxor dicitur fideiubere pro Marito, & repetit quicquid ſoluit, lib. 2. quæſt. 31. num. 6.

An in re empta à [illegible] Vxoris nomine proprio Viri dari poſsit vendicatio fauore Vxoris lib. 2. q. 79. num. 2.

VIRTVS, VALOR.

Virtus omnis corporea in Homine decrepito ferè mutatur, lib. 3. quæſt. 20. num. 77.

Suorum bonorum valor confeſſus non afficit, ſi de contrario doceatur ex inuentario, lib. 3. q. 23. num. 21.

Vſus quando, & quomodo valeat, lib. 2. quæſt. 46. num. 3.

VOLVNTATIS.

Voluntatis ea, quæ ſunt à Perſona non ſeparantur, lib. pri. q. 8. limit. 3. num. 20.

Voluntas coarctata non eſt voluntas, libr. 3. q. 11. num. 70. & vide etiam lib. 2. q. 37. num. 4. & ſeqq.

V S V R A E V S V R A R I V S.

Vſuræ dotales ſi non debentur; quando fructus debeantur, & à quo tempore currere, ſeu debere incipiant, libr. pri. quæſt. 11. num. 2. & vide in verbo, Fructus dotales.

Quilibet Vſurarius ſemper præſumitur, donec vixerit, ſi teſtando ſe ipſum Vſurarium enunciauerit, lib. 2. quæſt. 4. num. 38.

Vſurarij confeſſio ſuper Vſurarū reſtitutione probat fauore abſentis contra confitentem, non autem contra Tertium, ibidem ſupra, numer. 39.

Vſurarij Teſtamentum vt valeat, eſt præſtanda cautio de reſtituendis Vſuris ante conditum teſtamentum, dicta quæſt. 4. num. 75. Sed vide declarationem ibidem, num. 76.

Vſurarij confeſſio præſertim in mortis articulo ad conſcientiæ exonerationem emiſſa quid operetur, & ſummæ ſpecificatio ſuper Vſuris extortis, & perſonarum nominatio à quibus extorſit vſuras, ſit reſpectiuè neceſſaria? dicta quæ. 4. num. 77. & 78.

Confeſſio de reſtituendis Vſuris ſub quo titulo valent, & vſuræ debeantur, dicta quæſtion. 4. num. 79. & 80.

Confeſſio de reſtituendis Vſuris reprobari non poteſt, niſi error probetur; dicta quæſtion. 4. num. 81. & vide etiam in verbo Relicta.

Vſurarum, & malè ablatorum confeſſio non valet in præiudicium Creditorum, & in diminutionem legitimæ aliorum, niſi aliundè probetur, ibidem num. 83.

Vſurarius non punitur ex ſua mera confeſſione de Vſuris commiſſis, ſed ſolum cogitur ad Vſurarum reſtitutionem, ibidem, num. 84.

Pro Vſuris, & malè ablatis an damnatus ad mortem poſſit condere Teſtamentum, & etiam cōfiteri in præiudicium Fiſci; vide Damnatus.

Vſurarius quis dicatur, & quando efficiatur publicus ex confeſſione etiam emiſſa in iudicio, dicta q. 4. num. 89.

Vſurarum Contractibus ſolum ſummus Pontifex poteſt dare formam, lib. 2. q. 5. num. 20.

VVL-

VVLNERATI.

Confeſſio, & aſſertio Vulnerati quando, vel non faciat indicium aduerſus Vulnerantem, lib. 2. quæſt. 30. num. pri.

Vel ſaltem talis confeſſio viam Iudici apperiat ad informationes aſſumendas, aut ſaltem indicii præſtet ad tranſmittendam inquiſitionem, ibidem, num. 2.

VXOR.

Vxor quando vendicet bona æſtimata ſibi in dotem data, lib. 2. q. 79. num. 2.

Vxor præſumitur ſcire quicquid ſcit Maritus, lib. 1. quæſt. 8. limit 6. num. 23. & 24.

Vxor binuba in præiudicium filiorum primi matrimonij nequit matrimonio conſtante confiteri dotis augmentum fauore ſecundi Viri, ibidem ſupra, num. 81.

Vxor non præſumitur ſecundo Viro tradidiſſe in dotem augumentum dotis factum ſibi à primo Viro, dicta limit. 6. num. 88.

Vxoris nomina Debitorum non cenſentur data in dotem niſi præuia ceſſione actionum, ibidem proximè, num. 89.

Vxor in ſubſidium recuperat ſua bona dotalia è bonis fideicommiſſo ſubiectis, dicta limit. 6. num. 133.

Amplia, quod vendicet bona empta mediante ſua pecunia dotali lib. 2. q. 89.

Amplia primò, etiam quando bona Mariti ſunt litibus intricata, & debitis inuoluta, ibidem, num. 134.

Amplia ſecundò, etiamſi Teſtator fideicommittens expreſsè prohibuerit ibidem, num. 135.

Amplia tertio, vt Vxor in caſu reſtitutionis, ſeu dictæ recuperationis ſuæ dotis non teneatur diſcutere bona libera alienata à Viro, ſed agit de directo aduerſus bona fideicommiſſaria, eoque magis talia bona retinere poteſt, ibidem, numer. 136.

Limita, ſi Vxor haberet bona ſimplicitèr obligata, vel pro fundo dotali, tunc tenetur prius bona prædicta diſcutere, ibidem, num. 137. & vide in verbo, fideicommiſſarius.

Vxor agit ſaluiano interdicto pro ſuæ dotis recuperatione ob vergentiam Viri ad inopiam contra tertium, etiam non præcedente ſententia contra Virum, lib. 1. quæſt. 9. num. 34. & vide etiam in verbo Dotis reſtitutio, & in verbo, Inopia, & in verbo, Diſcuſſio.

Vxor pro dotis ſuæ recupeeatione immittitur in poſſeſſionem omnium bonorum ſui Viri, matrimonio ſoluto, dicta q. 9. num. 35.

Limita in caſu repetitionis dotis ob vergentiam Viri ad inopiam, vt ſate in dicta q. 9. numer. 36. & 37.

Vxor ſi retineat bona Viri, bona retenta præſumuntur æquare ſuæ dotis quantitatem, & qui contrarium dicit, probare tenetur, dicta quæſt. 9. num. 38.

Vxor quando, & quomodo teneatur in ſubſidium pro debito contracto à Viro pro ipſa, & communibus filijs alendis, lib. pri. quæſt. 9. num. 45. & 46.

Vxor vendens, aut alium contractum faciens cũ Viro ſuo, etiamſi fateatur pecuniam recepiſſe totam ad manus Viri peruenitſe præſumitur, & ſibi non præiudicat pro dote repetenda, lib. 2. quæſt. 22. num. pri.

Limita, ſi expreſsè de contractu doceatur in mulieris ſcilicet vtilitatem fuiſſe pecuniam conuerſam, dicta quæſt. 22. num. 2.

Vxor ſi moriatur, & reſurgat an redire debeat ad Virum ſuum; vide in verbo, Mors, Mortuus.

Vxor eadem facilitate confitetur, qua obligatur, dicta quæſt. 22. num. 3.

Vxor vendens quando præſumatur ſolum adhibita ad cautelam Ementis, & fideiubere pro marito, dicta quæſt. 22. numer. 4. & 5. & quæſt. 23. num. 9.

Et tunc etiamſi fateatur Vxor pecunias recepiſſe, an eidem obſit, & contrarium alleganti an incumbat onus probandi, vel ne, ibidem ſupra in præcitatis quæſt. & ſignanter, dicta quæſt. 22. num. 6.

Limita, ſi confeſſio fiat ab Vxore in iudicio cum requiſitis ſolemnitatibus ſtatutarijs, vel confeſſio ſit adminiculata alijs veriſimilitudinibus, & coniecturis, dicta quæſt. 22. num. 7. & eadem quæſt. 22. num. 10. & ſupra etiam, in verbo, Vir, in verbo, Maritus.

Limita ſecundò, dum, Vxor confitetur coram iudice fuiſſe pecuniam in ſuam vtilitatem conuerſam, dicta q. 23. num. 11.

Limita tertiò dum Vxor vendit cum interuentu, & conſenſu Mariti, ſupra citata q. 23. numer. 12. & vide in verbo, Dotis reſtitutio, & in verbo Mulieris confeſſio, & in verbo, Repetitio.

Vxori aſſerenti, quòd bona ab ipſa empta ſunt de pecunijs Viri ſui, an, & quando credatur, vel ne? & quid dicendum eſt quoad alias Perſonas aſſerentes emere de pecunijs alterius? lib. 3. q. 7. num. 6.

Vxoris confeſſio de receptis Iocalibus, lib. 2. q. 64. num. 1. & ſeqq. & vide Iocalia.

Vxor an, & quando præſumatur acquirere de bonis Mariti, vel proprijs lib. 3. q. 3. num. 1. vſque ad 3.

Finis Indicis Materiarum.

IMMACVLATAE
VIRGINI
GRATIARVM
MARIAE

Dum tibi reddo pias VIRGO gratiſſima grates:
Iſte labor gratus, ſit tibi gratus amor.
Tu mea iam Ductrix, Tu iam mea prima Magiſtra:
Te precor, auſpicijs hæc ſoue ſcripta tuis.

MEVANIAE,

Typis Antonij Mariotti. M DC LXXIX. Superiorum permiſſu.
CVM PRIVILEGIO.

Digitized by Google

FRANCISCI DE ANGELIS

I. C.

MEVANATIS

IVRIDICIALIS APOLOGIA

SIVE

PROPERTIANA MANVTENTIO

PRO MEVANIA

MEVANIAE, Typis Antonij Mariotti. M DC LXXIX.
DD. SVPERIORVM PERMISSV.
CVM PRIVILEGIO.

Digitized by Google

Imprimatur

Infraſcripta Opera Spoleti 4. Februarij 1678.
Cæſar Cardinalis Epiſcopus Spoletinus.

IVſſu Reuerendiſſimi P. M. Fr. Raymundi de Groſſis Peruſię, & Vmbriæ, ac aliarum adiunctarum Vrbium Generalis Inquiſitoris vidi liberculum, Propertiana Manutentio, ſiue Iuridicialis Apologia pro Meuania, Perilluſtris, & Excellentiſſimi Domini Franciſci de Angelis I. C. Meuanatis, in quo ſicùt eleganter, ac dilucide omnia ſunt ſcripta, nihilque poſitum, quod fidei aut bonis Moribus aduerſetur: ita omnibus profuturum cenſeo, ſi immortalitati commendetur. In quorum fidem Ego ſubſcripſi

Alexander Iouius I. C. Peruſinus, & in dicto Tribunali Conſultor.

Imprimatur

Frat. Raymundus de Groſſis Ordinis Prædicatorum Sacræ Theologię Magiſter, ac Inquiſitor.

EMINENTISSIMO

ET REVERENDISS. PRINCIPI

CAESARI FACHENETTO

S. R. E.

CARDINALI AMPLISSIMO

PRAENESTINO, ET SPOLETINO PRAESVLI DIGNISSIMO.

FRANCISCVS DE ANGELIS I. C. MEVANAS FELICITATEM.

Magnanimi Principis eſt peculiari literatura insigniti ea tueri Iura, quæ Sapientiæ gladio propugnanda, quæ expugnanda. In hac de Sexti Aurelij Propertij iuridiciali Apologia Tu ſolus Cęſar Auſtrali Sanguine natus, Proſapię armis decoratus, legibus armatus, omni heroica Virtute refertus,& Pontificali Triregno Săct. Mem. tui Innocentij IX trabeatus propugnare, & expugnare viriliter potes, vtique polles, vndique vales. Eià agè, aiunt mihi Cōciues mei, tolle morā: dic Apologię: libentèr, humillimè, ſuppliciter ad Cæſarē cōfice curſū. Ecce humillimo obſequio ad tua tutiſſima Caſtra Apologia volat. Magne Cęſar benignè excipe, amantèr foue, tuere volantē, accipe non errantem, tene quæſò non periclitantem. Sic in hoſtilibus prę-lijs Apologia victrix: ſic per legitimos tramites Calumniantium iniquitates expellet: ſic iuris fiet ex omni parte munitiſſima: ſic victis Hoſtibus Triumphatrix magnifica. In hac igitùr propugnatione ex gratia ſumenda, & in expugnatione è tua admiranda virtute exequenda heroicus Eminētię tuę magis effulgeſcet Animus. Vale Princeps eximię Probitatis, Ingenuitatis,& Bonitatis Exemplar, dum à D. O. M. Eminentiæ tuæ annorum centurias in apice omnium maiorum felicitatum inceſſantèr auguror.

Digitized by Google

PROPERTIANIS MEVANATIBVS Caliginoſis Accademicis Manifeſtaria Hortatio.

Vobis, qui peculiares eſtis Propertiani Municipes, vobis, quibus ſolummodò conueniunt qualitates deſcriptionis veræ Patriæ latini Callimachi, vobis, pro quibus tot Authorum caterua aſſeuerantium veſtrum eſſe Patritium Propertium, vobis denique, qui eiuſdem noſtri Vatis confeſſionem claris notis habetis, & in veſtra Propertianum Accademia autumatis titulum, iuremeritò hunc meum Propertianum Maouentionis laborem manifeſtandum eſſe conſtitui. Libentèr accipite:armiſque à me euaginatis acritèr ſub tanto CAESARIS præſidio dimicate, pugnate, confligite, certate: ex huiuſmodi literario Prælio dicite, canite, perennate Victoriam.

E Propertianis vallibus

Franciſcus de Angelis eiuſdem Accademiæ Conſors.

AD LECTOREM

AVCTOR

Sola Aſtræa eſt illa, quę in hoc Terrarum Orbe quaſcunque litigioſas altercationes mollit, mitigat, ſedat, comprimit, atque componit. Aequm igitùr eſt poſt longam ſeculorum catenam, vt hi litigioſi, implexique anfractus de Sexto Aurelio Propertio Iuſtinianeis Iuribus dirimantur. Ego igitùr non conſternatus, non exanimatus, nulloque metu conterritus,educto,diſtrictoque noſtri Imperatoris inuincibili gladio, ſuiſque fauorabilibus Aſtræa mihi aſſiſtente auſpicijs, fucoſos aduerſantes Aemulos impugnare, & expugnare non vereor. Dicet nè aliquis, cùr? reſcribo: non extimeſco. Nam vbi Veritas, ibi Deus: vbi Deus, ibi Cor:vbi Cor, ibi Animus: vbi Animus,ibi Virtus: vbi Virtus, ibi Victoria. Si Victoriæ huiuſmodi,ò Lector, inuides, te non odio proſequor,imò tui miſereor. Vale,vale Lector, reſipiſcas, & ita omnia à me comprobata fateberis.

SVMMARIVM.

1 *Propertij Patria.*
2 *Paulus Paſſienus Meuanas Patritius, & n. 12. & ſeqq.*
3 *Propertij genus, & dicto n. 12. cum ſeqq.*
4 *Homo nobilitat Ciuitates, Prouincias, & totum Terrarum Orbem.*
5 *Intellige de Homine virtute prædito.*
6 *Homo vitioſus improbandus.*
7 *Pares naſcimur omnes, impares per Virtutem morimur.*
8 *Propertij nobile genus.*
9 *Propertij Pater obijt in Peruſino bello iuſſu Octauij Cæſaris, ob partes L. Antonij ſecutas.*
10 *Propertius fuit Patre ſuo, & hæreditario Axe orbatus in puerili ætate.*
11 *Bullam auream geſtabant Pueri nobiles, quam geſtauit etiam Propertius.*
12 *Nobilis Propertij proſapia.*
13 *Gallus fuit Imperator Exercitus in Peruſino bello, & erat Propertij propinquus.*
14 *Strenui Imperatoris eſt vitam ſuam exponere pro credito ſibi Exercitu.*
15 *Paulus Paſſienus Propertio fuit affinis.*
16 *Paulus Paſſienus Meuanas fuit ſplĕdidus Eques Romanus, & Elegos ſcripſit ad imitationem Propertij.*
17 *Pauli Pater nobilis erat Declamator.*
18 *Propertius duplici nobilitate decoratur generis, & ſcientiæ.*
19 *Amoris paſſiones ſunt compatibiles, & delictum extenuant.*
20 *Cynthia fuit Vxor Propertij.*
21 *Amor erga Vxorem non eſt improbandus: imò omnem alium antecedit amorem.*
22 *Mulier quomodo appetat Virum, ſiue Virum attrahat.*
23 *Mulieris vulua inſatiabilis eſt.*

DE NOBILI GENERE SEXTI AVRELII PROPERTII MEVANATIS PRAELVDIVM

1 Dicturus de Sexti Aurelij Propertij Municipio, ex quo etiam Paulus Paſſienus alius Poeta &
2 Meuanas Patritius ortum habuit, operæpretium eſt, vt ad præagnoſcendũ proponam ipſius Proper-
3 tij Genus. Siquidèm Homo Ciuitates, Prouincias, Regna, totumque Terrarum Orbem
4 nobilitat, nec vniuerſus terrarum Orbis Hominem nobilitat, *vt in canon. Non eſt, 2. cum ſeq. & in canon. Illud 9. & in can. Adam, 11. diſtinct. 40.*

5 Et de eo Homine intelligendum eſſe cenſeo, qui Virtutibus præfulget, vt ibidem: huiuſmodi enim Virtutibus in Homine non coruſcantibus
6 ſed vitijs prædominantibus, locus eſt infra-
7 ſcriptis carminibus à *Tiraquello relatis tract. de Nobilit. cap. 4.*

Si Pater eſt Adam cunctis, ſi Mater, & Eua:
Cur nè omnes ſumus nobilitate pares?
Degenerant Homines vitijs, fiuntque minores:
Exaltat Virtus, nobiliatque Genus.

8 Noſtri enim Propertij Pater equeſtri dignitate, & triumuiriali poteſtate decorabatur, qui
9 in funeſtiſſimo Peruſino Certamine vna cum alijs partem L. Antonij ſequentibus iuſſu Octauij Cæſaris captus ad Aram D. Iulij fuit iugulatus *vt teſtatur Petr. Crinit. lib. 3. de Poet. Latin. & Raph. Volater. Antropolog. libr. 18. fol. mihi 193. à tergo.* Vnde Propertius extremum
10 ſuæ Proſapiæ excidium ſic cecinit *lib. 4. Eleg. prim.*

Oſſaque legiſti non illa ætate legenda
Patris, & in tenues cogeris ipſe Lares:
Nam tua cum multi verſarent rura Iuuenci,
Abſtulit excultas pertica triſtis opes.

Ipſumque Propertium de nobili Genere natum eſſe colligitur ex ſubſequentibus carminibus in eadem *Eleg. 1.*

Mox vbi Bulla rudi demiſſa eſt aurea collo
Matris, & ante Deos libera ſumpta toga.

11 Bulla igitur aurea ornamentum erat Pueris ingenuis, quam figura Cordis formatam ante pectus annectebant, vt illam inſpicientes ita ſe Homines cogitarent, ſi corde

Y

præſtarent, quia, & non prætexta Toga ipſi
Pueri vtebantur. Libertinis autèm Bulla erat
ſcortea, aut de paupere loro, vt ex *Beroaldo ibidem commentante*.

12 Corroboratur huiuſmodi nobilis Propertiana Origo *ex eiuſdem Propertij Eleg. 8. lib. 2.*

Vnde mihi patrijs natos præbere triumphis?
Nullus de noſtro ſanguine miles erit.

Et ex eodem lib. 2. eleg. 35.

Aſpice me, cui parua Domus Fortuna relicta eſt.
Nullus, & antiquo Martę triumphus Aui.

13 Immò dicam cum *Beroaldo in lib. 1. eleg. vlt. ad Tull. Propertium Gallo* fuiſſe propinquum, dum aſſerit *lib. 1. eleg. vlt. ad Tull.*

Tu proiecta mei perpeſſa es membra Propinqui,
Tu nullo miſeri contegis oſſa ſolo.

Gallus enim in bello Peruſino aduerſus antedictum Octauium Cæſarem vices eiuſdem L. Antonij ſuſtinuit vna cum Patre noſtri Vatis Propertij, vt ipſe Gallus loquitur penes *Propert. lib. 1. eleg. penult. ſiue 20.*

Gallum per medios ereptum Cæſaris enſes.
Effugere ignotas non potuiſſe manus.

Qui Gallus, ſi animaduertatur *Propertius lib. 4. eleg. 1. ibi.*

Gallus at in caſtris dum credita ſigna tuetur,
Concidit ante Aquilę roſtra cruenta ſuæ.

fuit Imperator Exercitus in eodem Peruſino
bello: quia licèt Cohortis ſignum à Præfecto
Militum credatur ſignifero: omnia tamen ſigna
creduntur ſummo Duci Imperatori: nec ſignũ
Vexillifero creditum draconario dicitur ipſius
Draconis ſignum, ſed Præfecti. Credita ſigna
haud ſingulare ſignum, ſed totum importat E-
xercitum. Aquila autem eſt Vexillum Impera-
toris, ſiue imperialis Cohortis. Quarè Gallus
acriter vulneratus occidit ante ſuam Aquilam:
14 dum ſtrenui Militis eſt, imò optimi Impera-
toris operam nauare, & etiam animam ſuam
exponere defenſioni crediti ſibi Exercitus.

15 Et non ſolum habemus noſtrum Propertium Gallo Propinquum: verum etiam referendo verba *Beroald. in Comment. ad Propert. lib. 1. eleg. 1. ad Tull. in 1. pag. ibi* — à Propertio genus duxit Paſſienus Paulus Poeta abſolutiſſimus, qui ſcripſit Elegos opus terſum, molle, atque iucundum imprimis Propertium æmulatus —

16 Qui Paulus poeta Paſſienus, atteſtante *Plinio
Secundo lib. 6. Epiſtol. 15. & ibi commentante Io.
Maria Cataneo*, fuit ſplendidus Eques Romanus
Propertij Municeps, atque etiam inter Maio-
res ſuos Propertium numerat, Vir optimus, &
honeſtiſſimus, qui Veteres in litteris æmulaba-
tur, Elegos ſcripſit ad imitationem Propertij,
vndè genus trahebat: demum ad lyrica ſe con-
17 uertit, Patrem habuit hic Paſſienus Paſſienũ
nobilem Declamatorem, Cuius Euſebius in
chronicis, & frequentèr Seneca meminere; Gel-
lius L. Paulum Poetam memoria ſua doctiſſi-
mum nominat. De quo Paſſieno Declamatore
etiam loquitur *Fab. Quintil. in Inſtit. Orat. lib.
10. pag. mihi 177. circa med.*

18 Conſequenter agnoſcimus Propertium du-
plici nobilitate redimitum Generis ſcilicèt, &
Scientię, dum eius carmina ſunt ferè omnium
ſcientiarum flore conſperſa. Et quanquàm cō-
plurima eiuſdem Vatis carmina Amoris calo-
res excitent: attamen excuſanda: quia Amo-
ris paſſiones erga Mulierem ſunt ex humana
19 fragilitate compatibiles, cum è dicto calore (
vt ex Iuriſtarum ſententia probat *Alex. Sperel.
p. 2. decis. for. Eccleſ.* 137. n. 44.) fiat à delicto, &
conſequenter à vitio extenuatio; & faciunt eti-
am ad propoſitum ea, quæ recenſet *Vermigl.
conſ. crim. 122. num. 4. poſt medium.*

20 Sed aliquid ſaltem virij ceſſat; quia Propertius amauit Cynthiam quadam coniugali dilectione; *vt idem Prop. lib. 2. ad Cynth. Eleg 6.*

Semper Amica mihi, ſemper & Vxor eris.

Ex quo verbo, *Vxor*, inter Propertium, & Cynthiam reſultat Matrimonium præſumptum, in illis temporibus non prohibitum, iuxta tex. *in l. In libera 24. ff. de rit. nupt. & ibi gloſ. & l. In concubinatu 3. ff. de Concub. l. ſi vxdnis 9. C. de Nupt. & in 5. ad hoc autem, Auth. vt liceat Matri, & Auiæ* verumſi ex Infraſcriptis Propertij carminibus *ad Cynt. lib. 1. eleg. 11.* reſultare poſſet matrimonium verum:

Mi neque amare Aliã: neque ab hac diſcedere faseſt.
Cynthia prima fuit, Cynthia finis erit.

21 Non erat improbabilis amor Propertij: quia amor Viri erga Vxorem veram omnem alium antecedit amorem *Cyriac. contr. forenſ. 43. nu. 92. et 93. tom. 1. et ipſe Propertius comprobat lib. 4. eleg. 3.*

Omnis Amor magnus, ſed aperto in Cōiuge maior
Hanc Venus, vt viuat, ventilat ipſa facem.

22 Eoque magis non improbandus Propertius:
quia appetit Mulier Virum ſicuti materia for-
mam, & magnes Ferrum, vt latè ratiocinatur
idem *Cyriac. tom. 1. contr. forenſ.* 105. *num.* 52.
23 *& ſeqq. & n.* 54. ſubdit quòd Salomon inter
inſatiabilia ponit Os Vuluæ.

Et tandem inhærendo *Martial. in Apophoſor. libr. 14. n. 189.* concludendam videtur, quod non tãtum Cynthia nomen acceperit à Propertio, quantum ipſe Propertius ab eiuſdem ſibi Amoribus compárauerit; vnde ſic cecinit *dictus Martial.*

Cynthia facundi carmen iuuenile Properti
Accepit, famam nec minus ipſa dedit.

IVRI-

Digitized by Google

IVRIDICIALIS

APOLOGIAE

Opuſculum I.

SVMMARIVM.

1 Donnola Hiſpellas nugoſis argumentis loquitur de Patr ia Propertij poetę, eamque ſupponit eſs Hiſpellum, & n. 13. & 15.
2 Ciattus Peruſiam dicit Propertij patriam, & n. 43. verſ. Et hanc.
3 Donnola, & Ciattus redarguuntur.
4 Manutentio danda eſt habenti iuris aſſiſtentiam, & n. 11.
5 Iuris aſſiſtentiam quot Authores præſtont Menaniæ, quam dicunt veram eſſe Patriam Propertij, & n. 9.
6 Hiſtoricis, & priſcis Authoribus deferendum eſt.
7 Præſertim in antiquis, & memoriam Hominum excedentibus.
8 Hiſtorici, Chroniſtę, & Authores præſtant fauore Menaniæ antiquiorem, & potiorem poſſeſſionem.
9 Iuris aſſiſtentia habetur ſauore Meuanię etiam à modernis Scriptoribus.
10 Scriptores moderni robur accipiunt ab antiquis, et non eſt locus dubitandi ſuper eorum ſcriptis.
11 Ciattus confutatur à duobus ſuis Peruſinis Conciuibus.
12 Teſtes de Vniuerſitate admittuntur ad teſtificandum contra propriam Vniuerſitatem, & Conciuis dicta valent.
13 Donnola prolixo libello non eſt de iure credendum, & n. 15.
14 Verboſi Commentarij ſunt vitandi.
15 Donnola loquitur ſine authoritate.
16 Scriptori, & Hiſtorico an, & quando ſit credendum.
17 Iuris aſſiſtentiam præſtant fauore Meuanię Propertij carmina.
18 Propertij carmina deſcribunt, & identificant Meuaniam pro Patria.
19 Meuania ſuos confines habebat cum Peruſia, & n. 31. 33. & ſeq. & 39. et 106.
20 Meuania non eſt conſideranda, prout reperitur, ſed prout erat.
21 Iudex rectus inſpicere debet omnia, prout de tempore proprio erant inſpicienda.
22 De ſtatu præterito dum inquiritur, conſiderandum eſt, quemadmodum de eo tempore reperiebatur ſtatus prædictus.
23 Temporis curſu non præſumuntur mutabilia in eodem ſtatu exiſtere.
24 Meuania viuente Propertio erat, et fuit Ciuitas inclyta.
25 Meuania ſita eſt antiqua in Vmbria Veilumbra appellata.
26 Veilumbra eſt Veia, ideſt antiqua Proles.
27 In Velumbra quæ Ciuitates habebant Principatum.
28 Inter Veilumbra Ciuitates olim Menania Princeps.
29 Aedificia Ciuitatis Meuaniæ, quæ erant olim refert Chirocrates.
30 Celebris Chirocrates Architecton, & referuntur hi, qui de eo mentionem faciunt.
Agrippa Augusta habebat Villam in Agro Meuanati, dicto n. 30. in fin.
31 Meuanię Territorum amplum, & pars Vmbriæ erat, & n. 33.
32 Propertij carmina lib. 1. eleg. vltima, quomodo intelligantur.
33 Meuania contingebat campo Vmbriæ, qui Peruſiæ erat proximus.
34 Menania Territorium terminabat cum Peruſia, & Spoleto.
35 Menonionenſes Populi, qui erant, ibidem, verſ. Vnde. Menania erat patulis, latiſue Agris. Territorium quid ſit, eodem n. 35. in fine.
36 Faliſcus erat Menanus.
37 Meuaniæ terminatio cum Spoleto comprobatur.
38 Ad Propertij carmina elucubratio.
39 Meuanio habet Terræ pinguedinem, & dona Iouis, & Peruſia erat proxima.
40 Propertius confitetur eſſe Menanatem, & num. 43. & non Peruſinum, ibidem, verſ. Et hanc & n. 44.
41 Confeſſio facta in ſcriptura ſemper loquitur, & quos effectus habeat.
42 Confeſſio eſt melior probatio, & alia probatione non eſt opus.
43 Confeſsio pręualet mille Teſtibus contrarium deponentibus pręſertim circa actum à confitente geſtum.
Vmbriam ab Hetruria Tiberis diſterminat, ibidem, verſ. etiam, ſeu, Verum etiam.
44 Propertius geminatè confitetur Patriam ſuam eſſe Meuaniam, & n. 48.
45 Geminata confeſſio habet vim iudicialis confeſſionis.
46 Propertij carmina lib 4. eleg. 1.
47 Carmina prędicta commentantur.
48 Propertius confitetur ipſum natum eſſe antiqua in Vmbria, & in Ciuitate Meuania.
49 Dictio, Qua, accipitur pro nominatiuo caſu, & comprobatur.
50 Dictio, Qua, pro aduerbio, ſcilicè, qua parte.
51 Dictione, Qua, Propertius ſæpè vtitur, dum vult denotare, & explicare aliquem proprium locum.
52 Afferuntur diuerſa carmina.
53 Vſus loquendi derogat regulæ, & conſtitutioni.
54 Interpretatio propria ſemper ſumenda eſt, omiſſa impropria.
55 Propertij confeſſio triplicatur, quòd Meuania ſit eius Patria.
56 Confeſſio interpretatiua, imò etiam implicita plenè probat.
57 Confeſſio implicita idem operatur ac explicita, & expreſſa.

58 *Confeſſio reſpondens circumſtautijs deſcriptionis multùm ęſtimanda.*

59 *Demonſtrationes duæ ſufficiunt ad identitatem denotandam, & ad faciendam pleniſſimam probationem.*

60 *Identitas dicitur probata, dum vna demonſtratio eſt generalis, & altera ſpecialis.*

61 *Amplia, dum iuſtificatur locus loci cum duabus demonſtrationibus.*

62 *Ad identitatem probandam ſufficiunt coniecturæ & præſumptiones.*

63 *Identitas ex confeſsione concludentiſſimè probatur.*

64 *Demonſtratio quid ſit.*

65 Propertius Patriæ ſuę oblectamenta oſtentat.

66 *Lacus Vmber æſtiuus erat Meuaniæ, & n. 70.*

67 *Imber ſacer dicitur lacus Vmber Contuſis, & Vulneratis vtiliſſimus.*

68 *Imber Sacer erat Fons intus Meuaniā Ciuitatē.*

69 Cuius veſtigia licèt diruta adhùc cernuntur.

70 *Lacum Vmbrum nonnulli tenuerunt fuiſſe Clitumnum flumen.*

71 Clitumni aquę gelidiſſimæ, ergà Clitumnus non erat Lacus æſtiuus.

72 *Aqua æſtiua ea eſt, quę æſtate ſola vti expedit,*

73 *Lacus qualis ſit.*

74 *Imber Sacer non erat lacus Vmber æſtiuus, & redditur ratio.*

75 *Aqua non dicitur ea, quę enunciatur, ſi contraria ſis in identitate.*

76 *Aqua Imbris ſacri meabat per Aquagium, & ex dicta Aqua reſultabat Lacus in loco hodiè materna lingua vocato* Petrilla.

77 Petrillus erat, *& eſt in cauo Agri, & conſequènter erat ibi Lacus.*

78 *Qualitas adiecta verbo quomodo intelligatur.*

79 *A propria verborum ſignificatione non eſt recedendum.*

80 Pro condigna *interpretatione conſideranda eſt integra periodus.*

81 *Verba quomodo ſunt intelligenda.*

82 *Iudex in probationibus veriſimilitudinem amplectitur.*

83 Propertij *palatium in qua parte Meuanię exiſtebat, & an Valles reſpiceret?*

84 *Hominis mutatio, ſeu alteratio non attenditur concurrentibus demonſtrationibus pro identitate probanda.*

85 Publica vox, *& ſama in antiquis facit plenam probationem.*

86 *In antiquis leniores etiam probationes ſufficiunt.*

87 Propertij *carmina explicantur, & n. 88. cum ſeqq.*

88 *Murus à quo dicatur?*

89 *Meuania murus erat ordine, ſeu forma retitia, prout in parte adhuc eſt talis.*

90 *Meuaniæ murus ſcandebat, & quomodo?*

91 *Axis ſignificatio.*

92 *Meuanię maior muri eleuatio in qua parte erat tempore, quo Propertius cecinit.*

93 *Axis, ſeu linea accipitur pro ambitu muri.*

94 *Murus Meuaniæ ſcandebat etiam propter altiorem partem Cliui.*

95 Propertio *notior erat altior pars Cliui Ciuitatis Meuanię.*

96 *Ingenium quas virtutes habeat.*

97 *Murus notior* Propertio *erat proximus eius Palatio.*

98 *Alia explicatio ad carmina* Propertij.

99 *Meuania fortis erat, Turribus, propugnaculis, & arcibus munita.*

100 *Ad huiuſmodi corroborandum adducuntur multę auctoritates grauiſſimorum Hiſtoricorum, & Chroniſtarum antiquorum.*

101 *Meuania ſedet in Vallibus, & n. 105.*

102 *Loci euidentia optima eſt in iure.*

103 *Iudicis oculi certiores magis ſunt, quàm aures.*

104 *Valles dupliciter in iure conſiderantur.*

105 *Meuania vtramque Iuriſtarum habet Vallium ſpeciem.*

106 *Meuania abundat Vallibus, & latiſſima erat Territorij.*

107 *Meuania etiam ad præſens eſt Ciuitas, & redditur ratio.*

108 *Meuania fuit commendata Epiſcopo Spoletino tempore* Pontificatus *S. Gregorij Magni, & ſic non fuis priuata Epiſcopali Cathreda.*

109 *Iudex debet iudicare ſecundum magis communem opinionem.*

110 *Confeſſio non indiget Sententia, nec ſententiæ pronunciatione, & redditur ratio.*

111 *Vrbanus* Papa *VIII. erat omnium Virtutum genere redimitus.*

112 *Vrbanus VIII. aduocat Romam Reuerendiſſimum* Patrem *Mauttinũ Narnienſem tunc Meuaniæ degentem.*

113 *Vrbani VIII. carmina in comprobationem Patriæ* Propertij.

114 Pontificis *aſſertio pro lege habetur.*

115 *Hiſtoricis, Chroniſtis, & Authoribus ſcribentibus de Propertio præſtantur applauſus.*

116 *Bonciarius approbat confeſſionem noſtri* Propertij.

117 *Bonciarij laudes maximæ.*

118 *Aduersùs Ioſephum Scaligerum loquitur acritèr Ioannes Sauius.*

119 *Felix Binus de Aſſiſio àn veridicè loquatur.*

120 *Falſus in vno falſus in omnibus.*

121 *Arces Aſſiſinates, Spoletina, & Narnienſes à quo tempore ſint conditæ.*

122 *Lapides Aſſiſinates Sepulchrales cum prætenſis inſcriptionibus an probens.*

123 *Bini præſumptiones, & interpretationes inueriſimiles, & ideò reſpuendæ.*

124 *Interpretatio quæ vera dicatur, vel ne.*

125 Præſumptio, *& coniectura quæ de iure vera dici poteſt?*

126 Propertius *Elegiarum* Princeps *laude dignus.*

127 *Vbi eſt maior, minor ceſſat.*

128 Ordo *in omnibus eſt ſeruandus.*

129 *Vera Virtus quæ ſit, & quam laudem præſtet.*

130 *B. Iacobus Blanconius Meuanas eximios Spirituales progreſſus facit in anguſtiſſima Dominicana Religione.*

131 *Vera ſcientia, & Sapientia in Chriſto eſt.*

132 *Beatus Iacobus noctè, dieque orat coram Chriſto Crucifixo.*

133 *Ex oratione quas Virtutes comparat ſibi Iacobus.*

134 *B. Iacobus expectans beatam ſpem, & reuelationem glorię magni Dei qua recepit.*

135 *AEterna Beatitudo membris Chriſti ſolummodò paratur.*

136 *B. Iacobus in pignus ſua ſalutis ęterna recepit pretioſiſſimum Chriſti Sanguinem.*

137 *Cum Eodemque alloquitur Chriſtus.*

138 *Principatum habens ab Imperatore, ſeu Rege habet pralationum reſpectu aliorum.*

139 *B. Iacobus Chriſti Sanguine mirabilitèr inſignitus an ęteris Beatis coram D.O.M. pralationem habeat.*

140 *Principis lateri adhærens de ipſius permiſſu nobilitatur, & quarè?*

141 *B. Iacobum Meuanatem credimus Deo eſſe cariſſimum.*

142 *B. Iacobo preces praſtemus ſemper, vt nos ab omni malorum incurſu defendat.*

143 *Author B. Iacobum exorat, & ipſius elogia inceſſanti carmine canit.*

144 *Elogia B. Iacobi enarrat Author, vt vnuſquiſque ad ipſius Deuotionem totalitèr inflammetur.*

IVRIDICIALIS APOLOGIA

S I V E.

PROPERTIANA MANVTENTIO

FAVORE MEVANIAE

C O N T R A

Aemulatores, & precipuè contra Ciattum, & Donnolam.

1 NOn nulli recentes Scriptores Sextum Aurelium Propertium Meuanatē Elegiarum Principem certant acriter ſibi genuinum Conciuem aſcribere: diuerſiſque nugoſis, aereiſque analogiſmis adſciſcere non
ſolum, verum etiam eiuſdem Vatis carminum
innouatione, & vt melius dicam, adulteratione conatur ſignanter *ille Hiſpellas Thadeus Donnola in ſua Diſertat. de Patr. Propert. & in ſuo*
2 *Apologico diſcurſu contra Ciattum* Meuaniam
hoc Patritio Vate abdicare, & Hiſpello adiudicare.
3 Sed ex infra dicendis ſileat Ciattus, redarguatur Donnola, & vetuſtæ Meuaniæ Patriæ huius Elegi Dynaſtę detur manutentio, quę certè deneganda non eſt habenti Iuris aſſiſtentiam
4 *vt docet Ricc. deciſ. archiep. neap. 213. part. 1. Baratt. deciſ. 131. & ibi Add. & deciſ. 827. per totam, & Rot. recent. part. 11. decis. 105. num. 3. & par. 13. deciſ. 333. num. 12. & deciſ. 390. num. 4. & part. 14. deciſ. 249. num. 1.;*
5 Quam Iuris aſſiſtentiam fauore Meuaniæ nō ſolum præſtant complurimi antiqui eruditi, famigerabiles, & claſſici Authores, Hiſtorici ſcribentes Sextum Aurelium Propertium ex Meuania oriundum, & inter cæteros *Petrus Crinit. lib. 3. de Poet. latin. cap. 43. Io. Rauis. Teſtor. in ſua Offic. tit. de Poet. Latin. Ambroſ. Calepin. in verbo, Meuania, & in verbo, Propertius, Raphael Volaterr. lib. 6. Geograph. tit. ſeu in capit. Vmbri, Sabini, pag. mihi 57. à tergo, & alibi, &c. pag. 64. & lib. 18. Anthropolog. ſiue Commentar. Vrbanorum pag. mihi 193. à tergo, Hieronym. Alexandrin. in vita Propertij impreſſa ante Comment. ſeu Elucubrat. Domitij ſuper Propertij Elegijs, Philipp. Beroald. in Comment. ad Propert. lib. 1. eleg. vltim. & lib. 4. eleg. pri & idem Beroald. ad Sueton. Tranquill. in C. Calig. Domit. Calderin. in comment. ad Statium, Syluar. lib. 1. in explicat. Carminis, Callimacuſque Senex, vmbroque Propertius antro. Et eodem lib. pri. in carmine. Digna litem? nec ſi vacuet Meuania Valles, Petr. Mars. ad Sill. Ital. lib. 4. 6. & 8. Philipp. Cluuer. in Ital. Antiq. tit. de Oppid. Meuan. verſic. Idem, & Propertius, Iacob. Philipp. Ordin. Eremit. in ſupplem. Chronicar. lib. 4. pag. mihi 48. à tergo, per Franc. L. Florentin. vulgari idiomate traductarum, Marcus Guazz. in Chronic. tit. de Aſſiſio, & Meuania in Vmbria Ciuitatibus pag. mihi 192. à tergo in fin., cum pag. ſeq. Ioann. Maria Cataneus ad Plin. Secun. lib. 6. Epiſt. XV. in verbo, Municeps, Corrad. Genſer. in ſuo Onomaſt. verbo Meuania, Bering. in ſuo Diction. Poetic. eodem verbo Meuania, Policarp. in Grammat. ad Aduerbium ſecundum, Neapol. Orat. in lib. de verbor. ſignific. ſiue de Verbor. priſcor. propriet. in verbo, Meuania, Lexicon Geographicum Philippi Ferrarij*

cum

*cum ſupplemento Michaelis Antonij Baudrand Pa-
riſini in lit.* M. *verbo* , *Meuania* , *&* *Carol. Ste-
phan. in ſuo Diction. Hiſtoric. Geographic.* Poet.
lit. M. *verbo Meuania* , *& latius lit.* P. *in verbo* ,
Propertius , *Blond. in ſua Roma reſtaurata,ſeu Ita-
lia illuſtrata tito il Ducato di de Spoleti* , *che chia-
morno gl' Antichi Vmbria* , *Regione* 1111. *in Im-
marg. verbo* , *Meuania pag. mihi* 115. *à tergo* .

6 Quibus priſcis, famoſis, approbatis Hiſtori-
cis, & Anthoribus credendum eſt, *iuxta tex. in
l. pri. ff. de offic. Præfect. Prætor. Rot. recent. p.*
12. *deciſ.* 268. *n.* 20. *& Card. Celſus deciſ.* 25.
n. 2. *& deciſ.* 328. *n.* 10.

7 Signantèr in caſu noſtro, quia verſamur in
antiquis, & longe memoriam Hominum exce-
dentibus, *vt optime Rot. rec. par.* 14. *deciſ.* 316.
num. 5. *& deciſ.* 424. *n.* 5. *& Tamburin. de Iur.
Abbat. diſput.* 25. *q prim. n.* 123.

8 Sicque præfati Authores, & Hiſtorici con-
ſtituunt fauore Meuaniæ anteriorem, potiorem,
veriorem, & antiquiorem poſſeſſionem pro ma-
nutentione, *Rot. recent. p.* 12. *deciſ.* 14. *n.* 31.
& penes Ludouic. Poſt. *de Manutent. deciſ.* 513.
num. 3. *&* 7.

9 Verum etiam antedictam Iuris aſſiſtentiam
præſtant etiam inclyti moderni Scriptores aſ-
ſeuerantes Propertium Meuanatem eſſe Patri-
tium, *vtputa Leand. Albert. in deſcript. totius
Italiæ, tit. Vmbria, ò vero Ducato di Spoleti,
pag. mihi* 90. *Gaſp. Sciopp. dictus Paſchaſ. Groſip.
in ſuis* Paradox. *litterar. Epiſt.* 13. *Bernard. Ste-
phon. è Societ. Ieſu vir diſertiſſimus in ſuis carmin.
poſth. ſcribens Tarquinio Gallus ſic ait* — Carus,
Tibullus, Iulius Romæ placent, Meuaniæ Pro-
pertius — Marc. *Ant. Bonciar.* Peruſin. *in ſuo
Oedip. ſiue de Bello literar. luſ. lib.* 1. *pag. mihi*
35. *poſt primum carmen* , *ibi* .

Tùm quà turiferos iactat Meuania campos
Patria Callimachi iam non dubitanda latini,
Quamuis clara ſibi cunabula vindicet altus
Aſiſias: fruſtrà, Vati ſi credimus.

Et huic ſententiæ nuperimè aſtipulantur *Orelpid.
Academic.* Peruſ. *ad* Propert. *notæ* , *lib.* 3. *ad
eleg.* 18. 19. *&* 20. *in fin. pag. mihi* 22. *& lib.*
4. *eleg.* 1. *pag. mihi* 25. *in comment. carminis* .

Quà nebuloſa cauo rorat Meuania campo.

Et Hermann. Torrent. in Elucidar. Poetic. *poſtre-
mò reformato, & auctoa Hieronym. Bruſon. p.* 2.
ia verbo , Meuania, *et in verbo* Propertio, *&
Iacobill. tom. pri. vit. S.S. Vmbr. in Diſert.*
Prouinc. *vmbr. pag. mihi* 17. §. *Nelle lettere fio-
rirno, et Alij complurimi moderni etiam in Ono-
maſt. et Diction.* quos ne ſim proliximus omitto.

10 Quorum modernorum Scriptornm comproba-
tione vigente ab antiquis roborata Hiſtori-
cis, Chroniſtis, & Authoribus tollitur omnis
occaſio dubitandi, *vt dixit Rot. coram R. P. D.
Beuilaqua in Narnien. ſuppreſſionis Conuentus
Luna* 5. *Maij* 1664. §. *Non enim probatio* , &
11 clauditur os contrarium aſſerentibus, & pe-
culiariter Ciuitati ex atteſtationibus dictorum
duorum Peruſinæ Ciuitatis Conciuium, quibus
12 tanquàm deponentibus aduerſus eorum Patri-
am, & Vniuerſitatem, & prędictę Vniuerſitatis
Conciues credendum eſt, *Farinacc. tract. de
Teſtibus quæſt.* 60. *num.* 488. *& ſeq.* ſummoperè
pro manutentione, *Rot. recentior. part.* 12. *dec.*
91. *num.* 2.
13 Prolixoque Donnolę libello diuerſis non ap-
plicabilibus argumentis ſuam intentionem fun-
dantis nil fidei eſt deferendum, *Rot. recent. par.*
11. *deciſ.* 44. *num.* 14. & eſt ratio, quia verboſi
Commentarij ſunt vitandi, *l.* 1. *ff. de orign. iur.*
15 En maximè, quia nullus ex antiquis, & mo-
dernis Scriptoribus eidem Donnolæ aſſiſtit pro
16 ſua tuenda opinione: ſicque firma remanet Iu-
ris ſententia, quod Scriptori, ſeu Hiſtorico nõ
ſit credendum, ſi à Maioribus non ſit data fides,
& quando talis Hiſtoria longiſſimo tempore
non ſit approbata, vt *optime Rot. in dicta Nar-
nien. ſuppreſſionis* , *in præcitato* §.
17 Et ab hac Iuris aſſiſtentia ad fauorem Meua-
nię non diſſentiunt carmina ipſiuſmet Proper-
tij *lib.* 1. *eleg. vltima ad* , *Tullum* , *ibi in fine* .

Proxima ſuppoſito contingens Vmbria campo
Me genuit terris fertilis vberibus.

18 Quæ carminum verba alteri melius non adap-
tantur, quam Meuaniæ, quæ vtramque habet
deſcriptionis qualitatem, ſeu demonſtrationem,
nempè Meuania ſui Territorij fines cum Peruſia
19 terminabat, eiuſque Ager erat, & eſt in vbe-
ribus Terris, prout infra de vtraque qualitate,
& demonſtratione diſertè probabo. Pro qua
probatione, ſeu carminum intelligentia præ-
20 mittendum eſſe cenſeo, quod Meuania non ſit
conſideranda in ſtatu etiam agrario, prout ad
præſens reperitur, ſed de tempore, quo Pro-
pertius deſcripſit Meuaniam tanquàm Patriam
ſuam; nam quilibet rectus Iudex ita perpende-
21 re debet. Et dum de ſtatu prętérito alicuius
rei inquiritur, & diſceptatur, ſemper perpen-
22 dendus eſt ſtatus, Ager, ſitus, & qualitas vtì
de eo tempore reperiebatur. Siquidem tempo-
ris curſu non præſumuntur mutabilia in eodem
23 ſtatu exiſtere; cum de vno ad aliud tempus nõ
ſit inferendum, *Menoch. de præſumpt. lib.* 1. *q.*
24. *num.* 17. *& ſeq. & Vermigliol. conſ. crimin.*
281. *num.* 13.
24 Meuania igitur priſcis temporibus, & dum
Propertius cecinit vt ſupra, & infra &c. ipſam
tanquàm Patriam ſuam deſcribendo, erat Ci-
uitas inclyta ſita antiqua in Vmbria, quam
25 *Cato in lib. origin. appellat Veilumbram* ideſt
26 Veiam prolem, antiquam Vmbram, in qua
27 Principes ſunt ſpoletum Tuder, Meuania, &
Ameria; & ſequitur etiam *Beroſ. Cald. in An-
tiquitate Mundi* , *pag. mihi* 68. *à tergo* , *& Io:
Anton. Magin. in delineatione, ſeu impreſſione to-*

tius

tius Italia in pri. fol. dictę impreſſionis .

28 Vnde ad comprobandam magnificentiam Meuaniæ Ciuitatis priſcæ, & opulentiſſimæ in itinere Flaminiæ Viæ, ſitæ, quam inter Veilumbriæ Ciuitates Principem *ex infra dicendis num.* 19. 31. 33. *& ſeqq. & num.* 39. *&* 106. alacritèr aſſeuerare audeo, afferam non ſolum *Chiro-*
29 *cratem de egregijs ſtructuris totius Orbis libr.* 4. *capit.* 22. qui (vt recenſet *Mercur. de Angelis Patruus meus in Opuſculo de Patria Propertij* penes me exiſtenti) ita ſcripſit —— In Meuania præclaro Oppido, Sacellorum, Delubrorum, Templorum, aliorumque notabilium Aedificiorum lateritiorum, ſtructuræ dorico, & hetruſco more perfectę mira arte conſpiciuntur — Idemque *Chirocrates dicto lib.* 4. *cap.* 33. ſubdit. Apud Meuaniam in immarginibus Viæ Flaminiæ continuatis Aedificijs Pyramides, Metæ Coloſſicaque ſepulcra hinc indè apparent.

30 Qui Chirocrates celebris Architecton ab aliquibus dici ſolet, ſeu Dinocrates appellatur, vt inquit *Ambroſ. Calepin. in ſuo Diction. lit. C. verbo Chirocrates, impreſſo Venetijs apud Ioannem Gryphium M D XLVI. & C. Iul. Solin. Polypiſtor. cap.* 35. *pag. mihi* 119. *erga fin.* & hunc Chirocratem inter nobiles Architectos enunciat *Io. Rauiſ. Tex. in ſua Offic. part.* 2. *tit. Architecti nobiles*.

Verum etiam afferam dictum *Phylipp. Cluuer. in eadem ſua Ital. Antiq. tit.* de *Oppido* Meuania, qui comprobat in Vmbria, & inter illuſtriores Vrbes, memoratuque dignas Vrbem vetuſtiſſimam fuiſſe Meuaniam: imò validiſſimum, munitiſſimumque fuiſſe locum, quem, adueniente Veſpaſiani Exercitu, Vitellij Exercitus ceù arcem belli occupauit: Meuanatemque Agrum dicit delicioſiſſimum, in quo Agrippina Augusta Villam habuit. vbi Androgynus natus eſt *vt latius Cluuer. ibidem ſupra &c. Et felic. record. Paulus* Papa *V*. de Anno milleſimo ſexcenteſimo decimo òctauo, ſeptimo Idus Februarij erigendo Meuanienſem Eccleſiam Parochialem Matricem S. Michaelis Archangeli in Collegiatam hæc præciſa in exordio Bullæ pro maiori impulſu, & cauſa dictæ erectionis verba exarauit —— *Tamèn adhunc de pręſenti muris cinta, & in ſuo Ambitu ſatis ampla, numeroſoque Populo, & pluribus nobilibus, & diuitibus, alijſque honeſta conditionis Familijs referta, nec non Agri, ſeu Territorij fertilitate, Aerisque ſalubritate commendata, & in primis pluribus, priſtinæ eius Magnitudinis, aut præſtantię formæ veſtigijs conſpicua, & pręſtabilis exiſtat*.

31 Huiuſmodique Meuaniæ Ciuitatis Territorium etiam amplum fuiſſe colligitur ex *Plin. Secund. in Hiſtor. natural. lib.* 14. *capit.* 3. vbi dicitur, quod Irtiola Vmbriæ, Meuanatique, & Pieno Agro peculiaris eſt ——Ex quo apertè deducitur quod Ager Meuanas, tunc fuerit notabilis Pars Vmbrię, Nam fruſtrà Plinius, dum expreſsit Vmbriam, expreſsiſſet Agrum Meuanatem, ſi dictus Ager Meuanas non eſſet notabilis, imò maxima Pars Vmbriæ: & teſtatur *Seruius in comment. lib.* 2. *Georg. Virgil. in verſ. Sed neque Medorum Sylua, ad carmen, Hinc albi Clitumne Greges &c.* loquendo de flumine Clitumno ſic ait de Meuania —— Clitumnus autem Fluuius eſt in Meuania, quę Pars eſt Vmbrię.

Ex huiuſmodi igitur præmiſsis, & peculiariter, quòd Meuania eſſet tunc pars Vmbriæ, iuſta cadit conſequentia, quod Meuania non eſſet coarctata in paruo Agri diſtrictu, prout ad præſens: ſicque dicta carmina.

Proxima ſuppoſito contingens Vmbria campo
Me genuit terris fertilis vberibus.

32 intelligenda ſunt de Meuania, vt enucleando deſcriptionem eiuſdem primi carminis declarat *præfatus Orclpid. ad Propert. nota, ibidem, pag. mihi* 7. *ibi videlicèt* —— Plena deſcriptio. Nam
33 Meuania contingit campo Vmbriæ, qui Peruſiæ proximus, contingit Campo, datiuus caſus, idest ſita eſt in campo ſuppoſito à ſub, & poſito, ideſt humili.

34 Reſultatque euidentiſſima ratio; quia de tali tempore Ager Meuanas finitimus erat Peruſiæ, & Spoleto, vt refert in vita Propertij *Hieronymus Alexandrinus in Epiſtol. ad Lector. ante comment. ſiue elucubrat. Domitij ſuper Propertij elegijs*, ibi —— Patria huic Meuania fuit Vmbriæ locus eſt, qui Spoletum, Peruſiamque conterminat. Vnde *Ciattus in memor. annal. & hiſtor. Peruſin. tit. de Peruſia Auguſta, lib.* 3. *pag. mihi* 410. poſt medium iuremeritò ſcripſit, quòd loca, quæ hodiè appellantur Caſtrum Gualdi Cataniæ, Terra Cannaria, Collis Mancius, & alia loca circum circa erant omnia ſubiecta Ditioni Meuanię, dictorumque locorum Populi vocabantur Meuanionenſes. Sed ab hac Populorum appellatione recedit *Plin. Secun. in Hiſtor. natur. lib.* 3. *cap.* 14. quem ſequitur *Cluuer. in ſua Ital. Antiq. tit. de Oppido Meuania* 5. *omnino mihi &c.*

35 Comprobatque hanc veritatem *Sil. Ital. de ſecundo Bello Punico lib.* 4. *pag. mihi* 69. dum patulos, & latos appellat Agros Meuanates, ibi.

Hinc cadit infęlix niueis Varrenus in armis.
Meuanus Varrenus, arat cui diuitis vber
Campi Fulginea, & patulis Clitumnus in Aruis
Candentes gelido profundit Flumine Tauros.

Et idem *Sil. de eodem* 2. *Bello punico lib.* 6. *pag. mihi* 104.

Atque vbi latis
Proiecta in campis nebulas exalat inertes,
Et ſedet ingentem paſcens Meuania Tuarum,
Dona Ioui.

Huiuſmodique comprobat etiam *Lucan. lib.* 1. *ibi*

Eſt qui tauriferis vbi ſe Meuania campis
Explicat.

Vbi

Digitized by Google

Vbi *Sulpi. commentator* ſubdit: explicat: ideſt, dilatat.

Itaque dilatatio erat Territoriũ cõprehendens vniuerſitatẽ Agrorum à Territorio Peruſino vſque ad Spoletinum, vt ſupradictum eſt, & facit *tex. in l. Pupillus 239. §. Territorium, ff. de verbor. ſignificat. & Hieron. de Mont. tract. de finib. regund. cap. 6. num. 1.* & melius applicatur concluſio in *cap. 93.*

36 Ex his igitur ceſſat iactatio recẽtis Poetæ *Achill. Aegid.* Montisfalchinenſis in *Claredios lib. 1. pag. mihi 4. ibi.*

Antiquos fama eſt hunc appellaſſe Faliſcum.

ſupponẽtis Faliſcum, qui in hac noſtra ætate dicitur Monsfalcus, Meuanati Territorio non fuiſſe ſubiectum.

Sed toto cœlo Achilles aberrat: quia in illis temporibus Faliſcus erat Meuaniæ, vt his verbis teſtatur *Philipp. Beroald. commentat. ad Propertium lib. 2. eleg. 20. in carmine.*

Qua formoſa ſuo Clitumnus flumine luco.

ibi — Clitũnus Fluuius eſt in Faliſco, ſiue Meuaniæ Propertij *Patriæ*, cuius aqua pota boues candidos facit — & ita concordat *Iodo. comment. ad Virgil. in dicto 2. lib. Georg. in locis præcitatis, dicto verbo, ſed neque Medorum ſyluæ, in verbo, Varia lectio, pag. mihi 95. & optimè etiam Corrad. Genſer. in dicto Onomaſt. lit. C. Clitumnus* Vnde ad propoſitum cecinit contra opinionem *Bernardini Campelli tom. 1. Hiſtor. Spolet. in reportament. libr. 1. pag. mihi 27. cum ſeqq. Ouid. faſtor. lib. 1. pag mihi 6.*

Colla rudes operum præbent ferienda Iuuenci,
Quos aluit campis herba Faliſca ſuis.

Conſequenter *Ouid.* non loquitur vt ſupponit *dictus Campell.* de Faleriorum, ſeu Faliſcorum Oppido in Hetruria, ſed de quodam Caſtro, ſeu loco appellato Faliſco ſito in Agro Meuaniæ, in colle Clitumni hodie Monteſalco vocato, vt probant ſupracitati Authores.

Nam *Ouid. ibidem* recenſet ſacrificium Iouis Capitolini, cui nulla alia mactabatur Victima, quàm Taurus è Clitumni pabulis alitus; Clitumnigerique Tauri erant celeberrimi in Romanorum Triumphis extollendis *vt penes Ouid. & Virg. & Sil. Ital. ibidem ſupra, & reſpectiuè, & mirabiliter penes Claudian. panegyr. in 6. Conſulat. Honor. pag. mihi 218. & Ion. Mar. Catan. ad Plin. Iun. Epiſt. 8. lib. 8. in princ. & idem Plin. in Panegyr. ad Traian. pag. mihi 225. à tergo, in verbo, Grandioribus, & idem Catane. ibidem Comment. in eodem verbo*, aſſerit Tauros nutritos apud Clitumnum vocari Victimas grandiores, vel maiores, vel opimas, & lautiſſimam Deorum placationem. Vndè iuremerito ſcripſit *Latin. Pacat. in Paneg. Theodoſ. Augſt. pag. mihi 501. ergà med.* Gargar à Prouentu læta Tritici, Meuania memoretur Armento Ex quo eiuſdem Authoris modo loquendi colligitur, quod fertilitas Armentorum Meuaniæ fuerit ſignantèr priſcis temporibus ob latitudinem etiam ſui Territorij ſpecialis admodùm, & admiranda.

37 Et hæc adducuntur etiam pro comprobatione quod Meuania terminabat cum Spoleto, *vt Alexandrin. ibidem ſupra*, & pro dicta conterminatione roboranda faciunt etiam ea, quæ refert *idem Campell. in præcitato 1. tom. Hiſtor. Spolet. in Report. lib. 1. pag. mihi 30. in prima col. verſ. Tauriferis vbi ſe Meuania, in fine.*

38 Aliud verò prædictum, & ſubſequens carmen, ſcilicèt.

Me genuit Terris fertilis vberibus.

Refertur pariter ad Meuaniam, vt ſatis clarè probatur *ex dictis ſupra n. 28.* & in punctualibus terminis *idem Orelpid. ad Propert. in præcitata pag. 7. ergà finem cum ſeq. in princ.* & infraſcripta ſunt formalia verba— Ibi etiam ter-
39 ræ pinguedo exuberat: ideò dona Iouis, &c.
Omnes autem partes huius deſcriptionis, quòd
ſit Peruſiæ in campo proximo, quòd in campo Vmbriæ, quod in humiliori, quòd in maximè pingui nulli loco conueniunt niſi Meuaniæ.
40 Ex quibus clarè reſultat confeſſio ipſiuſmet
Propertij aſſerentis ipſum eſſe Meuanatem; quæ
41 confeſſio cum facta ſit in ſcriptura, ſemper
loquitur, & eſt plus quam confeſſio geminata,
& plenè probat, vt diximus *tract. de Confeſſi.*
lib. 1. q. 8. limit. 9. n. 2. & ſeqq. Cum ſit con-
42 feſſio melior probatio, & alia probatione non
43 ſit opus: imò præualet mille Teſtibus contrarium deponentibus, *vt latè in eodem tract. q. 1. lib. 1. & alibi paſſim*, præſertim circa Actum ab ipſomet geſtum, *Ludouic. Manuten. obſeruat. 19. n. 52. ergà finem.*

Et hanc confeſſionem denigrare nequit *Ciattus cum ſuis Paradox. Hiſtoric. pag. mihi cum ſeqq. pluribus*, dum interpretatur per antecedentia carmina præcitatæ *Eleg. vlt. lib. 1. ſcilicèt.*

Si Peruſina tibi Patriæ ſunt nota Sepulchra.
Italiæ duris funera temporibus.

Peruſiã eſſe intelligendã pro Patria Propertij. Siquidem talis interpretatio eſt omninò impropria, & penitùs aliena à mente Vatis noſtri: non tantùm quia ipſemet fatetur in præcedentibus eiuſdem elegiæ carminibus hic recenſitis n. 18. videlicèt, quòd Vmbria ipſum genuerit, quæ proxima contingit ſuppoſito campo, qui eſt Meuania, vt probauimus ſupra, *n. 33. & ſeqq. & n. 38. & 39.* & ſuper dicto carmine aſſentitur etiam *Beroald. ad Propert. ibidem.* Verum etiã quia, teſte Beroaldo pariter ibidem Vmbriam ab Hetruria Tiberis diſterminat, ſicque Peruſia intra Vmbriæ dictionem non includitur

Digitized by Google

ditur, *vt Calepin. in verbo, Peruſia, & in verbo, Hetruria, Guazz. in Chronic. pag. mihi* 59. *& optime Campell. lib.* 1. *Hiſtor. Spolet. pag. mihi* 14. *margin. num.* 6. *&* 7. & vnanimiter ſentiunt Scribentes Geographiam, & Coſmographiam.

Et licèt Etruria fuerit etiam appellata Vmbria: attamen non ſimpliciter, ſed Vmbria Tuſcia, vt diſtinguit *idem Campell. in reportatione lib.* 1. *pag. mihi* 34. *in* 2. *col. verſ. Da queſto, che ſi è detto.*

Et noſter Propertius dum vult denotare Peruſiam, ſeu Etruriam nunquam appellat ſub nomine Vmbrię, ſed Tuſcię, & Etruſcię, *vt pluries lib.* 1. *eleg.* 21. *& eleg.* 22. *& lib.* 2. *eleg.* 1. *& lib.* 3. *eleg.* 7. *& lib.* 4. *eleg.* 2.

Pręfatumque carmen

Si Peruſina tibi Patriæ ſunt nota ſepulchra.

ad explicationem *Beroaldi, vt ibidem pręciſe* — Si Peruſina tibi Patrię, ideſt, ò Tulle, ſi noniſti ſepulchra patrię, hoc eſt Romanorum, qui in Bello peruſino perierunt, & Peruſię ſepulti ſunt, ſcito meum pręcipuum dolorem eſſe obitum Galli, cuius oſſa ſparſa ſunt per Etruriam —

Et iuſta ratione in hoc carmine Propertius enunciauit communem patriam, quę eſt Roma, *ad tex. in l. Roma* 33. *ff. ad municipal. & gloſ. in l. fin. ff. de offic. Proconſ. ac gloſ. in leg. nec non* 28. *verbo, Potuit, ff. ex quib. cauſ. maior.* 25. *&c.* ſiue per figuram loquendo ſenſit de Romanis, qui obijerunt in tali pręlio: nam corpus Exercitus L. Antonij romanum, & non peruſinum erat, vt ex Authoribus allegatis ſupra in Præludio.

Vnde nō immeritò *Donnola in diſertat. de Propertij Patria fol.* 87. dicere auſus eſt, quod Ciatti ſcripta futili Apophtegmate ruunt. Imò neceſſe eſt, vt ruant etiam ea, quæ Ciattus adducit in ſuis *Paradox. pag.* 23. cum ſuper ſua prætenſa amplificatiua diſtinctione Vmbriæ eidem præcitati aduerſentur Authores, & non congruunt noſtri Vatis circumſtantiæ pro Vmbria Tuſcia, ſicuti pro Veilumbra, ſcilicèt pro Meuania: & conſeqnentèr dicta Ciatti opinio fundata ſuper diſtinctione reprobata neceſſe eſt, vt de iure corruat *Merlin. deciſ.* 353. *num.* 20. *tom.* 1.

Et ex ſe Ciatti opinio corruit, quia liber huiuſmodi gerit in fronte paradoxa, quæ non ſunt aliud, niſi admirabilia contra opinionem omnium: ſicque figmenta; & in iure certum eſt, quod ea, quę ſunt contra communem opinionem, veniunt reijcienda, & communis opinio, prout ex dictis Scriptoribus fauore Meuanię, ſemper amplectenda eſt, *Merlin. deciſ.* 567. *num.* 21. *tom.* 2. *& Rot. recent. part.* 14. *deciſ.* 536. *num.* 17.

44 Huiuſmodique probatio pro noſtri Iuris Propertiani aſſiſtentia ex geminata eiuſdem Pro-
pertij confeſſione roboratur, quę geminata cō-
45 feſſio eandem vim habet, ſicuti iudicialis *vt*
diximus eodem tract. de Confeſſ. lib. 1. *quæſt.* 7.
effect. 1. *num.* 9. *&* 15. *& quæſt.* 8. *limit.* 4. *n.*
46 1. & clarius elicitur ex *lib.* 4. *eleg.* 1. *eiuſdem*
Propertij.

Vmbria te notis antiqua penatibus edit.
Mentior? an Patrię tangitur ora tuę?
Qua nebuloſa cauo rorat Meuania campo.
Et lacus ęſtiuis intepet Vmber aquis.
Scandentiſque Axis conſurgit vertice murus;
Murus ab ingenio notior ille tuo.

Et prius in eadem
Elegia.

Vt noſtris tumefacta ſuperbiat Vmbria libris,
Vbria Romani Patria Callimachi.
Scandentes ſi quia cernit de Vallibus arces,
Ingenio muros ęſtimet ille meo.

47 In quo carmine vt ſupra primitùs deſcripto Propertius clarè explicat ipſum natum eſſe in Veilumbra ideſt in antiqua Vmbria, de qua ſupra (*teſte Catone*) mentionem fecimus, vt puta

Vmbria te notis antiqua Penatibus edit.

48 Claris igitur verbis vnam ex prædictis Ciuitatibus enunciatis in Veilumbra, videlicet in antiqua Vmbria autumat noſter Vates eſſe Meuaniam Patriam ſuam, nempe dum ſubdit,

Qua nebuloſa cauo rorat Meuania campo.

49 Pro cuius carminis intelligentia eſt duplici ſenſu perpendenda dictio — *Qua* — primò conſiderari poteſt pro *Quę* in nominatiuo caſu, *vt dicit Calepin. in fine* dictæ dictionis, & comprobant ſacri canones *in cauſ.* 6. *quæſt.* 1. *cap. ſunt plurimi, in ordine* 11. ibi — & ne qua elatio de laude ſurrepat — & gloſ. ibidem — Vt ſi qua naſcitur elatio — & poſtmodum ibidem tex. — Vt ſi qua culpa ab ore laudantium in corde naſcitur — & ita concordat in nominatiuo caſu *tex. & gloſ. ibidem.*

Nam ſi in dicto carmine ſtet *Qua* pro *Quæ* in nominatiuo caſu poſt punctum interrogatiuum ſcilicet. *An patria tangitur ora tua*? reſultat reſponſio; qua, ſeu quæ patria? Meuania, eſt quæ nebuoloſo rorat campo.

Quanquàm ſpeculari etiam poſſimus ſecundum ſtylum poeticum, quòd huiuſmodi ſenſus non ſit adaptabilis; quia in antedicto carmine pręfata dictio, *Qua*, reperitur longa, & ſic aduerbium: & eſt ratio, quia dum à Poetis ponitur in caſu nominatiuo, talis dictio breuis eſt, *vt idem* Propert. *lib.* 4. *eleg.* 3. *et Virgil. Eclo.* 4. *& Georg.* 2. et 3.

50 Secundò talis dictio, *Qua*, ſi ad trutinam reducatur, & tanquàm aduerbium ſumatur ſignifi-

cans *Qua parte*, *vt cum Ouid.* ſenſit *Calepin. in verbo Qua*, citca finem, venit huiuſmodi explicatione concludendum, videlicet. Qua parte nebuloſa Meuania rorat cauo Campo Patria eſt; & cum hac confeſsionis formalitate emiſſæ à Propertio per introductum Mathematicum tradit per hæc præciſa verba ptęcitatus, *Beroald. Comment. ad Propert.* ſuper dicto carmine Qua nebuloſa &c. ibi — Reuertor, inquit Mathematicus, ad tuam ò Properti conſtellationem, atque horoſcopon: cuius Patriam dicit eſſe Meuaniam in Vmbria — & ita etiam *Cluuer. in dicta Ital. Antiq. tit. de Oppid. Meuan. verſic. Omnino mihi Bonciar. in locis ſupra allegatis, Genſer. vbi ſupra, & infra, & Cęteri ſuperius adducti*.

51 Et hanc interpretationem tutiorem crederem ex ſępe ſæpius viſitato loquendi modo eiuſdem noſtri Poetę dum & quando vult explicare, & denotare proprium aliquē locū, *prout lib. 2. eleg. 20.* enucleando delicias Meuanię Patrię ſuę quas de Flumine Clitumno mirifice extollit *Plin. Iun. lib. 8. Epiſtol. in Epiſt. 8. ibique diffuſè Io: Mar. Catane*. ſic cecinit idem noſter Vates.

52 Quà formoſa ſuo Clitumnus flumina luco
Integit, & niueos abluit vnda Boues.

Et lib. 3. Eleg. XVIII.

Quà Siculæ Victor telluris Claudius, & quà
Cæſar ab humana ceſſit in aſtra via.

Et lib. 4. Eleg. VII.

Qua numeroſa fides, qua quæritur vnda Cybelles.

Et eodem lib. 4. Eleg. VIII.

Quà ſacer abripitur cæco deſcenſus hiatu:
Quà penetrat Virgo, tale iter omne caue.

Et alibi, ſignantèr eodem lib. 3. eleg. 21. & 22.

53 Qui vſus loquendi omni regulæ omnique conſtitutioni in exaudiendis, vel examinandis ſermonibus derogat, *Bart. in l. Omnes Populi, in ordine 9. n. 58. verſ. Hinc enim vſus, ff. de iuſtit. & iur.*

54 Quanquàm talis interpretatio ad dictam mentem *Calepin. ibidem ſupra* ſit propria, & hæc ſemper ſumenda eſt, omiſsa impropria, *Bart. ibidem ſupra, eodem n. 58. verſ. ſecundo caſu, et* optimè ad propoſitum ratiocinatur *etiam gloſ. in cap. Ex literis, in ordine 7. in verbo, intelligentiam de Sponſal. et matrimon.*

55 Ex vtraque igitur ſenſus explicatione reſultat Propertij clara confeſſio, quòd ſcilicèt Meuania ſit eius Patria quæ confeſſio licet eſſet interpretatiua, & quatenus dicere eam velimus etiam implicitam, plenè probat, *Rot. recent. par. 14. deciſ. 532. n. 27. et Bich. deciſ. 232. n. 7. & deciſ. 423. n. 2.*

57 Immò talis confeſsio, etiamſi dicatur implicita, idem operatur, ac explicita, & expreſſa, *Bich. deciſ. 501. n. 9.*

58 Eo maximè quia talis confeſſio congruè reſpondet circumſtantijs deſcribentibus Patriam tanti Vatis, & ſic ad alium locum non eſt confeſsio prædicta trahenda, *Rot. rec. par. 13. deciſ. 428. n. 11. et 12.* Vnde *Raph. Volater. lib. 18. Antropolog. fol. mihi 193. à tergo* optima ratione protulit hæc verba Propertius Poeta Elegiarum è Meuania Vmbriæ Ciuitate, vt eius indicat carmen — & ita etiam *Bonciar. hic vt ſupra n. 9. Cęterique vt ſupra, et infra allegati Authores concordant*.

59 Exuberans igitur ex prędictis Deſcriptionis demonſtrationibus reſultat probatio; quamquàm Propertio duę ſolummodò demonſtrationes ſufficerent ad Patriæ ſuæ Meuanię identitatem denotandam, & ad pleniſsimam faciendam probationem, *Rot. recent. par. 7. deciſ. 97. n. 13. et in puncto par. 10. deciſ. 214 num. 8. et ſeqq. et par. 14. deciſ. 520. n. 91.*

60 Et de identitate ſi dubitandum non eſt, quando vna demonſtratio eſt generalis, & altera ſpecialis, *Rot. in dicta deciſ. 214. n. 9. et 10.*

61 multo minus hęſitandum eſt, quando iuſtificatur locus loci cum duabus, imò cum tot prædictis, tantiſque etiam infra dicendis demonſtrationibus, *Merlin. deciſ. 342. num. 5. tom. 1. et rec. part. 12. deciſ. 432. n. 13.*

62 Et nihilominus etiam coniecturę, & pręſumptiones ſufficerent, *Merlin deciſ. 341. n. 5. eodem tom. 1. & dicta deciſ. 432. n. 14.*

63 At nos vltra prædictas, & infra dicendas probationes ipſius Vatis confeſsionem etiam habemus, quę concludentiſsimè identitatem comprobat, *Merlin. in præcitata deciſ. 341. n. 3. & 4.*

64 Verum quia demonſtratio nihil aliud eſt, quàm ſignum adiectum pro maiori declaratione, *Rot. eadem p. 10. deciſ. 320. n. 9.*

65. Ad melius indicandam Patriam ſuam, imò ad oſtentanda Patriæ ſuæ oblectamenta ſubdit Vates.

Et lacus æſtiuis intepet Vmber aquis.

66 *Orelpid. ad Propert. in eodem lib. 4. eleg. 1. pag.*
67 *mihi* 25. ſuper dicto carmine. *Et lacus*, &c.
tenet lacum prędictum fuiſse fontem appellatum Imbrem Sacrum vetuſtiſsimum contuſis, &
vulneratis, qui in antiquis temporibus fons
68 erat, ſeu Imber celeberrimus, & intus Vrbem
Meuaniam perenni aqua Saluberrima fluebat,
69 cuius veſtigia etiam in hac noſtra tempeſtate
cernuntur.
70 Et Lacum huiuſmodi nonnulli alij licèt ſenſerint fuiſſe Clitumnū: huic tamen opinioni non adhæreo; quia Aquæ Clitumni, vt experientia patet, & dicit etiam *Plinius Iunior*, ſunt gelidiſſimæ, & concordat *Campell. tom. 1. Hiſtor. Spolet. in riportat. lib. 7. pag. mihi 238. in 2. col. verſ. Il Clitunno.* Vates elegus autèm noſter duo

deſignat

deſignat Lacum ſcilicèt, & Aquas ęſtiuas, ſic-
que contraria naturę eiuſdem Clitumni Flu-
minis.
72 Vnde pręmiſſo ad vtramque intelligentiam
quòd Aqua æſtiua ea ſit, qua in Aeſtate ſola vti
expedit, *vt docet tex. l. 1. §. AEſtiua autem, &
l. de interdicto in ordine 6. in fin. ff. de Aqua quo-
tidiana, & æſtiua*.
73 Et lacus ſit, qui viuam habet aquam, non
tamèn indè exeuntem, *vt benè Cępoll. de Ser-
uitut. ruſtic. prædior. tit. de Lacu, cap. 30. n. 1.
pag. mihi 411. in prima col.*
74 Conſequentèr neque mihi arridet prædicta
Orelpidij opinio, quòd dictus Lacus eſſet prę-
fatus Imber Sacer. Quia licèt talis aqua Sacri
Imbris æſtatis tempore radijs calefacta ſolari-
bus potuiſſet appellari æſtiua: attamèn non
75 concurrente demonſtratione, ſeu circumſtan-
tia Lacus, talis dici non poteſt identitas Aquę,
cum non verificetur exiſtentia Aquę in Lacu:
76 nã Aqua prædicti Sacri Imbris exibat è Fiſtu-
la, meabat per Aquagium, & quieſcebat in
imo caui campi hodiè vernacula lingua nomi-
nati *Petrillo* laterculis ſtructi, ibique conſeden-
77 tibus coadunatis Aquis reſultabat lacus ad
formam *dicta l. 1. §. AEſtiua autèm, & dictę l. 6.*
Vndè lacũ iuridicè dicere poſſumus extitiſſe in
cauo dicti Campi, prout etiam hac noſtra tem-
peſtate Aquarum congregatio inſpicitur; hu-
78 iuſmodique iuridicæ etiam rationes ſuadent:
quia qualitas adiecta verbo intelligitur ſecun-
dum tempus verbi, *Merlin. deciſ. 164. n. 18
& deciſ. 486. n. 13. tom. 1,*
79 Tanto magis quia in dubio à propria verbo-
rum ſignificatione non eſt recedendum, *ad tex.
in l. 1. ff. de exercit. act. l. non alitèr 67. ff. de
legat. 3.*
80 Et pro verborum congruga interpretatione
ponderanda eſt integra periodus, *Rot. rec. par.
11. deciſ. 130. n. 11. 12. & 13.*
81 Et verba ſunt sempèr intelligenda pro eo, cui
magis congruit ipſorum ſenſus, & cui proba-
bilius ipſa verba adaptantur, *l. ſi vno. 17. ff.
locat.*
82 Verbaque prædicta probabilius adaptantur
non tantum ex dicta iuridica Lacus definitione,
verum etiam ex veriſimilitudine, quam Iudex
in probationibus amplecti debet, *Rot. rec. par.
12. deciſ. 79. n. 33.*
83 Quæ veriſimilitudo, & coniectura eſt Pala-
tium eiuſdem noſtri Vatis eo tempore exiſtens
in proſpectu eiuſdem Lacus: quod Palatium ex
miti, & humili Cliuo intuebatur Valles ab eo
loco, qui hodiè corrupto Vocabulo dicitur
84 *Colle Poppo*, ideſt *Colle Propertio*: quæ no-
minis mutatio concurrentibus præcipuè ante-
dictis demonſtrationibus, & quæcunque alia
nominis alteratio non attenditur ſignantèr in
antiquis, *Merlin. deciſ. 316. num. 13. tom. 1.*
vt inconcuſſa remaneat prædictæ identitatis
85 veritas, *dicta deciſ. 316. n. 13.* Eo maximè
quia publica vox, & fama ita eſt, & fuit apud
Meuanates, *Rot. rec. par. 13. deciſ. 475. n. 3.*
quę in antiquis facit plenam probationem,
86 *vt in eadem deciſ. 475. n. 3.* tanto magis quia
de iure in antiquis etiam leuiores probationes
ſufficiunt *cap. cum cauſam, de probat. Mareſcott.
var. reſol. cap. 12. n. 38. verſ. Tertio probatur,
lib. 1. & dicta par. 13. deciſ. 304. n. 5. & deciſ.
520. num. 47. par. 14.*
87 Et Elegus noſter prædictam proſequendo de-
ſcriptionem pariter ſubdit.

Scandentiſque Axis conſurgens vertice Murus:
Murus ab ingenio notior ille tuo.

88 Et cum Murus ſit dictus à muniendo, & pro-
priè dicatur lapideus Vrbis ambitus, *vt Ca-
lep. in verbo, Murus*, conſequentèr huiuſmodi
89 Murus noſtrę Ciuitatis, qui retitio ordine erat
conſtructus, prout vſque adhuc in vna parte
conſpicitur, conſurgebat vertice Scandentis
90 Axis, ſcilicèt aſſurgebat, ſiue eleuabatur per
ædificationem, vertice, ideſt in faſtigio Axis
91 Scandentis, ideſt Lineę aſcendentis; cum A-
xis dicatur Linea à *Mar. Nizol. in Theſaur.
Ciceron. verbo, Axis*, & hanc interpretationem
tenet etiam, *Calep. in dicto verbo, Axis*,
quem vocat etiam diametron ideſt lineam
à Superiori lateris dextri angulo ad inferiorem
lateris ſiniſtri productam, *vt idem Calepin. ver-
bo, Diameter*, quem ponit Vates pro linea, ſeu
recinctu, ſiue vallo Murorum Ciuitatis. Vel ad
mentem *dicti Beroald. in Comment. dicti Carmi-
nis* habemus, quòd Axis ſit Cliuus aſſurgens,
vel nomen proprium ipſius Cliui.
92 Quæ maior muri eleuatio erat in cacumi-
ne Axis, ideſt lineæ, aut ambitus Murorum
ſiue Cliui, in quo erat Murus conditus, vt conſi-
derando antiquum noſtrę Ciuitatis ſitum in lo-
co hodie materna lingua appellato *Fabrica* ocu-
lariter agnoſcimus.
93 In qua Ciuitatis parte linea, ideſt Murorum
94 ambitus ſcandebat etiam propter altiorẽ par-
95 tem Cliui, in quo poſita erat ciuitas; quę Vr-
bis pars, ſeu Murus erat notior ingenio noſtri
Vatis, videlicet genio, ſeu docilitati, & memo-
96 riæ noſtri Poetæ: quæ docilitas, & memoria
ſunt ſpeciales virtutes, quas habent Ingenioſi
Calep. in verbo, Ingenium.
97 Coroboraturque hæc interpretatio ratione
conuincenti; ſiquidem talis murus proximus
erat eidem palatio noſtri Vatis in regione, ſeu
Ciuitatis contrada vt ſupra enunciata *Colle pop-
po*, nempe *Colle Propertio*, & ſic notior erat
ab ingenio eiuſdem Poetę.
98 Et ab hac non eſt abhorrendum interpreta-
tione: nam (*ſcribente Propertio*) non eſt hæſitã-
dum præſertim iunctis alijs infraſcriptis carmi-
nibus.

Scandentes ſi quis cernit de Vallibus Arces:
Ingenio Muros æſtimet ille meo.

99 Meuaniam fuiſſe moenibus militari ratione

 con-

conſtructam, propugnaculis munitam, & forti-
litijs, ac arcibus ab ipſo Propertio deſcriptis cir-
cumdatam, vt probat *Cluuer. ibidem ſupra, ver.*
Strabo, & verſ. Omnino mihi.
100 Et *Tit. Liui.* in argumentum euidentiſsimum
fortitudinis, ac latitudinis Ciuitatis Meuaniæ,
Decades primæ, lib. 9. pag. mihi 88. ſic ſcripſit
— Dicto paruit Conſul, magniſque itineribus
ad Meuaniam, vbi tum Copiæ Vmbrorum erant
perrexit — & pro huiuſmodi noſtra augenda
ſententia faciunt etiam ea, quæ refert *Caius Sue-*
ton. Tranquill. in Vita Cæſarum, ſuper vita C.
Calligul. pag. mihi 98. à tergo. Et tandem pro
coronide deſeruiant aurea illa verba C. *Corn.*
Tacit. ab Exceſſ. Neron. Hiſtor. lib. 3. pag. mihi
384. ibi — Tandem flagitante Exercitu, qui
Meuaniam inſederat, magno Senatorum agmi-
ne, quorũ multos ambitione, plures formidine
trahebant in caſtra venit — & poſtmodum *ibi-*
dem ſubdit *pag.* 385. ibi — Vt terrorem Italiæ
poſſeſſa Meuania, ac velut renatum ex integro
bellum intulerat.
101 Nec de Vallibus, quæ alterum ſunt Poetæ
deſcriptionis requiſitum, dubitari contingit;
quia Meuania ſedebeat, & ſedet in Vallibus,
102 vt ex oculari inſpectione, & loci euidentia, quæ
eſt optima in iure probatio, ſatis liquet, *iuxta*
gloſ. in l. ſatiſque pœnæ, in verbo, Conſpiciatur,
ff. de in ius vocan. & Sabell. var. reſolut. cap. 16.
num. 14. & cap. 79. num. 12.
103 Nam oculi Iudicis certiores aure arbitri ſunt,
Rot. recentior. part. 14. deciſ. 535. num. 60.
104 Cum in iure duplicitèr conſideretur Vallis:
quæ duplex conſideratio in inſpectione Ciuitatis
Meuaniæ concurrit: nempe aut quando Locus
eſt Collibus, vel Montibus circumdatus: aut
dum habet concauitatem; quia Valles etiam di-
cuntur illę, quę non ſunt Montibus, vel Colli-
bus circumdatę, ſed ſunt in locis inferioribus,
vel concauis aquoſis, & vt plurimum concaua-
tis, *vt egregiè docet Cępol. de ſeruit. Ruſtic. Pręd.*
tit. de Valle, cap. 24. num. 1. in princ. & in fin.
& num. 4. pag. mihi 397. cum ſeq. & in tit. de
Vallibus Aquoſis, capit. 39. pag. mihi 435. & be-
ne etiam Bart. Tract. de flumin. ſeu Tybe. &c. ver-
bo, Agro, num. 12, & ſeqq. pag. mihi 162.
105 Et ſuper noſtrę Ciuitatis euidentia Vallibus
vndique in vtraque ſpecie prędicta vagantibus
admiranda teſtatur *Stat. in ſoter. pro Rutilio Gal-*
lico ſyluar. lib. pri. his verbis.

106 Qua nunc tibi pauper acerra
Digna litem? nec ſi vacuet Meuania valles?
Aut pręſtent niueos Clitumna noualia Tauros,
Sufficiam.

107 Vnde ſi dixi ſupra Meuaniam Ciuitatem eti-
am ſecundùm præſentem ſtatum non ſum re-
dargutionis nota dignus.
Nam Meuania iuridicè appellari poteſt Ciui-
tas, quanquàm nunc Epiſcopum non habeat;
quia antiquitus habuit, & ſic non deſinit eſſe
Ciuitas: & eſt ratio, quia ſemel Ciuitas ſem-
per Ciuitas, *Hieronym. de Monte tract. de finib.*
regund. num. 5. pag. mihi 4. Gratian. diſcept. for.
cap. 291. n. 37. & 38. tom. 5. & ab huiuſmodi
108 doctrina non diſſentit *Epiſtola Sancti Gregorij*
Magni ſummi Pontificis exarata Chriſancto Epiſ-
copo Spoletino impreſſa etiã in vita S. Victen Mar-
tyris Primi Meuaniæ Antiſtetis in lucem edita
à Baptiſta Piergilio, pag. mihi 202. et 203.
109. Et licet ex tot, tantiſque authoritatibus, &
rationibus magis communis reſultet opinio fa-
uore Meuanię, ſecundum quam magis commu-
nem opinionem Rota iudicandum, & deciden-
dum eſſe cenſeat, *vt poſt Zacch. de obligat. cam.*
deciſ. 153. numer. 3. et ſeqq. et Ridolph. in Prax.
part. pri. cap. 2. num. 52. et 53. et cap. 14. num.
335. et part. 3. cap. 4. num. 73.
110 Immò exiſtente clara Vatis confeſſione non
ſit opus alia probatione: quia propria confeſſio
habet vim ſententię, & rei iudicatę, vt firmaui-
mus *in præcitato tract. de Confeſſ. lib. 1. quæſt. 7.*
effect. 4. num. 3. nec indigeat ſententiæ pronun-
ciatione: quia per confeſſionem pronunciata di-
citur ſententia, *vt in dicto effect. 4. num. 11. &*
12. et lib. 3. quæſt. 15. num. 47.
111 Attamen pro noſtra denique Iuris aſſiſtentia,
vt Propertiana Manutentio penitùs, penituſue
inconcuſſa remaneat, adducimus aſſertionem
ſanct. mem. Vrb. Pap. VIII. omni Virtutum gene-
re clariſſimi in infraſpriptis carminibus conſcrip-
112 tis tempore, quo Sanctitas ſua Romam aduocaę
uit Reuerendiſſimum Patrem Hieronymum Ma-
uttinum Narnienſem Religionis Capucinorum
eximium Apoſtolicum Concionatorem tunc
Meuanię in huiuſmodi Capucinorum cœnobio
degentem, nempe in prima Octaua ſic cecinit tã-
tus Pontifex.

113 Dalla fertil Meuania, ond'il Famoſo
Propertio origin traſſe, e ſparſe il canto
Per ogni Monte, & ogni Boſco ombroſo
Sen venia per iſchiuar l'oſſequio, e il vanto
E mentre ei fugge, & è di gloria eſoſo
Non può l'alto ſplendor celar nel manto
Di ſua modeſtia, che celar non puote
Trà nembi il Sol le sfauillanti ruote.

114 Quæ Pontificis aſſertio cum pro lege habea-
tur, *iuxta tex. in Clement, vnica de probat. &*
Garſia Maſtill. tract. de Magiſtr. lib. 3. cap. 4. n.
51. ceſſat etiam omnis Vmbra ſcrupoloſæ hæ-
ſitationis, & eliminatur omnis vana prætenſio
contrarium Aſſerentium; pręſertim, quia ta-
lis Pont. aſſertio eſt facta motu proprio, *Bich.*
deciſ. 222. n. 16. & 17. & deciſ. 479. n. 17.
115 Iure igitur meritò omnibus prædictis Hiſto-
ricis, Chroniſtis, Authoribus, & Scriptoribus
cuncta grauitate coruſcantibus inceſſantes præ-
ſtemus applauſus, & precipuè *Cluuer. Volater.*
116 *Genſer. in dicto Onomaſt. verbo, Propertius,* ac
Bonciario, qui vt ſupra aduerſus Aſſiſuates no-
ſtri Vatis confeſsionem approbant. Bonciariuſ-

117 que

117 que inter Literarios eximios Peruſinos Heroes eſt huiuſce ætatis Tullius, lariuèque Vaticinantium grauitate Maro, vt in laudem eiuſdem refert *Sylui. Conrad. de Latin. Hiſtor. Scriptor: Indic. in vita* C. *Saluſt. Criſp. pag. mihi 6.*

118 Et aduerſus Ioſephum Scaligerum ſatis ſufficiant ea, quæ profert *Ioannes Sanius in ſua Apologia ad Defenſ. Paſtoris Fid. pag. mihi 75. in fine, & pag. 76.*

119 Nec ſupradicta elucidata tàm ex præfatis Authoritatibus, & rationibus, quàm ex propria ipſius Propertij confeſſione offuſcari poſſunt à Felice Bino Aſſiſinate per Relationem ab ipſo recentèr proditam de Propertij Patria, quàm dicit eſſe Aſſiſium.

Primò quia ipſe Binus profert adulterata Propertij carmina, dum loco *Axis* ponit *Aſis*, & ſic *Aſſiſium*, quod verbum *Aſis* in vero Propertij
120 elegiarum libro non legitur. Vnde ſi Binus in vno non eſt verus, in omnibus alijs etiam eſt ealis, *Nell. de S. Gemin. tract. de Teſt. n. 239. verſ. Teſtis, et n. 240.* rationem reddit, quòd is, qui vera detrahit, totam teſtificationem detrahit, & vitiat, & cum huiuſmodi concordat *Vermigl. conſ. crim. 74. n. 25.* Nam id, quod textus Propertianus non dicit, nec Binus dicere debebat, *l. ſi vero, 65. §. De Viro, ff. ſolut. matr.*

121 Secundò, quia ad nihilum faciunt pro allegata coniectura duæ Arces in ſummitate Aſſiſij. Siquidèm tales Arces, & Narniæ fuerunt conditæ tempore, quo in Vmbria Legationis munere fungebatur Cardinalis Aegidius, & Summus Pontifex Auenionis ſedebat, vt teſtatur. *Pomp. Pelin. in Vita Braccij Fortisbraccij de Obſed. Arc. Spolet.* Conſequentèr de vno ad aliud non eſt facienda illatio, vulgatis iuribus. Cum ſempèr attendendus ſit Status de tempore cauſæ, ſeu negocij, de quo agitur, vt ex ſupradictis *n. 21. & 22.*

Et Spoleti Arx, vt ex dicto Pelino ibidem ſupra, fuit etiam tempore dicti Cardinalis Legati cōdita: ſed verius eſt, quod fuerit reædificata *vt eruditè probat eximius I.C. Bernardinus Campellus Hiſtor. Spolet. tom. 2. lib. 33. n. 39.* Quia talis Arx antiquitùs etiam erat ad defenſionem priſcæ Ciuitatis Spoleti, quemadmodùm enarrat *idem Campell. tom. 1. dictarum Hiſtor. lib. 3. num. 9. et num. 16. et pluries lib. 9.* & *ſignantèr ſub num. 30. et lib. 10. num. 7. et lib. 23. n. 37.*

122 Tertiò, nec prætenſæ inſcriptiones Lapidum ſepulchralium vllam offuſcationem præſtare poſſunt; quia cōſimiles inſcriptiones etiam in Patria mea exiſtunt, multæque extiterunt; & conſequentèr præſumendum eſt fuiſſe ab Aſſiſinatibus ad eorum Ciuitatē aſportatas: tanto magis quia in iure tales inſcriptiones non concludunt pro Aſſiſio, ſtante poſſibilitate, imò ex ſupra comprobatis, veritate vigente pro Meuania, Roe. in puncto dictarum Inſcriptionum *coram R. P. D. Beuilaqua, in dicta Narnienſi ſuppreſſionis Conuentus, §. Minus ex alio Lapide.*

123 Ceteræ tandem à Bino allegatæ præſumptiones, & interpretationes ex ſe corruunt, ſi benè ſuperiùs à me enucleata animaduertantur: præſumptioneſque, & interpretationes prædictæ tanquàm inueriſimiles ſunt reſpuendæ, *Rot. coram R. P. D. Merlino, deciſ. 125 numer. 43. tom. pri. Rot. recent. part. 11. deciſ. 224. n. 12.*

124 Siquidèm interpretatio vera illa eſſe dicitur, quæ ex verbis, & voce colligitur ad declarandos animi effectus: non autem ea, quæ extorquetur. Sic, & præſumptio, ac coniectura
125 illa paritèr eſſe dicitur, quæ deſumitur ex verbis, & factis, alijſque ſignis proprijs, & nō improprijs ad ſignificandum quid aliquis ſenſerit, *vt benè Menoch. de præſumptionibus lib. 1. q. 57. n. 2. & 3.*

Vnde *Lurent. Beyerlinck Antuerpienſis in ſuo Magno Theatro Vitæ humanæ tom. 6. in lit. P. pag. 481 lit. Margin. A* ſi oculariter inſpexiſſet Propertianū Textum, alternatiuè non ſcripſiſſet eſſe ex Meuania, vel Aſſiſio Oppido noſtrum Propertium; dum pro Aſſiſio ſuam ſolummodo fundat intentionem, quod ipſemet Propertius dixerit Axim, vel Aſsim, & neutrum legitur in Propertij textu inſerens pro Aſſiſio: cum genuina interpretatio pro vera Propertij patria ea ſit, quam dedimus ſupra, *n. 90. 91. et ſeqq.*

Et quanquàm loquendo prius vt ſupra de Meuania, & poſtmodum cum dictione — Vel — de Aſsiſio dici poſsit, quod idem Antuerpienſis dubitatiuè ſenſerit de Meuania; quia alternatiua efficit, vt prima aſſertio ſit ambigua, *Rot. recent. part. 9. tom. pri. deciſ. 164. numer. 12. et 13.*

Attamèn fundamento *Antuerpienſis* corruente ſuperædificatum pro Aſſiſio deficit, *cap. cum Paulus 1. q. 1. l. fluminum, §. vitium, verſ. idem ſeruitus, ff. de damn. infect. l. Papinianus §. vltimo, ff. de inoffic. teſtament.* Sicque optimè intrat regula *l. Mancip. C. de ſeru. fugit.* nempè quòd non habet locum diſpoſitum, niſi verificetur præſuppoſitum, *Seraph. deciſ. 482. n. 5. & deciſ. 582. n. 6. & deciſ. 1400. n. 2.*

Elaborauimus Propertium Meuanatem manutenere Patritium, & ab Inuidorum aculeis ſubtrahere, forſan quia ab incunabulis nobilitatem trahit? vt enunciauimus in præludio, & teſtatur etiam *Corrad. Genſer. in ſuo Onomaſtico lit. P. verbo, Propertius,* nec non quia huiuſmo-
126 di Patritius poetica fulget virtute, & Elegiarum principatum ſibi comparauit? Hæc non eſt Patriæ immodica laus, ergò non immodica iactatio; vt latè exemplificat *Tiraquell. Tract. de nobilit. cap. 12. num. 1. & ſeqq. et ſignanter n. 6. cum ſeqq. pag. mihi 34. cum ſeqq.*

127 Verum quia vbi maior minor ceſſat; & ordo
128 in omnibus muneribus, & honoribus eſt ſeruandus, *l. honor, 14. §. Gerendorum, ff. de muner. & honorib.*

129 Ac Virtus vera ſit Deus, & Sapientia, quæ in Vtero Virginis ædificauit ſibi Domum *vt in cap. Naſci, 5. erga finem, diſtinct. 56.* hæc enim
ſemper

Digitized by Google

ſemper immodicam Acquirenti gloriam, & laudem impertiur, & hęc ſemper prælationem præbet inconcuſſam, vt eruditiſſimè exornat *Tiraquell. dicto tract. de nobilitate cap. 21. num. 1. & ſeqq. pag. mihi 66. à tergo in 2. col. cum pag. ſeqq.*

130 Hanc igitur noſter Iacobus de nobiliſſima
natus Blanconiorum Proſapia percontatus fuit
Virtutem, dum auguſtiſſimam Dominicanam
Religionem ingreſſus fuit. Cum iàm eidem
comperrum eſſet, quòd in Chriſto eſt omnis
131 ratio ſcientiæ ſupremæ, & terrenæ Creatu-
ræ: quia ipſe eſt omnium Scientiarum caput,
& auctor: immò verę Sapientiæ, & Scientiæ
Theſaurus, *vt latè in cap. Legimus 7. §.*
132 *Hinc, & Ambroſius, diſtinct.* 37. ante Iconem
Chriſti Crucifixi inceſſanribus addictus oratio-
133 nibus vtramque ſibi adiunxit Virtutem, &
vtramque adunguem canonicam illam aſſecu-
tus fuit abſtinentiam *iuxta tex. in cap. Ieiunium
25. de conſecrat. diſtinct.* 5. & adformam eiuſ-
134 dem proximi præcitati textus Iacobus expe-
ctans beatam illam ſpem, & reuelationem
gloriæ Magni Dei, & Saluatoris noſtri Ieſu Chri-
ſti recepit mercedem Denarium, recepit, in-
135 quam, ſciens Iacobus, quòd æterna Beati-
tudo ſolummodò membris Chriſti paratur, *ad
tex. in cap. Omnis qui non diligit, 37. de pænit.
diſtinct. pri.* de Chriſti perfoſſi lateris hiante
136 Plaga copioſam viſibiliter erumpentem San-
137 guinis Scaturiginem addita voce, *Sanguis iſte
ò Iacobe, ſit in ſignum tuæ ſalutis.*
138 Et dùm Aliquis nobilitatus Principatu con-
donato ab Imperatore, ſeu Rege non recogno-
ſcente Superiorem anteponi debet cuilibet
alteri, *vt in eodem tract. docet Tiraquell. capit.
6. pag. mihi 23. in pri. col.*
139 Sic igitur Iacobus orationis principatu redi-
mitus cum tanto AEternitatis pignore Nemi-
ni conceſſo à Rege Regum, & Domino Domi-
nantium cuilibet eſt præferendus.
140 Et iure meritò in ſuo ordine pręferēdus; quia
lateri Regis Regum, & Domini Dominantium
ipſius permiſſu adhæret, & in iure certum eſt
quòd adhærens lateri Principis de ipſius per-
miſſu nobilitatur: quia contingere Purpuram
Principis dignus fuit ęſtimatus, *Tiraquell. di-
cto cap. 6. n. 10. pag. mihi 23. & Choell. ad Bull.
bon. regim. cap. 16. n. 6. & 7.*
141 Immò charior caliores cœleſtes Proceres credimus
Deo eſſe noſtrum Iacobum, cui cateruatim om-
ni debita reuerentia, & deuotione ſupplices
142 ò Meuanates, præſtemus libellos, vt nos
adiuuet, tueatur, & defendat apud Aulam
Summi Regis, ac eliminatis Mundi periculis,
Eo in tanta cœleſti incōprehenſibili Gloria frui
143 valeamus, & ego licèt omninò indignus ſimiles
ſupplices, humillimaſque flexis genibus porri-
go preces, & in tanti noſtri cæleſtis Herois
144 non interituram gloriam iugitèr canam.

Paruulus in Luna rutilas, in Sole coruſcas:
Ludis, & in Luna, Solis in orbe iubes.

In Luna ludis, dum Lunæ in lumine ſiſtis:
Sole iubes, quando Sol tibi dat Solium.

Sol Tibi dat Solium redimitum Murice diuo:
Sol ait, es ſolus Solis in obſequijs.

Solis in obſequijs fulges madeſactus IACOB
Sanguine, ſolus habes præmia tanta Dei.

DE EODEM B. IACOBO ELEGIA.

EIVSDEM ELEGIAE THEMA.

Fecit Deus duo Luminaria magna: luminare maius vt praeſſet diei, & luminare minus vt praeſſet nocti.

PROBLEMA.

Cur autem in ortu noſtri B. Iacobi, Sancti Thomæ Aquinatis, & B. Ambroſij Senenſis tria nocturna, triaque diurna luminaria in Cæli Firmamento coruſcant?

NAſceris vt primùm, IACOB, te cornua Lunæ
Geſtauit, poſt Solis Lampade Siſtis ouans.

Ambroſius, Thomas exorti tempore eodem
In ſimili Luna, & Sole repente ſedent.

Treſue ſedent omnes Guſmana Veſte ſacrata
Induti Infantes, ſertaque ſacra gerunt.

Ciuis Aquinas omnis, Meuanaſque, Senenſis
Cœlorum in tantis obſtupet ominibus

Et ſtupòr is creſcit, Puer hic dum Compita currit,
Ad ſtudium clamat, pergite, Doctor adeſt.

Perque Senam currit Puer alter, currit Aquinum,
At que Scholas, clamat, clamitat ad Studia:

Viuite fœlices: nati ſunt namque Magiſtri:
Virtutum arcanas Quiſque recludet Opes.

Eſt Deus omnipotens, triplicique in Numine Nu-
Ordine ſic terno Lumina terna nitent. (men

Hæ Lunæ, hi Soles ſplendent, vt Lumine in vno
Errorum tenebras nocte, dieque fugent.

VIRGINIS auxilio, Luna eſt, quę prauą refellens?
Et iubar in tenebris, Perfugiumque Reis.

Hac Luna hi Soles colluſtrant omnia luſtrant,
Vnanimes viuunt Sole ſub eximio.

DE

DE EODEM B. IACOBO.
ELOGIVM.

Phœbo in Piſcibus regnante,
Humanę Gentis Piſcator
E' pręclara Blanconiorum Proſapia
NASCITVR IACOBVS
Supplantator Hæreſum,
Doctrinæ Miraculum,
Religioſę diſciplinæ Myſtagogus
exactiſſimus,
Halantis Caſtitatis
EXEMPLAR.
Auguſtiſſimi Patriarchę ex Guſmanorum
Familia contemplando
S I D V S
Aſtrum fit Iacobus
& inter Aſtra
Aquilæ nomen
orando ſibi comparat.
Sicque humanam in aquilinam
cœleſtem naturam
traducendo
Inconniuentibus oculis æterni Solis
Iuſtitię CHRISTI pijſſimum
I V B A R
Noctu, diuque ita intuetur.
Vt non tanquàm ſtellifera cœleſtis Aquila,
Quę exoriente Leone occidit.
At veluti Aquilium purgatiſſimum Sidus
in Leone prędominante Sole
Virgineo ſubingrediente
NOSTER IACOBVS
Innumeris Chriſti ſanguineis Stellis
trabeatus
Excelſum Aeternitatis Montem
Deipara aſſiſtente Virgine
mirando volatu
nanciſcitur.
Iure igitùr meritò ex Diuino Altitonantis decreto
Officij recitatione cum Miſſæ celebratione
in Beatorum album tunc aſtricomus
refertur
I A C O B
Dum (immenſa annuente Clementia)
Myſterioſiſſimæ CLEMENTIS X. Stellæ
E' coruſcanti Vaticano Firmamento
Vndique beneficentiſſimè
reſulgent.

AD ANGELORVM CHOROS
Super mirabilibus Ieiunij effectibus
B. IACOBI BLANCONII
MEVANATIS
ELOGIVM.

E' Cœlo
Deſcendite Angelicæ Legiones
per ſingulas deſcribite
Eccleſias
Ieiunantem IACOBVM Blanconium:
Deſcendite, deſcribite:
Ieiunium
Angelorum ſimilitudo
eſt.
Plaudite IACOBO Aligeri:
Ex canonico ſeruato
Ieiunio
Angelus effectus eſt IACOB:
Et naturam, quam non aſſumpſit
in creatione
in Oratione, & Ieiunio
mirabiliter
ſibi adaptauit.
Plaudite Huic, cui nouem ſunt
Angelici ſpiritus:
& nouem ſunt pretioſi Lapides:
Eſtis Vos
pretioſiſſimi perforati Labides
ligati Auro
non caditis.
Deſcendite, deſcribite,
plaudite.
Lapis enim ditiſſimus eſt etiam
I A C O B
amore Chriſti perſoratus
Caritatis auro repletus:
Diuino Auro ligatus
non cadit.
Deſcendite, deſcribite, plaudite:
Non cadit: ſed diuini Patientis ſemper
infixum foraminibus.
Chriſtus
Sibi alligauit IACOBVM:
Deſcendite, deſcribite, plaudite:
E foramine principalis Plagæ affluentèr
I A C O B V S
Aeterni Sanguinis nectar
bibit
Eià tandèm deſcendite, deſcribite
plaudite

SVPER EIVSDEM
B. IACOBI
incorrupto Corpore
ALIVD ELOGIVM.

Moderata refectio ſanitatem corporis
elargitur.

Cibo-

Ciborumquè exceſſus putreſcere faciunt
Corpus.
Vndè impoſſibile eſt illos ſanos eſſe,
& diu viuere, qui Carnium
adipibus continuè
inuoluntur.
IACOBVS carnium pinguedine non inuolutus;
ſed vilium ciborum frugalitate
contentus
diurnis, nocturniſque flagris
cęſus
non cæditur.
Incolumes (ſic viuendo) ſuos ſeniles
annos in Domino traducit.
O felix euentus! ſed felicius munus
per abſtinentiam IACOBO collatum!
Corpus incolume viuens, incorruptum
poſt obitum à quatuor ferè ſęculis
oſtentatur.
Oſtenta ſunt Diuinę Potentiæ.
Corpus in nulla parte
exenteratum
incorruptum demonſtratur,
& ipſius caro tacta
tanquàm
Spiritibus vitalibus complexa
complectitur.
Non mireris: hi ſacræ abſtinentiæ ſunt
effectus:
& Crucifixi IESV CHRISTI
in opulentiſſimo ſanguineo
Balſamo
affetus.

AD MEVANIAM

Inclyta Callimachi Te iactet Fama Latini;
Clarius à IACOB Nomine Nomen habes.

LAVS DEO
ET
B. IACOBO
FINIS.

INDEX
VERBORVM, ET RERVM NOTABILIVM
QVAE IN HOC
OPVSCVLO
CONTINENTVR

A

Agrippina Auguſta in amæniſſimo Meuanię Agro Villam habebat, num. 30. erga finem

Amoris paſſiones ſunt compatibiles, & delictum extenuant, Pręlud. num. 19.

Amor erga Vxorem non eſt improbandus, imò omnem alium antecedit amorem, Pręlud. numer. 21.

In Antiquis publica vox, & ſama facit plenam probationem: imò leuiores probationes faciunt plenam ſatisfactionem, num. 85. & 86.

Arces Aſſiſinates, Spoletinæ, & Narnienſes à quo tempore fuerunt conditæ, & num. 121.

Aſſertioni Papæ multum defertur, num. 114.

Aſſiſtentiam Iuris quot Authores præſtant Meuanię, quam dicunt veram eſſe Patriam Propertij, num. 5. & 9.

Aſſiſtentiam iuris præſtant fauore Meuaniæ carmina ipſiuſmet Propertij; num. 17.

Aſpectus loci optima probatio, num. 102.

Aqua æſtiua ea eſt, qua in æſtate ſola vti expedit, num. 72.

Aqua non eſt ea, quę enunciatur, ſi contraria eſt in identitate, num. 75.

Aqua Imbris ſacri meabat per Aquagium, & ex dicta Aqua reſultabat Lacus in loco hodiè materna lingua vocato, Petrillo, num. 76.

Authoribus quando ſit pręſtanda fides, vide lit. H. verbo Hiſtoricis, & lit. C. Chroniſtis, & numer. 115.

Axis ſignificatio, num. 91. & 93.

B

B. Iacobi Blanconij Meuanatis eximij ſpirituales, progreſſus, num 130.

B. Iacobus noctè, dieque orabat coram Crucifixo num. 132.

B. Iacobus orando quas ſibi comparauit Virtutes. num. 133.

B. Iacobus expectans beatam ſpem, & reuelationem glorię magni Dei, quã recepit, num. 134.

Beatitudo membris Chriſti paratur, num. 135.

B. Iacobus in pignus ſuę ſalutis ęternę recepit pretioſiſſimum CHRISTI Sanguinem, num. 136.

Cum B. Iacobo loquitur CHRISTVS, num. 137.

B. Iacobus CHRISTI Sanguine mirabiliter inſignitus an cæteris Beatis coram D. O. M. habeat prælationem, num. 139.

B. Iacobum Meuanatem credimus Deo eſſe cariſſimum num 141.

B. Iacobo preces præſtemus ſemper, vt nos tueatur, num. 142.

B. Iacobum Author exorat, & Ipſius Elogia canit, num. 143.

B. Iacobi nonnulla Elogia numer. 144. & vide vſque &c.

Binus de Aſſiſio an veridicè loquatur, num. 119.

Bini præſumptiones, & interpretationes inueriſimiles, n. 123. & ratio redditur, n. 124. & ſeq.

Bonciarius approbat confeſſionem noſtri Propertij fauore Meuaniæ, num. 116.

Bonciarij laudes maximæ, num. 117.

Bullam auream Qui geſtabant, & quare? in prælud. num. 11.

C

Carmina Propertij commentantur num. 47.

Chirogrates celebris Architecton, num. 30.

Chroniſtis deferendum eſt, vide in Verbo, Hiſtoricis.

Ciattus Peruſiam dicit Propertij patriam, num. 2. & redarguitur, num. 3.

Ciattus confutatur à duobus ſuis Peruſinis Ciuibus, num. 11.

Cinthia Vxor Propertij, prælud. n. 20. & ſeqq.

Clitumni Aquæ gelidæ, num. 71.

Clitumni Tauri Ioui mactabantur, n. 35. & ſeqq.

Confeſſio facta in Scriptura ſemper loquitur, & quos habeat effectus num. 41.

Confeſſio eſt melior probatio, & alia probatione non eſt opus, num. 42.

Confeſſio præualet mille Teſtibus contrarium deponentibus præſertim circa actum à confitente geſtum, num. 43.
Confeſſio geminata habet vim iudicialis confeſſionis, num. 45.
Confeſſio interpretatiua, imò etiam implicita plenè probat, num 56.
Confeſſio implicita idem operatur ac explicita, & expreſſa, num. 57.
Confeſſio reſpondens circumſtantijs deſcriptionis multùm æſtimanda. num. 58.
Confeſſio non indiget ſententia, nec ſententiæ pronunciatione, num. 110.
Coniectura: vide in verbo, Præſumptio.

D

Demonſtrationes duæ ſufficiunt ad identicatem denotandã, & ad faciendam pleniſſimam probationem, n. 59. & vide lit. I. verbo, Identitas.
Demonſtratio quid ſit, num. 64.
Dictio alternatiua efficit, vt prima aſſertio ſit ambigua, num 125. verſ. & quanquàm.
Dictio, Qua, accipitur in nominatiuo caſu, & comprobatur, num. 49.
Dictio, Qua, ſumitur pro aduerbio, ſcilicèt per quem locum, num. 50.
Dictione, Qua, Propertius ſæpè vtitur, dum vult denotare, & exemplificare proprium locum, num. 51. & 52. comprobatur.
Diſpoſitum non habet locum, niſi verificetur præſuppoſitum, num. 125. verſ. & intrat regula.
Donnola Hiſpellas nugoſis argumentis loquitur de Patria Propertij Poetæ, eamque ſupponit eſſe Hiſpellum, num. 1. 13. & 15.
Donnola, & Ciattus redarguuntur, num. 3.
Donnolæ prolixo libello non eſt de iure credendũ num. 13. & 15.
Donnola loquitur ſine authoritate, num. 15.

F

Faliſcus erat Meuanię, hodiè Monsfalcus, d.n. 36.
Faliſcus à Faliſca herba, ibidem, Falſus in vno falſus eſt in omnibus, num. 120.
Fama quid operetur in antiquis, num. 85. & 86.
Fœlix Binus veridicè non loquitur, n. 119.
Fundamento corruente ſuperædificatum deficit, n. 125. verſ. Attamen.

G

Gallus fuit Imperator Exercitus in Peruſino Bello, & erat Propertij Propinquus, Prælud. n. 13.

H

Hiſtoricis, & Authoribus priſcis deferendum eſt, num. 6.
Amplia præſertim in antiquis, & memoriam Hominum excedentibus, ibidem, & n. 7.
Hiſtorici, Chroniſtæ, & Authores præſtant fauorẽ Meuanię antiquiorem, & potiorem poſſeſſionem, num. 8.
Hiſtorico, & Scriptori an, & quando ſit credendum, num. 16.
Hiſtoricis, Chroniſtis, & Authoribus de Propertio ſcribentibus præſtantur applauſus. n. 115.
Homo nobilitat Ciuitates, Prouincias, & totum Terrarum Orbem, quando virtute fulget, prælud. n. 4. & 5.
Homo vitioſus improbandus, & exterminandus eſt, prælud. n. 6.

I

B. Iacobus Meuanas quę operatus fuit, vide lit. B
Identitas per duas demonſtrationes pleniſſimè probatur, n. 59.
Identitas dicitur probata, dum vna demonſtratio eſt generalis, & altera ſpecialis, n. 60.
Amplia, dum iuſtificatur locus loci cum duabus demonſtrationibus, n. 61.
Ad identitatem probandam ſufficiunt coniecturæ, & præſumptiones, n. 62.
Identitas ex confeſſione concludentiſſimè probatur, n. 63.
Imber Sacer dicitur Lacus Vmber contuſis, & vulneratis vtiliſsimus, n. 67.
Imber Sacer erat Fons intus Meuaniam Ciuitatem, n. 68.
Cuius Sacri Imbris veſtigia adhuc cernuntur, numer. 69.
Imber Sacer non erat lacus Vmber, & redditur ratio n. 74.
Imperatoris ſtrenui eſt vitam ſuam exponere pro credito ſibi exercitu, prælud. n. 14.
Ingenium quas Virtutes habeat, n. 96.
Interpretatio propria ſemper ſumenda eſt omiſſa impropria, n. 54.
Interpretatione pro condigna eſt conſideranda integra periodus, n. 80.
Interpretatio quę vera dicatur, vel ne? numero 124.
Ioſeph Scaliger improbatur à Ioanne Sauio, numero 118.
Iudicis Oculi certiores magis ſunt, quàm aures, n. 103.
Iudex in probationibus veriſimilitudinem amplectitur, num. 82.
Iudex rectus inſpicere debet omnia, prout de tempore proprio erant inſpicienda, num. 21.

& vide

& vide lit. S. verbo, De ſtatu, & lit. T. verbo, Temporis.
Iudex debet iudicare ſecundùm magis communem opinionem, n. 109.
Iuris aſſiſtentiam quot Authores præſtent Meuaniæ, quam dicunt veram eſſe Propertij Patriā, num. 5. & 9.
Iuris aſſiſtentia fauore Meuaniæ etiam à modernis Scriptoribus habetur, n. 9.
Iuris aſſiſtentia præſtant fauore Meuaniæ Propertij carmina, n. 17.

L

Lacus Vmber qualis erat, num. 66. & 70.
Lacum Vmbrem nonnulli tenuerunt fuiſſe Clitumnum flumen, num. 70. ſed negatur n. 71.
Lacus quis nam ſit, num. 73.
Lacus Vmber ęſtiuus non erat Imber ſacer, n. 74.
Lacus Vmber erat Meuaniæ in loco hodiè materna lingua vocato Petrillo, num. 76. & 77.
Lapides aſſinates ſepulchrales cum prætenſis inſcriptionibus an probent; num. 122.
Loci euidentia optima eſt in iure probatio, num. 102. & ſeq.

M

Maior vbi, minor ceſſat, num. 127.
Manutentio danda eſt habenti iuris aſſiſtentiā, n. 4.
Meuania, quæ fuerit, & ſit, recenſetur à Paulo P. V. num. 30. verſ. & felic. record.
Meuania ſuos confines habebat cum Peruſia, & Spoleto, n. 19. 32. 33. & ſeq. & n. 39. & 106.
Meuania non eſt conſideranda prout reperitur, ſed prout erat, num. 20.
Meuania, viuente Propertio, erat Ciuitas inclyta, num. 24.
Meuania ſita eſt antiqua in Vmbria, Veſumbra appellata, num. 25. 26. & 27.
Inter Vmbrię Ciuitates olī Meuania Prīceps, n. 28.
Aedificia Meuaniæ quæ olim erant num. 29. & ſeq.
Meuaniæ Territorium amplum, & pars Vmbriæ erat, num. 31. & 33.
Meuanionenſes Populi qui erant, n. 34. verſ. Vnde.
Meuania contingebat Vmbriæ campo, qui Peruſiæ proximus, num. 33.
Meuania Peruſiā, Spoletūque conterminabat, n. 34.
Meuania erat patulis, latiſue Agris, num. 35. & Armentorum ferax, num. 36.
Faliſcus Meuaniæ erat qui hodie dicitur Monsfalcus, num. 36.
Meuaniæ conterminatio cum Spoleto comprobatur, num. 37.
Meuania habet Terrę pinguedinem, & dona Iouis & Peruſiæ erat proxima, num 39.
Meuania Patria Propertij, num. 4. & ſeqq. pluribus, & n. 40. 44. 48. 49. & ſeqq. & num. 55.
Meuaniæ murus erat reticius prout in parte adhuc eſt talis, num. 89.
Meuaniȩ murus ſcandebat, & quomodo? n. 96.
Meuaniæ maior muri eleuatio in qua parte erat tempore, quo Propertius cecinit, num. 92.
Meuaniæ murus ſcandebat etiam propter altiorē partem cliui, num. 94. & vide num. 95.
Meuania fortis erat, & Turribus, propugnaculis, & Arcibus munita, num. 99. & corroboratur num. 100.
Meuania ſedet in Vallibus, n. 101. & 105.
Meuania vtramque Interſtarum habet Vallium ſpeciem, num. 105.
Meuania copioſiſſima Vallibus, & conſequenter latiſſima in Territorio, num. 106.
Meuania etiam ad pręſens eſt Ciuitas, & redditur ratio num. 107.
Meuaniam S. Gregorius magnus commendauit Spoletino Epiſcopo, & ſic non priuatam Epiſcopalis Cathradę, num. 108.
Mulier quomodo appetat Virum, ſiue quomodo Virum attrahat? prælud. num. 22.
Mulieris vulua inſatiabilis eſt, num. 23.
Murus à quo dicatur, num. 88.
Murus notior Propertio erat proximus eius palatio, num. 97.

N

Nominis mutatio, ſeu alteratio non attenditur cōcurrentibus demonſtrationibus pro identitate probanda, num. 84.
Naſcimur omnes pares, impares vero morimur, pręlud. num. 7.

O

Oculi Iudicis certiores magis ſunt, quam aures, num. 103.
Opinio communis amplectenda, & ea quę ſunt cōtra communem opinionem, veniunt reijcienda, num. 43. verſ. Et ex ſe, & num. 109. & 110.
Ordo in omnibus eſt ſeruandus, num. 128.

P

Paulus Papa V. quid dicat de Meuania, num. 30. verſ. & felic. record.
Paulus Paſſienus Meuanas, & eius nobilitas, a pri. 12. & ſeqq. & num. 15. 16 & 17.
Peruſia non eſt Patria Propertij, & late declarantur Propertij carmina, num. 43. verſ. Et hanc.
Præſumptio, & coniectura quæ de iure vera dici poteſt, num. 125.
Petrillus erat, & eſt in cauo Agri, num. 77.
Pontificis aſſertio pro lege habetur num. 114.

Principatum habens ab Imperatore, ſeu Rege pręlationem obtinet reſpectu aliorum n. 138.
Principis lateri adhærens de ipſius permiſſu nobilitatur, & quare? num. 140.
Propertij genus nobile in prælud. n. 3. 8. & ſeqq. & n. 12. & ſeqq.
Propertius duplici nobilitate decoratus, præl. n. 18.
Propertius Galli propinquus, pręlud. n. 13.
Propertius affinis erat Paulo Paſsicno, prælud. numer. 15. & 16.
Propertij carmina deſcribunt, & identificant Meuaniam pro ſua Patria, num. 18.
Propertij carmina lib. pri. eleg. vltima quomodo intelligenda, num. 32.
Ad Propertij carmina elucubratio, num. 38.
Propertius cõfitetur eſſe Meuanatẽ, n. 40. 44. & 48.
Propertius geminatè confitetur Patriam ſuam eſſe Meuaniam, num. 44. & 48.
Propertij carmina, lib. 4. eleg. 1. & commentantur, num. 47.
Propertius confitetur ſenatum eſſe antiqua in Vmbria, & in Ciuitate Meuania, n. 48.
Propertij confeſſio triplicatur, quòd Meuania ſit eius Patria, n. 55. & in pręlud. n. 1.
Propertius Patrię ſuę oblectamenta oſtentat, n. 65.
Propertij Palatium in qua parte Meuaniæ exiſtebat, & an valles reſpiceret? num. 83.
Propertij Pater obijt in Peruſino bello, iuſſu Octauij Cæſaris, ob partes L. Antonij ſecutas, pręlud. n. 9.
Propertius fuit Patre ſuo, & hæreditario Axe ornatus in puerili ętate, prælud. num. 10.
Propertij carmina explicantur, n. 87. 88. & ſeqq.
Propertio notior erat altior pars Clliui Ciuitatis Meuaniæ, n. 95.
Propertio erat notior murus Ciuitatis Meuaniæ, qui erat proximus eius Palatio, & hoc pro explicatione, &c. n. 97. & 98.
Propertium Meuanatem aſſerit Vrbanus VIII. Sum. Pontif. n. 113.
Propertius elegiarum Princeps laude dignus, num. 126.

Q

Qualitas adiecta verbo quomodo intelligatur, n. 78

R

Roma communis Patria eſt, n. 43. verſ. Et iuſta ratione.

S

Scientia vera, & Sapientia in Chriſto eſt, num. 131
Scriptores moderni robur accipiunt ab Antiquis, & nõ eſt locus dubitãdi ſuper eorũ ſcriptis, n. 10.
Scriptori an, & quando ſit credendum, n. 16.
Significatio Verborum, vide lit. V.
De Statu præterito dum inquiritur, conſiderandum eſt, quemadmodũm de eo tempore dictus Status reperiebatur, n. 22.

T

Temporis curſu non pręſumuntur mutabilia in eodem Statu exiſtere, n. 23.
Territorium quid ſit, n. 35. in fine.
Teſtes de Vniuerſitate an admittantur ad teſtificandum contra propriam Vniuerſitatem, & Concíues, n. 12.
Theatrum Vitę humanæ perperam locutus fuit alternatiuè de Propertij Patria, n. 125. verſ. Vnde.

V

Valles dupliciter in iure conſiderantur; n. 104. & ſeqq.
Varrenus diues: & ſtrenuus Patritius Meuanus num. 34. verſ. comprobatur.
Veilumbra eſt Veia, idest Antiqua Proles, n. 26.
Veilumbra quas Ciuitates includat pro ſuo principatu, n. 27. & 28.
Verba quomodo ſunt intelligenda, n. 81.
Verboſi Commentarij ſunt vitandi n. 14.
Verborum à propria ſignificatione non eſt recedendum n. 79.
Virtus vera quæ ſit, & quam laudẽ præſtet, n. 119.
Vmbriam ab Hetruria Tiberis diſterminat, n. 43. verſ. Verum etiam.
Vrbanus Papa VIII. erat omnium virtutum genere redimitus, n. 111.
Vrbanus VIII. aduocat Romam Reuerendiſſimum Patrem Mauritium Narnienſem tunc Meuaniæ degentem, n. 112.
Vrbani VIII. carmina in comprobatione Propertij Meuanatis Poetæ, n. 113.
Vrbani dictum tanquàm ab ore Summi Principis emanatum pro lege habendum eſt, n. 114.
Vſus loquendi derogat regulæ, & conſtitutioni, num. 53.

LAVS DEO.

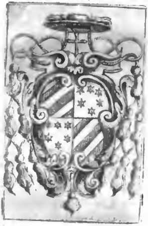
FRANCISCI DE ANGELIS

I. C.

MEVANATIS

ASTRAEALE

PRO FLVMINVM IVRIBVS MEVANIENSE PATROCINIVM

MEVANIAE, Typis Antonij Mariotti. M. DC LXXIX.
D.D. SVPERIORVM PERMISSV.
CVM PRIVILEGIO.

Imprimantur
Infraſcripta Opera Spoleti 4. Februarij 1678.
Cæſar Cardinalis Epiſcopus Spoletinus.

DE mandato Reuerendiſſimi P. M. Fr. Raymundi de Groſſis Peruſię, Vmbriæ, ac aliarum Ciuitatum adiunctarum Generalis Inquiſitoris legi liberculum, ſeu reſponſum inſcriptum, Meuanienſe pro Fluminum iuribus Aſtræale Patrocinium, Francilci de Angelis I. C. Meuanatis, in quo nil fidei contrarium, ſed eruditione refertum inueni. Vnde cum bonum ſit ſui diffuſiuum, in Omnium vtilitatem eſſe Prælo committendum cenſeo.

Alexander Iouius eiuſdem Tribunalis Conſultor.

Stante ſupradicta atteſtatione

Imprimatur

Fr. Raymundus de Groſſis Inquiſitor Generalis Peruſię, & Vmbriæ &c.

Digitized by Google

EMINENTISSIMO

ET REVERENDISS. PRINCIPI

GASPARO CARPINEO

S. R. E.

Cardinali Ampliſſimo Sacrarum Congregationum ſuper Conſultationibus Epiſcoporum, Et Regularum, Ac Immunitatis Eccleſiaſticæ Præfecto, Nec Non Sanctiſſimi D. N. D. Papæ Vicario Vigilantiſſimo.

FRANCISCVS DE ANGELIS I. C. MEVANAS.

FELICITATEM.

GEmina hæc ſubſequentia Opuſcula prudenti quamuis verecundia ſuprimenda: haud tamèn inuitus in lucem exire patior; non quidem fiducia mei, vel inconſulto quodam immortalitatis amore; ſed vt aliquando appareat tùm pro vetuſtæ Patriæ meæ Iuribus tuendis, cùm pro ambobus Reipublicę Membris componendis me pro viribus elucubraſſe. At nemo Te vno fuit, cui hęc, qualia quæque ſint, tenuitatis meę ſpecimina libens magis, meritoquè conſecrarem: & cui magis propria hæc munuſcula, quibus & Fluminum, & Eccleſiaſticæ Immunitatis Iura pertractantur, quàm Tibi, qui & Aquarum, & eiuſdem Immunitatis Pręfecturam tanta laude geſſiſti, & reſpectiuè geris, vt non tàm tuæ Glorię conſulere, quàm Eccleſię vniuerſæ viſus fueris mirabilitèr inſeruire. Hinc humanæ, diuinæque Themidis ſanctiores aditus Legum Arbiter intraſti, ſacraſque Pontificum Aedes numeroſa gloria tua impleuiſti. Has itaque vigilias, quæ ſub tutela, & præſidio tui nominis lucem vident, tantò benignius ſuſcipe, quantò ampliora mereris: dum à Scribentium Caterua etiam agnoſco, quòd ex antiquiſſima Eminentiæ tuæ Proſapia Montisfeltri Comites, Vrbinateſque Duces Genus duxerint; & in vtroque tempore Pacis, & Belli Heroes plures tantum Genus illuſtrauerint, & catenata ſuccedentia etiam purpurata Germina illuſtrare non deſinunt; vnde iuremeritò cum Mantuano Vate.

Primo auulſo, non deficit alter
Aureus.

Ex his igitùr noſcet olim fortè Poſteritas cultum, & obſeruantiam erga te meam. Aeternùm vale.

BENIGNE LECTOR.

FAbulentur Poetę aureo illo ſeculo è Coelo in Terras Aſtręam migraſſe, & mortalium ſceleribus offenſam Coelum repetiuiſſe. Nos autèm orthodoxo Iure fateamur Aſtręam, ſiue Iuſtitiam originem ab immortali Deo duxiſſe, legeſque humanas ſancitas ſummi Tonantis Imperatoris afflante numine eſſe ſpiramina, dictaminaque ab inexauſto ſupremę Sapientiæ Flumine deprompta: ex quo ſapientiæ Amne annuit noſtris Iuribus Princeps, aduerſantium altercationum fluctus compeſcuntur, & vnanimi ore timoratæ conſcientiæ Iudices fateri compelluntur, quòd nullum ius prætendentibus competit: ſumma iniuria eſt pręter ius: & ex damno infecto omne detrimentum aduerſus Inferentes damnũ eſt retorquendum. Hunc igitur, ò Lector, de Fluminum iuribus tractatum non obtrectes: nam dum quis obtrectat ea, quę in humano tractatu proficiunt, ſuę peruerſę voluntatis retrimentum ſibimet adſciſcit. Aſtręalia hęc dogmata ſi fouere recuſas, incultas tamèn inuidentes paſſiones depone: has ſi tua virtute pateris, patentèr tibi ipſi diſcretus: diſcretè omnia probabis: huiuſmodique diſcreta perpēſione ingrediaris Immunitatis Aſylum Opuſculum mearum Elucubrationum tertium: in hoc enim te ipſum, alioſque compoſito animo in pace cōpones, qua frui nil dignius.

SVMMARIVM.

1 *Patriæ geſta referre pius eſt labor.*

2 *Fulginatum ampulloſæ prætenſiones contra Meuanates ſuper flumine Topiaa reaptanda damnantur.*

3 *Menania fruebatur ditione Fulginati.*

4 *Obſeruantia ab Authore profeſſa Fulginatibus Iuriſprudentia Conſultoribus abborrentibus à prædictis vanis prætenſionibus.*

5 *Iuſta omnia decora: iniuſta omnia vt turpia, ſic indecora.*

6 *Fortuna modò dat, modò rapit.*

7 *Fortuna volubilis, incanſtans, & tantum conſtans in ſua leuitate.*

8 *Nil ſub ſole perpetuum, & num. 11.*

9 *Aeteraum quid ſit, quidue ſempiternum?*

10 *Ea quę proueniunt ex Fortuna, non afficiunt.*

11 *Nihil mortale tenemus præter ingenij bona.*

12 *Patriam tueri naturale debitum eſt.*

13 *Religio erga Deum: & erga Parentes, & Patriã obedientia.*

14 *Patrię magis, quàm Parentibus patrocinari debemus.*

15 *Patria, quæ conferat Ciuibus: & è contra quid pręſtare debeant Ciues Patriæ.*

16 *Pro Patria, dum Ciuis ſit eidem profuturus, mori dulce, & decorum eſt.*

17 *Omnis actio vacare debet temeritate, & negligentia.*

18 *Topiaus Flumen per quos Agros defluat.*

19 *Aqua in meatu eſt communis pro indiuiſa.*

20 *Fluminis alueus eſt communis pro diuiſo.*

21 *Ripę Fluminis ſunt eorum, qui propè ripas prędia poſſident.*

22 *Arbores plantatæ, & natæ penes Fluminis ripas ſpectant ad eum, cuius ſunt prædia penes dictas ripas.*

23 *Ripę accedunt Flumini quoad ea, quę pertinent ad vſum publicum, quoad ea, quæ conueniunt cum vſu Prædiorum, accedunt prædijs, ſicque fructus ex dictis ripis prouenientes.*

24 *Vta reficienda eſt à domino prędij, cui adhęret.*

25 *Ripa Fluminis reficienda eſt a Dominis, qui propè Ripam bona poſſident, & pro rata Iugerum poſſeſſionis, & vnuſquiſque poſſidentium ad dictam ripam reficiendam, & muniendã contribuere debet.*

26 *Qui habet commodum, ſic & debet habere incommodum.*

27 *Alluuio quid ſit, & quot effectus producat.*

28 *Alluuio non datur in Agris limitatis.*

29 *Incrementum vbi non datur, nec decrementum.*

30 *Meuanates non tenentur ad muniendas, & expurgandas ripas in agro Fulginati, ſed ſolummodò in propria Meuanati.*

31 *Negligentia, & culpa conſiſtit etiam in omittendo, & ei, qui omittit, aſſcribenda eſt.*

32 *Meuanates paſſunt cogere Fulginates ad reaptandas ripas.*

33 *Locus inferior dicitur habere ſeruitutem, dum Aqua de loco ſuperiori vadit ad inferiorem.*

34 *Poſſeſſor loci inferioris poteſt cogere ſuperioris loci Poſſeſſares, ne ſibi Aqua ſuperior noceat.*

35 *Inferior locus, ſeu inferioris loci poſſeſſores in ſeruitutibus aquæ defluentis pati tenentur ſeruitutē, at non reficere ſuis ſumptibus.*

36 *Cardinalis Beuilaquæ Sententia, ſeu decretum ſuper his, quę ſeruari debent circa flumina*

37 *Fulginates vigore decreti Cardinalis Beuilaquæ tenentur ad ripas reaptandas, & muniendas in proprio territorio.*

38 *Sententia facit rem iudicatam.*

39 *Poſt rem iudicatam nulla ſunt partes Iudicis niſi in exequenda.*

40 *Contra ſententiam in iudicatum tranſactam, & acceptatam nemo venire poteſt.*

41 *Sententia in iudicatum tranſacta facit de albo nigrum, eomaxime ſi pronunciata ſit ad finiendas lites iuribus hinc inde remiſſis.*

42 *Sententia in iudicatum tranſacta; ſeu acceptata ex principis reſcripto nequit infringi.*

43 *Lites, & cauſæ campoſitæ per viam tranſactionis ex Principis reſcripto non reuiuiſcunt.*

44 *Principis non eſt intentio lites ſemel compoſitas reſuſcitare.*

45 *Iudex non eſt competens, ſi vult reuiuiſcere lites per tranſactionem ſedatas.*

46 *Lites explere, & Partes ab expenſis releuare Reipublicę intereſt.*

47 *Sententia à Partibus executa fortius attendenda eſt.*

48 *Sententia, quæ habet Iuris aſſiſtentiam declarat in obligatione poſteà inita vigore ſententiæ ab initio ita fuiſſe mentem contrahentium aduerſus obligatum pro adimplemento.*

49 *Appellatione rupturæ fluminis venit quicunque conſecutiuus caſus etiam omiſſus.*

50 *Cauſus ſpecifice omiſſus dicitur non extenſus, ſed comprehenſus in diſpoſitione quantumuis odioſa, & correctoria, etiamſi verba deficiant, dum ratio eadem verſetur, nec diuerſa aſſignari poſſit.*

51 *Amplia etiam per extenſionem, dum non verſamur in exorbitantibus à iure communi.*

52 *Genus ſicuti comprehendit ſpecies: ita ratio generalis diuerſas caſuum emergentium ſpecies complectitur.*

53 *Obligatio de reaptandis, & muniendis ripis obligat ſemper, & in omnem caſum illum, qui promittit ad obſeruantiam, ſi bectale non ſit deſtructum.*

54 *Bectale, ſeu Ripa ex omni parte deſtructa, & deuaſtatę faciunt reſoluere obligationem ad fauorem Promittentis reaptationem, & reparationem.*

55 *Caſus inſolitus nec eſt in obligatione comprahenſus.*

56 *Inundatione recedente, inundatus Ager redit ad proprium Dominum abſque noua apprahenſione.*

57 *Alueus, qui non eſt naturalis dicitur inundatio.*

58 *Limita, ſi flumen feciſſet nouum Alueum, nempè fluminis aqua ibi fluere cæperit.*

Digitized by Google

59 Intellige limitationem, ſi per dictum nouum Alueum per decennium fluxerit inter præſentes, & viginti inter abſentes.

60 Alueus illorũ eſt, qui propè ripas prædia poſſident

61 Fluminis naturalem curſum nemo auertere, & mutare poteſt.

62 Ripam munire aduerſus rapidum Amnis curſum licet: ſed quomodo, & quando licet, vel ne, & quæ interuenire debeant?

63 Publica vtilitas priuato commodo præfertur.

64 Aquarum ſolitus decurſus in alterius præiudicium non eſt alterandus, & num. 61. & 62.

65 Amplia, etiamſi Princeps ex gratia decurſum aquarum conceſſerit.

66 Gratia facta à Principe intelligitur ſine alterius præiudicio.

67 Ripa quid ſit.

68 Quod remedium intentandum ſit aduerſus non munientes, & reaptantes aggeres Fluminis in præiudicium Accolarum.

69 Damni qui cauſam dat, vel ex ſua culpa damnum ſequitur, ad damni reſtaurationem tenetur

70 Seruitutem Præſtantes pati tenentur, at non reficere eorum ſumptibus.

71 Aggeres munire ſpectat ad eos, qui habent prædia propè ripas.

72 Nemo debet duplici onere grauari, & tanquam abſurdum tale duplex onus eſt euitandum.

73 Aequalitas in omni diſpoſitione, & contractu ſeruanda eſt.

74 Pactorum æqualitas bonam fidem arguit.

75 Contrahentium voluntates Principis reſcripto non reſcinduntur.

76 Principi Deus ſubjecit leges: non autèm contractus, & conuentiones.

77 Princeps nequit contractus infringere, & ius alteri quæſitum auferre.

78 Principis ordinationes, & commiſſiones reducuntur ad terminos Iuris.

79 Principis mandata intelligi debent cum effectu Iuſtitiæ.

80 Principi non præſumitur placere niſi iuſtum, & verum regulatum à Iuſtitia Poli, & Fori.

81 Principis commiſſioni contra Ius non debent Iudices parere, & quid debeant facere, edocetur?

82 Amplia, etiamſi Princeps vellet agere ex plenitudine poteſtatis.

83 Principis plenitudo poteſtatis ceſſat, quando reſultat iniquitas.

84 Princeps peccat mortaliter vtendo ſine iuſta cauſa plenitudine poteſtatis aduerſus Ius.

85 Angeli opinio fauore Principis redarguitur.

86 Princeps quando cenſeatur derogaſse pactis priuatorum?

87 Pactum diſpoſitioni legali adiectum ipſam diſpoſitionem roborat, & confirmat.

88 Princeps quando præſumatur derogaſſe regulæ de iure Tertii quæſito non tollendo.

89 Proprium Principis eſt ſe legibus eſſe alligatum, cum Princeps dicatur Animal politicum, & lex animata.

90 Anima totum corpus, & ſingula membra animat, & quare?

91 Lex idem operari debet in Principe, ſicuti anima in corpore, & redditur ratio efficaciſſima.

92 Princeps nihil poteſt contra Ius Gentium, vel ipſam naturalem Iuſtitiam.

93 Principis authoritatem ſuperat naturæ vinculum.

94 Deus non vult, quod eſt malum, & iniuſtum & quare?

95 Princeps non poteſt quicquam iniuſtum facere, & ſi faciat, habet Deum vltorem.

96 Iuſtitiæ qui ſint effectus, & multa dantur exempla.

97 Princeps faciens ſecundum leges habet Deum remuneratorem.

98 Princeps, qui amat iuſtum, in omnibus Deus eſt eidem propitius.

99 Princeps non eſt ſubiectus legibus, ſed ſecundum leges, quas ſtatuit, honeſtum eſt, vt viuat, & multæ aliæ adducuntur rationes.

100 Chriſtus, qui legem dedit, legem impleuit.

101 Poſtquam fuerint leges inſtitutæ, non iudicandum eſt de ipſis, ſed ſecundum ipſas.

102 Princeps debet protegere Subditos vt animata Iuſtitia, & lex viua: & dantur rationes.

103 Princeps eſt legibus ſolutus, quoad vim coactiuam: non autem quoad directiuam.

104 Princeps eſt vt ſupra ſubiectus legibus etiam conditis à ſuo Prædeceſſore, cum ſit ſemper vnicum Imperium.

105 Leges ad quid fuerint inuentæ?

106 Principis quæ eſſe debeant requiſita?

107 Reges, & Principes benemorati conſtituti ſunt pro iuſtitia.

108 Rex debet eſſe pius.

109 Princeps nõ eſt proprietatis Imperij dominus, ſed maximus Officialis, & Procurator.

110 Regnum non eſt propter Regem, ſed Rex propter Regnum.

111 Reges ad quem effectum Deus conſtituit?

112 Regis, & Principis naturam amittit, dum aliud Rex, ſeu Princeps agit, quam Deus ageret in Terris.

113 Rex, & Princeps ſemper ante oculos habere debet legem Dei.

114 Gentiles Reges agnouerunt non proprium commodum, ſed Populorum, & ipſorum Gentilium Virtutes enucleantur.

115 Principis iuſſus debet eſſe propter iuſtum, bonum. & æquum regulatus à præcepto naturali, & Diuino.

116 Princeps nequit facere legem, quæ inhoneſtum, vel iniuſtum contineat.

117 Legis ſubſtantia quæ ſit?

118 Poteſtas quæ nam ſit, & à quo veniat regulanda?

119 Non poſſumus, quæ cum iniuria poſſumus, & redditur ratio.

120 Deus omnia poteſt, at peccare non poteſt, & num. 130.

121 Princeps, Imperator, & Pontifex nequeunt dominium rei alienæ auferre.

122 Princeps habet poteſtatem à Deo, qui non dedit Principi authoritatem auferendi rem, ſeu ius alterius.

rius, aut iniuſtum faciendi.

123 Differentia inter Deum, & Pontificem maximum eius Vicarium.

124 Deus quid ſit.

125 Pontifex, & Imperator ſubijcitur rectæ rationi, & quare?

126 Princeps nau habet in Superiorem niſi Deum, & rationem naturalem.

127 Princeps non eſt ſupra ius poſitiuum, quanda eſt fundatum in ratione naturali.

128 Ius naturale quid ſit, & eius diſtinctio, & declaratia.

129 Iu iure naturali quid præcipiatur, quidue prohibeatur?

130 Leges Diuinæ in natura conſiſtunt.

131 Princeps in quibus caſibus poſſit ſuos Subditas grauare?

132 Princeps ſubditos non deglubit, at tondit: imò augere, & non minuere debet ſubditarum facultates.

133 Princeps niſi publica præferat priuatis commodis eſt Tyrannus.

134 Tyranni, & Principis reſpectiue obiectum quid ſit, & de effectu vtriuſque reſpectiue.

135 Tyrannarum vita qua ſit?

136 Rempnblicam Gubernantes quæ ſeruare debeāt? Dicta Philoſophorum an probent, & iu iure ſeruanda ſint, dicto num. 136. in fin.

137 Princeps debet eſſe Omnibus idem, & Lapſis debet ſuccurrere.

138 Princeps cum manſuetudine, amore, & elementia regnare debet.

139 Princeps, ſeu Pater noſter Cæleſtis nobiſcum miſericors eſt: ita & Princeps Mundi eſſe debet.

140 Imo debet eſſe liberalis, & pluſquam recepit alijs reddera.

141 Princeps diſpenſare nequit in Iure naturali, & Diuina.

142 Naturalis lex quanda unquam deſinat.

143 An Deus in naturali lege poſſit diſpenſare?

144 Princeps diſpenſare poteſt ſuper iure poſitiuo.

145 Intellige iuſta exiſtente cauſa, alias peccatum committit.

146 Princeps iuſta nō exiſtente Cauſa poteſtatis plenitudine uti non debet.

147 Poteſtas quantumuis ampla, & abſoluta non includit ea, quæ ſunt illicita; cum illicitis nau ſit parendum, & num. 151.

148 Principis mandatis eſt parendum ſub pœna mortis.

149 Pontificis mandatis non obtemperans hæreſim contrahit.

150 Pontificis mandatis etiam in foro conſcientiæ obtemperare debemus.

151 Principis mandatis iniuſtis non eſt parendum: et quando procedat.

152 Princeps reuocare nequit ea, quæ in naturam, & in vim contractus tranſierunt, & originem habuerunt ab hinc inde remiſſis, & compenſatis.

153 Amplia etiam in his, quæ à Principe in priuilegium conceduntur.

154 Princeps immotus debet perſiſtere tanquàm Polus in Cælo.

155 Princeps facit contra Ius naturæ, dum ſpoliat aliquem alicuius rei, cuius Dem- us eſt effectus per contractum, vel per Iuris diſpoſitionem.

156 Princeps quantumuis ſupremus non poteſt pronunciare ſententiam contra Ius naturale: ita nec poteſt ſpoliare aliquem iure, quod habet, & acquiſiuit.

157 Neque Rex poteſt diſpenſare ſuper illo iure Alicui quæſito ex aliqua diſpoſitiane legis, ſed ſecundū illam iudicare tenetur.

158 Princeps cuſtos eſt ſupremus Iuſtitiæ, & boni ſuorum Ciuium, & contrarium faciens author eſt iniquus damni, quod reſarcire tenetur.

159 Principis verè, & propriè abſoluta poteſtas, ſiue poteſtatis plenitudo ſimpliciter vniuerſalis, non reſtricta, nec determinata an dari poſſit?

160 Dens ipſe cur abſolutam poteſtatem non reſtrictam alteri conferre non poſſit.

161 Deus eſt infinitus, & duæ res infinitæ eſſe non poſſunt.

162 Deus licet Omnipotens non poteſt facere creaturam ſibi æqualem.

163 Principis poteſtas ordinatio Dei eſt.

164 Deus omnia immediatè gubernat.

165 Quo verò ad executionem gubernationis quadā mediantibus Principibus, & Mundi Rectoribus.

166 Vſurpatio rerum priuatarum, & inculcatio Iuriū facta à Principe non eſt a Deo præcipiente, ſed in punitionem ſubditorum permittente.

167 Principes plures ſunt in flagitium Populorum; & redditur ratia.

168 Poteſtatis vſus quandò legitimè fit, inſpiratmen Dei eſt: non legitimè dicitur in pœnam ſubditorum.

169 Cor Regis in manu Domini.

170 Marazzani ordinamenta irrita, & nullius ſunt valoris.

171 Ordinamenta de facto facta perſonaliter Parte non monita ad ſententiam ſunt ſtatim nulla.

172 Sententia, ſeu ordinamenta emanata Partibus præſentibus, vel legitimè citatis valent.

173 Citatio eſt neceſſaria, & de iure naturali, & diuino.

174 Sententia non tranſit in iudicatum, quando citatio non eſt perſonalis, etiamſi lata ſit à Principe.

175 Sententia præcipitanter lata ipſoiure eſt nulla.

176 Etiamſi lata fuerit contra aliam ſententiam executioni demandatam.

277 Sententia contra ſententiam quando dari nequeat.

178 Inſubſiſtente ſententia, ſeu ordinamentis inualidis, omnia ex eis prouenientia ſunt nulla.

179 Propter quod vnum quodque tale, & illud magis.

180 Si vinco vincentem Te, eo magis vinco Te.

181 Conſenſus ita requiritur ad contractum ſicuti ad diſtractum.

182 Pœnitentiæ non eſt locus in contractu tranſactionis etiam innominato, & re integra, licèt tranſactio facta ſit ad obligandum, ſiue liberandum.

183 Tranſactio eſt inuenta ad dirimendas lites: & proprium eſt Prætoris eas dirimere.

Digitized by Google

184 *Tranſactionem non ſeruans habet contra ſe pœnas conuentas .*

185 *Conuentio pœnalis adiecta facto tenet , ſecus eſt , ſi adijciatur quantitati .*

186 *Communitati non infertur præiudicium in his , quæ concernunt intereſſe ſingulorum : niſi ſingulorum conſenſus expreſsè interueniat .*

187 *Vnius ex Communitate contradictio eſt ſufficiens ad impediendum actum quomodolibet geſtum .*

188 *Principis voluntas debet habere Iuris aſſiſtentiã.*

189 *Iudex nequit recedere à Iure ſcripto , & vbi non eſt æquitas ſcripta , legis rigor ſeruandus eſt .*

190 *Iudex non ſeruans leges facit omnia nulla, & eſt in pœnam legis .*

191 *Iudex iudicare non debet ſecundum æquitatem ſui capitis imaginariam , ſed ſecundum eam , quæ ex lege ſcripta deducitur .*

192 *Interpretatio benigna facienda eſt à Principe, & ad eum Iudex adire tenetur , etiamſi haberet ampliſſimas facultates .*

193 *Iudicanti ſecundum propriam opinionem fit obiurgatio , ſicuti patrocinanti cauſas , & neſcienti ius , in quo verſatur ; cum ſola ratio naturalis non ſufficiat .*

194 *Væ datur Iudici ius ſcienti , & iudicanti ex proprio capite .*

195 *Iudices in iudicando imitari debent Deum.*

196 *Decretum circa Chionum .*

197 *Loci inſpectio ſuperat omnem aliam probationẽ.*

198 *Chiona à quo loco originem trahat .*

199 *Chiona Aqua eſt exigua , nec ſufficiens ad lauandum hominem corpore extenſo , & n. 114.*

200 *Aqua æſtiuo tempore eſt conſideranda , in quo naturalitèr currit , & non cauſaliter .*

201 *Chiona attento naturali curſu æſtiuo non indiget alia excauatione , nec dilatatione Aluei, ſed ſolummodò propter ſuperiores pluuiales aquas .*

202 *Chiona an dici poſſit Flumen .*

203 *Flumen quod dicatur publicum , & quod priuatum .*

204 *Chionæ excauatio , & dilatatio fauorabilis eſt Agro Hiſpellati, & Fulginati .*

205 *Ager Menanas patitur ſuperiores Aquas , & conſequentèr ſeruitutem habere dicitur ,*

206 *Seruitutem habens tenetur pati , at non reficere ,*

207 *Fulginates tenentur proprijs ſumptibus excauare Chionum etiam in Territorio Menanæ .*

208 *Obligatio iniia ad aliquid faciendum obligat illum , qui ſeruitute fruitur ad refectionem , ſecus eſt, ſi Dominus , qui ſeruitutem patitur , conſueuerit reficere a tempore , cuius non extat memoria .*

209 *Chionæ decurſus aquę .*

210 *Dictio ſemper quid importet , & quid includat.*

211 *Sententia à Partibus acceptata gerit vices contractus , & n. 134.*

212 *In contractu ex identitate rationis de vno caſu ad alium non fit extenſio .*

213 *Imò non extenſio , ſed comprehenſio .*

214 *Votum Maderni , & verba decreti Cardinalis Legati , & illorum intellectus .*

215 *Abſurdum eſt omninò euitandum .*

216 *Pactum ad fauorem initum non debet in eius damnum retorqueri ,*

217 *Pactum proueniens ex natura contractus perindè ſeruari debet , ac ſi in dicto pacto caſus eueniens eſſet expreſſus ,*

218 *Pactum ſemper porrigitur ad ea , quæ veniunt in conſequentiam .*

219 *Præſcriptio non currit in facultatiuis , niſi tempus exceſſerit , cuius initij memoria non extet .*

220 *In materia Aquarum à conuentis , & concordatis non eſt recedendum .*

221 *Aſſiſtentia Iuris manutentionem præſtat .*

222 *Executio danda eſt habenti tranſactionem .*

223 *Tranſactio reſultat ex approbatione Sententiæ , ſeu Decreti à Iudice emanati .*

224 *Aqua quando diuerti poſſit à Superiore Domino in præiudicium Inferioris , & n. 228. & ſeqq.*

225 *In curſu Aquarum quæ veniant conſiderandæ?*

226 *Inferior Dominus an poſſit diuertere , ſeu impedire curſum Aquarum , & n. 230. & ſeqq.*

227 *Sulcos Aquarios Tranſuerſos quando quis facere poſſit ?*

230 *Molendini Aquæ curſus nequit impediri , & alterius ędificatio prohiberi , n. 231.*

232 *Satisdatio in caſu Timoris Aquarum propter dictam ædificationem , an , & quando danda ſit fauore Vicinorum .*

ASTRAEALE
PATROCINIVM
SVPER FLVMINVM IVRIBVS

IN Iuridiciali præcedenti Apologia fuerunt à me veræ Patrię Sexti Aurelij Propertij Poetæ Iura defenſa, ſicque mihi fas eſt dicere cum celeberrimo Vate.

1 Et pius eſt Patriæ facta referre labor;

2 Nunc, quòd Patriæ meæ obuiã venerunt quædam non nullorum Fulginatum Ampullosæ
prætenſiones ſuper Topini Fluminis Riparum
depreſſione, illarumque in Fulginati Agro muninine, & reparatione à Meuaniæ Communitate (vt ſupponitur) coadiuuanda, operæpretium eſſe duxi ad aliquorum meorum Conciuium requiſitionem pro vetuſta Patria mea, quę, prius Fulginati Ditione fruebatur, vt compro-
3 bauimus *in dicta Apologia, num. 19. 31. 33. & ſeq. & optimè num. 35. 39. & 106.* Aſtrææale
inchoare, atque aſſumere patrocinium citrà ta-
4 men condignam obſeruantiam, quam profiteor
non nullis Fulginatibus Iuriſprudentiæ Conſultoribus, qui à prædictis vanis prætentionibus abhorrent; cum ipſi iam ſciant *magni Romanæ Eloquentiæ* Patris *ſententiam lib. 1. Offic. pag. mi-*
5 *hi* 21. Quod iuſta omnia decora ſunt: iniuſta
omnia contrà, vt turpia, ſic indecora. Sicq; parui faciam huius Iuriſdictionis priuationem, fretus illo *Naſonis benè cõperto axiomate Triſt. lib. 3. Eleg. VII.*

6 Nempè dat, & quodcumque libet fortuna rapitq;
Irus & eſt ſubito, qui modò Croeſus erat.

Et ex eodem lib, 5. Triſt. Eleg. 9.

7 Paſſibus ambiguis Fortuna volubilis errat;
Et manet in nullo certa, tenaxque loco.
Sed modo læta manet, vultus modò ſumit acerbos;
Et tantum conſtans in leuitate ſua eſt.

8 Et ex Iuriſtis habemus, quòd mutantur tẽpora, perſonæ, & omnia mutantur, cum nil ſit ſub ſole perpetuum *l. Eum debere columnam 32. & ibi Bart. ff. de ſeruit. vrban. Prędior. Auth. vt omnes obediant Iudic. &c. 5. Hanc dicentes, in verbo, ſed currit natura, & Capye. Latr. lib. 2. deciſ. 30. num. 15.*
9 Aeternum enim ſolummodo, quod ſempèr
fuit, & eſt vt Deus, ſempiternum, quòd incœpit: & non deſinet: vt Anima, & Angelus *iuxta gloſ. in dicta l. Eum debere columnam, in verbo, Aeternus, & ibi Bart. & D. D. ſcribentes,*

10 Hoc igitur mœtore fugato vti ex ictu Fortunæ profecto, quia

11 Nil nos mortale tenemus;
Pectoris exceptis, ingenijque bonis.

vt ex eodem Naſone præcitata Eleg. 7. Patrocinium huiuſmodi aggredior tanquàm de iure
12 Naturæ debitum, ſiue ex naturali ratione Hominibus inſitum 5. *Quod vero naturalis, inſtit. de Iur. Natural. Gent. & Ciuil. Nam veluti erga*
13 *Deum religio: vt Parentibus, & Patriæ pareamus*: formalia ſunt verba *tex. in leg. Veluti 2. ff. de Iuſtit. & Iur.* Cum Patriæ, & Parentibus æquè debitores ſumus, *Cutell. de donat. diſcurſ. 2. Particul. 11. num. 72.*
14 Imo in Patrocinio magis Patriæ, quàm Parentibus, *ad tex. ſatis rotundum in l. Militem 7. vbi gloſ. C. de procurat.*
15 Vndè iuremerito ait Plato, vt refert *Sabell, lib. 8. cap. 1. de Charitate erga patriam* — Amat hęc, & vult ipſa amari: tuetur ſuos, nec vult negligi, & à Ciuibus exigit officia, & quod cuique noſtrum præſtat, ſuo iure repetit —
16 O quam ſcripſit igitur optimè *Romanorum eiuſdem Eloquentiæ Anteſignanus in præcitato offic. lib. 1. pag. mihi* 13. à tergo — ſed omnes omnium Charitates Patria vna complexa eſt; pro qua quis dubitet mortem oppetere, ſi ei ſit profuturus? Et adhæret *D. Thom. opuſc. 20. lib. 3. de Regim. Princip. cap. 4. verbo, vnicuique, & fere per totum, & Cutell. ibidem ſupra.*
Et Horat. in Od. 2. lib. 3. ad Amicos.

Dulce, & decorum eſt pro Patria mori;

Hæc omnia ratione, animoque luſtrando nõ agam qnidquam, cuius non poſſim cauſam pro-
17 babilem reddere: cum omnis actio, *teſte dicto Eloquentiæ Fonte, præcitato in lib. pri. pag. mihi* 22. vacare debeat temeritate, & negligentia.
18 Ad quam cauſam ſine temeritate probabilem reddendam, præmittendum eſſe cenſeo, quod Topinus flumen in parte ſuperiori per Fulginatem Agrum, & in parte inferiori per Meuanatem, & Cannarienſem &c. fluit: ex quo Aqua-
19 rũ meatu Aqua eſt communis pro indiuiſo proptèr continuę aquæ motum, & eius permuta-
20 tionem: ſed Alueus inter Fulgineum, Meua-

Digitized by Google

niam , & Cannariam &c. eſt communis pro diuiſo eanquàm locus confinans ad ſimilitudinē lapidis exiſtentis in confinio , & Inſulæ in Flumine natæ *Bald. conſ. 72. n. 3. vol. 1. Vermigl. conſ. crim. 435. num. 6. & ſeqq. & Cyriac. controuerſ. 462. num. 42. & ſeqq. tom. 3.*

21 Conſequentèr in Territorio Fulginati , & reſpectiuè Meuanati , & Cannarienſi Ripę Topini Fluminis ſunt eorum , qui propè ripas prędia
22 poſſident : ſic Arbores in Ripis natæ , & plantatæ , & fructus ex eis prouenientes : vſus ſolummodò Riparum eſt publicus , *tex. clarus in l. Riparum 5. ff. de rer. diuiſ. Bart. in tract. de Flumin. ſeu Tiber. & Allun.* verbo , Agro , *n. 4. Bald. conſ. 463. n. 2. vol. 4. Alex. conſ. 120. n. 2. 3. & 4. vol. 2. Card. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 4. tit. 16. à n. 14. vſque ad 17. tom. 1. & optimè Rip. ſuper pri. ff. non. l. quominus publico , de flumin. n. 64. & 65. vbi n. 67.*
23 rationem reddit : ſiquidèm quantum ad ea , quæ pertinent ad vſum publicum Ripæ accedunt Flumini : quantùm verò ad ea , quę conueniunt cum vſu prædiorum, accedunt prædijs, quibus adhęrent , & ſic quantùm ad fructus arborum exiſtentium in ripa proprietas eſt ipſius Vicini .

24 Vndè ſicùti habens Prędium propè viam publicam tenetur ſuis ſumptibus viam reficere : ità , & ripam fluminis publici , *Rip. vbi ſupra n. 66,* & rationem reddit , ibidem per *tex. in l. Prætor ait , §. Ripam fluminum , in verbo , Sicuti , ff. de rip. munien.* , ibi—ſicùti igitùr de via publica
25 reficienda interdictum propoſitum eſt : ita , & de ripa fluminis munienda propoſitum fuit, vt vnuſquiſque poſſidentium propè dictas ripas , ſeu in vnaquaque prædictorum Agrorum poſſeſſione pro rata iugerum ſuæ poſſeſſionis contribuere debeat ad riparum muninien , reſtaurationem , & Fluminis expurgationem , ac excauationem pro eorum reſpectiue Aggeribus in vnoquoque reſpectiuè Territorio muniendis , *ad tex. expreſſum in l. Per Bithyniam , C. de immunit. nemin. conceden. lib.* 10.

Quæ contributio facienda eſt non iuxta valorem Prędij , ſed iuxta illius latitudinem , *Cancer. var. reſolut. par. 3. cap. 4. n. 275.*

Et quatenus ſit à Flumine via corroſa debet à proximo Vicino reſtitui , *tex. clarus in l. ſi locus 14. §. fin. & ibi Paul. de Caſtr. ff. quemadmodum ſeruit. amitt. , Natt. conſ. fin. n. 5. libr. 3.*

Iudèxque poteſt præcipere nonam viam fieri per fundum contiguum ; *Sabell. var. reſolut. cap. 26. num. 15.*

Soluto tamèn à Communitate per impoſitionem collectæ pretio fruſtri Terræ , quod pro via ſternitur , *Coſta de ratio. rat. q. 15. n. 7. Hond. conſ. 81. n. 41. lib.* 1. quæ debet habere tantam latitudinem , vt ſaltèm vehiculum per eam tranſire poſſit , *Sabell. dicto cap. 16. n. 18.*

26 Etenim eſt ratio , quòd ſicuti Vnuſquiſque habet commodum in ſuo Territorio: ſic , & debeat habere incommodum : cum contrariorum eadem ſit diſciplina, *l. ſecundum naturam 10. & ibi gloſ. ff. de regul. Iur.*

Flumen enim cum dicatur eſſe illius Ciuitatis, per cuius Territorium fluit , *Surd. conſ. 321. numer. 34. conſ. 447. n. 1. Cyriac. contr. 462. n.* 4. quos comprobat *Addolin. reſol. 32. n. 42.* & ideò quatenùs in medio duarum Ciuitatum tranſeat , pręſumitur commune vſque ad medium , *Boſſ. tit. de Aq. & Flum. n.* 15. niſi altera Pars eſſet in poſſeſſione totius , *Addolin. dicta reſolut. 32. num. 41.*

Proinde debet manuteneri per Homines, & Communitatem ſuper cuius Territorio fluit expenſis eorundem , *Garon. var. reſolut. cap. 9. n. 23.* pro modo ſcilicèt , & quantitate patrimonij reſpicientis flumen , *Capol. de Seruit. ruſtic. Præd. cap. 3. n. 50. Coſt. de ration. rat. q. 15. n. 7. & Gilian. ad Stat. Peruſin. V. via n. 6. in annot.* Etiamſi refectio in conſequentiam tenderet in vtilitatem Territorij adiacentis , *Decian. conſ. 25. n. 102. lib.* 1. Niſi Communitas, ſeu Homines haberent ſua bona pro derelicto : quo caſu ad nullam contributionem tenerentur , *l. & ſi forte , §. etiam , ff. ſi ſeruit. vind. Bero. conſ. 139. n. 4. lib.* 3. Aut bona eſſent reddita infructifera , *Cępoll. ibidem ſupra , n. 47. in fin. & Cobell. comment. in Bullā Bon. Reg. cap. 35. n. 4.* Ratio eſt , quia vbi non eſt commodum , non debet dari incommodum , & è conuerſo : vbi commodum , ibi , & incommodum ; cum quilibet vti debeat commoditate cum ſuis qualitatibus , *Cobell. ibidem ſupra , cap. 28. n. 144. cum ſeqq.* Et ſolutiones , ac contributiones ſunt faciendæ , vbi bona ſunt ſita latè *Cobell. dicto cap. 35. num.* 30. ad quas etiam Clerici , & quique alij Eccleſiaſti etiam Regulares tenentur, vt latè declarando materiam docet idem, *Cobel. dicto cap. 28. n. 99. & ſeqq.*

Siquidem in collecta propter bona Perſonis infixa ratio fructuum regularitèr inſpicienda eſt , ne Dominus fundi ſterilis præter omnem æquitatem ad oneris ſolutionem arctetur, *Rot. rec. par. 14. deciſ. 300. n. 2. & 3. & n. 6.* ſubdit , quòd dùm ex inundatione continua , non autèm ex altera cauſa Prædia redacta fuere ſterilia , & aggeris beneficijs non gaudent , nulla ęquitas ſuadet , vt collectarum contributioni debeant ſubiacere : ſicùti etiam Clerici , & alij Eccleſiaſtici ſubire non debent onera Collectarum ob ædificationem , ſeu refectionem Viarum, & Pontium, quando non concurrat neceſſitas , & reſpectiuè vtilitas , *Barboſ. qui complures D. D. adducit in ſua collect. D.D. cap. Non minus 4. n. 9. de Immunit. Eccleſ. tom. 2. Et dicam latius infra in Tertio Opuſculo* .

27 Vndè ad corroborandum infertur , quòd alluuio , quæ eſt incrementū latens , & parit effectus iuxta ea, quæ traduntur in *§. Præterea quod. vbi gloſ. & D. D. Scribentes , inſtitut. de rer. diuiſ. & in l. Adeò 7. §. Præterea , ff. de acquir. rer. domin. & docet Bart. tract. de Flumin. ſeu Tybor. & Allu. ac optimè , latèque Cyriac. contr. forenſ.*

376. *per*

Digitized by Google

376. per totum, tom. 2. non datur in Agris limi-
tatis, *l. in agris* 16. *& ibi notantes D. D. ff. de*
acquir. rer. domin. Bart. dicto tract. de Flumin.
Tyber. & Allu. in verbo Acquiritur nobis, num.
3. *pag. mihi* 163.
29 Et quemadmodùm,ſtante diuiſione Agrorum,
non datur Communitati Meuanię incre-
mentum, quòd euenire poteſt in Agro Ful-
ginati: ita nec dandum eſt decrementum
eo magis proueniens ex Fulginatum cul-
pa, & negligentia, *dicta l. ſecundum naturam*
& argumento *gloſ. in Auth. de mandat. Princip.*
in verbo, laſum tit. 4. *collat.* 3. Tanto magis,
quia Fluminis alueus exiccatus debet inter eos
per medium diuidi, qui ab vtraque parte Flu-
minis Prædia poſſident ſecundum faciem cuiuſ-
que Prędij *Pereg. de Iur. Fiſc. lib.* 8. *num.* 56.
& ita etiam per tex. à quo redditur etiam ratio
in §. Quod ſi naturali inſtit. de rer. diuiſ.
30 Ex ſupradictis igitur euidens reſultat reſolu-
tio Meuanates non teneri ad muniendas, & ex-
purgandas ripas in Agro Fulginati, ſed dum-
taxat in proprio: & conſequenter Fulginatum
negligentia in non muniendis ripis &c. ſiue eo-
rum culpa, quæ conſiſtit etiam in omittendo di-
31 ctum munimen, præfatamque reparationem,
l. magna negligentia 226. *ff. de verbor. ſignificat.*
& Rot. recent. part. 11. *deciſ.* 361. *num.* 117. eiſ-
dem Fulginatibus, & non alijs aſcribenda eſt,
dum Ripæ ſunt effectæ depreſſę, & aquæ pluuiæ
in proprio alueo contineri nequeunt, *Rub. in*
annot. ad deciſ. 6. *num.* 47. *recent. part.* 3. *& idẽ*
recent. part. 8. *annot. ad deciſ. pri. à num.* 73. *vſ-*
que ad 80. & ad propoſitum *Thomat. deciſ. Mar.*
147. *num.* 2. *&* 3.
32 Imò Meuanates cogere poſſunt Fulginates ad
dictum munimen, & riparum reaptationem ob
prætenſam aſſertã ſuppreſſionem: non tantum
quia dum Aqua de loco ſuperiori vadit ad infe-
33 riorem, ſemper locus inferior ſeruitutem ha-
bere dicitur: & aquas debet recipere, *Rot. rec.*
part. 14. *deciſ.* 461. *num.* 10. ſed ſine nocumen-
to vt inferius etiam probabo *num.* 205. *&* 206.
34 ſicque inferior cogere poteſt ſuperiorem locum
ne ſibi amplius noceat, *l. & ſi forte* 6. *§. Etiam*
verſ. Nam in omnibus ff. ſi ſeruit. vendicet. l. 1. *§.*
fin. verſ. Non ergo. vbi Bart. in §. Denique ait,
num. 1. *ff. de acq. plu. arcen.*
35 Et ab expenſis locus inferior remanet exem-
ptus; cum in huiuſmodi ſeruitutibus nemo co-
gatur reficere ſed pati *dicta l. & ſi forte* 6. *§. eti-*
am de ſeruitute, & Bart. in eadem l. 1. *dicto, §.*
Denique ait, n. 9. *in fin.* & in ſimilibus terminis
Communitatum docet, *Rip. tit. de interdict. re-*
ſponſ. 7. *n.* 14, *Ioan. Bapt. Coſt. tract. de fact.*
ſcient. & ignorant. inſpect. 18. *n.* 5. *&* Cępol.
tit. de ſeruit. ruſtic. Prædior. cap. 4. *n.* 9. *in fin.*
Aliàs fauore Dominorum Agri inferioris contra
Dominos Agri ſuperioris locus eſt condemna-
tioni ad intereſſe *Caſtrens. in l.* 2. *§. Apud Al-*
pirenum in fine ff. de acq. plur. arc. Vel agendum
erit interdicto *l.* 2. *§. Item Varus ait, vbi gloſ. in*
eod. §. & Caſtrenſ. ff. eodem.
Niſi inferior Dominus in fundo Superiore habeat
ſeruitutem impoſitam, vel præſcriptam, per
quam Superior teneatur retinere Aggeres, vel
foueas in ſuo, quę aquam retineant, ne in par-
tem inferiorem deſcendat aqua: quia tunc ſu-
perior pati, at inferior reficere tenetur, *dicta*
l. 1. *§. Denique ait, vbi gloſ. & Caſtrenſ. & alij*
D. D. Scribentes.
36 Verum etiam per ſententiam definitiuam, Ful-
ginatibus præſentibus, & acceptantibus in eo-
rum publico Apoſtolico Palatio, pronuncia-
tam à *recol. mem. Card. Beuilaqua Legato è late-*
re Peruſia, & Vmbria ſub die Sabati 18. *Nouem-*
bris 1610. *ex rogitu q. Aſcanei Catrani Notarij*
Peruſini exemplatam, & in publicam, & au-
thenticam formam redactam à D.Luca de Fuſti-
nis Notario Collegiato Peruſino, & ſucceſ-
ſore in vniuerſum ius dicti Aſcanei ſui Auuncu-
li *ſub die* 20. *Iuly* 1657. & in Archiuio Can-
cellariæ Conſularis Meuanię inter cætera Iura
aſſeruatam ſub quinque clauibus.
37 Qua Sententia, ſeu definitiuo decreto cauetur
Fulginates teneri ad ripas reaptandas, & mu-
niendas in eorum Territorio: ex qua Sententia
38 oritur res iudicata, *ad tex. in l.* 1. *ff. de re iudic.*
& Rot. recent. par. 13. *dec.* 362. *n.* 1.
39 Et nullę ſunt partes Iudicis niſi in exequendo,
l. poſt rem iudicatam 56. *ff. eodem, & Rot. rec.*
par. 12. *deciſ.* 165. *num.* 1. *&* 2.
40 Et contra eandem ſententiam nemo venire
poteſt, quia ſententia in iudicatum tranſacta, &
41 acceptata, facit de albo nigrum: tanto magis
quia fuit pronunciata ad finiendas lites, remiſ-
ſis hinc indè prætentionibus, & iuribus, quæ
gerit vices tranſactionis, *Thomat. deciſ. march.*
297. *tom.* 2. *à num.* 5. *vſque ad* 12. vbi ſubdit,
42 quòd neque ex Principis reſcripto infringi po-
teſt, & allegat *tex. clariſſimum in l. Cauſas, in*
ordine 16. C. *de tranſact.* ibi --- Cauſas, vel li-
43 tes tranſactionibus legitimis finitas imperiali
44 reſcripto reſuſcitari non oportet --- vbi *gloſ.*
in ſignatione caſus ſubdit, quòd non eſt intentio
45 Principis lites ſopitas per tranſactionem, vel
ſententiam reſuſcitare, & ſic pronunciabit non
46 eſſe Iudicem competentem---& eſt ratio, quia
intereſt Reipublicę lites finiri, & Partes ab ex-
penſis releuari, *l. quidã exiſtimarunt, ff. ſi cert. petat.*
& Thomat. d. deciſ. 297. *n.* 16. *& ad alia n.* 17
47 Huiuſmodique omnia ſine dubio procedunt:
quia talis ſententia, & tranſactio non ſolum reſ-
piciebat, & reſpicit Fulginatum debitum, &
actio ab initio contra ipſos orta fuerat: ſicque
omnes etiam in futurum obligati remanſerunt
Rot. recentior. par. 15. *deciſ.* 392. *à n.* 18. *vſque*
ad 22. verum etiam quia ad requiſitionem Me-
uanatum pluries à Fulginatibus fuit obſeruata,
& executioni demandata pro dicta riparum rea-
ptatione, & munimine, vt ſatis liquet ex di-
uerſis Epiſtolis à Magiſtratu Fulginati Meuana-
ti Communitati, & à diuerſis Gubernatoribus
eiuſdem Ciuitatis, ac à D.D. Superioribus Ro-

Digitized by Google

manæ Curiæ exaratis ferè à dicto tempore 1610
vſque ad annum 1661. reſpectiue: quæ epiſtolæ
exiſtunt in eodem Archiuio; conſequentèr ex
huiuſmodi hic vt ſupra habita executione, eo
magis dicta Sententia de iure attendenda eſt,
*Bich. deciſ. 328. n. 18. & 19. tom. 1. Rot. rec.
par. 13. deciſ. 90. n. 5. & par. 13. deciſ. 514.
n. 7. & 8.*

48 Siquidem, vt ex dictis reſpectiuè Epiſtolis col-
gitur, Fulginatum obſeruantia ſuper reapta-
tione, riparumque munimine in eorum Agro
proprijs ſumptibus facto, & totiès executo Iu-
ris communis concurrente aſſiſtentia, vt dixi-
mus ſupra hic, §. *Vndè ſicùti*, & §. *Inde Me-
uanates*, contrahentium mentem vſque ab ini-
tio ita fuiſſe inobligatione contra ipſoſmet
Fulginates vlterius declarat, *Rot. recent. par.
12. deciſ. 10. n. 32. & deciſ. 130. n. 24. & deciſ.
323. n. 6. ac deciſ. 339. n. 9. & 10. et prius re-
cent. par. 9. tom. 2. deciſ. 352. n. 20. 21. & ſeqq.
et n. 29. & 30.* ſubdit, quod obſeruantia non
ſolùm declarat quid fuerit actum in præceden-
ti concordia, ſed habet vim illius,

49 Sub quo pacto in eadem Sententia, ſeu decre-
to, inſerto vim tranſactionis gerenti, ibi—Rom-
pendo mai il fiume Topino, ò Alueo nouo in
quello di Foligno ſiano tenuti eſſi di farlo—in-
50 cluſus dicitur quicunque caſus etiam omiſſus:
ratio eſt, quia ſub rupturæ ſignificatione in ca-
ſu pretermiſſo eadem verſatur ratio, nec di-
uerſa poteſt aſſignari: ſicque in caſu omiſſo,
& in omni materia quantumuis odioſa, & cor-
rectoria idem videtur diſpoſitum per compre-
henſionem, non autèm extentionem, *Gregor.
XV. deciſ. 293. n. 14. optimè Merlin. deciſ. 437.
n. 16. & dec. 445. n. 6. tom. pri. et deciſ. 583.
num. 25. tom. 2.*

51 Licèt includi etiam poſſit per extenſionem;
cum non ſimus in exorbitantibus à Iure com-
muni, *Seraph. deciſ. 911. num. 4. tom. 1. & Rot.
rec. part. 13. deciſ. 387 num. 27.*

52 Diciturque per comprehenſionem: quia ſicuti
genus comprehendit ſpecies: ita ratio generalis
diuerſas caſuum emergentium ſpecies comple-
ctitur, *Conciol. allegat. 45. num. 43.* ſignantèr poſt
medium, & optimè *Cyriac. contr. forenſ. 478.
num. 69, & 70. tom. 3.* & in puncto obligationis
de reaptandis, & muniendis ripis Fluminis cō-
ſuluit *Bald. conſ. 79. per totum, vol. 3. vbi*, quòd
53 obligatio prędicta ſemper, & in omnem caſū
obligat promittentem ad obſeruantiam, dum-
modo Bectale, idest Alueus, Forma, ſeu Flu-
54 minis recinctus non ſit mutatus; videlicèr dum
vis Fluminis totam Ripam per totam longitu-
dinem ſuam non exportauerit, nempe ſi ripa
verſus omne latus ſuum non fuerit penitus, pe-
nituſque deſtructa: quia tunc dicitur caſus, inſo-
55 litus, & non comprehenſus, alias ſempèr cō-
prehenſus: & faciunt etiam ea,, quę dixit *Rot.
coram R. P. D. Buratto deciſ. 210. num. 6. verſ.
Non obſtat, & deciſ. 359. num. 4. & ſeqq.*

56 Vnde ad propoſitum infertur primò, quod ſi
flumen ex vno latere proruperit: deindè infra
nouus iſte Riuus in veterem ſe conuerterit: ager
qui à duobus Riuis comprehenſus in formam
Inſulæ redactus eſt, eius eſt ſcilicet, cuius &
fuit, *tex.* ſunt hęc pręciſa verba in *l. Adeo quidem
7. §. Inſula, in verbo, Quod ſi ex vno, ff. de acq.
rer. domin.*

Et eſt ratio, quia licèt aquæ inundatio abſtu-
lerit fundi poſſeſſionem: tamèn, aqua receden-
te, ſtatim poſſeſſio reſtituitur ſine noua appre-
henſione *Aret. inſtit. de rer. diuiſ. §. Quod ſi na-
turali, num. 1. & 2. pag. mihi 65. a tergo, in pri.
col. & Azo inſtit. eodem tit. num. 34. in fin. pag.
mihi 1065. in pri. col. & Nicaſ. eod. tit. de rer.
diuiſ. in inſtitut. §. Inſula, quæ in Mari, num. 6.
in fin. & optimè Cępol. tract. de ſeruitut. tit. de
Alueo, num. 4. pag. mihi 420. cum ſeq. & Bart.
in tract. de Alueo, in verbo, ſed vix eſt, vt id
obtineas, num. 1. pag. mihi 174. in prima col.* vbi
affertur etiam ratio, quia magis videtur fuiſſe
57 inundatio, quàm Alueus iuxta terminos Inun-
dationis præſcriptos *in dicta l. Adeò, §. illud ſa-
ne, & inſtit. de rer. diuiſ. §. Alia ſanè cauſa eſt, &
Bart. in dicto tract. de Alueo, in verbo Naturali*,
ibi — Alueus verò, qui non eſt naturalis, dicitur
inundatio — cui ita adhęret *idem Capol. ibidem
ſupra, num. 1. erga medium, in verbo, Item Al-
ueus dicitur.*

58 Secus dicendum eſt, ſi flumen feciſſet nouum
alueum, *vt in dicta l.* Adeò, *pręcitato §. Inſula, in
verbo quod ſi toto alueo*: & tota Fluminis aqua
59 ibi fluere cœperit: quia tunc ſi per dictum no-
uum alueum fluxerit per decennium intèr præ-
ſentes, & viginti inter abſentes: tunc prior Al-
ueus illorum eſt, qui propè ripam prædia poſ-
60 ſident, iuxta diſtinctionem eiuſdem §. *Inſula,
in eodem verbo, Quod ſi toto Alueo, & Bart. in
dicto tract. de Alueo, in verbo, Relicto, & in
dicto verbo, ſed vix eſt, cum verbis ſeqq.* Aretin.
*ibidem ſupra, num. 1. erga fin. Nicaſ. vbi ſupra,
eodem num. 6. in verbo, Illa lex,* Capol. *ibidem
ſupra eodem num. 4. in verbo, Quæ tamen Barto-
lus, & num. ſeqq.*

61 Ex hoc igitur infertur 2. quòd Fluminis na-
turalem curſum opere manufacto aliò non liceat
62 auertere: tamen ripam ſuam aduerſus rapidi
Amnis impetum munire prohibitum non eſt,
dummodo non vergat in magnum Accolarum
incommodum, *ad tex. in l. 1. et ibi gloſ. et D.D.
notantes, C.* Alluuion. *et Palud. etc.* & prius eti-
am latè *in l. pri. ff. ne quid in Flumin. publ. Ri-
paue fiat &c. et in leg. Vnica ff de Rip. munien. et
in l. pri. ff. de flumin. ſuper qua l. optimè Ricc. col-
lect. 3287. per totam part. 8. vbi in verſ.* Amplia
tertio ſubdit, dummodò id in alterius iniuriam
& inconſulto Principe non fiat: & *in verſ. limi-
ta*, ſubdit etiam, quod in faciendis aggeribus,
& munimentis pro tuendo Prædio, curſus flumi-
63 nis non mutetur: nam ſi mutaretur, præferen-
da eſſet publica vtilitas priuato commodo, *vt
ex Ricc. ibidem, et Gratian. diſcept. 480. num. 7.
et bene Thom. d. deciſ. 147. n. 4. 10. 15. cum ſeqq.*

64 Et

64 Et ratio eſt, quia Aquarum ſolitus decurſus
in alterius præiudicium non eſt alterandus, *Io:*
Bapt. Coſt. tract. Aut ſcieb. aut ignorab. cent. 2.
65 *diſtinct. 1. n. 26. et 49. vbi num. 136. cum ſeq.*
refert, etiamſi Princeps ex gratia Aquarum de-
curſum conceſſiſſet; quia ſemper intelligenda eſt
66 gratia cum temperamento, & quod nemini
præiudicium irrogetur ex gratia conceſſa à Prin-
cipe, qui iura conſeruat, *vt ex Coſt. ibidem, n.*
137. Gratian. dicta diſcept. 480. num. 7.
67 Vndè cum definiatur Ripa id, quòd flumen
continet naturalem rigorem curſus ſui tenens,
l. 1. §. Ripa autem, ff. de Flumin.

Et iuxta *l. Flumina 3. ff. eodem* Ripa ea puta-
tur eſſe, quæ pleniſſimum flumen continet, con-
ſequentèr cum ex riparum depreſſione, illarum-
que ruptura cauſata in Agro Fulginati ex ipſo-
rum Fulginatum negligentia, & culpa non de-
tur pleniſſima Fluminis continentia, at inun-
68 datio per Agrum Meuanatem, locus erit fauo-
re Accolarum Meuanatum contra Fulginates
inter dicto ab Imperatore noſtro præſcripto iux-
ta terminos, *l. pri. ff. ne quid in flumin. public. ri-*
pane fiat &c. §. Quod autem ait, in verbo, Et ge-
neraliter, ibi — Et generaliter dicendum eſt ita
demum interdicto quem teneri, ſi mutetur aquæ
curſus per hoc, quod factum eſt; dum vel de-
preſſior, vel altior fiat aqua, ac per hoc rapi-
dior ſit cum incommodo Accolentium; & ſi quid
aliud vitij Accolæ ex facto eius quod conueni-
tur, ſentiant, interdicto locus erit.
69 Nam in Iure clarum eſt, quod ad damnum te-
netur is, qui cauſam dat damni, vel ſua culpa
damnum ſequitur, *tex. rotundus in cap. fin. vbi*
gloſ. et Canoniſt. notantes, de iniur. et damn. dat.
et Thomat. dicta deciſ. 147. num. 2. et 3.
70 Et ſeruitutē præſtans, prout ſunt Meuanates in
inferiori Agro exiſtētes tenentur ſeruitutē pati,
at non reficere, vt ſupra comprobatum eſt *n. 34.*
& 35. & facit etiam *tex. in l. Refectionis 12.*
71 *ff. commun. Prædior.* Cum munimentum agge-
rum, & riparum ſpectet ad eos, qui propè ri-
pas bona poſſident, *vt in dicta l. 1. ff. de Flu-*
min. et pariter in l. 1. ff. ne quid in Flumin., in
et in dicta l. Vnica, ff. de rip. munien. §. ripas, etc.
verbo, ſicuti igitur, et Thomat. dicta deciſ. 147.
num. 1. 2. et 3.
72 Aliàs duplici onere Meuanates grauarentur,
nempè ripas munire, & alueum excauare in
Territorio Fulginati, & in proprio Meuanati,
quòd abſurdum eſt ſolum dicere tam in vim
Iuris communis eximentis, vt ſupra Meuana-
tes in muniēdis ripis, &c. in aliena Ditione, quā
in vim dicti pacti: & conſequentèr tale abſurdū,
& inconueniens ſempèr, & vbiquè euitandum,
Manſon. de Cauſ. executiu. q. pri. de pact. n. 16.
73 Siquidèm in omni diſpoſitione, & ſpecialitèr
in contractibus ſeruanda eſt æqualitas, & pro
ea facienda eſt interpretatio; cum pacta ſint
ſempèr reducenda ad æqualitatem: nam pacto-
rum æqualitas bonam fidem arguit, verbaque
contractus ſempèr ſunt interpretanda, vt con-
formia ſint æquitati, licèt fortè verba non pa-
terentur, *Cyriac. contr. forenſ. 478. n. 35. et*
ſeqq. pluribus, et Merlin. deciſ. 567. num. 69.
cum ſeqq.
75 Et prætereà legitimæ Contrahentium volun-
tates ſunt ita ſeruandæ, vt nec Principis reſcri-
pto reſcindi poſſint. Nam conuentiones ſunt
Iuris gentium, ideoque à Principibus infirmari
non poſſunt: cum Deus Principi ſubijecerit le-
ges, non autèm contractus, & conuentiones,
77 quę Principis reſcripto reſcindi non poſſunt,
niſi Partes conueniant; cum Imperator nequeat
contractus infringere, & ius alteri iure gentium
quæſitum auferre.
78 Imò Principis ordinationes, & commiſſiones
debent, quoad fieri poſſit, reſtringi, & reduci
ad terminos Iuris: quia omnia Principis man-
79 data intelligi debent cum Iuſtitia; cum Princi-
pi non præſumatur placere niſi iuſtum, & ve-
rum regulatum à Iuſtitia Poli, & Fori, & quan-
80 do commiſſio fuiſset contra Ius, Iudices illi
81 parere non debent, ſed recurrere ad Princi-
pem eum commonendo de iniquitate mādati, &
expectare ſecundam iuſſionem, vt ex diſpoſi-
tione vtriuſque Iuris edocet latiſſimè *Barboſ. col*
lect. D. D. in ius Pontific. vniuerſ. cap. Si quis 2.
numer. 13. de minor. et obed. tom. pri. et Hortenſ.
Caualcan. tract. de Brach. Reg. ſiue de liber. ampl.
et abſolut. poteſt. Iudic. Suprem. par. prim. n. 173.
ac optimè ratiocinatur *Cyriac. contr. forenſ. 59.*
à numer. 6. ferè per totam tom. 1. vbi numer. 17.
cum ſeqq. ſubdit procedere etiamſi, vellet age-
82 re Princeps ex plenitudine poteſtatis, quæ ceſ-
ſat, vbi reſultat iniquitas, *et n. 20.* paritèr
83 ſubdit, quod in hoc caſu etiam peccat morta-
84 litèr, & *controuerſ. forenſ. 291. n. 58. et ſeq.*
tom. 2. optimeq; etiam Cardinal. Mantic. de tacit.
et ambig. conuent. lib. 3. tit. 16. numer. 10. tom.
prim. Sabell. var. reſolut. cap. 63. numer. 8. 9. et
10. Paul. Rub. de validit. legal. contr. forenſ. cap.
10. n. 23. et ſeqq. et cap. 56. n. 10. & ſeqq. vbi
85 loquitur etiam contra Angel. *opinionem, et*
dicit, quod idem Angel. non vti Angelus, ſed tan-
quam Homo mendax, et adulans locutus eſt, vt
idem etiam Rub. in Annot. ad deciſ. 217. n. 96.
et 97. recent. par. 9. tom. pri. et late Franc. To-
pi. Politian. tract. de Poteſt. Princip. ad l. Prin-
ceps, ff. de leg. §. 6. num. 3. & antedictis adhæ-
ret Rot. coram Card. Othobono deciſ. 115. num. 5.
86 *et ſeqq. pluribus, vbi n. 6.* firmat, quòd nun-
quam per Principem cenſeatur derogatum pa-
ctis Priuatorum, niſi de his ſpecifica, & expreſſa
87 mentio fiat *et n. 11. cum ſeq.* ſubdit, quòd
pactum diſpoſitioni legali adiectum illam robo-
88 rat, & confirmat: & in dubio ſempèr præſu-
mitur pro regula de Iure Tertij quæſito non
tollendo: contra quam regulam ex parte Prin-
cipis requiritur ſpecifica, & indiuidua mentio,
nec Clauſulæ generales ſufficiunt, *vt benè Bu-*
ratt. deciſ. 576. num. 5. et ſeqq. et late in annot.
ibidem lit. A n. 10. et ſeqq. declaratur materia:
& pro confirmatione prędictorum, *Gratian. di-*
ſcept.

Digitized by Google

ſcept. forenſ.cap. 947. num. 23. & 996. num. 9.
tom.5. & melius infra elucidabimus n. 115.& ſeq.
89 Nam digna vox eſt maieſtate Regnantis legi-
bus alligatum ſe Principem profiteri, l. Digna
vox 4. C. de leg. & conſtitut.& latiſſime Hortenſ.
Caualcan. dicto tract. de Brach. Reg. &c. part. 1.
num. 170 cum ſeq. & prius aptimen. 118. vbi di-
citur, quòd Princeps ligatus eſt dictamini ratio-
nis; cum dicatur Animal politicum, & idem
Tapi. Politian. in precitato tract. §. 5. num. pri.
cum ſeqq.pluribus,et in §.§. ſubſeq. Imò & lex ani-
mata in Terris, Barboſ. collect. D. D. in Extra-
uag. vnica, num. 4. de maiorit.& obedient. tom.4.
90 Aliaque eſt etiam ratio: quia ſicuti anima to-
tum corpus,& ſingula membra animat: tota in
toto,& tota in qualibet parte;ſic & lex non ſolũ
91 in inferiora Reipublicę membra,ſed & in ipsũ
caput,hoc eſt in Principẽ transfunditur: nõ enĩ
Princeps eſt extra corpus Reipublicæ, ſed præ-
cipua eius pars: ergo & ad illum legis anima
pertinet: alias tanquam fœtens cadauer reputa-
bitur, vt egregiè idem Rub. annot. ad deciſ. 217.
recent. part. 9. tom.1. à num. 220. vſque ad 229.
& melius videri poſſunt ea, quę Angelica ratio-
ne depromit D. Thom. opuſcul. 20. tract. de
Regimin. Princip. lib. 1. cap. 12. cum ſeqq. & la-
tiſſimè de hac materia tractat Rub. ibidem ſupra
proxime ad quem ſtudioſum lectorem remitti-
mus, ibique num. 89. 92. & 93. inter cętera no-
92 tabilia lector comperiet, quòd Princeps nil po-
teſt contra Ius Gentium, vel ipſam naturalem
93 Iuſtitiam; cum naturæ vinculum Principis au-
ctoritatem ſuperet: & quemadmodum Deus ip-
94 ſe Optimus, qui eſt Omnipotens, non poteſt
velle,quod eſt malum, vel iniuſtum: quia poſſe
95 malum, non eſt poſſe, ſed deficere à potentia:
ideò & Princeps non poteſt quidquam iniuſtum:
96 quia vbi id faciat, habet Deum vltorem,
Rub. ibidem ſupra à num. 66. vſque ad 72. & idē
tract. de validit. legal controuerſ. forenſ. cap. 56.
n. 17. & 18. et latiſſime Caualcan. in dicto tract.
de Brach. Reg. eadem part. pri. num. 119. 120.
170 cum ſeq. Cutell. de Donat. diſcurſ. 1. partic.
6. n. 17. cum ſeqq. optime etiam ratiocinatur idem
Rub. in Diſcurſ. ad Iuriſ., et Veritat. Amat. a n.
244. vſque ad 267. recent. part. 11. & egregiè
de vtroque etiam Principe layco, & Eccleſia-
ſtico loquitur idem Franc. Tapi. in pręallegato
tractatu §. 8. numer. 3. et 4. et ſeqq. pluribus ferè
per totum diſcurſum: intemeritò, Mich. Verin.
cecinit.

Nil Iniuſtitia miſerę eſt infeſtius Vrbi:
Funditus hæc muros vertit, & ipſa domos.

Et Salom. prouerb. cap. 16. Abominabiles Reges,
qui agunt impiè: quoniam Iuſtitia firmatur ſo-
lium. Et Eccleſ. cap. 10. Regnum à Gente in
Gentem transfertur proptèr iniuſtitias, & iniu-
rias, & contumelias, ac diuerſos dolos. Et
Danielis verificatur Oraculum cap. 9. Proptèr
peccata enim noſtra, & iniquitates Patrum veſ-
trorum Hieruſalem, & Populus tuus in oppro-
brium ſunt omnibus per circuitum noſtrum.
97 Sic, & è conuerſo habet Deum remuneratò-
rem Princeps, dum curat, vt leges à ſe, vel à
ſuis Prædeceſſoribus Dei mediante dictamine
emanatę, Adam Contzen Politicor. lib. 5. cap.
8. §. 5. & prius dicto lib. 5. cap. 5. §. 2. execu-
tioni demandentur, vt Sancitum eſt ab Impera-
tore noſtro in Auth. Vt omn. obed. Iudic. Pro-
uinc. §. Scitote, cum §. ſeq. & ad propoſitum ca-
nit Ioan. Lauterbach.

Approbat Imperium Deus: inſectatur iniqua
Ordo Magiſtratus, qui colit æqua Dei.

98 Et Omniũ Rerum Deus eſt Principi abundatior
Largitor, dum à Iuſtitia non recedit, vt in
Pſalm. 17. verſ. Et retribuet, & pro ratione fa-
ciunt ea, quæ adducuntur in Pſalm. 10. verſ.
Quoniam, et in Pſalm. 14. verſ. 1. cum duobus
ſeqq. et D. Thom. de Diuin. Morib. Opuſcul. 62.
tit. Deus non quęrit commod. ſuum,erga fin.
Cum omnis lex ſit inuentio quædam, & Donum
Dei, l. 2. ff. de leg. & in eodem §. Scitote, erga
fin. Ideò Iuſtitia fundamentum eſt perpetuæ
commendationis, & famæ,ſine qua nil poteſt eſ-
ſe laudabile, Cicer. de Offic. lib. 1. pag. mihi 48.
& meliùs Prouerb. cap. 21. verſ. 21.---Qui ſequi-
tur Iuſtitiam, & Miſericordiam, inueniet
Vitam, iuſtitiam, & gloriam — & D. Thom.
in præcitato Opuſcul. 20. lib. 1. dicto tract. de Re-
gim. Princ. cap. 8. & 9.
99 A qua legis obſeruantia ab ipſo Principe San-
citæ nequit Princeps ſe ſubtrahere per diſpoſi-
tionem, tex. in l. Princeps 30. ff. de leg.
Quia licet legis Conditor ſolutus ſit à legi-
bus: tamèn honeſtum eſt, vt præceteris ſecun-
dum leges, quas ſtatuit, viuat, vt in præcitata
l. Digna vox, et 25. quæſt. 1. cap. Confidimus,
1. in ordine, et cap. Ideo 16. cum ibi infra late ad-
notatis, et optime etiam docet Adam Contzen Po-
litticar. lib. 5. de legib. cap. 1. §. 5. verſ. Vnum eſt
vbi ſubdit, quòd Princeps eodem modo viuere
debet, quo docet eſſe viuendum, ne ſi aliter vi-
xerit, pręceptis ſuis fidem detrahat, leuioremq;
que doctrinam ſuam faciat, ſi reipsà eam reſol-
uat; & idem lib. 6. Politicor. præcitato capit. 25.
§. 2. verſ. et diſtinct. vbi Canonis infraſcripta
ſunt verba, ex diſtinct. 9. cap. 2. ibi --- Iuſtum
eſt Principem legibus obtemperare ſuis. Tunc enim
iura ſua ab omnibus cuſtodienda exiſtimet, quando
et ipſe illis reuerentiam præbet, Principes legibus
teneri ſuis, nec in ſe conuenit poſſe damnare iura,
quæ in ſubiectis conſtituunt. Iuſta eſt enim vacis
eorum auctoritas, ſi quod Populis prohibent, ſibi
licere non patiantur.
100 Nam Chriſtus, qui legem dedit, legem im-
pleuit vt in dicto cap. Idea §. ſed ſicut Chriſtus; &
eſt ratio, quia cum leges inſtitutæ fuerint, non
101 erit liberum iudicare de ipſis: ſed oportebit,
iudicare ſecundum ipſas, vt in Diſtinct. 4. capit.
Erit autem 2. in ordine §. Ideo autem. Ratio eſt,
quia

quia Princeps debet Subditos protegere velut
102 Iuſtitia animata, & lex viua: debetque con-
ſeruare ita Populum, vt videatur potius à Prin-
cipe nutriri, quàm Princeps à Populo ſuſtenta-
ri *idem Topi. in præcitato tract. de Poteſt. Prin-
cip. §. 6. num. 3. et per totum, et §. 7. per totum,
et ſignanter num. 23. et dictus Canalcan. in eodem
tract. de Brach. Reg. part. 1. num. 120.*

Quapropter *D. Thom. lib. 3. cap. 5. de Reg.
Princ. opuſc. 20.* refert, quòd Romani à Deo mer-
uerunt Mundi dominium propter leges ſanctiſſi-
mas, quas tradiderunt, ſeruarunt, & ſeruari fe-
cerunt cum propriorum Filiorum etiam perem-
torum cæde cruenta: multaque dantur exempla
à dicto ſancto Doctore.

103 Concludendum igitur eſt, quòd Princeps nō
eſt omninò liber à legis ſuæ obſeruatione: nam
quanquàm verum ſit, vt quoad vim coactiuam,
& pœnas in Foro exteriori legibus ſit ſolutus; ex
iure tamèn, & ęquitate naturali, ac diuina quo-
ad vim directiuam leges ſuas in conſcientia ſer-
uare tenetur: quia ſi non ligatur lege legis, liga-
tur tamèn lege rationis, *Gratian. diſcept. forenſ.
801. numer. 19. tom. 5. Ricc. collect. 2566. part.
7. D. Thom. 1. 2. quæſt. 96. art. 5. verſ. Ad ter-
tium, et Micha. Sal. in ſuis Controuerſ. de Iuſtit. et
Iur. atque de contract. tom. 1. in 2. 2. D. Thom.
quæſt. 60. art. 5. pag. mihi 86. in verbo, An qui-
cunque Iudex, poſt concluſ. 3. Laym. in ſua Theolog.
moral. lib. 1. tit. de Leg. tractat. 4. cap. 9. num.
2. et 3. pag. mihi 58. Bonac. in Theolog. moral. tom.
2. tit. de leg. in gen. et in particul. diſput. 1. quæſt.
1. punct. 6. num. 14. cum ſeqq. pluribus pag. mihi
24. Canalcan. dicta tract. de Brach. Reg. part. 1.
n. 170. & 171. & parte 6. nu. 73. 206. & 207.
& idem Franc. Topi. eodem tract, §. 8. num. 3.
4. 5. 6. & à n. 26. vſque ad 30. aptimeque etiam
Barboſ. præcita collect. D. D. in cap. Canonum
ſtatuta 1. in ordine, num. 3. 4. 5. & 6. de conſt.
tom. 1. & in cap. Iuſtum 2. in ordine, diſtinct. 9.
in Additament. pag. mihi 292. tom. 6. & Cutell.
de Donat. diſcurſ. pri. particul. 6. n. 13. & ſeqq.
& num. 24. & ſeqq.*

104 Huiuſmodique non tantum procedit, ſi leges
ſint ab ipſo met Principe regnante conditę: ve-
rum etiam ab Anteceſſoribus: ſiquidem contra-
ueniens factis Prędeceſſorum, ſibi contrauenire
dicitur: cum ſemper ſit vnicum Imperium, *Gra-
tian. diſcept. forenſ. cap. 167. num. 51. cum ſeqq.
tom. 1. & cap. 599. num. 22. & ſeqq. tom. 3.* Le-
105 geſque ſunt inuentæ, vt cum omnibus ſemper
vna, atque eadem voce loquantur, *Cicer. de
106 Offic. lib. 2. pag. mihi 42.* Cum Princeps debe-
at habere vnum calamum, & vnam linguam,
debetque eſſe immobilis ſicut lapis angularis,
*Barbor. dicta collect. cap. prim. num. 10. de pro-
bat. tom. 1.*

107 Et *Cicero ibidem ſupra proximè* ſcribit, quòd
fruendæ iuſtitiæ cauſa benemorati Reges ſunt
conſtituti.

108 Et tunc ſunt benemorati, dum ab eiſdem Re-
gibus abeſt impietas, *vt Prouerb. cap. 25.* ibi
— Aufer impietantem de vultu Regis, & fir-
mabitur Iuſtitia Thronus eius — Vnde ait *D.
Thom. opuſc. 20. lib. 3. capit. 6 de Regim. Principi*
quòd Virtus per quam Romani Mundum ſubiu-
garunt, & dominium meruerunt, fuit ipſorum
ſingularis pietas, ac ciuilis beneuolentia.

109 Nam Princeps non eſt propietatis Imperij
Dominus, ſed potius officialis, & Procurator
maximus; cum Subditorum vtilitatem propriæ
110 anteponere debeat: quia Regnum non eſt
propter Regem: ſed Rex propter Regnum: nam
111 Reges conſtituit Deus, vt rectè gubernent,
& vnumquemque in ſuo iure conſeruent, & non
propria lucra procurent, ſed Populi, *Mich. Sal.
dicto tract. de Iuſt. et Iur. et de contract. tom. 2.
contr. 4. n. 1. tit. de Vectigal. art. 3. de Pœn. impo-
nen. noua Vectigal. pag. mihi 144. D. Thom. di-
cto Opuſcul. 20. de Regimin. Princip. lib. 1. cap.
7. et 8. et egregiè multis congeſtis in vtroque Iure
D. D. docet idem Franc. Topi. in toties citato
tract. de Poteſt. Princip. §. 5. n. 1. cum ſeqq. plu-
ribus et n. 19. cum duobus ſeqq., ac n. 29. 41.
112 cum ſeqq. vbi n. 46. et 47.* ſubdit, quòd Prin-
cipis naturam amittit, dum aliud agit, quàm
113 Deus ageret in Terris: Siquidem Princeps
ſempèr præ oculis habere debet exemplar Diui-
næ Legis, *vt in Ioſue cap. 1. et ſequitur Canalcan.
de Brach. Reg. par. 6. n. 26. in fin. et num. 129.
130. cum ſeqq. n. 206. 207. 208. Topi. dicto
tract. §. 4. n. 24. ac D. Thom. in eodem Opuſcul.
et tract. lib. prim. cap. 7. 8. cum ſeqq. et viden-
dus Cobell. Comment. in Bulla Bon. Reg. cap. 6.
num. 15. et 16 Cutell. vbi ſupra n. 17. et 18.*

Hæc omnia, & peculiariter quòd Regnum non eſt
propter Regem, ſed Rex propter Regnum, *vt
late etiam D. Thom. lib. 3. cap. 11. de Regimin.
Princip.* Sanctiſſimus D. N. D. Innocentius XI.
Pont. Opt. Max. vniuerſo Terrarum Orbi Chri-
ſtiano diuinitùs datus adtrutinam eoipsò redu-
xit, quòd fuit maximũ Pontificatus in apicem
aſſumptus; qui ſolummodò nocte, dieque ad
ueras Paſtorales curas pro ſalute Animæ Gre-
gis Sanctitati ſuæ commiſſi, & ad Pauperum
Populorum leuamen in politico Gubernio om-
ninò intentus: nunc ex æquiparatione introitus
cameralis cum exitu breui temporis curriculo
huius Herois ſedulitate peracta, tantum vtili-
taris Papali Regno attulit, vt non dies, ſed ſe-
cula regnaſſe videatur. Imò hic Eccleſiæ Dei tā-
tus ſupremus Moderator cæleſti lumine, quo
illuſtratur, pro comperto habet, quòd incom-
petens eſt Regis muneri humanæ gloriæ pręmi-
um: cum ad boni Viri officium pertineat glo-
riæ ſicuti aliorum bonorum temporalium con-
temptio: quia virtuoſi, & fortis animi eſt pro
Iuſtitia contemnere gloriam, ſicuti & vitam:
Nam ſi ipſa gloria virtuosè contemnatur, ex
contemptu gloriæ Homo glorioſus redditur.
ſicquè Rex à Deo ſolummodò pręmium expecta-
re debet, *iuxta ſententiam Angelici Doctoris
eodem tract, de Regim. Princ, lib. 1. cap. 7. & 8.*

114 Et has veritatis leges, nempè quòd Princeps
ad Sub-

Digitized by Google

ad ſubditorum vtilitatem incumbere debeat, agnouerunt etiam Gentiles, *vt penes Claudian. Panegir. de IV. Conſulat. Honor. Auguſt. pag. mihi 186.*

Tu Ciuem, Patremque geras, tu conſule cunctis,
Nec tibi: nec tua te moueant, ſed publica vota.
In commune iubes ſi quid, cenſeſque tenendum,
Primus iuſſa ſubi: tunc obſeruantior æqui
Fit Populus, nec ferre negat, quùm viderit ipſum
Authorem parere ſibi: componitur Orbis
Regis ad exemplum: nec ſic inflectere ſenſus
Humanos Edicta valent, quàm vita Regentis:
Mobile mutatur ſempèr cum Principe Vulgus.

Et Horat. carmin. lib. 1. Od. 2.

Lætus interſis Populo Quirini:
Hic ames dici Pater, atque Princeps.

Et Virgil. Aeneid. lib. 6. erga fin.

Tu regere imperio Populos Romane memento:
(Hæ tibi erunt artes) pacique imponere morem:
Parcere ſubiectis: & debellare Superbos.

Sicque parcendo ſubiectis, & debellando ſuperbos tanquam proprium Romanorum, Quirites ipſi auxerunt Romanum Imperium, *D. Thom. dicto lib. 3. cap. 6. in verbo, Et de hoc etiam dicit.* Moderniſque Vates ita ſcripſit.

Dicere ius Populis, iniuſtaque tollere facta
Principis eſt recti cura, bonique, ſuis.

115 Conſeqȇntèr Principis iuſſus debet eſſe propter iuſtum, bonum, & æquum, & regulari debet
cum præcepto naturali, & diuino, *§. Iuris præcepta., inſtit. de Iuſt. & Iur. & Canalcan. dicto
tract. de Brach. Reg. par. 1. n. 119.*
116 Etenim Princeps non poteſt facere vnam legem, quæ contineat vnum inhoneſtum, vel in-
117 iuſtum; cum ſit contra ſubſtantiam legis, quę
eſt Sanctio Sancta iubens honeſta, prohibens
118 contraria, & poteſtas propriè dicitur legitimè poſſe: non enim poſſumus, quòd cum in-
119 iuria poſſumus: nam hæc poſſe potentia non
eſt, ſed deficientia quædam: ideo Deus omnia
120 poteſt: tamen peccare non poteſt: conſequentèr Imperator, Princeps, ſeu Pontifex non po-
121 teſt auferre rei alienæ dominium; quia Princeps habet poteſtatem à Deo, qui eidem non
122 dedit iuriſdictionem peccandi, ſcilicèt auferendi alienum, vel iniuſtum faciendi, vt latè,
ac doctiſſimè ratiocinatur, *idem Franc. Topi.
Politian. de Poteſt. Princ. §. V. num. pri. cum ſeqq.
pluribus, & §. 6. n. 22. & ſeqq. & §. 8. num. 3.*
123 ſubdit, quòd inter Deum, & eius Vicarium
hæc eſt differentia, quòd Deus omnia poteſt,
124 & nulli ſubijcitur: cum ſit cauſa, & principium omnium: ſed Pontifex, vel Imperator
125 ſubijcitur legibus Dei, ideſt rectæ rationi,
quæ ſuperat ipſummet Principem, qui ab ea
126 ſumit poteſtatem; cum Princeps non habeat
in Superiorem niſi Deum, & rationem naturalem, præcitatus *Topi. eodem tract. §. 7. n. 57.
vbi num. 83. & 84.* ſubdit, quòd Deus aliud
non vult, quòd ſumma ratione non conſtet, &
quodcunque Imperator, & Princeps contra rationem facit, non voluntate Dei, nec poteſtate ſibi tradita facit. Nam regimen eſt opus
rationis: & poteſtas eſt ratio practica, *vt latè
idem Topi. præcitato tract. §. 4. n. 1. & 2. &
latiùs Paul. Rub. in Diſcurſ. ad Iur. & Veritat.
Amator. à n. 244. vſque ad n. 267. rec. par. 1.*
127 Sicquè dicendum eſt, quòd Princeps non ſit
ſupra Ius poſitiuum, quandò eſt fundatum in
ratione naturali, *Topi. dicto tract. §. 8. n. 6. &
ſeqq.* Quod naturale Ius eſt, quòd ſemper æquũ,
& bonum eſt *l. pen. ff. de Iuſtit. & Iur. & Topi.
in eod. §. 8. n. 30. in pin. & n. 35. & 36. & ſeqq.*
dilucidat gradus Iuris naturalis, & declarat,
quando adhæreat, vel ne Iuri gentium, vel ciuili, & inter cęteros *D. D. affert. S. Thom. in
prim. 2. q. 95. art. 2. & 4.*
129 Sed *ex cap. Sana quippè 11. in ordine, diſtinct.
9, cum ergo*, habemus, quòd in naturali Iure
nil aliud præcipiatur, quàm quod Deus vult
fieri; nihilque vetetur, quàm quod Deus prohibet fieri; cum Diuinæ leges natura conſiſtant.
130 Siquidem à Deo Sũmo, & Optimo tota natura dirigitur; quem peccare, nec velle, nec
poſſe compertiſſimum eſt, & concordat *Topi.
dicto §. 8. n. 29.*
131 Et in duobus ſolùm caſibus Princeps ſuos
ſubditos grauare poteſt in bonis, & rebus, videlicèt ratione delicti, & pro communi Bono
ſui regiminis: pręter verò hos duos caſus ſtipendijs ſuis Princeps contentus eſſe debet *D.
Thom. de regim. Princ. dicto lib. 3. cap. 11. in
verbo, Per quod habemus, & ſequitur idem Topi. dicto tract. de poteſt. Princip. §. 6. n. 24. &
Michael. Sal. vbi ſupra n. 2. ad* quem te conferre
poteris pro habenda dilucidatione aliorum caſuum.
132 Vnde ad propoſitum cecinit *præfatus Verin.*

Nõ deglubit amans Paſtor Gregis agmina tondit
Dux bona Subiectis non rapit, auget opes.
Publica priuatis niſi præferat omnia Rector.
De iuſto iniuſtus Rege Tyrannus erit.

133 Sicque immeritò erit Tyrannus, cuius obie-
134 ctum eſt voluptas: Principis autem quod
bonum eſt *Ariſt. lib. 5. Polit. cap. 10. & Topi. dicto
§. 7. num. 23. vbi num. 33.* benè, optimequè
ſubdit, quòd voluptas ſit eſca malorum omnium, *& num. 36. cum ſeqq.* ait, quòd Tyranni regimen habetur adinſtar Demonum, & diffusè *D. Thom. in toties citato tract. de regim.
Princip. lib. pri. cap. 10. cum ſeqq.*
135 Ex *Cicer. in lib. de Amicitia*. Hæc eſt Tyrannorum vita nimirum, in qua nulla fides, nulla
charitas, nulla ſtabilis beneuolentię poteſt eſſe
fidu-

Digitized by Google

ſiducia : omnia ſemper ſuſpecta , atque ſollici-
ta ſunt : nullus locus eſt amicitię .
136 Concludendum eſt igitùr ſuper huiuſmodi
articulo cum eodem *Cicer. lib.* 1. *de Offic. pag.*
mihi 19. ibi — Omninò, qui Reipublicæ pręfu-
turi ſunt duo Platonis præcepta teneant: vnum,
vt vtilitatem Ciuium ſic tueantur , vt quicquid
agunt , ad eam referant , obliti commodorum
ſuorum : alterum , vt totum corpus Reipublicæ
curent ; ne dum partem aliquam tueantur ,
reliquas deſerant : vt enim tutela , ſic procura-
tio Reipublicæ ad vtilitatem eorum , qui com-
miſſi ſunt , non ad eorum quibus commiſſi,
137 gerenda eſt——Rex enim, Iuppiter (*Virgilio*
canente Aeneid. lib. 10.) Omnibus idem .

Quæ Philoſophorum dicta probant , vt in puncto auctoritatis Platonis , *tex. in l.* 2. *ff. de mundin. et Ciceronis in leg. Cicero* 39. *ff. de pœn. & leg. litus* 96. *ff. de verborum ſignificatione & Virgilij in l. in tantum* 6. *§. fin. ff. de rer. diuiſ. & aliorum Philoſophorum abundantèr congerit præcitatus Topi. in pręfat. ad Lector. eiuſdem tract. de Poteſt. Princip.*

Et non tantum Princeps debet eſſe omnibus idem, Lapſiſque etiam ſuccurrere, *Ouid. de Pon. lib.* 2. *Eleg.* 9.

Regia (crede mihi) ſas eſt ſuccurrere lapſis .

138 Siquidem ait *Senec. Traged.* 3. Qui vult ama-
ri , languida reguet manu : ſine miſericordia ,
manſuetudine , & clementia reguet ; quia ſicuti
139 Pater noſter Cœleſtis nobiſcum miſericors eſt,
ita & Princeps cum Subditis ſuis, *Adam Con-*
tzen Politicor. lib. 3. *§.* 16. *cum ſeqq. pluribus , &*
D. Thom. in toties adducto tract. lib. 2. *capit.* 7.
verbo , ſic & Rex , *et Claud. in præcitato* 4. *Con-*
ſul. Honor.

Sis pius in primis , nàm cum vincamur in omni
Munere, ſola Deos æquat Clementia nobis .

Quanquàm mihi multum arrideat ſecundum tempus,& opportunas occaſiones,illa ſententia quā refert *D. Thom. in præcitato lib.* 2. *de regim. Princ. cap.* 9. *circa medium,ibi* . Rex, qui ſedet in ſolio Iudicij diſſipat omne malum intuitu ſuo. Virga ergo diſciplinæ , quam quilibet timet , & rigor Iuſtitiæ ſunt neceſſaria in gubernationem Mundi : quia per ea Populus , & indocta Multitudo melius regitur;& poſtmodum ſubdit,quòd non ſine cauſa Mundi Rectores gladium portāt.

Et licèt (vt comprobauimus ſupra)diſciplinę virga ſit in regimine multoties neceſſaria : attamèn ſi non agatur de criminibus exceptis , & atrocibus , Principis clementia , & Miſericordia ſemper eſt commendabilis , *Ouid. de Pont. lib.*1. *eleg.* 3.

Sis piger ad pœnas Princeps , ad præmia velox :
Quique dolet , quoties cogitur eſſe ferox .

Et idem Vates triſt. lib. 2. *eleg.* 1.

Si quoties peccant Homines,ſua fulmina mittat
Iuppiter : exiguo tempore inermis erit .

140 Verum etiam Princeps eſſe debet liberalis , &
ſeruitia ſibi impenſa perſoluere : quia Principi
magis conuenit , quàm alijs reddere pluſquam
accepit , *Tiraquell. de Nobilit. cap.* 37. *num.* 4.
& 34. *Card. Mantic. de tacit. et ambig. conuent.*
lib 13. *tit.* 17. *num* 7. *vna cum alijs congeſtis D.*
D. per Barboſ. collect. D. D. in ius pontific. vni-
uerſ. in cap. Prudentes 1. *de donat. num.* 2. *cum*
ſeqq. tom 2.
141 Quam liberalitatem exercere nequit Princeps
in diſpenſando ſuper iure naturali , & diuino ,
Menoch. de Arbitr. Iudic.lib. 2. *centur.*4.*caſ.*389.
num. 21. *et Adam Contzen Politic. lib.X. de per-*
fect. Reipub. for. etc. et prius lib. 5. *cap.* 14. *§.*
19. vbi etiam ſubdit , quod lex naturalis , cum
ſit in materia neceſſaria , nunquàm deſinit , ita
142 vt nec Deus diſpenſare poſſit iuxta caſus per
143 ipſum allegatos,*et idem lib.* 6.*pariter Politicor.*
cap 23. *per totum fere diſcurſum* ,
144 Diſpenſare tamèn poterit Princeps ſuper Iu-
re poſitiuo , vt plena manu *Caualcan. in toties ci-*
tato tract. de Brach. Reg. part. pri. num. 169.
145 Cęterum in iure poſitiuo Princeps diſpenſan-
do abſque iuſta cauſa malefacit , & in foro Po-
li peccatum committit , etiamſi in Foro fori ,
& iudiciali, ipſius Principis vrgente auctoritate,
actus valeat , & teneat , *D. Thom.* 1. 2. *quæſt.*
96. *art.* 5. *in vultim. dub. Topi. vbi ſupra* , *§.* 8.
num. 46. *et Micha. Sal.in ſuis controuerſ. de iuſtit.*
et Iur. atque de contract. tom. 1. *in* 2. 2. *D. Tho.*
q. 60. *art.* 5. *pag. mihi* 86. *cum ſeq. in* 2. *aſſert.*
poſt concluſ. 3. *verbo* , *An quique Iudex etiamſi ſit*
ſupremus etc vbi in dicta 2. *aſſert. per totum diſ-*
curſum dicit multa requiri pro dicta diſpenſatio-
ne , & non nullos refert caſus .
146 Et cauſa iuſta in Principe non præſumitur ,
quando diſponit de his , ſupèr quibus liberam
diſponendi facultatem non habet : vel diſpenſat
ſuper his , in quibus diſpenſandi ius non conce-
ditur , etiamſi Princeps in diſpoſitione , ſeu diſ-
penſatione alleget iuſtam, & legitimam cauſam;
ſiquidem ſi iuſta præſumeretur cauſa , ius alteri
quæſitum per indirectum ſine iuſta cauſa tolle-
retur; conſequentèr nō ſufficit expreſſā eſſe cau-
ſam,ſed neceſſe eſt,quòd probetur illam cauſam
eſſe veram , *Rip. in cap. pri. num.* 7. *de reſcript.*
Boſſ. in tit.de Princip. et Priuileg eius , *n.* 189. *et*
vna cum alijs D. D. affluenter ſequitur.*Topi. in*
toties præcitato §. 8 *num.* 47 *et* 48.
Qua iuſta , & legitima cauſa non exiſtente ,
non debet Princeps vti plenitudine poteſtatis
147 Etenim in poteſtate quantumuis ampla , &
abſoluta non veniunt ea , quæ illicita ſunt , nec
illicitis parendum eſt , *Menoch. de Arbitr. Iudic.*
lib. pri. quæſt. 7 *num.* 77. *et ſeqq. et Topi. dicto*
§. 8. *num.* 20. *et* 21.
148 Non obſtat , quòd Principis mandatis ſit pa-
rendum , & non obediens pœna mortis punia-
tur: imo Contemnens Summi Pontificis man-

Digitized by Google

149 dată hæreſim contrahat; cum in foro etiam
conſcientię obtemperare teneamur, *Barboſ. di-*
150 *cta collect. D. D. in cap. ſi quis 2. n. 4. 5. et 6*
de maiorit. et obedi. tom. pri.
151 Siquidem prædicta vera ſunt, vt ait *Barboſ.*
ibidem ſupra proximè, num. 11. ſi ea, quę præci-
piuntur, ſunt iuſta; nam Principi iniuſta mandā-
ti parendum non eſt, vt ex ſupra deductis; &
Barboſ. ibidem refert procedere ſignanter, quā-
do apertè, & manifeſtè conſtat excedere ſuę po-
teſtatis limites. Cum Princeps (pro vt in caſu
noſtro ob eiuſdem Cardinalis Legati Beuilaquæ
decretum à Partibus acceptatum) reuocare ne-
152 queat priuilegia, ſeu conceſſiones, ſiue ex-
emptiones illas, quę in naturam, & vim con-
tractus tranſierunt, & originem habuerunt ab
hinc indè remiſſis, & compenſatis: vel à Prin-
153 cipe etiam Vaſſallo conceduntur in priuilegi-
154 um, tam ſi ipſe princeps ſit, qui conceſſit,
quàm eius Prędeceſſor; ratio eſt, quia immotus
peſiſtere debet Princeps tanquàm polus in Cœ-
lo, vt de communi D. D. calculo, multiſque
congeſtis authoritatibus probat *Barboſ. in præ-*
citata collect. cap. Ex Epiſtola 1. *numer.* 8, 9. *et*
10. *de probat. tom. pri. et Cancell. de donat. diſ-*
curſ. 2. Particul. 10. *n.* 29.

155 Aliaque eſt etiā ineuitabilis ratio, quia contra
naturale ius eſt, vt cum quis legitimo contractu
effectus eſt Dominus alicuius rei, aut hebet ius
legitimum in illam rem, eadem re, aut illo
legitimo iure ſpolietur, quod in eadē re habet iā
acquiſitum: quia reuerà talis expoliatio, ipſo
inuito, furtum eſt. Princeps autèm quantum-
156 uis ſupremus in furro diſpenſare non poteſt:
minuſue pronunciare valet Sententiam contra
naturale ius: ergò neque poteſt expoliate eum,
qui rem aliquam iam poſſidet, aut verum ius in
illam per legitimum contractum habet. Sed quj
rem aliquam poſſidet, aut verū ius in illā virtute
alicuius legis ciuilis iuſtæ, & ab omnibus pro-
batę habet rem illam, vel ius in eam per legi-
timum contractum: cum poſſit lex ciuilis trans-
ferre dominia bonorum, & conferre verum do-
minium, & ius: conſequenter in huiuſmodi le-
157 gibus, quę conferunt alicui aliquod Ius, ne-
que Rex diſpenſare poteſt, ſed neceſſariò debet
ſecundum illas iudicare; nàm Princeps eſt cuſtos
ſupremus Iuſtitię, & boni ſuorum Ciuium: &
158 dum in contrarium facit, author eſt iniquus,
& iniuſtus illius damni, & conſequentèr tene-
tur reſarcire, & Parti lęſæ refundere, vt magi-
ſtralitèr firmat; *Mich. Sal. vbi ſupra tom.* 1. 3. 2.
D. Thom. q. 60. *art.* 5. *in prȩcitata concluſ* 3. *a*
pr. aſſert. vſque ad 3. *pag mihi* 86. *cum ſeq.* &
ad propoſitum faciunt ea, quæ recenſentur *in*
can. B *Gregor. incipien. Summoperè*, 70. *in ordi-*
ne, cauſ 11. *q.* 3. Cuius canon. requiſita Prin-
cipi, & Iudici ſempèr curę eſſe debent, ne da-
mnationem æternam eorum anima incurrat.
159 Imò ſi conſideremus verè, & propriè ipſam
Principis abſolutam poteſtatem, ſiue poteſtatis,
atque Imperij plenitudinem ſimplicitèr
vniuerſalem non reſtrictam, nec determinatam,
iuxta *tex. in capit. vnico, in princ. de reliq.*
& venerat. Sanct. in 6. compertum erit, quòd
hæc plenitudo in Dei ſola eſt potentia; quini-
160 mò agnoſcemus, quod Deus ipſe abſolutam
poteſtatem alteri conferre non poteſt: cum non
poſſit facere alium Deum æqualem ſibi: nam
161 Deus eſt infinitus, & duę res infinitæ eſſe non
poſſunt, vt demonſtrat, *Ariſt. in 3. Phyſic. et*
tradunt Theologi in pri. Sent. diſtinct. 43 *vt re-*
fert et ſequitur Topi. dicto §. *VIII. n.* 25. *et*
23. *ibique allegando etiam D. Gregor. hom.* 4. *ſu-*
162 *per Miſſ. eſt, firmat.* quòd Deus quāuis Omni-
potens: non tamèn potuit facere creaturam ei
æqualem. *At idem Topi. in præcitato* §. *VIII.*
num. 24. *et ſeqq.* ait, quòd Imperator, & Rex,
cæterique Principes, qui Superiorem non reco-
gnoſcunt, habent ſupremam potentiam, abſolu-
tam, & perpetuam auctoritatem in Rempubli-
cam propter publicum bonum, dummodò ſu-
prema iſta Principis potentia ſit ſub ratione.
163 Benè verùm eſt, quòd Poteſtas Principum
ordinatio Dei eſt *D. Paul. Apoſt. ad Roman cap.*
164 13. *verſ. pri. cū ſeq.* & Deus omnia immedia-
165 te gubernat: quantum verò ſpectat ad execu-
tionem gubernationis, Deus quædam median-
tibus alijs, nempè Principibus, & Mundi Re-
ctoribus moderatur, *Topi. dicto tract.* §. 4. *n-*
mero 19.

166 Vſurpatio tamèn rerum priuatarum, ſeu in-
culcatio Iurium, quandò violato iure ſit, non
eſt à Deo præcipiente, ſed in punitionem ſub-
ditorum permittente, *vt per Oſeam cap.* 8. Re-
gnauerunt, & non ex me Principes extiterunt,
& non cognoui, & *Prouerb. capit.* 28. Proptèr
peccata Terrę multi Principes.
167 Ratio eſt, quia vt bonū ſit gubernium, vnus eſ-
ſe debet Imperator, & Princeps, *tex. in cap.*
In Apibus 41. 7. *q.* 1. *et ibi Barboſ. collect. D D.*
num. 6. et ſeqq. tom. 6. in additam Nam ex plu-
ribus Principibus in Vaſſallos inſurgunt vexa-
tiones, & grauamina, *vt ex dicto tex. gloſ. ibi-*
dem, et Barboſ. etiam in extrauag. cap. Eccleſia,
vnic. num. 5. de maioris. & obedient. tom. 4. &
optime D. Thom. Opuſcul. 20. lib. pri. cap. 2. &
3. de regim. Princip. Et alia quoad hæc, & con-
ſimilia adducit *idem S. Doctor. in eodem tract. cap.*
4. cum ſeqq. eodem lib. pri. comprobatque præ-
dicta omnia *Caualcan. eodem tract. de Brach. Reg.*
part. 6. num. 310. verſ. Permittit etiam Deus, &
idem Topi. in eodem tract. de Poteſt. Princip. §.
7. *à num.* 15. *vſque ad* 18. *vbi num.* 16. docet,
168 quòd poteſtatis vſus quando legitimè ſit, in-
ſpiramen Dei eſt, approbatque per illud *Pro-*
uerb. cap. 8. ibi — per me Reges regnant, & le-
gum conditores iuſta decernunt — quando au-
tem non ſit legitimè, dico, quòd talis iniuſtus
Principis vſus, illiuſque tyrannicum dominium
eſt in Populi punitionem, *vt multis rationibus*
tuetur S. Thom. dicto lib. 3. in Opuſcul. de Reg.
Princ. cap. 7. per totum, & cap. 8. Nam Cor Re-
169 *gis in manu Domini: quocumque voluerit incli-*
nabit

Digitized by Google

vabit illud , Prouerb. cap. 21. ſuper quo Ioan. Lamerbach.

In dextra Domini Regis cor , atque voluntas ?
Quo vult Regum animos flectit vbique Deus.

Sed redeamus ad noſtram principalem agreſſam materiam, à qua non incongruè digreſſi ſumus , dum de Principe, illiuſque etiam auctoritate tractauimus : cęptamque reaſſumendo ſeriem pro iuridica dilucidatione dicendũ eſt,quòd prædictæ Iuris aſſiſtentiæ , ac Decreto , ſiue ſententiæ vim tranſactionis gerenti aduerſari non
170 poſſunt quędam prætenſa ordinamenta R. P.
D. Marazzani tanquam aſſerti Commiſſarij Apoſtolici circà annum , vt dicitur , 1657. à Communitate Fulginati extorta non citata Communitate Meuanię . Siquidem talia ordinamenta , aut decretum , ſiue ſententia non apparent in forma probanti : & quatenus apparerent , nullius ſunt valoris : cum in iure certum ſit , quod
171 ordinamenta de facto facta , parte non citata
& non monita perſonaliter ad ſententiam , ſunt ipſoiure nulla *Rot. Recent. part. 12. deciſ. 86 n. pri. deciſ. 176. n. 20. part. 13. deciſ. 362. n. 6. & part. 14. deciſ. 80. n. 8. deciſ. 264. n. 14. & deciſ. 341. num. 9.*
172 Quia vt ordinamenta, ſiue ſententia ſuum de
iure ſortiantur effectum, debent eſſe præſentes . vel legitime citati omnes quos negocium tangit, *Rot. dicta part. 14. deciſ. 206. num. pri.* Alias iuridicum ſuum non habet finem *ad tex. in l. ſi nõ 19. ff. de pœn.* Ratio eſt quia etiamſi Deo notum erat peccatum Adę, & Cain ; tamèn Deus Omnipotens vocauit eos , vt ſe defendere poſſent : dixitque ad Adam: Adam vbi es ? cur peccaſti? *Geneſ. cap. 3.*
173 Et ad Cain . Vbi eſt Abel frater tuus ? *Geneſ.
cap. 4.* ſicque citatio neceſſaria tanquàm de iure naturali , & Diuino , *Caualcan. dicto tract. de Brach. Reg. part. pri. num. 208. & ſeq.* & latę videndus *Vbert. de Citat. tom. pri. cap. 8. n. 6. cum pluribus ſeqq.*
174 Dictaque citatio debet eſſe perſonalis, vt ſen-
tentia in iudicatum tranſeat, *Rot. dicta part. 12. deciſ. 295. n. pri.* Itaut procedat,etiamſi lata ſit à Principe *Caualer. deciſ. 535. num. 4. & 5.*
175 Cum quo citationis defectu concurrit etiam
præcipitatio in prætenſa ſententia . ſeu ordinamentis , contrà formam *tex. in l. 2. C. de ſentent. ex breuicul. recitan. & cap. Deus omnipotens 20. in ordine , 2. quaſt. pri. & in prędicto cap. Summopere 70. cauſ. 11. quęſt. 3.*

Ex qua nulla adhibita cognitione eo magis remanent inualida,& irrita prætenſa Ordinamenta , ſeu ſententia, *Rot. dicta part. 12. deciſ. 176. num. 20. & part. 14. deciſ. 376. n. 2. & 3. ſicque ad propoſitum concludit Mich. Vertu.*

Qui citò præcipitat velox ſine pondere verbum,
Errat : & emiſſum non reuocare poteſt .

176 Signanter contra dictam ſententiam eiuſdem
Cardinalis Beuilaquæ Legati per tot annorum ſeriem obſeruantię demandatam à Comminitate Fulginei , *Rot. dicta part. 14. deciſ. 187. n. 9.*
177 Cum ſententia contra ſententiam, data dicta
ſcientia , & obſeruantia , admitti nequeat , prima non reuocata , *l. pri. C. quan. prouoc. non eſt neceſſ. Caualer. deciſ 31. num. pri. & 2. & Bich. deciſ. 290. num. 2 et ſeqq. et deciſ. 370. num. 18. et 19. et Rot. dicta part. 14. deciſ. 191. n. 1.*
178 Vndè ſi pręfata ordinamenta nullius remanẽt
iuridicæ ſubſiſtentiæ : ita & erit inſubſiſtens prętenſum Contributionis collectę repartimentum,
179 ex vulgata Iuriſtarum regula . Propter quod
vnumquodque tale , & illud magis *Auth. multo*
180 *magis C. de Sacrſanct. Eccleſ.* & ex alia regula.
Si vinco vincentem Te , multo magis vinco Te, *l. De acceſſionibus 14. ff. diuerſ. & temporal. præſcript.*

Et ſine dubio procedit, dum aſſeritur in informi ſcriptura , quę datur pro parte Fulginatum, quod tale repartimentum erat ſaciendum aſſiſtente , & conſentiente Communitate Patrię meæ pro ſuo collectando Territorio ; qui con-
181 ſenſus , & interuentus abſuit , & nihilominus
erat de iurę neceſſarius : quia ſicùti ad contractum, ita & ad diſtractum ipſorummet Contrahentiumteci procus conſenſus requiritur , *l. nihil tàm naturale , 36. ff. de regul. Iur. l. ab emptione 59. ff. de pact. l. ſicut initio , 5. C. de action. & obligat. & cap. 2. de Sponſal.*
182 Imò ſpecificus , & indiuiduus conſenſus:quia
pœnitentiæ locus non eſt in tranſactione,etiamſi tranſactionis contractus ſie innominatus , & etiamſi res eſſet integra : proceditque,ſiue tranſactio ſacta ſit ad liberandum Debitorem , aliquo dato , vt communitèr fieri ſolet : ſiue facta ſit ad obligandum : & eſt ratio : quia hoc ſpeciale eſt in tranſactione , quæ fuit inuenta ad dirimendas , & finiendas lites : & Prætoris ſit officium , quantum fieri poſſit , eas dirimere , *Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. prim. tit. 8. n. 38. tom. 1. & lib. 25. tit. 7. n. 2. & ſeqq. tom. 2.*
184 Aliàs ob non obſeruantiam ſit locus conuen-
tionali pœnę adiectæ in dicta Tranſactionis Sententia, ſeu decreto ab vtraque Communitate acceptato, & pro obſeruantia coram eodem Cardinali Legato reciprocè perpetuò repromiſ-
185 ſo : & eſt ratio,quia conuentio pœnalis adie-
cta ſacto tenet : ſecus , ſi quantitati adijciatur , vt in vtroque Iure, & in foro conſcientiæ,optimè , *Mant. dicto tract. de tacit. lib. 14. tit. 37. n. 4 & ſeqq. tom. 2. Capyc. Latr. deciſ. 33. n. 32. & ſeqq. lib. 2. & Rot. recent. par. 11. deciſ. 179. n. pri. & ferè per totam coram R. P. D. Bichio .*
186 Deque prædicto conſenſu non eſt ambigen-
dum , quia agitur de negocio inter Communitates , & ſic de intereſſe ſingulorum , & conſequentèr habendus erat ſingulorũ conſenſus, nec ſufficit maioris partis , vt in aliquid dici poſſit innouatum , aut præiudicatum eidem Cardi-

nalis Legati decreto, ſiue tranſigenti Sententiæ ,
aut fauorabili Iuris communis aſſiſtentiæ , *vt
bene Iacob. Cohell. Comment. in Bull. Bon. Re-
gim. cap. 31. n. 264. licèt ibidem num. ſeq.* limi-
tet in Vrbibus , & Vniuerſitatibus populoſis,vt
non procedant allegata , ſed ſufficiat , quòd
Adminiſtratores Reipublicę , vel in Parlamen-
to generali decernant , quicquid maior pars,vel
duę partes voluerint . Quę limitatio in hac fa-
cti ſpecie mihi non placet ; quia dum agitur cir-
ca ius vnicuique de Populo qęuſitum tollendum,
& de grauando Populum ad id , pro quo non
tenetur , ſingulorum de Vniuerſitate omninò
conſenſus requiritur: & ratio eſt videntiſſima ,
187 quia dum agitur de Iure , & intereſſe ſingu-
lorum iam quęſito, maior Pars non poteſt præ-
iudicare minori : quinimò vnius contradictio
ſufficiens eſt ad impediendum actum , *Rot. rec.
par. 8. coram Card. Panzirolo in Spoletana Deci-
marum de Meuania deciſ. 85. n. 6. & 7. & in
puncto Vniuerſitatis Rot. rec. par. 14. deciſ. 62.
num. 3. & 4. & deciſ. 193. n. 5. & 10.*

Abſoluam igitùr aduersùs prædicta prætenſa
ordinamenta , quòd ſicùti , vt ſupra demonſtra-
uimus nequit Princeps quicquam iniuſtum fa-
188 cere : cum voluntas Principis debeat habere
iuris aſſiſtentiam , *Gratian. diſcept. forenſ. cap.
673. n. 3. tom. 4.*

Ità , & multò minus potuit aduersùs Com-
munitatem Meuaniæ idem Marazzanus , & qui-
cumque alius à Principe delegatus , aut ſubde-
legatus à Delegato tàm reſpectu iurium reſpi-
cientium Topinum Flumen , quàm Timiam.&c,
189 Et eſt ratio , quia Iudices recedere nequeunt
à Iure ſcripto: imò ab eiſdem Iuris rigor ſeruan-
dus eſt , vbicumque æquitas non eſt ſcripta, *tex.
apertus in l. pri. cum ſeqq. C. de leg. et diffusè Ca-
ualcan. dicto tract. de Brach. Reg. par. 6. n. 129.
cum ſeqq.*
190 Alias omnia ſunt ſtatim nulla , & Iudex in
pœnas legis incidit , *iuxta tex. in dicta l. 2. l. 3.
et l. non dubium , 5. et per totum tit.* C. *eodem* .
191 Etenim iudices non ſecundum æquitatem ſui
capitis imaginariam , & cerebrinam pronuncia-
re debent, ſed ſecundum eam,quę ex lege ſcrip-
ta deducitur . Poſtquam enim leges, vt diximus
conſtitutæ ſunt , non de ipſis iudicare licet, ſed
ſecundum ipſas : cum Principi ſolummodò cō-
ceſſa ſit inter æquitatem , & ius ſcriptum inter-
pretatio , atque inſpectio , *vt in dicta l. 1. C. de
leg. & in præcitato cap. ſummopere 11. quæſt. 3. &
egregiè Rot. coram R. P. D. Merlino deciſ. 587.
à num. 59. vſque ad 62. tom. 2. & luculenter do-
cet idem Caualcan. eodem tract. de Brach. Reg. p.
6. num. 129. & 130. cum ſeqq. & num. 206. &
n.* 208. ſubdit , quod ad Principem Iudex adire
192 tenetur pro interpretatione benignè facienda
circa ęquitatem non ſcriptam; cum Princeps ſo-
lus ęquitatem non ſcriptam facere poſſit Iudex
autèm nequaquàm, etiamſi haberet ampliſſimas
facultates , & liberas habenas : quia nihilomi-
nus ſemper in ſententiando ſe cōformare debet
cum Iure communi , & conſtitutionibus , ſeu
lege municipali , *vt in §. pri. inſtit. de offic. Iu-
dic. & dictus Caualcan. ibidem ſupra , in præcita-
tis num.*

Et non ſolum Iudex pronunciare debet ſe-
cundum leges, & non ad libitum ſuæ opinionis,
ſed etiam ſecundū communē , & magis receptā
D. D. opinionem , & ſententiam , *Barboſ. col-
lect. D. D. in Ius Pontific. Vniuerſ. in præcitato
cap. Canonum ſtatuta , de conſtit. n. 7. & 8. vſque
ad finem* infert ad alia facientia ad noſtrum pro-
poſitum , ad quem te conferas .
193 Vnde Iudicantibus ſecundum propriam im-
aginariam opinionem fieri poteſt , ſicuti fit à
noſtro Imperatore obiurgatio *in leg. 2. §. ſeruus
autèm,ff. de Orig. Iur. ibi* — Turpe eſt patricio,
& nobili Viro cauſas exornanti Ius, in quo ver-
ſetur ignorare —

Nam in regendis Populis ſola ratio naturalis
non ſufficit : alioquin leges deſeruirent de ven-
to , *Caualcan. dicta part. 1. num. 121. cum ſeq.
& part. 6. num. 73.*
194 Et quando Iudices hoc ſciunt , at diuerſis fig-
mentis in contrarium retorquent , VAE his,qui
dicunt malum bonum , & bonum malum , po-
nentes tenebras lucem , & lucem tenebras, pro-
ut edocetur *in cauſ. 11. quæſt. 3. cap. VAE 59.
in ordine , & videndus Caualcan. dicta part. 6.
num. 73. poſt princ.*

Nam ſimilis Iudex habet Deum vltorem , &
qua menſura alios metitur, eadem & ipſe reme-
tietur , *l. rem non nouam 12. C. de Iudic. Bald.
conſ. 309. lib. 1. & Topi. vbi ſupra , dicto §. 7.
num. 14.*
195 Cum animaduertere debeat Terrenus Iudex ,
quòd ipſe in iudicando , ſit adinſtar Patris , vt
late docet *Paul. Rub. in diſcurſ. Ad Iur. & Pie-
tat. ſtudioſ. num. 287. cum ſeqq. part. 10.* recenta
& imitari debeat Deum , *Par. de Put. tract. de
ſyndicat. verbo , Compoſitio, num. 4. erga fin. pag.
mihi 168. à tergo , et Caualcan. dicta part. 6. nu-
mer. 26. in fin.* Nam pondus , & ſtatera Iudicia
Domini ſunt , & iniquitas expellitur , *Prouerb.
capit. 16.*
196 Diximus hucuſque de Iuribus Topini flumi-
nis , & Timiæ perpendamus igitur præfatum
Decretum Eminentiſſimi Cardinalis Legati , in
quo circa Chionam ſic præcisè diſponitur —
Circa la Chiona , la quale ha riguardo all' in-
teſſe di Spello , Aſſiſi , Beuagna , e Foligno , ha-
uendo tutti approuato il Parere del Maderno ,
ſua Sig. Illuſtriſſima dichiara , che li Folignati
ſiano tenuti di farlo à ſpeſe loro, e coſi accomo-
darla , e mantenerla ſempre ſecondo il biſogno:
e non riuſcendo queſto diſegno del Maderno, il
Legato ſuperiore pro tempore addunati tutti l'-
intereſſati ne pigliarà prouiſion'opportuna con-
form' al giuſto , e come gli parerà eſpediente —
197 Ad enucleandam igitur Iuſtitiam huiuſmodi
Decreti fauore Meuaniæ opus eſt loci inſpectio-
ne , quæ omnem aliam ſuperat probationem *Io:
Bapt. Coſt. tract. Ant. ſcieb. aut. ignorab. cent. 1.
diſtin. 7.*

Digitized by Google

diſtinct. 50. num. 14. et Rot. recent. part. 14. deciſ. 461. num. 7.

198 Ex qua loci euidentia exiſtentis in Agro Ful-
ginati in Vocabulo Butine agnoſcitur ſcaturigo
Riuoli fluentis Aquæ meantis per Alueum, ſeu
Formulam nominatam vernacula lingua La
Chiona. quę aqua eſt ita exigua, vt in æſtiuo
199 tempore vix ſit ſufficiens ad Hominē exten-
ſo corpore lauandum: ita vt eius currenti natu-
rali curſu etiam in Foſſula contineatur; cumque
200 ſit, quòd Aqua ęſtiuo tēpore ſit conſideranda;
quia in hac tempeſtate naturalitèr currit, & nō
cauſaliter *l. vnica in princ. et ferè per totam, et
præſertim in §. is autem, et §. Deinde ff. ne quid
in flumin. public. rip. fiat:* et *Antonell. de Tem-
por. legal. lib. 2. quęſt. 81. n. 17.* hac attenta Iuris
diſpoſitione, dicendum eſt, quòd talis formu-
201 la, ſeu Alueus alia ampliatione in latitudine
non indigeat, nec foſſione in Aluei profundita-
te, niſi per augumentum Aquarum pluuialium
prouenientium ex ſuperiori Territorio Hiſpelli,
& Fulginei.

202 Et quamquàm lato ſumpto Vocabulo poſſit
Chiona dici Flumen, ex eo quòd ſempèr fluat:
attamen non eſt publicum, ſed priuatum: cum
creſcat, & decreſcat, & vt diximus, parum
Aquæ contineat, ita vt ferè lateat, *Bertachin.
in ſuo Repert. lit. F. in verbo, flumen priuatum,
& concordant ea, quæ refert Rip. in l. quominus
publico ff. de flumin. n. 83. in medio*, ibique ſub-
203 dit, quòd Flumen dicitur priuatum, cuius aqua
vel naſcitur, vel deſinit per priuatum locum,
vt Gurgites, & Riuoli.

204 Conſequentèr excluſo termino perennis flu-
minis publici, & poſito, prout verum eſt, quòd
foſſio, dilatatio, & excauamentum eiuſdem
Chionę totalitèr redundet in fauorem Superio-
ris Agri Hiſpelli, & Fulginei, in quo reſtagna-
205 rent Aquę pluuiæ; ſi decliuitatem, ſeu decur-
ſum per inferiorem Agrum Meuanatem non
haberent: dicendum eſt ad Meuanatum fa-
uorem contra Hiſpellates, & Fulginates pro-
cedere *tex. diſpoſitionem in eadem lege Et ſi
forte, §. etiam, verſ. Nam in omnibus, cum
concordantibus, & etiam D.D. ſuperius allegatis
n. 34. 35. & n. 205.* nempè Communitatem Me-
206 uaniæ teneri pati (cum talis patientia, ſeu in-
commodum detur aut ratione pinguedinis ter-
ræ ad inferiorem locum defluentis, *l. pri. §. De-
nique ait, in v. ſicuti, ff. de acq. plu. arcen.* aut
ex natura loci; cum naturalitèr Aqua ex Supe-
riori in inferiorem locum currat; aut ex lege,
ſcilicèt pacto; aut ex vetuſtate, vt in dicto §.
*Denique ait, & in l. 2. vtrobique gloſ. & D.D.
Scribentes ff. eodem*) Et pati dumtaxat tenetur in
receptione Aquę naturalis, non in magnę Aqua-
rū copię, *Cyriac. contr. 688. n. 36. et 41. tom. 4.*
at reficere non tenetur Meuania ſuis ſumptibus:
cum ità ſit in Seruitutibus procedendum, vt ex
Iuribus ſupra deductis, quibus addo *Caſtr. in l.
pri. §. Denique ait, n. 3. et in l. 2. §. Apud La-
beonem, n. pri. et §. Apud Alphenum, cum §.
ſeq. et §. Illud etiam verum, ff. de Acq. plu. arcen.*
207 Articulumque reddunt inconcuſſum eiuſdem
decreti verba, ibi—Che li Folignati ſiano
tenuti di farlo à ſpeſe loro, e così accommo-
darla, e mantenerla ſempre ſecondo il biſogno.
208 Ex quo diſcretiuo modo loquēdi denegari nō
poteſt perennatum onus in Fulignates, *Bart. di-
ſtinguendo firmat in l. 2. §. apud Labeonem, n. 1.*
per hæc præciſa verba, ibi,—Aut eſt actum
quòd ipſe faciat, & tenetur facere: aut non eſt
actum, & tunc aut Dominus conſueuit reficere
à tempore, cuius non extat memoria, & cogi-
tur—*ff. de Aqu. plu. arcen.*

209 Non obſtat, quòd tempore, quo Aqua di-
ctę Chionę fluere cœpit per Agrum Meuanatē,
eſſet tantùm pro cannis duodecim dictæ Aquæ
decurſus præſcriptus, & modò ſit pro cannis
ducentum circiter, & conſequentèr Fulginates
teneri ad Meuanatum fauorem pro dictis duo-
decim cannis, & non vltra.

210 Etenim ad facillimè obiectum diluendum ob-
ſeruanda ſunt in prædicto Decreto verbum il-
lud—Sempre—& alia ſubſequentia,—
ſecondo il biſogno—quę continuatiuè aggra-
uant Fulginates ad implendum ea, quæ vt ſupra
à Legato fuerunt præſcipta, & à Fulginatibus
repromiſſa; cum dicta Dictio—ſemper—in-
cludat perpetuitatem, & temporis continuatio-
nem, nec non temporum, & caſuum diuerſita-
tem, *Rot. deciſ. 93. n. 23. et 24. recent. par. 5.
tom. pri. et par. 7. deciſ. 249. n. 7. et 19. et par.
8. deciſ. 199. n. 5.*

Conſequentèr dicendum eſt, quòd ex huiuſ-
modi ſeruitutis augumento totalitèr in fauo-
rem Hiſpellatum, & Fulginatum redundantis
pro faciliori pluuialium Aquarum ſuperiori de-
curſu Meuanates grauari non debent: cum tale
211 Decretum, ſeu ſententia tanquàm hinc indè
acceptata cum obſeruantię repromiſſione gerat
vices contractus: & in contractu ex identitate
212 rationis de vno caſu ad alium ſit extenſio,
præſertim in huiuſmodi, in quo maior militat
ratio ob maiorem ſeruitutem Meuanatibus in-
iunctam, vt de magis recepta, & veriori Sen-
tentia teſtatur, *Mantic. de tacit. et ambig. con-
uent. lib. 3. tit. pri. n. 18. vſque ad 21. et Grat.
diſcept. forenſ. cap. 777. n. 27. tom. 4.*

213 Qua ſtante identitate, vel maioritate rationis
non dicitur fieri extenſio, ſed comprehenſio,
*Mantic. dicto tract. lib. 4. tit. 32. n. 69. et Grat.
diſcept. forenſ. cap. 920. n. 2. et 3. et 927. num.
10. tom. 5.*

214 Nec officit, quòd è voto Maderni in pręcita-
to decreti Inſtrumento iam inſerto appareant
ſolummodò dictæ duodecim cannæ deſignatę
pro defluētia Aquarum in Territorio Meuaniæ;
ſicque ab vlteriori augumento vſque ad ducen-
tum cannas ſupponant Fulginates remanere
exemptos.

Ad quorum Fulginatum obiectum diſſoluen-
dū verba pręcitati Decreti ſunt ad trutinam
reducenda, ibi—E non riuſcendo il diſe-

gno

Digitized by Google

gno del Maderno , il Legato , e Superiore pro
tempore addunati tutti l'intereſſati vi pigliarà
prouiſione opportuna conforme al giuſto , e
come li parerà eſpediente----

Quæ verba fuerunt appoſita non ad effectum
eximendi Fulginates ab onere excauandi , ex-
purgandi , & manutenendi Alueum dictæ Chio-
næ , cui sempèr , & in vim Iuris communis , &
eiuſdem decreti ſubijciuntur : ſed quatenus Ma-
derni votum ſuum non pręberet effectum pro tu-
tiori , & faciliori decurſu dictarum pluuialium
Aquarum ; tunc Fulginatibus licitum eſſet pro-
telare , & dilongare alueum in maiori Cannarũ
quantitate per Meuaniæ Territorium abſque alia
Meuanatum replicatione , renitentia, & contro-
uerſia : prout vſque ad dictas Cannas ducentum
fuit facta dilongatio , & aluei extenſio .

215 Ee quando alia, quàm prędicta ſumenda eſſet
interpretatio ſequeretur abſurdum omninò cui-
tandum , *l. Nam obſurdum 7. ff. de bon. liber. leg.
ſcire etiam oportet 15. §. aliud, ff. de excuſat. Tu-
tor. l. ſiue hæreditaria 23. in fin. ff. de negoc. geſt.
l. 1. §. vnde quæritur , ff. de public.*

Nempè quòd ex maiori ſeruitute maius dam-
num Meuanatibus reſultaret , quod non eſt præ-
ſumendum, quia ſi in caſu, quo Meuanates ſer-
uitutem ſibi aſſumpſerunt pro minori ſumma
cannarum , eorum indemnitati conſulerunt ; ſi-
ne idem Cardinalis Legatus Meuanatibus proui-
det per obligationem Fulginatibus iniunctam ,
& ab eis acceptatam : eo magis in augumento
ſeruitutis per dilongationem , ſeu aluei eiuſdem
Chionæ extenſionem : & eſt ratio , quia condi-
216 tio , ſeu pactum ad alicuius fauorem appoſi-
tum in eius lęſionem , & damnum retorqueri nõ
debet *l. nulla iuris ratio 24. ff. de leg. & l. quod fa-
uore 6. C. de leg.*

217 Imò quando conditio , ſeu pactum ex natu-
ra contractus prouenit , perindè ſeruari debet ,
ac ſi in dicto pacto caſus eueniens eſſet expreſſus
*l. cum quid , ff. ſi cert. petat. Mantic. dicto tract.
de tacit. lib. 8. tit. 4. num. 5. tom. pri.*

218 Cum ſemper pactum porrigatur ad ea , quæ
in conſequentiam veniunt , *Mantic. dicto tract.
lib. 3. tit. 11. num. 15. tom. pri.*

Nec obſtat allegata expenſarũ cõtributio fa-
cta à quodam Bonorum Poſſeſſore exiſtentium
in hoc Territorio in pertinentijs dictę Chionę
pro excauamento altiùs ſecuto: quia hęc cõtribu-
tio non iuſtificatur in facto:& dato ſine veri prę-
iudicio, quòd iuſtificaretur: non enim ex hoc di-
citur illatum prętudicium, nec inducta præſcrip-
219 tio : cum in facultatiuis non currat, *Ripa in l.
quo minus publico , num. 132. ff. de flumin. & in
tit. de Interdict. reſponſ. 8. num. 3. & 4. & Rot.
recent. part. 2. deciſ. 536. num. 4.*

Niſi tempus exceſſerit, cuius initij memoria
non extet , *Bart. in dicta l. 2. §. apud Labeonem
num. 1. ff. de aq. pluu. arcen. & Ripa dicto reſponſ.
8. num. 6.*

220 Signanter quia verſamur in materia Aquarum
vt ſupra conuenta , & concordata , à qua rece-
di non poteſt , niſi Omnibus de Vniuerſitate
concordantibus , vt ſupra comprobauimus : eo
maxime ; quia eſt ſuffulta Iuris communis aſſi-
ſtentia , *Rot. recent. part. 10. deciſ. 26. n. 7.*

221 Qua Iuris aſſiſtentia ex dicto decreto, & ex iu-
re communi , reſultanti , eſt Meuanię contra
Fulginates danda manutentio ſuper hinc indè
acceptatis , & tranſactis , *Rot. rec. part. 5. tom.
2. deciſ. 457. n. 9. & part. 9. tom. 2. deciſ. 419.
num. 14. & poſt Ludouic. Poſt. de Manuten. deciſ.
198. num. 6. & 7.*

222 Sed meliùs dicam , cum verſemur in conuen-
tis , tranſactis , & hinc indè acceptatis , danda
eſt à Iudice in omnibus expedita executio , vt
ſupra firmauimus , n. 39. & ſeqq.

222 Sed melius dicam , cum verſemur in conuen-
tis , tranſactis , & hinc indè acceptatis , danda
eſt à Iudice in omnibus expedita executio,vt ſu-
pra firmauimus num. 39. & ſeqq.

223 Cum certi iuris ſit , quòd tranſactio reſultat
ex approbatione decreti , ſeu ſententię , *Rot.
poſt eundem Ludouic. Poſt. de manuten. deciſ. 414.
num. 4.*

224 Et hęc omnia diximus contra ſuperiores Agri
Dominos fauore inferiorum , ad quorum infe-
riorum Dominorum fauorem breuiter ſuperad-
do , quòd Dominus fundi ſuperioris diuertere
nequit defluentem Aquam , quæ non naturali-
ter, ſed artificioſo opere manufacto decurrit; &
eſt ratio : quia Dominum fundi ſuperioris per-
miſiſſe Curſũ aquæ in fundum inferiorem non
iure facultatis , ſed ſeruitutis acquiſitę miniſte-
rio hominis ex dicto opere manufacto cenſendũ
eſt : & conſequenter illicita omninò redditur di-
uerſio Aquæ à ſolito curſu in præiudicium fundi
inferioris,cui dicta ſeruitus acquiſita fuit . Cum
225 circa curſũ Aquarum tria ſunt etiam regulari-
tèr conſideranda , pactum ſcilicet , natura , &
vetuſtas, vt plena manu *Rot. recent. part. 12. de-
ciſ. 119. fere per totam , & deciſ. 208. & Ricc.
collect. 3430. ſignanter in verſ. Intellige autem
& collect. 3697. per totam , et præſertim , verſ.
limita autem , vbi vtrobique idem Ricc. ad alia ſe
extendit part. 8.* & videndus eſt etiam *Bald. vol.
2. conſ. 241.*

Sed vt prædicta ſibi locum vendicent , neceſſe
eſt articulando probare , qualitèr vtens Aqua
quandoque prohibuerit Superiorem , in cuius
fundo Aquæ naſcuntur , ne aquas diuerteret ,
& ille tali prohibitioni acquieuerit. Vel articu-
lando probari poterit , qualitèr inferior fuit
ingreſſus Fundum Superiorem , & aquam cepit,
riuum purgauit , Domino ſciente , & patiente:
vel alio modo probanda eſt talis ſcientia , &
patientia ; cum in acquirenda huiuſmodi ſerui-
tute negatiua , & quaſi poſſeſſione ipſius vltrà
opus manufactum requiritur dicta ſcientia , &
patientia Domini fundi Superioris *ad tex. in l. 2.
et ibi D. D. C. de ſeruit. & acq. Marcell. Cal.
de mod. art. et probau. gloſ. vnic. §. 2. tit. de
prim. ſpec. probat. quę ſit per Teſt. num. 1502.
pag. mihi 487. et ſeq. et Rot. in nouiſ. diuerſ. par.
2. deciſ. 164. n. 1. 2 et optimè n. 3.* Aliaſ talis
ſeruitus non acquiritur , licèt in fundum Vicini
in-

Digitized by Google

inferioris fluxerit per mille annos, *vt in dicta deciſ. 164. num. pri. & 2.*

Sed ad obtinendum manutentionẽ ſufficiunt ea, quæ diximus ſupra, num. 224. cum ſeq. imò in manutentionis iudicio ſatis eſt probare ſemel de anno ſuperiori aquam fuiſſe ductam, vel ex riuo, vel foſſa facta fluxiſſe, *Poſt. de Manuten. obſeruat. 34. num. 8. & Rot. poſt eundem deciſ. 213. num. pri. 3. & ſeqq.*

226 Sic & è conuerſo dicendum eſt, ſi inferioris Agri Domini diuerterent, ſeu aquas aggeribus impedirent in præiudicium ſuperiorum Dominorum: quia etiam in hoc caſu inferiores tenentur reponere in priſtinum ſtatum, ne inferatur damnum ſuperioribus Agri Dominis. *vt late Thomat. deciſ. March. 147. per totam tom. 2.*

227 *vbi num. 16. cum ſeqq* loquitur, quando quis arando poſſit ſulcos aquarios tranſuerſos facere. Concludendùm eſt igitur, quòd ſi nulla

228 ſeruitus ſit debita, vim non facit, nec dolo tenetur is, qui in agro ſuo fodiens aquę venas inciderit, & Vicino fontem auertit, ſi id faciat non animo nocendi, ſed vt Agrũ ſuum meliorẽ reddat, *l. 1. §. Denique Marcellus, & l. ſi in meo fundo, 21. ff. de acq. plu. arcen. Rot. recent. part. 5. tom. 2. deciſ. 599. numer. 23. 24. & ſeq. & ſequitur Paul. de Rub. de Validit. legal. contr. for. cap. 13. num. 9. & ſeqq. & Sperell. deciſ. 55. num. 12. part. pri. & dicta deciſ. 213. num. 4. et 5. vbi n. 6. 7. &* 8. declaratur, & limitatur materia opportunis rationibus. Notandum deni-

229 que eſt, quod Flumen, vbi parata noua fuit conſtructa, ſi eſt publicum non nauigabile, non poteſt is, qui nouam paratam fecit, in præiudicium alterius Partis aduerſæ veterem paratam demoliri propria authoritate, *Rot. in nouiſſ. diuerſor. part. 3. deciſ. 447. n. 2. & 3. vbi num. 4.* ſubdit, quatenus hæc parata non impediatur vſus publicus Aliorum; & in hoc caſu an propria authoritate poſſit fieri demolitio, ibidẽ latè & *num.* 5. loquitur ſi flumen eſt priuatum & diuerſum ſit Territorium. Et alia diffusè congerit *Antonell. de tempor. legal. lib. 2. capit. 29. numer. pri. & ſeqq. & Paul. Rub. de Validit. legal. contr. for. cap. 13. num. 69. cum ſeqq.*

230 Bene verum eſt, quod Aqua, vt citius currat ad inferius Molendinum, ſi aliquid ſit fabricatum, eſt remouendum, *Rot. dicta part. 3. diuerſ. deciſ. 1545. & Cyric. contr. 179. num. 3. et num. 7. tom. pri.*

231 At quandò Aqua eſt omnibus ſufficiens, primus, qui habet Molendinum in flumine, non poteſt prohibere ſecundo, quin aliud ædificet, quia hoc illi non nocet *Rot. coram b. m. Bichio deciſ. 376. num. 7. tom. 1. & Cyriac. late in contr. 462. num. 11.* & declarat in *numer. ſubſeqq. fere vſque ad fin. tom. 3.*

Et ex hoc opere ſi Vicini timent ſibi damnum poſſe inferri, petere poſſunt ſibi ſatisdari de dãno intra decem annos, *leg. ſi finita 15. vbi gloſ. Bart. & Caſtr. ff. de damn. infect.*

Hęc tria dant fructus, ſi ſemina ſpargat Arator;
Si Sol illuſtret: ſi Polus Imbre riget.

Hęc non proficiunt, Terras ſi Flumina inundant;
Per Fluuium quando non meat Vnda ſuum.

Tunc florent Arua, & Vites, Plantæque vireſcunt,
Dùm tenet in Curſu Fluminis Vnda modum.

Aſtræa hæc ſolùm præſtat, dum temperat alto
Imperio fluctus, Iuraque ponit Aquis.

D. O. M.

LAVS.

INDEX

MATERIARVM. ET VERBORVM NOTABILIVM QVÆ IN HOC OPVSCVLO CONTINENTVR.

A

ABSVRDVM.

Eſt omninò euitandum abſurdum, n. 215.

ACTIO.

Omnis actio vacare debet temeritate, & negligentia, n. 17.

Actio, quę competat aduersùs non reaptantes Aggeres in præiudicium Accolarum, vide in Verbo Aggeres, & Ripa.

AGER.

Meuans Ager Superiores Aquas patitur, n. 205.

AGGERES.

Fluminis Aggeres non munientes, nec reparantes in præiudicium Accolarum quo interdicto teneantur, n. 68. & 69.

Aggeres munire ſpectat ad eos, qui prope Ripas prædia poſſident, n. 71. & vide verbo, Ripa, & in verbo, Munire.

Aggeribus Fluminis in reaptandis contributio neceſſaria quo ordine ſit regulanda, n. 25. V.quæ contributio; & an ad huiuſmodi cogendi ſint Eccleſiaſtici? n. 36. V. ad quas.

ALLVVIO.

Alluuio quid ſit, & quos effectus producat? n. 27.

Alluuio non datur in Agris limitatis, n. 28.

ALVEVS.

Alueus, qui non eſt naturalis dicitur Inundatio, num. 57.

Secus, ſi Flumen feciſſet nouum Alueum, ibique fluere cœperit, n. 58.

Intellige, quandò per dictũ nouum alueum fluxerit per decem annos, n. 59.

Alueus illorum eſt, qui propè Ripas prædia poſſident, n. 60.

Fluminis alueus eſt communis pro diuiſo, n. 20.

Exiccatus Alueus ad quos ſpectet? num. 29. V. Tantomagis.

AEQVALITAS.

In omni diſpoſitione, & contractu ſeruanda eſt æqualitas, n. 73.

Aequalitas pactorum bonam fidem arguit, n. 74.

AETERNVM.

Quid ſit æternum, quidue ſempiternum, n. 9.

ANIMA.

Totum corpus anima, & ſingula membra animat, & quare? n. 90.

AQVA.

Aqua in meatu eſt communis pro indiuiſo, & quare? num. 19.

Aqua dum de loco Superiori vadit ad inferiorem, locus inferior ſeruitutem habere dicitur, num. 33. & inferior poteſt cogere Superiorem ad reaptandum, ne Aqua ſibi noceat, & n. 34. & 35. & 206. dantur rationes.

Aquarum ſolitus decurſus in alterius præiudicium non eſt alterandus, n. 61. 62. & 64.

Amplia, etiamſi Princeps ex gratia aquarum decurſum conceſſiſſet, num. 65. & ſeqq. & vide Molendino.

Aqua æſtiuo tempore eſt conſideranda, in quo naturaliter currit, & non cauſaliter, n. 200.

Aqua quando poſſit diuerti à Superiore Domino, in præiudicium inferioris: & è conuersò an poſſit inferior in præiudicium Superioris Domini, n. 224. 226. & n. 228.

Quę ſint conſideranda in aquarum curſu n. 225.

In materia Aquarum à conſuetis, & concordatis non eſt recedendum, n. 226.

Aquarios tranſuerſos ſulcos quando quis facere poſſit, numero 227.

ARBORES.

Plantatæ, & arbores natę penès Riuas Fluminis ſpectant ad eum, cuius ſunt prædia propè dictas Ripas, n. 22.

ASSISTENTIA.

Iuris aſſiſtentia manutentionem concedit, n. 221.

BECTA-

Digitized by Google

B

BECTALE.

Bectale, ſeu Ripæ ex omni parte deſtructæ, & deuaſtatæ faciunt reſoluere obligationem fauore Promittentis reaptationem, & reparationem, num. 54.

C

Cardinalis S.R. E. Beuilaquæ è Latere Legati Sententia, ſeu decretum ſuper his, quæ ſeruari debent circa Flumina, n. 36.

CASVS.

Etiam omiſſus caſus appellatione rupturę fluminis continetur, num. 49.
Caſus ſpecificè omiſſus dicitur non extenſiuus, ſed comprehenſiuus in diſpoſitione quantũuis odioſa, & correctoria, etiamſi verba deficiant, ſi ratio eadem verſatur, nec diuerſa aſſignari poſſit, num. 50. & ſeqq. & 112. cum ſeqq. pluribus.
Amplia etiam per extentionem, dum non verſamur in exorbitantibus à Iure communi, n. 51.
Sicuti genus comprehendit ſpecies: ita ratio gegeneralis diuerſas Caſuum emergentium ſpecies complectitur, num. 52.
Obligatio de reaptandis, & muniendis ripis obligat ſemper, & in omnem caſum Promictentem ad obſeruantiam, ſi Bectale non ſit penitus deſtructum, num. 53.
Caſus inſolitus non eſt in obligatione comprehenſus, num. 55.
Clerici an poſſint cogi ad flumen reaptandum, n. 26 in V. ad quas.

CITATIO.

Neceſſaria tanquàm de iure Naturali, & Diuino citatio debet eſſe perſonalis ad ſententiam, vt ipſa ſententia in iudicatum tranſeat, n. 174.

CHIONA.

Chiona à quò loco originem trahat, num. 198.
Chionæ aqua eſt ita exigua in æſtiuo tempore, vt ferè ſit ſufficiens ad hominem extenſo corpore lauandum, num. 199.
Chiona attento naturali curſu ęſtiuo non indiget alia excauatione, nec dilatione Aluei, niſi per accidens ſuperiorum Aquarum pluuialium, num. 201.
Chiona an dici poſſit flumen, num 202.
Chionę excauatio, & dilatatio fauorabilis eſt Agro Hiſpellati, & Fulginati, num. 204.
Chionę decurſus Aquę, num. 209.

CHRISTVS.

Chriſtus, qui legem dedit, legem impleuit, n. 100.

Collecta quando non ſit ſoluenda, num. 26. verſ. Proinde, & verſ. ſiquidem.

COMMODVM.

Qui habet commodum, ſic, & debet habere incommodum, num. 26. & ibidem, latè, V. Ratio eſt:

COMMVNITAS.

Non infertur Cõmunitati præiudicium in his, quę concernunt intereſſe ſingulorum, niſi ſingulorũ conſenſus expreſsè interueniat; cum maioris partis Populi non ſufficiat, num. 186.
Imò vnius ex Communitate contradictio ſufficiens eſt ad impediendum actum, num. 187.

CONVENTIO.

Pœnalis conuentio quando teneat, num. 185.

CONSENSVS.

Idem requiritur conſenſus ad contractum, ſicuti ad diſtractum, num. 181.

CONTRACTVS.

In contractu ex identitate rationis de vno caſu ad alium non ſit extentio, num. 50. & ſeqq. & numer. 212. imo comprehenſio, num. 213.
Contrahentium voluntates Principis reſcripto nõ reſcinduntur, num. 75.
Contributio, vide in V. ſolutiones.

CONVENTIO.

Pœnalis conuentio, vide Pœnalis.

COR.

Regis cor in manu Domini, num. 169.

D

DAMNVM.

Qui cauſam damni dat, vel ſua culpa damnum ſequitur ad damni reſtaurationem tenetur, n. 69.
De damno ſatisdari quando Vicinus petere poſſit, num. 231.

DECRETVM.

Circa Chionam decretum, num. 169.

DEVS.

Quid ſit Deus, num. 124.
Deus an legem naturalem diſpenſare poſſit, n. 1

Deus omnia poteſt, at peccare non poteſt, num. 120. & n. 130.
Deus infinitus, & duæ res infinitæ eſſe non poſſunt, num. 161.
Deus ipſe cur abſolutam poteſtatem non reſtrictã alteri non conferat? num. 160.
Deus licèt Omnipotens non poteſt facere creaturam ſibi æqualem, num. 162.
Deus omnia immediatè gubernat, n. 164. & 165
Erga Deum religio: erga Parentes, & Patriam obedientia, num. 13.
Deus non vult quod eſt malum, & iniuſtum, & quare? num. 94.

DICTIO.

Quid importet dictio ſemper, & quid includat? num. 210.

E

EXPENSAE EXECVTIO.

Expenſæ à quo fint faciendæ in reponendis vel reaptandis fluminis aggeribus, latè, num. 35.
Executio danda eſt habenti tranſactionem, n. 222.
Extenſio de vno ad alium caſum quando ſit facienda: vide in verbo caſus, in verbo, contractus.

F

FORTVNA.

Modò dat, modò rapit fortuna, num. 6.
Fortuna volubilis, inconſtans, & tantum conſtans in ſua leuitate, num. 7. & vide etiam in verbo, Perpetuum, & in verbo Aeternum.
Ex fortuna ea, quæ proueniunt, non afficiunt, n. 10. ibique redditur ratio.

FLVMEN.

Fluminis alueus eſt communis pro diuiſo, num. 20. vide in V. Aggeres, & V. Via.
Fluminis ripæ ſunt eorum, qui prope Ripas prædia poſſident, num. 21. an Arbores? vide in verbo, Arbores, & n. 26.
Flumen quòd dicatur publicum, & quod priuatum num. 203.
Fluminis naturalem curſum nemo auertere, aut mutare poteſt, num. 61. Et à quibus ſit flumen manutenendum? num. 86. verſ. Flumen, & verſic. Proinde.

FVLGINATES.

Fulginatum contra Meuanates ampulloſæ prætenſiones ſuper Flumine Topino reaptãdo in Agro Fulginęe, num. 2.
Fulginatibus Iuriſprudentię Conſultoribus obſeruantia debita ab Authore, num. 4
Fulginates vigore decreti Cardinalis Beuilaquæ è latere Legati tenentur ad ripas reaptandas, & in proprio Territorio muniendas, num. 37.
Fulginates tenentur proprijs ſumptibus excauare Chionam in Territorio Meuaniæ, n. 207 cũ ſeq.

G

GENVS.

Comprehendit genus ſpecies, num. 52. Gratia facta à Principe intelligitur ſine alterius præiudicio, num. 66.

I

INCREMENTVM.

Vbi non datur incrementum, nec decrementum, num. 29.

INNOC. XI.

Elogium ſuper Innocentio XI. Pont. Opt. Max. n. 113. verſ. Nec omnia.

INVNDATIO.

Recedente Inundatione inundatus Ager redit ad proprium Dominum abſque noua apprehenſione, num. 56.
Alueus, qui non eſt naturalis dicitur inundatio n. 57. & vide in verbo, Alueus.

I V D E X.

Iudex non eſt competens, ſi vult reuiuiſcere lites per tranſactionem ſedatas, num. 45.
Iudex nequit recedere à iure ſcripto: & vbi non eſt æquitas ſcripta, rigor legis ſeruandus eſt, num. 189.
Iudex non ſeruans leges facit omnia nulla, & eſt in pœnam legis num. 190.
Iudex non iudicat ſecundum ęquitatem ſui capitis imaginariam, ſed ſecundum ea, quę ex lege ſcripta deducuntur, num. 191.
Iudex tenetur adire Principem pro legis interpretatione num. 192.
Iudicanti ſecundum propriam opinionem quæ fiat obiurgatio? num. 193.
VAE datur Iudici ius ſcienti, & ex proprio capite iudicanti, num. 194.
Iudices in iudicando imitari debent Deum, n. 195.
Ius naturale quid ſit; quidue præcipiatur, & prohibeatur? num. 128. & ſeq. & vide in verbo, Lex.
Iuſta omnia, quę ſunt, & quæ iniuſta turpia ſunt, ſicut iuſta decora num. 5.
Iuſtitiæ qui ſunt effectus: & multa dantur exempla, num. 96.

LE-

L

LEGES.

Diuinæ leges natura conſiſtunt, num. 130.
Poſtquam leges fuerint inſtitutę, non iudicandum eſt de ipſis, ſed ſecundum ipſas, num. 101.
Lex quid operetur, & operari debeat in Principe? num. 91.
Leges ad quid fuerunt inuentę, num. 105.
Legis ſubſtantia quę ſit, num. 117.
Lex naturalis quando nunquàm deſinat, n. 142.
Lex quid ſit num. 98. verſ. Cum omnis.

LITES.

Compoſitæ lites, & cauſæ per viam tranſactionis non reſuſcitantur ex Principis reſcripto, n. 43.
Lites explere, & partes ab expenſis releuare Reipublicæ intereſt, num. 46.

LOCVS.

Inferior locus dicitur habere ſeruitutem, dum Aqua de loco Superiori vadit ad inferiorem, n. 33. & ſeqq. & n. 206. afferuntur multę rationes.
Sicque pati, ac non ſuis ſumptibus reficere tenetur, numero 35. & 206.
Inſpectio loci eſt in iure optima probatio, n. 197.

M

MARAZZANI.

R. P. D. Marazzani ordinamenta nullius ſunt roboris, & momenti, & r dditur ratio, n. 170. cum ſeqq.

MEVANIA, MEVANATES.

Fruebatur Meuania priſcis temporibus Ditione Fulginati, n. 3.
Meuanates non tenentur ad muniendas, & expurgandas ripas in Agro Fulginati, ſed ſolummodo in proprio Meuanati, n. 30.
Meuanates poſſunt cogere Fulginates ad reaptandas ripas Fluminis Topini, n. 32.
Ager Meuanas patitur Superiores Aquas, & conſequenter dicitur dumtaxàt habere ſeruitutem: ſicque pati, at ſuis ſumptibus reficere non tenetur, n. 205.
Munire ripas quis debeat, vide in verbo, Aggeres, & in verbo, Ripa.
Molendino Aquę curſus impediri non poteſt, numero 230.
Molendini ædificatio an poſſit prohiberi, n. 231.

N

Negligentia, & culpa conſiſtit etiam in omittendo; & ei, qui omittit, aſcribenda eſt, num. 31.
Nemo debet duplici onere grauari: n. 72.

O

OBLIGATIO.

Coarctat ſemper obligatio de reaptandis: & muniendis ripis, & in omnem caſum promittentem aſtringit ad obſeruantiam, ſi Bectale non ſit penitus deſtructum, n. 54. & 208.
Obligatio inita ad aliquid faciendum obligat illũ; qui fruitur ſeruitute ad refectionem: Secus eſt, Si Dominus, qui patitur ſeruitutem, conſueuerit reficere à tempore, cuius non extat memoria, n. 228. Obſeruantia, & eius effectus, n. 48.
Ordinamenta de facto facta ſunt nulla, num. 171. & vide in verbo, ſententia.

P

PARATA.

Parata quando poſſit demoliri n. 2029.
Philoſophorum dicta an in Iure probent, & veniant ſeruanda? n. 136. in fine.

PACTVM.

Aequalitas pactorum bonam fidem arguit, n. 74.
Pactum diſpoſitioni legali adiectum roborat ipſam diſpoſitionem, ipſamque confirmat, n. 86.
Pactum ad fauorem initum, in odium retorqueri non debet, num. 216.
Pactum proueniens ex natura Contractus perindè ſeruandum, ac ſi in pacto caſus eueniens eſſet expreſſus, n. 217.
Pactum ſempèr porrigitur ad ea, quæ veniunt in conſequentiam, num. 218.
Pœnitentię an locus ſit in contractibus, n. 182.
Pœnalis conuentio adiecta facto tenet: ſecus, ſi adijciatur quantitati, n. 185.

PATRIAE, PATRIA.

Ceſta Patriæ referre pius eſt labor, n. 1.
Patriam tueri naturale debitum eſt, n. 12.
Erga Deum religio, erga Parentes, & Patriam obedientia, num. 13.
Patriæ magis, quàm Parentibus patrocinari debemus, n. 14.
Patria quæ conferat Ciuibus, & è contra quid præſtare debeant Ciues Patrię, num. 15.
Pro Patria, dum Ciuis eſt eidem profuturus, mori dulce, & decorum eſt, n. 16.

PERPETVVM.

Nil ſub Sole perpetuum, num. 8. & num. 11. præter Ingenij bona.

Digitized by Google

PONTIFICIS.

Non obtemperans mandatis Pontificis hęreſim cõtrahit, num. 149.
Pontificis mandatis etiam in foro conſcientię parere debemus, num. 150. & vide alia, in verbo, Princeps, late &c.
Pontificis noſtri Opt. Max. Innoc. XI. Elogium, num. 113. verſ. Hæc omnia.

POSSESSOR.

Loci inferioris Poſſeſſor quãdo cogere poſſit ſuperioris Loci Poſſeſſores, ne ſibi aqua ſuperior noceat? num. 33. & ſeqq. & n. 207. 224.& ſeqq.
Inferioris loci Poſſeſſor in ſeruitutibus aquę deſluentis tenetur pati ſeruitutem, at non ſuis ſumptibus reficere, n. 35. & 206. & ſeq.

POTESTAS.

Quæ nam ſit poteſtas, & à quo veniat regulanda? num. 118.
Non poſſumus, quæ cum iniuria poſſumus: & redditur ratio, num. 119.
Poteſtas quantumuis ampla, & abſoluta nõ includit ea, quæ ſunt illicita, num. 147. & 151.
Poteſtas Principis ordinatio Dei eſt, num. 163.
Poteſtatis vſus, quando legitimè ſit inſpiramen Dei eſt, non legitimè factus,eſt in ſubditorum pœnam, num. 168.

PRAESCRIPTIO.

Non currit præſcriptio in fauorabilibus, niſi tẽpus exceſſerit, cuius initij memoria non extet; & hoc procedit in facultatiuis, num. 219.

PRINCEPS.

Principis non eſt intentio lites ſemel ſopitas, & compoſitas reuiuiſcere, num. 47.
Principis reſcripto contrahentium voluntates non reſcinduntur, num. 75.
Principi Deus ſubiecit leges: non autèm contractus, num. 76.
Princeps nequit contractus infringere, & ius alteri quęſitum auferre, num. 77.
Principis ordinationes, & cõmiſſiones reducuntur ad terminos Iuris, num. 78.
Principis mãdata intelligi debent cũ iuſtitia, n. 79.
Principi non præſumitur placere niſi iuſtum, & verum regulatum à Iuſtitia Poli, & Fori, numer. 80.
Principis commiſſioni contra Ius Iudices parere non debent; & in hoc caſu quid debeant Iudices efficere? num. 81.
Amplia, etiamſi Princeps vellet agere ex plenitudine Poteſtatis, num. 82.
Principis plenitudo poteſtatis ceſſat, quando reſultat iniquitas, num. 83.
Princeps mortaliter peccat vtendo ſine iuſta cauſa plenitudine poteſtatis aduerſus ius, num. 84.
Angeli opinio fauore Principis redarguitur, n. 85.
Princeps quando præſumatur derogaſſe pactis Priuatorum, num. 86.
Princeps quandò cenſeatur voluiſſe derogare regulæ de Iure Tertij quæſito non tollendo, n. 88.
Principis propriũ eſt ſe legibus eſſe alligatũ, n. 89.
Lex ita operari debet in Principe, ſicuti anima in corpore: & redditur ratio efficaciſſima, n. 91.
Princeps nil poteſt contra Ius Gentium,vel ipſam naturalem Iuſtitiam, num. 92.
Principis auctoritatem ſuperat naturæ vinculum, num. 93.
Princeps nequit quicquam iniuſtum facere, & quãdo facit habet Deum vltorem, num. 95. ſi autèm facit ſecundum leges habet Deum remuneratorem num. 97.
Princeps, qui amat iuſtum, habet Deum in omnibus propitium, num. 98.
Princeps non eſt ſubiectus legibus, ſed ſecundum leges, quas ſtatuit, honeſtum eſt, vt viuat, n. 99. & ſeqq. adducitur Chriſti exemplum.
Princeps debet protegere ſubditos, vt animata Iuſtitia, & lex viua, & damnantur aliæ rationes, num. 102.
Princeps benignè interpretatur leges, n. 192.
Princeps eſt legibus ſolutus quoàd vim coactiuam: non autem quòad directiuam, n. 103.
Princeps eſt vt ſuprà ſubiectus legibus etiam conditis à ſuo Prædeceſſore: quia eſt ſemper vnicum Imperium, n. 104.
Principis voluntas debet habere iuris aſſiſtentiam num. 188.
Principis eſt interpretatio intèr æquitatem, & ius ſcriptum, n. 104.
Principis quæ eſſe debeant requiſita, n. 106.
Reges, & Principes benemorati ſunt conſtituti pro Iuſtitia, n. 107.
Rex debet esse Pius, n. 108.
Princeps non eſt proprietatis Imperij Dominus, & quid ſit? num. 109.
Regnum non eſt proptèr Regem, ſed Rex propter Regnum, n. 110.
Reges ad quem effectum Deus conſtituit? n. 111.
Regis, & Principis natura quando amittatur ab ipſo Rege, & Principe? n. 112.
Rex, & Princeps ſemper ante oculos habere debent legem Dei, n. 113.
Reges Gentiles agnouerunt non proprium, ſed Populorum commodum; afferuntur Gentilium Virtutes habitas in gubernando n. 114.
Principis iuſſus quomodò eſſe debeat, & à quo regulari? n. 115.
Princeps nequit facere legem, quæ iniuſtum, aut inhoneſtum contineat, n. 116.
Princeps, Imperator, & Pontifex nequeunt dominium rei alienæ, aut ius alterius auferre, n. 121. 122. redditur ratio.
Differentia inter Deum, & eius Vicarium Pontificem, n. 123.
Princeps, Pontifex, & Imperator ſubijcitur rectæ rationi, & quare? n. 125.
Princeps non habet in Superiorem niſi Deum, & rationem naturalem, n. 126.
Princeps quandò non ſit ſupra ius poſitiuum, numero 127.
Princeps in quibus caſibus poſſit ſuos ſubditos grauare? n. 131.
Princeps ſubditos non deglubit, at tondit: imò

augere

augere, & non diminuere debet ſubditorum ſacultates, n. 132.
Princeps niſi publica præferat priuatis commodis eſt Tyrannus, n. 133.
Principis Tyranni obiectum, quod ſit? n. 134.
Principum Tyrannorum vita quæ ſit? n. 135.
Princeps debet eſſe omnibus idem, Lapſiſque ſuccurrere debet, n. 137.
Princeps cum manſuetudine, amore, & clementia regnare debet, n. 138.
Princeps, ſeu Pater noſter cœleſtis nobiſcum miſericors eſt: ita, & Princeps Mundi, n. 139.
Sed in quibus caſibus debeat eſſe ſeuerus, dicto n. 139. verſic. Quamquàm mihi.
Princeps debet eſſe liberalis, n. 140.
Princeps diſpenſare nequit in Iure naturali, & Diuino, n. 141.
Princeps diſpenſare poteſt ſuper Iure poſitiuo, numero 144.
Intellige iuſta mediante cauſa, aliàs peccatum committitur, n. 145.
Princeps iuſta non exiſtente cauſa non poteſt vti plenitudine poteſtatis, n. 146.
Poteſtas quantumuis ampla, & abſoluta non includit ea, quæ ſunt illicita: cum illicitis non ſit parendum, n. 147. & 151
Principis mandatis eſt parendum ſub pœna mortis, n. 148. & ſeqq.
Principis mandatis iniuſtis non eſt parendum: & quandò procedat? n. 151.
Princeps reuocare nequit ea, quæ in naturam, & vim contractus tranſierunt, & originem habuerunt ab hinc indè remiſſis, & compoſitis, n. 152.
Amplia etiam in his, quę à Principe conceduntur in priuilegium, n. 153.
Princeps immotus debet perſiſtere tanquàm Polus in Cœlo, n. 154.
Princeps facit contra ius Naturę dum ſpoliat aliquem re, cuius eſt Dominus effectus per contractum, vel Iuris diſpoſitionem, n. 155.
Princeps, & Rex quamuis ſupremus non poteſt pronunciare Sententiam contra Ius naturæ: ita nequit ſpoliare aliquem iure, quod habet, ac acquiſiuit, n. 156.
Neque diſpenſare ſuper iure alicui quæſito ex aliqua legis diſpoſitione, ſed ſecundum eam iudicare tenetur, n. 157.
Princeps Cuſtos eſt ſupremus Iuſtitiæ, & è contra author iniquus, ſi iuſtitiam non ſeruat, & ad damna refundenda in conſcientia obligatus eſt, num. 158.
Principis verè, & propriè abſoluta poteſtas, ſiue poteſtatis plenitudo ſimpliciter vniuerſalis, non reſtricta, nec determinata an dari poſſit? n. 159.
Principes plures ſunt in flagitium Populorum, & redditur ratio, n. 167.

PROBATIO.

Per loci inſpectionem probatio melior eſt omni alia probatione, n. 197.
Propter quod vnumquodque tale, & illud magis, num. 179.

R

Rempublicam Gubernantes quæ ſeruare debeant, num. 136.
Rex, vide in verbo, Princeps, & verbo, Cor.

RIPA.

Quid ſit Ripa? n. 67.
Et aduerſus non munientes Ripas quod remedium competat? n. 68.
Fluminis Ripæ ſunt eorum, qui propè Ripas prædia poſſident, n. 21.
Ripæ flumini accedunt quòad ea, què pertinent ad vſum publicum: quòvero ad ea, quæ conueniunt cum vſu prædiorum, Prędijs accedunt; ſic & fructus ex dictis ripis prouenientes, num. 23.
Ripam munire quandò liceat, vel nè? n. 62.
Ripa fluminis à quo, ſeu quibus ſit reficienda, reparanda, & munienda, n. 25.
Obligatio de reaptandis, & muniendis Ripis an obliget ſemper, & ad ſemper, & in omnem caſum, & euentum, n. 53. & ſeqq.
Quid dicendum, ſi Bectale, ſeu Ripa ſit penitùs, penitùſue deſtructa? n. 54.

ROMANI.

Qua de cauſa Romani dominium habuerint totius Mundi? num. 107. verſ. Vndè.

RVPTVRA.

Appellatione Rupturæ Fluminis venit quicunque conſecutiuus caſus etiam omiſſus. n. 49.

S

SENTENTIA.

Cardinalis Beuilaquę è latere Legati ſententia, ſeu decretum ſuper his, quę ſeruari debent circà Flumina, n. 36.
Satisdatio in caſu damni Aquarum ad quorum fauorem, & à quibus perſonis ſit præſtanda? numer. 232.
Sententia facit rem iudicatam, n. 38.
Et poſt rem iudicatam nullæ ſunt partes Iudicis niſi in exequendo, n. 39.
Contra Sententiam in iudicatum tranſactam, & acceptatam nemo venire poteſt, n. 40.
Sententia in iudicatum tranſacta facit de albo nigrum, eo maximè ſi pronunciata ſit ad finiendas lites iuribus hinc indè remiſſis, n. 41.
Sententia in iudicatum tranſacta, ſeu acceptata nec ex *Principis* reſcripto infringi poteſt, numero 42.
Sententia à *Partibus* executioni demandata fortiùs eſt exequenda, n. 47.
Sententia, quæ habet Iuris aſſiſtentiam, declarat in obligatione poſteà inita vigore Sententię ab initio ita fuiſſe mentem contrahentium ad-

Digitized by Google

uerſùs obligatum pro adimplemento, num. 48.
Sententia, ſeu ordinamenta emanata partibus pręſentibus, vel legitimè citatis valent, n. 172.
Sententia non tranſit in iudicatum, quando citatio non eſt perſonalis, etiam lata à *Principe*, num. 174.
Sententia pręcipitantèr lata eſt ſtatìm nulla, numero 175.
Licèt Sententia lata fuerit contra aliam Sententiam executioni demandatam, n. 176.
Sententia contra ſententiam quando dari non poſſit, n. 177.
Sententia, ſeu ordinamenta inſubſiſtentia quando ſunt: ità & omnia, quæ ex dicta Sententia, ſeu ordinamentis proueniunt, n. 178.
Sententia à Partibus acceptata gerit vices contractus, n. 42. & ſeqq. & n. 211.

SERVITVS.

Habens ſeruitutem tenetur pati, at non reficere, n. 78. & n. 106.
Solutiones, & contributiones faciendę ſunt in eo loco, in quo bona ſita ſunt n. 26. V. Et ſolutiones.

T

Tyrannus Princeps: vide, in verbo Princeps.
Topinus Flumen per quos Agros deſluat? numero 18.

TRANSACTIO.

In tranſactionis contractu etiam innominato pœnitentię non eſt locus etiam re integra, & tranſactio facta ſit ad obligandum, ſiue liberandum, n. 182.
Tranſactio eſt inuenta ad dirimendas lites, & proprium eſt Prætoris eas dirimere, n. 183.
Tranſactionem non ſeruans habet contra ſe pœnas conuentas, n. 189. & ſeq.
Executio danda eſt habenti tranſactionem, n. 222.
Tranſactio reſultat ex approbatione Sententiæ, ſeu decreti, n. 223.

V

Via reficienda eſt à Domino prædij, cui adhæret, n. 24. & melius, ac latius, n. 25. verſ. Quatenus, & verſ. ſeqq. declaratur, & limitatur; ibique docetur, cuius debeat eſſe latitudinis.
Si vinco vincentem te, eo magis vinco te, n. 180.
Votum Maderni, & verba Decreti Card. Beuilaquæ, ac illorum intelligentia, n. 214.
Vſurpatio rerum ad priuatos ſpectantium, & inculcatio Iurium quomodocumque, & qualitercunque ad aliquem pertinentium facta à *Principe* non eſt à Deo pręcipiente, ſed in punitionem ſubditorum permittente, n. 166.
Vtilitas publica priuato commodo præferenda eſt, num. 63.

DEO OPT. MAX.

ET MARIAE

SEMPER IMMACVLATÆ

VIRGINI GRATIAS.

FINIS.

FORENSE
ECCLESIASTICAE IMMVNITATIS
A S Y L V M
PRO LAICALI, ET ECCLESIASTICA REPVBLICA CONFOEDERANDA.

FRANCISCI DE ANGELIS I. C. MEVANATIS.

OPVSCVLVM III.

SVMMARIVM.

1 *Præludium huius Opuſculi cum ſuis cauſis, rationibus, & effectibus.*

2 *Iure Diuino Clerici, & quicunque Eccleſiaſtici cum illorum bonis immunes redduntur à quibuſnis collectis, et tributis, pedagijs, & oneribus quibuſcunque impoſitis, & imponendis à ſecularibus Principibus, Magiſtratibus, & Communitatibus.*

3 *Iure autem tàm canonico, quàm ciuili eſt declarata, & confirmata Immunitas Eccleſiaſtica, & cum Excommunicatione de Iure Canonico.*

4 *Immunitas huiuſmodi ſuffragatur etiam Clericis primæ tonſuræ, imò, & perpetuo Oblatis ad ſeruitium Eccleſię, & prodeſt Confraternitatibus etiam laicis.*

5 *Suffragatur etiam Commendatoribus Ordinis Sancti Ioannis Hieroſolymitani, & an Colonis?*

6 *An detur huiuſmodi Immunitas Clericis Coniugatis cum vnica Virgine etiam vtentibus tonſura, & veſtibus?*

7 *Immunitas à collectis, & gabellis, &c. datur Prædijs Eccleſiaſticorum quocunque titulo lucratiuo, aut oneroſo quæſitis: & hæc immunitas ſibi locum vendicat, etiamſi Prędia prædicta fuiſſent ſolita collectari.*

8 *Limita in ſubſidio Triennali, & in alijs oneribus, in quibus fuerunt Eccleſiaſtici à Papa comprehenſi.*

9 *Bona Eccleſiaſtica ſi tranſeant ad Laicos ſtatim cadunt ſub dominio collectandi: non ita procedit, ſi laicalia bona tranſeant ad Eccleſiam, & Eccleſiaſticos.*

10 *Mutatione Perſonarum mutatur ſtatus, & conditio rei.*

11 *Immunitatis priuilegium conceſſum bonis Clerici an ſuffragetur bonis communibus poſſeſſis à Clerico, et à fratre laico, vel ab alijs Conſanguineis ratione portionis tangentis ipſi Fratri laico, ſiue Conſaguneis non diuiſa.*

12 *Clericus eſſe nequit in Sacris ſine patrimonio, & cuius quantitatis eſſe debeat huiuſmodi Patrimonium?*

13 *Immunitas à collectis ſuffragatur etiam bonis patrimonialibus ab Extraneo donatis.*

14 *Perſonæ dignitas quarè influat in bona?*

15 *Immunitas, & libertas, Eccleſiaſtica indiſtinctè eſt Iuris Diuini.*

16 *Immunitas huiuſmodi datur tam quoad bona ſeparabilia, quàm quoad inſeparabilia, & declaratur, quæ ſint huiuſmodi bona.*

17 *Clerici iuramento ſtandum eſt, quòd bona ſint ipſius Clerici, & non cauſa negociationis.*

18 *Clericatus iuramento probatur.*

19 *Lex, quæ coarctat Laicos contrahentes cum Clericis ad ſoluendum Tributum de fructibus emptis à Clerico non valet, & quarè? & quando valeat?*

20 *Clerici, & Eccleſiaſtici in vendendis fructibus, & alijs an ſtare debeant Taxæ laicalis Magiſtratus?*

21 *Poſſeſſori incumbit onus dandi Vectigal, & an procedat reſpectu Eccleſiaſticorum; & quomodo veniat intelligendus tex. in cap. Tributum 11. quæſt. pri.*

22 *Res cum ſuo onere an, & quando tranſeat ad Eccleſiam, & Eccleſiaſticas Perſonas, & ſuum ſequatur Poſſeſſorem? latè declaratur, & optimè diſtinguitur articulus cum ſuis rationibus.*

23 *Conſuetudine an introduci poſſit teneri Eccleſiaſticos ad tributa, & collectas ſoluendas, & latè declaratur concluſio.*

24 *Bonorum deſcriptio in AEſtimo an obliget Eccleſiaſticos, ad quos ipſa bona tranſeunt?*

25 *Et quid dicendum eſt pro collectis præteritis, ſcilicèt decurſis anteaquàm tranſirent ipſa bona ad Eccleſiaſticum?*

26 *Tranſactio facta à Clericis, & Eccleſiaſticis cum Vniuerſitatibus etiam cum aſſertiua quòd onus ſit reale, & infixum bonis, an valeat?*

27 *Clerici, & Eccleſiaſtici in caſu, quo tenentur ad ſoluendas collectas, & tributa ab alio non coguntur, quàm ab Eccleſiaſtico Iudice.*

28 *Papa eſt Monarcha totius Reipublicę Chriſtianę, & poteſt collectas Eccleſiaſticis imponere.*

39 *Collecta, Pedagia, Taxæ, & quæcunque alia cameralia onera à Summo Pontifice impoſita an, & quando ſint, vel ne etiam ſoluenda à Clericis, & Eccleſiaſticis? late de materia cum ſuis declarationibus, & limitationibus.*

30 *Conſtitutiones Apoſtolicæ Alex. VII. Clement. X. & Innoc XI ſuper Collectis, & cameralibus vectigalibus quomodò veniant intelligendæ?*

31 *Communitates, quæ per plures annos exſoluerunt collectas, & onera cameralia an ſibi præiudicauerint, et ex hac ſolutione an Eccleſiaſtici dicantur conſtituti in liberitate non ſoluendi, & etiamſi prouentus publici, ac introitus non ſuppetant? late de articulo cum ſuis diſtinctionibus, & rationibus. Et quando dicatur acquiſitum Ius liberatis non ſoluendi.*

32 *Eccleſiaſtici an teneantur ad contributionem ſolutionis pro Salario Medici, & Aliorum à Publico deputatorum.*

33 *Eccleſiaſtici ſunt Ciues, & membra Reipublicæ, & ſicùti ſentiunt commodum, ſic & incommedum.*

34 *Contributio faciendo ab Eccleſiaſticis uti ſingulis quomodo procedat?*

35 *Succeſſores Vniuerſitatis an, & quando obligentur ex facto ſuorum Anteceſſorum.*

TEmporibus hiſce noſtris, quibus Status Eccleſiaſtici Communitates à prouentibus, & à priſtinis introitibus quotidiè deficiunt tum propter diuerſa ſuborta emergentia, cũ proptèr cõplures acquiſitiones ab Eccleſiaſticis factas de Laicorum bonis, quæ prius col-
1 lectari ſolebant, quæſtio agitur in Foro. An ſcilicèt Eccleſiaſtici teneantur ad ea cõtribuere, quæ ſuppetunt in collectis, taxis, gabellis, pedagijs, & oneribus ſignantèr cameralibus, quæ Principi quot anuis in tributum dantur: & an bona acquiſita, quæ priùs Communitatum diſpoſitioni in collectando tanquàm tùnc exiſtentia ſub Laicorum Dominio ſubiacebant, tranſeant cum eodem onere in Eccleſiaſticos?

Quapropter ex hac contentioſa prætenſione inter dictas duas Partes, quę ſunt propria Ciuitatum Membra, & faciunt vnum Reipublicæ Corpus, ſolent vtplurimum ratione Immunitatis Eccleſiaſticę (quæ multùm eſt colenda) inſurgere lites, ſuſcitari iurgia, & controuerſiæ: ſiquidem eadem duo membra in partes ſæpiſſimè diuiduntur, & multotiès non ſine pernicie inteſtina ferè odia magno cum vtriuſque Partis dedecore, diſpendijs, & incommodis concitantur: Sicque dictis duobus membris intèr ſe diſſolutis, non benè compoſita Reſpublica ſensìm dilabitur, eiuſdem Ordines, ordine non ſeruato, præuertuntur, Ciuitates, & Loca ſuis quaſi diruta Sedibus deſolantur, Ciuium bona aſſiduis Litigantium ſumptibus dilapidantur, & maxima deniquè Principum poteſtas (quòd caput eſt) in exigendis tributis Subditorum inopia infirmatur. Ideoquè Princeps, qui tanquã primus, & vniuerſalis Pater alere debet Subditos tam ratione debiti naturæ, quàm Paternæ Caritatis, cogitur à ſua beneuolentia, & authoritate declinare.

Inter tot igitur altercantium Laicorum, & Eccleſiaſticorum conflictus, tot humanæ quieti parientes incommoda Immunitatis Aſylum ingredior, ſub cuius Corthina Oracula Legum aperiam, vt poſſim (duce Veritate) huiuſce quæſtionis dubia extricare: optatæ Pacis Perturbatoribus iuridicè occurrere, & tot damna, totquè faſtidia hinc indè prouenientia, dirimere, & reparare. Et ſi olim Aſylum fuit ad Illorum illuc confugientium tutamen extructum: non ab re futurum puto, Immunitatis Aſylum inter has Laicorum, & Eccleſiaſticorum diſſentiones ponere, vt poſſint ambæ iſtę Partes ad illud confugere, ibique ſuarum litium ambagem reſcindere, negocia expedire, damna diuertere, odia conciliare; ſicque hæ duo Reipublicæ Mẽbra inter ſe diſſita erunt facili negocio in ſua fœdera reditura.

Conabor igitur ea, qua potero claritate materiam hanc dilucidare: & quomodo, & quandò veniant Eccleſiaſtici exempti à Collectis, Taxis, Vectigalibus, Pedagijs, Contributionibus, & quibuſuis alijs oneribus: & quandò ad Tributa, Collectas &c. concurrère debeant cum Laicis enitar pro viribus enucleare.

2 Et quidem vt à nobiliori incipiam, ſcilicèt à probando prius quantæ Virtutis, & efficaciæ ſit Eccleſiaſtica Immunitas aduerſus ſeculares Magiſtratus, Communitates, & Principes aſſeram de Iure Diuino fauore Eccleſiarum, & Eccleſiaſticorum *tex. in lib. Geneſ. cap. 47. num. 21. & 22. & clare in primo Eſdra cap. 7. num. 23. & 24. & Matth cap. 17. verſ. 25. 26. & 27. & canonizauit Rot. rec. part. 7. coram R. P. D. Coccino, deciſ. 159. num. 4. & 5. & coram Card. Corrado recent. part. 9. tom. 2. deciſ. 412. num. 3. & ibi Annot. num. 9. & 10. & num. 119 & Rot. coram Card. Celſo, deciſ. 259. num. 2. &* multis congeſtis ſacræ Congregationis reſolutionibus ratiocinatur *Cobell. comment. in Bull. Bon. Regim. cap. 35. num. 44*

De Iure autèm Canonico aduerſus Conſules Magiſtratus, ſecularesque Principes imponentes Eccleſijs, & Eccleſiaſticis Perſonis collectas gabellas, pedagia, & quæcunque alia onera cum Excommunicationis pœna viget *tex. in cap. Non minus 4. & cap. Aduerſus Conſules 7. de Immunit. Eccleſ. cap. 1. & 3. eodem tit. de Immunit. Eccleſ. in 6. cap. Grauem, 53. de ſentent. Excommunicat. cap. Quanquam Pedagiorum 4. de Cenſ. exaction. & procuration. in 6. Clement. Vnic. de Immunit. Eccleſ. & in cap. tributum 22. in ordine, cauſ. 23. quæſt. 8. cap. ſecundum 24. vbi latè gloſ. & cap. ſancitum eſt 25. cũ ibi notatis à Gloſ. & Cano-*

& Canoniſtis ſeribentibus eadem 23. *queſt.* 8. *ſacr. Concil. Trident. ſeſſion.*25. *cap.*Cupiens 20. *Gregor. XIII. conſt.*81. §. 5. *tom.* 2. *Paul. V. conſt.* 63. §. 5. *tom.* 3. *Vrban. VIII. conſt.* 62. §. 5. *tom.* 4. *Bullar. Roman. latè tract. Mari. Alter. tract. de cenſur. Eccleſ. diſput.* 19. *de Excomm. Bull. Cæn. Dom. lib.* 5. *cap.* 6. *tom.* 1. *pag. mibi* 738. *&* 739. *in prima col. Barboſ. de Iur. Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 39. §. 5. *num.* 1. *& ſeqq. Thom. Delbene tract. de Immunit. tom.* 1. *cap.* 5. *dubitat.* 15. *num.* 1. *cum ſeqq. Bonac. in ſua Theolog. moral. tit. de Reſtitut. in particul. diſput.* 2. *quæſt.* 10. *punct.* 2. *in* 2. *propoſit. numer.* 10. *pag. mibi* 542. *in* 2.*col.tom.*2.*& in tract.de Cenſur. in Bull. Cæn. Domin. diſput.* 1. *q.* 6. *punct.* 3. *Vnic. propoſit. n.* 1. *& ſeqq. tom.*3. egregiè, poſtquam contrarijs reſpondent *tradit. Iacob. Pignattell. tom.* 2. *conſultat. canonic. conſultat.* 30. *numer.* 15. *& ſeqq. & optimè Rot. coram recol. memor. Merlino deciſ.* 902. *tom.* 2. *& in dicta deciſiones* 159. *num.* 1. *&* 2. *& præcitata deciſ.* 412. *num.* 3. 30. 39. *&* 40. *& in eadem deciſ.* 259. *coram Celſo num.* 2.

De iure autèm Ciuili fauore Eccleſię, & Perſonarum Ecelesiaſticarum pro Immunitate prædicta fruenda fulget *tex. l. Placet* 5. *l. Sancimus* 18. *&* Auth. *Caſſa*, *C. de Sacroſanct. Eccleſ.* & optimè diſponitur *in Auth. Item nulla Communitas* C. *de Epiſc. &* Cleric. *vbi D.D. latè Scribentes*.

3 Vndè *Barboſ. tom.*6. *in prętermiſſ. & additam. ad collect. D. D. cap. Eccleſia Sanctę Mariæ*, 10. *n.* 12. *tit. de Conſtit pag. mibi* 6. concludit, poſt compluriмos in vtroque Iure adductos, D. D. quòd Immunitas Eccleſiaſtica, ſeu Exemptio Eccleſiaſticorum à Secularium Principum, ſeu Magiſtratuum Iuriſdictione tam quoad Perſonas, quàm quoad Bona eſt de Iure Diuino, quamuis Iure Poſitiuo tam Canonico, quàm ciuili declarata, & confirmata: & loquitur etiam ad propoſitum, *Ludouic.* Carbon. *tract. de legib. lib.* 9. *diſput.* 14. *lit. D. verſ. Quinctum dictum pag. mibi* 423. *cum ſeq. lit. A. & B.*

4 & in puncto etiam Clerici primę tonſurę docet eruditè, *Ricc. in Prax. For.Eccl tit. Prax. Collect. & Gabell. reſolut.* 135. *per totam*, *pag. mibi* 88. vel perpetuò Oblati ad Seruitium Eccleſiæ, *Ricc. in locis præcitatis reſolut.* 134. Aut Confratruum, ſiue Confraternitatis Laicorum, ſi Confraternitas ſit vnita Eccleſię, vel Hoſpitali, *Ricc. ibidem ſupra*, *reſolut.* 132. *&* 133.

Et de Diaconis Syluaticis, quando hi fruantur, vel ne immunitate prędicta, latè docet, *Pignatell. conſultat. canon.* 64. *per totam tom.* 2.

5 Et de Commendatoribus Ordinis Sancti Ioannis Hieroſolymitani, *Ricc. vbi ſupra*, *reſolut.* 137. & de Colonis Eccleſiæ *idem Ricc. ibidem*, *reſolut.* 138. Et de Commendatoribus, & Colonis, *Pignatell. conſultat. canon. tom.* 2. *conſultat.* 22. *conſult.* 23. *& conſult.* 50.

6 Sed non eſt talis Immunitas ad fauorem Clericorum Coniugatorum cum vnica, & Virgine, & veſtibus, ac tonſura vtentium; nam hi Clerici præſtare omninò debent collectas, & alia quæcunque onera quomodolibet à Laicis impoſita, & imponenda *iuxta notabilem gloſ. in cap. Vnico, Verbo*, *Cęteris*, *& ibi Barboſ. collect. D. D. n.* 11. *de Cleric. Coniugat. in* 6. *tom.* 4. *& idē Barboſ. in eadem collect. præcitato tit. de Cleric. Coniugat. tom.* 2. *in cap. Ex parte* 9. *n.* 3. *Cobell. Comment. in Bull. Bon. Regim. cap.* 50. *n.* 147. *verſic. tertio*, *Ricc. deciſ. Archiep. Neapol.* 169. *n. pri. &* 4. *par.* 3. *pag. mibi* 411. *Marcell. Vulp. in Prax. Iudic. For. Eccleſ. cap.* 17. *num.* 15. *vbi in n. antecedenti*, *& ſubſequenti* dat alias limitationes etiam in Clericis non Coniugatis. Cæterum *Sperell. part.* 1. *deciſ.* 36. *n.* 18. *verſ. Et hinc*, cum reſolutionibus Sacræ Congregationis concludit, quòd Clerici Coniugati quoad Perſonalia gaudeant Immunitate, at minime ſint exempti à taxis, & collectis, quæ fiunt per capita: cum ſint onera mixta, non mere perſonalia.

7 Quę Immunitas à Collectis, Gabellis, Pedagijs, & Oneribus quomodolibet à Secularibus imponendis, non ſolum vt ſupra probauimus, ex Diuino, Canonico, & Ciuili Iure Eccleſijs, & Eccleſiaſticis Perſonis impertitur, verum etiam, & Prędijs tàm Eccleſiarum, quàm Eccleſiaſticorum, itaùt Eccleſię, Clericorum cæterorumque Eccleſiaſticorum Prædia quocunque titulo lucratiuo, vel oneroſo acquiſita ſint omni Iure à collectis, & Secularibus oneribus etiam antè impoſitis penitùs immunia: & exempta, *Alex. Sperell. deciſ. for. Eccleſ.* 36. *n.* 33. *part. pri. & deciſ.* 121. *num.* 107. *& deciſ.* 182. *n. pri.* 17. *& ſeqq. par.* 2. *Paul. Laym. in ſua Theolog. Moral. lib.* 4. *tract.* 9. *cap.* 6. *n.* 2. 8. *&* 9. *tit. de Eccleſ. Immunit. Bonacc. tit. de reſtit. in particul. vbi ſupra*, *num.* 11. *Io: Franc. Leon. Theſaur. For. Eccleſ. par. pri. tit. de Immunit. Bonor. Eccleſ. cap.* 14. *n.* 1. *Barboſ. collect. D. D. in Ius Pontific. Vniuerſ. cap. Non minus* 4. *n.* 5. *&* 6. *de Immunit. Eccleſ. tom.* 2. *& in cap.* 22. *Tributum*, *n. pri.* 23. *quaſt.* 8. *tom.* 5. *Ricc. par.* 3. *collect.* 504. *& deciſ. Neap. for. Eccleſ.* 299. *per totam par.* 2. *Rot. coram bon. mem. R. P. D. Penia* toties à Tribunalibus maximo applauſu approbata, quę eſt intèr eius impreſſas *deciſ.*1079. *et corā digniſſimę mem. R.P.D. Merlino dictu deciſ.* 902. *num. pri. & ſeqq. per totum diſcurſum*, *& eadem deciſ.* 159. *coram Coccino*, *num. pri. eadem par.* 7. *& in præcitata par.* 9. *deciſ.* 412. *n.* 4. 27. *& ſeqq. & latiſſimè ibidem in Annot. Card. Celſ. dicta deciſ.* 259. *n. pri. & ſeqq. et deciſ.* 332. *n. pri. et ſeqq.*

8 Præterquàm à ſubſidio Triennali, *iuxta Conſt.* 39. *Paul. III.* in ſubſequenti declaratione, §. *pri. poſt.medium*, *tom. pri.* Et ab alijs oneribus, in quibus fuerunt Eccleſiaſtici à Papa cōprehenſi, vt notat etiā *Aſcan. Tambur. de Iur. Abb. et Prælat. infer. diſput.* 17. *q.* 21. *et Iacob. Pignatell. in ſuis Conſult. Canon. conſult.* 26. *n.* 7. *p.* 3

9 Ra-

9 Ratio eſt, quia circumſcripta ſpecifica com-
prehenſione Clericorum, ſeu Eccleſiaſticorum
bonorum à Papa facta: ſicuti bona, quę ab Ec-
cleſiaſticis ad Laicos perueniunt collectis obno-
xia ſiunt: ità illa, quæ à Laicis tranſeunt ad
Eccleſiaſticos ſtatim candida eccleſiaſticæ Im-
10 munitatis veſte induuntur: cum mutatione
Perſonarum mutetur ſtatus, & conditio rei,
*Barboſ. dicto cap. Tributum, Ricc. in Prax. Ec-
cleſ. tit. Prax. Collect. et Gabell. reſolut. 136. pag.
mihi 89. et latè dicta Annot. ad eandem deciſ. 412. n.
15. 16. et ſeqq. et d. deciſ. 902. n. 74. Celſ. d. deciſ.
259. n. 5. et 6. ſeqq. et deciſ. 332. n. 2. et ſeqq.*
11 Huiuſmodique Immunitatis priuilegium an
cadat ſuper bonis indiuiſis intèr Clericum, &
Fratres Laicos, affirmatiuè ratione Societatis
tenet *Pacific. de Saluian. Interdic. inſpect. 2. cap.
2. n. 281. et 282. Gratian. diſcept. forenſ. cap.
115. n. 7. et 8. Caualcan. deciſ. 11. n. 42. par. 2.*
Verior tamèn eſt reſolutio ex mente Sacrę
Congregationis, quòd huiuſmodi priuilegio
frui nequeant Fratres Laici, cæterique Conſan-
guinei in communione viuentes: & eſt ratio:
quia verſamur in rebus diuiſibilibus: & propte-
rea inſtante Communitate poteſt Iudex Eccleſia-
ſticus cogere Clericum, vt ſeparet, diuidatque
bona ſua cum Fratribus, vel Conſanguineis, ne
Communitas defraudetur in imponendis
Collectis ſuper bonis Fratrum laicorum, vel
aliorum Conſanguineorum in communione vi-
uentium, *vt egregiè idem Pignattell. conſult.
canonic. tom. 2. conſultatation. 49. numero primo
et ſeqq.*
12 Verum quia Clericus in Sacris eſſe nequit ſine
Patrimonio, *Concil. Trident. cap. 2. ſeſſ. 21. de
reformat.* patrimonium prædictum eſſe nequit
ad libitum Ordinandi, ſed iuxta Dioeceſis, &
Loci conſuetudinem, *Ricc. in Prax. For. Eccleſ.
par. pri. tit. Sacram. Ordin. reſolut. 281. per totam,*
& ita etiam conſtituit, *Sac. Congregat. vt penès
Cobell. in recollect. Bullar. et reſolut. concernen.
Intereſſe Communit. tit. Priuilegiati, et Eſſenti,
cap. 4. pag mihi* 170.
13 Ideoquè ſimilis Immunitas ſuffragatur quo-
que bonis Patrimonialibus Clericorum etiam
ab Extraneis donatis: & hoc procedit ratione
14 dignitatis Perſonarum; quæ Perſonæ digni-
tas influit in ipſa bona tanquàm cohęrentia
Perſonæ Clerici, *Laym. ibidem ſupra, et Bonac.
paritèr ibidem ſupra proximè, Barboſ. in præcita-
to cap. Non minus, n. 3. et ſeq. Sperell. part. pri.
deciſ. 37. n. 76. 77. et 83. et Thomat. deciſ. Mar-
chiæ 86. n. pri. et ſeqq. Merlin. dicta deciſ. 902.
n. 23. et 27. Bich. deciſ. 121. n. 6. Annot. ad de-
ciſ. 412. n. 92. et ſeqq. et n. 88. et 89.* refert,
quòd Immunitas, & libertas Eccleſiaſtica eſt Iu-
15 ris Diuini, nulla prorsùs adhibita diſtinctio-
ne rerum Spiritualium, vel temporalium: ita &
16 talitèr vt huiuſmodi Immunitas comperat tàm
quoad bona temporalia ſeparabilia, quàm in-
ſeparabilia, quæ ſunt penès Venditores vena-
lia, vtputà Panis, Vinum, Caro, & ſimilia,
*Gratian. diſcept. forenſ. cap 390. tom. 2. Rot. in
eadem par. 7. deciſ. 159. n. pri. 2. et 8. vbi num.*
18 10. ſubdit, quòd an dicta bona ſint ipſius Cle-
rici, & non cauſa negociationis, ſtandum ſit
iuramento Clerici, & *n.* 11. paritèr ſubdit, quòd
Clericatus iuramento probatur, & dixit etiam
Rot. rec. par. 15. deciſ. 5. n. 4. 5. et 6.
19 Itaut huiuſmodi Immunitatis Virtus locum
habeat, etiamſi fiat lex, quòd onus, ſeu tribu-
tum, quod non poteſt imponi Eccleſiaſticis cen-
ſeatur Laicis cum Clericis contrahentibus im-
poſitum: quia, hac lege non obſtante, Immu-
nitas locum habet: & contrahens, ſeu emens à
Clerico vexari non poteſt; ita poſt problematicè
diſcuſſum articulum teſtatur, *Barboſ. multis ad-
ductis contradictoribus in cap. Quia nonnulli,
1. num. 12. in verbo, Verum quamuis, de Im-
munit Eccleſ. tom. 6. Additam.* vbi redditur ra-
tio: quia indirectè iſtud onus, ſeu tributũ cadit
ſuper perſonas eccleſiaſticas, dũ Eccleſiaſtici vili-
us vẽdũt, quã venderent, ſi tale onus nõ fuiſſet.
Verum ſi aliquis emat à Clerico, vel ab Im-
muni, vt vendat alio tertio, tenetur ad Vecti-
galis ſolutionem, *Capyc. Latr. lib. 2. deciſ. 171.
num. 33. et ſeqq.*
Si autem vendat Clericus, aut alius nomine,
& vice Clerici, ſeu alterius Eccleſiaſtici: quan-
quam pro dicta Carne, Vino, Pane, & ſimili-
bus ad Clericos ſpectantibus non debeat ſolui
gabella: erit tamèn à Clerico regulandum pre-
cium in venditione iuxta taxam factã à Cõmu-
20 nitate, ſeu laicali Magiſtratu, ſiue Lege ciuili:
& hoc procedit non vi legis laicalis, ſeu ciuilis:
ſed vi ęquitatis naturalis; etenim Eccleſiaſtici à
Iure Naturæ coguntur iuſta precia ſeruare;
cum Eccleſiaſtici ſint Ciues, & membra Reipu-
blicæ; & turpe eſt, quòd omnis Pars ſuo vniverſo
non congruat, *vt poſt. multos adductos D. D. do-
cet Barboſ. in præcitato cap. Quia non nulli, n.* 10.
21 Nec obſtat *tex. in cap. 27. ſi tributum 11. quæſt.
1. cum cap. ſeq.* vbi legitur, quod Imperatori tri-
butum Eccleſia denegare non debeat, ſeu Pote-
ſtatibus tributa non ſint deneganda; & concor-
dat de Iure Ciuili *tex. in l. Imperatores 7. ff. de
Publican. et Vectigal.* Cum onus dandi Vectigal
Poſſeſſori incumbat, *dicta l. Imperatores, et tex.
in l. per Bithyniam C. de Immunit. nemin. conce-
den. lib. 10. l. 1. C. de Mulier. et in quo loco mu-
ner. etc. præcitato lib. 10. Barboſ. cap. Tua 26. n.
3. et 4. de decim. tom. 6. additament.*
Quia veritas eſt in contrarium: & prefata ver-
ba canonici tex. fuerunt dicta ab Ambroſio per-
mittendo potius, quàm approbando factum,
videlicèt aſſerendo, non verò ius confitendo;
& hoc prudentius D. Ambroſius cenſuit; quia
tunc Imperatori reſiſtendum non erat ad vitan-
da mala, & pericula imminentia, vt eruditiſſi-
mè probat *Barboſ. dicta collect. D. D. in eodem
cap. Si Tributum 22. cauſ. 23. quæſt. 8. n. 3. pag.
mihi 226. in 1. et 2. col. tom. 5.* Et optimè poſt-
modum per Tributum in ore *Piſcis* (Piſcante
Petro) declarat *Vrban. Papa in præcitato capit.*
Tribu-

Tributum, vbi doctiſſimè gloſ. ibidem, et Barboſ. ibidem pariter, num. 1. et ſeqq. eodem tom. 5.

22 Minus obſtat, quòd res cum ſuo onere tranſeat ad Eccleſiam, & Eccleſiaſticas Perſonas, *cap. cum non 33. cum cap. ſeq. de Decim. et capit. 24. canonicam, cum cap. ſeq. cauſ. 23. quæſt. 8. et vtrobique gloſ. et D. D.*

Ea ratione, quia onus, quòd imponitur Perſonæ pro rebus poſſeſſorem ſequitur, ad quem res tranſit, *ex late deductis à Capyc. Latr. lib. pri. deciſ. 116. num. 23. et ſeqq. pluribus.*

Siquidem ſolidiſſima eſt in iure concluſio, quod ad effectum vt bona laicalia tranſeant ad Eccleſiaſticos cum onere, neceſſe eſt, quòd plura copulatiuè concurrant, ſcilicèt quòd onera ſint realia infixa bonis propter bona: non autē proptèr Perſonas: quodue ſint certa, perpetua, & inuariabilia, *Alter. ibidem ſupra, lit. D. et E. pag. mihi 739. in 2. col. Leon. dicta part. pri. cap. 14. num. 28. et ſeq. Ricc. in Prax. For. Eccleſ. tit. Prax. Collect. et Gabellar. reſolut. 136. numer. 2. pag. mihi 89. et reſolut. 141. num. 3. verſ. Primus eſt pag. mihi 93. Marcell. Vulp. Prax. Iudic. For. Eccleſ. cap. 17. num. 13. et magiſtraliter in dicta deciſ. 1079. num. 33. coram Penia, et in allegata deciſ. 902. num. 55. et ſeqq. coram Merlino et coram Eminentiſſimo Celſo in toties citata deciſ. 259. num. 8. et 19. et deciſ. 332.* & ita fuiſſe ſancitum, ſeu canonizatum *à Sacra Congregat. Immunit. Eccleſ. apparet per extenſum penes Rub. in prçcitata Annot. ad deciſ. 412. num. 13. verſ. ſacra Congregatio, et penes Cobel. Comment. in Bull. Bon. Regim. cap. 35. num. 44. erga fin. pag. mihi 331. in p. col.* & latè diſtinguendo ratiocinatur, *Sperell. dicta part. 1. deciſ. 35. et 36.*

Et ad agnoſcendum an onus dicatur reale, vel perſonale, aut mixtum recurrendum eſt ad primam cauſam, ex qua impoſitum fuit; quæ cauſa ſi reſpiciat Patrimonium, reale, vel patrimoniale dicitur; ſi perſonas, perſonale: ſi enim rem, & perſonam ſimul, erit mixtum, vt egregiè declarat Cobell. *Comment. ad Bull. Bon. Regim. cap. 35. num. 15. et alia dicit numer. ſeqq. Aſcan. Tamburin. de Iur. Abbat. et Prælat. inferior. diſput. 15. quæſt. 21. num. 5. 12. et ſeqq. pluribus, Paul. Laym. vbi ſupra, præcitato cap. 6. n. 3. et ſeqq. Vulp. in dicta prax. for. Eccleſ. cap. 17. num. 13. et Sperell. in præcitatis Deciſ.*

Tenetur etiam Eccleſia, & perſonę Eccleſiaſticæ ſunt aſtrictę ad Tributa, quæ vel ex pacto, vel alia ex cauſa, & conuentione Princeps, dum prędia poſſeſſa à Laicis ſub eius erant poteſtate, infixit eiſdem Prædijs, vel ex peculiari Dominio illius Prędij, itaut ipſe in priuatos tranſtulerit hac ſibi reſeruata pentione, cenſu, ſeu collecta: non autèm ſi exegiſſet ex ſola vi regię Poteſtatis, & Iuriſdictionis: hæc enim penitus expirat, cum bona ad Eccleſiam perueniunt, & res deuenit ad ſtatum, qui incapax eſt illius ſubiectionis Tributi erga Principem laicum: quòd ſecus eſt in pactis, & conuentionibus per viam Contractus initis: quia vis illorum tranſit, & continuat in quibuſcunque Perſonis quomodocumque exemptis, & priuilegiatis. Idemque dicendum ratione pacti, vel conditione adiecta in legato, ſeu contractu, Eccleſia tenetur ad collectas bonorum, ad quas aliàs non teneretur, *vt expreſſe Merlin in toties citata deciſ. 902. à numer. 61. vſque ad 67. cum ſeqq. infert etiam ad alia, et Vulp. in dicto cap. 17. num. 14.* Cobell. *ad dictum* Comment. *cap. 35. n. 44. poſt princ. et Tamburin. eadem diſput. 15. quæſt. 21. n. 5. et 8. cum ſeqq. pluribus, et Laym. dicto cap. 6. n. 5. verſ. Munera cum ſeqq. verſ.* & comprobat, pluresque etiam caſus congerit *Ricc. in Prax. For. Eccleſ. tit.* Prax. *Collect. et Gabell. reſolut. 140. per totā,* vbi complurimi alij (vt dixi) caſus diſputantur & reſoluuntur, quando Clerici, & Eccleſiaſticę Perſonę teneantur ad Collectas, Gabellas, & onera ſoluenda.

23 Secus dicendum, eſt ſi ex conſuetudine reſultet; quia hęc non dicitur conſuetudo, ſed potius corruptela tanquàm per Canones reprobata, vt plena manu refert *Zacch. de Salar. et* Merced. *quæſt. 5. n. 24. Merlin. d. deciſ. 902. num. 76. et ſeqq. et in prçcitata deciſ. 159. num. 6. part. 7. rec.* vbi refertur, etiamſi eſſet talis conſuetudo longiſſimi temporis, & adhęret etiam *Rub. addens ad dictam deciſ. 412. n. 83. et 84. part. 9. tom. 2.* vbi, quòd talis corruptela quanto magis contra Immunitatem Eccleſiaſticam eſt longęua eomagis eſt ſtudiosè extirpanda. Et hoc procedit, etiamſi talis conſuetudo eſſet introducta à ſpontè Dantibus: quia hoc ſpontaneo actu non obſtante, non poterunt abſque expreſſa Papæ licentia Eccleſiaſtici conſentire: nam vbi pro intereſſe publico prohibetur quis ab inuito exigere, non poteſt à ſpontè ſoluente recipere: adeò vt tam ſpontè dantes, quàm ab eis recipientes in Bullam Cœnę incurrant, *Sperell. optimè in ſupra citata deciſ. 36. num. 31. part. pri.*

Et his ſignantèr rationibus contra Perſonas Eccleſiaſticas conuicta remanent ea, quæ in cōtrarium ſuper conſuetudine congerit, *Barboſ. collect. D. D. in cap. ſuper quibuſdam 26. à num. 5. vſque ad fin. de verbor. ſignificat. tom. 6. addit. et Pignattell. tom. 3. conſultat. canonic. conſultat. 26. num. 12. et 13.*

24 Nec Eccleſia, & Eccleſiaſticæ perſonę tenentur ad collectas, & onera impoſita, & imponenda à Magiſtratibus, & laicis Principibus, etiamſi bona ſint allibrata, & deſcripta in æſtimo: quia talis recognitio, & regiſtratio obligat perſonam regiſtrantem, & non Rem, *Merlin.* in totiès celebrata *deciſ. 902. num. 68. et ſeqq.* et *Celſ. dicta deciſ. 259. num. 11.*

Imò ſtatim atque bona ad Clericos peruenimt cenſentur ipſoiurè ex AEſtimi libro deleta, & Cæteris in eodem loco æſtimatis bonis portio huiuſmodi accreſcit, *Sperell. part pri. deciſ. For. Eccleſ. 35. n. 20. et 21. et deciſ. 36. n. 32.*

25 At vt ſupra non accreſcit, ſi agatur de præteritis exoluendis collectis; quia præteritas collectas ſcilicèt decurſas antequàm bona deuenirènt

nirènt

Digitized by Google

niret ad perſonam Eccleſiaſticam, ipſa Eccleſiaſtica Perſona aut ſoluere tenetur pro tempore præterito, aut poteſt cogi ad dimittendum. *Ricc. in dicta Prax. Eccleſ. eodem tit. reſolut.* 140. *numer.* 5.

26 Quinimò Eccleſia, & Eccleſiaſticæ perſonę prædictæ quanquam declarauerint, ſeu declarando etiam cum Laicis, & Communitatibus tranſegerint, aſſerendo quòd onus ſit reale, & infixum Bonis: attamen dum reuerà eſt perſonale, ſeu mixtum: talis aſſertio, & declaratio, & conſequentèr tranſactio non afficit Eccleſiam, ſeu Eccleſiaſticos etiam tranſigentes. Ratio eſt, quia attendenda non eſt Partium denominatio, aſſertio, & confeſſio, ſed cauſa, à qua deſcendit: cũ onus perſonale, vel mixtũ per Partiũ declarationem effici nequeat reale; quia in prohibitis ſtandum non eſt Partium aſſertioni: cum licitum de illicito Partes facere nequeant: alias eſſet in arbitrio Magiſtratuum, Communitatum & Principum ſecularium eludere immunitatem eccleſiaſticam conueniendo cum ſubditis laicis, ſcilicèt quòd omnia bona eſſent oneribus realibus ſubiecta: & ſic per indirectum permittere, quòd directè omninò eſt prohibitum, *Celſ. deciſ.* 259. *num.* 11. *& ſeqq. & deciſ.* 332. *num.* 6. *& pluribus ſeqq. & late Rub. annot. ad dictam deciſ.* 412 *num.* 76. 77. *& ſeq. vbi n.* 79. *& ſeqq.*
27 adductis pluribus D. D. refert, quòd Clerici, & Eccleſiaſticæ Perſonæ in caſu, quo tenentur ad collectas, taxas, gabellas, & alia onera, nunquam cogi poſſunt ad eorum ſolutionem per Iudices laicos, ſed ſolummodo per Iudices Eccleſiaſticos; cum Clerici, & Religioſi tradendi nõ ſint Exactoribus laicis, ſed perſonis eccleſiaſticis arbitrio Ordinarij eligendis, *Cobell. in dicto Comment. ad Bull. Bon. Regim. cap.* 28. *numer.* 119. *et Zacch. de Salar. et Merced. quæſt.* 5. *num.* 23. *et Barboſ. in toties citata collect. D. D. capit. Non minus* 4. *n.* 5. *et ſeqq. de Immunit. Eccleſ. tom.* 6. *Additament. et Ricc. in prax. For. Eccleſ. tit. Prax.* Collect. *et Gabell. reſolut.* 141. *num.* 2. *verſ. Poſtremo pag. mihi* 93.

28 Minus iuuat, quòd in hoc noſtro caſu non agatur de Collectis impoſitis à Magiſtratu ſeculari, ſed ab ipſomet Papa, qui eſt Monarcha totius Reipublicæ Eccleſiaſticæ *Merlin. deciſ.* 775. *num.* 20. *& Laym. dicto cap* 6. *num.* 2.

29 Sicque collectas, pedagia, taxas, & onera cameralia, de quibus agitur tanquàm à *P*apa prouenientia teneantur Clerici, & Eccleſiaſtici vtriuſque ſexus ſoluere pro eorum rata, *B. Pius Papa V. proprio Diplomate ſub datum Romæ apud S. Petrum* 28. *Iunij* 1566. *vt penès* Cobell. *in recollect. Bullar. Reſolut. & Decretor. concernen. Intereſſe* Communitat. §. 1. *et ferè per totum, et ſignantèr* §. 8. *pag. mihi* 91. *vſque ad* 96. *et ita reſcripſiſſe Sac* Cong. *teſtatur idem* Cobell. *in eiſdẽ recollect, Bullar. et reſolut, cap.* 4. *incipien. La reſolutione, ch' ha fatta, pag. mihi* 171. *et in cap.*8. §. *qualunque, erga fin. et* §. *ſtante, pag. mihi* 202. *et latè Flau.* Cherub. *in* Compend. *Bull.* Conſtit. 39. *Paul. III, in pri. ſchol. verſ. Reſpondetur.*

Quemadmodum ad ſolutionem, & contributionem Clerici, & Eccleſiaſticæ Perſonæ tenentur, vbicunque agitur de generali vtilitate Clericorum, & Laicorum ſimul, vt ad Aggeres reaptandos, & reparandos iuxta Mare, vel Flumina timore Inundationis, pro defenſione, & Ciuitatis cuſtodia, & diuerſimodè exemplificando refert, *Cobell. in præcitato Comment. cap.* 28. *n.* 99. *&* 100. *& ſeqq pluribus, &* 142. *cum ſeqq. Leon. dicto Theſaur. for Eccleſ. præcitato cap.* 14. *n.* 24. *&* 30. *Marcell. Vulp. dicto cap.* 17. *n.* 11. *&* 12. & infra erga finem alia recenſebo, & comprobat, *Pignatell. tom.* 3. *conſultat. canon. conſultat.* 26. *n.* 2.

Et eſt ratio, quia in caſu communis, & æqualis vtilitatis Eccleſiaſticorũ, & ſecularium tenẽtur Eccleſiaſtici contribuere ſine diſcuſſione bonorum ſecularium, *vt prolixè, ac erudite tractat Pignatell. eodem tom.* 3. *conſultat.* 15. *n. pri. & ſeqq. pluribus.*

Imò in Clericis illibato remanente à collectis, & oneribus Patrimonio, & bonis Eccleſiæ affectis, cætera Clericorum bona collectari poſſunt à Communitatibus, ſicùt prius collectabantur, *Cobell in præcitato cap.* 4. *tit. Sopra li Beni Patrimoniali, &c. ibi*—

Il Decreto altre volte fatto ſopra le Collette de beni Patrimoniali à titolo de quali i Clerici ſon'ordinati in Sacris, ſi reſtringa à quella quantità de beni, la quale regolarmente è ſtata ſolita aſſegnarſi per titolo del Patrimonio ſecondo la Conſuetudine di ciaſcun luogo, e Dioceſi: e per il reſtante le Communità non ſiano impedite nell'eſigenze de ſoliti peſi, e collette—

Etenim huiuſmodi Decretum intelligendum eſt iuxta declarationem factam à Sacra Congregatione Iuri communi conſentaneam, quam hic inſerendam per extenſum puraui, videlicèt foris

Al Eminentiſs. e Reuerendiſs. Sig. mio Oſſeruandiſs.
IL SIG. CARD. VESCOVO DI SPOLETO.

Locus ✠ Sigilli. Intus vero.

Eminentiſs. Reuerendiſs. Sig. mio Oſſeruandiſs.

Volendo la Sacra Congregatione, ch'i Patrimonij, à titolo de quali ſon'ordinati li Preti di Beuagna s'aſſegnino à tenore delle Conſtitutioni Sinodali, hà ordinato, che per l'eccesſiuità di quelli ſi ſottopongano alle Collette, che s'impongono dalla Communità per il pagamento de Peſi Camerali, à quali ſono tenuti anco gl' Eccleſiaſtici. Si degni V. E. ordinare, che così ſegua, e le bacio humilmente le mani. Roma 16. Decembre 1673
Di V. E.

Affettionatiſs. e Deuotiſs. Seruitore
P. CARD. ALTIERI

Francesco Falconieri Segretario.

Que

Digitized by Google

Que verba—— à quali ſiano tenuti —— intelligenda ſunt prout de Iure *Rot. recent. par.* 12. *deciſ.* 65. *n.* 10. *et* 11. *et puncto Rot. recent. par.* 15. *deciſ.* 391. *n.* 17. *et* 18.

De Iure autèm communi, etiamſi collectæ, & onera ſint indicta à Sūmo Pontifice, & indictio ſit concepta verbis tantùm Vniuerſitatem denotantibus, & Vniuerſitas habeat proprium patrimonium, & peculium; tunc ipſa de proprijs introitibus huiuſmodi onera ſoluet, & nequaquàm contribuere tenentur Eccleſiaſticę perſonæ: ſecus eſt, dum collectæ, & onera imponuntur ſingulis de Vniuerſitate: & ratio diuerſitatis eſt in primo caſu, non tantum ob non ſpecificam Eccleſiaſticorum comprehenſionem, vt ſupra hìc comprobauimus, verum etiam, quia Vniuerſitas quando habet redditus ſufficientes, & non eſt ære alieno grauata nequit ſuis Ciuibus, & Habitatoribus collectas, & onera imponere, vt ex decreto Sacræ congregationis teſtatur fuiſſe ita deciſū *Cobell. dicto Comment. ad Bull. Bon. Regim. cap.* 18. *à num.* 58. *vſque ad* 65. *& Pignatell. dicta conſult.* 26. *n.* 3. *&* 5.

Tanto magis quia Clerici, & Eccleſiaſticæ Perſonæ non debent neceſſitatibus, ſeu vtilitatibus Ciuitatum, aut aliorum Locorum, etiam vbi Laicorum non ſuppetunt facultates, ſubuenire, niſi prius Romanus Pontifex conſulatur: alias Eccleſiaſti: & Laici anathematizantur, *per tex. in cap. Non minus* 4. *& cap. Aduerſus* 7. *de Immunit. Eccleſiaſt. & in vtroque cap. Barboſ. vtrobique num.* 1. *reſpectiuè tom.* 2. *& eruditè Zacch. de Salar. & merced. quæſt.* 5. *num.* 22. & latiſſimè ratiocinatur *Cobell. in Bull. Bon. regim cap.* 28. *num.* 113. 114. *& num. ſeqq.* declarat, quandò neceſſitas immineat, vt Clerici taxari debeant, & idem *in cap.* 35. *num.* 13. *Pignattell. dicta conſultat.* 26. *à num.* 4. *vſque ad* 7.

Et eſt ratio, quia facultas collectas imponendi pedagia, vectigalia, cęteraque onera indicendi inhæret perſonæ, & oſſibus ipſius Principis, ſine cuius expreſſa, & ſpecifica conceſſione in alium tranſlata non cenſetur, *cap. Innouamus* 10. *vbi Barboſ. ferè per totum, de Cenſ. tom.* 2. *& in cap. ſuper quibuſdam* 26. *num. pri. de Verbor. ſignificat. tom.* 6. *additament. & Ricc. in Prax. for. Eccleſ. tit.* Prax. Collect. *Gabell. reſolut.* 142. *num. pri. & ſeqq.* infert ètiam ad alia. Qnanquàm ſi Commanitas doceret, quòd Laicorum facultates ad ſatisfacienda prædicta onera Cameralia a Summo Pontifice vt ſupra impoſita non ſuppeterent, crederem poſſe ab Epiſcopo cū Clero cogi Eccleſiaſticos pro eorū rata ad contribuendum, *Barboſ. in eodem cap. Non minus, num.* 2. *et* 7. *cum ſeq. et in præcitato capit. Aduerſus, num.* 2. *de Immunitat. Eccleſiaſt.*

Et hoc verum admitterem, ſi immineat neceſſitas, quæ moram non patiatur, & quæ recurſum, & aditum ad Papam ſine periculo non permittat, & Summus Pontifex commodè conſuli non valeat, *Cobell. dicto cap.* 28. *num.* 122. Nam ſi poſſit conſuli cum commoditate, & periculum non ſit in mora, requiritur, quòd Papa omnino conſulatur, ipſoque Pontifice conſulto, ſeu ab eo licentia habita, & non alias, Clerici contribuere debent ad dicta Onera fauore communitatis ex ratione, quam refert etiam *Zacc. in toties citata quæſt.* 5. *num.* 22. *& Cobell. d. cap.* 28. *n.* 113. *& Gratian. diſcept. forenſ. in præcitato cap.* 390. *num.* 17. ibique *num.* 18. *& ſeqq.* ſubdit, quòd talis neceſſitatis cauſa cognoſcenda ſit ab Epiſcopo cum Clero, verificāda tamèn cum illa qualitate, vt ſcilicet non ſufficiant Laicorum facultates pro dicta neceſſitate; cum ſemper Clerici contribuere debeant in ſubſidium dumtaxàt, & non aliter, vt etiam omnia prædicta comprobat *Ricc. in toties citata Prax. eodem tit. reſolut.* 141. *num.* 2. *verſ. Tertio oportet, cum verſ. ſeqq fol.* 93.

30 Minuſue releuant Reuocationes Exemptionū à Vectigalibus, & alijs oneribus Cameralibus, & publicis quomodolibet quibuſuis Perſonis quacumque dignitate fulgentibus emanatæ fauore Cameræ Apoſtolicæ, & Communitatum; *vt Paul. V. conſt.* 11. *tom* 3. *Bull. Roman. Alex. VII. conſt* 25. *& Clem. X. conſt.* 21. *tom.* 6. *Bullar. Roman. et Sanctiſſimus D. noſter D. Innocent. Papa XI. in ſua Conſt. Apoſtol. incipien. Ex quo Diuinæ Bonitati. Dat Romę apud S. Petrum ſub Anulo Piſcatoris, die* 15. *Ianuarij* 1677. *Pontificatus Anno primo.*

Siquidem reſpectu Perſonarum Eccleſiaſticarum tam Secularium, quàm Regularium priuilegia redacta fuerunt ad limites Iuris Communis, *vt dicta Conſtit.* 25. §. 3. *&* 5. *& in præciata conſt.* 21. §. 3. *&* 5. *in eadem Conſtit. eiuſdem Innocent.* §. *Prætcrea omnia.* Sicque eadem coarctata non remanent Priuilegia, ſed in ſuo perſiſtunt robore, *Paul. V. eadem Conſt. XI.* §. 8 *Barboſ. dicta Collect. D. D. cap. Quia non nulli* 1. *de Immunit. Eccleſ. n.* 4. *pag. mihi* 326. *tom.* 6. *Additam.*

31 Benè tamèn verum eſt, quòd de Iure Communi ſi Vniuerſitas habens bona propria, ſufficienteſque redditus per multos ānos ſoluit pro ſuis Ciuibus, & Incolis collectas, & onera à Principe impoſita: ſi poſtmodùm deficientibus redditibus, vel ſuperuenientibus impedimentis, & impenſis, Communitas alleget nolle, & non poſſe amplius Principi ſoluere Collectas, Pedagia, Vectigalia, & Tributa ab ipſomet Principe impoſita, hac deficientia Redditũum, & Introituum concludentèr à Communitate probata, tùnc Eccleſiaſtici ſeculares, & regulares vtriuſque Sexus non poterunt ſe tueri conſuetudine, pręſcriptione, vel libertate non ſoluendi, aut alio titulo: pręcipuè quando Collectę, ſeu alia prædicta Onera ſoluenda ſunt ratione Bonorum, & per AEs, & Libram. Et ratio eſt viuiſſima, quia omnia Pręedia ſunt Vniuerſitatibus pro Oneribus Fiſcalibus, ſeu Cameralibus ſubdita, & omninò ſubiugata, *Innocent. in cap Poſtulaſti, n.* 3. *verſ. Sed ſi poſſeſſiones, de for. competent. & Thomat. tract. de Collect.* §. *Exactis, n.* 23. *quos etiam ſequitur,* Cobell. *in dicto Comment. ad Bull.*

Digitized by Google

Bon. Regim. in præcitato cap. 18. *à n. 66. vſque ad 70. vbi n. 68. vſque ad fin.* refert, quòd onus eueniens hinc ad mille annos ita habet prædia obligata, ſicùti ſi hodiè eueniſſet; cum ſit ęs alienum contractum cum Vniuerſitatibus, etiamſi Ciues, ſeu Clerici, aut alij quomodolibet Exempti, qui recuſant, allegarent eſſe in poſſione non ſoluendi ab annis fermè centum; & eſt ratio, *vt ex eodem Cobell. n. 69. & 70.* quia aduersùs Vniuerſitatem, & hypothecæ obligationem nullum habet locum præſcriptio; ſicuti etiam reijcitur conſuetudo, non ſolùm quando eſt aduersùs obligationem: Sed etiam quādò abſorbet Ius alterius. Siquidem libertas non ſoluendi Onera publica (quamquàm *Sperell. part. 2. deciſ.* 121. *numer. 73. et 74.* exiſtimet ſatis eſſe tempus quadraginta annorum, quo Pręſcribens non ſoluit onera publica, quę ab Alijs ſoluta fuere) non præſcribitur ſine facto Pręſcribentis, quod in denegatione petitæ ſolutionis conſiſtit, *optime Rot coram R.P. D. Bichio deciſ. 386 num. 26 et 27. tom.* 1. elapſis tamen triginta annis a dicto denegationis tempore Cobell. *in eodem Comment. ad Bull. Bon. Regim. cap. 35. num. 49.* vbi in fine dicit procedere, ſi aliquis fuerit requiſitus, & non ſoluerit, & *ibidem, num. 46* animaduertit, quod talis conſuetudo, & libertas tanquam fundamentum intentionis ab ipſo allegante probanda eſt concludenter: prohibitio ſcilicet, & negatio cū acquieſcentia per temporis triginta annorum curriculum, vt plena manu *multis nempè congeſtis D. D. et Sacr. Rot. Roman. Deciſionibus* firmat *Ludouic. Poſt. de Manutenen. Obſeruat.* 10 *à numer. 99, vſque ad fin. et Rot. poſt. eundem deciſ. 667. n. 6. et 12. cum alijs ibi allegatis.*

32 Et quemadmodum Eccleſiaſtici ad dicta onera cameralia ſoluenda ſolummodò tenentur in caſu, quo Laicorum facultates, & introitus non ſufficiunt in communi AErario pro reddendo Principi tributo, vt ſuprà probauimus.

Ita pari ratione ijdem non tenentur Eccleſiaſtici ad contributionem Solutionis pro Salario Medici, & aliorum à Publico Deputatorum, quorum opera Eccleſiaſtici vtuntur, niſi in caſu, quo publici Introitus non ſuppeditant, conſulto tamèn Papa, vel ab eo habita licentia, & cum alijs requiſitis ſuperius enunciatis, & quòd Exactor ſit deputatus ab Epiſcopo, ſiue ipſius Vicario, *vt latè Zacch. de Salar. et Merced. eadem quęſt. 5. n. 4. & ſeqq. pluribus, et n. 22. & ſeqq. et* Cobell. *in præcitato cap. 28. n. 125. et 126. cum pluribus ſeqq. &* Pignatell. *conſultat. canon. p. 3. conſultat. 25. n. 5.* vbi etiam ſubdit Eccleſiaſticos per ſe ipſos dare debere aliquam contributionem Medico, & alijs, quorum opera vtuntur, Epiſcopi tamèn interueniente facultate, quando contributio facienda ſit à ſingulis; & ratio prædictorum eſt, quia Eccleſia-
33 ſtici ſunt Ciues, & Membra reſpectiuè Reipublicæ, qui ſicuti ſentiunt incommodum, quatenùs non ſint introitus Communitatis ſufficientes; ita etiam par eſt, vt ſentiant commodum introituum publici AErarij, *Cobell. dicto cap. 28. n. 63. et 64. et Barboſ. in præcitato cap. Quia nonnulli pri. n 10 poſt princ. de Immunit. Eccleſ. eodem tom. 6. additam.*

34 Et quando (vt diximus ſupra) contributio facienda eſt ab Eccleſiaſticis vel ſingulis pro Medico, & quorum opera ipſi vtuntur Eccleſiaſtici, intelligenda eſt deficientibus bonis communibus, Papa imperante, vel de Papæ iuſſu fuerit indicta contributio, *Rot. recent. par. XV. deciſ. 363. n. pri. et ſeqq. & deciſ. 391. cum deciſ. ſeqq.*

35 An autèm omnes in Vniuerſitatem Succeſſores teneantur ad Debita inita per Anteceſſores, quorum commodum ipſi Succeſsores non habuerint, & ob huiuſmodi cauſam coarctari an poſſint ad contribuendum vigore collectarum? Affirmatiuè, ſi cauſa ineundi dictum debitum fuerit neceſſaria: Secus, ſi voluntaria, reſoluit, *pręcitatis deciſ 363. et 391* magiſtraliter declaratis *Rot in eadem par. XV deciſ. 392. ferè per totum diſcurſum coram R. P. D. Rondinino, ibique n. 5. et 6. cum ſeqq. et n. 14 et n. 22. et ſeqq.* declaratur, quæ ſit voluntaria, aut neceſſaria cauſa, & quando, & quomodo fiat neceſſaria, ſiue remaneat voluntaria, & non obligatoria Succeſſorum.

L A V S D E O.

Membra ſimùl dùm iuncta manent, in Pace quieſcunt. Pax Cunctis prodeſt: vnica vera Deus.

F I N I S.

Digitized by Google

DE mandato Rreuerendiſsimi P. Fr. Raymundi de Groſſis Inquiſitoris Generalis Peruſiæ, Vmbriæ, aliarumq; ue Ciuitatum annexarum legi Opuſculum D. Franciſci de Angelis I. C. Meuanatis, cui nomen dedit Forenſe Eccleſiaſticæ Immunitatis Asylum pro laicali, & Eccleſiaſtica Republica confœderanda. Opuſculum III. Er cum contra Fidem, & Bonos mores nil inuenerim, ſed eruditione refertum, poſse, ac debere Prælo committi ad omnium vtilitatem cenſeo,

Alexander Iouius I. C. Et eiuſdem Sacri Tribunalis Conſultor.

Imprimatur

Dat. Spoleti hac die 17. Decembris 1678.

Ioſeph Nicolaus Gibertus Vicarius Generalis.

Imprimatur

Fr. Deodatus Camaſſeus S. Officij Peruſiæ Cancellarius de mandato Reuerendiſs. Patris Inquiſitoris, &c.

Digitized by Google

Digitized by Google